

Juffrouw Lirriper en hare Commensalen.

EENE REEKS KERSTVERHALEN

DOOR

C H A R L E S D I C K E N S.

JUFFROUW LIRRIPER'S LEGAAT

EEN HUIS TE HUUR,

MOPES DE KLUIZENAAR

GEEN UITWEG,

DE GEVAREN VAN SOMMIGE ENGEL-
SCHE GEVANGENEN.

GEHEEL HERZIENE EN STERK VERMEERDERDE DRUK.

M E T 21 H O U T G R A V U R E N.

NIJMEGEN — GEBR. E. & M. COHEN. — ARNHEM.

JUFFROUW LIRRIPER EN HARE COMMENSALEN.

[1863.]

I.

HOE JUFFROUW LIRRIPER HARE ZAKEN DREEF.

Hoe iemand er toe komt zich af te sloven met kamers verhuren die geen vrouw alleen is en haar eigen brood verdienen moet is mij een raadsel mijn lieve mensch, excuseer de familiariteit maar die waaït mij als vanzelf aan als ik zoo in mijn eigen voorkamertje zit en mijn hart eens lucht kan geven bij menschen, die ik vertrouwen kan, ik zou den Hemel danken als dat de heele wereld was maar dat lijkt er niet

naar, want men heeft maareen briefje met kamers te huur voor zijn venster en een horloge op den schoorsteenmantel te hebben en weg is het hoe fatsoenlijk de huurders zich voordoen, men is al evenmin veilig als ze van mijne eigen sekse zijn zooals ik reden genoeg heb om te weten, getuige die suikertang, toen die dame (en eene heele dame scheen zij) mij om een glas water liet loopen onder voorwendsel, dat zij niet meer voort kon, dat anders van achteren waar genoeg bleek, namelijk toen zij in het spinhuis zat.

No. Een en tachtig Norfolk-Straat Strand — halfweg tusschen de City en St. James's op

vijf minuten afstands van de voornaamste plaatsen van uitspanning is mijn adres. Ik heb al jaren lang huur aan dit huis zooals de wijkmeester zou kunnen getuigen, ik mocht willen dat mijn huisbaas evenzoo doordrongen was van dat feit als ik, maar neen mensch lief hij zou geen vijf gulden voor een verfje overhebben al was zijn leven er mee gemoeid, hij zou er nog niet zoo veel aan laten repareeren als eene pan op het dak al zou ik er op mijne knieën om smeeiken.

Gij hebt No. Een en tachtig Norfolk-Straat Strand nog nooit te huur zien aanbieden in de dagbladen en als de Hemel wil zult gij dat ook nooit zien. Er zijn menschen, die niet vinden, dat zij zich vernederen door zoo met hun naam te koop te loopen en hun huis te laten uitteekenen, niet zooals het is met een plakkaat voor ieder raam, maar met eene koets met vier paarden voor de deur, maar wat de Wozenhams een eind verderop aan den overkant van de straat aanstaat, staat mij niet altijd aan, juffrouw Wozenham heeft hare opinie en ik heb de mijne, maar wat het stelselmatig onderkruipen betreft, daarop zou ik in staat zijn een eed voor de rechtbank te doen en zooveel te zeggen als „wanneer juffrouw Lirriper tien gulden in de week vraagt doe ik het voor acht,” dat moet gij voor uw geweten verantwoorden, duidelijkheidshalve vooronderstellende, dat uw naam Wozenham is, wat ik heel goed beter weet anders zou mijne opinie van u vrij wat gedaald zijn, hoe minder ik spreek van het luchten van de slaapkamers en een portier, die nacht en dag bij de hand is hoe beter, want de kamers zijn duf en de portier is maar bluf.

Het is veertig jaren geleden dat ik en mijn arme Lirriper getrouwd zijn in de St.-Clemenskerk waar ik nu eene plaats heb in eene heel plezierige bank met fatsoenlijke lui en mijn eigen kussen, ik ga bij voorkeur naar de avondkerk dan is het er niet zoo yol. Mijn arme Lirriper was een mooi slag van een mensch met schitterende oogen en eene stem zoo lief als een instrument van honig en staal maar hij had er altijd nogal luchtig op toe geleefd want hij was reiziger in het vak van kalk — „een droog vak mijne lieve Emma” placht mijn arme Lirriper te zeggen „ik moet er den ganschen dag en den halven nacht mijne keel bij vochtig houden en dat houdt mij staande Emma,” daardoor liep hij er nogal eens overheen en hij zou ook wel over dien tolboom heen gekomen zijn als dat wilde paard dat nooit een oogenblik wilde stilstaan niet op hol was gegaan of als het geen nacht en het hek niet gesloten was geweest, maar nu nam het dier in eens een draai mijn arme Lirriper en de sjees vielen te pletter en hij heeft geen woord meer gesproken. Hij was een mooi slag van een man met een vroolijk hart en een zacht humeur maar als zij er toen bij gekomen waren zij zouden toch nooit zijne lieve stem

hebben kunnen weergeven, ik vind buitendien dat photographen in den regel nooit een fijn portret maken maar integendeel zoo grof als een veld waar zoo de ploeg is doorgegaan.

Toen mijn arme Lirriper dezer wereld overleden was en te Hatfield in Hertfordshire begraven lag, niet wjl hij daar geboren was maar omdat hij eene voorliefde voor die streek had waar wij op onzen trouwdag heen gingen en zulk een gelukkige veertien dagen hadden als ooit iemand beleven kan, ging ik bij de schuldeischers rond en ik zei „heeren ik weet wel dat ik niet verantwoordelijk ben voor de schulden van mijn overleden man maar ik wil zegaarne betalen want ik ben zijne wettige vrouw en zijn goede naam gaat mij ter harte. Ik ben van plan kamers te gaan verhuren heeren en als het mij goed gaat zal alles wat mijn overleden man schuldig was tot op een cent toe betaald worden om den wil van de liefde die ik hem toedroeg met mijne rechterhand.” Het heeft lang geduurd maar het werd toch gedaan en de zilveren roomkom die onder ons gezegd tusschen het bed en de matras in de bovenkamer staat (anders zou zij beenen gevonden hebben, zoodra mijne kamers maar te huur stonden) die ik van de heeren present gekregen heb en waarop stond „aan juffrouw Lirriper een bewijs van dankbare hoogachting voor haar eervol gedrag” deed mij zoo aan dat ik er akelig van werd tot dat mijnheer Betley die in dien tijd de benedenkamers bewoonde en nogal van een grapje hield zeide, „kom juffrouw Lirriper houd u goed gij moet u maar verbeelden dat het uw doopdag is en zij uwe peetooms en peettantes zijn die u onder den doop hebben gehouden.” Toen kwam ik weer bij en ik schaam mij niet u te bekennen lieve mensch dat ik toen een broodje met ham en een droppeltje sherry in een mandje deed en naar het kerkhof te Hatfield ging boven op den omnibus en ik kuste mijne hand en legde haar op het graf van mijn man met een soort van trotsche en hartelijke liefde, ofschoon het zoolang geduurd had mijn lieve mensch eer ik zijn naam in eere had kunnen herstellen dat mijn trouwring zoo dun en zoo glad was als iets toen ik mijne hand op het groene wiegelende gras legde.

Ik ben nu eene oude vrouw en al wat er moois aan mij was is lang verdwenen, maar dat ben ik lieve mensch daar boven den bordenwarmer en iedereen zei dat het goed leek in dien tijd toen men over de twintig gulden voor op ivoor geschilderd besteedde en dan nog maar afwachten moest hoe men uitviel en men later nog zoo voorzichtig zijn moest van het niet te laten slingeren omdat de menschen zoo'n kleur kregen en zoo verlegen werden als zij meestal geraden hadden dat het heel iemand anders moest verbeelden, eens was er iemand die zijn geld in den hophandel gestoken had die kwam

mij op een goeden dag zijne huur betalen en zijn compliment maken, hij had de kamers op de tweede verdieping, die het uit zijn hoekje wilde nemen en in zijn borstzak steken — gij begrijpt mij wel lieve — het was hem om de L. te doen van het origineel zeide hij — maar hij had geene lieve stem en ik wou het niet hebben, maar wat hij er van dacht kunt gij opmaken uit hetgeen hij tot het portret zeide „spreek Emma!” hetgeen ver van verstandige praat was maar toch altoos bewees dat het geleek en ik geloof zelve dat het op mij leek toen ik jong was en zulk een keurslijf droeg.

Maar ik zou u van het houden van commensalen vertellen en zeker ik dien wat van die zaken te weten daar ik er zoo lang in geweest ben, want het was in het begin van het tweede jaar van ons trouwen dat ik mijn armen Lirriper verloor, ik vestigde mij terstond daarna te Islington en later kwam ik hier met twee huizen acht en dertig jaar eenige bankroeten en heel wat ondervinding.

Na het spijker- en nagelvaste in een huis zijn de meiden de ergste plaag en zij plagen iemand nog meer dan wat ik de wandelende christenen noem, waarom die rondzwerven naar huurbordjes kijken dan binnenkomen de kamers zien over de huur praten en ze volstrekt niet noodig hebben en er niet aan denken ze te huren omdat zij al voorzien zijn is een geheim dat ik gaarne door een wonder opgelost zou zien als het mogelijk was. Het is wonderlijk dat zij zoo lang leven en er zoo goed bij varen maar de beweging is zeker gezond van al dat aankloppen en van het loopen het eene huis in het andere huis uit en trap op trap af den ganschen dag door, het is verbaasd om te zien hoe zij zich houden alsof het hun erg nauw steekt en hoe nauwkeurig zij zijn en op hun horloge zien zeggende, „zoudt gij de kamers kunnen openhouden tot overmorgen twintig minuten over elfen en als mijn vriend die buiten woont het verlangt zou er dan een ijzeren ledikantje in het bovenkamertje gezet kunnen worden?” Nu toen ik er nog nieuw toe was lieve mensch placht ik mij te bedenken eer ik het beloofde en mij af te sloven met het maken van berekeningen en dan geheel moedeloos van de teleurstelling te zijn, maar tegenwoordig zeg ik, „wel zeker” wel wetende dat het een wandelende christen is en ik er niet meer van hooren zal bovendien ken ik de wandelende christenen tegenwoordig op het eerste gezicht zoo goed als zij mij, wijl die in Londen ronddraaiende wezens gewoonlijk tweemaal 's jaars terugkomen, het is zeer merkwaardig dat het erfelijk is in families de kinderen groeien er in op maar al was dat zoo niet, zoodra ik hoor van een vriend die buiten woont dat een onfeilbaar teeken is knik ik en zeg bij mij zelve gij zijt een wandelende

christen en of zij misschien (zooals ik wezenlijk gehoord heb) wel eens kleine renteniertjes zijn die een smaak hebben in geregelde bezigheid en verandering van tooneel zou ik niet durven zeggen.

De meiden zijn zooals ik zoo straks begon te zeggen een van de eerste en langdurigste plagen, zij zijn als de kiezen die met stuipen komen en nooit ophouden iemand te plagen van den tijd dat zij komen af totdat zij ons in den steek laten en ook dan wil men ze nog niet eens gaarne missen, het is eene hardigheid maar wij moeten het er buiten doen of valsche kiezen nemen, en zelfs als men er eens een gewillige krijgt is het er negen keer van de tien een met een vuil gezicht, en natuurlijk hebben de commensalen er tegen dat er een fatsoenlijk mensch bij hen gelaten wordt door eene meid met eene zwarte streep over den neus of een vuilen veeg over de wenkbrauw. Waar zij dat zwart vandaan halen is een geheim dat ik niet kan oplossen zooals onder anderen het gewilligste schepsel dat ooit in een huis gekomen is, half uitgehongerd de arme ziel, eene meid die zoo willig was dat ik haar wilige Sophie noemde, op hare knieën aan het schrobben vroeg en laat en altijd opgeruimd maar altijd lachend met een vuil gezicht. Dan zei ik tegen Sophie „mijne goede Sophie meid lief neem toch een bepaalden dag voor het uithalen van de kachels en houdt den afstand van een arm lang tusschen u en het zwartsel en strijk uw haar niet glad met den bodem van de sauspan en blijf van het snuitsel van de kaarsen af, dan spreekt het vanzelf dat gij zoo vuil niet zijn kunt,” maar ja wel daar was het en daar bleef het op haar neus en daar het een wipneus was die breed uitliep scheen zij er roem op te dragen, en zij was de oorzaak dat een fatsoenlijke en beste commensaal mij de kamers opzei met ontbijt bij de week een beetje driftig en het gebruik van eene zitkamer als hij die soms noodig had. „Juffrouw Lirriper” dat waren zijne eigen woorden „ik ben tot de erkenning gekomen dat de zwarten evengoed menschen als wij en onze broeders zijn, maar alleen ingeval dat zwart echt is en niet weggewasschen kan worden.” Dientengevolge gaf ik de arme Sophie ander werk en verbood haar de deur open te doen of naar binnen te gaan als een van de commensalen belde, maar zij was zoo ongelukkig gewillig dat niets haar weerhouden kon de trap op te vliegen telkens als er hier of daar gebeld werd. Ik vroeg haar ernstig af „o Sophie Sophie, hoe komt het toch in vredes naam?” Waarop de arme ongelukkige gewillige ziel in tranen uitbarstte toen zij mij zoo boos zag en antwoordde „ik heb een boel zwart goed ingeslikt juffrouw toen ik een klein kind was toen er niemand naar mij omzag en ik denk dat het nu naar buiten werkt,” en zoo bleef het

naar buiten werken bij dat arme schepsel, en daar ik anders geene gebreken in haar vond zeide ik tegen haar „Sophie wat zoudt gij er van denken als ik u eens voort hielp naar Nieuw-Zuid-Walles waar het misschien niet opgemerkt wordt?” Ik heb ook nooit berouw gehad het geld is goed besteed geweest want zij trouwde op de reis met den scheepskok (een Mulat), en het is haar goed gegaan en zij was gelukkig en voor zooveel ik van haar gehoord heb, werd er geen acht op geslagen in die nieuwe omgeving, tot op den dag van haar dood.

Hoe juffrouw Wozenham daar verderop aan den overkant het met haar gevoel als fatsoenlijk mensch (dat zij trouwens niet is) kon overeenbrengen om Marianne Perkinsop te onderhuren moet zij zelf weten, ik weet niet en ik verlang niet te weten hoe de Wozenhams over die dingen denken. Maar Marianne Perkinsop, hoewel ik haar fatsoenlijk en zij mij leelijk behandelde was goud waard wijl zij de commensalen in ontzag hield zonder ze het huis uit te drijven, want de commensalen waren veel spaarzamer met bellen onder Marianne dan ik ze ooit onder welke meid ook ondervonden heb hetgeen een groote triomf was vooral nu er sprekende oogen en een flink postuur bijkwam, maar het was hare bedaarde manier van omgaan met hen wijl haar vader bankroet gemaakt had in eene spekslagerij. Het was juist het fatsoenlijke voorkomen van Marianne en hare onverstoorbare bedaardheid die den lastigsten heer op zijne thee en suiker (hij woog ze elken morgen op een schaalte af) met wien ik ooit te doen gehad heb overwon, hij werd zoo zacht als een lam maar later werd ik gewaar dat juffrouw Wozenham eens voorbijkomende en Marianne melk ziende nemen van een melkboer die wel wat heel los was met de meiden als zij er aardig en frisch uitzagen (en daar acht ik hem niets minder om) maar die zoo stijf als een staak bleef tegen haar, de waarde van Marianne inzag voor iemand die commensalen houdt, zij bood haar vijftig gulden meer aan, zonder dat er dus een woord tusschen ons voorgevallen was zeide zij „als gij u van eene andere meid wilt voorzien juffrouw Lirriper tegen de andere maand dan heb ik van vandaag af een anderen dienst,” dat deed mij zeer en ik zeide het haar en toen kwetste zij mij nog erger met mij te kennen te geven dat zij natuurlijk hoogerop wilde daar haar vader spekslager was geweest en bankroet had gemaakt.

Het is een kruis mijn lieve mensch eer men weet welk soort van meiden men hebben moet, want als zij wat vlug zijn moeten zij de beenen uit den haak loopen naar de bel en zijn zij lui dan hoort men onophoudelijk klachten, en als zij mooie oogen hebben worden de commensalen op haar verliefd, en als zij netjes op haar lijf zijn passen zij de hoeden van de dames-commensalen op en als zij muzikaal zijn zet ik het

u haar van straatmuzikanten of orgels af te houden, en al ziet ge nog zooveel verschil in hare hoofden zij liggen er altijd mee uit het raam. Daarbij komt dat wat de heeren gaarne in eene meid zien door de dames wordt afgekeurd, waardoor gedurig onaangenaamheden ontstaan en dan komen de humeuren nog, ofschoon ik nooit in mijn leven een humeur als dat van die Carolien Maxley heb bijgewoond. Die Carolien was eene mooie meid met zwarte oogen en eene pootige meid zooals men ondervond als men haar te na kwam, hetgeen voor het eerst en voor het laatst gebeurde met een jong paartje dat gekomen was om Londen te zien op de eerste verdieping, de dame was wel wat trotsch en men kon merken dat zij niet erg met het mooie gezichtje van Carolien ophad daar zij zelve niet veel moois te missen had, in alle geval zij plaagde Carolien schoon dat geen verontschuldiging was. Daar komt Carolien op een mooien dag in de keuken zoo rood en driftig als een kalkoensche haan en zegt tot mij, „juffrouw Lirriper dat mensch op de eerste verdieping daar sarta mij meer dan ik verdragen kan.” „Carolien,” zeg ik, „denk aan uw humeur.” „Aan mijn humeur denken?” zegt zij met een schamperen lach, „aan mijn humeur denken?” Gij hebt gelijk juffrouw dat zal ik doen ik zal het haar eens inpeperen,” barst Carolien los (gij hadt mij wel met eene veer naar 't hartje van de aarde kunnen jagen toen zij dat zei), „ik zal haar een staaltje laten zien van het humeur dat ik er op nahoud.” Carolien schudt hare haren heen en weer mijn lieve mensch gaat aan het gillen en stuift de trap op, ik volgde haar zoo vlug als mijne bevende beenen mij dragen konden, maar eer ik in de kamer was lag het tafellaken met het wit en rosé servies op den vloer gesmakt en het jonge paar achterover in den haard hij met de schop en de tangen een bord met komkommers over zich heen en nog een zegen dat het in den zomer was. „Carolien,” zei ik, „bedaar,” maar meteen grijpt zij mij de muts van mijn hoofd, verscheurt die met hare tanden terwijl zij mij voorbijloopt, toen vliegt zij op de pas getrouwde dame toe frommelt haar in elkander als een hoop lint pakt haar bij de ooren en slaat haar met het achterhoofd tegen het tapijt, al dien tijd schreeuwden wij moord en brand de politie kwam toeschieten en de ramen van juffrouw Wozenham werden opengeschoven (denk eens wat ik gevoelen moest toen ik dat later gewaar werd) en juffrouw Wozenham schreeuwde onder krokodillentranen van haar balkon „het is juffrouw Lirriper zij heeft vast iemand dol gemaakt met hare hooge rekening, zij zal nog vermoord worden — ik heb het altoos wel gedacht — agenten helpt haar toch!” Mijn lieve mensch, vier agenten en Carolien achter de chiffonnière zich verwerende met den pook en toen zij ontwapend was aan het werk met hare beide vuist-

ten vreeselijk om te zien! Ik kon toch niet goed zien dat het arme schepsel ruw behandeld werd en bij de haren werd voortgesleept toen zij haar beethadden en ik zei, „heeren agenten,” zei ik, „och bedenkt dat hare sekse de sekse van uwe moeders en zusters en vrijsters is en God zegene die allen en u!” En daar zat zij geboeid op den grond naar adem snakkende tegen het penantkastje en zij met hunne uniformen aan er koeltjes bij en al wat zij zeide was, „juffrouw Lirriper het spijt mij dat ik u heb aangeraakt want gij zijt een goed moederlijk schepsel,” en dat deed mij denken hoe dikwijls ik gewenscht had dat ik moeder was en hoe ik mij voelen zou als ik de moeder van die meid eens was! Nu toen zij terecht stond kwam het uit dat zij het al meer gedaan had en haar goed werd weggehaald en zij moest zitten, en toen zij weer los zou komen ging ik 's avonds naar de poort met een beetje kalfsdril in mijn mandje om haar wat kracht te geven om de wereld weer in te gaan, en daar stond ook eene heel fatsoenlijke moeder die haar zoon opwachttte die door slecht gezelschap bedorven was en een kwajongen was hij met zijne halve laarzen. Daar kwam Carolien er uit en ik zei, „Carolien ga met mij mee en ga even tegen dien muur aanzitten waar het stil is en eet een beetje van wat ik voor u meegebracht heb om u goed te doen,” en zij sloeg hare armen om mijn hals en zei snikkend, „o waarom hebt gij geen kinderen als er zooveel slechte moeders in de wereld zijn,” zei ze en eene halve minuut daarna begon zij te lachen en zei, „heb ik wezenlijk uwe muts aan flarden getrokken?” en toen ik haar antwoordde „ja Carolien dat hebt gij heusch gedaan” lachtte zij weer en zei terwijl zij mijn gezicht streelde „waarom draagt gij dan ook zulke malle oude mutsen goede oude ziel? Als gij zoo'n malle muts niet hadt opgehad geloof ik niet dat ik het toen zelfs gedaan zou hebben.” Verbeeld u zoo'n meid! Ik kon er volstrekt niet uit krijgen wat zij dacht te beginnen behalve „o zij zou wel terecht komen” en wij namen afscheid zij heel dankbaar en mijne handen kussende, en ik heb nooit iets meer van die meid gehoord of gezien behalve dat ik altoos gelooven zal dat een heel net mutsje dat mij op een zaterdagavond vanwege een onbekende werd gebracht, in een mandje gevoerd met gewaste taf door een brutalen aap van een jongen die fluitende met zijne vuile voeten deschoone trap opliep en met een hoepelstok langs de tralies van de leuning streek van Carolien kwam.

Aan wat al liefdelooze verdenkingen men blootstaat lieve mensch als men commensalen gaat houden kan ik u met geen woorden zeggen maar ik ben nooit zoo oneerlijk geweest van er dubbele sleutels op na te houden, ik zou daar niet eens gaarne juffrouw Wozenham verderop aan den overkant van verdenken en hoop oprecht dat zij er zich niet aan schuldig maakt,

ofschoon het geld toch ergens vandaan moet komen en er ook geen reden is om te denken dat er in de reisboeken voor niets van gesproken wordt al deugen die aanwijzingen niet in alles. Het is hard en stuitend voor het gevoel dat de commensalen het altoos zoo voor uitgemaakt houden dat zij beetgenomen zullen worden en dat men nooit eens op het denkbeeld komt dat zij zelven de menschen dikwijls bedriegen, maar zooals majoor Jackman tot mij zeide „ik weet wat er in de wereld te koop is juffrouw Lirriper en daarmee gaat het overal hetzelfde,” in menige ongelegenheid heeft de majoor mij geholpen want hij is een knap mensch die veel van de wereld gezien heeft. Lieve tijd het is nu al dertien jaar geleden en het staat mij nog voor als de dag van gisteren dat ik met mijn bril op den neus een avond in Augustus voor het open venster aan straat (de benedenkamers stonden leeg) de courant van den vorigen dag zat te lezen, mijne oogen konden moeilijk gedrukt schrift zien ofschoon ik met dankbaarheid zeggen moet dat ik goed op een afstand zien kan, toen ik een heer de straat in volle vaart hoorde oversteken en woedend in zich zelven den een of ander hoorde verwenschen. „Bij den Hemel” riep hij luid met zijn stok stampende „ik ga naar juffrouw Lirriper. Wáár woont juffrouw Lirriper?” Toen keek hij om en mij ziende nam hij met een zwaai zijn hoed af alsof ik de koningin in persoon was en begon. „Neem mij niet kwalijk dat ik u stoor juffrouw maar zoudt gij mij ook kunnen zeggen in welk huis van deze straat de welbekende en algemeen geachte juffrouw Lirriper woont?” Een beetje verlegen ofschoon ik bekennen moet ook gestreeld nam ik mijn bril af neeg en zeide „mijnheer ik ben juffrouw Lirriper om u te dienen.” „Verbazend!” riep hij. „Duizendmaal vergiffenis juffrouw, mag ik u verzoeken de goedheid te willen hebben een van uwe dienstboden te bevelen de deur te openen voor een heer die kamers zoekt en Jackman heet?” Ik had dien naam nooit meer gehoord maar ik verlang nooit beleefder mensch te zien want hij zeide „juffrouw, het spijt mij zeer dat gij zelve de deur moet openendoen voor iemand van zoo weinig beteekenis als Jakob Jackman. Na u juffrouw. Ik ga nooit eene dame voor.” Toen kwam hij in de kamers snoof zijn neus op en zei „ha! Dat zijn eerst kamers! Geen duffe kasten” zegt hij „maar kamers en geen kolenlucht ook.” Nu mijn lieve mensch daar de een of ander die de heele buurt vijandig is had uitgestrooid dat het overal naar steenkolen stonk en die laster als hij aangemoedigd werd nadeelig zou kunnen werken op het krijgen van commensalen zei ik bescheiden maar bepaald tot den majoor dat hij zeker Arundel of Surrey of Howard bedoelde maar niet Norfolk. „Juffrouw” antwoordde hij „ik bedoelde Wozen-

hams aan den overkant een eind verderop — juffrouw gij kunt u geen denkbeeld maken van het huis van de Wozenhams — het is één groot steenkolenhok en juffrouw Wozenham heeft de principes en manieren van eene kolendraagster — juffrouw naar de wijze te oordeelen waarop ik haar over u heb hooren spreken, weet ik dat zij eene fatsoenlijke vrouw niet eens waardeerden kan en naar de wijze waarop zij mij behandeld heeft weet ik dat zij niet begrijpt wat een fatsoenlijk man toekomt — Juffrouw, mijn naam is Jackman — mocht gij nadere inlichtingen verlangen dan die welke ik u geef dan verwijs ik u naar de Engelsche bank — misschien kent gij die!" Dat was het begin van het verhuren van de benedenverdieping aan den majoor en van dat uur af tot op dit oogenblik toe is hij dezelfde beleefde en dienstvaardige commensaal geweest, stipt in alles behalve in één opzicht, dat ik nu niet behoef aan te halen maar dat vergoed werd door zijne bescherming en door de bereidwilligheid waarmee hij altijd het belastingbiljet invult en meer van dien aard, eens heeft hij een jongmensch bij den kraag gepakt die de pendule van de voorkamer onder zijn mantel had, en eens heeft hij in de goot met zijne eigen handen en dekens den brand in den keukenschoorsteen gebluscht, en is hij zelf naar het stadhuis gegaan en heeft heel mooi voor de overheid gesproken en de brandspuit uitgehaald, en altijd blijft hij de fatsoenlijke man al is hij wat driftig. Dat juffrouw Wozenham zijne koffers en paraplu heeft gehouden is niet heel royaal ofschoon zij er volgens de wet het recht toe had, ik zou er mij nooit toe hebben willen verlagen, want de majoor is zoo geheel en al fatsoenlijk man dat ofschoon hij ver van lang is, hij bijna lang schijnt als hij zijne jabot en zijn rok aanheeft en zijn hoed met omgeslagen randen op, in welken dienst hij was zou ik niet kunnen zeggen mijn lieve mensch bij de militie of in vreemden dienst, want ik heb zelfs nooit gehoord dat hij zich majoor noemde, maar altijd eenvoudig „Jakob Jackman," en eens kort nadat hij hier kwam, toen ik het mijn plicht achtte hem te doen weten dat juffrouw Wozenham had uitgestrooid dat hij in het geheel geen majoor was en ik de vrijheid nam van er bij te voegen „en dat zijt gij immers wel mijnheer" antwoordde hij „juffrouw, ben ik geen majoor dan ben ik iets anders iedere dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad," nu dat dit eene heilige waarheid was kan men niet ontkennen en evenmin zijne militaire gewoonte van zich elken morgen op een schoon bord zijne laarzen binnen te laten brengen als het slijk er afgeschuierd is, en ze zelf te poetsen met een sponsje en een schoteltje, waarbij hij zachtjes fluit, zodra zijn ontbijt is afgeloopen, en zoo netjes gaat hij daarbij te werk dat hij er nooit

zijn linnen mee besmeert, dat keurig is ofschoon beter in qualiteit dan in quantiteit, dat alles kan men evenmin wegeijferen als zijne knevels welke hij volgens mijn beste weten tegelijk zwart maakt, en die even zwart en glanzig zijn als zijne laarzen, waarbij hij een mooi hoofd met grijs haar heeft.

Het was tegen het einde van het derde jaar dat de majoor de benedenverdieping bewoonde, toen op een vroegen morgen in Februari, tegen den tijd dat het parlement vergadert, en men daarom juist vreezen moet dat er eene menigte bedriegers rondloopen om te zien wat zij stelen kunnen dat er een heer en eene dame van buiten kwamen en de kamers op de tweede verdieping wilden zien, ik weet nog heel goed dat ik uit het raam had gekeken en hen had opgemerkt in eene dichte vlaag van sneeuw en hagel door elkaar, naar kamers rondziende. Het uiterlijk van den heer beviel mij niet best ofschoon hij een mooi mensch was maar de dame was een heel lief, tenger vrouwtje, en ik vond het veel te ruw voor haar op straat ofschoon zij niet verder dan van het hotel Adelphi gekomen waren, dat niet veel meer dan eene minuut of vier van mijn huis af is, als het maar niet zulk een weer geweest was. Nu trof het juist, mijn lieve mensch, dat ik de tweede verdieping drie gulden per week had moeten opslaan ten gevolge van een bankroet door iemands wegloopen, keurig gekleed alsof hij naar een diner moest, hetgeen al heel listig was en mij wat achterdochtig gemaakt had maar ik gaf de schuld aan het parlement, toen die heer mij dus drie maanden zeker en het geld vooruit voorstelde met nog een half jaar op zicht op dezelfde voorwaarden, zei ik dat ik niet recht wist of ik mij ook aan een anderen commensaal verbonden had maar dat ik naar beneden zou gaan en de zaak eens zou overleggen als zij even wilden gaan zitten. Zij gingen zitten en ik ging naar beneden en sloeg mijne hand aan den deurknop van den majoor dien ik reeds was beginnen te raadplegen waarbij ik mij uitmuntend bevond, ik merkte aan zijn zacht fluiten, dat hij aan het poetsen van zijne laarzen was, waarbij hij altijd liefst alleen was, hij riep evenwel vriendelijk, „als gij het zijt, juffrouw, kom dan maar binnen," en ik ging naar binnen en vertelde hem alles.

„Ja juffrouw," antwoordde de majoor zijn neus wrijvende — ik was een oogenblik bang dat hij het met het zwarte sponsje zou doen maar hij deed het gelukkig met zijne knokkels, want hij was altijd knap en handig met zijne vingers — „ja, juffrouw, het geld zou u zeker goed te pas komen?"

Ik geneerde mij al te gretig „ja" te zeggen, want de majoor kreeg een beetje hooger kleur dan gewoonlijk, want alles ging niet altijd even geregeld in zeker opzicht van een kant dien ik niet noemen wil.

„Mij dunkt” hernam de majoor „dat als het geld voor u klaar ligt juffrouw Lirriper dat gij het moet aannemen. Wat is er tegen, juffrouw in dit geval hier boven?”

„Ik zou wezenlijk niet weten dat er iets tegen was mijnheer maar ik wilde u toch liever raadplegen.”

„Gij zeidet een jong getrouwd paar meen ik juffrouw?” ging de majoor voort.

„Ja-a,” zei ik. „Dat is hun duidelijk aan te zien. Bovendien heeft de jonge dame toevallig gezegd dat zij pas getrouwd waren.”

De majoor wreef weer langs zijn neus en roerde met het sponsje de schoensmeer in het schoteltje om en om en begon een oogenblikje weer zacht te fluiten. Daarna vroeg hij weer:

„Gij zoudt de kamers goed verhuurd vinden juffrouw?”

„O zeker heel goed verhuurd mijnheer.”

„Stel eens zij huren de kamers voor het volgende halfjaar weer in. Zoudt gij er erg mee inzitten als — als er eens iets ergs en ergs gebeurde? vroeg de majoor.”

„Ja, dat weet ik zelf niet,” antwoordde ik, „dat hangt van de omstandigheden af. Zoudt gij er tegen hebben bij voorbeeld mijnheer?”

„Ik?” riep de majoor. „Ik er tegen? Jakob Jackman? Juffrouw Lirriper neem het gerust aan.”

Zoo ging ik naar boven en nam het voorstel aan, zij kwamen den volgenden dag op een zaterdag en de majoor was zoo goed een contract op te maken van onze overeenkomst, met eene mooie ronde hand en uitdrukkingen die mij alle even wettig en militair in de ooren klonken en de heer Edson teekende het maandagmorgen en de majoor ging dinsdags een bezoek afleggen bij den heer Edson, en mijnheer Edson bracht 's woensdags een tegenbezoek bij den majoor en de eerste en tweede verdieping stonden op den besten voet van de wereld.

De drie maanden waarvoor de heer Edson vooruit betaald had waren om en wij waren zonder opnieuw over betaling te spreken de maand Mei ingegaan mijn lieve mensch, toen de heer Edson op reis moest naar het eiland Man, hetgeen het lieve vrouwtje onverwacht op het lijf viel en dat naar mijne manier van zien geene plaats is waar iemand in welken tijd dan ook zoo volstrekt zou moeten wezen maar dat is iets dat van de opinie afhangt. Hij kwam er zoo kort van te voren mede voor den dag dat hij reeds den volgenden dag moest gaan en het arme ding schreide vreeselijk, en ik weet wel dat ik ook schreide toen ik haar op de koude stoep zag staan in een scherp oostenwind — want het bleef lang koud dat jaar — toen zij voor het laatst nog eens afscheid van hem nam en haar mooi blond haar in den wind heen en weer fladderde terwijl zij hare armen om zijn hals hield, hoor ik hem nog zeggen: „Kom laat mij nu gaan Creta.” In dien tijd was het al duide-

lijk dat hetgeen waarin de majoor goedgehartig verklaard had zich te willen schikken gebeuren zou, ik zeide haar dat toen hij heengegaan was terwijl ik haar troostte met mijn arm op de trap, „want” zeide ik „gij zult welhaast een ander hebben om wiens wil mijn lief vrouwtje zich goed moet houden daar moet gij maar om denken.”

Zijn brief kwam niet toen hij had moeten komen en iederen morgen had zij opnieuw veel te verduren als de besteller geen brief voor haar bracht, de besteller was er zelf mede begaan als zij de trap af naar de voordeur kwam loopen en toch kan men wel begrijpen dat het rondbrengen van brieven het gevoel verstompt, al de moeite van een andermans brieven te hebben en nooit het genot en dat vrij wat meer in slijk en onweer dan andersom, en voor een loon dat een Klein Brittannië beter passen zou dan Groot Brittannië.

Maar eindelijk toen zij op een morgen te onwel was om zelve naar beneden te gaan riep hij mij toe met zulk een vergenoegd gezicht dat ik bijna op den man met zijne uniform had kunnen verlieven schoon hij druipnat was, „ik heb u van morgen maar het eerst in de straat genomen juffrouw Lirriper want hier is er een voor mevrouw Edson.” Ik liep naar hare slaapkamer zoo hard als ik kon en toen zij hem zag ging zij overeind in haar bed zitten kustte den brief scheurde hem open en begon toen te staroogen. „Hij is heel kort!” zei zij eindelijk mij met hare groote oogen aanziende. „O juffrouw Lirriper hij is erg kort!” „Lieve mevrouw Edson” zei ik, „dat komt zeker omdat mijnheer geen tijd heeft gehad om langer te schrijven.” „Dat zal het zijn, dat zal het zijn,” antwoordde zij en bracht beide hare handen voor haar gezicht en keerde zich in haar bed om.

Ik deed zachtjes de deur van de slaapkamer dicht en sloop naar beneden en klopte bij den majoor aan, en toen de majoor die juist zijne dunne sneedjes spek in zijne Hollandsche kachel had mij zag, stond hij van zijn stoel op en trok mij naar de canapé. „Kom eerst tot bedaren” zei hij, „ik zie dat er iets is spreek nog niet neem den tijd.” — „O majoor,” zei ik „ik vrees dat er boven een schandelijk spel gespeeld is.” — „Ja ja” antwoordde hij. „Ik begon er al voor te vreezen — geef u den tijd.” En daarop begon hij in tegenspraak met zijn eigen raad vreeselijk uit te varen, „ik zal het mij zelve nooit vergeven juffrouw dat ik, Jakob Jackman, het dien morgen niet alles gezien heb, dat ik niet onmiddellijk met mijn sponsje in de hand naar boven ben gegaan dat ik het hem niet in de keel geduwd heb en er hem niet in heb laten stikken!”

Toen wij wat bedaard waren, kwamen de majoor en ik overeen dat wij voor het oogenblik niets anders konden doen dan ons te houden alsof wij volstrekt geen kwade ver-

moedens hadden en ons best te doen om het arme jonge ding kalm te houden. Wat ik zonder den majoor gedaan zou hebben toen de orgeldraaiers hoorden dat wij rust en stilte verlangden is niet te berekenen, want hij ging met de woede van een leeuw of een tijger tegen hen te werk op eene manier dat als ik het niet met eigen oogen gezien had ik onmogelijk had kunnen gelooven, dat een fatsoenlijk man zulk een geweld kon maken met strijkijzers wandelstokken waterkaraffen stenkolen aardappelen van zijne tafel ja zelfs den hoed van zijn hoofd en daarbij zoo woedend uitvaren in vreemde talen dat zij met het handvat van hun orgel half omgedraaid zoo stom bleven staan als eene leelijke (want schoone kan ik niet zeggen) slaapster in het bosch.

Het zien van den brievenbesteller joeg mij nu zulk een schrik aan dat het eene verlichting was als hij voorbijging, maar binnen een dag of tien twaalf kwam hij weer en zei „hier is er een voor mevrouw Edson. Is zij nogal redelijk?”

„Zij is nogal redelijk dank u” antwoordde ik „maar niet wel genoeg om zoo vroeg op te staan als zij placht,” hetgeen in zoover de zuivere waarheid was.

Ik bracht den brief bij den majoor aan zijn ontbijt en zei stotterend „majoor ik heb den moed niet den brief naar boven te brengen.”

„De brief ziet er uit alsof hij van een schurk komt,” zei de majoor.

„Ik heb den moed niet majoor” zei ik weer bevende, „om hem aan haar te geven.”

Na eenigen tijd in gedachten verdiept te hebben gezeten zei de majoor zijn hoofd oplichtende alsof hem iets nieuws en dienstigs wasingevallen, „juffrouw Lirriper ik zal het mij nooit vergeven dat ik, Jakob Jackman, dien morgen niet onmiddellijk naar boven gegaan ben met het laarzensponsje in de hand en het hem niet in de keel heb gestopt en er hem niet in heb laten stikken.”

„Majoor” antwoordde ik een beetje driftig: „dat hebt gij nu eenmaal niet gedaan en dat is een geluk want het zou geen goed gedaan hebben en het is veel beter dat gij het sponsje voor uwe laarzen houdt.”

Daarop begonnen wij verstandig te praten en overlegden dat ik aan de deur van hare slaapkamer zou tikken en den brief op de mat voor de deur neerleggen en op het bovenportaal zou afwachten wat er gebeuren zou, en nooit is iemand banger geweest voor buskruit kanonskogels of bommen of granaten dan ik voor dien vreeselijken brief was terwijl ik hem naar de tweede verdieping bracht.

Eene minuut nadat zij den brief geopend had klonk er een verschrikkelijk luide gil door het huis en ik vond haar op den grond liggen alsof er geen leven meer in haar was. Mijn

lieve mensch ik keek in het geheel niet in den brief die open naast haar lag want daar was geen tijd of gelegenheid toe.

De majoor bracht mij alles aan wat ik noodig had om haar weer bij te brengen liep naar den apotheker om hetgeen er niet in huis was te halen en had op hetzelfde oogenblik de hevigste ruzie met een orgel dat eene balzaal verbeelden moest, ik weet niet precies in welk land, met menschen die de dubbele deuren in en uit walsten en vreeselijk rolden hare oogen, toen ik haar eindelijk bij hare kennis zag komen sloop ik naar het portaal en bleef daar totdat ik haar hoorde schreien en toen ging ik naar binnen en zei zoo onnoozel als ik kon „mevrouw gij zijt niet wel en het is niet te verwonderen lieve” alsof ik nog niet in de kamer geweest was. Of zij mij geloofde of niet kan ik niet zeggen en het zou er ook niets toe doen al kon ik, maar ik bleef uren lang bij haar zij riep gedurig Gods zegen over mijn hoofd en zei dat zij wat rusten wilde want dat zij zware hoofdpijn had.

„Majoor” fluisterde ik even in de benedenkamer komende „ik bid en smeeke u ga niet uit.”

„Juffrouw gij kunt er op aan dat ik er volstrekt niet aan denken zou. Hoe is het nu met haar?” fluisterde de majoor terug.

„Majoor God in den hemel alleen weet wat er brandt en omwoelt in haar arm hart” zei ik. „Ik heb haar voor het venster zittende verlaten. Ik ga voor het mijne zitten.”

Het werd middagen het werd avond. Norfolk is eene plezierige straat om in te wonen — als men ten minste niet verderop gaat — maar 's zomers avonds als er stof en vodden liggen en de kinderen er spelen en er een grauwe nevel over komt en de eene of andere kerkklok in den omtrek luidt is het er wel wat somber en ik heb het sedert dien tijd op dat uur nooit zoo gezien en zal het ook nooit meer zien zonder dien akeligen avond in Juni voor mijne oogen te hebben toen dat jonge verlaten ding voor haar open hoekraam bij het venster van de tweede verdieping zat en ik voor het open hoekraam (het andere) op de derde verdieping. Iets genadigs iets wijzers en beters dan ik, had mij aangedreven terwijl het nog licht was mijn hoed op te zetten en mijn doek om te slaan en toen de schemering daalde en de vloed rees kon ik nu en dan zien — als ik mijn hoofd buiten het raam stak en naar haar venster beneden keek — dat zij zich een weinig vooroverboog om de straat te overzien. Het was totaal donker toen ik haar op straat zag.

Zoo bang van haar uit het oog te verliezen, dat mijne ademhaling er nog van stokt terwijl ik het vertel liep ik de trap af zoo gauw als ik er nog nooit afgekomen was klopte maar even in het voorbijgaan bij den majoor aan

en sloop de deur uit. Zij was al verdwenen. Ik liep evenwel de straat over en toen ik aan den hoek van de Howardstraat kwam zag ik dat zij die had ingeslagen en ik zag haar duidelijk voor mij uit den westkant opgaan. O met welk een dankbaar hart zag ik haar voor mij uitloopen.

Zij was in het geheel niet in Londen bekend en was zelden uit geweest behalve om een luchtje te scheppen in onze eigene straat waar zij kennis gemaakt had met twee of drie buurkindertjes en somtijds bij hen gestaan had aan het einde van de straat om in het water te kijken. Ik wist dat zij nu in het wilde voortliep, maar zij volgde de zijstraten toch nauwkeurig zoolang die haar helpen konden en sloeg toen den weg in naar het strand. Maar bij elken hoek zag ik haar hoofd zich altijd naar denzelfden kant keeren en dat was de rivierkant.

Het was misschien enkel de duisternis en de stilte van de Adelphistraat die haar bewogen die in te slaan maar zij sloeg die straat zoo bepaald in alsof zij uitgegaan was om daarheen te gaan, hetgeen misschien het geval ook was. Zij ging recht op het terras af en dat langs en keek over de ijzeren leuning en naderhand werd ik dikwijls in mijn eigen bed met eene huivering wakker alsof ik het haar had zien doen. De eenzaamheid van de kade beneden en het stroomen van het hooge water daar scheen haar besluit te bepalen. Zij keek om zich heen als om den weg naar het water te onderscheiden en sloeg den rechten of den verkeerden weg in (ik weet niet welken want ik ken dien weg niet en ben er voor of na dien tijd nooit geweest) en ik volgde haar waar zij heenging.

Het was opmerkelijk dat zij al dien tijd geen enkelen keer omzag. Maar er was nu eene groote verandering in hare wijze van loopen gekomen en in plaats van snel en vast haar weg te gaan met hare armen over de borst gekruist liep zij tusschen die donkere akelige bogen door met woeste gebaren en wijd geopende armen alsof het vleugels waren en zij den dood te gemoet vloog.

Wij waren op de kade en zij stond stil. Ik bleef ook staan. Ik zag hare handen aan de keellinten van haar hoed en ik stoof vooruit tusschen haar en het water en sloeg mijne beide armen om haar middel heen. Zij had mij kunnen verdrinken maar zich losrukken dat kon zij niet.

Tot op dat oogenblik was alles in mijn hoofd verward geweest en ik wist niet de helft van wat ik tot haar zou zeggen, maar op het oogenblik toen ik haar aanraakte werd het mij als door een tooverslag ingegeven en ik had mijne natuurlijke stem en mijn dagelijksch verstand en zelfs bijna mijn adem terug.

„Mevrouw Edson” zei ik, „wees toch voorzichtig. Hoe komt het dat gij zoo verdwaald zijt en op zulk eene gevaarlijke plek stuit? Wel gij moet door de moeielijkste straten van Londen hierheen gekomen zijn. Geen wonder dat gij verdwaald zijt dat is zeker. En hier nog wel! Ik dacht dat hier nooit een sterveling kwam behalve ik om mijne steenkolen te bestellen en de majoor beneden om zijne sigaar te rooken!” Want ik zag dien goeden man dichtbij, zich houdende alsof hij aan niets anders dacht.

„Hm hm hm!” kuchte de majoor.

„En heb ik van mijn leven,” zei ik, „daar is hij juist.”

„Heidaar! wie loopt daar?” begon de majoor met zijne militaire stem.

„Wel wel,” zei ik, „zoo toevallig heb ik in mijn leven niets gezien! Kent gij ons niet majoor Jackman?”

„Heidaar!” riep de majoor weer. „Wie roept er Jakob Jackman!” (en hij was meer buiten adem en hield zich beter alsof hij het niet was, dan ik ooit van hem verwacht zou hebben.)

„Hier ben ik met mevrouw Edson majoor,” zei ik, „zij is eens uitgegaan om haar arm hoofd wat te bekoelen want zij heeft zoo'n erge hoofdpijn gehad, zij is den weg kwijtgeraakt en zou geheel en al verdwaald zijn, de hemel weet waar zij beland zou wezen als ik niet toevallig hier gekomen was om een brief bij mijn kolenkooper te bezorgen en gij niet dezen kant waart uitgekomen om eene sigaar te rooken! — En wezenlijk gij zijt niet wel genoeg lieve” zei ik tegen haar, „om half zoo ver van huis te gaan zonder mij. Zij zal gaarne een arm van u aannemen majoor,” zei ik tot hem „en ik ben wel verzekerd dat zij er zoo zwaar op leunen mag als zij wil.” Zoo hadden wij haar beiden vast — den hemel zij dank! — tusschen ons in.

Zij deed niets dan rillen en beven en dat hield aan tot ik haar in bed geholpen had en tot aan den morgen hield zij mijne hand vast en deed niets dan kermen. „O hoe slecht hoe slecht hoe slecht!” maar toen ik mij eindelijk hield alsof ik vast in slaap was en mijn hoofd op mijne borst liet zakken, hoorde ik het arme ding zoo aandoenlijk en ootmoedig danken dat zij bewaard geworden was van zich in hare dulle wanhoop van het leven te berooven dat ik dacht mijne oogen op de spreij te zullen uitschreien en toen wist ik dat zij veilig was.

Daar ik er redelijk wel inzate en het wel doen kon, maakten de majoor en ik den volgende dag terwijl zij vast sliep een plannetje klaar, en zoodra ik het geschikt doen kon, zei ik tegen haar:

„Mevrouw, lieve, toen mijnheer Edson mij de huur voor het intredende halfjaar betaalde” — hier maakte zij eene snelle beweging en ik voelde

dat zij mij met hare groote oogen aankeek maar ik ging al naaiende voort:

„Weet ik niet of ik den datum wel recht heb gehad. Zoudt gij mij bij gelegenheid de quitantie niet eens kunnen laten zien?”

Zij legde hare ijskoude hand op de mijne en keek mij aan alsof zij door mij heen wilde zien toen ik gedwongen was van mijn naaiwerk op te kijken maar ik had de voorzorg gebruikt van mijn bril op te zetten.

„Ik heb geen quitantie” zei ze.

„O, dan heeft mijnheer haar gehouden” antwoordde ik zoo onverschillig als ik kon. „Het doet er ook zooveel niet toe, eene quitantie is eene quitantie.”

Van dien tijd af hield zij altoos mijne hand vast als ik die missen kon hetgeen gewoonlijk alleen was als ik voor haar las want zij en ik hadden natuurlijk ons naaiwerk en wij waren geen van beiden erg handig met dat kleine goed, ofschoon ik er altijd nog eenigszins trotsch op ben dat ik er aan geholpen heb als ik alles bedenk. Ofschoon zij gaarne alles aanhoorde wat ik las, placht ik mij te verbeelden dat zij na hetgeen Jezus op den berg geleerd had het liefst hoorde over Zijn teeder medelijden met ons vrouwen en van Zijne kinderjaren en hoe Zijn moeder trotsch op hem was en hetgeen Hij zeide in haar hart bewaarde. Zij had eene dankbare uitdrukking in hare oogen die ik nooit nooit uit de mijne verliezen zal totdat ik ze dicht doe in mijn laatsten slaap en als ik toevallig naar haar keek zonder er bij te denken zag ik altijd die uitdrukking en dikwijls stak zij de bevende lippen vooruit om mij te kussen meer als een liefderijk bitter beproefd kind dan ik mij ooit een volwassen mensch kan voorstellen.

Op zekeren dag was het beven van die arme lippen zoo erg en de tranen rolden haar zoo snel langs de wangen dat ik dacht dat zij mij al haar verdriet wilde gaan vertellen, ik nam dus hare beide handen in de mijne en zei:

„Neen lieve nu niet, gij doet beter met het nu niet te beproeven. Wacht op betere tijden als die zaak voorbij is en gij weder sterk zijt, dan moogt gij mij vertellen wat gij wilt. Zullen wij het zóó afspreken?”

Met hare handen nog in de mijne knikte zij verscheidene malen van ja, en zij lichtte mijne handen op en bracht ze aan hare lippen en aan haar hart.

„Eén woordje nu maar, lieve” zei ik. „Is er ook iemand?”

„Zij keek mij vragend aan „iemand?”

„Naar wien ik gaan kan?”

Zij schudde haar hoofd.

„Niemand dien ik bij u kan brengen?”

Zij schudde haar hoofd.

„Om mij behoeft er niemand te komen lieve. Dat is dus afgesproken en wij komen er dus niet meer op terug.”

Niet veel meer dan eene week daarna — want zij was al ver heen toen wij zooveel bij elkander waren — boog ik over haar ledikant heen met mijn oor aan hare lippen, somtijds luisterend naar hare ademhaling en naar een teeken van leven op haar gelaat zoekende. Eindelijk kwam het op eene plechtige wijs — niet met een straal maar als een soort van bleek mat licht dat langzaam over haar aangezicht kwam.

Zij zeide iets tegen mij zonder geluid te geven maar ik zag dat zij vroeg:

„Is dit sterven?”

En ik zei „arm kind arm kind, ik geloof van ja.”

Uit het een of ander begrijpende dat zij verlangde dat ik hare rechterhand bewoog nam ik die op en legde ze op haar hart en vouwde er toen de andere overheen, en zij deed een vroom gebed en ik arme ziel bad met haar mede ofschoon er geen woord gesproken werd. Daarna bracht ik het kindje gebakerd bij haar en zei:

„Lieve dit wordt aan eene kinderlooze oude vrouw gezonden. Daar zal ik voor zorgen.”

De koude lippen werden voor het laatst nog eens naar mij opgelicht en ik gaf haar een barte-lijken kus.

„Ja lieve” zei ik. „Als het God behaagt ik en de majoor.”

Ik weet niet hoe ik het goed zal beschrijven, maar ik zag hare ziel verhelderen en opspringen en vrij worden en wegvliegen in haar dankbaren blik.

* * *

Dat is hoe en waarom wij hem Jakob noemden, naar zijn peetoom den majoor met Lirriper voor een toenaam naar mij, en nooit was een lieveling zoo de vreugde van commensalen of zoo'n speelpop voor eene grootmoeder als Jakob voor mij in dit huis was, altoos even lief en gehoorzaam (over het geheel) en eene verzachting bij allerlei ergernissen en alles veraangenamend, behalve toen hij oud genoeg werd om zijne muts in het kelderluik van de Wozenhams te gooien. Zij wilden ze hem niet teruggeven en mij hoe langer hoe meer opwindende zette ik mijn besten hoed op nam mijne beste handschoenen aan en mijne parasol en met het kind aan de hand zei ik „juffrouw Wozenham ik had nooit gedacht dat ik u w huis betreden zou maar als de muts van mijn kleinzoon niet aanstonds teruggegeven wordt, zal de wet van dit land die het eigendom van een onderdaan beschermte indelk eens beslissen tusschen u en mij, het mag kosten wat het wil.” Met een grinslach die mij dat moet ik toch bekennen aan de dubbele slentels deed denken ofschoon dat eene vergissing kan geweest zijn want zoolang er twijfel aan bestaat is het niet meer dan billijk dat dit in het voordeel van juffrouw Wozenham komt, trok zij aan de bel en zei „Jane ligt er eene oude muts van een straatkind in onzen kelder?” „Juffrouw Wozen-

ham" zei ik, „eer uwe meid die vraag beantwoordt moet gij mij permitteeren u in uw gezicht te zeggen dat mijn kleinzoon geen straatjongen is en niet gewoon is oude mutsen te dragen. Om de waarheid te zeggen juffrouw Wozenham" ging ik voort, „ben ik nog zoo zeker niet of de muts van mijn kleinzoon niet nieuwer is dan de uwe" hetgeen een heel leelijk zeggen van mij was daar hare muts van de gemeenste tulle was en daarbij gewasschen en gescheurd, maar ik was driftig en werd nog erger aangehitst door hare onbeschofftheid. Met eene kleur als bloed zei juffrouw Wozenham:

„Jane gij hoort wat ik vraag is er eene muts van een kind door een kelderluik gevallen?" „Ja juffrouw" antwoordde de meid, „ik geloof dat ik er eene vod in heb zien liggen." „Laat die menschen dan uit, en gooi hun de vod weer toe ik wil er niets van weten in mijn huis." Maar nu begon het kind dat aan zijne twee oogen niet genoeg scheen te hebben om juffrouw Wozenham aan te staren zijne kleine wenkbrauwen te fronsen hij kneep zijn mondje dicht zette zijne beentjes wijd van elkaar draaide zijne mollige vuistjes langzaam om elkander heen als een koffiemolen en zeide tegen haar:

„Brutaal tegen men oomoë, it ou een oog uit tompen!" „O" riep juffrouw Wozenham verachtelijk op den kleuter neerziende, „dat is zeker geen straatjongen, wel neen!" Ik barstte het uit van lachen en zei „juffrouw Wozenham als gij dat geen aardig gezicht vindt, benijd ik u uw karakter niet en ik wensch u goedendag. Jakob ga met oomoë mee." En ik bleef in het beste humeur van de wereld ofschoon zijn mutsje mij in de straat toegeworpen werd alsof het zóó uit den regenbak gehaald was en ik ging al lachende met het lieve kind naar huis.

De mijlen en mijlen die de majoor en ik tusschen licht en donker met Jakob afgereisd hebben zijn niet te berekenen, dan zat Jakob op den bok namelijk op de met koper ingelegde schrijfcassette van den majoor, ik in de diligence in mijn gemakkelijken stoel en de majoor als de conducteur achterop met een horen van bordpapier waarop hij wonderlijk kon blazen. Ik verzeker u menschlied dat als ik somtijds de oogen dichtgeknepen en gedut had in mijne diligence en half wakker werd door de heldere vlam van het vuur en ik dan dien engelachtigen lieveling zijne paarden hoorde aanzetten en den majoor hoorde blazen om voor de verwisseling van paarden te waarschuwen als wij aan eene herberg kwamen, dan heb ik mij wel eens half verbeeld dat wij op den ouden Noorderstraatweg waren dien mijn arme Lirriper zoo goed kende. Als ik dan het kind en den majoor beiden warm toegestopt van hunne plaats zag komen om hunne voeten te warmen en al trappend heen en weer zag loopen en

glazen bier zag nemen uit de kartonnen zwavelstokkenbakjes op den schoorsteen, dan zag ik dat de majoor evenveel pret had als het kind en ik heb nooit mooier comédie gezien dan als de kleine koetsier het portier opendeeld om eens in de diligence naar mij te komen kijken en dan zeide: „Wij pleisteren een oogenblikje, wil de oude dame er ook eens uit?"

Maar wat ik gevoelde toen wij het kind eens op een dag misten is niet te beschrijven en kan alleen vergeleken worden bij hetgeen de majoor gevoelde die geen zier minder angstig was dan ik, op zijn vijfde jaar 's morgens om elf uur had hij voor de deur gespeeld en 's avonds om halftien hadden wij nog geen taal of teeken van hem gehoord, toen was de majoor naar het bureau van de Times gegaan om er eene advertentie in te zetten, die er ook den volgende dag in gezet werd vier en twintig uur nadat hij teruggevonden was en die ik altijd zorgvuldig in mijn kabinet bij de lavendel denk te bewaren als de eerste beschrijving die er van hem gedrukt is. Hoe verder de dag voorbijging hoe wanhopiger ik werd en de majoor niet minder en wij werden beiden nog erger door de bedaardheid van de politie, ofschoon heel beleefd en voorkomend, en wat ik hare hardnekkigheid moet noemen in het niet willen denken dat hij gestolen was. „Wij vinden meestal juffrouw" zei de agent die eens gekomen was om mij te troosten hetgeen hij in het geheel niet deed, hij was een van de agenten geweest in den tijd van Carolien waarop hij nog zinspeelde toen hij begon met te zeggen „gij moet u niet al te ongerust maken juffrouw, het zal evengoed te recht komen als mijn neus toen er zoo op gebeukt was door de jonge meid op uwe tweede verdieping wij vinden de meeste kinderen juffrouw" zei hij, „wijl de menschen in den regel zoo begeerig niet zijn kinderen als ik het zoo eens noemen mag uit de tweede hand te krijgen. Gij zult hem terughebben juffrouw." O maar mijn lieve goede man" zei ik mijne handen in elkander slaande, „hij is zulk een buitengewoon kind!" „Ja wel juffrouw" antwoordde de agent, „die vinden wij meestal ook. De vraag is wat zijne kleeren waard waren." „Zijne kleeren" zei ik, „waren niet veel waard want hij had zijn daagsche kieltje aan, maar het lieve kind! — „Heel goed juffrouw," zei de agent weer, „gij zult hem terughebben juffrouw. En al had hij zijne beste kleeren aangehad dan zou het ergste dat hem overkomen was waarschijnlijk nog zijn dat hij half met lompen bedekt in de eene of andere steeg stond te bibberen." Zijne woorden drongen in mijn hart als messen en dolken en ik en de majoor liepen als radelooze wezens het huis in en uit, den ganschen dag door totdat de majoor 's avonds van zijne boodschap bij den uitgever van de Times terugkomende

met zenuwachtige haast mijn kamertje binnenstoof mijne hand schudde en zijne oogen afveegde en riep „Geluk geluk een agent in politiek kwam tegelijk met mij de stoep op toen ik de voordeur opendeed — bedaar bedaar — Jakob is gevonden.” Ik viel natuurlijk flauw en toen ik weer bijkwam sloeg ik mijne armen om de beenen van den agent in politiek die in zijn geest koeltjes een inventaris scheen op te maken van den inboedel in mijn kamertje met zijne bruine knevels en ik zei, „God zegen u mijnheer waar is de lieveling?” „In het bureau van politie van Rennington” zei hij. Ik was op het punt van als een steen aan zijne voeten neer te ploffen bij het denkbeeld van die Onschuld in de cellen met moordenaars, toen hij er bijvoegde „hij was den aap nagelopen.” Meenende dat er eene geheime beteekenis in zijne woorden lag zei ik „och mijnheer leg toch aan eene liefhebbende grootmoeder uit welken aap!” „Dien met die gespikkelde muts met het stormbandje onder de kin omdat zijne muts niet op wil blijven, dien aap die het trottoir aanveegt op eene ronde tafel en zijne sabel niet verder trekken wil dan hij goedschiks kan.” Toen begreep ik alles en ik dankte hem hartelijk en ik en de majoor en hij reden naar Rennington en daar vonden wij ons kind heel gemakkelijk voor een vlammen vuurtje liggen, hij had zich zelf in slaap gespeeld op eene harmonica die zij zoo goed geweest waren hem te leenen en die naar het scheen bij een heel jongmensch gevonden was.

Het systeem waarop de majoor Jakob's opvoeding begon en zooals ik zeggen mag voltooide toen hij nog zoo klein was dat men als hij aan den anderen kant van de tafel stond er onder door in plaats van er overheen moest kijken om hem te zien met de blonde krullen van zijne moeder, is iets dat bij de kroon en bij het Hooger- en Lagerhuis bekend moest zijn dan zou er zeker wel eene promotie komen voor den majoor die hij wel verdient en die niet te onpas zou komen (onder ons) voor zijne financiën. Toen de majoor hem eerst begon te leeren zei hij tegen mij:

„Juffrouw ik wil een baas in het rekenen van onzen jongen maken.”

„Majoor,” zei ik, „gij doet mij schrikken en gij zoudt het lieve kind voor zijn leven ongelukkig maken en dat zoudt gij u zelven altijd verwijten.”

„Juffrouw,” zei de majoor, „bijna even groot berouw als ik gehad heb toen ik mijn sponsje in de hand had en er den schurk niet in heb laten stikken toen”

„Daar hebben wij het weer! Laat hem in 's hemels naam aan zijn geweten over dat zal hem zonder sponsjes wel vinden!”

„Met bijna evenveel berouw juffrouw” begon de majoor weder, „zou mijn hart (en hij klopte

er op) vervuld zijn als die schoone aanleg niet vroeg werd ontwikkeld. Maar merk wel op juffrouw,” hier hield de majoor zijn wijsvinger omhoog, „ontwikkeld volgens een systeem dat die ontwikkeling tot een genot zal maken.”

„Majoor” zei ik, „ik zal openhartig met u te werk gaan en u eerlijk zeggen dat als ik ooit ontdek dat de eetlust van het lieve kind vermindert ik het dadelijk aan het rekenen zal toeschrijven en er oogenblikkelijk een einde aan zal maken. Of als ik merk dat het nadeelig op zijn hoofd werkt, of dat het hem koud op de maag valt of dat zijne beentjes er slap van worden, zal de uitslag hetzelfde zijn, maar majoor gij zijt een kundig mensch en hebt veel gezien en gij houdt veel van het kind en zijt zijn eigen peetoom en als gij het durft te wagen waag het.”

„Dat is gesproken als Emma Lirriper juffrouw” zei de majoor. „Al wat ik van u vragen zal juffrouw is dat gij mijn petekind en mij een paar weken van voorbereiding geeft om u te kunnen verrassen en dat gij mij vergunt allerlei klein gereedschap dat niet in dagelijksch gebruik is en dat ik noodig kan hebben uit de keuken te laten halen.”

„Uit de keuken majoor uit de keuken te laten halen?” vroeg ik met een gevoel alsof ik half dacht dat hij het kind braden wilde.

„Uit de keuken” herhaalde de majoor glimlachend en hij zette eene hooge borst en scheen veel grooter dan hij was.

Ik beloofde het dus en de majoor en het lieve kind sloten zich een tijdlang telkens een half uurtje op en ik kon nooit iets hooren van wat er tusschen hen verhandeld werd dan dat er veel gepraat en gelachen werd en dat Jakob in zijne handen klapte en getallen uitschreeuwde, ik zei dus bij mij zelve „het heeft hem nog geen kwaad gedaan” ook kon ik als ik het lieve kind onderzocht er nergens een teken van bespeuren hetgeen mij al eene groote geruststelling was. Eindelijk bracht Jakob mij een kaartje voor de grap met de nette hand van den majoor geschreven. „De heeren Jakob Jackman” (want wij hadden hem ook den anderen naam van den majoor gegeven) „verzoeken de eer te mogen hebben van een bezoek van mejuffrouw Lirriper in het Instituut van den heer Jackman, hedenavond ten vijf ure precies in de voorkamer, ten einde getuige te zijn van eenige kleine proeven van bekwaamheid in de beginselen der rekenkunde.” En gij moogt mij gelooven of niet precies om vijf uur zat de majoor in de voorkamer achter de uittrektabel met de bladen uitgetrokken en eene menigte dingen uit de keuken netjes op oude couranten uitgespreid en daar stond de kleine kleuter op een stoel met zijne roode koontjes en oogjes die als diamanten schitterden.

„Kom oomoë” zei hij, „ga nu zitten en raak

geen mensch aan," want hij zag met zijne diamantjes van oogen dat ik juist van plan was hem eens goed te mokkelen.

"Heel goed mijnheer" zei ik, "ik ben gehoorzaam in zulk fatsoenlijk gezelschap dat spreekt als een boek." En ik ging schuddend van het lachen in den leuningstoel zitten dien zij voor mij klaargezet hadden.

Maar verbeeld u mijne bewondering toen de majoor zoo gauw alsof hij tooveren kon al de dingen die hij opnoemde uitzocht en zei "Drie sauspannen een strijkijzer eene tafelbel eene roostervork een notenrasper vier deksels een kruiddoosje twee eierdopjes en eene stoofpan — hoeveel is dat?" en toen die kleuter dadelijk uitriep "Vijftien, zet de vijf neer en bewaar de stoofpan" waarna hij in de handen klapte zijne beentjes opnam en op zijn stoel danste.

Mensch lief met dezelfde verbazende gemakkelijheid en nauwkeurigheid telden zij de stoelen en de canapé op, de schilderijen den haard en het haardstel zich zelve en mij en de poes en de oogen in het hoofd van juffrouw Wozenham en telkens als de som af was klapte mijnheer Roos en diamant in de handjes nam zijne beentjes op en danste op zijn stoel.

Die trots van den majoor! "Dat heet eerst verstand juffrouw!" zei hij achter zijne hand tegen mij.

Daarna ging hij weer hardop voort. "Nu komen wij aan den volgende hoofdregel die heet —"

"Aftrekking!" riep Jakob.

"Heel goed!" zei de majoor. "Wij hebben hier eene roostervork een rauwen aardappel twee deksels een eierdopje een houten lepel en twee vleeschpennen, daar nemen wij af om te verkoopen een sprotroostertje een augurkenpotje twee citroenen een peper- en zoutvaatje eene muizenval en een knop van eene kastdeur — wat blijft er dan over?"

"Roostervork!" riep Jakob.

"Hoeveel in cijfers?" vroeg de majoor.

"Eén!" riep Jakob.

"Dat's eerst een jongen! juffrouw!" zei de majoor weer achter zijne hand.

Toen ging hij weer voort:

"Nu komen wij aan den volgende hoofdregel, die heet —"

"Vermenigvuldiging" riep Jakob.

"Juist" zei de majoor.

Maar lieve mensch als ik u in alle bijzonderheden vertellen wilde hoe zij veertien stukken brandhout met twee stukjes droge gember en een lardeerpriem vermenigvuldigen, of alles wat er bovendien nog op de tafel stond deelden in den bout van het strijkijzer en een kandelaar en dan een citroen overhielden zou mijn hoofd er van duizelen en draaien zooals het er toen van deed. Eindelijk zei ik "als het gepermit-

teerd is professor Jackman wilde ik zeggen dat wij nu dunkt mij zoo ver met de les gekomen zijn dat ik noodzakelijk uw kleinen scholier eens lekker moet pakken." Waarop Jakob van zijne plaats op den stoel riep: "Omoë hou uw armen open dan spring ik er in." Toen opende ik mijne armen evenals ik mijn droevig hart geopend had toen zijne arme moeder op sterven lag en hij sprong op mijn schoot en wij zoenden elkaar eens lekker en de majoor nog trotscher dan een pauw zei achter zijne hand: "gij behoeft het hem niet te zeggen juffrouw" (hetgeen volkomen wáár was daar de woorden van den majoor zeer hoorbaar waren) "maar hij is een baas!"

Op die wijze werd Jakob al grooter en grooter en hij ging naar eene dagschool en bleef ook nog wat leeren bij den majoor en 's zomers waren wij zoo gelukkig als de daglang was en 's winters waren wij zoo gelukkig als de dag kort was en er scheen een zegen op de kamers te rusten want zij werden zoogoed als vanzelf verhuurd en ik zou ze verhuurd hebben al had ik nog ééns zooveel ruimte gehad, toen ik eens op een dag met een bedrukt hart tegen den majoor zei:

"Majoor gij weet al wat ik u zeggen moet. Ons kind moet naar eene kostschool."

Het was een treurig gezicht zooals de majoor betrok en ik had van ganscher harte medelijden met de arme ziel.

"Ja majoor" zei ik, "ofschoon hij bij de commensalen even populair is als gij en ofschoon hij voor u en voor mij is wat wij alleen weten, ligt het toch in den loop der dingen het leven hangt van scheiden aan elkaar en wij moeten scheiden van onzen lieveling."

Hoe moedig ik ook sprak, ik zag twee majoors en zes haarden en toen de majoor een van zijne keurig gepoetste laarzen op de plank zette en zijn elleboog op zijn schoot legde en zich heen en weer schudde had ik al wat ik houden kon.

"Maar" zei ik mijne keel schrapende, "gij hebt hem zoo goed onderlegd majoor hij heeft zulk een goeden leermeester in u gehad dat hij geen verdriet zal hebben van de eerste beginnelen. Hij is zoo vlug dat hij wel schielijk in de hoogste klasse komen zal."

"Hij is een jongen" zei de majoor na eens gesnoven te hebben "die zijns gelijke niet op de wereld heeft."

"Dat is waar majoor, en het zou ons niet passen uit eigenbelang iets te doen dat hem verhinderen zou eene eer en een sieraad te zijn overal waar hij komt en misschien tot een groot man op te groeien, vindt gij wel majoor? Hij krijgt alles wat ik na te laten heb als mijn werk is afgelopen (want hij is mijn alles op de wereld) en wij moeten ons best doen om een goed mensch en een verstandig

mensch van hem te maken, niet waar majoor?" "Juffrouw" antwoordde de majoor opstaande „Jakob Jackman wordt een ouder suffer dan ik wist en gij maakt hem beschaamd. Gij hebt door en door gelijk juffrouw. Gij hebt eenvoudig en ontegenzeggelijk gelijk. Als gij het niet kwalijk neemt, zal ik eens gaan wandelen."

Toen de majoor nu uit en Jakob thuis was, riep ik het kind hier in mijn kamertje en trok hem naar mij toe en ik nam de eigen krullen van zijne moeder in mijne hand en sprak liefderijk en ernstig met hem. En toen ik den lieveling opmerkzaam gemaakt had dat hij nu in zijn tiende jaar was en hem over zijn voortkomen in de wereld nagenoeg hetzelfde gezegd had als aan den majoor, bereidde ik hem voor op onze aanstaande scheiding en toen moest ik ophouden want daar zag ik eensklaps die trillende lip die ik mij zoo wel herinnerde en die bracht den ouden tijd weer zoo terug. Maar hij bedwong zich alras met al zijne geestkracht en ernstig knikkende door zijne tranen heen zei hij „ik begrijp u grootmoê — ik weet dat het goed voor mij is grootmoê ga maar voort grootmoê wees maar niet bang voor mij." En toen ik alles gezegd had wat ik bedenken kon, zag hij mij met zijn helder gezichtje aan en zei nu en dan een klein beetje afgebroken: „Gij zult zien grootmoê dat ik een man kan zijn en dat ik alles doen kan om u te toonen dat ik dankbaar ben en u lief heb, en als ik niet opgroeï zooals gij het gaarne zien zoudt, hoop ik dat het zijn zal omdat ik sterven zal." Toen ging hij bij mij zitten en ik ging voort met hem te vertellen van de school en waar die was en hoeveel jongens er waren en wat er gespeeld werd en hoelang er vacantie was waarnaar hij vroolijk en welgemoed luisterde. En zoo kwam het dat hij eindelijk zei, „en nu grootmoê laat mij hier knielen waar ik altijd mijn gebedje gedaan heb en laat mij mijn gezicht maar ééne minuut in uw schoot houden en eens uitschreien want gij zijt meer dan vader meer dan moeder meer dan broers of zusters of vrienden voor mij geweest." En zoo schreide hij eens goed uit en ik ook en het deed ons allebei goed.

Van dien tijd af heeft hij zijn woord gehouden hij was altijd vroolijk en bij de hand en zelfs toen ik en de majoor hem naar Lincolnshire brachten was hij verreweg de vroolijkste van ons drieën ofschoon dat wis en waarachtig zoo moeielijk niet was, maar hij was wezenlijk opgeruimd en gaf ons moed bovendien maar toen het op afscheidnemen aankwam zei hij met een stemmig peinzend gezichtje:

„Gij vindt toch niet dat ik heusch niet bedroefd mag zijn wel grootmoê?" en toen ik zei „neen lieveling, God beware mij!" zei hij „daar ben ik blij om" en liep hard weg.

Maar nu het kind het huis uit was begon de majoor te kniezen. Al de commensalen merkten

het op. Hij zag er zelfs niets eens meer grooter uit dan hij wezenlijk is en het was al veel dat hij zijne laarzen met een beetje zorg bleef poetsen.

Op zekeren avond kwam de majoor in mijn kamertje om een kopje thee te drinken en een sneedje geroosterd brood te gebruiken en den laatsten brief van Jakob te lezen die dien middag gekomen was (met denzelfden brievensteller die nu al mooi op jaren kwam) en toen de brief hem wat opgeknapt had zei ik tegen den majoor:

„Majoor gij moet u niet toegeven in dat kniezen."

De majoor schudde zijn hoofd en zei met een diepen zucht: „Jakob Jackman is een ouder sukkel dan ik gedacht had."

„Door dat kniezen zult gij niet jonger worden majoor."

„Mijn lieve juffrouw" antwoordde de majoor, „is er wel iets waardoor men jonger wordt?"

Inziende dat de majoor het op dat punt van mij winnen zou zocht ik op iets anders te komen.

„Dertien jaren! Dertien jaren! Menige commensaal is er gekomen en gegaan in de dertien jaren die gij in de benedenkamers gewoond hebt majoor."

„Dat geloof ik" antwoordde de majoor, vuurvattende. „Menig jaar juffrouw menig jaar."

„En ik geloof dat gij met die allen op een vriendschappelijke voet hebt gestaan?"

„In den regel (geen regel zonder uitzondering) mijne lieve juffrouw hebben zij mij met hunne vriendschap en niet zelden met hun vrouwen vereerd."

Toen ik zag dat de majoor zijn grijs hoofd weer liet zakken zijn zwarten knevel neerstreek en weer treurig voor zich heen zat te turen kwam er op eens een denkkeeld dat zeker al naar een eigenaar moet hebben loopen zoeken in mijn ouden knikker vergeef mij die uitdrukking op.

„De muren van mijne kamers" zei ik zoo losweg (want lieve mensch het dient nergens toe op den man af te praten met een man die kniest) „zouden wat te vertellen hebben als zij praten konden."

De majoor bewoog zich niet en zei niets maar ik zag dat hij luisterde met zijn schouder menschelijk met zijn schouder luisterde naar hetgeen ik zei, ik zag duidelijk dat zijne schouders er door getroffen waren.

„Wat hield het lieve kind veel van boekjes met vertellingen" ging ik voort alsof ik in mij zelf praatte. „Ik weet wel dat dit huis — zijn eigen huis — een paar vertellingen zou kunnen opschrijven die hij den een of anderen tijd zou kunnen lezen."

De schouders van majoor gingen naar de laagte en zijn hoofd kwam boven zijn boordje uit zooals ik het er nog niet boven te voorschijn had zien komen sinds Jakob's vertrek naar school.

„Zooveel is zeker dat er onder het leggen van

een kaartje en ook onder wat wij in mijne jeugd, in den bloeitijd van Jakob Jackman, een gezellig glaasje plachten te noemen vrij wat over oud en nieuw tusschen uwe commensalen en mij verhandeld is juffrouw."

"Ik wou dat ons kind het ook gehoord had!" (Die aanmerking moet ik bekennen maakte ik met de listigste bedoeling van de wereld.)

"Is u dat ernst juffrouw?" vroeg de majoor zich oprichtende en zich geheel naar mij omkeerende.

"Waarom niet majoor?"

"Juffrouw" zei de majoor een van zijne manchetten terecht trekkende, „het zal voor hem opgeschreven worden."

"Ha! dat is eerst taal" zei ik in mijne handen klappende. „Nu zijt gij op weg om van dat kniezen af te komen majoor!"

"Van nu af tot aan mijne vacantie — ik bedoel de vacantie van den lieven jongen" — zei de majoor zijn andere manchet terecht trekkende, „kan ik er een heel eind aan vorderen."

"Majoor gij zijt een knap mensch en gij hebt veel gezien in uw leven dat zal niemand tegenspreken."

"Morgen zal ik beginnen" zei de majoor en hij leek weer zoo lang als hij in geen tijd geweest was.

Mijn lieve ziel binnen drie dagen was de majoor een ander mensch en in eene week was hij weer geheel de oude en hij schreef en schreef en schreef en zijne pen krabbelde over het papier als de rotten achter het behangsel en of hij veel grond had waar hij op ging of dat het alles een roman was kan ik u niet zeggen. Als gij even de hand in die lade steekt zal het er uit komen een dik ingenaaid pak en heel mooi en duidelijk ofschoon Griekschen en Hebreeuwschen voor mij, ik ben zoo wakker als ooit maar zal het als eene gunst beschouwen als gij het mij wilt voorlezen.

II.

HOE DE EERSTE VERDIEPING IN HET KASTEEL CROWLEY KWAM.

Ik ben in Londen teruggekomen, majoor, in het bezit van eene familiegeschiedenis, die ik op het land heb opgedaan. Toen ik uit de stad was, heb ik de bouwvallen van het groote oude Normandische kasteel van Sir Mark Crowley bezocht, den laatsten baron van dien naam die nu reeds bijna sedert honderd jaren dood is. Ik logeerde in het dorp dicht bij het kasteel en heb van daar de bijzonderheden medegebracht van het verhaal, dat ik u ga mededeelen en dat van de oudste inwoners afkomstig is, die het van hunne ouders gehoord hebben; langer is het niet geleden.

Wij reden van onze kleine badplaats in Sussex, om de groote ruïne van het kasteel Crowley te zien, het eenige „bezienswaardige" waartoe een rijtoer van Merton zich bepaalt. Wij moesten bij een hek in het open veld uit het rijtuig stappen, wijl de weg verderop te slecht was voor het licht gebouwde rijtuigje of voor het arme vermoeide Mertonsche paard; wij liepen ongeveer vijf minuten op een oneffen grond, die voorheen een Italiaansche tuin was geweest; daarna kwamen wij aan eene brug over eene droge gracht en traden over de gleuf eener valdeur, die eens den massieven ingang had afgesloten, in eene ledige ruimte door dikke muren omringd, die, met klimop begroeid en zonder dak, aan de opene lucht was blootgesteld. Wij konden oordeelen over de schoone versierselen, waarmede de vensters eenmaal geprikt hadden, naar de overblijfselen van het muurwerk, dat nog hier en daar zichtbaar was; en een oud man, die zich „stokoud" noemde toen wij hem naar zijne jaren vroegen, en die uit een of ander hol van het minst verwoeste gedeelte van het kasteel te voorschijn kwam strompelen en zich als onzen gids opwierp, wees ons een stuk glas aan, dat nog in een raam was blijven hangen van wat nog geen zeventig jaren geleden de groote zaal was geweest. Nadat hij zijn plicht gedaan had, strompelde hij met ons naar de naburige kerk, waar de ridderlijke Crowley's begraven liggen; de namen van sommigen onder hen zijn voor de nakomelingschap bewaard gebleven door koperen platen, anderen door graffombes, of door fraaie Latijnsche grafschriften, waarin huniedere deugd onder de zon wordt toegekend. De oude man moest den sleutel der kerk naar de pastorie terugbrengen, die aan het einde lag van de straat waaruit het dorpje Crowley bestaat. Het kasteel en de kerk lagen op den top van een heuvel, van waar wij in de verte de streep van de zee achter den mistigen moerasgrond konden onderscheiden. Het dorp liep van de kerk en de pastorie langs de helling van den heuvel af. In het uiterlijk voorkomen van het plaatsje was sedert het jaar 1772 weinig of geen verandering gekomen.

Maar ik moet mijn verhaal nog iets hoogerop beginnen. Uit een van de Latijnsche grafschriften had ik gezien, dat Emilia Lady Crowley, in het jaar 1756 gestorven was, diep betreurd door haar echtgenoot Sir Mark. Deze hertrouwde niet, ofschoon zijne vrouw hem geen erfgenaam voor zijn goed en zijn naam had nagelaten, maar slechts een teer klein meisje, Therese Crowley. Dat kind zou de nalatenschap harer moeder erven benevens alles waarover Sir Mark de vrije beschikking had; maar dit was niet veel, daar het kasteel en al het daarbij behorende land na zijn dood verviel aan den zoon zijner zuster, Marmaduke, of, zooals hij gewoon-

lijk geheeten werd, Duke Brownlow. De ouders van Duke waren dood, zijn oom was zijn voogd en hij was in het huis van dien oom als lid van het gezin opgenomen. De knaap was zeven of acht jaren ouder dan zijn nichtje; wellicht vond Sir Mark het niet onwaarschijnlijk, dat zijn erfgenaam en zijne dochter eenmaal met elkander verbonden zouden worden. Therese's moeder had gedeeltelijk Fransch bloed in de aderen gehad en was in Frankrijk opgevoed geworden, niet zóó ver af, of de kust was te zien voor iedereen die zich de moeite eener dagreis van Crowley wilde getroosten.

Lady Crowley was eene tengere, elegante vrouw geweest, maar volgens alle overeenkomende berichten geene schoonheid; de familie van Sir Mark had zich niet altijd door een fraai uiterlijk onderscheiden, maar Therese, een buitengewoon gelukkig kind, had de schoonheid van beide hare ouders geërfd. Een portret, dat ik van haar gezien heb en dat nu vernederd was tot de plaats boven den schoorsteenmantel in de dorpskerk, gaf mij te zien zwart haar, zachte en daarbij levenslustige grijze oogen met zwarte wenkbrauwen en pinkers, een vollen, lieven, eenigszins vooruitstekenden, hartstochtelijken mond en een gevulden maar fijnen hals. Zij was een eigenzinnig kind en de toegevendheid haars vaders maakte haar nog onhandelbaarder. Zij had daarenboven eene kindermeid, eene Fransche bonne, wier moeder reeds bij Lady Crowley in dienst was gekomen toen deze nog een kind was, die haar naar Engeland vergezeld had en daar gestorven was. Van Therese's vroegste jeugd af was Victorine met de zorg voor het kind belast geworden en had bijna de plaats van moeder bekleed in gezag en in liefde; in gezag, want zij was gewoon alles naar haar wensch te bevelen en over alles wat het kind betrof naar willekeur te beschikken; en in liefde, want nog heden ten dage wordt er gewaagd van het zwarte jaar, toen de kinderpokken in Crowley heerschten en toen Victorine, gedurende de afwezigheid van Sir Mark, die met eene diplomatische zending belast was geworden en naar Weenen was (zoo ik meen), zich met jonkvrouw Therese opsloot zoodra het kind door de ziekte werd aangetast en haar dag en nacht oppaste. Zij zelve kreeg eerst de vreeselijke kwaal toen alle gevaar van het kind geweken was. Therese kwam met ongeschonden schoonheid uit hare ziekte op; Victorine bracht er nauwelijks het leven af en was voor altijd misvormd.

Die mismaaktheid maakte voorgoed een einde aan de ongegronde praatjes over den grooten invloed, dien de Fransche bonne op Sir Mark bezat. Hij was een gemakkelijk, eenigszins indolent mensch, die zelden tot hevigheid of buitengewone aandoening geprikkeld werd en die er een punt van eer in zag den laatsten wensch

zijner vroeg gestorven gade te vervullen, dat namelijk Victorine Therese nooit verlaten zou en de opvoeding van het kind aan hare zorg zou toevertrouwd worden. Slechts éénmaal was er tusschen Sir Mark en de bonne een strijd om het gezag over het kind ontstaan, en toen had Victorine de overwinning behaald. En geen wonder, indien hetgeen de bottelier verklaarde met de waarheid strookte; hij was, zeide hij, onverwachts in de kamer gekomen en had hooge woorden tusschen Sir Mark en Victorine gehoord; Victorine was bleek van woede, zeide hij, en uit hare oogen lichtte een hartstochtelijk vuur; hare stem was bijna fluisterend en zij zeide weinig, maar ofschoon zij Fransch sprak en de bottelier enkel zijne moedertaal kende, zou hij zich liever hebben laten uitschelden door een dronken grenadier met een degen in de hand, dan zich door Victorine zulke woorden te hooren toevoegen.

Zelfs de keus van Therese's meesters was aan Victorine overgelaten. Van tijd tot tijd werd mevrouw Hawtrey, de vrouw van den predikant en eene verre bloedverwante van Sir Mark, wel eens geraadpleegd, maar deze, wetende dat haar dochttertje Betsy wel eens verstooken zou kunnen worden van het kosteloos deelnemen aan al de lessen van Therese, paste wel op zich tegen eenigen maatregel van Victorine te verzetten en haar daardoor tot vijandin te maken. Betsy was een zachtmoedig, stil kind en groeide op tot een verstandig, lief meisje, niet misdeeld van schoonheid bovendien; zij was blond, had bruine oogen, een lief rond gezichtje, eene eenigszins stijve maar welgemaakte gestalte, en vormde een zoo groot contrast als maar mogelijk was met de bevallige tengere figuur van Therese. Duke was in de oogen der beide meisjes reeds een man, terwijl zij voor hem nog weinig meer dan kinderen waren. Hij vond zijn nichtje Therese natuurlijk veel mooier dan Betsy — wie zou dat niet gevonden hebben? — maar hij was juist op dien leeftijd, waarin de man zijne eerste eigen grondbeginselen begint te vormen, en haar gedrag jegens Betsy deed zijn gevoel van rechtvaardigheid dikwijls pijnlijk aan. Op zekeren dag toen zij de zachtmoedige, geduldige Betsy zoo erg getiranniseerd had, dat deze aan het schreien was gegaan — dat schreien en die dwingelandij waren beide iets bijzonders, want Therese had een edelmoedig hart wanneer zij niet uit haar humeur werd gebracht — sprak Duke er zijn nichtje over aan.

„Therese, gij hadt groot ongelijk met zoo op Betsy te knorren. Het was evengoed uwe schuld als de hare. Gij waart evengoed verplicht als zij, de sommen te onthouden die de heer Dawson u heeft opgegeven.”

Therese zette groote oogen op. Zij groot ongelijk!

„Ik zou wel eens willen weten waarvoor Betsy hier op het kasteel komt! Zij betalen niets van de lessen; wij alles. Het minste wat zij doen kan, is voor mij te onthouden wat ik doen moet. Ik denk mij niet te vermoeien met naar de bevelen van mijnheer Dawson te luisteren, en als Betsy het ook niet doen kan, mag zij wegblijven. Zij weet genoeg voor eene kame-nier, want veel meer zal er toch niet van haar worden.”

Nauwelijks had Therese dat gezegd, of zij

weren; haar hoofd en niet haar hart nam deel aan den redetwist en geen van beiden waren voldaan over den uitslag daarvan. Duke verwijderde zich met treurige, schoon onuitgesproken voorgevoelens van hetgeen zij worden moest als vrouw, wanneer zij als meisje reeds zoo aanmatigend en ongevoelig was; en Therese wierp zich, zoodra hij uit het gezicht was, op den grond en schreide alsof haar hart zou breken.

Victorine hoorde het hartstochtelijke snikken harer lieveling en kwam bij haar.

„HET LIEFDE WAS SINDS LANG UIT DE WONING VAN HET JONGE PAAR VERDWENEN; DIE WONING VERLATEN, ZELFS IN HUN GELUKKIGSTEN TIJD, GEEN ECHT HUISELIJK GELUK GEKEND.” (Blz. 23).

„Zij zag de tong wel willen afbijten om de ontrouwheid harer woorden. Zij zag duidelijk verdriet en teleurstelling op het gelaat van Duke, en indien zij nog een oogenblik aan eigen natuurgedachten ware overgelaten geworden, zou hare stemming geheel veranderd zijn en zij zich zelve een ander gedrag verweten hebben. Maar Duke achtte het zijn plicht haar te beknorren en haar eene les te lezen die, hoe goed en waar op zich zelve, door de uitwerking verzwakte, door de uitdrukking van zijn gelaat teweeggebracht. Zij riep al hare onmachtigheid te hulp om zijne vertoogen af te

„Wat deert u, mijn engel? Wie heeft u verdriet aangedaan, zeg, lieveling?”

Zij deed haar best om het meisje van den grond op te richten, maar Therese verkoos te blijven liggen; evenmin wilde zij spreken eer zij het goedvond, ondanks het smeeken van Victorine. Toen zij eindelijk verkoos te spreken, lichtte zij haar hoofd op, en nog altoos op den grond zittende, streek zij de verwarde haren uit haar met tranen bevoeld gelaat en zeide:

„Vraag er maar niet naar; het was om iets dat Duke tot mij gezegd heeft; maar ik trek

mij niets meer aan." En de hulp van Victorine weigerend, stond zij op en ging peinzend uit het raam staan kijken.

"Die Duke!" riep Victorine uit. "Welk recht heeft mijnheer Duke om mijne lieveling verdriet aan te doen? Hij is uw man nog niet, dat hij u zou mogen beknorren als hij het goedvindt of dat gij u zoudt behoeven te storen aan hetgeen hij zegt."

Therese luisterde en nam dat nieuwe denkbeeld in zich op; zij gaf echter geen teeken dat zij op de woorden van Victorine acht sloeg, of dat zij thans voor het eerst hoorde dat zij voorondersteld werd bestemd te zijn de vrouw van haar neef te worden; zij antwoordde niet op de liefkoozingen en toespraken van Victorine, maar schudde haar, zou men haast zeggen, van zich af.

Zoodra zij aan zich zelve overgelaten was, nam zij haar hoed en ging, zooals zij gewoon was, alleen in den tuin; zij ging de trappen van het terras af, het grasperk over en opende een klein hek, dat den toegang tot den tuin der pastorie gaf. Daar waren Betsy en hare moeder bezig met vruchten te plukken.

Het was Betsy wie Therese zocht; want er was iets in de fleemende, gladdes manieren van mevrouw Hawtrey, dat haar altijd eenigszins tegenstond. Zij wilde zich echter door de tegenwoordigheid van mevrouw Hawtrey niet van het ten uitvoer brengen van haar voornemen laten terughouden, maar trad recht op de verbaasde Betsy toe en zeide haar, alsof het eene van buiten geleerde les was: „Betsy, ik heb u heel onvriendelijk behandeld; ik had geen recht om tegen u te spreken zooals ik gedaan heb;" — „wilt gij het mij vergeven?" was het vooruit bedachte slot harer bekentenis; maar toen het aan die woorden toekwam, kon zij ze niet zeggen nu mevrouw Hawtrey er bij stond, gereed om te glimlachen en te nijken zoodra zij slechts het oog van Therese tot zich kon trekken. Zij behoefde trouwens die vergiffenis niet te vragen; want Betsy had reeds haar half gevuld mandje nedergezet, kwam zacht naar Therese toe, stak haar door de zon verbruind, met aarde bezoedeld handje in de zachte, blanke hand der jonkvrouw en zag haar met hare goedige bruine oogen liefderijk aan.

„Het spijt mij erg dat ik het niet wist; maar ik geloof dat het de sommen van bladzijde 108 waren. Ik heb gezocht en gezocht en ik geloof wel, dat ik het nu zeker weet."

De toon van verontschuldiging, waarop zij sprak, trof het oor harer moeder, hoewel deze de woorden niet verstond.

„Betsy is zeer dankbaar voor het voorrecht van met u te mogen leeren, jonkvrouw Therese! Het is ook een groot voorrecht voor haar! Ik zeg haar zoo menigmaal: „neem een voorbeeld aan jonkvrouw Therese en doe zooals zij doet;

doe uw best om te spreken zooals zij spreekt en er zal geene enkele predikantsdochter in geheel Sussex zijn, die bij u vergeleken kan worden." Zeg ik dat niet menigmaal, Betsy?"

Therese haalde de schouders op — een gewoonte die zij van Victorine had overgenomen — en zich tot Betsy wendende, vroeg zij haar wat zij doen moest met de aalbessen, die zij plukte? en al pratende nam zij achteloos de rijpste bessen uit het mandje en at ze op.

„Ze zijn voor een pudding," antwoordde Betsy. „Zoodra ik genoeg geplukt heb, ga ik in huis om dien klaar te maken."

„Dan ga ik mee om u te helpen!" sprak Therese ijverig. „Ik zou zoo gaarne eens een pudding maken. Onze monsieur Antoine maakt nooit aalbessenpudding."

Een uur later kwam Duke de pastorie voorbij, en toevallig door het openstaande venster van de keuken naar binnen kijkende, zag hij Therese met een groot voorschoot hoog opgespeld, met de armen vol meel, eene taarterol heen en weer rollen, lachende en pratende met Betsy, die eveneens was uitgedost. Duke had, zoo het heette, zijn morgen met visschen doorgebracht; maar eigenlijk had hij zijn tijd besteed met bedenken wat hij zou kunnen zeggen of doen om het verharde gemoed van zijn nichtje te verzachten. En daar was nu alles op eene onverklaarbare wijze in orde gekomen, als door den tooverslag eener fee!

Het eenige besluit, waartoe Duke, evenals zoo menig wijs (en dwaas) man vóór hem, komen kon, was:

„Wel, wel, die vrouwen gaan mijn begrip te boven; meer kan ik er niet van zeggen."

Toen dit alles voorviel, was Therese omstreeks vijftien jaren oud; Betsy was misschien een half jaar ouder, en Duke had juist de hoogeschool van Oxford verlaten. Zijn oom, Sir Mark, hield ontzaglijk veel van hem en was trotsch op hem bovendien; want hij had zich te Oxford onderscheiden en iedereen sprak gunstig over hem. Hij hield wederkeerig veel van Sir Mark en, niet bedorven door den lof en den goeden naam, dien hij aan de hoogeschool verworven had, leende hij steeds aan de meeningen van Sir Mark een eerbiedig oor.

Toen Therese ouder werd, meende haar vader, dat hij zijn spel al heel goed speelde door bij alle mogelijke gelegenheden den lof van Duke te zingen. Dan schudde zij het hoofd en zeide niets. Door de inlichtingen van Victorine wist zij volkomen waartoe die rede-neeringen strekken moesten. Zij was van plan zelve de keus van een echtgenoot te doen als de tijd daartoe gekomen zou zijn. Als Duke haar de les niet las, of geene lange vertoogen hield, maar zoo prachtig te paard zat bij eene jachtpartij, eer de jager zijn „gevonden" blies; als Duke zijne meening wist te handhaven in

een redetwist met anderen; als Duke haar bij deze of gene gelegenheid een kort en beslissend bevel gaf, dan besloot zij met hem en niemand anders te trouwen. Maar als hij haar berispte, of onhandig voortsukkelden in eene menuet, of zedekundige vertoogen hield tegen het duel, dan was zij zeker dat Duke nooit haar echtgenoot zou zijn. Zij was dikwijls nieuwsgierig of Duke zelf met het plan haars vaders bekend was; of iemand het hem ook verteld had, zooals Victorine háár; of haar vader even duidelijk zijne wenschen en gedachten aan zijn neef had te kennen gegeven als aan zijne dochter? Die laatste vraag joeg haar het bloed naar de wangen, en somtijds, als die verdenking de overhand in haar geest had, bejegende zij Duke onaangenaam en lomp.

Duke zou den grooten toer door Europa doen, waaraan jongelieden van fortuin gewoonlijk drie jaren besteedden. Hij zou een Mentor hebben, omdat alle jongelieden van zijn rang Mentors hadden; hij was anders verstandig en bedaard genoeg om het zonder dat te kunnen stellen en wist waarschijnlijk veel meer van wat er in de landen, welke zij bezoeken zouden, in acht genomen moest worden dan de heer Roberts, die tot zijn begeleider bestemd was. Hij zou vol historische en staatkundige kennis terugkomen, Fransch spreken als een Franschman en Italiaansch als een Italiaan; hij zou het barbaarsche Duitschland op zijne terugreis oppervlakkig doorreizen en daarna lid worden van het Parlement voor zijn graafschap als het kon, voor het eene of andere stadje als dat misliep; hij zou zich een grooten naam maken en eindelijk zou hij, zooals vanzelf sprak, met zijn nichtje Therese trouwen.

Vóór zijn vertrek sprak hij over dat laatste punt met haar vader. Het was na afloop van het diner te Crowley. Sir Mark was met Duke alleen; beiden waren ernstig gestemd bij de gedachte aan de aanstaande scheiding.

„Therese is nog jong,” begon Duke, nadat er eene vrij langdurige stilte geheerscht had, „maar als gij er niet tegen hebt, oom, zou ik, eer ik Engeland verlaat, gaarne met haar spreken over . . . over mijne wenschen.”

Sir Mark speelde met zijn glas, schonk zich nog eens in, dronk zijn glas in ééne teug ledig en antwoordde toen:

„Neen, Duke, neen. Laat haar rustig bij mij. Ik heb er mij een genoegen van voorgesteld, die drie jaren haar gezelschap te genieten; die jaren zullen spoedig om zijn” (voor den ouderdom; voor de jeugd niet), „en ik zou haar hart gaarne onverdeeld bezitten totdat gij terugkomt. Neen, Duke! Drie jaren gaan spoedig om en dan zullen wij vorstelijk bruiloft houden.”

Duke zuchtte, maar zeide niets meer. De volgende dag was de laatste vóór zijn vertrek.

Hij verzocht Therese met hem naar de pastorie te gaan om afscheid van de Hawtreys te nemen en van de kennissen in het dorp; maar zij was weer eigenzinnig en verkoos niet. Jaren daarna herinnerde hij zich nog hoe de vredelievende zachtaardigheid van Betsy hem getroffen had, toen hij haar dien laatsen dag met Therese vergeleek. Beide meisjes betreunden zijn vertrek. Hij was altijd zoo goedig en oplettend voor Betsy geweest, dat zij, zonder aan liefde te denken, hem haar ideaal van edele, ridderlijke mannelijkheid vond; hij was de eenige, buiten haar vader, die altoos even vriendelijk jegens haar was. Zij bewonderde zijne denkbeelden, zij achtte zijne grondbeginselen, zij beschouwde de breede ontvouwing zijner begrippen als ware welsprekendheid. Hij had haar boeken geleend, haar bij hare studiën terecht gewezen; al den goeden raad en de lessen, die Therese verworpen had, waren Betsy's deel geworden, en zij had het dankbaar aangenomen.

Therese barstte in een hartstochtelijken tranenvloed los zoodra Duke en zijn gevolg uit het gezicht waren. Zij had geweigerd hem een kus tot afscheid te geven toen haar vader het haar bevolen had, maar had hem met haar witten zakdoek uit het groote raam van de zaal (hetzelfde raam waarin de oude gids ons nog de glasruit liet zien) nagewuifd; doch Duke was met slappen teugel en hangend hoofd weggereden, zonder om te zien.

Zijne afwezigheid bracht een groot ledig in het leven van Sir Mark. Hij had nooit aan Londen als aan eene geschikte woonplaats gedacht; in vroeger dagen was hij verdacht geweest van de Stuarts te ondersteunen; er werd echter niets tegen hem bewezen en hij was langzamerhand een vrij getrouw onderdaan van George III geworden. Maar de herinnering aan zijne koele ontvangst aan het hof in dien lang verleden tijd had hem tegen de Engelsche hoofdstad ingenomen. Daarentegen was Parijs door de voorliefde zijner vrouw en zijne eigene neiging altijd een aangenaam verblijf voor hem geweest. En ook thans, nu hij gebukt ging onder de eenzaamheid, waarin het vertrek van Duke hem had achtergelaten, nam hij zijne toevlucht tot Parijs. Ongeveer twee jaren na de afreis van Duke keerde hij na eene korte afwezigheid van daar terug en kondigde zijne dochter en de overige huishouding aan, dat hij voor den aanstaanden winter appartementen gehuurd had in de Rue Louis le Grand, waarheen zijne dochter met Victorine en een deel der overige dienstboden terstond vertrekken zouden.

Niets overtrof de dolle blijdschap van Therese over die onverwachte tijding. Zij sprong haar vader om den hals en kuste hem tot zij er moede van werd (wat hij er van werd, behoeven wij niet te vragen). Zij liep naar Victorine en zeide

haar dat zij eens raden moest, welk een hemelsch geluk haar te beurt zou vallen, en danste om de nu reeds op jaren komende vrouw heen, totdat deze, door de algemeene inschikkelijkheid bedorven, er boos om werd; toen gaf Therese haar een kus en vertelde haar alles; daarna liep zij naar de pastorie en van daar naar de kerk, midden in den ochtenddienst invallende, want het was Allerheiligen (maar daaraan had Therese niet gedacht), en na een stukje papier, waarop zij haastig geschreven had: „Wij gaan allen dezen winter naar Parijs,” als een bal in elkander gerold te hebben, knipte zij het met de vingers uit de bank van het kasteel naar die der pastorie. Zij zag, dat Betsy eene kleur kreeg terwijl zij den bal opving, dien zij ongelezen in den zak van haar kleedje stak, en, na een blik van verontschuldiging naar de plaats achter het gordijn geslagen te hebben waar Therese zat, eerbiedig hare godsdienstoefening voortzette. Therese ging driftig door eene afzonderlijke deur de kerk weder uit. „Dat domme, koele schepsel,” prevelde zij voor zich heen. Maar dien namiddag kwam Betsy op het kasteel, zoo bedroefd en toch zoozeer hare eigene droefheid vergetende door de blijdschap harer vriendin, dat Therese haar opnieuw in genade aannam. De meisjes namen afscheid van elkander met de belofte van dikwijls te zullen schrijven; met eenige droefheid ook, het meest aan Betsy's zijde. Op beschermenden toon beloofde Therese vele verslagen van Parijsche modes, nieuwe Parijsche kleedjes, doch Betsy scheen daaraan niet bijzonder te hechten; gelukkig voor haar, want de beloften werden nooit vervuld.

Sir Mark had het in zijn hoofd gekregen de talenten en de manieren van Therese te doen volmaken door Parijsche meesters en de Parijsche wereld. Engelschen, die in Venetië, Florence of Rome woonden, schreven over Duke aan hunne vrienden en betrekkingen. Zij spraken van hem als van een jong-mensch, wien ongetwijfeld eene eervolle carrière wachtte, zooals wij het tegenwoordig uitdrukken. Hij werd zoo hoog geprezen, dat Sir Mark begon te vreezen dat zijn knappe neef, die door prins en gevierd, door gezanten gezocht en door Italiaansche schoonen bemind werd, zijne Therese wat al te landelijk naar zijn smaak zou vinden.

Dat had aanleiding gegeven tot het huren van de appartementen in de Rue Louis le Grand. De straat zelve is nauw, en tegenwoordig vinden wij het er bedompt, maar in dien tijd was ze het meest in de mode; want die groote scheidsrechter in modezaken, de hertog de Richelieu, woonde er, en appartementen in die straat te huren, was op zich zelf reeds een bewijs van *bon ton*. Victorine was bijna waanzinnig van blijdschap toen zij zich in hun nieuw verblijf gevestigd zag. „Dat geliefde Parijs! Dat heerlijke Frankrijk! En nu

zie ik mijne jonkvrouw, mijne lieveling, mijn engel in vertrekken overeenkomstig hare schoonheid en haar rang, vertrekken zooals hare moeder voor haar beschikt zou hebben indien deze in het leven had mogen blijven.” Therese werd altijd getroffen door elke toespeling op hare overleden moeder. Zij lag te bed, achter de blauw zijden gordijnen eener alkooft, toen Victorine die woorden zeide; zij was te vermoeid van de reis om de opgewonden taal van Victorine te beantwoorden, maar nu stak zij haar handje uit het bed en gaf Victorine een dankbaren, tevreden handdruk. Den volgenden dag zwierf zij de vertrekken door en bewonderde al de pracht, zooveel als zelfs Victorine maar wenschen kon. Sir Mark vond een fraai rijtuig en fraaie paarden voor het gebruik zijner lieveling, en vond insgelijks een niet minder noodzakelijk artikel, eene gehuwde vrouw van rang, die zijne dochter onder hare vleugelen wilde nemen. Wie was gelukkiger dan Therese toen al die voorloopige maatregelen genomen waren. Hare equipage was naar den laatsten smaak en kon wedijveren met ieder ander op den *Cours de la Reine*, die toenmaals als pantoffel-parade in de mode was. De loge in de groote opera en in het *Théâtre Français*, welke zij met de hertogin de G. deelde, was het middelpunt der algemeene oplettendheid; Victorine was in haar beste humeur; Therese had onbepaald krediet bij hare modiste; haar toegeevende vader was verrukt over alles wat zij zeide en deed. Zij kreeg meesters wel is waar, maar die meesters waren hoogst inschikkelijk voor eene rijke jonge schoone, en zij deed met hen wat zij verkoos, evenals met ieder ander. Van de Parijsche wereld zag zij genoeg en meer dan dat. De hertogin kwam overal en Therese met haar. Dat was insgelijks het geval met zekeren graaf de la Grange een neef der hertogin; hij was een mooi mensch, had de Zuidelijk-Fransche type, fijne trekken, eenigszins weekelijk of verwijfd van uitdrukking, en waarin men (zoo beweerden althans sommigen, die hem kenden) nu en dan den tijger zag te voorschijn komen. Maar de sierlijkheid zijner kleeding en de beschaving zijner manieren hadden hunne wedergade niet in Parijs — en dat wil natuurlijk zeggen niet in de wereld.

Sir Mark hoorde weldra geruchten betreffende de levenswijze van dien man, die hem ver van aangenaam waren; maar wanneer hij met zijne dochter in het publiek kwam, betoonde de graaf haar geen meerdere hulde dan hij aan zooveel schoonheid en bevalligheid verschuldigd was. Wanneer Therese met de hertogin in de opera, op bals of kleine soupers zonder haar vader verscheen, dan wijdde de graaf haar meer dan zijne hulde, dan aanbad hij haar. Het was eenigermate bedwelmend voor een meisje, dat in de eenzaamheid van een Engelsch dorp is opge-

groeid, in de groote vroolijke stad op eenmaal zooveel aanbidders aan hare voeten te hebben; de ingeschapen coquetterie van haar karakter werd er door ontwikkeld en verhoogde hare uiterlijke bevalligheden, al deed zij schade aan haar karakter en aan hare maagdelijke onschuld.

Victorine kende geen grooter wellust dan hare lieveling op veroveringen uit te zenden, met zijn gepoeierde lokken, welriekend gemaakt à la maréchale, met de behendig aangebrachte kleine mouches: het fijne halve maantje, om het reeds amandelvormige oog te verlengen; het sterretje, om het effect van een kuiltje te maken aan de hoeken harer koralen lipjes; het zilvergazen overkleed opgepofst boven de tunica van blauwe atlaszijde, waaronder een hoepelrok, bijna zooals die in onzen tijd gedragen wordt, en de koralen versierselen van haar kleed in harmonie met de kleur van de hooge hakken harer schoentjes. Des nachts werd Victorine het luisteren en vragen nooit moede; dan triomfeerde zij in den triomf van Therese en liet nooit na haar te herinneren, dat zij bestemd was haar afwezigen neef te trouwen en tot de half middeleeuwsche levenswijze van het oude kasteel in Sussex terug te keeren.

Alles had intusschen nog terecht kunnen komen, indien Duke uit Italië teruggekeerd ware; maar toen Sir Mark, verontrust over de menigvuldige aanzoeken om Therese's hand door behoeftige Fransche edellieden, en over de bewondering welke zij overal opwekte, aan Duke schreef en bij hem aandrang om op zijne terugreis zich in Parijs bij hen te voegen, antwoordde Duke, dat er nog drie maanden ontbraken aan de hem toegestane drie jaren reizens en dat hij zich dien tijd wenschte ten nutte te maken om het een en ander van Spanje te zien. Sir Mark las dien brief aan Therese voor, met menige uitdrukking van ergernis onder het lezen. Therese zeide niets dan: „Natuurlijk, Duke doet wat hem goeddunkt,” en keerde zich om, om eenige kanten te bezien, welke zij ter bezichtiging ontvangen had. Zij hoorde haar vader zuchten onder het herlezen van den brief, en zij knarste op de tanden, in eene gramschap, die zij niet in woorden of daden wilde lucht geven. Dien dag ondervond de graaf de la Grange vriendelijker bejegening van haar dan hij sedert dagen ondervonden had, dan hij ondervonden had sedert den dag toen de brief van Sir Mark naar Genua verzonden was geworden. Nu wilde het ongeluk, dat Sir Mark juist in die dagen in Engeland zijn moest en de onergdenkende man Therese met hare kamenier Victorine en haar lijfknecht Felix gedurende drie weken aan de zorg der hertogin toevertrouwde. De hertogin heette Therese op de innemendste wijze welkom en geleidde haar naar hare appartementen met de kleine private trap, voor haar gebruik bestemd.

De graaf de la Grange was een habitué in het huis zijner nicht, de hertogin, en zij eene wereldsche vrouw, geheel verdiept in haar leven van duizelende verkwisting. De graaf had Victorine in zijn belang weten over te halen, niet door middel van geld — zij zou voor omkoopning niet vatbaar geweest zijn, — maar door herhaalde geschenken, vergezeld door sentimenteelen brieven, waarin hij over zijne eerbiedige liefde voor hare jonge gebiedster uitweidde en zijne hoogachting betuigde aan de getrouwe vriendin, die door Therese als eene moeder werd beschouwd, om welke reden ook de graaf haar vereerde en liefhad. Hier en daar maakte hij in die brieven toespelingen op zijne groote bezittingen in Provence en op den ouden adel van zijn geslacht (de eerste waren door hypotheeken bezwaard, het laatste was sinds lang geschandvlekt). Victorine, die de list verleerd had in den loop van het plantenleven dat zij op het kasteel Crowley had geleid, liet zich misleiden en werd bij hare lieveling eene ijverige voorspraak van den losbandigen Adonis der Parijsche salons.

Toen Sir Mark terugkwam, was hij onuitsprekelijk bedroefd en geërgerd, den graaf en Therese aan zijne voeten te zien knielen, om hem te smeeken hun geheim huwelijk te vergeven; een huwelijk, waarbij wel niet de wettige vormen in acht genomen waren, doch dat door de jongelieden maar al te zeer als een wettig huwelijk was beschouwd, dan dat Therese's vader wijs zou gehandeld hebben met te weigeren er zijn zegel aan te hechten. De hertogin beschuldigde haar neef van laagheid en verraad. Sir Mark zeide niets. Maar van dien tijd af werd zijne gezondheid ondermijnd en werd hij een knorrige grijsaard.

Ook ontstond er oneenigheid tusschen den graaf en Sir Mark over het beheer en de beschikking van het fortuin, dat Therese van hare moeder had geërfd. De graaf won zijne zaak, door het verschil tusschen de Engelsche en Fransche wet, hetgeen Sir Mark bewoog het land en de stad, aan welke hij zoo gehecht was geweest, voor altoos af te zweren. Hij zwoer, nooit meer een voet op Franschen grond te zullen zetten; als Therese lust had hem op het kasteel Crowley te komen bezoeken, zou zij hem zoo welkom zijn als de dochter van zijn huis wezen moest en ook altijd blijven zou; maar haar echtgenoot zou de poort van het kasteel nimmer betreden zoolang Sir Mark het leven hield.

Eenige maanden lang bleef hij boos op Duke, omdat die zoo laat van zijne reis thuis gekomen was en zich niet in Parijs bij hen gevoegd had, waardoor Sir Mark zich verbeeldde dat het huwelijk van Therese veroorzaakt was. Maar toen Duke geheel terneergeslagen thuis kwam en zich aan zijn oom onderworpen betoonde zelfs onder de onverdiende beschuldiging, werd hij

op een zomerschen dag in gunst hersteld en van toen af eene nieuwe beleediging op rekening van den graaf gebracht.

Duke vertelde nooit iets aan Sir Mark van de treurige geruchten, welke hij te Parijs aangaande den graaf gehoord had, waar het beste deel van den adel de arme Engelsche erfdochter beklaagde, die zich tot een huwelijk had laten medeslepen door een van de nietswaardigste voorwerpen uit hun midden, een speler en een schurk. Hij kon Parijs niet verlaten zonder Therese een bezoek te brengen, wie hij vooralsnog van zijne aankomst te Parijs onbewust achtte, en hij begaf zich derhalve op zekeren avond naar haar hotel. Zij zat alleen, in prachtig toilet en bekoorlijk schoon; zij deed eene schrede voorwaarts om hem te gemoet te komen, nauwelijks op den aankondigden naam lettende: zij had een mannenvoetstap gehoord en dacht dat het de graaf was, die haar kwam afhalen naar eene groote receptie. Duke zag de snelle verandering van hoop in teleurstelling op haar beweeglijk gelaat, en zij zeide hem aanstonds de reden daarvan.

„Alphonse had mij beloofd, dat hij mij zou komen halen; er is van avond receptie bij de prinses. Ik had nauwelijks meer op een bezoek van u gerekend, Duke,” vervolgde zij met eene weinig fiere gekrenktheid, die aan hare liefstaligheid geene schade deed. „Gij zijt reeds sedert veertien dagen te Parijs, naar ik gehoord heb. Ik had de eer van uw bezoek reeds geheel opgegeven!”

Toen Duke zag, dat zij zijne aankomst vernomen had, begreep hij dat het onhandig zou zijn verontschuldigen over zijn wegblijven in het midden te brengen, van welker nietigheid zij en hij evenzeer overtuigd zouden zijn; ook wilde hij haar geene redenen van zijn wegblijven geven, waarvan de waarheid zelve beleedigend moest zijn voor de liefhebbende, vertrouwende, maar bedrogen vrouw. Hij bracht dus het gesprek op zijne reizen, terwijl zijn hart al dien tijd pijnlijk werd aangedaan om harentwil, ziende dat hare aandacht telkens van hem werd afgetrokken als zij het geluid van den een of anderen voorbijganger hoorde. Het werd tien, elf, twaalf uur; hij wilde haar niet verlaten. Hij dacht, dat zijn bijzijn haar een troost en een genoegen verschafte. Maar toen het één uur sloeg, zeide zij dat de graaf ongetwijfeld door de een of andere onverwachte bezigheid was opgehouden, en dat zij er blijde om was, wijl zij zich den geheelen avond te vermoeid gevoeld had om uit te gaan en bovendien aan het oponthoud van haar echtgenoot haar gezelligen avond met Duke te danken had gehad.

Na dit beleefde afscheid, dat zij hem gaf, had hij haar niet wedergezien, en haar echtgenoot zag hij in het geheel niet. Of het bij toeval was of ten gevolge van een heimelijk opzet, wist hij

niet; maar hij ging dikwijls naar hen toe, schreef verscheidene briefjes, waarin hij vroeg wanneer hij den graaf en de gravin thuis zou vinden, om hun een afscheidsbezoek te brengen vóór zijn vertrek naar Engeland; doch alles tevergeefs. Hij zeide daarvan echter niets aan Sir Mark; hij deed zijn best slechts om den ouden man het verlies zijner dochter eenigszins te vergoeden. Hij hield voor Sir Mark de betrekkingen aan tusschen dezen en zijne pachters, want Sir Mark wilde niet meer bij hen komen zonder zijne schoone dochter, die hem zoo dikwijls op zijne wandelingen of rijtoertjes gezelschap had gehouden vóór dien rampzaligen tocht naar Parijs. Duke was dankbaar dat het in zijne macht stond den ouden man de liefde te vergelden, welke deze hem in zijne kindsheid bewezen had; dat hij hem in zijne verlatenheid van dienst kon zijn; dankbaar dat hij eenigermate het veronachtzamen van den wensch zijns ooms, om spoedig bij hen in Parijs te komen, kon vergoeden.

Maar het was toch eenigszins eentonig na de langdurige afleiding eener reis door Europa, opgesloten te zitten in een oud somber kasteel, met geen ander gezelschap dan Sir Mark en altijd Sir Mark. De pastorie lag dichtbij en van tijd tot tijd kwam de predikant Hawtrey den ouden man in zijne droefheid bezoeken.

„Maar de predikant werd menigmaal ten einde raad; Sir Mark wist, dat zijn broeder in leeftijd, zijn broeder in omstandigheden (want had de heer Hawtrey niet een eenig kind, en dat wel eene dochter, evenals hij?) medelijden met hem had in zijn verdriet, en hij was te trotsch om beklag te willen dulden; ja, somtijds was hij zoo grof tegen zijn ouden buurman, dat Duke den volgenden dag naar de pastorie ging om de beleediging, den predikant aangedaan, te verzachten.

En zoo gevoelde zijn hart zich langzaam en onmerkbaar eindelijk tot Betsy aangetrokken. Hare moeder hengelde, en hengelde handig; in het eerst durfde zij nauwelijks hopen; maar daarna zich herinnerende, dat zij van dezelfde afkomst was als Duke, riep zij al haar hoogmoed te hulp en ging met vernieuwde kracht en behendigheid aan het werk. Het was ongetwijfeld een gevaarlijk spel, dat de moeder speelde; want het geluk harer dochter was er mede gemoeid zoo zij verloor. Hoe kon de eenvoudige, op het land opgevoede Betsy anders dan zich aangetrokken gevoelen tot den fijn beschaafden, schoonen man, die zooveel gereisd had, zooveel wist en daarbij zoo goed en zachtvaardig was; een man, dien zij dagelijks zag en die haar met de vriendelijke gemeenzaamheid eens broeders behandelde; en dat terwijl hij geen broeder was, maar in zeker opzicht een teleurgesteld man, zooals een ieder wist? Betsy was het puik van een Engelsch meisje,

rein en goed tot in het diepst van haar hart, tot in hare geheimste gedachten; verstandig in al hare dagelijksche bezigheden, maar toch niet zoo ten eenenmale van de gave der verbeelding verstoken, dat zij niet somtijds gewenscht zou hebben naar iets buiten den engen kring van de kennis en ondervinding, waarin haar leven tot nog toe was voorbijgegaan.

Voeg daarbij haar lief uiterlijk, hare frissche, bloeiende gelaatskleur, fraaie tanden en schoonheid genoeg in hare overige gelaatstrekken om haar tot de belle van een provinciestadje te maken, indien het lot haar daarin hare woonplaats had aangewezen, en het zal niemand verwonderen, dat Duke, nadat zij een jaar lang heimelijk op hem verliefd geweest was en hem bijna had aangebeden, eindelijk tot de ontdekking kwam, dat Betsy Hawtrey van al de vrouwen welke hij ooit gekend had — uitgezonderd de verlorene Therese misschien — het meest geschikt was om hem tot den gelukkigsten man op de wereld te maken.

Sir Mark knorde wel een weinig; maar in den laatsten tijd knorde hij om alles, de arme teleurgestelde, zoogoed als kinderlooze grijsaard! De predikant was ten hoogste verbaasd en eenigszins uit het veld geslagen. „Hebt gij er wel genoeg over nagedacht, jonker Duke?” vroeg hij. „Jongelieden zijn dikwijls wat haastig en doen in overijling iets wat zij later tijd genoeg hebben om te betreuren. Betsy is een goed kind, een goed kind, God zegene haar; maar zij heeft niet de opvoeding gehad, die aan uwe vrouw past. Ofschoon ik tot hare eer moet zeggen, dat zij veel aanleg voor de wiskunde heeft. Ik heb haar daarin zelf onderwezen, jonker Duke.”

„Mag ik haar gaan vragen wat ik te vragen heb? Als ik uwe toestemming maar heb, ben ik tevreden.”

„Ja, ga dan maar! Maar misschien moet gij er eerst met mijne vrouw over spreken. Zij hoort alles gaarne tegelijk met mij.”

Duke bekommerde zich weinig om mevrouw Hawtrey. Hij stootte de openstaande deur der pastorie in, naar de eenvoudige huiskamer, en riep daar op zachten toon om Betsy. Toen zij kwam, nam hij haar bij de hand en ging met haar naar het pad dat dwars door het weiland liep, achter den boomgaard, en daar won hij zijne bruid tot volmaakte tevredenheid van beider hart.

Al dien tijd hoorden de bewoners van het kasteel en de eenvoudige dorpelingen weinig van „de gravin,” zooals Therese bij voorkeur genoemd werd. Sir Mark ontving wel is waar hare brieven, welke hij las en herlas, over welke hij klaagde en zuchtte, waarna hij ze zorgvuldig in een pak bewaarde; maar die brieven waren pijlen voor zijn arm hart. Niemand vernam wat er in stond, en al had iemand den

inhoud gelezen, dan zou hij nog, ondanks al dat klagen en zuchten, toch in de verte niet de rampzaligheid vermoed hebben van haar, die ze schreef. De liefde was sinds lang uit de woning van het jonge paar verdwenen; die woning had, zelfs in hun gelukkigsten tijd, geen echt huiselijk geluk gekend. De liefde was het venster uitgevlogen, veel vroeger zelfs dan toen de armoede ter deure inkwam; maar die grimme gast, die den misdadigen speler altijd op de hielen volgt, was thans in huis gekomen. De graaf verloor de laatste overblijfselen van zijn naam als eerlijk speler, en van toen af moest hij, daar valsche spelen in dien tijd nagenoeg de eenige zonde was die den man uit de maatschappij verbande, spelen waar en zoo goed hij kon. Het geld van Therese ging waar haar arme gramstorige vader voorzegd had dat het gaan zou. Het duurde niet lang of haar juweelkistje werd, zonder haar verlof, geplunderd; de diamanten om het slotje, waarin het portret harer moeder gevat was, werden, en door geen voorzichtige hand, losgerukt en weggenomen. Victorine vond Therese schreiende bij het droevige overblijfsel; schreiende, zonder zich te verbergen, alsof haar hart zou breken.

„Och, mama, mama, mama,” snikte zij, en hield het mishandelde miniatuurbeeldje omhoog, als om de reden harer droefheid te verklaren. Zij zat op den grond, waarop zij zich bij de eerste ontdekking van den diefstal geworpen had. Victorine ging naast haar zitten, legde haar hoofd tegen hare borst en trachtte haar te troosten. Zij vroeg niet wie het gedaan had; zij deed Therese geen enkele vraag, welker beantwoording deze zou hebben doen blozen; zij raadde alles in dat uur, zonder dat de naam van den graaf over de lippen van een der beide vrouwen gekomen was. Van dat uur bewaakte zij hem als een tijger zijne prooi.

Toen de brieven uit Engeland kwamen, de drie brieven van Sir Mark en van de verloofden, waarin haar het aanstaande huwelijk van Duke en Betsy werd medegedeeld, ging Therese er terstond mede naar Victorine; Therese kneep hare lippen stijf op elkander en hare bleeke wangen werden nog bleeker. Zij wachtte af wat Victorine zeggen zou. Maar de vrouw zeide niets, legde de brieven op elkander, streek ze glad, scheurde ze in tweeën, wierp de stukken op den grond en trapte er op.

„O, Victorine!” riep Therese, ontsteld over den hartstocht, die den haren zoozeer overtrof. „Ik had het niet verwacht, er nooit aan gedacht; maar het is misschien niet meer dan natuurlijk.”

„Het is niet natuurlijk; het is schandelijk! U eens bemind te hebben en zijne kans niet af te wachten, maar zich aan dat arme onnoozele schepseltje uit de pastorie te vergooien! Ba! en dit is h a a r brief! Maar Sir Mark is het toch met mij eens, zie ik. Het spijt mij dat ik

zijn brief verscheurd heb. Hij gevoelt, hij weet, dat mijnheer Duke Brownlow had behooren te wachten tot in het oneindige. Er is iemand geweest die veertien jaren gewacht heeft, niet waar? De graaf zal niet eeuwig leven."

Therese zag de booze uitdrukking niet van Victorine's gelaat, toen deze die woorden sprak.

Wederom ging er een jaar in diepe ellende voor Therese voorbij. Datzelfde tijdsverloop bracht verhooging van vrede en geluk aan het Engelsche paar, dat trouw en eerlijk hun best deed om den kinderplicht te vervullen jegens den ongelukkigen en verlaten Sir Mark. Zij werden beloond door de geboorte eener dochter. Maar bijna onmiddellijk op die geboorte volgde eene groote droefheid. De goede predikant stierf na eene kortstondige ziekte. Daarna kwam de gewone ellende, aan den dood van een predikant verbonden; de weduwe moest de pastorie verlaten, waarin zij haar geheele leven had doorgebracht, en eene nieuwe rustplaats zoeken in hare klimmende jaren.

Gelukkig voor al de partijen was de nieuwe predikant ongehuwd en niemand anders dan de gouverneur, die Duke op zijne reis vergezeld had; hij verkreeg de plaats, op voorwaarde, dat hij de weduwe van zijn voorganger als zijne huishoudster in de pastorie zou laten. Betsy zou hare moeder gaarne op het kasteel gehad hebben, en mevrouw Hawtrey zelve zou die schikking verreweg de voorkeur hebben gegeven en gaf dat ook aan hare dochter te kennen. Maar Sir Mark was er bepaald tegen en hij spaarde zijne hekelende aanmerkingen op mevrouw Hawtrey niet, zelfs in het bijzijn van hare dochter. Hij had in den grond het huwelijk van Duke nooit vergeven, ofschoon hij van Betsy persoonlijk zeer veel hield. Hij schreef dat huwelijk gedeeltelijk, aan mevrouw Hawtrey toe en aan hare behendigheid die de jongelieden zoo druk bij elkander gebracht had, hij maakte van die zienswijze volstrekt geen geheim.

En die arme Therese! Elken dag werd haar berouw grooter over haar onberaden huwelijk. Menig, menigmaal, als zij alleen was in het holst van den nacht riep zij uit: „Ik kan het niet dragen — ik kan het niet dragen!" Maar zoodra de dag aanbrak, deed hare fierheid haar hetgeen zij leed voor ieder verbergen; zij kon geen oog van medelijden op zich gericht zien; zelfs de hartstochtelijke deelneming van Victorine kon zij niet verdragen. Zij zou als eene verlorene dochter naar het huis haars vaders hebben kunnen wederkeeren, indien Duke en Betsy niet in hare verbeelding triomfeerend hare plaats hadden ingenomen in haar vaders hart en haar vaders huis. En thuis kon die arme vader bijna de teedere oplettenheden niet dulden, die hem bewezen werden door hen, die zijne Therese niet waren, zijn eenig kind, naar wier bijzijn hij smachtte in stille smart. — Dan weder, om tot

Therese terug te keeren, had haar echtgenoot zijne buien van liefderijkheid. Wanneer hij gelukkig was geweest in het spel, wanneer hij hoorde hoe zij door andere mannen bewonderd werd, had hij weder vluchtige tijden van huwelijkstrouw en lokte hij het arme gepijnigde hart weder tot zich, om het daarna opnieuw te vertrappen. Op zekeren dag, na een korten tijd van goed humeur, van liefkoozingen en luchthartigheid, ontdekte zij iets, ik weet niet wat, in zijn leven, dat haar hevig kwetste. Hare scherpe tong voegde hem de snijdendste beleedigingen toe; in het eerst glimlachte hij, alsof hij er plezier in had te zien hoe zij haar brein scherpte om stekende woorden te vinden; maar eindelijk raakte zij een pijnlijk punt aan; hij verloor ternauwernood den spottenden glimlach van zijn gelaat, maar zijne oogen schoten vuur en zijne zware gebalde vuist viel met een vreeselijken slag op haar blanken schouder neder!

Zij stond op en ging, doodelijk bleek, zonder te schreien, vlak voor hem staan.

„Die arme oude man thuis!" was alles wat zij zeide, bevend en rillend, maar met de oogen strak op zijn lafhartig gelaat gericht. Hij ontweek dien blik, begon luid te lachen, om het gevoel, van welken aard dat dan zijn mocht, dat in zijne borst omging, te verbergen en ging de kamer uit. Alles wat zij zeide was nogmaals slechts: „Die arme oude verlaten man thuis!" toen tastte zij blindelings naar een stoel.

Zij had echter nog geene minuut gezeten, toen zij weder opsprong en schelde. Het behoorde tot de plichten van Victorine naar de bevelen harer gebiedster te hooren, als deze schelde, maar Therese keek bijna verwonderd op toen zij haar zag. „Zijt gij het! Ik moet de anderen hebben — ik moet hen allen hier hebben! Zij zullen zien hoe hun heer zijne vrouw behandelt! Zie!" en zij schoof den dunnen halsdoek van haar schouder; de plek was zichtbaar blauw en gezwollen. „Zeg hun, dat zij allen hier komen, Victorine; Amadée, Jean, Adèle, allen; ik wil door hunne getuigenis gerechtvaardigd zijn, wat ik ook doe!" Toen begon zij hevig te beven en te schreien.

Victorine zeide niets, maar ging naar een buffet, waar zij de medicijnen bewaarde, benevens zeker poeier, waarvan alleen zij de uitwerking kende; daar mengde zij een drank en gaf die hare gebiedster in. Waarin die drank ook bestond, hij werkte weldadig. Therese zonk achterover in haar stoel, van tijd tot tijd hevig snikkende, totdat zij in een soort van sluimering viel. Toen lichtte Victorine zacht den doek op, die weder neergevallen was, en beschouwde de kneuzing, door den slag teweeggebracht. Nadat zij de plek naar hartelust had bekeken, speelde er een onheilspellende glimlach om haar mond. Daarna raakte zij de gekneusde plek even met hare lippen aan, alsof Therese nog

het kind van voor twintig jaren ware. Hoe zacht die aanraking ook wezen mocht, zij deed Therese eene huivering door de leden varen; zij richtte zich, half ontwakend op. „Zijn zij er?” sprak zij binnensmonds; „Amadée, Jean, Adèle?” maar zonder het antwoord af te wachten, viel zij weder in slaap.

Victorine keerde bedaard terug naar het buffet, waar zij hare medicijnen bewaarde, bleef er staan en maakte in stilte een drank gereed. Toen zij gedaan had wat zij wenschte, ging zij weder naar de kamer van Therese, en zag dat zij nog sliep. Zij begon het een en ander in het vertrek in orde te brengen. Nu geene blauw zijden gordijnen noch zilveren spiegels meer, zooals in de Rue Louis le Grand. Een verschoten katoenen bedgordijn, eene oude waschtafel met geschonden Japansch aarde-werk; hier en daar eenige verspreide kledingstukken, door den graaf in wanorde achtergelaten, en eene ledige likeurflesch — ziedaar den inhoud van het slaapvertrek.

Al den tijd, dien Victorine besteedde aan het in orde brengen van het vertrek, bleef zij bij zich zelve mompelen: „Eindelijk! Eindelijk!” Therese sliep, door het heldere daglicht heen; den ganschen avond door, altijd achteroverliggende in haar stoel. Zij lag daar zoo onbeweeglijk, dat Victorine zich begon te verontrusten. Een paar malen voelde zij haar pols en beschouwde aandachtig het gelaat der slaapster, waarop de sporen der tranen nog zichtbaar waren. Eenmaal zelfs lichtte zij zeer voorzichtig een ooglid op, hield er eene kaars bij en onderzocht het oog. Blijkbaar voldaan, verliet zij de kamer en beval dat er een kop bouillon gereed moest zijn, als zij er om vroeg. Daarna zette zij zich bij Therese neder; alles was onbeweeglijk stil in het gesloten vertrek; maar op straat begonnen de koetsen te rollen, en livreibedienden en fakkeldragers luid de namen en titels hunner heeren uit te roepen, om te verkondigen welk rijtuig in de enge straat vooraan stond. Daar hield een rijtuig stil voor het hotel, waarvan zij de derde verdieping bewoonden; een oogenblik later werd er luid en bij herhaling aan de schel van hunne appartementen getrokken. Victorine verliet de kamer, om te zien wat het was, dat de rust harer lieveling, zooals zij voor zich zelve Therese noemde, harer slapende mevrouw, zooals zij tot de bedienden zeide, op die wijze verstoorde.

In de gang kwam zij de bedienden reeds tegen, met het lijk van den graaf, hun heer. Hij was door een degenstoot gedood, in een schandelijk gevecht. Victorine zag op het lijk neder en mompelde: „Beter zoo. Maar monseigneur, dit zult gij medenemen, waar uwe slechte ziel ook moge heenvaren,” en zij gaf hem een slag op den schouder, op dezelfde plaats waar de gekneusde plek van Therese

was. De slag was niet noemenswaard, maar die oneerbiedigheid jegens den doode wekte de verontwaardiging zelfs van die verharde dragers op. Victorine bekreunde zich daaraan weinig, maar keerde het lijk den rug toe, ging naar het buffet, nam den drank, dien zij met zooveel zorg bereid had, goot hem op den houten vloer uit en streek het vocht met haar voet droog.

Veertien dagen later, toen er in verscheidene weken geen tijding van Therese gekomen was, zag men van uit de vensters van het kasteel een armzalig rijtuig den weg naar Crowley opsuikelen. Niemand dacht er veel over na; misschien was het een of ander bezoek voor de huishoudster, misschien ook de eene of andere behoeftige betrekking van mevrouw Duke (want vele familieleden van dien aard hadden hunne nicht sedert haar huwelijk opgezocht). Niemand gaf er acht op, totdat de portier opschrikte door den klank van de groote huisbel en, de deur wijd openslaande, mademoiselle Victorine voor zich zag staan; dezelfde Victorine van voorheen, maar bleeker en magerder.

In het rijtuig zat Therese, in den zwaren rouw van die dagen. Zij keek verlangend uit het rijtuig, of zij niet iemand achter Jozef den portier zag staan.

„Mijn vader!” riep zij haastig, eer Victorine nog een woord kon spreken. „Sir Mark is toch niet.... ziek?” („dood” was hare eerste gedachte, maar zij kon dat woord niet uitspreken).

„Roep jonker Duke!” zeide Jozef tot iemand, dien Therese niet zag. Daarna kwam hij naar het rijtuig en zeide: „Goddank, mevrouw, Goddank dat gij gekomen zijt, God zegene u daarvoor! Sir Mark is wel, maar veel verouderd. — Waar is jonker Duke? Roep hem toch! Mevrouw wordt flauw!”

Zoodanig was de terugkomst van Therese in het vaderlijk huis. Niemand heeft daar ooit geweten wat zij geleden had, sedert zij dat vaderlijk huis verliet. Zoo iemand het geweten had, zou Victorine zich nooit in rouwkleederen vertoond hebben. Zij had zeer tegen haar wil den rouw aangenomen, met het doel om den schijn op te houden, dat het huwelijk van Therese gelukkig was geweest. Zij was altijd verontwaardigd wanneer een van de oude dienstboden, ouder gewoonte, van „jonkvrouw Therese” sprak. „De gravin,” placht zij dan op trotsch terechtwijzenden toon te zeggen.

Geen van de huisgenooten vernam ooit wat er tusschen Therese en haar vader besproken werd bij hunne eerste ontmoeting; of zij hem bijzonderheden uit haar huwelijk mededeelde, dan of zij slechts de aandoening bij het wederzien der geliefde dochter verzachtte door de teedere herhaling van liefkozingen en liefdenamen, dien balsem voor den ouderdom zoo wel als voor de jeugd, heeft niemand ooit geweten. Noch Duke, noch zijne vrouw hoorden

haar ooit anders dan zeer oppervlakkig spreken van den tijd dien zij in Parijs had doorleefd. Sir Mark deed wat hij kon om Therese te toonen dat alles vergeven was, en zou Betsy gaarne van haar rang als vrouw des huizes ontzet hebben om Therese de plaats aan tafel te zien innemen, welke aan zijne dochter toekwam. Betsy zelf zou zonder een woord van tegenpraak van hare drukkende waardigheid afstand hebben willen doen, want Duke was altijd najveriger op de positie zijner vrouw dan deze zelf was; doch Therese weigerde de plaats als vrouw des huizes weder in te nemen, en zeide op den kwijnenden toon, die haar nu meestal eigen scheen, dat het beheer eener Engelsche huishouding, met al de huiselijke beschikkingen aan het Engelsche buitenleven verbonden, haar te omslachtig en te vermoeiend was; dat het daar ontzaglijk veel genoegen zou doen, wanneer Betsy bleef handelen zooals zij tot nog toe gedaan had, en bij voorraad de plichten op zich nam, die toch eenmaal wettig op haar rusten zouden. Betsy bewilligde en deed haar best om zich bij alles te herinneren wat Therese gaarne had en hoe de huishouding geregeld werd in de dagen vanouds, toen Therese nog aan het hoofd stond. Zij deed haar best om de dienstboden te doen gevoelen dat de „gravin” evenveel recht bezat als zij, om aan het hoofd der huishouding te staan. Maar dienstboden beschouwen altijd haar, aan wiereken-schap der uitgaven wordt gegeven en die de macht heeft om gunsten en voorrechten te verleenen, als de eigenlijke gebiedster, en de rechten van Therese traden weldra op den achtergrond. In het eerst was zij te gedrukt, te lijdend om nog iets anders te verlangen dan de kalme rust van haar vaders gezelschap. Zij zaten somtijds uren lang hand in hand of wandelden het terras op en neder, weinig sprekende, maar hoogst gelukkig wijl zij bij elkander waren en elkaar weder de oude liefde konden betoonen. Veelal ontvluchtte zij elk gezelschap en dwaalde weemoedig in den omtrek van het kasteel rond. Nochtans herkreeg Therese in dien tijd van ijdelijke kalmte alras hare vorige krachten terug. Het magere gelaat, waarop angst en kommer hunne lijnen hadden achtergelaten, werd weder glad en eirond, er kwam weer gloed in hare oogen, en hare wangen werden weder door een bloesje gekleurd.

Maar in den herfst nadat Therese teruggekomen was stierf Sir Mark aan verval van krachten; in zijne laatste oogenblikken lag hij in de armen zijner dochter. Die nieuwe beproeving deed Therese weder vervallen en zij werd opnieuw even mager en bleek als toen zij eerst als weduwe op het kasteel Crowley terugkeerde. Zij sloot zich in hare vertrekken op en niemand werd bij haar toegelaten dan Victorine. Zelfs Duke en Betsy mochten hare kamer niet bin-

nentreden, welke zij met zwart laken had doen behangen, als plechtig teeken van haar rouw.

Het leven van Victorine was, sedert hare terugkomst op het kasteel alles behalve vreedzaam geweest. Er was eene nieuwe macht opgestaan in de kamer der huishoudster. De kamener van mevrouw Brownlow was veel aanmatigender dan mevrouw Brownlow zelf, en eene nieuwe huishoudster had de plaats vervangen van haar, die voorheen slechts de echo van Victorine's beschikkingen was. Ook was het humeur van Victorine er niet op verbeterd in die vier jaren van afwezigheid, en er heerschte onder de dienstboden een eenparige geest van verzet tegen hare aanmatiging van gezag. Nadat zij een paar malen voor hare voormalige positie als machthebbende gestreden bad, zag zij hare machteloosheid in — doch met een hevigen wrok, dien zij zorgvuldig in haar hart bleef aankweeken. Indien zij al haar invloed op de huishouding verloren had, van verminderden invloed op hare gebiedster was geen sprake. En eindelijk gelukte het hare list, de gravin uit hare sombere afzondering te lokken.

Het eenige levende wezen, voor hetwelk Victorine, buiten Therese, eenige genegenheid koesterde, was de kleine Mary Brownlow. Al de zachtheid, die er in haar karakter lag, scheen zich ten opzichte van kinderen te openbaren, ofschoon het niet waarschijnlijk is, dat het kind in de gunst van Victorine gedeeld zou hebben, indien zij een knaap in plaats van een meisje ware geweest. Thans echter waren het Engelsche kind en de Fransche bonne de beste vrienden met elkander; en als Victorine de kleine naar de kamer van Therese zond en haar zeide dat zij niet beschroomd moest zijn, maar in hare gebrekkige kindertaal de gravin moest verzoeken buiten te komen om „Marietjes sneeuwpop” te zien, wist Victorine wel dat het kind, om haar genoegen te doen, haar handje in de hand van Therese zou leggen en deze zodoende in hare onschuld met gunstiger uitslag uit hare sombere afzondering zou lokken, dan het anderen had mogen gelukken. — Zoo kwam Therese, bleek en treurig, aan de hand der kleine uit hare vertrekken. Zij gingen, onopgemerkt, zooals zij waanden, naar het groote raam in de galerij en keken naar het binnenplein; daarna keerde Therese weder naar hare kamer terug. Maar het ijs was gebroken, en eer de winter voorbij was, werd Therese weder de oude; een glimlach begon zich nu en dan op haar gelaat te vertoonen, somtijds zelfs ging die glimlach over in een gullen lach en de buitenwereld begon weder van hare zeldzame schoonheid en vorstelijke bevalligheid te gewagen.

Men merkte op, dat de belangstelling van Therese, na dien staat van matheid, zich het eerst en het meest openbaarde voor het

streven en werken van Duke. De kleinere zorgen en de huishoudelijke praatjes van Betsy, nu eens over de dienstboden, dan over hare moeder en de pastorie of over het dorp, begonnen Therese te vervelen. Zij vroeg Duke naar zijne reizen, en begreep zijne waardeering en zijn oordeel over vreemde volken veel beter dan Betsy; zij ontdekte de sluimerende gaven van zijn geest en het wekte haar ongeduld op, dat hij die gaven in de afzondering van het buitenleven slapen liet. Kort na den dood haars vaders had zij er van gesproken het kasteel te verlaten en zich eene andere woonplaats te kiezen, maar Duke en Betsy hadden er op aangedrongen, dat zij bij hen blijven zou, en Betsy had er in de onschuld van haar hart bijgevoegd, dat zij blijde was dat Duke, bij de waarschijnlijke vermeerdering harer zorgen in de kinderkamer, zulk een aangenaam gezelschap zou hebben.

Ongeveer een jaar na den dood van Sir Mark stierf het parlementslid voor *Sussex*, en Therese spoorde Duke onophoudelijk aan zich candidaat te stellen in zijne plaats. Het kostte haar eenige moeite (want Betsy was lijdelijk en scheen er zelfs op hare kalme manier veel eer tegen dan voor), maar eindelijk zegevierde Therese, en Duke werd verkozen. Therese ergerde zich over de stomtheid, zooals zij het noemde, van Betsy, in deze geheele zaak; herhaalde malen begon zij hare ergernis aan den dag te leggen over de trage belangstelling van Betsy in alle zaken die boven haar onmiddellijk begrip gingen. Eens, toen Therese Betsy aan het verstand wilde brengen hoe Duke in zijne nieuwe loopbaan zou schitteren, barstte Betsy in tranen uit en antwoordde: „Gij spreekt alsof zijn leven hier niets, en zijn roem in *Londen* alles is. Ik kan het niet helpen, dat ik vrees dat hij onverschillig zal worden voor het kalme leven waarin wij, zoolang wij getrouwd zijn, zoo gelukkig zijn geweest.”

„Maar als hij hier is,” antwoordde Therese, „en hij met u over politiek wil spreken, of over buitenlandsch nieuws, of zaken van algemeen belang, trekt hij hem altoos omlaag naar uwe huishoudelijke bemoeiingen.”

„Doe ik?” vroeg Betsy, „sleep ik hem naar de laagte? Ik wilde dat ik meer wist; maar jij weet, Therese, ik had nergens ooit aanleg voor dan voor de huishouding.”

Therese was een oogenblik door die nederigheid getroffen.

„En toch hebt gij een zeer gezond oordeel, Betsy, als gij het maar gebruiken wilt. Doe uw best om belang te stellen in alles, waarvan Duke houdt, evengoed als gij nu zijne belangstelling inroept voor huiselijke zaken.”

Maar diergelijke gesprekken liepen dikwijls tot ontvredenheid der beide partijen af en de dienstboden merkten zeer goed op, al werd het hun niet in zoovele woorden gezegd, dat de

beide dames het niet best met elkander vinden konden, hoe vriendelijk zij ook jegens elkander waren en hoeveel moeite zij er zich toe gaven. Bovendien sloeg de jaloezie van mevrouw Hawtrey op Therese weldra tot bepaalden afkeer over. Zij was jaloeersch, omdat zij het zich, zeer ten onrechte, in het hoofd had gesteld, dat de tegenwoordigheid van Therese de oorzaak was waarom Duke en Betsy na den dood van Sir Mark niet bij haar aandrongen om haar intrek in het kasteel te nemen; „alsof er geen kamers in overvloed waren om een sleep van weduwen te huisvesten, indien de eigenaar van het kasteel het verkoos.” Maar als Duke eenmaal iets in zijn hoofd gekregen had, was daarin niet licht iets te veranderen, en een van die dingen was een tegenzin in het gestadige gezelschap zijner schoonmoeder. Hij vergrootte echter aanmerkelijk haar inkomen zoodra het in zijne macht stond en liet het geheel aan haar over hoe zij dat wilde besteden.

Wijl zij nu de middelen bezat om te kunnen reizen, bezocht mevrouw Hawtrey druk de verschillende badplaatsen die toen in de mode waren, of ging logeeren bij die leden harer familie, die van tijd tot tijd in armzalige rijtuigen kwamen aanhotsen om niet Betsy een bezoek te brengen op het kasteel. Therese bekreunde zich weinig om de koelheid van mevrouw Hawtrey, misschien merkte zij die zelfs nooit op. Ook liet zij hare dispuuten met Betsy achterwege; het zou toch een wanhopig werk geweest zijn te beproeven Betsy tot eene intellectuele, eerochtige levensgezellin voor haar echtgenoot te maken. Hij had in het parlement het woord gevoerd; hij had eene veel opzienbarende brochure geschreven en de toenmalige minister-president had hem onderscheiden en wilde hem overhalen om een plaats in de regeering te vervullen. Therese, met hare Parijsche ondervinding van de wijze waarop vrouwen haar invloed op de staatkunde uitoefenen, zou er alles voor hebben overgehad, dat de Brownlows een huis in *Londen* genomen hadden. Zij verlangde zeer de groote staatkundigen van haar tijd te zien, zich in het heetst van den strijd voor positie en gezag te wagen en het schitterende middelpunt te worden van alles wat in *Londen* waardig was gezien en gehoord te worden. Er werd over het huren van een huis in *Londen* gesproken, maar Betsy deed haar best om het tegen te houden; Therese zat er zwijgend bij, totdat zij de discussie niet langer kon aanhooren; toen stond zij op en ging naar hare kamer, waar Victorine aan het werk was. Hier gaf zij lucht aan alles wat zij daar binnen had ingehouden. Zij richtte wel het woord niet tot hare dienstbode, maar gaf zich evenmin de moeite, zich om harentwil te bedwingen.

„Ik kan het niet verdragen hem binnen hare beperkte sfeer te zien inkrimpen; ik kan hare

laffe, zelfzuchtige argumenten niet aanhooren, die zij alleen aanvoert omdat zij begrijpt dat zij in Londen, naast hem, niet op hare plaats zou zijn; Duke zit opgescheept met die vrouw, hij die zijne eigene krachten nauwelijks kent, anders zou hij hare zwakke natuur van zich afschuiven en hooger atmosfeer zoeken. Wat zou hij schitteren! Wat schittert hij nu reeds! Goede hemel, als ik bedenken..."

Bij die woorden zweeg zij, door de steelsche blikken van Victorine gadegeslagen.

Duke had al hetgeen hij tot nog toe gedaan had door een vloed van welsprekendheid overtroffen, en zijne woorden vonden weerklank door het geheele land. Hij zou op het kasteel terugkeeren gedurende den rusttijd van het parlement, die bijna onmiddellijk daarop inviel. Therese berekende de uren van de verschillende perioden der moeilijke en lastige reis en zou bijna op de minuut af hebben kunnen zeggen wanneer hij op het kasteel verwacht kon worden, maar het jongste kind was ziek en nam al Betsy's gedachten in. Zij was in de kinderkamer, waar het kind in zijn wiegje sluimerde, toen Duke de poort van het kasteel inreed. Therese daarentegen was aan de poort, met onopoeierd haar, dat in verwarde lokken neerviel toen de kap van haar mantel afgleed; hare lippen openden zich tot een ademloos welkom; hare oogen schitterden van liefde en trots. Duke was niet meer dan mensch. Geheel Londen bezong zijn stijgenden roem, en hier aan zijn eigen haard scheen Therese de eenige die hem wist te waardeeren.

De bedienden verdrongen elkander in de gang; want Duke was ditmaal lang afwezig geweest. Victorine was er ook, met een mutsje voor Therese, en toen de deftige bottelier, in antwoord op zijne vragen naar zijne vrouw, zeide dat mevrouw bij den jongenheer was, die, naar zij vreesde, hard ziek was, sprak Victorine met de gemeenzaamheid eener oude dienstbode, als om haar heer gerust te stellen: „Mevrouw verbeeldt zich dat het kind ziek is, omdat zij aan niets anders denkt dan aan hem; het aanhoudende waken heeft haar zenuwachtig gemaakt.” — Het kind was echter inderdaad ziek; en na haar man even welkom geheeten te hebben, keerde Betsy naar de kinderkamer terug en liet het aan Therese over om te vragen, te luisteren en met Duke te gevoelen. Dien avond gaf Therese nogmaals luchten aan een stroom van afkeurende aanmerkingen op de „huismoderlijke sloof” en dien avond meende Victorine een dieper geheim in het hart van Therese te lezen.

Het kind kwam bijna niet uit de armen der moeder; maar de ziekte verergerde en het was den dood nabij. Er was een weinig room nedergezet voor den armen kreunenden kleine, en Victorine nam dien, zonder er de bestemming van

te weten, om er zelf voor hare mevrouw van te maken. Toen de dienstbode, aan wie het zorgen voor dien room was opgedragen, er over knorde, ontstond er twist over het recht van hare wederzijdsche mevrouwen om bevelen in de huishouding uit te deelen, en eer die twist uit was, was er vrij wat krasse taal van weerszijden gevallen.

Het kind stierf. De erfgenaam van naam en goed was niet meer; de dienstboden waren bedroefd en liepen fluisterend heen en weder en hadden het druk over hun rouwgoed; Duke gevoelde de ijdelheid van den roem, vergeleken bij het leven van zijn kind; Therese had diep medelijden met hem, maar durfde haar hart niet uitspreken, want dat hart begon zeer teeder te worden ten zijnen opzichte; Victorine treurde insgelijks op hare manier; Betsy kon niet spreken, noch schreien; zij bleef ongevoelig voor liefderijke stemmen, zachte liefkoozingen; zij at noch dronk, zij sliep noch weende. „Zend om hare moeder,” raadde de dokter; want mevrouw Hawtrey was uit logeeren, en de brieven, waarin haar de ziekte van haar kleinkind was medegedeeld, waren door de langzame, trage posterijen van dien tijd nog niet tot haar gekomen. Er werd derhalve een man te paard gezonden, als een sneller middel van vervoer dan de post.

Intusschen waren de dienstboden, die reeds zoo menigen nacht doorwaakt hadden, als zij over dag op Marietje gepast hadden, te vermoeid om bij mevrouw Brownlow te waken. Betsy's kamenier waakte een paar nachten, terwijl Duke van tijd tot tijd in den nacht in de ziekenkamer kwam om naar het bleeke, onbeweeglijke gelaat te zien, dat men reeds voor het gelaat eener doode zou gehouden hebben, indien er niet telkens bevende zuchten uit de overkropte borst waren gerezen. De dokter beproefde zijne dranken te vergeefs, en nam andermaal eene proef. Dien nacht zou Victorine, op haar dringend verzoek, in plaats van Betsy's kamenier waken. Zooals gewoonlijk kwam Duke tegen middernacht, met een zacht, gedempt licht binnen. „Sst!” fluisterde Victorine, met den vinger op den mond. „Mevrouw slaapt eindelijk.” De morgen brak aan met een flauw grauw licht en nog altoos sliep zij. De dokter kwam op de teenen binnen en verheugde zich over de uitwerking van zijn drank. Zij stonden allen om het bed heen: Duke, Therese, Victorine. Eensklaps greep de dokter, op wiens gelaat zich eene plotselinge verandering, eene zonderlinge vrees openbaarde, den pols der zieke, legde zijn oor tegen haar mond en riep om een glas, eene veder. De spiegel werd niet dof, de vezeltjes van de veder bewogen niet. Betsy was dood.

Ik ga schielijk over de eerstvolgende maanden heen. Therese was hartstochtelijk bedroefd;

of liever, zij was ten prooi aan eene zware gewetenswroeging; want nu Betsy weg, dood en begraven was, stonden al hare onschuldige deugden, al haar vrouwelijke eenvoud haar levendig voor den geest; niet als vervelend, maar als bewonderenswaardig, als eigenschappen, welke zij in hare verblinding niet op prijs had weten te stellen. Bovendien was Betsy de gezellin harer kindjaren geweest in dien gelukkigen tijd der onschuld. Therese vermeed nu veeleer het gezelschap van Duke dan het te zoeken. Zij bleef nochtans op het kasteel, op voorwaarde dat mevrouw Hawtrey er insgelijks haar intrek nemen zou. Duke betreurde den dood zijner gade diep, maar op redelijke wijze, zooals het een man van zijn stempel paste. Hij begreep niets van die hartstochtelijke uitbarstingen van Therese, wjl hij wist, zonder te weten hoe, dat zij en Betsy niet in volmaakte liefde met elkander hadden geleefd. Maar hij was nu veel in Londen, als een staatsman van naam, en toen hij in het najaar eenigen tijd op het kasteel kwam doorbrengen, was hij vol bewondering voor het zeldzame geduld, dat Therese jegens de oude mevrouw Hawtrey aan den dag legde. Het kwam Duke voor, dat de oude dame gedurende zijne afwezigheid een onbepaald gezag over zijne huishouding verkregen had en dat de hooghartige Therese haar in al hare luimen toegaf, meer zelfs dan hare eigene dochter zou gedaan hebben. Voor Marietje was Therese altoos lief en toegevend.

Wederom werd het herfst, en eer die verdwenen was, waren de oude banden vernieuwd en was Therese de verloofde van haar neef.

Er waren twee menschen, op wie het nieuws, toen het ruchtbaar werd, een sterken indruk maakte; de een (en dat was onder die omstandigheden zeer natuurlijk) was mevrouw Hawtrey, die goedvond dat huwelijk als eene groote beleediging aan haar en de nagedachtenis harer dochter te beschouwen en die al de smeekgebeden van Therese en de uitnoodiging van Duke om toch op het kasteel te blijven van de hand wees, en kamers in het dorp nam. De andere, op wie het gebeurde een machtigen indruk maakte, was Victorine.

Van eene droge, bedrijvige, krachtige vrouw van middelbaren leeftijd, verviel zij, na de verloving van Therese, in de kwijnende onverschilligheid des ouderdoms. Het scheen alsof zij het voortaan noodeloos vond zich ergens voor in te spannen. Zij zocht de eenzaamheid en zat het liefste in hare kamer, die aan de kleedkamer van Therese grensde, nu eens in droomerijen verzonken, dan weder met stuipachtigen ijver breiende naar een of ander ingewikkeld breipatroon. Maar waar Therese ging, ging Victorine mede. Therese had gemeend, dat de oude vrouw liever op het kasteel gebleven zou zijn, in haar kalm buitenleven, dan

haar en haar echtgenoot naar het huis in Grosvenor-Square te vergezellen, dat zij tijdens de zittingen van het parlement gehoord hadden. Maar het enkele voorstel van de keuscheen Victorine onuitsprekelijk te vertoornen. Zij beschouwde het als een bewijs, dat Therese haar te oud achtte voor hare betrekking; dat haar pleegkind haar moede werd en hare diensten door die eener jongere kamenier vervangen wilde. Het scheen onmogelijk, Victorine van dat denkbeeld af te brengen toen het eenmaal in haar hoofd post gevat had; het gaf aanleiding tot menige onaangename uitbarsting, waarin zij Therese op hevigen toon hare ondankbaarheid jegens zulk eene trouwe dienstbode verweet.

Op zekeren dag ging Victorine nog verder in hare uitdrukkingen dan gewoonlijk, en Therese, die anders alles met toegevendheid van haar verdroeg, werd eindelijk boos.

„Wezenlijk, Victorine!” sprak zij, „zoo is het eene ellende voor u en voor mij. Gij zegt, dat gij u nooit zoo slecht gevoelt als wanneer ik bij u ben; dat zelfs een duivel zich over mijne ondankbaarheid zou schamen; wat kan ik meer voor u doen dan ik doe? Gij zegt, dat gij nooit zoo ongelukkig zijt als bij mij; wilt gij dan liever heengaan? Zou dat uw geluk bevorderen?”

„Is het nu al zoo ver gekomen!” riep Victorine uit. In mijn land acht men een gebouw veilig voor wind en storm en de verwoestingen van den tijd, indien het eerste cement met menschenbloed gemengd is geworden. Maar zelfs ons geheim, ofschoon met bloed bezegeld, kan ons niet bij elkander houden. Hoeveel te minder dus al de zorg en al de liefde, die ik aan u gewijd heb in de dagen mijner jeugd en mijner kracht!”

Therese trad tot vlak bij den stoel waarop Victorine gezeten was. Zij vatte hare hand en hield die stevig in de hare. „Spreek, Victorine,” sprak zij met schorre stem, „en zeg mij wat gij bedoelt. Wat is het geheim, dat wij alleen weten? En wat bedoelt gij met die woorden: met bloed bezegeld? Spreek, ik wil het weten.”

„Alsof gij het niet wist!” antwoordde Victorine ruw. „Zijt gij mijne bezoeken bij den Italiaan Beanconi vergeten, dien chemist uit de Marais?”

Zij zag Therese aan, om te zien of hetgeen zij zeide haar niet meer deed vermoeden dan zij in zoovele woorden hoorde uitspreken. Neen. Therese's gelaat was streng, maar open en onschuldig. „Gij hebt mij gezegd, dat gij er gingt om zalfjes, cosmetieken en huismiddeltjes te leeren klaarmaken.”

„Ja, en ik betaalde mijne kennis duur,” hernam Victorine met een loozen lach. „Ik heb er meer geleerd dan gij daar opnoemdet, mevrouw de gravin. Ik leerde er de geheime eigen-

schap van vele kruiden kennen; om met ronde woorden te spreken, ik leerde er de kunst van vergiften. En" — hier stond Victorine eensklaps op — „om uwentwil heb ik dat geleerd. In uw dienst, voor u, u, die mij op mijn ouden dag wilt verstooten. Voor u!"

Therese werd doodsbleek. Zij deed echter wat zij kon om onbeweeglijk te blijven staan en hare oogen geene minuut af te wenden van de oogen die haar schenen te tarten. „In mijn dienst, Victorine?"

„Ja, de slaapdrank was klaar voor mijnheer den graaf toen hij dood thuis gebracht werd."

„Dank den Hemel, dat gij zijn dood niet op uw geweten hebt."

„Den Hemel danken?" spotte Victorine. „Gij zelve hebt den wensch van zijn dood op uw geweten; het plan om u van hem af te helpen heb ik op het mijne. En ik schaam er mij niet voor. Neen! Voor mij zelve zou ik het nooit gedaan hebben, maar omdat gij zooveel moest lijden. Hij had u geslagen, u, die ik aan mijn hart had gekoesterd."

„O Victorine!" hernam Therese huiverend. „Die dagen zijn voorbij. Laat ze ons vergeten. Ik was zoo slecht wijl ik zoo ongelukkig was; en nu ben ik zoo gelukkig, onuitsprekelijk gelukkig, dat... kom, laat mij u ook gelukkig maken!"

„Wel moogt gij dat," antwoordde Victorine, nog niet geheel bevredigd; „begrijpt gij niet hoe de onvoltooide daad, door het noodlot verhinderd, opnieuw en naar wensch volvoerd werd; dat gij nu de vruchten oogst van mijne zonden — indien het zonde was?"

„Victorine! Ik weet niet wat gij bedoelt!" Maar Therese scheen doodelijk ontsteld; zij beefde en sidderde.

„Weet gij dat waarlijk niet? Mevrouw Brownlow, het simpele dorpsmeisje uit de pastorie van Crowley had rust noodig en wilde niets liever dan den dood van haar kind vergeten, die haar op de hersenen drukte. Ik hielp den dokter. Zij slaapt nu en heeft haar kind terug, als de priesters waarheid spreken. En gij, mijne schoone, mijne koningin, gij regeert in hare plaats! Behandel de arme Victorine niet alsof zij waanzinnig was en in ijhoofdigheid sprak. Ik heb meer gehoord, dat men iemand zulk een trek speelde als de misdaad gepleegd en de misdadiger onbruikbaar geworden was."

Dien avond was Duke zeer verwonderd door de beden en smeekingen zijner vrouw om hem te mogen verlaten en met Victorine en hare andere dienstboden naar het eenzame kasteel te Crowley te mogen terugkeeren. Zij, de gevierde schoone in Londen, de machtige toovenares der groote wereld, en bovenal de geliefde vrouw en trouwe levensgezellin! Vanwaar die plotselinge neiging voor afzondering

en eenzaamheid, dien wensch om haar echtgenoot te verlaten, juist nu hij eerst recht had leeren zien wat eene vrouw voor haar man kan zijn! Was zij ongesteld? Maar nog den vorigen avond had zij door verrukkelijke schoonheid en schitterend vernuft uitgeblonken; dienzelfden morgen nog was zij zoo vroolijk en zoo teeder geweest. Maar Therese ontkende dat zij ongesteld was en scheen eensklaps zóó ongezind om over haar zelve te spreken, zoo neergedrukt, dat Duke er niet anders op zag dan haar het verzoek toe te staan en haar te laten gaan. Hij miste haar vreeselijk. Nu was het uit met dat gezellige huiselijke ontbijtuurtje, verlevendigd door haar verstandigen en geestigen kout en vervroolijkt door hare bevallige liefkozingen. Nu had hij geene lieve secretaris meer, die nooit moede werd van uren lang bij hem te zitten. En als hij in gezelschap kwam, werd zijne komst niet meer verlangend te gemoet gezien door de bevalligste vrouw in de gansche zaal. Als hij des nachts van het parlement terugkwam, vond hij thans niemand die belang stelde in hetgeen hij gesproken had, die verontwaardigd was over alles wat hem ergerde, en fier op al de bewondering die zijn deel was geweest. Hij verlangde dat de tijd daar zou zijn, die hem vergunde voor een paar dagen naar Crowley te gaan om zijne vrouw te zien; want hare brieven kwamen hem dof en flauw voor na haar schitterend bijzijn. — Geen wonder dat hare brieven uit een gedrukt hart kwamen, in aanmerking genomen wat zij wist. Therese durfde nauwelijks bij Victorine te komen, wier luimen zoo veranderlijk werden alsof zij inderdaad eene krankzinnige was, zooals zij Therese tartend had uitgedaagd haar te noemen. Soms was zij bedroefd omdat Therese er zoo lijdend, zoo diep ongelukkig uitzag. In andere oogenblikken weder was zij jaloersch, omdat zij zich verbeeldde, dat Therese voor haar terughuiverde en haar ontweek. Zoo nam de gezondheid van Victorine gedurende den zomer dagelijks af, ondermijnd door dien stroom van strijdende hartstochten.

De eenige troost van Therese bestond in het gezelschap van de kleine Marie. Het scheen alsof zij geene liefde genoeg kon wijden aan het moederlooze kind, dat hare gehechtheid beloofde met al de liefvallige vriendschapsbewijzen aan haar leeftijd eigen. Therese placht het driejarige meisje op haar arm te nemen als zij Victorine ging bezoeken, of zij liet het kind bij zich in hare kamer spelen wanneer de oude vrouw, in een aanval van jaloezie, de haren harer mevrouw met bevende handen zelve kwam kappen. Om Victorine niet te beleedigen, nam Therese geene andere kamenier; om een al te veel en al te vertrouwelijk praten met Victorine te voorkomen, had zij het kind altoos bij zich wanneer er kans bestond dat de Fran-

sche vrouw binnen zou komen. Want de tegenwoordigheid van het kind was zelfs voor Victorine een bedwang dat zij eerbiedigde; nu en dan staakte zij zelfs hare booze uitvallen, om de kleine, die aan haar schoot speelde, te liefkoozen, en zij vergenoegde zich dan met Therese steken onder water toe te brengen, onder voorwendsel van Marietje tegen ondankbaarheid te waarschuwen.

Door dat vreeselijke leven verviel Therese als sneeuw voor de zon. Zij ging mevrouw Hawtrey opzoeken en verzocht haar voor een onbepaalden tijd op het kasteel te komen logeeren. Zij had het te eenzaam, zeide zij, en verzocht mevrouw Hawtrey als eene hooge gunst haar gezelschap te komen houden; deze was moeielijk over te halen, maar hoe meer zij zich verzette, hoe dringender Therese smeekte, en toen zij eens op het kasteel was, had hare eigene dochter haar nooit zoo onderdanig en eerbiedig gediend, zóó hare minste luimen voorkomen als Therese thans deed.

Maar met dat al verviel Therese dagelijks meer en meer, en toen Duke kwam om zijne aangeboden vrouw te bezoeken, was hij diep getroffen, zoo slecht zag zij er uit. Zij was redelijk wel, zeide zij, alleen maar vermoeid. Zoo zij iets op het hart had, weigerde zij hem haar vertrouwen. Hij sloeg haar nauwkeurig gade en trachtte hare kleinste wenschen te voorkomen. Hij zag hare teedere liefde voor Marietje, en vond dat hij nooit zulk eene liefderijke moeder voor het kind van een ander gezien had. Hij verwonderde zich over haar geduld jegens mevrouw Hawtrey, bedenkende hoe deze zijn eigen voorraad van geduld zoo menigmaal had uitgeput, en hoe de schitterende Therese vroeger op de predikantsvrouw gesmaald en haar bespot had. Met zulk een vernieuwd besef van de deugden en bekoorlijkheden zijner lieveling, was het denkbeeld van haar te verliezen hem ondraaglijk.

Hij wilde naar geene smeekbeden of tegenwerpingen luisteren; eer hij naar Londen terugkeerde, waar zijne terugkomst noodzakelijk was in het belang der staatkunde, zocht hij de beste geneeskundige hulp, die in den omtrek te krijgen was. De geneesheeren kwamen; zij begrepen den toestand van Therese niet, indien hare heftige verzekering, dat er niets was dat haar gemoed bezwaarde — niets, — met de waarheid overeenkomstig was.

„Geef hem dan althans zijn zin, lieve mevrouw!” vermaande de dokter, die Therese van hare vroegste jeugd af gekend had, maar wiens hulp thans, nu hij op vrij grooten afstand, in de hoofdstad van het graafschap woonde, enkel bij bijzondere, hoogst gewichtige gelegenheden werd ingeroepen. „Doe wat uw echtgenoot verlangt, en doe er u zelve misschien goed door, door aan zijn wensch gehoor te geven en verandering

van lucht te zoeken. Bright helm stone is een stil dorpje, aan de zee gelegen. Ga, als eene lieve vrouw, eenige weken daarheen.”

Eindelijk stemde Therese toe, het tegenstreven moede, en Duke maakte al de voorbereidselen om haar en Marietje en de noodige dienstboden naar Brighton te voeren, zooals wij het thans noemen. Hij had bij zich zelve besloten, dat de kamenier van Therese iemand zou zijn, die jong genoeg was om haar te kunnen oppassen en bedienen, en niet Victorine, die integendeel door Therese op hare wenken bediend werd. Maar van dat plan wist noch Therese nog Victorine iets af, eer de eerste met haar echtgenoot reeds eenige mijlen van het kasteel verwijderd was. Toen vertelde hij haar, een weinig trotsch op zijn goed bestier, waardoor hij zijne vrouw de moeite van te beslissen meende bespaard te hebben, dat Victorine achtergebleven was, en dat eene nieuwe geschikte kamenier uit Londen haar te Brighton wachtte.

„Och! wat zal Victorine zeggen?” riep Therese uit, en verborg sidderend en stom haar gelaat in hare handen.

Wat Victorine zeide toen zij het, zooals zij meende, omtrent haar gepleegde bedrog ontdekte, is te vreeselijk om te herhalen. Zij wond zich op tot ontombare drift en werd daarna zoo wezenlijk en zoo ernstig ziek, dat de dienstboden vol schrik en angst mevrouw Hawtrey bij haar riepen. Maar toen deze bij haar bed kwam, kneep Victorine hare oogen dicht en wilde haar niet aanzien. „Zij heeft hare dochter in de hand. Ik wil niet naar haar kijken!” En onder het uitspreken van die woorden lag zij te schudden in haar bed, alsof zij een toeval had.

„Breng de gravin bij mij. Laat haar de doode vrouw, die daar staat, onder de oogen zien; ik wil niet. Men wilde dat zij slapen zou, en de gravin wilde het ook, om in hare wettige plaats te kunnen treden. Therese, Therese, waar zijt gij? Gij hebt mij in verzoeking gebracht. Wat ik gedaan heb, deed ik in uw dienst. En nu zijt gij heengegaan en hebt mij met de doode vrouw alleen gelaten! Het was toch dezelfde drank dien de dokter gaf; maar hij gaf weinig en ik gaf veel. Mevrouw de gravin maakte een goed gebruik van haar geld toen zij mij naar dien ouden Italiaan zond om zijn beroep te leeren. Watertjes voor de huid, en het juiste gebruik van vergiftige dranken. Ik leerde dat gebruik, en Therese profiteerde er van, en nu is zij zijne vrouw en heeft mij hier met de doode vrouw alleen gelaten. Therese, Therese, kom terug en bevrijd mij van die doode vrouw!”

Mevrouw Hawtrey stond er vol ontzetting en afschuw bij. „Haal den predikant,” zeide zij fluisterend tot een van de bedienden.

„Daar komt de dokter,” zeide een ander van

de omstanders. „Wat ijlt zij! Zou het ijlen zijn?”

„Het is geen ijlen,” sprak Betsy's moeder; „gave de Hemel dat het zoo ware!”

Therese bracht een gelukkigen dag met haar echtgenoot te *Bright-helmstone* door eer hij naar *Londen* terugkeerde. Nog lang staarde zij hem na, toen hij wegreed, gevolgd door een bediende die zijn mantelzak droeg. Herhaalde malen zag Duke om naar de gedaante zijner vrouw, die hem met haar zakdoek toewuifde, totdat eene kromming van den weg haar aan zijn oog onttrok. Hij moest een dorpje voorbijrijden, dat ruim twee uren gaans van *Crowley* verwijderd lag, en daar zou een knecht met zijne brieven en verdere pakkage hem opwachten. Daar vond hij een geheimzinnig briefje, waarin zijne tegenwoordigheid op het kasteel onmiddellijk en dringend geëischt werd. Er was iets in het ontstelde gelaat van den bode, dat Duke noopte hem te ondervragen. Maar alles wat deze zeggen kon, was, dat Victorine op sterven lag, en dat mevrouw *Hawtrey* gezegd had dat mijnheer, na het briefje gelezen te hebben, stellig naar huis zou terugkeeren, zoodat hij geen goed behoefde mede te nemen. Er school klaarblijkelijk iets achter. Duke reed snel naar *Crowley* terug. De predikant stond naar hem uit te kijken.

„Beste jongen,” sprak hij, in den ouden toon van meester tot leerling vervallende, „bereid u op iets zeer treurigs voor.”

„Waarom?” vroeg Duke kortaf, want het zeggen dat hij zich moest voorbereiden, zonder dat hij begreep waarop, maakte hem knorrig in zijne tegenwoordige stemming. „Is Victorine dood?”

„Neen! Zij zegt dat zij niet sterven wil eer zij u gezien heeft en gij haar vergiffenis hebt geschonken, als mevrouw *Hawtrey* haar dan niet vergeven wil. Maar lees dit eerst; het is eene vreeselijke bekentenis, welke zij voor mij, als overheidspersoon, heeft afgelegd, toen zij meende dat zij op sterven lag!”

Duke las het papier; het bevatte weinig meer bijzonderheden dan ik reeds heb vermeld; de vreeselijke woorden stonden daar in de ronde hand, waarin de predikant zijne zachte vervelende predikatiën opschreef; zijn leerling kende het schrift vanouds. Duke las het papier tweemaal over. Toen zeide hij: „Zij ijlt, het arme schepsel!” Maar toch liep hem eene koude rilling door de aderen en hij bezocht de vrouw niet gaarne, maar was veel liever tot aan zijn dood in onzekerheid gebleven.

Hij liep naar boven, drie treden van de trap tegelijk op; daarna keerde hij zich om, keek den predikant strak aan, met een blik waarin de strenge kalmté van den dood lag. „Ik wil haar alleen zien.” Hij dreef al de vrouwen, die in de ziekenkamer verzameld waren, de deur

uit en ging toen naar het bed, waarin Victorine, door kussens gesteund, overeind zat; zij sloeg al zijne bewegingen met hare vreeselijk holle oogen gade. „Nu, Victorine, ik zal u dit papier nog eens voorlezen. Misschien hebt gij geijld; maar op dit oogenblik verstaat gij mij, niet waar?” Een zacht gemompeld „ja” trof zijne ooren. „Maak dan een teeken wanneer het geringste van wat ik u zal voorlezen met de waarheid strijdt. Houd uwe hand op, om Godswil, houd uwe hand op, en wanneer gij dat, in dit uw stervensuur, in oprechtheid doen kunt, moge God u genadig zijn — zoo niet, dan zij Hij mij genadig!”

Hij las haar den inhoud van het papier langzaam voor; woord voor woord. Geen teeken, geen opgeheven hand. Bij het einde sprak zij en hij boog zijn hoofd voorover om te luisteren: „De gravin — Therese bedoel ik — zij, die mij hier alleen laat sterven — zij,” — toen begaven haar hare laatste levenskrachten, en Duke bleef alleen in het vertrek met eene doode.

Hij bleef verscheidene minuten lang onbeweeglijk staan. Daarna verliet hij de kamer en zeide tot de eerste dienstbode welke hij zag: „De vrouw is dood; zorg dat het noodige gedaan worde.” Hij zelf ging naar den predikant en bleef lang, lang met hem praten. Hij zond een vertrouwden dienstbode om Marietje te halen, onder een of ander, nauwelijks voldoende voorwendsel; maar hij was wanhopig en hij scheen bijna aan niets te denken dan aan Betsy, zijne eerste, zijne jonge onschuldige vrouw.

Therese kon hare lieveling noode missen en wist niet wat zij van het opontbod denken moest; maar over een paar dagen zou de reden haar opgehelderd worden. — Die reden kwam.

„Victorine is dood; meer behoef ik niet te zeggen. Zij kon haar vreeselijk geheim niet met zich in het graf nemen, maar heeft alles geopenbaard. Ik kan aan niets anders denken dan aan mijne arme Betsy, die aan de onbarmhartigheid van zulk eene vrouw werd overgelaten. U, Therese, laat ik aan uw geweten over, want gij hebt aan mijn hart gerust. Van nu af ben ik een vreemde voor u. Wanneer gij dezen ontvangt, heb ik met mijn kind en de moeder mijner arme vermoorde Betsy, *Engeland* verlaten. Wat wij verder doen zullen, weet ik niet. Mijn zaakwaarnemer zal in al uwe behoeften voorzien.”

Therese sprong op en trok haastig aan de bel. „Zadel mij een paard!” riep zij, „en zeg dat William zich gereed houde om met mij naar *Dover* te rijden langs de kust.... zijn.... mijn leven hangt af van zijn spoed!”

Zij reden en draafden den ganschen nacht door, zich nauwelijks den tijd gunnende om de paarden te voederen. Maar toen zij te *Dover* aankwamen, zagen zij in zee de witte zeilen,

die Duke en zijn kind wegvoerden. Therese kwam te laat en het brak haar het hart. Zij ligt op het kerkhof te Dover begraven.

Na verloop van jaren keerde Duke naar Engeland terug; maar zijne plaats in het

Parlement nam hij nooit weder in, en de echtgenoot zijner dochter verkocht het kasteel Crowley aan een vreemde.

WIJ WAREN OP DE KADE EN ZIJ STOND STIL. IK BLEEF OOK STAAN. IK ZAG HARE HANDEN AAN DE KEELLINTEN VAN HAAR HOED EN IK STOOF VOORUIT TUSSEN HAAR EN HET WATER EN SLOEG MIJNE BEIDE ARMEN OM HAAR MIDDEL HEEN. (Blz. 9).

III.

HOE DE ZIJKAMER DOOR EEN DOKTER
BEZOCHT WERD.

Hoe de dokter in ons gezelschap gekomen was, wist niemand onzer te zeggen. Het kwam niet in ons op er naar te vragen toen het nog

tijd was, en nu is dat punt in de duisternis van het verleden verloren. Alles wat wij weten, is dat hij plotseling en geheimzinnig verscheen. Het was kort nadat wij onze Maatschappij van Onderlinge Bewondering hadden opgericht, in deze zelfde kamer van juffrouw Lirriper's huis. Wij spraken op onzen gewonen vriendschappelijken toon over algemeene onderwerpen; wij

bewonderden dichters, vereerden helden en namen alle menschen en alle dingen voor hetgeen zij schenen. Wij waren jong en eenvoudig, ingenomen met onze eigene en elkanders denkbeelden; vol geloof en vertrouwen in al wat edel en goed is, en kenden geen haat dan alleen tegen alles wat valsch, laaghartig en gemeen is. In dien geest spraken wij op verontwaardigden toon over eene nieuwe ketterij ten opzichte van den ouderdom der wereld, toen eene vreemde stem zich in ons gesprek mengde.

„Excuseer mij, gij dwaalt. De wereld is precies drie millioen achthonderd negen en zeventig duizend vierhonderd vijf en twintig jaren, acht maanden, veertien dagen, negen uren, vijf en dertig minuten en zeventien seconden oud.”

Op het eerste geluid van die geheimzinnige stem keken wij allen op en zagen op de plaats, vlak voor den haard waar gij nu zit, majoor, een klein mannetje, van middelbaren leeftijd, met gefronste wenkbrauwen en in het zwart gekleed. Hij had een krommen neus, doordringende donkere oogen, een grijzen baard en een hoofd vol kroes, dik, donker haar. Wij waren eerst geneigd de ongevraagde tusschenkomst van den vreemdeling euvel op te nemen en als eene onbescheidenheid te beschouwen, en hem te vragen wat hij hier in deze kamer van juffrouw Lirriper's huis te maken had, waar de leden der Maatschappij van Onderlinge Bewondering hare vergaderingen hield. Maar nauwelijks hadden wij onze oogen op hem gericht, of die neiging was bedwongen en wij bleven den vreemdeling ongeveer eene minuut lang zwijgend aanstaren. Wij zagen terstond, dat hij geen bemoeizieke gek was. Hij was veel ouder dan een van ons, zijn gelaat straalde van vernuft, zijne oogen schitterden van humor en geheel zijn voorkomen was dat van iemand, die zich zijn zedelijk overwicht bewust is. Naar de uitdrukking zijner oogen te oordeelen, scheen hij in een oogenblik gezien te hebben wat wij allen waard waren. Zijne verschijning had zulk een indruk op ons gemaakt, dat wij geheel vergaten hem de vragen te doen, die natuurlijk in ons opkwamen toen hij zich in ons gesprek mengde; namelijk: „Wie zijt gij? Van waar komt gij? Hoe zijt gij hier binnengekomen?” Ieder lid van onze Maatschappij heeft de vrijheid een vriend te introduceeren; maar niemand onzer had hem geïntroduceerd, en wij waren de eenige leden die zich in het vertrek bevonden. Niemand van ons had hem zien binnenkomen en wij hadden zijne tegenwoordigheid niet bemerkt eer wij zijne stem hoorden. Toen wij later onze aantekeningen met elkander vergeleken, bevonden wij, dat dezelfde gedachte in ons allen was omgegaan. Was hij door den schoorsteen binnengekomen? Of uit den grond opgestegen? Maar daar wij geen rook noch bezemsteellucht bemerkten, lieten wij die

verdenking varen voor de natuurlijker verklaring, dat het een of ander lid hem geïntroduceerd had en, na hem hier gelaten te hebben, zelf was heengegaan. Ik maakte bij mij zelven reeds eene beleefde vraag klaar, met het doel om dat punt op te helderen, toen de onbekende, die in een vreemden tongval sprak, nogmaals het woord tot ons richtte.

„Ik hoop,” zeide hij, „dat de heeren mij niet als een indringer zullen beschouwen, maar het onderwerp uwer discussie is sinds lang door mij bestudeerd, en ik liet mij door mijne geestdrift verleiden tot de aanmerking, waarmede ik uw gesprek heb gestoord; ik verzoek u vergiffenis voor die onbeleefdheid.”

Dit zeide hij op zulk een minzamen toon, en met die waardige beleefdheid, waarmede iemand van rijper jaren jonge menschen pleegt aan te spreken, dat wij allen ontwapend waren en uit één mond betuigden, dat er volstrekt geene reden tot kwalijknemen bestond. Daarop volgde als vanzelf, zonder dat men wist hoe het toeging, dat de onbekende in ons midden plaats nam en den avond bij ons doorbracht, toonende dat hij niet voor ons in luchthartigheid behoefde onder te doen, en dat hij in kennis van allerlei zaken verreweg onze meerdere was. Wij waren allentoon hoogste met den vreemdeling ingenomen en hij scheen op zijne beurt in ons gezelschap behagen te scheppen. Toen hij heenging, schudde hij ons hartelijk en vriendschappelijk de hand en liet ons zijn kaartje. Er stond op:

DOKTER GOLIATH, p. h. d.

Na dien tijd woonde de dokter geregeld onze vergaderingen bij, en wij beschouwden reeds zijne komst als iets dat vanzelf sprak; wij waren ten volle bereid zijne groote geleerdheid en menigvuldige talenten als een bewijs van lidmaatschap onzer Maatschappij te beschouwen. Het was geen wonder dat wij tot den dokter als tot een groot man opzagen. Zijne bron van kennis scheen onuitputtelijk. Hij scheen alles te weten, niet in 't algemeen en oppervlakkig, maar nauwkeurig en in alle bijzonderheden. Hij gaf ons echter dien indruk niet door met zijne kennis te pronken; hij bracht die altijd toevallig te pas, als de gelegenheid het medebracht. Werd er over taal gesproken, dan toonde de dokter ons, door eenige los daarheen geworpen opmerkingen, dat hij bijna met elke taal onder de zon bekend was. Hij sprak Engelsch met een accent, dat iets van het karakter van bijna elke nieuwe taal bezat. Kwam het gesprek op de rechtsgeleerdheid, dan kon hij over wetboeken en rechterlijke uitspraken met de meeste gemeenzaamheid redeneeren en noemde akte, kapittel en afdeeling op, alsof hij in zijn leven nooit iets anders gedaan had dan de wet bestudeerd. Zoo ging het insgelijks met po-

litiek, historie, geologie, scheikunde, wiskunde en zelfs geneeskunde. Dokter Goliath kon over alles praten. Hij was eene levende encyclopedie. Daarbij had hij geen zweem van pedanterie over zich. Hij scheen zijne geleerdheid als eene kleinigheid te beschouwen; hij gaf zijne kennis ten beste zooals een ander soms geestige invallen; hij was alleen dan ernstig als hij salade mengde, punch maakte, of eene partij piket speelde. Hij was er in het geheel niet trotsch op dat hij „De dochter van den Rattenvanger” in zes talen kon overzetten, waaronder Grieks en Arabisch, maar hij hield zich voor den eenigen man op den aardbol, die de juiste hoeveelheid olie en azijn wist te berekenen om eene keurige salade te verkrijgen.

Het was onmogelijk de bekoring van het karakter van dokter Goliath te weerstaan. Hij was geleerd in den hoogsten graad; maar daarbij uitgelaten vroolijk als een schooljongen, en hij kon nonsens praten en den gek steken met wijsheid en filosofie zoo goed als een van ons allen. Hij had onze geheele Maatschappij met storm ingenomen; hij werd een orakel; wij haalden hem als eene autoriteit en spraken van hem als den dokter, alsof er geene andere dokters op de wereld bestonden.

Korten tijd voor de verschijning van den dokter in ons midden, hadden wij, leden der Onderlinge Bewondering-Maatschappij, elkander eene eeuwige vriendschap gezworen. Wij hadden plechtig beloofd elkander eeuwig lief te hebben, te gelooven, altijd trouw en rechtvaardig en vriendschappelijk jegens elkander te zijn en nooit door voorspoed of tegenspoed van elkander te vervreemden. Als een teeken en symbool van onze Broederschap, waren wij overeengekomen elkander gemeenzaam bij onze verkorte doopnamen te noemen, en ten gevolge van dat liefdevolle plan, hadden wij afgesproken elkander een liefde-beker ten geschenke te geven. Daar wij eene arme Maatschappij vormden, arm in alles behalve in wederkerige liefde en bewondering, hadden wij besloten dat de bekers van tin zouden vervaardigd worden; zij moesten eene pint bier kunnen inhouden en twee handvatsels hebben. Zij waren besteld, zij werden vervaardigd en de bekers droegen opschriften als: „Van Tom aan Sam, of van Jan aan Frits, van Piet aan Hein, ten teeken van vriendschap.” Die opschriften waren allen in zooverre verschillend, als het onderscheid van betrekkingen van gevers en ontvangers medebracht. De bekers waren gereed, en wij hadden ze nog slechts te betalen om ze uit het magazijn van onzen Benvenuto Cellini te kunnen laten halen.

Dat halen werd echter uitgesteld, door omstandigheden van welke ik nu niets anders behoef te zeggen dan dat zij onafhankelijk waren van onzen goeden wil.

Dat uitstel had, ten gevolge van die onver-

biddelijke omstandigheden, reeds eenige weken geduurd, toen Tom op zekeren avond met een groot pak, in bruin papier, onder den arm binnenkam. Het pak zag er uit alsof er iets heel bijzonders in was.

„Ha, ha!” riep de dokter, „wat hebben wij daar? Zeg, vriend Tom, is het iets om te eten, iets om te drinken, of misschien om te rooken? Want in zulke zaken schept mijne ziel een welbehagen.”

„Ik geloof u niet als gij zoo iets zegt, dokter,” antwoordde Tom ernstig; want Tom was een veel grooter vereerder van de verhevenheid des dokters dan wij een van allen.

„Geloof gij mij niet?” riep de dokter. „Ik spreek in ernst. De mensch, mijnheer, is een dier, welks enig ongeluk in zijne vervloekte denkkraft bestaat. Weet gij wat ik doen zou, indien ik niet door den boozen geest der gedachte bezeten was?”

Tom kon zich geen denkbeeld maken van hetgeen de dokter alsdan doen zou.

„Welnu,” hernam de dokter, „ik zou den ganschen dag in de zon liggen en salade eten uit een trog!”

„Wat! Als een varken?” riep Tom uit.

„Ja, als een varken,” antwoordde de dokter.

„Ik zie nooit een varken op een schoonen bos stroo liggen, met zijn snoet in een heerlijk maal van gerstemeel en koolbladen, of ik word vreeselijk wangunstig.”

„Maar, dokter!” riepen wij allen in koor.

„Het is een feit. Ik zeg dan bij mij zelven: Wat heeft dat varken het oneindig veel beter, wat is het oneindig gelukkiger dan ik! Om salade te krijgen, zonder welke het leven mij eene woestenij zou zijn, moet ik komen tot iets waarvan mijne ziel een afschuw heeft: ik moet werken. Het varken behoeft niet te werken voor dien trog vol gerstemeel en koolbladen. Omdat ik een dier ben, begaafd met de kracht der gedachte en der rede, werd ik naar school gezonden en moest ik leeren lezen. Ziet hoeveel ongeluk en ellende mij dat berokkend heeft! Gij lacht, maar word ik niet gedreven tot het lezen van boeken, parlementaire debatten en hoofdartikelen? Ik heb zelfs onlangs een maatschappelijk congres moeten bijwonen. Als ik een varken was, zou ik dat alles niet behoeven te ondergaan.”

„Maar dokter,” merkte Tom aan, „het varken is niets na zijn dood.”

„Wat zegt gij!” riep de dokter in de hoogste opgewondenheid en met een schellen lach. „Ha! ha! Meneer, na zijn dood is het varken varkensvleesch! De slager komt overgoed bij mij als bij hem; maar wat blijft er van mij over als hij mij geslacht heeft? Ik word in eene kist gestopt en goed vastgeschroefd in den grond gestopt, uit ieders gezicht, en dan word ik zoogenaamd betreurd. Maar het varken?

men eet er van en smaakt ongeveinsd genot! Dat doet mij denken, dat ik van avond varkenskarbonade eet. A propos, Tom, is dat salade, die gij daar in dat papier hebt?"

"Neen, dokter; het is geen salade."

"Geen salade! Ha! ik zie iets blinken! kostbaar metaal; goud? neen, zilver! om dat in zulk eene hoeveelheid machtig te worden, zou ik eene misdaad, ja een moord begaan!"

"Foei, dokter," riep Tom, "gij doet u slechter voor dan gij zijt."

"Doe ik?" vroeg de dokter. "Gij kent mij niet. Bovendien, wat is een moord? Niets. Men vermoordt twee of drie van zijne medemenschen; een dozijn desnoods, wat zou dat? Er blijven er genoeg over. Weet gij hoeveel de bevolking der geheele aarde bedraagt? Ik zal het u zeggen. Precies een duizend driehonderd millioen achthonderd negen en negentig duizend zeshonderd en twintig zielen. Hoeveel moorden denkt gij dat er in een jaar begaan worden? Gij verbeeldt u, alleen die moorden welke in de dagbladen vermeld staan? Een mooi ding! Eene volledige bekendheid met den stand van zaken stelt mij in staat u te doen weten, dat het aantal moorden, die jaarlijks in Groot-Brittannië en Ierland en de eilanden van het Kanaal bedreven worden, tot vijftien duizend zeventienhonderd vijf en veertig gestegen is. Het is een der natuurwetten om overbevolking te voorkomen. Ieder, die een moord begaat, gehoorzaamt aan die wet."

De haren begonnen Tom te berge te rijzen, want de dokter zeide dat alles op een vreese-lijk woesten toon. Zijne zonderlinge filosofie miste hare uitwerking ook op ons anderen niet. Wij waren aan eene groote mate van vrijheid van discussie gewoon, maar nooit hadden wij ons aan zulk eene vermetele stelling gewaagd.

"Kom, Tom," hernam de dokter, "ontsluier uw schat en laat eens zien of het de moeite waard voor mij is om in eene donkere steeg voor u op de loer te gaan liggen als gij van avond naar huis gaat."

"Neen, dokter, dat is het niet," antwoordde Tom, "want het ding is maar van tin." En Tom ontdeed zijn liefde-beker van zijn omhulsel. De "omstandigheden" waren Tom gunstiger geworden; hij had zijn liefde-beker betaald en was hem gaan halen.

"Tin!" riep de dokter. "Ba! dat is mij de moeite niet waard; maar als het zilver geweest was, dan, ja, dan zou ik..." en het gelaat van den dokter nam eene duivelsche uitdrukking aan, die straatroof, met geweld gepleegd, en moord, met onmiddellijk daarop volgend in stukken hakken van het lichaam scheen aan te duiden. Daarop ontdekte de dokter het opschrift. "Ha, ha!" riep hij, "wat is dat? Een opschrift! Van Tom, aan Sam, Jan, Frits, Hein en Piet ten teeken van vriendschap." Vriendschap? Ha, ha! Wat

is vriendschap anders dan een naam, eene spotternij, eene begoocheling en een valstrik. Ik zeg u: er bestaat geen vriendschap op de wereld."

"Och, zeg dat toch niet, dokter!" riep Tom, nu wezenlijk geërgerd, uit.

"Nu," hernam de dokter, "gij hebt dat zelf wel ondervonden. Ik heb het altijd ondervonden; en sinds ik mijne eerste vriendschap sloot en bedrogen werd, zijn er — laat eens zien — hoeveel jaren voorbijgegaan? Een duizend achthonderd en ... maar laat ik daarvan liever zwijgen."

De dokter zweeg, als door pijnlijke herinneringen getroffen.

"Sam," zeide Piet, zich naar mij heenbuigende, "weet gij voor wien ik den dokter houd?"

"Neen," antwoordde ik.

"Nu dan," hernam hij, "ik laat mij hangen als ik niet geloof dat hij de Wandelende Jood is. Zie maar eens naar zijne laarzen."

Ik keek naar zijne laarzen. Het waren geene nette laarzen; dat was alles wat ik er aan zien kon.

"Ziet gij niet hoe platgelopen en versleten zij zijn? De dokter heeft vrij wat op die laarzen geloopt. Let eens op het zonderlinge, antieke fatsoen! Zie eens hoe dik het stof er op zit; het is het stof der eeuwen!"

De dokter brulde zijn lachlust uit over ons onderling presenten-plan en noemde ons onschuldige lammetjes; en Tom's beker, die tinnen kan."

Tom kreeg eene kleur en zag beschaamd voor zich. Om de waarheid te zeggen, stonden wij al heel onnoozel te kijken; want het was nooit in ons opgekomen hoe laf en sentimenteel wij met ons allen waren. Wij zeiden niets aan den dokter van de zes andere bekers, die gereed lagen om betaald en opgeëischt te worden, en toen Tom zijn beker weer inpakte en wegzette, waren wij blijde over iets anders te kunnen spreken om onze verlegenheid te verbergen. Wij waren zoo in-beschaamd, dat wij al ons best deden om den goeden dunk van den dokter te herwinnen door ons hals over kop in de meest cynische stellingen te wagen, die hij verkoos op te werpen. Naarmate wij hem aanhoorden en dagelijks met hem omgingen, leerden wij hoe ijselijk groen en onnoozel wij geweest waren. Wij ontdekten, dat de dichters, die wij vereerd hadden, niets dan pedante gekken waren; dat de groote staatslieden, die wij hadden bewonderd en vertrouwd, domooren waren en verraders; dat de machtige alleenheerschers, wier macht en wier roem wij bezongen hadden, tirannieke deugnieten waren, of automaten in de handen van anderen; dat de philanthropen, die door een ieder geprezen werden, verwaande, zelfzuchtige huichelaars waren; dat de vaderlandlievende mannen, wier namen wij met de gansche wereld hadden geroemd, schurken waren van de ergste soort. Zoo werden wij stap voor stap door den dokter medegesleept.

Wat konden wij er tegen doen? Wij waren door hem betooverd. Hij wist alles, kon alles bewijzen en hij had zulk een voorraad van feiten, waarvan wij nooit gehoord hadden, om zijne beweringen te staven, dat het, bij onze beperkte kennis, onmogelijk was hem weerstand te bieden. In het eerst deed al dat afbreken ons zeer, maar, naarmate de omwenteling vorderde, werden wij aan het zien van bloed gewoon en zagen de hoofden onzer helden met de meeste onverschilligheid vallen. Eindelijk begonnen wij er een welgevallen in te krijgen en zochten naar nieuwe slachtoffers, om ze te kunnen vernietigen en onzen wrok op hen te kunnen koelen. Hoe verder wij voortgingen, hoe stouter de dokter ons voorging. Hij zinspeelde in de verte op misdaden, waarin hij betrokken was geweest, en op misdaden, welke hij nog zou begaan wanneer de gelegenheid zich voordeed. Altijd als er een moord gepleegd was, wierp de dokter zich tot vriend en verdediger van den moordenaar op en zwoer woeste wraak aan den rechter en de jury, die hem veroordeeld hadden om gehangen te worden. Wanneer er berichten van oorlog of nationale rampen kwamen, wreef hij in zijne handen en verkneukelde zich van pret, omdat hij voorzegt had wat er gebeuren zou door de domheid en het verraad van eerlooze schurken, die zich staatslieden en veldheeren noemden.

In plaats van eene Maatschappij van Onderlinge Bewondering werden wij eene Maatschappij van Beeldstormers. Tom en Frits en Hein en Piet en de anderen, die begonnen waren met elkander eene eeuwige vriendschap te zweren, waren nu elkanders hevige bestrijders, verachtten elkanders intellectuele hoedanigheden, noemden elkander dompers achter den rug en maakten al onze oude bescheiden aanspraken belachelijk. De liefdebekers waren lang in vergetelheid geraakt. Ik ging den winkel van onzen Benvenuto Cellini, den tinnegieter, voorbij en zag al de bekers in het venster te koop staan. Ik ging bij Tom aan om hem een artikel te laten lezen, waarin een populair schrijver, dien wij voorheen vergood hadden, door het slijk werd gesleurd, en ik zag zijn liefdebeker onder de tafel gestopt bij eene prullenmand en een spuwbak. Hij was dof geworden en gedeukt alsof hij in een bierhuis behoorde en was vol stompjes pijp en zwavelstokken, eindjes sigaren en andere prullen. Ik schopte er lachend met mijn voet tegen; Tom kreeg eene kleur en zette hem weg.

Onze Maatschappij bloeide in hare nieuwe gedaante. Wij werden bekend als vrijdenkers en radicalen. Onze Maatschappij werd zeer gezocht en wij waren trotsch op onze originaliteit en onafhankelijkheid. Wij brachten al onze vrije uren met elkander door en onze tartende discussiën hielden ons in een aanhoudenden staat

van verstandelijke dronkenschap. Maar eindelijk kwam er een oogenblik van ontnuchtering.

Tom en ik zaten op een mistigen dag met elkander alleen. Wij waren ernstig en somber gestemd en rookten zwijgend door. Eindelijk begon Tom:

„Sam, ik ben vandaag den winkel voorbijgekomen en ik heb er al de liefde-bekers te koop zien staan.”

„Och, laat die liefde-bekers nu maar rusten,” antwoordde ik gemelijk.

„Neen,” zeide Tom. „Ik heb op dit oogenblik geheel andere gedachten; ik heb die al dikwijls gehad, maar ze altijd gesmoord, onbarmhartig gesmoord, Sam; maar zij zijn altijd weer levend geworden. Van avond zijn zij bijzonder levend.... misschien door den mist, of door den toestand mijner lever, of door den staat van mijn geweten — ik kan ze van avond niet smoren.”

„Wat bedoelt gij, Tom?”

„Weet gij nog wanneer wij de bekers bestelden?”

„Ja.”

„Kort na dien tijd kwam de dokter bij ons.”

„Dat is zoo.”

„En wij brachten ons plan niet ten uitvoer.”

„Neen, gij hadt uw beker betaald, Tom, en hem gehaald, maar al de andere zijn nog oningeloste panden van vriendschap.”

„Juist,” antwoordde Tom; „en dat is deschuld van den dokter. Hij lachte ons uit. Hij maakte mij beschaamd. Maar ik had mijn beker betaald en hem meegenomen en er was niet meer aan te verhelpen. Als ik het toen niet al gedaan had zou ik het nooit gedaan hebben. Waarover schaamden wij ons toch?”

„Over onze onnoozelheid,” zeide ik.

„Neen, over vriendschappelijkheid en goedheid, waarvan wij toch niet te veel kunnen hebben op deze korte reis.”

Ik antwoordde niet. Tom ging voort:

„De dokter heeft ons allen opgestookt. Hij heeft onze karakters veranderd. Hij heeft de melk der goedheid, die wij in ons hadden, verzuurd. Hij is een zeer wegslepend mensch, dat beken ik; maar wie is hij? Niemand onzer weet het. Hij is geheimzinnig in ons midden gekomen en wij hebben hem, zonder naar iets te vragen, onder ons opgenomen. En toch weten wij niets van hem af. Wij weten niet wat hij is, wat hij doet, waar hij woont, of zelfs in welk land hij thuis behoort.”

„Welnu?”

„Nu, ik denk somtijds dat hij de satan is. Hij is zeer aangenaam, maar diabolisch in al zijne zienswijzen en meeningen. Als hij de duivel niet is, heeft hij in alle geval de duivel bij ons gespeeld. Ik gevoel dat in kalme oogenblikken, zooals nu, als wij niet opgewonden zijn door jolige uien en sarcastisch ongelooft.”

Ik rookte eenigen tijd zwijgend voort en antwoordde toen:

„Ik gevoel het precies zooals gij, Tom. Ik heb het al dikwijls willen zeggen, maar... maar ik durfde niet best.”

„Sam, zoo is het mij precies ook gegaan. Als wij nu de stoute schoenen eens aantrokken?”

„Ja, wat dunkt u?” antwoordde ik.

„Heel goed dan, zeide Tom. „Wij zullen zien uit te vinden wie die dokter Goliath is, wat hij is en alles wat hem betreft.”

Nauwelijks had Tom uitgesproken, of de dokter kwam binnen. Hij had een zakje in de hand en een pakje onder den arm.

„Ik blijf van avond niet,” zeide hij. „Ik heb werk; een werk, waarvan de wereld gewagen zal. „Ha!” en hij trok zijne wenkbrauwen samen en bracht op eene onheilspellende manier zijn vinger aan zijn neus.

„Goedenavond,” hernam hij; „als ik er het leven afbreng, is het mij wel; indien niet, denk dan nog nu en dan eens aan mij; maar ik beeld mij eigenlijk geen oogenblik in, dat gij het doen zult. „Die arme drommel,” zult gij zeggen, en dan zult gij weer aan het spelen en lachen gaan als altijd. Zoo gaat het in deze laaghartige wereld, die eene enorme misvatting is geweest, van het begin af. Vaartwel.”

„Sam,” zeide Tom, „laat ons hem volgen.”

Dat deden wij. Wij volgden hem naar het Strand en voorts tot aan de brug, waar hij een dispuut met den tolgaarder had. Wij hoorden de woorden: „beetnemen, bedrog, oplichterij;” en wij zagen bij het licht der lantaren, dat de dokter den man nijdig en woest aankeek.

Eindelijk wierp hij hem een halven stuiver toe en liep snel voort; maar eenklaps stond hij stil bij het eerste uitspringende vak der borstwering, ging daar in en keek over de bostwering in de rivier.

Wij hadden reeds lang ernstige vermoedens gehad, dat de dokter — onder meer zaken van dien aard — meer wist dan een ander van den geheimzinnigen, nog altoos niet ontdekten moord, die met die plek in verband staat. Hij had er meermalen op gezinspeeld.

„Zie eens, begon Tom, „hij wordt zijns ondanks naar het tooneel van de misdaad heengetrokken. Ik zou bijna wenschen dat hij in het water sprong.”

Maar de dokter dacht daar in de verte niet aan. Nadat hij eenige oogenblikken in het water gekeken had, wipte hij van de steenen rollaag af en zette zijn weg voort. Wij volgden hem op een veiligen afstand en hielden hem in het oog door eene menigte enge en donkere straten, waar zijne zwarte gedaante, die als eene schim voor ons uitging, onze eenige gids was. Eindelijk sloeg de dokter eene smalle steeg in en verdween. Wij liepen snel naar den ingang, maar

de steeg was stikdonker en wij konden niets onderscheiden. Wij aarzelden een oogenblik, maar vatten terstond weder moed en volgden hem, met behulp van den muur op den fast voortgaande. Toen wij aan de andere zijde der donkere tunnel uitkwamen, bevonden wij ons op een driehoekig pleintje, door eene enkele gaslantaren verlicht, die in een van de hoeken brandde. Er scheen geen andere ingang van dien driehoek te zijn dan die nauwe steeg, waardoor wij gekomen waren. Van de plek waar wij stonden konden wij al het zonderlinge en geheimzinnige om ons heen met één blik overzien, met behulp van de lantaren, die daar als een uitroepingsteeken in den hoek stond. Met dien eenen blik zagen wij ook de donkere gestalte van den dokter, die voor eene deur in den donkersten hoek stond en aanklopte. Hij werd binnengelaten eer wij hem hadden ingehaald, maar wij hadden op het huis gelet; het was nommer dertien.

„Een leelijk nommer,” merkte Tom aan. Daarbij was er een leelijke kop van pleister in den gevel boven de voordeur, een kop met een spotachtigen lach en eene berekenende uitdrukking, juist zooals dat van den dokter. De kop scheen ons om onze aprilsboodschap uit te lachen.

„Wat zullen wij nu aanvangen?” vroeg ik.

„Ja, dat weet ik waarachtig niet,” antwoordde Tom.

„Wacht!” riep ik; „ik zie een briefje op het venster geplakt. Wat staat er op?”

„Hier mangelt men,” dacht Tom dat er op zou staan; dat vond hij het waarschijnlijkste voor een huis, dat door dokter Goliath bewoond werd.

Maar er stond niet: „Hier mangelt men;” er stond: „Gemeubelde kamers te huur voor een eenlopend heer.”

„Laat ons aankloppen,” zeide ik, „en naar de kamers vragen, dan kunnen wij eens zien hoe het huis er van binnen uitziet.”

Wij zagen een licht op de eerste verdieping aansteken. Dat was dus zeker de kamer van den dokter en hij was naar boven gegaan. Wij wachtten een oogenblik en klopten toen aan. De deur werd opengedaan door eene bejaarde dame met een alleraardigst voorkomen, en die de sporen van een glimlach nog op haar gelaat had. Die glimlach was klaarblijkelijk niet voor ons bestemd, maar wij hielden ons alsof wij het zoo begrepen en beantwoordden hem met eene glimlachende vraag naar de kamers. De dame vroeg ons of wij wilden binnenkomen en zelven eens wilden zien. Het waren twee benedenkamers; eene zitkamer en eene slaapkamer. Terwijl zij ons met den kandelaar in de gang voorlichtte, riep de dokter van boven:

„Juffrouw Mavor, wilt gij zoo goed zijn eens dadelijk boven te komen?”

„Excuseert mij een oogenblik, heeren,” sprak juffrouw Mavor; „de dokter, mijn commensaal van de eerste verdieping, is daar juist thuis gekomen en verlangt naar zijne koffie. Neemt als 't u blijft zoolang in de voorkamer plaats.”

Juffrouw Mavor liet ons alleen en ging naar boven, en een oogenblik later hoorden wij den dokter op luiden, gramstorigen toon zeggen:

„Waar is mijne spin? Hoe durft gij mijne spin met uw moorddadigen raagbol wegvagen?”

„Och, dat akelige beest!” hoorden wij juffrouw Mavor beginnen, maar de dokter liet haar niet uitspreken.

„Een akelig beest! Zoo denkt gij er over. Maar wat denkt gij dat die spin van u denkt als gij haar aanvalt en haar haar huis over de ooren haalt, midden onder haar ijverigen arbeid? Hoe zou u dat aanstaan? Ik moet u zeggen, dat die spin evenveel recht heeft om te leven als gij; meer, veel meer! Zij was ijverig en gij niet; zij had een groot gezin te onderhouden en gij niet; en hing zij haar net uit om vliegen te vangen, hangt gij geen bordje uit met: „kamers te huur” voor ongetrouwde heeren, zooals ik ben, en vangt gij hen niet? Gij zijt een ongevoelig, slecht mensch, juffrouw Mavor.”

Een oogenblik daarna kwam juffrouw Mavor lachend beneden.

„Dat is mijn commensaal van de eerste verdieping, dokter Goliath,” zeide zij; „hij is zoo zonderling in sommige opzichten, en houdt zich altijd alsof hij vreeselijk boos is, als men aan zijne gunstelingen komt; maar hij is een goede, vriendelijke ziel!”

Tom en ik zetten groote oogen op.

„Hij is nu al over de zeven jaar bij mij geweest,” ging juffrouw Mavor voort, „en hij heeft mij altijd zoo mooi behandeld en mij in mijne ziekte zoo trouw opgepast, dat ik voor geen geld iemand in huis zou willen hebben, die hem in zijn werk zou storen of hem onaangenaam zou zijn. Ik zou niet weten hoe al de burenen en de armen het maken zouden, als de dokter eens van het P o v i s plein verhuisde, want hij gaat over hen als zij ziek zijn en geeft hun goeden raad als zij gezond zijn; hij schrijft brieven voor hen en maakt lijsten van inteekeening voor hen als hun een ongeluk getroffen heeft; en de kinderen, die zijn dol op hem! Als hij de hartelijkste en trouwste vriend voor hunne ouders geweest is, kan men hem menigmaal op het plein met de kinderen zien spelen; dan zitten er een dozijn stoeiende jongens en meisjes op zijn rug; en daar geeft hij niets om, zoo goedgehartig is hij en zooveel houdt hij van kinderen!”

Tom en ik sperden onze oogen al wijder en wijder open. Daar riep de dokter weder: „Juffrouw Mavor, breng mij een kluwen wol; maar zij moet heel mooi en zacht zijn.”

Juffrouw Mavor ging met de wol naar boven en kwam glimlachend terug.

„Nu heeft hij zijne stomme lievelingen bij zich,” zeide zij; „een er van heeft een ongeluk gekregen en hij kan het arme dier niet zien lijden. Hij is zoo gevoelig!”

Tom en ik stonden sprakeloos. De lievelingen van den dokter? Wat konden dat zijn? Kleine duiveltjes?

Ik zeide aan juffrouw Mavor, dat wij dokter Goliath hadden hooren roemen als een zeer geleerd en bekwaam mensch, en dat wij hem gaarne eens even wilden zien, als zij het ons wilde toestaan. Juffrouw Mavor aarzelde. Hij zou boos zijn als hij het wist, meende zij. Wij gooiden het op onze bewondering voor den man en daarop stemde zij toe; wij mochten echter maar door een kier van de deur zien en moesten ons doodstil houden.

Wij gingen in alle stilte de trap op, naar de verdieping die door den dokter bewoond werd. Zijne deur stond op een kier en wij konden de helft van zijne kamer door de reet zien zonder zelf gezien te worden. Zoo het ons mogelijk geweest ware onze oogen nog wijder open te sperren, zouden wij het ongetwijfeld gedaan hebben.

Want daar zat de dokter voor eene tafel, waarop het theegoed klaar stond. Er zat een kanarienvogel op zijn hoofd; een katje speelde aan zijne voeten en hij zelf was bezig het pootje van een eekhoorn te verbinden.

„Arm diertje!” zeide hij. „Wat spijt het mij, wat spijt het mij; maar wees maar stil; nu, nu! Ik zal het pootje verbinden en dan zal mijn lieveling weer beter worden en weer even mooi loopen als altijd. Zoo, poesje; gij weet toch nog wel wat ik u van den kanarie gezegd heb? Als gij mijn kanarie vermoordt, vermoord ik u. Dat is de wet van Mozes, poes; het is eene harde wet, geloof ik, maar ik zou haar toch moeten toepassen, vrees ik; want ik houd van mijn vogeltje, en ik houd van u ook, poes; gij zult dus mijn kanarie niet opeten, zult gij wel? — „Sjiep, sjiep!” en de vogel, die op het hoofd van den dokter zat, antwoordde: „sjiep, sjiep!”

Juffrouw Mavor stond achter ons en wenkte ons, hard fluisterend, om mee te gaan. Maar tot groote verbazing van hospita en commensaal beiden, stapten wij, recht toe recht aan, de kamer van den dokter binnen.

Hij rees op het hooren van voetstappen verschrikt op en werd bleek van gramschap toen hij ons zag.

„Wat beduidt dat onverantwoordelijke, onbeschofte indringen?”

Hij barstte in zulk een stroom van driftige woorden uit, dat wij er mede verlegen werden en niet wisten wat wij zouden beginnen. Ik begreep, dat het beste wat wij doen konden, was de koe bij de horens te pakken.

„Dokter,” zeide ik, „gij zijt een oude veinsaard.” „Wat bedoelt gij daarmede; wat bedoelt gij daarmede? Hoe durft gij dat zeggen!” antwoordde de dokter.

„En ik zeg het ook,” viel de zachtaardige Tom nu in, die nog nooit, zoolang wij hem gekend hadden, zoo stout gesproken had; dokter, gij zijt een oude veinsaard.”

„Welnu kom aan,” hernam de dokter, „de vermetelheid van die handelwijs...”

„Wie leerde ons zoo vermetel zijn, dokter?” vroeg Tom eer hij den zin voltooiën kon.

De dokter was overwonnen. Hij begon te lachen en zette een onnoozel gezicht, even onnoozel als wij, toen hij ons plan van de liefdebekers ontdekt had. Hij wist niet wat hij zeggen zou, begon weer bar te kijken en riep juffrouw Mavor.

„Hoe durft gij vreemden op die manier in mijne kamer laten dringen? Neem dadelijk dien vogel en die ondeugende kat en dien leelijken eekhoorn weg!”

„Het helpt u niet, dokter,” zeide Tom; „wij hebben u beet en gij kunt ons niet meer bedriegen. Ik heb tot op dit oogenblik gedacht, dat gij een vleeschelijke duivel waart, maar nu zie ik dat gij juist het tegenovergestelde zijt.” Tom verkeerde dus nu klaarblijkelijk in het denkbeeld, dat de dokter een soort van engel was, ofschoon hij dat woord niet gebruikte, waarschijnlijk de ongepastheid inziende van zich de belichaming van een engel met een zuidwester en vetleeren laarzen voor te stellen.

De dokter lachte, hetgeen Tom den moed gaf om eene zedenpreek over zijn gedrag tot juffrouw Mavor te richten.

„Hij heeft zich bij ons allen als een duivel aangesteld, juffrouw Mavor; als een woeste, bloeddorstige en wreede duivel. Wij hadden ons een klein paradijs geschapen, en hij is er als eene listige, verleidende slang ingedrongen, en heeft ons allen slecht en ongelukkig gemaakt. Waarom heeft hij dat gedaan?”

„Juffrouw Mavor, ziende dat de dokter met de zaak verlegen werd, trok de stonte schoenen aan en antwoordde: „Zoo doet hij overal buiten den omtrek van het P o v i s p l e i n, en ik zal u zeggen waarom. Hij schaamt zich zijne vriendelijke goedhartigheid en zijne gevoeligheid!”

„Een mooi ding om zich over te schamen,” zeide Tom; „ik zou lust hebben hem op zijn kop te slaan!”

„Neen, doe dat maar niet,” hernam de dokter lachend. „Neem liever een stoel en drink een kop koffie, en dan zal juffrouw Mavor ook boven komen en wij zullen een partijtje whist spelen, en dan zullen wij wat haringsla eten voor ons souper en ik zal eene kom punch maken zooals ik mij vlei dat geen mensch ter wereld buiten mij ze maken kan.”

„Dokter,” begon Tom weer, „gij zijt een veinsaard.”

Wij vertelden alles in onze club, en de eerste maal toen de dokter hier in de kamers bij juffrouw Lirriper in ons midden kwam, werd hij ontvangen door een luid en spottend: Hoera voor den dokter!”

De dokter gaf eene partij op het P o v i s p l e i n, en wij werden allen genoodigd. Er was zooveel eten, er waren zooveel flesschen Rijnwijn en zulk een groot aantal gasten, dat het huisje van juffrouw Mavor er onder dreigde te bezwijken. Als ik het mij wel herinner, was de provisie op eene ham, twee kippen en een dozijn flesschen wijn per hoofd berekend, om niets te zeggen van de haringsla, die in eene splinternieuwe lampetkom, expresselijk voor die gelegenheid aangekocht, werd toebeïd.

Na het souper kwamen de cadeaux. De liefdebekers waren allen ingelost, en hun getal was er met nog een vermeerderd; daar stonden zij allen, schitterend en blinkend (opzettelijk voor die gelegenheid geschuurd) op eene rij op de tafel. Op den extra beker stond: „Aan den dokter, van Tom, Sam, Frits, Hein en Piet, als een bewijs van hoogachting en vriendschap.”

Ofschoon onze helden en afgoden sinds lang weder op hunne voetstukken geplaatst zijn, majoor, zijn wij nog altoos geneigd cynische en vermete taal te voeren in onze club, die nog altijd hier in deze kamer bij elkander komt. Maar niemand wordt er meer door bedrogen, en als de dokter woeste taal begint uit te slaan, krijgt hij eene kleur over de ijdele en dwaze poging, die hij aanwendt, om het beste, teergevoeligste hart te verbergen, dat ooit op aarde klopte.

IV.

HOE DE TWEEDE VERDIEPING EEN HOND HIELD.

„Juffrouw Lirriper ziet niet gaarne dat men een hond houdt, zegt gij, majoor? Zeer natuurlijk in een Londensch huis. Zal ik u eens vertellen waarom zij er, naar ik hoop, niet tegen zal hebben dat ik mijn hond behoud? — Bedien u, ik zal u volgen.

„O groote goedheid! zij zal toch niet bijten?” riep eene oude vrouw uit W a l l i s, haar grooten hoed nog vaster op haar hoofd drukkende, terwijl zij uit de hoeken harer oogen naar een grooten zwarten hond keek, dien de man, die naast haar zat, juist boven op de diligence geheschen had.

„Het is geen zij, en hij zal niet bijten,” was

het laconische antwoord van den eigenaar van den hond.

De man had geen aangenaam uiterlijk; hij was lang en mager, en zijn aangezicht, zonder knevel of bakkebaarden, was vaalbleek van kleur; zijn hoofd had meer van een varkensblaas met eene oude pruik er op, dan van een menschelijk gelaat; hij was geheel in het zwart, met een gladden stijven hoed, kastoren handschoenen en Wellington-laarzen. Daarbij had hij een vreeselijk hoog boord om, dat met twee scherpe punten boven eene breede zwart zijden das uitstak; een zwart satijnen vest een zilveren horlogeketting voltoiden zijn toilet. Voorts was hij voorzien van eene paraplu in een gewast lederen zakje en eene harde gladlederen reistasch met J. M. in groote witte letters, die er op stonden alsof ze iemand aanstaaarden, en hij geleek vrij wel op hetgeen hij inderdaad was, namelijk de heer Jan Mortibooi, jongste compagnon in de firma Crump en Mortibooi, manufacturiers in de Friday-Street, Cheapside, Londen.

Wat den heer Jan Mortibooi bewoog zijn vacantiетijd in Wallis te gaan doorbrengen, of wat dien steunpilaar van den Engelschen koophandel noopte zich met een hond te belasten, is iets wat ons niet aangaat, majoor. Al wat ik weet is, dat hij aan het station Barbers uit den trein gekomen was, den lederen reiszak onder de bank vandaan had gesleept, zijn hond had verlost uit den beestenwagen, dien het dier met zijn gebuil vervuld had, en daarna met dien hond boven op de diligence was geklommen, die naar het badplaatsje Penethly ging. De hond, een groot zwart dier, in rapporteeren volleerd, lag stil op den hemel van het rijtuig, nu eens met zijn fraaien kop rechtop, het landschap om zich heen beschouwend, dan weder duttende, met zijn kouden snuit tusschen de voorpooten. Zijn baas zat op het uiterste puntje eener bank, liet een van zijne hooge laarzen goed uitkomen door er aanhoudend mede heen en weer te slingeren, terwijl hij veel genot scheen te smaken in het zuigen op den knop van zijne paraplu. Van tijd tot tijd sloeg hij zijne groote ronde oogen om zich heen, wanneer de conducteurs de passagiers op de eene of andere schoonheid van den weg opmerkzaam maakten, en gaf dan te kennen dat hij het „mooi” vond: maar behalve dat bracht hij geen woord uit, totdat de diligence voor het Koningslogement te Penethly stilhield. Hij begaf zich onmiddellijk naar den stal en hield het toezicht op het eten voor zijn hond; bestelde daarna een malsche biefstuk met aardappelen en eene flesch sherry, hetgeen over een uur gereed moest zijn, vroeg den weg naar Albion-villa en sloeg dien vervolgens met zijn hond Beppo in.

Ik geloof niet, dat men op Albion-villa

zeer om den heer Jan Mortibooi verlegen was, of dat hij de rechte man was om het goed met hare bewoners te kunnen vinden. Zij waren weinig voorbereid op het hooren naderen van zijne krakende laarzen, toen hij de slecht geplaveide Hoogstraat van het stadje doorstapte, en vermaakten zich op hunne eigene eenvoudige manier. De luiken waren gesloten, de lamp was aangestoken en mevrouw Barford hield zich zoogenaamd met breien bezig, maar was eigenlijk diep in de rust. Ellen, hare oudste dochter, las in een tijdschrift; Catherine, de jongste, was bezig met teekenen, onder het nauwlettende toezicht van een tenger heer met een mooien knevel en dito baard; die heer stelde blijkbaar zeer veel belang in zijne leerling. De luide bel aan de voordeur, de krakende laarzen en de schelle stem van den heer Jan Mortibooi maakten een zeer onaangename indruk op het kleine gezelschap.

„Zeg maar: de heer Jan Mortibooi, uit Londen,” riep hij, nog in de smalle gang staande, uit. Het verschrikte dienstmeisje gehoorzaamde en hij volgde haar kort op de hielen de kamer binnen.

„Uw dienaar, dames!” begon hij, met een korten rondgaanden hoofdknik; „dienaar, mevrouw Barford! Ik zal maar terstond met de deur in huis vallen. Gij zijt nieuwsgierig wie ik ben. Gij zijt de schoonzuster van mijn oom, Jonas Crump; ik ben mijn ooms compagnon in de Friday-Street. Ik heb te hard gewerkt, mijn hoofd brandt, ten gevolge van zwaar werken, 's nachts laat opzitten en het turen op cijfers. De dokter beval verandering van lucht; oom Crump recommandeerde Penethly en sprak van u. Ik ben hier gekomen en ben zoo vrij u een bezoek te brengen. Koest, Beppo! Wees maar niet bang, juffer, hij zal u niets doen.”

„O, ik ben volstrekt niet bang voor den hond!” antwoordde Ellen, eenigszins onaangenaam getroffen door zijne manier van zich voor te stellen en door dat „juffer.” Catherine keek verbaasd van haar werk op en de tenger heer met den fijnen baard vertrouwde aan gezegden baard het woord „lomperd” toe.

„Het is ons... zeer... aangenaam u bij ons te zien, mijnheer Mortibooi,” antwoordde mevrouw Barford, „en... en ik hoop, dat uwe gezondheid zich in ons rustig stadje spoedig herstellen zal. Alles wat wij doen kunnen... mijne dochters Ellen en Catherine Barford en onze vriend, de heer Sandham, zullen wij ons gelukkig achten te...” Daar de stem van mevrouw Barford bij de laatste woorden bijna wegstierf bij de overdenking van het geluk, dat haar te wachten stond, bogen de jonge dames en de heer Sandham, en de heer Mortibooi begunstigde hen met eene serie van korte hoofdknikjes, waarna hij zich eensklaps tot den tengeren heer wendde met de vraag:

„In het leger mijnheer?”

„Nee, mijnheer!” antwoordde de tengere heer kortaf.

„Pardon, ik bedoelde geene belediging! Volontair dacht ik; uw haar, weet gij, uw baard enz. deden mij denken, dat gij militair waart. Er zijn tegenwoordig vele fatsoenlijke jongelui als volontairs in het leger.”

„De heer Sandham is artist,” hernam mevrouw Barford, tusschen beiden komende, uit vrees voor eene uitbarsting.

„Ha, zoo!” antwoordde de heer Mortibooi. „Een slecht vak, er is altijd meer waar voorhanden dan er vraag naar is, niet waar? Er zijn er te veel; nauwelijks droog brood, heb ik wel eens gehoord, behalve voor de matadors.”

„Mijnheer!” riep de heer Sandham met eene luide stem driftig uit.

„Eduard!” waarschuwde Catherine fluisterend.

„Zult gij ook iets gebruiken, mijnheer Mortibooi?” vroeg mevrouw Barford, om afleiding aan het gesprek te geven. „Wij gaan zoo aanstonds soupeeren.”

„Dank u, mevrouw,” antwoordde de heer Mortibooi. „Er staat een biefstuk met aardappelen in het logement op mij te wachten; als ik dat gebruikt heb, kruip ik er dadelijk in, want ik ben doodaf van de reis. Goedenavond, dames! Goedenavond, mijnheer! Ik kom morgenochtend eens kijken of gij al op zijt, en als gij een van allen lust hebt om eens te wandelen, zal het mij eene eer zijn u tot cavalier te mogen dienen. Goedennacht!” en zijn hond roepende, vertrok hij.

Nauwelijks had de deur zich achter hem gesloten, of de lang ingehouden aanmerkingen kwamen los.

„Een prettige gast, dien oom Crump ons daar zendt, mama!” begon Catherine.

„En dat nog wel oom Crump, die ons nooit iets gezonden heeft behalve dat bankje van zestig gulden, toen onze arme papa gestorven was!” riep Ellen.

„Maar gij zult u toch door oom de wet niet laten stellen, wel, mama? Gij zult toch niet toelaten, dat die afschuwelijke mensch hier maar in- en uitloopt, op alle tijden van den dag, of het gelegen komt of niet, en...”

„Overal met ons wandelt! die gemeene ploert!” viel Catherine hare zuster in de rede.

„Meisjes! meisjes!” riep mevrouw Barford berispelend! „van wie hebt gij die harde, onbeschaafde uitdrukkingen geleerd?”

„Van mij niet, mevrouw,” betuigde de heer Sandham; „mij moet gij niet verdenken, ofschoon ik beken dat, als ik ooit iemand gezien heb wien ik liever een schop...”

„Mallepraat, Sandham. De man heeft, naar het schijnt, iets van het eigenaardige der Londensche heeren over zich; maar mij kwam hij

nog zoo kwaad niet voor. Hij moet ongetwijfeld zijne goede zijde hebben, anders zou hij nooit de compagnon geworden zijn van zulk een oprecht, eerlijk mensch als uw oom Jonas Crump is.”

„Eerlijk en oprecht, het mocht wat!” zeide Catherine. Toen werd het souper klaargezet en het gesprek afgebroken.

Den volgenden ochtend omstreeks negen uur, juist toen het ontbijt weggeruimd was en mevrouw Barford met de keukenmeid een oog over keuken en kelder liet gaan, sprong Catherine, die voor de openslaande glazendeur gezeten had, verschrikt overeind en riep uit: „O mama! daar is die vent!”

Ellen keek over den schouder harer zuster en zeide: „Mij dunkt dat hij er, als het mogelijk is, nog afschuwelijker bij daglicht uit ziet dan bij de lamp!”

De heer Jan Mortibooi, volkomen onbewust van den indruk, dien hij op de dames maakte, lichtte de klink van het tuinhok op, en daarna voor het eerst opziende, knikte hij de zusters gemeenzaam toe.

„Hoe gaat het, jonge dames?” riep hij haar uit den tuin toe. „Een mooie morgen, frisch en zoo! Ik gevoel mij al veel beter! Alleen Londenaar zich overwerkt heeft, helpt niets er hem weer zoo gauw bovenop als een snuifje van den zeewind.” En hij ademde eens frisch op, alsof hij zooveel mogelijk buitenlucht in eens wilde inademen, en trad binnen, door zijn hond gevolgd.

„Hoort gij dat, Ellen?” vroeg Catherine.

„Die miserable kerel! Ik bedank om met hem te gaan wandelen, met dat malle zwarte pak; hij heeft veel van een aanspreker!”

„En eene kachelpijp op zijn hoofd en eene paraplu bij zich! Verbeeld u, zóó naar het strand!” hernam Ellen.

„Goedenmorgen, mevrouw Barford,” sprak de heer Mortibooi; „huiselijke bezigheden? Ja, dat spreekt vanzelf. Als gij er niet tegen hebt, wil ik vandaag mijn lamsboutje bij u komen gebruiken. Want gij eet toch zeker ook lamsvleesch; ik hoor, dat hier geen ossenvleesch te krijgen is behalve op vrijdag; dat is de slachtdag voor de kazernen. Slecht overlegd; dat mocht wel beter.”

„Zoudt gij er niets aan kunnen veranderen, mijnheer Mortibooi?” begon Catherine; „het zou een heel goed tijdverdrijf zijn in uwe vacantie, zoo eens op den slager toe te zien.”

„Gij houdt van eene grap, juffer? Nu, ik neem het niet kwalijk. Maar gaat gij niet eens uit, dames, om een luchtje te scheppen? De oude mevrouw gaat 's morgens zoo vroeg niet uit, denk ik.”

„Als gij mama bedoelt,” antwoordde Ellen stijf, „die gaat nooit uit voor even vóór den eten.”

„Dat dacht ik wel; oude menschen moeten wachten totdat de lucht, zooals zij het noemen, door de zon verwarmd is. Maar dat behoeft ons niet te weerhouden van het wandelen, dunkt mij. Waar is van Knevelenburgh?”

„Als gij daarmede, zooals ik gis, den heer Sandham bedoelt, den heer die gisteravond hier was, zou ik het u niet kunnen zeggen, mijnheer Mortibooi,” antwoordde Catherine met een hoogen blos en eene iet of wat bevende stem; „ik zou u raden hem niet te laten hooren dat gij den draak met hem steekt, want hij is wat driftig uitgevallen.”

„Is hij?” riep de heer Mortibooi; „een vuurvretter? Nu, de duels zijn uit de mode, zooals gij weet. Al die dwaasheden zijn afgeschaft; men klaagt iemand aan bij de politie, of doet hem een proces aan; op die manier krijgt men recht.”

Juist op dat oogenblik kwam mevrouw Barford binnen en beval de meisjes hare hoeden te krijgen en den heer Mortibooi de mooiste punten van het dorp te laten zien; de heuvel van het Kasteel, de Ruïne der abdij en den Stroopers-sprong. Daar gingen zij dus heen en de heer Mortibooi praatte den geheelen weg over de slechte wegen, en over de verbeteringen die aangebracht konden worden indien zich eene afdeeling van de maatschappij tot bevordering der gezondheid te Penethly vestigde; hij beweerde, dat het geschreeuw van „versche oesters!” en „schellevisch!” ten eenenmale met de wet streed, daar niemand het recht had op publieke straten te schreeuwen; dat er bepaalde standplaatsen voor de voerlieden moesten zijn en dat er dringende behoeften aan een geregeld toezicht der politie bestond. De Ruïne der abdij vond hij niets bijzonders en hij lachte verachtelijk om het verhaal van den sprong des stroopers. Toen zij op den terugweg waren en den heuvel van het Kasteel voorbijkwamen, zagen zij den heer Sandham, blozend en frisch en blinkend, met een paar handdoeken in de hand op hen afkomen. Hij nam zijn breedgeranden vilten hoed af toen hij de dames naderde en boog even voor den heer Mortibooi.

„Foei, mijnheer Sandham!” riep Ellen, dreigend haar wijsvinger opheffende, „gij hebt weder bij de Catherina-rots gebaad ondanks al onze waarschuwingen!”

„Ellen, hoe kunt gij zoo wezen,” viel Catherine hare zuster driftig in de rede. „Wat gaat het ons aan, als Sandham zijn leven in de waagschaal verkiest te brengen nadat hij genoeg gewaarschuwd is!”

„Neen, Catherine, Catherine, dat is niet eerlijk van u!” riep Sandham; „gij weet,” voegde hij er op zachter toon bij, „dat ieder woord van u voor mij van gewicht is; maar de vloed was gering van morgen, en wezenlijk er is hier geen andere plek waar een zwemmer eigenlijk genot

van zijn bad kan hebben. — Doet gij ook aan de zwemkunst, mijnheer Mortibooi?”

„Ja wel, mijnheer; ja wel,” antwoordde de Londenaar. „Ik heb zwemmen geleerd en kan vrij wel boven water blijven. Maar ik houd er niet veel van. Ik kan het plezierige niet inzien van al die zoogenaamde „mannelijke lichaams-oefeningen.” Twintig jaren geleden plachten de jongelui liefhebberij te hebben in koetsiertjespelen; nu, ik kan mij geen vervelender werk voorstellen dan een paar dikke leeren teugels in de hand te hebben, vier vermoeide paarden in een draf te houden, op een harden bok te zitten en naar de praatjes van een koetsier zonder opvoeding te luisteren. Ik rijd ook nooit te paard; want ik heb een hekel aan dat op en neer hotsen op een hard zadel en het vel van mijn lichaam te schaven; ik speel nooit cricket, omdat ik in warm weder liefst kalm en koel blijf en mij niet gaarne afsloof in de brandende zon; en wat nu het jagen betreft en het mijnen lang sukkelen over stoppelvelden in September, met een geweer bij zich, en zich doodaf te maken, dat vind ik gekkenwerk! Ik ben een practisch man.”

„Dat zijt gij wel!” sprak Catherine, die ongemerkt langzamerhand met Sandham achterbleef en den practischen Mortibooi met hare zuster Ellen liet vooruitgaan op hun gezamenlijken weg naar huis.

Het is noodeloos al de gezegden en de manieren van den heer Mortibooi, gedurende de weinige volgende dagen, te herhalen. Het is voldoende te weten, dat hij er het grootste gedeelte van bij de familie Barford doorbracht, en dat hij zijne practische denkbeelden zoodanig op den voorgrond stelde en zoozeer ijverde tegen alles wat niet volstrekt nuttig was, uit het oogpunt van den handel beschouwd, — zelfs tot op zekere hoogte kunst, poëzie, muziek en huiselijke banden niet uitgesloten, — dat hij zich den onbegrensden afkeer der jonge meisjes op den hals haalde en zelfs tot nul daalde in de schatting van mevrouw Barford.

Het was ongeveer op den vijftien morgen nadat dit uiterst onbeminnelijke element zich bij het gezin van Albion-villa had ingedrongen, dat Ellen en Catherine onmiddellijk na het ontbijt uitgingen, met het doel om het verwachte bezoek van haar vervolger te ontsnappen; zij sloegen den weg naar den heuvel in. Het had dien nacht gestormd en zij hadden thuis uit het venster reeds gezien, dat er eene hooge zee liep; zij waren dus niet zeer verwonderd eene groep menschen op de hoogte te zien staan, die allen uitkeken naar den kant van de Catherina-rots, een hoogen berg van graniet, op welks top zich eene oude ruïne verhieft. Wanneer die berg door den hoogen vloed in een eiland herschapen werd, was de zee er zeer gevaarlijk en sloegen de golven als in eene draai-

kolk in het rond. Toen de beide meisjes zich bij de groep gevoegd hadden, waaronder verscheidene kennissen en vrienden waren, bemerkten zij, dat allen met belangstelling en zekeren angst de bewegingen van een zwemmer gadesloegen, die de Catherina-rots was omgezwoomen en nu het strand weder zocht te bereiken.

„Hij komt er nooit,” merkte kapitein Calthorp aan, een gepensioneerd officier bij de dragonders, die door het goedkoop leven te Penethly bewogen was geworden er zijnetenten op te slaan, „hij komt er nooit! Ja! Mooi gevochten, meneer; dat was een mooie slag — houd vol nu, dan komt gij er nog.”

„Wie is het?” vroeg de luitenant van de kustwacht, die er bij stond. „Is het iemand dien wij kennen?”

„Ik kan het niet zien op zulk een afstand!” antwoordde kapitein Calthorp; „maar hij heeft veel... wacht eens! Daar is een van uwe manschappen op dien top daar; hij heeft een verrekijker, roep hem eens toe!”

„Hoi, hoi! Morgan!” schreeuwde de luitenant. — „Ja, mijnheer, ja!” klonk het antwoord van den man, die intusschen den verrekijker voor het oog hield. — „Breng dien kijker eens hier!” riep de luitenant. — „Ja, ja, mijnheer!” en binnen twee minuten was de oud-gediende bij zijn officier. Hij groette en gaf den kijker over, maar zeide met gedempte stem: „God helpe dien armen heer; het is met hem gedaan! Och, zie eens aan, de arme ziel; hij is niet meer te redden.”

„Wat!” riep de luitenant, den kijker aan zijne oogen brengende. „God! gij hebt gelijk! hij is daar in een boos water en het... wel, het is de schilder, die vriend van de Barfords!”

„Wie?” schreeuwde Catherine, aanstonds toeschietende. „Wie zegt gij dat het is, mijnheer Lawford? Och! om 's hemels wil, red hem toch, red hem toch, mijnheer Lawford! Red hem, kapitein Calthorp!”

„Lieve jonge dame,” antwoordde de laatst aangesprokene, „Lawford wist niet dat gij hier waart, anders zou hij zeker...”

„Het is nu geen tijd om complimenten te maken, kapitein Calthorp,” sprak Ellen, „laat er om 's hemels wil iets gedaan worden om mijn zusters... om mijnheer Sandham te redden!”

„Mijne lieve juffrouw Barford,” sprak Lawford, die fluisterend met Morgan gesproken had, „ik vrees dat geene menschelijke hulp den armen jongen meer redden kan. Eer wij de rots kunnen af zijn en eene boot te water laten, met zulk eene sterke eb als nu...”

„Zou hij de Catherina-rots voorbij met den stroom in zee drijven,” voegde de oude Morgan er bij.

„O, help hem!” schreide Catherine, „help hem toch, mijnheer Lawford!”

„O, hoe gevoelloos, hoe laf! Help hem toch,

mijnheer Lawford!” en zij hief hulpeloos hare handen tot den luitenant op. „O, mijnheer Mortibooi,” riep zij uit, toen deze langzaam den heuvel opkwam, met Beppo achter zich, „om Gods wil, red Sandham toch!”

„Mijnheer... Sandham... redden... lieve juffer, ik begrijp u niet recht!” begon de heer Mortibooi, onbestemd in de richting van hare uitgestrekte hand kijkende; maar eensklaps riep hij uit: „Goede God! Is dat zijn hoofd? Daar? Daar in de verte?”

„Ja,” fluisterde Ellen Barford; „ja! Zij zeggen dat hij door den stroom weggedreven zal zijn eer er eene boot te water kan gelaten worden — zij zeggen dat hij nu al zoogoed als weg is.”

„In het geheel niet! Nog niet althans!” antwoordde Mortibooi gejaagd, maar zonder veel merkbare verandering in houding of gelaat. „Zoolang er leven is, is er hoop, niet waar, juffer Barford, en nog mogen wij... hier, Beppo! ha, man, ha! beste hond!” De hond kwam en sprong om zijn baas heen. „Ha! ha! Hier niet! Dáár! Dáár! Kijk, jongen!” en hij pakte hem bij zijn halsband, en, wijzende op de plek waar het hoofd van Sandham slechts als een klein stipje op het water gezien werd, riep hij: „Kijk, jongen! Kijk, man! — Hij ziet het, Goddank!” riep hij, toen de hond een vreeselijk gehuil aanhief en onrustig werd. „Er in, jongen! Er in, goede hond! Er in, Beppo! Kijk! Brave hond, daar gaat hij er in!”

Hij ging er in, met één sprong over den lagen steenen muur, toen snel de helling der glibberige kiezelstenen af, en met één sprong in zee, recht op den drenkeling af. De snelle stroom slingerde hem her- en derwaarts in het door den wind opgestuwde, ronddraaiende water, maar de moedige hond liet zich niet afschrikken; de toeschouwers hielden hun adem in toen zij hem het zwarte stipje zagen naderen, dat met iedere seconde al kleiner en kleiner werd en hoe langer hoe verder van het strand afdreef. De hond kwam snel vooruit; de sterke zuiging van den benedenstroom kwam hem te hulp en hij bereikte Sandham nog juist bijtijds, zoodat de drenkeling zijn arm om den hals van het dier kon slaan en kon voelen dat het hem bij den schouder pakte. Dat werd op het strand gezien en toen verloor Catherine Barford hare bewustheid.

Het werk was echter nog slechts ten halve volbracht; de hond keerde om en worstelde dapper om het strand te bereiken; maar zijn last bezwaarde hem en hij had nu den stroom tegen. Hij deed wat hij kon, maar kwam zeer weinig vooruit en elke voet afstands werd ten koste van de hevigste inspanning gewonnen.

„Hij komt er nooit!” riep luitenant Lawford, met den verrekijker voor de oogen, en, terwijl hij dat zeide, voegde de oude kustwaker, Mor-

gan, er bij: „Hij moet geholpen worden, het mag kosten wat het wil.” Met die woorden snelde hij de rots af en liep naar eene plek waar een plezierbootje hoog en droog op het strand lag.

„Ik ga met u, baas,” riep Jan Mortibooi; „van zeilen heb ik geen verstand, maar ik kan flink met de roeispaan terecht,” en hij volgde den ouden man zoo goed hij kon.

De boot werd gehaald en met kracht het water ingestuwd, waarna Mortibooi er in ging, terwijl Morgan tot aan zijn middel in zee liep om haar eerst een zet te geven; toen sprong ook hij er in en voegde zich bij zijn tochtgenoot. Voort roeiden zij; Morgan met gelijkmatige, vaste slagen, Mortibooi met gejaagde rukken, die de boot nu eens links dan weder rechts joeg. „Daar!” riep de oude Morgan eensklaps, „hij is weg! hij zinkt, allebei zinken zij!” Mortibooi keek insgelijks om; zij waren nog ongeveer tien booten lengte van de drenkelingen verwijderd, en hond en man verdwenen beiden in de diepte. „Nog niet!” riep Mortibooi, en in een oogenblik had hij zijn zwarten rok en zijne stevels uitgetrokken, en was even moedig als zijn hond in zee gesprongen.

Eenige ferme slagen brachten hem bij Sandham; hij greep hem bij de haren en vocht dapper tegen de golven; toen de hond zijn baas herkende, scheen hij met nieuwen moed bezielde te worden, en bleef het drietal drijven totdat de oude Morgan hen een voor een in de boot trok. Toen zij aan het strand kwamen, was geheel Penethly op de been en haalde hen met gejuich in; zij tilden Sandham, die bewusteloos in de boot lag, er uit en het bleek al aanstonds dat zijn toestand niet gevaarlijk was; zij gaven Mortibooi, die beefde als een popelblad, een stevig glas rum; hij werd echter nog meer verwarmd door een hartelijken handdruk van Ellen en haar: „God moge u beloonen, mijnheer Mortibooi!” dan door die rum, ofschoon hij ook die aannam, als iemand die begreep dat het hem goeddoen zou. En Beppo — ik weet niet wat het visschersvolk wel aan hem zou hebben willen doen, als hij niet bepaald geweigerd had Sandham te verlaten. Toen de schilder naar zijne woning gedragen werd, begroef de hond zijn neus in diens slap nederhangende hand en wilde niet heengaan, eer hij zijn beschermeling veilig en wel in bed had zien liggen.

Sandham was den volgende dag, zooals hij het uitdrukte, weer „kant en klaar,” maar Mortibooi, niet gewoon aan zooveel inspanning en vocht, werd ziek en moest weken lang het bed houden; hij zou waarlijk nooit weer opgestaan zijn, zonder de zorgvuldige verpleging van zijne drie ziekenoppassters op Albion-villa. Van die drie was Ellen het onvermoeidst, en de patiënt scheen altijd beter als zij hem oppaste.

„Hij gaat vooruit, Catherine,” zeide Ellen op zekeren avond tot hare zuster. „Hij is een gehoorzaam patiënt. Hij is zoo practisch, weet gij, zooals hij zelf zou zeggen.”

„God zegene zijn practischen aard, Ellen,” antwoordde Catherine; „bedenk eens wat hij voor ons gedaan heeft!”

Drie jaren zijn er sedert dien tijd verlopen, majoor, en nu zal er heel spoedig een familiepartij gehouden worden in eene groote, vierkante kamer, die als een soort van uitwas aan eene mooie villa in Kensington is bijgebouwd. Die kamer zal het atelier zijn van den kunstschilder Sandham. Maar dewijl kalk en pleister meestal langzaam opdrogen (drogen zij wel ooit gauw op, majoor?) heeft de heer Sandham, die met zijne familie van Wallis gekomen is om zich in die villa te vestigen, inmiddels deze uitmuntende kamers genomen bij onze uitmuntende juffrouw Lirriper, en hij zelf, de eigenaar van meergemeld atelier, rookt thans eene pijp met een waardigen majoor, en streeft met zijn gepantoffelden voet den ruigen rug van zijn hond Beppo, die bij hem voor den haard ligt. Mevrouw Sandham, voorheen Catherine Barford, naait een kinderjurkje en vraagt nu en dan om raad aan hare zuster, die bezig is een mutsje op te maken. (Daar zitten zij, majoor, verklap niet dat ik het u vertel.)

„Wat komt Jan laat van avond, Ellen,” zegt de oude mevrouw Barford, die op hare plaats in het hoekje van den haard zit. (Hooft gij wat zij zegt, majoor?)

„Dat is altijd met kerstmis, moederlief,” antwoordt Ellen. (Dat is zij, majoor.) „Sedert den dood van oom Crump moet Jan driemaal zooveel werken als vroeger, die goede, beste man!”

„Hij zal zich lang met het souper laten wachten, Ellen,” zegt Sandham. (Met uw verlof, majoor.)

„In het geheel niet, Eduard!” roept eene vroolijke stem aan de deur, terwijl Jan Mortibooi binnenkomt. „Hij laat zich nooit wachten als er iets goeds te halen is. Gij weet immers vanouds, dat hij een practisch mensch is?”

„Mijnheer Mortibooi, de majoor; majoor, de heer Mortibooi!”

V.

HOE DE DERDE VERDIEPING MET DE PORSELEIN-FABRIEK BEKEND WAS.

Ik ben een eenvoudig man, majoor, en misschien hebt gij er niet tegen, een eenvoudig verhaal van gebeurde zaken van mij aan te hooren. Een gedeelte van het gebeurde gaat

mijn begrip te boven. Ik zal ook niet beproeven er eene verklaring van te geven. Ik weet alleen, dat alles gebeurd is zooals ik het vertel, en dat ik voor de waarheid van ieder woord instaat.

Ik begon mijn leven in vrij ruw gezelschap, onder de porseleimbakkers. Ik was een wees, en mijne vroegste herinneringen zijn verbonden aan eene groote porseleinfabriek in het land van de pottenbakkerijen, waar ik op de werf hielp, hier en daar een cent opliep, dien ik op mijn weg vond, en op den zolder boven den stal mijne slaappleats had. Dat was een kwade tijd voor mij; maar mijn lot verbeterde naarmate ik ouder en sterker werd, vooral nadat George Barnard meesterknecht in de fabriek geworden was.

George Barnard was een Wesleyaan (wij waren meestal afgescheidenen in de pottenbakkerijen), matig, helder van hoofd, eenigszins kortaf en stil, maar een door en door goed mensch, en mijn beste vriend in een tijd toen ik aan een vriend de meeste behoefte had. Hij nam mij van de werf en zette mij aan het werk bij de ovens. Hij schreef mij in het boek in voor een vast weekgeld. Hij hielp mij met het betalen van eene goede avondschoon, welke ik viermaal in de week bezocht, en hij haalde mij over om des zondags naar de kerk te gaan, die aan den oever der rivier was gebouwd, en waar ik voor het eerst Lea Payne zag. Zij was zijn meisje en zoo mooi, dat ik den dominé en alles om mij heen placht te vergeten als ik haar aankeek. Als zij medezong hoorde ik enkel hare stem. Als zij mij om het gezangboek vroeg, kreeg ik eene kleur en begon te beven. Ik geloof, dat ik haar op mijne domme, onwetende manier aanbad; ook geloof ik, dat ik Barnard even blindelings vereerde, maar op eene geheel andere wijze. Ik gevoelde, dat ik alles aan hem te danken had. Ik wist, dat hij mij naar ziel en lichaam van het verderf had gered, en ik zag tot hem op als een wilde heiden misschien tot een zendingeling doet.

Lea was de dochter van een loodgieter, die dicht bij de kerk woonde. Zij was twintig en George omstreeks zeven of acht en dertig jaren oud. Sommige bemoeizieke menschen zeiden, dat zij te veel in leeftijd verschilden; maar zij was zoo ernstig van aard, zij hielden zoo innig veel van elkander, dat ik niet geloof dat de quaestie van die ongelijkheid in jaren ooit hun huwelijksgeluk verstoord zou hebben, als er gedurende hunne verkeerung niet iets tusschen beiden ware gekomen. Maar er kwam iets tusschen beiden; en dat iets was een Franschman, Louis Laroche geheeten. Hij was porseleinschilder, uit de beroemde fabriek van Sèvres; en onze patroon had hem, naar men zeide, voor den tijd van drie jaren aangenomen, tegen zulk een hoog loon als niemand van

ons eigen volk, hoe bekwaam hij wezen mocht, ooit zou kunnen verdienen. Het was omstreeks het begin of tegen het midden van September, toen hij voor het eerst bij ons kwam. Hij zag er zeer jong uit, was klein, donker en welgemaakt, had kleine, zachte handen en een knevel als zijde; hij sprak bijna evengoed Engelsch als ik. Niemand van ons mocht hem lijden; maar dat was niet meer dan natuurlijk, als men in aanmerking neemt hoe hij boven ons allen Engelschen verheven was geworden. Bovendien zagen wij, door al zijne glimlachjes en al zijne beleefdheden heen, dat hij zich on-eindig hooger achtte dan een van ons, en dat was niet aangenaam. Ook beviel het ons weinig, dat wij hem, als de werkuren waren afgelopen, als een heer gekleed door de stad zagen kuieren, met eene lekkere sigaar in den mond, terwijl wij ons met eene pijp gewone tabak moesten tevreden stellen; hij huurde 's zondagsnamiddags een paard en wij moesten te voet gaan, en hij nam er zijn plezier van — alsof hij enkel in de wereld gekomen was om te genieten, en wij om te werken.

„Benjamin, jongen,” zeide George eens, „het is niet in orde met dien Franschman.”

Het was een zaterdagmiddag en wij zaten op de ledige aarden vormen tegen de deur van de stookkamer, en wachtten tot de mannen de werf opgeruimd hadden.

Ik keek vragend op.

„Met den baron?” vroeg ik, want dat was de schimpnaam, waaronder hij in de fabriek bekend was.

George knikte en bleef eenigen tijd zwijgend zitten met de kin in de palm zijner hand.

„Hij heeft een boos oog en een valschen lach,” ging hij voort. „Hij deugt niet.”

Ik schoof dichterbij en luisterde naar George als naar de stem van een orakel.

„Bovendien,” voegde hij er bij op zijne bedaarde, langzame manier, strak voor zich uit starende, alsof hij in zich zelfden sprak, „heeft hij iets jeugdigs over zich, dat onnatuurlijk is. Op het eerste gezicht ziet hij er uit alsof hij bijna nog een jongen was; maar bekijk hem van naderbij; zie die kleine fijne rimpels onder zijne oogen en die harde trekken om zijn mond, en zeg mij dan eens als gij kunt hoe oud hij is! Let op wat ik u zeg, Benjamin, hij is bijna even oud als ik en even sterk er bij. Gij kijkt verwonderd, maar ik zeg u, dat, hoe teer hij er uitziet, hij u over zijne schouders zou kunnen gooien alsof gij eene veer waart. En zijne handen hebben ijzeren spieren, dat moogt gij vrij gelooven, al zijn zij nog zoo fijn en zoo blank.”

„Maar, George, hoe kunt gij dat weten?”

„Omdat eene inwendige stem mij voor hem waarschuwt,” antwoordde George zeer ernstig.

„Omdat ik, als hij dicht bij mij is, een gevoel heb alsof mijne oogen helderder zien en mijne ooren scherper hooren dan anders. Het is misschien een vooroordeel, maar soms is het mij alsof ik geroepen wierd om mij zelven en anderen tegen hem te beschermen. Let eens op de kinderen, Ben, hoe zij hem ontwijken; en zie nu eens, dáár! Vraag Bello hoe hij over hem denkt! Ben, de hond houdt al evenveel van hem als ik.”

Ik keek op en zag Bello naast zijn hok, met zijne ooren in den nek, hoorbaar grommende, toen de Franschman langzaam de trap afkwam, die van zijne werkplaats op de werf uitkwam. Op de laatste trede bleef hij staan en stak eene sigaar aan; hij keek om zich heen, om te zien of iemand hem zag, en liep toen recht op het hondenhok toe tot op een paar ellen afstands. Bello liet een kort, nijdig gegrom hooren en legde zijn snoet op zijne voorpooten, gereed om toe te springen. De Franschman kruiste bedaard zijne armen over de borst, keek den hond strak aan en rookte kalm zijne sigaar. Hij wist precies hoe ver hij gaan kon en bleef op een voet af op den noodigen afstand. Op eens bukte hij, blies den hond een mondvul rook in de oogen, barstte uit in een spotachtigen lach, draaide zich om en ging heen, terwijl de hond als dol aan zijn ketting trok en hem woedend nablaffe.

Er gingen dagen voorbij en ik merkte niets meer van den baron, daar ik in mijn eigen lokaal aan het werk bleef. Het werd wederom zondag; de derde, geloof ik, nadat ik bij de werf met George over den Franschman gesproken had. Toen ik des morgens als naar gewoonte met George naar de kerk ging, merkte ik op, dat er eene zonderlinge, onrustige uitdrukking op zijn gelaat lag en dat hij onderweg bijna geen mond opendeed. Ik zeide evenwel niets. Het paste mij niet hem te onderfragen; en ik herinner mij nog dat ik bij mij zelven dacht, dat de wolk wel voorbij zou drijven, als hij naast Lea zat, met hetzelfde gezangboek in de hand, om hetzelfde gezang te zingen. Dat gebeurde echter niet, want Lea was er niet. Ik keek ieder oogenblik naar de deur, in de verwachting van haar lief gezicht in de kerk te zien komen; George daarentegen sloeg geen oog uit zijn boek en scheen niet eens op te merken, dat de plaats naast hem ledig bleef. Zoo ging de kerktijd om en mijne gedachten dwaalden telkens van de preek af. Zoodra de zegen was uitgesproken en wij de kerkdeur uit waren, wendde ik mij tot George en vroeg hem of Lea ziek was.

„Neen,” antwoordde hij somber, „zij is niet ziek.”

„Waarom was zij dan niet . . .”

„Dat zal ik u zeggen,” viel hij mij ongeduldig in de rede. „Omdat zij haar hier voor het

laatst gezien hebt. Zij zal nooit meer in de kerk komen.”

„Nooit meer in de kerk komen?” stotterde ik ernstig en verbaasd tevens, en legde mijne hand op zijn arm. „Wat is er dan gebeurd, George?”

Maar hij schudde mijne hand af en stampte met den gespijkerden hak zijner laars op den grond, dat het daverde.

„Vraag mij niets,” zeide hij ruw. „Laat mij los. Gij zult het schielijk genoeg hooren.”

Met die woorden sloeg hij een zijpad in, dat naar de heuvelen voerde, en liet mij staan zonder een woord meer te spreken.

Ik had menige harde behandeling in mijne jeugd ondervonden; maar tot op dat oogenblik nooit een onvriendelijken blik of een hard woord van George gehad. Ik kon het niet dragen. Het was mij dien middag alsof het eten mij in de keel bleef steken; en na den middag ging ik uit en zwierf rond totdat het uur voor de avondkerk sloeg. Toen keerde ik naar de kerk terug en bleef op eene grafzerk buiten op George wachten. Ik zag de kerkgangers in troepjes van twee of drie binnengaan; ik hoorde den eersten psalm in de avondstilte weergalmen; maar er verscheen geen George. De dienst begon en ik begreep, dat ik hem nu niet meer met grond verwachten kon, hoe stipt hij ook altijd zijne gewone leefwijze volgde. Waar zou hij wezen? Wat kon er gebeurd zijn? Waarom zou Lea Payne nooit meer ter kerk komen? Was zij tot eene andere secte overgegaan en gevoelde George zich daarom zoo ongelukkig?

Terwijl ik daar zoo in de schemering op het eenzame kerkhof zat en het hoe langer hoe donkerder werd om mij heen, vroeg ik mij dat alles telkens opnieuw weder af, totdat mijn hoofd begon te kloppen, want ik was in dien tijd niet gewoon, over wat ook, veel na te denken. Eindelijk kon ik niet langer stilzitten. Eensklaps viel het mij in, dat ik naar Lea kon gaan, om uit haar eigen mond te hooren wat er gaande was. Ik sprong op en sloeg terstond den weg naar hare woning in.

Het was pikdonker en er viel een fijne regen. Ik vond het hekje van den tuin open, en vleiende mij reeds dat ik hier misschien George zou ontmoeten. Ik bleef een oogenblik staan, aarzelend of ik zou schellen of kloppen, toen het geluid van stemmen in de gang en de flikkering van een licht door de reet van de voordeur mij waarschuwdan dat er iemand het huis zou uitkomen. Op die wijze overvallen, wist ik op het oogenblik niet wat ik zeggen zou en sloop achter het hek terug, totdat degenen, die uitgelaten werden, voorbij zouden zijn. Daar ging de deur open en het volle licht viel op de rozestruiken en op het natte kiezelpad.

„Het regent,” zeide Lea, vooroverbuigende,

terwijl zij de kaars met hare hand beschermde.

„En het is zoo koud als in Siberië,” voegde eene andere stem, niet die van George, en mij nochtans zeer goed bekend, er bij. „Foei, welk een klimaat voor eene bloem als mijne lieveling om in te bloeien!”

„Is het zooveel mooier in Frankrijk?” vroeg Lea zacht.

„Zooveel mooier als een heldere blauwe hemel en warme zonneshijns het maken kunnen. Wel, mijn engel, zelfs uwe heldere oogen zullen nog tienmaal helderder zijn en uwe blozende wangen zullen nog rozekleuriger worden, wanneer zij naar Parijs overgeplant zullen zijn. O, ik kan u geen denkbeeld geven van al de wonderen van Parijs, die breede, met boomen beplante straten, de winkels, de openbare tuinen! O, het is eene ware tooverstad!”

„Dat moet het wel zijn!” antwoordde Lea. „En zult gij mij wezenlijk al die mooie winkels laten zien?”

„Alle zondagen, lieveling; kom, kijk nu zoo geërgerd niet. De winkels in Parijs zijn op zondag altijd open, en dan neemt ieder zijn plezier. Gij zult die vooroordeelen spoedig overwinnen.”

„Ik vrees dat het heel verkeerd is, zooveel behagen te scheppen in de dingen dezer wereld,” zuchtte Lea.

De Franschman lachte en antwoordde haar met een kus.

„Goedenacht, mijne zoete, kleine heilige!” Met die woorden liep hij snel het kiezelpad af en verdween in de duisternis. Lea zuchtte nog eens, bleef een oogenblik in den ingang talmen en sloot daarna de deur.

Verstomd en verward stond ik een oogenblik onbeweeglijk als een standbeeld, bijna niet in staat om te denken. Eindelijk zette ik mij werktuiglijk in beweging en ging naar het hek. Daar voelde ik eene zware hand op mijn schouder en vernam eene schorre stem vlak bij mijn oor, die mij toevoegde:

„Wie zijt gij, wat doet gij hier?”

Het was George. Ik kende hem terstond, ondanks de duisternis, en ik stotterde zijn naam. Hij trok schielijk zijne hand van mijn schouder terug.

„Hoelang zijt gij hier geweest?” vroeg hij woest. „Met welk recht sluipt gij hier, als een spion, in het donker rond? God helpe mij, Ben; ik ben halfgek. Ik bedoel niets kwaads tegen u.”

„Dat weet ik!” riep ik welgemeend uit.

„Het is die vervloekte Franschman,” ging hij voort, kermend als iemand die zware pijn heeft. „Hij is een schurk. Ik weet, dat hij een schurk is; eene inwendige stem heeft mij voor hem gewaarschuwd van het oogenblik af dat hij in de fabriek gekomen is. Hij zal haar ongelukkig maken en eindelijk haar hart nog

breken; mijne lieve Lea — ik hield zooveel van haar! Maar ik zal mij wreken, zoo waar als de zon aan den hemel staat: ik zal mij wreken!”

Zijne hevigheid verschrikte mij. Ik wilde hem overhalen om heen te gaan, maar hij wilde niet naar mij luisteren.

„Neen, neen,” antwoordde hij. „Ga gij zelf naar huis, mijn jongen. Mijn bloed is heet als vuur; die regen doet mij goed en ik wil liever alleen zijn.”

„Als ik maar iets kon doen om u te helpen!”

„Dat kunt gij niet,” viel hij mij in de rede. „Niemand kan mij helpen. Ik ben een bedorven man en het is mij hetzelfde wat er van mij wordt. God vergeve het mij! mijn hart is vol boosheid en mijne gedachten zijn ingevingen van den satan. Kom, ga nu; om 's hemels wil, ga nu heen. Ik weet niet wat ik zeg of wat ik doe!”

Ik ging, want ik durfde niet langer weigeren; ik bleef evenwel nog een tijdlang aan den hoek van de straat wachten, en hoorde hem in de verte in den stortregen op en neder loopen. Eindelijk ging ik, nog altijd onwillig, heen en begaf mij naar huis. Ik lag dien nacht uren lang wakker om na te denken over al het gebeurde van dien dag; den Franschman haatte ik uit het diepst van mijn hart.

Lea kon ik geen haat toedragen. Daarvoor had ik haar te lang en te trouw vereerd; maar ik beschouwde haar als een meisje, dat haar ondergang te gemoet ging. Tegen den morgen raakte ik in slaap en werd kort na het aanbreeken van den dag weder wakker. Toen ik aan de fabriek kwam, vond ik er George reeds, die voor mij gekomen was; hij zag zeer bleek, maar was anders weder geheel dezelfde, en hij wees zijne onderhoorigen als altijd hun dagwerk aan. Ik sprak geen woord over hetgeen er den vorigen dag gebeurd was. Er was iets in zijn geslacht, dat mij het zwijgen oplegde; maar toen ik hem zoo flink en bedaard zag, vatte ik weder moed en begon ik te hopen, dat hij het ergste van zijn verdriet had doorgeworsteld.

Na verloop van eenigen tijd kwam de Franschman de werf over, luchtig en ongegeneerd, met zijne sigaar in den mond en zijne handen in de zakken. George keerde zich eensklaps om naar een van de werkkamers en sloot de deur achter zich toe. Ik haalde diep adem van verlichting; ik was zoo bang voor een openbaren twist tusschen hen beiden, en ik hoopte, dat alles wel zou losloopen zoolang zij dien vermeden.

Zoo ging de maandag voorbij en de dinsdag ook en nog altoos hield George mij op een afstand. Ik had verstand genoeg om er niet door beledigd te zijn. Ik begreep, dat hij het recht had te zwijgen, als dat hem helpen kon om zijne beproeving te dragen; en ik besloot nooit

een woord over de zaak te reppen, zoolang hij er niet uit eigen beweging over begon.

Zoo werd het woensdag. Ik had mij dien morgen verslapen en kwam een kwartier te laat aan de fabriek, waarvoor ik verwachtte beboet te worden; want George was zeer gestreng als meesterknecht en behandelde vriend en vijand volmaakt hetzelfde. In plaats van mij te beknorren, riep hij mij evenwel bij zich en vroeg mij:

blijven totdat gij komt. Maar zorg nu, dat gij op uw tijd past."

"Ik zal zoo prompt zijn als de klok, mijnheer," antwoordde ik, en keerde mij om om heen te gaan toen hij mij terugriep.

"Gij zijt een goede jongen, Ben," zeide hij. "Geef mij de hand."

Ik greep zijne hand en drukte haar hartelijk.

"Als ik ergens goed voor ben, George," ant-

»VEELAL ONTVLUCHTTE ZIJ ELK GEZELSCHAP EN DWAALDE IN DEN OMTREK VAN HET KASTEEL ROND." (Blz. 26).

"Ben, wiens beurt is het van de week om op te blijven?"

"De mijne, mijnheer" (ik noemde hem altijd "mijnheer" in de werkuren).

"Nu, dan moogt gij vandaag thuis blijven en donderdag en vrijdag ook; want het zal van nacht druk bij de ovens zijn, en morgen- en overmorgennacht niet minder."

"Heel goed, mijnheer," antwoordde ik. "Dan zal ik van avond om zeven uur hier zijn."

"Neen, halfnegen is vroeg genoeg. Ik moet een paar rekeningen opmaken; ik zal dus hier

woordde ik uit den grond van mijn hart, "hebt gij het mij gemaakt. God moge er u voor beloonen!"

"Amen," zeide hij, met treurige stem, terwijl hij de hand aan zijn hoed bracht.

Zoo scheidden wij.

Gewoonlijk ging ik over dag naar bed als ik 's nachts bij de ovens moest waken, maar dien morgen had ik al langer geslapen dan anders, en ik had meer behoefte aan beweging dan aan rust. Ik liep dus naar huis, stak een stuk brood met vleesch in mijn zak, nam mijn dik-

ken doornstok in de hand en ging uit om een langen dag in de vrije natuur door te brengen. Toen ik weder thuis kwam, was het geheel donker en begon het te regenen, juist zooals het op hetzelfde uur begonnen was op dien ongelukkigen zondagavond. Ik deed mijne natte laarzen uit, gebruikte vroegtijdig mijn avondeten, deed een slaapje in het hoekje van den haard en ging eenige minuten voor halfnegen naar de fabriek. Toen ik aan de poort van de fabriek kwam, stond die op een kier; ik ging er in en sloot haar achter mij toe. Ik herinner mij heel goed hoe vreemd ik het vond van George, die anders altijd even voorzichtig was, dat hij de poort had opengelaten; maar een oogenblik later dacht ik er niet meer aan. Toen ik de poort gegrendeld had, ging ik terstond naar het kantoor van George, waar het gaslicht vroolijk door het venster scheen. Hier vond ik, tot mijne verwondering, insgelijks de deur open en de kamer ledig. Ik ging er in; de drempel en een gedeelte van den vloer waren nat door den stortregen. Het boek waarin de werkloonen geboekt werden, lag open op den lessenaar, George's pen was in den inkt gedoopt, en zijn hoed hing aan den gewonen knop in den hoek. Ik dacht natuurlijk, dat hij naar de ovens was gaan zien; ik ging er dus heen en nam zijn hoed mede, want het regende dat het groot.

De stookkamers lagen juist aan de overzijde van de werf. Er waren er drie of vier, die allen in elkander uitkwamen; in elk dezer vertrekken nam het fornuis eene groote plaats in. Die fornuizen zijn van gebakken steen gemetseld, met een oven van binnen, die door eene ijzeren deur in het midden gesloten wordt, en eene pijp, die rechtop door den zolder gaat. Het porselein, dat gebakken wordt, staat in vormen op planken binnen het fornuis, rondom den oven, en moet, terwijl die oven brandt, gedurig omgekeerd worden. Die vormen om te keeren, de mate van hitte te onderzoeken en de ovens aan te houden, behoorde tot mijn werk, in den tijd waarvan ik u vertel.

Nu, ik ging de stookkamers een voor een door en vond ze alle ledig. Toen begon mij een zonderling, onbestemd gevoel van onrust te overvallen en het begon mij te bevreemden, wat er toch van George geworden kon zijn. Het was mogelijk, dat hij in een van de werk-kamers was; ik liep dus naar het kantoorje terug, stak eene lantaren aan en onderzocht nauwkeurig de geheele werf. Ik draaide aan den knop van elke deur; maar zij waren allen gesloten zooals gewoonlijk. Ik keek in de open loodsen; zij waren alle ledig. Ik riep: „George! George!” overal op de werf; maar de wind en de regen dreven mijne stem terug en geene andere stem antwoordde op mijn geroep. Eindelijk moest ik wel gelooven dat hij inderdaad

heengegaan was; ik bracht zijn hoed naar het kantoorje, borg het boek, deed het gaslicht uit en maakte mij gereed voor mijne eenzame nachtwake.

De nacht was zoel en de hitte in de stookkamers ondraaglijk. Ik wist bij ondervinding, dat de ovens veel te heet gestookt waren en dat er in de eerste twee uren geen porselein in kon gezet worden; ik droeg mijn stoel dus naar de deur, ging in een veilig hoekje zitten, waar wel de wind mij kon toewaaien, maar de regen mij niet bereiken kon, en ik begon nogmaals te bepeinen waar George toch heengegaan kon zijn, en waarom hij niet tot den bepaalden tijd gebleven was.

Het bleek duidelijk, dat hij inderhaast was vertrokken; niet zoozeer omdat zijn hoed aan den kapstok hing, want hij kon eene pet bij zich gehad hebben, maar omdat hij het boek open had laten liggen en het glas had laten branden. Misschien had een van de werklieden een ongeluk gekregen en was hij zoo dringend te hulp geroepen dat hij geen tijd had ergens aan te denken; misschien zou hij aanstonds terugkomen om te zien of alles in orde was, eer hij voorgoed naar huis ging. Terwijl ik over dat alles nadacht, werd ik slaperig, mijne gedachten werden verward en ik viel in slaap.

Ik weet niet hoelang die slaap duurde. Ik had dien dag een groot eind geloopt en ik sliep zwaar; maar plotseling werd ik met een schrik wakker, en opziende, zag ik George Barnard op een stoel voor de deur van den oven zitten, met het volle licht van het vuur op zijn gelaat.

Beschaamd dat ik geslapen had, sprong ik op. In hetzelfde oogenblik stond hij insgelijks op, keerde zich om zonder naar mij om te zien en ging naar de aangrenzende stookkamer.

„Wees niet boos op mij, George!” riep ik uit, hem volgende. „De vormen zijn er nog niet in. Ik wist dat de ovens te heet waren, en....”

De woorden bestierden mij in den mond. Ik was hem uit de eerste in de tweede stookkamer gevolgd, uit de tweede in de derde, en in de derde — verdween hij!

Ik kon mijne oogen niet gelooven. Ik opende de buitendeur die op de werf uitkwam, en keek naar buiten; maar hij was nergens te zien. Ik ging achter de stookkamers om, keek achter de fornuizen, liep weer naar het kantoor en riep hem herhaalde malen bij zijn naam; maar alles bleef zoo donker, stil en eenzaam als ooit.

Toen herinnerde ik mij, dat ik de poort van binnen gegrendeld had en dat hij derhalve onmogelijk zonder bellen had kunnen binnenkomen. Toen begon ik ook te twifelen aan de waarheid van hetgeen ik meende gezien te

hebben, en kwam op het vermoeden dat ik gedroomd had.

Ik ging naar mijne plaats bij de deur der eerste stookkamer terug en bleef eenigen tijd zitten om mijne gedachten te verzamelen.

„Vooreerst,” zoo overlegde ik bij mij zelven, „is er maar ééne poort; die poort heb ik zelf van binnen gesloten, en de grendel is er nog op. Ten tweede heb ik de geheele werf doorgezocht, al de loodsen ledig gevonden en de werkplaatsen van buiten gesloten.” Zoo maakte ik het in mij zelven uit, dat George niet aan de fabriek geweest was, toen ik er kwam; ik wist zeker dat hij na dien tijd niet gekomen kon zijn zonder dat ik het bemerkt moest hebben. „Het is dus een droom geweest,” zoo redeneerde ik, en ik wil er niet meer over denken.”

Daarmede stak ik mijne lantaren aan en ging aan het onderzoeken van de temperatuur der ovens. Dat plachten wij te doen, moet ik u zeggen door middel van kleine ruw gekneede brokjes gewone porseleinaarde. Als de hitte te fel is, barsten zij; is de hitte te gering, dan blijven zij vochtig en week; is zij juist van pas, dan worden zij vast en glad en bros als beschuit. Nu, zoo nam ik ook thans mijne drie klompjes klei, legde er een in iederen oven, wachtte tot ik vijfhonderd geteld had en ging toen nogmaals rond om den uitslag van mijn onderzoek te zien. De beide eersten waren volmaakt in orde, maar nummer drie was in stukken gesprongen. Dat bewees mij, dat de vormen terstond in nummer een en twee konden gebracht worden, maar dat de derde oven te heet aangestookt was geworden en nog een paar uren bekoelen moest.

Ik vulde nu de beide eerste ovens met negen rijen vormen, drie hoog op elke plank, en liet de overige wachten totdat ik ze veilig aan den derden oven kon toevertrouwen, en vreezeende nogmaals in slaap te vallen, nu ik op de vuren passen moest, bleef ik heen en weder loopen om wakker te blijven. Dat was intusschen warm werk en lang kon ik het niet uithouden; ik ging dus naar mijn stoel terug en begon weder over mijn droom te denken. Hoe meer ik er over nadacht, hoe wezenlijker mij het gebeurde toescheen, en hoe meer ik overtuigd werd dat ik geloopt had, toen ik George in de aangrenzende kamer had zien gaan. Ook wist ik zeker, dat ik hem nog gezien had toen hij uit de tweede in de derde stookkamer was gegaan en dat ik hem toen zelfs op den voet gevolgd was. Was het mogelijk, vroeg ik mij zelven af, dat ik geloopt had en toch niet recht wakker was geweest? Ik had wel eens gehoord van menschen, die in den slaap wandelden. Zou ik in mijn slaap geloopt hebben, en niet wakker geworden zijn, eer ik in de koele avondlucht op de werf kwam? Het was

zeer waarschijnlijk; ik zette dus de zaak uit mijn hoofd en besteedde het overige gedeelte van den nacht met op de vormen te passen, van tijd tot tijd het vuur in den eersten en tweeden oven te onderhouden en nu en dan eens lucht te scheppen op de werf. De derde oven bleef den geheelen nacht zoo heet, dat het bijna dag was eer ik er de vormen in durfde doen.

Zoo gingen de uren om, en donderdagmorgen kwam het werkvolk op den gewonen tijd. Het was nu mijne beurt van naar huis gaan, maar ik wilde George zien eer ik heenging; ik wachtte dus in het kantoortje, en een ander, Steven Storr genaamd, nam mijn post in de stookkamers over. Maar het werd halfacht, kwartier voor achten, acht uur, kwartier er over en nog altoos verscheen er geen George. Eindelijk, toen de wijzer op halfnegen stond, werd ik het wachten moede, nam mijn hoed, liep naar huis, ging te bed, en bleef vast in slaap tot over vieren in den namiddag.

Dien avond ging ik vroegtijdig naar de fabriek; want ik was vol onrust en ik wilde George zien eer hij naar huis ging. Ditmaal vond ik de poort gesloten en ik belde om ingelaten te worden.

„Wat komt gij vroeg, Ben,” zeide Steven Storr, die mij inliet.

„Mijnheer Barnard is toch niet weggegaan?” vroeg ik schielijk; want ik zag al aanstands dat het gas niet in het kantoor brandde.

„Hij is niet weggegaan,” antwoordde Steven, „want hij is er den ganschen dag niet geweest.”

„Niet geweest?”

„Neen; en wat nog vreemder is, hij is ook niet in zijn huis geweest, sedert gistermiddag om te eten.”

„Maar gisteravond was hij toch hier.”

„O ja; toen was hij nog hier en heeft hij nog boek gehouden. John Parker is tot halfzeven bij hem geweest en gij hebt hem om halfnegen hier gevonden, niet waar?”

Ik schudde met het hoofd.

„Nu, in alle geval is hij weg. Goedennacht!”

„Goedennacht!”

Ik nam de lantaren uit zijne hand, grendelde werktuiglijk de poort achter hem toe en ging als in een droom naar de stookkamers. George weg? Heengegaan zonder een woord van waarschuwing aan zijn patroon of van vaarwel aan de werklieden? Ik begreep het niet. Ik kon het niet gelooven. Ik ging verward, ongeloovig, verslagen zitten. Toen kwamen er heete tranen, twijfelingen, vreeselijke vermoedens. Ik dacht aan de woeste taal, welke hij eenige avonden te voren gesproken had; aan de zonderlinge kalmte, die er op gevolgd was; aan mijn droom van den vorigen avond. Ik had gehoord van menschen, die zich om eene ongelukkige liefde verdronken had-

den; en die hatelijke Severn was vlak bij, zóó dicht, dat men er uit de ramen van sommige werkkamers een steen in kon werpen.

Die gedachte was te vreeselijk. Ik durfde er niet aan toegeven; ik ging aan het werk, om haar zoo mogelijk van mij af te schudden, en begon de ovens te onderzoeken. De temperatuur van al de ovens was veel hooger dan den vorigen nacht, wyl de hitte gedurende de laatste twaalf uren trapsgewijs toegenomen was.

Nu moest ik die hitte nog twaalf uren lang doen toenemen; na welken tijd het vuur even trapsgewijs moest getemperd worden, totdat het porselein koel genoeg was om er uit genomen te worden. Mijn eerste werk bestond in het omkeeren der vormen en het aanstoken van het vuur in de twee eerste fornuizen. Evenals te voren bevond ik, dat nommer drie de beide andere vooruit was, en liet dien dus nog een uur aan zich zelven over. Daarna ging ik de werf rond, onderzocht of de deuren gesloten waren, liet den hond los en nam hem voor de gezelligheid mede naar de stookkamers, waarna ik mijne lantaren op eene plank naast de deur zette, een boek uit mijn zak nam en begon te lezen.

Ik herinner mij nog zeer juist den titel van het boek. Het heette: „De kunst van hengelen” en bevatte ruwe houtsneden van allerlei kunstvliegen, haken en ander vischtuig. Ik kon er echter geen twee minuten mijn hoofd bij houden; eindelijk gaf ik het wanhopig op, bedekte mijn gelaat met mijne handen en verzonk in diep en treurig gepeins. Zoo was er een lange tijd voorbijgegaan, misschien een uur, toen ik uit mijne peinzende houding werd opgewekt door een zacht klagend gehuil van den hond, die voor mijne voeten lag. Ik keek verschrikt op, juist zooals ik den vorigen nacht uit mijn slaap ontwaakt was, met denzelfden onbestemden schrik, en daar zag ik, op dezelfde plek, in dezelfde houding, door den vollen gloed van het vuur beschenen — George Barnard!

Op dit gezicht overviel mij eene vrees, erger dan de vreeze des doods, en mijne tong scheen in mijn mond verlamd. Evenals den vorigen nacht stond hij op, of scheen hij op te staan, en ging hij langzaam naar de aangrenzende stookkamer. Eene geheimzinnige overmacht scheen mij te dwingen hem mijns ondanks te volgen. Ik zag hem de tweede kamer doorloopen, den drempel der derde overgaan, recht op den oven toelopen en daar stilstaan. Toen keerde hij zich voor het eerst om, zoodat de gloed der roode vlammen uit den openstaanden oven op hem viel, en keek mij strak aan. Op hetzelfde oogenblik scheen zijn geheele lichaam en zijn aanzicht in gloed te staan en doorschijnend te worden, alsof het vuur in hem en om hem heen was, en in dien gloed werd hij om zoo te zeggen in het fornuis verzwolgen en verdween!

Ik gaf een luiden gil, trachtte uit de kamer te wankelen en viel bewusteloos op den grond, nog eer ik de deur bereikt had.

Toen ik de oogen weder opende, was de grauwe dageraad reeds aangebroken, de deuren der ovens waren allen gesloten, zooals ik ze bij mijne laatste ronde gelaten had; de hond lag niet ver van mij af gerust te slapen en de werklieden belden aan de poort om binnengelaten te worden.

Ik vertelde van het begin tot het einde wat ik gezien had en werd, zooals vanzelf sprak, uitgelachen door allen die het hoorden. Maar toen men bemerkte, dat ik bij mijn beweren bleef en vooral dat George Barnard niet terugkwam, begonnen eenigen er ernstig over te spreken en onder hen de eigenaar der fabriek. Hij verbood den oven leeg te maken, riep de hulp in van een beroemden scheikundige, die de asch scheikundig onderzocht. De uitslag van dat onderzoek was als volgt:

De asch werd bevonden sterk vermengd te zijn met een of ander bestanddeel van dierlijken aard. Een groot gedeelte der asch bestond in verkoold beenderen. Een stuk ijzer, in den vorm van een hiel, dat klaarblijkelijk aan den zwaren hak van eene werkmanslaars behoord had, werd, half vergaan, in een hoek van den oven gevonden. Dicht daarbij lag een scheenbeen, dat nog voldoende zijn oorspronkelijken vorm en hoedanigheid behouden had om het te kunnen onderscheiden. Dat been was echter zoodanig verkoold, dat het bij de eerste aanraking als stof in elkander viel.

Na dien uitslag van het onderzoek twijfelden er niet velen aan of George Barnard was laaghartig vermoord, en zijn lijk in den oven geworpen. De verdenking viel op Louis Laroche. Hij werd gevangengenomen, de zaak werd onderzocht en iedere omstandigheid, die met den nacht van den moord in verband stond, werd zooveel mogelijk uitgevorscht. Maar alle navorschingen bleven vruchteloos en Louis Laroche werd niet schuldig verklaard. Op den avond na zijn ontslag uit de gevangenis vertrok hij met den spoortrein en wij hebben nooit iets meer van hem gehoord of gezien. Wat er van Lea geworden is, weet ik niet. Ik zelf ging na verloop van eenige weken heen en heb van dat uur af nooit meer een voet in de porseleinfabriek gezet.

VI.

HOE ER EENE WOLK OVER DE BESTE ZOLDER-KAMER HING.

Majoor, gij hebt mij uwe vriendschappelijke gezindheid betuigd; ik wil u mijn vertrouwen

schenken. Niet alleen schijnt er — zooals gij onderzoekenderwijs hebt opgemerkt — „eene wolk over mijn hoofd te hangen,” maar ik ben een en al wolk. Ik ben (zal ik het noemen als een luchtballon?) in eene dikke laag van wolken gekomen, die de ellendige aarde voor mijn gezicht verduisterden, in het jaar achttienhonderd en zooveel, in het liefelijke jaargetijde van den zomer, wanneer „de natuur”, zooals een beroemd dichter ergens zegt, „zich in haar feestkleed tooit en haar gelaat door een zonnigen en een liefelijken glimlach wordt verhelderd.” Och, wat bekreun ik mij voortaan om die glimlaches. Wat geef ik om zonneshijn of lentegroen? Voor mij is er geen zomer meer. Want ik kan nooit vergeten dat het zomer was, toen de kanker voor het eerst aan het binnenste van mijn hart begon te knagen; dat het zomer was toen ik mijn geloof aan de menschheid verloor; dat het zomer was toen ik voor het eerst die v r o u w leerde kennen, die maar ik loop vooruit — Neem plaats, als 't u blijft.

Ik twijfel er volstrekt niet aan of gij, majoor, en ieder die de gave van opmerking bezit, kunt uit mijn voorkomen en uit hetgeen ik zeg, bemerken dat ik eene verhevene ziel bezit. Hoe zou er anders ook eene wolk over mij hangen? Eene lage ziel wordt nooit verpletterd. Voor iemand die, zooals ik, met een verheven geest geboren is, kan de taak om boek te houvoren een bontwerker niet anders dan stuitend zijn. Zij was stuitend en het genot van een kleinen vacantielijd, die mij jaarlijks in Juli (geen drukke maand in een bontwinkel) werd toegestaan, is onbeschrijfelijk. Zoodra mijn verloftijd aanbrak, haastte ik mij altijd naar buiten, om daar mijne natuurlijke neigingen te volgen en gemeenschap te houden met onze moeder Natuur.

Bij de bijzondere gelegenheid, waarvan ik thans moet verhalen, had ik echter nog een anderen omgang op het oog, behalve dien, waarin de natuur haar stil maar plechtig deel had. Ik beminde. O, die liefde ... die vrouw ... o, bedwelming en wanhoop ... maar vergeef mij: ik wil kalm zijn. Ik beminde juffrouw Nuttlebury. Juffrouw Nuttlebury woonde in de nabijheid van Dartford (op een veiligen afstand van de kruitmolens); in de nabijheid van Dartford besloot ik dus mijn vacantielijd door te brengen (nog iets verder van de kruitmolens verwijderd). Ik maakte in een klein logement aan den straatweg condities aangaande kost en inwoning.

Ik was met de Nuttlebury's bekend, ja bevriend. De heer Nuttlebury was opzichter op een klein goed; hij was een oud vriend van mijn vader en daardoor kreeg ik toegang tot zijn huis. Ook had ik, naar ik meende, toegang tot het hart van Mary; dat was de naam van juffrouw Nuttlebury. Zoo ik mij bedroeg

och, och! maar ik loop alweer vooruit. Gij weet, of weet misschien niet, dat mijn naam is Olivier Cromwell Shrubsole; zoo werd ik genoemd naar den grooten protector der Engelsche rechten; de man die — of liever van wien ik maar ik loop alweer vooruit, of ik moest liever zeggen ik vertel het achterste voren.

De eerste dagen van mijn verblijf in de nabijheid van Pordleigh, zoo heet het dorp waar de Nuttlebury's wonen, waren hoogst gelukkig. Ik was veel in gezelschap met Mary. Ik wandelde met haar, werkte in 't hooi met haar, keek naar de maan in haar gezelschap en zocht tevergeefs hare belangstelling op te wekken voor die geheimzinnige schaduwen, die zich op de oppervlakte van dien lichtgevenden bol afwisselen. Daarna zocht ik de belangstelling van het schoone meisje te winnen voor andere zaken, wat dichter bij huis, voor mij zelve in één woord, en ik vleide mij, daarin vrij gelukkig te slagen.

Eens toen ik op het etensuur bij de familie Nuttlebury kwam, niet uit inhaligheid, want ik betaalde toch mijne consumtie in mijn logement, vond ik hen in een gesprek, dat mij al leron aangenaamst trof: juist toen ik binnenkwam, hoorde ik den heer Nuttlebury zeggen: „Hoe laat kan hij dan hier zijn?”

(Hij!)

Nadat de wederkeerige groeten gewisseld waren, luisterde ik met ingehouden adem om er meer van te hooren. Het duurde dan ook niet lang of ik werd gewaar, dat „hij” een neef van Mary was, wiens komst door de geheele familie met blijdschap te gemoet gezien werd. De jongere kinderen vooral schenen uitgelaten van vreugde door het vooruitzicht van de komst van dat Beest, en dit maakte juist dat ik er niets goeds van verwachtte. Ik verzag, dat er ergerlijke tooneelen voor mij aanstaande waren; dat de gelegenheid om met mijne aangebedene te spreken, merkelyk minder zou worden dan zij tot nu toe geweest was, en dat ons niets dan algemeene ellende te wachten stond. Ik had gelijk.

O, o! — excuseer; ik wil kalm zijn.

Het Beest, „Hij”, kwam in den loop van dien namiddag, en ik geloof niet dat ik mij te sterk uitdruk, als ik zeg dat wij — „hij” en ik — elkander van ganscher harte haatten van het eerste oogenblik af dat onze blikken elkander ontmoetten. Hij was een nietig beest, klein van postuur, een schepsel waarvan eene vrouw met eene verhevene ziel een afschuw moest gevoelen; maar hij had goede vooruitzichten; hij was een inferieur ambtenaar bij het tolwezen, en maakte beweging alsof hij lid van het Parlement was; als hij over het land sprak, zeide hij „wij.” Helaas! hoe zou ik het met dien man hebben kunnen vinden!

Waarover kon ik praten dan over den han-

del in pelterijen en de beste wijzen van de mot uit het bont te houden? Daar ik dus niets te zeggen had, bleef ik stom en gemelijk zitten, eene stemming, waarin een man juist niet op zijn voordeelst in gezelschap uitkomt. Ik gevoelde dat ik niet voordeelst uitkwam, en dat deed mij het Beest (dat den afschuwelijken naam van Huffell droeg) nog dieper haten dan te voren. Het is mij nog een genoeglijk denkbeeld, dat ik dien avond geene enkele gelegenheid liet verloren gaan, om hem platweg tegen te spreken. Maar, hoe het kwam weet ik niet, hij kwam er altijd het beste af; misschien wel omdat ik hem enkel tegensprak uit lust om hem te dwarsboomen, en zonder zelfs een oogenblik na te denken wie er gelijk of ongelijk had bij onze discussie. Het ergste van alles was evenwel, dat Mary, mijne Mary, op de hand van Huffell scheen. Hare oogen schitterden, ik verbeeldde het mij althans, als hij zegepraalde. En welk recht had zij, zich zoo voor hem op te tooien als zij gedaan had; voor mij had zij zoo iets nooit overgehad.

„Daar moet een eind aan komen en gauw ook,” mompelde ik voor mij heen, terwijl ik in den staat van de hevigste woede naar mijn logement terugliep. „En nu moet ik hem daar het veld vrij laten. Wie weet wat hij op dit oogenblik van mij zegt! Hij maakt mij waar-schijnlijk belachelijk!” Ik besloot hem den volgenden dag te verpletteren, of er zelf bij om te komen.

Den volgenden dag lag ik op de loer om hem te vangen en ik dacht al dat de gelegenheid gekomen was.

„Wij zullen nog verandering moeten maken in de aanstelling van Sir Cornelius,” begon Huffell, „of eer wij eene week verder zijn, hebben wij zijne geheele familie op ons dak.”

„Wie bedoelt gij met dat „wij”?” vroeg ik op nijldigen toon.

„Het gouvernement,” antwoordde hij koel.

„Zoo; maar gij zijt het gouvernement niet,” antwoordde ik op denzelfden toon. „De tolbeambten, zelfs de chefs, hebben zoo weinig met de regeering van het land te maken, als mogelijk is. Een chef bij het tolwezen is niets meer dan een knecht van het gouvernement en heeft niets in te brengen, en de lagere ambtenaren...”

„Nu, mijnheer, de lagere?”

„Hoe minder die hun best doen om zich met hunne meerderen gelijk te stellen, door altijd van „wij” te praten, hoe beter.” Ik zeide dat scherp, en voelde dat het bloed mij naar het voorhoofd steeg.

„Gij spreekt over zaken waarvan gij geen verstand hebt, mijnheer,” antwoordde de commies of klerk, of wat hij wezen mocht. „Wij varen allen in hetzelfde schuitje. Zegt gij nooit „wij”, als gij van den winkel van uw baaspraat?”

„De winkel van mijn baas, mijnheer?”

„O, pardonneer,” hernam hij spottend, „zijt gij niet boekhouder in een bontwinkel?”

Winkel! Bontwinkel! Ik had hem wel.... had hem wel.... door de mot willen zien verteren!

„Ik zal u zeggen wat ik niet ben, mijnheer,” barstte ik, alle zelfbeheersching verliezende, uit: „ik ben niet de man, die de onbeschoftheid van een klerk wil verdragen.”

„Klerk!” herhaalde het Beest, van zijn stoel opspringende.

„Klerk!” herhaalde ik koel.

Bij die woorden mengde de geheele familie Nuttlebury, die in het eerst stom van verbazing was blijven zitten, zich in den twist; de een gilte dit, de ander schreeuwde dat. Maar zij waren allen — Mary niet uitgezonderd — tegen mij en beweerden, dat ik opzettelijk twist gezocht had met hun neef, hetgeen ik (tusschen twee haakjes) erkennen moest. Het geheele onaangename tooneel eindigde met het verzoek van den heer Nuttlebury, dat ik zijn huis verlaten zou.

„Na het gebeurde blijft mij niets anders over,” merkte ik aan, vol waardigheid naar de deur stappende; „maar als mijnheer Huffell denkt dat de zaak daarmee uit is, vergist hij zich zeer. En gij, Mary,” ging ik voort; „maar eer ik er nog een woord kon bijvoegen, voelde ik eene krachtige hand aan den kraag van mijne jas, en bevond ik mij in de gang, met de kamerdeur achter mij gesloten. Ik haastte mij, mij uit die onteerende positie te redden en de open lucht te zoeken. Een oogenblik later zat ik reeds voor mijn lessenaar, aan Dawsnaps te schrijven.

Dawsnaps was toen mijn beste vriend. Hij was, evenals ik, in den handel in pelterijen en een kloeke, oprechte, nobele kerel, in het bijzonder hoogst gevoelig op het punt van eer. Aan dien vriend schreef ik een lang verhaal van het gebeurde en vroeg hem om raad. Aan het slot van mijn brief schreef ik nog, dat niets dan het gebrek aan een paar pistolen mij weerhield den ellendeling uit te dagen.

Den volgenden dag bleef ik stil in mijn logement, veel nadenkende over den geest waarin Dawsnaps mij zou antwoorden. Het regende den ganschen dag en ik had ruimschoots tijd om mijne verbanning uit de vroolijke woning der Nuttlebury's te betreuren en te bedenken hoeveel beter mijn mededinger er aan toe was (zich koesterende ongetwijfeld in den zonneschijn van de glimlachjes mijner aangebedene) dan ik, eenzame balling, die mijn neus tegen de ruiten van een dorpslogement drukte en het lekken van de goot in de regenton gadesloeg, die inmiddels bijna vol werd. Ik behoef u niet te zeggen, dat ik vroeg naar bed ging en dat ik niet slapen kon.

Tegen den morgen kon ik intusschen wel slapen en ik sliep lang. Ik werd uit mijn zwaren slaap gewekt door een luid kloppen op mijne deur en het geluid eener stem, die mij bekend voorkwam.

„Hei, Shrubsole! Olivier! Laat mij in. Shrubsole, wat zijt gij een luie kerel!”

Genadige hemel, was het mogelijk? Was het de stem van Dawsnaps. Ik stond op, opende de deur en was met één sprong weer in bed.

Ja; het was mijn vriend. Daar stapte hij, als altijd, recht als eene kaars en manmoedig de kamer in, zette eene kleine reistasch bij de deur neder, en een langwerpige mahoniehouten kistje onder den arm houdende, kwam hij bij mijn bed om mij goedendag te zeggen.

„Wat beweegt u in 's hemels naam op dezen tijd van den dag in uw bed te liggen?” vroeg Dawsnaps, mijne hand grijpende.

„Ik ben eerst tegen den morgen in slaap gevallen,” antwoordde ik, met de hand langs mijn voorhoofd strijkende. „Maar hoe zijt gij weg gekomen?”

„O, ik heb een paar dagen verlof gekregen en nu kom ik zelf uw brief beantwoorden. Wel, hoe is het met de zaak?”

„Vraag er mij niet naar,” kermde ik. „Ik ben er diep ellendig door; meer kan ik er u niet van zeggen; gij weet niet hoeveel ik van die Mary hield.”

„Nu, gij zult haar toch hebben. Ik zal alles voor u in orde maken,” hernam Dawsnaps vol zelfvertrouwen.

„Wat denkt gij te doen?” vroeg ik eenigszins aarzelend.

„Wat ik denk te doen? Wel, er valt maar één ding te doen, zooals de zaken staan;” en hij schudde het mahoniehouten kistje alsof er staalpillen in waren.

„Wat hebt gij in die kist?” vroeg ik.

„In die kist heb ik een paar pistolen,” antwoordde mijn vriend trotsch, „waarmee men zich haast voor zijn plezier een vleugel zou laten afschieten.”

„Wat zegt gij?” riep ik uit, misnoegd over-eind komende.

„Gij spraakt van de moeielijkheid om aan wapens te komen, daarom heb ik ze van een vriend van mij, een gewermaker, te leen gevraagd en ze mee hierheen gebracht.”

„Die verwenschte jongen,” dacht ik; „wat gaat hij ook voorbarig te werk. Veel te voorbarig.” — „Dunkt u dan,” voegde ik er overluid bij, „dat er geen geen ander middel is om die zaak uit de wereld te maken?”

„Ja wel, a m e n d e h o n o r a b l e van de zijde der tegenpartij,” antwoordde Dawsnaps, die intusschen het kistje geopend had en met een van de pistolen manoeuvreerde, de tromp naar mijn hoofd gericht; „volledige a m e n d e h o n o r a b l e, zwart op wit.”

„Ja,” hernam ik, „daarvoor zal mijne tegenpartij bedanken.”

„Dan,” sprak mijn vriend, het pistool op armslengte van zich afhoudende, terwijl hij op het portret van den markies Granby mikte, dat aan den wand hing, „dan moeten wij den tolmán een kogel door zijn lijf jagen.”

„En als de man mij nu eens een kogel door mijn lijf jaagt?” dacht ik (zoo kan men met zijne gedachten afdwalen).

„Waar woont de man?” vroeg mijn vriend, zijn hoed opzettende. „Er mag geen oogenblik verzuimd worden in zulk een geval.”

„Wacht totdat ik gekleed ben,” vermaande ik, „dan zal ik u den weg wijzen. Of gij kunt na het eten gaan.”

„Volstrekt niet. De menschen beneden zullen mij wel zeggen waar hij woont. Nuttlebury, zedet gij immers? Ik kan heen en terug zijn in den tijd dat gij klaar zijt om te ontbijten.”

Hij was de kamer al uit, bijna nog eer hij uitgesproken had, en ik bleef alleen om mij te kleeden en mijn eetlust te verbeteren door de overdenking, dat het aantal keeren dat ik nog ontbijten zou, misschien vrij wat kleiner was dan ik het begeerde. Ik had misschien al een weinig berouwen, dat ik de zaak in handen van mijn voortvarenden vriend gesteld had (zoo verkeerd kan men soms over de dingen denken!).

Ik wachtte eenigen tijd op mijn vriend, maar eindelijk moest ik wel zonder hem beginnen. Toen ik bijna met ontbijten gedaan had, zag ik hem het venster van het kamertje waar ik altijd at, voorbijgaan en onmiddellijk daarna trad hij binnen.

„Ja,” begon hij, terwijl hij plaats nam en een geduchten aanval op de provisie deed; „het is zooals ik verwachtte. Wij moeten tot het uiterste komen.”

„Wat bedoelt gij?” vroeg ik.

„Ik bedoel,” antwoordde hij, den ledigen dop van zijn ei wegnippende, „dat de tegenpartij weigert a m e n d e h o n o r a b l e te doen, en dat gij dus op de tegenpartij moet schieten.”

„O, mijn hemel!” riep ik, vrij wat lager gestemd, „daar heb ik volstrekt geen zin in.”

„Waar hebt gij geen zin in? Mag ik vragen, Shrubsole, wat gij met die woorden bedoelt?”

„Ik wil maar zeggen. ... is er geene andere manier om de zaak uit de wereld te maken?”

„Hoor eens, Shrubsole,” sprak mijn vriend strak, zijn ontbijt stakende, „gij hebt die zaak in mijne handen gesteld, en gij moet mij die laten uitmaken volgens de wetten der eer. Het spijt mij zelf, dat ik in zulk eene zaak betrokken ben,” ('t was mijn schuld niet dat ik dacht, dat hij het nogal plezierig vond), „maar nu ik er mij eenmaal mede bemoeid heb, moet ik doorzetten. Kom, wij zullen die dingen laten wegruimen, en dan schrijft gij eene formeele uitdaging,

welke ik mede onderteekenen en aan zijn adres bezorgen zal."

Ik kon niet tegen Dawsnaps op praten. Hij had een flux de bouche van belang; hij wist zoo verbazend goed hoe de zaak behandeld moest worden en wat hij zeggen moest, nu hij er de leiding van op zich genomen had, dat ik de vraag niet kon inhouden, of hij meer in zaken van dien aard gewikkeld geweest was.

"Neen," antwoordde hij; "neen; maar ik geloof, dat ik eene zekere geschiktheid voor die zaken heb. Ik heb altoos wel gedacht, dat ik in mijn element zou zijn als ik eene zaak van eer te bedisselen had."

"Wat zoudt gij in uw schik zijn als gij de hoofdpersoon in plaats van den secondant waart!" zeide ik eenigszins pikant; want de ijver van Dawsnaps hinderde mij.

"Volstrekt niet, beste jongen. Ik stel zooveel belang in de zaak, dat ik als het ware één ben met u; ik gevoel mij alsof ik de hoofdpersoon ware."

("Dan gevoelt gij iets heel raars in het kuiltje uwer maag, mijn jongen," dacht ik bij mij zelve. Ik drukte die gedachte echter niet uit; ik spreek er alleen van om te bewijzen waarheen iemands gedachten wel kunnen dwalen).

"A propos," merkte Dawsnaps aan, "ik heb nog vergeten u te zeggen, dat er nog een of twee kennissen overkomen."

"Een of twee kennissen!" herhaalde ik op een zeer ontevreden, ja verpletterenden toon.

"Ja, Cripps komt en Foulter en misschien Kershaw, als hij weg kan. Wij spraken over uwe zaak op den avond eer ik hierheen ging, en zij stelden er zooveel belang in — want ik heb van het begin af gezegd, dat er een duel van komen zou — dat zij allen komen om te zien hoe gij het er afbrengt."

Hoe verwenschte ik mijne dwaasheid, die mij mijne eer in handen van zulk een vreeselijk voortvarenden vriend had doen stellen! Het kwam mij voor, toen hij daar zoo met zijn hoofd in den nek en de uitdaging in zijn zak heenliep, dat de man iets bepaald bloeddorstigs over zich had. En dan die anderen, die allen kwamen om iemand te zien doodschieten! Want daaronder kwamen zij; dat begreep ik zeer goed. Ik was overtuigd, dat die zoogenaamde vrienden zeer teleurgesteld naar huis zouden gaan, als er bij geluk eens geen bloed gestort werd.

Terwijl ik zoo over de zaak nadacht, werd de loop mijner gedachten eensklaps verstoord door de verschijning van drie menschengezichten voor mijn venster, die bij nader onderzoek aan niemand anders bleken toe te behooren dan aan de drie wezens, wier smaak voor zenuwprikkelende schouwspelen ik daar even in mijn geest zoo sterk had afgekeurd. Daar waren zij: Cripps, Foulter, en Kershaw, en stonden tegen mij te grijnzen en allerlei gebaren te maken,

die gemeene, ongevoelige idioten! Een van hen, ik geloof dat het Cripps was, was zelfs zoo onbeschouft zich voor mij in eene houding te plaatsen, welke hij de meest geschikte achtte bij een duel; hij legde zijne linkerhand op zijn rug en strekte de rechter uit als om een denkbeeldig pistool af te schieten.

Een oogenblik later had ik hen bij mij in de kamer; luidruchtig en gemeen, lachend en ginnegappend maakten zij allerlei opmerkingen over mijne bleekheid; vroegen mij of ik mijn testament had gemaakt, of ik hun ook een leigaat toegedacht had, en gedroegen zich in alle opzichten op eene wijze, die zeer geschikt was om iemands gemoed zoo bitter te maken als gal! Wat hadden zij een pret! Toen zij hoorden dat Dawsnaps op datzelfde oogenblik met de vijandelijke boodschap op weg was en iedere minuut met een noodlottig antwoord kon terugkomen, begonnen zij mij met open mond aan te staren, en een van hen zeide zelfs met een onderdrukt gegiggel: "Wat ik zeggen wil, oude jongen, hoe gevoelt gij u nu?" Het was eene afschuwelijke verlichting voor mij toen Dawsnaps met de droevige tijding terugkwam, dat de uitdaging aangenomen was en dat het duel den volgenden morgen om acht uur zou plaats hebben.

De onverlaten vermaakten zich dien ganschen namiddag kostelijk. Zij hadden zulk een genot in het vooruitzicht tegen den volgenden dag, dat het geur bijzette aan alles wat zij zeiden of deden. Het scherpte hun honger, het prikkelde hun dorst, het leende aan het kegelen, waarmede zij dien middag doorbrachten, eene nieuwe bekoorlijkheid. De avond werd met eene smulpartij besloten. Nadat Dawsnaps eenigen tijd met het smeren van het slot der pistolen bezig geweest was, zeide hij, dat zij nu in zulk een uitmuntenden staat waren, dat men er iemand den kop mee zou kunnen afschieten bijkans eer hij het wist. Die onmenschenlijke aanmerking maakte hij toen wij des avonds afscheid van elkander namen.

Het grootste gedeelte van den nacht bracht ik door met brieven schrijven aan mijne familie en een kwetsenden epistel aan juffrouw Mary Nuttlebury, die, naar ik hoopte, haar geheele leven zou verbitteren. Toen wierp ik mij in mijn bed (dat dien nacht niet zonder bulten en knobels was) en vond voor eenige uren de vergeetelheid welke ik zocht. Wij waren het eerst op de afgesproken plaats. Dat was trouwens ook noodig, wij die drie bloeddorstige wederdoopers Cripps, Foulter en Kershaw verborgen moesten worden op plaatsen waar zij zien konden zonder gezien te worden; maar zelfs toen die wegstopperij gedaan en het noodlottige uur was aangebroken, moesten wij zoolang wachten, dat er eene flauwe hoop (vrees behoorde ik te zeggen) in mijn hart oprees, dat mijne tegenpartij

door een panischen schrik bevangen was geworden, op het laatste oogenblik gevlucht was en mij meester liet van het terrein, met eene overwinning die geen druppel bloed gekost had.

Terwijl ik zoo peinsde over de mogelijkheid eener eervolle redding uit mijne gevaarlijke positie, drong het geluid van stemmen en van gelach, ja, van gelach! tot mijne ooren door. Een oogenblik later sprong mijne tegenpartij, nog altijd pratende en lachende met iemand die vlak achter hem liep, over het hek van het veld waar wij op zijne komst wachtten. Op de onbeschaamde manier grinnikend, vroeg hij aan zijn secondant, een apothekersbediende, of hij nogal handig was in het verbinden van eene wond, door een kogel veroorzaakt.

Op dat oogenblik viel er iets voor, dat de toebereidselen tot het duel eenigen tijd ophield. Een van de wederdoopers namelijk, Cripps, was, om goed geborgen te zijn en schotvrij bovendien, in een boom geklommen, die het uitzicht aanbood over het geheele tooneel van den strijd; daar hij intusschen niet voorzichtig genoeg geweest was in de keus zijner zitplaats, had hij zijn gewicht toevertrouwd aan een tak, die niet in staat bleek te zijn hem te dragen. Juist toen derhalve de secondanten hunne voorbereidende maatregelen namen, en op een oogenblik dat er eene plechtige stilte heerschte, kwam de ongelukkige Cripps op den grond neerploffen, waar hij aan den voet van den boom gekneusd en gehavend bleef zitten.

Daarop volgde groot rumoer en verwarring. Mijn antagonist, ziende dat hetgeen wij deden door één persoon uit het verborgen werd beboerd, maakte daaruit vrij natuurlijk de gevolgtrekking op, dat er nog meer onzichtbare toeschouwers zijn konden. Dientengevolge had er een onderzoek plaats, dat eindigde met de ontdekking mijner twee andere vrienden, die in een zeer vernederden en deerniswaardigen staat uit hunne schuilplaatsen gerukt werden. Mijne tegenpartij wilde niets weten van een duel in het bijzijn van zooveel getuigen, en zoo werden de drie onbeschofte wederdoopers, tot mijne groote blijdschap, uit het veld verjaagd. Ik heb nooit zoo iets kruipends gezien, als toen zij achter elkander langs het smalle paadje afdropen.

Toen die kleine stoornis was afgelopen, bleef de beschikking van de groote zaak nog over, en die schikkingen hadden veel bezwaren in. De secondanten konden het in geen enkel opzicht eens worden omtrent de toebereidselen tot ons moorddadig opzet.

Er ontstond geschil over het aantal schreden, dat de strijders van elkander verwijderd moesten zijn, over de lengte van die schreden, over de juiste manier van de pistolen te laden, over de beste wijze van het signaal tot vuren te geven — in één woord, over alles. Wat mij

het meest ergerde, was de lichtzinnigheid, welke mijne tegenpartij verried; hij scheen de geheele zaak voor eene kapitale grap te houden, want hij lachte en grinnikte om alles wat er gezegd of gedaan werd. „Is de man door de eene of andere toovermacht onkwetsbaar gemaakt,” vroeg ik mij af, „dat hij zich zoo walgelijk lichtvaardig aanstelt nu er doodsgevaar in het spel komt?”

Eindelijk waren de secondanten met de voorbereidende maatregelen klaar en Huffell en ik stonden op twaalf passen afstands uitdagend tegen elkander over. En nóg grinnikte het Beest, en toen hem nog voor het laatst gevraagd werd of hij a m e n d e h o n o r a b l e wilde doen, begon hij luid te lachen.

Zij hadden bepaald, dat een van de secondanten, toevallig die van Huffell, een, twee, drie zou tellen en dat wij op het woord „drie” tegelijk zouden schieten (als wij konden). Mijn hart was zoo beklemd op dat oogenblik, dat mij dacht dat het tot de helft van zijne gewone grootte ingekrompen moest zijn; ik had een gevoel alsof ik los op mijne beenen stond en vreeselijk lang geworden was, ongeveer zooals men zich soms gevoelt als men de koorts gehad heeft.

„Een!” riep de apothekersbediende, en daarop volgde eene lange pauze.

„Twee!”

„Halt!” riep eene stem, welke ik als die mijner tegenpartij herkende, „ik heb iets te zeggen.”

Ik keek oogenblikkelijk op en zag dat Huffell zijn pistool op den grond geworpen had en de plaats had verlaten, die hem was aangewezen.

„Wat hebt gij te zeggen, mijnheer?” vroeg de onverbiddelijke Dawsnaps op strakken toon; „wat het ook zijn moge, gij kiest er een zonderling oogenblik toe.”

„Ik ben van meening veranderd,” zeide Huffell op nederigen toon; „ik houd duelleeren voor zondig; ik doe liever a m e n d e h o n o r a b l e.”

Hoe verbaasd ik over die aankondiging was, ik had toch nog gelegenheid om op te merken, dat de apothekersbediende in het minst niet verwonderd scheen over de wending, die de zaak genomen had.

„Wilt gij excuus vragen?” vroeg Dawsnaps; „wilt gij alle aanspraak op de dame laten varen en zeggen dat gij diep berouw hebt over de beleedigende uitdrukkingen, welke gij u jegens mijn vriend hebt veroorloofd?”

„Ik wil,” was het antwoord.

„Het moet alles zwart op wit zijn, bedenk dat wel!” drong mijn wraakzuchtige vriend aan.

„Gij zult het zwart op wit hebben,” sprak de berouwhebbende zondaar.

„Nu, dat is eene allerzonderlingste en onaangenaamste zaak,” zeide Dawsnaps, zich tot mij wendende. „Wat zullen wij doen?”

„Het is onaangenaam, maar wij moeten zijne verontschuldiging aannemen,” antwoordde ik zeer op mijn gemak. Mijn hart werd weer tweemaal zoo ruim.

„Heeft iemand bij toeval schrijfgereedschap hier?” vroeg mijn secondant op geen verzoe-nenden toon.

Ja, de apothekersbediende had het en haalde het oogenblikkelijk voor den dag, een vervaarlijk groot notitieboek en eene stalen pen.

Nu werd er een allernederigst en laag verzoek om vergiffenis door mijn vriend Dawsnaps voorgezegd en door den vernederenden en overwonnen Huffell opgeschreven.

Toen hij het ondertekend had, besloeg het geschrevene juist eene bladzijde uit het notitieboek van den apothekersbediende. Het blad werd er uit gescheurd en aan mijn gevolmachtigde overhandigd. Op dat oogenblik hoorden wij de dorpsklok negen uur slaan.

„Huffell maakte eene beweging van schrik, alsof het later was dan hij gedacht had.

„Het stuk is in orde, niet waar?” vroeg hij. „Dan behoef ik niet langer op eene plaats te vertoeven, waaraan voortaan zulke onaangename herinneringen verbonden zijn.”

„Goedenmorgen, heeren.”

„Goedenmorgen, mijnheer,” antwoordde Dawsnaps vinnig; „vergun mij u te zeggen, dat gij u een buitengewoon gelukkig jongmensch moogt achten.”

„Dat doe ik ook, op mijn woord!” antwoordde de kruipende ellendeling.

Met die woorden nam hij afscheid en verdween over het hek, door den apothekersbediende op den voet gevolgd. Nogmaals verbeeldde ik mij het kostelijke paar te hooren schateren van lachen zoodra zij aan de overzijde van de heining waren.

Dawsnaps keek mij aan en ik keek Dawsnaps aan, maar wij begrepen er niets van. Het was onbegrijpelijk, dat de man het zoo ver had laten komen; dat hij zijn vinger op den haan van het pistool had gehad, gewacht had tot op het oogenblik waarop het signaal tot vuren gegeven moest worden en toen op die lage manier met zijne verontschuldiging voor den dag was gekomen. Het was wezenlijk de lafhartigste manier van handelen, welke wij ooit ondervonden hadden. Ook waren wij het volkomen met elkander eens, dat wij er van onzen kant met eene eer en een roem waren afgekomen, waarvan de voorbeelden in deze practische en prozaïsche eeuw allerzeldzaamst waren.

En ziedaar den overwinnaar en zijne vrienden om de kleine eettafel in de „Joris met den Draak”, om hunne zegepraal met een keurig ontbijt te vieren, waarvoor al de hulpmiddelen van het logement werden uitgeput.

Het was eene plechtige gelegenheid. Ik beken, dat het een roemrijk oogenblik voor mij

was. Mijne vrienden, die natuurlijk trotsch waren op hun vriend en gaarne op eene gepaste wijze de gebeurtenis van dien morgen wilden herdenken, hadden mij op dit ontbijt genoodigd. De goede kerels waren nu niet langer mijne gasten. Ik was de hunne. Dawsnaps werd tot president verkozen; ik zat aan zijne rechterhand, terwijl Cripps aan de overzijde van de tafel, niet ver van mij af, als vice-president plaats nam. De gerechten, welke ons voorgezet werden, waren allen even fijn, en toen wij daaraan de noodige eer bewezen hadden en de president om champagne geroepen had, begon onze vroolijkheid vrij luidruchtig te worden. Mijne eigene vroolijkheid werd echter getemperd door één denkbeeld, dat ik geen oogenblik uit het oog verloor: had ik niet eene geheime vreugde, die door champagne niet verhoogd noch verstoord kon worden? Had mijn mededinger niet plechtig al zijne aanspraken laten varen en zou ik dienzelfden dag niet in de tegenwoordigheid van Mary Nuttlebury verschijnen als iemand, die om harentwil zijn leven had gewaagd? — Ja, ik wachtte met ongeduld naar het uur, waarop de goede jongens vertrekken zouden, en besloot dat ik, zoodra zij weg waren, het terrein, dat zoo weinig eervol door mijn mededinger was ontruimd, zou gaan innemen om de vruchten mijner overwinning te plukken. In die overdenkingen werd ik door de stem van mijn vriend Dawsnaps gestoord. Thans was het evenwel niet de vriend die het woord voerde, maar de president onzer vereniging.

Dawsnaps begon met de aanmerking, dat de aanleiding en de omstandigheden, die ons bij elkander gebracht hadden, van zeer buitengewonen, om niet te zeggen geheel exceptioneelen aard waren. Vooreerst hadden wij hier eene gezellige bijeenkomst, ja, een feestmaal, en het was tien uur in den voormiddag. Dat was de eerste van de gewone afwijkende omstandigheid. En waarom waren wij hier bijeen? Om eene daad te herdenken, die uit haar aard veeleer in voorbijgegangene eeuwen thuis behoorde dan in die, waarin het tegenwoordige geslacht door een onverbiddelijk noodlot in het leven geroepen was. Dat was de tweede afwijkende omstandigheid. Ja, afwijkend van den gewonen loop der dingen, maar hoe verrukkelijk tevens! O, mochten er meer zulke uitzonderingen in ons practisch en prozaïsch leven zijn! Het was —” zoo ging Dawsnaps voort — „thans mode tegen het duel te velde te trekken, maar hij voor zich had altijd gevoeld, dat er in het leven van iedereen omstandigheden konden voorkomen, die de toevlucht tot de wapenen wenschelijk, ja, voor iemand die gevoelig was op het punt van eer, onvermijdelijk maakten; hij achtte het derhalve van het hoogste gewicht, dat het tweegevecht niet gansch en al in onbruik kwame, maar van

tijd tot tijd weder herleefde, zooals . . . zooals . . . kortom, zooals hedenmorgen!"

Op dat oogenblik drong er, vrij zonderling, uit de verte een flauw hoera tot ons door. Het kwam ongetwijfeld uit de keel van eenige boerenjongens, en stierf weldra weder weg. Het was echter voldoende geweest om onzen waardigen president den draad zijner welsprekendheid te doen verliezen, zoodat hij zijne rede eene andere wending geven moest.

"Mijne heeren," zoo vatte Dawsnaps zijne aanspraak weder op, "ik moet een beroep op uwe toegevendheid doen, zoo mijne woorden minder vloeiend zijn dan ik wenschen zou. Vooreerst mijne heeren, ben ik sterk ontroerd, en dat is op zich zelf voldoende om mij van het weinigje welsprekendheid te berooven, in welks bezit ik mij anders wellicht verheugen mag. Bovendien moet ik eerlijk bekennen, dat ik niet gewoon ben omstreeks tien uur in den voormiddag in het publiek te spreken, en dat het daglicht mij uit mijn centrum brengt. En toch," ging de president voort, "weet ik niet waarom. Heeft men niet bij trouwfeesten een déjeuner dinatoire bij daglicht? Worden er bij die gelegenheden geene toasten ingesteld? En waarom zouden wij dit ons feest niet in zekeren zin als een bruiloftsfeest beschouwen? Die vraag schijnt uwe verwondering te wekken, mijne heeren, maar ik vraag u, of de gebeurtenis tot welker viering wij heden te zamen zijn gekomen, de gebeurtenis van dezen morgen, niet het eerste bedrijf is geweest van een drama, dat, naar wij allen hopen, met een huwelijk zal besloten worden, met het huwelijk van onzen edelen en dapperen vriend?"

Het was nog zonderling dat, juist toen onze president zoo ver in zijne rede gevorderd was, hetzelfde hoera, dat wij een oogenblik te voren gehoord hadden, nogmaals en thans veel luider, herhaald werd. Ook was het zonderling, dat de dorpsklok, die niet ver van ons verwijderd was, vroolijk begon te luiden. Het ging ons misschien volstrekt niet aan, maar het was toch zonderling. De president begon de aandacht zijner toehoorders te verliezen, en zij begonnen van tijd tot tijd hunne oogen naar het venster te richten. De president zelf begon insgelijks van zijn onderwerp af te dwalen en de draad zijner rede dreigde hem nogmaals te ontsnappen.

"Mijne heeren," begon hij nogmaals, als een echte redenaar van het toeval gebruik makende, "ik heb zoo aanstonds, in het midden gebracht, dat dit feest, in zekeren zin en bij wijze van spreken, een bruiloftsfeest mocht heeten, en de woorden zweefden mij nog op de lippen, toen de dorpsklok hare feestelijke tonen deed weergalmen! Mijne heeren, daarin ligt bijna iets bovennatuurlijks. Het is een gelukkig voorteken en als zoodanig neem ik het aan."

De klok begon nu als een razende te luiden en het hoera werd hoe langer zoo levendiger.

"Als zoodanig neem ik het aan!" herhaalde Dawsnaps. "Mijne heeren, het zou mij niet bevreemden als dit eene ovatie was aan onzen edelen en dapperen vriend. De dorpelingen hebben zijn edel, moedig gedrag vernomen en naderen zijne woning om hem hunne nederige gelukwenschen aan te bieden."

Het was eene ontegenzeglijke waarheid, dat de dorpelingen hoe langer zoo meer naderden en dat het geluid hunner stemmen van oogenblik tot oogenblik luider werd. Wij begonnen allen onrustig te worden onder de welsprekendheid van onzen president, en toen eindelijk bij het geluid der klok en het gejuich der menigte nog het rollen van een snel naderend rijtuig kwam, kon ik het niet langer uithouden, maar liep haastig naar het venster, door al de aanwezigen gevolgd, den president niet uitgesloten.

Daar reed eene koets met twee paarden voorbij. Majoor, ik word nog ziek als ik er aan denk. Er zat een postiljon op een van de paarden, en die postiljon droeg op zijn buis een . . . o ho! . . . excuseer mij, bid ik u . . . een grooten strik! — Het was een open rijtuig en er zaten twee personen in; de een was de man die mij, nog geen uur geleden, zoo nederig om vergiffenis gebeden had; de ander was Mary Nuttlebury, thans, als mijne zintuigen mij niet bedrogen, Mary Huffell. Zij begonnen beiden te lachen toen zij mij zagen staan en wierpen mij nog in het voorbijgaan kushanden toe.

Ik werd als een razende. Ik stiet mijne vrienden van mij af, die mij tevergeefs wilden terughouden, en stormde de dorpsstraat op. Ik gilte het rijtuig achterna; ik maakte de hevigste gebaren achter het rijtuig; ik bleef het al dravende volgen — maar wat baatte het? Alles was voorbij. Het was geschied. Ik moest naar het logement terugkeeren, als de zotskap van het ruwe, domme gemeen.

Ik weet niets meer. Ik weet niet hoe mijne rekening in het logement werd betaald, noch hoe ik wegwam. Al wat ik weet is, dat er voor altijd eene wolk over mij heen hangt; dat al mijne oude vrienden en mijne oude gewoonten mij hatelijk zijn geworden; dat zelfs mijne voormalige kamers mij ondraaglijk werden, wijler aan de meubelen zulke droevige herinneringen verbonden waren, zoodat ik genoodzaakt was te verhuizen en mij elders te vestigen. Daarom ben ik in deze kamers gekomen, majoor, en ik wil er bijvoegen, wanneer de getuigenis van een ellendig mensch, wiens levensgeluk verwoest werd, althans nog eenige waarde bezit, dat ik juffrouw Lirriper beschouw als eene uitzondering op hare sekse, wijl zij, voor zooveel ik ontdekken kan, slechts één gebrek heeft — zij is eene VROUW.

VII.

HOE DE BENEDENKAMERS ER NOG EEN WOORDJE
BIJVOEGDEN.

Ik heb de eer mij voor te stellen als Jackman. Ik acht het een groot voorrecht bij de nakomelingschap in herinnering te blijven door middel van het merkwaardigste kind dat ooit geleefd heeft — Jakob Jackman Lirriper — en mijne waardige, geëerbiedigde vriendin, mejuffrouw Emma Lirriper, No. Een en tachtig, Norfolk-Street, Strand, graafschap Middlesex, in het vereenigd koninkrijk van Groot-Brittannië en Ierland.

Ik behoef de verrukking niet te schilderen, waarmede wij het lieve, uitmuntende kind bij gelegenheid van zijne eerste kerstvacantie ontvingen. Het zij voldoende aan te stippen, dat toen hij met twee prijzen beladen (voor het rekenen en voor uitmuntend gedrag) het huis insprong, mejuffrouw Lirriper en ik hem volaandoening aan ons hart drukten en hem dienzelfden avond medenamen naar den schouwburg, waar wij ons alle drie kostelijk vermaakten.

Ook is het niet om hulde te bewijzen aan de deugden van de beste harer geëerde sekse, wie ik uit eerbied voor hare nederige deugden voortaan slechts met de voorletters E. L. wil aanduiden, dat ik dit verhaal bij den bundel voeg (waarover onze in den hoogsten graad uitnemende jongen zijne hooge verrukking had betuigd) eer ik hem weder op eene plank aan den linkerkant van het glazen boekenkastje van mejuffrouw Lirriper nederleg.

Evenmin is het om den naam van den ouden, onbeduidenden Jakob Jackman, voorheen (tot zijne schande) bij mejuffrouw Wozzenham, maar sedert lang (tot zijne eer) bij mejuffrouw Lirriper in huis, aan den lezer op te dringen. Indien ik mij aan dit staaltje van wansmaak schuldig maakte, zou dat toch ten eenenmale overtollige moeite zijn, nu die naam gevoerd wordt door Jakob Jackman Lirriper.

Neen. Ik neem mijne nederige pen op, om een klein verhaal neder te schrijven van onzen merkwaardigen, eenige jongen, hetwelk ik met mijn beperkt verstand beschouw als eene aardige kleine schets van het karakter van onzen jongen. Die schets zal hem zelf misschien belangrijker voorkomen als hij een man zal zijn.

Die eerste Kerstdag, die wij weder hereenigd doorbrachten, was de heerlijkste dag dien wij ooit beleefden. Jakob's mond stond geen oogenblik stil, behalve onder kerktijd. Hij praatte toen wij weder bij den haard zaten, hij praatte onophoudelijk aan tafel, ofschoon hij at met een eetlust bijna even merkwaardig als zijn persoon. Het was de lente des geluks, die gloeide en bloeide in zijn hart en die (als ik

zulk een stout beeld gebruiken mag) vruchten droeg bij mijne hooggeachte vriendin en bij J. J., den tegenwoordigen schrijver.

Wij waren met ons drieën. Wij gebruikten ons middagmaal in het kamertje mijner geachte vriendin en werden heerlijk onthaald. Trouwens, alles in haar huis is netheid, orde, geriefelijkheid, tot volmaaktheid toe zou ik haast zeggen. Na den maaltijd sloop ons kind naar zijn eigen stoeltje bij den stoel mijner geachte vriendin; daar ging hij zitten, met zijne gebraden kastanjes en zijn glas bruine sherry voor zich (wezenlijk een uitmuntend soort van wijn), op een stoel, die hem tot tafel diende, en zijne wangen blonken en bloosden nog frisscher dan de appels, die op het dessert prijken.

Wij spraken over die vertellingen van mij, welke Jakob reeds gelezen en herlezen had en zoo kwam het, dat mijne geachte vriendin, onder het streelen van Jakob's krullen, zeide:

„En daar gij ook tot het huis behoort, Jakob, veel meer nog dan de commensalen, wijl gij er in geboren zijt, moest er ook een vertelling van u inkomen, dunkt mij.”

„Jakob's oogen begonnen te schitteren en hij antwoordde: „Dat dunkt mij ook, grootmoë.”

Toen begon hij in het vuur te kijken en (om zoo te zeggen) vertrouwelijk tegen de vlam te lachen, waarna hij zijne armen op den schoot mijner geachte vriendin over elkander legde en met zijne heldere oogen tot haar opziende, vroeg:

„Wilt gij eens eene jongensvertelling hooren, grootmoë?”

„Niets liever dan dat,” antwoordde mijne geachte vriendin.

„En gij, oom?”

„Niets liever dan dat,” antwoordde ik met dezelfde woorden.

„Nu dan,” zeide Jakob, „dan zal ik er een vertellen.”

Ons ontegenzeglijk bijzonder kind verkneukelde zich van pret, zijn lach klonk als muziek door de kamer, zoo aardig vond hij het denkbeeld van in zijne nieuwe rol te zullen optreden; toen begon hij:

„Er was eens een tijd toen de varkens wijn dronken en de apen tabak pruimden, het was niet in uw tijd en niet in mijn tijd, maar dat doet er niet toe...”

„Goede hemel!” riep mijne geachte vriendin, „het scheelt het kind in zijn hoofd!”

„Dat is poëzie, grootmoë,” antwoordde Jakob, schaterend van het lachen, „zoo beginnen wij op school altijd onze vertelsels.”

„Ik schrikte er van, majoor,” zeide mijne geachte vriendin, zich van een bord als waaijer bedienen. „Ik dacht, dat zijn hoofd in de war was!”

„In dien tijd dan, grootmoë en oom, was er eens een jongen (ik was het niet, begrijpt gij?”

„Neen, neen,” antwoordde mijne vriendin, „gij niet. Hij was het, majoor, begrijpt gij?”

„Wel neen,” zeide ik.

„En hij ging naar eene kostschool in Rutlandshire...”

„Waarom niet in Lincolnshire?” vroeg mijne geachte vriendin.

„Waarom, lieve oude grootmoê? Omdat ik in Lincolnshire school lig, doe ik niet?”

„Ja, dat is waar!” antwoordde mijne geachte vriendin. „En die jongen was Jakob niet, dat begrijpt gij toch, majoor?”

„Wel zeker,” antwoordde ik.

„Nu dan,” ging ons kind voort, zich nog eens verneukelend en vertrouwelijk lachend tegen het vuur, eer hij juffrouw Lirriper weder aanzag, „die jongen was vreeselijk verliefd op de dochter van den meester; zij was het mooiste meisje dat er bestond; zij had bruine oogen, bruin haar, dat prachtig krulde; zij had eene heerlijke stem, was in één woord een verrukkelijk meisje en zij heette Seraphina.”

„Hoe heet de dochter van uw meester, Jakob?” vroeg mijne geachte vriendin.

„Mietje!” antwoordde Jakob, zijn wijsvinger uitstekende. „Ei! Daar heb ik u! Ha, ha, ha!”

Toen hij en mijne geachte vriendin, eens goed gelachen en eens even gestoeid hadden, hervatte onze bijzondere jongen met groot genot zijn verhaal.

„Nu, hij was dan erg verliefd op haar. En hij dacht altijd aan haar, en hij droomde van haar en gaf haar sinaasappelen en noten en zou haar gaarne paarden en diamanten gegeven hebben, als hij ze van zijn zakgeld had kunnen betalen, maar dat kon hij niet. En haar vader (o, hij was zoo'n barbaar!) was heel streng voor de jongens; hij hield eens in de maand examen, hij gaf les in allerlei dingen, op alle uren van den dag, en hij wist altijd alles van buiten. Nu, die jongen...”

„Had hij ook een naam?” vroeg mijne geachte vriendin.

„Neen, grootmoê. Ha, ha! Ei! Daar heb ik u weer!”

Toen werd er nog eens gelachen en nog eens gestoeid en ons kind ging weer voort:

„Die jongen had een vriend, nagenoeg even oud als hij, op dezelfde school, en zijn naam was (want hij had toevallig wel een naam).... laat mij eens bedenken.... zijn naam was Robbo.”

„Geen Robert?” vroeg mijne geachte vriendin.

„Natuurlijk niet,” antwoordde Jakob. „Waarom dacht gij, dat het Robert was, grootmoê? Die vriend was de knapste en moedigste en mooiste en beste vriend die er leefde en hij was verliefd op de zuster van Seraphina, en de zuster van Seraphina was verliefd op hem, en zoo werden zij allen samen groot.”

„Lieve tijd!” viel mijne geachte vriendin in. „Dat ging vlug in zijn werk.”

„Zij werden allen groot,” herhaalde ons kind, hartelijk lachend, „en Robbo en de andere jongen gingen te paard om reis om hun fortuin te zoeken; en zij kregen hunne paarden half present en half te koop; dat wil zeggen: zij hadden samen vier gulden en vijftig centen opgespaard, en de twee paarden, want het waren Arabische, waren meer waard, maar de koopman zou het er voor dezen keer voor doen, om hen te plezieren. En zij maakten hun fortuin en kwamen naar de school teruggaloppeeren, met hunne zakken vol goud, genoeg om altijd te duren. En ze belden aan de deur voor de ouders en bezoekers (niet aan de achterdeur), en toen er opengedaan werd, riepen zij precies alsof het roodvonk op school heerschte: „Al de jongens gaan voor een onbepaalden tijd naar huis!” En toen kwam er een luid hoezee en zij kusten Seraphina en hare zuster (ieder zijn eigen meisje, niet elkanders meisje, dat niet!) en lieten den barbaar opsluiten.”

„Die arme man!” zeide mijne geachte vriendin.

„Dadelijk opsluiten, grootmoê,” herhaalde Jakob, terwijl hij een heel streng gezicht wilde zetten, maar het intusschen uitschaterde van lachen, „en hij mocht geen ander eten hebben dan wat de jongens eten en hij moest alle dagen eene halve flesch van hun bier drinken. En er werden toebereidselen gemaakt voor de twee bruiloften en er kwam van alles op tafel: groenten uit blikjes, en allerlei confituren en gelei en noten en postzegeltjes, van alles en alles. En zij werden zoo vroolijk, dat zij den barbaar loslieten, die nu ook pret kreeg.”

„Ik ben blij dat zij hem loslieten,” zeide mijne geachte vriendin, „want hij had niet meer gedaan dan zijn plicht.”

„O ja, als hij dien maar niet zoo overdreven had!” riep Jakob. „Nu, daarna klom die jongen weer op zijn paard, met zijne vrouw in zijn arm, en draafde heen, al verder en verder, totdat hij kwam in eene zekere stad, waar hij eene grootmoê en een peetoom had — gij beiden niet, begrijpt gij?”

„Wel neen, wij niet,” antwoordden wij beiden.

„En daar werd hij met groote blijdschap ontvangen, en hij deed het penantkastje en het boekenkastje vol goud en strooide zijn goud uit over zijne grootmoê en zijn peetoom, omdat zij de liefste menschen van de wereld waren. En toen zij nu zoo tot aan hunne knieën in het goud zaten, werd er aan de deur geklopt, en wie was daar? — Niemand anders dan Robbo, ook te paard met zijne vrouw in zijn arm. En wat kwam hij doen? Hij kwam zeggen, dat hij al de kamers, die grootmoê en die peetoom en die jongen niet noodig hadden, (tegen dubbele huur) voor zijn leven huren wilde, en dat zij allen bij elkander zouden

wonen en altijd gelukkig zijn. En dat waren zij ook, altijd door!"

"En hadden zij nooit oneenigheid?" vroeg mijne geachte vriendin, toen Jakob op haar schoot gesprongen was en haar knuffelde.

"Nee, niemand maakte ooit ruzie."

"En werd het geld niet verteerd?"

"Nee, het was nooit op te krijgen."

"En werden zij geen van allen ouder?"

"Nee, geen mensch werd er ouder na dien tijd."

"En stierf er niemand van hen allen?"

"O, nee, nee, nee, grootmoê!" riep de lieve jongen uit, terwijl hij zijne wang tegen hare borst legde en haar nog dichtër naar zich toetrok. "Niemand stierf er."

"O, majoor, majoor," zeide mijne geachte vriendin. "Dat is het mooiste van al onze verhalen. Laat ons met het verhaal van ons kind besluiten, majoor, want het zijne is het beste dat ooit verteld is geworden!"

Overeenkomstig dit verzoek van de beste der vrouwen, heb ik het zoo trouw opgeschreven als in mijn vermogen was en het onderteekend met mijn naam.

JAKOB JACKMAN.

*In de benedenkamers van het huis van
mevrouw Lirriper.*

JUFFROUW LIRRIPER'S LEGAAT.

[1864.]

I.

JUFFROUW LIRRIPER VERTELT HOE ZE
REILT EN ZEILT.

Hé! wat een genot in mijn eigen maklijken stoel neer te vallen, menschliep, al heeft men hartklopping door het op en neer loopen van de trap; waarom eene keukentrap altoos juist eene hoektrap wezen moet, dienen de bouwmeesters zelf te weten, ofschoon ik niet geloof dat zij hun werk verstaan of ooit verstaan hebben; waarom zou het anders overal hetzelfde zijn, waarom niet meer gemakken en minder toechthoeken en zoo, en waarom anders die gewoonte van de kalk te dik te mengen, want ik weet heel goed dat dat de vochtigheid in huis houdt, en dan die schoorsteenpotten die zij maar naar de gis opzetten als de hoeden op eene partij en zoo min weten wat voor uitwerking zij op den rook zullen hebben als ik, of nog minder misschien, behalve dat de rook rechtdoor naar iemands keel gaat of dat hij eerst nog kronkelt eer hij er in komt. En als ik zeggen zal wat ik denk van die nieuwe zinken schoorsteenen in allerlei figuren (daar zijn er eene heele rij op het huis van juffrouw Wozenham, verderop aan den overkant), zij dienen nergens anders toe dan om den rook in allerlei kunstige figuurtjes te voorschijn te brengen eer men hem inslikt, enikslidenmijnen even graag zoo eenvoudig weg, want de geur is dezelfde, om niet te spreken van de dwaas-

heid van seinen boven op een huis te zetten om te laten zien in welke gedaante men zijn rook inslikt.

Daar gij mij hier in mijn eigen stoel in mijn eigen stil kamertje in mijn eigen huis No. een entachtig Norfolk-Street Strand Londen, halfweg tusschen de City en St. James, (als er althans iets staat waar het placht te staan met die hotels die zich zelf Beperkt ¹⁾ noemen maar die door majoor Jackman Onbeperkt genoemd worden, die overal opkomen en als vlaggestokken in de lucht omhoog steken totdat zij niet hooger kunnen), weet ge wat ik van die monsters denk — ik heb liever een prettig gezicht van een hospes of eene hospita als ik van de reis kom, in plaats van een koperen plaatje met een electriek nommer dat uitspringt en dat onmogelijk blij kan zijn dat het mij ziet en waarheen ik niet verlang opgeheschen te worden als een vat suiker in de dokken en daar aan mij zelf te worden overgelaten, waar ik dan met de schranderst verzonnen machines (maar altoos tevergeefs) kan telegraphieren om hulp. Daar gij mij hier nog in mijn eigen huis ziet zitten, behoef ik u niet te zeggen dat ik nog altoos hier woon en mijne zaken aanhoud, en hier hoop te sterven, en als het heeren predikanten blijft, hoop ik dat zij de helft van hunne

¹⁾ Juffrouw Lirriper is in de war met de hotels en de maatschappijen door welke zij gebouwd worden, en die, in gevolge de Engelsche wet, het woord limited (beperkte aansprakelijkheid der actiehouders) bij haar titel voegen.

litanieën voor mijne ziel zullen lezen in de Sint-Clementskerk en de andere heft op het kerkhof te Hatfield als ik eindelijk weer asch bij asch en stof bij stof bij mijn armen Lirriper lig.

Evenmin zou het nieuws voor u zijn als ik u vertelde dat de majoor nog altoos even vast in de benedenkamers zit als het dak op het huis en dat Jakob de beste en vrolijkste jongen van de wereld is en dat ik de akelige geschiedenis van zijn lief jong moedertje mevrouw Edson die op de tweede verdieping door haar man verlaten werd en in mijne armen gestorven is, altijd voor hem geheim gehouden heb, en hij altoos in het geloof verkeert dat ik zijne wezenlijke grootmoeder ben en hij een wees is, maar het is wonderlijk hoe hij met zijne machinerie terecht komt sinds hij daar plezier in heeft gekregen en hij en de majoor locomotieven maken van oude parasols, gebroken ijzeren potten en de garenwinder en ze uit het spoor laten gaan en over de tafel laten rollen en de passagiers laten bezeeren zoo natuurlijk alsof het wezenlijk gebeurde. En als ik dan tegen den majoor zei: „majoor kunt gij ons dan volstrekt geen middel geven waardoor wij gemeenschap kunnen hebben met den conducteur?” zei de majoor zeer geraakt: „neen mevrouw, dat kan niet gebeuren;” en als ik vroeg; „waarom niet?” antwoordde de majoor: „dat is onze zaak mevrouw, van de spoorwegmaatschappij en onze vriend den vice-president van de Kamer van Koophandel, en of gij mij gelooven wilt of niet, menschlief, de majoor schreef een brief aan Jakob naar school om hem te raadplegen over het antwoord dat hij mij geven zou, eer ik zelfs dat niets afdoende antwoord uit den man kon krijgen; want toen zij eerst het locomotiefje en de werkende signalen mooi en wel in orde hadden (even slecht als de wezenlijke) en ik vroeg; „welken post krijg ik bij de onderneming, heeren?” hing Jakob dansend aan mijn hals en zei: „gij zult het Publiek zijn, grootmoe,” daarom belasten en belaadden zij mij zooveel als hun goeddacht, terwijl ik in mijn leuningstoel zat te grommen.

Of het komt lieve, omdat een volwassen mensch zoo kundig als de majoor nergens ten halve zijn hart en zijn geest bij kan hebben (zelfs niet bij een stuk speelgoed) maar de zaak met allen mogelijken ernst moet opvatten kan ik niet zeggen, maar de majoor overtrof Jakob verreweg in de directie van de Vereenigde-Groot-Junction-Lirriper-en-Jackman-Groot-Norfolk-Zijkamer-lijn, „want,” zei mijn Jakob met schitterende oogen, toen zij gedoopt werd, „wij moeten een heelen mondvol namen hebben, grootmoe, of mijn best oud publiek,” en hier kuste de schelm mij, „wil er niet aan.” Het publiek nam dus de aandeelen — tien tegen negen pence, en toen dat geld op was, onmiddellijk twaalf eerste hypotheeken tegen een shilling en zes pence — alles geteekend door Jakob en

gecontrasigneerd door den majoor en, onder ons, die aandeelen waren meer waard dan sommige waarvoor ik indertijd mijn geld had uitgegeven. In dezelfde vacantie werd de lijn ontworpen, gelegd, ingewijd, liepen er plezier-treinen op met botsingen en ongelukken alleraardigst en precies zooals het hoort. Het gevoel van verantwoordelijkheid dat den majoor bezielde als een militair soort van stationschef, menschlief, als hij den trein die afging te laat liet gaan en met een van die belletjes klingelde die men met de kolenscheepjes koopen en uit het bakje nemen kan dat de man op straat om zijn hals heeft hangen, deed hem eer aan, en toen de majoor op een avond zijn maandelijksch verslag aan Jakob naar school schreef, van den staat van inkomsten en uitgaven en den heelen boel (die op het pronkkastje van den majoor stond en waar hij 's morgens met zijne eigen hand het stof afnam, eer hij zijne laarzen poetste), zag ik hem zoo diep in gedachten en met zulk een bedenkelijk gezicht als hij zetten kon, maar wezenlijk de majoor doet niets ten halve, getuige zijn genot als hij met Jakob op inspectie uitging als Jakob er was om meegenomen te worden, en een ketting en een lijntje om te meten meenam met ik weet niet welke verbeteringen in zijn hoofd, recht door de Westminster-Abdij en de menschen op straat in het heilige geloof verkeerden dat hij alles bij parlamentsakte het onderste boven ging halen. Zooals nog eens gebeuren zal als het den Hemel behaagt, wanneer Jakob dat tot zijn vak kiest!

Van mijn armen Lirriper gesproken, denk ik aan zijn eigen jongsten broeder die doctor was, ofschoon ik niet weten zou waarin, of het zou doctor in sterken drank moeten zijn, want van medicijnen of muziek of wetten weet Jozua Lirriper niet af, behalve dat hij telkens opnieuw voor het gerecht gedaagd wordt, en er altoos bevel tot inhechtenisneming tegen hem is dat hij altoos door weer ontloopt. Eens werd hij zelfs hier in de gang gepakt met de paraplu en den hoed van den majoor op, en zeide met de gangmat om hem heen dat hij Sir John-son Jones was met een bril op en woonde in de kazerne van de garde te paard; bij die gelegenheid was hij nog geene minuut geleden in huis gekomen, ofschoon de meid hem op de mat had laten staan, toen hij een stukje papier naar binnen zond, dat meer had van een fidibus om eene kaars mede aan te steken dan van een briefje, waarin hij mij de keus liet van hem dertig shillings te geven of zijne hersens op het oogenblik zelf tegen mijne muren te zien spatten, en wachtte op antwoord. Menschlief! ik werd zoo akelig bij de gedachte dat de hersens van het eigen vleesch en bloed van mijn armen Lirriper tegen den nieuwen looper zouden spatten, dat ik, hoe onwaardig ook om geholpen te worden, onmiddellijk de kamer uit-

liep om hem af te vragen hoeveel hij eens voor al hebben moest om dat in zijn gansche leven niet meer te doen, toen ik hem in bewaring vond van twee heeren, die ik voor beddenkoopers aangezien zou hebben als zij mij niet gezegd hadden dat zij bij de politie hoorden, zoo donzig zagen zij er uit. „Breng uwe boeien maar voor den dag, mijnheer,” zei Jozua tegen den kleinsten van de twee met den grootsten hoed, „en vermei u in mijne gevangenschap!” Verbeeld u wat ik gevoelde toen ik mij voorstelde, hoe hij daar door Norfolk-Street met die boeien zou rinkelen en hoe juffrouw Wozenham er uit het venster naar zou kijken! „Heeren,” zei ik bevende als een riet en op het punt van in elkander te zakken, „brengt hem als ’t u belijft in de kamer van majoor Jackman.” En zoo brachten zij hem in de voorkamer en toen de majoor zijn eigen hoed met den omgekrulden rand op zijn hoofd zag dien Jozua van den kapstok gewipt had om zich als militair te vermommen, werd hij zoo woedend driftig dat hij den hoed met zijne hand afwipte en hem met zijn voet tegen het plafond aan schopte waar de plek waar hij te land kwam nog lang zichtbaar bleef. „Majoor,” zei ik, „wees bedaard en geef mij raad wat ik doen moet met Jozua den eigen jongsten broeder van mijn overleden Lirriper.” „Juffrouw,” zei de majoor, „mijn raad is dat gij hem in den kost besteedt in een kruitmolen en den eigenaar eene mooie fooi belooft als hij hem laat springen.” „Majoor,” zei ik weer, „dat kunt gij als christen niet meenen.” „Bij den hemel, juffrouw,” riep de majoor, „dat doe ik toch!” en inderdaad behalve dat de majoor met al zijne verdienste een zeer driftig mensch was, had hij eene zeer slechte gedachte van Jozua om reden van vroegere onaangenaamheden, al had Jozua zich daarbij geene vrijheden met zijne kleeren veroorloofd. Toen Jozua Lirriper dat gesprek tusschen ons hoorde, keerde hij zich naar den kleinsten man met den grootsten hoed en zei: „Kom aan mijnheer, breng mij naar mijn lagen kerker. Waar is mijn verrot stroo?” Mijn lieve mensch! toen ik hem zoo in mijne verbeelding zag, bijna van top tot teen vol hangsloten zooals Baron Trenk in Jakob's boek, werd ik zoo aangedaan dat ik in tranen uitbarstte en tegen den majoor zei: „Majoor, hier zijn mijne sleutels, maak de zaak maar uit met die heeren of ik zal geen gelukkig oogenblik meer in mijn leven hebben,” hetgeen meermalen gebeurde zoowel vóór als na dien tijd; ik moet erkennen dat Jozua Lirriper zijne goede zijde heeft, die hij toont als hij altoos zoo bedroefd is dat hij niet om zijn broeder in rouw kan gaan. Al jaren lang heb ik den weduwenrouw afgelegd, omdat ik geen misbruik wilde maken van ieders beklag, maar die teere plek van Jozua waartegen ik niet bestand ben komt uit als hij schrijft: „Eene enkele geringe

som zou mij in staat stellen om fatsoenlijk over mijn hartelijk geliefden broeder in den rouw te gaan. Bij zijn veel beweenden dood zwoer ik dat ik altijd in het zwart gekleed zou gaan ter zijner gedachtenis, maar, helaas, hoe kortzichtig is de mensch! Hoe kan ik dien eed naleven terwijl ik geen duit bezit!” Het pleit veel voor zijn diep gevoel daar hij niet veel ouder dan zeven jaar kan geweest zijn bij den dood van den armen Lirriper, en het doet hem groote eer aan dat hij zijn broeder nooit vergeten heeft. Wij weten trouwens dat wij allen onze goede zijde hebben (als wij bij sommige menschen maar wisten waar die zit), en ofschoon het alles behalve kiesch van Jozua was dat hij op het gevoel van het lieve kind werkte toen hij pas op school was en toen een brief naar Lincolnshire schreef om zijn zakgeld met omgaande post en het kreeg, blijft hij toch altoos de jongste broeder van mijn armen Lirriper en het kan heel wel bij vergissing geweest zijn, dat hij zijne rekening in het Wapen van Salisbury niet betaalde, toen zijne liefde hem drong een veertien dagen bij het kerkhof van Hatfield te logeeren, waar hij zeker nuchter had willen blijven als hij niet in slecht gezelschap geraakt was. Zoodat als de majoor de tuinspuit op hem had laten werken, welke hij stil in zijne kamer had gekregen, zonder dat ik het wist, ik geloof dat, hoe het mij ook gespeten zou hebben, ik het met den majoor aan den stok gekregen had. Daarom lieve, ofschoon hij er in zijne drift bij vergissing den heer Buffel mede bespoot, en ofschoon het wel verkeerd kon worden uitgelegd door de Wozenhams verderop, alsof ik niet in staat was om de belasting te betalen, want die heer is bij de belastingen, heb ik daar niet zooveel leed van als ik mischien moest. En of Jozua Lirriper nog vooruit zal komen in de wereld zou ik niet kunnen zeggen, maar ik heb gehoord dat hij in eene komedie de rol van Bandiet heeft gespeeld zonder dat hij naderhand een engagement van de directeurs van de groote komedie heeft kunnen krijgen.

Van den heer Buffel gesproken, dat is alweer een voorbeeld dat iets goeds in menschen steekt bij wien men het niet zoeken zou, want het valt niet te ontkennen dat de manieren van den heer Buffel ver van aangenaam waren als hij in functie was. Belastingen innen is één ding en altijd om zich heen gluren alsof hij bang was dat iemand in het holle van den nacht zijne meubels door eene achterdeur het huis uit zou brengen, is een tweede, op de belasting heeft hij niets aan te merken, maar de achterdocht kon hij daarlaten. Bovendien moest men altijd een beetje toegevend zijn voor een heer die zoo driftig is als de majoor, die het kwalijk neemt dat iemand hem toespreekt met

eene pen in den mond, en ofschoon ik niet weet dat het hinderlijker voor mijn eigen gevoel is een hoed met een lagen bol en een breeden rand in huis op te houden dan iederen anderen hoed, kan ik toch heel goed de ergernis van den majoor begrijpen; bovendien zonder juist

tweemaal hard op de voordeur en de majoor is in één sprong aan de deur. „De inzamelaar der belastingen voor twee kwartalen belasting,” zegt de heer Buffel. — „Zij liggen voor hem klaar,” zegt de majoor en brengt hem binnen. Maar onderweg kijkt de heer Buffel op zijne

»DIEN NACHT ZOU VICTORINE, OP HAAR DRINGEND VERZOEK, IN PLAATS VAN BETSY'S KAMENIER WAKEN.» (Blz. 28).

haatdragend of wraakgierig te zijn is de majoor iemand die niet licht eene belediging vergeet, zooals hij toonde met Jozua Lirriper. En dus, menschliep, lag de majoor eindelijk eens op de loer om den heer Buffel op te wachten en ik was lang niet op mijn gemak.

Op een mooien dag dan klopt de heer Buffel

gewone achterdochtige manier om zich heen en de majoor brandt los en vraagt: „Ziet gij een spook, meneer?” — „Neen, mijnheer,” zegt Buffel. — „Ik dacht het, omdat ik u al meer blijkbaar naar een spook heb zien kijken in het huis mijner geachte vriendin. Zoodra gij dien bovenaardschen gast ziet, wees dan zoo goed hem ons te wijzen.”

De heer Buffel staart hem aan en geeft hem een hoofdknik. „Mejuffrouw Lirriper, meneer,” zegt de majoor die begon te koken. „Het plezier van te kennen,” zegt de heer Buffel. „A-hem! — Jakob Jackman, meneer!” zegt de majoor zich zelve voorstellende. „De eer van u van aanzien te kennen meneer,” zegt de heer Buffel. „Jakob Jackman, meneer,” zegt de majoor, zijn hoofd in dulle woede op zij gooiende, „stelt u zijne geachte vriendin voor, deze dame, mejuffrouw Emma Lirriper van No. een en tachtig Norfolk-Street Strand London in het graafschap Middlesex in het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Ierland. Bij welke gelegenheid, meneer, Jakob Jackman uw hoed afneemt.” De heer Buffel kijkt zijn hoed na waar de majoor hem op den grond laat vallen en raapt hem op en zet hem weer op zijn hoofd. „Meneer,” zegt de majoor rood als vuur, terwijl hij hem vlak in het gezicht kijkt, „gij zijt twee kwartalen beleefdheidsschattingen schuldig en hier is de inzamelaar.” Waarop, „gij moogt mij gelooven of niet menschliep, de majoor weder den hoed van den heer Buffel afneemt. „Dit,...” begint de heer Buffel heel nijdig met de pen in zijn mond, waarop de majoor hoe langer zoo meer kokend van drift uitroept: „Neem uw gebit uit den mond, meneer! Of bij het gansche helsche belastingstelsel van dit land en ieder cijfertje in de Nationale schuld, ik ga op uw rug zitten en u afrijden alsof ge een paard waart!” en ik geloof dat hij het gedaan zou hebben, want hij weerde zich al met zijne nette beentjes alsof hij klaar was om op te springen. „Dit,” zegt de heer Buffel, „is eene beleediging en ik zal het vervolgen.” „Meneer,” antwoordt de majoor, „zoo gij een man van eer zijt, kan uw collecteur over alle mogelijke satisfactie waarop het geëerde kantoor der administratie recht heeft ieder oogenblik beschikken, als het zich wendt tot majoor Jackman in de zijkamer van mejuffrouw Lirriper's huis.”

Toen de majoor den heer Buffel bij die veel-beteekenende woorden nijdig aanzag, lieve mensch, snakte ik letterlijk naar een theelepeltje vol spiritus in een glas water en ik zei: „Och laat het er nu bij blijven heeren, als 't u blijft!” Maar ik kon lang nadat de heer Buffel weg was, geen ander geluid uit den majoor krijgen dan een driftig snuiven, en hoe al mijn bloed verstijfde toen de majoor den volgenden dag op het uur dat de heer Buffel de ronde deed, zijne boordjes terecht trok en zijne kuif wat opstreek en onder het neuriën van een deuntje de straat opging met één oog bijna verborgen onder zijn hoed, kan ik u met geen woorden beschrijven. Maar ik hield voor de voorzichtigheid de voordeur op een kier en bleef achter de blinden van den majoor staan met mijn doek om en vast besloten, zoodra ik zag dat het gevaarlijk werd het huis uit te vliegen en te gillen, totdat

ik niet meer kon, en den majoor om den hals te pakken totdat mijne kracht bezweek en allebei te laten binden. Ik had nog geen kwartier achter de blinden gestaan toen ik den heer Buffel met zijne boeken in de hand zag aankomen. Zij kwamen elkander tegen bij den rooster van het luchtgat. De majoor neemt diep zijn hoed af en zegt: „De heer Buffel geloof ik?” De heer Buffel neemt zijn hoed diep af en zegt: „Dat is mijn naam mijnheer.” Daarop zegt de majoor weer: „is er ook iets van uwe orders, mijnheer Buffel?” waarop de heer Buffel antwoordt: „volstrekt niet, mijnheer.” Daarop mijn lieve mensch, namen ze allebei hunne hoeden weer af en bogen heel diep en heel trotsch tot afscheid en telkens als de heer Buffel later zijne ronde deed, kwamen hij en de majoor elkander altijd bij den rooster van het luchtgat tegen, en dan dacht ik altijd aan Hamlet en dien anderen heer in den rouw eer zij elkander doorstaken, ofschoon ik liever gewild had dat die andere heer het eerlijker gedaan had, beter wat minder beleefd en geen vergif.

De familie van den heer Buffel was niet bemind in deze buurt, want als gij een huishouden hebt, lieve, zult gij ondervinden dat niemand geneigd is om veel van de belastingen te houden, en behalve dat vond iedereen dat mevrouw Buffel niet zoo trotsch behoefde te zijn op haar phaeton met één paard, vooral omdat het van de belasting kwam, wat ik althans niet menschlievend vind. Maar zij waren niet bemind en in huis zelf hadden zij ook niet veel geluk, want zij waren allebei heel hard tegen hunne dochter en bitter tegen elkander, omdat de jonge juffrouw Buffel verliefd was op mijnheer Buffel's leerling, zoodat er gefluisterd werd dat juffrouw Buffel of de tering zou krijgen of in een klooster zou gaan, wijl zij zoo mager was en niets at en twee heeren met kaal geschoren kruinen met witte linten om hunne halzen altoos om den hoek keken als zij uitging, met vesten aan die veel van zwarte voorschootjes hadden. Zoo stonden de zaken met den heer Buffel, toen ik op een nacht wakker werd door een vreeselijk geraas en een reuk van brand, en naar het raam van mijne slaapkamer gaande de gansche straat in één gloed zag. Gelukkig hadden wij juist twee kamers leeg, en eer ik haastig wat kleeren kon aanschieten, hoorde ik den majoor tegen de deuren van de zolderkamer rammelen en roepen: „Kleedt u aan! — Brand! Schrikt niet! — Brand! Verliest uwe tegenwoordigheid van geest niet! — Brand! Zijt gij op? dan is het goed! — Brand!” met eene vreeselijke stem. Toen ik de deur van mijne slaapkamer opendeed, kwam de majoor binnen en liep zich zelf bijna omver en ving mij in zijne armen op. „Majoor,” zei ik buiten adem, „waar is het?” „Ik weet het niet, beste juffrouw,” zei de majoor — „Brand! Jakob Jackman zal u tot den laatsten bloeddruppel beschermen — Brand! Wat

zou het een genot voor dien lieven jongen zijn als hij thuis was — Brand!" en zoo goed bij zijne positieven en zoo moedig behalve dat hij geen enkelen zin kon uitspreken zonder dat hij mij deed beven tot in de nieren toe met zijn gebrul van Brand! Wij liepen naar de benedenvoorkamer en staken onze hoofden uit het raam en de majoor riep een ongevoeligen aap van een jongen die voorbijkwam springen als een zieltje zonder zorg, „waar is het? — Brand!" waarop de aap zonder stil te staan riep: „Daar hebben we een leeuwerik! De oude Buffel heeft zijn huis in brand gestoken om te beletten dat er ontdekt werd dat hij de belasting ontdook. Hoera! Brand!" En toen vlogen de vonken omhoog en de rook sloeg naar beneden en het knetteren van de vlammen en het sissen van het water en het slingeren van de brandspuiten en het hakken met de bijlen en het breken van de glazen en het kloppen aan de deuren en het schreeuwen en gillen en de verwarring en de hitte en alles met elkander gaf mij eene vreeselijke hartklopping. „Wees niet bang, beste juffrouw," zei de majoor — „Brand!" „Er is geen reden tot ongerustheid — Brand!" „Doe de voordeur niet open eer ik terugkom — Brand!" „Ik zal eens gaan zien of ik ook van dienst kan zijn — Brand!" — „Gij zijt heel bedaard en wel, niet waar? — Brand, Brand, Brand!" Ik deed al wat ik kon om den man terug te houden en zei hem dat hij onder de brandspuiten verpletterd zou worden, door zijne te groote inspanning doodgepomp zou worden, door de modder en de spuiten druipnat zou worden — als de daken instortten onder het puin verpletterd zou worden — het hielp mij alles niets — hij was een en al moed en hij liep wat hij loopen kon den jongen aap achterna, zoodat hij bijna geen adem meer overhad; en ik en de meiden kropen bij elkaar bij het raam van de voorkamer en keken naar de vreeselijke vlammen over de huizen vanden overkant heen, want het huis van den heer Buffel was om den hoek. En wat zagen we daar een oogenblik later? een hoop volk, die de straat kwam afrennen recht op onze deur af en toen de majoor die den tocht vol drukte scheen te besturen, en toen nog meer volk en toen in een stoel gedragen precies als Guy Fawkes — mijnheer Buffel in eene deken!"

En, mijn lieve mensch, daar laat de majoor den heer Buffel onze stoep opdragen, zij brengen hem in een oogwenk de voorkamer in en brengen hem uit den stoel op de canapé over, daarop stuiven hij en al de anderen weer weg zoo gauw als ze maar kunnen en wij zouden gedacht hebben dat het eene verschijning was geweest als de heer Buffel daar niet zoo akelig met rollende oogen op de canapé had gezeten. In een oogenblik kwamen ze allen weer terug met mevrouw Buffel ook in eene deken, en toen die de kamer ingebracht en op

de canapé geladen was, stoven ze allen weer heen, en kwamen terug met de jonge juffrouw Buffel ook al in eene deken, die wordt ook al binnengedragen en afgeladen en daarop vliegen zij weer weg en komen weer terug met mijnheer Buffel's leerling ook alweer in eene deken, op den rug van de mannen die hem droegen en bij de beenen vasthielden, precies als die schilderij van dat ongelukkige schepsel dat het gevecht verloren heeft (waar de stoel bleef weet ik niet), en zijn hoofd zag er uit alsof iemand hem in de haren gezeten had. Toen zij daar alle vier op eene rij zaten, wreef de majoor zich in de handen en fluisterde mij zoo weinig grof als hij zijne stem maar maken kon in het oor: „Wat zou onze lieve, bijzondere jongen een pret hebben als hij nu eens thuis was!"

Wij zetten wat warme thee voor hen, mijn lieve mensch, en maakten wat geroosterd brood en wat heeten grog van brandewijn met een beetje notemuskaat er in dat zooveel goed doet. In het eerst waren zij geheel van streek door den schrik en geheel verslagen, maar toen zij recht begonnen te gevoelen dat zij veilig waren, werden zij spraakzamer. Het eerste gebruik dat de heer Buffel van zijne tong maakte, was dat hij den majoor zijn redder en zijn besten vriend noemde, waar hij bijvoegde: „mijn voor eenwig dierbare vriend, laat mij u aan mijne vrouw voorstellen," die hem ook haar redder en besten vriend noemde en zoo hartelijk was als zij maar om die deken kon. En de jonge juffrouw Buffel ook. De leerling was nog niet bijgekomen van den schrik en nog wat licht in zijn hoofd; hij deed niets dan kermen: „Robina is in asch verkeerd! Robina is in asch verkeerd!" Hetgeen nog akeliger was, omdat hij in die deken gewikkeld zat en er uit kwam piepen als uit de kast van eene violoncel, totdat de heer Buffel zei: „Robina, spreek hem eens toe!" De jonge juffrouw Buffel zei dus: „lieve George!" en als de majoor juist op dat oogenblik niet bezig geweest was met grog in te schenken, waarbij hem de noot in de keel kwam en hij eene hevige hoestbui kreeg, zou het tooneel hem te veel aangepakt hebben. Toen de leerling een beetje bijgekomen was, leunde de heer Buffel een oogenblikje vertrouwelijk tegen mevrouw Buffel aan, precies als twee bundels kleeren, en zei toen met tranen in de oogen, die de majoor afveegde toen hij ze zag: „wij zijn geen eensgezinde familie geweest, laat ons dat worden na dit gevaar; gij moogt haar hebben, George." De jonge heer kon niet aanstonds ver genoeg zijne armen uitsteken om haar dadelijk in ontvangst te nemen, maar wat hij sprak, drukte hij heel mooi, ofschoon wel wat onsamenhangend uit. Ik weet niet dat ik ooit plezieriger ontbeten heb nadat wij allen een poosje gedut hadden en de jonge juffrouw Buffel thee schonk precies op de Romeinsche manier, zooals vroeger in Covent

Garden Theatre was afgebeeld, en de heele familie alleraangenaamst was, zooals zij gebleven zijn sinds dien nacht toen de majoor beneden aan den reddingstoestel stond en hem opeischte toen zij beneden kwamen—de jongeheer met zijn hoofd naar beneden (daarom was hij er zoo licht in en zat zijn haar zoo in de war). En hoewel ik niet beweren wil dat wij minder geneigd zouden zijn om kwaad van onze medemenschen te denken als wij niets hadden dan dekens om om te slaan, zeg ik toch dat wij elkander beter zouden verstaan als wij niet zoo op een afstand van elkander bleven.

Daar hebt gij onder anderen juffrouw Wozenham verderop aan den overkant van de straat. Ik heb jarenlang een bitter gevoel gehad tegen wat ik nog altoos juffrouw Wozenham's stelselmatig onderkruipen noemen moet en tegen de afbeelding van haar huis in Bradshaw, waarin veel te veel ramen zijn en een vreeselijke eikeboom, die nog nooit in Norfolk-Street te zien is geweest, evenmin als eene koets met vier paarden, en het zou Bradshaw vrij wat meer eer gedaan hebben als hij daar eene vigilante met één paard voor in de plaats had geteekend. Dat gevoel van bitterheid bleef mij bij tot op een namiddag in Januari van dit jaar, toen een van de meiden, Saartje Rairyganoo, die vast van Iersche afkomst is, al heeft zij familie in Cambridge — waarom zou zij anders weggeloopt zijn met een straatmaker van Limmeriksch geloof, en op klompen getrouwd zijn zonder eens te wachten totdat zijn blauw oog behoorlijk genezen was, met het heele gezelschap veertien bij elkaar en één paard die met elkander aan het vechten waren boven op de koets — ik zeg nog eens, lieve, mijne onbehoorlijke gezindheid tegen juffrouw Wozenham duurde tot op dien achtermiddag van Januari van dit jaar, toen Saartje Rairyganoo in mijne kamer kwam bonzen (ik kan er geen zachter uitdrukking voor gebruiken) en met eensprong, die Cambridge-achtig mag zijn of niet, uitriep: „Hoezee, juffrouw! De boel van juffrouw Wozenham is op!” Mijn lieve mensch, toen het zoo in mijn gezicht en door mijn eigen geweten verweten werd dat Saartje de meid reden hebben kon om te denken dat ik mij verheugen kon in den ondergang van mijn medeschepsel, borst ik in tranen uit en viel achterover in mijn stoel en ik zei: „Ik schaam mij over mij zelf!”

Nu dan, ik deed mijn best om zooals anders knusjes thee te drinken, maar het ging niet, want ik kon aan niets anders denken dan aan juffrouw Wozenham en haar ongeluk. Het was een akelig treurige avond en ik ging naar een venster dat op straat uitziet en voor zoover ik het onderscheiden kon door den mist, zag het er zoo somber uit als maar mogelijk was en er was nergens een licht in haar huis te zien. Toen zei ik eindelijk bij mij zelf: „Zoo gaat het niet langer,” en ik zette mijn oudsten hoed op en nam

mijn oudsten doek, want ik wilde nu niet bij juffrouw Wozenham met mijn besten voor den dag komen, en zoo waar als ik hier zit, ik liep de straat over naar Wozenham en klopte aan. „Is juffrouw Wozenham thuis?” vroeg ik, mijn hoofd afwendende toen de deur opengedaan werd. Toen zag ik dat het juffrouw Wozenham zelf was die mij opengedaan had en ze zag er geheel ontdaan en afgetobd uit de arme ziel en hare oogen waren dik van het schreien. „Juffrouw Wozenham,” begon ik, „het is jaren geleden dat wij eene kleine onaangenaamheid met elkander gehad hebben over de muts van mijn kleinzoon die in uw luchtgat gevallen was. Ik heb al lang vergeven en vergeten en ik hoop dat gij het ook gedaan hebt.” „Ja, juffrouw Lirriper,” zei ze, wel wat verwonderd, „dat heb ik.” „Als dat zoo is, mijn lieve,” zei ik, „wil ik gaarne binnengaan en een woordje met u spreken.” Toen ik haar „mijn lieve” noemde, begon juffrouw Wozenham erbarmelijk te schreien, en een niet ongevoelig oud man die zich wel wat beter mocht hebben laten scheren met een slaapmuts en een hoed er overheen en die eene paar beleefde excuses maakte dat hij zoo klierachtig van gestel was, en ook dat hij aan zijne vrouw zat te schrijven op den blaasbalg dien hij voor lessenaar in de hand hield, kwam even uit de achterkamer te voorschijn en zei: „De dame heeft wel een woordje van troost nodig,” en ging er daarop dadelijk weer in. Ik kon dus vanzelf al heel natuurlijk zeggen: „Een woordje van troost, mijnheer? Dan zal ze 't hebben ook!” En juffrouw Wozenham en ik gingen naar de voorkamer met een akelig lichtje dat ook al geschreid scheen te hebben en eindelijk uitknapte, en ik zei: „nu lieve, vertel mij alles,” en zij wrong hare handen en zei: „O, juffrouw Lirriper, die man is hier vanwege den deurwaarder en ik heb geen vriend in de gansche wereld die mij aan een shilling helpen kan.”

Het doet er niets toe wat een praatzieke oude vrouw zooals ik ben tegen juffrouw Wozenham zei, toen zij dat gezegd had, en daarom zal ik u liever vertellen, beste, dat ik er wel dertigmaal een shilling voor overgehad zou hebben als ik haar had kunnen meenemen om een kopje thee bij mij te drinken, maar ik durfde niet om den majoor. Niet, weet ge, dat ik den majoor niet evenals een draadje om mijn vinger kon winden, bij de meeste gelegenheden en bij deze ook wel, als ik er mijn hoofd op gezet had, maar hij en ik hadden juffrouw Wozenham zoo dikwijls tegen elkander over de tong laten gaan, dat ik er mij voor schaamde; ook wist ik dat zij zijn trots beleedigd had en den mijnen niet, en bovendien vreesde ik dat die meid Rairyganoo zich niet fatsoenlijk zou houden. Ik zei dus: „lieve, als gij mij een kopje thee kondt geven om mijn warbol van een hoofd wat helderder te maken, zou ik een beter inzicht in uwe zaken hebben.” De thee kwam dus voor den dag en de zaken

ook, en goed bezien was het toch maar ruim vierhonderd gulden, en — kijk! zij is zulk een vlijtig en eerlijk mensch als er leeft en heeft mij de helft alweer terugbetaald; waartoe zou het nu dienen daar verder over te praten daar het tot het merkwaardigste van de zaak niets afdoet? Want het aardigste van de zaak was dat, toen zij mijne handen vasthield en al bleef kussen en nog eens kussen en mij aldoor zegende en nog eens zegende, ik eindelijk weer opvroolijkte en zei: „Wel, wel, wat ben ik eene domme oude gans geweest, lieve, dat ik u voor zoo geheel anders gehouden heb dan gij zijt!” „En ik dan,” riep zij, „wat heb ik u verkeerd beoordeeld?” „Kom vertel mij,” zei ik, „wat gij in vredes naam van mij dacht?” „O,” zei ze, „ik dacht dat gij geen gevoel hadt voor zulk een leven van sloven en zwoegen als ik had terwijl gij u in overvloed rondwenteldet.” Daarop zei ik schuddende van het lachen (gelukkig, want ik had lang genoeg mijn gevoel verkropt): „Kijk maar eens naar mijn postuur, lieve, en zeg mij dan of ik, zoo ik al overvloed had, er gemakkelijk in gewenteld zou hebben!” Die woorden deden precies wat zij doen moesten. Wij werden zoo vroolijk als ik weet niet wat en ik ging terug naar mijn gelukkig huis, zoo dankbaar en zoo gelukkig als maar mogelijk was. Maar eer ik over die zaak zwijg, verbeeld u eens dat ik den majoor ook geheel verkeerd beoordeeld had! Ja! want den volgenden morgen kwam de majoor in mijn kamertje met zijn hoed netjes afgeborsteld in de hand en hij begon: „mijne beste juffrouw . . .” en ging toen met zijn gezicht achter zijn hoed, alsof hij zoo pas in de kerk kwam. Toen ik hem een en al verbazing aanstaarde kwam hij van achter zijn hoed te voorschijn en begon alweer: „mijne veel geachte, beminde vriendin,” en kroop weer achter zijn hoed. Majoor,” riep ik verschrikt uit, „is er iets met onzen engel van een jongen gebeurd?” „Neen, neen, neen,” zei de majoor, „maar juffrouw Wozenham is van morgen bij mij geweest om mij excuus te vragen en, bij den Hemel! ik ben zoo vol van hetgeen zij mij verteld heeft.” „Tut er de tut, majoor!” zei ik, „gij weet nog niet eens dat ik het u gisteravond niet durfde vertellen en dat ik dus niet half zoo goed over u gedacht heb als gij verdient. Kom dus uit de kerk, majoor, en vergeef mij als een goede oude vriend en ik zal het nooit weer doen.” En ik laat u oordeelen, lieve, of ik dat ooit zou kunnen en willen. En hoe aandoenlijk, als men bedenkt hoeveel juffrouw Wozenham met haar klein inkomen en al hare bankroetjes voor haar ouden vader deed, en hoe zij haar broeder die het ongeluk had gehad van zijn verstand te verliezen door de mathesis, zoo netjes hield, dat men hem door een ringetje kon halen op het zolderkamertje dat zij altoos bij hare commensalen

voor eene rommelkamer uitgaf, en die een heelen schapebout opat als zij er hem een voorzette!

En nu, lieve, zal ik u wezenlijk vertellen van mijn legaat als gij lust hebt nog langer naar mij te luisteren; ik had daar al dadelijk mee willen beginnen, maar ik ben al zoo van het een op het ander gekomen. Het was in de maand Juni, een dag vóór St. Jan, toen de meid, Winifred Madgers, — zij was wat men eene Plymouther zuster noemt, en de Plymouther broeder die met haar strijken ging had groot gelijk, want een netter en zindelijker vrouwtje is er nooit door een man thuis gehaald — later is zij nog eens bij mij geweest met de mooiste Plymouther tweelingen die men zien kan — het was dan den dag vóór St. Jan, toen Winifred Madger bij mij kwam en zei: „Daar is een heer van den consul die de juffrouw graag zelve spreken wil.” Gij moet weten, lieve, dat ik aanstonds de consols in de bank door mijn hoofd haalde, waar ik eene kleinigheid voor Jakob heb staan, en ik zei: „Genadige hemel, ik hoop niet dat hij gesprongen is!” „Daar ziet hij niet naar uit, juffrouw,” zei Winifred. „Laat hem binnenkomen,” zei ik.

De heer kwam binnen, donker en met zijn haar te kort afgeschoren naar mijn smaak, en hij begon zeer beleefd: „Madame Lirwiper!” „Ja, mijnheer, neem plaats,” zei ik. „Ik kom vanwege den Frrwanschen consul,” zei hij. Ik merkte dus al dadelijk dat het niet de Engelsche Bank was. „Wij hebben,” zei de heer, die heel kunstig en zonderling met zijne r's wist te draaien, „van de Mairrwie uit S e n s eene mededeeling ontvangen, welke ik de eer zal hebben u voor te lezen. Madame Lirrwiper verstaat Frrwansch?” „O Heere neen! mijnheer,” zei ik. „Madame Lirriper verstaat er geen woord van.” „Het komt er niet op aan,” zei de heer, „ik zal het verwtalen.”

Daarop, mijn lieve mensch, begon de heer, nadat hij eerst wat van een Departement en eene Mairie gelezen had (waaruit ik, de Hemel bewaar me, Mary verstond totdat de majoor thuis kwam, terwijl ik al dien tijd maar niet begrijpen kon hoe dat meisje er zoo dikwijls bij te pas kwam), een heele ceel te vertalen, die hierop neerkwam: Dat er in de stad S e n s in F r a n k r i j k een onbekend Engelschman lag te sterven. Dat hij niet meer spreken en zich niet meer bewegen kon. Dat er in zijne kamer een gouden horloge lag en eene beurs met zus en zooveel geld en een koffer bevattende die en die kleeren, maar geen pas en geen papieren, behalve dat er op de tafel een pak kaarten lag en dat hij op den rug van hartenaas met potlood geschreven had: „Aan de Overheid. Als ik dood ben, wees dan zoo goed hetgeen ik nalaat, als een legaat te zenden aan mejuffrouw Lirriper, Een en tachtig N o r f o l k - S t r e e t S t r a n d , L o n d e n .” Toen de heer

dat alles uitgelegd had, dat veel accurater opgesomd was dan ik het van de Franschen verwacht zou hebben, daar ik toen dat volk nog niet kende, reikte hij mij het document over, waar ik machtig veel wijzer door werd, dat kunt gij begrijpen, behalve dat ik vond dat het er uitzag alsof het op papier uit een kruidenierswinkel geschreven was en dat het vol zat met stempels dien een arend verbeeldde.

„Meent madame Lirrwiper,” zeide heer, „haarw ongelukkigen landgenoot te herwkennen!”

Gij kunt denken hoe zenuwachtig ik werd, mijn lieve mensch, toen de man zoo plechtig van landgenooten begon te praten.

„Excuseer mij,” zei ik. „Zoudt gij zoo vriendelijk willen zijn, mijnheer, uwe woorden zoo duidelijk mogelijk te maken?”

„Die ongelukkige Engelschman op het punt van te sterwven. Die beprwwoefde landgenoot” zei de heer.

„Dank u mijnheer,” zei ik, „nu versta ik u. Neen, mijnheer, ik heb niet het geringste vermoeden wie het zijn kan.”

„Heeft madame Lirrwiper geen zoon, geen neef, geen petekind, geen vrrwiend, geen bekende van welken aardw ook in Frrwankrwiijk.”

„Ik weet,” zei ik, „dat ik er geen familie of vrienden heb, en naar mijn beste weten geen bekende ook.”

„Parwdonneer mij. Gij houdt locataires?” vroeg de heer.

Ik dacht waarlijk, mijn lieve mensch, dat hij mij met zijne beleefde Fransche manieren iets presenteerde, een snuijfe of zoo, dat kon best wezen. Ik boog even met mijn hoofd en zei: „dank u, als gij 't niet kwalijk neemt, ik snuif niet.”

Daarop keek de vreemde heer mij verlegen aan en zei: „commensalen?”

„O!” zei ik lachend. „Is het dat? Wel ja, zeker!”

„Kan het dan ook een voorwmalige commensaal zijn?” vroeg de heer. „De een of andere commensaal wien gij de huurw hebt kwijtgescholden? Gij hebt de huurw wel eens kwijtgescholden?”

„Hm! Dat is wel eens gebeurd, mijnheer,” zei ik, „maar ik verzeker u dat ik mij geen heer kan herinneren die waarschijnlijk degene zou kunnen zijn dien gij bedoelt.”

Kort en goed, wij konden er geen mouw aan passen; de heer schreef op wat ik geantwoord had en ging heen. Maar hij liet mij het papier waarvan hij er twee bij zich had, en toen de majoor thuis kwam gaf ik den majoor het papier en zei: „majoor, daar hebt gij Moore's Almanak met al zijne hieroglyphen, zie hoe gij er uit wijs wordt.”

De majoor had veel langer werk om het te lezen dan ik gedacht zou hebben, oordeelende naar den vloed van woorden dien hij meester

scheen te zijn toen hij op de orgeldraaiers los ging, maar eindelijk was hij er mee klaarenstond hij mij vol verbazing aan te staren.

„Majoor,” zei ik, „gij staat versteld.”

„Juffrouw,” zei de majoor, „Jakob Jackman begrijpt er niets van.”

Nu trof het juist dat de majoor uit geweest was om informaties te nemen naar spoorwegen en stoombooten, wijs ons kind den volgenden dag met de zomervacantie thuis zou komen en wij hier of daar met hem heen zouden gaan voor zijn plezier en een veranderingetje. Terwijl de majoor daar dus stond te staren kwam het zoo in mij op om tegen hem te zeggen: „majoor, ik wou dat gij uwe boeken en kaarten eens nakeekt om te zien waar die stad S e n s ergens in F r a n k r i j k ligt.”

De majoor kwam weer bij en ging naar de voorkamer en scharrelde er wat rond en kwam terug met de boodschap: „S e n s, mijne beste juffrouw, ligt omstreeks twintig uren bezuiden P a r i j s.”

Met wat ik wezenlijk eene wanhopige poging mag noemen zei ik: „Majoor, daar zullen wij met onzen lieven jongen heengaan!”

Als de majoor ooit buiten zich zelven was, was het bij de gedachte aan die reis! Den ganschen dag was hij als de wilde man in het bosch die eene advertentie in de courant gelezen had die hem iets in zijn voordeel mededeelde, en den volgenden morgen in de vroege, uren voordat Jakob bij mogelijkheid thuis kon zijn, was hij buiten op straat klaar om hem toe te roepen dat wij allen naar F r a n k r i j k gingen. Kleine Rozenkoon was even dol van plezier als de majoor, dat kunt gij denken, en zij maakten zulk een leven met hun beiden dat ik zei: „als gij u niet ordentelijker gedraagt, jongens, stop ik u allebei in bed.” Toen begonnen zij den verrekijker van den majoor schoon te maken om er F r a n k r i j k door te zien en gingen uit en kochten eene leeren reistasch met een draagband om Jakob om te hangen en hij zou er geld in bewaren als een kleine Fortunatus met zijnebeurs.

Als ik het niet beloofd en hun de hoop op die reis niet gegeven had, twijfel ik of ik de zaak wel ondernomen zou hebben, maar het was nu te laat om mijn woord terug te trekken. En zoo gingen wij twee dagen na St. Jan met den eersten trein op reis. En toen wij aan de zee kwamen, dien ik maar eens in mijn leven gezien had toen mijn arme Lirriper mij zijn hof maakte, werd ik heel ernstig gestemd door de frischheid en de diepte en de ruime lucht en de gedachte dat die zee al dien tijd doorgerold had en altoos zoo doorrolde en er zoo weinigen zijn die er over nadenken. Maar ik voelde mij toch gelukkig, en Jakob en de majoor ook, en over het geheel niet onstuimig, ofschoon mijn hoofd zwom en ik wat draaierig werd, maar toch n staat om op te merken dat de vreemde kajuiten

veel holler zijn dan d Engelsche, waardoor er veel meer geraas is als er geen goed scheepsvolk is.

Maar lieve, al het blauw en het licht en de vroolijke kleuren van alles, tot op de schildwachthuisjes toe beschilderd en die blinkende roffelende trommels en die soldaatjes met dunne middeltjes en nette slobkousen toen wij de zee overstaken, dat alles gaf mij een gevoel alsof ik weet niet wat — alsof de atmosfeer van mij afgenomen was. En wat het eten aangaat, wel, al had ik een kok en twee keukenmeiden gehouden, dan had ik het nog niet zoo goed kunnen hebben voor het dubbele van het geld, en geen beleedigde meid die iemand stond aan te gapen en de brokken uit den mond keek en haar kost en onderhoud betaalde met den wensch dat men er in stikken mocht, maar zoo beleefd en zoo warm en oplettend en alles even plezierig behalve dat Jakob glazen vol wijn naar binnen sloeg en ik ieder oogenblik bang was dat ik hem onder de tafel zou zien vallen.

En de manier waarop Jakob zijn Franschsprak was alleraardigst. Hij moest er dikwijls mee voor den dag komen, want als iemand maar een half woord tegen mij sprak zei ik: „Noncomprenie, gij zijt heel vriendelijk maar het helpt u niets — kom, Jakob!” en dan stak Jakob heel lief van wal; het eenige wat er aan het Fransch van Jakob ontbrak, was naar het mij toescheen dat hij nauwelijks een woord verstond van alles wat zij tegen hem zeiden, waardoor zijn Fransch eigenlijk weinig nut deed, schoon hij het anders als een echte Franschman sprak, en den flux de bouche van den majoor in aanmerking genomen, zou ik het Fransch naar het Engelsch beoordeelende gedacht hebben dat er meer keus van woorden in die taal moest geweest zijn, ofschoon ik altoos erkennen moet dat ik hem voor een geboren Franschman zou gehouden hebben als ik hem niet aan een militair in een grijzen rok had hooren vragen hoe laat het was.

Eer wij naar mijn legaat gingen omzien, zouden wij een ganschen dag te P a r i j s blijven en gij kunt denken, lieve, wat dit voor een dag was voor Jakob en den majoor en den verrekijker en mij en den glurenden jonkman aan de deur van het logement (maar ook al heel beleefd) die met ons ging om ons alles te laten zien. Den geheelen spoorweg langs tot aan P a r i j s hadden Jakob en de majoor mij doodsangst op het lijf gehaald door bij de stations op het terrein te gaan bukken om de locomotieven onder hunne mechanische buiken te bekijken en door overal in en uit te kruipen om verbeteringen te ontdekken voor de Vereenigde-Groot-Junction-Zijkamerlijn, maar toen wij op een helderen morgen in die schitterende straten kwamen, lieten zij al hunne Londensche verbeteringen als nutteloos in den steek en dachten

aan niets anders dan aan P a r i j s. Toen wij op weg gingen zei de gluipende jonkman tegen mij: „Wil ik Ingels spreken: Neen?” En ik zei: „als gij kunt jonkman, zal het mij plezier doen, gij zijt wel vriendelijk;” maar na verloop van een half uur toen ik wezenlijk dacht dat de man gek geworden was en ik er bij, zei ik: „Wees zoo goed om maar weer aan uw Fransch te beginnen mijnheer,” dan wist ik althans dat ik dien doodsangst niet zou hebben uit te staan van mijn best te moeten doen om hem te verstaan, hetgeen mij eene ware uitkomst was. Niet dat ik er zooveel meer bij verloor dan de anderen, want ik merkte gewoonlijk op, dat als hij het een of ander heel breedvoerig uitgelegd had en ik tegen Jakob zei: „Wat zegt hij Jakob?” Jakob hem vol wraakzucht in de oogen aankeek en zei: „Hij praat zoo grappig onduidelijk!” en als hij het dan nog alweer langer had uitgelegd en ik dan tegen Jakob zei: „Wel Jakob, waar heeft hij het over?” zei hij: „Hij zegt dat het gebouw in zeventienhonderd vier hersteld is geworden, grootmoê.”

Waar die loerende jonkman die gewoonte van altoos te gluren had opgedaan, kon ik natuurlijk niet weten, maar de manier waarop hij den hoek omging terwijl wij ontbeten, en waarop hij zich weer vertoonde toen wij den laatsten brok in den mond staken, was bijna een wonder, en 's middags met etenstijd was het precies hetzelfde en 's avonds stond hij ook alweer te loeren bij de komedie en bij de deur van het logement en bij de winkels, waar wij een paar kleinigheden kochten en overal waar wij ons bewogen, maar altoos met eene neiging tot spuwen. Van P a r i j s kan ik u niet anders zeggen dan dat het stad en buiten tegelijk is en gehouwen steen en lange straten van hooge huizen en tuinen en fonteinen en standbeelden en boomen en goud en ontzaglijk groote soldaten en ontzaglijk kleine soldaatjes en de aardigste kindermeisjes met de witste mutsjes, die touwtje sprongen met de molligste kindertjes met de platste mutsjes op, en overal zindelijke tafellakens gespreid om te kunnen eten, en de menschen, die den ganschen dag buiten zitten rooken en wijn slurpen, en kleine komedie in de open lucht voor het kleine volkje en ieder winkel eene complete en elegante kamer, terwijl iedereen alles in de wereld als een spelletje scheen te behandelen. En dan 's avonds het schitterende licht, mijn lieve mensch, dat hoog en laag en voor u en achter u en om u heen schittert en het gedrang bij de komedies en het gedrang van allerlei menschen op allerlei plaatsen, alles als in eene tooverwereld. Bijna het eenige wat mij hinderde was dat, of men zijn geld voor den spoorweg betaalde, of geld wisselde bij een wisselaar, of een kaartje voor de komedie nam, iedereen, dames zoowel als heeren (ik denk door het gouvernement) achter de sterkste ijzeren tralies gestopt

wordt, zoodat het er meer van een Zoölogischen tuin heeft dan van een vrij land.

Wel, zoo waar, toen ik dien avond mijn dierbaar corpus in bed neervlijde en mijn kleine schalk mij goedennacht kwam kussen en mij vroeg: „Hoe vindt gij nu dit heerlijke, heerlijke P a r i j s, grootmoê?” zei ik: „Jakob, ik heb een gevoel alsof het een mooi vuurwerk is dat in mijn hoofd afgestoken wordt.” En heel koel en verfrisschend was het den volgende dag buiten toen wij verder gingen om naar mijn legaat om te zien; ik rustte er geheel van uit en het deed mij een boel goed.

En zoo komen wij eindelijk en ten laatste te S e n s, lieve, een aardig stadje met eene kerk met twee hoge torens waar de kraaien al in en uit vlogen en nog een toren op een van die twee andere, als een soort van steenen preekstoel. In dien preekstoel zag ik toen ik in het logement even uitrustte terwijl ons eten klaargemaakt werd een stipje dat zij mij beduiden dat Jakob was, en dat was wezenlijk zoo. Ik had mij juist op het balkon van onze kamer zitten verdiepen in de verbeelding dat daar wel eens een engel kon nederdalen en de menschen toeroepen dat zij vroom en goed moeten zijn, maar ik dacht weinig wat Jakob zonder het zelf te weten daar uit dien hoogen preekstoel een zeker iemand in de stad toeriep.

Het logement was allerheerlijkst gelegen, menschliet! vlak onder de twee torens die er den geheelen dag hunne schaduw op wierpen als een soort van zonnewijzer en het landvolk trok er heen en weer voorbij in karretjes en overdekte cabrioletten en andere kleine voertuigen, en dan was er eene markt buiten aan den voorkant van de kerk, alles zoo aardig, precies eene schilderij.

De majoor en ik waren het eens om wat er ook van mijn legaat komen mocht, hier te blijven zoolang als ons uitstapje duurde, en wij spraken ook af dat wij het genot van onzen lieven jongen niet bederven zouden door het gezicht van dien Engelschman als hij nog leefde, maar dat wij er met ons beiden zonder hem heen zouden gaan. Want gij moet begrijpen dat de majoor geen adem genoeg had om zoo hoog te klimmen als Jakob, en dat hij dus weer bij mij gekomen was en hem met den gids had achtergelaten.

Na den eten dan, toen Jakob naar de rivier was gaan kijken, ging de majoor naar de Mairie en kwam een oogenblik later terug met een militair met sabel en sporen en eene kokarde op zijn hoed en een gelen draagband om den schouder en lange tasschen langs zijne beenen slingerend, wat hij heel lastig moest vinden. „De Engelschman ligt nog in denzelfden toestand, beste juffrouw. Deze heer zal ons naar zijne woning vergezellen.” Daarop nam de militair zijn hoed met de kokarde voor mij af en ik merkte op dat hij zijn voorhoofd kaalgeschoren

had in navolging van Napoleon Bonaparte, maar zonder dat hij daarom op hem leek.

Wij gingen het binnenplein over, de groote kerkdeuren voorbij en eene nauwe H o o g s t r a a t door, waar de menschen voor hunne huizen zaten te praten en de kinderen er omheen speelden. De militair ging vooruit en stond stil bij een spekslagerswinkel met een nagemaakt varkentje voor de glazendeur en eene zijdeur waaruit een ezel stond te kijken.

Toen de ezel den militair zag, kwam hij naar buiten stappen om zich om te keeren en draafde toen door de gang naar eene plaats achter het huis. Toen het veld nu vrij was, werden de majoor en ik de algemeene trap op gewezen naar eene bovenkamer op de tweede verdieping, een naakt vertrek met gele tegels bevloerd en jaloezieën van buiten, die neergelaten waren om het licht buiten te sluiten. Toen de militair de jaloezieën optrok, zag ik den toren waar ik Jakob gezien had verduisteren, wjl de zon bijna onderging, en ik liep naar het ledikant dat tegen den muur aanstond, en zag den Engelschman.

Hij had een soort van hersenkoorts gehad; zijn haar was afgeschoren en zijn hoofd was met natte linnen doeken omwonden. Ik bekeek hem nauwkeurig zooals hij daar lag geheel uitgeteerd en met gesloten oogen, en ik zei tegen den majoor:

„Ik heb dat gezicht nooit meer gezien.”

De majoor keek hem even oplettend aan en zei:

„Ik heb dat gezicht evenmin ooit gezien.”

Toen de majoor den militair uitlegde wat wij spraken, haalde de man de schouders op en liet den majoor de kaart zien, waarop hij het legaat voor mij beschreven had. Het was met eene zwakke en bevende hand in bed geschreven en ik kende het schrift evenmin als het gezicht. De majoor ook niet.

Hoewel hij daar alleen lag, werd het armschepsel zoo goed opgepast als hij verlangen kon, en hij zou er toch geen bewustheid van gehad hebben al had er iemand bij hem gezeten. Ik verzocht den majoor aan den militair te zeggen dat wij nog niet dachten te vertrekken en dat ik den volgende dag terug zou komen en een poosje bij het bed zou blijven zitten. Maar ik liet hem er bij zeggen (en ik schudde erg met mijn hoofd om die betuiging nog sterker te maken), dat wij het beiden eens waren, dat wij dat gezicht nooit meer gezien hadden.

Ons kind was erg verwonderd toen wij het hem 's avonds op het balkon onder het sterrenlicht vertelden, en hij haalde sommige geschiedenissen van voormalige commensalen nog eens op, die de majoor in vroeger tijd had opgeteekend, en vroeg of het niet mogelijk was dat het die commensaal was of die; maar het was niet mogelijk en wij gingen naar bed.

Den anderen morgen, toen wij aan het ontbijt zaten, kwam de militair aanbengelen en zeide

dat de dokter uit de verschijnselen meende op te maken dat de zieke nog een oogenblik bij zijn bewustzijn zou komen eer zijn einde daar was. Ik zeide dus tegen den majoor en Jakob: „gij jongens moet u maar gaan amuseeren en ik zal mijn gebedenboek meenemen en voor het bed gaan zitten.” Dat deed ik en ik bleef er uren lang zitten, en las nu en dan een gebed voor die arme ziel, en de dag was al een heel eind heen toen hij zijne hand bewoog. Hij had zoo stil gelegen, dat ik het merkte zoodra hij zich bewoog en ik nam mijn bril af en legde mijn boek neer en stond op en keek naar hem. Nadat hij zijne eene hand bewogen had, bewoog hij ook de tweede en tastte er mee om zich heen als iemand die in donker loopt. Lang nadat hij zijne oogen opengedaan had, bleef er nog een waas voor en hij bleef tasten alsof hij naar licht zocht. Maar langzamerhand werd zijn gezicht helderder en bleven zijne handen rusten. Hij zag de zoldering, hij zag den muur, hij zag mij. Naarmate zijn gezicht helderder werd, klaarde ook het mijne op, en toen wij elkander eindelijk in de oogen keken, deed ik verschrikt een stap achteruit en riep hartstochtelijk:

„O, gij slecht mensch! Zoo zoekt uwe zonde u thuis!”

Want zoodra er leven in zijne oogen was, herkende ik hem als den heer Edson, Jakob's vader, die Jakobs jonge ongetrouwde moeder zoo schandelijk verlaten had, dat arme, teere schepseltje dat in mijne armen stierf en mij Jakob naliet.

„O gij hardvochtig mensch! Valsche slechte verrader!”

Met de weinige kracht die hij bezat deed hij eene poging om zich om te keeren met zijn aangezicht in het kussen om het te verbergen. Zijn arm viel uit bed en zijn hoofd er bij en daar lag hij voor mij geheel verslagen naar lichaam en naar geest. Zeker, het was het akeligste dat men onder de zomerzon zien kon!

„O gezegende Hemel!” zei ik schreiende, „leer mij wat ik tot dien gebroken sterveling zeggen moet! Ik ben een arm zondig mensch en het oordeel is niet aan mij.”

Toen ik mijne oogen opsloeg naar de helderblauwe lucht, zag ik den hoogen toren waar Jakob boven de vogels had gestaan en datzelfde venster had gezien; en de laatste blik van die arme lieve jonge moeder scheen uit die hoogte neer te zien toen hare ziel onbeneveld was geworden en vrij.

„O man, man, man!” zei ik en ik ging op mijne knieën voor het bed; „als uw hart verscheurd is en gij waarachtig berouw hebt over hetgeen gij misdeed, zal onze Verlosser nog medelijden met u hebben.”

Toen ik met mijn gezicht tegen het bed aanleunde, kon zijne zwakke hand zich juist genoeg bewegen om mij aan te raken. Ik hoop dat die

aanraking vol berouw was. Hij wilde mij vasthouden, maar de vingers waren te zwak om zich te sluiten.

Ik legde hem weder op zijn kussen terecht en zeide tot hem:

„Kunt gij mij verstaan?”

Zijne oogen zeiden ja.

„Kent gij mij?”

Zijne oogen zeiden ja, nog duidelijker dan te voren.

„Ik ben hier niet alleen. De majoor is bij mij. Herinnert gij u den majoor nog?”

„Ja.” Dat wil zeggen hij gaf te kennen van ja, op dezelfde wijze als te voren.

„En wat meer is, de majoor en ik zijn zelfs niet alleen hier. Wij hebben mijn kleinzoon, zijn petekind, bij ons. Verstaat gij mij? Mijn kleinzoon.”

De vingers beproefden nogmaals mijn kleed te vatten, maar konden niet meer dan er naar toe kruipen en dan weer neervallen.

„Weet gij wie mijn kleinzoon is?”

„Ja.”

„Ik had medelijden met zijne verlaten moeder en ik had haar lief. Toen zijne moeder op sterven lag zeide ik tot haar: „Lieve, dit kindje heeft God aan eene kinderlooze oude vrouw gezonden.” Sedert dien tijd is hij mijne blijdschap en mijn trots geweest. Ik heb hem lief alsof hij de moeder-melk aan mijne borst gezogen had. Verlangt gij mijn kleinzoon te zien eer gij sterft?”

„Ja.”

„Geef mij dan als ik ophoud met spreken een teeken of gij goed begrepen hebt wat ik u zeggen zal. Hij weet niets van de geschiedenis zijner geboorte. Hij weet of vermoedt niets. Als ik hem hier breng bij dit bed, zal hij denken dat hij bij een volslagen vreemde staat. Hem altijd in onwetendheid te houden dat er zooveel kwaad en ellende in de wereld is, staat boven mijne macht; maar dat dat kwaad en die ellende hem zoo nabij geweest zijn in zijn onschuldige wiegje, dat heb ik voor hem verborgen gehouden en zal ik voor hem verborgen houden. Om den wil zijner moeder en om zijnentwil.”

Hij toonde mij dat hij mij duidelijk verstond en de tranen rolden uit zijne oogen.

„Rust nu wat uit en gij zult hem zien!”

Ik gaf hem een teugje wijn en wat brandewijn en legde zijn bed wat terecht, maar ik begon bang te worden dat Jakob en de majoor te lang zouden wegblijven. Doordat ik daarover tobde en bij het bed bezig was, hoorde ik een voetstap op de trap en schrikte toen ik den majoor midden in de kamer pal zag stilstaan starend op de oogen van den man in zijn bed en hem evengoed kennende als ik hem gekend had.

Er was toorn op het gezicht van den majoor en afschuw en weerzin en ik weet niet wat al. Daarom ging ik naar hem toe en bracht hem bij het bed en toen ik mijne handen vouwde en ophief deed de majoor het eveneens.

„O Heer,” zei ik, „Gij weet hoeveel wij dat jonge schepseltje dat nu bij U in den hemelis, hebben zien lijden en treuren. Zoo deze man waarachtig berouw heeft, bidden wij U nederig te zamen hem genadig te zijn.”

Daarop zeide de majoor „amen!” en na een oogenblik zwijgens fluisterde ik hem toe: „Beste oude vriend, haal onzen lieven jongen,” en de majoor die zoo schrander was van alles te begripen zonder dat ik hem een woord gezegd had, ging heen en haalde hem.

Nooit, nooit, nooit zal ik het mooie blonde gezichtje van ons kind vergeten, zooals het daar aan den voet van het bed stond en naar zijn onbekenden vader keek. O, wat geleek hij toen op zijne lieve jonge moeder!

„Jakob,” zei ik, „ik weet nu alles van dien armen heer die zoo ziek is; hij heeft vroeger wel in ons oude huis gewoond. Hij wilde gaarne allen zien die er toe behooren, eer hij sterven gaat, daarom heb ik u laten halen.”

„Och, arme man!” zei Jakob een stap nader komende en heel zacht een van zijne handen aanrakende. „Ik heb erg medelijden met hem. Die arme, arme man!”

De oogen die zoo spoedig voor altijd gesloten zouden zijn, keerden zich tot mij, en ik was niet zóó sterk in den hoogmoed mijner kracht dat ik ze kon weerstaan.

„Mijn lieveling, mijn jongen, er is eene reden in de verborgen geschiedenis van dezen medemensch die daar ligt zooals de besten en de slechtsten onzer éénmaal allen zullen liggen, die zijn geest in zijn laatste uur rust zou geven als gij uwe wang tegen zijn voorhoofd leggen wildet en zeggen: „God moge het u vergeven!”

„O, grootmoe,” zei Jakob met een vol hart. „Zoo veel ben ik niet waard!” Maar hij boog voorover en deed het. Toen gelukte het de zwakke vingers eindelijk mijne mouw vast te houden en ik geloof dat hij mij wilde kussen toen hij stierf.

Ziedaar lieve! Daar hebt gij nu de gansche geschiedenis van mijn legaat en het vertellen is mij wel tienmaal de moeite waard geweest als het u genoegen heeft gedaan.

Gij denkt misschien dat dit sterfgeval ons een tegenzin gaf in het Fransche stadje S e n s, maar dat was toch zoo niet. Ik merkte bij mij zelve op dat ik nooit naar dien hoogen toren boven op dien anderen toren keek, of de dagen kwamen mij voor den geest toen dat lieve ding met haar mooi blond haar op mij als op eene moeder vertrouwde, en die herinnering maakte het stadje zoo vredig voor mij dat ik het niet zeggen kan. Ieder levend wezen tot de duiven op het voorplein toe sloten vriendschap met Jakob en den majoor en gingen op allerlei tochten met hen ratelen in allerlei soorten van voertuigen met wilde vrachtpaar-

den er voor met en zonder hoofden — met modder in plaats van verf en touwen voor tuig — en al die nieuwe vrienden als slagers in het blauw gekleed, en ieder nieuw paard op zijne achterbeenen, gereed om ieder ander paard te verslinden en te verteren, en ieder man die eene zweep had om er mee te klap klap klap klap klappen, er mee klappend alsof hij nog een jongen was die zijn eerste zweepje gekregen had. En de majoor, mensch lief, de man sleet het grootste gedeelte van zijn tijd met een glaasje in de eene hand en eene flesch met lichten wijn in de andere en telkens als hij nog iemand zag met een glaasje in de hand — onverschillig wie het was, de militair met zijn gebengel of de bedienden van het logement aan hun avondeten op de plaats, of de burgers die op de bank bij hunne deur zaten te praten, of de boeren die na afloop van de markt naar huis gingen — de majoor er op af om met hem te klinken en te roepen Hoera! Vive Die of die! of Vive Dit of dat! alsof hij bezeten was. En ofschoon ik dat niet geheel en al goedgekeurde, zei ik toch bij mij zelve „’s lands wijs, ’s lands eer,” en toen hij danste in de open lucht met eene dame die een barbierswinkel had, vond ik dat de majoor gelijk had dat hij zoo mooi danste als hij kon, zoo vlug als ik nooit gedacht had dat hij zou kunnen, ofschoon ik wel wat ongerust werd op het barricade-achtige geluid van het geschreeuw der overigen totdat ik vroeg: „Wat schreeuwen zij toch allen, Jakob?” en Jakob antwoordde: „Zij roepen, grootmoe: Bravo de Engelsche militairen! Bravo de Engelsche militairen!” hetgeen zeer streelend was voor mijn gevoel als eene Engelsche en paste aan den naam waaronder de majoor bekend was.

Maar elken avond op een geregeld uur zaten wij met ons drieën op het balkon van het logement aan het voorplein en zagen omhoog naar het gouden en rozeroode licht dat zich afwisselde op de groote torens, en keken naar de schaduw van die torens, zooals die veranderde op alles om ons heen en op ons zelve, en wat denkt gij wel dat wij daar deden? Wel, mijn lieve mensch, daar had Jakob nog eenige verhalen meegebracht die de majoor had opgeschreven, zooals zij hem door voormalige commensalen van Een en tachtig Norfolk-Street verteld waren, en daar kwam hij er mee voor den dag met deze speech:

„Daar zit gij nu, grootmoe! Daar zit gij nu, oom. Hier heb ik nog wat! Ik zal voorlezen. Want al hebt gij ze voor mij geschreven, oom, ik weet toch wel dat gij het niet kwalijk neemt, als ik ze aan grootmoe overdraag; doet gij wel?”

„Neen, beste jongen,” zei de majoor. „Alles wat wij hebben, behoort haar en wij zelf behooren haar toe.”

„Wij zijn hare liefhebbende J. Jackman en

J. Jackman Lirriper," riep de jonge schelm, terwijl hij mij knuffelde. „Heel goed dus, oom; luister. Daar grootmoe nu toch aan het erven is, zal ik deze vertellingen ook als een legaat beschouwen; ik zal ze aan grootmoe vermaken. Wat zegt gij daarvan, oom?"

„Hip hip hoera!" zei de majoor.

„Heel goed dan," riep Jakob vol beweging. „Vive de Engelsche militairen! Vive de dame Lirriper! Vive de Jakob Jackman Dito! Vive het legaat! Nu, let wel op; ik zal voorlezen! En ik zal u zeggen wat ik nog meer doen zal. Op den laatsten avond van ons uitstapje hier, als wij allen gepakt zijn en heengaan, zal ik het hek sluiten met iets van mij zelve."

„Vergeet niet uw woord te houden, heertje," zei ik.

„Wees maar niet bang, grootmoe," riep de jonge schitteroog. „Nu dan! ik ga lezen. Een, twee, drie begin. Doet uwe monden open en uwe oogen dicht, en ziet wat Fortuin u geeft... Luister, grootmoe. Luister, oom!"

Zoo begon Jakob vroolijk te lezen, hij las iederen avond zoolang wij er waren; somtijds waren wij er zoo laat in den avond mee bezig, dat wij er eene kaars op het balkon bij noodig hadden, waarvan de vlam niet eens in de kalme lucht flikkerde. En daar hebt gij nu die andere helft van mijn legaat lieve, alles geschreven met de duidelijke ronde hand van den majoor. Ik zou wel willen dat ik er u de kerktorens bij kon geven en de prettige lucht en het voorplein van het logement en de duiven die telkens op de balustrade bij Jakob kwamen zitten en die heel wijs met de kopjes op zijde zaten alsof zij toekken of het wel goed ging; maar gij moet het nu maar nemen zooals het is.

II.

EEN VOORMALIG COMMENSAAL VERTELT EENE AKE-
LIGE HISTORIE VAN EEN DOKTER.

Ik heb altijd op eenvoudigen voet geleefd, majoor, in een kalmen tijd, en zou al zeer weinig van mijn eigen leven en avonturen kunnen vertellen (als het van mij gevergd werd), dat iemand behalve mij zelve belang zou inboezemen. Maar ik heb eene geschiedenis in mijn bezit, die tot uw dienst is, als gij haar hooren wilt. Ik heb slechts weinig aangaande die geschiedenis te zeggen. Mijn vader heeft het manuscript in zijn bezit gehad zoolang als mij heugt, en heeft mij eens verlof gegeven het te lezen, toen ik tot jaren van onderscheid gekomen was. Hij had het van een oud vriend gekregen, dien ik mij nog flauw bij ons aan huis herinneren kan, toen ik nog een kleine

jongen was: een vriendelijke Franschman met een droefgeestigen glimlach. Al zeer spoedig verdwijnt hij in de herinnering mijner eerste kinderjaren en ik herinner mij hem hoofdzakelijk door de omstandigheid, dat mijn vader mij vertelde dat hij het manuscript van hem had gekregen en dat de Franschman hem bij het overreiken daarvan gezegd had: „Ach, weinig menschen zouden gelooven wat er in dien tijd al in Frankrijk omging, maar hier hebt gij er een staaltje van. Ik verwacht zelfs niet dat gij het gelooven zult!"

Toen de tijd kwam dat ik de papieren van mijn overleden vader onderzoeken moest, kreeg ik met al het andere ook dit papier in handen. Ik legde het ter zijde, want ik was overkropt met bezigheden in die dagen, en eerst gisteren kwam het mij juist hier in huis in handen, terwijl ik bezig was met snuffelen in eene groote trommel papieren van mijn bankier in het Strand hier dichtbij, waartoe ik mij van tijd tot tijd nederzet. Ik maakte onmiddellijk een einde aan mijn snuffelen, en met het genot dat grootendeels ontstond uit het bewustzijn dat ik iets anders behoorde te doen, las ik het manuscript van regel tot regel door. Het is geel en verflenst, zooals gij ziet: en zonderling is het, zooals gij hooren zult. Het is als volgt:

Het is genoegzaam bekend, dat wij Parijzenaars tegen het einde der achttiende eeuw, toen het oogenblik naderde waarop de machtige verandering, die reeds zoolang gedreigd had, op het punt was van los te barsten, in een gemoedstoestand verkeerden, die niet veel erger zijn kon dan hij was. Door overdaad van weelde hadden wij alle vatbaarheid voor genot nageenog verloren; terwijl plichtgevoel, de hemel zij ons genadig, ver te zoeken was. Welke denkbeelden hadden wij over de verantwoordelijkheid van den mensch? — Wij waren hier om het leven te genieten als wij konden; — nu, er waren middelen genoeg om er een eind aan te maken.

Het was een staat van zaken waarvan een ieder de onhoudbaarheid moest inzien. Er moest een groote schok ophanden zijn; zulk eene ontstemde constitutie moest een hevigen aanval doorstaan eer er kans op beterschap kon bestaan. Die „hevige aanval" kwam en de groote Fransche omwenteling bracht een nieuwen staat van zaken in het leven. Wat ik thans te verhalen heb, heeft echter niets met die omwenteling te maken, maar greep plaats eenige jaren voor die ontzaglijke beroering de wereld deed schud- den en er een nieuw tijdperk begon.

Het is niet te denken, dat menschen, die leefden en dachten zooals de hoogere klassen van Parijs in dien tijd, gelukkig waren. Ja, een oprecht, openhartig man, die tamelijk tevreden was met de wereld zooals hij haar vond,

die geneigd en in staat was het leven te genieten, zou door het meer verlicht (en rampzaliger) soort met verachting bejegend geworden zijn, als iemand wien het zoowel aan verstand als aan „ton” ontbrak. Er waren er trouwens weinig van dien aard en de vertegenwoordigers der ziekelijke klasse had geheel de overhand. Het sprak vanzelf, dat een middel, dat zoo goed berekend was om hen uit ongelegenheden te helpen als de zelfmoord, bij die klasse van menschen niet verwaarloosd werd, en ik zeg niet te veel als ik beweer dat de slachtoffers van die vreeselijke misdaad ver den maatstaf van gewone tijden overtrof. Het was zulk eene gemakkelijke toevlucht! zulk een afdoend middel om uit moeilijkheden te geraken! Had men geldgebrek? Had men eene lastige vrouw, of eene halsstarrige minnares? Woei de oostenwind te fel en te lang? Was genot geen genot meer en was verdriet nog altoos verdriet? Was het leven, om welke redten dan ook, zonder waarde, of een last, eene marteling, eene hel op aarde? — Het middel lag voor de hand — maak er een einde aan. En wat er achter dit leven lag? Ei wat — die kans moest men wagen. Misschien was er niets. Misschien waren er de Elyzeesche Velden, met eindeloze aardsche genietingen en eeuwige jeugd en frisheid om voor dat genot ontvankelijk te zijn. „Laat ons maken dat wij weggomen,” zeiden de vermoelden, „wie wil ons voorthelpen?”

Aan helpers geen gebrek. Er was listig vergif genoeg, dat in een ommezien bracht waar men heen wilde, eer men er op verdacht was. Er waren baden en lancetten, en iedereen kon een warm bad nemen, een ader openen en op eene fatsoenlijke manier sterven. Dan waren er ook pistolen, fraai klein speelgoedje, ingelegd met zilver en paarlemoer, met een eigen wapen in den holster en een kroontje als men — wat zeer waarschijnlijk was — een markies was. En was er geen kolendamp? Men zegt dat de slaap, door die stiklucht teweeggebracht, diep is en gezond — zonder droomen en geen ontwaken. Maar dan moest men zorgvuldig alle reten en naden dichtstoppen, anders zou men allicht eenige versche lucht inademen en zich den volgenden dag nog wedervinden onder oostenwinden en schuldeischers en al die andere kwalen, zonder er iets anders bij gewonnen te hebben dan eene hevige congestie naar het hoofd. Al de verschillende wijzen, waarop ons kleine levensvontje uitgebluscht kan worden, waren in dien tijd aan de orde van den dag; ééne manier was er inzonderheid om dat vreeselijke werk te verrichten, die meer dan al de andere in zwang was; met die manier hebben wij thans te doen.

Er was eene zekere fraaie straat in Parijs en in de Faubourg St. Germain, waarin een zeker geleerd en handig dokter woonde.

Wij zullen dien geleerden man dokter Bertrand noemen. Hij was iemand van een in het oog loopend en aangenaam uiterlijk, met eene fraaie, krachtige gestalte en een schoon en bijzonder schrander gelaat. Hij was tusschen de veertig en vijftig jaren oud. Er was echter ééne eigenaardigheid op zijn gelaat, welke iedereen, die met hem in aanraking kwam, in het oog moest vallen, ofschoon niet ieder in woorden zou hebben kunnen brengen wat hem in het uiterlijk van den dokter trof. Zijne oogen waren dood. Er was nooit verandering, zelden beweging in. Het overige van zijn gelaat was even beweeglijk als dat van andere menschen, maar zijne oogen niet. Zij waren van eene doffe loodkleur en schenen werkelijk door geen leven beziel te zijn; dat denkbeeld werd nog versterkt door de blauwe, ongezone kringen rondom zijne oogen, en naar die kleur te oordeelen, kon ook de huid dood zijn.

Ondanks die doode oogen was dokter Bertrand iemand van opgeruimde, ja vroolijke manieren en onveranderlijke verbazende beleefdheid. Niets was in staat hem driftig te maken. Ook was hij door eene ondoordringbare geheimzinnigheid omringd. Het was onmogelijk de barricades omver te halen, welke zijne beleefdheid om hem heen had opgeworpen. Dokter Bertrand had menige ontdekking gedaan waarmede de maatschappelijke wereld gebaat was geworden. Hij was een rijk man en zijne middelen waren in den laatsten tijd in het oog loopend toegenomen. Ook maakte de dokter van zijn welstand geen geheim; het lag in zijn aard de weelde en den overvloed des levens te willen genieten en hij genoot ze beide. Zijn huis, een hotel van middelbare grootte in de Rue Maucouneil, lag midden in een plein dat er bij behoorde en dat, vol bloemen en heesters, een voorbeeld was van goeden smaak. Zijne eetzaal inzonderheid was het verwezenlijkte ideaal van wat zulk een vertrek zijn moet. Schilderijen — kunstwerken, geene meubelstukken — versierden de wanden en werden bij avond op de meest artistieke wijze door ontzaglijk groote lampen verlicht. De grond was bekleed met de prachtigste Perzische tapijten; de gordijnen en stoelen waren van het kostbaarste trijp: in de orangerie, die altoos met de grootste kwistigheid gestookt werd, sprong gestadig eene fontein en het zachte nederplassen van het water gaf den indruk van muziek op die bekoorlijke plaats.

En wél mocht dokter Bertrand zulk eene volmaakte eetzaal in zijn huis hebben: want het geven van diners behoorde tot zijn vak. Zijne diners hadden in zekere kringen groote vermaardheid, maar men sprak er altoos over onder de roos.

Er werd gefluisterd, dat de luister van die diners fabelachtig was; dat de schotels en de wijnen een trap van ongekende volmaaktheid had-

den bereikt; dat de gasten bediend werden door knechts, die hun werk verstonden, en dat zegt veel; dat zij aan tafel op fluweelen fauteuils gezeten waren en van gouden borden aten; ook werd er gezegd, dat dokter Bertrand in den geest van den tijd wist te dringen, dat hij een sterk en ervaren chemist was en dat het eene uitgemaakte zaak was, dat de gasten van dokter Bertrand het leven juist niet vonden alles wat zij wenschen konden en den nacht nadat zij de gastvrijheid van dokter Bertrand genoten hadden niet verlangden te overleven.

Zonderlinge en onduidbare beschuldiging! Wie kon daaronder leven? — Dokter Bertrand naar allen schijn wel. Want hij leefde niet alleen, maar tierde er welig onder. Het was eene kiesche en uitgezochte manier om een einde te maken aan de moeilijkheden des levens, zulk een diner van dokter Bertrand! Men dineerde met ongehoorde weelde, in een uitmuntend gezelschap, waarvan de dokter zelf de élite uitmaakte. Men gevoelde geen pijn noch eenige onaangename aandoening; daarvoor kende de dokter zijn werk al te goed; men ging naar huis, een weinig dof en slaperig misschien, maar juist genoeg om met genot aan zijn bed te denken; men sliep onmiddellijk in (de dokter wist op de minuut af den tijd te bepalen) — en men ontwaakte in de Elyzeesche Velden; althans men dacht daar te ontwaken. Dat was — het zij in het voorbijgaan gezegd — het eenige punt van het programma, waaromtrent de dokter geene zekerheid kon geven.

Op zekeren morgen ontving de dokter een brief van een jong edelman, De Clerval genaamd, waarin den schrijver verzocht den volgende dag van de gastvrijheid des dokters gebruik te mogen maken. Dat was de gewone vorm waarin men zich aanmeldde, terwijl — evenzeer volgens de bestaande gewoonte — het verzoek van eene aanzienlijke som gelds vergezeld ging. Op den behoorlijken tijd ontving de heer De Clerval een beleefd antwoord met eene invitatiekaart voor den volgende dag en de betuiging met hoeveel genoegen de dokter den tijd te gemoet zag waarop hij de eer zou hebben met den heer De Clerval kennis te maken.

Een donkere, regenachtige Novemberdag was niet geschikt om iemand, die een tegenzin in het leven had opgevat, met dat leven te verzoenen. Alles droop. De boomen in de Champs Elysées, de luifels van de schildwachthuisjes, de paraplu's van hen die zich in die weelde verheugen mochten en de hoeden van hen die ze niet bezaten; alles dreef van het nat. Ja, druipnat-zijn was zoodanig het kenmerk van dien dag, dat de dokter met dien fijnen tact en die kennis der menschelijke natuur, die hem zoozeer onderscheidde, bij het maken van zijn programma voor den avond bevolen had de fontein in

de oranjerie te laten stilstaan, opdat het water geen onaangename indruk op zijne gasten maken mocht. Dokter Bertrand zorgde altoos met de meeste nauwlettendheid, dat niets de goede stemming zijner gasten bedierf.

Alfred De Clerval was in zekeren zin eene uitzondering op de gewone klasse van des dokters gasten. In zijn geval was het geen een n u i, geen walging van het leven, noch het smachten naar de eene of andere sensatie, die hem bewogen had zich bij den dokter aan te melden. Het was deels een gekwetst eergevoel, deels gramschap, met de heilige overtuiging, dat hetgeen waar hij zijn hart op had gezet, waarvan alleen hij geluk in deze wereld verwachtte, voor altijd voor hem verloren was. Hij was iemand van een onstuimig, onberaden karakter; hij meende dat al zijne kans op geluk verloren was en besloot een einde aan zijn leven te maken. Twee groote oorzaken brachten meestal koren op des dokters molen: geldelijke ongelegenheid en onbeantwoorde liefde. Het verdriet van De Clerval was van dat laatste soort. Men verkeerde in eene koortsachtige gejaagdheid door liefde en jaloezie. Hij was sedert lang de vurige aanbieder van Mademoiselle Thérèse de Farelles, eene beroemde schoonheid in die dagen. Alles was een tijdlang goed gegaan, totdat er een zekere Vicomte de Noel, een neef van de dame, op het tooneel kwam. De Clerval werd jaloeersch, er volgden meer of minder onaangename scènes en eindelijk een ernstige twist. Mademoiselle de Farelles was een van die menschen, die te trotsch zijn om zich van eene valsche beschuldiging te zuiveren, al stond het gemakkelijk in hare macht. Nu had de Clerval den Vicomte de Noel zelfs nooit gezien; ja, de voornaamste omgang tusschen dezen en Mademoiselle de Farelles had in eene briefwisseling bestaan, en het was gedeeltelijk die briefwisseling, die den twist veroorzaakt had.

Toen De Clerval het salon van dokter Bertrand binnentrad waar de gasten bijeen waren eer het diner was aangekondigd, zag hij, dat hij een deel uitmaakte van een gezelschap van acht of tien personen, die, evenals hij, op het punt stonden van aan de tafel des dokters aan te zitten met een wanhopig doel. Ten opzichte van physionomieën behoorden zij onder allerlei typen; sommigen waren er dik, anderen mager van gelaat, sommigen bloeiend van kleur, anderen weder zeer bleek. In één opzicht waren zij slechts aan elkander gelijk: zij hadden allen een soort van ondoordringbare uitdrukking op hun gelaat gebracht, om voor elkander te verbergen wat er in hunne ziel mocht omgaan; en dat masker droeg men niet tevergeefs.

Wij zeiden, dat er van allerlei soort van menschen in de zaal waren; zoo was er bij voorbeeld een man met een joviaal gezicht, die

misschien wel gedaan zou hebben met, om zekere reden, een dokter te raadplegen; een weinig te veel „bon vivant” voorzeker, maar wat ter wereld deed de man hier!” Ware hij dien morgen gekomen om den dokter over zijne digestie te spreken, dat zou zeer begrijpelijk geweest zijn, maar wat doet hij hier nu? — De man weet dat het den volgenden dag algemeen bekend zal zijn, dat hij geruïneerd, dat hij een bedrieger is. Zijne zaken zullen instorten als een kaartenhuis, en hij, die zoozeer hangt aan zijne geëerde positie onder zijne medemenschen, hij weet dat hij zich nooit weder in de samenleving zal durven vertoonen. Getrouw aan zijn trek tot gezelligheid en liefde voor diners, komt hij om in goed gezelschap een einde te maken aan zijn leven. Zeker, geen ander stelsel dan dat van dokter Bertrand zou met de neigingen van dien ongelukkigen speculant gestrookt hebben. Eere zij dokter Bertrand, die allerlei soort van menschen van het middel tot zelfmoord voorziet!

Daar ginds staat iemand van geheel anderen aard. Een donker man, zonder baard, bij wien de onpeilbare uitdrukking sterker is dan bij een der anderen. Dien morgen tikte zijn kamerdienaar aan de deur en bracht hem een brief, aan Monsieur gericht, dien de kamenier op de toilettafel van madame gevonden had. Madame zelve was niet in hare kamer geweest en had slechts dien brief bij den spiegel achtergelaten. Monsieur las den brief, en nu zit hij hier bij dokter Bertrand, ziet doodelijk bleek en spreekt geen woord.

Zulke gasten als die twee en De Clerval waren eene uitzondering. De rechte man op de rechte plaats was een lang vaal jongmensch, dien Alfred tegen den schoorsteenmantel zag leunen, en die te traag scheen om te zitten, om te staan, of te liggen, en daarom niet wel anders dan leunen kon. Hij had een fraai gelaat, voor zoover het de regelmaat zijner trekken gold, maar de uitdrukking was wanhopig; zoo ledig, zoo uitgeput, zoo hopeloos, dat men waarlijk bijna geneigd werd te gelooven dat hij niets beters doen kon dan bij dokter Bertrand te komen dineeren.

Hij was prachtig gekleed en de waarde van zijne vestknoopjes en doekspelden schenen te bewijzen dat geene armoede hem hier gebracht had; evenals de volslagen nietigheid en ijheid van zijn lusteloos gelaat scheen aan te duiden dat hij onvatbaar was voor eene zoo sterke liefde dat zij hem tot die laatste toevlucht zou kunnen drijven. Neen; in zijn geval was het verveling, doodelijke, vreeselijke verveling. Enkelen zijner vrienden hadden bij dokter Bertrand gedineerd, en het scheen aan hun doel beantwoord te hebben; althans zij hadden hem nooit weder verveeld. Hij wilde het middel dus ook beproeven en daarom was hij komen dineeren.

Menschen, die hun beter ik als het ware reeds overleefd hadden, hun geloof, hunne gezondheid, hunne natuurlijke menschelijke belangstelling in de dingen van dit ondermaansche; menschen, wier hart reeds lang ten grave was gedaald en wier lichamen nu weldra volgen zouden.

„Wij onthouden ons hier van plichtplegingen van introductie, bij onze dineetjes,” fluisterde de dokter De Clerval in het oor; wij worden voorondersteld elkander te kennen.” Dat was nadat de knecht plechtig had aangekondigd dat het eten op tafel stond en gasten en gastheer zich naar de eetzaal begaven.

De zaal zag er alleraangenaamst uit. De dokter had niet alleen de fontein laten stilstaan, maar om het vertrek gezelliger te maken, zelfs de fluweelen gordijnen voor de oranje laten dichtschuiven. De blokken vlamden in den haard en de tafel schitterde van waskaarsen, want de dokter wist hoeveel effect het licht gewoonlijk maakt en hoe het elk tooneel opvrolijkt waar het aangebracht wordt.

De gasten namen allen plaats aan den vreeselijken disch, en misschien drong zich op dat oogenblik, — altoos een akelig oogenblik onder die omstandigheden, — aan sommigen hunner een ernstig gevoel op van hetgeen zij op het punt stonden van te doen. Alfred De Clerval althans huiverde toen hij plaats nam, en zekere goede gedachten worstelden nog om zich van zijn gemoed meester te maken. Maar het lot was geworpen. Hij was hier gekomen met een doel, dat bij de aanwezigen bekend was, en hij moest nu doorzetten wat hij begonnen had. Bovendien meende hij, dat het oog van den dokter op hem gericht was. Hij moest een man zijn — een man.

De dokter scheen op dat tijdstip van het feest een weinig onrustig en gaf zijne onderhoorigen nu en dan een ongedulden wenk om vlug hun werk te doen. Zoo gingen de oesters rond, daarna een glas lichten wijn. Het was *chateau Yquem*. De wijn van den dokter was onvergelijkelijk.

De dokter scheen besloten te hebben dat er geene pauzen in het gesprek mochten ontstaan, en vermenigvuldigde zich — ofschoon hij zich schijnbaar zeer amuseerde — om de conversatie gaande te houden. Eene vreeselijke omstandigheid stond meestal in verband met het verflauwen van het gesprek. Niemand sprak van de toekomst. Niemand sprak van den dag van morgen. In den gastheer zou het onkiesch geweest zijn en van de zijde der gasten louter dwaasheid.

„Zulk een dag als heden,” merkte de dokter aan, „een aristocratisch spook aan het andere eind der tafel aansprekende, „zult gij uw toertje in het *Bois de Boulogne* hebben moeten missen, niet waar?”

„Neen,” antwoordde de baron, „ik ben er na twaalfen nog een paar uren geweest.”

„Maar die mist dan — kondt gij zien?“
„Ik had voorloopers met flambouwen. Ik dacht dat ik er plezier in zou hebben.“

„En was het aardig?“ vroeg een ander spookachtig personage, eensklaps opziende, alsof hij eenigermate berouw begon te gevoelen dat hij de gastvrijheid van den dokter had ingeroepen eer hij die nieuwe proef genomen had.
„Was het aardig?“

„Volstrekt niet,“ antwoordde de baron, met eene uitgedoofde stem, zeer tot genoegen van den vrager. „Het was onmogelijk anders dan stapvoets te rijden; men zag aan alle kanten niets dan een grauwen mist, de paarden waren schrikachtig en moesten vastgehouden worden. Kortom, het was een ding dat iemand een zelfm....“

„Laat mij u dezen salmi recommandeeren,“ riep de dokter luid. „Mijn kok is buitengewoon sterk in dien schotel.“ De baron was op een akelig onderwerp gekomen en het was noodig dat hij in de rede gevallen werd. Dokter Bertrand wist zeer goed hoe moeilijk het was, het woord, dat de baron ten halve uitgesproken had, uit de conversatie te houden. Ieder trachtte het woord te vermijden, maar het kwam altoos weder op.

„Ik heb mijn dag in de Louvre doorgebracht,“ zeide een klein mannetje met een groen gezicht, waarvan geen trek geregeld was. Hij was iemand, wien het tot nog toe niet had mogen gelukken zich van kant te maken. Tweemaal had men hem afgesneden en eens toegenaaid, toen hij zich het achtste deel van een duim dieper de keel had moeten afsnijden. Hij was door een voorbijgaanden vriend van den waterdood gered en had den man later altoos gehaat. Hij had zich met kolendamp willen verstikken, maar vergeten het sleutelgat dicht te stoppen, en was uit het raam gesprongen, maar juist bijtijds door eene voorbijgaande mestkar opgevangen. „Ik heb den dag in de Louvre doorgebracht,“ merkte die ongelukkige mensch aan; „het effect van den mist op sommige schilderijen was vreeselijk.“

„Zoo waar!“ sprak de heer die het een oogenblik te voren reeds betreurd had den mist in het Bois de Boulogne verzuimd te hebben en die over het geheel wat voorbarig zijne toevlucht bij den dokter scheen te hebben gezocht. „Dat had ik gaarne, zeer gaarne eens willen zien. Ik ben benieuwd of er morg...“

„Morgen,“ wilde hij zeggen. De dokter achtte het oogenblik gunstig om de champagne te laten rondgaan; en zelfs in dit gezelschap miste de wijn zijne gewone uitwerking niet en de tongen kwamen druk in beweging onder het rondgaan van den wijn.

„Op deze kippen,“ sprak de dokter, „zijn wij eenigszins trotsch.“ Het was merkwaardig, dat de gasten altoos eene zekere neiging hadden

om die spijzen te vermijden welke de dokter bijzonder aanbeval. Zij wisten waartoe zij gekomen waren en dat was goed en wel; maar er was iets verraderlijks in die aanbevelingen. De dokter wist echter zeer goed wat hij deed. Hij had genoeg van die diners gegeven om op te merken hoe geregeld die huivering werkte, en op die wijze baande hij een weg voor den volgende schotel, die de schotel was waarvan hij zijne gasten wilde laten gebruiken, hetgeen zij bijna onveranderlijk deden. De volgende schotel was ditmaal een nieuw gerecht, het was „curry à l'anglaise“ en bijna ieder viel er gretig op aan. Die schotel was toen in Engeland nog nieuw en in Frankrijk geheel onbekend. De dokter glimlachte toen hij de champagne aan zijne lippen bracht. „Er is eene fijne, tonische eigenaardigheid aan die Engelsche curries,“ zeide hij.

„En ik krijg altijd hoofdpijn van die sterke kruiden,“ zeide een klein mannetje aan het eind van de tafel, een man die nog niet gesproken had. En hij at geen currie meer.

Alfred De Clerval was ondanks zijn verdriet zoo vol aandacht voor hetgeen er om hem heen gebeurde, dat hij verscheidene van de lievelings-schotels van den dokter onaangeroerd liet. Ook was hij met een zijner naaste burens in gesprek geraakt. Aan zijne linkerhand zat de koopman die den volgende dag failliet zou zijn; en die heer, bon vivant van aard, nam zijn tijd zoo goed mogelijk waar en richtte eene vreeselijke verwoesting aan in de schotels en de wijnen zijns gastheers. Aan Alfred's rechterhand zat een heer, dien hij niet opgemerkt had eer zij aan tafel naast elkander zaten; hij was echter een man met een merkwaardig uiterlijk. Aanvanke-lijk spraken zij slechts over onverschillige zaken of over hetgeen zij om zich heen opmerkten. Zij bevielen elkander; mannen zijn zoo keurig niet in het aanknoopen eener gemeenzaamheid, die naar alle waarschijnlijkheid slechts kort kan duren; toen dus de wijn eenige malen rondgegaan was, en iedereen met eene zekere woede dronk, spraken de beide mannen gemeenzaam met elkander, voor menschen die slechts vrienden waren van een uur.

„Gij zijt nog jong,“ sprak de vreemde na een oogenblik zwijgens, in welken tijd hij De Clerval nauwkeurig had gadeslagen; „gij zijt nog jong voor iemand die bij dokter Bertrand komt eten.“

„Ik geloof dat de gastvrijheid van den dokter somtijds wenschelijk is voor menschen van allerlei leeftijd,“ antwoordde Alfred. „Ik wilde daar zeggen voor beiderlei kunne. Hoe komt het dat er geen dames onder de gasten van den dokter zijn?“

„Ik denk dat de dokter ze niet hebben wil,“ antwoordde de ander bitter; „en hij heeft gelijk! Zij zouden zenuwtoevallen krijgen midden

onder het diner en al de berekeningen van den dokter in de war helpen, zooals zij verwarring brengen in elk stelsel waarin zij deel hebben, zelfs in de groote wereld."

"Wel waar," dacht Alfred. "Die man heeft evenals ik geleden, omdat hij dwaas genoeg geweest is zijn geluk aan eene vrouw toe te vertrouwen."

De Clerval keek hem van ter zijde aan. De vreemde was merklijk ouder dan hij. Hij was een lang mensch en had iets van dat kwijnende in al zijne bewegingen dat dikwijls met eene groote lengte gepaard gaat. Hij had voor zijn leeftijd diepe groeven in zijn gelaat, maar er lag eene zeer vriendelijke, goedige uitdrukking op, en ofschoon hij er vermoeid en misschien indolent uitzag, teekende zijn gelaat toch niet den geblaseerden man. Zijn uiterlijk kenmerkte den man die veel goeds heeft, maar slechts uit instinct, en geheel onafhankelijk is van den invloed van beginselen. Een goede aanleg, een welwillend en edelaardig karakter waren daar; maar de man had geen roer, geen kompas om zich te sturen; hij was als een fraai nieuw vaartuig, drijvende op den stroom, zonder stuurman.

In zijn vreeselijken toestand, zou men gezegd hebben, moest hij geene hersens hebben om aan iets anders te denken. Onder omstandigheden als die, waarin hij verkeerde, zou een weinig zelfzucht vergeeflijk geweest zijn; men zou gedacht hebben dat hij geheel vervuld zou geweest zijn met zijn eigen verdriet; dit was echter het geval met dien vreemdeling niet. Zijne oogen zwierven nu en dan langs de tafel, en blijkbaar was zijn geest bezig met gissingen naar den aard van het lijden der overige gasten.

"Wat zou het zonderling zijn," zeide hij eindelijk tot den heer De Clerval, "als wij eens zien konden wat er hapert bij allen die hier bijeen zijn. Bij voorbeeld dat kleine mannetje daar ginds, dat nog geen woord gesproken heeft; zie, hij schrijft tersluiks in zijne portefeuille — misschien aan iemand die morgen treuren zal bij het hooren van hetgeen hier gebeurd is. Wat kan hem in 's hemels naam hier gebracht hebben? Men zou eer vermoed hebben, dat hij op eene eenzame plek den dood zou gezocht hebben. Misschien was hij bang. Daar, verderop, zit iemand wiens lichaam naar allen schijn uitgeput is door ziekte. Eene aanhoudende pijn misschien, die nooit te genezen is en welke hij niet langer dragen kan — of wil. Men zou gedacht hebben dat hij thuis gebleven zou zijn. Maar wij zijn allen bang om in eenzaamheid te sterven en de dokter maakt alles zoo aangenaam. Luister; dat is weer eene nieuwe verrassing voor ons."

Dokter Bertrand was een energiek persoon, een man die altoos nieuwe hulpbronnen aan de

hand had. Niet alleen had hij, den mist en den regen in aanmerking nemende, de fontein laten stilstaan en de gordijnen voor den ingang der oranjerie laten hangen, maar bovendien zijne maatregelen zóó genomen, dat er thans muzikanten zaten waar anders de bloemen plachten te prijken, om nieuwe weelde aan dit feestmaal bij te zetten. Ook waren het geene alledaagsche muzikanten, die veeleer somberheid dan vroolijkheid kunnen teweegbrengen. De dokter had voor eerste talenten gezorgd en hunne muziek drong thans zacht tot de zinnen der gasten door en had eene alleraangenaamste uitwerking.

"Hoe goed verstaat die man zijn vak!" merkte De Clerval tegen zijn buurman aan.

"Hij is waarlijk groot in zijne kunst!"

Er is niets dat zulke afwisselende indrukken op ons teweegbrengt als muziek; al naar de omstandigheden waaronder wij ze hooren, zal zij ons óf in hooge mate opwekken, óf terneder slaan; nog meer hangt die indruk af van den aard der muziek welke wij hooren. In dit geval, nu de tongen reeds los waren, nu de wijn rijklijk vloede en het licht schitterde door de gansche zaal, was de muziek alleropwekkendst. Ook was het programma met veel talent gekozen. Het was geene aandoenlijke muziek, die tot nadenken stemde; maar zij bestond uit krachtige, hartverheffende tonen, die het bloed in de aderen in beweging brachten en de zenuwen veeleer prikkelden dan deden bedaren.

De muziek was eene proef, welke de dokter tot nog toe nooit genomen had, en hij sloeg hare uitwerking opletlend gade.

De Clerval en zijn buurman zwegen eenigen tijd; gedeeltelijk omdat zij naar de muziek luisterden, doch ook wijl het voor het oogenblik moeielijk viel elkander te verstaan. De gasten waren reeds vrij luidruchtig geworden. De wijn, die goede wijn, deed zijne uitwerking en maakte de geboeide tongen los. En welke gesprekken! Over speeltafels en drinkgelagen. Het afschuwelijke ongeloof dier dagen, uitgebukt door kelen, waaruit geen gebed of lofzang was gekomen sedert de dagen der vroege kinderjaren.

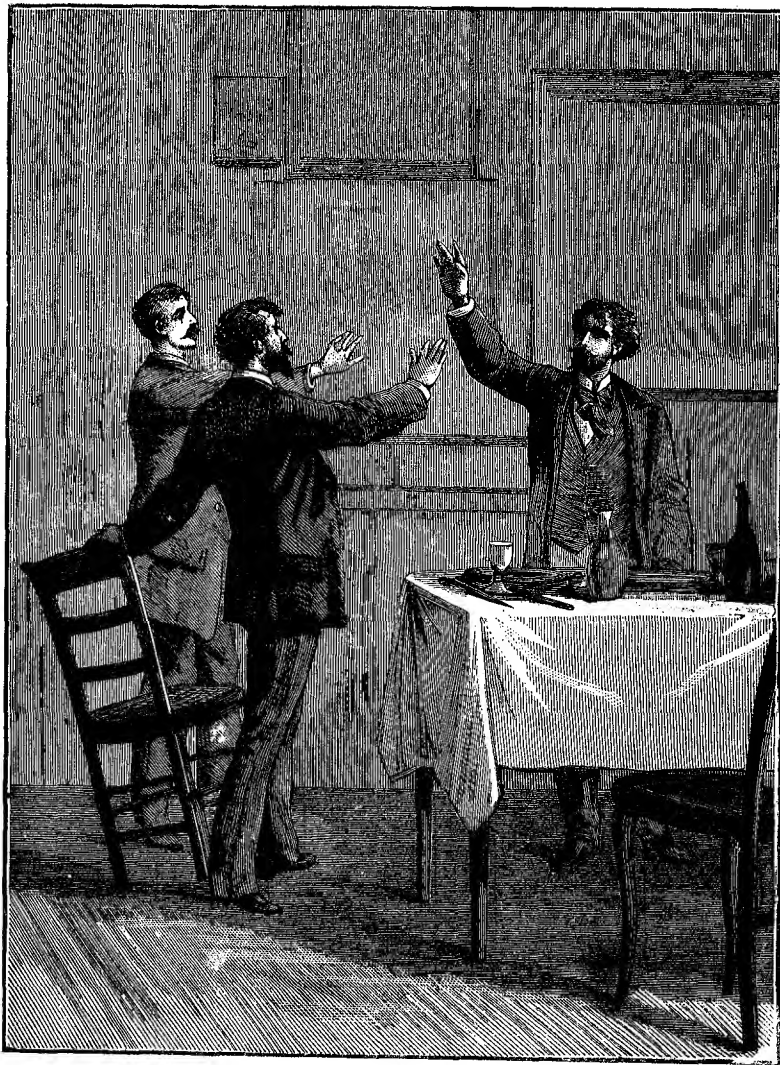
De Clerval en zijn buurman vervolgden hun discours, toen hunne aandacht plotseling naar het andere eind der tafel getrokken werd.

Achter des dokters stoel stond altijd een man van middelbaren leeftijd, die daar moest staan en een wakend oog moest houden op al de aanwezigen, ten einde het eerste teeken, dat een der gasten dreigde ongesteld te worden, op te merken, opdat er in dat geval de noodige maatregelen genomen mochten worden. De berekeningen van den dokter waren doorgaans uiterst nauwkeurig; maar hij was menschelijk en nu en dan deed het bijzondere gestel van een zijner gasten zijne berekening falen. Ook gebeurde het somtijds dat zij bij herhaling

van zekere schotels aten, waarvan de dokter berekend had dat slechts eens of ten hoogste tweemaal gebruikt zou worden. Kortom, nu en dan vielen er onaangename dingen voor; vandaar dat die bijzondere bediende altijd op zijn post stond.

zijne onderkaak zakte en de dokter wist maar al te wèl wat hij van die teekenen denken moest.

"Peste!" mompelde de dokter, "hoe tergend zijn toch die exceptioneele gestellen! Men weet nooit wat men met hen moet aanvangen.

»EN ZIEDAAR DEN OVERWINNAAR EN ZIJNE VRIENDEN OM DE KLEINE EETTAfel IN DE »Joris met den draak», om hunne zegepraal met een keurig ontbijt te vieren." (Blz. 58).

Die bediende dan boog eensklaps tot zijn meester voorover en vestigde zijne aandacht op een heer, die tegenover hem aan tafel zat en bij wien zich een zonderlinge strakheid van ge-
laat en houding openbaarde. Hij had zijne vork laten glippen, en zat nu stijf en recht op zijn stoel; zijne oogen stonden onbeweeglijk strak;

Verlies geene seconde, roep de anderen en breng hem weg. Hij is iemand, die aanleg voor vallende ziekte heeft. Verzuim geen oogenblik."

De gediensstige geest verdween oogenblikke-
lijk en kwam terug, vergezeld van vier zwij-
gende, zich stil bewegende mannen, die hij

vlug naar het eind van de tafel geleidde waar de rampzalige gast zat. Deze was reeds begonnen luid te schreeuwen, zijne trekken waren vreeselijk verdraaid en het schuim stond hem op den mond.

„O, mijn leven!” schreeuwde hij. „Mijn verloren leven! Geef het mij terug — ik moet het hebben — het was slechts geleend, niets dan geleend! Ik heb het verbeuzeld. Ik wil het terughebben. Al was het maar een gedeelte; een deel zou toch altijd iets zijn! Ha! die man is het!” — De dokter stond bij hem en de vergiftigde man deed eene woedende poging om op hem toe te springen. „Die man heeft mijn leven, mijn slecht besteed leven; het gaat heen — het begeeft mij op zijn wil — mijn leven, mijn verloren...” Bij die woorden was het ellendige wezen geheel machteloos en zakte bewusteloos in elkander. De vier zwijgende knechts brachten hem weg. Maar toen zij met hem aan den ingang van de zaal waren, verhief hij nog eens zijne stem en riep luid om zijne jeugd, zijne verlorene jeugd, en dat hij haar anders besteden zou als zij haar wilden teruggeven.

Nog eenigen tijd werd zijn schreeuwen gehoord, zelfs daar, in het huis van den dokter, waar alle geluiden gedempt werden. Het was een vreeselijk voorval en bracht eene groote ontsteltenis onder de andere gasten teweeg. Het razen en tieren, dat er op dat tooneel volgde, was waarlijk helsch; ieder was even toornig en aller verontwaardiging viel op den dokter. Wat moest dat tooneel beduiden? Hij was een bedrieger. Zij waren hier gelokt onder valsche voorwendsels. Men had hun gezegd dat hetgeen er in zijn établissement plaats had, met kiesheid gebeurde, dat daarbij het gevoel der gasten werd gespaard en met fatsoenlijken toon gehandeld; en nu werden zij allen blootgesteld aan een tooneel dat walglijk en vreeselijk was — aan een tooneel in een hospitaal, een gruwel!

De dokter boog onder dien storm van verwijten. Hij was akelig en diep ellendig over het gebeurde; zoo iets was zeldzaam — uiterst zeldzaam. Er waren gestellen, waarop alle berekeningen faalden; menschen, die niet wisten te leven noch zelfs te sterven; wat zou hij zeggen? hij kon niets doen dan zijn diep leedwezen betuigen. Wilde het gezelschap hem de eer aandoen van dien nieuwen wijn te proeven die daar juist werd binnengebracht? Het was Lafitte van een beroemd jaar; en de dokter sloeg een glas vol naar binnen om een goed voorbeeld te geven. Het werd weldra door de reeds half beschonken gasten gevolgd en het geraas en rumoer werd erger dan ooit.

„Hebt gij ook opgemerkt wat die heer gegeten had?” vroeg dokter Bertrand aan zijn vrouweling. „De heer die daar even dat tooneel heeft aangericht, bedoel ik.”

„Door een ongelukkig toeval,” was het antwoord, „nam hij achter elkander van drie uwer krachtigst gekruide schotels. Ik dacht... maar het is te vrijpostig van mij...”

„Neen, neen; dat is het niet,” was het antwoord, „wat dacht gij?”

„Ik dacht, mijnheer, of het niet wat onvoorzichtig was drie zulke sterk gekruide gerechten op elkander te laten volgen.”

„Zeer waar, zeer waar,” antwoordde de dokter. „Ik zal er nota van houden.”

Inmiddels waren De Clerval en zijn tafelbuurman weder met elkander in gesprek geraakt. De vreemdeling scheen belang te stellen in den jongen man. Hij bleef blijkbaar van meening, dat de eetzaal van den dokter geene plaats was voor zulk een jongmensch.

„Zoo ik te jong ben om hier te zijn,” antwoordde De Clerval, „zoudt dan gij, die zooveel ouder zijt, er niet te wijs toe behooren te wezen?”

„Neen,” antwoordde de ander, „ik heb de zaak goed overwogen, en rijpelijk nagedacht over hetgeen ik nu doen ga. Ik had ééne kans op geluk nadat ik menig uitzicht op geluk verloren of verbeurd had; die kans is mislukt; ik heb nu niets meer te hopen; er kan nu onmogelijk iets meer zijn dat mij het geringste genot verschaffen zou. De wereld dient voor mij nergens meer toe en heeft mij evenmin noodig als ik haar.”

Er ontstond eene pauze. De Clerval gevoelde, dat er onder deze omstandigheden weinig tegen die redeneering te betoogen viel; misschien begreep hij, dat een betoog tegen iets, dat hij op het punt was vanzelf te verrichten en waartegen hij zich zijns ondanks geroepen achtte te strijden, geheel te onpas zou zijn; hoe dat zij, hij zweeg en de vreemdeling ging voort:

„Het is zonderling hoe men somtijds jarenlang zijne verwanten uit het oog kan verliezen, en hoe de omstandigheden ons daarna met hen in betrekking kunnen brengen, zoodat er een vertrouwelijke en drukke omgang uit die vernieuwde betrekking ontstaat.

„Zoo is het mij gegaan met een nichtje van mij. Ik had haar in jaren niet gezien. Ik was in die jaren veel uit Parijs geweest; in Rusland, te Weenen en elders, in diplomatische betrekkingen. In al de woeste losbandigheid aan verschillende hoven waarbij ik geattacheerd was, mengde ik mij onder de losbandigsten; en toen ik onlangs in Parijs terugkwam, hield ik mij voor een uitgeleefd man, voor wien eene ware aandoening voortaan buiten quaestie was. Ik vergiste mij.”

„Er is niets,” antwoordde Alfred, „waarin men zich veelvuldiger vergist.”

„Nu, met mij was het althans het geval,” ging de vreemde voort. „Na verloop van verscheidene jaren zag ik mijn nichtje weder, en vond in haar zulke onweerstaanbare hoedanig-

heden, zoo verschillend van alle vrouwen die ik in de wereld ontmoet had; zooveel frisheid en waarheid..."

"Zulke vrouwen zijn er op aarde," viel De Clerval hem in de rede.

"In één woord," hernam de vreemde, zonder acht te slaan op hetgeen De Clerval zeide, "ik kwam tot de overtuiging, dat er een nieuw en een gelukkig leven voor mij was weggelegd zoo ik haar lot aan het mijne verbinden kon. Ik geloofde mij in staat om al mijne oude lage hartstochten af te zweren, mijne oude slechte leefwijze te laten varen en — op nieuw te beginnen. Wat al visioenen rezen er voor mijn geest op van een leven waarin zij mij helpen en leiden zou, mij tot leidsvrouw zijn zou op een weg dien zij beter kende dan ik! Ik besloot naar den hoogen prijs te staan en mijn leven te laten afhangen van het welslagen mijner poging. Gisteren heb ik de kans gewaagd en het gevolg daarvan is dat... dat ik hier ben."

Alfred zweeg; een zonderling gevoel van medelijden voor dien man bezielde hem. Ondanks zijne eigene smart scheen er nog ruimte in zijn hart voor beklag van zijn buurman.

"Bij dat vreeselijke onderhoud," ging de vreemde voort, "dwong ik haar de waarheid af. Thérèse was geen meisje dat hare gevoelens gemakkelijk laat doorzien; zij had altoos eene zekere terughouding, die haar weerhield van zich voor een ieder te toonen zooals zij was. Dat was een gebrek en haar trots bovendien, die lievelingszonde van hen die nooit gevallen zijn."

Van het oogenblik af waarop de vreemde den naam Thérèse had uitgesproken, was de aandacht van Alfred voor het verhaal, waarnaar hij luisterde, dubbel gespannen geworden. Gretig ving hij thans ieder woord op.

"Ik dwong haar de waarheid af. Ik geloof dat zij die met te minder weezin sprak, omdat zij mij alle teleurstelling in die zaak wenschte te besparen en mij genadig eene hoop wilde benemen die nimmer vervuld zou kunnen worden. Ik smeekte haar in 's hemels naam mij te zeggen of er een meer bevoorrecht wezen bestond dan ik, iemand die de plaats in haar hart bezat welke ik had zoeken te bekleeden? Zij aarzelde, maar ik drong bij haar aan en ontrukte haar de waarheid. — Ja, daar was iemand, iemand die onverdeeld haar hart bezat. Ik onderzocht gretig naar de geheele waarheid; ik wilde alles weten; zijn naam; zijn rang. En ik hoorde die. Ik vernam alles; de geschiedenis hunner liefde — den naam van mijn mededinger."

"En hoe was die naam?" vroeg Alfred met eene stem die hem zelve voorkwam als uit den mond van een ander man te komen.

"Alfred De Clerval."

Alfred sprong op en richtte de oogen op den

dokter. "Zij bemint mij," zeide hij; "en ik ben hier!"

De plotselinge beweging van De Clerval trok aller aandacht tot zich. "Ha, daar is er weer een!" brulden al de gasten tegelijk. "Weder een die zich niet weet te gedragen. Weder een die zal beginnen te schreeuwen en ons dol zal maken en voor onze oogen zal gaan sterven!"

"Neen, neen!" riep Alfred. "Neen, neen! niet sterven! Ik moet leven; alles is veranderd en ik beroep mij op dezen dokter om mij te redden."

"Wat bedoelt gij met dat „alles is veranderd?" fluisterde de man die al die beweging veroorzaakt had. "Veranderd door hetgeen ik gezegd heb?"

Het geraas was zoo hevig, dat De Clerval hem niet terstond kon antwoorden. De ellendigen, die zich zelve ter dood veroordeeld hadden, schenen hevig jaloersch te zijn bij het denkbeeld dat een der aanwezigen zou ontsnappen. Zelfs de dokter zocht nu tevergeefs de orde te herstellen. "Die afvallige!" riepen de gasten; "die lafaard! Hij is bang. Hij heeft zich bedacht! Die bedrieger! Waarom heeft hij zich bij ons ingedrongen?"

"Zwijgt! Heeren," riep Alfred met eene stem die de glazen deed rinkelen, "ik ben noch een afvallige, noch een lafaard. Ik kwam hier om te sterven, wijl ik sterven wilde. En nu wil ik leven; niet uit wispelturigheid of vrees, maar omdat de omstandigheden, die mij naar den dood deden verlangen, veranderd zijn; omdat ik eerst in dit oogenblik de waarheid gehoord heb; gehoord in deze zaal, aan deze tafel, van dezen heer."

"Zeg mij," sprak de vreemde, hem bij den arm grijpende, "wat heeft mijn verhaal met dit alles te maken? Tenzij — tenzij..."

"Monsieur le Vicomte de Noel," antwoordde Alfred, "ik ben Alfred De Clerval, en de geschiedenis, die gij mij verteld hebt, was van Thérèse de Farelles. Oordeel dus of ik verlangen moet te leven of niet!"

Eene akelige stuiptrekking vloog over het gelaat van den Vicomte de Noel, en hij viel achterover in zijn stoel.

Intusschen duurde het oproer onder de gasten des dokters voort.

"Wij erkennen niets," riep een van de tot razernij gebrachte ellendelingen, "als eene reden om ontrouw te worden aan den dood! Wij zijn hem allen gewijd! Wij kwamen hier als goede makers om hem eer aan te doen. Hoera voor den dood! Daar hebben wij een kerel die ontrouw wil worden aan onzen godsdienst. Een afvallige, zeg ik nog eens, en wat moet het lot van een afvallige zijn?"

"Volg mij, zonder een oogenblik te verliezen," fluisterde eene stem in Alfred's oor. "Gij zijt in het grootste gevaar."

Het was des dokters vertrouweling die sprak. Alfred keerde zich om, om hem te volgen. Toen aarzelde hij en, haastig bukkende, fluisterde hij De Noel toe:

„Om Gods wil, offer uw leven niet op op die vreeselijke manier. Volg mij, smee ik u!”

„Te laat! Alles is voorbij,” snakte de stervende man. Hij scheen nog eene poging te doen om er iets bij te voegen, breidde zijne armen op de tafel uit en zijn hoofd viel er zwaar op neder.

„Nog één oogenblik, en het is te laat,” sprak de bediende, terwijl hij Alfred bij den arm greep. Toen De Clerval de zijdeur doorging welke de man voor hem opende, stormde de geheele vergadering zoo driftig naar die plaats, dat het duidelijk bleek hoe ternauwernood hij nog slechts ontkwam. De bediende sloot den grendelde echter de deur nog juist bijtijds en het doel der arme half vergiftigde, half beschonken wezens werd verijdeld.

En thans aan dat gevaar ontkomen, terwijl de opgewondenheid van het oogenblik te voren voorbij was, maakte zich een zonderling gevoel van zwakte en duizeligheid van De Clerval meester en hij zonk op eene canapé neder, waaraan hij als door instinct zijne schreden gericht had. Het was een ruim vertrek waarin hij zich thans bevond en slechts flauw door eene enkele lamp verlicht, die op eene bureau of schrijftafel stond, welke bijna een geheel kant van het vertrek innam, en die met papieren, flesschen, chirurgische instrumenten en andere medische benodigdheden bedekt was. De geheele kamer was vol van dat soort van zaken en had gemeenschap met een ander, kleiner vertrek, waarin een fornuis, verschillende scheikundige praeparaten en een bad waren, dat alle oogenblikken van den dag kon warm gemaakt worden.

„De dokter zal onmiddellijk bij u zijn,” sprak de vertrouweling, terwijl hij met een glas in de hand op De Clerval toetrad, waarin hij in allerijl een drank gemengd had; „inmiddels moest ik u dit geven, heeft hij gezegd.”

De Clerval nam den drank in en de knecht ging heen. Ongetwijfeld was er elders werk genoeg voor hem. Eer hij heenging zeide hij echter nog tot Alfred, dat hij volstrekt wakker moest zien te blijven.

Volgens die instructie begon De Clerval, die eene ongewone dofheid begon te gevoelen, in de kamer heen en weer te loopen. Hij was zich zelf niet. Dikwijls bleef hij, bijna zonder het te weten, midden in zijne wandeling steken, werd een oogenblik bewusteloos en werd dan weder eensklaps en met geweld uit dien toestand gewekt, doordat hij zijn evenwicht verloor en eenmaal werkelijk viel. Dan sprong hij oogenblikkelijk op, in het besef dat zijn leven er van afhing. Hij gaf zijn geest allerlei werk,

beproefde zijn geheugen en trachtte zich dan weder te overtuigen of hij in het bezit van al zijne vermogens was, door bij zich zelve te redeneeren waar hij zich bevond, wat er met hem gebeurd was en dergelijke.

„Ik ben in de studeerkamer van dokter... dokter...” zeide hij dan. „Ik weet alles heel goed... ik wacht hier op... wacht hier... laat ik mij goed bedenken, ik wacht hier op dokter...” Hier verviel hij in een toestand van gevoelloosheid, ondanks al de moeite welke hij deed, toen dokter Bertrand, dien hij niet had hooren naderen, voor hem stond. Het gezicht van den dokter gaf hem zijn bewustzijn terug.

„Dokter, kunt gij mij redden?”

„Eerst moet ik u iets vragen,” antwoordde de dokter; „mijne vraag doelt op de gerechten die op tafel gekomen zijn; bezin u nu goed. Hebt gij van die currie à l'anglaise gebruikt?”

De Clerval zweeg een oogenblik en spande zich in om zijne verwarde gedachten bij elkander te houden.

Eindelijk schoot hem iets te binnen waardoor hij met zekerheid op de vraag kon antwoorden.

„Neen, dat heb ik niet. Ik herinner mij nu, dat ik er bij gedacht heb: „Engelsche gerechten deugen in Frankrijk niet,” en ik heb den schotel laten voorbijgaan.”

„Dan heb ik alle hoop op u,” hernam dokter Bertrand. „Volg mij naar deze kamer.”

Langen tijd was het leven van De Clerval in groot gevaar. Hoewel hij niet van dien bijzonderen schotel genomen had, waarvoor de dokter geen tegengif had kunnen geven, had hij nochtans vergif genoeg ingekregen om zijne volkomene genezing zeer twijfelachtig te maken. Waarschijnlijk zou geen ander dan hij, die bijna zijn dood bewerkt had, zijn leven hebben kunnen redden. Maar dokter Bertrand wist wat er aan haperde — hetgeen lang niet altijd met dokters het geval is — en wist bovendien hoe hij het kwaad bestrijden moest.

Na eene langdurige, vervelende ziekte herstelde Alfred in zooverre, dat hij zijne betrekking op den dokter kon laten varen, waarnaar hij sterk verlangde, alsook om zijn voordeel te doen met de inlichting hem door den Vicomte de Noel gegeven.

Of mademoiselle de Farelles de misdaad, welke haar minnaar op het punt was geweest van te bedrijven, ooit heeft kunnen vergeven, wetende dat zijne liefde voor haar hem tot dien stap gebracht had, weet ik niet met zekerheid te zeggen; maar ik geloof dat zij hem vergiffenis heeft geschonken.

Wat dokter Bertrand betreft, zijne loopbaan was van korten duur. De praktijk, waardoor hij

zulk een aanzienlijk fortuin verzameld had, bleef niet lang geheim voor de overheid, en al spoedig besloten zij, die de macht hadden hun besluit ten uitvoer te doen leggen, dat het voor de gezondheid van den dokter wenschelijk was, zijne verdere levensjaren in Cayenne door te brengen, waar hij, desverkiezende, diners kon geven aan al de veroordeelden, welke het gouvernement gemakkelijk kon missen.

III.

EEN ANDER VORIG COMMENSAAL VERTELT ZIJNE ERVARINGEN ALS ARM BLOED- VERWANT.

De avond was ruw en er lag sneeuw op de straten, half gesmolten, half platgelopen en met modder vermengd. Ik kende die sneeuw nog goed, al was het vijftien jaren geleden sinds ik ze in al hare onaangenaamheid gezien had. Daar lag ze, in dezelfde oude wagensporen, en bood dezelfde valstrikken op de kleine steentjes. Eerst sedert een paar uren via Southampton uit Zuid-Amerika teruggekomen, zat ik in mijne kamer in het hotel Morley, in Charing Cross, en keek somber naar buiten naar de fontein, liep mismoedig in mijne kamer op en neder, en drong mij op, dat ik blijde was nu geen zwerver meer te zijn en dat ik eindelijk weer in mijn vaderland was teruggekomen.

Ik pookte het vuur op en sloeg een langen blik, door den kolengloed heen, in mijn verloopen leven terug. Ik herinnerde mij hoe mijne kinderjaren door afhankelijkheid verbitterd waren geworden; hoe mijn rijke en aanzienlijke oom een ware hartstocht voor ijdele glorie had, mijn bestaan eene hindernis had gevonden, niet zoozeer omdat hij zijne beurs moest trekken voor mijne kleeding en mijne opvoeding, als omdat ik volgens zijne meening als man zijn naam geen eer zou kunnen aandoen. Ik herinnerde mij hoe ik in die dagen een hart had voor al wat schoon was, en hoe bijna vrouwelijk teer ik was, welke beide eigenschappen echter door aanhoudende bespottig geheel werden uitgeroeid. Ik herinnerde mij de onverholen blijdschap van mijn oom, bij mijn besluit om de wereld in te gaan om fortuin te maken; het koele afscheid van mijn eenigen neef; het eenzaam bittere vaarwel aan mijn vaderland, ternauwernood verzacht door de ongeduldige hoop, die mij veeleer verterde dan opvroolijkte, de hoop namelijk op naam en goud, door eigen inspanning te winnen, en waarmede ik in het eind de achting van hen, die mij haar nu weigerden, en die

trouwens weinig waarde had, zou kunnen afdwingen.

Zoo bij den haard zittende, schelde ik, waarop er een bediende binnenkwam; hij was een oud man, wiens gelaat ik mij nog herinnerde. Ik deed hem eenige vragen. — Ja wel, hij kende den heer George Rutland; hij herinnerde zich, dat die heer, jaren geleden, in het hotel Morley placht te logeeren als hij in Londen kwam. De oude heer logeerde er altoos; maar mijnheer George was nu een te groot heer geworden om in het hotel Morley te logeeren. In het voorjaar kwam de familie altijd in de stad; maar nu in dezen tijd van het jaar, leed het geen twijfel of het adres der familie was Rutland Hall, Kent.

Na die verlangde inlichtingen ontvangen te hebben, zette ik mij aanstonds aan het schrijven van den volgende brief:

Waarde George,

Ik wed dat gij even verbaasd staat bij het zien van mijn schrift alsof gij eene verschijning uit het doodenrijk zaagt. Maar zooals gij weet, onkruid vergaat niet en ik heb u nog het genoeg niet gedaan van te sterven. Ik schaam mij, dat ik mij niet bij u kan aanmelden als iemand die fortuin gemaakt heeft en naar huis komt; maar het ongeluk vervolgt soms hen, die het hardst werken en 't het beste meenen. Ik ben altoos nog een jonkman, al heb ik vijftien mijner beste levensjaren verloren, en ben nu gaarne bereid om mij aan een of anderen nuttigen arbeid te wijden. Intusschen verlang ik zeer u en de uwen te zien. Eene langdurige afwezigheid van huis en vaderland doet iemand een vrienden-handdruk waardeeren. Ik zal uw antwoord op dit mijn schrijven niet afwachten, maar overmorgen naar Kent op reis gaan en, naar ik geloof, tegen etenstijd bij u zijn. Gij ziet, dat ik het als vanzelf sprekende beschouw, dat gij mij eenige weken gastvrijheid verleen wilt, totdat ik gelegenheid zal hebben om naar iets uit te zien.

Ik blijf als altoos, Waarde George,

Uw oude vriend en neef
GUY RUTLAND.

Ik vouwde dit briefje toe en deed het in het couvert. „Zoodoende zal ik eens vooral zien welk soort van menschen het zijn,” dacht ik, tevreden over den genomen maatregel, en ik schreef het adres: George Rutland esq., Rutland Hall, Kent.

Het was omstreeks zeven uur, op een kouden avond, toen ik aan den ontzagwekkenden ingang van Rutland Hall kwam. Er kwam geen neef George naar buiten schieten om mij welkom te heeten. „Natuurlijk niet,” dacht ik; „ik

ben die deftige manieren van Engeland afgewend. Hij staat in de gang bij de voordeur om mij af te wachten." Ik werd door een plechtig personage zoo kalm en werktuiglijk binnengelaten alsof mijn terugkomen naar vaderland en bloedverwanten dagelijksch werk ware geweest tijdens zijn verblijf in het huis van mijn oom. Hij liet mij in eene groote vestibule, maar geene ongeduldige voeten van den heer des huizes drukten de voetmat. „Och," dacht ik, „dat zou waarschijnlijk ook al tegen de etiquette strijden. Hij staat zeker te trappelen van ongeduld voor den haard, en ik heb waarlijk geen tijd te veel om mij wat op te knappen voor den eten."

Zoo schikte ik mij in de omstandigheden, en volgde gedwee den gids, die zich aanbod om mij de kamer te wijzen die tot mijn gebruik was ingericht. Ik moest een heel eind klimmen eer ik er was. „Goede hemel," dacht ik, toen ik er eindelijk aankwam, „ik had de kamers in zulk een huis als dit vrij wat eleganter gemeubeld gewacht, dan deze is!"

Ik maakte mijn toilet, en mij nogmaals aan mijn gids toevertrouwende, werd ik naar het salon geleid. Al dien tijd had ik eene hartelijke toespraak loopen bezinnen, waarmede ik mijne bloedverwanten begroeten zou. Ik ben geen schitterend persoon, maar als ik mijn best doe, kan ik mij zeer wel aangenaam maken, en bij deze gelegenheid wilde ik doen wat ik kon.

De zaal was aan het uiterste einde van de gang, en ik was zoo zacht in huis gekomen, dat ik begreep dat mijn gastheer en zijn gezin op zijn best weten zouden, dat ik er was. Ik dacht hen dus te verrassen. De deur werd voor mij geopend en weer achter mij gesloten, en ik stond in het salon. Ik keek om mij heen en zag — dat het er donker was, meer niets.

Maar ja, daar zag ik toch iets! Er brandde een helder vuur, dat nu en dan de schaduw door een flinkerend licht afwisselde, en vlak in den gloed van het vuur zat of lag eene kleine gedaante in een grooten stoel. Die gedaante bleek een meisje van oogenschoonlijk vijftien of zestien jaar; zij had eene korte versleten rouwjurk aan en was blijkbaar bezig met hare oogen te bederven, door bij den gloed van het vuur te lezen. Zij lag met haar hoofd achterover en een rijkdom van blond krullend haar spreidde zich uit op het fluweel, waartegen haar hoofd rustte, terwijl zij het boek omhoog hield om er het licht in op te vangen. Zij genoot hare eenzaamheid en droomde weinig van stoornis.

Zij was zoodanig in haar boek verdiept, de deur was zoo zacht geopend en weer gesloten geworden en het vertrek was zoo groot, dat ik genoodzaakt was een geluid te maken om hare aandacht te trekken. Zij schrikte op met een hevigen schok en keek zenuwachtig doch onverschrokken op. Zij liet haar boek vallen, ging

rechttop zitten en stak hare hand uit, haastig naar een voorwerp grijpende dat ik nog niet opgemerkt had en dat tegen haar stoel aanstond — namelijk een kruk. Daarop leunende stond zij op en voor mij. Het arme ding was lam en liep op twee krukken.

Ik maakte mij bekend en hare vrees scheen te wijken. Zij verzocht mij plaats te nemen, met een klein air van iemand die de honneurs bij zich moet waarnemen, maar dat haar niet gemakkelijk afging. Zij raapte haar boek weder op en legde het op haar schoot; zij haalde een netje achter uit den stoel te voorschijn en stopte blozend de krullen binnen de mazen. Daarna bleef zij stil zitten, maar hield hare krukken bij de hand, als gereed om ieder oogenblik het tapijt over te hinken en mij aan mij zelven over te laten.

„Thomson dacht dat er niemand in de kamer was," zeide zij, alsof zij begreep dat zij mij rekenschap moest doen van hare tegenwoordigheid. „Ik ben altoos in de kinderkamer, behalve een enkelen keer als zij allen uit zijn, dan heb ik de kamer voor mij alleen. Dan zit ik hier gaarne te lezen."

„Is de heer Rutland niet thuis?" vroeg ik.

„Neen; zij zijn allen uit dineeren."

„Ja? Heeft uw papa misschien mijn brief niet ontvangen?"

Een donkere bos kleurde hare wangen.

„Ik ben geen juffrouw Rutland," sprak zij. „Ik heet Titia Ray. Ik ben eene wees. Mijn vader was een vriend van den heer Rutland en deze heeft mij uit liefdadigheid in huis genomen."

Bij dat woord liefdadigheid trilde hare onderlip. Zij ging nochtans voort. „Ik weet niets van een brief, maar ik heb wel gehoord dat er een heer gewacht werd. Ik dacht evenwel niet dat het van avond was, omdat zij allen uitgingen."

„Eene zeer natuurlijke gedachte," zeide ik bij mij zelven en begon te peinen over de hartelijke verwelkoming van mijn liefderijken neef George. Zoo ik de verwachte heer was, moesten zij mijn brief ontvangen hebben, en daarin stonden dag en uur van mijne komst duidelijk opgegeven. „Ha, ha, George, mijn waarde neef, gij zijt geen zier veranderd!"

Toen ik tot die gevolgtrekking gekomen was, keek ik op en ontmoette den vollen blik van een paar groote schrandere grijze oogen. Mijne kleine gastvrouw, zooals zij voor het oogenblik was, keek mij aan met zulk eene zonderling duidelijke beteekenis op haar gelaat, dat het niet missen kon of ik moest hare gedachte wel lezen. Haar gelaat zeide duidelijk: „Ik weet meer aangaande u dan gij denkt, en ik heb medelijken met u. Gij komt hier met verwachtingen, die niet verwezenlijkt zullen worden. Gij hebt veel ergernis te wachten. Ik kan niet begrijpen dat gij hier gekomen zijt. Als ik eenmaal goed

en wel het hek uit was, zou ik het nooit weer binnenstropelen. Zoo ik een weg wist in de wereld, waaruit gij komt, zou ik moedig met mijne krukken op marsch gaan. Neen, zelfs niet om den wil van een gestolen uurtje als dit, in een fluweelen stoel, zou ik hier blijven."

Hoe één blik mij dat alles zeggen kon, was een raadsel; maar toch was het zoo. De taal harer oogen was even duidelijk voor mij alsof ieder woord tot mijn oor doorgedrongen ware. Misschien werd ik door zeker inwendig licht, dat lang geleden, eer het weesje geboren was, of George Rutland eigenaar van Rutland Hall geworden was, in mij schitterde, geholpen om zoo vlug en zooveel te kunnen lezen. Wat daarvan zijn mocht, zekere zaken, te voren slechts gegist, werden bepaalde feiten in mijn oog en er kwam terstond een zonderling verband van sympathie tusschen mij en mijne gezellin tot stand.

"Juffrouw Ray," begon ik, "wat dunkt u van een man, die, na vijftien jaren buitenslands geweest te zijn, de onbeschaamdheid heeft van zonder een duit op zak terug te komen? Moest hij niet gesteenigd worden?"

"Ik heb het wel gedacht," antwoordde zij, haar hoofd schuddende met nog zulk een schranderen oogopslag. "Ik wist het wel, toen zij u zulk eene leelijke logeerkamer gaven. Zij houden al de goede kamers open voor de gasten die in de andere week komen. Het huis komt vol voor Kerstmis. Maar dat gaat niet," voegde zij er nadenkend bij.

"Wat gaat niet?" vroeg ik.

"Dat gij geen duit op zak hebt. Zij zullen er u allen om bespotten en de dienstboden zullen het ontdekken. Ik heb een guinje, die de oude lady Thornton mij op mijn verjaardag gegeven heeft; ik zou heel blij zijn als gij dien van mij te leen wildet nemen. Ik heb hem niet noodig en gij zoudt hem mij kunnen teruggeven, als gij beter bij kas zijt."

Zij zeide dat met zooveel huismoederlijken ernst, dat ik mij verplicht gevoelde mijn lachlust te bedwingen. Zij had mij klaarblijkelijk in hare bescherming genomen. Haar scherp klein vernuft voorzag strikken en moeilijkheden op mijn weg gedurende mijn verblijf te Rutland Hall, waarvoor mijne minder ervaren oogen, meende zij, totaal blind moesten zijn. Ik had pret in haar gezichtje, terwijl zij daar zoo ernstig mijne financiële belangen zat te overwegen; ik was juist in eene stemming om die zonderlinge vertrouwelijke verhouding aan te moedigen, die zoo ongezocht tusschen ons beiden ontstaan was. Ik zeide ernstig:

"Ik ben u zeer verplicht voor uw vriendelijk aanbod en wil er gaarne gebruik van maken. Hebt gij den guinje bij de hand?"

Zij greep naar hare krukken en stropelde vlug de kamer uit. Een oogenblik daarna kwam

zij terug met een bonbondoosje, dat zij mij in de hand gaf. Toen ik het opendeed, vond ik er één guinje in, zorgvuldig in zilverpapier gewikkeld.

"Ik wenschte dat het meer was!" zeide ze ernstig, toen ik het geld koeltjes in mijn zak stak, doosje en al. "Maar ik krijg zoo zelden geld."

Op dat oogenblik kwam het plechtige personeel, dat mij reeds her- en derwaarts gevoerd had, en kondigde mij aan dat mijn eten op tafel stond.

Bij mijne terugkomst in het salon vond ik, tot mijn diep leedwezen, dat mijn weldoend vogeltje gevlogen was. Titia Ray was naar de kinderkamer gehipt.

Den volgende morgen aan het ontbijt werd ik bij de familie ingeleid. Ik vond haar in het algemeen zooals ik verwacht had. Mijn neef George was een corpulente, deftige paterfamilias geworden; ondanks zijne koele betuigingen van genoeg, deed het hem blijkbaar leed mij bij zich te zien. Mama Rutland behandelde mij zoo koud en stijf beleefd mogelijk; de volwassen jonge dames met de meest welopgevoede onverschilligheid. Ik moest al heel kortzichtig geweest zijn om niet te zien, op welken voet ik in Rutland Hall zou verkeerden. Ik behoorde als natuurlijk aan het benedeneind van de tafel. Ik was dat vreeselijk onding — "iemand die er niet op aankomt." George vermaakte zich eenige dagen met mij, door mij al zijne fraaie bezittingen rond te leiden, en liet mij, toen de aanzienlijker gasten kwamen, aan mijn lot over. De dames Rutland verdroegen mijn gezelschap op hare rijtoertjes, totdat er cavaliers verschenen, harer aandacht meer waardig. De vrouw des huizes kon nauwelijks hare ergernis verzwijgen, dat ik mij zoo voor een onbepaalden tijd aan hare gastvrijheid opgedrongen had. Om de waarheid te zeggen, zij waren zelf nog nieuwelingen in den kring waarin zij verkeerden, en het vleide hen niet, dat er nu eensklaps een arme drommel in hun midden verscheen, die hen "neef" of "nicht" noemde en die zich het voorkomen gaf van bij hen thuis te zijn. Ik was volstrekt niet blind voor al die bijzonderheden, maar het convenieerde mij nu eenmaal niet ze te zien. Ik stelde mij zooveel op mijn gemak als de omstandigheden het toelieten, nam iederen steek en elke lomphheid uitmunten op, en was zoo beminnelijk en tevreden bij elke gelegenheid, alsof ik mij voor den meest welkomen gast der familie gehouden had. Ook had ik het recht niet mij te beklagen, dat die laagheid hunne verachting opwekte. Dat deed ik dan ook niet. Ik nam die minachting aan als een deel hunner gastvrijheid en had steeds een glimlach ten beste. De somberheid, die mij bij mijne aankomst in Engeland ne-

dergedrukt had, was geheel verdwenen. Hoe kon ik mij anders dan volmaakt gelukkig gevoelen, omringd door mijne vriendelijke verwanten en onthaald onder hun gastvrij dak?

Daar ik bemerkte dat de gasten te Rutland Hall eene zekere vrijheid genoten in de keus hunner amusements en de beschikking van hun tijd, maakte ik al spoedig van dat voorrecht gebruik. Ik koos mijn eigen gezelschap en bracht mijn tijd door volgens mijn eigen smaak. Ziende dat ik in het salon niet altoos welkom was, legde ik het er door allerlei kunstgrepen op toe, eene welkome ontvangst in de kinderkamer te vinden. In die kinderkamer groeiden vijf of zes jongere telgen van de familie Rutland op. Na een bepaald uur van den dag dacht niemand van de anderen er ooit aan, de rust van het afgelegen vertrek te komen storen. Des middags om vijf uur dronken de kinderen thee en dat was in mijn smaak het gezelligste uurtje van de vier en twintig. De kindermeid was een verstandig mensch, die nu en dan een klein presentje wist te waardeeren en niet uit de school klapte. De kinderen waren niet lief; het waren ongezeglijke, stoute kleine bengels. Zij vatten eene soort van genegenheid voor mij op, omdat ik somtijds allerlei kleinigheden medebracht, welke ik op mijne eenzame rijtoertjes gekocht had, prentenboekjes, tollens, poppen of lekkers, wat ik alles met den guinje van Titia Ray betaalde. Dat gaf ik haar op zekeren avond te kennen toen zij er bij zat en de uitdeeling gadesloeg, waarop zij vol wijze goedkeuring knikte. Zij vond, dat ik mijn geld zoo goed mogelijk besteedde. Die guinje dekte eene menigte kleine uitgaven, dat moet ik zeggen!

Van welken aard ook mijne verhouding te Rutland Hall zijn mocht, die van Titia Ray was letterlijk ondraaglijk. Een minder kloeke geest ware er geheel onder bezweken, een minder kiesch karakter zou er grof en verstompt door geworden zijn. De dienstboden verwaarloosden haar openlijk, de kinderen behandelden haar zooals zij verkozen; zij vierden hunne booze humeuren op haar, spaarden slagen noch scheldwoorden in hunne drift en riepen op alle mogelijke uren van den dag hare hulp in voor alles wat hunne luimen voor het oogenblik ingaven.

De kindermeid was de eenige, die de arme wees eenigszins vriendelijk behandelde, en haar tegen de aanvallen van hare kleine kwelduivels beschermde, zoo dikwijls zij het om hare eigene veiligheid doen kon: zij mocht echter niet met die lievelingen handelen op de eenige wijs waarop zij hen waarschijnlijk tot rede gebracht zou hebben. Wat de oudere leden der familie betreft, als Titia slechts een oogenblik bij hen was, ja als haar naam zelfs maar genoemd werd, was het genoeg om voor langen tijd hunne goede

luim te bederven. „Wat moet ik toch met dat schepsel aanvangen?” hoorde ik mevrouw Rutland op zekeren dag tot een van hare dochters zeggen. „Als zij maar niet lam in de beenen was, zou men haar in staat kunnen stellen haar eigen brood te verdienen; maar nu...” Schouderophalen en een zuur gezicht, dat die dame dikwijls vertoonde, gaven hare onuitgesproken gedachten duidelijk genoeg te verstaan.

En hoe droeg Titia Ray dat alles? Zij klaagde noch kwam in opstand, zij mokte noch morde. Onder die glad versleten zwarte jurk droeg zij een borstharnas van bedaarde, sterke lijdzaamheid. Wanneer zij zwaar getergd werd, was er nooit laffe onderwerping op haar ernstig gezichtje te lezen; evenmin lag er in hare manieren of woorden verwijt of berisping. Zij verdroeg. Hare groote geduldige oogen en haar zwijgende wijze mond schenen te zeggen: „Wat ik ook lijden moet, wat ik ook zou willen zeggen, de dankbaarheid boeit mijne tong en verzegelt mijne lippen. Ik blijf bewaard voor veel; daarom zwijg ik.”

Den tweeden keer dat ik mijne kleine wel-doenster ontmoette, was een paar dagen na onze eerste kennismaking in het salon. Ik kwam haar op dien namiddag toevallig tegen in een boschje, dat aan den achterkant van het huis lag, achter den bloemtuint en den moestuin en het park. Dat boschje grensde, zooals ik ontdekte, aan een groot weiland en daarachter lag een met houtgewas begroeide heuvel en ver achter dien heuvel stroomde de rivier. Dit was Titia's geliefkoosde wandeling en hare eenige vrijplaats van de kwellingen der kinderkamer. Ik verzon aanstonds een legio lastige bezwaren en moeielijkheden, naar welke zij geloovig luisterde, terwijl zij haar innig medegevoel slechts door een knikje uitdrukte, of door een blik uit hare schrandere oogen. Toen ik uitgepraat had, gaf zij mij haar wijzen raad en ging naar huis, naar ik meen, peinzend over mijne toekomst.

Naarmate de tijd verliep en mijne bloedverwanten meer en meer in hunne wintervermakelikheden verdiept waren, werd ik hoe langer zoo meer aan mij zelven overgelaten. Nu en dan werd ik hier of daar mede uitgenoodigd en nam ik die uitnoodiging aan; maar in het algemeen gaf ik liever toe aan mijne neiging om mij af te zonderen van hen, die zoo weinig met mijn gezelschap gediend waren. Een stelsel van de onbeschaamdste omkoopning had mij een hartelijk welkom van de woeste stammen in de kinderkamer verzekerd. Avond bij avond zag mij in de schemering wandelen in dat boschje, met Titia Ray naast mij voortstompelend, terwijl zij eenvoudig met mij liep te praten. Ik had altoos een of ander bezwaar dat zij voor mij moest wegruimen, en zij was altoos bereid om haar glad voorhoofdje te rimpelen, om dat bezwaar weg te cijferen. Eens bleef zij

pal staan en plantte hare krukken in de sneeuw. „Gij moet hier vandaan gaan en werken,” riep zij. „O, kon ik maar!”

Onder meer gasten kwam er ook zekere Sir Harry te Rutland Hall; ik wil mij niet eens de moeite geven van mij zijn familienaam in het geheugen te roepen; hij is die moeite niet waard. Hij was een rijk vrijgezel van hooge geboorte, en zijne bewegingen werden met belangstelling gadegeslagen door de jonge dames van den huize. Die Sir Harry had de liefhebberij van zijne sigaar in het boschje te rooken en kwam er meer dan eens mijne kleine beschermster tegen, als zij in hare eenzaamheid hare wandeling deed, en dan keek hij haar onder haar ouden zwarten hoed in het frissche gezichtje, totdat het van verdriet en ergernis bloosde. Titia veranderde van pad als een gejaagde haas, maar Sir Harry wist haar altoos op het spoor te komen en viel haar telkens lastig met zijne grove complimenten. Eindelijk kwam de zaak mevrouw Rutland ter oore en zij wreekte hare ergernis op het weerlooze kind. Ik weet niet met welke beschuldigingen en verwijtingen zij haar overlaadde gedurende een lang afzonderlijk gehoor; maar toen ik dien avond op den theetijd der kinderen in de kinderkamer kwam met een nieuwen bal voor John (den jongsten en minst onaangename van den troep), zag ik Titia's gelaat voor het eerst droevig betrokken. Het was rood en gezwollen door hartstochtelijk schreien. Ik zal zekere aanmerkingen, welke ik bij mij zelve maakte op het zien van die misvorming, niet aan het papier toevertrouwen.

„Kom, kom, Titia,” zeide ik, terwijl de kindermid een oproer suste, dat onder de jeugd was losgebroken, omdat „neef Guy” niet voor allen iets had meegebracht, maar voor John alleen; „waar is nu al onze filosofie, klein moedertje? Gij moogt mij nooit meer de les lezen, als gij mij zulk een slecht voorbeeld geeft.”

Titia antwoordde niets, maar staarde in het vuur. Die wond had diep getroffen. Sir Harry, en gij, mevrouw Rutland van Rutland Hall, ik had op dat oogenblik gaarne uwe tot niets deugende hoofden tegen elkander geslagen!

„Titia,” zeide ik, „gij hebt in alle geval één vriend, al is hij dan zoo heel aanzienlijk niet.”

Zij gaf mij een van hare zonderlinge, veel-beteekenende knikjes. In woorden gebracht, zeide het: „Ik weet het, maar ik kan er nu niet over praten.” Langzamerhand hielderde zij echter op en ging bij de tafel zitten om haar deel te hebben van de thee en de boterhammen, terwijl ik mij inmiddels bezighield met het in orde maken van een boog voor Tom. Tom was een van de aanvoersers der oproerige bende, een ware wildenhoofdman.

Eer wij twee dagen verder waren, had ik

grooten lust om mijne karwants men den rug van dien jongenheer kennis te doen maken. Op een helderen zonnigen dag namelijk was hij plotseling met den lust bezielde geworden om Titia eene poets te spelen. Hij nam hare krukken weg en bootste haar gebrekkigen gang door de kinderkamer spottend na, waarna hij, ondanks haar smeeken van ze terug te mogen hebben, in triomf aftrok, de krukken naar buiten bracht en met eene bijl aan stukken hakte. Daar zat nu de arme Titia hulpeloos in het leven en oproer der kinderkamer, waarin geen zweem van orde en rust heerschte. Er kwamen heldere vriezende dagen en nog altoos bleef zij eene gevangene, die met verlangende oogen door de ruiten keek naar de fraaie lanen buiten. Tom zag haar geduld met de onbeschaamde onverschilligheid aan. Maar wat praat ik van Tom? Ik kon het vermoeden niet van mij weren, dat onder hoofden dan dat van den knaap die gevangenschap van mijn lief vogeltje beraamd hadden.

De vogel kwijnde in de kooi; maar wie bekommerde zich daarom? De kindermid zeide wel dat het schande was en bewees meer vriendelijkheid dan gewoonlijk aan de arme gevangene, maar ik zal niet zeggen hoeveel van die liefde mijn arm vogeltje aan de fooien te danken had, die uit mijn zak in de handen der kindermid overgingen — alle van dien guinje natuurlijk? — O ja, alle van dien guinje. Titia had bovendien nog eene vriendin, die somtijds eenige belangstelling in haar lot toonde. Dat was die lady Thornton, wier mildheid mij op indirecte wijze van zakgeld voorzien had gedurende mijn verblijf te Rutland Hall. Ik had mijn best gedaan om de gunst der oude dame te winnen. Zij was eene lieve oude vrouw en ik hield van haar. Toevallig kwam zij juist in de dagen toen Titia opgesloten zat een bezoek brengen, en tevens al de Rutlands en hunne gasten, jong en oud, op eene partij noodigen bij zich aan huis, op een uur afstands van Rutland Hall. Ik was juist alleen in het salon toen zij kwam, en ik nam oogenblikkelijk de gelegenheid te baat, om haar de geschiedenis van Titia's krukken te vertellen.

„Die kwade jongen!” riep zij. „Die kwade, boosaardige jongen! zij moet nieuwe krukken hebben vóór mijne partij.”

„Ja, dat spreekt vanzelf,” stemde ik hartelijk toe.

De oude dame wierp daarop haar hoofd achterover, en hare gevulde kin op eene eigenaardige wijs omhoog stekende, keek zij mij door haar bril scherp aan.

„Zoo, zoo!” sprak zij. „Eilieve, jongmensch, hoe stelt gij zoo bijzonder veel belang in Titia Ray?”

Ik glimlachte. „O,” antwoordde ik, „Titia en ik zijn beste maatjes samen.”

„Titia en gij!” herhaalde zij. „Eilieve, weet gij wel dat Titia achttien jaren is?”
„Is zij? Ik heb geen verstand van den leeftijd van kleine meisjes.”

„Maar Titia Ray is geen kind, mijnheer Guy Rutland. Titia Ray is een volwassen meisje!”

„Titia Ray een volwassen meisje!” Ik kon mij niet weerhouden van te lachen. Hoe, mijne kleine weldoenster, mijn moedertje! Ik vrees dat ik Lady Thornton bij die gelegenheid ergerde door mijn volslagen ongeloof aan hare mededeeling. Op dat oogenblik zweefde Christina Rutland de kamer in en redde mij uit de verlegenheid. Maar dien dag lachte ik nog dikwijls bij mij zelve, als ik aan de mededeeling van Lady Thornton dacht. Titia Ray een volwassen meisje? Bespottelijk!

Op zekeren morgen, eene week voor de bedoelde partij, viel er iets zeer zonderlings voor. De hoofden des huizes kwamen voor het ontbijt in de bibliotheek bij elkander, om te beradenslagen over het gebeurde.

Er was iets bijzonders uit L o n d e n t e R u t l a n d H a l l aangekomen. Het zat in eene houten kist en was geadresseerd aan Titia Ray. Toen het vol nieuwsgierigheid geopend werd, werden er een paar krukken in gevonden.

En welke krukken! Licht en symmetrisch, fraai van vorm, ware kunststukken. Schildpaden stokken, allerkeurigst met zilver gemon-teerd, en van boven met nette kussentjes van geborduurd fluweel. De hoofden stonden stom van verbazing. Wie had dat kunnen doen? Wie had er, buiten R u t l a n d H a l l, ooit van Titia Ray gehoord? Die krukken waren zeer kostbaar. Ik begreep aanstonds tot welke gevolgtrekking zij kwamen. Zij beschouwden Sir Harry als den schuldige. Het was een doorn in hun oog en ik wreef in mijne handen van plezier.

Toen zij vol ergernis de zaak bespraken, kwamen zij tot het besluit dat Titia niets van het geheimzinnige geschenk vernemen zou. Het zou onvoegzaam zijn, dat zij ze gebruikte, het zou haar hoofd vol dwaze gedachten brengen. En zoo bleef de arme Titia, in spijt van hare fraaie nieuwe krukken, hulpeloos in de kinderkamer. De houten kist met haar inhoud werd weggestopt, en er werd geen woord van gerept.

Ik wachtte eenige dagen om te zien of de oude lui hun opzet zouden laten varen, maar tevergeefs. De vogel kwijnde altoos nog in de kooi. Het scheen, dat er geen vriendelijke hand zou opdagen om het deurtje open te doen en het vogeltje vrij te laten. Daar zat Titia, dag aan dag, op haar stoel in de kinderkamer, naaide voorschooten voor de kindermeid, of maasde kousen voor de kinderen; zij keek nog altoos verlangend naar het

venster uit, en werd bleek uit gebrek aan versche lucht. Maar nog altoos kwam zij niet in opstand; zij beklagde zich zelfs niet. Intusschen hielden de aanstaande Kerstfeesten de gedachten der geheele huishouding bezig, en de kinderen waren opgetogen in het vooruitzicht van Lady Thornton's partij. Er heerschte groote opgewondenheid in de kinderkamer over mooie nieuwe jurkjes; eene groote beweging over linten, neteldoek, kant en bloemen, enz. Titia alleen zat er stil bij in hare oude jurk. Langzamerhand kreeg zij de handen vol, met maken van strikken, plooiën van linten en hechten van rozetjes aan de schoenen. Zij was een vlug naaistertje en zij gaven haar werk! Ziende hoe aardig haar die schootvol helderleurige linten stond, vond ik het jammer, dat zij niet evengoed een fraai kleedje hebben zou als de anderen.

Niemand vroeg: „Titia, wat krijgt gij aan?” of zelfs: „Titia, zijt gij ook gevraagd?” — Niemand scheen een oogenblik te denken, dat Titia gaarne plezier zou willen hebben evengoed als ieder ander. Hoe zou zij kunnen gaan; zij was immers lam en had geene krukken.

Ik had eene boodschap in de naburige stad. Het was vrij laat toen ik, op mijne terugreis, bij de eerste modiste van de stad aanklopte en vroeg of het pak gereed was.

Ja, het was gereed. Het was eene groote platte doos.

„Wil mijnheer het fraaie kleedje van de dame niet eens zien?”

De doos werd opengedaan en voor mijne oogen werd eene wolk van luchtige stoffage uit elkander geschud. Ik kan het natuurlijk niet beschrijven, maar het was iets wits, zeer rein en doorschijnend, met iets anders van r o z e dat er doorheen schemerde. Het was zeer smaakvol, zeide ik, mijn best doende om heel wijs te kijken. Er was slechts ééne aanmerking op te maken: „Was het kleedje niet wat lang voor een klein meisje?” vroeg ik, denkende aan de gestalte van haar, die er zich mede tooien moest en die ik niet anders kende dan in eene versleten, korte jurk, die even tot boven de laarzen kwam.

„Wel, mijnheer,” antwoordde de modiste vol waardigheid, „gij hebt gezegd, dat de jonge dame achttien jaar is; wij hebben haar natuurlijk eene sleepjapon gemaakt.”

Het was laat in den avond toen ik thuis kwam. Er reden juist twee vroolijke rijtuigen vol van de deur af, toen ik het hek binnenreed. Een paar minuten later was ik in de kinderkamer met mijne doos in de hand. Daar zat mijn arm Asschepoetstertje, met ééne hand hare gloeiende wang ondersteunende, en in aanschouwing verdiept van stukjes lint, kant, scharen, bloemen, en strengen garen die om haar heen lagen. Zij had een vermoeienden dag gehad, en nu zij alles voor hen gedaan had, wat zij ver-

langden, hadden zij haar aan hare eenzaamheid overgelaten.

Een glans van genoegen vloog over haar ge-
laat, toen zij mij zag. „O! ik dacht dat gij met
de anderen vertrokken waart,” zeide zij.

„Neen,” antwoordde ik, „ik ben nog niet ge-
gaan, maar ik ga aanstonds. Ik kom om u te
halen.”

„Mij!” herhaalde zij mismoedig. „Gij weet
wel dat ik geen toilet heb, al kon ik loopen.”

„Een vriend heeft u een kleedje gezonden,”
zeide ik, „en ik neem aan voor krukken te
zorgen. — Sophie,” vroeg ik daarop aan de
kindermeid, „wilt gij die doos opendoen en juf-
fer Titia zoo vlug mogelijk helpen kleeden? Het
rijtuig wacht voor de deur.”

Titia kreeg eerst eene erge kleur en ik dacht
dat zij in tranen zou uitbarsten; daarop werd
zij zeer bleek en keek angstig. De kindermeid,
wie ik een goed kerstgeschenk in de hand ge-
stopt had, was oogenblikkelijk vol verrukking
over het mooie kleedje.

„Kom, Titia,” zeide ik, „haast u!” En be-
vend, half van vrees, half van opgetogenheid,
liet Titia zich meevoeren om gekleed te worden.

Toen ik van mijn onderzoekingsstocht terug-
kwam, met de schildpadden krukken onder mijn
arm, was Titia gereed.

Titia was gereed. Die drie eenvoudige woor-
den beteekenen zóó veel, dat ik mij even be-
denken moet om aan te duiden, wat zij al moe-
ten te kennen geven.

Zij beteekenen niet, dat Titia, het kind dat
ik gewoon was mijne weldoenster, mijn moe-
dertje te noemen, een mooi nieuw kleedje aan-
had en opgeschikt was voor eene kinderpartij
evenals andere kinderen; zij beteekenen, dat
daar, bij mijne terugkomst, een schoon meisje
bij den haard stond, in een fraai slepend, zacht
rozenkleurig kleed. Toen zij haar hoofd om-
keerde, zag ik, dat het lieve gezichtje, als ge-
woonlijk in de kinderlijke krullen gevat, het-
zelfde was; maar toch was de oude Titia Ray
verdwenen, en daar stond (peccavi lady
Thornton!) eene liefelijke jonkvrouw.

Wij waren alle drie bespottelijk verbaasd over
de plotselinge gedaanteverwisseling. Titia was
te eenvoudig om niet te toonen dat zij de ver-
andering gevoelde, en zij bezielde haar met eene
zonderlinge verrukking en schroomvalligheid.
De kindermeid, die haar zoolang als een kind
behandeld had, stond geheel verwezen. Ik zelf
schrikte in het eerst van hetgeen ik gedaan
had, daarna was ik opgetogen, een oogenblik
later verlegen, en even beschroomd als Titia
zelve.

Toen ik haar de krukken aanbod, keek de
kindermeid mij aan alsof zij mij voor een ver-
mommen prins hield uit de Arabische Nacht-
vertellingen. Zonderling te moede zag ik hoe
Titia er de proef mede nam, nu niet hinkte,

maar veeleer zweefde langs den grond, terwijl
de kleine fluweelen kussentjes onder hare ronde
blanke schouders tusschen wolken van kant en
neteldoek verscholen waren, en de luchtige
plooien van het frissche kleedje door het glin-
sterende zilver der stokken naar achteren ge-
schoven werden. Ik weet niet hoe het kwam,
dat ik op dat oogenblik met eene zekere ver-
rukking dacht aan een guinje in een bonbon-
doosje, dat onder in de armoedige reistasch
lag, welke ik goedgevonden had mede te nemen
naar Rutland Hall.

Ons rijtuig wachtte ons. Het was te laat om
te blijven steken in hetgeen ik ondernomen had.
Titia en ik vlogen weldra over den met sneeuw
bedekten weg naar buiten van Lady Thornton.
Ik zal niet beproeven eene geregelde beschrij-
ving te geven van het overige gedeelte van dien
gedenkwaardigen avond, noch van de opschud-
ding, door onze aankomst teweeggebracht, noch
van de verbazing en ergernis mijner vriendelijke
bloedverwanten, en evenmin van de gemengde
goedkeuring en afkeuring der gastvrouw, die,
hoewel zeer verheugd hare jonge gunsteling te
zien, toch de eerste de beste gelegenheid waar-
nam, om mij gramstorig in het oor te fluiste-
ren: „En waar moet dat alles op uitloopen,
mijnheer Guy?”

Het geheele tooneel was nieuw en bekoorlijk
voor Titia; maar hare vrees voor het geduchte
fronsen der wenkbrouwen van mevrouw Rutland
bedierf haar genot. Wij gevoelden beiden, dat
er dien avond een storm boven onze hoofden
zou losbarsten, en wij hadden het niet mis.
Niemand van de geheele familie Rutland nam
de minste notitie van ons. Toen het tijd was
om naar huis te gaan, vertrokken zij in hunne
twee rijtuigen, en Titia en ik reden naar huis
zooals wij gekomen waren. Toen wij thuis kwa-
men, vonden wij neef George en zijne echtge-
noot tot aan de tanden gewapend op ons in de
bibliotheek wachten. Ik zag dat er oorlog op-
handen was en er geen kwartier verleend zou
worden. Mevrouw Rutland nam Titia in hare
klauwen en voerde haar weg, terwijl ik aan
George werd overgelaten. Ik behoef niet alles
te herhalen, wat er tusschen ons voorviel.

„Guy Rutland,” zeide hij, „wij hebben uw
onbeschoft indringen lang genoeg verdragen.
Gij verlaat morgen dit huis.”

„Maak u niet driftig, neef George,” antwoord-
de ik. „Ik zal morgenochtend heengaan op ééne
voorwaarde, en die is, dat Titia Ray met mij
mag gaan als zij wil.”

Hij keek mij letterlijk versuft aan. „Weet gij
wel,” riep hij, „dat zij geen cent bezit, en geen
enkel vriend; dat zij eene wees is, die ik uit
christelijke liefde in huis genomen heb?”

„Ik wil haar tot vrouw nemen,” zeide ik
kortaf, „indien ik namelijk zoo gelukkig geweest
ben hare liefde te winnen.”

„En waarvan denkt gij te leven als gij getrouwd zijt?” vroeg hij schamper, „van den wind of van uwe familie?”

„Niet op uwe kosten, George Rutland,” zeide ik, hem vast in de oogen ziende. „Hoor mij aan. Ik heb u beproefd, ik heb u allen hier in huis gezift als eene handvol tarwe. Ik heb niets gevonden dan kaf, behalve ééne gouden graankorrel, die in mijne handpalm licht. Die wil ik bewaren en waardeeren als een schat, als het mij vergund wordt. God geve het!”

„Heel mooi,” zeide George, „heel mooi. Maar bedenk er bij, dat ik van dit oogenblik af mijne handen van u beiden aftrek, van u, Guy Rutland, en van haar, Titia Ray.”

„Amen!” zeide ik, wenschte hem goedenacht, keerde mij om en verliet hem.

Den volgenden morgen vroeg klopte ik aan de kinderkamer-deur en verzocht de kindermeid juffrouw Titia te wekken en haar te verzoeken bij mij in den tuin te komen. Daarheen ging ik zelf om haar op te wachten. Het was de eerste Kerstdag, een dag van vrede en welwillendheid. Wat ik gevoelde, kon bezwaarlijk vrede heeten, terwijl ik het kalme landschap overzag. En toch droeg ik niemand, man noch vrouw, een kwaad hart toe.

Een poosje later kwam Titia bij mij; weder geheel de oude Titia, die in hare korte jurk over het besneeuwde pad kwam hinken, en half beschroomd was over hare prachtige nieuwe krukken. Ik gevoelde mijn gemoed verlicht toen ik haar zoo zag. Ik was schroomvallig voor de keurige dame, die ik den avond te voren in het leven geroepen had. En toch, toen ik goed keek, zag ik dat het niet geheel de oude Titia was, en dat volkomen diezelfde Titia van een dag te voren nooit, nooit kon terugkomen. Er was iets veranderd. Of die verandering in haar was of in mij, of in beiden, wist ik niet en onderzocht ik niet. De verandering was niet onaangenaam.

Wij liepen den tuin door en het boschje in en spraken den ganschen weg over ernstig met elkander. Op onzen terugweg zeide ik:

„En zijt gij niet bang dat gij honger zult lijden bij mij, Titia? Wilt gij het er op wagen?”

Een van hare oude knikjes was Titia's antwoord.

„Ga dan en haal uw hoed,” zeide ik, „dan zullen wij niet eens het ontbijt afwachten. Breng niets anders mede, geen draad. Ik heb nog wel eene kleinigheid — van dien guinje zooals gij weet, en wij zullen alles aanschaffen wat wij noodig hebben.”

Titia haalde haar hoed en kwam terug, en wij gingen samen op weg. Een uur later waren wij man en vrouw. Wij zaten naast elkander in de kerk en gingen daarna naar Rutland Hall terug om mijne familie vaarwel te zeggen. Ik geloof dat zij mij allen voor gek

hielden en dat zij haar een onnoozel halsje vonden — althans totdat neef George een wissel ontving, dien ik hem den volgenden dag zond; een wissel om de onkosten te vergoeden, welke zijne liefdadigheid jegens Titia hem berokkend had. Toen begonnen zij zich te verwonderen en daarna te weifelen. Ik nam mijn vrouwtje mede buitenslands en liet haar de wereld zien. Tijd en zorg genazen hare kwaal. Het was niet te verwonderen dat hare familie haar nauwelijks herkende toen zij in Engeland terugkwam. — Titia Rutland, geboren Ray, zonder krukken, de vrouw van een mil-lionnaire! Een halve bruidskoek verzoende lady Thornton en de guinje is nog altoos in mijn bezit. Ik noem hem Titia's bruidsschat. De krukken, waarvan de gever Sir Harry niet was, dat verzeker ik u, majoor, worden insgelijks als eene familie-curiositeit bewaard.

IV.

NOG EEN VOORMALIG COMMENSAAL VERTELT
WELK LOT HIJ OP HET INSTITUUT VAN
DR. GLUMPER TROK.

Als het dieet bij Dr. Glumper niet zuiver Spartaansch van beginselen genoemd mocht worden, was het eenvoudig omdat de Spartaansche maag — hoe goed ook onder appèl, zooals wij allen weten — tegen zulk eene behandeling opgekomen zou zijn. Salaris eischte anderen kost, dan door het afspoelsel van runderbeenderen verkregen wordt; Xerxes werd niet vergoed onder den onmiddellijken invloed van rijstepudding.

In het instituut van Dr. Glumper was de kost, dien wij aten, niet zooveel erger dan in honderd andere inrichtingen van dien aard, mijn waarde majoor Jackman, waar (in dien tijd altoos) de zonen der aanzienlijken van den lande hunne lessen leerden en honger leden. Er was eten genoeg, mits wij maar eten konden wat er was. Daarin lag de moeilijkheid. Het middageten, dat al slecht was in het begin van de week, werd hoe langer zoo oneetbaarder tegen het eind; zoodat wij aan den rustdag kwamen, ongeveer in den toestand van een troep zeelieden die schipbreuk geleden hadden, en slechts van den hongerdood werden gered door de tijdige komst van een schip, beladen met osse-vleesch en pudding.

Maar er was eene reddingsboot. De naam dier boot was in ons geval „Hanna's mand.” Hanna was de waschvrouw en verscheen zaterdagavond, nadat zij het schoone linnen thuis gebracht had, geregeld op de speelplaats

en stalde den inhoud, die onder in hare mand lag, uit. De inhoud bestond in lekkere zaken en werd altijd zorgvuldig gekozen volgens het beginsel van drie vereenigde groote hoedanigheden: smakelijkheid, voedzaamheid en goedkoopheid.

Aan *élegance* en de behoeften der beschaving werd in dien tijd weinig gedacht. De jongen, die eene zilveren vork meegebracht had, zou eenvoudig voor een grappenmaker aangezien geworden zijn. Wat de „lepel en zes servetten” betreft, die volgens het prospectus van het instituut Glumper bepaalde vereischten waren tot het ontvangen eener degelijke klassieke opvoeding, de lepel vond spoedig zijn weg in een soort van magazijn van mevrouw Glumper, samengesteld uit den buit der jonge philistijnen, hare kostgangers, als verbeurd speelgoed, geconfisqueerde lectuur en zoo voorts; terwijl de servetten, opgelost in den algemeenen voorraad dier artikelen, in algemeen gebruik kwamen. Nu, wij hadden niets tegen stalen vorken in te brengen; wij hadden het vleesch misschien niet eens kunnen prikken met een metaal, dat minder weerstand bood.

Ons maandags-diner bestond uit een gekookten schapebout. Éene portie! Meer werd niet geweigerd: maar het kwalijk verborgen ongeduld, waarmede de sollicitant ontvangen werd, had het tot eene vaste gewoonte gemaakt dat wij ons met onze ééne portie tevreden stelden. De rechtvaardige belooning voor die bloohartigheid verscheen den volgenden dag in de gedaante van half kaal gesneden beentjes, koud en akeelig, doorploegd met roode, moorddadige strepen, en vergezeld van eene massa slecht gewasschen kool, die zeer belangrijk was voor eene studie in de dierkunde, maar die als voedingsmiddel walglijk was, vanwege de rupsen wier gekookte groene lichamen ik op eene rij zag liggen op den rand van het bord van menig kieskeurige eter.

Drie dagen in de week kregen wij rijstepudding, een kost, dien ik door een ongelukkigen samenloop van omstandigheden van mijne vroegste kindsheid af niet heb kunnen uitstaan, maar de groote beproeving van ons leven en onze magen was voor den zaterdag bewaard, wanneer wij aanzaten voor hetgeen, zeker uit satire, eene biefstukpastei genoemd werd.

Laag en gemeen zou de geest van den os geweest moeten zijn, die bekend had dat hij maar eenigszins deel had aan dat kooksel! Osse vleesch had evenveel te maken met de samenstelling van die pastei, als het vleesch van den eenhoorn met eene portie erwtensoep. De buitensporige geruchten, die er in omloop waren betreffende den waren inhoud van dien kost, bewezen hoe moeielijk en duister en geheimzinnig dat onderzoek was. De overleveringen van het instituut spraken van de bespottelijkste

en tegenstrijdigste elementen, welke in de pastei ontdekt geworden zouden zijn; substanties, aan ossen geheel vreemd in wezen, geur en uitzicht, waren meermalen door de kostgangers ten toon gesteld, die hunne goede trouw bewezen door liever honger te lijden dan van de „biefstuk”-pastei te eten. De bepaalde onmogelijkheid van de ingrediënten te herkennen als behoord hebbende tot eenig dier in de kookkunst bekend, was de ergste zijde van de zaak.

Wat ook de hoofdinhoud der pastei geweest moge zijn, er waren voorwerpen aan toegevoegd van kleiner omvang, omtrent welker identiteit geen twijfel kon bestaan, ofschoon zij in geen enkel receptenboek genoemd worden.

Sholto Shillito bij voorbeeld, die altoos een honger had als een wolf, slikte moedig de hem toebedeelde portie naar binnen, maar legde bedaard met een fronsend voorhoofd drie vingers en een lid van een duim eener oude glacé handschoen op den kant van zijn bord.

William Dantze ontdekte en bewaarde iets, dat gedurende verscheiden schooljaren bewaard werd als de poot van een flamingo. Onder dien naam werd het corpus delicti althans aan iedereen nieuw aangekomene op den eersten avond van zijn verblijf in ons midden vertoond.

George van Kempen vond een snuiter.

Charles Brooksbank bemerkte een zonderlingen knobbel in zijne portie pastei, en toen hij er die zoo voorzichtig uit te voorschijn bracht alsof het eene phenicische antiquiteit was, kwam er iets voor den dag dat er uitzag als de kop eener pop, die aan het water in de hersenen geleden had. Toen er in gesneden werd, was het groen. De eerste weken van elk halfjaar, namelijk zolang ons zakgeld duurde, hielden wij het vrij goed uit. Maar zoodra dat op was, staarde de honger ons met groote holle oogen aan.

Het tegenwoordige geslacht zal zich verwonderen waarom wij niet bescheiden tegen die slechte voeding opkwamen. Maar, zooals ik reeds zeide, de tijden zijn geheel veranderd en bovendien heeft het tegenwoordige geslacht mevrouw Glumper volstrekt niet persoonlijk gekend. Zij was eene vrouw om bang voor te zijn. Ik wil daarmede niet zeggen dat zij raasde, of sloeg, of zich verlaagde tot een gedrag, dat men gewoonlijk in beschaafd gezelschap niet ontmoet; maar eenvoudig dat zij eene koele, bedaarde minachting over zich had; eene bewustheid van er ieder onder te houden; het was alsof een olifant den grond met zijn poot, zoo dik als eene schrijftafel, maar even aanraakte, om te toonen hoe gemakkelijk hij iemand onder die schrijftafel zou kunnen verpletteren.

Behalve die minachtende houding had mevrouw Glumper duizenderlei manieren om het ons onaangenaam te maken, zonder tot eene enkele daad van bepaalde tirannie over te gaan;

zoodat „uit de gunst” te zijn bij die dame, door ons allen als het toppunt van ongeluk werd beschouwd.

Ten nadeele van den doctor zou ik geen woord willen zeggen. Zelfs toen begreep ik dat hij een goed mensch was, en als ik mij nu zijn karakter herinner, geloof ik dat hij een van de beste menschen was die er leven. Bij zijne geleerdheid van een wijze, was hij zoo eenvoudig als een kind; zóó eenvoudig, dat het mij verwondert dat hij nog eene jas aan zijn lijf hield, zóó eenvoudig, dat zijn huwelijk met mevrouw Glumper bijna onbegrijpelijk werd. Voor die onnoozele daad had het gerucht zelfs eene goede reden. Mevrouw Glumper, toen juffrouw Kittiewinkle, was zelve directrice eener school voor kleine kinderen, en de doctor las in de ongelukkige en onderdrukte slachtoffers harer Russische reglementen eene allerdringendste uitnoodiging om hunne meesteres onder zijn bestuur te nemen. Het gevolg van die vereeniging van beider belangen was, dat het instituut zijn aard van klein-kinderschool veranderde in eene bloeiende inrichting van zeventig jongelieden; waarvan slechts de allerjongsten onder de onmiddellijke heerschappij van mevrouw Glumper kwamen.

Zoo was de ongelukkige staat van zaken omstreeks het midden van een semester. Het was juist in een tijd, waarop de grootste armoede onder ons heerschte. Het geld was schaarscher dan iemand van de jongens zich herinnerde. De koeken van Hanna verkeerden in een staat van blokkade. Had schoon linnengoed voor eetwaar kunnen verruild worden, dan zou Hanna een voordeeligen handel in kraagjes, boordjes enz. hebben kunnen drijven, maar daartoe was het oudje te slim.

Wij beraadslaagden met elkander wat ons te doen stond. De koe van den doctor, die somtijds graasde op het grasveld waar wij speelden, was er bij tegenwoordig en verwekte door haar glad tevreden voorkomen een algemeenen weerzin.

„Wij nemen haar haar lijnkoek af!” schreeuwde eene stem uit den buitensten cirkel der vergadering.

„Het is een geluk voor den geachten schelm op de achterbanken,” merkte onze president, John Rogers, aan, die er groot behagen in schiep aan onze beraadslaging het karakter van een ernstig debat te geven, „dat zijn schedel buiten het bereik mijner vuist is. Indien de lijnkoek, die aan dat weldoorvoede dier wordt verspild, eene geldbelegging was, waarvan mevrouw Glumper uitsluitend voordeel trok, zou ik misschien zoo ver gaan van te zeggen, dat deze vergadering in overweging zou kunnen nemen, wat die dief heeft voorgesteld. Maar de koe behoort aan Glumper, en het voorstel van den geachten misdadiger zal ontvangen worden met al de minachting die het verdient.

Een goedkeurend gemompel volgde op het advies, waarna er weder verschillende voorstellen werden gedaan.

Verbrande pennen (merkte Gus Halfacre aan) waren niet kwaad. Ja, hij durfde zelfs zeggen smakelijk.

„Mijne linkerlaars is tot den dienst van het gemeenebest,” zeide Frank Lichtvoet. „De rechter is pas versteld en wijl er geen groote spijker in de zoel zit (hetgeen ik de vergadering verzoek wel op te merken), houd ik die voor mij zelve voor een geval van den uitersten nood.”

„Zoo raken de uitersten elkaar,” merkte de president aan. „Maar het is nu geen tijd van schertsen. Heeft iemand nog iets voor te stellen?”

„Wij hebben altoos Murrell Robinson nog,” sprak Sholto Shillito somber en met zulk een hongerig gezicht, dat de jongeheer, dien hij bedoelde, een mollig rozenwangig kind van acht jaar, dat nog geen tijd had gehad om te vermageren, van schrik begon te schreeuwen.

„Het zou — hm — ja, het zou politiek zijn,” ging de president nadenkend voort. „Het zou haar treffen op hare gevoeligste plek. Zoo Jezabel Glumper, wij zullen eens zeggen een paar leerlingen verloor, onder de eigenaardige omstandigheden door het achtingswaardige lid der vergadering met de inktkleurige broek bedoeld, zou zij misschien eenig — zal ik zeggen moederlijk? — gevoel krijgen voor de overigen. Maar de opmerking van mijn geachten vriend heeft mij een maatregel in de gedachte gebracht die, schoon in sommige opzichten tot dezelfde uitkomst leidende, echter niet dezelfde reden tot tegenwerping biedt. De een of andere jongen moest wegloopen en zijne redenen voor die daad aan zijne familie schrijven.”

Dat voorstel werd, hoe onverwacht ook, met algemeene goedkeuring ontvangen; het eenige bezwaar lag slechts in de beslissing wie de vluchteling zijn zou. Wegloopen van school wilde volstrekt niet zeggen naar het ouderlijke huis gaan. Ieder keek zijn buurman onderzoekend aan. Niemand verklaarde zich tot de daad bereid.

De president sloeg ons allen met treurige gestrengheid gade.

„Eenmaal,” stotterde hij, „is er een mensch geweest, bij u allen bekend (behalve bij de vijfde klasse), door sommigen beweend, die, vernemende dat hij in betrekking tot zeker openbaar eigendom grootelijks van dienst zou kunnen zijn door in een afgrond te springen, geene noodeloze vragen deed, maar handelde. Heeft onze school geen Curtius? Moeten zeventig magen verkwijnen uit gebrek aan een enkel hart? Shillito, gij gulzige jonge schavuit, gij zult gaan.”

De jongeheer Shillito betuigde bij kris en

bij kras, dat hij er in de verste verte niet aan dacht.

„Percy Pobjoy,” hernam de president, „de Fortuin heeft u toch den rug toegekeerd. Gij bezit geen stuiver, erger nog, er ligt nog eene maand beslag op uw weekgeld. Gij zijt totaal in ongenade bij mevrouw Glumper en zult waarschijnlijk vooreerst niet in hare gunst komen. Gij hebt een afschuw van rijst — gij hebt bedenkingen tegen de rupsen. Percy, mijn vriend, die doorluchtige dames, wier namen en bedieningen in uw woordenboek der klassieken te vinden zijn, hebben u eenparig gekozen als de man, die dezen dienst aan het algemeen bewijzen moet.”

Percy Pobjoy betuigde zijn leedwezen dat hij zich tegen de beschikkingen van welke dame dan ook verzetten moest, maar daar hij eene grootmama had, die wel tegen drie schikgodinnen opwoog, met de Furiën er zelfs bij — moest hij voor de onderscheiding bedanken.

„Dan,” hervatte de president, met een air van voldoening alsof hij eindelijk zijn man gevonden had, „dan wend ik mij onmiddellijk tot het hooggeachte raadslid op dien omgekeerden bloempot. Hij, die dien beer, dien molenaarsjongen, in twaalf en eene halve minuut overwon, zal nogmaals onze kampvechter zijn; Joles zal gaan.”

De jongeheer Joles verklaarde gemelijk het verband niet te begrijpen, dat er bestond tusschen het afkloppen van een plompen boerenjongen en het wegloopen van school. Kon de waardige president het geringste teeken van groen bespeuren in het gezichtsorgaan van hem, Jones? Die omstandigheid was nochtans volgens de meening van hem, Jones, bepaald bij het wegloopen noodig.

Toen andere leden van den raad, bij het beroep op hun geest van zelfopoffering, geen minder ontmoedigende antwoorden gegeven hadden, scheen er slechts één maatregel over te blijven, namelijk te loten. Na eenige discussie werd er terstond toe over gegaan, en bepaald, dat hij, op wien het lot viel, den volgenden dag zou heengaan, en, na eene veilige schuilplaats gevonden te hebben, aan een van zijne schoolmakers of (liever nog) aan zijne betrekkingen schrijven zou, verklarende dat de stap, dien hij gedaan had, hem enkel was ingegeven door zijn weerzin om van honger te sterven.

Die voorgestelde tijd werd bij nader inzien tot eene week verlengd, opdat hij, wien het ongelukkige lot trof, den tijd zou hebben om een aandoenlijk beroep te doen op zijne ouders of verwanten, en rechtuit te schrijven hoe wij behandeld werden. Kwam daar antwoord op, dan was het goed en wel. Zoo niet, dan zou het door het lot aangewezen raadslid (zeide de president) dien dag over veertien dagen zijn fortuin gaan zoeken.

Het lot werd geworpen, op de primatieve wijs naar Homerus; de naam van iedere jongen — die van de vijfde klasse uitgezonderd — werd op een stukje papier geschreven en in een hoed geworpen. Er was eene sterke opinie, dat wij eene uitzondering moesten maken met John Rogers onzen president, den Nestor van de school, die, bijna zeventien jaren en op het punt van het instituut te verlaten, natuurlijk liever zijn semester wilde uitblijven, hoeveel honger hij nog zou moeten lijden. Maar de goede jongen verwierp dat denkbeeld als eene beleediging en wierp zelf zijn naam in den hoed.

Nauwkeurig volgens ons klassiek voorbeeld, werd de hoed daarna hevig geschud. Het lot, dat volgens de beschikking der goden er het eerst uitsprong en op den grond viel, zou de vraag beslissen. Er vloegen er twee uit, maar een van die twee bleef op de mouw van den schudder liggen. Niemand betoonde lust het andere papier van den grond op te rapen. Het scheen dat niemand onzer, tot op dit kritieke oogenblik, de gevolgen goed had bedacht die er uit dat plotseling verlaten van school en familie zouden ontstaan.

Ik moet bekennen dat mijn hart een oogenblik stilstond, toen John Rogers een stap vooruit deed en het papier oprapte; daarop voelde ik het bloed naar mijn aangezicht stijgen, toen hij langzaam las: Charles Stuart Trelawny.”

„Gij zijt altoos van de gelukkigen, Charles!” ging hij lachend voort; maar ik geloof dat hij mij moed wilde inspreken. „Schrijf terstond, mijn jongen,” voegde hij er op ernstiger toon bij, „volg mijn raad, schrijf flinkweg aan den ouden heer. Behandel het als eene zaak van gewicht. Mama zal er wel een woordje in spreken.”

Ik schreef terstond:

„Lieve l'apa. Ik hoop dat gij heel wel zijt. Ik ben het niet. Gij weet wel dat ik niet gulzig ben en niet zoo gek van op school zulk lekker eten te verwachten als thuis. Daarom moet gij niet boos op mij zijn als ik u zeg dat ik g e n o o d z a a k t ben te zeggen dat wij niet kunnen eten wat mevrouw Glumper het middagen noemt; en daar er niets anders is dan slappe thee en een stukje brood, lijden wij allen honger.”

Ik blijf uw gehoorzame zoon,

C. S. TRELAWNY.

P.S. Als gij er niet gaarne met mevrouw Glumper over spreekt, zoudt gij dan niet aan mama en Agnes willen vragen mij een groot brood te zenden (met korst en, als het kan, bruin), dat eene week kan duren?

„Luitenant-generaal Trelawny, Penrhyn-court.”

Dien brief vond ik nogal deftig en afdoende, en ik wachtte eenigszins angstig den uitslag van mijn schrijven af. „Als Papa maar wist hoeveel er van zijne beslissing afhing! Hij moet mij eigenlijk gelooven, want ik heb nooit onwaarheid tegen hem gesproken en ik heb niets meer dan mij zelven recht gedaan met te zeggen dat ik geen gulzigaard ben.”

Het was, geloof ik, op den vierden dag van onze spanning, dat er een groot pak op de speelplaats gebracht werd; eene menigte nieuwsgierige jongens, vol verwachting, liepen er naast en keken toe, toen het uit zijne banden verlost werd.

En waarlijk het was hun niet kwalijk te nemen!

Binnen de grenzen van dat pak — want hoe groot ook, het had zijne grenzen, zat vooreerst eene biefstukpastei, niet alleen van echt osse-vleesch, maar bovendien voorzien van eieren en andere lekkernijen, alles bevende in eene gelei, die een heerlijken geur verspreidde. Ten tweede was er een uitgezocht gezelschap van kleine pasteitjes, die van het vet aan elkander kleefden, zoodat zelfs een stoïcyn, als hij honger had, er bezwaar in zou gevonden hebben om „zulke dierbare vrienden te scheiden” en er twee tegelijk van in zijn mond gestoken zou hebben. Ten derde was er eene groote appeltaart in. „Keerom” heette die in de wandeling, waar-schijnlijk, dacht ik, omdat een jongen hem om en om kon keeren en nog eens weer om, eer hij met zich zelven eens was, wat er het lekkerste uitzag: de kant waar de meeste boter, of de kant waar de meeste suiker op was, en eindelijk was er nog een koek bij, dien ik mij nu nog heel goed verklaren kan dat ik „verschrikkelijk” noemde!

Er was geen brief bij, maar het pak zelf was een goed teeken. Afgezanten zooals zulke pasteien en taarten waren op zich zelf welsprekend genoeg. Men wilde niet dat wij van honger omkwamen. Wij zouden de uitwerking mijner mannelijke en ferme taal misschien reeds denzelfden dag zien, aan het verbeterde menu en de vermindering der rupsen. Zuinig om te gaan met onzen nieuwen voorraad kwam geen oogenblik in ons op. Helaas! dat wij er niet allen van genieten konden! Er moest weder geloot worden en een gelukkig getal van achtien, met John Rogers en mij, als honoraire leden, deden den ganschen voorraad spoedig verdwijnen.

Na den zonschijn kwam de schaduwzijde. Niet de geringste verbetering in het gewone middageten; maar eene zware wolk op het voorhoofd van mevrouw Glumper, als een gunstig voortteeken beschouwd door John — een groot opmerker der menschelijke natuur — wyl het hare ergernis te kennen gaf dat zij gedwongen was eene kostbare hervorming in te voeren.

Helaas, ditmaal had onze president het mis. Noch dien dag, noch den volgenden, noch eenigen anderen dag zoolang het instituut bestond, had er de geringste afwijking plaats van de door den tijd (niet) gewettigde regelen van het dieet. Het heeft lang geduurd eer ik in het bezit kwam van de staatspapieren, bij die gelegenheid gewisseld. Mijn vader namelijk, die het druk had met zijne andere correspondentie, had mijn brief aan mijne moeder overgereikt, met de woorden: „Wilt gij daar eens werk van maken lieve?” — Daarop volgde deze correspondentie:

„Geachte mevrouw Glumper. Ik hoop dat de omvang van het pak, dat ik aan mijn Charles zend, u niet zal doen schrikken. Charles groeit sterk, zóó sterk zelfs, dat zijn vader er mij opmerkzaam op maakte, niet zonder vrees dat hij uit zijne kracht zou groeien. Gij zult misschien lachen over de bezorgdheid die mij drijft u, die zoo ervaren zijt in de zorg voor de jeugd, te herinneren, dat mijn jongen meer dan ooit behoefte heeft aan goed, zindelijk en voldoende voedsel. Hij is geen lekkerbek en gij kunt verzekerd zijn dat hij, noch ik ten zijnen behoeve, ooit aanspraak zou willen maken op meer dan de drie door mij genoemde eigenschappen. Na mijne complimenten aan Dr. Glumper, heb ik de eer te zijn,

Geachte mevrouw Glumper,
Uwe toegenegen dienaar,
CAROLINA M. TRELAWNY.”

Op dien brief luidde het antwoord als volgt: „Waarde mevrouw. Het meest geruststellende antwoord, dat ik u wellicht geven kan op uw geëerd briefje, is de verzekering, dat Glumper, ik zelve, mijne kinderen en de onderwijzers (uitgezonderd de heer Legourmet, die zelf in zijne behoeften wenscht te voorzien) altoos precies hetzelfde gebruiken als onze kweekelingen, en dat er in het eten noch karigheid noch onzindelijkheid heerscht.

Ik blijf met hoogachting,

Mevrouw,
JEZABEL GLUMPER.”

Er was ongelukkig in dit briefje juist schijn van waarheid genoeg om het geweten van beide de dames te voldoen. Het was waar, zij aten met ons, of liever zaten met ons aan tafel; maar als zij eerst aan hunne eigene dwarstafel de noodige lekkere beetjes gehad hadden met heerlijke jus enz., enz. konden zij het wel uithouden. En de goede oude doctor was een zoo onschuldig medeplichtige aan het gebrek, dat wij leden, als er maar iemand zijn kon. Hij deed altoos maar wat zijne vrouw voorschreef, gaf niets om zich zelf en zou zonder morren met de jongens honger geleden hebben.

Nadat het gebleken was dat onze maatregel

mislukt was, ging alles voor de komst van den noodlottigen dag als een zonderlinge droom voor mij voorbij. Ik had een gevoel alsof ik niet meer tot de school behoorde; alsof ik mij zelf niet meer was; en ofschoon er geen toespeelingen in woorden op mijne aanstaande vlucht gemaakt werden, zag ik dat niemand haar ver-

„Als zij ons vandaag maar eenigszins eetbaren kost geeft,” fluisterde John Rogers, mij in den elleboog knijpende terwijl wij naar binnen gingen, „zullen wij voor u we ongelukspennen een speldje steken, Charles, mijn jongen!”

Maar niets daarvan. Daar stond ze, de natte

»KOM AAN MIJNHEER, BRENG MIJ NAAR MIJN LAGEN KERKER. WAAR IS MIJN VERROT STROO?» (Blz. 64).

geten had. Het waren veelbeteekenende feiten, dat Percy Pobjoy, die mij sinds onheuglijken tijd tien stuivers schuldig was, die som van een ander leende om mij te betalen, en dat een andere jongen, met wien ik ruzie had gehad, mij vergeving vroeg.

Zaterdag — de zaterdag — brak aan. Nog éénmaal slechts, ééne kans nog voor mevrouw Glumper en voor mij.

massa rijst, waarvan wij eerst gediend werden, bij wijze van hongerdooder, om den volgenden schotel tegen een al te grooten aanval te beschermen.

Na de rijst verscheen de zoozeer gevreesde pastei, glimmend en geel met eene grove prentie van buiten alsof zij iets goeds bevatte — prototype van menigen levenden leugenaar, — en wie weet wat al valsche en gemeene waar ver-

bergend. O, welk een contrast met het heerlijke der fijne pastei van dien naam, die mama mij gezonden had!

De pastei was rondgediend en onderging de gewone zorgvuldige inspectie, toen mevrouw Glumper met de stem van een heraut uitriep:

„De jongeheer Trelawny moet de laatste korrel van zijne rijst ophebben, eer hij iets anders krijgt.”

Een halffluid gelach klonk langs de tafel, maar ik hield mij goed, en zoo liep mijn laatste middagmaal in het instituut van Dr. Glumper af.

John Rogers stak zijn arm in den mijnen.

„Het spijt mij, Trelawny,” zeide hij.

„Mij niet,” antwoordde ik, met moeite een glimlach te voorschijn brengende, „behal... behalve om...” ik dacht aan mijne moeder en barstte in tranen uit.

„Wij zullen in alle geval een speech hebben,” zeide John.

In een oogenblik was er eene groote vergadering onder onzen geliefden olmboom bijeen. Om de waarheid te zeggen, ik had het liever buiten die plechtigheid gedaan, die mij deed denken aan iemand die zijne eigene begrafenis bijwoont. Maar ik kon John Rogers die gelegenheid niet benemen om zijne uitnemende gave van improvisatie te luchten.

Hij sprak, op eene wijze en gedurende een tijd, die nog lang in het instituut in herinnering gebleven zal zijn, nadat ik — zijn onderwerp — daar vergeten was. In zijne rede zeide hij, dat de eer en het welzijn van het instituut in dezen nood aan geen beter handen konden toevertrouwd worden. Ook zou niet dit instituut alleen voordeel trekken van den gewichtigen stap, waartoe ik stond over te gaan; de oogen van iedere school in Europa waren op het instituut Glumper gericht, of zouden dat zijn, als zij wisten wat hier gebeurde. Trelawny was op het punt van den voet te zetten op de eerste sport van de ladder ter bereiking van overvloed, roem en macht. Welke geldmiddelen, was hij zoo vrij te vragen, had ik tot mijne beschikking?

Ik antwoordde openhartig: „tien stuivers.”

„Precies de som, als er het ontbrekende bijkomt, waaruit kolossale fortuinen ontstaan. „Hij begon zijne onsterfelijke loopbaan met twee gulden.” Of: „De afkomst van dien beroemden burger was zoo nederig als zich denken laat; hij begon zijn levensweg met vijf en twintig stuivers.” „Onze moderne Cezus begon zijne loopbaan met de helft van een vijfshillingstuk. Toen hij stierf liet hij twee miljoen pond sterling na!” Dat zijn alle zeer gewone passages uit onze „Levensbeschrijving van beroemde mannen.” Charles, mijn jongen, gij hebt alweer geluk.” En hij drukte mij hartelijk de hand.

Ik waagde de opmerking, dat ik niet in het bezit was van genoemde tooversom.

„Nee, bij George! maar gij zult het zijn!” riep John uit. „Hier hebt gij alvast negen stuivers. Denk daaraan als gij een drommels knorrige oude millionnair zijt, en zend den ouden John een reebout van een uwer parken — een Schotsche. Wie draagt er bij tot het uitzet van Trelawny?”

Hoe arm de goede jongens waren, kwamen er zooveel vooruit, dat er eene som van ruim vier gulden in de handen van den president gestort werd. Maar de woorden van John hadden een zonderlingen indruk op mij gemaakt. Er was iets dat mij waarschuwde, mij streng aan den regel te houden die zooveel voorspoed aanbracht.

Ik bedankte daarom mijne makkers in weinig woorden voor hun goeden wil, maar weigerde meer aan te nemen dan vereischt werd tot de juiste som waarmede ik mijn fortuin moest maken. Ik wilde niets doen, voegde ik er bij, om mij aan mislukking bloot te stellen, noch de innige kracht, de jeugdige frischheid van eene halve kroon wellicht in de waagschaal stellen, door te beginnen met een groot bedrag van ruim vier gulden; eene som, die nergens genoemd werd in de levensbeschrijvingen door onzen president aangehaald. Een paar gulden wilde ik meenemen, meer niet.

Daar het schemerachtig begon te worden, werd het noodig dat ik eenige voorbereidselen maakte tot mijn vertrek. Vergezeld van eenige trouwe vrienden ging ik dus een pakje maken, zoo groot als ik dacht zelf te kunnen dragen, en liet mijne overige bezittingen aan het noodlot over. Een ding was er dat ik zeer ongaarne achterliet. Het was een bloempot, waarin een stekje was eener fraaie purperen slingerplant. Die plant was mij eene rijke bron van belangstelling en troost geweest. Ik had besloten, dat zij mijn fortuin zou deelen. Maar John Rogers kwam er tegen op. Tevergeefs kwelde hij zijn geheugen om zich een enkel voorbeeld te herinneren, waarin een gelukkige fortuinzoeker de wereld was ingegaan met twee gulden en een bloempot. En was er al ooit gesproken van zeker iemand die het gedaan had, dan kon Rogers gerust zeggen dat er tegenwoordig aan vele bijzonderheden van dat verhaal met recht getwijfeld werd.

Dat was genoeg.

Het ontvluchten zelf had geene bezwaren in. Een gedeelte van den grond, die ons tot speelplaats diende, lag buiten het gezicht van het huis, en hoewel het verboden was in dat gedeelte van den tuin te komen, en het de plicht van den „moniteur” was, terstond dengenen aan te klagen die het deed, leende de moniteur zelf mij bij deze gelegenheid de behulpzame hand en lichtte mij een beentje om over de schut-

ting te komen. Nog een laatsten handdruk van mijne vrienden en een onderdrukt hoera! toen ik boven op de schutting zat, en...

„Gij zult dus morgen dien brief schrijven als gij te... te... ergens aangeland zijt?” vroeg John geheimzinnig. (Ik knikte.) „Alles in orde, oude jongen?”

„Ja—a,” antwoordde ik. „Alles in orde, zooals gij weet. Hoe...”

„Neer sprong ik — de wijde wereld in!

Die schutting scheen mij plotseling een scheidsmuur van geheel mijn verleden. Ik geloof niet dat ik, eer ik op de steenbakkerij van den heer Turfil terecht kwam, er goed over doorgedacht had wat mijn wegloopen beteekende. Maar nu was het gebeurd, en om mijn jongensmoed recht te laten wedervaren, moet ik zeggen, dat de gedachte van terug te keeren of de bescherming van het ouderlijk huis op te zoeken volstrekt niet bij mij opkwam.

Ik voelde een bitter verdriet bij de gedachte aan de waarschijnlijke uitwerking welke mijne vlucht op den gelukkigen familiekring zou hebben; ik troostte mij echter met de bedenking, dat de brief, dien ik den volgende dag schrijven zou, hen omtrent mijne veiligheid en mijne vooruitzichten zou geruststellen. Intusschen was het allernoodzakelijkst dat ik maakte dat ik wegwam.

Het instituut van Dr. Glumper lag in een opene voorstad, in het noorden van Londen, en daarom op een goeden weg om fortuin te gaan maken. Ik richtte mijn aangezicht in de richting waar ik begreep dat de City liggen moest, en stapte voort, met eenige onrust denkende wat er van mij worden zou als het tijd was om naar bed te gaan.

Eensklaps schoot mij, bij het zien van den naam van een uithangbord, een gelukkig denkbeeld in. Ik had een vriend, Philip Concanem — die te Chelsea woonde, niet meer dan eene kleine wandeling, vijf kwartier van de plaats waar ik mij bevond. Philip was het instituut van Dr. Glumper lang ontgroeid, ofschoon zijn naam en zijn roem, wegens een heel ruw miniatuurportret van mevrouw Glumper, dat hij in zijn voormaligen lessenaar gesneden had, nog levendig bewaard werd. Hij was nu een man „van middelbaren leeftijd” — iemand, zou ik denken, van negentien jaren — en was Glumper zelfs eenmaal in eene tilbury komen bezoeken en had zelf gemend. Ik was altoos een gunsteling van Philip geweest en hield mij overtuigd, dat hij mij niet alleen goeden raad zou geven, maar ook mijn geheim bewaren zou. Indien ik maar eens door de eerste stappen van mijn pelgrimstocht heen was, was ik niet bang voor wat er verder volgen zou.

Philip was reeds in de zaak bij zijn vader en zijn oom, rijke brouwers en branders, wier fabriek aan den rivierkant zulk een aanzienlijk

front had, dat de overlevering, dat zij eens voor het hospitaal te Chelsea was aangezien, zeer wel te rechtvaardigen is. Aan de landzijde had men slechts eene donkere, smalle laan af te loopen, de eenige weg die tot de goudmijn voerde die er achter lag. Onder het vallen van den avond vond ik mijn weg langs dat pad en bij geluk trof ik Philip (tot maandagmorgen) als alleenheerscher van „Gebroeders Concanem en Concanem.”

Philip heette mij hartelijk welkom en ik kreeg, dank zij de oude huishoudster, een zeer hartversterkend avondeten; hij luisterde naar mijn verhaal met al de vriendelijke belangstelling welke ik van hem verwacht had, bovendien echter met eene mate van ernst, dien ik niet had verwacht. Zijn omgang met menschen en biertonnen hadden de romantische zijde van zijn karakter reeds afgeschaafd. Er is in bier eene bepaalde eigenschap, die de sappen van het sentimenteele leven doet opdrogen. In het meel ligt, zooals ik later heb opgemerkt, eene tegenovergestelde kracht. Als eene molenaar eene dochter heeft, is zij meestal eene heldin.

Mijn vriend liet zich eenigszins streng uit over de gouden visioenen van John Rogers, verwierp ten eenenmale het geloof aan de deugdelijke eigenschap van twee gulden als de hoeksteen tot overvloed, en sprak zelfs (ofschoon niet al te dringend) van de wenschelijkheid, dat ik mijne voorwaarden zou stellen aan de autoriteiten thuis en mijne onderneming zou opgeven.

Op dat punt was ik evenwel de standvastigheid zelve, en na eene langdurige discussie kwamen wij tot de volgende overeenkomst:

Dat wij de oude huishoudster, juffrouw Swigsby, geheel in ons vertrouwen zouden nemen, om ons van hare welwillendheid te verzekeren van mij tot maandag in de logeerkamer te laten blijven; dat ik op dien dag naar Philip's eigen rookkamertje zou overgaan, dat een uitgang had op een donker portaal en een gang, uitkomende op de Paradijslaan en van daar op de Jodenbuurt. Dat ik dat toevluchtsoord zou blijven genieten, totdat ik eene gelegenheid gevonden had om „fortuin” te maken; dat ik vertrekken zou bij het minste vermoeden dat mijn verblijf ten zijnent bekend werd, ten einde mijn vriend niet in ongelegenheid te brengen, en eindelijk dat ik aanstonds naar huis zou schrijven om mijne ouders omtrent mijne veiligheid gerust te stellen.

Het kostte ons eenige moeite, wegens de doofheid van juffrouw Swigsby, die erger was dan ik mij als mogelijk kon voorstellen, die brave vrouw met de zaak in te wijden, en haar af te brengen van haar eerste vermoeden, dat ik het neefje was van den heer Arthur Thistlewood, dat onlangs bij eene straatschenderij gecompromitteerd was geworden, waarna zij hare

hulp beloofde. Toen die zaak in orde was, ging ik mijn brief schrijven, als volgt:

„Lieve papa en mama, ik hoop dat gij gezond zijt. Wij hebben de pastei en het andere lekkers, dat gij zoo vriendelijk gezonden hebt, opgegeten en zijn toen weder aan het hongerslijden gegaan. Rijst, en rupsen, en wat zij eene biefstukpastei noemen maar er geen is, als gewoonlijk. Ik had gehoopt dat gij aan mevrouw Glumper geschreven zoudt hebben, maar misschien waart gij bang. Wij hebben een raad gehouden en afgesproken, een voor een weg te loopen totdat het eten beter wordt. Wij hebben er om geloot en het lot viel op mij. Ik wist dat gij goedvinden zoudt dat ik toen ging, want ik heb u laatst hooren zeggen, dat het niet eervol van kapitein Shurker was dat hij achteruit krabde. Ik heb op een na mijn beste pak aan, wat linnegoed bij mij, mijn bijbeltje, de Latijnsche Delectus en eene som geld die het begin is van een fortuin. Ik weet wat ik beginnen zal, dat wil zeggen, morgen zal ik het wel weten; ik hoop dat gij niet boos op mij zijt; kus mama en Agnes voor uw liefhebbenden zoon.

C. S. TRELAWNY.”

Des maandagsmorgens vroeg geleidde Philip mij naar mijn nieuw verblijf in zijn rookkamer-tje, waar wij juffrouw Swigsby bezig vonden een kermisbed voor mij in orde te maken. Uit de houding der goede dame meende ik toen al op te merken, dat zij niet geheel gerust was omtrent mij, want zij keek mij telkens aan alsof zij bang was dat ik als een pijl uit den boog zou wegvliegen. Het diende evenwel nergens toe haar beter in te lichten. Philip vond dat ook, en bekende dat wij moesten afwachten wat zij doen zou.

Hij wees mij het donkere portaal en de afzonderlijke gang, en nadat hij mij den sleutel gegeven had, ging hij heen, met de verzekering, dat er den geheelen dag niemand in de kamer komen zou en dat hij mij dien avond zelf mijn eten zou brengen en een poosje bij mij zou blijven om te hooren hoe het stond met het maken van mijn fortuin.

Toen ik een oogenblik later in de Jodenbuurt liep, nam het gevoel alsof ik geheel iemand anders geworden was, weder sterk de overhand, vergezeld gaande van het daaraan nauw verwante bewustzijn, dat ik eigenlijk voor het oogenblik aan niemand behoorde! Ik hield echter mijn hoofd op en liep met zóoveel goed vertrouwen voort, alsof ik verwachtte den een of anderen invloedrijken vriend tegen te komen zoodra ik den hoek omsloeg.

Hoe... hoe begonnen de menschen? Gewoonlijk, dacht ik, met een gelukkig toeval. Zou het een of ander lieve kind van hooge geboorte

mij niet het genoegen willen doen van zich bijna te laten overrijden? Of een dikke heer — slachtoffer van een sinaasappelschil — niet willen struikelen en door mij opgeholpen worden? Of een haastig voortijlend koopman eene portefeuille, bevattende papieren van onnoemelijke waarde, vlak voor mijne voeten laten vallen? Neen, al die toevallen waren al eens gebeurd, en de Fortuin zou zich schamen in herhalingen te vallen. Ik had de overtuiging, dat ik van anderen op beginnen moest. „Hij,” dus luidde eene vertelling van een groot man in een van mijne prentenboekjes, „had eenmaal den barbierswinkel aangeveegd.”

„Waar zou ik zulk een barbier vinden?”

„Een jongen gevraagd.”

„Dat kwam als een antwoord. Waren dat welenlijke letters? Als dat waar was, had de Fortuin, al schreef zij niet mooi, mij niet verlaten. Ik ben een jongen. Ik word gevraagd. Hier ben ik!”

Ik ging den winkel in. Het was geen barbierswinkel; het geleek meer op eene spekslijterij. Varkenspootjes hadden er, dacht mij, de overhand.

„Wat is er van uw dienst, jongeheer?” vroeg de kloekgebouwde winkelier, met een helder wit voorschoot, terwijl hij een ontzaglijk mes zwaaide.

„Neem mij niet kwalijk, hebt gij een jongen noodig?” vroeg ik.

De man bekeek mij van het hoofd tot de voeten. Daarop zeide hij:

„Wel gehad, maar ongelukkig nemen wij maar zes jongeheeren tegelijk in den kost, en de markies van Queerfinch heeft juist om de laatste vacante plaats voor zijn zeventienden zoon gevraagd.”

„Maar ik... ik wilde een jongen zijn, mijnheer,” stotterde ik.

„Hoor eens, jongeheer, als gij niet met mijne voeten in aanraking wilt komen, raad ik u aan de uwen te gebruiken, anders kom ik nog in onaangenaamheden en gij er bij. Kom, maak dat ge weg komt!”

Nog tweemaal waagde ik het, door soortgelijke aankondigingen in verzoeking gebracht, naar eene openstaande plaats te solliciteeren, doch beide keeren tevergeefs. Een enkele blik op mijn uiterlijk scheen de menschen te overtuigen dat ik geen jongen voor hen was. Neen; ik was te netjes. De weglouper was nog zichtbaar aan het glanzig laken van zijn buisje met vergulde knopen, om van mijn helder wit kraagje niet te spreken. Ik was niet rouwig toen de avond kwam en ik naar huis kon gaan en mijne avonturen aan den vriendschappelijken Philip kon meedeelen.

Philip stemde toe, dat ik niet precies de soort van loopjongen was, dien een arm spekslijter zou kiezen; maar hij zeide mij, dat ik naar

hooger doel kon staan. Waarom zou ik mijn fortuin niet beproeven onder een stand van menschen voor wie mijn fatsoenlijk voorkomen geen onoverwinnelijk bezwaar was?

Ja, waarom niet? De tijd was kostbaar. De onrust van juffrouw Swigsby nam blijkbaar toe. Morgen zou ik het beproeven.

„Dat 's goed, mijn jongen!” zeide Philip, en wenschte mij goedennacht. „Recht op de hoofdfontein af, weet ge?”

Neen, ik wist het niet precies. Fortuin zoeken en op de hoofdfontein afgaan, waren, ofschoon heel mooi in theorie, minder uitvoerbaar in de practijk. Waar was die hoofdfontein?

„In onze groote bankiers- en handelshuizen,” had Philip onder ons glaasje wijn gezegd; „wend u altoos direct tot de principalen.”

Mijn vriend hield het blijkbaar voor een aangenomen iets, dat ik huizen van dien aard vinden zou. Ik zocht daarom in het adresboek de namen uit van een aanzienlijk bankiershuis. Ik zocht mijn weg naar hun kantoor, dat een heel eind van mijn tegenwoordig verblijf verwijderd lag, en bevond mij in de tegenwoordigheid van een vijftigtal klerken, allen ijverig bezig. Nadat ik eenigen tijd gestaan had zonder dat iemand mij had opgemerkt, trad ik op een van de lessenaars toe.

„Mijnheer, ik wilde uw hoofd gaarne hebben.”

„Mijn wat?” vroeg de klerk met eene luide stem. „Wat wilt gij met mijn hoofd?”

Ik legde hem uit, dat ik zijn principaal bedoelde, het hoofd der firma; waarop de klerk flauw glimlachte.

„De heer Ingott is naar Goudburg-park,” sprak hij, „maar als gij hem over de Turksche leening spreken moet, zullen wij een expresse zenden. Hij kan morgen hier zijn.”

Ik verzekerde hem, dat ik niets met de Turksche noch eenige andere leening te maken had, en dat een andere compagnon der firma evengoed zou zijn.

De klerk knikte, fluisterde een anderen klerk iets in, en mij verzoekende hem te volgen, ging hij mij langs een doolhof van lessenaars voor naar eene binnenkamer, waar een oude heer eene courant zat te lezen. Deze keek mij door zijn gouden bril vragend aan. De klerk fluisterde — en:

„Wel, mijn jonge vriend?” vroeg de bankier.

„Mijnheer,” bracht ik stotterend uit, „hebt gij ook een vertrouwd klerkje noodig?”

De klerk grinnikte, maar de oude heer zond hem met één oogwenk heen en ging voort:

„Wie heeft u gezonden, mijn jongen, en wat bedoelt gij?”

Hij was zeer vriendelijk; daarom zeide ik hem aanstonds, dat niemand mij gezonden had;

dat ik, op raad van anderen, bezig was met mijn fortuin te zoeken en dat ik gaarne beginnen wilde als klerk; als het zijn kon vertrouwd klerk; dat ik met dat doel terstond naar de hoofdfontein gekomen was; dat ik bekennen moest voor het oogenblik in onmin met mijne familie te zijn, maar dat hij zich op mijne eerlijkheid kon verlaten; dat ik, zoo noodig, bereid was eene som bij de firma te storten, als schadeloosstelling voor de verliezen die uit mijn gebrek aan ervaring konden voortspruiten.

De oude heer vroeg hoeveel die som bedroeg. „Twee en dertig stuivers.”

Ik zag den lachlust in zijne oogen schitteren; maar alsof hem eensklaps iets inviel, legde hij zijne hand op mijn schouder en keerde mij naar het licht.

„Hm, dat dacht ik al,” verbeeldde ik mij hem te hooren mompelen. Daarop voegde hij er overluid bij: „Hoor eens, mijn jongen, ik kan zulk eene belangrijke beslissing niet op mijne eigen verantwoording nemen. Ik moet er mijne compagnons over raadplegen. Ga even in de kamer van den bode zitten; die deur daar ginds. In een half uur zult gij antwoord hebben.”

In die kamer vond ik een jongmensch van een fatsoenlijk uiterlijk, die bezig was brood met kaas te eten. Hij bood er mij van aan, maar ik kon niet eten. Hoe vriendelijk de oude heer ook geweest was, zoo was er nochtans iets in zijne vriendelijkheid, dat mij verontrustte. Het scheen bijna alsof hij mij kende.

„Wie is die oude heer,” vroeg ik den bode, „die zeide dat hij zijn compagnon moest raadplegen?”

„Sir Edward Goldshore, die te Bilton Abbey woont, bij Penrhyn.”

„Bij Penrhyn? Het buiten van Generaal Trelawny?”

„Ja, jongeheer, dezelfde. De generaal ontbijt hier dikwijls als hij in de stad is. Sprak de patroon van zijne compagnons te raadplegen? Wel, zij zijn allen uit de stad op hem zelf na!”

„Vindt gij het hier niet wat benauwd?” vroeg ik; „ik zal eens even een luchtje gaan scheppen, en kom terug eer er naar mij gevraagd wordt.”

Eer het jongmensch er iets tegen in kon brengen, was ik verdwenen.

Die ongelukkige dag zou met nog grooter ongeluk eindigen. Concanem kwam met geërgerd gelaat zijn kamertje in.

„Het is jammer, mijn arme jongen, maar ik vrees dat gij zult moeten optrekken. De oude Swigsby is niet te vertrouwen. Gij moet ergens anders heengaan, Charles, en zoo gij niet dadelijk als een verstandige jongen den weg naar huis wilt inslaan, zult gij uw fortuin in eene andere woning moeten zoeken.”

Er schoot mij blijkbaar niets anders over. Den volgenden dag ging ik heen. Maar de vriendschapsdiensten van Philip hielden niet op eer hij mij eene (dood-eenvoudige) kamer in de buurt had bezorgd. Philip drong er op aan de huur (drie gulden in de week) te betalen; maar op mijn betoog, dat het aannemen van geld nadeelig zou kunnen werken op mijne geheele toekomst, was de goede jongen bereid tegen de volle waarde eenige kleedingstukken van mij over te nemen, zoodat ik eene week lang in al mijne behoeften kon voorzien en mijne twee gulden nog niet behoefde aan te tasten.

En zoo stond ik dan voor de tweede maal geheel alleen. De Fortuin hield zich op verren afstand. Waar ik ging, tot wien ik mij wendde, overal ontmoette ik denzelfden achterdochtigen blik. Of ik mijn buisje gladborstelde, of bij wijze van proefneming gaten in ellebogen scheurde, het scheen dat ik nooit het ware midden tuschen fatsoen en landlooperij kon treffen.

Ik zal niet lang bij die treurige dagen blijven stilstaan, noch de gestadige vermindering mijner hoop op de toekomst breedvoerig beschrijven; de helft van de tweede week mijner zwerftochten vond mij, nadat ik de huur betaald had, van alles ontbloot behalve van de kleeren die ik aan het lijf had, en met zes stuivers in den zak!

Ik had wanhopig mijn zoeken naar werk laten varen. Naar huis gaan wilde ik niet. Van Philip had ik niets gehoord, en ik vreesde hem in ongelegenheid te brengen door openlijk naar hem toe te gaan. Wat zou ik beginnen?

Op zekeren morgen was ik, zeer hongerig, uitgegaan en slenterde rond zoo goed mijne zwakke krachten het toelieten, telkens eens naar mijn eenig geldstukje in mijn buisjeszak voelende, alsof alleen de aanblik van een koekwinkeltje het geld te voorschijn zou roepen, toen ik een ouden jood op de onderste trede van een bordes zag zitten. Het was geen nette noch zelfs een zindelijk gewasschen jood. Ik geloof niet, dat ik er later in mijn leven ooit een smeriger gezien heb, maar mijne aandacht werd op hem gevestigd door een loopjongen uit een bierhuis, die in het voorbijgaan gemompeld had: „Die oude kerel is er haast geweest!” en bij die woorden bijna vlak boven het hoofd van den man op zijne twee vingers floot, bij wijze van gelukwensch met die omstandigheid.

De oude jood keek flauw op. Zijn gelaat, hoewel vuil, was niet onedel, dacht mij; wijl het mij onverschillig was waar ik ging, keerde ik mij om, om nog eens naar hem te kijken. Hij was zeer oud, zijne plunje kaal versleten, en hij zelf naar allen schijn bijna uitgehongerd; ik heb althans nooit den honger zoo duidelijk op een gelaat geschreven gezien, of het moest op het mijne geweest zijn. Hij wenkte mij bijna onmerkbaar met zijne vingers als een sterven-

de, maar hij bedelde niet en ik ging voorbij. Eensklaps dacht ik: „als de oude man eens stierf!”

Het geldstukje scheen vanzelf in mijn zak op te springen, alsof het door dezelfde gedachte bezield werd. Aarzelend ging ik terug, want wat zou ik zelf beginnen zoo ik aan mijne neiging tot weldadigheid toegaf? Als hij het geld met mij deelen wilde — maar hoe kon ik een stervend mensch geld weerom vragen! Ik ging hem nogmaals voorbij.

Of ik verbeelde het mij, of het geldstuk gaf mij een ontevreden stoot in de zijde. „Maar,” antwoordde ik, als terechtwijzend, „gij zijt de laatste hoop op mijn fortuin; als ik u weggeef, doe ik afstand van milloenen, twee milloenen.” Ik keerde mij nogmaals om, liep haastig terug en liet mijne twee milloenen in de hand van den ouden man glippen!

Hoe ik dien dag door kwam, weet ik nauwelijks meer. Het was bijna donker, toen ik, van oogenblik tot oogenblik flauwer wordende, naar mijne kamer terugkroop. Zonder te weten wat ik deed, bleef ik voor een bakkerswinkel staan, toen eene hand mijn schouder aanraakte. Het was mijn jood. De oude man zag er nu veel beter uit, en nu scheen er van ons beiden verreweg het meeste leven in hem.

„Dat zijn lekkere broodjes,” begon de jood aanprijzend. „Honger?”

Bijna te zwak om te spreken, knikte ik.

„En... en... geen geld?” vroeg de oude man met belangstellenden ijver.

Ik schudde met mijn hoofd en wilde verder gaan.

„Ik... ik... heb dat geld uitgegeven,” hernam de jood, „maar als gij de woning van een arm man niet versmaadt, zal ik u eten geven, en als gij het noodig hebt, nachtverblijf ook. Mijn kasteel is hier dicht bij.”

Ik zag hem verwonderd aan en volgde hem. In een soort van bedelaarstred vervallende, schuifelde hij langzaam voort, en, een nauwe donkere straat inslaande, die uit zeer kleine huisjes bestond, hield hij voor een der eerste stil en tikte met zijn kruk tegen het venster.

„Houd u aan mijne jas vast, als zij de deur opendoet,” waarschuwde de oude jood. „Gij zult het donker vinden beneden.”

Het was donker, zoodat de „zij,” die ons de deur opendeed, in de duisternis nauwelijks zichtbaar was; maar een zilveren stem, niet die van den jood, uitte een welkomstgroet en stierf, als die van een geest, ergens in de hoogte weg, waarheen wij haar nastrompelden. Een eindje kaars, dat flauw in een hoek flikkerde, deed mij onze geleidster kennen als een meisje van ongeveer vijftien jaren, in een dik wit kleed, dat haar van den hals tot de voeten bedekte, en dat, voor zoover ik daaromtrent mijne gissingen durf uitspreken, het eenige kleedingstuk

was dat zij droeg. De wijde mouwen waren tot aan de ellebogen opgeslagen, alsof zij met huiswerk bezig geweest was, en het onhoorbare harer bewegingen liet zich verklaren uit de omstandigheid, dat zij schoenen noch kousen droeg. Een breed wit net hield de massa bruine lokken bij elkander. En haar gelaat! — kind als ik was, en dat wel een uitgehongerd, slaperig kind — werd ik eensklaps opgetogen van stomme bewondering, bij den eersten aanblik van hare onvergetelijke schoonheid. „Is het eene vrouw? Is het eene vrouw?” snakte ik bij mij zelve. En toen zij daar eenige seconden doodstil stond met de gestalte en de kleeding van een beeld, en hare blanke armen verwonderd vragend naar mij uitstrekte, had ik een gevoel dat het geen zonde zou zijn aan hare voeten neder te vallen in aanbidding van wat meer aan den hemel dan aan de aarde scheen toe te behooren.

Het overige van dien avond was mij een „ledig,” afgewisseld door voorbijgaande visioenen van het paradijs. Vermoesenis en dofheid dwongen mij te slapen, zelfs terwijl ik mijn best deed om te eten. Maar gedurende die tusschenpoozen van glorie had ik het bewustzijn, dat ik aanzat aan een feestmaal tusschen de koningin der Elfen en een vreeselijk armoedigen ouden jood, dien zij grootvader noemde; ook merkte ik nog op, dat deze laatste (die over mij sprak alsof ik er niet bij was) aan de eerste eene geschiedenis van mij en een geldstukje vertelde, die zeer verkakelijk scheen; en eindelijk begreep ik nog, dat koningin Titania op medelijdenden toon zeide:

„Dat kind! Hij moest al te bed liggen!” en er mij zonder veel plichtplegingen heen bracht.

Mijn leger was op den grond van hetzelfde vertrek gespreid, en het laatste wat ik mij van dien avond herinner, was Titania's voet, zoo klein, zoo blank, zoo blauw dooraderd en daarbij zoo dicht bij mijne lippen, dat ik er een kus op had willen drukken, als ik gedurfd had, maar terwijl ik er nog over dacht, sliep ik al.

Ik sliep zoo vast en zoo lang, dat Zell en haar grootvader reeds ontbeten hadden toen ik wakker werd. Beiden waren gekleed zooals den avond te voren; de oude man bood, met zijn vervallen uiterlijk, zijne schamele kleeren en uit gebrek aan schoensmeer rood geworden schoenen een vreemd contrast met het betoo-verende wezen, zoo frisch als een bedauwde mosroos, die naast hem zat. Had hare schoonheid mij reeds getroffen in het halfdonker van den avond, het volle daglicht bevestigde den verkregen indruk. Het gelaat was ontegenzeglijk van joodsche type, maar van de prachtigste tint en de fijnste en edelste vormen. Ik lag in een soort van verrukte bedwelming; het was mij onmogelijk mijne oogen van haar heerlijk beeld af te wenden. Zoo de liefde ooit op elf-

jarigen leeftijd ontstaat, werd er in dat uur een hartstocht geboren die nimmer sterven zou. O, engel! — Daar merkte Zell plotseling dat ik ontwaakt was.

Toen zij mij wat thee gebracht had, ging zij de deur uit en de oude man ging naast mij zitten. Nadat hij mij naar mijne familie en mijn thuis gevraagd had, op welke vragen ik openhartig antwoordde, dat ik er voor het oog-enblik geen had, waarvan ik spreken kon, en zelf bezig was met mijn fortuin te zoeken, ging hij voort:

„Gij zijt oprecht jegens mij geweest, mijn jongen, ik zal het met u zijn. Ofschoon een arm, o een doodarm man, ben ik toch geen bedelaar, zooals gij dacht. Ik verdien zooveel als noodig is om te kunnen leven, maar mijne zaken noodzaken mij dikwijls van huis te zijn. Mijne kleindochter, mijne Zell (welke gek haar dien naam gegeven heeft, weet ik niet; zij heet Zeruja), heeft geene vrienden noch bloedverwanten. Om redenen, welke ik u niet vertellen kan, komt zij nooit buitenshuis. Mijn hart bloedt door de eenzaamheid waartoe ik genoodzaakt ben haar te veroordeelen.

Blijf voorshands bij ons, mijn kind. Gij zult voedsel en dak hebben, en nu en dan nog wel iets meer, als de zaken goed gaan. Gij kunt boodschappen doen voor Zell, en haar in huis wat helpen. Wat zegt gij daarop?”

Al had de oude heer gezegd dat de kroon van Engeland mij aangeboden werd en ik die slechts had aan te nemen, dan nog zou mijn hart met minder verukking geklopt hebben. Bij haar blijven! Haar dienen! Haar gezegende slaaf zijn!

Ik weet niet wat ik antwoordde. Alleen weet ik, dat tien minuten later de oude heer weggeschuifeld was, en ik onder het toezicht mijner schoone meesteres de kopjes moest waschen, er een brak en een klap om de ooren kreeg, zonder de minste complimenten; Zell was blijkbaar even driftig als zij schoon was. De jonge dame liet zich veel voorstaan op het verschil van vier jaren in onzen leeftijd, en maakte niet meer omslag met mij dan alsof ik een jong katje geweest was.

De kamer waar wij zaten en een hokje boven, waar Zell sliep, waren, evenals zij zelve, onberispelijk helder; al het overige van het huis werd aan verval en morsigheid prijsgegeven. Ons karig eten werd in de zitkamer gereedgemaakt, en daarin werd voorzien met eene dagelijksche som van vijf en een halven stuiver, met weezin door den heer des huizes afgestaan eer hij heenging. Mijne meesteres onderrichtte mij waar en hoe ik dat kapitaal op het voordeelgigst kon uitzetten, en beloonde mij bij mijne terugkomst, al naar gelang ik geslaagd was, met een vroolijken glimlach of met een klap om de ooren.

Daar juffrouw Zell mij zelden tot den ver-
trouweling maakte harer woorden en gedach-
ten, vernam ik slechts langzamerhand de vol-
gende bijzonderheden:

Dat mijn gastheer, de heer Mozes Jeremia
Abrahams, iemand van zoo zuinige leefwijze
was, dat hij de beroemdste gierigaard van zijn
tijd overtroffen zou hebben, zoo hij iets beze-
ten had dat hij had kunnen vergaderen; dat
Zell gekleed was zooals ik haar zag, zelfs om
de mogelijkheid uit te sluiten dat zij zich op
straat vertoonde en verteringen maakte (toen
ik op den grond zat en zij mij dat vertelde,
terwijl ik naar haar gelaat opzag, trof het mij,
dat de oude man wel liefderijker reden kon
gehad hebben); dat de heer Abrahams, die de
meeste dagen tot na donker uit was, somtijds
zelfs nog later uitbleef; eindelijk dat het mij
niet verwonderen moest als ik binnenkort, en
later wel eens meer, zijn teeken tegen het ven-
ster hoorde, maar hem zelf niet op de trap.
„En, w e e u,” vervolgde mijne gebiedster, mij
met haar handje dreigend, „als gij ons geheim
verraadt!”

„O n s!” Het werd mij flauw om het hart —
ik begreep aanstonds wat zij bedoelde, en on-
dervond den eersten steek der jaloezie. Mijne
meesteres had een minnaar!

„Waarom krijgt gij zulk eene kleur, malle
domme jongen?” vroeg de dame half lachend,
half boos. „Kunnen wij u vrouwen of niet?”

Ik stotterde eenigen nonsens van met lichaam
en ziel tot haar dienst te zijn; en dat meende
ik, zonder eenigen twijfel.

Mijne trouw zou weldra op de proef gesteld
worden. Dienzelfden avond, een van de late
van Abrahams, klonk er een tikje precies als
het zijne tegen het venster. Zell gelastte mij
haar te volgen, vloog de trap af, en, het raam
openende, werd zij in de armen gekneld van
een persoon die er oogenschijnlijk even armoe-
dig en akelig uitzag als haar grootvader zelf.

Een oogenblik liet zij dat toe, maar trok
zich toen terug en liet hare hand aan het mon-
ster, wie hij ook wezen mocht, die haar met
zijne kussen scheen te verslinden. Nu volgde
er een fluisterend gesprek, waarbij ik opmerkte
dat de sprekers het over mij hadden, waarna
de vreemde, door een teeken van buiten veront-
rust, verdween. Wij keerden naar boven terug.

Den volgende dag gaf mijne meesteres mij
een briefje zonder adres. Dat moest ik mede-
nemen naar een winkel dien zij mij noemde en
het aan den vreemdeling geven die mij zou
aanspreken. Er was evenwel geen vreemdeling
te zien. Daar ik niet durfde terugkeeren zonder
mijne boodschap volbracht te hebben, talmde
ik met het koopen eener kleinigheid, toen er
een phaeton kwam aanhollen en een heer den
winkel intrad. Het was een mooi mensch, hij
droeg donkere zware knevels, zorgvuldig ge-

kruld, had lange vergulde sporen en zag er
uit als een officier. Hij was bij de winkel-
bedienden goed bekend, want hij wierp alle
winkelwaren omver, lachte en praatte met de
winkeldochter, maar kocht niets. Zou dat mijn
man zijn? In ieder geval maakte ik, dat hij
het briefje in het oog kreeg dat ik in de hand
hield. Wij gingen te zamen den winkel uit.

„Gooi maar over! Vlug, mijn jongen!” zeide
de heer driftig. „Daar, neem aan, dit ook,” en
hij gaf mij een briefje terug en een gulden;
„kom morgen weer hier.”

Ik zeide hem, dat ik zijn geld niet verlang-
de, maar het briefje bezorgen zou. Hij keek
mij aan, begon te fluiten, waarmede hij, denk
ik, zijne verwondering te kennen wilde geven,
en reed weg.

De blijdschap in de oogen mijner lieve mees-
teres, en het streelen van hare blanke hand
over mijn krullebol, zelfs onder het lezen van
haar brief, waren mij belooning genoeg. Daar-
op maakte zij mij tot haar vertrouwde. —
Haar minnaar, Lord John Loveless, was de
zoon van den trotschen graaf van St. Buryans,
met wien Lord John, wegens een klein finan-
cieel misverstand, ver van op een goeden voet
stond; zoodat het alles behalve waarschijnlijk
was dat de graaf zijne hartelijke toestemming
zou geven tot het huwelijk van zijn zoon met
de kleindochter van een verarmden jood. Van-
daar de noodzakelijkheid dier geheime samen-
komsten, waarmede mijne meesteres haar ge-
geweten trachtte te verzoenen door haar min-
naar gestreng te verbieden ooit over den drem-
pel te komen.

Den volgende dag was de Lord even vroeg
aan den winkel als ik.

Hij nam mij gemeenzaam bij den arm.

„Kom, jongen, dan zal ik u een eindje de
rivier op en af roeien ik moet met u praten.”

Wij waren niet ver van de rivier af. Wij
kregen eene boot en staken van wal terwijl
mijn metgezel nogal aardig praatte. Eindelijk
zeide hij:

„Uw patroon houdt u zeker vrij kort, denk
ik? Wat voert hij toch uit met zijn geld?
Hooft gij hem nooit zijne guinjes tellen? Zeg
eens op!”

Ik ontkende dat bepaald en gaf zulke open-
hartige reden voor mijne overtuiging, dat mijn
metgezel geheel onthutst was. Hij werd ern-
stig, om niet te zeggen gemelijk, en het terug-
roeien scheen hem tot last te zijn. Ik vertelde
niet alles aan mijne meesteres wat er tusschen
ons was voorgevallen; want dan zou ik zijne
knorrigheid op het vernemen van hare armoede
niet hebben kunnen weglaten, en dat zou haar
verdriet gedaan hebben.

Na dien tijd werden de bezoeken van Lord
John zeldzamer, en evenzoo de lachjes mijner
meesteres. Zij liep met langzamer, treuriger

tred door het huis en zat somtijds met hare marmerblanke armen op haar schoot over elkander geslagen, totdat ik begon te twifelen of zij nog leefde. Dan placht ik in hare nabijheid te sluipen, zoodat haar oog op mij vallen moest, al was het maar om eene andere uitdrukking op haar gelaat te zien.

Eene vreeselijke gebeurtenis wekte haar uit dien toestand op. Op zekeren avond werd de oude heer stervend thuis gebracht. Hij was op straat door een paar schelmen overvallen, neergesmeten en beroofd geworden. Hoewel hij geene wond ontvangen had die in gewone omstandigheden doodelijk zou zijn, werkten de schok op zijn zenuwgestel, en nog meer de genoemde diefstal, beiden mede om hem ten grave te slepen. Ondanks al de pogingen der geneesheeren om hem te redden, stierf hij reeds te middernacht.

Mijne meesteres, die niet van zijne zijde geweken was, droeg alles met een zonderling geduld. Ik zag haar volstrekt niet schreien, maar haar bleek gelaat en hare glinsterende, starende oogen maakten mij angstig.

Er werd een testament gevonden, dat behoorlijk in den vorm was en waarin de oude man in algemeene termen alles, wat hij bezat, naliet aan zijne kleindochter Zeruja Abrahams, en waarin hij zekeren Lemuel Samuelson tot voogd en executeur benoemde. Hoeveel geld de oude man bij zich had gehad toen hij bestolen werd, is nooit bekend geworden. Al het geld dat in huis was bedroeg nog niet eens eene voldoende som om de geneeskundige hulp te betalen, terwijl de meubels waarschijnlijk niet meer dan twintig of dertig pond waard waren. Met behulp van een buurman verkochten wij daarvan een gedeelte, om den ouden man de begrafenis „van de armen” te besparen; wat er overbleef, dachten wij, zou goed zijn om Zell kleeren te verschaffen; want nu moesten wij beiden uitgaan om ons fortuin te zoeken en ons te onderhouden totdat ons dit gelukt was. Toen alles afgeloopen was, zag het huis er treurig en akelig uit en mijn arme meesteres niet veel beter. Ofschoon zij er nooit over sprak, had de ontrouw van haar minnaar, van wien wij in al dien droevigen tijd niets gehoord hadden, haar diep gekwetst.

Op zekeren dag, voordat hare kleederen kwamen en terwijl ik onrustig in de kamer heen en weer liep, verzinnende wat ik zeggen zou om haar te troosten, lichtte zij eensklaps haar hoofd op:

„Charles, wilt gij mij ook verlaten?”

„Zell! U verlaten!” en, jonge dwaas als ik was, brak ik in een vloed van tranen uit.

„Schrei niet, schrei niet! Mijn lieve kind, mijn goed k...” en door mijne tranen aangestoken, legde de arme Zell haar hoofd op de tafel en snikte luid.

Bijna op hetzelfde oogenblik werd mijn oog getroffen door een kleinen jongen op de straat, die mij uit al zijne macht wenkte. Een voorwendsel stotterend liep ik naar buiten.

„Die heer heeft mij eene fooi gegeven,” zeide de jongen, „om te komen zeggen dat hij aan den hoek staat te wachten.”

Bij den hoek, of liever om den hoek, stond Lord John Loveless.

„Zoo, jongen,” begon hij, „ik ben hier met groot gevaar voor mij zelf en ik heb maar een oogenblik tijd. Vertel mij wat van uwe juffrouw. Is zij wel? Wordt er voor haar gezorgd? Is de oude kerel wezenlijk als een bedelaar gestorven?”

Ik antwoordde, dat de oude heer noch als een bedelaar geleefd had, noch als een bedelaar gestorven was; maar dat wij geen geld hadden en van plan waren werk te zoeken, zoodra wij konden uitgaan.

Lord John scheen ten uiterste verbaasd en hij maakte eene halve beweging in de richting van het huis.

„Wilt gij niet binnengaan?” dwong ik mij zelven te vragen.

„N...n...een,” was het antwoord. „Ik kan niet. Ik heb dringende zaken die mij elders roepen. Ziehier, jongen, geef haar dit. Zeg dat ik weg geweest ben met mijn regiment, dat ik het anders vroeger gezonden zou hebben.”

En als er ooit een edelman afdroop, dacht mij, deed John Loveless dat nu. Knielend aan de voeten mijner lieve meesteres, vertelde ik trouw de geheele samenkomst met Lord John. Zell luisterde zonder een enkelen keer de oogen van mij af te wenden. Daarop zeide zij: „Doe zijn... zijne ellendige aalmoes in een couvert, en breng het aan het adres dat ik er op zal zetten.” Dat geschiedde.

Maar de gebeurtenissen van dien dag waren nog niet ten einde. Toen wij des avonds bij elkander zaten en onze plannen voor den volgende dag beraamden, drong er vrij onstuitmig iemand in huis, haalde, vergezeld van een ander persoon, die blijkbaar op een afstand had staan loeren, eenige papieren voor den dag en zeide dat hij het huis in bezit kwam nemen. Het was onze huisbaas. De huur was erg ten achteren. De oude heer Abrahams had zijne aanmaningen en bedreigingen gelijkelijk in den wind geslagen, en nu had de huisheer maatregelen genomen om ons het huis te doen uitzetten en kwam, „met een diepen afkeer van al wat jood was,” zeide hij, om te doen wat zijn recht hem toeliet.

Tevergeefs trachtten wij den man te bevredigen. Wij hadden geen shilling in ons bezit, en van de meubels waren nog slechts onze bedden, de stoelen, de tafel en het keukengereedschap over, en dat alles bij elkander was nog niet voldoende om de helft der schuld te voldoen.

„Gij zult ons toch van avond niet op straat zetten, mijnheer?” vroeg Zell.

„Wel,” antwoordde hij, „dat niet precies. Maar ik ken al die praatjes van buiten, dat beloof ik u. Als ik u van avond blijven laat, gaat gij morgen evenmin heen. Wij zullen daar een eind aan maken. Zonder blinden en ramen, zult gij gauw genoeg maken dat gij weg komt. Haal uw volk bij elkaar, Willem Bloxam, en wees wat vlug.”

„Het zal aanstonds nacht zijn, mijnheer,” sprak Zell, bleek als een lijk; „een nacht die vochtig en koud zal worden; laat ons uit menschlievendheid de bescherming der vensters.”

„Hang er uw rok voor,” antwoordde de huisbaas koel. „Daar gaat het!”

En ruw trok hij aan het raam. Daar kwam het er krakend uit. Maar het verrotte houtwerk aan den kant, van zijn steun beroofd, en naar het scheen voor eene drukking van binnen bezwijkende, kwam mede. Daarop volgde een geraas van een aanhoudend vallen, dat het gansche huis vervulde; het rolde, klonk, rinkelde en viel! In een oogenblik was de geheele kamer letterlijk met goud bedekt!

„Phsh!” zeide de achteruit waggelende huisheer, het stof uit zijne oogen wrijvende.

Mijne meesteres kwam het eerst tot bezinning. Een nachtwacht, die de ronde deed, was, door het geraas getroffen, voor het huis blijven stilstaan. Zell beval mij hem te roepen, en, den nu nederigen huisheer wegzendende, liet zij zich een vertrouwden waker voor den nacht bezorgen. Ook zond Zell een bode om den heer Lemuel Samuelson te laten waarschuwen, die voor het aanbrenken van den dag kwam en ons in ons verder onderzoek hielp.

Er lagen twee duizend zeventienhonderd guinjes op den grond. In verschillende gedeelten van het huis, meestal in retsen en scheuren van het vergane houtwerk gestopt, waren banknoten tot een bedrag van twee en dertig duizend pond verborgen. Maar zelfs dat was eene kleinigheid vergeleken bij de buitenlandsche effecten, die in één hoop opgegraven, de onmetelijke som bedroegen van tweehonderd negentig duizend pond.

„En nu, melieve,” zeide de heer Samuelson, toen het onderzoek en de berekening afgeloopen waren, „nu zult gij mijne vrouw worden en mij het genoegen wel willen gunnen van uw gezelschap in ons kotje te Sydenham, totdat gij weet wat gij later doen wilt?”

Zell stemde aanstonds toe. Sedert de ontdekking van den schat was zij bij buien diep melancholisch geweest. Dacht zij, hoe alles had kunnen zijn, indien de oude man minder vasthoudend geweest was? Zij had nauwelijks een woord tegen mij gesproken, eer de heer Samuelson haar gelant in het rijtuig hielp. Ik wist niet eens of zij mij zelfs wel zou vaarwelzeg-

gen. Eindelijk moest haar voogd haar opmerkzaam op mij maken, door de vraag of zij ook eenige bevelen aan „den jongen” te geven had.

„Den jongen,” herhaalde Zell verstrooid.

„Kom maar aan mijn kantoor,” sprak de heer Samuelson, die verlangend scheen om weg te komen. „A propos, hoe heet gij?”

Ik gaf geen antwoord. Ik keek mijne meesteres aan.

„Baloorig, he?” zeide de heer Samuelson, „zooveel te erger voor u. Kom, lieve.”

„Charles! Charles!” riep Zell.

Toen kon ik niet antwoorden. Zij strekte hare handen naar mij uit, maar haar voogd voerde haar weg.

Dien geheelen dag bleef ik bij het raam zitten, alsof ik stellig verwachtte dat zij terug zou komen; maar inderdaad dacht ik dat niet. Ik wist dat mijn geliefde meesteres weg was, voor altoos van mij af gegaan, en alle vreugde, alle geluk, allen levenslust met zich genomen had. Ik was mij bewust van een gevoel van honger, maar ik had den moed niet om naar voedsel om te zien; tegen den tijd dat wij ons eenvoudig avondeten plachten gereed te maken, ging ik naar het bed mijner geliefde meesteres en kroop dáárin. Er was een wonderlijk suizen in mijn oor, en mijne polsen schenen meer aanhoudend te sidderen dan te kloppen. Ik begon te droomen, zonder dat ik eigenlijk geslapen had. Ik hoorde mij zelven schreeuwen en worstelen. Toen werd alles duisternis en....

Ik ontwaakte in mijn vaders huis. Ik was daar reeds drie weken lang geweest; ofschoon nog zeer zwak, was ik toch aan de beterhand en weldra in staat om naar school te gaan. Maar niet naar Glumper. Neen!

Ik vernam, dat ik in mijn ijlen tot de ontdekking van mijn naam en woonplaats aanleiding gegeven had. Welke mededeelingen ik later deed, kan ik niet zeggen; ik weet alleen, dat mijne moeder en mijn ondeugend zusje Agnes even gemeenzaam waren met den naam van Zell als deze dagelijks het voorwerp mijner gedachten was. Zij was mijne eerste liefde, mijne koningin, mijne eenige dierbare gebiedster. In dat geloof en in de vaste overtuiging dat ik haar eenmaal weer zou zien, groeide ik op.

Er was een groot bal in het vorstelijk kasteel te Dublin, waarbij ik ambtshalve als jong luitenant bij de dragonders tegenwoordig was. Het was er voller en luisterrijker dan gewoonlijk, wijl het een afscheidsbal van een populair Lord-Luitenant was. Terwijl deze laatste onder zijne glimlachende gasten rondwandelde, stond hij stil bij een groepje jongelieden in mijne nabijheid.

„Wel, jongelui,” zeide zijne Excellentie, „wie is de bevorrechte ridder hedenavond? Die prijs zal ons toch allen niet ontsnappen? Schitte-

rende schoonheid, liefalligheid, talenten, twaalfduizend pond 's jaars. Het zou schande voor Ierland zijn, zoo deze Mexicaansche schoone ons dezen avond, haar laatsten in dit land (want ik hoor dat zij naar Mexico terugkeert), niet geëngageerd verliet!"

"Dat zal zij niet, mylord," antwoordde kolonel Walsingham.

"Dat is nog de vraag," viel de jonge Lord Goring hem in de rede. "Hawkins, Rushton, Walsingham, St. Buryans, worden allen in den wedstrijd genoemd, St. Buryans bovenaan."

"Waarom?" vroeg de lord.

"De dame heeft den geheelen avond naast de moeder van St. Buryans gezeten," antwoordde Goring fluisterend. "En deze is de handigste vrouw uit het gansche Christen- en Jodendom."

"Zeidet gij niet dat het van avond beslist zal worden?"

"Ja, op deze manier: De jonge dame zal maar ééns dansen, den laatsten dans; wij hebben allen om die eer gevraagd. Zij wilde hare keus nog niet bepalen. Wij zijn overeengekomen hare keus als een voorteken te beschouwen. Uwe lordschap begrijpt? dien zij voor den dans dankt, retireert zich voorgoed."

Zijne Excellentie knikte, glimlachte en ging verder.

Eenige minuten later trok eene beweging in de zaal mijne aandacht. Aller oogen waren op één voorwerp gericht. Daar, in het midden der zaal, aan den arm van Lord John Loveless, thans graaf St. Buryans, ging mijne schoone meesteres van weleer! Langer, voller, geen zier liefelijker, want dat kon niet. Zij keek mij strak aan. Ik verbeeldde mij dat zij eene seconde stilstond; neen, kijnend wendde zij de prachtige bruine oogen weder af en ging verder, zonder mij een blijk van herkenning te geven.

De laatste dans werd door het orkest aangekondigd. Als onder eene betoovering ging ik vlak over den stoel mijner oude meesteres staan, hoewel op eenigen afstand. Ik zag de wedijverende aanbidders, met welopgevoede zelfbeheersching, zich om haar heen verzamelen, en ieder op zijne beurt zijn aanzoek wagen. Allen werden afgewezen. St. Buryans — bij wiens hooghartige moeder mijne dame zat — bleef alleen nog over. Hij naderde haar vol zelfvertrouwen en werd door zijne moeder met een zegevierenden glimlach begroet. Eer hij den mond kon opendoen, stond Zell op.

"Geef mij uw arm, ik wil de zaal oversteken," sprak zij trotsch.

En zij stak de zaal over. Zij kwam tot mij; zij nam haar arm uit dien van haar geleider en stak mij beide hare kleine handjes toe.

"Charles, Charles! Kent gij mij niet? Ik kom u vragen of gij... of gij met mij dansen wilt, met uwe oude vriendin Zell."

Wij hebben meer dan een hertenpark; maar het was van het Schotsche dat ik, door Zell daaraan herinnerd (zij beweert altoos ouder en wijzer te zijn dan ik), aan mijn vriend John Rogers een reebout zond, die een koning waar-dig geweest zou zijn.

V.

WEDER EEN ANDER COMMENSAAL VERTELT ZIJNE EIGEN SPOOKHISTORIE.

De omstandigheden, welke ik u nu vertellen wil, bevelen zich aan door waarheid. Zij zijn mij zelve overkomen en liggen mij nog even versch in het geheugen alsof ik ze eerst gisteren ondervonden had. Er zijn nochtans sedert dien tijd reeds twintig jaren verlopen. In al die twintig jaren heb ik die geschiedenis nog slechts aan één enkel mensch verteld. Nu nog vertel ik haar met een moeielijk te overwinnen tegenzin. Alles wat ik u verzoek, is dat gij mij uw inzicht van de zaak niet opdringt. Ik verlang er geene uitlegging van te hooren, ik heb geene betoogen noodig. Mijne meening is in dit opzicht onveranderlijk, en daar ik met mijne eigene zintuigen alles heb waargenomen, blijf ik er bij.

Nu dan! Het is juist twintig jaren geleden, nog slechts eenige dagen voor het einde van den jachtijd. Ik was den geheelen dag met mijn geweer uitgeweest en had bijna niets geschoten. De wind was natuurlijk oost; de maand, December; de plaats, eene kale groote heide in het verre noorden van Engeland, en ik was verdwaald. Het was geen aangename streek om in te verdwalen, terwijl de eerste vlokken van een sneeuwstorm over de heide vlogen en de looden avondlucht zich aan alle kanten samenpakte. Ik hield mijne hand als een scherm boven mijne oogen en staarde angstig in de toenemende duisternis, waar de purperen heide zich op een afstand van drie à vier uren in eene rij van heuvelen verloor. Mijne oogen konden niet het kleinste rookkringetje, niet het geringste streepje bebouwd land, geene afscheiding van de groote heide noch een spoor naar eene schaapskooi ontdekken. Er schoot mij niets over dan vooruit te loopen en hier of daar eene schuilplaats aan den weg te zoeken. Ik nam dus mijn geweer maar over den schouder en liep vermoeid voort, want ik was reeds sedert een uur na het aanbreken van den dag op weg gegaan en had niets gebruikt sedert ik ontbeten had.

Intusschen begon de sneeuw onheilspellend gestadig te vallen en de wind ging liggen.

Daarna werd de koude vinniger en de nacht viel spoedig. Mijn vooruitzicht werd donkerder naarmate de duisternis toenam in de natuur, en het hart ontzoonk mij toen ik bedacht hoe mijn jong vrouwtje nu reeds naar mij stond uit te kijken door het venster van ons kamer-tje in het logement, en hoeveel zij gedurende dien langen winternacht door mijn uitblijven zou moeten lijden. Wij waren slechts vier maanden getrouwd, en nadat wij den herfst in de Hooglanden hadden doorgebracht, hielden wij nu ons verblijf in een afgelegen dorpje, aan den rand der groote Engelsche heidegronden. Wij waren erg verliefd op elkaar en natuurlijk uiterst gelukkig. Dien morgen had zij mij, eer ik heenging, gesmeekt toch voor donker terug te komen en ik had het haar beloofd. Wat zou ik er niet voor gegeven hebben als ik mijn woord gehouden had!

Zelfs nu, hoe vermoeid ik was, gevoelde ik, dat, zoo ik wat eten, een uur rust en een gids kon krijgen, ik nog vóór middernacht bij haar kon zijn, als die gids en die rustplaats er maar waren!

Al dien tijd sneeuwde het voort en nam de duisternis toe. Van tijd tot tijd stond ik stil en riep zoo luid als ik kon, maar dat roepen scheen de stilte, die er op volgde, nog akeliger te maken. Toen overviel mij een onbestemd gevoel van angst, en ik begon mij geschiedenissen te herinneren van reizigers, die maar altoos in de sneeuw doorgeloopt hadden, tot dat zij, geheel uitgeput, niets liever verlangden dan maar te gaan liggen en hun leven weg te slapen. Zou het mogelijk zijn, vroeg ik mij af, gedurende den ganschen langen donkeren nacht voort te loopen? Zou er niet een tijd komen, waarop mijne leden mij begaven en mijne volharding bezweek? Als ik ook dien nacht den doodslaap eens slapen moest? Dood! Ik huiverde. Hoe hard, juist nu te sterven, nu ik zulk een heerlijk leven vóór mij had! Hoe hard voor mijne lieveling, wier liefderijk hart.... maar dat denkbeeld was ondraaglijk! Om het te verdrijven, riep ik nogmaals, al luider en luider, en luisterde gretig naar ieder geluid. Werd mijn roepen beantwoord? Of verbeeldde ik mij slechts, dat ik een kreet hoorde in de verte? Wederom riep ik, en nogmaals volgde de echo. Daarop verscheen er eensklaps een zwerfend lichtje in de duisternis; nu eens wijkend, dan verdwijnend, maar een volgend oogenblik helder en nabij! Ik liep er uit alle macht op af, en stond, tot mijne onuitsprekelijke blijdschap, weldra tegenover een oud man met eene lantaren.

„Goddank!” was de uitroep die onwillekeurig mijn mond ontsnapte. Knipoogend en fronsend, hief hij de lantaren op en onderzocht mijn gelaat.

„Waarvoor?” gromde hij.

„Wel — voor u. Ik begon te vreezen dat ik in de sneeuw verdwalen zou.”

„Welnu, er verdwalen hier wel eens meer menschen; waarom zoudt gij dus niet evengoed verdwalen, als de Heere het zoo beschikte?”

„Indien de Heer wil dat gij en ik te zamen verdwalen, vriend, moeten wij ons aan Zijn wil onderwerpen,” antwoordde ik; „maar ik denk niet te verdwalen zonder u. Hoe ver ben ik hier van D w o l d i n g?”

„Vijf uur zoo wat.”

„En het naaste dorp?”

„Het naaste dorp is Wyke, en dat is drie uren, den anderen kant op.”

„Waar woont gij dan?”

„Daar ginds,” zeide hij, met eene onbestemde beweging zijner lantaren.

„Gij zijt op weg naar huis, zeker?”

„Dat kan wel zijn.”

„Dan ga ik met u.”

De oude man schudde zijn hoofd en wreef zijn neus nadenkend met het handvat der lantaren.

„Dat zal u niet helpen,” gromde hij. „Hij laat u toch niet binnen; daar kunt gij op aan.”

„Dat zullen wij dan wel zien,” antwoordde ik vlug. „Wie is hij?”

„De meester.”

„Wie is de meester?”

„Dat raakt u niet,” was het weinig beleefde antwoord.

„Wel zoo; nu, wijs mij den weg maar en ik sta er voor in dat uw meester mij van avond voedsel en dak zal geven.”

„Nu, gij kunt het probeeren!” pruttelde mijn onwillige gids, en nog altoos met zijn hoofd schuddend, strompelde hij, als een aardman-netje, door de vallende sneeuw voor mij uit. Na verloop van eenige oogenblikken doemde er eene groote massa uit het donker op, en een groote hond kwam woedend blaffend naar buiten vliegen.

„Is dit het huis?” vroeg ik.

„Ja, dat is het huis. Stil, Bey!” En hij rammelde in zijn zak om den sleutel.

Ik bleef zoo dicht achter hem als ik kon, ten einde de kans om mee binnen te gaan niet te verliezen. Bij het flauwe licht der lantaren zag ik dat de deur zwaar met ijzer beslagen was als de deur eener gevangenis. Nog ééne minuut, en hij had het slot omgedraaid en ik was hem voorbijgedrongen, het huis in.

Toen ik er veilig binnen was, keek ik nieuwsgierig om mij heen, en bevond mij in eene groote met sparren overdekte ruimte, die blijkbaar tot verschillende doeleinden gebruikt werd. Aan het eene eind was het koren tot aan het dak opgetast, als in eene schuur. Het andere eind was vol meelzakken, boerenwerktuigen, tonnen en allerlei rommel door elkander; ter-

wijl hammen, zijden spek en bossen gedroogde kruiden aan de balken hingen, voor winterprovisie. In het midden van den vloer stond een groot voorwerp spookachtig in een donkerkleurig kleed gehuld en bijna tot halverwege het dak reikende. Toen ik een puntje van dat kleed oplichtte, zag ik tot mijne verbazing een grooten telescoop, op een ruw bewerkten beweegbaren voet met rollen. De koker was van geverfd hout, met grove metalen banden; het kijkglas moest, voor zoover ik er in de schemering over kon oordeelen, althans vijftien duim diameter zijn. Terwijl ik het instrument nog bekeek en mij afvroeg of dit het werk zou zijn van iemand, die het gemaakt had zonder in het vak onderwezen te zijn, werd er luid gescheld.

„Dit is om u,” sprak mijn gids, met een boosaardigen lach. „Ginds is de kamer.”

Hij wees naar eene lange zwarte deur aan het andere eind van het voorhuis. Ik stak het over, klopte eenigszinsforsch aan en ging binnen zonder op eene uitnoodiging te wachten. Een lang oud man, met zilverwitte haren, stond op van voor eene tafel met boeken en papieren bedekt, en ging met een straf gelaat vlak voor mij staan.

„Wie zijt gij?” vroeg hij. „Hoe zijt gij hier gekomen? Wat verlangt gij?”

„James Murray, Advocaat. Te voet over de heide. Eten, drinken en slaap.”

Hij trok zijne borstelige wenkbrauwen fronsend bij elkaar.

„Ik houd geen herberg,” sprak hij trotsch. „Jakob, hoe hebt gij dien vreemdeling in huis durven laten?”

„Ik heb hem niet ingelaten,” gromde de oude bediende. „Hij is mij op de heide gevolgd en vóór mij in huis gedrongen. Ik ben niet mans genoeg om zulk een kerel tegen te houden.”

„En mag ik vragen, mijnheer, met welk recht gij in mijn huis gedrongen zijt?”

„Met hetzelfde recht, waarmede ik mij aan uwe boot zou vastgeklampt hebben indien ik in gevaar verkeerd had van te verdrinken. Het recht van zelfbehoud.”

„Zelfbehoud?”

„Er ligt reeds een voet hoog sneeuw op den grond,” antwoordde ik kortaf, „en voordat de dag aanbrak, zou er genoeg liggen om mijn gansche lichaam te bedekken.”

Hij liep naar het venster, schoof een zwaar gordijn op zijde en keek naar buiten.

„Het is waar,” zeide hij, „gij kunt tot morgen blijven als gij wilt. Het eten, Jakob.” Met die woorden wees hij mij een stoel aan, nam den zijnen weder in bezit en was in een oogenblik weder verdiept in de studie, waarin ik hem gestoord had.

Ik zette mijn geweer in een hoek, trok een stoel bij den haard en nam op mijn gemak

mijn verblijf in oogenschouw. Kleiner en minder verward van inhoud dan het voorhuis, bevatte dit vertrek nochtans veel dat mijne nieuwsgierigheid gaande maakte. Er lag geen kleed op den grond. De witte muren waren hier en daar met meetkunstige figuren bekrabbeld en op andere plaatsen met planken bezet, waarop allerlei instrumenten lagen, wier gebruik ik niet kende. Aan ééne zijde van den haard stond eene boekenplank vol donkere folianten, aan den anderen kant een orgel, fantastisch versierd met beschilderde gesneden beeldjes van middeleeuwsche heiligen en duivels. Door eene half geopende deur eener kast aan het andere eind van het vertrek zag ik eene lange rij van geologische specimina, chirurgische praeparaten, smeltkroezen, distilleerkolven en kruiken met chemicaliën, terwijl op den schoorsteenmantel naast mij, onder een aantal kleinere voorwerpen, een tellurium, eene galvanische batterij en een microscoop stonden. Iedere stoel was beladen.

In elken hoek lagen stapels boeken. De grond was bezaaid met kaarten, afgietsels, papieren, schetsen, en geleerden rommel van alle bedenkelijken aard.

Ik staarde met toenemende verbazing naar ieder nieuw voorwerp waarop mijne oogen bleven rusten. Zulk een zonderling vertrek had ik nog nooit gezien; en het was nog zonderling dat zulk een vertrek aan te treffen in een eenzaam boerenhuis, op die woeste en onbewoonde heide! Telkens en telkens weder keek ik van mijn gastheer naar de mij omringende voorwerpen en van dezen weder op hem, en vroeg bij mij zelven wie en wat die man kon zijn. Hij had een fraaien kop; maar het was meer de vorm van het hoofd eens dichters dan dat van een denker. Breed van slapen, over de oogen heen gewelfd en met een woesten overvloed van grijze haren bedekt, had het al het ideale en veel van het woeste, dat het hoofd van Beethoven kenmerkt. Dezelfde diepe lijnen om den mond en dezelfde strenge groeven op het voorhoofd. Dezelfde strakheid van uitdrukking. Terwijl ik nog bezig was mijn gastheer gade te slaan, ging de deur open en Jakob bracht het avondeten binnén. Daarop sloeg zijn meester zijn boek dicht, en op beleefder toon dan hij tot nu toe had aangenomen, noodigde hij mij aan tafel.

Ham en eieren, bruin brood en eene flesch uitmuntende sherry werden mij voorgezet.

„Ik heb u niets dan boerenkost aan te bieden, mijnheer,” zeide mijn gastheer. „Uw eetlust zal het ontbrekende in onze spijskast aanvullen, hoop ik.”

Ik was reeds op het eten aangevallen en bevestigde nu met al de opgetogenheid van een uitgehongerd jager, dat ik in mijn leven nog zoo smakelijk niet gegeten had.

Hij boog stijf en begon aan zijn eigen avondeten, dat, zeer primitief, uit eene kom melk en

een bord brij bestond. Wij aten zwijsend voort en toen wij gedaan hadden nam Jakob de tafel af. Daarna trok ik mijn stoel weder naar den haard. Tot mijne verbazing volgde mijn gastheer mijn voorbeeld, en zich eensklaps tot mij wendende, zeide hij:

„Mijnheer, ik heb hier sedert drie en twintig jaren in de striktste afzondering geleefd. Gedurende dien tijd heb ik niet eens zooveel vreemde gezichten gezien en ik heb geen enkel nieuwsblad gelezen. Gij zijt de eerste vreemdeling die sedert vier jaren over mijn drempel gekomen is. Wilt gij mij een en ander vertellen van de buitenwereld, waarvan ik sinds zoo lang gescheiden ben?”

„Vraag mij zooveel als gij wilt,” gaf ik ten antwoord, „ik ben geheel tot uw dienst.”

Hij boog toestemmend zijn hoofd; leunde voorover, met de ellebogen op de knieën; staarde strak in het vuur, en deed mij allerlei vragen.

Zijn onderzoek had hoofdzakelijk betrekking op wetenschappelijke zaken, met welker later vooruitgang, voor zoover de wetenschap aan het praktische leven dienstbaar werd, hij bijna geheel vreemd was. Zelf geen wetenschappelijk man, antwoordde ik hem zoo goed als in mijn vermogen stond, maar de taak was ver van gemakkelijk en ik gevoelde mij werkelijk verlicht, toen hij van vragen tot disputeeren oversloeg en zijne eigene gevolgtrekkingen begon te maken uit de feiten, van welke ik gepoogd had hem op de hoogte te brengen. Hij sprak en ik luisterde, en gevoelde mij als in een tooverwereld verplaatst. Hij sprak totdat hij, geloof ik, mijne tegenwoordigheid geheel had vergeten en slechts overluid dacht. Ik had nooit zoo hooren spreken; evenmin als ik het in later tijd ooit gehoord heb. Gemeenzaam met alle stelsels der wijsbegeerte, fijn in het ontleden, stout in het generaliseeren, liet hij zijne gedachten ongestoord als een stroom voortvloeien, en nog altoos vooroverbuigende in dezelfde gemakkelijke houding, met de oogen op het vuur geslagen, zwierf hij van het eene onderwerp naar het andere, en de eene rijkdom van gedachte volgde den anderen op; hij scheen een bezielde dreamer. Van de praktische wetenschap naar de bespiegelende wijsbegeerte; van de electriciteit van het ijzer tot de electriciteit in de pezen; van Watts naar Messner, van Messner naar Reichenbach, van Reichenbach naar Swedenborg, Spinoza, Condillac, Descartes, Berkeley, Aristoteles, Plato, en de muzen en mystieken uit het Oosten, waren de overgangen, die, hoe verrassend in afwisseling en doel, even gemakkelijk en harmonieus van zijne lippen scheen te vloeien als variatiën in de muziek.

Langzamerhand, ik ben vergeten door welke schakel van gissing of toelichting, ging hij over tot dat veld, dat buiten de grenslin ligt zelfs

der bespiegelende wijsbegeerte en welks uiterste grenzen niemand kent. Hij sprak van de ziel en haar smachten naar hooger leven; van den geest en zijne krachten; van de helderziendheid; van de profetie; van de natuurverschijnselen, wier bestaan onder den naam van spoken door ongeloovigen ontkent en door lichtgeloovigen van alle eeuwen erkend wordt.

„De wereld,” sprak hij, „wordt ieder uur ongelooviger ten opzichte van alles wat buiten haar engen gezichtskring ligt; en onze wetenschappelijke mannen geven voet aan die noodlottige neiging. Zij veroordeelen als fabelen al wat niet bewezen kan worden. Zij verwerpen als valsch alles wat den toets van het laboratorium of der ontleedkamer niet kan doorstaan. Tegen welk bijgeloof hebben zij zóó lang zóó hardnekkig oorlog gevoerd als tegen het geloof aan geestverschijningen? En toch, welk bijgeloof heeft zich zoo vast en zoo lang in den geest der menschen geplant? Toon mij een enkel feit aan in de natuurkunde, in de geschiedenis, in de archaëologie, dat door zulk een ver reikend getuigenis van menschen met den meest verschillenden aanleg ondersteund is geworden.

„Bevestigd door allerlei menschenrassen, in alle eeuwen, in elke luchtstreek, door de soberste wijzen der oudheid, door de ruwste wilden van onze dagen, door den christen, den heiden, den pantheïst, den materialist, wordt dat verschijnsel door de wijsgeeren onzer eeuw als een sprookje, geschikt voor de kinderkamer, beschouwd. De omstandigste getuigenissen wegen bij hen als eene veder in de weegschaal. De vergelijking van oorzaken en gevolgen, hoe onmisbaar voor de natuurwetenschappen, wordt als zonder waarde, als iets waaruit men niets kan afleiden, ter zijde geschoven. De verklaring van bevoegde getuigen, hoe zwaar ook wegende bij een gerechtshof, doet niets af. Hij, die aarzelt eer hij zijn oordeel uitspreekt, wordt reeds als een beuzelaar veroordeeld. Hij, die gelooft, is een dreamer of een dwaas.”

Hij sprak bitter en bleef daarop eenige minuten zwijgen. Eindelijk hief hij het hoofd uit zijne handen op en voegde er op geheel anderen toon bij:

„Ik, mijnheer, aarzelde, onderzocht, geloofde, en schaamde mij niet mijne overtuiging aan de wereld bekend te maken. Ik ook, ik werd als een visioenair gebrandmerkt door mijne tijdgenooten bespot en van het veld der wetenschap, waar ik met eer gedurende mijne beste levensjaren gewerkt had, door den spotlust verdreven. Dat gebeurde nu drie en twintig jaren geleden. Sedert dien tijd heb ik geleefd zooals gij mij nu ziet, en de wereld heeft mij vergeten zooals ik haar vergeten heb. Dat is mijne geschiedenis.”

„Het is eene zeer treurige,” mompelde ik, niet wetende wat ik zou antwoorden.

„Het is eene zeer gewone,” antwoordde hij. „Ik heb geleden voor de waarheid, zooals menig beter en wijzer man vóór mij geleden heeft.” Hij stond op, als wenschte hij het gesprek af te breken, en ging naar het venster.

„Het sneeuwt niet meer,” merkte hij aan, terwijl hij het gordijn liet vallen en naar den haard terugkeerde.

„Niet?” riep ik uit, eensklaps opspringende. „O, als het maar mogelijk was; maar neen! het is hopeloos. Al kon ik den weg over de heide vinden, dan zou ik toch van nacht geen vier à vijf uren meer kunnen loopen.”

„Vier of vijf uren loopen, van nacht? waar denkt gij aan?” herhaalde mijn gastheer.

„Ik denk aan mijne vrouw,” antwoordde ik ongeduldig; „aan mijne jonge vrouw, die niet weet dat ik verdwaald ben en wier hart nu breekt van angst en schrik.”

„Waar is zij?”

„Te Dwolding, vier à vijf uren van hier.

„Te Dwolding,” herhaalde hij peinzend.

„Ja, de afstand is, zooals gij zegt, bijna vijf uren, maar.... zijt gij er zoo bijzonder op gesteld om een uur of wat vroeger thuis te komen?”

„Zoozeer, zoozeer, dat ik op het oogenblik tien guinjes voor een goeden gids en een paard zou willen geven.”

„Uw wensch kan voldaan worden op minder kostbare wijze,” hernam hij glimlachend. „De nachtdiligence van het noorden, die te Dwolding van paarden verwisselt, moet over vijf kwartier bij een zekeren kruisweg zijn, omstreeks vijf kwartier van deze plek. Als Jakob nu met u over de heide ging en u op den ouden weg bracht, zoudt gij, denk ik, den weg kunnen vinden, tot op de plaats waar die weg zich met den nieuwen kruist?”

„Gemakkelijk! gaarne!”

Hij glimlachte nogmaals, schelde, gaf den ouden Jakob zijne bevelen, en eene flesch rum en een wijnglas uit de kist nemende waarin hij zijne chemicaliën bewaarde, zeide hij:

„De sneeuw ligt hoog en het zal moeilijk loopen zijn op de heide. Een glas rum eer gij heengaat?”

Ik wilde voor den drank bedanken, maar hij drong er op aan, en ik dronk. Het was als vuur in mijne keel en benam mij bijna den adem.

„Het is sterk,” sprak hij, „maar het zal u de koude helpen dragen. En nu hebt gij geen oogenblik meer te verliezen. Goedenavond!”

Ik dankte hem voor zijne gastvrijheid en wilde hem de hand geven, maar hij had zich reeds omgekeerd eer ik nog uitgesproken had. Eene minuut later liep ik met Jakob in het voorhuis, had Jakob de buitendeur achter mij gesloten en waren wij op de besneeuwde heide.

Hoewel de wind was gaan liggen, was het nog streng koud. Geen ster blonk in het donkere

gewelf boven onze hoofden. Geen geluid, behalve het kraken van de sneeuw onder onze voeten, verstoorde de looden stilte van den nacht. Jakob, die niet zeer met zijne zending ingenomen was, sukkelde gemelijk zwijgend voor mij uit, met zijne lantaren in de hand en zijne schaduw voor zijne voeten. Ik volgde hem met mijn geweer over mijn schouder, even weinig geneigd tot spreken als hij zelf. Mijne gedachten waren vol van mijn gastheer. Zijne stem klonk mij nog altijd in de ooren. Zijne welsprekendheid hield mijne geheele verbeelding bezig. Ik herinner mij nu nog met verbazing hoe mijn overspannen brein geheele volzinnen en gedeelten daarvan onthield, groepen van schitterende beelden en fragmenten van prachtige betoogen, in dezelfde woorden waarin hij die had uitgesproken. Alzoo, peinzende over hetgeen ik gehoord had, en mijn best doende om hier en daaren den samenhang te herstellen, liep ik achter mijn gids aan, geheel verdiept in gedachten, zonder op te letten waar ik liep. Eensklaps, na verloop van slechts weinige minuten, zooals ik mij verbeeldde, bleef hij stilstaan, zeggende:

„Ginder ligt uw weg. Houd de steenen borstwering aan uwe rechterhand, dan kunt gij niet dwalen.”

„Is dit dan de oude straatweg?”

„Ja, dat is het.”

„En hoever moet ik loopen eer ik aan de plek kom waar de beide wegen elkander kruisen?”

„Bijna drie kwartier.”

Ik trok mijne beurs en hij werd spraakzamer.

„De weg is vrij goed,” zeide hij, „voor voetgangers; maar te steil en te smal voor den handel met het noorden. Gij moet opletten waar de steenen borstwering gebroken is, vlak bij den mijlpaal. De muur is nooit hersteld geworden sedert dat ongeluk.”

„Welk ongeluk?”

„Wel, de nachtdiligence is op een avond omgevallen, in een diepte van meer dan vijftig voet, juist in het slechtste stuk weg van het gansche graafschap.”

„Vreeselijk! Zijn er veel menschen bij omgekomen?”

„Allen die er in zaten. Vier werden er dood gevonden en de overigen stierven den volgenden dag.”

„Hoelang is dat geleden?”

„Negen jaar precies.”

„Bij den mijlpaal, zeidet gij? Ik zal er om denken, Goedenavond.”

„Goedenavond, mijnheer, dank u.” Jakob stak zijne foi in den zak, maakte eene kleine beweging alsof hij zijn hoed afnam en sukkelde den weg naar huis weder op.

Ik sloeg het licht zijner lantaren gade totdat het geheel verdwenen was, keerde mij toen om en vervolgde mijn eigen weg. Er was nu niet

de minste zwaarigheid meer, want ondanks de duisternis van boven, kwam de streep van den lagen steenen muur duidelijk genoeg tegen de sneeuw uit. Wat was het nu stil, nu ik niets meer dan mijne eigene voetstappen hoorde, hoe stil en eenzaam! Een zonderling gevoel van verlatenheid bekreep mij. Ik begon harder te loopen; ik neuriede een liedje; ik ging verbazende sommen uitrekenen met bijtelling van interest op interest. Kortom, ik deed mijn best om de zonderlinge bespiegelingen van mijn gastheer te vergeten, hetgeen mij ook gedeeltelijk gelukte.

Intusschen scheen de nachtlucht al kouder en kouder te worden, en hoewel ik hard liep, kon ik mij onmogelijk warm loopen. Mijne voeten waren als ijs. Ik verloor het gevoel in mijne handen en hield mijn geweer nog slechts werktuiglijk vast. Ik haalde moeielijk adem, alsof ik, in plaats van op een gelijken straatweg in het noorden van Engeland te loopen, een ontzaglijk hoogen bergtop der Alpen beklom. Die laatste gewaarwording werd weldra zoo pijnlijk, dat ik eenige oogenblikken moest stilstaan en tegen den muur moest leunen. Terwijl ik dat deed, keek ik toevallig om en zag tot mijne onuitsprekelijke vreugde een licht puntje als van eene naderkomende lantaren. In het eerst dacht ik, dat Jakob teruggekomen en mij gevolgd was; maar terwijl ik daarover nog dacht, kreeg ik een tweede licht in het oog, naast het eerste en met denzelfden graad van snelheid naderend. Ik behoefde niet lang na te denken om te begripen, dat het de lantarens van een particulier rijtuig moesten zijn, ofschoon het mij vreemd voorkwam dat een particulier rijtuig een weg koos, die als gevaarlijk en slecht bekend stond.

Er was evenwel geen twijfel aan, want de lantarens werden met ieder oogenblik grooter en helderder, en ik verbeelde mij zelfs dat ik den donkeren omtrek van een rijtuig onderscheiden kon. Het naderde snel, en zonder het minste geluid, want de sneeuw lag nagenoeg een voet diep onder de wielen.

En nu werd het rijtuig zelf zichtbaar. Het zag er wonderlijk hoog uit. Daar kwam plotseling de gedachte in mij op of het mogelijk kon zijn, dat ik de plek, waar de wegen elkander kruisten, in de duisternis voorbijgelopen was, zonder den mijlpaal op te merken, en of dat de diligence kon zijn, welke ik te gemoet liep?

Ik behoefde die vraag geen tweemaal bij mij zelve te doen, want daar kwam het gevaarte de kromming van den weg om, met conducteur en koetsier en één passagier buitenop, en vier zweetende paarden, allen in een waas van zacht licht gehuld, waarin de lantarens schitterden als een paar vurige meteoren.

Ik sprong vooruit, wuifde met mijn hoed en riep. De diligence reed mij in volle vaart voorbij. Een oogenblik vreesde ik dat ik niet opgemerkt

geworden was, maar slechts een oogenblik. De koetsier trok de teugels in; de conducteur, tot over de ooren ingepakt en toegestopt en blijkbaar vast in slaap, antwoordde niet op mijn roepen, noch gaf zich de moeite van af te stijgen; de passagier die bovenop zat keerde zelfs zijn hoofd niet om. Ik maakte zelf het portier open en keek naar binnen; daar zaten slechts drie reizigers; ik stapte dus in, deed het portier achter mij toe, vleide mij in een ledig hoekje neer en wenschte mij geluk met mijn fortuintje.

De atmosfeer in de diligence scheen, als het mogelijk was, nog kouder dan buiten en er was een zonderlinge, vochtige en onaangename reuk in. Ik keek eens naar mijne medepassagiers om. Het waren allen mannen, allen zwijgend. Zij schenen niet te slapen, maar leunden ieder afzonderlijk in zijn hoek van het rijtuig, als in zijne eigene overpeinzingen verdiept. Ik wilde een gesprek aanknoopen.

„Wat is het ontzettend koud van avond,” begon ik, mijn overbuurman aansprekende.

Hij lichtte zijn hoofd op, keek mij aan, maar gaf geen antwoord.

„Het schijnt nu ernst te worden met den winter,” begon ik nogmaals.

Hoewel de hoek, waarin hij zat, zoo donker, was, dat ik geen zijner gelaatstrekken duidelijk kon onderscheiden, zag ik dat zijne oogen strak op mij gericht waren.

En toch antwoordde hij met geen enkel woord.

Bij iedere andere gelegenheid zou ik mij misschien geërgerd, en aan die ergernis lucht gegeven hebben, maar op dat oogenblik gevoelde ik mij te ziek zoowel voor het een als voor het ander, en de zonderlinge reuk in het rijtuig maakte mij ondraaglijk misselijk. Ik beefde van het hoofd tot de voeten, en mij tot mijn linkerbuurman wendende, vroeg ik of hij er ook tegen had dat ik het raampje opende.

Hij sprak niet en bewoog zich evenmin.

Ik herhaalde mijne vraag eenigszins luider, maar met denzelfden uitslag. Daarop verloor ik mijn geduld en liet het raampje neer. Terwijl ik het deed, brak het leder, waaraan ik het optrok, in mijne handen en ik bemerkte, dat het glas met eene dikke laag honigdauw bedekt was, die er zich, naar het scheen, jarenlang op had verzameld. Toen mijne opmerkzaamheid daardoor op den toestand van het rijtuig gevestigd werd, bekeek ik het nauwkeurig van alle kanten en zag bij het onzekere licht der lantarens buiten, dat het in staat van diep verval verkeerde. Niet alleen vereischte alles noodwendig reparatie, maar alles was vergaan. De ruiten braken toen ik ze even aanraakte; het leder, dat aan de raampjes bevestigd was, was met schimmel overdekt en rotte letterlijk van het houtwerk af; de grond brak

bijna onder mijne voeten. Kortom, het geheele ding was vergaan van de vochtigheid en was ongetwijfeld uit eene schuur voor den dag gehaald, waarin het jarenlang had staan vermolmen, om gedurende een paar dagen dienst te doen.

Ik wendde mij nu tot den derden passagier, wien ik nog niet had aangesproken, en waagde nogmaals eene opmerking.

„Die diligence,” zeide ik, „is in een treurigen toestand. De gewone postwagen wordt zeker hersteld?”

Hij keerde langzaam zijn hoofd om en keek

om mij heen zien. Nu wendde ik mij naar mijn overbuurman. Hij ook zat mij aan te staren, met dezelfde afschuwelijke, vale lijkkleur op zijn gelaat en denzelfden steenachtigen glans in zijne oogen. Ik wreef mij met de hand langs mijn voorhoofd. Ik richtte mijne oogen naar den passagier, die naast mij op de bank zat en zag, o hemel! hoe zal ik beschrijven wat ik zag? Ik zag dat hij geen levend mensch was, dat niemand hunner een levend mensch was zooals ik. Een bleek phosphorisch licht — het licht van bederf — speelde om hunne afschuwelijke trekken; op hun haar, dat klam

»NOOIT, NOOIT, NOOIT ZAL IK HET MOOIE BLONDE GEZICHTJE VAN ONS KIND VERGETEN, ZOOALS HET DAAR AAN DEN VOET VAN HET BED STOND EN NAAR ZIJN ONBEKENDEN VADER KEEK.” (Blz. 74).

mij aan zonder een woord te spreken. Zoolang ik leef, zal ik dien blik niet vergeten. Mijn hart werd er kil van. Nu nog wordt het mij kil om het hart als ik er aan denk. Zijne oogen blonken met een vurigen, onnatuurlijken glans. Zijn gelaat had de vale kleur van een lijk. Zijne bloedeloze lippen waren vertrokken als in doodsstrijd en lieten zijne glinsterende tanden zien.

De woorden, welke ik wilde uitbrengen, verstierven op mijne lippen en een zonderlinge vreeselijke afschuw maakte zich van mij meester. Mijne oogen waren nu aan de duisternis in het rijtuig gewend en ik kon vrij duidelijk

was van de vochtigheid des grafs; op hunne kleederen, die met aarde bevekt waren en van elkander vielen; op handen, die er uitzagen als handen van sinds lang begraven lijken. Alleen hunne oogen, hunne vreeselijke oogen leefden; en die oogen zagen mij allen dreigend aan!

Een gil van angst, een woeste onverstaanbare kreet om hulp en genade barstte van mijne lippen, terwijl ik tegen het portier stiet en tevergeefs trachtte het te openen.

Op dat oogenblik, kort en helder zooals men een landschap ziet bij de flikkering van een zomerweerlicht, zag ik de maan door de scheur

eener onstuimige wolk doorbreken; ik zag de spookachtige mijlpaal haar waarschuwend den vinger naar den rand van den weg opheffen, den gebroken steenen muur, de vallende paarden, den donkeren afgrond beneden. Toen wagelde het rijtuig als een schip op zee; daarop volgde een vreeselijk gekraak — een gevoel van snijdende pijn en eindelijk duisternis.

Het scheen mij of er sedert dat oogenblik jaren verlopen waren, toen ik op zekeren morgen uit een diepen slaap ontwaakte en mijne vrouw bij mijn bed zag zitten. Ik zal het tooneel, dat nu volgde, niet beschrijven, maar u liever met een paar woorden mededeelen wat zij mij onder het storten van dankbare tranen vertelde. Ik was in de diepte gevallen, vlak bij de plek waar de oude weg en de nieuwe elkander kruisten, en was slechts van een zekeren dood gered, doordat ik op eene dikke laag sneeuw, die zich daar aan den voet der rots beneden had opgehoopt, te land was gekomen. In die sneeuw was ik met het aanbreeken van den dag door een paar herders ontdekt geworden, die mij naar het naaste huis brachten en geneeskundige hulp haalden. De chirurgijn vond mij in eene hevige ijende koorts, met een gebroken arm en eene gekneusde hersenpan. De brieven, welke ik in den zak had, wezen mijn naam en verblijf aan; mijne vrouw werd ontboden om mij te komen oppassen, en, dank zij mijne jeugd en mijn krachtig gestel, kwam ik eindelijk het gevaar te boven. Ik behoef u nauwelijks te zeggen dat de plek, waar ik gevallen was, juist dezelfde was waar negen jaar te voren dat ontzettende ongeluk met de noorder diligence gebeurd was.

Ik heb mijne vrouw nooit gesproken over de vreeselijke ontmoeting welke ik u daar verteld heb. Den heelmeester, die mij behandelde, deelde ik haar mede, maar hij verklaarde het geheele avontuur voor den droom van een koortsachtig brein. Wij kwamen telkens weder op die zaak terug, totdat wij zagen dat wij er beiden knorrig van werden; toen zwegen wij er van. Anderen mogen er trouwens over denken zooals zij willen, ik weet dat ik twintig jaren geleden de vierde passagier in dien spookwagen geweest ben.

VI.

EENE VOORMALIGE COMMENSALES VERTELT HET
EEN EN ANDER AAN HAAR ECHTGENOOT.

(Inleidende nota van majoor
Jackman.)

De dorpspredikant en zijn zacht, allerliefst vrouwtje, die sedert vier jaren gedurende een paar

lentemaanden de tweede verdieping der woning mijner geachte vriendin bewoonden, waren voorwerpen van groote belangstelling voor mijne geachte vriendin en mij. Op zekeren avond dronken wij bij hem thee en spraken te zamen over een lief eigenninnig schepseltje en haar echtgenoot (vrienden van hen), die den vorigen dag het middagmaal bij hen gebruikt hadden.

„Ja,” begon de predikant, terwijl hij liefdevol de hand van zijn jong vrouwtje in de zijne nam, „daar is eene heele geschiedenis aan vast. Vertel die eens aan onze goede vrienden, beste.”

„Als ik er van vertel, Owen,” antwoordde zijne vrouw aarzelend, „kan ik niet best tot iemand anders het woord richten dan tot u.”

„Doe dat dan, lieveling,” sprak hij; „juffrouw Lirriper en de majoor zullen er daarom niet minder naar luisteren.”

Daarop begon zij als volgt, met hare hand in de zijne.

(geteekend)

Majoor J. JACKMAN.

„Toen ik u voor het eerst weder zag, na de lange en vele jaren, die er sedert onze kindheid waren voorbijgegaan, stond ik u op te wachten op den top van den heuvel, van waar ik het eerst in de steil aflopende en dicht begroeide laan kon zien, welke gij langs moest loopen om uit het dal, dat aan mijne voeten lag, in ons dorpje te komen. Dien geheelen dag had ik gewenscht dat onze heuvels, welke gij lang vergeten moest zijn, zich in al hunne pracht zouden vertoonen als gij kwaamt, maar nu ging de zon onder en zou ons slechts de naakte en grijze omtrekken der rotsen achterlaten, en uit de in gloed staande lucht schoten de gouden zonnestralen neder, met al donkerder en donkerder strepen, die langs de helling der bergen gleden, en gaven aan bijna iederen ronden heuveltop en elk wegschuilend dal zulk een prachtige kleurengloed, dat zelfs de roode en purperen kleuren der rijpende blauwbessen op grooten afstand in de vlakte, waar de toppen in gloed stonden, gloeiden onder het afscheidslicht. Juist op dat oogenblik ging er een kreet op, als waarmede men den binnengehaalden oogst verwelkomt; die groet klonk door de stille lucht; ik hield mijne hand boven mijne oogen en spande mij in om zoo ver mogelijk te zien, en zag u in het midden onzer kloeke, door de zon verbrande boeren met dezelfde slanke en teere gestalte, hetzelfde bleeke, ernstige innemende gelaat en dezelfde beschroomde, eenigszins schuwe bewegingen, als toen wij nog kinderen waren.

Ons gehuchtje was langzamerhand tot een dorp aangegroeid; zonder vooraf beraamd plan had het zich uitgebreid langs de lagere helling onzer bergen en was van de naaste dorpen ge-

scheiden door een groot stuk land, dat alleen toegankelijk was over steile, steenachtige wegen vol gaten en diepe wagensporen, van weerskanten door wild struikgewas omgeven, dat van boven in elkander groeide; een weg die in den winter bijna onbegaanbaar was. Des zomers, wanneer de tonen van de torenklok onze gemeente flauw door de kalme lucht tot ons overgebracht werden, placht eene kleine processie van ons dorpje, de meisjes en kinderen op hitjes, die wegen te baat nemen om den zondagochtendienst bij te wonen; maar in den winter dacht niemand aan zulk een tocht, tenzij sommige jongelieden hunne uitverkorenen in het dorp hadden, wie zij in de kerk hoopten te ontmoeten. De heer Vernon, de geestelijke, die aartsdeken en weinig minder dan een bisschop was in waardigheid en gezag, betreurde den heidenschen toestand, waarin zijn bergdistrict leefde, bovenmate. Hij en mijn vader, eigenaar van de groote boerderij die de bewoners van het dorpje werk verschaft, lieten eindelijk het roode baksteen kerkje bouwen zonder toren en kleiner dan onze schuur, dat op het plateau van den berg staat en het uitzicht aanbiedt over de geheele vlakte, die zich tot ver aan den horizon uitstrekt.

Het zou moeielijk geweest zijn een predikant te vinden die te Ratlinghope zou willen wonen, zonder eenigen anderen omgang te hebben dan hij door een langen tocht naar de bevolkte vlakte beneden ons verkrijgen kon; later hoorde ik evenwel, dat het kerkje, voor zoover het mijn vaders aandeel betrof, voor u gebouwd was geworden. Gij zoudt juist beroepbaar zijn en zij hadt eene aangename herinnering van het groote oude, half van hout gebouwde huis waar zij eenige maanden in uwe kinderjaren hadt doorgebracht. Toen wij u dus schreven, dat zij in ons eigen huis zoudt wonen en de blauwe kamer, die op het dicht begroeide dal uitzag, waar de jonge lammeren geweid werden, tot studeerkamer zoudt hebben, schreef zij, dat zij het beroep gaarne aannaamt en gaarne weder bij ons en de hooge heidebergen wonen wildet, waar zij gezondheid en sterkte hadt ingeademd in uwe jeugd.

Gij waart ernstig en hieldt u liefst met uwe studie bezig; daarbij waart zij zoo eenvoudig, dat de afzondering en de primitieve leefwijze in ons gehucht het tot een Eden voor u maakte. Gij hadt uwe oude lievelingsplekjes niet vergeten en wij bezochten ze te zamen als vanouds, want zoodra zij den voet in ons huis zettet, waart zij weder in uwe oude gewoonte vervallen van te doen wat ik goedvond, van mijn gezelschap te zoeken, evenals toen zij een teer jongetje waart van zes jaar en ik een gezond sterk bergkind van negen. Voor mij alleen kondt zij uwe gedachten vrij uitspreken, want de u eigene beschroomdheid hield uwe lippen in het bijzijn van vreemden gesloten; allen bleven u

vreemd, zelfs zij die u al uw leven gekend hadden, zoo geene stem van sympathie uw geest noopte zijne schatten voor hen uit te storten. De heuvelen op, als het weder op den middag zoo gestadig en onveranderlijk scheen als de eeuwige rotsen om ons heen, of als de angstvallige schemering hare stille schaduwen wierp op de grauwe heide, zaten wij bij elkander en luisterde ik naar de uitstortingen uwer gedachten en verbeelding, jongensachtig nog somtijds, want zij waart nog jong. Maar in mijn hart woonde eene altoos aangroeiende teederheid voor u, die van geen vermoënis wist. Gij placht uur en tijd te vergeten, en zoo had ik de taak op mij genomen om er u aan te herinneren, en toe te zien dat de klok, die klepte als de avonddienst begon, die eenvoudige klok, die onder een afdakje tegen de kerk aanhing, op den rechten tijd geluid werd. Want de heer Vernon was er, uit hoofde van den heidenschen toestand waarin wij verkeerden, zeer op gesteld, dat er driemaal in de week biduur gehouden werd. Daar onze huishouding natuurlijk het voorbeeld aan de andere dorpingen geven moest, en mijn vader liever thuis zijn pijpje bleef rooken en mijne moeder niet gaarne hare avondmuts afnam om haar hoed op te zetten, was het altoos mijn post om met u te gaan — weet zij nog wel? — een paar honderd ellen of zoo, den heuvel naar het kerkje op.

Ik wilde bijna zeggen, dat dit de gelukkigste tijd van mijn leven was; maar inderdaad wint ieder oogenblik, dat men waarlijk leeft, in waarde, en de smarten die ons treffen zijn niets anders dan plechtige massieve steenen der fondamenten, die in onpeilbare duisternis begraven worden, opdat er een onuitsprekelijk geluk op gebouwd worde. Herinnert zij u nog den eersten lijkdienst welken zij houden moest, toen zij mij zoo dringend verzocht naast u bij het open graf te staan, omdat zij die treurige woorden nog nooit hadt uitgesproken? Het was de begrafenis van een jonggeboren kind, en toen de aarde er op lag, was het grafje niet veel grooter dan een molshoop op het land, en toch begaf u de stem en uwe handen beefden, toen zij dat eerste zaadje in Gods akker nederlegdet. De herfstavond viel terwijl wij nog bij het namelooze grafje bleven toeven, lang nadat de moeder en haar metgezel, die het ten grave gebracht hadden, naar huis waren teruggekeerd. Het vleugelgeklep van een paar vogels vlak in onze nabijheid deed ons de oogen opstaan, en uit de pijnboomen boven ons vlogen de kraaien door de donkere lucht naar hun nest in het dal. Gij weet hoe bijgeloovig ik aan de vlucht der vogels placht te hechten, en ook toen joeg het gefladder hunner donkere vleugels boven mijn hoofd, terwijl zij klepperden eer zij den tocht ondernamen, mij eene plotselinge huivering door de leden.

„Wat deert u, Jeane?” vroeg hij.

„Niets, mijnheer Scott,” antwoordde ik.

„Noem mij Owen,” zeidet hij toen en legdet uw arm op den mijnen, mij vlak in de oogen ziende, want wij waren even lang en stonden op dezelfde hoogte; „ik heb niet gaarne dat gij mij anders dan Owen noemt. Zijt gij vergeten hoe wij als kinderen samen plachten te spelen? Weet gij nog wel hoe ik in den schaaps-poel viel toen wij alleen in het dal waren; gij verloort geen tijd met nutteloos schreeuwen, maar staptet terstond in het water en haaldet mij er uit. Daarna droegt gij mij in uwe sterke armen, ofschoon onze weg heuvelop lag en gij telkens, als gij eenige minuten geloopen hadt, moest rusten, terwijl ik met een heel rustig gevoel uw rozerood gezichtje bekeek. Uwe wangen zijn nu geene rozen, Jeane.”

Hoe kon dat ook, terwijl uwe woorden mij zulk eene snerpande pijn deden? Het scheen mij eensklaps of ik zoovele, vele jaren ouder was dan gij! Ik had mij in den laatsten tijd meermalen betrapt van uw leeftijd en den mijnen bij maanden te berekenen en bij dagen, maar was altoos met een eenigszins pijnlijk gevoel tot het resultaat gekomen, dat gij inderdaad vele jaren jonger waart dan ik. Maar het hart bekreunt zich om de jaren niet, en door het kalme leven, dat ik in onze bergen leidde, altoos gelijkmatig, van den zomer tot den winter en van den winter tot den zomer, zoodat de jaargetijden bijna ongeteld daarheen gingen, kon ik evengoed een jong schepseltje geweest zijn, dat nog slechts één lentetijd gezien en ééne wintervorst gevoeld had; terwijl gij, met uwe groote gaven en geleerdheid, en de machtige gedachten die uw hoofd reeds begonnen te rimpelen, en den last der studie waaronder uwe jonge schouders hadden gebukt, al de zwaarte van het juk der jaren scheent gedragen te hebben, dat mij slechts even had aangeraakt.

„Ik herinner mij nog zeer goed, Owen,” antwoordde ik, „dat ik er trotsch op was dat ik op u passen mocht. Maar gij moet nu niet langer buiten blijven; er komt mist op en gij zijt niet sterk.”

Ik sprak op den ouden toon van gezag en gij liet mij achter bij het kleine grafje. Het kerkhof strekte zich uit tot aan den kant van den steilen heuvel, waarop men ver over de breede vlakte kon heen zien. Thans was deze bedekt met een wit kleed van mist, dat onder mijne voeten dreef, waarop de maan, die langzaam achter de oostelijke heuvelen opging, hare koude bleekte stralen wierp. De oogsttijd was voorbij en de zware Octobermist hing dicht over het dal en zweefde als lichte wolken tusschen het grijzer wordende hakhout in de diepten tusschen de bergen. Ik keerde mij, ziek van hart, naar het kleine nieuwe grafje, het eerste

in het nieuwe kerkhof, en wachtte, tot de schapen in de kooi bezorgd waren, op den koster, die het daarna voor altoos met aarde bedekken zou. De kleine handjes en voetjes, die daar in eeuwige rust gevouwen lagen, waren nooit door zelfzucht bevlekt geworden, en de lipjes, die nu voor altoos waren gesloten, hadden nimmer een bitter woord geuit. Zoo, zeide ik bij mij zelve, terwijl ik treurig in het grafje nederzag, zoo zal het met mijne liefde zijn; hier begraaft ik haar, terwijl zij nog jong en onbaatzuchtig is, als het zaadje in Gods akker geplant; dan zal er voor Owen een rijke oogst van geluk uit groeien en groote vrede voor mij zelve.

Misschien was de najaarsmist nadeeliger dan gewoonlijk, want dien nacht werd ik voor het eerst in mijn leven gevaarlijk ziek, zoodat ik lang tusschen leven en dood bleef zweven. Ik gewende mij aan den afgeloopen zomer te denken als aan een tijd, die sinds lang voorbij en bijna in vergetelheid geraakt was. Mijne moeder lachte toen ik met mijne zwakke vingers hare grijze haren gladstreek en haar zeide dat ik mij ouder gevoelde dan zij was.

„Neen,” zeide zij, „wij moeten u jonger en mooier hebben dan ooit, Jeane. Wij moeten zien wat wij voor u doen kunnen eer gij beneden komt en Owen u ziet. Die arme Owen! Wie zou ooit gedacht hebben dat hij wanhopiger geweest zou zijn dan Jeane's eigen moeder? Die arme Owen!”

Mijne moeder lachte veelbeteekenend en keek mij over haar bril heen onderzoekend aan; maar ik zeide niets en keerde enkel mijne oogen van haar af naar de ruiten, waarop de winter zijne fijne bloemen geschilderd had.

„Jeane,” ging zij voort en vatte mijne hand, „weet gij wel dat wij allen niets liever wenschen? Owen's vader, uw vader en ik? Wij hadden er aan gedacht eer hij hier kwam. Owen is arm, maar wij hebben genoeg voor u beiden en ik heb hem lief als mijn eigen kind. Gij behoeft uw ouders huis dan nooit te verlaten. Houdt gij niet van Owen, Jeane?”

„Maar ik ben ouder dan hij is,” fluisterde ik.

„Een machtig verschil!” hernam zij, nog eens lachende; „ik ben ouder dan uw vader, maar wie zou dat nu zeggen? En wat doet het er toe als Owen u liefheeft?”

Ik wil geen blaam op u werpen, maar er was veel in uw gedrag, dat voedsel geven moest aan de zoete begoocheling die mij nieuwe gezondheid en krachten gaf. Gij noemdet mijne moeder „moeder.” Gij zondt mij door haar boodschappen vol liefde, die in toon en blikken niets verloren door hare opgetogene herhaling. Geene wandeling was u te ver om bloemen voor mij te halen uit het dal. Toen ik sterk genoeg werd om beneden te komen, kwaamt

gij mij met den blijdsten, hartelijksten gelukwensch te gemoet. Gij hieldt vol, dat de blauwe kamer, die op het zuiden lag en goed dicht was, de warmste kamer was van het huis, en gij waart niet tevreden eer de met sits bekleede canapé met hare zachte kussens uit haar hoekje gedragen en voor den haard gezet was, opdat ik er gebruik van zou kunnen maken. Zoo placht ik u gade te slaan terwijl gij met uwe boeken bezig waart; menigmaal laat gij dan een volzin overluid, of kwaamt met het boek naast mij zitten om mij mede te laten lezen, terwijl gij geduldig wachtet als mijne langzamer oogen en zwakker hoofd langer tijd noodig hadden voor een volzin dan gij. Zelfs als gij bij den heer Vernon in zijne pastorie waart, want gedurende mijne ziekte waart gij begonnen met daar uwe avonden door te brengen als het geen biduur was — zat ik in uwe studeerkamer met uwe boeken om mij heen, waarin gij de passages hadt aangeteekend die ik lezen kon. Het duurde lang eer ik weder geheel hersteld was, want ik verlangde niet naar dien tijd.

Op zekeren avond zat ik op de canapé, in den witten sjaal mijner moeder gewikkeld, en begon juist droomend te sluimeren, toen ik u van een uwer bezoeken in de pastorie thuis hoorde komen. Ik weet niet waarom ik niet overeind kwam, misschien omdat ik mij verbeeldde dat uwe komst tot mijn droom behoorde, maar gij liept zacht de kamer in en bleef een paar minuten bij mij staan, neerziende — dat voelde ik — op mijn vervallen gelaat en gesloten oogen. Had ik geslapen, dan zou ik de snelle, bijna onmerkbaar aanraking uwer lippen op de mijne niet gevoeld hebben. Maar nu sloeg ik terstond mijne oogen op en gij weekt achteruit.

„Wat is er, Owen?” vroeg ik bedaard, want ik gevoelde als door instinct, dat die liefkozing mij niet gold. „Waarom gaaft gij mij een kus, Owen?”

„Het verwondert mij dat ik het vroeger nooit gedaan heb,” zeidet gij, „het is toch alsof gij mijne zuster zijt. Ik heb geene andere zusters dan u Jeane, en mijne moeder stierf toen ik nog een klein kind was.”

Gij stondt tegenover mij in het heldere schijnsel van het vuur, met een gezicht dat nu eens bloosde, dan verbleekte als dat van een meisje, en er lag eene gelukkige uitdrukking van levendige blijdschap op, zeer verschillend van uw anders zoo kalm uiterlijk. Toen ik u zoo zag, keerde de oude pijn aan mijn hart terug, als een lang vergeten last.

„Ik ben zoo gelukkig,” zeidet gij, weder van den haard naar de canapé komende en naast mij nederknielend.

„Is het iets dat gij mij kunt vertellen, lieve Owen?” vroeg ik en legde mijne hand op uw hoofd en verwonderde mij op dat oogenblik

zelve over de magerheid en de bleekheid mijner vingers. De deur achter u ging open, maar gij hoordet het niet en mijne moeder stond een oogenblik in den ingang en zag glimlachend op ons beiden neer; ik gevoelde hoe geheel verkeerd gij beoordeeld zoudt worden.

Toen spraakt gij mij, schroomvallig in het eerst, maar langzamerhand vertrouwelijker, van Adelaide Vernon. Ik kende haar wel; zij was een lief bevallig schepseltje, met veel jongemeisjes-coquetterie, die zelfs in de kerk uitkwam, ofschoon hare donkere tante met hare zware wenkbrauwen naast haar in de dominé's-bank zat. Terwijl gij met al de verrukking van een minnaar hoe langer zoo welsprekender werd, zag ik haar in mijne gedachten, dat jonge gezichtje met die blanke tint en dat fijne blosje, in al hare lieftalligheid voor mij, en uw lof drong in mijn kloppend hart als de overstroming van een breeden vloed, die er wanhopig tegen aanbonsde.

Ik behoef u niet te herinneren welken tegenstand uwe liefde ontmoette. De heer Vernon wilde zijn doodarm nichtje niet gaarne met zijn armen hulpprediker van Ratlinghope laten trouwen; maar zijne afkeuring was niets bij de hevige woede, waarmede mevrouw Vernon, die andere plannen met haar nichtje had, zich tegen dat huwelijk verzette. De predikant zeide bij ons — weet gij nog wel? — met tranen in de oogen, hoe terughoudend en trotsch hij anders ook was, dat hij bepaald voor eene herhaling vreesde van de krankzinnigheid, die zijne vrouw jarenlang als gevangene in zijn huis had doen leven. In ons eigen huisgezin was er eene even bittere, ofschoon beter verborgen afkeuring van uw gedrag, welke gij slechts zijdelings en onbestemd ondervondt. Nu vernam ik hoe lang te voren uw vader en de mijne een huwelijk tusschen ons beiden hadden beraamd. Uwe arme dwaze liefde was in ieders oogen, uitgezonderd in de uwe en in de mijne, eene ondoordachte zelfzucht. Zelfs ik dacht somtijds, dat de helft der liefde van Adelaide voor u uit enkel geest van tegenstreven en kinderlijke romaneskheid bestond, en dat die liefde enkel gevoed werd door den tegenstand dien zij ondervond. Hoe zocht ik uw weg te verlichten; zonder te dulden dat een gevoel van verkoeling en teleurstelling de overhand bij mij kreeg, zocht ik uw geluk op uwe eigene wijze, alsof het het mijne tevens geweest ware; dat alles weet gij gedeeltelijk. Eindelijk overwonnen wij.

Ondanks al mijne geheime smart, was het mij een genoegen u het bouwen uwer kleine pastorie te zien gadeslaan — het vierkante roode huisje naast de kerk, met deuren en vensters van ingelegde tegeltjes omringd. Het huis was geen steenworp van ons verwijderd; de blauwe kamer zag u zelden meer en het

stof bedekte de boeken waarin gij dagelijks placht te lezen. Maar ik moest in uwe vreugde deelen. Toen de groote balken in het nieuwe huis kwamen, of de gevelsteen in uwe muren gemetseld werden, of de blauwe tegeltjes om uwe ramen heen werden aangebracht, moest ik met u gaan kijken en uwe vrees aanhooren dat het huis niet mooi genoeg voor Adelaide worden zou. Al mijne droevige gedachten, want dag aan dag tradt gij op mijn hart, werkte ik ijverig voor uw huis en bedacht allerlei kleinigheden om het kleine nestje er sierlijk en lief in de oogen van Adelaide te doen uitzien.

Gij zoudt dinsdags trouwen, en den maandag te voren ging ik met u naar de pastorie van de Vernons. Alles was u daar eigen geworden, alles, behalve de lange lage zuidelijke vleugel en zijne witte met klimop begroeide muren en vensters, die aan den anderen kant op een breed, ondiep meer uitkwamen. Dat waren de vertrekken van mevrouw Vernon, die tijdens hare langdurige en schijnbaar hopelooze ziekte gebouwd geworden waren; want haar echtgenoot had haar beloofd, dat hij haar nooit uit zijn huis zou verwijderen. Zij hield zelve het toezicht op die vertrekken en duldde maar zelden dat iemand er een voet in zette. Toen wij dien maandag bij den heer Vernon kwamen, trok hij mij ter zijde zoodra hij mij zag en smeekte mij eene poging te wagen om zoo mogelijk toegang tot zijne vrouw te verkrijgen, die zich sedert den vorigen avond in hare kamers opgesloten had en zelfs hem den toegang weigerde. Ik ging de lange gang door, die haar verblijf van het andere gedeelte der pastorie scheidde, en klopte zachtjes aan de deur. Na een oogenblik wachtens hoorde ik de stem van mevrouw Vernon, die mij toeriep:

„Wie is daar?”

„Jeane Meadows, mevrouw,” antwoordde ik.

Ik stond altoos bij haar in hooge gunst, en na eenige aarzeling deed zij de deur open en stond vlak voor mij. Zij bezat eene lange, forsche gestalte en was in eene losse morgenjas gekleed, waarvan de mouwen hare gespierde armen tot aan de ellebogen bloot lieten; dikke bossen zwart haar, waarin reeds hier en daar een grijs haartje stak, hingen verward over haar donker aangezicht. De kamer achter haar was van het eene eind tot het andere met stroo bedekt, en het vuur, waarbij zij zat, stikte bijna in de sintels, terwijl het venster, met eene dikke laag stof bedekt, geen glimp van het bergachtige landschap daar buiten doorliet. Zij keerde naar haar stoel bij het vuur terug en gluurde mij met een gemelijk gezicht van onder hare rood beschreide oogleden aan. Het beven van al hare leden, hoe gespiegeld die er uitzagen, en het glimmen van haar gelaat zeide even zeker als de flauwe ziekelijke lucht

die in het vertrek heerschte, dat zij opium gebruikte had.

„Jeane,” riep zij, met een vloed van dronken tranen, welke zij niet eenmaal trachtte te verbergen, „kom hier bij mij zitten. Ik ben zoo bedroefd, Jeane. Uwe moeder is zaterdag hier geweest en heeft mij verteld dat gij Owen Scott liefhebt en dat iedereen gaarne gewild had dat hij u tot vrouw had genomen. Adelaide, die aangekleede pop, is volstrekt niet geschikt om zijne vrouw te zijn; zij zal hem ongelukkig maken. En gij zult ongelukkig zijn, evenals wij allen.”

Mijn hart bloedde bij de gedachte aan uw ongeluk. „Ik ben niet ongelukkig,” riep ik, en wierp mij snikkende tegen haar borst. „Gij weet niet hoe sterk en gelaten men wordt, als wij het geluk zoeken van hen die ons omringen. Wij kunnen niet beschikken over de liefde, en het was Gods wil niet dat Owen mij tot zijne vrouw zou kiezen. Laat ons hen zoo gelukkig maken als wij kunnen.”

Zij liet toe dat ik over u en Adelaide sprak op eene wijze, die haar deed bedaren, totdat zij er zelfs in toestemde zich met mijne hulp te kleeden en zich bij het gezelschap te voegen in het andere gedeelte van het huis.

Er was echter dien avond een zeker iets in het gedrag van Adelaide, dat mevrouw Vernon op den duur scheen te ergeren. Zij hield ons allen voor den gek, maar bovenal hare knorrighe tante, om wie zij onophoudelijk heen dwarrelde, met eene pruilende eigenzinnigheid en vlagen van aanhaligheid, welke zij op honderderlei wijzen deed uitkomen; dat alles ging haar echter zoo lief en bevallig af, dat wij het geen van allen over ons verkrijgen konden haar te beknorren, dan alleen mevrouw Vernon. Ik was blijde toen het tijd was om heen te gaan; ofschoon gij nog lang in de laan bleef dralen en iedere minuut naar Adelaide omzaagt, die onder de veranda stond en wier wit kleedje in het donker om haar heen sterk uitkwam en die u nog uit de verte handkusjes zond, onder een lach, welks muzikaal geluid wij nog juist konden onderscheiden.

Gij sliept dien nacht zooals wij dikwijls doen, niet vermoedende dat een van hen, die ons dierbaar zijn als onze eigene ziel, aan een groot gevaar is blootgesteld. Gij sliept, maar ik lag den ganschen nacht wakker en riep u den volgenden ochtend vroeg met de tijding, dat de zon aan een wolkeloozen hemel over de heuvelen opping en dat het uw trouwdag was.

Wij waren allen zeer vroeg in de pastorie, maar toch hadden de dorpelingen reeds een eereboog van bloemen boven het hek opgericht. Mevrouw Vernon, bijzonder rijk en keurig gekleed, stond ons bij de veranda op te wachten en ontving ons met een ernstigen en vriendelijken groet. Er heerschte drukte en beweging

door het geheele huis en onophoudelijk hoorden wij deuren openen en weder dichtslaan; maar ofschoon gij vol ongeduld stondt te wachten, kwam er niemand bij ons in het kamertje waar wij met ons drieën zaten, totdat de deur zacht openging (gij keerdet u vol opgetogen ongeduld om) en de heer Vernon bij ons kwam, zeggende dat Adelaïde nergens te vinden was.

„Maak u niet ongerust,” zeide de heer Vernon tot zijne vrouw, „maar Adelaïde was met het aanbreken van den dag reeds verdwenen; zij was weg toen hare vriendinnen in hare kamer kwamen om haar te halen. Gij weet dat zij in haar slaap placht te wandelen, wanneer zij sterk opgewonden was, en van morgen stond de voordeur open en haar hoed werd op den weg naar Ratlinghope gevonden. Hare opgewondenheid van gisterenavond moet er de oorzaak van zijn.”

„Zij wilde naar mij toekomen,” zeidet gij met een gelukkigen glimlach, die echter verdween toen gij begreep, dat Adelaïde verdwenen was.

De heuvelen strekten zich aan alle kanten mijlen ver uit; hier en daar waren er scherpe, afbrokkelende rotsen onder, die over diepe, stille afgronden heen hingen, die door het struikgewas voor het oog verborgen waren. Ook waren er smalle spleten, diep in de rotsen van de bergketen en met distels overgroeid, waar de herders somtijds hunne schapen jammerlijk hoorden blaten, buiten het bereik van menschenlijke oogen en menschenlijke hulp, totdat het akelige kermen wegstierf en de overschillige echo zweeg.

„Daar is menig kind verongelukt!” riep mevrouw Vernon, wanhopig de handen wringende, uit; „als Adelaïde daar in den nacht geloopt heeft, kan zij nu dood in den donkeren afgrond liggen, of levend tusschen de rotsspleten begraven zijn!”

Ik verliet dien dag uwe zijde niet; en toen het eene uur na het andere verliep, zag ik eene vale bleekheid over uw jong gelaat komen, alsof uw hart in u stierf. Mevrouw Vernon bleef altijd bij ons, ofschoon wij weldra al de andere zoekers van ons afzonden, en hare wonderlijke kracht bleef onvermoeid, zelfs toen uw wanhopige moed was uitgeput. Ik kende de bergen evengoed als de herders, en van eenen donkeren afgrond naar den anderen loopend, even geheimzinnig en gevaarlijk als de vorige, ging ik u zwijgend voor; behalve als wij aan eene rotsspleet kwamen, waarin onze gespannen blikken niet dringen konden; dan riepen wij luid, totdat de donkere bergen den naam van Adelaïde somber weerkaatsten.

Wij werden het zoeken niet moede zolang de dag duurde; en het scheen ons als konde zon niet ondergaan zoolang wij haar niet gevonden hadden.

Nu en dan bleven wij staan op den top van een berg met onze handen aan de ooren, om het minste bewijs van het afgesproken sein te hooren — de zwakste tonen die ooit tot een hoogland doordrongen, of het geluid der kerkklok in het ver verwijderde dal, dat soms door het avondwindje tot ons voortgedragen mocht worden.

Het onderzoek duurde verscheidene dagen voort; maar geen spoor van Adelaïde werd er gevonden, behalve een kanten mutsje, dat bevlekt en nat van den dauw bij een der afgronden lag welke wij met ons drieën bezocht hadden, zonder het toen te hebben opgemerkt. Mevrouw Vernon moedigde onze hoop en onze geestkracht aan, lang nadat elke redelijke grond voor een van beiden voorbij was, waarna zij in eene neergedruktheid van geest verviel die bijna met eene vernieuwing harer vroegere kwaal dreigde. Zij zocht al het kleine toebehooren van Adelaïde bij elkaar en bracht daarmede dagelijks uren lang in hare vertrekken door, maar was altoos gereed om ze te verlaten wanneer gij in uwe diepe droefheid naar de oude woning van uwe verloren lieveling kwaamt; dan placht zij u zoo geduldig en teeder troost in te spreken, als vreemd was in eene zoo trotsche en strenge vrouw.

Maar gij wildet niet getroost zijn, en al uwe ambtsplichten verzuimende, zwierft gij onophoudelijk tusschen de heuvelen rond, en sleeptet u meer dood dan levend des avonds naar ons huis — want uw eigen huis wildet gij niet bewonen — en vroegt mij iederen avond, als de duisternis over de bergen inviel, of wij toch geen plekje ondoorzocht gelaten hadden. Alsof het mogelijk geweest ware het doode verleden terug te roepen en haar nu nog levend tusschen die eenzame heuvelen terug te vinden!

Te midden van al die treurigheid trof ons nog eene andere ramp. Eer het jaar om was, bezweek mijne moeder aan eene zware ziekte. Ik geloof dat gij daardoor voor het eerst aan uwe eenzame wanhoop ontrukt werd. Ofschoon gij nog de vriendelijke bekende aangezichten uwer gemeente niet kondt verdragen, scheen toch de wolk der wanhoop die u drukte eenig licht door te laten, en gij bekommerdet u over haar. Nog slechts weinige dagen vóór haar dood, nadat gij haar voorgelezen hadt, lag zij zwak en meestal sluimerend neder, toen zij zich eensklaps aan die sluimering ontrukte en u met heldere oogen aanzag.

„Gij zult altoos veel van Jeane houden, Owen?”

„Altoos, zij is mij eene trouwe zuster geweest.”

„Och!” zuchtte mijne moeder, „gij weet niet hoe lief zij u had. Onder de duizend vrouwen zou niet éene vrouw hebben kunnen doen wat onze Jeane gedaan heeft. Jongen, het is niet

mogelijk dat iemand u ooit weder zóó lief kan hebben als zij!"

Daaraan hadt gij nooit gedacht en uw gelaat werd bleeker nog dan dat mijner moeder. Ik zat achter de gordijnen, waar gij mij zien kondt, hoewel zij mij niet zag; gij keekt mij strak aan en blijft bij haar zitten. Ik glimlachte met de tranen in de oogen; maar zonder dwazen bloos op mijne wangen, want als mijne liefde u troosten kon, wilde ik er mij niet voor schamen dat gij het wist.

"Van den tijd af dat gij teruggekomen zijt," mompelde mijne moeder, "heeft zij elken steen van uw pad trachten te verwijderen, en alleen getreurd omdat zij niet alles voor u dragen kon! Als gij ooit trouwt, Owen, zal zij alleen voor u leven, voor uwe vrouw en kinderen. Gij zult altoos van haar houden, Owen?"

"Ik zal nooit eene andere vrouw nemen," zeidet gij, en gaaft een kus op hare gerimpelde hand.

Ik weet dat het u een troost was. Misschien hadt gij, door het plotselinge en geheimzinnige van uw verlies, u gevoeld alsof alles u voortaan ontzonken was en er niets van het leven overbleef dan een akelig treurig ledig. Maar van dien dag af scheen er een licht op uw pad, zeer zwak, en flauw en dof, niet meer dan het licht eener glimworm in de duisternis. Maar het was toch licht. Gij begont uw dienstwerk weer te verrichten, ofschoon gij daarbij op mij scheent te steunen en u aan mijne leiding scheent toe te vertrouwen. Er werd niet over liefde tusschen ons gesproken; het was genoeg dat wij elkan- der begrepen.

Zoo zouden wij jaar in jaar uit hebben kunnen voortleven, totdat de herinnering aan Adelaide afgestorven was, zoo mijn vader, die jonger geweest was dan mijne moeder, en nog een krachtig man, mij niet had medegedeeld dat hij dacht te hertrouwen.

Gij hadt die tijding reeds elders vernomen, want op denzelfden avond, toen ik met mijne sombere gedachten alleen zat, riep gij mij in de blauwe kamer, liet mij in mijn oud hoekje op de canapé zitten en gingt voor mij op uwe knieën liggen.

"Jeane," zeidet gij zeer zacht, "ik wilde u mijn arm huis aanbieden."

"Neen, neen, Owen," riep ik uit en zag u in het aangezicht, zoo grijs, zoo somber, met donkere kringen om uwe ingezonken oogen; "gij zijt nog jong en zult wel eene andere vrouw vinden, die mij altoos eene lieve zuster zal zijn — jonger en mooier. Gij zult u niet aan mij opofferen."

"Maar, Jeane," drongt gij aan, en een prettig licht daagde in uwe oogen, "ik kan zonder u niet leven. Gij weet toch wel, dat ik niet alleen in dat huis daar kan gaan wonen, en hoe zou ik van Ratlinghope kunnen vertrek-

ken en u achterlaten? Mijn thuis is waar gij zijt; en ik bemin u meer dan ik ooit gedacht had weder eene vrouw te kunnen liefhebben."

Gij zult u misschien nog wel herinneren wat gij meer zeidet; ieder woord is in mijn hart gegrift tot op dezen dag.

Ik dacht er 's nachts over na. Gij waart arm, en ik, die van mijne moeder geërfd had, kon u duizenderlei geriefelijkheden bezorgen; in mijn binnenste was ik reeds lang tot de overtuiging gekomen, dat gij nooit krijgen zoudt wat de wereld voorspoed noemt. De tijd was gekomen, waarin wij voor altoos moesten scheiden of met elkaar vereenigd moesten worden, en als gij van mij afging, zou ik nooit meer eenige smart van u kunnen afwenden. Zoo werd ik uwe vrouw ongeveer een jaar na uw groot verlies en uwe diepe smart.

Die eerste weken van ons huwelijk hadden meer zonneschijn gegeven dan ik ooit had durven hopen. Gij scheent een zwaren last van u af te schudden, nu het onherroepelijk besloten was dat wij ons leven samen zouden slijten. Geene enkele geheime gedachte kwam er in mij op, dat gij niet waarlijk gelukkig waart.

Wij kwamen eenige dagen vroeger in Engeland terug dan ons plan geweest was, want reeds spoedig ontving ik een brief met de tijding, dat mevrouw Vernon ziek was en ons smeekte onze terugreis te bespoedigen. Op onze terugweg deden wij terstond de pastorie aan, waar ik u weldra met den heer Vernon alleen liet, terwijl ik door de lange gang werd geleid naar de vertrekken zijner vrouw. Mevrouw leed meer naar ziel dan naar lichaam, fluisterde de meid mij in, en zij durfde het verbod van dichter bij haar verblijf te komen, niet overtreden. Ik ging verder, want ik kende hare luimen, en ook ditmaal werd ik toegelaten, toen zij mij hoorde zeggen dat ik Jeane Scott was (ik noemde mij voor het eerst bij haar naar uw naam). Er lag geen sterker uitdrukking van krankzinnigheid dan gewoonlijk in hare donkere oogen. Zij greep zenuwachtig mijne beide handen en hield ze vast, terwijl zij mij vroeg naar onze reis, en hoe gij geweest waart. Waart gij gelukkig? Hadt gij geheel opgehouden over Adelaide te treuren? Bezat ik onverdeeld uwe liefde? Was er volmaak- te, echte tevredenheid in onze wederzijdsche liefde?

"Jeane," vervolgde zij, toen ik al die vragen bevestigend beantwoord had, met haar mond vlak bij mijn oor, ofschoon zij met schrille stem sprak, "ik had gezworen, dat Adelaide nooit de vrouw zou worden van Owen Scott. Deels om uwentwil, want uwe moeder had mij gezegd dat het uw dood zou zijn; deels omdat het veel beter voor haar was dat zij mijn rijken neef tot man kreeg; Jeane, wat ik mij in het

hoofd gesteld heb, moet gebeuren, of ik zou het besterven. Wat was Adelaide, dat ik om harentwil mijn leven of, hetgeen nog veel erger was, mijn verstand zou verliezen? Ik heb het om bestwil gedaan, Jeane. Ik heb volstrekt niet gedacht, dat het zóó zou afloopen. Ik had gedacht, dat er wel iets gebeuren zou om mij in de hand te werken, als ik haar van den eenen dag tot den anderen verbergen kon. Maar het heeft lang geduurd, vreeselijk lang, eer Owen ons kwam vertellen dat hij plan had met u te trouwen. Begrijpt gij mij, Jeane?"

"Neen, neen!" riep ik uit.

"Het scheen mij zoo gemakkelijk, en de beste maatregel dien ik bedenken kon. Ik heb haar des nachts, klein ding als ze is, hierheen gedragen. Ik ben nooit hard voor haar geweest, nooit, Jeane. Maar de tijd is mij lang gevallen, zeer lang! En zij was zoo woest en listig in het begin. Eerst had ik gedacht dat ik haar maar een kleinen tijd had behoeven te verbergen, en later heb ik niets meer durven zeggen. Nu wil zij het kamertje niet meer uitkomen, al doe ik nog zoo mijn best om haar op te wekken. Ga gij eens bij haar, Jeane, en zie of gij er haar uit kunt krijgen!"

Mevrouw Vernon trok mij bij die woorden de binnenkamer door naar een klein vertrekje, waarvan de wanden zoodanig ingericht waren, dat er niet het geringste geluid kon doordringen, en waarin geen andere uitgang was dan naar de kamer waaruit ik nu kwam. Dit vertrekje was voor mevrouw Vernon zelve gebouwd geworden, in de ergste tijden harer razernij. Hier lag Adelaide nu in slaap, bleek en vermagerd, met een dof waas over hare gouden lokken en al de bloeiende schoonheid van haar gelaat verdwenen.

"Zij heeft laudanum gebruikt," zeide mevrouw Vernon. "In het begin heb ik haar dat ingegeven als ik haar lang achtereen alleen moest laten, en nu verlangt zij er naar. Ik ben nooit hard voor haar geweest, Jeane. Zij heeft alles gehad wat zij noodig had."

Gij weet hoe ik in de bibliotheek terugkwam, waar gij met den heer Vernon waart, en hoe ik u en hem alles vertelde. Gij weet hoe de heer Vernon zijn grijs hoofd in zijne handen verborg en hoe gij uwe armen naar mij uitstrektet en met een bitteren kreet uitriep, alsof ik er een middel voor wist: "Jeane, help mij!"

Lieve, een oogenblik smachtte mijn hart naar u, en verlangde ik in die uitgestrekte armen gekneld te worden en al de liefde voor u uit te storten, die ik immer verzwegen had, uit vrees van u te onaangenaam te zijn; maar ik verhardde mij tegen dat verlangen. Ik herkende nauwelijks die bleke wanhopige vrouw in den grooten spiegel op de trap, die daar recht en strak liep met die beide gebogen mannen, die

haar slechts langzaam volgden. Gij spraakt geen van beiden, maar gingt de voorkamer, met dat bekladde venster en al die wanorde door, waar mevrouw Vernon in den versten hoek gedoken zat, en gingt het achterkamertje in waar Adelaide sliep, maar moeielijk ademhaalde en op het punt scheen van te ontwaken. Ik sleepte mij (want ik was flauw) naar het venster, dat ik openstiet, en keek naar buiten naar de purperen heide, purper door de heideklokjes, waar wij gemeend hadden dat haar onbekend graf was. Daar ginds op die hoogte stond ons huis, het huis dat wij voor Adelaide hadden gebouwd en waarin wij nog geen voet gezet hadden; mijne vermoeide oogen van dat tooneel afwendende, keek ik weder naar u, die bij haar stondt, met eene uitdrukking van teeder en ontzet medelijden op uw gebogen gelaat.

Of de frissche berglucht die nu naar binnen drong, of de geheimzinnige invloed uwer tegenwoordigheid op hare slapende zinnen werkte, weet ik niet; maar terwijl ik toekeek, buiten staat om mijne oogen van u af te wenden, begon haar mond te trillen, hare lange wimpers beefden, gingen half open en daarna weder dicht, als te zwak om het licht te kunnen dragen, tot dat gij zacht en beschroomd hare handen opnaamt en lispeldet: "Adelaide!" — Op dat woord ontwaakte zij met een scherpen gil, alsof gij eindelijk gekomen waart om haar te bevrijden, en, u in hare armen knellende, hield zij u omvat alsof zij u nooit meer zou kunnen loslaten; gij druktet uwe lippen op hare doffe verwarde lokken en ik hoorde u fluisteren: "Mijne lieveling!" — En toch lag daar ginds ons huis, het uwe en het mijne, Owen; en de ring dien ik aan mijn vinger droeg, den eenigen dien ik ooit gedragen had en die mij zoo dierbaar was — was mijn trouwring.

Gij wenddet u tot mij, Owen, met dien open, onderzoekenden blik, oog tot oog en ziel tot ziel, zooals wij het van elkander verdragen konden. Adelaide was tot ons teruggekomen uit den dood, om ons grooter smart te berokkenen dan door haar sterven! Dat zagen wij, gij en ik, terwijl zij zich nog snikkend en kinderlijk liefkoozend aan u vastkleemde, en ik op een afstand bij het venster stond. Ik begreep hoeveel gij haar te zeggen hadt, dat geen ander oor zou mogen hooren. Ik wist wat het beste en het wijste was. Ik nam den arm van den heer Vernon en trok hem met mij uit de kamer en liet u met Adelaide alleen.

Nu weet ik, dat het niet lang duurde eer gij weder bij mij kwaamt, tien minuten slechts; een tijd, dien men aan den vervelendsten bedelaar schenkt op den weg als hij ons van zijn ongeluk vertelt. Maar met al het verleden, en die gevreesde toekomst voor mij, schenen die oogenblikken mij eindeloos in hunne onsterfelijke bitterheid, totdat gij weder bij ons kwaamt in

de kamer waar ik mij alleen had opgesloten; gij kwaamt met snellen voetstap naar mij toe, verborgt uw aangezicht op mijn schouder en sniktet luid.

„Ik zal heengaan, Jeane,” zeidet gij eindelijk; „ik zal eenigen tijd alleen op reis gaan totdat zij van hier vertrokken is. Gij zult om mijnentwil voor haar zorgen; zij weet nu alles.”

„Ik wil alles voor u doen,” antwoordde ik, nog altoos karig op mijne woorden, zooals ik gewoon was, uit vrees van u lastig te zijn.

Gij verliet mij, en dat was het beste wat gij doen kondt, en liet mij belast met de zorg voor die ontstelde huishouding; met Adelaïde, wier gezondheid en vroolijkheid geknakt waren; met mevrouw Vernon, die een woedenden aanval harer oude kwaal had, terwijl de geschiedenis wijd en zijd door het land verspreid werd. Elken dag vond ik troost en kracht in den brief dien ik van u ontving en waarin gij, even oprecht als altoos, edelmoedig uw gansche hart voor mij uitstorttet. Zoo werd de zware taak allengs lichter; de ergste verwarring begon zich op te lossen. De heer Vernon nam eene oppasser bij zijne vrouw en ik vergezelde Adelaïde naar hare nieuwe woonplaats onder andere verwanten, waar wij hoopten dat zij spoediger hare gezondheid herkrijgen zou. Ik verliet haar niet alvorens ik hare speelsche gewoonten en coquette bevalligheid zag terugkomen. Eindelijk kon ik naar huis gaan; naar dat huis, dat gij en ik op de rots hadden gebouwd, waarvan wij de balken hadden zien leggen en het dak er boven. Maar ik kwam er alleen. Ware Adelaïde uwe jonge en schoone vrouw geweest, gij zoudt hand aan hand den drempel overschreden hebben, en gij zoudt woorden van welkom hebben gesproken, die nooit uit haar geheugen gewischt zouden zijn, als het het mijne evenaarde.

Die ijverzucht was uwer en mijner onwaardig, lieve. Ik liep de kleine vertrekken door en nam de fraaiigheden op, welke gij met kwistige hand voor Adelaïde gekocht hadt, en legde ze telkens met scherper smart weer neder. Verlangdet gij naar mijn dood, Owen? Smachtte uw hart weder naar haar bezit? Eindelijk zette ik mij in uw studeerkamertje neder, waar uwe boeken in ongeregelde hoopen op de ledige planken lagen. De dagen waren voor eeuwig heen, waarin wij samen op de heuvelen zaten te lezen, in de eerste zorgeloze vrijheid van uw verblijf ten onzent. Ik zat bij die boeken neder met het hoofd in de handen en ik zag en hoorde niets.

Niets, lieve, totdat uwe hand op mijn hoofd rustte en de vroolijke toon uwer stem mijne opgetogen ooren trof.

„Jeane,” zeidet gij, „mijne lieveling, mijne vrouw! Eindelijk zijn wij dan thuis. Ik had hier het eerst willen zijn, maar het is of gij mij al-

toos moet verwelkomen. De onrust is voorbij. Ik heb u beter en inniger lief dan ik ooit Adelaïde bemind heb.”

Gij lichttet mijn hoofd op en dwongt mij u in de oogen te zien. Uw gelaat was kalm en gelukkig, als dat van iemand die een grooten strijd heeft gestreden en meer dan overwinnaar uit dien strijd was teruggekomen. Gij druktet een langen kus op mijne lippen, die mij beter zeide dan woorden het konden doen, dat nooit meer een schaduw van twijfel aan uwe liefde in mijn geest behoefde op te komen. Zooals ik was, hadt gij mij in uw hart opgenomen en dat hart gesloten voor elke herinnering of iedere verbeelding, die mij zouden kunnen verraden. De diepe grondslagen waren gelegd, en welke storm ook tegen ons vertrouwen en ons ongeluk woedde, dat woeden was alles tevergeefs.

Lieve, wij leerden langzamerhand met kalmte over het verledene spreken en Adelaïde heeft ons onlangs met haar echtgenoot een bezoek gebracht.

VII.

JUFFROUW LIRRIPER VERTELT HOE JAKOB HET HEK SLUIT.

En zoo, menschlief, kwamen wij eindelijk met onze avondlezingen van die verzameling van den majoor tot den laatsten avond toen wij allen gepakt waren en den volgenden dag weder op reis naar huis zouden gaan; ik kan u verzekeren dat ik toen al, ofschoon ik het heerlijk prettig vond dat ik weer in mijn oude huis in Norfolk-Street zou zitten, een hoog denkbeeld van de Fransche natie had opgevat, en opgemerkt dat zij veel eenvoudiger en huiselijker waren en veel beminnelijker onder elkander dan ik ooit gedacht had, en, onder ons, het viel mij op dat hun voorbeeld in zeker opzicht wel navolging mocht vinden, bij een zeker volk dat ik niet noemen wil, namelijk in den moed waarmede zij zich met weinig middelen eenvoudig genot verschaffen, zonder zich te storen aan die deftige pruiken, die hen voor onnoozele halzen uitmaken; die pruiken heb ik altoos ieder apart in eene blinkende kan gewenscht, met het deksel er op; mijnentwege behoeften zij er nooit weer uitgelaten te worden.

„Nu, jongeheer,” zei ik tegen Jakob, toen wij dien laatsten avond onze stoelen op het balkon brachten, „denk er nu als 't u belieft aan wie het hek zal sluiten.”

„Heel goed, grootmoe,” zei Jakob, „die beroemde persoon ben ik.”

Maar hij keek zoo ernstig toen hij mij dat luchtige antwoord gegeven had, dat de majoor zijne wenkbrauwen tegen mij optrok, en ik de mijne tegen den majoor.

„Grootmoe en oom,” begon Jakob, „gij kunt u niet verbeelden hoe ik in mijne gedachten vervuld geweest ben van den heer Edson's dood.”

Het gaf mij een kleinen schok. — „Ja, het was een droevig tooneel, jongenlief,” zei ik, „en treurige herinneringen blijven ons levendiger bij dan vroolijke. Maar,” voegde ik er na een oogenblik van stilte aan toe, om mij zelve en den majoor en Jakob wat op te wekken, „dat is geen hek sluiten. Vertel ons nu uwe geschiedenis, mijn jongen.”

„Dat zal ik,” zei Jakob.

„Uit welken tijd is zij, jongeheer?” vroeg ik. „Is het weer: „Daar was eens een tijd toen de varkens wijn dronken?””

„Neen, grootmoe,” zei Jakob, nog altoos ernstig; „eens op een tijd toen de Franschen wijn dronken.”

Ik keek den majoor weer aan en de majoor keek mij aan.

„Kortom, grootmoe en oom,” zei Jakob, opziende, „het is uit dezen tijd en ik zal u de geschiedenis van den heer Edson vertellen.”

Hoe begon ik toen te beven! En wat werd de majoor bleek!

„Dat wil zeggen, begrijpt gij,” ging onze helderoogige jongen voort, „ik zal u die geschiedenis vertellen zooals ik haar bedacht heb. Ik vraag niet of zij waar is of niet, vooreerst omdat zij zelve zegt dat zij weinig van hem weet, grootmoe, en ten tweede omdat het weinige dat zij weet een geheim is.”

Ik vouwde mijne handen in mijn schoot en ik wendde mijne oogen van Jakob af toen hij zijn verhaal begon.

„De ongelukkige man,” begon Jakob, „die het onderwerp van mijne geschiedenis uitmaakt, was de zoon van Zakeriemand; hij was geboren Hierofdaar en had Ditofdat voor zijn beroep gekozen. Met dat gedeelte van zijn leven hebben wij nu niet te maken, maar met zijne jeugdige liefde voor eene jonge en schoone dame.”

Ik meende van mijn stoel te vallen van schrik. Ik durfde den majoor niet aanzien; maar ik wist in welk een toestand hij verkeerde, al keek ik niet naar hem.

„De vader van onzen ongelukkigen held,” ging Jakob voort, naar mij dacht den stijl van het een of ander kinderboekje nabootsende, „was een wereldsch man, die eierzuchtige plannen voor zijn eenigen zoon koesterde, en die hardnekkig zijne toestemming tot diens huwelijk met een deugdzaam maar arm meisje bleef weigeren. Hij ging zelfs zoo ver van onzen held rondweg te verklaren, dat, indien hij die liefde niet uit zijn hoofd wilde stellen, hij hem onterven zou. Daarentegen stelde hij hem een huwelijk voor, dat, volgens hem, veel geschikter was, met de dochter van een gegoed landedelman uit zijne buurt; een meisje dat noch leelijk, noch onbe-

minnelijk was, terwijl, uit een geldelijk oogpunt beschouwd, het voordeel van dat huwelijk niet te betwisten viel. Maar de heer Edson, getrouw aan de eerste en eenige liefde die zijn hart had doen gloeien, sloeg alle overwegingen van eigenbelang in den wind, en zijn vaders gramschap in een eerbiedigen brief afbeddende, liep hij met zijne geliefde weg.”

Menschlief, ik kwam juist een beetje tot mijn verhaal; maar toen hij aan dat wegloopen kwam, begon ik er weer veel erger aan toe te komen.

„De gelieven,” ging Jakob voort, „vluchtten naar Londen en trouwden in de St.-Clements-kerk. Op dat tijdstip hunner eenvoudige maar aandoenlijke geschiedenis vinden wij hen als commensalen eener zeer geachte en beminde dame, Grootmoe geheeten, die binnen de honderd mijlen van Norfolk-Street woonde.”

Ik begreep dat wij nu bijna gerust konden zijn; dat de lieve jongen volstrekt geen vermoeden had van de bittere waarheid, en ik keek voor het eerst den majoor aan en haalde diep adem. De majoor knikte mij toe.

„Daar de vader,” ging Jakob voort, „onverbidde bleef en zijne bedreiging letterlijk gevolgd gaf, had het jonge paar in Londen een bitteren tijd, en zij zouden er nog veel erger aan toe geweest zijn, zoo hun goede engel hen niet in het huis van mejuffrouw Grootmoe gebracht had, die, hunne armoede gissende (ondanks hun pogen om ze voor haar te verbergen), op duizenderlei wijzen hun moeielijken weg zocht te verbeteren en het bittere hunner ellende verzachtte.”

Hier nam Jakob een van mijne handen in de zijne, en begon de punten in zijne geschiedenis te kennen te geven door telkens met mijne hand op zijne andere te klappen.

„Na verloop van tijd verlieten zij het huis van juffrouw Grootmoe en deden op verschillende manieren hun best om door de wereld te komen, waarbij zij met afwisselenden voorspoed en tegenspoed te kampen hadden. Maar te midden van al hun tegenspoed, bleven de woorden van den heer Edson tot de schoone jonge deelgenoot van zijn leven: „Onveranderlijke liefde en trouw zullen ons door alles heen helpen!”

Mijne hand beefde in die van den lieven jongen, wiens woorden zoo hemelsbreed van de werkelijkheid verschilden.

„Onveranderlijke liefde en trouw,” herhaalde Jakob, alsof hij trotsch was op die mooie woorden, „zullen ons door alles heen helpen!” Dat waren zijne woorden. En zoo deden zij hun best, arm, maar moedig en gelukkig, totdat mevrouw Edson het leven schonk aan een kind.”

„Eene dochter,” zei ik.

„Neen,” zei Jakob, „een zoon. En de vader was zoo trotsch op hem, dat hij hem bijna geen oogenblik uit zijn gezicht kon dulden. Maar eene donkere wolk verduisterde dat tooneel: mevrouw Edson werd sukkelend, kwijnende en stierf.”

„Och, werd sukkelend, kwijnende en stierf!” zei ik.

„En zoo bleef de eenige troost, de eeuwige hoop op aarde, en de eenige prikkel tot inspanning van den heer Edson zijn kleine lieveling. Naarmate het kind ouder werd, begon het zoo op zijne moeder te gelijken, dat hij haar sprekend evenbeeld werd. Hij placht er over te denken waarom zijn vader toch altoos de tranen in de oogen had als hij hem kuste. Ongelukkiglijk had hij evenzeer het gestel zijner moeder geërfd als hare trekken, en hij stierf eer hij nog zijne kinderjaren ontgroeid was. Toen gaf de heer Edson, die veel talenten en begaafdheden bezat, zich in zijne eenzaamheid aan de wanhoop over, en werd traag, roekeloos, slecht. Hij zonk hoe langer zoo dieper, dieper en dieper, totdat hij, geloof ik, nog slechts van het spel leefde. In dien toestand werd hij te Sens in Frankrijk ziek en lag daar op sterven; maar toen hij daar nu zoo lag, toen alles uit was en hij in zijn jong verleden terugzag, in den tijd waaraan hij zonder schaamte denken kon, toen dacht hij met dankbaarheid aan de goede juffrouw Grootmoe, die hij zoolang uit het oog had verloren, die zoo goed was geweest voor hem en zijne jonge vrouw in de eerste dagen van hun huwelijk en vermaakte aan haar het weinige dat hij bezat. Toen zij voor het eerst bij zijn bed gebracht werd, kende zij hem even weinig als zij een Griekschen of Romeinschen tempel zou herkend

hebben, had men haar daarvan de bouwvallen vertoond; maar eindelijk herkende zij hem. Toen sprak hij haar onder het storten van tranen over zijn slecht besteed leven, en smeekte haar, hem zoo zacht te beoordeelen als zij kon, omdat zijn val toch te wijten was aan het verlies van zijn engel en aan zijne onveranderlijke standvastigheid en trouw.

En wijl zij haar kleinzoon bij zich had, en hij zich verbeelde dat, zoo zijn kind in het leven gebleven was, het op dezen geleken zou hebben, verzocht hij dat die kleinzoon zijn voorhoofd met zijne wang zou aanraken en zekere afscheidswaarden zou spreken.”

Toen Jakob die laatste woorden zeide, kreeg ik tranen in mijne oogen en de majoor ook.

„Gij kleine toovenaar,” zei ik, „hoe hebt gij dat alles bedacht? Ga naar binnen en schrijf het woord voor woord op, want het is een wonder.”

Dat deed Jakob en ik heb u van zijn schrift naverteld.

Toen nam de majoor mijne hand, kuste die en zeide: „Liefste juffrouw, alles is goed gegaan.”

„Ja majoor,” zei ik, „mijne oogen afdrogende, „wij hadden niet bang behoeven te zijn.”

Wij hadden het wel kunnen weten. De jeugd komt niet gemakkelijk op het denkbeeld van verraad, maar op dat van vertrouwen en medelijden, liefde en standvastigheid, goddank! wel.

EEN HUIS TE HUUR.

I.

AAN DEN OVERKANT.

Ik had reeds langer dan tien jaar te Tunbridge Wells gewoond en nergens anders in dien tijd geweest, toen mijn geneesheer — een bijzonder knap man in zijn vak, en daarbij de aangenaamste speler van Long whist, die ik ooit gekend heb, een edel spel, voor men van Short whist iets wist — op zekeren dag, terwijl hij mij den pols voelde, zittende op de mooie canapé, die mijne goede zuster Jeane nog had geborduurd, eer haar arme rug dreigde krom te groeien, en zij vijftien maanden lang op een rekbed moest liggen — dat lieve mensch, de oprechtste vrouw die er wezen kon — tegen

mij zeide: „Het eenige wat wij hier noodig hebben, mevrouw, is een Phillip ¹⁾).

„Wel lieve help! dokter Towers,” riep ik, bijna verschrikt opvliegende — want Filip was zijn eigen doopnaam. — „Praat mij toch geen kramerlatijn, maar zeg mij in eens wat gij meent.”

„Wat ik meen, mevrouw? Wat anders, dan dat wij een beetje verandering van lucht en omgeving zullen noodig hebben.”

„God zegen je!” riep ik. „Voor wie? bedoelt gij: voor ons, of voor mij?”

¹⁾ „Phillip” heet in het Engelsch eigenlijk „een knip voor den neus,” met welken familiaren term zij soms ook eene plotselinge verandering — een uitstapje, zomerreisje, of zoo iets aanduiden.

„Voor u, mevrouw.”

„Maar mijn hemel! dokter Towers,” zeide ik, „waarom spreekt gij uw hart niet recht uit, zooals het een trouw en eerlijk onderdaan van onze geëerbiedigde Koningin Victoria, en een lid van de Engelsche kerk betaamt?”

Towers begon te lachen, dat hij gewoonlijk doet, wanneer hij mij zoo lang geplaagd heeft tot ik ongeduldig word — een van mijne lastige „toestanden,” zoo noem ik ze altoos — en toen begon hij opnieuw:

„Toon, mevrouw, Toon is al wat wij noodig hebben!” Hij beriep zich hierbij op Trottlet, die op dit oogenblik juist binnenkwam met den kolenemmer, en in zijn netten zwarten rok er zoo deftig uitzag als een lid van een of ander liefdadig college of weduwenfonds, die mij brandstoffen bracht uit louter welwillendheid.

Anton Trottlet (de man is mij zoo onontbeerlijk als mijne rechterhand) heeft nu reeds twee en dertig jaar bij mij gewoond. Ik nam hem in dienst op een reisje buiten Engeland. ’t Is een door en door goed mensch en daarbij hoogst fatsoenlijk en achtingswaardig, maar een beetje eigenzinnig.

„Het eenige wat u nodig is, mevrouw,” beaamde Trottlet, terwijl hij op zijne bedaarde en handige manier den haard opstookte, „is Toon.”

„De hemel vergeve het u allebei!” riep ik, in een onweerstandbaren lach schietende. „Ik zie wel, dat gij tegen mij samenspant, dus zal ik maar op eens dienen te gehoorzamen, en naar Londen moeten, voor de verandering.”

Een paar weken vroeger had Towers reeds van Londen gesproken, bijgevolg was ik er op voorbereid, en nu wij dit punt andermaal in overweging namen, waren wij het spoedig in zooverre eens geworden, dat Trottlet den volgenden dag reeds naar Londen vertrok, om voor mij een plaatsje te zoeken, waar ik mijn lastige oude hoofd gerust zou kunnen nederleggen.

Na eene afwezigheid van twee dagen kwam Trottlet op de Wells terug, met allervolendoendste berichten aangaande een flink huis, dat ik voor zes maanden in huur kon nemen, met nog zes maanden optie bovendien, om het naar welgevallen te continueeren als het mij beviel; en naar hetgeen hij er mij van vertelde, bezat het huis al de gemakken die ik met mogelijkheid verlangen kon.

„Maar hebt gij er dan volstrekt geene gebreken aan gevonden, Trottlet?” vroeg ik.

„Niet één, mevrouw. Het huis is in de beste orde, al de kamers zijn volmaakt voor u geschikt. Er is van binnen geen enkel noemenswaardig gebrek. Alleen aan de buitenzijde heeft het één leelijk bezwaar.

„En dat is?”

„Dat er aan den overkant een huis te huur staat.”

„O!” riep ik, „is het anders niet? Maar dat kan toch zulk een groot bezwaar niet zijn.”

„Ik reken mij in allen geval verplicht om het u te zeggen, mevrouw. ’t Is altijd een vervelend gezicht. Maar overigens was ik met de woning zoozeer in mijn schik, dat ik de huurceel zeker in eens zou hebben laten opmaken, als ik er uwe orders voor had gehad.”

Daar ik zag dat Trottlet met zijne keus voor mij zoo bijzonder ingenomen scheen te zijn, was ik niet gezind om hem tegen te spreken, en zeide dus:

„Het leege huis zal misschien wel verhuurd worden.”

„O heden neen, mevrouw,” antwoordde Trottlet, terwijl hij bedenkelijk zijn hoofd schudde, „dat denk ik niet. Het zal nooit verhuurd worden, mevrouw.”

„Mijn hemel! en waarom niet?”

„Dat weet geen mensch, mevrouw. Alles wat ik er van zeggen kan, is, dat het huis allang heeft leeggestaan en nooit verhuurd schijnt te zullen worden.”

„Maar hoelang heeft dat ongelukkige huis dan reeds te huur gestaan?”

„Een onbeuglijken tijd, mevrouw,” antwoordde Trottlet. „Sinds jaren reeds.”

„Is het dan zoo bouwvallig of onbewoonbaar?”

„Het heeft hard reparatie nodig, mevrouw, maar onbewoonbaar is het nog niet.”

Om kort te gaan, het einde van deze historie was, dat ik den volgenden dag een paar postpaarden voor mijn landouwer kreeg, — want ik reis nooit per spoor; niet dat ik het zoo erg tegen de spoorwegen heb: niets anders dan dat zij opkwamen toen ik reeds te oud was om er mij aan te gewennen, en dat ze mij eenige aandeelen bedierven die ik in een straatweg had — en zoo liet ik mij te zamen met Trottlet naar Londen karren, om mijne aanstaande woning van binnen, en het bewuste huis van buiten op te nemen.

Zooals ik zeg, ging ik zelf, om uit mijne eigen oogen te zien. Het pand was volkomen naar mijn zin. Trouwens, daar viel niet aan te twifelen, want beter beoordeelaar dan Trottlet, van alles wat gemak betreft, bestaat er niet. Het leege huis aan den overkant, daarentegen, was mij inderdaad eene ergernis; dat wist ik ook reeds vooruit, en wel op denzelfden goeden grond. Evenwel, nadat ik het een tegen het ander, en het goede tegen het kwade had opgewogen, behaalde mijne aanstaande woning spoedig de victorie over het leege huis. Mijn notaris, Mr. Squares van Crown Office Row, maakte een huurcontract op, dat zijn jongste klerk mij zoo rad en rabbelend voorlas, alsof ik er geen woord van verstaan mocht, behalve mijn naam en dien nog maar ten halve. Ik zette er toch mijne handteekening maar on-

der, en de andere partij deed hetzelfde; en binnen drie weken tijd verplaatsten zich mijne oude beenen, met zak en pak naar Londen.

Voor de eerste maand of zoo, bepaalde ik dat Trottle op de Wells zou blijven. Ik vond dit goed, niet alleen omdat er nog zooveel te bestellen was voor mijne arme schoolkinderen en bedeeiden, die ik te Tunbridge achterliet, en voor eene nieuwe kachel in de gang — om het huis luchtig en droog te houden — die ik vreesde dat gedurende onze afwezigheid groot gevaar liep van te barsten of brand te maken; maar niet minder omdat ik meende dat Trottle (ofschoon de bedaardste man van de wereld en een weduwnaar van tusschen de zestig en zeventig) in het ondeugende Londen licht op een verkeerden weg kon geraken; want hij was, wat ik hier met een zoet woordje een „meisjesgek” zal noemen. Hiermede wil ik niets tot zijn nadeel zeggen; maar als ik te Tunbridge soms eene vriendin te visite kreeg, die hare meid of kamenier medebracht, was Trottle altoos bijzonder gedienschtig om het meisje de geheele Wells rond te leiden; en dan heb ik wel eens door de openstaande kamerdeur, als ze samen de trap opgingen, gezien dat de oude schalk zijn arm om haar middelje sloeg, om haar in het klimmen te helpen.

Enfin, daarom vond ik maar beter, eer erte Londen iets van zulke lichtmisserij kon plaats hebben, dat ik een poosje tijd had om rond te kijken en te zien welk soort van meisjes er zoo wat in en om de buurt waren. Dus bleef er, nadat Trottle mij vooraf in mijne nieuwe woning geëtablisseed en den heelen inboedel goed en gaaf geregeld had, vooreerst niemand bij mij, dan Peggy Flobbins, mijne stemmige dienstmeid: een allerbest en zeer aan mij gehecht schepsel, die nooit een voorwerp was geweest van Trottle's jolige stoeirijen of plaagzucht, zoolang ik haar kende, en het zeker niet licht worden zal nadat ik haar met Maart aanstaande, reeds negen en twintig jaren in mijn dienst heb.

Het was juist den vijfden November toen ik voor het eerst in mijne nieuwe kamers zat te ontbijten. De Guy's ¹⁾ gingen rond en vertoon-

den zich in den dikken mist als monster-insecten onder een microscoop, of liever, als vliegen in een glas tafelbier. En wat zag ik aan den overkant? — Er was werkelijk een „Guy” geplaatst op den stoep van het „ledige huis!” Ik zette mijn bril op, deels om te zien hoe blij de jongens zouden zijn over de kleine versnaperingen die ik hun door Peggy liet brengen, deels om mij te overtuigen dat zij niet te dicht bij de bespottelijk toegetakelde stroopop zou komen, die natuurlijk geheel met zwermen en vuurpijlen was gevuld, en ieder oogenblik dreigde los te branden. Dit was ook de eerste keer sedert mijn overbuurschap, dat ik het bewuste huis aankeek door mijn bril. Al had ik er misschien vijftigmaal naar gekeken, zou zulks niet licht het geval zijn geweest, want mijn gezicht is nog bijzonder goed voor mijne jaren, en ik maak zoo min mogelijk gebruik van een bril, uit vrees van het te zullen bederven. Ik had nu spoedig ontdekt, dat het een huis was met twaalf kamers, maar erg verwaarloosd en vervallen: de deur was verveloos; de ijzeren hekken waren roestig en uitgezakt, en hier of daar ontbrak eene heele of halve staaf; in de vensters waren sommige ruiten gebroken en op anderen zaten kladden slijk, die de jongens er tegen hadden gesmeten; op het voorpleintje of binnen de hekken lagen een aantal steenen, almede van de ondeugende straatjeugd afkomstig; op de kleine steentjes voor het huis waren, met krijt, hinkelbanen en andere spellen geschraapt, en op de huisdeur zelf, met dito, spookachtige figuren en letters gekrast; de vensters waren allen gesloten met oude, half vergane blinden of luiken; en de brieven „Een huis te huur” waren opgebladderd en omgekruld, alsof zij door weer en wind de kramp hadden gekregen, of zij waren er gedeeltelijk afgevallen, alsof zij daar niets meer te vertellen hadden. Dit alles had ik reeds bij mijn eerste bezoek gezien, en toen zelfs aan Trottle doen opmerken, dat het onderste stuk van het zwarte bordje, waar de voorwaarden op moesten staan, er geheel aan ontbrak; overigens waren de letters onleesbaar, en ten slotte was de steenen huisdorpel midden doorgebroken. In weerwil van al deze wanstaltigheden kon ik op dien vermaarden dag van den vijfden November, gedurende mijn ontbijt, geen oog van het huis afwenden en zat ik het door mijn bril aan te staren, met zooveel aandacht, alsof ik het nooit te voren gezien had.

Maar, wat zie ik daar! — In een der vensters van de eerste verdieping, aan mijne rechterhand — onderaan in een hoekje, door een gat in het blind — zag ik op eens een geheimzinnig oog. Het schijnsel van mijn haardvuur kan er juist op gevallen zijn en het hebben doen blinken; — maar zooveel is zeker, dat ik het heb zien schijnen en verdwijnen.

¹⁾ De vijfde November is de gedenkdag van het beruchte buskruitverraad van Guy Fawkes in 1605, toen de Jezuïeten het Parlement in de lucht wilden doen springen. Tot een aandenken droeg het volk nog jaarlijks op dien dag strooien poppen door de straten, die openlijk werden verbrand. In de laatste tijden was dit meereendeels slechts eene woeste pret en een profijtje voor de straatjongens, maar gaf soms hier en daar ergernis en aanleiding tot ongeregeligheden, zoodat in de jongste Parlements-zitting (1858), bij de herziening van den kerkelijken kalender, dit oude gebruik tegelijk met eenige andere historische gedenkdagen is opgeheven en verboden.

Of het oog mij wederkeerig kan gezien hebben, of niet, terwijl ik bij mijn heldere vuurtje zat te ontbijten — gij moogt hiervan denken wat u het waarschijnlijkst voorkomt, lieve lezer, maar ik voelde een schok door al mijne leden trillen alsof het mij met eene electrieke schok had getroffen. De schok werkte zoo sterk op mijn zenuwgestel, dat ik niet langer alleen durfde blijven, maar aan de schel trok om Peggy binnen te roepen, en haar eenige kleine zaken te doen gaf, om haar in de kamer te houden. Nadat zij het ontbijt had weggeruimd, zat ik nog altijd op dezelfde plaats, met mijn bril op, bewoog mijn hoofd nu eens zoo, en dan weer zoo, en beproefde op alle manieren, of ik door het schijnsel van den haard of door de fouten in het vensterglas dezelfde vonk niet voor de tweede maal kon trekken, die zoo volmaakt op een schitterend menschenoog had geleken. Maar neen; ik kon niets van dien aard uitwerken.

Wel kreeg ik door de blaasjes en linken in de glasruiten allerlei bochtige figuren en kromme lijnen op den voorgevel van het ledige huis te zien, zoodat soms te eene venster in het andere liep en eene vervaarlijke lengte of breedte kreeg; maar niets van een oog, of wat naar een oog geleek. Ik werd dus eindelijk voor mij zelve overtuigd dat het werkelijk een oog moest geweest zijn.

Gewichtige ontdekking! er waren dus menschen, of liever oogen, althans één oog in het huis. Wat ik ook deed, ik kon den indruk van dat oog maar niet kwijt worden, en het plaagde en plaagde mij zoo geweldig, dat het mij bijna eene foltering werd. Ik geloof niet dat ik mij anders om het leeg huis aan de overzijde veel bekommerd zou hebben; maar nadat ik eens dat oog had gezien, was mijn hoofd vol van het huis; ik dacht bijna niets dan aan het huis, ik bespiedde het huis, ik sprak van het huis, en ik droomde van het huis. Van achteren beschouwd, geloof ik thans stellig dat in dit alles eene goede voorzienigheid de hand had. Doch hierover zal de lezer straks beter zelf kunnen oordeelen.

Mijn huisbaas was keldermeester en zilverbewaarder, die eene keukenmeid had getrouwd, en zoo zijn huishouden begonnen was. Zij hadden slechts twee jaar daar gewoond en wisten van het te huur staande huis niet meer dan ik. Evenmin kon ik er iets van te weten krijgen bij de winkeliers in de buurt; niets anders dan hetgeen Trotter er mij reeds in het begin van had verteld: het had lang leeg gestaan; sommigen zeiden zes, anderen acht, nog anderen tien jaar. In een punt stemden zij allen overeen, namelijk dat het niet verhuurd werd en nooit verhuurd zou worden.

Ik gevoelde dat ik over het huis weldra in een mijner „onaangename toestanden” zou ge-

raken, en dit gebeurde ook. Een maand lang leefde ik in een soort van roes, die met iedereen dag erger werd. De voorschriften van Dr. Towers, die ik naar Londen had medegebracht, hielpen mij minder dan niets. In het koude wintersche zonlicht, in den dikken winterschen mist, in den zwarten winterschen regen, en in de witte wintersche sneeuw — altijd maalde het huis mij door het hoofd. Evenals alle andere menschen, heb ik wel eens gehoord van een geest die ergens in een huis spookte; maar hier had ik bij eigen ervaring een huis dat spookt in iemands geest, want het huis spookte werkelijk in den mijnen.

Gedurende die geheele maand heb ik nooit iemand het huis zien in- of uitgaan. Ik geloof echter stellig dat dit nu en dan moet hebben plaats gehad, hetzij in het holst van den nacht, of in de grauwe morgenschemering; maar gezien heb ik het niet. Intusschen baatte het mij weinig of ik 's avonds, wanneer het donker werd, de gordijnen toetrok, om het huis buiten te sluiten; want dan zag ik helaas het oog nog blinken voor mijne geschokte zinnen, terwijl ik zat te staren in mijn haardvuur.

Ik ben eene ongetrouwde oude vrouw. Ik zou wel in eens afgezegd hebben „eene oude vrijster,” want tegen dien naam heb ik niets in te brengen, maar eigenlijk ben ik voor de gewone betekenissen van die uitdrukking reeds te oud. Er was een tijd toen ook ik mijne liefde-bezwaren had te doorstaan, maar dat is reeds zeer lang geleden. Hij sneuvelde op zee, de brave (dat de hemel hem in vrede doe rusten!) toen ik vijf en twintig jaar was. Ik ben mijn gansche leven door, zoover mijn geheugen strekt, steeds zeer gek naar kinderen geweest. Ik heb er altijd zóóveel innige liefde voor gevoeld, dat ik er menigmaal treurig onder werd, en mij verbeeldde dat er iets in mijn leven verkeerd was gelopen — iets dat niet overeenkwam met mijne oorspronkelijke bestemming — en dat ik eene fiere en gelukkige moeder had moeten zijn van een aantal kinderen, en thans de geliefde oude grootmoeder van nog een aantal meer.

Ik heb echter spoedig beter troost leeren kennen in de rust en tevredenheid waarmede God mij zegende en waartoe Hij mij overvloedig reden gaf. En toch heb ik nog dikwijls mijne tranen moeten afwisschen, wanneer ik dacht aan mijn lieven veelbelovenden Charley, met zijne helder blauwe schoone oogen, en aan het pand dat hij mij toevertrouwde. Charley was mijn jongste broeder, die naar Indië ging, waar hij huwde en mij toen zijn lief, zachtzinnig vrouwtje thuis zond, om bij mij hare kraam te houden, en dan, als zij weer beter was, terug te keeren en het kind bij mij te laten, dat ik zou grootbrengen. Maar het heeft zoo niet mogen zijn. Het kind heeft nooit behoord tot dit leven. Het nam zijne stille plaats in onder de

andere toevalligheden in mijne levensgeschiedenis, die „konden geweest zijn” maar het „nimmer waren.” Ik had nauwelijks tijd om de moeder toe te fluisteren: „Dood, mijne lieve!” of zij om mij te antwoorden: „Wij zijn stof en asch! o, leg het aan mijne borst in de dezelfde kist, en troost mijn Charley,” en toen was zij reeds verscheiden om haar kindje te zoeken aan de voeten van haar Zaligmaker en Heer. Ik vertrok onverwijd naar Charley, en bracht hem het bericht, dat hem niets meer overbleef dan ik alleen, en ik bleef bij mijn broeder in Indië, jarenlang. Hij was een man van vijftig jaar toen hij in mijne armen ontsliep. Zijn gelaat was sterk veranderd en had bijna oude en strenge trekken aangenomen, maar zij werden allengs zachter en zachter, tot ik hem weemoedig nederlegde, om naast hem te schreien en te bidden; en toen ik er voor het laatst nog eens naar keek, scheen hij mij weder als mijn eigen lieve, bedaarde, schoone, jeugdige Charley, van lang voorheen.

Ik was bezig met u te vertellen, lezers, dat de eenzaamheid van het „leege huis” al deze herinneringen in mij verlevendigde, en dat zij mijne oude hartwonden weder openhaalde, — toen Peggy de deur opende en met een gezicht, alsof zij nauwelijks haar lach kon bedwingen, zeide:

„Daar is mijnheer Jabez Jarber, mevrouw!”

Waarop mijnheer Jarber naar binnen dribbelde, op zijne gewone zotte manier, met de woorden:

„Dag, Sophonisba!”

Hetgeen ik bekennen moet mijn naam te wezen — zeker aardig en mooi genoeg toen hij mij gegeven werd, maar nu sedert een aantal jaren uit de mode, en altijd bijzonder gezwollen en hoog comisch klinkend in den mond van mijnheer Jarber. Dus zeide ik vrij scherp:

„Al heet ik Sophonisba, Jarber, dan behoeft gij mij daaraan niet te herinneren, zoo ik meen.”

In antwoord op deze aanmerking, bracht de bespottelijke man de vijf vingers van mijne rechterhand aan zijne lippen, en herhaalde met een sterk accent op de derde lettergreep:

„Sophonisba!”

Ik brand des avonds geen lampen, omdat ik den reuk der olie niet wel verdragen kan, en omdat waskaarsen in mijn tijd mode waren. Ik hoop dus dat de gereede gelegenheid van een der groote ouderwetsche kandelaars, die juist achter mijn elleboog stond, mij genoeg zal verschoond hebben toen ik hem zeide: als hij het nog eens deed, dat ik er zijne teenen mede zou verpletteren; (tot mijn leedwezen moet ik er bijvoegen, dat ik wel wist, toen ik hem dit zeide, dat zijne teenen in zeer gevoeligen staat waren).

Maar inderdaad, op mijn leeftijd en dien van Jarber gaven zulke mooie dingen geen pas meer.

Intusschen staat er ergens in den tuin van de Wells nog een orkest, waarvoor ik als meisje wel eens in groot gezelschap met mijnheer Jarber eene menuet heb gedanst. Maar er staat ook ergens een huis, waar ik als kind een smul heb gedragen en mij zelve een tand uitrok, door middel van een draad, die ik aan den tand en de deurkruk vastmaakte, en toen van de deur terugsprong. Gaat even na hoe dat op mijne tegenwoordige jaren staan zou, — een slabbetje voor, en met de deur als tandentrekker?

Maar behalve dat, was Jarber altijd min of meer een zonderling man geweest. Hij kleeedde zich puntig netjes, en was altijd even sterk geparfumeerd — menig meisje in mijn tijd zou wel ooren voor hem gehad hebben, ofschoon ik er moet bijvoegen, dat hij niets om haar gaf of om hetgeen zij hem mochten voorspiegelen, daarvoor was hij mij veel te getrouwd. Niet alleen dat hij reeds vóór mijne ongelukkige liefdes-historie aanzoek om mij deed maar ook daarna, niet eens, maar tweemaal, ja ik wil niet zeggen hoe dikwijls. Hoe veel of hoe weinig keeren het echter geweest mogen zijn, de laatste maal dat hij mij dit compliment maakte, was onmiddellijk nadat hij mij eene digestive Morrison's maagpil op de punt van zijne juweelen borstspeld had aangeboden, waarop ik hem met een hartelijken lach zeide: „Nu, Jarber, als gij nog niet weet dat twee lieden, wier vereenigde leeftijd honderd vijftig jaar zou tellen, te oud zijn geworden voor zulke dwaasheden, dan verzoek ik u om uw onzin door te zwelgen in den vorm van deze pil” (hetgeen hij terstond deed) „en hiermede zeg ik u dat ik er nooit meer van hooren moet.”

Sedert dien tijd heeft hij zich bijzonder goed gedragen.

Hij was altijd een klein bedeesd mannetje geweest, die mijnheer Jarber, in zijn gebloemd zijden vest; en hij heeft altijd korte beentjes, en een fijn lachje, en een pieperig stemmetje, en ronde manieren gehad; zoolang als ik hem ken deed hij altijd boodschapjes voor zijne vrienden en vriendinnen, en was de ronddrager van de kleine stadsnieuwtjes. Voor het tegenwoordige oogenblik, terwijl hij mij zoo teer Sophonisba noemde, bewoonde hij een klein ouderwetsch huis dicht in mijne buurt. Ik had hem sinds twee of drie jaar niet gezien, maar reeds gehoord dat hij nog dagelijks uitging, met een kijkglasje gewapend, naar St. James's street, om de heeren en dames van het Hof hunne koetsen te zien uit- en instappen; of in zijn korte manteltje en overschoenen naar Willis's Rooms trappelde, om ze naar Almack's te zien gaan; en dat hij dan daarbij hevige verkoudheden opdeed, en door de koetsiers of lakeien op de teenen werd getrapt, zoodat hij bij zijne hospita thuis kwam,

gansch en al verkleumd of verpletterd, en soms eene maand lang moest worden gekoesterd en opgepast.

Jarber deed zijn manteltje met bonten kraagvoering af en nam recht tegenover mij plaats, met zijn kleinen zwart houten rotting in de hand.

Jarber was op het punt van te beginnen: „Zeg toch niet oud, Sophon....” Maar ik keek opnieuw naar den kandelaar, zoodat hij zweeg en deed alsof hij niets gezegd had.

„Ik heb mijne gebreken,” vervolgde ik, „en gij ook, Jarber; wij mogen beiden dankbaar wezen, dat het niet erger is.”

»IK BEN NIET ONGELUKKIG,” RIEP IK EN WIERP MIJ SNIKKENDE TEGEN HAAR BORST. (Blz. 118).

„Nu geen Sophonisba's meer, als ik u verzoeken mag, Jarber,” zeide ik. „Noem mij liever Sara, zoo gij wilt. Maar, hoe vaart gij? Nog altijd wel, hoop ik.”

„Dankje wel. „En hoe gaat het met u?” zeide Jarber.

„Ik ben zoo wel als eene oude vrouw verwachten kan.”

„Kan het ook zijn dat gij er eenigszins verdrietig uitziet?” zeide Jarber bevreesd.

„Het kan niet alleen zijn, maar ik twijfel er niet aan of het is werkelijk zoo.”

„En wat kan het zijn dat mijn Soph.... dat mijne beste zachtaardige vriendin zooveel zorg geeft?” vroeg Jarber.

„Iets dat ik u niet gemakkelijk zal kunnen

verklaren, geloof ik. Ik knies mij zelve nog dood over dat ledige huis aan de overzijde."

Jarber trippelde op zijne teentjes naar het venster, lichtte het gordijn even op, keek naar buiten, en keerde zich toen om naar mij.

"Ja," zeide ik, om het hem nog eens te be-
duiden, "dat huis daar recht over u."

Nadat hij andermaal had uitgekeken, kwam Jarber naar zijn stoel terug, en vroeg met een zoetsappig stemmetje: "Maar hoe kan u dat zoo plagen, S... arah?"

"t Is een mystère voor mij," zeide ik. "Ieder huis is natuurlijk min of meer een mystère; maar er is iets dat ik u liever niet wil zeggen" (want dat oog scheen inderdaad zoo beuzelachtig, dat ik half verlegen was om er melding van te maken); "er is iets dat dit huis voor mij zoo geheimzinnig gemaakt en zoo diep in mijn gemoed heeft geplant, dat ik er niet goed van heb kunnen slapen, meer dan eene maand lang. En ik voorzie nog dat ik er geen rust van zal hebben voordat Trottle komt, aanstaanden maandag."

Ik heb nog verzuimd te melden dat er sedert jaar en dag tusschen Trottle en Jarber een oude naijver bestond, en dat zij elkander kwalijk luchten of zien mochten.

"Trottle!" herhaalde Jarber kregelrig, terwijl hij eventjes met zijn stok zwaaide; "waarmede kan Trottle ooit de gestoorde rust van Sarah herstellen?"

"Hij zal zooveel hij kan achter de geheimen van het leege huis zien te komen," zeide ik. "Ik ben er inderdaad zoo over van streek, dat ik weten wil wat er van is, recht of slecht, goed of kwaad, dat dat huis zoo lang te huur blijft."

"En waarom moet Trottle dat doen? Waarom?" Hier drukte hij zijn kleinen hoed tegen zijn hart; "waarom kan Jarber dat niet evengeod?"

"Om u de waarheid te zeggen, heb ik bij die zaak nooit aan Jarber gedacht. En nu ik aan Jarber denk, al zijt gij het zelf die hem mij aan de hand doet — waarvoor ik u oprecht en hartelijk dank zeg — nu geloof ik dat hij het niet zou kunnen."

"Sarah!"

"Ik geloof dat het boven uwe krachten zou zijn, Jarber."

"Sarah!"

"Er zou veel om heen en weer geloopen en gehaald en gebracht moeten worden, Jarber, en gij mocht er eens koude mee vatten."

"Sarah! wat Trottle kan doen, dat kan ik ook doen. Ik ben op den besten voet van kennis met al de fatsoenlijke lieden in dit kerspel. Ik ben lid van het leesgezelschap. Ik converseer dagelijks met den ontvanger van de Be-
lastingen. Ik ben zoogoed als thuis op het Versch-waterkantoor. Ik ken de Geneeskundige

Commissie. Ik kom gedurig op het Commissariaat van Politie. Ik dineer met de kerkvoogden. Ik kom dikwijls bij den koster. En Trottle! Iemand uit den kring der domestiëken en geheel onbekend met de samenleving?"

"Maak er u maar zoo warm niet om, Jarber. Dat ik Trottle noemde, was natuurlijk omdat ik hem als mijne rechterhand beschouw, die alles zou willen doen om zijne oude mevrouw te believen. Maar als gij ooit mede iets kunt ontdekken om het geheim van dat leege huis te helpen ontcijferen, zal ik er u zoo dankbaar voor zijn, alsof er geen Trottle in het land ware geweest."

Jarber stond op en sloeg zijn manteltje om. Een paar grimmige bronzen leeuwenkoppen sloten hem dicht om zijn hals, ofschoon ik durf zeggen dat het liever een paar zachtzinnige hazenkoppen hadden moeten zijn.

"Sarah," riep hij, "ik ga. Verwacht mij op maandagavond den zesden December terug; dan zult gij mij misschien wel een kopje thee willen schenken, maar geen groene, als ik u verzoeken mag? Adieu!"

Dit was op donderdag den tweeden Decem-
ber.

Daar ik mij herinnerde dat Trottle op maandag terug zou komen, ontveinsde ik mij niet, dat het mij moeite zou kunnen kosten om tusschen deze twee strijdvoerende machten een openbaren oorlog te verhoeden, en gevoelde ik mij mitsdien niet zoo geheel op mijn gemak. Evenwel, het ledige huis verslond deze gedachte, evenals alle anderen die mij hadden kunnen invallen, en hield mij dien volgende vrijdag en zaterdag onafgebroken bezig.

Zondag was het een natte dag, het regende en waaide van 's morgens tot 's avonds. Toen de klokken voor de namiddagkerk luidden, was het alsof zij in samenstemming met het gekletter der plassen en het gehuil der winden galden; zij klonken inderdaad bijzonder hard en treurig, en de straat zag zoo treurig, en het leege huis nog het treurigst van alles.

Ik zat juist mijne gebeden te lezen, dicht bij het venster, en mijn haardvuur glinsterde in de donkerwordende glasruiten, toen ik onder mijn gebed voor de vaderlooze kinderen en eenzame weduwen, en voor allen die eenzaam zijn en zich in nood bevonden, even opkeek — en het bewuste oog weder zag. Het ging in een oogenblik voorbij, evenals het vroeger gedaan had, maar ditmaal was ik meer dan ooit overtuigd, dat ik het werkelijk gezien had. Ik verzeker u dat ik er dien nacht een nacht over had door te staan! Toen ik mijne oogen sloot, was het om niets anders dan oogen te zien. Den volgende morgen op een onverstandig vroeg, of zooals ik (wanneer er geen spoorweg was geweest) zou gezegd hebben — op een onmogelijk vroeg uur kwam Trottle reeds. Zoodra hij

mij alles verteld had wat er van de Wells te zeggen was, vertelde ik hem alles wat ik van het huis wist. Hij luisterde met al de aandacht en belangstelling die ik van hem verwachten kon, tot ik aan Jarber kwam, toen hij oogenblikkelijk weer bekoelde en eigenzinnig werd.

„Nu, Trottle,” zeide ik, doende alsof ik er geen acht op gaf, „als mijnheer Jarber van avond terugkomt, moeten wij allen de hoofden bij elkander steken.”

„Ik zou haast niet denken, dat zoo iets noodig is, mevrouw; mijnheer Jarber's hoofd is wel in staat om alles alleen te doen.”

Vast besloten om niet te wankelen of op hem te letten, zeide ik opnieuw, dat wij allen onze hoofden bij elkander moesten steken.

„Wat gij ook bevelen moge, mevrouw, zal worden gehoorzaamd,” zeide Trottle. „En toch zou ik gelooven, dat er geen twijfel kan bestaan of het hoofd van mijnheer Jarber is berekend, zoo niet meer dan berekend, om iedereen last te torsen dien men er op zou willen leggen.”

Deze manier van zich uit te drukken was inderdaad tergend, en voor mij om boos te worden; en de wijze waarop hij dien ganschen dag uit- en inliep en deed alsof hij het leeg huis niet zag of te trotsch was om er op te letten, was nog tergender, ja sarrend. Intusschen had ik zoo vast besloten geen acht op hem te geven, dat ik mij hield alsof ik er niets van merkte. Maar toen het avond werd en hij Jarber binnenliet, en toen Jarber zich door Trottle niet aan het afdoen van zijn mantel wilde laten helpen, en met zijn stok tegen de stoelruggen en het porseleinrak en zijne eigen oogen stiet, terwijl hij vruchteloos poogde om de koperen leeuwenkoppen zelf los te haken, werd ik er kort onder, en had ik beiden wel door elkander willen schudden.

De zaak latende zooals zij was, schudde ik alleen den trekpot om, en begon thee te zetten. Jarber bracht van onder zijn mantel eene rol papieren te voorschijn, waarmede hij triomfantelijk naar den overkant wees, even statig als de geest van Hamlet's vader deed, wanneer hij aan wijlen Mr. Kemble verscheen. Het pak papieren werd zwiiggend op tafel gelegd.

„Eene ontdekking?” vroeg ik met een blik op het rolletje, zoodra hij gezeten was en zijn eerste kopje thee opslurpte. „Ga niet heen, Trottle!”

„De eerste van eene gansche serie ontdekkingen,” antwoordde Jarber. „De geschiedenis van een der vroegere bewoners, door mij verzameld aan het Versch-waterkantoor, en bij de Geneeskundige Commissie.”

„Ga niet heen, Trottle!” herhaalde ik, want ik zag dat hij zich ongemerkt zocht te verwijderen.

„Neem mij niet kwalijk, mevrouw, ik zou mijnheer Jarber misschien hinderen.”

Mijnheer Jarber keek alsof hij er werkelijk zoo over dacht.

Ik verluchtte mij met een soort van knorrig keelgeluid, altijd besloten om geen acht op hem te geven.

„Wees zoo goed en zet u als 't u blijft, Trottle. Ik verlang dat gij het ook zult hooren.”

Trottle boog zoo stijf mogelijk en nam den verst verwijderden stoel dien hij vinden kon. Hij plaatste dien zelfs dicht bij den tocht van de deur.

„Vooreerst,” zoo begon Jarber nadat hij zijn eerste kopje geledigd had, „vooreerst zou mijn geachte Sophon...”

„Begin nog eens, Jarber,” viel ik hem in de rede.

„Zou het u niet zeer verwonderen als dat ledige huis bleek te zijn het eigendom van een uwer naaste betrekkingen?”

„Dat zou mij inderdaad zeer verwonderen.”

„Welnu, het behoort aan uw oudsten neef, George Forley. Zoo ik hoor, eer ik verder ga, is hij op dit oogenblik ziek.”

„Dat is een slecht begin. Ik kan niet ontkennen dat George Forley mijn oudste neef is; maar ik houd geen kennis met hem. George Forley is een bitter hardvochtig vader geweest voor een kind van hem, dat nu dood is. Hij was onverzoenlijk en onverbiddelijk voor een zijner twee dochters, die tegen zijn zin met een man zonder middelen trouwde. Hij heeft zijne hand op dat arme ongelukkige schepsel even zwaar laten wegen als hij die zacht en zegnend ophief over hare zuster, die met een rijk man was gehuwd. Ik wil daarom niet hopen, dat George Forley met dezelfde maat zal gemeten worden waarmede hij anderen gemeten heeft. Het is er zelfs ver af dat ik hem kwaad zou toewenschen.”

Ik liet mij hartstochtelijk uit over deze zaak en kon mijne tranen bijna niet inhouden; want het harde lot van dat jonge meisje was eene akelige historie en ik had er vroeger reeds zoo menigen traan over gestort.

„Als het huis aan George Forley toebehoort,” vervolgde ik, „zou het bijna genoeg zijn te zeggen dat er een vloek op rust, zoo er ten minste een vergelder is. Staat er ook iets van George Forley in die manuscripten?”

„Geen woord.”

„Blij dat ik dat hoor. Wees zoo goed van ze ons voor te lezen. — Trottle, waarom komt ge niet naderbij? Waarom zoudt gij daar zitten te verkleumen in de Noordpoolstreken? Kom naderbij.”

„Dank u, mevrouw, ik zit dicht genoeg bij mijnheer Jarber.”

Jarber verschoof zijn stoel nog een weinig, om geheel met zijn rug naar mijn stijfkoppi-

gen vriend gekeerd te zitten; en toen beginnende te lezen, moesten de woorden zich maar vanzelf een weg zoeken, over het oor en de schouders van mijnheer Jarber.

Wat hij las was het volgende:

II.

HET MANCHESTER HUWELIJK.

Mijnheer en mevrouw Openshaw kwamen uit Manchester te Londen, en namen het bewuste huis in huur. Mijnheer was hetgeen men in Lancashire een Salesman (zetbaas of depothouder) noemt, voor eene groote fabriek-inrichting, die, de zaken wenshende uit te breiden, te Londen een magazijn opende, waarover mijnheer Openshaw het toezicht zou hebben. Deze verandering van woonplaats was hem goed bevallen, daar hem een soort van nieuwsgierigheid voor Londen bezielde, welke hij tot hiertoe bij zijne korte bezoeken nog nimmer naar genoegten had kunnen bevredigen. Ter zelfder tijd koesterde hij een zonderling soort van verachting voor de inwoners der metropolis, die hij zich altijd als lui, weelderige, fatterige menschen had voorgesteld, alleen door modezucht en aristocratie, en hunne dagen doorbrengende in ledigheid, met bais en comedie, met flaneeren in Bond-Street en dergelijke plaatsen, daarbij hun Engelsch verknoeiende en gereed om hem als een provinciaal op hunne beurt te verachten. Niet minder ergerden hem de uren die de kooplieden in de City verspilden, gewoon als hij was aan de vroegtijdige diners te Manchester, en bijgevolg zeer gesteld op lange avonden. Hij vertrok echter met genoegten naar Londen, al had hij het voor niemand willen weten, zelfs voor zich zelven niet, en al sprak hij over zijne verplaatsing tegen zijne vrienden niet anders, dan over een stap dien het belang zijner principalen van hem eischte, en die hem alleen verzoet werd door de aanzienlijke verhooging van zijne inkomsten. Zijn salaris was werkelijk zoo mild, dat hij een veel grooter huis had kunnen betrekken dan dit, zoo hij zich niet verplicht had gerekend om aan de Londenaars te doen zien met hoe weinig vertooning een Manchestersch man van zaken zich behelpen kon. Inwendig echter werd het huis deftig gemeubileerd, en zoo ruim van alle gemakken voorzien, dat het met de besten der aristocraten kon wedijveren; des winters liet hij zulke groote vuren in de haarden aanleggen als zij maar bergen konden, om iedere kamer, waar de temperatuur maar een beetje kil was, warm te houden. Bovendien was zijn noordelijk begrip van gastvrijheid zoo mild, dat hij bijna geen be-

zoeker zijn huis liet uitgaan, zonder hem met eten en drinken te hebben volgestopt. Elke dienstbode in zijn huis werd goed verwarmd, goed gevoed en vriendelijk behandeld; terwijl hij er plezier in had al zijne oude of provinciale gebruiken en gewoonten te volgen, ten spijt van al wat zijne nieuwe burens er van mochten zeggen of denken.

Zijne wederhelft was eene schoone, beschaafde vrouw van geschikten leeftijd en karakter. Hij telde twee en veertig jaar, en zij vijf en dertig. Hij was luidruchtig en beslissend, zij daarentegen zacht en inschikkelijk. Zij hadden twee kinderen, of liever zijne vrouw had er twee, want het oudste, een meisje van elf jaar, was het kind van mevrouw Openshaw bij Frank Wilson, haar eersten man. Het jongste, een jongetje, Edwin, die pas begon te praten, was de lieveling van zijn vader, die er genoegten in vond om hem het ruwste en onverstaanbaarste Lancaster-dialect in te prenten, dat er bekend was, ten einde, zoo het heette, bij zijn zoon het echte Saksische accent te bewaren.

Mevrouw Alice Openshaw was vroeger met haar eigen neef gehuwd geweest. Zij zelf was eene wees, de nicht van een zeekapitein uit Liverpool. Op haar vijftiende of zestiende jaar was zij een stil en ernstig meisje, met regelmatigte trekken en een vol, blozend gezicht, schuw en bedeesd van aard. Daar zij zich zelve voor dom en onkundig hield, werd zij bovendien door hare tante, de tweede vrouw van haar oom, gedurig bekeven en afgesnauwd. Toen dus haar neef Frank Wilson van eene langdurige zeereis terugkwam, en haar vooreerst als een vriendelijk beschermmer, vervolgens met voorkomende oplettendheid, en eindelijk als een dwepend minnaar behandelde, wist zij bijna niet hoe zij hem genoeg dankbaar zou zijn. Wel is waar had zij liever gewenscht dat hij in den eersten of tweeden graad van zijn verkeer met haar ware gebleven; want zijne onstuimige liefde maakte haar soms verlegen en zelfs bevreemd. Haar oom zocht hunne vrijage noch te verhinderen noch voort te helpen, al had zij onder zijne oogen plaats; en de stiefmoeder van Frank was zoo grillig en wispelturig van aard, dat men niet zeggen kon of zij morgen nog zou willen wat zij vandaag goed of afkeurde.

Eindelijk liep het met hare nukken tot zulke uitersten, dat Alice blijde was de oogen te kunnen sluiten en blindelings de eerste de beste kans aan te grijpen om aan zulk eene huiselijke tirannie te ontkomen, door een huwelijk met haar neef; en daar zij toch meer van hem hield dan van iemand anders op de wereld, behalve haar oom (die zich destijds op zee bevond), ging zij op zekeren goeden morgen uit en liet zich met hem trouwen, zonder een ander bruidsmisje dan haar tantes meid Norah. Een gevolg

hiervan was, dat Frank met zijne vrouw gehuurde kamers betrok, dat mevrouw Wilson de jongelui niet wilde zien, en hare trouwhartige werkmeid Norah de deur uitjoeg, die natuurlijk bij de jongelieden in dienst kwam. Toen kapitein Wilson van zijne reis terugkeerde, was hij met het jeugdige paar zeer ingenomen, en bracht hij menig avondje in hunne woning door, onder eene pijp en een glaasje; hij verklaarde hun echter dat hij, om des lieven vredes wille, hen niet aan zijn eigen huis kon verzoeken, daar zijne vrouw te veel op hen verbitterd was. Om dit laatste waren zij niet bijzonder rouwig, en niet minder gelukkig samen.

De kiem van hun toekomstig ongeluk lag veeleer in den onstuimigen en hartstochtelijken aard van Frank, die er hem weldra toe bracht om over de bedeesde en stille manieren van Alice, als over noodlottige gebreken in eene gehuwde vrouw te klagen. Bij voorraad kwelde hij zich zelven min of meer met allerlei ingebeelde vrees voor hetgeen er met haar gebeuren kon gedurende zijne aanstaande afwezigheid op zee. Eindelijk sprak hij er zijn vader over en dwong hem met geweld op, om Alice weder onder zijn dak te ontvangen; te meer, daar er reeds vooruitzicht bestond op hare aanstaande bevaling, terwijl haar man op reis zou zijn. Kapitein Wilson was, zooals hij zich uitdrukte, zelf op het punt van „het ruime sop te kiezen” en zou niet gaarne op zijn ouden dag onaangename scènes beleven; intusschen gevoelde hij wel dat hetgeen zijn zoon sprak de waarheid was; dus ging hij met de moeilijke boodschap naar zijne vrouw; en nog voordat hij weer in zee stak, had Frank de geruststelling, Alice weder gevestigd te zien op haar oude bovenkamertje in zijn vaders huis. Om haar in de andere overtollige, veel beter geschikte kamer te plaatsen, was een stap, die te groot zou zijn geweest voor mevrouw Wilson's edelmoedigheid. Het ergste van de zaak was echter, dat de trouwe Norah nu moest worden ontslagen. Als werkmeid was hare plaats reeds door een ander bezet, en al ware dit het geval niet geweest, zij had de genegenheid van mevrouw Wilson voor altijd verloren. Norah troostte haar jongen meester en meesteres met streelende voorspellingen van een tijd wanneer zij een huis en een huishouden voor zich zelven zouden hebben; daar zij ongetwijfeld, welken dienst zij inmiddels ook bekomen mocht, er een deel van zou uitmaken. Het laatste bijna wat Frank Wilson deed eer hij onder zeil ging, was met zijne vrouw een bezoek af te leggen bij Norah, aan het huis van hare oude moeder. Daarop vertrok hij.

Alice's schoonvader werd, naarmate de winter vorderde, al zwakker en zwakker, en zij kwam hare stiefmoeder zeer te stade om hem op te passen en te troosten. Ondanks de kom-

mervolle dagen die thans op het huis drukten, was er meer vrede dan ooit sedert de laatste jaren, want mevrouw Wilson had geen slecht hart, en hare booze nukken werden gedwee bij het zien van het naderend einde van iemand, dien zij innig liefhad, en den verlaten toestand van het jeugdige schepsel, dat ver van haar man hare eerste bevalling te gemoet ging. Aan deze toegeeflijke bui had Norah het verlof te danken, dat zij Alice mocht komen helpen toen haar kindje geboren was en verder als oppasser bij den kapitein mocht blijven.

Eer er nog een brief van Frank kwam (die naar Oost-Indië en China onder zeil was gegaan), stierf zijn vader reeds; het was altijd een troost voor Alice, te denken dat hij haar kind in zijne armen gehad en gekust en gezegend had voor zijn dood. Later, bij het openen van den staat des boedels, bleek het, dat hij veel minder vermogen had nagelaten dan zijne onbekrompen levenswijs deed vermoeden. Het geld, dat men vond, was geheel op zijne vrouw vastgezet, met volle vrijheid om er na haar overlijden naar believen over te beschikken. Dit scheen echter geen groot bezwaar voor Alice, daar Frank thans op zijn schip eerste stuurman was en bij zijn volgende reis kapitein zou zijn. Inmiddels had hij eenige honderd pond (zijne bespaarde gelden) voor haar in de bank staan.

Het werd hoog tijd dat Alice iets van haar man hoorde. Een brief van de Kaap had zij reeds ontvangen. De volgende zou haar zijne aankomst in Indië melden. Daar echter de eene week na de andere verliep en er bij de reeders geen bericht van het schip inkwam, en ook de vrouw van den kapitein in denzelfden staat van onzekerheid verkeerde als Alice, begon zij het ergste te duchten. Eindelijk kreeg zij op hare vraag aan de reederij ten antwoord, dat de reeders alle hoop hadden opgegeven om ooit weder iets van de Betsy-Jeane te hooren, en dat zij hunne vordering bij de assurantie hadden ingezonden.

Nu Frank voor altijd weg was, gevoelde zij voor het eerst eene vurig verlangende liefde voor den vriendelijken neef, den dierbaren vriend en den medelijdenden beschermer, dien zij nooit weer zou zien; — voor het eerst gevoelde zij een onuitsprekelijk verlangen om hem zijn kind te laten zien, dat zij tot hertoe liever geheel alleen had willen behouden — en als haar eenigen aardschen schat beschouwde. Haar verdriet was nochtans bedaard en stil — tot vrij wat ergernis van mevrouw Wilson, die haar stiefzoon beschreide als had zij altijd met hem in de grootste harmonie geleefd, en die blijkbaar scheen te denken dat zij gedurig versche tranen moest vergieten, zoo vaak er iemand kwam om haar te troosten, wanneer zij onuitputtelijk scheen met op het ongelukkig lot

van de jonge weduwe en het vaderlooze wicht te wijzen, met eene hartstochtelijkheid alsof zij in het jammerlijke verhaal inderdaad behagen vond.

Zoo gingen de eerste dagen van Alice's weduwschap voorbij en de zaken hernamen allengs haar natuurlijken en rustigen gang. Maar al moest er voor het jeugdige schepsel steeds het een of andere groote onheil bestaan — haar eenige lammetje begon lastig, kwijnend en ziekelijk te worden. De geheimzinnige kwaal van het arme kind bleek weldra een gebrek in de ruggest reng te zijn, dat haar wasdom en gezondheid bedreigde en een leven vol zwakheid en jammer voorspelde, maar toch geen spoedigen dood, — althans zoo verzekerden de dokters. Maar wie voorspelde en berekende het lang en droevig lijden van eene moeder, die zoo teeder liefhad als Alice haar eenig kind?

Niemand dan Norah giste wat Alice leed; God alleen kende het.

Doch hare vooruitzichten moesten nog donkerder worden.

Op zekeren dag kwam de oude mevrouw Wilson bij haar de kamer binnenstuiven, in den hevigsten angst, veroorzaakt door eene aanzienlijke vermindering die de waarde van haar mans nagelaten goed ondergaan had — eene vermindering, groot genoeg om haar reeds zoo geringe inkomen nauwelijks toereikend te maken voor haar eigen onderhoud, laat staan voor dat van hare huisgenooten.

Alice, die op dat oogenblik alleen aan de jammerlijke kwaal van haar kind dacht, begreep niet, hoe iets, dat niet onmiddellijk met gezondheid in verband stond, de oude vrouw zulk een angst kon aanjagen, zoodat zij haar met bijna ergerlijke bedaardheid aanhoorde. Toen echter tegen den middag het zieke kind werd binnen gebracht, en de grootmoeder — die het inderdaad innig liefhad — opnieuw over hare verliezen begon te kermen en het onnoozel schaapje al schreiend toefluisterde: hoe zij van plan was geweest om den raad van dezen of dien vermaarden dokter over haar in te roepen; en hoe zij het in later jaren allerlei gemak en genoegens had willen bezorgen, maar dat nu helaas al deze hoop vervlogen was — toen werd Alice's gemoed des te dieper getroffen; zij naderde hare schoonmoeder met ongewone hartelijkheid en sprak omtrent in denzelfden geest als eens Ruth tegen Naomi: — „wat er ook komen of gebeuren mocht, dat zij niets vuriger verlangde dan onafscheidelijk bij elkander te blijven, en dat zij daartoe al hare krachten zou inspannen.” Na veel overleggen, bepraten en tobben gedurende de volgende dagen, werd er eindelijk besloten, dat mevrouw Wilson een huis in Manchester zou huren, dat zij gedeeltelijk met hare eigen meubels zou stoffeeren, en in het overige voorzien zou met de

tweehonderd pond van Alice. Mevrouw Wilson, die te Manchester geboren en opgevoed was, verlangde natuurlijk niets liever dan naar hare geboorteplaats terug te keeren. Een paar goede kennissen van haar zochten juist naar eene bovenwoning en boden zich gereedelijk aan om voor eene aardige som in huur te nemen.

Alice nam het oppertoezicht en het fijne werk in het huishouden op zich, en Norah, de gewillige, trouwhartige Norah, zou voor haar koken, en schrobben en schuren, kortom alles doen wat er verder noodig was, zoo zij maar bij haar mocht blijven.

Het plan kwam gelukkig tot stand en slaagde naar wensch. Verscheidene jaren bleven de huurders wonen en alles ging ongestoord — uitgezonderd dat het kleine Ailsie meer en meer scheef groeide. Hoeveel de arme moeder van dat kind hield, is met geen woorden te vertellen.

Intusschen volgde er nieuwe rampspoed. De bovenbewoners verhuisden, en er kwamen geene andere in de plaats. Na verloop van weinige maanden zouden zij dus een kleiner huis moeten betrekken; en nu werd Alice's teeder geweten gepijnigd door het denkbeeld, dat zij niet langer tot last mocht zijn van hare moeder, maar dat zij haar eigen onderhoud elders behoorde te zoeken. Moest zij dan haar kind verlaten! Deze gedachte klomk haar als het gebrom van eene doodklok door het hart. Maar wat gebeurde er?

Onverwachts huurde mijnheer Openshaw de kamers. Mijnheer Openshaw, thans koopman en fabrikant, was zijne loopbaan begonnen als boodschappenjongen en schoonhouder van een pakhuis; hij had er al de graden van zijn vak doorworsteld en zich een weg gebaand door het hardwerkende leven te Manchester, met al de drift en veerkracht van zijn onverzettelijk karakter. Ieder vrij oogenblik had hij besteed aan ernstige zelfopleiding. Hij was een knap rekenaar geworden, die tevens vlug Fransch en Duitsch sprak, en een slim, veruitziend koopman, die verstand had van alle markten en den invloed der gebeurtenissen op den handel zoowel binnen- als buitenslands wist te berekenen, en toch met zooveel ijver en opletendheid zelfs op de kleinste zaken en omstandigheden acht gaf, dat hij, geloof ik, nooit een groepje bloemen op het veld kon voorbijgaan, zonder te denken: of de kleuren al dan niet goed zouden voldoen in de nieuwe patronen der calicots en mouselinen van het volgende lente- of zomerseizoen? Hij nam deel aan dispuut-colleges en kiesvergaderingen; hij wijdde zich aan de politiek met al de drift van zijn karakter, en met zooveel zelfstandigheid en stijfhoofdigheid, moet ik er bijvoegen, dat hij ieder voor een dwaas of een schurk hield, die van hem in gevoelens verschildte; en al wie

hem dorst tegen te staan, meer met de reuzenkracht van zijne longen en stem dan met den kalmen invloed zijner logica tot zwijgen bracht.

Hij had in dit opzicht veel van een Yankee. Inderdaad verschildte zijne theorie niet veel van de vermaarde Amerikaansche spreuk: „England regeert de schepping, en Manchester regeert England.” Dat zulk een man geen tijd had om aan liefde of dergelijken onzin te denken, kan men zich licht voorstellen. Op dien leeftijd, wanneer de meeste jongelieden hunne periode van vrijen en trouwen doorgaan, had hij geen middelen om eene vrouw te onderhouden en was hij veel te practisch om te denken er ooit een te zullen bezitten. En nu, terwijl hij in ruimer omstandigheden verkeerde en al meer en meer in de wereld opklom, beschouwde hij de vrouwen bijna als een last, althans als iets overtolligs, waarmede een man van zaken zich liefst zoo weinig mogelijk moest afgeven. De eerste indruk, dien Alice op hem maakte, was onbestemd, en hij gaf te weinig om haar om er dieper op door te denken. 't Is een aardig slag van een kwakerinnetje,” ware misschien de eenige beschrijving geweest die hij van haar zou gegeven hebben, wanneer men hem gedrongen had er iets van te zeggen. In den beginne vreesde hij zelfs dat hare bedaarde manieren uit traagheid en lusteloosheid van karakter voortsproten, hetgeen voorzeker met zijn drijfing en werkzamen aard al zeer weinig strookte. Toen hij echter begon te zien met hoeveel stiptheid zij zijne bediening behartigde en al haar werk; toen hij iederen morgen met het slaan van de klok werd geroepen, en zijn scheerwater gewarmd, zijn vuur aangemaakt, zijne koffie gezet zag, juist zooals zijne wenken of wenschen het verlangde, (want hij was iemand die zijne theorieën had in alles, en ze soms zeer origineel baseerde op hetgeen hij van de wetenschap wist) — toen begon hij te gelooven — niet dat Alice bijzondere deugden bezat, maar dat hij in eene perfecte goede woning was beland, waar hij eindelijk rust had gevonden en denkelijk wel levenslang zou kunnen blijven.

Mijnheer Openshaw was altijd te druk bezig geweest met uitwendige zaken, om in zijn eigen binnenste te kijken. Hij wist niet, dat hij eenig spoor van sentimentaliteit of teerhartigheid in zijne ziel bezat, en zoo hij hiervan ooit iets in het afgetrokkenene ware te weten gekomen, zou hij het als het uitbreken van een of ander ziekteverschijnsel in zijn gestel hebben beschouwd. Onverhoeds echter liet hij zich door medelijden verschalken; en medelijden voerde hem tot teerhartigheid. Dat kleine, hulpeloze meisje, dat hij zoo dikwijls door een der drie zorgvuldige vrouwen in het huis zag rond dragen, of anders zoo geduldig gekleurde kralen zag aanrijgen, in haar stoel, waar zij de macht

niet had om zonder hulp uit te komen; die donkerblauwe oogen, zoo vol ernst, maar toch zoo vol opgeruimdheid, die aan dat kleine tenger gezichtje eene uitdrukking verleenden ver boven hare jaren; die zachte klagende stem, nu en dan woorden uitende zoo ongelijk aan het gesnap van een gewoon kind — dit alles trok mijnheer Openshaw's aandacht in weerwil van hem zelve. Op zekeren dag — hij zou er zich bijna om hebben bespot — nam hij een paar oogenblikken van zijn etenstijd af om voor het arme schaap een stuk speelgoed te koopen, dat die eeuwigdurende kralen kon vervangen. Ik ben vergeten wat hij haar medebracht; maar toen hij met zijn present aankwam (dat hij haar overgaf op eene vrij bruske manier en terwijl er niemand bij was die het zag) werd hij bijna overmeesterd door den straal van verrukking die het kind uit de oogen blonk, en kon hij niet laten om er dien namiddag gedurig weder aan te denken. Zulk eene levendige schilderij van kindervreugde was eenig in de voorstellingen zijner droge koopmansziel. Toen hij 's avonds thuis kwam, vond hij zijne pantoffels bij zijn stoel voor den haard geplaatst; zelfs de gewone onberispelijke juistheid, waarmede men op zijne minste wenschen wist te passen, scheen nog te zijn toegenomen in de zoo voorbeeldige logeerkamer! Toen Alice zijn laatste theegoed had weggehaald — stilzwijgend, als naar gewoonte — bleef zij een oogenblik met de hand aan de deurkruk staan. Mijnheer Openshaw deed alsof hij in zijne boeken verdiept zat, al zag hij geen letter van hetgeen hij las; maar heimelijk wenschte hij dat die vrouw maar weg was en hem met geen hoogdravende dankbetuiging aan boord zou komen. Eindelijk zeide zij niets meer dan:

„Ik ben u wel verplicht, mijnheer. Ik dank u voor het kind;” en hiermede was zij verdwenen eer hij haar kon wegzenden met een: „Zwijg stil toch, me lieve mensch, 't is al genoeg!”

Een geruimen tijd daarna scheen hij op het meisje volstrekt niet meer te letten. Hij verhardde zijn hart zelfs in zoover, dat hij geen acht sloeg op hare schielijke kleursverandering of op het schroomvallig lachje van erkentenis als hij haar bij toeval zag. Maar hoe het ook ging, dit kon niet altijd zoo duren, en nadat hij voor de tweede maal aan zijn gevoel had toegegeven, trok hij zich niet weder terug. De listige vijand, eenmaal in zijn hart binnengedrongen, onder het masker van medelijden voor het kind, nam weldra den meer gevaarlijken vorm aan van belangstelling in de moeder. Hij ontdekte deze verandering van zijn gemoed met weerzin. Oogenschoonlijk verachtte hij er zich zelve om en verzette er zich tegen met alle macht; maar inwendig gaf hij er aan toe en koesterde haar lang voordat hij zich de minste

uitdrukking er van zou hebben veroorloofd, hetzij door woord, of daad of blik. Hij bespiedde Alice's inschikkelijk en onderworpen gedrag jegens hare schoonmoeder; ook de liefde die zij der ruwe Norah (door jaren zorg en lijden gehard) had ingeboezemd; maar bovenal zag hij de onbegrensde, diepe, hartstochtelijke genegenheid die er bestond tusschen haar en haar kind. Zij sprak weinig tegen iemand anders, zelfs niet tegen haar kind als er iemand bij was; maar wanneer moeder en dochter alleen waren, keuvelden en babbelden zij zoo onop-houdelijk samen, dat mijnheer Openshaw zich in 't eerst niet kon begrijpen, wat zij elkan-der toch altijd te vertellen hadden, en maakte zich dan soms half boos omdat zij steeds zoo ernstig en stil waren tegen hem. Intusschen verzon hij gedurig iets nieuws om het kind genoeg te geven. Hij dacht onwillekeurig aan het treurig en hulpbehoevend leven dat haar te wachten stond en dikwijls kwam hij van zijn dagelijkschen arbeid thuis, beladen met een of ander voorwerp, waarnaar Alice reeds lang verlangd had, maar dat zij zich niet had kunnen aanschaffen. Eens zelfs bracht hij een stoeltje op rollen mede, om de kleine lijdere's op de straat te laten karren, en menigen avond in dien zomer zag men mijnheer Openshaw haar in eigen persoon voorttrekken, zonder zich te storen aan de aanmerkingen zijner kennis-sen. Op zekeren morgen in den herfst, toen Alice met zijn ontbijt binnenkwam, legde hij het nieuwsblad neer, en zeide op een toon zoo onverschillig als hij aannemen kon:

„Juffrouw Frank, is er ook eenige geldige reden waarom wij onze paarden niet voor den-zelfden wagen spannen?”

Alice bleef stokstijf staan van verlegenheid, wat deze woorden beteekenden. Wat zou hij er mede meenen? Mijnheer Openshaw had zijn nieuwsblad weder opgenomen en deed alsof hij geen antwoord verwachtte; dus vond zij het 't beste om maar liever te zwijgen, en ging bedaard voort met zijn ontbijt klaar te zetten. Er werd dus verder geen woord tus-schen hen gewisseld. Maar juist op het oog-en-blik dat hij, als naar gewoonte, de deur uit-trad om naar zijn magazijn te gaan, keerde hij op zijne stappen terug, stak zijn hoofd in de ordelijke huiskamer waar de vrouwen samen zaten te ontbijten, en riep:

„Juffrouw Frank,” (zoo noemde men haar onder de huisgenooten) „gij zult wel eens den-ken over hetgeen ik u gevraagd heb, en mij dan van avond uwe gedachte zeggen.” Alice was blijde dat hare moeder en Norah het met praten te druk hadden om op zijne vraag te letten. Zij nam zich stellig voor om er dien ganschen dag volstrekt niet over te denken, en een natuurlijk gevolg hiervan was, dat zij er des te meer om dacht en het haar mis-

schien geen oogenblik uit het hoofd ging. 's Avonds zond zij Norah naar boven met zijne thee. Maar mijnheer Openshaw liep Norah bijna omver, toen zij de deur uitging en hij haar met drift voorbijstoot, met eene onge-duldige stem aan de trap roepende:

„Juffrouw Frank!”

Alice vond nu maar beter om zelf naar bo-ven te gaan, dan den schijn aan te nemen dat zij veel beteekenis aan zijne woorden hechtte.

„Wel, juffrouw Frank,” vroeg hij, „wat is uw antwoord? Maak het maar niet te lang; want ik heb van avond nog eene massa kan-toorwerk te doen.”

„Ik begrijp nauwelijks wat u meent, mijn-heer,” zeide Alice oprecht.

„Zoo? Nu, ik zou toch denken dat gij het wel hadt kunnen gissen. Gij zijt geen nieuwe-ling in dat soort van dingen, zooals ik. Even-wel zal ik u mijne bedoeling wel een beetje duidelijker maken: Wilt gij mij hebben voor uw wettigen man, om mij te dienen, te eeren en lief te hebben en al dat soort van goed? Zoo gij dat wilt, zal ik voor u evenveel doen, en vader zijn van uw kind — en dat is, denk ik, meer dan in uw kerkboek staat. Kom, ik ben geen man van twee woorden; en wat ik zeg gevoel ik, en wat ik beloof houd ik. Kom, zeg nu maar ronduit, wat is uw antwoord?”

Alice zweeg. Hij begon intusschen zijne thee te zetten, alsof haar antwoord hem volstrekt niet aanging; maar nauwelijks was hij met zijne thee klaar, of hij werd ongeduldig.

„Wel?” zeide hij.

„Hoelang mag ik er over denken, mijn-heer?”

„Drie minuten!” (hij keek op zijn horloge.) „Twee hebt gij er reeds gehad, dat maakt vijf samen. Wees eene verstandige vrouw, zeg ja, en ga zitten om thee met mij te drinken, wij kunnen er dan samen over praten; want na de thee zal ik geen tijd meer hebben. Zegt gij neen,” (zijne stem haperde een beetje, en hij had werk om zich goed te houden) „dan zal ik er geen woord meer over spreken, maar u een jaar kamerhuur ter hand stellen en morgen verhuizen. Wat zegt gij? De tijd is om! Ja of neen?”

„Als het u behaagt, mijnheer — gij waart altijd zoo goed voor mijne lieve Ailsie....”

„Mooi! kom thans naast mij op de canapé zitten, en laat ons samen theedrinken. Ik ben blijde u zoo goed en verstandig te vinden als ik u vooronderstelde te zijn.”

Dit was Alice Wilson's tweede vrijage.

Mijnheer Openshaw's wil was te sterk en zijne omstandigheden waren te ruim, om niet alles voor zich te zien buigen. Hij liet de oude mevrouw Wilson op zich zelve wonen in een gemakkelijk huis voor haar alleen, zoodat zij

niet langer kamers behoefde te verhuren. Het weinige, dat Alice voor hare toekomstige plannen te bedingen had, was alleen ten behoeve van Norah.

„Neen,” zeide mijnheer Openshaw, „Norah moet de oude dame oppassen zoolang als zij leeft, en daarna kan zij bij ons komen inwonen, of verkiest zij liever op zich zelve te blijven, dan zal ik levenslang voor haar zorgen, — om uwentwil, juffertje. Niemand, die ooit voor u of uw kind goed was, zal ik onbeloond laten gaan. Maar het zal ook voor de kleine beter zijn, dat zij eene nieuwe omgeving krijgt. Zie dat gij haar een geschikter kindermisje bezorgt, die haar niet met gelei van kalfspooten wrijft, zooals Norah doet, en op die wijs goede zaken uitwendig vermorst, die liever inwendig moesten worden gebruikt; een verstandig mensch, die dokters raad wil volgen, dat Norah, zooals gij nu ten minste reeds weten kondt, nooit heeft willen doen, omdat zij meende dat de dokters het arme schaaap pijn veroorzaakten. Nu, wat dit betreft, ben ik niet harder dan zij. Ik kan ook niet goed zien dat men een ander mensch pijn doet. Ik zou een goeden klap kunnen doorstaan zonder te bleeken of te blozen; maar als gij mij in het hospitaal of in de snijkamer bracht, en ik moest er zien opeereen, zou ik zoo ziek worden als een kindermisje. En toch, als het noodig was, zou ik de kleine op mijne knieën kunnen houden terwijl zij geholpen werd, al schreeuwde zij van de pijn, wanneer ik wist dat het goed was voor haar armen rug. Nu, nu meisje! kijk maar zoo zuinig niet, voordat die tijd daar is; wie weet of het er ooit toe komt. Maar dat weet ik, dat Norah het kind zou ontzien en den dokter foppen waar zij maar kon. Daarom zeg ik u, geef het kind een jaar of twee kans op beterschap, en laten wij zien wat de geneeskundige faculteit vermag; als die er haar best aan heeft gedaan en de oude dame kwam te sterven, dan kunnen wij Norah altijd terugnemen, of het nog beter met haar maken.”

De geneeskundige faculteit vermocht echter niets voor de kleine Ailsie. Het arme kind was boven haar bereik. Haar vader evenwel (want zoo verlangde hij genoemd te worden, evenals ook Alice niet langer Mama mocht heeten, maar voortaan Moeder moest zijn), haar vader, zeg ik, wist echter door zijne gezonde opgeruimdheid, zijne fiksche manier van besluiten en handelen, zijne koddige luimen en kwinkslagen, gevoegd bij zijne innige genegenheid voor het hulpelooze wicht, een nieuw element van licht en vertrouwen in haar zwakke leven te storten, zoodat, al ging het ook met haar rug niet beter, hare gezondheid over het geheel sterker werd, en Alice — die zelf nooit verder kwam dan een glimlach — het plezier had van haar kind te zien lachen.

Wat Alice betreft, zij gevoelde zich nu gelukkiger dan zij ooit geweest was. Mijnheer Openshaw vorderde van haar geen uitwendige vertooning of levendige uitdrukking van liefde. Integendeel zou hem dit veel eer hebben tegestaan. Alice kon dus innig liefhebben, zonder er over te spreken. Op den duur minnelijke woorden, blikken of liefkozingen te vorderen, en het gemis daarvan aan een gemis van liefde toe te schrijven, was de grootste proef van haar vorige huwelijk geweest. Thans ging alles effen en ongestoord onder de krachtige leiding van Openshaw's helder verstand, warm hart en vasten wil. Jaar op jaar nam hun aardsche voorspoed toe. Bij den dood van mevrouw Wilson kwam Norah bij hen terug als kindermisje voor den pasgeboren Edwin, in welke betrekking zij niet werd geïnstalleerd zonder eene plechtige redevoorering van den trotschen en gelukkigen vader; die nadrukkelijk verklaarde, als Norah ooit zou wagen zijn jongen met eene leugen te beschermen, of hem naar lichaam of ziel tot een weekeling te maken, dat zij terstond zou moeten verhuizen. Norah en mijnheer Openshaw waren in dit en meer andere opzichten doorgaans niet op een zeer cordialen voet, want geen van beiden wisten zij elkanders goede hoedanigheden te herkennen of te waardeeren.

Dus ver de voorloopige historie der Lancastersche familie, die nu naar Londen was verplaatst en het ons reeds bekende Leegte Huis had gehuurd.

Zij hadden er ongeveer een jaar gewoond, toen mijnheer Openshaw zijne vrouw plotseling te verstaan gaf, dat hij besloten had om een ouden familietwist bij te leggen en dus zijn oom en tante Chadwick had uitgenoodigd om hem te Londen te komen bezoeken. Alice had dezen nog nooit gezien. Reeds jarenlang voor zij met Openshaw huwde, was hij met hen in onmin geraakt, en al wat zij van hen wist, was, dat mijnheer Chadwick in eene kleine landstad in Lancashire woonde, waar hij een katoenfabriek had. Zij verheugde zich zeer, dat de oude breuk zou worden geheeld, en begon terstond met de noodige aanstalten om het haren bezoekers recht aangenaam te maken.

Eindelijk kwamen zij. Op reis te gaan om Londen te zien was voor hen, en inzonderheid voor mevrouw Chadwick, zulk eene groote gebeurtenis, dat zij voor deze gelegenheid al haar linnengoed had vernieuwd — van hare nachtmutsen tot hare kousen; en wat hare japonnen, doeken, linten en kraagjes betreft, had zij wel naar Canada kunnen gaan om een winkel op te zetten, zoo groot was haar voorraad. Veertien dagen voor haar vertrek naar Londen was zij reeds bij al hare vrienden en bekenden plechtig afscheid gaan nemen, met de verklaring, dat zij al haar tijd wel noodig zou hebben om hare koffers te pakken. De tocht

was haar zoo goed als een tweede huwelijk, en als om deze gelijkenis nog meer te verwezenlijken, verraste haar man haar, tot completeering van hare garderobe, bij zijne laatste marktreis naar Manchester, met eene prachtige parel- en amethisten borstspeld, die hij haar overhandigde met de woorden:

„Laten de Londenars nu maar eens zeggen, als ze durven, dat de luidjes van Lancashire niet weten wat goede smaak is.”

Gedurende de eerste dagen van hun verblijf te Londen was er geen gelegenheid om met deze broche te pronken; maar eindelijk kwam er vanwege mijnheer Openshaw order, dat zij Buckingham Palace zouden gaan bezichtigen, en nu vorderde de vaderlandsliefde, dat mevrouw Chadwick zich in haar beste toilet zou vertoonen ter eere van haar bezoek in de vorstelijke woning. Bij hare terugkomst moest zij zich echter oogenblikkelijk weer verkleeden, daar mijnheer Openshaw had bepaald dat zij dien middag te Richmond zouden theedrinken, om eerst met den maneschiin naar huis te keeren. Bijgevolg trokken mijnheer en mevrouw Openshaw met mijnheer en mevrouw Chadwick ten vijf ure op weg.

De werkmeid en de keukenmeid zaten beneden; Norah wist nauwelijks wáár. Zij was altijd zoo ernstig in de kinderkamer verdiept, om op hare toevertrouwde liefdepanden te passen, en vooral om bij de onrustige Ailsie te blijven zoolang tot het teergevoelige schepseltje was ingeslapen. Onverwachts werd er zachtjes aan de deur getikt. Norah stond op en vond Mary de werkmeid, die haar toefluisterde:

„Norah, er is iemand beneden die u spreken wil.”

„Mij spreken! Wie is het?”

„Een heer....”

„Een heer? voor mij? loop heen!”

„Nu, een man dan, een man die naar u vraagt; hij heeft eerst aan de voordeur gebeld en is toen terstond doorgestapt naar de huiskamer.”

„Gij hadt hem nooit moeten binnenlaten,” riep Norah; „mijnheer en mevrouw zijn uit, en....”

„Ik heb hem ook niet binnengelaten; maar toen hij hoorde dat gij hier woondet, stapte hij mij op eens voorbij, ging zitten op den eersten stoel den besten, en zeide: „Zeg haar dat zij dadelijk hier komt en dat ik haar spreken moet.” Er is geen gaslicht aan in de kamer, en voor het souper is reeds gedekt.

„O, Mary! Als hij maar niet met de zilveren lepels wegloopt!” riep zij, Mary's vrees onder woorden brengende, en zich gereedmakende om terstond naar beneden te gaan, nadat zij nog even naar Ailsie gezien had, die thans gerust en vast sliep.

Terwijl zij de trap afgang woelden er allerlei angstige en zonderlinge voorgevoelens in haar

boezem. Eer zij in de eetkamer ging stak zij eene kaars aan, en met deze in de hand trad zij binnen, behoedzaam rondziende in het aanvankelijke flauwe schijnsel naar haar onwelkomen bezoeker.

Hij stond op en hield zich dicht bij de tafel. Norah en hij keken elkander eene poos aan. Allengs kwam er wederzijdsche herkenning in hunne blikken.

„Norah?” riep hij eindelijk.

„Wie zijt gij?” vroeg Norah op een heeschen toon van schrik en twijfel. „Ik ken u niet!” Met deze machteloze woorden des ongeloofts poogde zij tevergeefs de vreeselijke waarheid, die zij voor hare oogen zag weg te tooveren.

„Ben ik zoo veranderd?” riep hij blijkbaar ontroerd maar vast; „ik meen wel van neen. Norah, zeg mij!” — hier haalde hij nauwelijks adem — „zeg mij — waar is mijne vrouw? Is zij — is zij nog in leven?”

Hij trad naar haar toe, en zou hare hand hebben gevat; maar zij deinsde voor hem terug, hem al dien tijd met schuwen blik aanstarende, alsof zij in hem een gevaarlijk monster had gezien. En toch was hij een fraai man van innemend voorkomen, ofschoon sterk gebronsd en met een zwaren baard en knevel, die hem eenigszins het aanzien van een vreemdeling gaven. Maar zijne oogen! er was geen miskennen aan die heldere, doordringende oogen — dezelfde die Norah nog geen half uur geleden had gezien in haar droom, toen zij even op haar stoel was ingedommeld.

„Zeg mij, Norah — ik kan het dragen,” riep hij — „ik heb het zoo duizendmaal gevreesd. Is zij dood?”

Norah bleef nog altijd de stilte bewaren.

„Zij is dood!” vervolgde hij en hing aan Norah's mond en oogen, alsof hij de bevestiging of ontkenning zijner vraag wilde verslinden.

„Wat zal ik doen?” kermde Norah met een diepen zucht. „O, mijnheer, waarom kwaamt gij hier? hoe hebt gij mij kunnen uitvinden? waar zijt gij geweest? Wij dachten dat gij dood waart, waarlijk, wij dachten het!” Met al deze vragen poogde zij tijd te winnen, alsof dit haar helpen kon.

„Norah! beantwoord mij deze vraag rechtstreeks, met ja of neen: — Is mijne vrouw dood?”

„Neen, zij is niet dood!” zeide Norah langzaam en neerslachtig.

„O, welk eene verlichting! Heeft zij mijne brieven ontvangen? Maar misschien weet gij dat niet. Waarom hebt gij haar verlaten? Waar is zij? O, Norah! zeg mij alles, Norah, schielijk.”

„Mijnheer Frank!” barstte Norah eindelijk los, schier tot het uiterste gebracht, door de vrees dat hare meesteres ieder oogenblik kon thuis

komen en hem daar vinden — niet wetende wat zij het beste zou doen of zeggen, en snel zoekende naar iets beslissends om uit haar tegenwoordigen vreeslijken toestand te geraken — „Mijnheer Frank! wij hebben geen letter van u gehoord; en de reeders hebben ons gezegd dat uw schip vergaan was, met man en muis. Wij wisten niet anders of gij waart dood, zoo dood als iemand ooit! En dan de arme mejuffrouw Alice en haar zieke, hulpelooze kind! O, mijnheer! gij kunt het wel raden,” gilte zij bijna, in tranen en snikken uitbrekende, „want waarlijk, ik kan het u niet vertellen. Maar niemand kon er voor, niemand heeft er schuld aan. God helpe ons allen van avond.”

Norah moest gaan zitten. Zij beefde te sterk om te kunnen staan. Hij greep hare handen in de zijnen en kneep ze zoo hard, als wilde hij haar de waarheid ontwingen.

„Norah!” Ditmaal was zijne stem strak en kalm als die der wanhoop. „Zij is hertrouwd!”

Norah knikte treurig van ja. De man liet hare hand langzaam glippen. Hij viel in onmacht.

Er was brandewijn in de kamer. Norah goot den heer Frank eenige droppels in de keel, wreef zijne handen, en toen het dierlijke leven terugkeerde, eer nog de stroom der herinneringen en gedachten zijn loop hernomen had, hief zij hem op en liet zijn hoofd tegen hare knieën rusten. Nu doopte zij een stukje van het brood, dat voor het souper reeds op de tafel stond, in brandewijn, en stak het hem in den mond. Eensklaps sprong hij op de beenen.

„Waar is zij?” klonk zijne vraag. „Zeg het mij oogenblikkelijk!” Hij zag er zoo wild en wanhopig uit, dat Norah gevoelde in lijfsgevaar te verkeereren. Het oogenblik van vreezen was echter bij haar voorbij. Zij had gesidderd om hem de waarheid te melden, en toen was zij lafhartig. Thaps, nu hare zinnen door den drang des gevaars waren opgewekt, begreep zij dat hij het huis moest verlaten. Naderhand zou zij voor hem haar gevoel van medelijden wel laten gelden, maar nu moest zij hem veeleer gebieden en met verwijten bestormen; want hij moest het huis uit voordat hare mevrouw terugkwam. Deze eene noodzakelijkheid stond haar duidelijk en klaar voor de oogen.

„Hier is zij niet, dat is genoeg voor u om te weten. Ook kan ik u niet juist zeggen waar zij zich bevindt” (Dit was in den letterlijken zin waar, zoo al niet in den geest.) „Ga heen, en zeg mij waar ik u morgen vinden kan, dan zal ik u alles zeggen. Mijnheer en mevrouw kunnen ieder oogenblik terugkomen, en wat zou er dan van mij worden, als zij mij met een vreemd man in huis vonden?”

Deze beweegreden was echter te beuzelachtig om in zijn gespannen gemoed ingang te vinden.

„Ik geef niet om uw heer en mevrouw. Als uw heer een man is, dan zal hij mijn toestand gevoelen en medelijden hebben met mij, armen schipbreukeling, die jarenlang een gevangene was onder de wilden, en altoos, altoos denkende aan mijne vrouw en mijn thuis — droomend van haar bij nacht, en sprekende van haar bij dag. Ik beminde haar meer dan hemel en aarde te zamen. Zeg mij waar zij op dit oogenblik is, ellendig schepsel, die hare goddeloosheid voor haar hebt bemanteld, evenals gij die voor mij zoekt te verbloemen.”

Het sloeg tien ure. Wanhopige toestanden vereischten wanhopige maatregelen.

„Zoo gij het huis nu wilt verlaten, zal ik morgen bij u komen en u alles vertellen. Wat meer is, ik zal u thans uw kind laten zien. Het slaapt boven. O, mijnheer, gij hebt een kind; dat schijnt gij nog niet te weten — een klein zwakkelijk meisje — met een hart en eene ziel ver boven haar ouderdom. Wij hebben haar met zooveel zorg opgekweekt. Wij hebben haar beschermd en gekoesterd, daar wij jarenlang niets anders dachten of zij zou sterven; wij hebben haar verzorgd en gevoed, geen ruwe hand heeft haar ooit aangeraakt, geen hard woord is haar ooit gezegd. En nu zoudt gij komen en haar leven in uwe hand nemen, om het te verpletteren. Vreemden zijn goed voor haar geweest, en gij, haar eigen vader — wat zoudt gij dan, mijnheer Frank? Ik ben hare voedster, en ik heb haar lief, en ik zorg voor haar en zou alles voor haar doen wat ik maar kon. Haar moeders hart trilt als het hare heeft, en als zij lijdt heeft zij reeds. Als zij maar gelukkig is, is hare moeder reeds blijde en lacht. Als zij sterker wordt is hare moeder gezond, en kwijnt zij, dan kwijnt ook hare moeder. En als zij eens stierf, ja ik weet niet hoe het dan gaan zou, want een mensch sterft niet voor zijn tijd; maar zooals het schijnt, ik zeg het u, hare moeder leeft en sterft met haar. Kom bij mij boven, mijnheer Frank, en ga uw kind zien, dat zal uw arme hart zeker goed doen. Maar ga dan in Gods naam weg, voor dezen éénen avond — morgen kunt gij desnoods alles doen wat gij verkiest — ons dooden, zoo gij wilt, of u gedragen als een edel en groot man, dien God voor altijd en eeuwig zal zegenen. Kom, mijnheer Frank, het gezicht van een slapend kind zal u zeker rust geven.”

Zij leidde hem de trap op, aanvankelijk hem voortduwende en ondersteunende, tot zij eindelijk aan de kinderkamer kwamen. Norah had bijna vergeten om aan den kleinen Edwin te denken. Die herinnering deed haar schrikken toen zij het andere ledikantje zag; maar zij wist behendig dien hoek der kamer donker te houden, en liet alleen het licht vallen op de slapende Ailsie. Het kind had de deken van

zich afgewoeld, en terwijl zij met den rug naar hen toegekeerd lag, was hare gebrekkigheid door haar dunne nachtjaponnetje duidelijk merkbaar. Haar tengere gezichtje, thans van den luister harer oogen ontdaan, zag er zoo bleek en zwakkelijk uit, en bezat zulk eene roerende uitdrukking van langdurig lijden. De diep getroffen vader staarde haar aan met strakke, nadenkende oogen, waarin groote tranen langzaam opwelden, die zwaar op het beddelaken nedervielen, terwijl hij roerloos maar sidderend en wankelend voor haar stond. Norah werd boos op zich zelve van ongeduld over dat eindeloos lang en strak aankijken; zij dacht dat zij reeds meer dan een half uur had gewacht, eer mijnheer Frank zich werkelijk bewoog, en toen — in plaats van heen te gaan — zonk hij voor het ledikantje op de knieën en verborg zijn aangezicht in de dekens. De kleine Ailsie bewoog zich onrustig. Norah drong hem nu met schrik om op te staan. In haar radeloozen angst kon zij hem geen tijd meer gunnen zelfs voor een gebed; want natuurlijk kon met ieder volgend oogenblik hare meesteres thuis komen. Zij greep hem dus met kracht bij den arm en dreef hem weg; maar onder het heengaan viel zijnen oog op het andere ledikantje; hij bleef staan en kwam, zoo het scheen, weder tot zijne volle bezinning.

„Zijn kind?” vroeg hij, met de handen krampachtig gesloten.

„Haar kindje!” hernam Norah. „God bewaakt het,” vervolgde zij instinctmatig; want de blikken van Frank stonden zoo wild, dat zij alles moest vreezen, en behoefte had om zich op den Beschermder der onnoozelheid te beroepen.

„God heeft over mij niet gewaakt,” zeide hij vertwijfelend; zijne gedachten zwierven blijkbaar naar zijn eigen verlaten en vereenzaamden toestand terug. Maar Norah had geen tijd voor medelijden. Morgen zou zij zoo meedoogend zijn als haar oude goede hart medebracht, maar thans! — Zij kreeg hem eindelijk zoo ver, dat hij de trap af en het huis uit was, en grendelde de deur achter hem toe, alsof grendels in staat waren om daadzaken buiten te sluiten.

Daarop keerde zij naar de eetkamer terug, en wischte zooveel zij kon de minste sporen uit dat hij daar geweest was. Vervolgens ging zij naar boven, zonk op een stoel neer en bleef zitten met het hoofd op de hand, nadenkende wat er van al dien jammer komen moest. Het scheen wel eindeloos lang eer haar volk thuis kwam; en toch was het niet later dan elf ure. Op eens hoorde zij de luide Lancastersche stemmen op de trap; en nu voor de eerste maal gevoelde zij het contrast tusschen deze en het ongeluk van den armen verlaten man, die straks van haar was weggegaan. Het maakte haar bijna wrevelig van ongeduld toen zij me-

vrouw Openshaw zag binnenkomen, bedaard en glimlachend, net gekleed en gelukkig en, als gewoonlijk, vragend naar hare kinderen.

„Is Ailsie nogal zoet ingeslapen?” fluisterde zij tegen Norah.

„Ja.”

De moeder boog zich over het kind, en zag haar sluimeren met een blik van teedere moederliefde. Wat wist zij weinig wie daar het laatst gestaan had.

Daarop ging zij naar het ledikantje van Edwin, misschien met minder bezorgdheid op haar gezicht, maar met meer moedertrots. Zij deed hare mantille en hoed af om beneden te gaan soupeeren, en Norah zag haar dien avond niet weder.

Behalve door eene deur op de gang, kwam de kinderkamer met eene andere deur uit in de slaapkamer van mijnheer en mevrouw Openshaw, die de kinderen gaarne zoo dicht mogelijk onder hun eigen opzicht hielden.

Den volgenden morgen werd mevrouw Openshaw reeds vroeg gewekt door het geroep van Ailsie: „Moeder! moeder!” Zij sprong op, deed hare japon aan en liep naar haar kind. Ailsie scheen nog maar half wakker en verkeerde blijkbaar in een buitgewonen staat van angst.

„Wie was hij, moeder? zeg?” zoo begon zij. „Wie, liefje? Er is hier niemand geweest. Gij zult gedroomd hebben, kind. Wordt eens terdege wakker. Zie maar, het is klaar dag.”

„Ja,” zeide Ailsie rondkijkende; zich toen aan hare moeder vastklemmende, vervolgde zij: „Maar er was gisteren een man hier, moeder.”

„Dwaasheid, kindje. Er is nooit een man hier geweest.”

„Ja wel. Daar stond hij, vlak bij Norah. Een man met haren en een baard. En hij knielde bij mijn bed en begon te bidden. Norah weet wel dat hij hier was, moeder.” Ailsie werd half knorrig, daar zij zag dat hare moeder ongeloofig glimlachte en haar hoofd schudde.

„Goed, dan zullen wij het Norah vragen als zij komt,” zeide mevrouw Openshaw om haar stil te krijgen. „Maar wij moeten er nu niet meer over spreken. ’t Is nog geen vijf ure; ’t is dus te vroeg voor u om op te staan. Zal ik een boek halen om u wat voor te lezen?”

„O, moeder! laat mij niet alleen,” riep het kind, terwijl zij hare moeder vasthield. Mevrouw Openshaw bleef dus op de bedsponde zitten praten met Ailsie en vertelde haar wat zij den vorigen avond te Richmond gezien en gedaan had, tot de oogjes van het kind langzaam toevielen en zij opnieuw in slaap geraakte.”

„Wat was er gaande?” vroeg mijnheer Openshaw toen zijne vrouw weer in bed kwam.

„Ailsie was wakker geschrikt met de historie van een man die in hare kamer geweest en voor haar bed gebeden had — een droom, denk ik.” Verder werd er toen niet over gesproken en

mevrouw Openshaw was de geheele zaak vergeten toen zij ten zeven uren opstond. Maar weldra hoorde zij een drukke woordenwisseling in de kinderkamer. Norah knorde op Ailsie, iets dat zij anders nooit zou gedaan hebben, en mijnheer en mevrouw Openshaw bleven er met verbazing naar staan luisteren.

„Houd u stil, Ailsie! ik wil niets van uwe droomen weten; praat toch niet meer van die historie.”

Ailsie begon luidkeels te schreiën. Mijnheer Openshaw opende de deur reeds eer zijne vrouw een woord zeggen kon.

„Norah! kom hier!” riep hij.

De kindermeid bleef aan de deur staan in weifelende houding. Zij begreep dat men haar gehoord had, en wist niet wat zij doen of zeggen zou.

„Laat ik u niet meer zoo knorrig tegen Ailsie hooren spreken!” riep hij streng en sloot de deur weer dicht.

Norah gevoelde zich zonderling verlicht; want zij had voor een scherp verhoor gevreesd; eene kleine berisping over haar scherp spreken kon zij wel verdragen, als er maar geen vergelijkend getuigenverhoor bijkwam.

Allen gingen naar beneden. Mijnheer Openshaw droeg Ailsie; de stuursche Edwin volgde, voetje voor voetje aan zijn moeders hand. De beide kinderen werden in hunne stoelen aan de ontbijttafel gezet, en mijnheer en mevrouw Openshaw stonden een oogenblik aan het venster te wachten op hunne logeergasten, en maakten nieuwe plannen voor den loop van dien dag. Er kwam eenige minuten stilte. Op eens keerde mijnheer Openshaw zich om naar Ailsie en zeide:

„Hoe kwaamt gij toch zoo dom, mijn kindje, met uwe droomen, om zoo bang te wezen en uwe moeder wakker te roepen, midden in den nacht, met de geschiedenis van een man die in de kamer was geweest?”

„Vader! ik heb hem heusch gezien,” riep Ailsie half schreiend. „Ik durf Norah niet boos maken, maar ik sliep niet, al zegt zij het. Ik had geslapen, en ik was klaar wakker van den schrik. Ik hield mijne oogen bijna toe, maar ik heb den man duidelijk gezien. 't Was een groote zwarte man met een baard. Hij heeft eerst gebeden, en toen heeft hij naar Edwin gezien; en toen nam Norah hem bij een arm en bracht hem weg, nadat zij eerst een beetje hadden gefluisterd samen.”

„Kom, mijn kleine vrouwtje, wees nu verstandig,” zeide mijnheer Openshaw, die altijd veel geduld had met Ailsie. „Er is geen man in huis geweest, gisterenavond. Er komt nooit een man in huis, dat weet ge wel, als gij maar nadenkt; en nog minder komt hij in de kinderkamer. Maar somtijds droomen wij dat er iets gebeurt, en dat staat ons dan zoo duide-

lijk voor. Gij zijt de eerste niet kindjelig, die denkt dat een droom werkelijk gebeurd is.”

„Maar het is heusch geen droom geweest, vader,” zeide Ailsie, en zij schreide opnieuw.

Op dit oogenblik kwamen mijnheer en mevrouw Chadwick beneden, ontsteld en met ernstige gezichten. Onder het gansche ontbijt bleven zij stil en schenen niet recht op hun gemak. Zoodra het theegoed was opgeruimd en de kinderen weder naar boven waren gebracht, begon mijnheer Chadwick op eene zeer bedenkelijke en vooraf berekende manier met de vraag: of zijn neef stellig zeker was dat al zijne dienstboden eerlijk waren, daar mevrouw Chadwick sedert dien morgen eene zeer kostbare doekspeld miste die zij den vorigen dag nog gedragen had. Zij wist zeker dat zij die had afgedaan toen zij van Buckingham Palace terugkwam.

Mijnheer Openshaw zette zijn gezicht in eene donkere plooi, omtrent zoo stuursch en norsch als toen hij zijne vrouw en kind nog niet kende. Hij trok reeds aan de schel eer zijn oom nog met spreken gedaan had. Binnen weinig oogenblikken verscheen de werkmeid.

„Mary, is er ook iemand hier geweest gisterenavond toen wij van huis waren?”

„Een man, mijnheer! om Norah te spreken.”

„Om Norah te spreken! Wie was het? Hoelang is hij gebleven?”

„Ik kan het u waarlijk niet zeggen, mijnheer. Maar hij kwam zoo wat om negen uren. Ik ging naar boven om het Norah te zeggen, en die kwam beneden om hem te spreken. Zij heeft hem zelf weer uitgelaten, mijnheer. Zij zal wel weten wie het was, en hoelang hij gebleven is.”

Mary wachtte een oogenblik, of haar nog meer zou gevraagd worden; doch daar dit niet gebeurde ging zij weer heen.

Eene minuut later scheen Openshaw de kamer uit te willen gaan; maar zijne vrouw hield hem terug en zeide op haar bedaarden toon:

„Spreek niet met haar daar de kinderen bij zijn; ik zal wel eens bij haar gaan om het haar te vragen.”

„Neen! Ik wil haar zelf spreken. — Gij moet weten,” vervolgde hij, zich tot zijn oom en tante wendende, „mijne vrouw heeft eene dienstmeid, zoo trouw als er ooit eene op twee beenen liep, — en wat haar goeden wil aanbelangt, geloof ik het zeker — maar zij spreekt niet altijd de zuivere waarheid, dat weet mijne vrouw zelf zoo goed als ik. Nu denk ik voor het naaste dat onze Norah een of anderen ondegenden knaap te visite heeft gehad (want zij is juist op een leeftijd dat de meisjes zouden bidden om een man, als zij er ten minste ooit een verlangen, onverschillig wie!) en dat zij hem in huis heeft gelaten, en dat de schelm met

uwe doekspeld is weggelopen, en wie weet wat nog meer. Van Norah wil ik alleen maar zeggen dat zij te goed is, en dat zij van de eerste leugen niet meer barsten zal — dat is alles, vrouwlief."

Het was inderdaad zonderling om te zien, hoe zijn toon, zijne oogen, zijn geheele uitzicht veranderde toen hij tegen zijne vrouw sprak; maar desniettemin was en bleef hij de ernstige, beslissende man. Zij wist maar al te goed dat tegenspreken niet baten zou; dus ging zij naar boven om aan Norah te zeggen dat haar meester haar spreken moest, en dat zij zelve inmiddels wel op de kinderen zou passen.

Norah stond op en gehoorzaamde zonder een woord te zeggen. In stilte dacht zij echter:

"Al scheurden zij mij in stukken, door mij zullen zij het nooit hooren. Hij zou zelf hier kunnen komen — ja, dan weet God alleen wat er gebeurt, en dan zijn sommigen van ons zeker onder de dooden. Maar hij zelf moge het uitbrengen, ik nooit!"

Men zal zich nu gemakkelijk verbeelden, met welk een vastberaden blik zij haar meester te gemoet trad, die in de eetzaal alleen was. Mijnheer en mevrouw Chadwick hadden de behandeling der zaak aan haar neef overgelaten, toen zij zagen dat hij die met zooveel ernst op zich nam.

"Norah! wat was dat voor een man die gisterenavond hier in huis is geweest?"

"Een man, mijnheer!" riep zij met een blik van gemaakte verbazing. Maar het was haar alleen te doen om tijd te winnen.

"Ja; de man die Mary heeft binnengelaten; dien zij boven bij u is komen zeggen dat er was; dien gij beneden zijt komen spreken; dezelfde knaap, dien ik vooronderstel dat gij in de kinderkamer hebt gebracht om met hem uit te praten; de man dien Ailsie gezien, en waarvan zij naderhand gedroomd heeft; dien het arme schaap zegt dat zij heeft zien bidden, ofschoon ik zeker ben, dat hij geheel iets anders in den zin had, daar hij eene juweelen doekspeld van mevrouw Chadwick heeft medegenomen, die meer dan tien pond waard is. Nu, Norah! ga niet heen! Want zoo zeker mijn naam Thomas Openshaw is, zoo zeker ben ik dat gij niets van dezen diefstal weet. Maar ik denk dat gij bedrogen zijt, en dat zal ook wel waar zijn. De een of andere deugniet heeft zich bij u ingedrongen, en het is u gegaan als zooveel andere vrouwen, gij hebt hem een plaatsje in uw hart ingeruimd, en nu zal hij gisteren bij u zijn komen vrijen, en daar gij hem in de kinderkamer bracht, heeft hij van de gelegenheid gebruik gemaakt en eenige mooie dingen meegenomen toen hij weer wegging! Nu, Norah! ik zeg het niet om u te beschuldigen, maar gij moet zoo dwaas niet meer zijn, hoor! Zeg ons intusschen maar," vervolgde hij,

"onder welken naam hij zich bij u heeft voorgedaan, Norah! Ik durf vooruit wel te zweren dat het de rechte niet zal geweest zijn, maar het kan toch altijd tot leidraad dienen voor de politie."

Norah had intusschen haar antwoord gereedgemaakt en begon:

"Gij moogt mij al die vragen vrij doen en mij beschuldigen van onnoozelheid, en van lichtgeloovigheid, zooveel gij wilt, mijnheer Openshaw, maar van mij krijgt gij geene opheldering. Wat de doekspeld en de historie van den diefstal betreft, als mij ooit een goed vriend was komen zien (dat ik ontken, dat ik u tart om te bewijzen), zou hij even ver boven zulke dingen verheven zijn als u, mijnheer Openshaw, en nog meer zelfs; want ik zou niet durven zeggen, of al wat u bezit wel zoo zuiver eerlijk het uwe is, of lang het uwe blijven zou, als ieder had wat hem toekomt." Hiermede bedoelde Norah alleen zijne vrouw; hij daarentegen dacht dat zij van zijne roerende en onroerende goederen sprak.

"Zoo! goede vrouw," hervatte hij met zijne gewone bedaardheid; "ik wil u wel zeggen, dat ik uwe woorden nooit in allen deele vertrouwd heb; maar omdat mijne vrouw van u hield en omdat ik wist dat gij andere goede hoedanigheden bezit, heb ik u geduld. Maar als ge mij durft brutaliseeren, zal ik de politie te hulp roepen, om u voor de rechtbank de waarheid af te dwingen, zoo gij mij die nu niet eerlijk en goedwillig zegt. Het beste wat gij doen kunt, is ronduit te vertellen wie de man is en hoe hij heet. Neen, hoor eens hier! ik zal het u nog eens voorleggen: er komt een man in mijn huis; hij vraagt naar u; gij brengt hem naar boven; den volgende dag missen wij eene kostbare doekspeld; wij weten en houden het er voor, dat gij en Mary en de keukenmeid eerlijk zijt, maar gij weigert ons te zeggen wie de man is. Werkelijk hebt gij mij reeds voorgelogen, met te zeggen dat er gisterenavond niemand hier is geweest. Nu vraag ik u rondweg, wat gij wel denkt dat een politie-man of een rechter hierop zeggen zou, als hij het hoorde? Een rechter zou u wel gauw de waarheid leeren vertellen, mijn goede mensch."

"Er is geen schepsel geboren die het uit mij zou krijgen," hervatte Norah. "Niet voordat ik het verkies te zeggen."

"Wel, dat zou ik wel eens willen zien," zeide mijnheer Openshaw, die boos begon te worden over haar tergend volhouden. Hij bedwong zich echter, en dacht even na eer hij weder sprak.

"Norah," begon hij opnieuw, "om mijn vrouws wil zal ik met u niet tot het uiterste komen. Wees dus verstandig, als gij kunt. 't Is zulk eene groote schande niet, bedrogen te zijn. Dus vraag ik u nog eens — als vriend — wie was

de man dien gij gisteren in mijn huis hebt gebracht?"

Norah antwoordde niet. Hij herhaalde zijne vraag op strenger toon; maar kreeg nog geen antwoord. Norah verbeet zich de lippen om geen woord uit te brengen.

"Dan schiet mij slechts een ding over, en dat is, dat ik om een politie-man zend."

"Dat zult gij niet," riep Norah, een stap voorwaarts doende. "Gij zult niet, mijnheer! Geen politie-man zal mij aan 't lijf komen. Ik weet niets van de broche, maar ik weet dit, dat ik sedert mijn vier en twintigste jaar meer aan uwe vrouw heb gedacht dan aan mij zelve. Sedert ik haar voor het eerst gezien heb, als een moederloos kind in haar ooms huis, heb ik meer geijverd om haar dan om mij zelve te dienen; ik heb gezorgd voor haar en voor haar kind, zooals niemand ooit voor mij heeft gezorgd. Ik wil u niet beschuldigen, mijnheer, maar ik zie wel het is dwaasheid om zoo zijn leven voor anderen weg te smijten, want ten slotte keeren zij u den rug toe en laten u alleen staan. Waarom komt mevrouw zelf niet hier om mij te verdenken of te verklagen? Mogelijk is zij reeds naar de politie! Maar ik blijf hier niet wachten, noch op de politie, noch op den rechter, noch op mijn meester. Gij hebt een ongelukkig lot getroffen. Ik geloof dat er een vloek op u rust. Ik zal u heden den dag verlaten. Ja, ik zal dat arme Ailsie ook verlaten. Dat zal ik zeker, maar gij hebt nooit weer iets goeds te wachten!"

Mijnheer Openshaw stond verbaasd te kijken over het slot van deze toespraak, daar hij er meerendeels niets van begreep, zooals licht te denken is. Eer hij tot een besluit kon komen wat hij zou zeggen of doen, was Norah de kamer reeds uit. Ik geloof niet dat hij ooit ernstig plan had gehad om voor de oude dienstmaagd van zijne vrouw naar de politie te zenden, want hij trok hare strikte eerlijkheid geen oogenblik in twijfel. Het was hem alleen maar te doen geweest om haar aan het spreken te krijgen, en hem te vertellen wie de man was, en in dit doel zag hij zich teleurgesteld. Bijgevolg was hij erg boos en hij keerde naar zijn oom en tante terug in een staat van volslagen teleurstelling en verwarring; hij vertelde hun, dat hij niets uit haar had kunnen krijgen; dat er wel den vorigen avond iemand in huis moest zijn geweest, maar dat zij niet had willen zeggen wie. Op dit oogenblik kwam zijne vrouw in de grootste ontsteltenis de kamer binnen en vroeg wat er toch met Norah gebeurd was, die in jagende drift zich aangekleed en in aller ijel het huis verlaten had.

"Dat ziet er verdacht uit," zeide mijnheer Chadwick. "Dat is de handelwijze niet van iemand, die eerlijk in zijne schoenen staat." Mijnheer Openshaw zweeg. Hij was bitter uit

het veld geslagen. Maar mevrouw Openshaw wendde zich tot mijnheer Chadwick en riep met eene drift en heftigheid, die men niet van haar gewoon was:

"Gij kent Norah niet, oom! Zij is vertrokken omdat zij zich diep gekrenkt gevoelt dat men haar verdenkt. O, had ik haar maar gezien en gesproken. Zij zou mij zeker alles gezegd hebben." Alice wrong zich de handen.

"Om u de waarheid te zeggen, neef," vervolgde mijnheer Chadwick tegen Openshaw op zachten toon, "ik weet waarlijk niet hoe ik het met u heb, gij die altijd zoo voortvarend zijt en meestal met den slag waarschuwt, hoe is het mogelijk dat gij thans, nu er alle reden van vermoeden bestaat, juist niets doet? Uwe vrouw is eene zeer verstandige vrouw, dat geef ik toe; maar zij kan evengoed gefopt worden als andere menschen, geloof ik. Ik verzeker u dus, als gij niet naar de politie zend, dan doe ik het."

"Goed," hernam mijnheer Openshaw gemelijk. "Ik kan Norah niet vrijwaren. Zij heeft zich zelve niet willen zuiveren, dat zij gemakkelijk had kunnen doen, naar ik meen. Maar ik trek er mijne handen van af, en wil er niets mede te doen hebben; want ik ben overtuigd, dat de meid onschuldig is; zij heeft zoovele jaren bij mijne vrouw gewoond, en ik verlang haar niet tot schande te brengen."

"Maar als dat zoo is, zal zij genoodzaakt zijn om zich zelve te zuiveren. Dat is in allen geval een goed ding."

"Zeer goed, zeer goed! Ik ben reeds zat van de heele zaak," riep Openshaw. "Kom, Alice, ga gij maar naar boven bij de kindertjes, die zullen er erg genoeg aan toe zijn. Ik zal u nog iets zeggen, oom!" riep hij, zich op eens weder tot mijnheer Chadwick wendende, nadat hij Alice's verbleekt en bekommerd gelaat had gezien; "ik ben er bepaald tegen, dat gij naar de politie zendt. Ik zal mijne tante eene broche koopen, die tweemaal zooveel waard is, nog heden den dag; maar ik wil niet gedoogen, dat gij Norah verdenkt, of dat gij mijne vrouw verdriet doet. Ziedaar, dat zeg ik u."

Hierop ging hij met Alice de kamer uit. Mijnheer Chadwick wachtte bedaard tot hij buiten gehoor was en zeide toen tegen zijne vrouw: "Met al die mooie philanthropische praatjes van Tom, ga ik toch even bedaard naar de politie om die verduivelde meid te ontmaskeren. Gij houdt u maar alsof gij er niets van weet."

Met deze woorden ging mijnheer Chadwick naar het commissariaat van politie en deed zijn beklag over het geval. Het streelde hem niet weinig, dat zijne verdenking tegen Norah zooveel indruk scheen te maken. Al de aanwezigen waren van zijn gevoelen, en onmiddellijk werden er stappen gedaan om haar op te

sporen. Naar alle vermoeden was zij naar den man gegaan, die waarschijnlijk haar beminde zou zijn. Op de vraag van mijnheer Chadwick hoe zij dien zouden uitvinden, begonnen zij te glimlachen en de schouders op te halen, en spraken zoo geheimzinnig van onfeilbare middelen en wegen om hem te ontdekken, dat mijnheer Chadwick met een hoogen en genoeglijken dunk van zijne eigen schranderheid naar het huis van zijn neef terugkeerde. In de gang kwam zijne vrouw hem reeds te gemoet met een berouwhebbend gezicht en fluisterde hem verlegen toe:

„O, Chadwick, ik heb mijne broche teruggevonden. Zij stak juist met de punt in de strook van mijne bruine zijden japon, die ik gisteren aanhad. Ik heb mij zoo inderhaast ontkleed, dat zij er zeker in is blijven haken, en ik had mijne japon maar provisioneel in de kleerkast gehangen. Zoo even, terwijl ik haar wilde opvouwen, om haar weg te leggen, vond ik de broche! Het spijt mij geweldig; maar ik kon niet anders denken of zij was mij ontstolen.”

Haar man mompelde iets tusschen de tanden, dat veel had van: „Loop naar den duivel, met je broche en met alles! Had ik u die maar nooit present gedaan.”

Hij nam terstond zijn hoed en stormde terug naar het commissariaat, hopende dat hij nog tijdig genoeg zou komen om de politie-maatregelen tot opsporing van Norah te stuiten. Maar hij kwam te laat; de detectieve agenten waren er reeds op uit.

Waar zat Norah? Gebogen onder den drukken last van haar schrikkelijk geheim, had zij den ganschen nacht bijna geen oog gesloten, niet wetende wat zij spreken of zwijgen zou. Op dezen vreeselijken gemoedstoestand waren de vragen van Ailsie gevolgd, die haar bewezen dat zij den Man had gezien, zooals het onnoozele kind haar vader noemde. Daarop kwam de verdenking van hare eerlijkheid. — Weinig minder dan waanzinnig was zij de trap opgevlogen; had haar hoed en doek genomen, en al het overige, zelfs hare beurs achtergelaten. In dat huis kon zij het niet langer uithouden, dat was het eenige dat haar duidelijk scheen. Zij waagde zelfs niet om eerst de kinderen te gaan zien, uit vrees dat die haar besluit zouden doen wankelen. Bovenal dachtte zij de terugkomst van mijnheer Frank om zijne vrouw op te eischen. Zij wist geen raad wat zij beginnen of verzinnen zou, als zij van zulk eene ontzettende ramp getuige moest zijn. De drift om aan dit dreigend gevaar te ontgaan was nog sterker beweegreden voor hare vlucht, dan de bitterheid der verdenking die tegen haar bestond; ofschoon deze laatste haar besluit had verhaast. Zij liep eerst eenige straten ver in ijvlende vaart, al snikkende en schreiende, dat zij den vorigen nacht had moeten opkroppen

uit vrees van de nieuwsgierigheid der anderen gaande te maken. Eindelijk bleef zij staan. De gedachte kwam bij haar op, Londen voorgoed te verlaten en zich naar hare geboorteplaats, Liverpool, te begeven. Met dit voornemen kwam zij in de nabijheid van het spoorweg-station te Euston Square en tastte zij in haar zak naar hare geldbeurs! Zij had die thuis gelaten. Haar hoofd bonsde geweldig, hare oogen waren rood engezwollen van het weenen, zij moest blijven staan om te bezinnen waarheen zij nu hare schreden zou richten. Op eens valt haar de gedachte in, dat zij naar mijnheer Frank zou gaan, zou zien of zij hem kon opsporen. Den vorigen avond had zij hem alles behalve vriendelijk behandeld, al had haar hart sinds al dien tijd om hem gebloed. Zij herinnerde zich dat hij haar, op het oogenblik toen zij hem bijna de deur uitstiet en om zijn adres vroeg, een hotel had genoemd. in eene straat niet ver van Euston Square. Daarheen ging zij nu, zij wist nauwelijks met welk doel, anders dan om haar geweten te stillen, door hem te verzekeren hoe diep zij met zijn lot begaan was. In haar tegenwoordigen toestand gevoelde zij zich onbekwaam om te raden, te troosten, te helpen, of iets anders te doen dan met hem te klagen en te weenen. Toen zij aan het logement naar hem vroeg, vernam zij dat daar zulk een persoon logeerde, die eerst den vorigen dag aangekomen, maar terstond na zijne aankomst was uitgegaan, zijn goed achterlatende, en sedert dien tijd niet was teruggekeerd. Norah vroeg nu of zij mocht blijven om op zijne terugkomst te wachten. De kasteleines — door het bezit der bagage tamelijk goed voor schade gewaarsborgd — had er niet tegen, liet haar in eene kamer, en sloot de deur bedaard achter haar toe. Norah was uiterst vermoeid en viel weldra in slaap, eene koortsige, onrustige sluimering, die eenige uren aanhield.

De detectieve agent was haar intusschen reeds op het spoor gekomen eer zij het logement intrad, waar hij haar terstond volgde. Nadat hij aan de kasteleines verzocht had om haar een uur lang in bewaring te houden, zonder hiervan eenige reden op te geven dan zijn lastbrief, dien hij haar toonde, was de dikke dame wel in haar schik dat zij haar gast reeds bij voorraad zoo goed verzekerd had, en keerde de agent naar het commissariaat terug om van zijn wedervaren verslag te doen. Hij zou Norah terstond hebben kunnen in hechtenis nemen, maar zijn doel was om, zoo mogelijk, ook den vreemdeling op te sporen, die men vermoedde dat den diefstal gepleegd en tot hiertoe zich nog niet vertoond had. Aan het commissariaat komende, vernam hij dat de broche gevonden was; en bijgevolg behoefde hij niet naar het logement terug te keeren.

Norah sliep door tot de avond begon te dalen. Zij werd wakker. Er was iemand aan de deur. Zou het mijnheer Frank zijn? Haastig streek zij hare verstrooide en reeds half grijze haren glad, die haar over de oogen waren gevallen, en stond op om hem te ontvangen. In

zwak van al 't gebeurde, zonk zij op den grond neder. Tot hare verwondering hief mijnheer Openshaw haar minzaam op. Zelfs de politiedienaar hielp een handje om haar op de canapé te leggen, en ging op verzoek van mijnheer Openshaw om wat wijn en sandwiches; want

DAAR ZAT HIJ, RUSTIG EN VERGENOEGD ZIJNE PIJP ROOKENDE, AAN DE DEUR VAN EENE HOUTEN HUT OP VIER WIELEN. (Blz. 148).

plaats van mijnheer Frank trad mijnheer Openshaw binnen, vergezeld van een politie-man.

„Dit is Norah Kennedy,” zeide mijnheer Openshaw.

„O, mijnheer,” gilte Norah, „ik heb de broche niet weggenomen, waarlijk ik heb het niet gedaan. O, mijnheer, ik kan niet uitstaan dat men mij zoo verdenkt,” en nog ziek en

de arme meid lag bijna dood van vermoeienis en uitputting.

„Norah!” zeide mijnheer Openshaw zoo vriendelijk als hij kon, „de broche is terecht. Zij hing aan de japon van mevrouw Chadwick. Ik vraag u vergeving voor alles. Waarlijk, het spijt mij dat ik er u lastig over ben gevallen. Mijne vrouw is er bijna ziek van. —

Eet, Norah! Of wacht, zal ik u eens aan een glas wijn helpen?" vervolgde hij, haar hoofd ophoudende om er iets van in hare keel te gieten.

Terwijl zij dronk herinnerde zij zich weder waar zij was en op wien zij wachtte. Plotse-ling duwde zij mijnheer Openshaw terug en riep: „O, mijnheer, gij moet weg. Gij moet geen minuut langer hier blijven. Als hij komt zal hij u vermoorden.”

„Helaas, Norah! ik weet niet wie hij is. Maar er is hier iemand weggegaan, die nooit weer terug zal komen, iemand dien gij schijnt te kennen en die ik vrees dat u na aan't hart ging.”

„Ik begrijp u niet, mijnheer,” riep Norah. De ongewoon vriendelijke maar treurige toon van haar meester bracht haar nog meer in de war dan zijne woorden. De politie-man was op verlangen van mijnheer Openshaw de kamer uitgegaan en zij waren thans alleen.

„Gij begrijpt toch wel wat ik bedoel, als ik zeg dat hier iemand is heengegaan die nooit weer terug zal komen. Hij is dood!”

„Wie?” vroeg Norah, bevende van top tot teen.

„Er is een ongelukkige in den Theems gevonden, hedenmorgen — verdronken.”

„Heeft hij zich zelve verdronken?” vroeg Norah somber.

„Dat weet God alleen,” antwoordde mijnheer Openshaw op gelijken toon. „Uw naam en adres aan ons huis heeft men in zijn zak ontdekt; dat, en zijne beurs, is het eenige wat bij hem gevonden is het spijt mij dat ik het u moet zeggen, arme Norah! maar gij zult mede moeten gaan om het lijk te zien.”

„Waarom?” vroeg Norah.

„Om te weten wie het is. Dat wordt altijd gedaan, als er gelegenheid toe bestaat, om zoo-doende de oorzaak van den zelfmoord te ontdek-ken — gesteld dat het zelfmoord is. Ik twijfel geenszins of het is dezelfde man die u gisteren-avond aan ons huis kwam bezoeken. Het is wel treurig, dat gevoel ik.”

Hij sprak langzaam en hield bij iederen vol-zin even op, om te zien of hij Norah niet tot hare gewone bedaardheid kon terugbrengen, daar hij vreesde dat haar hoofd niet in orde was, zoo wild en verstrooid stonden hare blik-ken.

„Mijnheer Openshaw,” zeide zij eindelijk. „ik heb u een schrikkelijk geheim te ontdekken — maar gij moet het nooit aan eenig sterveling vertellen; gij en ik moeten het voor eeuwig verbergen. Ik had gedacht om het alleen voor mij zelve te bewaren, maar ik zie nu wel dat ik niet kan. Die arme man. — Ja! dat doode, verdronken mensch daar, is, zoo ik vrees — mijnheer Frank, de eerste man van mevrouw!”

Mijnheer Openshaw zat alsof hij doorschoten

was. Hij sprak geen woord; maar een poosje later wenkte hij Norah om voort te gaan.

„Hij kwam gisterenavond bij mij — toen gij allen — God zij gedankt — allen naar Rich-mond waart. Hij vroeg mij of zijne vrouw le-vend of dood was. Ik heb hem bijna onmen-schelijk hard en stug behandeld, en dacht meer aan uwe thuiskomst dan aan zijn ongelukkigen toestand. Ik sprak bits tegen hem, en zeide eindelijk dat zijne vrouw weder getrouwd en zeer tevreden en gelukkig was. Ik dreef hem weg en stiet hem bijna de deur uit; en nu ligt hij daar dood en koud!”

„God zij mij genadig!” riep mijnheer Open-shaw.

„God vergeve ons allen!” zeide Norah: „Gindsche arme man heeft misschien minder vergiffenis noodig dan een van ons. Hij was onder de wilden geweest — had schipbreuk ge-leden — ik weet niet wat al — en had brieven geschreven, die nooit terecht zijn gekomen.”

„Heeft hij zijn kind gezien?”

„Ja, — hij heeft haar gezien! Ik bracht hem naar boven, om aan zijne denkbeelden eene andere richting te geven; want ik dacht dat hij voor mijne oogen dol zou zijn geworden. Ik kwam hier, om hem te zoeken, dat had ik hem beloofd. De moed ontzonk mij toen ik hoorde dat hij nog niet was teruggekomen. — O, mijnheer! hij is het zeker!”

Mijnheer Openshaw trok aan de schel. Norah was te zeer ontsteld om op hem te letten, of om zich te verwonderen over hetgeen hij deed. Hij vroeg om schrijfgereedschap, schreef een brief, en zeide toen tegen Norah:

„Ik heb een brief aan Alice geschreven, om haar te zeggen dat ik noodzakelijk voor eenige dagen uit de stad moet, dat ik u gevonden heb, dat gij wel zijt, en dat gij haar vriende-lijk laat groeten en morgen weer thuis zult komen. Thans moeten wij samen naar het politie-bureau; gij zult het lijk moeten verken-nen; ik zal het wel met geld goedmaken om de namen en bijzonderheden uit de dagbladen te houden.”

„Maar waar gaat gij naar toe, mijnheer?” vroeg Norah, blijkbaar ongerust.

Mijnheer Openshaw wachtte eene poos eer hij haar antwoordde, en zeide toen:

„Norah, wij gaan eerst samen den man zien, dien ik zoo zwaar heb verongelijkt — buiten mijn weten en tegen mijn wil, dat is waar, maar het schijnt mij thans toe alsof ik hem vermoord had. Ik wil zijn hoofd in een eervol graf leggen alsof hij mijn eenige broeder was; en toch, hoe moet hij mij gehaat hebben. Ik kan niet tot mijne vrouw terugkeeren voordat ik alles voor hem gedaan heb wat ik kon. Dan keer ik tot haar terug met een vreeselijk ge-heim op mijn gemoed. Ik zal er nooit meer van spreken, als deze dagen eenmaal voorbij

zijn. Ook gij zult het niet doen, dat weet ik."

Zij gaf er hem de hand op; en nooit hebben zij later, noch tegen iemand, noch tegen elkander de zaak weder genoemd.

Norah ging den volgenden dag weder naar huis. Er werd geen woord meer gerept over de reden van haar plotselinge vertrek, twee dagen te voren. Alice was door haar man in zijn brief gewaarschuwd, om van den vooronderstelden diefstal der doekspeld te zwijgen; en steeds gewoon om de wenken of wenschen van hen, die zij liefhad, blindelings te volgen, sprak zij er niet meer van en behandelde Norah alleen met de meest mogelijke bescheidenheid en achting, als om haar geleden onrecht te vergoeden.

Evenmin vroeg Alice naar de reden waarom mijnheer Openshaw, staande het bezoek van zijn oom en tante, uit de stad was gegaan. Zij was wel gewoon dat hij voor zijne zaken alles liet staan, en als hij eenmaal had gezegd dat het niet anders wezen kon, was het haar wel. Toen hij terugkwam, was hij ernstig en stil; en van dien tijd af scheen hij zonderling veranderd. Hij was nadenkender, en misschien minder actief, hij was en bleef wel is waar even beslissend, maar in zijn doen scheen hij nieuwe en misschien betere beginsels en eene andere gedragslijn te volgen. Voor zijne vrouw kon hij nauwelijks vriendelijker zijn dan hij altijd geweest was; maar het was als beschouwde hij haar thans als iets heiligs, dat hij niet alleen met liefde, maar ook met eerbied moest behandelen. Zijne zaken bleven steeds vooruitgaan en hij verzamelde een groot vermogen, dat hij voor de helft op haar liet vastzetten.

Vele jaren na deze gebeurtenissen — een paar maanden na haar moeders dood, reed Ailsie met haar „vader" (zoo had zij mijnheer Openshaw altoos genoemd) naar een kerkhof even buiten de stad; daar werd zij naar zekere grafterp gedragen door hare diensmaagd, die echter naar het rijtuig werd teruggezonden; op de kleine blauwe zerk stonden de letters *F. W.* en eene dagteekening; dat was alles. Samen bij het graf zittende, vertelde mijnheer Openshaw haar de geschiedenis; en om het droevig lot van dien armen vader dien zij nooit gezien had, behalve (onwetend) op dien eenen avond, stortte hij de eerste en eenige tranen die zij ooit uit zijne oogen zag vloeien.

„Eene zeer belangwekkende en boeiende historie," zeide ik, toen Jarber de eerste reeks zijner ontdekkingen in triumf oprolde; „eene historie, die recht tot het hart spreekt — vooral het laatste gedeelte; maar —" hier hield ik even op en keek Trottle aan.

Trottle leverde terstond protest in, in den vorm van een gemaakten hoest.

„Wel!" zeide ik, terwijl ik met hem mijn geduld begon te verliezen. „Ziet gij niet dat ik uw woord verlang en uw advies noodig heb, maar niet uw hoest?"

„Precies, mevrouw," antwoordde Trottle, op een toon van eerbiedige halsstarrigheid, die genoeg zou zijn geweest om eene heilige in het harnas te jagen. „Betrekkelijk die historie meent u, als ik u wel begrijp, mevrouw!"

„Ja, ja!" riep Jarber. „Laat ons ten minste hooren wat onze goede man te zeggen heeft."

„Welnu, mijnheer," hervatte Trottle, „dan verlang ik te weten waarom het huis aan de overzijde zoo lang heeft leeggestaan, en ik zie volstrekt niet in dat deze vraag door uw vertelsel is opgelost. Dit is alles wat ik heb aan te merken, mijnheer."

Ik had grooten lust om mijn stijfhoofdigen knecht op dat oogenblik tegen te spreken. Maar hoe uitmuntend de vertelling op zich zelf ook wezen mocht, gevoelde ik dat hij er juist het zwakke punt van had getroffen, wat namelijk het bepaalde doel aangaat waarmede Jarber haar had voorgelezen.

„En is dit alles wat gij hebt aan te merken?" herhaalde Jarber. „Maar toen ik deze kamer binnentrad heb ik immers gezegd dat ik een aantal ontdekkingen had opgedaan, en nu komt gij reeds dadelijk tot het besluit dat de reeks mijner hulpbronnen is uitgeput. Mag ik u verlof vragen, lieve dame, om dezen lastigen persoon zooveel mogelijk nader in te lichten, door de voorlezing van nummer twee?"

„Mijne bezigheden raken zoo ten achteren, mevrouw," zeide Trottle, zich naar de deur terugtrekkende, op het oogenblik toen ik Jarber verlof gaf om voort te gaan.

„Blijf hier, Trottle!" riep ik op beslissenden toon, „en stel mijnheer Jarber in de gelegenheid om uwe tegenwerping te beantwoorden, nu gij die eenmaal gemaakt hebt."

Trottle nam opnieuw plaats, met een gezicht als een martelaar; en Jarber begon weder te lezen, met zijn rug naar den vijand gekeerd, bepaalder dan ooit.

III.

IN DE SAMENLEVING.

Gedurende een der donkerste omwentelingsperiodes, die het Huis had te doorworstelen, geraakte het in handen van een spellemann, met andere woorden, „van een ondernemer van publieke vermakelijkheden." In dit karakter kwam hij voor op de registers van het kerspel, tijdens hij het bewuste pand in huur had; men

behoefde dus niet lang naar zijn naam te zoeken. Hij zelf was evenwel niet zoo gemakkelijk uit te vinden, daar hij steeds een zwervend leven leidde en de gezeten burgers hem uit het oog hadden verloren, terwijl de zoogenaamde fatsoenlijke lieden te trotsch of te schuw waren om te willen weten dat zij hem ooit gezien of gekend hadden. Eindelijk echter ontdekte men in de moeraslanden aan den oever van den Theems, in den omtrek van Deptford en de naburige moestuinen, een ijzergrauw personage, met een grooten flambard op, eene fluweelen jas aan, en met een gezicht waarop de graveerstift van weer en wind zooveel karakters en lijnen had gekrast, dat hij meer had van een getatoueed wildeman dan van een beschaafd Europeaan. Daar zat hij, rustig en vergenoegd zijne pijp rookende, aan de deur van eene houten hut op vier wielen. De zoogenaamde karavaan ¹⁾ scheen voor het winterseizoen gestationeerd te zijn aan de uitmonding van eene modderige kreek; en al wat er bij of omheen lag, de mistige rivier, de benevelde moerassen, de dampende moestuinen, rookten en dampen om het hardst met den ijzergrauwen man. Te midden van dit smokende gezelschap bleef de trechter der houten hut niet in gebreke, maar trok zijne pijp met de overigen op de gezelligste manier.

Bij de categorische vraag, of hij de persoon was die eens het bewuste Leege Huis in huur had gehad, keek de ijzergrauwe fluweeljas verwonderd op, en zeide: Ja! — Dan was zijn naam zeker Magsman? — Ja, dat was hij — Tobias Magsman, — kerkelijk was hij gedoopt als Robert, maar in den regel heette hij van een kind af Tobias. Men had immers niets tegen Tobias Magsman, zou hij denken? Anders, als er eenig bezwaar in stak, moest men het maar zeggen!

Er was geen het minste bezwaar in, daar kon hij gerust op zijn. Maar, men had eenige vragen te doen over dat Huis, en of hij er ook bezwaar in zou vinden om te zeggen waarom hij het verlaten had?

Volstrekt niet; waarom zou hij? Hij had het alleen verlaten om een Dwerg.

„Om een Dwerg?”

„Ja, om een Dwerg,” herhaalde mijnheer Magsman met zekeren ernst en nadruk; „alleen om een Dwerg.”

„Zou het ook veel geveegd zijn van mijnheer Magsman's genegenheid en gelegenheid, om ter opheldering in eenige nadere bijzonderheden te treden?”

„Wel, in het minst niet!” En mijnheer Magsman trad in de volgende bijzonderheden.

Het was al vrij wat jaren geleden, — lang

voordat de loterijen en meer dergelijke dingen werden afgeschaft, — toen mijnheer Magsman naar een goeden stand zocht, en hij dat huis zag, en bij zich zelve zeide: „Jou moet ik hebben als ik je krijgen kan. En als het alleen om geld te doen is, zal ik je hebben ook.”

De naaste bureu maakten veel drukte, en klaagden steen en been; maar mijnheer Magsman wist niet wat zij van hem dachten. Het was immers eene mooie zaak? — Was 't niet? Vooreerst hadt ge een zeil met de schilderij van den Reus, in eene Spaansche broek en kraag en zoo hoog als het heele huis, die met touw en takel werd opgeheschen tot aan het dak, zoodat het hoofd met de kroonlijst gelijk kwam. Dan was er een zeil, voorstellende de beeltenis der Albinosche Dame, die hare witte haren liet zien aan de mariniers en militairen, in volle uniform. Dan was er eene schilderij, voorstellende de beeltenis van een Indiaanschen Wildeman, een lid van de scalpeerende volksklasse der menschenetende Kannibalen. Dan was er eene schilderij, voorstellende de beeltenis van een Britschen Planter met zijn kind, aangevallen door twee Boa Constrictors; maar die Planter met zijn kind, en die twee Constrictors hebben wij nooit gehad. Ook was er nog eene schilderij, voorstellende de beeltenis van een Wilden Woudezel uit de binnenlanden van Noord-Amerika; maar dien wilden ezel hebben wij ook nooit gehad, en nooit willen hebben, al hadden wij hem present kunnen krijgen. Eindelijk was er eene schilderij, voorstellende de beeltenis van den Dwerg, in tegenwoordigheid van koning George den Vierden en het geheele hof, tijdens Zijne Majesteit hem beschouwde en bewonderde, met al de verbazing, die Zijner Majesteits beleefdheid en stoutmoedigheid kon uitdrukken. De geheele voorgevel van het Huis was zoodanig met doeken en schilderijen bedekt, dat er van dien kant geen steen of zonnestraal zichtbaar was. En boven de deur stond op een bord langs al de vensters, dertig voet lang en twee voet hoog, met groote letters: MAGSMAN'S VERMAKELIJKHEDEN. De ingang was een paviljoen van groene sergie en tuingewassen. Een draai-orgel speelde onophoudelijk voor de deur; en wat de fatsoenlijkheid betreft — als drie stuivers de persoon niet fatsoenlijk is, zeg dan maar hoe het wezen moet.

Maar de Dwerg was toen ons voornaamste artikel, en inderdaad dubbel het geld waard. Onder zijne beeltenis stond hij beschreven als MAJoor TSCHOPFSKY, VAN DE KEIZERLIJKE BULGAARSCHER BRIGADE. Niemand was in staat om dien naam uit te spreken, maar daarvoor was hij natuurlijk ook niet gemaakt. Het publiek verhaspelde hem gewoonlijk in Chopski. En in de dagelijksche wandeling noemden ze hem altijd Chops; gedeeltelijk misschien omdat hij van zijn

¹⁾ Een groote reiswagen voor kermisvolk.

eigen naam Jobus, of Jobs heette, als hij ooit een eigen naam gehad heeft, moet ik er bij zeggen, want dat was hoogst twijfelachtig.

Was een buitengewoon klein man, dat was hij zeker. Wel is waar niet zoo klein als zijne beeltenis, want waar was ooit een dwerg, die zoo klein is als men hem uitschildert? Maar hij was een buitengewoon klein man, met een buitengewoon groot hoofd; en wat hij in dat hoofd had wist niemand dan hij zelf; als hij er ten minste ooit eenige berekening van gemaakt heeft, dat zelfs voor hem eene groote karwei zou geweest zijn. Maar vriendelijker manneke is er nooit gegroeid! Geestig, en moedig, en zonder den minsten trots. Als wij op reis waren met ons Gevlakte Kind Baby — al was hij maar een onnoozele dwerg, en al wist hij dat Baby geverfd was, voerde hij haar als eene moeder. Hij zou nooit een kwaad woord hebben gegeven aan den grootsten soldaat van de garde, zelfs niet aan Morphy, den reus. Eens, ja, werd hij een beetje grof tegen de Dikke Dame van Norfolk; maar dat was eene zaak van het hart, en als iemands hart zoo in eene dame betrokken is, en ze geeft de voorkeur aan een Indiaanschen wildeman, dan is men geen meester meer van zijne woorden.

Natuurlijk was hij altijd verliefd; dat is een vast type en een doorgaand phenomeen bij alle idioten en dergelijke onnoozele menschen. Maar hij was altijd verliefd op groote vrouwen. Ik voor mij heb nooit gezien, dat een dwerg zin had in eene kleine. Dat is eigenlijk een van hunne grootste merkwaardigheden.

Hij had nog een ander ding in zijn hoofd, dat zeker iets beteekende, of het zou er niet in geweest zijn. Hij meende namelijk altijd dat hij recht had op „eigendom.” Ook zou hij nergens zijn naam onder hebben gezet, al had hij leeren schrijven van een Jongeling zonder Armen, die zijn kost won met zijne teenen (volmaakt als een schrijfmeester; en dat was hij ook, want hij heeft aan honderden les gegeven); maar Chops zou liever van honger gestorven zijn, eer hij zijn brood had willen verdienen met eene hand op papier te zetten. Dat is daarom des te meer opmerkelijk, omdat hij werkelijk geen eigendom bezat, behalve zijn „huis” en zijn „bord.” Als ik „zijn huis” zeg, meen ik zijn hok of zijne kast, beschilderd met ramen en deuren als een prompt huis, met zes kamers, waar hij uit- en inkroop, met een diamanten ring (of althans even brillant) aan zijn voorsten vinger, en eene kleine bel uit het venster stak, van het salon, zooals het publiek het noemde. En als ik „zijn bord” zeg, meen ik een porseleinen thee-schoteltje, waarmee hij collecteerde voor zich zelven, aan het slot van iedere vertooning. Zijne aanspraak daarbij had ik hem zelf geleerd: „Mijne heeren en dames, geeft wel acht! de kleine man zal nu driemaal

de karavaan rondgaan, en dan verdwijnen achter het gordijn.” Als hij in zijn dagelijksch leven iets bijzonders te zeggen of te doen had, was dat zijn gewoon motto, en zonder mankeeren ook zijn laatste woord tegen mij, eer hij 's avonds in bed trad.

Hij bezat wat ik „eene schoone ziel” — eene poëtische ziel noem. Zijne ideeën van eigendom kwamen nooit sterker bij hem op dan wanneer hij op het orgel zat, terwijl het gedraaid werd. Zoodra had hem de klank der serafinen niet een beetje door de leden getrild, of hij begon te roepen: „Tobias! ik gevoel dat mijne eigendom aankomt — draai op! Ik tel mijne guinjes al bij duizenden, Tobias! draai op! — Tobias, ik word nog een man van fortuin! Ik voel de klinkende munt al rammelen in mijn zak, Tobias, en ik begin te zwellen als de bank van Engeland.” Dat noem ik de invloed der muziek op een poëtisch gemoed. Niet dat hij zooveel smaak had voor andere muziek, contrarie, daar had hij een afkeer van; maar mijn draai-orgel was alles voor hem.

Buitendien had hij een eeuwigdurende pik op het Publiek — en dat is een doorlopend phenomeen bij de meeste lieden, die er hun bestaan in moeten vinden. Wat hem in zijn vak het meest hinderde, was, dat het hem buiten de Samenleving hield. Meer dan duizendmaal heb ik hem hooren zeggen: „Tobias, mijne grootste ambitie is, om in de Samenleving te gaan. De vloek van mijne positie tegenover het Publiek is, dat het mij buiten de Samenleving houdt. Dat zegt niets voor zoo'n beest van een Wildeman; die is niet geschikt voor de Samenleving. Het zegt ook niets voor het Gevlakte Kind, die is niet geschapen voor de Samenleving — maar ik wel.”

Niemand van ons heeft ooit kunnen begrijpen wat hij met zijn geld deed. Hij had een goed salaris, dat hem werd toegeteld op de trommel, iederen zaterdag als de dag om was; daarbij had hij den vrijen kost en hij kon eten als een wolf, maar dat is eene eigenschap van alle dwergen. Zijn porseleinen schotel bracht hem ook menigen halven stuiver op, die hij eene week lang bewaarde, opgeknoot in zijn zakdoek. En toch had hij nooit geld. Dat hij het aan de Dikke Dame van Norfolk zou hebben verkwest, zooals sommigen dachten, was al te ongerijmd, en buitendien, daar hij toch zoo'n hekel had aan den Wildeman, dat hij hem zijn oorlogsdans nooit kon zien dansen, zonder hem aan te grijpen en binnensmonds voor Gans uit te schelden, zou hij onder zulke omstandigheden zich zelven niet hebben willen verarmen om haar een weelderig leven te bezorgen.

Maar onverwachts kwam het geheim uit, op zekeren dag bij de Eggham-wedrennen. Het Publiek scheen niet graag om binnen te komen, en Chops klingelde met zijne bel buiten het

venster van zijn salon uit al zijne macht, terwijl hij op zijne knieën lag en zijne voeten de achterdeur uitstaken — want hij kon het huisje niet in zonder te knielen, en de kamers waren niet diep genoeg zelfs voor de lengte van zijne korte beentjes. Van tijd tot tijd keek hij mij over zijn schouder aan, en riep: „Dat 's hier een schoon Publiek; waarom komt dat duivelsche kanalie niet binnen!” toen wij op eens een kerel met eene postduif in de hand midden onder het volk hoorden uitschreeuwen: „Zoo er iemand hier is die in de loterij een briefje heeft, de hoogste prijs is daar juist gevallen op nummer: drie, zeven, twee en veertig!” Ik voor mij zelven wenschte den kerel naar de vier elementen, daar hij ons de attentie van het publiek ontstal — want het publiek, moet ik u zeggen, kijkt altijd bij voorkeur naar alles, behalve naar het ding dat men hun wil laten zien; zoo gij hieraan twijfelt, neem er dan de proef maar eens van, roep ze bij elkander voor al wat ge wilt, en stuur er maar twee of drie op af die een beetje later komen dan de anderen, dan zult gij zien of het heele gezelschap niet veel meer belang stelt en nieuwsgieriger is om naar die twee achteraancomers te kijken, dan naar hetgeen men hun vertoont. Nu, zooals ik zeg, ik was niet best tevreden met dien man met zijne duivenpost, en wenschte hem alles behalve fortuin, toen ik de bel van Chops op eens het venster zag uitvliegen, naar eene oude dame, en hij als de drommel zijne kooi uit, die hij omver schopte, zoodat het gansche geheim bloot en op straat lag. Al schreeuwende pakt hij mij bij mijne kuit, met: „O, Tobias! Tobias! breng mij in den wagen en giet mij een emmer water over mijn hoofd of ik sterf, want ik ben eindelijk gekomen tot mijn eigendom.”

Twaalf duizend en eenige honderd ponden had Chops uit de loterij getrokken. Hij had een half lot gekocht naar de vijf en twintig duizend, en de hoogste prijs was op zijn nummer gevallen. — Ja, mijnheer, het is gebeurd. — Het eerste gebruik, dat Chops van zijn eigendom maakte, was den Indiaanschen Wildeman een duel voor te stellen, om vijfhonderd pond aan iederen kant, hij met eene vergiftigde stopnaald, en de Indiaan met een knuppel; maar de Indiaan kon zooveel geld niet opzetten, dus kwam er niet van.

Nadat hij eene week lang half razend was geweest — kortom in een toestand die hem zou hebben doen barsten, als hij maar twee minuten op het draaiorgel had moeten zitten — maar wij hielden hem wel van het orgel af — kwam mijnheer Chops mild uit zijne kas en maakte het genereus met ons allemaal — genereus, dat moet ik zeggen. Daarop stuurde hij naar een jongmensch van zijne kennis, een zeer fatsoenlijk jongmensch, croupier in eene

rouge-et-noir-tent, die destijds nog niet verboden waren. Hij was heel ordentelijk grootgebracht, zijn vader had hoog onder de livrestalknechts gestaan, maar een ongeluk in de commercie gehad met een ouden schimmel, dien hij kastanjebruin geverfd en voor volbloed had verkocht.

„Wel,” zeide mijnheer Chops tegen zijn vriend die zich zelven Normandy noemde — een verd — de leugen, onder ons gezegd. — „Wel, Normandy, ik ga in de Samenleving. Wilt ge meegaan?”

„Ja,” zegt Normandy. Wel te verstaan, mijnheer Chops, „zoo gij al de kosten voor uwe rekening wilt nemen?”

„Accoord,” zeide mijnheer Chops. „En gij krijgt nog eene vorstelijke toelaag bovendien.”

De croupier tilde mijnheer Chops op een stoel, om hem de hand te schudden, en antwoordde hem op poëtischen trant, met tranen in zijne oogen:

Mijn bootje dobbert aan de kust,

Mijn schip ligt op de ree.

Ik vraag niets meer, maar ga met lust

En steek met u in zee.

En zoo gingen die twee in de Samenleving, in een fourgon met vier witte schimmels en twee jockeys in 't zilver en zijde. Zij huurden kamers in Pall Mall te Londen, en waren verdwenen.

In den nazomer van het volgende jaar, op St. Bartholomeus-kermis, ontving ik een briefje, dat mij gebracht werd door een knecht, allerwonderlijkst opgeschikt met zilveren nestels en witte kaplaarzen. Ik poetste en reinigde mij zelven, en ging op den bepaalden avond naar Pall Mall. De heeren zaten onder hun glas na het diner, en de oogen van mijnheer Chops stonden zoo strak in zijn hoofd, dat ik inderdaad bang voor hem werd. Zij waren met hun drieën (in gezelschap bedoel ik) en de derde was mij zeer wel bekend. Toen ik hem het laatst zag, had hij een Romeinsch hemd aan, eene bisschopsmuts op, bedekt met een leeuwenhuid, en speelde hij op zijne manier de klarinet in een wilde-beestenspel.

Dat heerschap deed alsof hij mij niet kende, en mijnheer Chops zeide: „Heeren, dat is een oud vriend van mij uit vroeger dagen;” en Normandy keek mij aan door zijn lorgnet en riep: „Magsman! — blij dat ik u zie!” — hetgeen ik durf zweren, dat niet waar was. Mijnheer Chops, om hem behoorlijk aan tafel te krijgen, was met zijn stoel op een soort van troon geplaatst (omtrent zoo hoog als die van George den Vierde op de schilderij), maar uit een ander oogpunt bezien was hij daar alles behalve koning, want zijne twee heeren regeerden hem als keizers. Ze waren allen geheel als

paaschpoppen — prachtig! — en wat wijn betrof, die stroomde er in soorten.

Ik kreeg mijne beurt van al de flesschen, eerst ieder afzonderlijk (wat blief je?) en toen alle vier onder malkaer gemengd (wat zeg je?) en toen probeerde ik er twee half en half, en toen de andere twee. Kortom, ik passeerde er een plezierigen avond, maar met eene tendencie om te voelen dat ik genoeg had, zoodat ik het voor gemanierd hield om op te staan en te zeggen: „Mijnheer Chops, de beste vrienden moeten eens scheiden, ik zeg u dank voor de verscheidenheid van dranken, die gij mij zoo gul hebt toegestaan, ik zie u aan door een gaas van rooden wijn, en ik neem mijn afscheid.” „Nu dan,” antwoordde mijnheer Chops, „als het u ernst is, Magsman, til mij dan uit mijn stoel op uw rechterarm, en draag mij naar beneden dan zal ik u uitlaten.” Ik zeide hem, dat ik aan zoo iets nooit zou gedacht hebben; maar als hij het verkoos, dat ik het dan doen zou; dus lichtte ik hem van zijn troon. Hij rook sterk naar mader, en toen ik hem de trap afdroeg, was het alsof ik eene volle flesch wijn op mijn arm had, met eene slechte kurk of een gebroken hals.

Toen ik hem op de mat aan de voordeur neerzette hield hij mij vast bij een pand van mijn rok en fluisterde:

„Ik ben niet gelukkig, Magsman.”

„Wat scheelt er dan aan, mijnheer Chops?”

„Zij behandelen mij niet wel. Zij zijn mij niet dankbaar. Ze zetten mij soms op den schoorsteenmantel als ik geen champagne meer drinken wil, of zij sluiten mij op in de buffetkast als ik mijn eigendom niet wil afstaan.”

„Maak dat je van hen ontslagen komt, mijnheer Chops.”

„Ik kan niet. Wij zijn nu eenmaal in de Samenleving, en wat zou de Samenleving dan wel zeggen.

„Ga dan weer buiten de Samenleving,” zeide ik.

„Dat kan ik niet. Gij weet niet waar gij van spreekt. Als men eenmaal in de Samenleving is, kan men er niet weer uit.”

„Neem mij dan niet kwalijk, mijnheer Chops, dat ik het u zeg,” riep ik, ernstig mijn hoofd schuddend; „maar dan beklaag ik u, dat gij er ooit ingegaan zijt.”

Mijnheer Chops schudde zijn groot hoofd zoo verbazend sterk, en sloeg er wel zesmaal met zijne hand tegen — met meer wijsheid dan ik ooit achter hem gezocht zou hebben. Daarop zeide hij: „Gij zijt een beste vent, maar gij hebt niet veel verstand. Goedennacht, Magsman, goedennacht! de kleine man zal nu driemaal de karavaan rondgaan en dan verdwijnen achter het gordijn.” Het laatste wat ik bij deze gelegenheid van hem zag, was, dat hij in een staat van halve bewusteloosheid, zooveel hij kon, de trappen opklauterde, een voor een,

op handen en knieën. Zij waren veel te steil en te hoog voor hem, al was hij nuchter geweest, maar hij wou zich niet door mij laten helpen.

Niet lang daarna las ik in de Nieuwspost, dat mijnheer Chops aan het hof was voorgesteld. Zoo stond er gedrukt: „Men zal zich herinneren” — en ik weet bij eigen ondervinding dat men het zich herinneren zal, al had het nooit gedrukt gestaan — „dat mijnheer Chops dezelfde bijzonder kleine persoon is, wiens schitterend geluk in de laatste Staatsloterij zoozeer de aandacht heeft getrokken.” — „Wel,” dacht ik bij mij zelve, „wat is toch het leven! Is hij er dan toch eindelijk geweest? En heeft hij koning George den Vieren mogen verbazen!”

(Om die reden liet ik dat zeil opnieuw overschilderen, mijnheer Chops met een zak geld in zijne hand, dat hij koning George den Vieren aanbod, terwijl eene groote dame met struisveeren op hem verliefd werd, met eene pruik, en een zwaard, en schoengespens, alles even correct).

Ik had toen het Huis nog in huur, dat thans een voorwerp van onderzoek is — al heb ik de eer niet te weten waarom — en ik hield vol met Magsman's Vermakelijkheden achttien maanden lang — nu met dit, en dan met dat, en dan weer met wat anders, soms ook niet veel bijzonders; maar altijd met al de doeken en schilderijen voor de deur. Maar ziet! op zekeren avond toen wij het laatste gezelschap hadden uitgespeeld, dat dien avond niet talrijk was, want het regende pijpenstelen, ik had juist eene pijp opgestoken en zat in het boven-achterkamerke, te zamen met den Jongeling zonder armen, dien ik weer voor eene maand geëngageerd had (ofschoon hij niet veel uitrichtte met zijne voeten; behalve schrijven) — wat hoor ik? — daar wordt hard aan de straatdeur geklopt.

„Hola!” zeide ik tegen den jongeling; „wat is dat?” Hij wreef zijne oogen uit met zijne teenen, en zeide: „ik kan het mij niet voorstellen mijnheer Magsman,” — maar hij kon zich zelden iets voorstellen; eigenlijk was hij vervelend gezelschap.

Het geklop hield maar niet op; ik leg mijne pijp neer, neem eene kaars op, ga naar beneden, en maak de deur open. Ik keek in de straat uit, maar zag niets en dacht nu dat er niemand was, tot ik mij in eens omdraaide, omdat er een klein creatuur, tusschen mijne beenen door, de gang inliep, en wie was het? wie anders dan mijnheer Chops!

„Magsman!” riep hij, „zoo gij mij op den ouden voet terug wilt hebben, kunt gij mij krijgen. Zoo gij dat wilt, zeg dan maar, ja! accoord!”

En verbaasd als ik was, zeide ik toch dadelijk: „Accoord, mijnheer Chops.”

„Accoord op uw accoord! en driemaal accoord!” riep hij. „Hebt ge niet een stukje te eten voor mij van avond?”

Ik was het brillante assortiment van vreemde wijnen niet vergeten die hij mij eens had laten pimpelen, in Pall Mall, en ik schaamde mij een beetje dat ik hem niets dan koude saucijzen en brandewijn met water kon voorzetten; maar hij nam ze beide en gebruikte ze met smaak, met een stoel als tafel, en hij zelf er bij op een tabouretje, net als in den ouden tijd. Ik stond en keek alsof ik mal was.

Eerst nadat hij zijne saucijzen schoontjes ophad (runderworst, twee en een kwart pond naar mijne beste berekening) scheen de wijsheid, die in dat manneke stak, er uit te komen, als bij manier van perspiratie.

„Magsman,” zeide hij, „kijk mij 'reis aan! Gij ziet nu iemand voor u, die in de Samenleving is gegaan, maar er weer uit is gekomen.”

„Och kom! Ben je er weer uit, mijnheer Chops! En hoe ben je er weer uit gekomen?”

„Losgekocht!” riep hij. De wijsheid, man, die uit zijn dikke hoofd sprak, met deze twee woorden, was zonder weerga.

„Beste vrind Magsman,” sprak hij weder, „ik moet u alles mededeelen wat ik bij deze gelegenheid ontdekt heb. 't Is wel duur betaald. Het heeft mij twaalf duizend vijf honderd pond gekost, maar het kan u misschien nog goeddoen in uw leven. Het geheim van die zaak is: niet dat een mensch in de Samenleving komt, maar de Samenleving komt in den mensch.”

Wat hij hiermede eigenlijk zeggen wou, begreep ik niet te best. Ik schudde mijn hoofd, zette een ernstig gezicht, en zeide tegen hem: „Gij hebt gelijk, mijnheer Chops.”

„Magsman,” zeide hij toen, mij bij een van mijne beenen vasthoudende, „de Samenleving is in mij gegaan, op de klank af van iederen guinje dien ik bezat.”

Ik gevoelde, man, dat ik bleek werd, en ofschoon van nature stout in mijn spreken, was ik nauwelijks in staat om te vragen: „Waar is Normandy?”

„Gedrost, met het zilver,” zeide mijnheer Chops.

„En de ander?” — hiermede bedoelde ik hem, die vroeger de bisschopsmuts gedragen had.

„Gedrost, met de juweelen,” zeide mijnheer Chops.

Ik ging zitten en keek hem aan, en hij stond op en keek mij aan.

„Magsman,” zeide hij, en hij scheen mij hoe langer hoe wijzer te worden, hoe heescher hij werd, „de Samenleving, alles in alles genomen, is niets meer dan eene dwergen-parade. Aan het hof van Koning George zelfs deden ze allen mijne oude zaken. Ja, Magsman, zij gingen er ook driemaal de karavaan rond met al

hunne hof-kostumes en eigendommen. Daar en overal elders liepen ze met belletjes om de menschen te lokken en te foppen. Overal ging het blauwe schoteltje rond om een extraatje; ja, Magsman, het porseleinen schoteltje is het universeele kostuum in de wereld.”

Ik begreep wel, dat hij het zuur had van zijn ongeluk, en ik kreeg diep medelijden met mijnheer Chops.

„Wat de dikke dames betreft,” vervolgde hij terwijl hij met zijn hoofd geweldig tegen den muur bonsde, „die vindt men met dozijnen in de Samenleving, en veel erger dan de origineele. De Dikke Dame van Norfolk is eigenlijk eene ergernis voor den goeden smaak — en eene remedie tegen de liefde — en zij draagt hare eigene straf in de gedaante van een Indianschen Wildeman! Hier stiet hij andermaal het hoofd tegen den muur. „Maar die anderen, Magsman, zitten in cachemieren sjaals, gouden braceletten en juweelen ringen te pronken, in kamers vol waaiers en sofa's, en zoolang je geeft als water, komen ze uit al de hoeken van 't kompas, zooveel als je maar verkiest. Zij zouden gaatjes in je hart drillen als in eene zeef. En als je niet meer te geven hebt, zullen ze je uitlechten in je gezicht, en je tot op het been toe afknagen, als gieren een dooden woudezel in de wildernis, en het is niets meer dan je verdiende loon!”

Hier gaf hij zich eene derde bons, nog harder dan te voren, en viel in onmacht.

Ik dacht niet anders of hij was dood. Zijn hoofd was zoo zwaar, en hij sloeg er zoo hard mede en viel neer als een baksteen, en zijne sensatie moet zoo geweldig geweest zijn, dat ik niet anders dacht of hij was dood. Maar met een beetje moeite hielp ik hem weer bij, hij zat plat op den vloer overeind, en zeide met meer wijsheid dan ik ooit in zijne oogen gezien heb:

„Magsman, het grootste onderscheid tusschen de twee wijzen van bestaan, die uw ongelukkige vriend heeft doorworsteld, is dit: — hij stak zijne kleine magere hand op en er vielen een paar tranen over zijn knevel, (dien hij met veel moeite had laten groeien, maar dat heeft een mensch niet in zijne macht) — „het grootste onderscheid is dit: Zoolang ik buiten de Samenleving bleef was ik voor een klein prijsje te zien; en toen ik in de Samenleving kwam, moest ik grof geld betalen om gezien te worden. Ik verkies nog liever het eerste, al werd ik er toe gedwongen. Laat morgen maar weer voor mij trompetten zooals voorheen.”

En zoo kwam hij weer bij zijn oude vak, alsof hij er nooit uit was geweest. Maar van het draaiorgel hielden wij hem toch af, en als er gezelschap was sprak hij nooit van zijn eigendom. Hij werd met iederen dag wijzer. Zijn blik op het publiek en zijne begrippen van de samenleving waren helder, wonderlijk

en ontzaglijk, en zijn hoofd werd al dikker en dikker naarmate hij wijzer werd.

Hij hield zich in 't eerst vrij goed, en trok veel volk, negen weken lang. Na verloop van dien tijd verklaarde hij mij op zekeren avond, toen de vertooning afgeloopen en de deur gesloten was, dat hij gaarne een beetje muziek verlangde.

„Mijnheer Chops,” zeide ik (want na zijn fortuin heb ik hem altijd mijnheer genoemd; al deed de wereld het niet, ik deed het,) „mijnheer Chops, ben je wel zeker dat je lijf en je ziel het zouden kunnen verdragen om op een orgel te zitten?”

Wat gaf hij mij ten antwoord? — „Tobias, toen ik ze laatst op de trap tegenkwam, heb ik het haar vergeven en den Indiaan ook. Ik ben er zeker van dat het orgel mij goed zal doen.”

Ik beefde als een riet toen ik begon te draaien; maar hij zat zoo stil als een lam. Ik durf te zweren zoo oud als ik word, dat zijn hoofd hoe langer hoe grooter werd hoe langer hij zat; ga dus eens na hoe groot zijne gedachten moeten geweest zijn. Hij bleef zitten tot al de deuntjes waren uitgespeeld, en kwam er toen af.

„Tobias,” riep hij met een lach, „nu gaat de kleine man nog eens driemaal de karavaan rond, en dan verdwijnt hij voorgoed achter het gordijn.”

Toen wij hem den volgende morgen gingen roepen, vonden wij hem, zoo ik hoop, in beter Samenleving dan de mijne of die van P a l l M a l l. Ik liet mijnheer Chops zoo fatsoenlijk begraven als in mijn vermogen was, volgde zelf achter zijn lijk als chef, en liet het zeil van George den Vierden vooruitdragen als banier. Maar het ging weldra slecht met mijne zaken, en met het Huis, zoodat ik de huur niet langer kon opbrengen, en ik mij weer met mijn wagen moest behelpen.

„Ziedaar! Niet dat ik triomfeeren wil,” riep Jarber, toen hij zijn tweede manuscript oprolde en Trottle scherp aankeek. „Niet dat ik triomfeeren wil over onzen vriend; maar ik vraag hem alleen of hij nu voldaan is.”

„Hoe zou hij anders kunnen?” riep ik, het woord opvallende voor Trottle, die een hardnekkig stilzwijgen bewaarde. „Ditmaal, Jarber, hebt gij ons eene amusante historie voorgelezen, maar tevens de quaestie van het Huis tamelijk voldoende opgelost. Natuurlijk staat het thans ledig. Wie zou toch in een huis willen wonen dat tot kermistent gediend heeft?” Bij deze laatste woorden keek ik naar Trottle, en Jarber zwaaide zegevierend met zijne hand in dezelfde richting.

„Laat hem thans spreken, de goede man,” riep

Jarber. „Wat hebt gij nu te zeggen, vriendje?”

„Ik heb u alleen maar te vragen, mijnheer,” begon Trottle droogjes, „of gij mij zoudt willen verplichten met een paar datums op te geven betrekkelijk de laatste historie?”

„Datums!” riep Jarber. „Wat heeft de man met datums te maken?”

„Ik zou, met alle respect, gaarne willen weten,” vervolgde Trottle even droog, „of die zoogenaamde mijnheer Magsman de laatste persoon was die het Huis in huur heeft gehad. Volgens mijn gevoelen — als ik zoo vrij mag zijn het te zeggen — was hij de laatste huurder niet.”

Met deze woorden maakte Trottle eene diepe buiging en ging bedaard de kamer uit.

Het was niet te ontkennen, dat Jarber, toen wij alleen waren, zat alsof hij een tik op den neus had gekregen, en erg uit het veld geslagen was. Blijkbaar had hij vergeten naar de datums te onderzoeken, en in weerwil van zijne bluffende grootspraak over de reeks van ontdekkingen die hij had opgedaan, kwam het thans mede aan 't licht, dat hij met zijne twee bereids voorgelezene vertellingen zijn tegenwoordigen voorraad geheel had uitgeput. Uit erkentenis voor de moeite, die hij zich gegeven had, achtte ik mij in gemoede verplicht, hem door een gepasten wenk uit zijne verlegenheid te helpen. Ik stelde hem dus voor, om op maandag, den dertienden daaraanvolgenden, weder bij mij op de thee te komen, wanneer hij intusschen den tijd zou hebben om de noodige nasporingen te doen, ten einde de tegenwerping van Trottle met glans te kunnen wederleggen.

Toen hij afscheid nam, kuste hij mij ridderlijk de hand, hield eene kleine gepaste aanspraak van dankbaarheid, en vertrok. In den loop dier week wilde ik Trottle niet aanmoedigen door hem zelfs eene enkele maal over het Huis te spreken. Ik kon wel vermoeden dat hij zelf bezig was met naar datums onderzoek te doen; maar ik liet hem begaan zonder er naar te vragen.

Op maandagavond, den dertienden, kwam die lieve ongelukkige Jarber punctueel op zijn tijd. Hij scheen vreeselijk vermoeid en was inderdaad een toonbeeld van zwakheid en afmating. Ik had reeds dadelijk gezien, dat het onderzoek naar de datums hem tegengevallen was, dat Magsman niet de laatste huurder van het huis geweest, en derhalve de reden van het ledigstaan nog ver te zoeken was.

„Wat ik deze week heb doorworsteld,” begon Jarber, „is met geen woorden te vertellen of met pennen te beschrijven. O, Sophonisba, ik heb eene nieuwe reeks ontdekkingen geopend! Gedoog dus dat ik de vorige twee als welgevallige offers op uw altaar nederleg, en wacht alvorens mij te beschuldigen, dat ik uwe nieuws-

gierigheid onbevredigd liet, tot ik u Nummer Drie zal hebben voorgelezen.

Nommer drie zag er als manuscript niet zeer omvangrijk uit, en toen ik hem dit te kennen gaf, verklaarde mij Jarber, dat hij mij voor dezen keer op een poëtisch opstel zou vergasten. In den loop zijner nasporingen was hij ook naar de Leesbibliotheek geweest om zich over het bewuste vraagstuk te doen inlichten. Al wat de leden der Bibliotheek van het Huis wisten, was dat eene vrouwelijke bloedverwant van den laatsten huurder, toen deze er uit vertrok, hun een klein dichtstuk in geschrifte had toegezonden, waarin eenige bijzonderheden vermeld werden aangaande gebeurtenissen die in het Huis hadden plaats gegrepen, en die zij verlangde dat door den directeur der Leesbibliotheek in druk zouden worden uitgegeven. Haar brief was zonder naam of dagteekening, en de directeur had het manuscript ongebruikt laten liggen, om het haar terug te geven, (wanneer zij zulks verkoos, daar het drukken en uitgeven van verzen niet tot zijn vak behoorde.) Zij had het echter nooit teruggevraagd, en nu had men op zijn speciaal verzoek het gedicht aan Jarber geleend, om het mij voor te lezen.

Eer hij begon, schelde ik tweemaal om Trottle, daar ik er op stond dat hij bij deze nieuwe lezing zou tegenwoordig zijn, als eene heilzame en welverdiende straf voor zijne stijfhoofdigheid. Tot mijne verwondering kwam Peggy binnen, die mij vertelde dat Trottle was uitgegaan, zonder te zeggen waarheen. Ik gevoelde mij terstond onwederstaanbaar geneigd om zijne vrijpostigheid, van 's avonds buiten mijn verlof uit te gaan, aan zijne oude kwaal toe te schrijven, en meende waarlijk niet anders of hij was weder aan 't lanterfantten.

Ter wille van mijn gast smoorde ik echter mijne verontwaardiging, zond Peggy zonder verdere aanmerkingen weg, en maakte mij zoo beleefd mogelijk gereed om te luisteren naar de voorlezing van Jarber.

DRIE AVONDEN IN HET HUIS.

Eerste avond.

Zustertrouw.

't Was duister in de smalle straat
En eenzaam, doodsch, en stil;
De hemel hing zoo laag en zwart,
De wind woei klam en kil.
Slechts 't klettren van een enk'len stap
Bij sneeuw en hagelslag
Verkondigt haar op somberen toon
't Verloopen van den dag.

Zij staart in 't smeulend kolenvuur,
En hoort het dof geruisch
Der droppels op het vensterglas:
't Was aaklig stil in huis:
Verkleumd van ziel zat Bertha daar —
Koud schier als 't stormgehuil
Daar buiten, — want haar levensster
Ging achter neevlen schuil.

De stem des bloeds, die haar zoo duur
Bezwoer: den strik te ontgaan,
En in den strijd der zustertrouw
Onwrikbaar pal te staan,
Werd thans gesmoord door droef gepeins,
De moed ontzonk haar hart: —
Haar pad, voorheen zoo licht en rein,
Scheen thans bewolkt en zwart.

Plicht, waarheid, deugd, die zij zoo trouw
Gediend had en, zoo 't scheen,
Haar zouden helpen, repton zich
En lieten haar alleen.
Dus wendde zij den treuren blik
Terug naar vroeger tijd,
Om haar gemoed met nieuwe kracht
Te wapnen tot den strijd.

Zij dacht, hoe zij haar prille jeugd
Als maagd niet had gespaard,
Toen ze ernstig die gelofte deed —
Dusver zoo trouw bewaard:
Dat zij haar broeder Herman steeds,
Zoo veel zij kracht bezat,
Bij zijn ontwikkelend kunsttalent
Zou steunen op zijn pad.

Hoe ze, in den wilden levenskamp,
Zijn eierzucht en zijn kunst
Getemperd, of bemoedigd had,
Door zusterernst of gunst;
Hoe zij haar aardsch geluk alleen
In 't zijne had gesteld;
En thans — vanwaar dat vreemd gevoel,
Dat haar de borst beknelt?

Haar thuis? — Ach! 't zalig stille land,
Bij 't murm'len van de bron,
Dat streelend avondwind-gesuis
Bij ondergaande zon,
Die middagschaatw in 't koele bosch,
Die beek, dat trillend riet,
Ja iedre bloem — scheen dubbel dier,
Toen zij 't voor hem verliet!

Zes jaren lang deed haar nu reeds
De dompige duffe stad
Zich zelf vergeten; eigenbaat
Had op haar ziel geen vat.
Als de avond slechts, bij kalm genot,
Hem aan haar zijde bracht,
En zij hem ernstig raden mocht,
Of prijzen, fier en zacht.

Hem was haar leven, lot en lust;
 Haar hart bedacht alleen
 Of zij hem nog iets geven kon,
 En was dan weltevreeën,
 Maar nu? — wat had haar ziel ontroerd,
 Wat onvergeetlijk woord
 Of lang vergeten wilde droom
 Heeft thans haar rust verstoord?

Zou zij hem voor een anderen vriend
 Verlaten kunnen? — hoe!
 Is 't mogelijk! prangt haar deze vraag
 De borst zoo angstig toe?
 Waar is haar trouw! was Herman dan
 De tweede voor haar hart?
 En kost haar zulk een ijdele droom
 Zooveel gewetenssmart?

Ja, straks heeft haar geschokte geest
 't Belofde land gezien —
 Een thuis, dat haar verleidelijk wenkt,
 Een liefdedroom — misschien
 Een leven — niet dien kalmen schijn
 Van daaglijksche eb en vloed,
 Maar 't leven in den schoonsten zin,
 Dat zij hier missen moet.

Nog galmt in haar verrukt gehoor
 De nooit vergeten stem,
 Die haar dit schoon vooruitzicht bood,
 Als bruid, vereend met hem!
 Gevolgd door woorden vol verdriet,
 Schier klinkende als verwijt,
 En toen — een halfgesmoord vaarwel!
 Maar koel, en voor altijd!

Wat was er van die zielskracht thans
 En van dat koen besluit?
 Hoe had zij toen haar levenskeus
 Zoo streng en stout geuit? —
 Had zij dan 't recht niet om de kans
 Te weigren, die God gaf,
 Of wees ze in dartlen overmoed
 Haar aardsche toekomst af?

Vandaag! — Ach! viel een enkle dag
 Haar reeds zoo zwaar en bang,
 Wat zou haar dan die bange strijd
 Niet kosten, levenslang?
 O! dat de hemel ooit zoo wreed
 Haar bruidskrans had verwoest,
 En nog veel wreder — dat zij zelf
 Haar lot beslissen moest!

Had zij er rouw van? — Neen, o neen!
 Zij aarzelt langer niet
 Te volgen, waar Gods raad haar riep,
 En haar Zijn wil gebiedt.
 De tranenstroom barst eindelijk los,
 Haar weedom is gesust,
 En in haar afgepijnde ziel
 Daalt kracht, en liefde en rust.

Het Kerstvuur vlamde helder op,
 De hagel ruischt nog neer,
 Maar Herman vond van haar verdriet
 Geen spoor of schaduw meer;
 Niets, dan dat Bertha hem dien dag
 Met dubblen ijver dient,
 En warmer kus van welkomst drukt
 Op 't voorhoofd van haar vriend.

Tweede avond.

Zustersmart.

Verlaten ligt de schildercel,
 Palet, penseel en staf.
 De schets, die op den ezel staat,
 Is nog niet droog of af.
 Een stilte, die het minst gerucht,
 Verborgten in haar schoot,
 Verraden zou — heerscht in het rond,
 Zoo roerloos als de dood.

Zoo voelt het Bertha thans. Zij wacht
 En luistert, als versteend
 Door angst, naar 't laatste veege sein
 Dat toegang haar verleent,
 Wanneer de zwakke levensvonk,
 Door koortsgloed weggeteerd,
 Zal uitgaan in den nacht des doods
 Die 't huis reeds overheert.

Doch waarom, daar het ziekvertrek
 Zes stappen verder ligt,
 Waagt Bertha zich daarbinnen niet?
 Wie houdt die deur haar dicht?
 Wat onverklaarbare vreemde macht
 Verjaagt haar van het bed,
 Waar de geliefde broeder sterft,
 Wie stelt haar hier de wet?

Ach! 't was geen lijden van één week,
 Dat haar ontronen zag;
 Haar huiselijk geluk verdween
 Niet met een enklen slag.
 Neen, maanden reeds dronk zij den kelk
 Der bittere ziele-smart,
 En brak de wreedste tiranny
 Haar trouwe zusterhart.

Nauw was op 't laatste Kerstgetij
 Haar bange strijd volstreên,
 Nog huiverde de harde keus
 Haar siddrend door de leên,
 Toen Herman — die er niets van wist —
 Als spottend met haar druk,
 Zijn jonge vrouw haar bracht in huis,
 En, blakend van geluk,

Riep, met een glimlach op 't gelaat,
 Al stond zijn oog reeds dof:
 „Dank, Bertha, God, dat Hij uw zorg
 Dus loont, en geef Hem lof,

Dat met mijn jonge bruid, voor u
Het uur der vrijheid slaat!"
O, Bertha! smoor uw bittren kreet,
Die roept: „T e laat, te laat!"

O, had zij 't slechts een week vooruit;
Vermoed, dat hij zoo ras
Zijn lot beslissen zou, en zij
Hier niet meer noodig was,
Dan zou zij — maar vergeefsche spijt;
Dat „hadden” en „ik zou”
Is damp; vergeet het, Bertha, spaar
Uw vruchtloos naberouw.

Dat hij haar nu wel missen kon
Bleek klaarder iedren dag;
Eerst zag zij 't met verwondring aan,
Toen met een bittren lach;
Liefde? — die gaf zijn vrouw hem 't best.
Raad? — Bertha zweeg er van.
Troost? — zou zij tweespalt willen zien,
Hier, tusschen vrouw en man?

't Vertrouwd gesprek, aan haard of disch,
Van 't zalig kindsch weleer;
De droom zelfs van zijn kunstnaarsroem
Kleurt haar de wang niet meer;
Die droom, waarin haar heldre blik
Zoo klaar de toekomst zag,
Waar het bedrieglijk klatergoud
Of de echte parel lag!

Allengs, maar des te zekerder,
Dreef Dora's hoovaardij,
Die zij voor echte liefde hield,
Haar weg van 's broeders zij';
En Bertha, hoe zij buigt en plooit
En op hun wenken past,
Wordt ras voor Herman een verwijt,
En voor zijn vrouw een last.

Nog meer: — zij vreest, en ziet weldra
Bewaarheid wat zij vreest,
Hoeveel zijn kunst haar schuldig was
Aan schoonheid, smaak en geest;
Zijn kunsttalent zelfs dwaalt van 't spoor,
Hij jaagt naar geld en gunst,
Daalt lager steeds, en streeft niet meer
Naar echte roem of kunst.

En thans ligt hij daar krank en sterft,
En wordt zijn laatste woord
Door Bertha niet, maar door zijn bruid
Van slechts één jaar gehoord!
De laatste zorg aan hem besteed,
't Gebed in stervensnood,
Is niet wat zij eens had geleerd
Met hem aan moeders schoot!

Daar roept men haar! — Zij gaat, en kust
Zijn hand, reeds stijf en kil;

Zij staart hem in 't gebroken oog,
En leest zijn laatsten wil.
De brave zuster wankelt niet
Maar blijft haar hart getrouw,
En zweert, dat zij, zoolang zij leeft,
Zal zorgen voor zijn vrouw.

't Is over. — Bertha weende niet;
Zij gunt zich zelfs geen rust,
Eer zij de half ontzinde bruid
Al snikkend heeft gesust.
Wel heeft haar 't zwakke kind van doen!
Zou zij dan klagen? Neen; —
De nieuwe plicht, dien God haar zendt,
Bezielt haar hart alleen.

Derde avond.

Vertwijfeling en troost.

Weer is het Huis ontvolkt en doodsch
Bij schemeravondstond;
Een enkele gestalte waart
De kamers langzaam rond,
En houdt bij iedren deurpost stil,
Als riep haar treurig hart
De schimmen der herinn'ring op
Van vroeger vreugd en smart.

Ja, diep en ernstig smacht de ziel,
Die jagend voorwaarts ziet
En haakt met hooploos ongeduld
Naar 't onbekend verschiet.
Maar dieper nog, en ernstiger,
Tuurt door het tooverglas
Des tijds, het oog dat rugwaart blik
En treurt om 'tgeen eens was.

Bij iedre haardstee blijft zij staan,
En rust op iedre trap,
En staart door al de vensters uit,
En peinst bij elken stap:
Wat heeft het afgeloopen jaar
Aan Bertha toegebracht?
De derde Kersttijd meldt het ons,
De derde en laatste nacht.

Het wuft en grillig weduwkind
Zocht, ja, een maand of twee,
En vond bij Bertha heul en troost
En kracht in 't naamloos wee;
En Bertha — o, die laatste taak,
Zoo trouw door haar vervuld!
Wat heeft zij veel om 's broeders wil
Gedragen en geduld!

De lente bracht met milder lucht
De zwaluw weer op 't nest,
En Bertha hoort — „dat Leonard
Terugkeert uit de West!"

Wat was het, blijdschap of verdriet,
 Hoop, — vrees, die haar bewoog,
 Een bos haar op de kaken riep
 En tranen in haar oog? —

Hij kwam terug. — Wie vroeg haar ooit
 Zoo dringend en zoo teêr
 Naar Herman's uitgang? — Leonard
 Was ook zijn vriend weleer —
 Hij kwam weer daaglijks, en zij vond
 Voor haar geschokt gemoed,
 Door andrer leed verzwakt, bij hem
 Weer kracht en levensgloed.

Toch stoort zijn ronde zeemansstem
 Haar zorg voor Dora niet,
 Wier glimlach zij van dag tot dag
 Met vreugd herleven ziet.
 Zoo brak weer licht voor 't klein gezin
 Door 't donkere wolfloers heen,
 En de avond bracht er heil en troost
 Als Leonard verscheen. —

Een maand verliep, de zomer kwam;
 De gouden Juni tooit
 Met blauwer lucht en warmer zon
 De sombre stad, en strooit
 Haar landelijke schatten uit,
 En voert haar gaven in,
 Gedragen op de geurige wiek
 Der zéfers en der min.

Op zekren avond — vroeger reeds
 Dan Bertha hem verwacht, —
 Streelt haar de geur der bloembouquet
 Die hij haar daaglijks bracht.
 Verkwikkend dringt door 't open raam
 De frissche rozengeur
 De kamer binnen waar zij zit,
 En lokt haar naar de deur.

Zij luistert: ja, hij was het wel!
 Zij toeft, om eerst haar hart,
 Dat sneller dan gewoonlijk klopt,
 Te stillen — maar, o smart!
 Wat hoort zij? 't Is zijn volle stem!
 En Dora antwoordt zacht;
 Hij pleit opnieuw — zij kent dien toon,
 Die taal, dien klank, die kracht!

„— Zou Bertha er niet boos om zijn!”
 „— Neen,” antwoordt hij bedaard,
 „Bertha is veel te groot van ziel
 „En veel te vroom van aard,” —
 „— Maar meende hij haar wel oprecht?”
 „— Ja, met al 't vuur der min
 „Eenmaal in 't leven slechts gevoeld,
 Van ganscher hart en zin!”

Weer lispelt zij een soort van klacht:
 „— Eens was haar toevertrouwd,

„Dat hij met Bertha....” — Neen, o neen!
 „Bertha was veel te koud
 „Voor liefde, en, wat hem zelf betrof,
 „Had hij haar ooit bedoeld,
 „Dat was een wilde droom der jeugd,
 Lang over en bekoeld.”

Daar stond zij op den donkren rand
 Van 't heden en 't verleên,
 Den armen reiziger gelijk
 Dien bliksemlicht omscheen,
 Terwijl hij duizelt en met schrik
 Vooruit in d'afgrond staart,
 Maar rugwaarts deinzend, achter zich
 Nog dieper kloof ontwaart.

De scheemring daalt, 't wordt nacht, de geur
 Der bloemen wasemt voort;
 De sterren flonkren aan 't gewelf,
 De gaslamp aan de poort;
 En de uren vlieten droomend heen
 Voor 't pas verloofde paar,
 Eer een van hen verwonderd vraagt:
 „Waar blijft toch Bertha — waar?”

Zij kwam en hoort hen rustig aan;
 Vergeefs had men getracht
 Op haar gelaat een spoor te zien
 Dat zij aan Herman dacht.
 Zelfs geen verrassing of verwijt
 Vertelde haar gevoel;
 Haar stem klonk helder als altoos,
 Haar toon bleef even koel.

Ach! hadden ze eens haar klacht gehoord,
 Die losbarstte in geweën
 In 't holste van dien jammernacht;
 „Mijn Herman! als voorheen!”
 Ja, eens was hij haar vreemd geweest,
 Thans is de breuk geheeld,
 Den lang verloorne had zij weer:
 „Haar Herman! — onverdeeld!”

Weer brak de laatste Kersttijd aan,
 En Bertha hield het uit
 Bij 't altaar, waar zij Dora groet,
 Ten tweede maal de bruid.
 En na dien duistren avondstond
 Vlood zij, verteerd van spijt,
 Uit huis en stad, naar 't stille land,
 Verloren voor altijd.

„Verloren?” Neen, de jammergloed
 Werd eindelijk weer gebluscht,
 Haar ziel was door een vuur gegaan,
 Maar vond, gelouterd, rust.
 Eenmaal verwachtte Bertha nog
 Een beter, vaster goed;
 Maar hier op aard was God haar deel,
 God, en haar vroom gemoed!

Uit grond van mijn hart kon ik het kleine gedicht prijzen, toen Jarber met lezen gedaan had. Maar ik kon niet zeggen dat het mij eenigermate hielp om het geheim van het Ledige Huis op te helderen.

Of het kwam door de afwezigheid van den tergenden Trottle, of door loutere vermoedenis, zou ik niet durven zeggen, maar ik vond Jarber dien avond niet half zoo opgewekt en geestig als anders. Hij verklaarde wel dat zijne tot nu toe mislukte pogingen hem volstrekt niet afschrikten en dat hij vastelijk besloten had zijne nasporingen verder voort te zetten, maar hij sprak zoo verstrooid en slaperig en nam weldra afscheid, veel vroeger dan hij gewoon was.

Toen Trottle thuis kwam, en ik hem geweldig beknorde over zijne lichtmisserij, wees hij deze beschuldiging niet alleen ver van zich af, maar verzekerde dat hij in mijn belang was uitgeweest, en uit aanmerking daarvan, vroeg hij mij stoutweg verlof om voor twee dagen van huis te gaan, en dan nog een halven dag voor zich zelf te mogen hebben om zaken in orde te brengen, welke hij plechtig verklaarde dat ik in betrokken was. Uit aanmerking zijner veeljarige trouwe diensten, deed ik mij zelve geweld aan en stond hem zijn verzoek toe; terwijl hij van zijn kant op zich nam om het groote geheim van het Ledige Huis tot mijn volkomen genoegen te zullen oplossen, binnen eene week tijds, op maandagavond den twintigsten December.

Een dag of twee van te voren zond ik eene boodschap naar Jarber, om hem tegen dien avond bij mij op thee te verzoeken. Zijne hospita zond mij echter van zijnentwege een excuus, dat mij de haren schier deed te berge rijden. De arme hals zat met zijne voeten in 't warme water; met zijn hoofd in een flanelen onderrok; met zijne oogen achter een groen schermje; met de rheumatiek in zijne beenen; en met mosterdpappen op zijne borst. Daarbij was hij min of meer koortsig, en deed niets dan malen over een Huwelijk te Manchester, over een Dwerg, en over Drie Avonden, of Avondpartijen — dat wist zij niet recht — in een Ledig Huis, dat sinds jaren geen Water-taks betaald had.

Onder zulke kommervolle omstandigheden, werd ik natuurlijk met Trottle alleen gelaten. Zijne beloofde opheldering begon, evenals de ontdekkingen van Jarber, met het voorlezen van een geschreven stuk. Het eenige verschil, dat er tusschen zijne voorlezing en die van mijnheer Jarber bestond, was, dat hij zijn manuscript gesteld had in den vorm van een rapport, of verslag. Dit belangrijk document luidde als volgt.

IV.

TROTTLÉ'S VERSLAG.

De merkwaardige, in deze bladzijden verhaalde gebeurtenissen zouden waarschijnlijk, voor het grootste deel, niet hebben plaats gegrepen, zoo zekere persoon, met name Trottle, niet de vrijheid had genomen om, tegen zijne gewoonte, voor zich zelve na te denken.

Het onderwerp waarover gezegde persoon, voor het eerst in zijn leven, waagde eene geheel eigene meening te koesteren, had de belangstelling zijner geëerde meesteres bereids in hooge mate gaande gemaakt, en dit onderwerp — met andere woorden — was niets meer of minder dan het geheim van het Ledige Huis.

Met het bepaalde plan om zich tegenover de mislukte pogingen van mijnheer Jarber, zoo mogelijk, een goeden uitslag te verzekeren en een volkomen triomf te behalen, maakte Trottle zich gereed om op maandag den dertienden te beproeven, wat hij op eigen gezag zou kunnen uitwerken, ter opklaring van het bewuste mysterie — het „geheim van het Ledige Huis.” Zonder zich in 't minste te willen inlaten met ongerijmde berichten aangaande vroegere huurders en hunne historien, en zijn bepaalde doel steeds scherp in 't oog houdende, besloot hij terstond den kortsten weg te kiezen, en regelrecht op het Huis zelf af te gaan, om zich van aangezicht tot aangezicht te meten met den eersten persoon of de eerste personen, die hem de deur zou of zouden openen.

Zoo gebeurde het tegen licht en donker, op maandagavond den dertienden December, dat Trottle voor de eerste maal den voet zette op de stoep van het Ledige Huis. Toen hij er aanklopte, wist hij van het voorwerp zijner nasporing niets meer, dan dat de huisbaas een bejaard weduwnaar was, een man van vermogen, en dat hij Forley heette. Voorwaar, wel een zeer onbeduidend begin voor zulk eene gewichtige onderneming.

Na den klopper te hebben laten vallen, was het eerste wat hij deed, een zijdelingschen blik te werpen op het venster der voorkamer, om te zien of hij door eene reet in het blind zou kunnen ontdekken wat zijn geklop daar binnen ten gevolge had. Reeds dadelijk bespeurde hij de gedaante van eene vrouw, die nieuwsgierig naar den vreemdeling op de stoep uitkeek, en toen het venster haastig verliet, weldra terugkomende met een open brief in de hand, dien zij tegen het flauwe schemerlicht hield, eenige oogenblikken doorliep, en er toen weder snel mede verdween.

Vervolgens hoorde Trottle het schoffelen van voeten over de kale tegels in het voorhuis. Maar op eens hield dit geluid op en nu klonken hem

twee stemmen, eene schelle gebiedende en eene doffe weerstrevende stem verward in de ooren. Een poosje later hielden ook deze stemmen op — er werd een ketting afgelicht — een gren- del weggeschoven, de deur ging open — en Trottlé stond van aangezicht tot aangezicht met twee personen, eene vrouw van gevorderde jaren vooraan, en een man, die haar zoon kon zijn, achter haar, met zijn rug plat tegen den muur geleund.

„Ik wensch u goeden avond, mijnheer,” zeide de vrouw, zoo schielijk, en met zulk eene kakerige stem, dat hij er bijna van schrikte. „Koud weertje, mijnheer, niet waar? Kom in, als het u blijft. Gij komt zeker van mijnheer Forley. Niet, mijnheer?”

„Niet, mijnheer?” weergalmde de mansstem heesch, en met een soort van echo achteraan grinnikende, alsof hij er eene grap van had willen maken.

Zoo Trottlé „neen” had geantwoord, zou de deur waarschijnlijk voor zijn neus zijn dichtgeworpen. Hij nam dus de gelegenheid zooals hij die vond, en op gevaar af wat er van komen kon, zeide hij stoutweg: „Ja.”

„In orde, mijnheer,” zeide de vrouw. „Die goede mijnheer Forley schreef ons in zijn brief, dat een bijzonder vriend van hem tegen licht en donker hier zou komen op maandag den dertienden, of zoo niet, dan op maandag den twintigsten op hetzelfde uur, zonder fout. En nu komt u hier op maandag den dertienden; niet waar, mijnheer? De bijzondere vriend van mijnheer Forley, en geheel in ’t zwart gekleed; in orde, mijnheer! Wil u zoo goed zijn in de eetkamer te gaan, die houden wij altijd schoon en knapjes tegen dat mijnheer Forley hier komt. Ik zal intusschen eene kaars halen; binnen eene minuut ben ik weer hier. Het wordt al zoo vroeg donker om dezen tijd van het jaar, dat men haast niet kan zien waar men is, niet waar, mijnheer? En hoe gaat het met mijnheer Forley, hoe gaat het met zijne gezondheid? Wij hopen dat hij weer beter is, niet waar, Benjamin? Het spijt ons altoos als wij hem niet zien op den gewonen tijd, niet waar, Benjamin? Over eene halve minuut, mijnheer, als u zoo goed wilt zijn even te wachten, ben ik terug met licht. Kom, ga je mee, Benjamin?”

„Kom, ga je mee, Benjamin?” klonk dezelfde echo en hetzelfde gegriinnik, alsof hij voor de tweede maal een grap had willen maken.

In de ledige voorkamer alleen gelaten, was Trottlé nieuwsgierig wat er thans volgen zou, terwijl hij de schoffellende voetstappen langzaam de keukentrap hoorde afdalen. De straatdeur was bereids achter hem gesloten, gekettingd en gegrendeld geworden; er bestond dus voor hem geen de minste kans om uit eigen beweging naar buiten te komen, zonder dadelijk gerucht te maken.

Gelukkig was Trottlé geen man van hetzelfde kaliber als mijnheer Jarber; hij nam dus de gelegenheid bedaard zooals hij die vond, en besteedde, terwijl hij daar eene poos alleen bleef, zijn tijd om bij zich zelve op te sommen welke ontdekkingen hij tot hiertoe reeds gemaakt had. Vooreerst had hij ontdekt, dat mijnheer Forley gewoon was om het huis geregeld te bezoeken. Ten tweede, dat mijnheer Forley, door ongesteldheid verhinderd zelf te komen, thans een zijner vrienden zou zenden om hem te vertegenwoordigen; van welke regeling hij vooraf per brief aan de huisbewaarster had kennis gegeven. Ten derde begreep hij, dat die vriend de keus had tusschen twee maandagen, op een bepaald uur tegen den avond, om zijne boodschap te bewerkstelligen, en dat Trottlé, bij toeval, dien dag en dat uur gelukkig getroffen had om zijne nasporingen te beginnen. Ten vierde wist Trottlé, dat hij door de overeenkomst van zijne zwarte kleeding als bediende zonder livree, met die van den bedoelden zaakgelastigde (wie het ook wezen mocht) de vergissing had helpen bevorderen van welke hij thans moest partij trekken. Tot dusver was alles goed. Maar met welke zaak zou die vriend zijn belast? en welke kans bestond er dat die vriend niet zelf kwam opdagen, van minuut tot minuut, dezen zelfden avond?

Terwijl Trottlé deze laatste vrij lastige vraag in gemoede stond te overwegen, hoorde hij de schoffellende voetstappen de trap weder opkomen, voorafgegaan door den glans van het heldere kaarslicht. Hij zag de wederverschijning der oude huisbewaarster met nieuwsgierige belangstelling te gemoet, daar de vallende avond-schemering, toen hij het huis binnenkwam, reeds te donker was om haar gezicht of dat van den man, die zij bij zich had, duidelijk te onderscheiden.

De vrouw trad vooraan, onmiddellijk op de hielen gevolgd door Benjamin, en zette den kandelaar met de kaars op den schoorsteenmantel. Trottlé is op zijn geweten af verplicht om haar te beschrijven als een hinderlijk drukke, en driftige oude fees, vreeselijk mager, scherp, en stekelig, zoo van oogen, neus als kin — spookachtig onrustig, schielijk en lachachtig — met een haveloozen toer onder hare smerige oude muts, en met korte, hoekige armen, en lange kromme nagels; daarbij scheen zij voor haar leeftijd onnatuurlijk behaagziek, balanceerde alsof zij springveeren in hare oude voeten had, en sprak met een ondeugend dartelen lach op haar gezicht; kortom, een oud wijf, dat (naar Trottlé's gevoelen) in de donkere middeleeuwen thuis behoorde en toen groot gevaar zou hebben geloopt om in een paar-denwed te worden gedompeld, in plaats van hier in de negentiende eeuw — belast te zijn met het bewaren van een christelijk huis.

„Mijnheer zal, zoo ik hoop, wel een beetje geduld hebben met mijn zoon Benjamin, niet waar, mijnheer?” vroeg de heks zonder bezemstok, naar den man wijzende, die achter haar met zijn rug plat tegen den muur in de eetzaal stond, evenals hij vroeger tegen den muur in de gang gestaan had. „Hij is er vandaag weer erg aan toe met zijne maag, mijn zoon Benjamin. En hij wil niet naar zijn bed, „maar volgt mij overal door het huis, trap op trap af, in kelder en kluis, tot in mevrouw haar kamer,” zooals het oude liedje zegt. 't Is zijne kwaal, de arme sukkel — obstructies, mijnheer, dat bederft zijn geheele gestel, en dat maakt hem zoo zwaarmoedig; obstructies is een leelijk ding, voor den beste zelfs, wat zegt u, mijnheer?”

„Wat zegt u, mijnheer?” weergalmde de zwaarmoedige Benjamin, in de kaars kijkende, als een uil in den zonneschijn.

Terwijl zijne akelige oude moeder tegen hem sprak, had Trottle gelegenheid om hem nauwlettend gade te slaan. Naar zijne bevinding, was „mijn zoon Benjamin” een klein mager mannetje, in een smerigen grijzen overrok, dicht onder de kin toegeknoopt en met lange panden, die tot op zijne uitgerafelde koeharen pantoffels afhingen. Zijne oogen stonden vrij waterig, zijne wangen waren bleek, maar zijne lippen hoogrood, en hij ademde zoo sterk door zijn neus alsof hij snorkte en, om zekere reden, bang was om zijn mond open te doen. Zijn hoofd slingerde zwakkelijk tusschen den monsterachtig hoogen kraag van zijn rok, en zijne handen bewogen zich links en rechts langs den muur, als grabbelden zij naar eene onzichtbare borrelflesch. Ronduit gesproken, scheen de kwaal van „mijn zoon Benjamin” dronkenschap te zijn, en dat wel dronkenschap van de domste, stompzinnigste en ongeneeslijkste soort. Deze slotsom was spoedig genoeg opgemaakt; maar bij de tweede beschouwing gevoelde Trottle, dat de man zijne aandacht sterker boeide dan zulk een onooglijk voorwerp verdiende, en dat hij den dronkaard met eene nieuwsgierigheid bekeek, waarvan hij zich in 't eerst geen rekenschap wist te geven. Was er iets bekends in zijn gezicht, ja of neen? Hij wendde zich een oogenblik van hem af, maar keerde het volgende oogenblik onweersstaanbaar naar hem terug. Eindelijk drong zich het denkbeeld bij hem op, dat hij vroeger ergens een gezicht moest hebben gezien, waarvan dat van den dronkaard eene verknoeide kopie scheen te zijn. — „Waar,” dacht hij bij zich zelven, „waar kan ik eens iemand hebben ontmoet, waaraan die zwaarmoedige Benjamin mij zoo sterk herinnert?”

Het was echter voor Trottle — nu het stekelige oog van het oude wijf hem van top tot teen begluurde en hare klappende tong hem de

ooren doof babbelde — de rechte tijd niet om met goed gevolg naar eene beuzeling te zoeken, die in een verkeerden hoek van zijn geheugen was weggeraakt. Hij verschoof dus de zonderlinge ontdekking in Benjamin's gezicht tot eene meer geschikte gelegenheid, om zich voor het tegenwoordige alleen met de hoofdzaak bezig te houden.

„Zouden wij niet liever in de huiskamer gaan?” vervolgde de oude heks, zoo familiaar alsof zij de moeder van Trottle geweest was in plaats die van Benjamin. „Daar is een beetje vuur op den haard, en de put in de achterkeuken stinkt vandaag niet erg; het is hier zoo kil voor iemand die niet veel vleesch heeft om zijn gebeente te bedekken. Maar u ziet er niet kouwelijk uit, mijnheer, wat zegt u? Behalve dat, wij hebben zoo weinig zaken te verhandelen, dat het de moeite niet waard is om er voor naar beneden te gaan. 't Is maar eene kleinigheid, wat zegt u, mijnheer. Een kort spelletje, bij manier van spreken, een spelletje van nemen en geven.”

Met deze woorden zwierven hare ondeugende oude blikken hongerig in de richting van Trottle's vestzak; zij begon te grinniken evenals haar zoon vroeger gedaan had, en klapte opgeruimd met de beenderige knokkels der eene hand, in de magere palm van de andere. Benjamin scheen wel te begrijpen wat zij meende, hij werd min of meer levendig, grinnikte en handklapte van den weerstuit en kwam in eens op een gelukkigen inval, dien hij ten behoeve van Trottle meende te moeten uitkramen.

„Pas op, mijnheer!” riep hij, zich tegen den muur klemmende, en met een ondeugenden hoofdknik naar zijne oude moeder; „pas maar op! zij zal u plukken!”

Door deze teekens en waarschuwingen ingelicht, viel het Trottle niet moeielijk, te begrijpen dat de kleinigheid, waarop men doelde, op het nemen en geven van geld nederkwam, en dat men verwachtte dat hij daarbij de gever zou zijn. Op deze hoogte van zijne stoutmoedige nasporingen gekomen, gevoelde Trottle zich voor het eerst bepaald ongemakkelijk, en wenschte hij hartelijk dat hij maar weder aan den anderen kant van de straatdeur mocht zijn.

Hij dacht zich bijna stomp op het zoeken van een gepast voorwendsel om zijne beurs te redden, toen de roerlooze stilte plotseling werd afgebroken door zeker geluid ergens boven in het huis.

Het geluid klonk volstrekt niet hard en was van een schuivend of schurend karakter, maar zoo zwak, dat het zeker het scherpste gehoor niet zou hebben getroffen, anders dan in een ledig huis.

„Hoor je dat, Benjamin?” zeide de oude huisbewaarster. „Hij is weer bezig, zelfs in

donker; — men zou toch zeggen! niet waar? Maar misschien zal mijnheer hem wel eens willen zien?" vervolgde zij, zich schielijk naar Trottle wendende en met hare grinnikende koppelaarsterstronie dicht bij de zijne. „Zeg het maar, als u verkiest, of gij hem zien wilt

de trappen niet om mij u laten afschrikken mijnheer, als u hem even zien wilt?"

„Hem?" dacht Trottle, „wat zou zij met hem meenen, een man, een jongen, of een huisdier van het mannelijk geslacht?" Wat zij er intusschen mee meende of niet, hij vond hier

»MAGSMAN," ZEIDE HIJ, EN HIJ SCHEEN MIJ HOE LANGER HOE WIJZER TE WORDEN, HOE HEESCHER HIJ WERD, »DE SAMENLEVING, ALLES IN ALLES GENOMEN, IS NIETS MEER DAN EENE DWERGEN-PARADE." (Blz. 152).

eer wij die kleine zaak tusschen ons afdoen? — dan zal ik den vriend van mijnheer Forley bijlichten, zoo goed of hij mijnheer Forley zelf was. Ik heb nog jonge beenen, dat Benjamin van de zijnen niet zeggen kan. 't Is of ik met iederen dag jonger en sterker, vlugger en joliger wordt, dat 's waarlijk waar! U moet dus door

gelukkig eene goede kans om van dat lastige neem- en geef-spelletje af te komen, en wat meer zegt — eene onverwachte gelegenheid om iets meer aangaande de geheimen van het raadselachtige Huis te leeren kennen. Trottle greep dus nieuwen moed en zeide oogenblikkelijk „Ja," met al het zelfvertrouwen van

iemand, die met deze zaak wel bekend was.

Benjamin's moeder nam de kaars van den schoorsteen en leidde Trottle vlug naar boven, terwijl Benjamin zelf haar als gewoonlijk poogde te volgen. Maar eenige treden hoog te klimmen, zelfs met behulp van eene goede leuning, was meer dan zijne eigenaardige kwaal toeliet en hij zelf geneigd scheen te durven wagen. Hij bleef dus hardnekkig op de onderste trede zitten, met zijn hoofd tegen den muur geleund, en de panden van zijn langen overrok op de trap achter en boven hem uitgespreid, als een parodie op den sleep van eene hofdame.

„Blijf daar toch niet zitten, lieve jongen,” riep zijne teerhartige moeder, terwijl zij de kaars snoot op het eerste portaal.

„Ik blijf hier zitten,” antwoordde Benjamin, die steeds zwaarmoediger scheen te worden; „ik blijf hier zitten tot de melk komt morgenochtend.”

De onvermoeide oude trippelde luchtig de trappen op, tot aan de eerste verdieping, en Trottle volgde met open oogen en ooren. Tot nog toe had hij niets buitengewoons gezien, noch in de voorkamer, noch in de eetzaal, noch op de trap. Het Huis was vuil, en leeg, en bedompt, maar er was niets dat zijne bijzondere aandacht trok, behalve het zwakke geschuif en geschraap boven hem, dat echter nu een weinig hoorbaarder werd — ofschoon nog altoos zacht — terwijl Trottle zijne geleidster volgde naar de tweede verdieping.

Op de tweede verdieping zag hij niets dan spinnewebben boven zich, en stukken pleisterkalk beneden zich, die van de zoldering en muren waren gevallen. De moeder van Benjamin scheen in 't minst niet kortademig, en zag er uit als ware zij desnoods gereed om tot aan den top van het Monument op te klimmen. Het zwakke, schurende geluid was alweer sterker en duidelijker geworden; maar Trottle begreep nog even weinig wat het wezen kon, als toen hij het beneden in de eetzaal voor het eerst hoorde.

Op de derde en laatste verdieping bevonden zich twee deuren; de eene, die naar den voorzolder geleidde, was gesloten, terwijl de andere, die op een kier stond, op eene achterzolderkamer uitkwam. In de zoldering boven het portaal was een valluik, dat met de vliering in verband scheen te staan; maar de menigte spinrag, die er in alle hoeken aanzat, bewees duidelijk dat het sinds langen tijd niet open geweest was. Het schrapende geluid liet zich hier duidelijker hooren dan ooit, en klonk aan den anderen kant der achterzolderdeur. — Tot groote geruststelling van Trottle was dit juist de deur die de oude huisbewaarster thans verder openstiet. Trottle volgde haar naar binnen, en nu stond hij toch eens in zijn leven stom van verbazing over hetgeen hij daar in die afgelegen zolderkamer te zien kreeg.

Het vertrek was geheel ledig, wat meubelen betreft. Den een of anderen tijd moest het zeker gediend hebben voor iemand die in zijn vak een hoog en sterk licht noodig had, want het eenige venster in de kamer, dat op eene ruime plaats achter het huis uitzag, was drie- of viermaal grooter dan een gewoon zolder-raam. Dicht onder het venster op de kale planken geknield, met zijn gezicht naar de deur, zag hij wat hij van alle aardsche schepsels, op dit uur en aan zulk eene plaats, zeker wel het minste zou verwacht hebben — een onnoozel schaap van een kind! — een arme, kleine, eenzame, wonderlijk gekleede dreumes, die, op zijn best genomen, niet ouder dan vijf jaar kon zijn.

Hij had eene verschoten, oude blauwe sjaal om, over de borst gekruist, en, opdat de tippen niet op den grond zouden slepen, met een grooten strik achter op den rug vastgeknoot. Onder de sjaal vertoonde zich de rand van iets dat naar het overschot van een fluweelen vrouwenrok geleek, en nog lager een paar erg bestopte bruine kousen, meer dan drie vierde te groot en te wijd, die zijne tengere beentjes en voetjes bedekten, want schoenen had hij niet aan. Een paar oude gebreide mofjes, die tot aan den elleboog van zijne kleine roode armpjes waren opgeschoven, en eene groote katoenen slaapmuts, die hem tot over de wenkbrauwen was gezakt, voltooiden het zonderlinge kostuum, dat de arme kleine stumper maar half kon vullen en nauwelijks kracht genoeg had om mee rond te scharrelen.

Wat evenwel nog vreemder was om te zien dan de kleeren die het aan had, was het spel, of liever het tijdverdrijf, waarmede het kind zich geheel in zijn eentje bezighield en waarin Trottle op eens het zwakke schuivende geluid vond opgehelderd, dat zich door de half openstaande deur, langs de trap, een weg had gebaand in de doodelijke stilte van het Ledige Huis.

Zooals reeds gezegd is, lag het kind, toen Trottle het voor het eerst zag, op zijne knietjes — wel is waar niet om zijn avondgebedje te doen, en nog veel minder uit angst omdat het in donker alleen moest blijven. Neen, even comisch en wonderlijk als zijn voorkomen, was ook zijne tijdpassering. Hij deed niets meer en niets minder dan voor werkman of schoonmaakster spelen, en schrobde op zijne manier den vloer. In zijne twee kleine handen hield hij een ouden, afgesleten schoenborstel, waarin nauwelijks eenige haren waren overgebleven, stijf vast, en schuierde er mede uit al zijne macht voor- en achterwaarts over de planken; met zooveel ijver en ernst alsof hij het schrobben sedert jaren gewoon was en er eene groote familie van onderhouden moest.

Het onverwacht binnenkomen van Trottle en

de oude huisbewaarder scheen hem in 't minst niet te storen of te verschrikken. Hij keek eerst eene minuut lang naar de vlam van de kaars, met een paar heldere, donkerblauwe oogen, en ging toen weder aan zijn werk, alsof er niets gebeurd was. Naast hem aan den eenen kant stond eene gescheurde sauspauze zonder steel, die zooveel als zijn emmer moest verbeelden, en aan de andere zijde lag een stuk van eene oude blauwe japon, die als dweil moest dienen. Nadat hij een paar minuten dapper geschrobd had, nam hij het lor op, doopte het in zijn zoogenaamden emmer, en deed alsof hij er water uit wrong, om den vloer droog op te doen, met een gezicht zoo deftig en ernstig als de beste raadsheer die ooit in een gerechtshof zitting had. Toen hij dacht dat de vloer redelijk droog genoeg was, hief hij zich recht op de knieën, om eens frisch adem te halen, zette de kleine roode armen in de heupen en knikte tegen Trottle.

„Daar!” riep de dreumes, zijne zijdeachtig blonde wenkbrauwen fronsende. „Marsch met die vuiligheid. Ik heb dien smerigen boel schoon-gemaakt; waar is nu mijn bier en mijne boterham?”

Benjamin's moeder begon zoo te lachen en te grinniken, dat Trottle niet anders dacht of zij zou er aan stikken.

„Wel goeie genade!” riep zij, „hoor me dien stumper eens. Men zou niet zeggen dat hij pas vijf jaar oud was, niet waar, mijnheer? Wees nu maar zoo goed om aan dien goeden mijnheer Forley te vertellen, dat gij hem gezien hebt en dat hij weer zoo handig en vroolijk als ooit aan 't schrobben was van mijn kamervloer, en toen hij gedaan had, om zijn bier en brood heeft gevraagd. Dat is zoo zijn spelletje, 's morgens, 's middags, en 's avonds, en dat verveelt hem nooit. Kijk toch eens hoe knap wij hem hebben aangekleed. Dat is mijne sjaal voor zijn kostelijk kleine lijf, en eene slaappmuts van Benjamin voor zijn kostelijke hoofdje, en een paar kousen van Benjamin, over zijne broek getrokken, om zijne kostelijke beentjes warm te houden. Hij is zoo vroolijk en snugger als er ooit een stumper in de wereld geweest is. — „Waar is mijn bier en brood!” — Zeg het nog eens, lieveling, zeg het nog eens!”

Als Trottle het kind in eene verlichte en warme kamer had gezien, gekleed als alle andere kinderen, en spelende met een tol, of eene doos vol soldaten, of een grooten bal, dan zou hij er in de gegeven omstandigheden vrede mede gehad en er misschien even luchtig en opgeruimd over gedacht hebben als de moeder van Benjamin. Maar nu hij den armen stumper, waarschijnlijk (want hij wist er zich anders geen voldoende reden voor te geven) uit gebrek aan geschikt speelgoed of gezelschap, de be-

spottelijke rol van eene oude huisvrouw zag vervullen en den vloer schrobben in plaats van spelen, vond Trottle, ofschoon hij zelf geen huisvader was, het tooneel, dat hij hier voor zich zag, een der treurigste en beklagenswaardigste in zijn soort die hij ooit had bijgewoond.

„Wel, mannetje!” riep Trottle bewogen, „je bent de knapste en stoutmoedigste kleine knaap uit gansch Engeland. Gij schijnt niet bang te zijn zoo geheel alleen in den donker.”

„Dat groote venster daar,” riep het kind, naar boven wijzende, „ziet ook in den donker, en ik zie van het groote venster.” Hier hield hij een poosje stil, kwam op zijne beenen en keek de huisbewaarder sterk aan. „Ik ben een goeie jongen,” riep hij, „niet waar? Ik haal kaarsen uit.”

Trottle vroeg zich in stilte af, wat het arme kleine schepsel nog meer zou moeten doen en uitsparen, behalve kaarsen? en opperde de gewaagde vraag: of hij wel ooit in de open lucht kwam om zich te verfrisschen? — O ja, hij deed nu en dan wel eens een loopje buiten de deur (om niet te zeggen door het huis), hij was zoo rad als een krekkel, de lieveling van allen — en de bevelen van dien goeden mijnheer Forley werden stipt uitgevoerd, zooals mijnheer Forley's vriend wel zag, en zooals zij hoopte dat hij hem trouw zou vertellen.

Daar Trottle hierop slechts één antwoord kon vinden, namelijk dat de bevelen van den goeden mijnheer Forley bevelen waren van een duivelschen schobbejak; en daar hij wel gevoelde dat zulk een antwoord den doodsteek zou hebben gegeven aan al zijne verdere ontdekkingen, verkropte hij zijne gewaarwordingen eer zij hem te machtig werden, zweeg stil, keek nog eens rond naar het groote venster, en toen weer naar het arme verlaten kind, om te zien wat het verder doen zou om zich te amuseeren.

De stumper had zijn schoenborstel en zijn blauwen katoenen lap in de blikken sauspauze gestopt, en scharrelde nu zooveel zijne lompe kleeren hem toelieten, met zijn zoogenaamden emmer in zijne armen, naar eene andere deur, die de achter- met de voorzolderkamer in verband stelde.

„Zeg,” riep hij terwijl hij ons over zijne schouders scherp aankeek, „waarvoor blijft gij daar met uw tweeën zoo staan? Ik ga naar mijn bed — dat zeg ik u!”

Hierop duwde hij de deur open en liep naar de voorkamer. Terwijl Trottle een paar stappen voorwaarts deed, om het kind te volgen, zette de oude huisbewaarder verbaasd de oogen op.

„Goeie genade!” riep zij, „hebt ge nog al niet genoeg van hem gezien?”

„Nee,” zeide Trottle. „Ik wil hem wel eens naar zijn bed zien gaan.”

Benjamin's moeders barstte los in een soort van stuipachtig geginnik, zoodat de kaarsen-domper, die aan den kandelaar hing, er van rammelde in hare bevende hand. Het idee, dat de goede vriend van mijnheer Forley tienmaal meer belang in den kleinen kabouter toonde te stellen dan de goede mijnheer Forley zelf, scheen in hare oogen zulk eene nooit gehoorde, weergalooze grap, dat zij mijnheer verzocht haar niet kwalijk te nemen, als zij zoo vrij was, van er hartelijk om te lachen.

Trottle liet haar vrij lachen, zooveel en zoolang zij verkoos, en kwam, na al wat hij hier reeds gezien en gehoord had, voor zich zelve tot de vaste overtuiging, dat de belangstelling van mijnheer Forley in het arme kind alles behalve groot of loffelijk mocht heeten. Hij stapte intusschen terstond naar de andere zolderkamer, terwijl de oude huisbewaarster, die het onuitsprekelijk grappig en genoeglijk scheen te vinden, hem onmiddellijk volgde met het licht in de hand.

In deze voorkamer stonden twee meubelstukken, vooreerst een lomp houten blok, of onderstel, zooals men gewoonlijk gebruikt om een vat bier op te leggen, en ten tweede eene groote, kreupele slaapbank, of krib op rollen. In het midden van deze krib, en omgeven door een oceaan van grauwe voddens, lag een klein eiland van erbarmelijk oud beddegoed; — een geruite zak, bijna zonder veeren, was driedubbel toegeslagen om tot peluw te dienen; daarover lag een gescheurd laken, en dito dekens, en daaronder zag men aan weerszijden twee verschoten paardenharen stoelkussens te voorschijn komen, die aan elkander waren gehecht, om voor matras te dienen.

Toen Trottle de kamer binnenkwam was de kleine eenzame stumper, met behulp van zijne biertelling, reeds alleen in zijne bedstee geklommen, en nu lag hij op zijne knietjes aan den rand van den beddezak, met een tip van de deken in zijne handjes, die hij juist gereed scheen om onder de paardenharen kussens in te stoppen.

„Wacht, wil ik je 'reis instoppen, ventje?“ zeide Trottle meewarig; „spring maar in je bed als een man, dan zal ik het eens probeeren.“

„Ik kan me zelven wel instoppen,“ riep de arme kleine dreumes, „en ik behoef niet te springen ook. Ik kruip er onder — dat zal je zien, hoor.“

Hiermede ging hij aan 't werk, stopte het laken en de deken aan alle kanten onder de kussens, behalve aan het voeteneind, waar hij het dek openliet. Toen kwam hij weer op zijne knieën overeind en keek Trottle stijf aan, alsof hij zeggen wilde: „Wat denk je wel, dat zoo'n knappe jongen als ik zich zou willen laten helpen?“ Nu begon hij zijn omslagdoek los te

knoopen en zijne kousen en broek uit te trekken, en was er in minder dan eene halve minuut mede klaar. Toen zijne sjaal in tweeën toevouwende, wierp hij die aan 't voeteneind los op het bed en riep: „Daar leit-ie, zie je wel?“ en nu dook hij aan 't voeteneind op eens onder het beddegoed weg, met zijn hoofd vooruit, en scharrelde zoo langzaam naar boven, tot hij eindelijk onder het laken en de deken door was gekropen en Trottle de punt van zijne groote slaapmuts aan het hoofdeind zag te voorschijn komen. Dit onmatig groote hoofddeksel was, gedurende de reis tusschen het beddegoed naar zijn hoofdkussen, zoo ver over zijne ooren geschoven, dat er, toen hij eindelijk aan het boveinde te voorschijn kwam, niets van zijn hoofd te zien was dan een en al slaapmuts tot over mond en kin. Van deze kleine hindernis had hij zich echter spoedig bevrijd, door den rand van zijne slaapmuts deftig op de vorige plaats te brengen, boven zijne wenkbrauwen, terwijl hij Trottle aankeek en riep: „Knap! wat zegt u, mijnheer? — Goedennacht!“ en hiermee trok hij zijn neusje weer onder het dek, zoodat er niets meer van hem zichtbaar was dan de pluim van zijne groote slaapmuts, die stijf boven het kussen uitstak.

„Wat een aardige jongen is hij toch, niet waar, mijnheer?“ zeide de moeder van Benjamin, terwijl zij Trottle met haar mageren elleboog een minzaam duwtje in zijn rug gaf. „Kom nu maar mee, van avond zullen wij niets meer van hem zien of hooren!“

„Wat ik u zeg, hoor!“ riep een schrill stemmetje onder de dekens, als de spotachtige nagalm op de laatste woorden der oude huisbewaarster.

Was Trottle in deze oogenblikken niet zoo sterk gespannen geweest op het groote geheim, dat hij zich had voorgenomen om uit te verschen en in al zijne wendingen en kronkelingen na te sporen, dan zou hij waarschijnlijk het arme kind terstond opgepakt en met beddegoed en al hebben weggedragen uit zijne zoldergevangenis, om het bij zijne menschlievende mevrouw in huis te brengen. Maar in de gegeven omstandigheden bedwong hij echter zulke plannen, dacht aan de mogelijkheden der nog onzekere toekomst en ging met Benjamin's moeder stilzwijgend de trap weer af.

„Pas op voor de leuning van de boventrap,“ riep zij, toen Trottle er onvoorzichtig de hand aan sloeg. „'t Is hier niet te vertrouwen. 't Is alles vermolmd en zoo rot als een mispel.“

„Maar als er soms menschen komen om het huis te zien, dan zul je ze toch zoo hoog niet brengen, denk ik?“ zeide Trottle, die geene gelegenheid ongebruikt wilde laten om dieper in de mysteriën van het leeg Huis door te dringen. „Hier breng je ze zeker niet, doe je wel?“

„Wel, lieve deugd, mijnheer!” riep zij, „wie zou hier komen? Geen sterveling die er ooit naar vraagt. De buitenkant van het huis is al meer dan genoeg om hen weg te jagen. Het spijt mij eigenlijk meer dan ik u zeggen kan. Dat placht mij nog dikwijls in eene goede luim te houden, als ik de goede lui zoo den een na den ander met den vreeselijk hoogen huurprijs kon afschrikken — vooral de dames. Als die vroegen: „Wat doet het van huur?” en ik zeide dan: „Honderd twintig pond in 't jaar,” dan was het: „Honderd twintig pond! Wel, er is geen huis in de heele straat dat meer van huur doet dan tachtig pond.” — „Dat kan wel waar zijn, mevrouw; maar andere huisbazen mogen met de huur leven zoo zij willen, mijn huisbaas staat op zijn oude recht en wil voor het pand evenveel huur hebben als zijn vader er voor getrokken heeft.” — „Maar de buurt is sedert dien tijd veel verminderd.” — „Honderd twintig pond, mevrouw.” — „Uw huisheer lijkt wel gek!” — „Honderd en twintig pond, mevrouw.” — „Wilt ge zoo goed zijn van mij de deur maar weer open te maken, vrouwtje?” en weg gingen zij. „Goeie genade! wat heb ik soms een plezier gehad, als ik ze zoo de straat op zag vliegen, met den klank van die verschrikkelijk hooge huur in hare ooren!”

Aan het slot van deze uitvoerige beschrijving bleef de oude huisbewaarster op het portaal der tweede verdieping een poosje staan, om te lachen naar hartelust; terwijl Trottle zorgvuldig in zijn geheugen opteekende wat hij zoo even gehoord had.

„Twee punten staan vast,” dacht hij bij zich zelve, „het Huis wordt opzettelijk leeg gehouden; en het middel daartoe is een huurprijs te vorderen, dien niemand betalen wil.”

„Heere, Heere!” riep Benjamin's moeder, plotseling van onderwerp veranderende en met ontzettende drift en gretigheid op die hatelijke geld-quaestie terugkomende, die zij reeds in de eetzaal op touw had gezet. „Wat wij al voor mijnheer Forley gedaan en niet gedaan hebben, is met geen woorden te zeggen of met geen pennen te beschrijven! Die kleine zaak tusschen ons, mijnheer, mocht wel een beetje grooter worden, gelet op de moeite die wij ons geven, Benjamin zoowel als ik, om dien stumper daar boven in zijne nopjes te houden en gelukkig te maken van 's morgens tot 's avonds. En als die goede mijnheer Forley eens kon denken om hetgeen hij aan mij en aan Benjamin te danken heeft...”

„Dat is het juist,” riep Trottle, haar op zijn pas in haar wanhopig beklag opvangende, daar hij kans zag om door middel van haar laatste gezegde aan die lastige geld-quaestie te ontsnappen. „Wat zoudt gij er van zeggen, als ik u eens vertelde, dat mijnheer Forley juist ernstig heeft gedacht aan die kleine zaak waar-

van gij spreekt — ernstiger zeker dan gij u thans wel verbeeldt. Het zal u misschien een beetje teleurstellen, als ik u zeg dat ik vandaag met ledige handen hier kwam?” (hare magere onderkaak zonk op dit oogenblik weg en hare ondeugende oude oogen staarden met een soort van panischen schrik toen zij het hoorde). „Maar wat zoudt gij er van denken, als ik u zeide, dat mijnheer Forley alleen op den uitslag mijner bevinding wacht, om mij den volgenden maandagavond tegen licht en donker andermaal hierheen te zenden, met eene veel grooter vereffening tusschen ons tweeën dan gij tot hertoe ooit gedacht hebt? Wat denkt gij er van, zeg?”

De oude heks kwam thans zoo dicht bij Trottle, eer zij hem antwoordde, dat hij bijna met een stuk van de oude balustrade naar beneden tuimelde, en hij voor een oogenblik niet wist wat er van hem worden moest.

„Kan u dat tellen?” riep zij, hare vier dorre vingers en duim opstekende en dicht voor zijne oogen houdende; „wat denkt mijnheer, zou het meer zijn dan dat?”

„Wat zoudt ge wel zeggen van twee handen in plaats van een?” zeide Trottle, haar op eens voorbijschietende, om te maken dat hij zoo gewind mogelijk de benedentrap afkwam.

Wat zij hem hierop antwoordde zal Trottle maar liever niet beschrijven, daar de huichelachtige oude feeks thans, als boven de wolken door het gouden vooruitzicht dat hij haar aanbod, zooveel heilige namen en personen over hem aanriep, die liever nooit over hare lippen moesten gekomen zijn, en zulk een stroom van zegenwenschen over hem uitgoot, dat hem de haren schier te berge rezen toen hij het hoorde. Hij ijld dus de trap af, zoo snel zijne voeten hem dragen konden, totdat hij eensklaps in zijne vaart werd gestuit op de onderste trede, waar de zwaarmoedige Benjamin zoo lang of liever zoo kort als hij was lag uitgestrekt, blijkbaar, zooals wel te verwachten was, in den zwaren slaap van een dronkaard.

Dit schouwspel herinnerde Trottle terstond weder de zonderlinge, straks reeds door hem opgemerkte gelijkenis tusschen het gezicht van Benjamin en dat van iemand dien hij vroeger in gansch andere omstandigheden had gekend, maar thans in zijn geheugen niet kon terugvinden. Hij besloot dus, alvorens hij het Huis verliet, om het ellendige voorwerp nog eens goed in oogenschouw te nemen; derhalve stiet hij Benjamin vrij onzacht wakker en zette hem overeind, met zijn rug tegen de trapleuning, voordat zijne moeder tijd had om tusschen beiden te komen.

„Laat dat maar aan mij over, ik zal hem wel oprisschen,” zeide Trottle tegen de oude feeks, terwijl hij Benjamin scherp in de oogen keek.

De schrik en verbazing, dat hij zoo stout werd aangepakt en wakker geschud, scheen den dronkaard voor eene halve minuut te ontneren, en toen hij voor het eerst de oogen opende, schitterden zij eenige seconden met een nieuwen glans, die in Trottle's onbedrieglijke geheugen een snel en helder licht verspreidde. De oude dommelige dronkemans uitdrukking keerde echter spoedig op zijn gelaat terug, en wischte bij hem alle verdere teekens en herinneringen van het verleden weder uit. Maar Trottle had er intusschen in een oogenblik genoeg van gezien, en liet den lodderigen Benjamin verder ongemoeid liggen voor hetgeen hij was.

„Aanstaanden maandag tegen licht en donker,” riep hij kortaf tegen de oude vrouw, om van haar gewauwel over de obstructies van Benjamin verschoond te blijven; „ik heb geen oogenblik tijd meer van avond, laat mij dus uit, oude juffrouw, als het u b'lieft.”

Met eenige laatste, hoogdravende zegenwensen voor Trottle, en een paar laatste dringende boodschappen voor den goeden mijnheer Forley, en een paar laatste, vriendelijke waarschuwingen, om toch den volgende maandag-avond niet te verzuimen, raakte Trottle eindelijk van haar onuitstaanbaar gezanik ontslagen, zag hij de straatdeur geopend, en bevond hij zich tot zijn onbeschrijfelijk genoegen weder aan de buitenzijde van het Ledige Huis.

V.

EINDELIJK VERHUURD.

„Ziedaar, mevrouw!” riep Trottle, terwijl hij het manuscript, dat hij mij had voorgelezen, oprolde en met een triomfanten klap voor zich op de tafel wierp. „Mag ik u thans vragen wat gij denkt van dit eenvoudig verslag, als eene gissing van mijn kant (tegenover die van mijnheer Jarber) naar de donkere geheimen van het Ledige Huis?”

Een paar minuten was ik buiten staat om een woord te spreken. Toen ik weder een weinig op dreef kwam, was mijne eerste vraag naar dat arme verlaten kind.

„Vandaag hebben wij maandag, den twintigsten,” vervolgde ik; „en gij hebt zeker de geheele week niet laten voorbijgaan, zonder opnieuw pogingen aan te wenden om nog iets meer te ontdekken?”

„Buiten mijn slapens- en etenstijd, mevrouw,” antwoordde Trottle, „heb ik geen uur ongebruikt gelaten. Met uw welnemen moet ik u zeggen, dat ik alleen aan het einde ben van hetgeen ik geschreven, maar niet van hetgeen ik gehoord of gedaan heb. Ik heb deze eerste

bijzonderheden slechts opgeteekend, mevrouw, omdat zij van zoo groot gewicht waren, en tevens omdat ik mij had voorgenomen met mijne geschreven documenten klaar te zijn, eer mijnheer Jarber, in eerste instantie, met de zijnen voor den dag kwam. Thans echter ben ik op het punt om u het tweede gedeelte van mijne historie, zoo beknopt en duidelijk mogelijk, mondeling voor te dragen. Het eerste dat ik u daarbij heb op te helderen, is, met uw verlof, wat ik ontdekte van mijnheer Forley's familieaangelegenheden. Ik heb er u in vroegere dagen over hooren spreken, mevrouw, en toen heb ik begrepen dat mijnheer Forley bij zijne overleden vrouw twee kinderen had, beiden dochters. De oudste dochter huwde, tot haar vaders volkomen genoegen, met zekeren mijnheer Bayne, een rijk heer, die in eene hooge betrekking van gouvernementswege naar Canada vertrok. Tegenwoordig woont zij daar nog met haar man en haar eenig kind, een meisje van acht of negen jaar. Heb ik het recht in zoover, mevrouw?”

„Volkomen recht,” zeide ik.

„De andere dochter — als kind de lieveling van mijnheer Forley,” vervolgde Trottle, „wierp haar vaders wenschen en de verwachtingen der wereld geheel in duigen, door zich in stilte te verbinden met iemand van geringe afkomst — een stuurmansmaat op een koopvaardijship, met name Kirkland. Mijnheer Forley heeft haar dit huwelijk niet alleen nooit kunnen vergeven, maar hij zwoer dat hij dit schandaal eenmaal aan haar en aan haar man zou wreken. Beiden ontsnapten intusschen aan zijne wraak, wat die ook wezen mocht. De man verdrong op zijne eerste zeereis na zijn huwelijk, en de vrouw stierf in het kraambad. Heb ik het recht, mevrouw, met u welnemen?”

„Volkomen recht,” zeide ik.

„Daar ik dus de familie zaken in orde heb, mevrouw, zullen wij thans tot mijne verdere nasporingen terugkeeren. Laatstleden maandag vroeg ik u verlof, mij voor twee dagen te absenteeren; ik besteedde dien tijd om de zaak aangaande Benjamin's gezicht te onderzoeken. Laatstleden zaterdag was ik van huis, toen u mij misschien noodig hadt, maar ik was aan 't lanterfanten, mevrouw, met een mijner vrienden, een boekhouder op een procureurs-kantoor. 's Morgens gingen wij samen naar de Kamer der Notarissen te Doctors' Commons, om het testament van mijnheer Forley's vader te lichten. Dit testament voor een oogenblik daargelaten, mevrouw, zal ik u verzoeken mij eerst te willen volgen, zoo gij er ten minste niet tegen hebt, in het onaangenaam onderzoek naar Benjamin's afschuwelijk gezicht. Het zal omtrent zeven jaren geleden zijn, dat ik, dank zij uwe goedheid, verlof kreeg om eene week lang bij mijne vrienden te Pendlebury te gaan doorbrengen. Een van deze vrienden (de eenige

die er thans nog over is) had een apotheek, en in diens winkel kwam ik in kennis met een van de twee dokters uit de stad, zekeren mijnheer Barsham. Die Barsham was een chirurgijn van de eerste klasse, en zou waarschijnlijk de eerste man in zijn vak zijn geworden, zoo hij niet tevens een zwijn van de eerste klasse ware geweest — een speler en een dronkaard, met wien eindelijk niemand meer te doen wilde hebben. Toen ik hem bij mijn vriend den apotheker leerde kennen, had de andere dokter, mijnheer Dix, die, wat bekwaamheid betrof, bij hem niet in aanmerking kon komen, al de praktijk tot zich getrokken; Barsham en zijne oude moeder verkeerden toen in zulk een staat van volslagen armoede, dat niemand begreep hoe zij nog langer buiten het armengesticht konden blijven.

„Benjamin en zijne moeder!” riep ik.

„Juist, mevrouw. Laatstleden donderdag (dank zij uw verlof) ging ik weder naar mijn vriend den apotheker te *Pendlebury*, om hem het een en ander over Barsham en diens moeder te vragen. Ik hoorde toen dat beiden de stad sedert vijf jaar hadden verlaten. Verder naar hunne omstandigheden vernemende, kwamen mij in den loop van het gesprek verscheidene zonderlinge zaken ter ooren. Gij zult zonder twijfel weten, mevrouw, dat mevrouw Kirkland, tijdens haar mans afwezigheid op zee, bevallen is in een logement van het kleine dorp *Flatfield*, en dat zij daar ter plaatse gestorven en begraven is. Maar wat zij zeker niet zult weten, is, dat *Flatfield* niet verder dan een klein uur gaans van *Pendlebury* ligt; dat de dokter, die over mevrouw Kirkland ging, mijnheer Barsham was; dat de baker, die haar hielp, Barsham's moeder was; en dat de persoon, die de hulp van deze twee inriep, niemand anders was dan mijnheer Forley. Of zijne dochter hem reeds vroeger geschreven had, dan of hij op eene andere wijs iets van haar te weten kwam, zou ik niet kunnen zeggen; maar zooveel is zeker, hij kwam omtrent eene maand voor hare bevalling bij haar (ofschoon hij gezworen had nooit weder iets van haar te willen hooren of zien) en hield zich, eenige weken, zoo voor als na dien tijd, beurtelings te *Flatfield* of *Pendlebury* op. Hoe hij de zaken met de Barshams beknoede, kon ik voor het oogenblik niet ontdekken, maar het is een feit, dat hij, tot ieders verbazing, den dronken dokter toen zeer goed in bedwang en zoowel van de speeltafel als van den brandewijn afhield. Het is tevens een feit, dat Barsham, zoolang hij over de arme vrouw praktizeerde, volkomen nuchter en goed bij zijn verstand was. Het is verder een feit, dat hij en zijne moeder kort na mevrouw Kirkland's dood uit *Flatfield* terugkeerden, het weinige, dat zij te *Pendlebury* hadden, bijeenpakt, en op eene

geheimzinnige wijs bij nacht de stad verlieten. En eindelijk ten vierde is het een feit, dat de hulp van mijnheer Dix, den anderen dokter, eerst werd ingeroepen acht dagen na de geboorte en de begrafenis van het kind, toen ook de moeder stierf, ten gevolge van verzwakking — eene verzwakking (om den vagebond Barsham te geven wat hem toekomt), die, volgens de onpartijdige verklaring van mijnheer Dix, niet was teweeggebracht door verkeerde geneeskundige behandeling, maar door den natuurlijke lichaamstoestand der ongelukkige kraamvrouw zelve.

„De begrafenis van het kind,” herhaalde ik, met eene huivering hem in de rede vallende. „Trottle! gij hebt dat woord „begrafenis” zoo zonderling uitgesproken — en thans ziet gij mij weder zoo vreemd aan.”

Trottle boog zich dicht naar mij toe en wees door het venster naar het *Ledige Huis*.

„De dood van het kind is te *Pendlebury* geregistreerd,” vervolgde hij, — „op een certificaat van dokter Barsham, onder den titel van „mannelijk kind doodgeboren.” Het kistje van het kind staat in het graf der moeder, op het kerkhof te *Flatfield*. Het kind zelf, daarvan ben ik overtuigd zoo waar als ik hier zit, leeft, en woont thans — als een verschoppeling en gevangene in dat akelige Huis.”

Ik zonk achterover in mijn stoel.

„'t Is tot hiertoe niets meer dan eene gissing, maar desniettemin staat het reeds in mijne ziel als eene waarheid,” vervolgde Trottle. „Houd goeden moed, mevrouw, en denk er over na. Het laatste dat ik van Barsham gehoord heb, was toen hij als dokter ging over de ongehoorzame dochter van mijnheer Forley. De eerste maal dat ik Barsham terugzie, is in een huis van mijnheer Forley, en in het bezit van een geheim. Vijf jaar geleden verliet hij te zamen met zijne moeder *Pendlebury*, plotseling, en op eene verdachte wijs. Vijf jaren later vind ik hem met zijne moeder te *Londen* terug, als bewaarders van een vijfjarig kind, dat zij op eene geheimzinnige wijs verborgen houden, in een leeg huis. Wacht! wacht even, als 't u belieft! ik heb nog niet uitgesproken. Het testament, dat mijnheer Forley's vader naliet, bekrachtigt onze vermoedens. De vriend, die met mij naar *Doctors' Commons* ging, nam kopie van den inhoud, en toen hij hiermede gereed was deed ik hem deze twee vragen: „Kan mijnheer Forley het geld en goed, dat hij bezit, nalaten aan wie hij verkiest?”

„Neen,” antwoordde mijn vriend, „zijn vader heeft er hem alleen de rente voor levenslang tot vruchtgebruik van verzekerd.” — „Maar gesteld eens dat een der gehuwde dochters van mijnheer Forley hem eene kleindochter, en de andere hem een kleinzoon had geschonken, hoe zou het dan met de nalatenschap gaan?” —

„Dan zou het geld en goed,” zeide mijn vriend, „geheel komen aan den kleinzoon, en alleen bezwaard worden met zekere jaarlijksche uitkeering aan zijne nicht. Na haar overlijden zou dit weder vervallen aan den mannelijken afstameling en aan diens erven.”

„Let nu eens wel, mevrouw! Het kind van mijnheer Forley's gehate dochter, wier echtgenoot alleen door den dood aan zijne wraakzucht ontruikt is, komt dus in weerwil daarvan, wettig op voor zijne geheele nalatenschap; terwijl het kind van zijne geliefde dochter voor levenslang renthefster blijft van haar laaggeboren neef! Hier bestond dus eene goede — ja al te goede reden — waarom het zoontje van mevrouw Kirkland als doodgeboren moest worden aangegeven. En wanneer nu, zooals ik voor mij zelve vast geloof, die aangifte gebaseerd is op een valsch certificaat, dan bestaat er nog zooveel te meer reden waarom het aanwezig van dat kind geheim gehouden, en ieder spoor van zijne bloedverwantschap moest worden uitgewischt, in de zolderkamers van dat Ledige Huis.”

Hier hield hij op en wees andermaal naar de duistere, met stof en roet bedekte zoldervensters aan den overkant. Terwijl hij dit deed, ontstelde ik op eens — want ik was op dat oogenblik in zulk eene spanning, dat de geringste beweging mij zou hebben doen schrikken — door een geklop aan de kamerdeur. Op mijn geroep van „Ja” kwam Peggy binnen met een brief, dien ik van haar aannam. De rouwkaart met het korte doodbericht — het eenige wat de brief bevatte — viel mij uit de handen.

George Forley was niet meer. Hij stierf drie dagen te voren, op vrijdagavond.

„Berustte de laatste kans op het ontdekken der waarheid in zijne handen?” vroeg ik. „En is die nu met zijn dood verloren gegaan?”

„Scheep moed, mevrouw! Gelukkig niet, zoo ik meen. De kans berust op de mogelijkheid om Barsham en diens moeder tot bekentenis te brengen; en daar zij bij den dood van mijnheer Forley hulpeloos worden gelaten, schijnt die kans ons niet te kunnen ontgaan. Met uw verlof zal ik heden de schemering niet afwachten, gelijk ik vroeger voornemens was, maar ik wil mij terstond van deze twee personen gaan verzekeren. Met behulp van een politiemans burgerkleding, om het huis te bewaken, zoo zij soms poogden te ontsnappen; met deze rouwkaart, om hen van het overlijden van mijnheer Forley te overtuigen; en bij het volle bewustzijn dat ik hun geheim in mijne handen heb, desnoods gereed om het met kracht tegen hen te doen gelden, bestaat er weinig twijfel of wij zullen Barsham en zijne moeder wel tot reden brengen. Laat ons intusschen te zamen goed afspreken. Ingeval het mij onmogelijk mocht zijn om voor den donker hier terug te komen, ga dan als het u belieft, mevrouw, aan

het venster zitten, om op het Huis te letten, een poosje voordat de gaslichten in de straat worden opgestoken. Zoo gij dan de voordeur even ziet open- en dichtgaan, wilt gij immers wel zoo goed zijn om oogenblikkelijk uw hoed op te zetten en bij mij aan den overkant te komen? De dood van mijnheer Forley kan misschien aanleiding geven dat zijn zaakgelastigde niet verschijnt, zooals vroeger was bepaald. Maar zoo hij komt, is het zaak dat gij, als naastbestaande van mijnheer Forley, daar tegenwoordig zijt om hem te ontvangen, en op hem dien invloed uit te oefenen, dien ik mij natuurlijk niet mag aanmatigen.”

Het eenige wat ik mij in staat gevoelde te zeggen toen Trottle de kamerdeur opende om te vertrekken, was eene dringende aanbeveling, om toch wel op te letten, dat men het arme kind geen leed zou doen.

Thans in mijne kamer alleen gelaten, schoof ik weldra mijn stoel naar het venster en keek met een kloppend hart en een verlangenden blik naar het misdadige Huis. Ik wachtte — en wachtte, en de tijd scheen mij eindeloos lang te vallen, tot ik het geratel van een licht rijtuig aan het eind van de straat hoorde stilhouden. Ik keek oogenblikkelijk in die richting en zag Trottle alleen uit de cab komen, naar het Huis stappen, en er driftig aankloppen. Hij werd door de moeder van Barsham binnengelaten. Een paar minuten later trad er een deffig gekleed man het Huis voorbij, keek het een oogenblik aan, en begaf zich toen een eind verder de straat in, waar hij in een hoekje plaats nam. Hij leunde tegen een paal, stak eene sigaar op, en bleef toen langzaam staan dampen, maar altoos met zijn gezicht in de richting der huisdeur.

Ik moest opnieuw zitten wachten — en ik wachtte en waakte alsof mijne oogen door de deur van het Ledige Huis betooverd waren. Eindelijk meende ik in de schemering te zien, dat zij werd opengedaan, en het volgende oogenblik was ik zeker dat ik haar weer zacht had hooren sluiten. Hoeveel moeite ik mij ook gaf om bedaard te blijven, beefde ik zoo sterk, dat ik verplicht was Peggy te roepen om mij aan mijn hoed en mantel te helpen, en haar arm noodig had om mij de straat over te brengen. Trottle opende mij de deur reeds eer wij konden aankloppen. Peggy ging terug, en ik trad naar binnen. Trottle had eene brandende kaars in de hand.

„Het is juist gebeurd, zooals ik gedacht had, mevrouw,” fluisterde hij, terwijl hij mij door het leeg sombere voorhuis leidde. „Barsham en zijne moeder hebben hunne eigene belangen geraadpleegd, en alles bekend. Mijn gissen is niet langer gissen. Het is nu wat ik reeds gevoelde dat het was — de volle waarheid!”

Eene zonderlinge gewaarwording, zooals ik

geloof dat vrouwen moeten gevoelen die moeder worden, of het reeds zijn, trilde mij op dat oogenblik door het hart en bracht mij nog eens de warme tranen mijner lang vervlogen jeugd in de oogen. Ik greep de hand van mijn ouden trouwen knecht, en verzocht hem of hij mij dadelijk het kind van mevrouw Kirkland zou laten zien, alleen om zijn lieve moeders wil.

„Zoo gij er op staat, mevrouw,” zeide Trottle op een toon zoo teeder als ik vroeger nooit bij hem had opgemerkt. „Maar wat ik u bidden mag, verdenk mij toch niet van gebrek aan plicht of aan het rechte gevoel, als ik u verzoek om er nog een weinig mede te wachten. Gij zijt nu reeds zoo aangedaan, en eene eerste ontmoeting met dat kind zal zeker niet dienen kunnen om u zoo kalm te maken als ik wel wenschte dat gij zijn mocht, wanneer straks de zaakgelastigde van mijnheer Forley komt. De kleine knaap zal boven geen ongeluk krijgen. Zie dus eerst maar tot bedaren te komen, om den vreemdeling af te wachten; en ik verzeker u dat gij later het huis niet zult uitgaan zonder het kind.”

Ik begreep dat Trottle gelijk had, en nam zoo geduldig ik kon plaats op den stoel dien hij reeds voor mij had klaargezet. Ik gevoelde mij intusschen zoo vreeselijk onttremd over de ontdekking van het afschuwelijke gedrag mijner eigen familie, toen Trottle mij de beken-tenis wilde mededeelen, die hij aan Barsham en zijne moeder had afgeperst, dat ik hem verzocht mij de bijzonderheden te sparen, en mij alleen te zeggen wat ik van George Forley noodzakelijk weten moest.

„Al wat ik u daarvan te zeggen heb, mevrouw, laat zich in het volgende samentrekken,” begon hij. „Mijnheer Forley had eventjes geweten genoeg om zich bij het verborgen houden van het kind en het uitwischen van deszelfs afkomst te bepalen, in plaats van maar in eens te besluiten om het van kant te helpen, of anders als vondeling hulpeloos en verlaten de wijde wereld in te sturen. Het bedrog is overigens aangelegd, mevrouw, met eene listigheid als van den satan zelf. Mijnheer Forley had de Barshams geheel onder zijne macht, zoodat zij hem in zijne snoodheid hielpen, om in dit bedrijf hun bestaan en hun brood te vinden. Hij bracht hen met zijn eigen rijtuig naar Londen, om hen voortdurend onder zijne oogen te hebben. Hij plaatste hen in dit Ledige Huis (dat hij vooraf uit handen van zijn zaakgelastigde terugnam, onder voorwendsel dat hij het zelf wel zou verhuren). Ten slotte liet hij het huis op den duur leeg staan, om er het kind zekerder te verbergen dan hij het ooit elders had kunnen doen. Hier toch kon mijnheer Forley komen zoo dikwijls hij verkoos, om het kind te zien en te zorgen dat het niet van honger en gebrek stierf; terwijl hij tevens zeker was

dat zijne bezoeken slechts den schijn hadden alsof hij naar zijn eigendom kwam zien. Hier zou de worm tevens worden opgevoed als het kind van Barsham; tot het eenmaal oud genoeg zou zijn om in de eene of andere betrekking te worden geplaatst, zoo laag en gering als het geweten van mijnheer Forley zou goedvinden voor hem te zoeken. Het kan zijn dat hij op zijn doodbed nog tot inkeer is gekomen, maar vóór dien tijd niet — dat weet ik maar al te zeker.”

Een zacht en herhaald kloppen aan de straatdeur stoorde Trottle in zijne reden.

„Daar is de zaakgelastigde!” zeide Trottle, zoo zacht hij kon. Hij nam zelf een van de kandelaars om den aanklopper de deur te openen, en kwam weldra terug met een zeer fatsoenlijk, reeds bejaard man, in 't zwart gekleed, en met eene witte das om, evenals Trottle, maar overigens volstrekt niet op hem lijkende.

„Ik vrees dat ik mij op eene of andere wijs vergist heb,” zeide de onbekende.

Trottle, die voorbedachtelijk de rol van uitlegger op zich nam, verzekerde den ouden heer dat hij zich volstrekt niet vergiste; maakte hem bekend wie ik was; en vroeg hem toen of hij niet kwam wegens zaken die met wijlen mijnheer Forley in verband stonden. De oude heer keek zeer verbaasd op en antwoordde: „Ja.” Nu volgde er een lastig oogenblik van moeilijke stilte. De vreemdeling scheen niet alleen verbaasd te zijn, maar veeleer bedremmeld en bevreesd dat hij hier een misslag zou kunnen begaan. Toen ik dit bemerkte, meende ik Trottle te moeten verzoeken om terstond aan zijne verlegenheid een einde te maken, door hem getrouw alle bijzonderheden te vertellen die hij mij had medegedeeld; en tevens verzocht ik den ouden heer om, ter wille van wijlen mijnheer Forley, alles geduldig aan te hooren. Hij boog eerbiedig en verklaarde zich bereid om aandachtig toe te luisteren.

Reeds dadelijk was mij gebleken — en ook Trottle, zag ik, was van dezelfde meening — dat wij, voor 't minst genomen, met geen oneerlijk man te doen hadden.

„Eer ik u mijn gevoelen zeg over hetgeen ik daar gehoord heb,” begon hij ernstig en dringend toen Trottle had uitgesproken, „zult gij mij wel veroorloven dat ik mij zelven rechtvaardig over de dubbelzinnige betrekking in welke ik tot deze zonderlinge en ergerlijke zaak schijn te staan. Tot hiertoe heb ik steeds de geldzaken van mijnheer Forley behandeld, en was ik zijn vertrouwde en wettige raadgever; thans, nu hij overleden is, ben ik zijn executeur. Ruim veertien dagen geleden, toen mijnheer Forley wegens ziekte reeds zijne kamer moest houden, liet hij mij roepen, en gelastte mij om hier eene som geld uit te betalen aan een paar menschen die het huis voor

hem bewaarden. Hij voegde er toen bij, dat hij zijne redenen had om de zaak geheim te houden, en verzocht mij mijne bezigheden zoo in te richten, dat ik hetzij laatstleden maandag, of hedenavond tegen licht en donker hier kon zijn; hij verklaarde en zeide mij, dat hij aan de huisbewaarders zou schrijven om hen van mijne komst te verwittigen, maar zonder vermelding van mijn naam (ik heet Dalcott), daar hij mij in 't vervolg tegen allen overlast van deze menschen wilde vrijwaren. Ik behoef u nauwelijks te zeggen, dat ik deze omslachtige regeling van eene zoo beuzelachtige zaak allerzonderlingst vond, en er mij liever niet mede had ingelaten; maar in mijne betrekking tot mijnheer Forley had ik geen andere keus dan zonder tegenwerping te gehoorzamen, of mijne veeljarige en vriendschappelijke betrekking met mijn cliënt op eens af te breken. Voor het laatste zag ik geene noodzakelijkheid; ik verkoos dus het eerste. Bezigheden verhinderden mij om mijne opdracht reeds den vorigen maandag uit te voeren; en dat ik vandaag hier kom, in weerwil van mijnheer Forley's overlijden, is letterlijk alleen om die reden, dat ik niets van deze gansche zaak wist toen ik hier aan de deur klopte, en dus als zijn executeur mij verplicht rekende om haar zooveel mogelijk op te helderen. Ziedaar, op mijn woord van eer, de geheele waarheid zoover zij mij persoonlijk aangaat."

"Ik ben er volkomen van overtuigd, mijnheer," antwoordde ik. "Maar gij spreekt van mijnheer Forley's overlijden als zoo onverwacht. Mag ik ook vragen of gij bij zijn sterven tegenwoordig waart, en of hij ook eenige laatste beschikkingen heeft nagelaten?"

"Drie uren voor Forley's dood," zeide mijnheer Dalcott, "verliet hem de dokter oogen-schijnlijk in een staat van betrekkelijke beterschap. De kwade keer, dien de ziekte genomen heeft, schijnt zoo plotseling te zijn opgekomen en ging met zulke hevige benauwdheden gepaard, dat de lijder volstrekt buiten staat was om zijne laatste wenschen aan iemand mede te deelen. Toen ik zijn huis bereikte lag hij reeds buiten kennis. Ik heb sedert zijne papieren onderzocht. Er is echter niets in gevonden dat betrekking heeft op dit tijdsge-richt of op de ernstige zaak die ons hier be-zighoudt. Bij gebreke van nadere instructies, moet ik in hetgeen gij mij gemeld hebt om-zichtig te werk gaan, maar ik zal tevens zor-gen, streng eerlijk en naar waarheid te hande-len. — Het eerste wat wij hier te doen heb-ben," vervolgde hij, zich naar Trottle wenden-de, "is te hooren wat de man en de vrouw beneden te zeggen hebben. Zoo gij mij schrijf-gereedschap kunt bezorgen, dan zal ik hunne verklaring afzonderlijk opmaken in tegenwoor-digheid van u, en van den politiemann die voor

het huis op post staat. Morgen zend ik dan van deze verklaringen een afschrift, verzeld van een volledig verslag der zaak, aan mijn-heer en mevrouw Bayne te C a n a d a (bij wie ik, als zaakwaarnemer van mijnheer Forley, sinds lang bekend ben). Verder moet ik alle handelingen van mijn kant opschorten tot ik antwoord krijg, hetzij van hen zelve, of van hun sollicitateur te L o n d e n. In den tegenwoor-digen stand der zaak is dit het eenige wat ik veilig doen kan."

Wij konden niet anders dan met hem instem-men en hem bedanken voor de ronde en eer-lijke wijze waarop hij de zaak behandeld had. Trottle ging nu naar mijn eigen huis om schrijf-gereedschap te halen, en tot mijn onuitsprek-lijk genoegen waren allen het eens, dat het arme kleine weesje geen beter toevlucht zou kunnen vinden dan in mijne oude armen, en geen veiliger bescherming tegen den nacht dan onder mijn dak. Trottle ijld de trap op, zoo vlug als een jongmensch, om het kind te halen.

Hij bracht het mij beneden zonder uitstel of omzien, en ik bukte op mijne knieën voor den kleinen worm en kuste hem, en vroeg hem of hij met mij zou willen meegaan en bij mij ko-men wonen? Hij hield zich een poosje van mij af en keek mij met zijne blauwe oogen strak aan, maar vloog toen op eens naar mij toe en zeide ferm:

"Ik ga met u mee. Ja — dat zeg ik u, hoor!"

O, dat het arme verwaarloosde kind in mij, oude vrouw, zooveel vertrouwen stelde en da-delijk bereid was mee te gaan, daarvoor dankte ik toen den Hemel met hart en ziel, en daar-voor dank ik nog.

Ik wikkelde den stumper in mijn eigen man-tel en droeg hem in mijne armen de straat over. Peggy stond sprakeloos van verbazing, toen zij mij zoo buiten adem de trap zag op-komen, met een paar kleine beenen die onder mijn arm uitstaken; maar zij schreide van weemoed zoodra zij het kind zag, want zij was eene nadenkende en gevoelige vrouw en schreide nog over hem toen hij reeds vast in slaap lag, ingestopt, door mijne eigen handen, in het bed van Trottle.

"En gij Trottle, het ga u goed," zeide ik, hem de hand drukkende, terwijl hij er bij stond en het aankeek. "Ik heb het u te danken dat ik het kind gekregen heb, en het arme verlo-ren schaap heeft het u te danken dat het hier eene toevlucht heeft gevonden, en zal u zeker een stap nader brengen aan den Hemel."

Trottle antwoordde niets, dan dat ik zijne goede mevrouw was. Hij keerde zich dadelijk om en stak zijn hoofd uit een open venster op het portaal, om naar beneden in de straat uit te kijken, meer dan een kwartier lang.

Dienzelfden avond, terwijl ik aan het arme

kind zat te denken, dacht ik tevens aan een ander „arm kind,” waaraan men tegen Kerst-tijd nooit genoeg denken kan — en kwam er eindelijk een denkbeeld bij mij op, dat ik, bij leven en welzijn, op mijn ouden dag nog hoopte te zullen verwezenlijken, en dat mij nog heden tot de gelukkigste vrouw maakt.

„Trottle, de executeur zal het Huis zeker wel willen verkoopen?” vroeg ik den volgenden morgen.

„Daar valt niet aan te twijfelen, mevrouw, zoo hij er een kooper voor kan vinden,” zeide Trottle.

„Welnu, dan koop ik het.”

Ik heb mijn ouden knecht dikwijls vroolijk gezien, maar nooit zag ik hem zoo volmaakt gelukkig als toen ik hem vertrouwelijk het geheele plan mededeelde, dat ik met dezen koop voorhad.

Om mijne lange vertelling — en welke vertelling was niet lang, die van de lippen eener oude vrouw kwam, tenzij men haar niet met geweld den mond wilde stoppen — kortelijk te besluiten: ik kocht het Huis. Mevrouw Bayne had hetzelfde bloed als haar vader in zich; zij ontweek de gelegenheid tot edelmoedige vergeving en verzoening, die haar werd aangeboden, en wilde niets van het kind weten. Maar ook hierop was ik voorbereid, en ik had het des te meer lief, daar hij toen niemand anders in de wereld had om voor hem te zorgen dan mij.

Maar ik zie dat ik weder gevaar loop om in een van mijne ongeduldige „toestanden” te geraken; mijne eigenliefde helpt mij van 't spoor en ik blijf mij zelven niet gelijk. Om kort te

gaan dus: Ik kocht het Leege Huis, liet het herstellen en verbouwen, van den grond tot aan het dak, en veranderde het in een Asyl voor Zieke Kinderen.

Behoef ik nog te vertellen, hoe mijn aangenomen kleinzoon langzamerhand bekend werd met al de vertooningen en geluiden van de straat, waarmede alle andere kinderen zoo gemeenzaam zijn, doch die voor hem geheel vreemd waren. Moet ik u vertellen, hoe hij van lieverlede schooner en kinderlijker, aanvalliger en gezelliger werd, en speelgoed en prenten kreeg, en speelmakkers die voor zijne jaren pasten. Terwijl ik dit schrijf, kijk ik uit over de straat naar mijn Asyl, en daar zie ik mijn lieveling (die aan den overkant is gaan spelen); hij knikt mij toe uit een van de vroeger zoo eenzame vensters, met zijn blozende kopje voor het witte vest van Trottle, die hem in de hoogte houdt om te kijken naar „Grootmama.”

Menig oog zie ik thans in dat Huis, maar het is nooit eenzaam of verlaten. Menig oog zie ik er, dat met iederen dag helderder straalt, door het licht der terugkeerende gezondheid en levenslust. Evenals mijn troetelkind, meer dan ik beschrijven kan, veranderd is, en dagelijks schooner en gelukkiger wordt, zoo veranderen ook de niet minder geliefde troetelkinderen der arme moeders, in dat Huis, met iederen dag van het jaar. Voor welke zegeningen ik Hem niet genoeg danken kan, die der Weduwe haar zoon, en den Overste zijne dochter teruggaf, en het eerst aan de menschen geleerd heeft, de Bron aller Genade aan te roepen als hun Hemelschen Vader.

MOPES DE KLUIZENAAR.

[1861.]

I.

ROET EN SINTELS.

„En die mijnheer Mopes is dus een kluizenaar?” vroeg de reiziger.

„Ten minste,” antwoordde de waard, terwijl hij op zijne gewone manier een weinig bukte, om over de tafel heen, onder de valgardijn door, naar de ledige ruimte buiten het venster te kijken, „ten minste, zoo heb ik hem door

verscheidene heeren, die hier in deze zelfde eenvoudige kamer karbonade bij hunne thee gebruikten, hooren noemen. En daar hij op zijn eigen grond woont, heeft hij het recht te zijn wat hij wil, en te leven zooals hij wil.”

De reiziger gebruikte karbonade bij zijne thee, in datzelfde eenvoudige kamertje; het gezegde van den waard was dus een schampschot op den reiziger.

„Maar wat is dan eigenlijk zulk een kluizenaar?” vroeg de reiziger verder.

„Wat dat is, een kluzenaar?” herhaalde de waard, met de hand langs de kin strijkende.

„Ja, wat dat is?”

De waard bukte nog een weinig dieper om een ruimer uitzicht op de ledige ruimte buiten het venster te hebben, en gaf, met het schaapachtige gezicht van iemand, die niet gewoon is definitiën te geven — geen antwoord.

„Wil ik u eens zeggen, wat ik denk dat het is?” hernam de reiziger. „Een afschuwelijk morsig ding.”

„Mijnheer Mopes is erg morsig, dat is niet te ontkennen,” zeide de waard.

„Ondraaglijk verwaand.”

„Mijnheer Mopes beeldt zich nogal wat in op het leven, dat hij leidt,” stemde de waard nogmaals toe.

„Eene walglijke, luie, vuile verbastering van de menschelijke natuur,” vervolgde de reiziger; „en, als ik mijn zin had, zou ik het ding, om den wil van Gods werkende wereld en hare gezondheid, in den tredmolen willen zien stoppen, waar ik het ook vond, op een pilaar of in eene spelonk, en of men het in Engeland curieus vond, of de Paus van Rome het heilig verklaarde, dan of de Hindo het omniet te eten gaf.”

„Ik weet niet of het wel gaan zou, mijnheer Mopes in den tredmolen te stoppen,” zeide de waard, terwijl hij ernstig het hoofd schudde. „Hij is ongetwijfeld landeigenaar, en woont op zijn eigen familiegoed.”

„Hoe ver ligt dat goed van hier?” vroeg de reiziger.

„Zoo wat eene mijl of vijf,” antwoordde de waard.

„Nu, als ik heb ontbeten,” zeide de reiziger, „ga ik er eens heen. Ik ben van morgen hierheen gewandeld, om naar hem te vernemen en hem te zien.”

„Dat doen er velen,” merkte de waard aan.

Dit gesprek werd gevoerd in het hartje van den zomer, bij heerlijk weer, te midden van de heerlijke dalen en vischrijke stroomen van een groen Engelsch graafschap, en in een niet ver achter ons gelegen jaar onzes Heeren. In welk graafschap, doet er niet toe. Het is genoeg, men kan er jagen en vissen; men kan er lange, nu met gras overgroeide Romeinsche wegen volgen, aloude grafheuvels openen, menige vierkante mijl welig bouwland zien, en arcadische samspraken houden met een kloek geslacht van landlieden, de trots van hun land, die u, als gij het verlangt te weten, zullen vertellen, hoe men in een pastoraal huishouden rondkomt met negen schellingen 's weeks.

De reiziger zit aan zijn onthijt in de kleine met zand bestrooide zijkamer van de dorps-herberg de Klok en Klepel, met den dauw en het stof van zijne vroege morgenwandeling op de schoenen, eene morgenwandeling langs

wegen en voetpaden, over weiden en door bosschen, waarbij hij was bestrooid met gras-halmpjes, sprietjes nieuw hooi en blaadjes, zoo oude als jonge, en andere teekenen van de frischheid en den rijkdom van den zomer. Voor het venster, waardoor de waard in de ledige ruimte had getuurd, was de gordijn neergelaten, omdat de morgenzon helder en warm in de dorpstraat scheen. Deze dorpstraat was, zooals de meeste andere, breed voor hare hoogte, stil voor hare lengte, en in de slaapwekkendste mate eentonig. De allerstilste kleine woningen, met hare allergrootste vensterblinden, zoo zorgvuldig gesloten alsof het muntgebouwen of banken van Engeland waren, ofschoon de huisjes niets bevatten, dat behoefde te worden weggesloten, hadden zoo onverwachts het huis van den dokter in hun midden opgenomen, dat het, met zijne koperen plaat op de deur en zijne drie verdiepingen, even sterk bij hen afstak als de dokter zelf in zijn lakenschen rok bij zijne patiënten in hunne bombazijnen buisjes. Even onbedachtzaam schenen die dorpswoningen een proces te hebben aangegaan met een twintigtal zwakke gepleisterde hutten, die zich deemoedig hadden verzameld om het rood steenen huis van den procureur met zijne breede schitterende stoep en ontzaglijke voetschrappers, dat hen met alle mogelijke vervolgingen scheen te bedreigen. De hutten zagen er even verschillend uit als de boerenarbeiders, met een hoogen schouder, een scheeven hals, eenoogig, scheel, hoepelbeenig, met kromme knieën, rheumatisch, half mal. Eenige der woningen van kleine winkeliers en ambachtslieden, zooals de potten- en de zadelmakerswinkel, hadden een cycloopachtig venster, eenige duimen onder de punt van haar gevel, dat aan een ongelukkig leerling deed denken, die zich, als hij des avonds naar bed ging, in eene horizontale richting, op de manier der wormen, in zijne slaapkamer moest wringen. Zoo mild in zijn overvloed was het rondom gelegen land, en zoo mager en armoezig het dorp, dat men had kunnen denken, dat het laatste alles, wat het bezat, had uitgezaaid en geplant, opdat het eerste met des te rijker oogst zou prijken. Dit had ook de schraalheid verklaard der winkels en van een paar stalletjes en kraampjes in een hoek der straat, die de markt moesten heeten, en de levendigheid van de voormalige herberg met haar voorplein, waar boven den ingang het onheilspellend opschrift: „Belastingkantoor” nog niet geheel was uitgesleten, alsof dit het laatste was, waarvan de armoede zich kon ontdoen.

Dit had ook kunnen verklaren, waarom die eene hond, dien men nog even in de verte, waar die witte palen stonden en een vijver lag, kon zien, zoo vast besloten was het dorp

vaarwel te zeggen, en zijn gedrag ophelderen, door te onderstellen, dat hij een zelfmoord wilde plegen, om zoodoende in meststof over te gaan en aandeelhouder te worden in de opbrengst der raap- en beetwortelvelden.

Nadat onze reiziger zijn ontbijt gedaan en zijn matig gelag betaald had, stapte hij over den drempel van de Klok en Klepel, en begaf zich, in de richting door den wijsvinger van den waard aangeduid, naar de bouwvallige hermitage van Mopes den kluizenaar.

Want mijnheer Mopes had zich, door alles om zich heen te verwaarloozen, zich in eene deken, met eene pen om 't lijf vastgestoken, te kleeden, zich met roet en vet en ander vuil te besmeren, een grooten naam in den omtrek gemaakt — een veel grooteren, dan hij zich had kunnen maken, als hij gelijk een gewoon christenmensch of wel als een fatsoenlijk Hottentot had geleefd. Het was merkwaardig te vernemen, zooals mijnheer de reiziger het vernam, toen hij, hier in eene boerenwoning, daar in eene arbeidershut, opnieuw naar den weg vroeg, met hoeveel juistheid de onzinnige Mopes op de zwakheid zijner burens had gerekend om zijne dwaasheid op te sieren. In hunne verwondering hadden zij hem gehuld in een romantischen nevel, waarin, zooals in alle nevels, de wezenlijke omtrekken van het wezenlijke voorwerp buitensporig waren vergroot. Hij had, zoo heette het, zijne schoone beminde in eene vlaag van jaloezie vermoord, en deed nu boete; onder den invloed van diepe droefheid, had hij eene gelofte afgelegd, of wel ten gevolge van eene zware ramp, of wel ten gevolge van een godsdienstigen indruk, of wel ten gevolge van eene groote teleurstelling, of wel ten gevolge van dronkenschap; hij had nooit eene gelofte gedaan, maar „was er toe gebracht” door den last van een vreeselijk en gewichtig geheim; hij was ontzaglijk rijk; hij was verbazend weldadig; hij was uitstekend geleerd; hij wist alles en kon allerlei wonderen doen. Sommigen zeiden, dat hij elken nacht zijne woning verliet en voetgangers hem tot hun schrik op donkere wegen ontmoetten; anderen, dat hij nooit van huis kwam; sommigen wisten, dat zijn tijd van boete bijna was verstreken; anderen waren met zekerheid onderricht, dat hij volstrekt geen boete deed, of dat die niet zou ophouden dan met zijn leven. Zelfs omtrent gemakkelijk uit te maken daadzaken, zooals hoe oud hij was, of hoelang hij zich reeds in zijne deken liet vervuilen, was geen eenstemmig bericht te bekomen van hen, die het hadden kunnen weten, indien zij hadden gewild. Men gaf hem alle leeftijden tusschen de vijf en twintig en zestig jaren, en de duur van zijn kluizenarschap was zeven, twaalf, twintig, dertig — hoewel twintig jaren over 't geheel de tijd was, dien men de voorkeur schonk.

„Nu, nu,” zeide de reiziger. „In allen gevalle moeten wij eens zien, hoe zulk een wezenlijke, levende kluizenaar er uitziet.”

Mijnheer de reiziger stapte dus verder, verder, steeds verder, tot hij aan de woning van Mopes den kluizenaar kwam.

Het was een hoekje aan een landelijken bijweg, dat het genie van Mopes zoo volmaakt had verwoest alsof hij een geboren keizer of veroveraar ware geweest. Het middelpunt daarvan was een woonhuis, stevig genoeg gebouwd, waarvan het genie van Mopes al het vensterglas had doen verdwijnen, en al de vensters waren dichtgemaakt door middel van ruw gespleten boomstammen, van buiten er tegen aan gespijkerd. Op het erf, eene halve manslengte hoog met onkruid overgroeid, stonden eenige nevengebouwen, waarvan het dekriet door al de winden van al de jaargetijden werd weggevaaid, en waarvan planken en binten waren afgevallen en op den grond lagen te vermolmen. Het vocht en de vorst des winters, en de hitte des zomers, hadden wat was staande gebleven doen krimpen en scheuren, zoodat van deelen of stijlen niets op zijne plaats zat, zooals het had moeten zitten, maar alles, voor zijn doel ongeschikt, was verwrongen en verlaagd evenals de eigenaar zelf. In deze woning van den luiaard, achter eene verwoeste heg, en verzinkende onder verwilderd gras en brandnetels, waren de laatste vergane overblijfselen van eenige hooibergen te zien, die van lieverlede waren verrot en ineengezonken, totdat zij er uitzagen als hoopen bedorven honigraten of morsige sponsen. Het goed van den kluizenaar kon zelfs op vernield water bogen, want er was een slibberige vijver, waarin een paar boomen waren gevallen — één rottige stam met zijne takken lag er dwars overheen — die met al zijn drabbig begroeijsel en zwarte modder, en al zijne walglijkheid en onreinheid, bijna een troost was, als men het beschouwde als het eenige water, waarin zich eene zoo schandelijk verwaarloosde plaats kon spiegelen, zonder dat het door dien vernederenden dienst scheen verontreinigd te worden.

De reiziger zag overal rond, en ten laatste viel zijn blik op een ketellapper met bestoven kleederen, die in het onkruid en het hoog opgeschoten gras in de luwte van het woonhuis lag. Een ruwe wandelstok lag naast hem, en zijn hoofd rustte op een kleinen ransel. Hij ontmoette des reizigers oog zonder zijn hoofd op te lichten; hij drukte slechts zijne kin een weinig op de borst (want hij lag op den rug,) om hem des te beter te kunnen zien.

„Goedendag!” zeide de reiziger.

„Hetzelfde, als gij er van houdt,” antwoordde de ketellapper.

„Houdt gij er niet van? 't Is een heel mooie dag weer.”

„Ik geef niet veel om mooi weer,” hernam de ketellapper met een geeuw.

De reiziger was bij de plaats gekomen, waar hij lag, en zag op hem neder. „’t Is een rare boel hier,” zeide hij.

„Ja, dat dunkt me!” antwoordde de ketellapper. „’t Is het goed van Mopes den kluizenaar.”

„Kent gij het?”

„Ik zie het vandaag voor ’t eerst,” zeide de ketellapper met een tweeden geeuw, „en ik ben er niet op gesteld het nog eenmaal te zien. Er was daar even een man, die mij zeide hoe het heette. Als gij Mopes zelven wilt zien, moet gij dat hek ingaan.” Hij wees even met zijne kin in de richting van een ellendig overblijfsel van een houten hek naast het huis.

„Hebt gij hem gezien?”

„Neen, ik ben er niet op gesteld. Een vuilen kerel kan men overal te zien krijgen.”

„Hij woont dus niet in het huis?” vroeg de reiziger, nog eens een oog op het woonhuis slaande.

„De man zeide,” antwoordde de ketellapper, een weinig gemelijk: „De man die daar even hier was, de grond waarop gij ligt, maat, is het goed van Mopes den kluizenaar. En als gij Mopes zelven wilt zien,” zeide hij, „moet gij dat hek ingaan.” De man kwam zelf het hek uit, dus kon hij het weten.”

„Zeker,” zeide de reiziger.

„Hoewel, misschien,” riep de ketellapper, zoo getroffen door de helderheid van dit denkbeeld, dat het een electriek effect op hem had, en hem zijn hoofd wel ten naastenbij een duim deed oplichten, „misschien is hij een leugenaar! Hij vertelde allerlei vreemde dingen, de man, die daar even hier was, van dat goed van Mopes den kluizenaar. Hij zeide, de man die daar even hier was: „Toen Mopes zijn huis sloot, maat,” zeide hij, „om zijne kluis te betrekken, liet hij al de bedden opgemaakt, precies alsof in elk bed iemand zou gaan slapen. En als gij nu in de slaapkamers kwaamt, zoudt gij de verstikte, voddige dekens zien op en neer gaan als de golven van de zee. En op en neer gaan, waardoor, denkt gij?” zeide hij. „Door de ratten die er onder zitten.””

„Ik wenschte, dat ik dien man had gesproken,” merkte de reiziger aan.

„’k Had het graag mogen lijden, dat hij u had gesproken in plaats van mij,” bromde de ketellapper; „want hij is mij te zwaar op de hand.”

Niet zonder een gevoel van verongelijking bij die herinnering, sloot de ketellapper gemelijk de oogen. De reiziger vond den ketellapper nogal kort van stof, en daar hij begreep, dat van hem geen verder bericht zou te bekomen zijn, begaf hij zich naar het hek.

Het draaide op zijne roestige hengsels open

en gaf hem toegang tot een erf, waarop niets was te zien dan eene tegen het vervallen woonhuis aangebouwde schuur met een getralied venster. Daar er sporen van een aantal versche voetstappen op den grond onder het venster waren, en daar het een laag venster, zonder eene enkele glasruit was, nam de reiziger de vrijheid eens door de tralies te kijken. En daar zag hij inderdaad een wezenlijken, levenden kluizenaar voor zich, en kon oordeelen hoe de wezenlijke, doode kluizenars er plachten uit te zien.

„Hm!” dacht de reiziger, terwijl hij een paar stappen van het venster terugtrad... „Een samenflansel van Newgate, Bedlam, eene schuldgevangenis in den ergsten tijd, een schoorsteenveger, een voddeneraper, en de Edele Wilde! Eene respectabele oude familie, die kluizenars-familie. Ba!”

Dit dacht de reiziger terwijl hij en het roetzwarte voorwerp in zijne vastgestoken deken (hij droeg in waarheid niets anders), met ruig haar en starende oogen, elkander aanzagen. Verder dacht de reiziger, daar de oogen hem aanblikten, met zichtbare nieuwsgierigheid, naar den indruk, dien zij maakten: „IJdelheid der ijdelheden! Voorwaar, het is alles ijdelheid!”

„Hoe heet gij, mijnheer en van waar komt gij?” vroeg Mopes de kluizenaar, op een toon van gezag, maar in de gewone menschelijke taal van iemand, die heeft schoolgegaan.

De reiziger beantwoordde die vragen.

„Zijt gij hier gekomen, mijnheer, om mij te zien?”

„Ja. Ik had van u gehoord en kwam om u te zien — ik weet, dat gij gaarne wordt gezien.” De reiziger voegde die laatste woorden er leuk bij, als iets dat vanzelf spreekt, om een vertoon van gewaanden toorn of ontevredenheid te voorkomen, die hij onder het smeeren en zwart van het gezicht zag doorblinken. Zij deden hunne uitwerking.

„Zoo,” zeide de kluizenaar na een oogenblik zwijgens, terwijl hij de tralies losliet, waaraan hij zich te voren had vastgehouden, zich in de vensterbank zette en zijne bloote beenen en voeten daarop trok, „gij weet, dat ik gaarne gezien word?”

De reiziger keek rond naar iets om op te zitten, en een blok hout in een hoek ziende staan, wentelde hij dat naar het venster. Hij zette zich op zijn gemak neer en antwoordde: „Juist zoo.”

Beiden zagen elkander aan, en beiden schenen niet wel te weten wat zij aan elkander hadden.

„Gij zijt dus gekomen om mij te vragen, waarom ik dit leven leid?” zeide de kluizenaar met een geweldig donkeren blik. „Ik zeg dat nooit aan éénig sterfelijk wezen. Ik wil niet, dat men mij dat vraagt.”

„Gij kunt zeker zijn, dat ik u dat niet zal

vragen," zeide de reiziger, „want ik heb niet de minste begeerte om het te weten."

„Gij zijt een wonderlijk mensch," zeide Mopes de kluizenaar.

„Gij ook," antwoordde de reiziger.

„De kluizenaar, die kennelijk gewoon was zijne bezoekers verbluft te zien door de nieuwhed van zijn vuil en zijne vastgestoken deken, gluurde den tegenwoordigen bezoeker met eenige verrassing en verlegenheid aan, alsof hij met een vertrouwd geweer op hem had aangelegd en het geweer had geketst.

„Wat behoeft gij hier te komen?" vroeg de kluizenaar, na eene poos stilzwijgens.

„Zoo waar ik leef," gaf de reiziger ten antwoord, „slechts eenige minuten geleden had ik aanleiding om mij zelven die vraag te doen — en dat wel door een ketellapper."

Terwijl hij dat zeide, zag hij naar het hek en de kluizenaar sloeg zijne oogen in dezelfde richting.

„Ja. Hij ligt daarbuiten op zijn rug in de zon," hernam de reiziger, alsof de ander naar den man had gevraagd, „en wilde hier niet binnenkomen; want hij zeide, en waarlijk met veel recht: „Waarom zou ik daarbinnen gaan? Een vuilen kerel kan ik overal te zien krijgen."

„Gij zijt een onbeschoft mensch. Ga van mijn goed. Maak u weg!" zeide de kluizenaar op een toornig gebiedenden toon.

„Kom, kom!" hernam de reiziger, dood onverschillig. Dat is een beetje te erg. Gij wilt toch niet zeggen, dat gij zindelijk zijt? Zie eens naar uwe beenen. En wat betreft, dat dit uw goed zou zijn — het is in een te schandelijk verwaarloosden toestand, om er het recht van een eigenaar of eenig ander recht op te doen gelden."

De kluizenaar sprong van zijne vensterbank, en wierp zich op zijn bed van roet en sintels.

„Ik ga niet heen," zeide de reiziger, terwijl hij hem nazag; „op die manier komt gij niet van mij af. Gij moest liever hier komen en wat met mij praten."

„Ik wil niet praten," zeide de kluizenaar en rolde zich om, zoodat hij met den rug naar het venster kwam te liggen.

„Dan zal ik het doen," zeide de reiziger. „Waarom neemt gij het kwalijk, dat ik niet nieuwsgierig ben naar de reden, waarom gij zulk een allerzotst en alleronhebbelijkst leven leidt? Als ik iemand zie, die met eene kwaal is behept, bestaat er eene zedelijke verplichting voor mij om te willen weten, hoe hij die heeft opgedaan.

Na eene korte poos stilte sprong de kluizenaar weder op en kwam naar het getraliede venster.

„Hoe! zijt gij nog niet weg?" riep hij, zich houdende als meende hij dat de ander was heengegaan.

„En ga ook nog niet weg," was het ant-

woord van den reiziger; „ik denk dezen zomerdag hier door te brengen."

„Hoe durft gij, mijnheer, op mijn goed..." begon de kluizenaar, toen zijn bezoeker hem in de rede viel.

„Hoor eens, gij moet waarlijk niet van uw goed spreken. Ik kan niet dulden, dat men eene plaats als deze iemands goed noemt."

„Hoe durft gij," riep de kluizenaar, terwijl hij aan de tralies rukte, „mijn hek binnenkomen, om mij te zeggen dat ik met eene kwaal ben behept?"

„Wel, Heere bewaar me," antwoordde de ander, zeer bedaard, „gij hebt toch de onbeschaamdheid niet, te zeggen dat gij in gezonden toestand zijt? Vergun mij, dat ik u nog eenmaal op uwe beenen opmerkzaam maak; schrap u zelven ergens, met wat gij wilt, en zeg mij dan of gij in een gezonden toestand zijt. Weet gij wat het is, mijnheer Mopes? Gij zijt niet alleen een publiek schandaal..."

„Publiek schandaal!" riep de kluizenaar kwaad.

„Wat is eene plaats, in zulk een schandelijk staat van verwaarloozing, anders dan een publiek schandaal? En dan, zooals gij zeer wel weet, gij kunt niet buiten uwe toeschouwers, en die toeschouwers zijn een publiek schandaal. Gij trekt mijlen in den omtrek alle verdachte landloopers en allerlei slecht volk, door u in die ontoonbare deken te laten zien, en kopergeld voor hen te strooien, en hen te drinken te geven uit die morsige flesschen en kruiken daar — zij moeten sterke magen hebben; kortom," zeide de reiziger, de zaak bedaard en regelmatig opsommende, „gij zijt een publiek schandaal, en dit hondenhek is een publiek schandaal, en de toeschouwers waar gij onmogelijk buiten kunt, zijn een publiek schandaal, en zij is niet slechts een plaatselijk, maar een algemeen publiek schandaal omdat het een algemeen publiek schandaal is, te weten, dat zoo iets in een beschaafden staat kan bestaan, zolang nadat het is afgeschaft."

„Wilt gij heengaan? Ik heb hier schietgeweer."

„Och, kom!"

„Ja, zeker!"

„Nu, ik zet het u. Zeide ik, dat gij het niet hadt? En wat heengaan betreft, heb ik niet gezegd, dat ik niet heenging? Gij maakt, dat ik vergeet waar ik was. Nu weet ik het; ik maakte de opmerking, dat uwe levenswijze een publiek schandaal was. Maar bovendien is het de ergste en de laagste graad van inconsequente dwaasheid en zwakheid."

„Zwakheid!" bouwde de kluizenaar hem na.

„Zwakheid," zeide de reiziger nog eens, met denzelfden bezadigden, wel overtuigden nadruk als te voren.

„Ik zwak, dwaas, die gij zijt?” riep de kluizenaar. „Ik, die mijn voornemen ben getrouw gebleven, en mij bij mijn dieet en dit mijn bed gehouden heb, al die jaren lang?”

„Hoe meer jaren, hoe grooter zwakheid,” hernam de reiziger; „al zijn die jaren niet zoovele als de menschen zeggen en gij gaarne wilt dat men gelooft. Het vuil zit dik en zwart op uw gezicht, maar ik kan daar genoeg doorheen zien, om te merken, dat gij nog jong zijt.”

„Inconsequente dwaasheid is krankzinnigheid, denk ik,” zeide de kluizenaar.

„Ik denk, dat zij er zeer veel van heeft,” antwoordde de reiziger.

„Spreek ik als een krankzinnige?”

„Een van ons beiden moet een sterk vermoeden van krankzinnigheid tegen den ander hebben, en dat, 't zij hij spreekt als een krankzinnige of niet. Of de zindelijke, fatsoenlijk gekleede man, of de morsige, onwelvoeglijk gekleede moet het zijn. Ik zeg niet wie van ons beiden.”

„Hoe, gij zelfgenoegzaam beest,” zeide de kluizenaar, „er gaat geen dag voorbij, of ik word in mijn voornemen gerechtvaardigd door de gesprekken, die ik hier houd; er gaat geen dag voorbij, of alles, wat ik hoor en zie, bewijst mij, hoe verstandig en sterk het van mij is bij mijn voornemen te volharden.”

De reiziger zette zich op zijn gemak op zijn blok, haalde zijn zakpijpje voor den dag en begon het te stoppen. „Wel, wel, dat iemand,” zeide hij, en hij zag op naar den zomerhemel terwijl hij het zeide, „dat iemand, zelfs achter tralies, in eene deken gerold, kan zeggen, dat hij dag aan dag, mannen, vrouwen en kinderen van elken rang en staat kan zien, die hem met mogelijkheid kunnen leeren, dat het iets anders dan de jammerlijkste kleingeestigheid van iemand is, zijne gezellige natuur te ontkennen — om niet zoo ver te gaan van te zeggen, alle gewone welvoeglijkheid te verloochenen, want dat is het uiterste — of die hem kunnen leeren, dat hij zich op een of andere wijze van zijn geslacht of de levenswijze van zijn geslacht kon losmaken, zonder zich tot een schouwspel van verbarbering te maken, tot geen ander nut, dan den duivel (en misschien ook de apen) te amuseeren, dat is iets wonderlijks! Ik zeg nog eens,” vervolgde hij, terwijl hij zijne pijp opstak, „het onredelijk volharden daarbij is iets wonderlijks, zelfs bij een man, een paar strepen dik met vuil begroeid, achter tralies, in eene deken gerold.”

De kluizenaar zag hem besluiteloos aan, nam weder de wijk naar zijn bed van roet en sintels en legde zich neer, stond weder op en kwam bij de tralies, zag hem nogmaals besluiteloos aan, en zeide eindelijk bits:

„Ik houd van geen tabak.”

„Ik houd van geen vuil,” zeide de reiziger op zijne beurt; „tabak is een uitmuntend besmettingwerend middel. Mijne pijp is voor ons beiden goed. Het is mijn voornemen hier dezen zomerdag te blijven zitten, totdat de gezegende zomerson lang in het westen is gedaald, en u te overtuigen welk een armzalig wezen gij zijt, door den mond van elken toevalligen voorbijganger, die uw hek zal binnenkomen.”

„Wat meent gij?” vroeg de kluizenaar met een verwoed gezicht.

„Ik meen, dat ginds een hek is, dat gij daar zijt, en ik hier zit; ik meen, dat ik het voor eene zedelijke onmogelijkheid houd, dat iemand, wie hij ook zij, uit welke streek van het kompas hij mag komen, met welke ondervinding, 't zij voor zich zelf opgedaan of aan anderen ontleend, toegerust, die dat hek binnenkomt, zal kunnen bewijzen, dat ik ongelijk heb, en gij gelijk hebt.”

„Gij zijt een waanzinnige pocher,” zeide de kluizenaar. „Gij verbeeldt u, hoogwijs te zijn.”

„Ba!” antwoordde de reiziger, terwijl hij bedaard voorttrookte. „Er steekt niet veel wijsheid in, te weten, dat elk mensch moet opstaan en de hand aan 't werk slaan, en dat allen van elkander afhankelijk zijn.”

„Gij hebt handlangers daarbuiten,” zeide de kluizenaar. „Gij kunt mij niet bedriegen met een gewaand vertrouwen op hen, die toevallig binnenkomen.”

„Een kleingeestig wantrouwen,” hernam de reiziger, met medelijden de wenkbrauwen optrekkende, „is natuurlijk iets, dat aan uw staat is verbonden. Daar kan ik niets tegen doen.”

„Wilt gij daarmede zeggen, dat gij geene handlangers hebt?”

„Ik wil er niets mede zeggen, dan wat ik zeg. Wat ik u gezegd heb is, dat het zedelijk onmogelijk is, dat één zoon of dochter van Adam op dezen grond, waarop ik nu mijn voet zet, of op eenigen grond door stervelingen betreden, kan staan, en de gezonde strekking der voorwaarden van ons bestaan weer spreken.”

„Die zijn,” snauwde de kluizenaar schamper, „volgens u...”

„Die zijn,” hervatte de ander, „volgens de eeuwige wetten der Voorzienigheid, dat wij moeten opstaan, en ons aangezicht wasschen, en onze maatschappelijke taak volbrengen, en wederkeerig op elkander werken, en alleen den idioot en den verlamden in een donkeren hoek laten zitten over zijn neus kijken. Kom!” hier richtte hij het woord tot het hek. „Open, Sesame! Doe zijn oog zien en tref zijn hart! Het is mij hetzelfde wie er komt, want ik weet wat volgen moet!”

Hierop keerde hij zich een weinig op zijn zitblok om, zoodat hij op het hek kon zien; en Mopes de kluizenaar, na in zijne onzekerheid eenige belachelijke sprongen naar zijn bed, en van zijn bed naar het venster te hebben gedaan, schikte zich in 't geen hij niet kon veranderen, en zette zich met opgetrokken

II.

CHINEESCHE SCHIMMEN.

De eerste, die aan het hek verscheen, was een heer, die toevallig eens naar binnen keek, met een schetsboek onder den arm. Uit de

»HOE HEET GIJ, MIJNHEER, EN VAN WAAR KOMT GIJ?» VROEG MOPES DE KLUIZENAAR. (Blz. 174).

beenen weder in de vensterbank, terwijl hij zich aan de tralies vasthield, en niet zonder eenige bezorgdheid uitkeek.

verbazing en ontsteltenis, die zijn blik verried, bleek duidelijk, dat het gerucht van den kluizenaar nog niet tot hem gekomen was. Zoodra hij kon spreken, zeide hij tot zijne verontschuldiging, dat hij, als een vreemdeling in deze streek, was getroffen door het schilderachtig vervallen uitzicht van het erf en de schuren,

en dat hij het hek was binnengegaan, in de verwachting van niets merkwaardigers te vinden dan eene aardige partij voor eene potloodschets.

Na den verbijsterden vreemdeling met het geheim van den kluizenaar te hebben bekend gemaakt, gaf de reiziger hem te kennen, dat elk verhaal, aan de persoonlijke ondervinding der bezoekers ontleend, als hulpmiddel om mijnheer Mopes wat op te wekken en den morgen aangenaam door te brengen, in deze mufte plaats ten hoogste zou worden op prijs gesteld. In 't eerst aarzelde de dus toegesproken bezoeker, niet zoozeer, gelijk naderhand bleek, uit gebrek aan middelen om aan die uitnoodiging te voldoen, dan wel omdat die middelen niet zoo terstond in zijn geheugen gereed lagen. Terwijl hij over het verzoek van den reiziger nadacht, trad hij, een weinig afgetrokken, in gesprek met den kluizenaar.

„Ik heb er nooit goede gevolgen van gezien,” zeide de heer, „dat iemand zich afzonderde, gelijk gij doet. Ik zelf ken de verzoeking daartoe; ik heb die zelf ondervonden; ik ben zelf daarvoor bezweken; maar ik heb nooit gezien, dat er eenig goed.... Doch stil,” zeide hij, zich zelven verbeterende, als een nauwgezet man, die zelfs van de geringste onwaarheid geen gebruik wil maken, om zijne liefste theorie te steunen — „ik herinner mij één goed gevolg, dat gedeeltelijk uit iemands afgezonderd leven voortkwam.”

De kluizenaar schudde zegevierend aan zijne tralies. De reiziger, in 't minst niet ontmoedigd, verzocht den onbekende die omstandigheid te verhalen.

„Gij zult hooren,” was het antwoord. „Maar voordat ik begin, moet ik zeggen, dat die gebeurtenis reeds van eenige jaren geleden dateekent, en dat ik in den tijd, waarvan ik spreek, een belangrijk verlies in mijn fortuin had geleden, en daar ik mij verbeeldde, dat mijne vrienden mij dat verlies zouden doen gevoelen als ik met hen bleef omgaan, besloten had mij van hen af te zonderen en een eenzaam leven te leiden, totdat ik het in zekere mate zou hebben hersteld.”

Het verhaal, dat ik u ga doen, loopt over de ontdekking van goede daden, het opwekken van goede aandriften, het volbrengen van een goed werk en het bereiken van een goed einde, dit alles door middel van *Chineesche Schimmen*.

Ik heb dikwijls gedacht, welk een klikspaan schaduwen zijn. Ik meen de schaduwen, die men buiten aan de vensters ziet van eene verlichte kamer of gebouw, de schimmen, door figuren, die tusschen de gordijnen en het lamplicht komen van buiten vertoond. Ik heb dat opgemerkt aan kerken, gedurende de godsdienst-oefening, als ik, daarbuiten rondwandele, naar

de vensters opkeek en de schimmen zag van een paar gelieven, die uit hetzelfde gezangboek zongen, van kinderen, die men duidelijk kon zien dat met elkander praatten en ginnegapten, en somtijds heeft eene schim, die met een schok vooroverdook, daarop weer zich met een schok ophief, dan zich onnatuurlijk recht en stil hield opgericht, en daarna weer begon te duiken, mij op het denkbeeld gebracht, dat het vierde der acht hoofddeelen van de preek nader werd ontwikkeld en aangedrongen, en dat de schim, die ik zag, door de kanselwelsprekendheid vermoeid, hare toevlucht nam tot een dutje.

Onder het aantal schaduwen, die in mijn geheugen worden bewaard, zijn er, die niet koud en huiveringwekkend daarover verspreid zijn; sommigen werden zoo rein en edel op de gordijn geworpen, dat de schaduw zelve slechts een verzacht licht scheen, en het licht, dat haar veroorzaakt — hemelglans.

Mijn verhaal begint op een tijd, eenige jaren geleden, toen ik, als vrijgezel, in eene nauwe, tamelijk dicht bevolke straat, in een van de oude gedeelten van *London* woonde, een van die straten, waarin zeer fatsoenlijke huizen met andere veel armoedigere vermengd staan, en in een van de beste en zindelijkste dier huizen had ik twee kamers in gebruik, eene als slaapkamer, eene als zitvertrek. Daar ik destijds, evenals nu, zeer beducht ben voor gedruisch als ik aan mijn werk ben, bezigde ik mijne achterkamer als atelier, en sliep aan de voorzijde van het huis, dat, ten gevolge van de dagelijksche passage, des nachts rustig was, maar over dag niet. Mijne schilderkamer dan was op de tweede verdieping en aan de achterzijde van het huis, en met een scherpen hoek liep eene andere straat achter die, waarin ik woonde, om, die slechts eenige ellen verder in de laatstgemelde uitliep, zoodat men licht kan begrijpen, dat de achterzijde van de huizen dier schuinsche straat, die, gepast genoeg, *Cross-Street* heette, tamelijk dicht bij het venster van mijn atelier kwam. Ik geef de topographische beschrijving van mijne woonplaats zoo nauwkeurig, omdat gij dan gemakkelijker zult begrijpen, hoe het kwam, dat mijne aandacht werd getrokken door de omstandigheden, die ik nu ga vermelden.

Gij zult gemakkelijk begrijpen, hoe, als ik bij het vallen van den avond, vooral in de korte dagen, over mijn werk zat na te denken en uit mijn venster zag, mijne opmerkzaamheid dikwijls, bijna zonder dat ik het zelf wist, op het een of ander venster in de schuinsche straat, die ik heb beschreven, werd gericht, en hoe ik mij niet zelden onwillekeurig verdiepte in waarnemingen van en beschouwingen over de bewoners der kamers, die door zulk eene kleine ruimte van die, waar ik zat, waren gescheiden.

Er was één venster, dat, om de eene of andere reden, mijne gedachten meer dan al de andere bezighield. Het was een venster, dat juist op dezelfde hoogte was als het mijne en recht daartegenover stond. Bij dag kon ik, hoewel de gordijn altijd zoo hoog mogelijk was opgetrokken, slechts weinig van de kamer zien; maar uit dat, wat ik er van kon onderscheiden, bleek, dat het een zeer eenvoudig vertrek was. Langdurige oefening in het speculatief gebruik mijner oogen, als ik mij zoo mag uitdrukken, heeft misschien eene neiging bij mij doen ontstaan om groot gewicht te hechten aan het uitwendig voorkomen der dingen als het kenmerk van het inwendig bestaan. Dit zij zooals het wil, die neiging is mij eigen, en zij is zeer sterk ten opzichte van vensters. Ik vind, dat de vensters van een huis een algemeen begrip geven van zijne verdeling, van de levenswijze en de karakters der bewoners. Wie heeft niet gevoeld, als hij een huis voorbijging, welks zindelijke vensters met bloemen waren bezet, waar het krachtige wit en groen van de aronskelk en de fijne schakeering van kleuren in de rijen van bloeiende hyacinten met een aangename frischheid afsteekt tegen den donkeren achtergrond, door het binnenste van het vertrek gevormd — wie heeft niet gevoeld, dat de bewoners van een huis, welks vensters zoo zijn versierd, in een kalmer en gelukkiger toestand verkeerden dan hunne naaste bureu, waar de gele gordijn scheef voor het morsige venster hangt en de ijzergazen hor een uitpuilend en uitgerafeld gat heeft.

Volgens de theorie dan, die ik heb gewaagd voor te stellen, zal men gaarne gelooven, dat ik van de bewoners der kamer tegenover mij betere gedachten vormde, uit het verschijnsel, dat ik door de laagste ruiten van het venster de bladeren en takken kon bespeuren van eene groote, dichte fuchsia, die zich waaivormig over een houten latwerk uitspreidde. Ook andere kleine vindingen tot versiering van het armoedige venster, schoon van de goedkoopste soort van kunstvoorwerpen, verrieden toch eene zucht om de beste zijde der dingen te doen zien en de armoede zooveel mogelijk een bevallig gelaat te doen vertoonen.

Maar het is, zooals ik zeide, vooral tegen den avond, dat mijne opmerkzaamheid het meest op het beschreven venster werd gevestigd. Dan werd de kamer van binnen verlicht, en de schimmen der voorwerpen en personen, die zich daar bevonden, werden met zulk eene scherpte op de gordijn geworpen, als iemand, die nooit dergelijke opmerkingen had gemaakt, niet zou hebben gedacht. De schimmen melden mij dan, dat de kamer wordt bewoond door een paar gehuwde lieden, beiden jong, hiervan was ik zeker. De man, zooals ik uit zijne houding en de schaduw van een papieren scherm, waar-

achter hij over zijn werk bukte, kan opmaken, is een arme, zich afslovende graveur, voor wien de dagen niet lang genoeg zijn, en die vele uren in den nacht over zijn geduldigen arbeid gebogen zit. Terwijl ik hem waarneem, heft hij zich nu en dan op, en trekt zijn hoofd achteruit, om de spieren van zijn hals een oogenblik verlichting te geven, en dan zie ik, dat de op de gordijn geworpen schaduw die is van eene jeugdige gestalte, rank, maar welgebouwd. Het licht doet insgelijks zien, dat hij een baard draagt; het is werkelijk een zeer sterk licht, en dat maakt mij zekerder dan ooit, dat hij een graveur is. De schim van zijne vrouw zie ik naast de zijne — bijna altijd. Hoe dient en zorgt zij voor hem, hoe buigt zij zich over de leuning van zijn stoel, of knielt zij naast hem! Ik heb haar, op den tijd waarvan ik spreek, nooit gezien, maar kan niets anders dan mij haar als liefdallig en goed genoeg voorstellen om licht te geven aan eene huiskamer, donkerder dan de door hen bewoonde, en het leven van zuren arbeid van haar man — als hij dat kan volhouden — niet slechts draaglijk, maar zelfs tot een leven van genot te maken.

Als hij het kan volhouden — maar kan hij dat? Zijne schim is alles, wat ik van hem heb gezien, maar zij is de schim van iemand van een gevoelig gestel. Ik mis hem des avonds nooit op zijne plaats, en ik kan gedurende den ganschen dag den rand van het scherm zien, waarachter hij werkt. „Als hij daar onophoudelijk zit te werken,” dacht ik, „zal hij zeker, zooals bij alle uitersten het geval is, zijn eigen doel verijdelen, en zich ten slotte voor zijn werk geheel onbekwaam maken.”

Het duurde niet lang, of ik begon te vreezen, dat wat ik geducht had, had plaats gegrepen. Er kwam een dag, waarop de gordijn niet werd opgetrokken, om het licht op het werk van den graveur te laten vallen, maar den geheelen dag bleef neergelaten. Ik kan bezwaarlijk uitdrukken, met hoeveel bezorgdheid ik den avond te gemoet zag, wanneer de schimmen mij meer zouden melden.

Des avonds brandde het licht in de kamer, zooals gewoonlijk, maar de rand van het scherm wierp zijne schaduw niet op de gordijn. Er was slechts de schim van ééne persoon, die der vrouw, en uit de stille bewegingen der gestalte, die haar wierp, was op te maken, dat zij een drank inschonk en andere benodigdheden voor eene ziekenkamer bij het licht der lamp gereedmaakte. Soms staakte zij dit bedrijf om naar de eene zijde der kamer te zien, waar ik vermoedde dat het ledikant stond; en soms kon ik mij verbeelden, doch dat moet zuiver verbeelding zijn geweest, dat ik hare lippen zag bewegen, en zij sprak. Ik kon zelfs zien, hoe zij het voedsel, dat zij gereedmaakte, met een weinig op

zijde gebogen hoofd proefde, er iets aan veranderde en het nogmaals en nogmaals beproefde, voordat zij het naar de andere zijde der kamer bracht, waar ik mij verzekerd hield, dat de zieke lag. Zooveel kunnen schaduwen vertellen.

Met het venster mijner voorkamer kon ik aan beide zijden een goed eind de straat afzien, zelfs tot aan den hoek, waar elken morgen vroeg een ontbijtbuffet werd uitgesteld. 't Was een stalletje, armoedig genoeg, en waarmede, dacht mij, armoedige zaken werden gedaan; eene nering evenwel, die mij zooveel belangstelling inboezemt, dat des morgens mijn eerste werk is, naar het venster te gaan, en te zien of de arme oude man, die er eigenaar van is, reeds een klant heeft gekregen; ja zelfs heb ik eens een pijkker aangetrokken en een matrozenhoed opgezet, om volgens mijne rol gecostumeerd te zijn, en een kop koffie bij hem genomen; de koffie was zuiver genoeg, hoewel een weinig troebel en misschien een ideeetje te slap. Genoeg hiervan. Ik kon naar de eene zijde tot aan dat ontbijtkraampje zien, en naar de andere zijde nagenoeg even ver, en daarachter heb ik nog het overzicht van een pleintje, twee en een halven stal, en als ik mijn hals sterk verdraai, een klein strookje van *Brewer-Street, Golden-Square*. Over die geheele uitgestrektheid nu, waarover ik gedurig het oog heb, heb ik een figuur opgemerkt, die zich zonder fout elken dag, en op alle mogelijke tijden van den dag, op dit tooneel vertoont. Zij is die van een tamelijk rijzig man, van ongeveer vijf en dertig jaren, die een weinig gebukt gaat en een ronden rug heeft, een bril draagt, altijd een dichtgeknoopten zwarten rok aan heeft, altijd haast schijnt te hebben, altijd aan de huizen, die hij aandoet, met angst wordt verwacht, en altijd, als hij weder daaruit komt, tot aan de deur wordt gebracht door iemand, die met belangstelling iets vraagt, en uit zijn onveranderlijk gezicht troost zoekt te lezen. Natuurlijk had ik het bedrijf van dien heer niet lang waargenomen, of ik was tot het besluit gekomen, dat het mijnheer Cordial, de wijkdokter was, wiens apotheek in *Great Pulteney-Street* ik zoo dikwijls voorbijkom.

Als er te voren nog eenige twijfel bij mij bestond omtrent den staat van zaken in het huis tegenover mij, werd die op eenmaal verdreven toen ik, den dag, volgende op mijn avond, waarop ik de vrouw van den graveur in hare hoedanigheid van ziekenoppasster had waargenomen, een flauwen glimp van het gelaat van dien heer (een wel wat kaal hoofd voor iemand van zijn leeftijd) aan het venster der kamer mijner achterburen zag, waar hij vóór was gaan staan om het een of andere mengsel gereed te maken.

„Nu,” dacht ik bij mij zelven, „dat is hier eene mooie historie. Dat is juist wat ik heb

gevreesd. Daar ligt nu de arme vent plat te bed, buiten staat om te werken, en waarschijnlijk niet alleen ziek naar het lichaam, maar naar den geest gekweld door de bewustheid, dat er, zoolang hij ziek ligt, geen geld inkomt, om de dagelijksche uitgaven te bestrijden, die, hoe bekrompen zij leven, voor man en vrouw toch onvermijdelijk zijn.

Ik dacht over de zaak na, en bezag die van alle kanten, zooals menschen, die ongelukkig of onverstandig genoeg zijn om alleen te leven, alle dingen omkeeren en aan alle kanten bezien, en zoozeer vervolgde mij de gedachte aan wat er in de kamer tegenover mij gebeurde, dat ik in den loop van den middag genoodzaakt was uit te gaan en eene lange wandeling te doen, om den tijd door te komen, die onvermijdelijk moest voortloopen, voordat de lamp kon worden opgestoken en de schimmen zich op de gordijn zouden vertoonen. Toen ik van die wandeling terugkwam, was ik in zulk eene gloeiende haast, om de stille berichten te vernemen, die ik van de schimmen mocht hopen, dat ik zelfs den tijd niet nam om mijne kaars op te steken, maar op het gevoel den weg naar mijne achterkamer zocht en mij bij het venster plaatste.

Eerst dacht ik, dat er in het geheel geen schaduw op de gordijn kwam, behalve die van de schrale ondergordijntjes en de breed uitgespreide fuchsia, maar allengs werd ik eene kleine, zich gedurig bewegende schaduw gewaar, welke zich met die van de ondergordijntjes vermengde, en daar ik opmerkte dat deze regelmatig rees en daalde, bracht ik die weldra in verband met eene wat grootere massa schaduw, een weinig boven de eerste, en kwam tot het besluit, dat de laatste op de gordijn werd geworpen door een vrouwenhoofd, en de bewegende schaduw door hare hand, die bij haar naaiwerk open nederging.

Het duurde niet lang, of ik bevond, dat mijne gissing gegrond was; eene korte poos was de hand stil en werd het hoofd opgericht, alsof de persoon, wier silhouette ik op de gordijn zag, naar iets luisterde; en toen deze rees, en ik de welbekende gestalte van des graveurs vrouw voorbij het licht zag gaan, begreep ik, dat zij zich naar die zijde der kamer had begeven, waar ik mij verzekerd hield dat het bed was geplaatst.

Gedurende het grootste gedeelte van den avond kon ik, als ik er op lette, en ik liet dikwijls mijn werk liggen om dat te doen, geen andere schim dan de beschrevene ontdekken. Doch omtrent negen uur zag ik eene andere schim over de gordijn gaan, en daar zij die van een man was, voedde ik een oogenblik de hoop, dat zij die van den zieke was. Het was slechts voor een oogenblik; het volgende deed mij zien, dat deze persoon geen baard droeg, en dat de figuur een breeder omtrek had dan die van den

armen graveur zou gehad hebben. Ik maakte weldra hieruit op, dat het de dokter was, en indien daaromtrent nog eenige twijfel bestond, werd die opgeheven, toen ik kort daarna den werkmanachtigen hoek bespeurde, dien zijn elleboog maakte toen de figuur dicht bij het licht kwam en iets overschonk in een voorwerp, dat ik, naar de grootte te oordeelen, voor een theekopje hield.

Dus tweemaal op één dag. Hij was zoo ernstig ziek, dat de dokter tweemalen daags kwam.

Bij die gedachte was mijn plan gevormd. Ik had mij toegegeven in eene belangstelling en spanning ten opzichte van dit geval, die ik mij zelfven moeilijk kon verklaren. Ik gevoelde een zeldzaam verlangen om er meer van te weten, en kwam tot het besluit — het was een besluit, zooals men van iemand, wiens hersenen een weinig gekrenkt waren door zijn eenzaam leven, kon verwachten — om op staanden voet de deur uit te gaan, den dokter op te wachten als hij van zijn patiënt kwam, en hem alles te vragen.

Ik had eenigen tijd verloren met dit besluit tot rijpheid te brengen, en toen ik, bij het uitgaan der kamer, haastig nog een blik naar de overzijde wierp, zag ik geene schimmen meer op de gordijn. Ik mocht evenwel met reden onderstellen, dat ik den dokter nog op straat zou opvangen, en ijde de deur uit. En waarlijk, daar kwam hij juist uit No. 4 Cross-Street. Hoe gelukkig, dat ik nog zoo juist bijtijds kwam!

Ik vond de geneeskundige autoriteit onzer buurt niet overspraakzaam, of geneigd om ziekte en lijden uit een romanesk oogpunt te bezien.

Hij was een goed slag van man, zonder twijfel, maar droog en positief. Hij had zooveel ziekte en ellende gezien, dat hij er aan gewoon was. Hij antwoordde evenwel op al mijne vragen zeer beleefd, schoon hij er min of meer over verwonderd scheen.

„Hij had daar juist eene visite gemaakt bij een zieke in dat huis, had hij niet?” was mijne eerste vraag.

„Ja, juist,” was het antwoord. „Een leelijk geval, zenuwkoorts.”

„Tweede verdieping, getrouwde lieden?” was mijne volgende vraag.

Het antwoord was weder bevestigend.

„Was het niet een droevig geval?”

„Ja, zeer droevig.”

„Zij hebben niets om van te leven dan de verdienste van den man?” vroeg ik.

„Niets,” was het antwoord.

„En hij ligt plat te bed, buiten staat om te werken.”

„Ja, geheel buiten staat,” was 't antwoord.

„Ach! dat dacht ik wel,” zeide ik; „zoudt gij zoo goed willen zijn dokter Cordial,” voer

ik voort, „u met deze kleine som te belasten (zij was inderdaad zeer klein), om aan die arme menschen te geven, en in geen geval te zeggen, hoe gij er aan komt?”

De dokter beloofde dit te zullen doen, en ik was op het punt om van hem te gaan, toen mij inviel den naam van den armen man te vragen.

„Zijn naam is Adams,” zeide de dokter, en indermede gingen wij van elkander.

Ik had nu min of meer het gevoel van een rechthebbende op het zien naar mijne arme schimmen aan de overzijde, en sloeg haar nog bezorgder gade dan te voren. Er was een bedrijf van de schim, nu ongelukkig de eenige die ik had waar te nemen, die mij niet weinig in verlegenheid bracht. De vrouw van den zieke kwam van tijd tot tijd bij het licht staan, en had dan, naar het scheen, een of ander kleedingstuk of een of ander stuk doek in de hand, dat zij van nabij bezag; nu eens verbeeldde ik mij een hemd, dan eene jas, dan eene broek te kunnen onderscheiden. Daarna verdween zij, en ik merkte altijd op, dat alsdan de lamp werd neergedraaid, totdat zij slechts zeer flauw brandde, en dat dit een aanmerkelijken tijd duurde. Destijds begreep ik dat niet, hoewel het mij later begrijpelijk werd. Zij onderzocht den staat van verschillende kleedingstukken, voordat zij die naar het pandjeshuis bracht.

Ik begon nu een van de kwade gevolgen van mijn eenzaam leven te ondervinden. Hoewel ik dokter Cordial eene kleine som had gegeven, om in den nood dier arme lieden te moeten te komen, kon ik, in mijne eigene bekrompen omstandigheden, onmogelijk meer missen. Als ik moed genoeg had gehad om met mijne vrienden omgang te blijven houden, zou er de een of ander onder hen zijn geweest, tot wien ik mij ten behoeve mijner arme schimmen had kunnen wenden; nu had ik dat onmogelijk gemaakt. Zelfs toen het denkbeeld mij inviel, met dit inzicht mijne vorige vriendschap met enkelen hunner te vernieuwen, schrikte de vrees mij af, dat zij zich zouden verbeelden, dat ik hulp voor mij zelven zocht.

Terwijl ik bezig was met dit alles te overwegen, kwam mij één persoon in de gedachte, tot wien mijn gevoel mij zeide dat ik in deze moeilijkheid gerust de toevlucht kon nemen.

Dit was een zekere mijnheer Pycroft, een kunstplaatdrukker, met wien ik vroeger zaken had gedaan. Hij was een oud man, en toevallig had ik eenmaal in mijn leven de gelegenheid gehad om hem een dienst te bewijzen. Er was iets in zijn leeftijd, zijne positie en onze voormalige betrekkingen, dat mij minder beschroomd maakte om hem, dan om een ander mijner voormalige bekenden te naderen. Hij was een

dikke, welgedane, oude knaap, en voor zoover ik kon oordeelen, werkelijk zoo goedhartig als hij er uitzag.

Er was echter eene omstandigheid in zijn leven, die een minder beminnelijk licht op hem scheen te werpen, en waarvan de herinnering mij een tijdlang deed aarzelen om mij tot hem te wenden. Ik herinnerde mij gehoord te hebben, dat hij eenigen tijd geleden met groote gestrengheid had gehandeld tegen zijn oudsten zoon, die, na een huwelijk tegen den wensch zijns vaders te hebben aangegaan, van het aandeel, dat hij te voren in diens zaak had gehad, was ontzet, om zoo goed hij kon door eigen arbeid in zijn onderhoud te voorzien. Het geval was, dat de oude man een lievelingsplan koesterde van een huwelijk van zijn oudsten zoon met een meisje, wier vader een handelsvriend van hem was. De oude plaatdrukker zag zich niet alleen in dit plan gedwarsboomd, maar nog te meer gegriefd doordat zijn zoon eene keus had gedaan, die, om bijzondere redenen, zeer tegen zijn zin was. Hetgeen ik verder had vernomen, deed mij bovendien vermoeden, dat op het gedrag van dien oudsten zoon bij den vader het nadeeligst licht was geworpen, als ten hoogste driftig en wederspannig, door den jongeren broeder, wien, na de verwijdering van den oudsten, niet alleen het deel van den leeuw in zijn vaders zaak toeviel, maar die ook zelf het huwelijk aanging, dat zijn broeder had van de hand gewezen. Ik kon, nadat ik de omstandigheden van het voorgevallene had vernomen, niet anders denken, dan dat de jongere zeer veel had bijgedragen om den ouden man tegen zijn ouderen broeder te verbitteren.

In allen gevalle was de oude mijnheer Pycroft de eenige persoon, wien ik mij met mogelijkheid kon bedenken, om mijne ongelukkige schimmen te helpen, en ik besloot mij tot hem te wenden door een omweg. Het viel mij in, dat het verreweg de beste manier zou zijn, zijne belangstelling in die arme lieden op dezelfde wijze te wekken, als de mijne was gewekt, namelijk door middel der schimmen.

Het toeval wilde, dat ik mijn ouden bekende dikwijls had beloofd, hem eene verzameling van etsen van Rembrand, die ik bezat, te laten zien, en het kwam mij voor, dat ik van deze belofte nu met het beste gevolg partij kon trekken. Ik bracht hem dus een bezoek, waarvoor de zaken, die wij vroeger met elkander hadden gehad, tot voorwendsel dienden, en noodigde hem in den loop van ons gesprek uit, op mijne kamers te komen en mijne etsen te zien, waarbij ik den avond noemde, en liet doorschemeren, dat wij ons, onder die aangename bezigheid, met een glas brandewijn en water zouden verkwikken.

Precies op den bepaalden tijd verscheen mijn-

heer Pycroft, en wij brachten het eerste uur zeer genoeglijk door, hoewel ik mij eenigszins ongerust maakte over den uitslag van mijn plan.

Nadat wij de etsen hadden gezien, begon mijnheer Pycroft, onder ons tweede glas, den gek met mij te steken omdat ik in zulk een doolhof van straten woonde, en vroeg mij of mijne achterkamer niet schrikkelijk donker en benauwd was.

„Laat mij u eens zeggen,” zeide ik — en hier moet ik bekennen, dat ik mij min of meer aan huichelarij schuldig maakte, want ik sprak alsof ik geen het minste gewicht aan de zaak hechtte — „laat mij u eens zeggen, mijnheer Pycroft, dat gij u niet kunt verbeelden, hoeveel tijdverdrijf ik vind in het waarnemen van mijne bureu in diezelfde dwarsstraat, die gij vindt dat te dicht langs mijne vensters loopt.”

„Als gij dit soort van kluzenaarsleven vaarwelzeidet,” antwoordde mijnheer Pycroft, „zoudt gij andere zaken hebben om den tijd mee te verdrijven, dan het huishouden te bespieden van menschen, die gij in 't geheel niet kent.”

„Hier nu, bij voorbeeld,” voer ik voort, zonder mij aan zijn in de rede vallen te storen, terwijl ik mijn eigen gordijn optilde en naar het venster van de door het jonge paar bewoonde kamer wees — „hier is een venster, dat mij allerlei belangwekkende zaken heeft onthuld — bijna genoeg om eene novelle van te schrijven, kan ik u zeggen.”

„Hoe, dat venster hierover? Maar vindt gij, mijnheer B., dat het geoorloofd is, de menschen zoo in hunne kamers te bespieden?”

„Dat heb ik zorgvuldig vermeden,” antwoordde ik, „en al mijne waarnemingen met neergelaten gordijn gedaan, zooals gij het nu ziet.”

„Met neergelaten gordijn. Maar hoe kondt gij waarnemingen doen met neergelaten gordijn?”

„Door middel van de schimmen der bewoners van het vertrek,” was mijn antwoord.

„Schimmen?” riep mijnheer Pycroft ongeloofig. „Wilt gij mij wijsmaken, dat gij kunt opmaken, wat er in die kamer voorvalt, door middel van de schaduwen, die op de gordijn vallen?”

„Iets van 't geen er voorvalt,” hernam ik, in allen gevalle. En genoeg om mijne belangstelling te wekken in het lot der bewoners.”

„Wel waarlijk, mijnheer B.! Als ik dat niet uit uw eigen mond vernam, ik zou het kortweg onmogelijk noemen.”

„Zoudt gij het zelf eens willen zien?” vroeg ik. „Ik durf zeggen, dat er spoedig genoeg het een en ander achter de gordijn zal plaats

grijpen, dat u gelegenheid zal geven om over de juistheid van wat ik zeg te oordeelen."

"Wel, zonder die in 't minst te betwijfelen," antwoordde mijn gast, "zou ik er waarlijk wel lust in hebben."

Mijnheer Pycroft zat dicht bij het venster, doch de werklamp op mijne tafel maakte de kamer een weinig te licht voor onze waarnemingen. Ik schoof dus de tafel naar het andere eind der kamer, draaide de pit der lamp neer en liet de kap zakken.

"Welnu," zeide mijnheer Pycroft, "ik zie om te beginnen niets dan eene witte gordijn, met licht er achter."

De schaduw van het hoofd van het vrouwtje was in den hoek van het ondergordijntje, en de schaduw der hand ging op en neer zooals altijd; maar mijnheer Pycroft had niet zulk een gevoelend oog om zulke zaken te ontdekken. Ik wees ze mijn vriend aan.

"Ik zie, nu gij het zegt, werkelijk iets op en neer wippen," zeide hij. "Maar ik zou, zonder uwe hulp, nooit hebben begrepen wat het was. Wacht eens! daar is eene schim, die bijna de geheele gordijn bedekt. Wat is dat?"

Binnen een paar minuten verscheen de schim weder, doch ditmaal niet zoo groot.

"Nu kan ik het heel gemakkelijk onderscheiden," zeide mijn vriend, "het is de schaduw eener vrouw. Ik kan den omtrek van hare heupen en de mouwen van haar kleed zien."

"Kunt gij het gezicht onderscheiden?" vroeg ik.

"O, ja," antwoordde mijnheer Pycroft, "het is een weinig ter zijde gekeerd; zij ziet links. Nu is zij weg," voegde hij er een oogenblik later bij.

Binnen weinige minuten kwam hare schaduw weder op de gordijn.

"Wat voert zij nu uit?" vroeg mijnheer Pycroft.

"Ja, dat moet gij mij vertellen," antwoordde ik.

"Wel, zij schijnt het een of andere kleine voorwerp in de hand te hebben, dat zij schudt."

"En nu?" vroeg ik nog eens.

"Dat begrijp ik niet, zij schijnt haar elleboog omhoog te houden — zij houdt beide handen omhoog. Neen, daar kan ik in 't geheel niets uit maken."

"Ik geloof, dat zij iets inschenkt," zeide ik.

"Dat doet zij ook ongetwijfeld," antwoordde mijn gast, wiens belangstelling zichtbaar zeer levendig begon te worden. "Wacht eens!" voer hij na eene poos zwijsens voort, terwijl hij mij waarlijk met bezorgdheid aanzag — "schudden, inschenken — vóór het gebruik wel te schudden — wel, het moet een drankje zijn."

"Ik vermoed, dat het werkelijk een drankje is," was mijn antwoord.

"Is er dan iemand ziek?" vroeg mijnheer Pycroft.

"Ja," antwoordde ik, "haar man."

"En heeft de schim u dat ook gezegd?"

"Ja, de schim van haar man vertoonde zich op de gordijn, even dikwijls als de hare; nu zie ik die nooit. Juist gelijktijdig met de verdwijning van haar mans schim, heeft de verschijning eener andere plaats gehad, die van den dokter van de wijk."

"En eilieve," vroeg mijnheer Pycroft, met het gezicht van iemand, van wiens goedgelovigheid eindelijk te veel gevergd wordt, "mag ik vragen, hoe wist gij, dat het de schim van den dokter was?"

"Dokter Cordial heeft den rondsten rug, dien gij ooit in uw leven hebt gezien," hernam ik.

"Wel, dat is waarlijk alleraardigst!" riep de oude plaatdrukker uit, nu kennelijk met innige belangstelling.

Terwijl wij bleven kijken, werd het licht onverwachts weggenomen, en de kamer donker gelaten.

"Wat denkt gij dat er nu is gebeurd?" vroeg mijn vriend.

"Ik vooronderstel," was mijn antwoord, "dat zij de kamer voor een korten tijd heeft verlaten. Wij zullen ongetwijfeld aanstonds meer zien," en bijna terwijl ik nog sprak, kwam het licht terug, en eene nieuwe schim vertoonde zich in de kamer naast die van het vrouwtje.

"De dokter?" vroeg mijnheer Pycroft.

"Ziedaar!" riep ik zegevierend; "gij ziet hoeveel er uit die schimmen is te ontdekken. Gij zijt reeds meester van de kunst."

"Hij heeft werkelijk een ronden rug, dat is zeker," zeide de oude plaatdrukker.

De schim met den ronden rug verdween nu werkelijk langzaam in de richting, waarheen het profiel van het vrouwtje zich zoo dikwijls had gewend. De witte gordijn bleef gedurende eenige minuten zonder schaduw.

"Ik vooronderstel, dat hij nu naar zijn patiënt ziet," zeide mijnheer Pycroft.

"Daar is hij weer," voegde hij er eene minuut later bij. De dokter stond echter ditmaal zoo dicht bij het licht, en met den rug zoo vlak naar ons toegekeerd, dat wij niet in staat waren uit te maken wat hij deed. Dit was, natuurlijk, dikwijls het geval met de schimmen. Hoeveel men er ook uit kon opmaken, was er evenwel nog veel meer, waarvan men de verklaring niet kon gissen.

Korten tijd daarna voegde zich bij de schim met den ronden rug die der vrouw van den zieke, en nu bleven zij eenigen tijd staan spreken, ten minste, dat kon men met reden onderstellen.

"t Zou mij niet verwonderen, als hij haar nu voorschriften gaf," zeide de plaatdrukker.

„Hoogst waarschijnlijk,” gaf ik ten antwoord.

„Ik zou wel eens willen weten of hij heel erg was,” zeide mijn vriend. Daarna was er eene poos stilte. De twee schimmen bleven bij de tafel staan. Eindelijk meenden wij beiden, dat des dokters schim iets aan des graveurs vrouw gaf, en onmiddellijk daarna werd het licht weder evenals te voren weggenomen; zij was er waarschijnlijk mee naar het portaal gegaan, om den dokter de trap af te lichten.

„Zij zijn dus doodarm,” zeide mijnheer Pycroft bij zich zelven.

„Zij hadden niets dan wat de man verdiende,” antwoordde ik, „en hij is geheel buiten staat te werken, en zal dit waarschijnlijk nog weken lang blijven.”

Het licht was nu weder in de kamer gekomen. De schim van het vrouwtje scheen bij de tafel te blijven staan, nadat zij het had neergezet. Hare gedaante bleef een geruimen tijd onbeweeglijk, en toen zagen wij, dat zij haar hoofd vooroverboog en haar gelaat in hare handen verborg, als in eene vlaag van diepe, maar stille droefheid.

Wij spraken geen van beiden, en op hetzelfde oogenblik viel de gordijn van mijn eigen venster, dat ik had opgebonden, naar beneden, want ik gevoelde, dat dit eene smart was, waarmee geen toeschouwer zich mocht bemoeien.

Niet lang daarna stond mijn oude vriend op om heen te gaan, en wij spraken geen woord meer over de zaak; even voordat ik naar bed ging, zag ik evenwel nog eens uit. De schaduw van het hoofd der vrouw was op hare gewone plaats, en de schaduw harer hand ging op en neer zooals gewoonlijk. Zij was weder aan haar werk.

Den volgende dag ontving ik met de vroege post een brief van mijnheer Pycroft. Hij had veel gedacht, schreef hij, over hetgeen hij den vorigen avond had gezien, en sloot hier eenig geld in, dat hij verzocht ten beste van het jonge paar, in welks lot ik belang stelde, aan te wenden. Hij verzocht mij ook, hem van tijd tot tijd bericht te zenden, hoe het met de schimmen ging.

Ik overhandigde het geld aan dokter Cordial, en verzocht hem het te besteden zooals hij het best oordeelde, doch zonder te zeggen van wie het kwam. Ik verzocht hem tevens, mij zoo dikwijls mogelijk tijding te doen toekomen van den toestand van zijn patiënt. Deze bracht ik, bijna even dikwijls als ik die ontving, aan den ouden plaatdrukker over.

Eenige dagen lang was er niet veel te berichten; ook de schimmen meldten mij niets, dan wat zij mij te voren hadden geopenbaard. De schim van den armen graveur bleef nog altijd weg, en die zijner vrouw bleef ook bestendig aan het venster, wanneer zij deed wat

in haar vermogen was om met hare naald een weinig geld te verdienen, of bewoog zich door de kamer als zij haar zieken man verzorgde. Eindelijk kwam er een tijd, toen de koorts hare crisis had bereikt, en het volgens zeggen van den dokter duidelijk was, dat de lijder moest bezwijken of herstellen. Om mijn verhaal zoo kort mogelijk te maken, zal ik in geene bijzonderheden van dien tijd van spanning treden. Die eene eigenschap, die de patiënt bezat: jeugd, stelde hem in staat de crisis te doorworstelen, en nadat deze voorbij was, begon hij beter te worden.

En nu volgde eene langzame herstelling; er kwam een tijd, toen ik de schim eener vermagerde gestalte zag slepend voorbij het licht zag bewegen, en kon gissen, toen ik haar waarnam en zag dat zij vergezeld ging van de welbekende schim van het vrouwtje, dat de zieke van zijn bed naar een stoel bij den haard werd gebracht.

Natuurlijk maakte ik mijn vriend den plaatdrukker met dien vooruitgang bekend en hield ik hem op de hoogte van de bijzonderheden der trapswijze beterschap van den kranke, zelfs tot op den tijd, toen deze zoo ver was hersteld, dat hij eindelijk in staat was om dagelijks eenige uren aan zijne graveurstafel te zitten en weder voor het onderhoud zijner vrouw te arbeiden.

Zij zijn zeer dankbaar,” zeide ik, toen ik mijn ouden bekende die tijding mededeelde, „aan den onbekenden vriend, die hen van tijd tot tijd in hun nood heeft bijgestaan.”

„Och kom, gekheid, gekheid; 't is niets, 't is letterlijk niets, 't heeft niets te beduiden,” riep de oude knaap, en poogde zich van de zaak af te maken.

„En zij zijn zeer verlangend,” vervolgde ik, zonder mij van mijn stuk te laten brengen, „om hem persoonlijk dank te zeggen, als hij zich slechts wilde bekend maken en hun de gelegenheid daartoe geven.”

„Neen, neen, voor niets ter wereld,” was het antwoord. „Lieve hemel, neen, dat is onmogelijk. Hier, hier is nog eene kleinigheid extra, om hen weder op gang te helpen; want hij moet vooreerst niet te hard werken.”

„En zult gij u niet aan hen bekend maken?” vroeg ik nog eens.

„Neen, neen, neen, dat in geen geval,” zeide de oude man. „Ik zal u evenwel iets zeggen,” hervatte hij een oogenblik later. „Ik zou hen wel eens willen zien — zien zooals ik hen te voren heb gezien — hunne schimmen, weet gij,” voegde hij er bij. „Ik kom den een of anderen avond nog eens een glas brandewijn en water bij u drinken, en nog eens naar de schimmen kijken.”

Ik was genoodzaakt mij hiermede tevreden te stellen, en na met mijn ouden vriend afspraak te hebben gemaakt, dat ik hem een

der eerstvolgende avonden bij mij zou wachten, verliet ik hem en ging naar huis.

De avond kwam, en met deze eene buitengewone drukte en beweging in de stille kamer aan de overzijde. De figuur van het vrouwtje zweefde gedurig heen en weder voorbij het licht, alsof zij bezig was met het vertrek op te knappen. Juist in het midden van het venster en zoo dicht bij de witte gordijn, dat ik die duidelijk kon zien, was eene kooi met een vogeltje opgehangen, en voornamelijk aan dat kooitje en de plaats waar het hing had ik het te danken, dat ik mij eenigszins een denkbeeld kon maken, hoe mijne twee vrienden aan de overzijde er uitzagen. Als een hunner in de nabijheid daarvan kwam, zooals van tijd tot tijd het geval was, om den kleinen bewoner met tijlpen aan het zingen te maken, kon ik het profiel van hem of haar, die dat deed, zoo duidelijk onderkennen, als een van die onderwetsche, zwarte silhouetten, die reizende kunstenaars op onze kermissen plachten te knippen. Behalve dan, als de graveur of zijne vrouw zoo dicht bij het venster en ver van het licht kwam staan, kon ik weinig meer dan eene vormlooze massa onderscheiden, en als een van beiden zeer dicht bij de kaars kwam, werd hunne schaduw zoo reusachtig, dat de geheele oppervlakte van het venster, dat bijzonder breed was, zelfs door ééne figuur geheel werd verduisterd. Ik moet herhalen wat ik reeds vroeger heb gezegd, dat de gelegenheden, waarbij ik zien kon wat de schimmen deden, uiterst zeldzaam waren, en dat ik alle gevallen, waarin ik zulke bedrijven, als een drank mengen, medicijnen inschenken, en dergelijke kon onderscheiden, daaraan had te danken, dat het een of ander voorwerp, dat daarbij te pas kwam, op een of ander meubel was geplaatst, dat dicht bij het venster stond.

Precies op den afgesproken tijd verscheen mijn oude vriend de plaatdrukker, en nadat wij elkander hadden gegroet, was zijn eerste vraag:

„Wel -- hoe maken het de schimmen?”

Ik zette zijn stoel op de oude plaats en wij gingen bij elkander zitten.

De drukte en beweging, die, zooals ik zeide, in de kamer heerschten, waren nog merkbaar, en ik was zoogoed als zeker, dat het vertrek werd gedaan; eene meening, waarin ik weldra te meer werd versterkt door de verschijning van een dun, recht schaduwbeeld, dat ik voor dat van een bezemsteel hield, en dat nu in actieven dienst werd gesteld.

Ik moet niet verzuimen te vermelden, dat gedurende een oogenblik van rust in de werkzaamheid van den bezemsteel, de figuur van den armen graveur met zeer groote duidelijkheid op de gordijn werd geworpen. Hij was bij het venster gekomen om iets, waarschijnlijk

een takje murik, tusschen de tralies van het kooitje te steken.

Toen dat geschiedde, merkte ik eene groote verandering in het gelaat van mijn gast op. Hij stond half op, zag scherp toe, en vroeg, met een waarlijk zonderlingen toon in zijne stem:

„Hoe zeydet gij dat die menschen heeten?”

„Adams,” was mijn antwoord.

„Adams — zijt gij daar zeker van?”

„Volkomen zeker,” antwoordde ik.

Op dat oogenblik was de schim weder verdwenen, maar ik merkte, dat mijnheer Pycroft nog geruimen tijd afgetrokken en niet op zijn gemak scheen, en wij spraken over een aantal onderwerpen, die geene betrekking hadden op de zaak, die mij aan het hart lag, voordat hij weder tot de schimmen terugkeerde.

„Zij schijnen nu rustig genoeg,” zeide mijnheer Pycroft.

„Ik zou denken,” antwoordde ik, „dat het opknappen der kamer is afgeloopen, en dat zij nu aan hun avondmaaltijd zitten.”

„Denkt gij dat?” vroeg de plaatdrukker.

„Ik denk wel, dat zij eene of andere kleine traktatie hebben, die uwe edelmoedigheid hun verschaft.”

„Denkt gij dat werkelijk?” zeide de oude knaap, die een goed leventje op grooten prijs stelde. „Wat denkt gij dat zij hebben? Ik wilde, dat de schimmen ons dat eens lieten zien.”

Ik greep de gelegenheid, die hij mij hier gaf, terstond aan.

„Dat zullen de schimmen niet doen, maar waarom stappen wij niet eens over en gaan de lichamen zien? Hun avondmaaltijd zou er des te beter om smaken, daar ben ik zeker van.”

De oude heer had juist de laatste teug uit het glas warmen grog genomen. Hij was in de vroolijkste luim, en toen ik had uitgesproken, begonnen zijne oogen te flikkeren en zag ik een verholten glimlach de hoeken van zijn mond plooiën.

„t Zou geen onaardige grap zijn, vindt gij niet?” zeide hij.

„Meer was voor mij niet noodig; eene minuut later had ik hem op de been en waren wij op weg naar No. 4.

Op de stoep stond eene kleine meid met eene kan bier in de hand, en wij waren nauwelijks voor het huis gekomen, of zij gaf een bezwaar te kennen, dat zich in het leven van jonge dochttertjes, die buiten hare schoenen slechts drie voet twee duim halen, dikwijls voordoet.

„Mijnheer, wilt u, als je blijft, eens schellen, aan de tweede van boven af?”

„Tweede verdieping?” zeide ik, terwijl ik aan haar verzoek voldeed, „dat is die, waar-

op mijnheer en juffrouw Adams wonen, is 't niet?"

"Ja, mijnheer, dat is mijn vader," zeide de jonge juffrouw, die bleek, het door mij genoemde echtpaar als één vleesch te beschouwen. Ik vond het vreemd, dat ik de schaduw van dat kind nooit op de gordijn had gezien.

"Zoo; ik zou hem gaarne eens spreken," antwoordde ik, "en die heer ook."

"O ja, maar dat kan toch niet," zeide de kleine meid, die, in 't voorbijgaan gezegd, eene vroeg ontwikkelde heks scheen te zijn, "want vader zit te eten, en hij heeft een hoentje, en vader is ziek geweest, en hij is pas een beetje beter, en mag zich niet vermoeien — en dus, dat kan niet."

"Zoudt ge uw mond ook kunnen houden, freule, zeg?" viel op dit pas onverwachts eene stem in, "en mij met de heeren laten spreken?"

Ik keek op, en zag dat de deur was opengedaan door eene magere vrouw met een grooten neus.

"Wat was er van uw dienst, mijnheer?" vroeg zij op een huiltoneel, die mij bijzonder slecht beviel.

Ik zeide haar wie wij waren, en met welk oogmerk wij kwamen.

"O, welk eene aangename verrassing!" zeide de magere vrouw, op denzelfden toon, die mij onbeschrijfelijk onaangenaam was. "Ga naar boven Lizzy," voer zij voort, zich tot het kind keerende, "en zeg aan vader, dat de vriendelijke heer, die hem in zijne ziekte heeft bijgestaan, eens naar hem komt zien. Ik ben zijne vrouw, vriendelijke heeren —" (zij de schim, die mijne belangstelling had gaande gemaakt!) — "ik ben zijne arme vrouw, die hem in zijne ziekte heeft opgepast, — weest voorzichtig op de trap, lieve heeren — en hier is de kamer, meneeren; en hier is eene aangename verrassing James; de heeren, die zoo goed voor u zijn geweest terwijl gij ziek waart. Weest zoo goed en neemt uw gemak, meneeren, en vereert ons armoedig kamertje door eventjes te gaan zitten."

Ik was verplet. Een klein man van een alledaagsch voorkomen zat aan eene tafel, waarop een dampend hoen, een stuk spek en een schotel aardappelen stonden. Hij droeg de duidelijke kenmerken van kortelings doorgestane ziekte, en stond, toen wij binnenkwamen, met eenige moeite op. Hij ging weder zitten, zoodra mijn vriend en ik gezeten waren. Ik nam een stoel, zooals ik alles zou hebben genomen, wat men mij op dat oogenblik had gegeven, louter uit verbazing en verbijstering. Ik zag 's mans wederheft nog eens terdege aan. Hoe, was dat het lichaam van dat nette kleine schimmetje, dat ik zoo goed kende — dat lange,

magere, slungelige wijf! Waren schimmen zoo bedrieglijk? Zou ooit iemand gezegd hebben, dat mijne achter-overbuurvrouw een neus had als de neus, die ik nu voor mij zag, dat hij niet in stouter omtrek zou zijn uitgekomen, en zijn vorm dieper in mijn geheugen hebben geprent, zoo dikwijls zij voor de gordijn was gekomen?

Ook de man — dat was mijn arme graveur niet! Er viel wel is waar niets op den man te zeggen, die daar zat, en niet wist waar op te houden met op eene onbeschaafde wijze zijn dank uit te drukken voor de hem gedurende zijne ziekte verleende hulp. Hij was een heel ordentelijk manneken, hoogst waarschijnlijk. Hij was niet zulk een terugstootend persoon als zijne vrouw; maar toch, hij was mijn graveur niet.

Al den tijd, zelfs terwijl haar man sprak, zong het magere wijf de tweede partij van het danklied, op den allerfleemmerigsten toon. De oude heer gaf geen syllabe antwoord, maar scheen naar hetgeen hij van hunne schimmen had gezien, even weinig den wezenlijken mijnheer en juffrouw Adams te hebben verwacht, als ik. Kortom, behalve een paar vragen naar den toestand van den reconvalescent, die ik bij mijn eerste binnenkomen nog had kunnen doen, konden wij geen van beiden een woord uitbrengen.

Eensklaps viel mij het ontzettend denkbeeld in, dat er eene vergissing moest hebben plaats gehad. Ik had eenigen tijd de kleine meid, die wij het eerst op de stoep hadden gezien, aangekeken, en zij, om haar recht te doen, had mij dat compliment met interest vergolden, toen het mij trof, dat haar hoofd een goed eind boven de vensterbank kwam, en het, bijgevolg, hoogst zonderling was, dat hare schaduw nooit mijne opmerkzaamheid had getrokken. Daar mijne oogen, onder het maken van die vergelijking tusschen de lengte der jonge juffrouw en de hoogte der vensterbank naar dat gedeelte der kamer waren getrokken, was mijne volgende opmerking, dat er geen vogelkooi voor het venster hing.

"He, wat!" riep ik; "hebt gij het kooitje afgenomen?"

"Kooitje, mijnheer?" huilde het magere wijf, met beleefde verwondering.

"Wij hebben geen kooitje," viel de kleine meid van de stoep in; "en nooit een gehad — en geen vogeltje ook."

"Wilt gij uw mond houden, freule?" viel hare moeder haar in de rede.

Er volgde een lastig zwijgen. Ik zag nog eens de kamer rond, nog eens naar den man — hij had geen baard, viel mij in 't oog. Ik bezat evenwel tegenwoordigheid van geest genoeg, om niet, gelijk ik naar het kooitje gevraagd had, naar het verdwenen kinversiersel te vragen. Ik besloot de zaak tot zekerheid te

brengen, ging naar het venster, schoof de gordijn ter zijde, en maakte, als voorwendsel voor mijne nieuwsgierigheid, de aanmerking:

„Ik vind, dat die achterhuizen uwe woning geducht bedompt maken. Is dat niet nogal ongezond?”

Een langgerekt vertoog over bedompte woningen en hare voor- en nadeelen was hiervan het gevolg, doch ik hoorde het niet. Ik zag uit naar mijn eigen venster aan de overzijde. Ik had de lamp aan-, en de gordijn half opgetrokken gelaten. Het venster, recht tegenover dat, waarvoor ik stond, was met blinden gesloten. Mij tegen het glas drukkend, kon ik schuins naar het venster van het volgende huis aan de overzijde zien, en zag dat het venster op de tweede verdieping verlicht en de gordijn slechts halverwege neergelaten was.

„Uw souper wordt koud,” zeide ik, terwijl ik weder bij de tafel kwam en een blik van verstandhouding met den ouden heer wisselde; „mijn vriend en ik kwamen slechts eens zien, of gij er het noodige van naamt, en wij willen u nu verlaten, om u uw hoentje beter te laten smaken, dan gij zoudt kunnen als wij bleven.”

„En hiermede, in weerwil van alle uitnoodigingen om te blijven en ons deel van het goede te nemen, ging ik naar de deur, en was weldra op de trap, op de hielen gevolgd door mijnheer Pycroft, die, verstomd zoolang wij in de kamer waren, nu niet ophield met te zeggen: „De verkeerden, hè? — Den verkeerden den kost gegeven, is 't niet?” en dat met een luid, volkomen verstaanbaar fluisteren. De magere vrouw was evenwel zelve te woordenrijk om te verstaan wat hij zeide, en hield, zoolang zij ons de trap affichtte, geen oogenblik op met hare dankbaarheid te janken.

Toen wij op straat waren, keerde ik mij om en zag mijn metgezel aan.

„Het is in allen gevalle één troost,” zeide ik, „dat wij menschen hebben geholpen, die inderdaad hulp noodig hadden, maar het is klaar, dat elke penning van uwe milde giften het gezin, dat wij daar hebben verlaten, in handen is gevallen.”

„En hoe verklaart gij die vergissing?” vroeg mijn oude vriend.

„Ik kan uit alles slechts opmaken,” was mijn antwoord, „dat door een zonderlingen samenloop van twee bewoners van de tweede verdieping der twee naast elkander staande huizen tegelijk ziek zijn geweest; dat dokter Cordial, nadat ik hem voor het venster tegenover mij had gezien, van den eenen patiënt naar den anderen is gegaan; dat hij tijd heeft gehad eene korte visite bij den man, dien wij verlaten hebben, te maken; en dat ik hem heb ontmoet, toen hij, naar ik meende, van onze arme schimmen kwam, maar werkelijk van den ver-

dienstelijken persoon, wien uwe goedheid den avonddich heeft gespreid.”

„En de schimmen?” vroeg mijnheer Pycroft benauwd en geheel verplet.

„Hebben, ten gevolge mijner ongelukkige vergissing, geen enkelen schelling bekomen,” antwoordde ik.

Mijnheer Pycroft staarde mij eenigen tijd, verstaand van verbazing, aan.

„Zóó kunnen wij dat niet laten!” zeide hij eindelijk. „Denkt gij, dat gij ditmaal zeker van het huis zoudt zijn?”

„Ik kan begrijpen, dat gij daaromtrent een weinig wantrouwend zijt geworden,” zeide ik, „maar ik, voor mij, ben nu zeker. Dit is het huis, zonder eenigen twijfel.” En terwijl ik dat zeide, zag ik op naar No. 5.

„Laat ons de zaak meteen afdoen,” zeide de oude plaatdrukker stoutweg, en hiermede trok hij werkelijk aan de tweede schel van den linkerdeurpost.

Na den noodigen tijd wachtens werd de deur geopend door eene slordige vrouw.

„Tweede verdieping, achter?” vroeg ik met eene zoetsappige stem.

„Voor,” antwoordde de slordige vrouw, op een eenigszins gebelgden toon; „gij hadt aan de tweede schel rechts moeten trekken.”

Ik verzocht nederig verschooning, waardoor het gemoed der slordige vrouw een weinig zachter werd gestemd.

„Op de tweede verdieping achter zijn zij thuis, dat weet ik,” zeide zij, „en als gij naar boven wilt gaan, kan ik u wel lichten.”

Wij maakten van dit aanbod gebruik, en binnen eenige seconden bevonden wij ons op het portaal der tweede verdieping. De slordige vrouw wees naar de deur, waaraan wij moesten kloppen, opende hare eigen deur, waardoor zij een uiengeur uitliet, die het water in mijne oogen deed komen, verdween in dien onfrischen dampkring en sloot de deur achter zich toe.

Mijne nieuwsgierigheid was nu geweldig geprikkeld, en het was alsof de beslissing van een groot waagstuk van het opengaan der deur, waaraan wij nu klopten, afhing.

Eene heldere, vroolijke stem riep „binnen,” en in het volgende oogenblik stonden wij in de kamer.

Twee personen, een man en eene vrouw, vertoonden zich in het vertrek. Den een, den man, konden wij in het eerst niet zien, doch in de andere, die bij ons binnenkomen opstond, zag ik terstond de mij zoo welbekende schim.

De kamer was een sterk contrast van die, welke wij zoo even hadden verlaten, die tamelijk wel van meubelen was voorzien. Deze was zeer ledig; zij zag er uit alsof alles, wat daartoe had kunnen dienen, was weggenomen om het te gelde te maken. Eene matras met eenig

beddegoed lag in den eenen hoek op den vloer. De tafel en een paar oude stoelen waren de eenige meubelen, die ik zag. De lamp van den graveur stond op de tafel, benevens de toebeidselen voor een sober maal, een bitter klein stukje spek en wat gekookte rijst. De vogelkooi hing in het venster, om, zoo noodig, mijne overtuiging te bevestigen, dat ik eindelijk mijne schimmen had gevonden.

Natuurlijk kon ik slechts met een enkelen blik van die omstandigheden kennis nemen, want ik moest opheldering geven van het bezoek van mijn vriend en mij. Ik was hiermede nauwelijks begonnen, toen een uitroep van mijnheer Pycroft, die mij was gevolgd, mijne opmerkzaamheid trok. De tweede bewoner der kamer, dien wij eerst slechts onduidelijk hadden gezien, was nu opgestaan, en spande de oogen in, om mijn metgezel, die achter mij in de schaduw stond, te zien. Ik keerde mij schielijk om, en ontmoette den blik van mijn ouden vriend.

„Als dat een streek van u is, mijnheer Broadhead,” zeide hij, met zulk eene schorre stem, alsof hem de keel werd toegeknepen, „moet ik u zeggen, dat hij u weinig eer aandoet.”

„Wat meent gij?” vroeg ik geheel verbijsterd.

„Ik meen, dat dit alles doorgestoken werk is, om eene verzoening teweeg te brengen tusschen mij en mijn zoon.”

„Uw zoon?” riep ik verbaasd.

„Ik kan slechts zeggen, dat het louter het verdiende gevolg zal hebben.”

Hij keerde zich onder 't spreken om en wilde naar de deur gaan, maar ik voorkwam hem.

„Blijf, mijnheer Pycroft!” riep ik. „Als gij verkiest dat gevoel van vijandschap te blijven koesteren, dat u zoo weinig betaamt, het zij zoo, maar gij zult niet van hier gaan met een valschen indruk van deze zaak, voor zooverre mij betreft. Ik zweer u, dat uw vermoeden ongegrond is, dat ik evenals gij, toen wij hier in de kamer kwamen, niet het minste denkbeeld had, wie hare bewoners waren, en dat ik nooit heb geweten, dat uw zoon in zulke diepe ellende leefde; hoewel ik, had ik dat geweten, zeker mijn best zou hebben gedaan, om het gevoel, dat gij onder zulke omstandigheden hem, die uw naam draagt, verschuldigd zijt, bij u levendig te doen worden.”

Mijnheer Pycroft had eenmaal een vorschenden blik op mij geworpen, toen ik zijne aanklacht van in een komplot te staan, om hem door list tot eene verzoening te bewegen, verwierp, en hield nu de oogen onafgewend gericht op de plaats, waar zijn zoon voor hem stond.

Hij was een schoone, kloeke kerel, en zooals hij daar stond met de hand zijner vrouw in de zijne, en met die verfijning, die eene kortelings doorgestane ziekte kenteekent, in de

trekken van zijn vermagerd doch welgevormd gelaat, gevoelde ik mij verzekerd, dat dit tafereeltje het werk zou voleindigen, dat de schimmen zoo wel hadden begonnen.

„Zie hen aan!” zeide ik — „zie deze kamer rond — zie dat maal! kunt gij zulk eene ellende zien, zonder geroerd te worden? Heeft uw zoon u vertoornd, hij heeft ook geleden. Is hij ongehoorzaam geweest, hij heeft geboet.”

Ik zag mijn vriend in 't gelaat en meende een zweem van berouw daarop te lezen.

„Laat,” voer ik voort, „de deelneming, die gij de schaduwen hebt betoond, den werkelijken wezens, die haar wierpen, niet ontbreken.”

Het vrouwtje had op dit oogenblik haar mans zijde verlaten en naderde de plaats waar wij stonden. Zij legde beschroomd hare hand op die van mijn ouden vriend. Ik zag hem nog eens aan, wenkte den graveur toe, bij zijn vader te komen, en sloop toen stil de kamer uit, waar ik gevoelde, dat mijne tegenwoordigheid niet meer noodig was.

Omtrent een uur later, zat ik mistroostig op mijne kamer, peinzende over de verlatenheid van mijn eigen toestand, en wel een weinig jaloeersch op mijne overburen, toen ik buiten eene vroolijke stem mijn naam hoorde roepen.

Ik sloeg de oogen op in de gewone richting, en zag mijn vriend Pycroft aan het open venster van zijn zoons kamer staan.

„Gij moest overkomen,” riep hij, „en het overige van den avond bij ons doorbrengen.”

Ik gaf verheugd mijne toestemming, en wilde juist mijn hoofd weder binnenhalen, toen ik nogmaals hoorde roepen.

„En zeg,” zeide mijnheer Pycroft, fluisterend zooals een acteur op het tooneel, „wij zitten hier nog al op een droogje; misschien wilt gij wel zoo goed zijn eene flesch brandewijn in uw zak te steken, en als gij soms een paar citroenen hadt...”

Weinige minuten later maakte ik deel uit van een genoeglijk gezelschapje in de kamer aan de overzijde.

„Weet gij nu wat wij voornemens zijn te doen?” vroeg het vrouwtje, terwijl zij mij lachend aanzag.

„Daar heb ik niet het minste denkbeeld van,” was mijn antwoord.

„Wel, wij gaan de dikste gordijn, die wij kunnen vinden, voor ons venster ophangen, om te voorkomen, dat een van onze overburen ziet wat wij uitvoeren, als wij onze lamp opsteken.”

„Gij behoeft niet bevreesd te zijn,” zeide ik, „en kunt u de moeite van die gordijn op te hangen besparen, want uw overbuur hoopt voortaan zijne nieuwe vrienden zoo dikwijls in hun wezen te zien, dat hij zich waarschijnlijk om hunne schaduwen niet zal bekommeren.”

III.

EEN AFGRIJSELIJK LOTGENOOT.

Terwijl de kunstenaar nog met zijn verhaal bezig was, was een nieuw toeschouwer het hek binnengekomen, en beleefd op den achtergrond gebleven, om den spreker niet te storen. Toen deze geëindigd had, trad hij nader, en maakte zich, in zeer goed Engelsch, bekend als een Franschman, die ons eiland een bezoek kwam brengen. In den loop van een leven, rijk aan lotwisselingen, had hij gelegenheid gehad om op het vasteland onze taal te leeren, en de noodzakelijkheid had hem er toe gebracht, van die kennis een goed gebruik te maken. Sedert waren vele jaren voorbijgegaan, doch er had zich geene gelegenheid voor hem opgedaan om Engeland te leeren kennen, dan die, welke hij zich nu ten nutte maakte. Hij bevond zich met eenige vrienden in den omtrek, hij had van den kluizenaar gehoord, en hier was hij nu, op het goed van mijnheer Mopes, om den doorluchtigen landeigenaar hulde te brengen.

Was de Fransche bezoeker verwonderd? Niet in 't allerminst; zijn gelaat droeg diepe sporen van vroegere zorg en lijden; — had hij misschien te veel ondervonden om zich nog over iets te kunnen verwonderen? Volstrekt niet; als hij mijnheer Mopes op Fransch grondgebied had gezien, zou hij op het oogenblik verstomd zijn blijven staan. Maar op Engelsch grondgebied was mijnheer Mopes slechts een der ontwikkelingen van het somber volkskarakter. Als men Engelsche spleen als oorzaak aannam, kwam men tot Engelschen zelfmoord als uitwerking: korten zelfmoord (waarmede de werken zijner letterkundige landgenooten hem reeds bekend hadden gemaakt) door in het water te springen; langzamen zelfmoord (waarmede zijne eigene oogen hem bekend maakten) door zich onder roet en sintels in eene keuken met tralies te begraven. Beide zonderling, maar er was toch niets in, om een belezen Franschman te verwonderen.

Terwijl hij het aan den tijd overliet hem het Engelsch nationaal karakter in een beter licht te leeren beschouwen, als deze den Franschman heer gelegenheid zou geven het betere bestudeeren, verzocht onze reiziger hem beleefd, op het verhaal van den kunstenaar dat van een zijner eigene ondervindingen te doen volgen. Na een oogenblik ernstig overwegen, zeide de Franschman, dat zijn jeugdig leven was gekenmerkt geweest door gevaren en lijden van geen gewonen aard. Hij vond geen bezwaar in het mededeelen van een zijner avonturen, doch hij waarschuwde zijn gehoor te voren, dat zij zich op eene eenigszins onaangename verrassing moesten voorbereiden, en verzocht, dat zij hun oordeel over hem en

zijn gedrag zouden opschorten, totdat zij hem ten einde toe hadden gehoord.

Na deze inleiding begon hij als volgt:

Ik ben Franschman van geboorte en mijn naam is François Thierry. Ik zal u met geen verslag van mijne jeugd vervelen. Genoeg, ik beging een staatkundig misdrijf, werd daarvoor tot de galeien veroordeeld, en ben een banneling tot op dezen dag. Het brandmerk was in dien tijd nog niet afgeschaft; als ik wilde, zou ik u nog de vurige letters op mijn schouder kunnen toonen.

Ik werd gevat, verhoord en gevonnisd te Parijs. Toen ik het gerechtshof verliet, klomk mij mijn vonnis nog in de ooren. Het gerammel der wielen van den gevangeniswagen herhaalde het den geheelen weg over van Parijs tot Bicêtre, en geheel den volgende dag, den daarop volgende en weer volgende, den geheelen weg over van Bicêtre naar Toulon. Als ik op dien tijd terugzie, geloof ik, dat ik moet verstompt geweest zijn door de onverwachte gestrengheid van mijn vonnis, want ik herinner mij niets van de reis, of ook van de plaatsen, waar wij stilhielden, niets dan de eeuwige herhaling van „travaux forcés — travaux forcés à perpétuité,” altijd, altijd door. Laat in den namiddag van den derden dag hield de wagen stil; het portier werd geopend, en ik werd over eene steenen werf, door een steenen gang, in eene steenen, van boven flauw verlichte zaal gebracht. Hier werd ik door een militairen directeur ondervraagd, en werd mijn naam in een groot boek, gebonden en met ijzeren beslag, als een boek in boeien, opgeschreven.

„Nommer tweehonderd zeven,” zeide de directeur. „Groen.”

Men bracht mij in een aangrenzend vertrek, visiteerde en ontkleedde mij, en wierp mij in een koud bad. Ik trok de livrei der galeien aan, een hemd, grof als zeildoek, eene broek van bruine en een kiel van roode sergie, en zware, met ijzer beslagen schoenen. Het laatste van alles, eene groen wollen muts. Op de beide pijpen van de broek en de borst van den kiel waren de noodlottige letters T. F. gedrukt. Op eene koperen plaat voor op de muts was het nummer 207 gegraveerd. Van dat oogenblik af had ik mijne persoonlijkheid verloren. Ik was niet meer François Thierry; ik was nummer tweehonderd zeven. De directeur stond er bij en zag toe.

„Kom, rep u,” zeide hij, terwijl hij zijn langen knevel met zijn duim en voorsten vinger opkruilde. „Het wordt laat, en gij moet nog voor den avond getrouwd zijn.”

„Getrouwd!” herhaalde ik.

De directeur lachte en stak eene sigaar op, en de wachten en cipiers lachten mede.

Toen ging het langs een tweede gang, over eene tweede werf, naar eene tweede sombere zaal, een nauwkeurig pendant der vorige, maar vol smerige kerels, met een luid gerammel van boeien, en met eene ronde opening aan beide einden, waar de mond van een kanon dreigend doorkeek.

„Breng nommer tweehonderd zes hier, en roep den pastoor,” riep de directeur.

Nommer tweehonderd zes kwam van het andere eind der zaal, een zwaren ketting voort-slepende, en gevolgd door een smid, met ontbloote armen en een lederen schootsvel.

„Ga liggen,” zeide de smid, met een hoonenden schop.

Ik ging liggen. Een zware ijzeren ring, aan eene keten van achttien schalmen bevestigd, werd hierop aan mijn enkel gelegd en met één slag van den hamer vastgeklonken. Een tweede ring, die de twee losse einden van de ketenen van mij en mijn metgezel verbond, werd op dezelfde wijze vastgemaakt. De weerklank der harde slagen galmde door de overwelfde zaal als een hol gelach.

„Goed zoo,” zeide de directeur, terwijl hij een klein, rood boekje uit den zak haalde. „Nommer tweehonderd zeven, luister naar het gevangenisreglement. Als gij poogt te ontsnappen, en het geluk u niet, krijgt gij de bastonnade. Als het u gelukt buiten de haven te komen, en gij wordt dan gegrepen, krijgt gij drie jaren den dubbelen ketting. Zoodra gij wordt vermist, worden drie kanonschoten gelost, en op elk bastion alarmvlaggen geheschen. Per telegraaf wordt aan de maritieme wachtposten en aan de politie in de tien naburige districten geseind. Er wordt een prijs op uw hoofd gesteld. Er worden biljetten aan de poorten van T o u l o n aangeplakt, en naar alle steden van het rijk gezonden. Het zal geoorloofd zijn op u te vuren, als men u niet levend kan vatten.”

Na dit met een bitter welbehagen te hebben voorgelezen, stak de directeur zijne sigaar weder op, stak het boekje in den zak en ging heen.

Nu was alles voorbij — al de ongeloovige verbazing, de suffe verstomptheid, al de nog glimmende hoop van de drie laatste dagen. Ik was een galeiboef, en — slavernij in de slavernij! — geboeid aan een medegaleiboef. Ik zag op en merkte, dat zijne oogen op mij waren gericht. Hij was een donker man, met een gedrukt voorhoofd en een norschen trek om den mond, omtrent veertig jaren oud; niet veel grooter, maar oneindig veel sterker gebouwd dan ik.

„Zoo,” zeide hij, „gij levenslang, zijt gij niet? Ik ook.”

„Hoe weet gij, dat ik levenslang ben veroordeeld?” vroeg ik moedeloos.

„Daaraan,” en hij sloeg met den rug zijner hand ruw tegen mijne muts. „Groen, levenslang. Rood, voor een zeker aantal jaren. Waarvoor zijt gij hier?”

„Voor een aanslag tegen het gouvernement.”

Hij haalde verachtelijk de schouders op.

„Verduiveld! dan zijt gij een heer, denk ik! Jammer dat gij geen aparte brits hebt; wij arme boeven houden niet van zulk voornaam gezelschap.”

„Zijn er vele staatkundig veroordeelden?” vroeg ik, na eenige oogenblikken zwijgens.

„Geene in deze afdeeling.”

Hierop, alsof hij mijne uitgesproken gedachte las, liet hij er met een vloek op volgen:

„Ik ben geen onschuldig veroordeelde. Dit is de vierde maal, dat ik hier ben. Hebt gij ooit van Gasparo gehoord?”

„Gasparo de falsaris?”

Hij knikte.

„Die drie of vier maanden geleden ontsnapte, en...”

„En de schildwacht over de borstwering smeeft, juist toen hij alarm wilde maken. Die ben ik.”

Ik had van hem gehoord als van een man, die vroeg in zijn leven als misdadiger tot eene langdurige eenzame gevangenisstraf was veroordeeld, en uit de eenzaamheid weder te voorschijn trad, werkelijk in een wild beest verkeerd. Ik huiverde, en terwijl ik dit deed, zag ik, dat zijn boosaardig oog mij waarnam. Van dat oogenblik af haatte hij mij; van dat oogenblik af walgde ik van hem.

De klok luidde, en eene afdeeling veroordeelden kwam van den arbeid terug. Zij werden oogenblikkelijk door de wacht gevisiteerd, en twee aan twee vastgeketend aan eene lange brits, die in het midden van het eene eind der zaal tot aan het andere liep. Hierop werd ons avondmaal uitgereikt, dat uit eene portie boonen, een rantsoen brood en scheepsbeschuut en eene maat lichten wijn bestond. Ik dronk den wijn, maar kon niet eten. Gasparo nam wat hij verkoos van mijn onaangeroerd rantsoen, en die zich het naastbij bevonden, vochten om het overige. Toen dit maal was afgeloopen, klonk er een schel gefluit door de zaal; elk gevangene haalde van onder de brits, die tot gemeenschappelijke bedstede diende, zijne smalle matras te voorschijn, wikkelde zich in eene mat van zeegras en legde zich voor den nacht ter rust. In minder dan vijf minuten was alles in diepe stilte. Nu en dan hoorde ik den smid, die met zijn hamer rondging, om de tralies en sloten van al de gangen te onderzoeken. Nu en dan stapte de schildwacht met zijn geweer op schouder voorbij. Soms tijds steende een veroordeelde, of schudde zijne ketenen in den slaap. Zoo gingen de lange uren voorbij. Mijn

metgezel sliep vast, en zelfs ik verloor ten laatste mijne bewustheid.

Ik was veroordeeld tot zwaren arbeid. Te Toulon is de zware arbeid van verschillende aard, zooals in de steengroeven werken, graven, in de dokken pompen, schepen laden en lossen, ammunitie vervoeren enz. Gasparo en ik werden, met nog omtrent tweehonderd andere gevangenen, in eene steengroeve, een weinig voorbij de haven, gebezigd. Dag aan dag, week aan week, van zeven uur des morgens tot zeven uur des avonds, weergalmden de rotsen van onze slagen. Bij elken slag sloegen ook onze ketenen rammelend op den steenachtigen grond. In dit heete klimaat wisselen, gedurende den zomer en herfst, vreeselijke onweders en tropische droogte elkander af. Menig-, menigmaal keerde ik, na een dag onder een brandenden hemel te hebben gewerkt, tot op de huid doornat, des avonds naar mijne gevangenis en mijn hard leger terug. Zoo gingen ook de laatste dagen eener treurige lente langzaam voorbij, en nu volgden een nog treuriger zomer en daarna de herfst.

Mijn lotgenoot was een Piemontees. Hij was inbreker, falsaris en brandstichter. Bij zijne laatste vlucht had hij een manslag begaan. De hemel alleen weet hoe mijn lijden werd verzaard door dien verafschuwden deelgenoot, hoe ik teruggruwde van de aanraking zijner hand, hoe ik walgde als zijn adem mij beroerde, als wij des nachts naast elkander lagen. Ik poogde dat afgrijzen te ontveinzen, maar tevergeefs. Hij kende het, evengoed als ik zelf, en hij wreekte zich op mij, door al de middelen, die zijne boosaardige natuur hem ingaf. Dat hij een tiran voor mij was, was geen wonder; zijne lichaamskracht was reusachtig, en hij werd overal in de haven als een erkend despoot beschouwd; maar zijne tirannie op zich zelve was de minste mijner kwellingen. Ik was altijd aan eene fatsoenlijke levenswijze gewoon geweest; opzettelijk en onophoudelijk kwetste hij mijn gevoel van kieschheid. Ik was ongewoon aan lichaamsarbeid; hij legde mij het zwaarste deel van ons dagelijksch werk op. Als ik behoefte aan rust had, dwong hij mij op de been te blijven. Als mijne leden waren verstijfd, bleef hij hardnekkig liggen, en weigerde op te staan. Hij vond vermaak in het zingen van godslasterlijke liedjes en het doen van afgrijsselijke verhalen van wat hij in zijne eenzaamheid had gedacht en zich voorgenomen. Hij wist zelfs de keten zoo te wringen, dat zij mij met elken stap schrijnde. Ik was in dien tijd juist twee en twintig jaren oud, en was van jongs af zwakkelijk geweest. Mij te wreken en mij te verdedigen, zou mij beide even onmogelijk zijn geweest. Mij bij den directeur te beklagen, zou slechts mijn tiran tot des te grootere wreedheid hebben getergd.

Eindelijk kwam er een dag, waarop zijn haat scheen te verflauwen. Hij vergunde mij te rusten, als het rustuur kwam. Hij liet na, de liedjes te zingen, waarvan ik zulk een afkeer had, en verzonk in langurige vlagen van afgetrokkenheid. Den volgenden morgen, toen wij eenigen tijd aan het werk waren, kwam hij dicht genoeg bij mij om fluisterend tot mij te kunnen spreken.

„François, hebt gij lust om te ontsnappen?”

Ik voelde het bloed mij in het aangezicht vliegen. Ik sloeg mijne handen ineen; spreken kon ik niet.

„Kunt gij een geheim bewaren?”

„Tot in den dood.”

„Luister dan. Morgen komt een beroemd maarschalk de haven bezoeken. Hij zal de dokken, gevangenissen en steengroeven in oogenschouw nemen. Er zullen dan genoeg schoten gelost worden van de forten en schepen, en als er een paar gevangenen ontsnappen, zullen een paar schoten meer of minder in den omtrek van Toulon geene opmerkzaamheid trekken. Verstaat gij mij?”

„Gij meent, dat niemand de signaalschoten zal herkennen?”

„Zelfs de schildwachten aan de stadspoorten, zelfs de opzichten in de naaste steengroeven niet. Verduiveld! wat is gemakkelijker dan elkanders boeien met een koevoet los te slaan, terwijl de directeur niet ziet en de saluutschoten worden gedaan? Wilt gij het wagen?”

„Met gevaar van mijn leven!”

„Afgesproken dan. Geef mij de hand!”

Ik had nooit die hand ten teeken van deelgenootschap aangeroord, en het was alsof die aanraking eene bloedvlek zou nalaten. Ik zag aan het toornig glimmend vuur in zijn blik, dat hij aan mijn aarzelen den waren uitleg gaf.

Wij werden den volgenden morgen een uur vroeger dan anders gewekt, en ondergingen eene algemeene inspectie op de werf der gevangenis. Voordat wij aan het werk gingen, werd ons een dubbel rantsoen wijn uitgereikt. Ten een ure hoorden wij in de verte de eerste saluutschoten van de oorlogsschepen in de haven. Dat geluid doordrong mij als een galvanische schok. Een voor een zetten de forten het saluut voort. Het werd door de kanonneerbooten dichter onder den wal herhaald. De eene kannonade volgde de andere van de forten aan beide zijden van de haven, en de lucht werd dik van den rook.

„Als daar ginds het eerste schot wordt gedaan,” fluisterde Gasparo, terwijl hij naar de kazerne achter de gevangenis wees, „sla dan den eersten schalm van mijne keten vlak bij den enkel af.”

Eensklaps kwam een vermoeden bij mij op.

„En als ik dat doe, hoe weet ik dan, dat

gij mij daarna zult bevrijden? Neen, Gasparo; gij moet den eersten slag doen."

"Zooals gij wilt," antwoordde hij, lachende, met een vloek.

Op datzelfde oogenblik zag men van de borstwering der kazerne eene flikkering, en daarop volgde een donderende weergalm, nogmaals en nogmaals weerkaatst door de omliggende rotsen. Terwijl dat gebulder boven onze hoofden dreunde, zag ik hem slaan, en voelde ik mijne keten afvallen. De echo van het eerste schot was nog nauwelijks weggestorven, of het tweede ging los. De beurt was nu aan Gasparo om bevrijd te worden. Ik sloeg, maar minder behendig, en ik moest den slag tweemaal herhalen, voordat de hardnekkige schakel brak. Wij gingen oogenschijnlijk met ons werk voort, waarbij wij tamelijk dicht bij elkander bleven staan, terwijl wij de keten tusschen ons beiden vasthielden. Niemand had acht op ons geslagen, en niemand zou op het eerste gezicht hebben ontdekt, wat wij hadden gedaan. Bij het derde schot kwam, aan eene bocht van den naar de steengroeve leidenden weg, een stoet van officieren en heeren in 't gezicht. In een oogenblik waren alle hoofden daarheen gewend; al de veroordeelden staakten hun werk; al de wachten presenteerden het geweer. Op hetzelfde oogenblik wierpen wij onze mutsen af, onze koevoeten uit de handen, klauterden tegen het ruw stuk rots, waarbij wij gewerkt hadden, op, lieten ons in eene kloof aan de andere zijde afzakken, en ijlden naar den bergpas, die naar de vallei leidde. Nog door de ijzeren ringen aan onze enkels, waaraan onze ketting had vastgezet, belemmerd, konden wij niet zeer snel loopen. Om die moeilijkheid nog te verzwaren, was de weg ongelijk, met steenen en brokken graniet bezaaid, en kronkelde zich als eene slang. Onverhoeds bij het omslaan van den scherpen hoek van een vooruitspringend stuk rots stieten wij op een wachthuisje met een paar schildwachten. Terugkeeren was onmogelijk; de soldaten stonden op weinige ellen afstands van ons. Zij legden hunne geweren aan, en riepen ons toe ons over te geven. Gasparo sprong op mij toe als een in de enge gedreven wolf.

"Verd.....ng!" riep hij, terwijl hij mij een geweldigen slag toebracht, „blijf hier liggen en word weer gepakt! Ik heb u altijd gehaat!"

Ik viel neer, alsof ik met een ijzeren hamer was getroffen, en in mijn val zag ik hem een der soldaten tegen den grond werpen, den tweeden voorbijstuiven, hoorde een schot, en toen... werd alles duister en wist ik van niets meer.

Toen ik de oogen weder opsloeg, merkte ik, dat ik op den vloer lag van een klein ledig vertrek, door een klein venster, dicht bij de zoldering, flauw verlicht. Het was alsof er weken waren voorbijgegaan sedert ik mijne bewust-

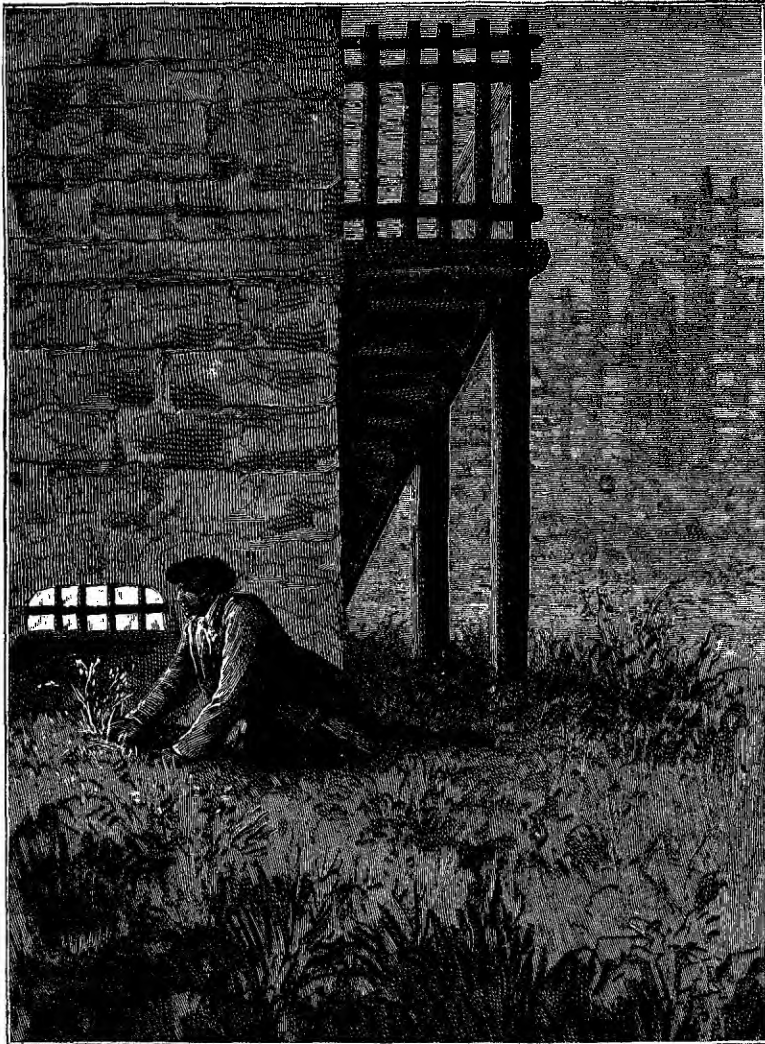
heid verloor. Ik had nauwelijks kracht genoeg om op te staan, en toen ik op de been was, kon ik mij bijna niet staande houden. Waar mijn hoofd had gelegen, was de vloer nat van bloed. Duizelig en verbijsterd leunde ik tegen den wand en poogde mij te bezinnen:

In de eerste plaats, waar was ik? Blijkbaar in geen gedeelte der gevangenis, waaruit ik was ontsnapt. Daar was alles van massieven steen, met ijzeren tralies, hier alles gewit hout en kalk. Ik moest in eene kamer van het wachthuisje, waarschijnlijk eene bovenkamer, zijn. Waar waren dan de soldaten? Waar Gasparo? Had ik kracht genoeg om naar dat venster te klimmen, en dan, aan welke zijde kwam het uit? Ik sloop naar de deur en vond die gesloten. Ik luisterde met ingehouden adem, maar kon boven noch beneden eenig geluid vernemen. Toen ik weder naar mijne vorige plaats was gekropen, zag ik dat mijn venster-tje ten minste vier voet boven mijn hoofd was. Maar aan den glad gepleisterden wand stak niets uit, waaraan ik mij kon optillen, en er was zelfs geen stookplaats in het vertrek, waaruit ik eene staaft had kunnen wringen om gaten in den wand te maken, waarin ik de handen had kunnen slaan en de voeten zetten. Wacht, ik had mijn lederen gordel, en aan dien gordel den ijzeren haak, waaraan ik mijn ketting hing, als ik niet aan het werk was. Ik scheurde dien haak er uit, bikte het pleister op drie, vier plaatsen uit, klom omhoog, opende het venster en staarde begeerig naar buiten. Voor mij, op een afstand van niet meer dan vijf en dertig voet, verhief zich de ruwe rots, onder wier beschutting het wachthuisje was gebouwd; aan mijne voeten lag een kleine moestuin, van den voet der rots gescheiden door eene modderige greppel, die door het ravijn scheen te loopen; rechts en links lag, voor zoover ik kon nagaan, het pad, dat wij bij onze vlucht waren gevolgd. Mijn besluit was terstond genomen. Bleef ik, dan keerde ik naar de gevangenis terug; alles te wagen kon de zaak niet erger maken. Ik luisterde nogmaals, alles was nog stil. Ik trok mij in het kleine venster op, liet mij zoo zacht ik kon op den vochtigen grond vallen, en dicht onder den muur neergehurkt, bedacht ik mij wat nu verder te doen. De rots te beklommen, was mij zelve tot schietschijf te maken voor den eersten soldaat, die mij zag. Waagde ik mij langs het ravijn, dan was ik zoogoed als zeker, Gasparo en diens vangers te gemoet te gaan. Bovendien begon de avond te vallen, en, als ik mij slechts zoo lang kon schuilhouden, kon ik, onder bedekking van den nacht, nog ontkomen. Maar waar een schuilhoek te vinden? Goddank voor dien inval! — de greppel.

Slechts twee vensters zagen in den achtergrond van het huisje op den tuin uit. Een daarvan

was ik uitgeklimmen, en het andere was gedeeltelijk met blinden gesloten. Ik wierp mij voorover en kroop langs een der smalle paadjes tusschen de groentebedden voort, totdat ik aan de greppel kwam. Hier kwam het water bijna tot aan mijn middel, maar de kanten wa-

ik mijne vlucht landwaarts in had voortgezet. Hierop wachtte ik, half liggend, half zittend onder het lange gras, dat boven aan den kant groeide, totdat de avond zou zijn gevallen. Weldra hoorde ik het avondsot, en een oogenblik later in de verte het geluid van stemmen.

»IK WIERP MIJ VOOROVER EN KROOP LANGS EEN DER SMALLE PAADJES, TUSSEN DE GROENTEBEDDEN VOORT, TOTDAT IK AAN DE GREPPEL KWAM.» (Blz. 193).

ren aan beide zijden aanmerkelijk hooger, en ik zag dat ik bukkende kon voortgaan, zonder met mijn hoofd met den weg gelijk te komen. Ik volgde dus den loop der greppel, twee- of driehonderd ellen ver, in de richting van Toulon, in de onderstelling, dat mijne vervolgers minder zouden vermoeden, dat ik naar de zijde der gevangenis was teruggegaan, dan dat

Hoor! was dat een sein? Buiten staat langere onzekerheid te verduren, stak ik mijn hoofd op en zag behoedzaam rond. Ik zag licht voor de vensters van het wachthuis; er waren donkere gestalten in den moestuin; ik hoorde op den weg, boven mij, driftig loopen! Eensklaps flikkerde een licht over het water, slechts weinige ellen van mijne schuilplaats. Ik liet

mij zachtken uitglijden, en legde mij neer, zoodat het vuile water zich stil over mij sloot. Dus liggende, hield ik den adem in, totdat het kloppen van mijn hart mij dreigde te doen stikken, en de aderen van mijne slapen bijna barstten. Ik kon het niet langer uitstaan — ik kwam weder boven water — ik schepte adem — zag rond — luisterde. Alles was duisternis en stilte. Mijne vervolgers waren voorbij!

Ik liet een uur verlopen voordat ik het waagde mij weder te bewegen. Tegen dien tijd was het stikdonker en was het begonnen te regenen. Het water in de greppel wies tot een bruisenden stroom aan, waardoor ik ongehoord voorbij de vensters van het wachthuis kon waden.

Na eene mijl ver, en verder, door het water geworsteld te zijn, waagde ik mij buiten op den weg, en zoo, terwijl wind en regen mij in het gezicht sloegen en ik elk oogenblik over de verspreide stukken steen struikelde, legde ik den geheelen weg af door de slingerende bergkloof, en kwam, omtrent middernacht, op een meer open grond. Zonder een anderen gids dan den wind, die uit het noordoosten woei, en zelfs zonder de hulp van eene enkele ster, wendde ik mij nu rechts, en volgde een spoor, dat mij een ruwen binnenweg toescheen, die door een dal liep. Allengs verminderde de regen en kon ik in den omtrek onderscheiden van eene rij heuvelen, die zich ter linkerzijde van den weg uitstrekten. Deze moesten, dacht ik, de Maures zijn. Tot dusverre ging alles goed; ik had de goede richting gekozen en was op weg naar Italië.

Behalve om mij van tijd tot tijd eenige oogenblikken aan den weg neer te zetten, staakte ik dien nacht mijne vlucht niet. Vermoeienis en gebrek aan voedsel verhinderden mij, wel is waar, snel te gaan; maar de liefde tot vrijheid was sterk in mij, en door gestadig mijn weg te vervolgen, bracht ik een afstand van achttien mijlen tusschen mij en T o u l o n. Ten vijf uur, juist met het aanbreken van den dag, hoorde ik eene klok slaan en merkte, dat ik in de nabijheid eener groote stad was gekomen. Ten einde deze te vermijden, was ik genoodzaakt een eind weegs terug te keeren en naar de hoogten af te wijken. De zon was nu opgekomen, en ik durfde niet verder gaan; ik raapte dus eenige knollen in een veld, waar ik voorbijkwam, zocht eene schuilplaats in een afgelegen kreupelboschje in de laagte tusschen de heuvelen, en bleef daar den geheelen dag veilig liggen. Toen de nacht weder gevallen was, zette ik mijn tocht voort, waarbij ik mij altijd tusschen de heuvelen hield en nu en dan een heerlijk uitzicht had op de door de maan verlichte baaien en rustig sluimerende eilanden tegenover het strand; nu en dan waren landelijke dorpen op palmrijke heuvelen of op met

cactussen en aloë's begroeide voorgebergten genesteld. Ik rustte, den geheelen tweeden dag, in eene vervallen schuur, in de diepte van eene verlaten afzanderij, en daar ik tegen den avond gevoelde, dat ik het niet langer zonder geschikt voedsel kon uithouden, begaf ik mij naar een klein visschersdorp, beneden aan het strand gelegen.

Het was geheel donker toen ik den vlakken grond bereikt had. Ik stapte stout voorbij de visschershutten, waarbij ik slechts eene oude vrouw en een kind ontmoette, en klopte aan de deur van den pastoor. Hij deed zelf open. Ik verhaalde hem mijne geschiedenis met slechts enkele woorden. De goede man geloofde mij en had medelijden. Hij gaf mij voedsel en wijn, benevens een ouden zakdoek, om over mijn hoofd te binden, en een ouden rok, om mijn galeiboevenbuis te vervangen, en twee of drie franken om verder mede te komen. Met tranen nam ik afscheid van hem.

Den geheelen nacht, alsook den volgenden, bleef ik weder op de been, hield mij dicht langs de kust en verschool mij over dag tusschen de heuvelen. Na op den vijfden morgen gedurende mijn nachtmarsch A n t i b e s achter mij te hebben gelaten, kwam ik aan den oever van de Var, stak den snellen stroom, omtrent eene mijl beneden de houten brug over, wierp mij in een pijnbosch aan de Sardinische zijde der grensscheiding, en rustte daar den geheelen dag — eindelijk op Italiaanschen grond!

Hoe ik, ofschoon nu bij vergelijking veilig, nog altijd mijn tocht langs de minst bezochte wegen voortzette, hoe ik in het eerste dorp, waar ik aankwam, eene vijl kocht en mij van mijn enkelring bevrijdde, — hoe ik, na in den omtrek van Nice te hebben rondgelopen, totdat mijn haar en baard waren bijgegroeid, bedelend G e n u a bereikte, — hoe ik mij te G e n u a bij de haven ophield en mijn sober brood verdiende met allerlei werk, dat ik toevallig vond, en zoo den barren winter, zoo goed ik kon, doorworstelde, — hoe ik vroeg in het voorjaar mijn overtocht deed als matroos op een kleinen koopvaarder, en daarbij al de havens aan de kust van G e n u a naar Fiumicino bezocht, — hoe ik, met een schip met olie en wijn geladen, langzaam den Tiber opvoer, en op een avond in Maart op de kaai van R i p e t t a te R o m e aan wal stapte, — hoe dit alles toeging, en hoevele vermoeienissen en ontberingen ik daarbij had te verduren, heb ik den tijd niet hier in bijzonderheden te vermelden. Mijn oogmerk was te R o m e te komen, en dat oogmerk was ten laatste bereikt. In eene zoo groote stad, zoo ver verwijderd van het tooneel mijner gevangenschap, was ik persoonlijk veilig; daar mocht ik hopen van mijne opvoeding en bekwaamheden partij te zullen trekken, kon ik zelfs hopen vrienden

te zullen aantreffen onder de vreemdelingen, die tegen het Paaschfeest daarheen zouden stroomen. Vol hoop dus, zocht ik een nederig logies in de nabijheid der kaai, wijdde een paar dagen aan het genot mijner vrijheid en het bezichtigen van de merkwaardigheden van Rome, en deed toen mijn best om vast werk te vinden.

Vast werk, of eigenlijk werk, van welken aard ook, was echter niet zoo gemakkelijk te vinden. Het was een slechte tijd. De laatste oogst was mislukt en de winter buitengewoon streng geweest. Er hadden woelingen in Napels plaats gehad, en de reizigers bleven in dat voorjaar eenige duizenden beneden het gemiddeld getal. Een zoo stil carnaval had men in geen jaren beleefd. De schilders hadden geene schilderijen, de beeldhouwers geene beelden verkocht; de cameesnijders en mozaïekwerkers leden honger; de winkeliers, de hotelhouders, de ciceronen klaagden allen bitter. Dag aan dag werd mijne hoop flauwer, werden mijne uitzichten donkerder; dag aan dag smolten de weinige scudi, die ik op mijn overtocht had bijeengeschraapt, meer weg. Eindelijk kwam er een dag, waarop ik niets voor mij zag dan den hongerdood, toen mijn laatste bajocca was verteerd, toen mijn padrone (huiswaard) de deur voor mijn neus toesmeet, en ik niet wist waarheen mij te wenden om een maal eten of een nacht huisvesting te vinden. Den geheelen namiddag had ik hopeloos door de straten omgedoold. En dat moest, van alle dagen des jaars, op Goeden Vrijdag zijn. De kerken waren met zwart behangen, de klokken luidden, de straten wemelden van in rouw gekleede voetgangers. Ik trad de kleine kerk van Santo Marino binnen. Er werd een Miserere gezongen, waarschijnlijk met weinig kunst, maar met een pathos, dat al de bronnen van mijn gevoel van wanhoop opende.

Verstooteling, die ik was, sliep ik dien nacht onder den donkeren boog van denschouwburg van Marcellus. De morgen van een heerlijken dag brak aan, en huiverend kroop ik in den zonneschijn. Terwijl ik daar tegen een warm stuk muur lag, verviel ik dikwijls tot de overdenking, hoelang het de moeite zou loonen de folteringen van den honger te verduren, en of het bruine water van den Tiber diep genoeg zou zijn om er in te verdrinken. Het scheen iets hards, zoo jong te sterven. Mijne toekomst kon nog zoo gelukkig, zoo eervol zijn. Bovendien had het ruwe leven, dat ik in den laatsten tijd had geleid, mij in alle opzichten, fysiek en moreel, versterkt. Ik was grooter geworden, mijne spieren waren ontwikkeld, ik was veel vlugger, veerkrachtiger, onversaagder, dan ik een jaar te voren was geweest. En wat baatte mij nu dat alles? Ik moest sterven, en dat krachtiger leven kon slechts strekken om mijn dood harder te maken.

Ik stond op en begon weder door de straten om te zwerven, zooals ik den vorigen dag had gedaan. Eenmaal vroeg ik om eene aalmoes, en werd afgewezen. Ik volgde werktuiglijk den stroom van voetgangers en rijtuigen, en bevond mij weldra midden onder den hoop volk, die gedurende de Paaschweek in den omtrek van St. Pieter af- en aanvloeit. Versuft en afgemat, begaf ik mij ter zijde naar de Sagrestia en hurkte neer in de schaduw van het voorportaal. Hier lazen twee heeren een gedrukt papier, dat tegen een der naastbijstaande pilaren was aangeplakt.

„Goede hemel!” zeide de een tot den ander, „dat iemand toch zijn hals waagt voor eenige paulo's!”

„Ja, en vooruit wetende, dat van de tachtig werklieden er telkens zes of acht te pletteren vallen,” voegde zijn metgezel er bij.

„Verschrikkelijk! Dat is gemiddeld tien procent!”

„Neen, iets minder. Maar toch, het is een wanhopig werk.”

„Maar een heerlijk gezicht,” zeide de eerste spreker filosofisch, en hiermede gingen zij verder.

Ik sprong op en las begeerig het aanplakbiljet. Aan het hoofd stond: „Verlichting van St. Pieter,” en het kondigde aan, dat er tachtig werklieden werden verlangd voor de verlichting van den koepel en het dak, en driehonderd voor die der lijsten, pilaren, kolonnaden enz.; de administrateur was gemachtigd enz. enz. En ten slotte werd nog gemeld, dat aan elk werkmans op den koepel en het dak zou worden uitbetaald een middagmaal en vier en twintig paulo's, terwijl het loon der overige minder dan een derde dier som was.

Een gewaagd werk, het was waar, maar ik was wanhopig. Alles wel beschouwd, kon ik niet meer dan doodvallen, en was het ruim zoo goed te sterven na een goed middagmaal, dan van honger. Ik begaf mij op staanden voet naar den administrateur, werd ingeschreven, ontving een paar paulo's als handgeld, en beloofde den volgenden morgen, precies ten elf uur, present te zijn. Dien avond deed ik mijn maal aan een straatbuffet en bekwam voor eenige bojacchi verlof om in het hooi op den zolder boven een stal achter de Via del Arco te slapen.

Des morgens ten elf ure van den eersten Paaschdag, zestien April, bevond ik mij dus midden onder den hoop arme kerels, waarvan de meesten, durf ik zeggen, even ellendig waren als ik, die aan de deur van het bureau van den administrateur wachtten. De piazza voor de domkerk was als een beweeglijk mozaïek vol gevoel en kleur. De zon scheen, de fonteynen sprongen, de vlaggen wapperden van St. Angelo. Het was een heerlijk schouwspel, maar

ik zag het slechts eenige oogenblikken. Toen de klok sloeg, werden de dubbele deuren geopend, en wij stormden in een troep eene zaal in, waar twee lange tafels voor ons gedekt stonden; een paar schildwachten waren aan de deur geplaatst; een opzichter wees ons onze plaats aan tafel, en een priester deed het gebed.

Toen hij begon te lezen, overviel mij eene zonderlinge gewaarwording. Het was alsof ik naar de tegenoverstaande tafel zien moest, en daar — ja, bij den hemel! zag ik Gasparo.

Ook hij zag naar mij, maar hij sloeg zijne oogen neer, toen zij de mijnen ontmoetten. Ik zag hem doodsbleek worden. De herinnering van alles wat hij mij had doen lijden, en van den verraderlijken slag, dien hij mij op den dag onzer vlucht had toegebracht, onderdrukte voor een oogenblik mijne verwondering van hem op deze plaats te ontmoeten. O, dat ik het nog mocht beleven! dat ik hem ontmoette, onder den vrijen hemel, ergens waar geen priester bad en geen wacht in de nabijheid was!

Toen het gebed was gedaan, zetten wij ons neer en tastten toe; zelfs geen toorn vermocht de scherpste van mijn honger te verstompen. Ik at als een uitgevaste wolf, en zoo ook de meeste anderen. Er werd ons geen wijn toegediend, en de deuren werden gesloten gehouden, opdat wij die niet van elders konden bekomen. De taak, die wij hadden te volbrengen, in aanmerking genomen, was dit eene wijze verordening, doch zij maakte ons niet minder luidruchtig. Onder sommige omstandigheden maakt het gevaar even opgewonden als wijn, en op dien Paaschmorgen waren wij tachtig sanpietrini, die allen evenveel kans hadden om vóór den tijd van het avondmaal met hunne herseinen de looden daken te bespatten, aan het eten, praten, lachen en schertsen, met eene woeste vroolijkheid, die iets afgrijselijks had.

Het maal duurde lang, en toen niemand meer trek in eten scheen te hebben, werden de tafels afgenomen. De meeste der mannen wierpen zich op den grond of op banken, en gingen slapen. En daaronder Gasparo. Toen ik dat zag, kon ik mij niet langer inhouden. Ik ging naar hem toe en stiet hem onzacht met den voet aan.

„Gasparo! kent gij mij?”

Hij zag norsch op.

„Duivelsch! ik dacht dat gij te Toulon zat.”

„’t Is uwe schuld niet, dat dit niet zoo is! Luister naar mij. Als gij en ik dezen nacht overleven, zult gij uw verraad aan mij verantwoorden!”

Hij gluurde mij van onder zijne zware wenkbrauwen aan, keerde zich zonder te antwoorden om, zoodat hij op zijn gezicht lag, en sliep in.

„Ecco un maladetto!” (Dat is een

vervloekte kerel!) zeide een der anderen, met een veelbeteekend schouderophalen, toen ik van hem ging.

„Weet gij iets van hem?” vroeg ik met drift.

„Cospetta! Ik weet niets van hem, maar die eenzame gevangenis heeft hem tot een wolf gemaakt, zegt men.”

Meer kon ik niet vernemen; dus strekte ik mij ook op den grond uit, en dat zoo ver mogelijk van mijn vijand, en viel vast in slaap.

Ten vier uur maakte de wacht hen die nog sliepen wakker, en ontving elk man eene kleine kan lichten wijn. Wij werden toen op twee rijen geschaard, achter om de kerk geleid en langs een hellend vlak naar het dak onder den koepel gebracht. Van hier leidden eene menigte trappen en gebogen gangen tusschen de dubbele muren van den koepel, en onder het opklimmen werden wij bij gedeelten achtergelaten, en gereed voor ons werk, op post gesteld. Ik werd omtrent halverwege achtergelaten en zag Gasparo nog hooger gaan. Toen wij allen waren op post gesteld, gingen de opzichters rond om ons onze instructies te geven. Op een gegeven sein moest elk man uit het lichtgat of venster klimmen, waarvoor hij was geplaatst, en zich schrijlings op eene smalle plank zetten, die buiten vlak daaronder aan een sterk touw hing. Dat touw liep door het venster en was van binnen om een windas geslagen en vastgemaakt. Op het volgende sein zou hem eene brandende toorts in de rechterhand worden gegeven en moest hij met de linker het touw stevig vastgrijpen. Bij het derde sein zou het touw van binnen worden afgewonden, door een helper, die daartoe bij het windas was gesteld; men zou hem tamelijk snel langs den bol van het koepeldak laten afglijden, en onder dat afglijden moest hij al de lampions, die hij voorbijkwam, ontsteken.

Na het ontvangen dezer instructies wachtten wij, elk voor zijn venster, totdat het eerste sein zou worden gegeven.

De duisternis nam snel toe, en de zilveren illuminatie brandde reeds van zeven uur af. Al de groote ribben van den koepel, voor zoover ik zien kon, al de bogen en kroonlijsten van den voorgevel, al de kolommen en friezen der kolonnade rondom de piazza, vierhonderd voet onder mij, waren afgeteekend met papieren lantarens, waarvan het licht, door het papier verzacht, glom met een zilveren gloed, die een wonderbaar en tooverachtig gezicht opleverde. Tusschen deze laternoni waren van afstand tot afstand, over de geheele kerk, ijzeren potten geplaatst, podelle genoemd, en met talk en terpentijn gevuld. Deze op het dak en den koepel te ontsteken was het gevaarlijke werk der sanpietrini; en als die allen waren ontstoken, zou de gouden illuminatie branden.

Eenige oogenblikken van geweldige spanning gingen voorbij. Elke seconde werd het donkerder, brandden de laternoni helderder, klonk ons het golvend gezang der duizenden, beneden op de piazza en straten, luider in de ooren. Ik voelde de versnelde ademhaling van den achter mij staanden helper; ik kon bijna het kloppen van mijn hart hooren. Eensklaps, gelijk een electrische schok, ging het eerste sein van mond tot mond. Ik klom naar buiten en sloeg mijne beenen stevig op de plank; — bij het tweede sein greep ik de brandende toorts; — bij het derde voelde ik mij glijden en zag ik, terwijl ik al de potten waar ik voorbijschoot ontstak, den geheelen berg van het koepeldak boven en onder mij in lijnen van flikkerend vuur ontvlammen. De klok sloeg nu acht, en bij den laatsten klokslag gloeide de geheele kerk in vurige lijnen. Een gebrul, als dat van eene groote zee, steeg op van de volksmenigte beneden, en deed den koepel, waartegen ik hing, dreunen; ik kon zelfs het licht op de naar boven starende gezichten zien, het gedrang op de brug van St. Angelo en de op den Tiber door elkander schietende booten.

Na behouden tot aan het einde van mijn touw te zijn gezakt en het voor mijne rekening komend deel der lampions te hebben aangestoken, zat ik nu gerust dit verbazend tooneel te genieten. Eensklaps voelde ik het touw trillen. Ik zag op; een man hing met de eene hand aan de ijzeren roede, waaraan de podelle waren bevestigd, en met de andere.... God! het was de Piemontees, die met zijne toorts het touw boven mij aanstak.

Ik had geen tijd om te denken — ik handelde instinctmatig. Het was het werk van één vreeselijk oogenblik. Ik klauterde als eene kat omhoog, gaf met mijne toorts den eenzamen boef een slag in het gezicht, en greep het touw een paar duimen boven de plaats waar het brandde! Verblind en verbijsterd, gaf hij een vreeselijken schreeuw en stortte neer als een steen. Boven het gebrul uit van den levenden oceaan beneden, kon ik den doffen smak hooren, waarmee hij op het looden dak neerkwam; door al de jaren heen, die sedert zijn verlopen, hoor ik nu nog den weerklink er van!

Ik had nauwelijks adem geschept, of ik voelde mij ophalen. Die hulp kwam geen oogenblik te vroeg, want ik was misselijk en duizelig van den schrik, en viel flauw, zoodra ik behouden in de gang was. Den volgenden dag begaf ik mij naar den administrateur en verhaalde hem al het gebeurde. Mijn verhaal werd bevestigd door het ledige touw, waarmede Gasparo was afgelaten, en het gebrande stuk, waaraan ik was opgehaald. De administrateur deelde mijne geschiedenis mede aan een hooggeplaatst prelaat, en terwijl niemand, zelfs van de sanpietrini, vermoedde, dat mijn vijand op

eene zoo ongewone wijze aan zijn einde was gekomen, werd de waarheid fluisterend uit het eene paleis in het andere overgebracht, totdat zij eindelijk het Vatikaan bereikte. Ik onder-vond veel deelneming, en genoot zooveel geldelijken bijstand, dat ik de toekomst zonder vrees kon te gemoet zien. Sedert is mijn lot afwisselend geweest en heb ik in vele landen een verblijf gevonden.

IV.

EENE TWEEDE VOORSTELLING VAN SALOMO'S EERSTE RECHT.

Er verliep eenige tijd, nadat de Fransche heer zijn verhaal had ten einde gebracht, voordat er nieuw bezoek kwam opdagen. Eindelijk kwam er een blondharig melancholisch persoon langzaam binnengeslungeld; hij was bijzonder lang, bijzonder dik, ellendig gekleed in afgedragen plunje, droeg eene mand met timmermansgereedschap, en zette een gezicht alsof hij dacht, nooit zulk een buitenkansje te zullen hebben, dat hij die werkelijk gebruiken kon. Terwijl hij den reiziger met zijne lichtblauwe oogen opnam, vertelde deze droevige figuur, — en dat in beschaafder woorden dan zijn voorkomen had doen verwachten — dat hij werk had gezocht, en daar hij het niet kon vinden, uit gebrek aan aangenamer bezigheid eens naar mijnheer Mopes was komen kijken. Zijn naam was Heavysides, zijn tegenwoordig adres in de Klok en Klepels, daar ginds in het dorp. Als mijnheer de reiziger soms gelegenheid had om hem een karweitje aan de hand te doen, zou hij hem zeer dankbaar zijn; zoo niet, dan zou hij ver- lof vragen om zich neer te zetten en onder het uitrusten zich te amuseeren met naar mijnheer Mopes te kijken.

Hiertoe verlof bekomen hebbende, zette hij zich neer en keek naar hartelust. Hij was niet zoo verbaasd als de kunstenaar was geweest; niet zoo beleefd onaandoenlijk voor verwondering als de Franschman — hij was slechts nieuwsgierig te weten, waarom de kluzenaar zich zoo had opgesloten. „Wanneer heeft hij die deken om zijn lijf gestoken, en waarover beklagt hij zich?” vroeg Heavysides. „Wat het ook zij, ik geloof, dat ik over niets minder heb te klagen.”

„Hebt gij?” vroeg de reiziger. „Laat ons dan vooral hooren wat het is.”

Nog nooit is er iemand geweest, die meende te klagen te hebben, en het niet gaarne deed. De timmerman was geen uitzondering op den algemeenen regel der menschheid. Hij begon zonder een oogenblik aarzelen de geschiedenis van zijn ongeluk in dezer voege:

Ik zal het als eene bijzondere gunst beschouwen, als gij u reeds bij het begin op een aandoenlijk verhaal wilt voorbereiden, en zoo goed wilt zijn u mij voor den geest te brengen als een kind, vijf minuten oud.

Moet ik begrijpen dat ik te groot en te zwaar ben, dan dat iemand mij zich voor den geest zou kunnen brengen als een kind, vijf minuten oud? 't Is wel mogelijk — maar spreek niet weer van mijne zwaarte, als je blijft. Mijn gewicht is het grootste ongeluk van mijn leven geweest. Het heeft al mijne vooruitzichten, zooals gij aanstonds zult vernemen, bedorven voordat ik twee dagen oud was.

Mijn verhaal begint een en dertig jaar geleden, ten elf uur voor den middag; het vangt aan met het groote ongeval van mijne eerste verschijning op de wereld, aan boord van den koopvaarder Adventure, kapitein Gillop, vijfthonderd tonnen last, gekoperd, varende een geëxamineerden scheepsdokter en eene melkgevende koe.

Ik schroom niet te bekennen, dat, als ik mij zelve aan u voorstel — zooals ik op 't oogenblik zal doen — op dat gewichtig tijdpunt van mijn leven, toen ik tussehen de vijf en tien minuten oud was, en als ik mij weder aan uwe aandacht onttrek voordat mijn eerste tand door was — zoodat ik u met niet meer dan eene korte levensgeschiedenis lastig val, — dat ik dan spreek over 't geen mij slechts van hooren zeggen bekend is. Op die kennis mag men evenwel vertrouwen: ik ontving mijne berichten van kapitein Gillop, gezaghebber van de Adventure, die ze mij in den vorm van een brief mededeelde; van mijnheer Jolly, bekwaam scheepsdokter aan boord van de Adventure, die ze — en dat was hoogst ongevoelig, vind ik — in den vorm van een luimig verhaal voor mij opschreef; en van juffrouw Drabble, hofmeesteres op de Adventure, die ze mij mondeling gaf. Die drie personen waren op verschillende tijden en wijzen ooggetuigen — ik mag zeggen, verbaasde ooggetuigen — van de gebeurtenissen, die ik nu ga verhalen.

De Adventure was, op den tijd, waarvan ik spreek, onder zeil van Londen naar Australië. Ik vooronderstel dat gij weet, dat dit twee en dertig jaren geleden was, lang voor den tijd van het goudvel en de beruchte klipperschepen. Bouwen in de nieuwe volkplanting, en schapenfokkerij diep landwaarts in, waren de twee hoofdzakelijke bezigheden van den dag; en de passagiers bij ons aan boord waren dan ook timmerlieden, metselaars en schapenfokkers, bijna tot den laatsten man.

Een schip met vijfthonderd tonnen, met eene goede lading aan boord, levert juist de beste gelegenheid niet op voor een groot aantal passagiers. Niet dat de heeren en dames in de kajuit reden hadden om zich te beklagen. Daar

bedroeg de vracht eene goede ronde som, en daar hadden zij het goed voor. Een paar hutten in dat gedeelte van het schip waren zelfs vacant, daar er slechts vier passagiers in de kajuit waren. Ik zal u hunne namen en beschrijving geven.

Mijnheer Sims, een man van gemiddelden leeftijd, die op eene bouwspeculatie uitging. Mijnheer Purling, een zwak jongmenschen, die op eene lange zeereis was gezonden om zijne gezondheid te bevorderen. Mijnheer en mevrouw Smallchild, een pas gehuwd paar, met een klein vermogen, waarvan mijnheer Smallchild door middel der schapenfokkerij een groot wilde maken. Dezen heer had men bij den kapitein aanbevolen, als iemand, die aan wal zeer goed gezelschap was, maar de zee maakte hem in dit opzicht een geheel ander mensch. Als mijnheer Smallchild niet zeeziek was, at en dronk hij, en zoodra hij gegeten en gedronken had, was hij vast in slaap. Hij was het geduld en de goedheid zelf, en als hij bij plotselinge aanvallen van misselijkheid naar zijne hut liep, bijzonder vlug — maar, wat betreft zijn goed gezelschap — niemand hoorde hem op de gansche reis tien woorden achtereen spreken. En geen wonder: iemand kan niet spreken als hij misselijk is; iemand kan niet spreken als hij eet en drinkt; iemand kan niet spreken als hij slaapt; en daaruit bestond mijnheer Smallchild's leven. Wat mevrouw Smallchild aangaat, die bleef van het begin tot het einde in hare hut; doch van haar zult gij aanstonds meer hooren.

Deze vier kajuitpassagiers, zooals ik reeds zeide, hadden het goed genoeg. Maar het arme volk voorop, waar het, op de Adventure, als 't op zijn best was, benauwd genoeg was, was op elkander gestuwd, mannen, vrouwen en kinderen, als schapen in een schuthok, behalve dat er niet zooveel versche lucht over hen heen woei. Het waren handwerkslieden en boerenarbeiders, die in het moederland niet door de wereld konden komen. Ik heb geen bericht van hun juist aantal of hunne namen kunnen bekomen. Deze doen ook niet ter zake; er was slechts één gezin waarvan het noodig is melding te maken, namelijk dat van de Heavysides. Te weten, Simon Heavysides, schrandere en welopgevoede, van beroep timmerman; Martha Heavysides, zijne huisvrouw; en zeven kleine Heavysydjes, hun ongelukkig kroost. Mijn vader, moeder, broertjes en zusjes? meen ik u te hooren vragen. — Niet te haastig; ik verzoek u, een oogenblik te wachten, voordat gij dat voor geheel zeker houdt.

Hoewel ik zelf misschien strikt genomen niet aan boord van de Adventure was gegaan, toen dit vaartuig van Londen afvoer, had mijn ongeluk, volgens mijne vaste overtuiging, zich daarop ingescheept om mij op te wachten, en besliste over den afloop mijner reis. Nooit

had men zulk ellendig weer beleefd. Uit alle windstreken kwamen ons stormen op het lijf, met tuschenpoozen van tegenwind of doodstilte. Toen de Adventure omtrent drie maanden op zee was geweest, begon kapitein Gillops' van nature goed humeur er onder te lijden. Ik laat u beslissen of er veel kans was, dat het beter werd door eene tijding, die op den morgen van den een en negentigsten dag uit de kajuit tot hem kwam. Er heerschte weder eene doodsche windstilte en het schip dobberde hulpeloos met den boeg het kompas rond, toen mijnheer Jolly, uit wiens gevoelloos verhaal ik al de gesprekken, precies zooals zij werden gehouden, ontleen, op het dek bij den kapitein kwam en hem aldus aansprak:

„Ik heb u een nieuws te vertellen, dat u zal verrassen,” zeide mijnheer Jolly, terwijl hij zich glimlachend in de handen wreef. — Hoe wel de bekware scheepsdokter niet veel gevoel voor mijne rampen heeft getoond, kan ik niet ontkennen, dat zijn aard bij zijn naam paste. Tot op den huidigen dag kan geen slecht weer, hoe erg ook, of hard werk, hoe druk ook, mijnheer Jolly uit zijn humeur brengen.

„Als het was, dat er een goede wind in aantocht was,” bromde de kapitein, „dat zou mij aan boord van dit schip verrassen, dat belooft ik u!”

„Het is juist geen wind, die in aantocht is,” zeide mijnheer Jolly, „maar een nieuw passagier in de kajuit.”

De kapitein zag rondom naar de leegte zee, zonder land, duizend mijlen in den omtrek, en zonder één schip in 't gezicht; toen keerde hij zich schielijk naar den bekwaren scheepsdokter, zag hem strak aan, verschoot van kleur, en vroeg wat hij meende.

„Ik meen, dat er een vijfde kajuitspassagier zal aan boord komen,” hield mijnheer Jolly vol, terwijl hij grijnsde van het eene oor tot het andere, „geïntroduceerd door mevrouw Smallchild, waarschijnlijk tegen den avond, grootte niet noemenswaardig, sekse nog onbekend, voorkomen en manieren vermoedelijk vies.”

„Meent gij het waarlijk?” vroeg de kapitein, een paar stappen achteruit doende, waarbij hij telkens bleeker werd.

„Ja, ja, ik meen het,” antwoordde mijnheer Jolly, hard knikkende.

„Dan zal ik u eens zeggen,” riep kapitein Gillops, en hij vloog met geweldige drift op, „dat ik dat niet duld! Dat helsche weer heeft mij reeds ziel en leven uitgeplaat, en... ik duld het niet. Zeg, dat het niet kan, Jolly — zeg haar, dat er aan boord van mijn schip geen plaats voor zoo iets is. Wat denkt zij wel, dat zij ons op die manier beetneemt! 't Is schande! 't is schande!”

„Nee! nee!” vermaande mijnheer Jolly.

„Zoo moet gij het niet beschouwen. 't Is haar eerste kind, arm vrouwtje. Hoe kon zij het weten? Als zij wat meer ondervinding heeft, durf ik zeggen...”

„Waar is haar man?” viel de kapitein in, met een dreigenden blik. „Ik wil, in allen gevalle, haar man eens zeggen, wat ik er van denk.”

Mijnheer Jolly raadpleegde zijn horloge, voordat hij antwoordde.

„Halftwaalf,” zeide hij; „laat mij eens zien. 't Is juist mijnheer Smallchild's gewone tijd om belasting aan het zeekantoor te storten. Dat zal hij over een kwartier hebben gedaan. Vijf minuten later zal hij vast in slaap zijn. Na een uur zal hij een haastig tweede ontbijt nemen, en weder gaan slapen. Om halfdrie zal hij weder storten, en dat zoo verder tot van avond. Met mijnheer Smallchild zal niet te beginnen zijn, kapitein. Een buitengewoon mensch — eene gedurige afslijting en vernieuwing van celweefsel, in eene verbazende mate. Als wij nog eene maand op zee zijn, geloof ik dat wij hem met eene ongeneeslijke slaapzucht aan wal brengen. — Heila! wat moet gij daar?”

De onderhofmeester was op het halfdek gekomen terwijl de scheepsdokter sprak. Welk een zonderlinge samenloop van omstandigheden! Die man grijnsde ook van het eene oor tot het andere, precies zooals mijnheer Jolly.

„Gij zult eens vooronder moeten komen, mijnheer,” zeide de onderhofmeester tot den dokter. „Eene vrouw niet al te wel, de naam is Heavysides.”

„Gekheid!” riep mijnheer Jolly. „Ha, ha, ha! Gij meent het toch niet — zeg?”

„Ja, 't is zoo, mijnheer, wis en zeker,” antwoordde de onderhofmeester zeer positief.

Kapitein Gillops zag, in stille wanhoop, aan alle zijden rond, verloor voor 't eerst in twintig jaren zijn zeemansevenwicht en kantelde achterwaarts totdat hij stokstijf tegen het boord van zijn schip stond, sloeg met zijne vuist op de verschansing, en vond op hetzelfde oogenblik woorden om zich uit te drukken.

„Het schip is betooverd,” zeide de kapitein woest. „Wacht!” riep hij, een weinig tot zich zelve komende, den dokter toe, die naar voren wilde loopen. „Wacht even! Als dat waar is, zend haar man dan hier achter bij mij! Verdoemd! ik zal een van die twee ten minste eens de waarheid zeggen!” zeide de kapitein, terwijl hij nijdig de vuist schudde tegen de ledige ruimte.

Tien minuten verliepen, en nu kwam er een lang, mager, melancholisch, lichtblond man, met een romeinschen neus, waterige blauwe oogen, en een bleek, rijkelijk met bruine sproeten bespikkeld gezicht, strompelend, en met de beweging van het dobberende schip heen en weer waggelend, tot den kapitein. Dat was

Simon Heavysides, de schrandere timmerman met zijne vrouw en zeven kleine kinderen aan boord.

„Zoo, ben jij die vent, he?” vroeg de kapitein.

Het schip viel sterk af; en Simon Heavysides stak met een loopje over naar de verschan- sing aan de andere zijde, alsof hij liever regel- recht over boord wilde gaan, dan des kapiteins vraag beantwoorden.

„Gij zijt die kerel — zijt ge niet?” herhaal- de de kapitein, terwijl hij hem naliep, bij den kraag pakte en driftig tegen de verschan- sing duwde. „’t Is uwe vrouw — is ’t niet? Duivel- sche schobbejak! wat denk je wel, dat je mijn schip tot een kraamvrouwen-gasthuis maakt? Gij hebt u aan feitelijke muiterij schuldig ge- maakt, of is ’t geen muiterij, het staat er mee gelijk. Ik heb iemand wel om minder in de ijzers gesloten. Ik ben meer dan half genegen om u in de ijzers te sluiten. Spreek, leepe land- rot! Wat denk je wel, dat je passagiers aan boord brengt, waarvoor niet geaccordeerd is? Wat hebt gij voor u zelve in te brengen, voordat ik u in de ijzers stop?”

„Niets, mijnheer,” antwoordde Simon Heavysides met de deemoedigste onderwerping van een getrouwd man in zijn blik en houding. „Wat de straf betreft, waarvan gij spreekt, mijnheer,” vervolgde Simon; „ik wil maar zeg- gen — daar ik reeds zeven kinderen meer heb dan waarvoor ik weet te zorgen, en nu nog het achtste komt, om de zaken nog erger te maken — wil ik maar, met alle respect, zeg- gen, mijnheer, dat mijne ziel reeds in de ijzers zit; en ik weet niet of het wel veel zal uit- maken, of mijn lichaam ook in de ijzers wordt gezet.”

De kapitein liet onwillekeurig des timmer- mans kraag los; die onderworpen wanhoop ver- murwde hem ondanks zich zelve.

„Wat deelt gij op zee te gaan? Waarom zijt gij niet aan land gebleven tot alles was afgeloopen?” vroeg de kapitein, zoo straf als hij kon.

„Er was geen wachten op, mijnheer,” zeide Simon; „bij ons slag van menschen is het niet over, of het komt weer. Er is geen eind aan, voor zoover ik zien kan,” zuchtte de ongeluk- kige timmerman, na een oogenblik treurig na- denken, „dan het graf.”

„Wie praat van het graf?” riep mijnheer Jolly, die op dat oogenblik er bij kwam. „Wij hebben hier aan boord met ter wereld komen te doen, niet met begraven. Kapitein Gillops, wij kunnen die vrouw, in hare tegenwoordige positie, niet in dat volgepropte vooronder laten. Zij moet naar een der ledigstaande kooien wor- den gebracht, en hoe eer hoe beter, moet ik u zeggen.”

Des kapiteins blik werd weder woest. Een

passagier van voorop in een zijner staatsiever- trekken, was eene omkeering van alle scheeps- discipline. Hij zag den timmerman nog eens aan, alsof hij hem op het oog de maat nam voor een stel ijzers.

„Het spijt mij, mijnheer,” betuigde Simon beleefd, — „het spijt mij zeer, dat een onge- luk van mij of mijne vrouw”

„Pak je, met je lange lijf en je lange tong, naar voren!” donderde de kapitein. „Als praat- jes de zaak kunnen verhelpen, zal ik u weer laten roepen. Geef zelf de orders, die gij te geven hebt, Jolly,” voer hij met onderworpen- heid voort, terwijl Simon wegstrompelde. „Richt het schip maar tot kraamkamer in, zoo ras gij wilt.”

Vijf minuten later — zoo vlug was mijn- heer Jolly — verscheen Martha Heavysides op het dek, in horizontale richting, in dekens gerold en door drie man gedragen. Toen de interes- sante optocht den kapitein voorbijkwam trad hij met zulk eene levendige uitdrukking van schrik terug alsof een wilde stier, in plaats van eene Britsche matrone, voorbij hem werd gevoerd. De hutten kwamen aan beide zijden van de groote kajuit uit. Aan de linkerhand, als men met zijn gezicht naar den boegspriet van het schip stond, was mevrouw Smallchild gelogeerd; aan de rechter, tegenover haar, liet de dokter juffrouw Heavysides neerleggen. Ver- volgens werd er eene gordijn van zeildoek dwars door de kajuit opgehangen. In de kleinste der dus geïmproviseerde kamers kwam de kajuits- trap uit, en deze werd voor het publiek vrij gelaten. Het tweede was aan den dokter en zijne mysteriën gewijd. Toen eene oude balie- mand geledigd en schoongemaakt en lekker met dekens gevoerd was, zoodat zij voor be- hulp tot wieg kon dienen, en vervolgens in de binnenkamer der kajuit, in het midden tus- schen de twee hutten was geplaatst, zoodat zij bij de hand was zoodra men haar noodig had, waren de uitwendige en zichtbare toeberedselen van mijnheer Jolly gemaakt; de mannelijke passagiers hadden de vlucht genomen naar het dek; en de dokter en de hofmeesteres werden in ongestoord bezit gelaten van de lagere ge- westen.

Nog vroeg in den voormiddag kwam er eene gunstige verandering in het weder. Voor eene enkele maal kwam de wind uit den goeden hoek. De Adventure gleed er prettig overheen, bijna gelijklastig. Kapitein Gillops voegde zich bij de kleine groep mannelijke passagiers, nu weder in het beste humeur, en gaf het ge- wone voorbeeld van na het eten eene sigaar op te steken.

„Als wij dat mooie weer houden, heeren,” zeide hij, „zullen wij met onze proviand goed uitkomen, en onze twee kleine extra-kajuitpas- sagiers, als hunne moeders het goedvinden, bin-

nen eene week aan wal kunnen laten doopen. Gij maakt u immers niet ongerust, mijnheer, over uwe goede vrouw?"

Mijnheer Smallchild, tot wien die vraag was gericht, had zijne punten van persoonlijke gelijkenis op Simon Heavysides. Hij was, wel is waar, niet zoo lang en niet zoo dun; maar hij had ook een romeinschen neus, lichtblond haar en waterige oogen. Met zorgvuldige inachtneming van zijne levenswijze op zee, had men hem eene geschikte plaats vlak bij de verschansing gegeven en hem op een hoop oude zeilen en kussens gelegd, zoodat hij zijn hoofd gemakkelijk buiten boord kon brengen, als de omstandigheden dit vereischten. Het eten en drinken, dat diende om zijn celweefsel te vernieuwen, als hij niet sliep of geen belasting aan het zeekantoor had te storten, was dicht bij hem geplaatst. Het was toen een weinig over drieën, en het gesnork, waarmede mijnheer Smallchild de vraag van den kapitein beantwoordde, toonde, dat hij met de regelmatigheid van een uurwerk weder in de periode van den dag gekomen was, waarin hij zich door den slaap vernieuwde.

"Welk een ongevoelige slaapkop is die man!" zeide mijnheer Sims, de passagier van middelbaren leeftijd, terwijl hij over het dek een verachtelijken blik op mijnheer Smallchild wierp.

"Als de zee op u denzelfden invloed had als op hem," beet de ziekelijke passagier, mijnheer Purling, hem toe, "zoudt gij zelf even ongevoelig zijn."

Mijnheer Purling, die een man van gevoel was, verschilde met mijnheer Sims, die een man van zaken was, over alle mogelijke dingen, gedurende de gansche reis. Voordat zij evenwel hun geschil over mijnheer Smallchild konden voortzetten, verraste hen de dokter, door uit de kajuit op te stijgen.

"Nieuws van beneden, Jolly?" vroeg de kapitein belangstellend.

"Niemand," antwoordde de dokter. "Ik kom hier wat met u meekeuvelen."

Mijnheer Jolly had juist anderhalf uur gekeuvelde, toen juffrouw Drabble, de hofmeesteres, met een geheimzinnig gezicht op het dek verscheen en zenuwachtig den dokter toefluisterde:

"Wilt gij, als 't u belieft, beneden komen, mijnheer?"

"Wie is 't van de twee?" vroeg mijnheer Jolly.

"Allebei," antwoordde juffrouw Drabble met nadruk.

De dokter keek ernstig, de hofmeesteres keek verschrikt. Beiden verdwenen oogenblikkelijk.

"Mij dunkt, heeren," zeide kapitein Gillips tot mijnheer Purling, mijnheer Sims en den eersten stuurman, die zich juist bij hen had

gevoegd, "mij dunkt, dat het niet meer dan gepast en behoorlijk is, bij de wending, die de zaken hebben genomen, dat wij mijnheer Smallchild wakker schudden. En ik twijfel niet of wij moesten, als een soort van beleefdheid in de gegeven omstandigheden, den anderen vader naar achteren laten komen. Zeg daar eens, dat Simon Heavysides hier komt! — Mijnheer Smallchild, mijnheer! word eens wakker! Uwe goede vrouw.... Mijnheeren, ik mag hangen, als ik weet hoe ik dat eigenlijk moet zeggen."

"Ja, dank je wel," zeide mijnheer Smallchild, terwijl hij dodderig de oogen opsloeg. "Beschuit en koud spek, zooals altijd — als ik klaar ben. Maar ik ben nu nog niet klaar. Dank je wel. Goedenmiddag."

Mijnheer Smallchild sloot de oogen weer, en bleef, zooals de dokter het noemde, slaapzuchtig.

Voordat de kapitein een ander middel inviel om dien onverstoorbaren passagier wakker te maken, naderde Simon Heavysides nogmaals het halfdek.

"Ik sprak u daar straks een weinig scherp toe, goede man," zeide de kapitein, "daar alles, wat hier aan boord gebeurt, mij wat kregelig maakte. Maar, wees gerust, ik zal het goedmaken. Uwe vrouw is in eene, wat men zou kunnen noemen, interessante positie. Het is niet meer dan billijk, dat gij bij de hand blijft. Ik beschouw u, Heavysides, als een voorschipspassagier in moeilijke omstandigheden, en ik geef u gaarne verlof om hier bij ons te blijven, totdat alles is afgelopen."

"Gij zijt heel goed, mijnheer," zeide Simon; "en waarlijk, ik ben u en die heeren hier dankbaar. Maar, mag ik u verzoeken te bedenken, dat ik reeds zeven kinderen in 't vooronder heb, en er niemand is om op hen te passen, dan ik? Mijne vrouw is er de zeven voorgaande keeren bijzonder wel doorgekomen, mijnheer, en ik twijfel niet of zij zal het er den achtsten keer evengoed afbrengen. Het zal eene geruststelling voor haar zijn, kapitein Gillips en mijnheeren, als zij weet, dat ik niet in den weg loop en op de kinderen pas. Om welke reden ik met alle respect verlof verzoek...." en hiermede maakte Simon eene buiging en keerde naar zijn klein volk terug.

"Wel, mijnheeren, die twee vaders nemen het, in allen gevalle, gemakkelijk genoeg op!" zeide de kapitein. "De een is er zeker aan gewoon, en de ander is...."

Hier veroorzaakte het toeslaan der deuren in de kajuit, gepaard aan driftige voetstappen, een oogenblik van stilzwijgen bij den spreker en opmerkzaamheid bij hem en zijn gehoor.

"Draai wat bij, Williamson!" riep kapitein Gillips tot den man die aan het roer stond. "Naar mijn idéé heeren, hoe minder het schip

werkt, hoe beter, bij de wending, die dezaken nu hebben genomen."

Van namiddag werd het avond, en van avond nacht. Mijnheer Smallchild volgde de gebruiken van zijn scheepsleven zoo nauwgezet als altijd. Hij ontwaakte tot bewustheid van den toestand van mevrouw Smallchild, toen hij zijn beschuit met spek gebruikte, verloor die bewustheid weder, toen de tijd kwam van te storten, herkreeg die in den tusschentijd, voordat hij weer in slaap viel, verloor die nogmaals, en zooals vanzelf spreekt, toen zijne oogen nogmaals toevielen, zoo den avond door, tot in den voornacht. Simon Heavysides ontving van tijd tot tijd bericht door de zorg van den kapitein, die hem liet weten, dat hij gerust kon zijn; zond antwoord, dat hij gerust was, en dat de kinderen tamelijk zoet waren, maar kwam, in eigen persoon, niet eenmaal in de nabijheid van het halfdek. Mijnheer Jolly kwam nu en dan boven, zeide: „Alles wel — geen nieuws" — gebruikte eene kleine versnapering, en verdween weder, zoo welgemoed als altijd. Het gunstige koeltje hield aan; de kapitein bleef in een goed humeur; de man aan het roer draaide met de zorgvuldigste oplettendheid wat bij. Het werd tien uur; de maan kwam op en scheen prachtig; de avondgrog verscheen op het halfdek; de kapitein vereerde de passagiers met zijn gezelschap, en nog altijd gebeurde er niets. Nog twintig minuten van onzekerheid volgden langzaam elkander op, en toen, eindelijk, zag men mijnheer Jolly eensklaps de kajuitstrap opkomen.

Tot verbazing van het kleine gezelschap hield de dokter juffrouw Drabble bij den arm vast, en plaatste haar, zonder op den kapitein of de passagiers het minst acht te geven, op de eerste zitplaats de beste. Terwijl hij dit deed, werd zijn gezicht in den maneschijs zichtbaar, en vertoonde voor de verraste toeschouwers eene uitdrukking van pure consternatie.

„Bedaar, juffrouw Drabble," zeide de dokter, doch op een onmiskenbaren toon van ontroering. „Zit eens stil, en bekoel wat. Bezin u eens, juffrouw, in 's hemels naam, bezin u eens!"

Juffrouw Drabble gaf geen antwoord. Zij sloeg wezenloos met hare handen op de knieën, en staarde recht voor zich uit, als iemand die van schrik versuft is.

„Wat is er toch?" vroeg de kapitein, terwijl hij ontsteld zijn glas grog neerzette. „Is er iets met die twee ongelukkige vrouwen?"

„Niets," zeide de dokter; zij zijn beiden verwonderlijk wel."

„Is er dan iets met de kinderen?" vroeg de kapitein weder. „Zijn er nog meer dan geacordeerd was, Jolly?" Tweelingen bij voorbeeld?"

„Neen, neen!" antwoordde Jolly driftig. „De

vrouwen elk één kind — twee jongens, — allebei kapitale kinderen. Oordeel zelf," ging hij voort, daar de twee nieuwe passagiers beneden voor de eerste maal hunne longen probeerden en die in zeer voldoende bruikbaren staat schenen te vinden.

„Maar, wat duivel, is er dan met u en juffrouw Drabble?" riep de kapitein nog eens, terwijl hij dreigde weder uit zijn humeur te geraken.

„Juffrouw Drabble en ik zijn twee onschuldige menschen, en wij zijn beiden in de klem geraakt, op zoo'n schrikkelijke manier als gij nog nooit hebt gehoord!" was het verontrustend antwoord van mijnheer Jolly.

De kapitein met mijnheer Purling en mijnheer Sims traden op den dokter toe, met verschrikte gezichten, en zelfs de man aan het stuurrad boog zich daaroverheen, om te hooren wat zou volgen. De eenige onverschillige persoon van de tegenwoordigen was mijnheer Smallchild. Het was zijn tijd om te slapen, en hij snorkte vreedzaam, met zijn beschuit met spek naast zich.

„Laat ons terstond het ergste vernemen, Jolly," zeide de kapitein, een weinig ongeduldig.

De dokter sloeg geen acht op dat verzoek. Al zijne opmerkzaamheid was op juffrouw Drabble gericht.

„Zijt gij nu beter, juffrouw?" vroeg hij bezorgd.

„Niet beter bij mijne zinnen," antwoordde juffrouw Drabble, terwijl zij weer op hare knieën begon te slaan. „Veeleer erger."

„Luister eens naar mij," zeide mijnheer Jolly, bedarend. „Ik zal u de zaak nog eens met eenige duidelijke vragen voorstellen. Dan zult gij zien, dat alles u weer in 't geheugen komt, als gij mij slechts opmerkzaam volgt, en gij den tijd neemt om u te bezinnen, voordat gij antwoordt."

Juffrouw Drabble boog het hoofd in stomme onderwerping en luisterde. Allen op het halfdek luisterden, behalve de onverstoorbare mijnheer Smallchild.

„Nu, juffrouw Drabble," zeide de dokter, „onze moeielijkheden beginnen in de hut van juffrouw Heavysides, die aan stuurboord is?"

„Ja wel, mijnheer," antwoordde juffrouw Drabble.

„Goed! wij liepen talloze malen heen en weer van juffrouw Heavysides (stuurboord) naar mevrouw Smallchild (bakboord) — maar wij zagen, dat juffrouw Heavysides de eerste was en bleef — en toen ik riep: „Juffrouw Drabble, hier is een jongen als een wolk voor u; kom hier en neem hem eens aan!" toen riep ik van stuurboord — is 't niet?"

„Van stuurboord, mijnheer — daar zou ik een eed op durven doen," zeide juffrouw Drabble.

„Goed, nog eens! „Hier is een jongen als een wolk,” zeide ik. „Neem hem eens aan, juffrouw, en leg hem lekker in de wieg.” En zij naamt hem ook en legdet hem in de wieg. Nu, waar stond de wieg?”

„In de groote kajuit, mijnheer,” antwoordde juffrouw Drabble.

„Juist! in de groote kajuit, omdat er in geen der hutten plaats voor was. Gij legdet het stuurboord-kind, anders gezegd Heavysides, in de wieg, anders gezegd baliemand. Dat's weer goed. — Hoe stond de wieg?”

„Dwars over het schip, mijnheer,” zeide juffrouw Drabble.

„Dwars over het schip? Dat wil zeggen, met de eene langste zijde naar den voorsteven, en met de andere langste zijde naar den achtersteven. Houd dit nu in uwe gedachten, en volg mij een weinig verder. Neen, neen! zeg niet, dat zij niet kunt en dat uw hoofd draait als een molen. Mijne volgende vraag zal het doen stilstaan. Ga in gedachten een half uur verder, juffrouw Drabble. Een half uur daarna hoordet zij weer mijne stem. En toen riep ik: „Juffrouw Drabble, hier is nog een jongen als een wolk voor u, kom hier en neem hem eens aan!” en zij kwaamt aan bakboordszijde en neemt hem aan — is 't niet?”

„Bakboord, mijnheer,” antwoordde juffrouw Drabble, „dit ontken ik niet.”

„Het wordt gedurig beter!” „Hier is nog een jongen als een wolk voor u, neem hem eens aan, juffrouw, en leg hem lekker in de wieg, bij nummer een.” En zij naamt het kind van bakboord, anders gezegd, Smallchild, en legdet hem lekker in de wieg, bij het kind van stuurboord, anders gezegd, Heavysides, zooals ik zeide. Nu, wat gebeurde er vervolgens?”

„Vraag mij dat niet, mijnheer!” riep juffrouw Drabble uit, en zij was zich zelve niet langer meester, maar wrong wanhopig de handen.

„Houd u goed, juffrouw! Ik zal het u zoo duidelijk voorstellen alsof 't gedrukt was. Blijf bedaard, en luister. Juist toen zij met het kind van bakboord klaar waart, moest ik u roepen, om in de stuurboords-, of Heavysideshut, iets te halen, dat ik in de bakboords- of Smallchildshut nodig had. Ik hield u daar eene poos bij mij op; ik liet u vervolgens daar, en ging zelf naar de Heavysideshut, en riep u toe, mij iets uit de Smallchildshut te brengen, dat ik nodig had, maar voordat zij halverwege de groote kajuit waart, zeide ik: „Neen, blijf waar zijt; ik zal bij u komen,” en onmiddellijk daarop deed mevrouw Smallchild u schrikken, en kwaamt zij uit eigen beweging bij mij. En daarop hield ik u in de groote kajuit tegen, en zeide: „Juffrouw Drabble, zij raakt een weinig van uw stuk, ga zitten en haal uwe zinnen wat bij elkander, „en zij gingt zitten” en poogdet uwe zinnen wat bij elkander te halen. . .”

„En kon niet, mijnheer,” zeide juffrouw Drabble, bij wijze van parenthesis. „O, mijn hoofd! mijn hoofd!”

„En poogdet uwe zinnen bij elkander te halen, en kondt niet,” hervatte de dokter. „En het gevolg was, dat toen ik uit de Smallchildshut kwam, om te zien hoe het ging, ik u bij de baliemand, anders gezegd wieg vond staan, die zij op de tafel in de kajuit hadt gezet, staroogende op de twee kinderen, die er in lagen, met uw mond open en uw beide handen in het haar. En toen ik zeide: „Is er iets met een van die twee flinke jongens, juffrouw Drabble?” vattet zij mij bij den kraag van mijne jas, en fluisterdet aan mijn rechteroor de woorden: „Heer bewaar ons en help ons, mijnheer Jolly; ik ben met de twee kinderen in de war geraakt en weet niet meer van wie zij zijn!”

„En ik weet het nog niet!” riep juffrouw Drabble geweldig zenuwachtig. „O, mijn hoofd! mijn hoofd! Ik weet het nog niet!”

„Kapitein Gillops, en zij, mijnheeren,” zeide mijnheer Jolly, zich omkeerende en zijn gehoor toesprekende met de gelatenheid der wanhoop, „dat is de klem; als zij ooit van iemand hebt gehoord, die erger in de klem was geraakt, verzoek ik dat oogenblikkelijk te zeggen, om die ongelukkige vrouw tot bedaren te brengen.”

Kapitein Gillops zag de heeren Purling en Sims aan. De heeren Purling en Sims zagen den kapitein aan; zij stonden alle drie versteld — en geen wonder.

„Kunt zij geen licht over de zaak brengen, Jolly?” vroeg de kapitein, die het eerst tot zich zelve kwam.

„Als zij wist, wat ik beneden heb te doen gehad, zoudt zij dat niet vragen,” was het antwoord. „Bedeuk, dat ik de levens van twee vrouwen en twee kinderen voor mijne verantwoording had — bedenk, dat ik ineengedoken heb gezeten in twee bekrompen hutten, nauwelijks ruim genoeg om er mij in om te keeren, en met nauwelijks licht genoeg van twee ellendige kleine lampjes, om mijne eigen hand voor de oogen te zien — bedenk de moeielijkheid, die mijne omstandigheden meebrachten, al den tijd het schommelen van het schip onder mijne voeten, en de hofmeesteres, die ik tot bedaren moest brengen, op den koop toe; — stel u dat alles voor den geest als 't u beleeft, en zeg mij dan, hoe ik tijd had kunnen vinden om de twee jongens stuk voor stuk te vergelijken — twee jongens, geboren in één nacht, geen half uur na elkander, aan boord van een schip in volle zee! Ha! ha! ik verwonder mij slechts, dat de twee moeders en de twee jongens en de dokter alle vijf nog in leven zijn, om het te kunnen vertellen!”

„Geene kenteekenen bij een van beiden, die u toevallig in het oog vielen?” vroeg mijnheer Sims.

„Dat hadden nogal tamelijk sterke teekenen moeten zijn, die mij in 't oog vielen, bij het licht waarmee ik mij moest behelpen, en de moeilijkheden, waarmee ik had te worstelen,” zeide de dokter. „Ik zag, dat zij beiden flinke, welgeschapen kinderen waren — en dat was al wat ik zag!”

„Zijn hunne kinderlijke gelaatstrekken genoeg ontwikkeld om eenige familiegelijkenis op te leveren?” vroeg mijnheer Purling. „Zoudt gij kunnen zeggen, dat zij iets van hunne vaders of hunne moeders hadden?”

„Beiden hebben lichte oogen en blond haar — voor zooveel zij dat hebben,” antwoordde mijnheer Jolly gemelijk. „Oordeel zelf.”

„Mijnheer Smallchild heeft lichte oogen en blond haar,” merkte mijnheer Sims aan.

„En Simon Heavysides heeft lichte oogen en blond haar,” liet mijnheer Purling er op volgen.

„Ik zou aanraden, mijnheer Smallchild wakker te maken en Heavysides te doen hier komen, en de twee vaders er om telaten omstaan,” stelde mijnheer Sims voor.

„Met het vaderlijk gevoel is niet op die gevoellooze manier te spotten,” duwde mijnheer Purling hem toe. „Ik zou aanraden, de stem der natuur te laten spreken.

„Wat is dat, mijnheer?” vroeg kapitein Gillops, zeer nieuwsgierig.

„Het moederlijke instinct,” hernam mijnheer Purling. „De ingeschapen kennis der moeder van haar eigen kind.”

„Ja, ja!” zeide de kapitein. „Wel bedacht. Wat zegt gij, Jolly, van de stem der natuur?”

De dokter hief ongeduldig de hand op. Hij was bezig met nieuwe pogingen te doen, om juffrouw Drabble's geheugen op te frisschen door middel van een tegenverhoor, met het onbevredigend gevolg, dat hij haar nog veel erger dan te voren in de war bracht. Kon zij de wieg in hare gedachten in hare oorspronkelijke positie plaatsen? — Neen. — Kon zij zich herinneren, of zij het stuurboordskind, anders gezegd Heavysides, aan de zijde der wieg die naar den voorsteven, of de zijde die naar den achtersteven was, had neergelegd? — Neen. — Kon zij zich dat beter herinneren van het bakboordskind, anders gezegd Smallchild? — Neen. — Waarom had zij de wieg op de kajuitstafel gezet, en zoo zich zelve nog meer in de war gebracht, toen zij reeds in de war was? — Omdat het haar eensklaps op 't lijf viel, dat zij in de vreeselijke drukte van dat half uur had vergeten van wie ze waren, en zij ze natuurlijk dichterbij wilde bekijken, om te zien of zij het dan ook ontdekken kon, en tot den dag van haar dood zou zij het zich nooit vergeven, en zij moesten haar maar over boord smijten als een ellendig schepsel wanneer zij

wilden, enz., totdat de volharding van den dokter eindelijk bezweek en hij juffrouw Drabble, en met haar de gansche zaak, opgaf.

„Ik zie geen ander middel dan de stem der natuur,” zeide de kapitein, aan mijnheer Purling's denkbeeld vasthoudend. „Beproof die, Jolly; gij kunt het licht beproeven.”

„Er moet iets gedaan worden,” zeide de dokter. „Ik kan de vrouwen niet langer alleen laten, en op 't oogenblik, dat ik beneden kom, zullen zij beiden naar hunne kinderen vragen. Blijf hier, totdat gij in een staat zijt om u te vertoonen, juffrouw Drabble, en volg mij dan. De stem der natuur!” vervolgde mijnheer Jolly met minachting, terwijl hij de kajuitstrap afsteeg. „Nu ja, ik zal er de proef van nemen, — die stem der natuur zal ons veel helpen, mijnheeren. Gij zult er zelve over oordeelen.”

Begunstigd door den nacht, was mijnheer Jolly zoo slim, de flauwe lampjes in de hutten nog lager te draaien, onder voorwendsel, dat het licht slecht voor de oogen der kraamvrouwen was. Hij nam daarop het eerste der arme kinderen, dat hem in de hand kwam, op, merkte de doeken, waarin het was gerold, met eene inktvlek, en bracht het bij mevrouw Smallchild, waarbij hij hare hut alleen koos omdat hij toevallig het dichtst daarbij was. Het tweede kind, kenbaar aan niet gemerkt te zijn, werd door juffrouw Drabble bij juffrouw Heavysides gebracht. Een tijdlang liet men de twee kinderen bij de twee moeders. Hierop werden zij op geneeskundig gezag weder gescheiden, en daarna weder bij elkander gebracht, met dit onderscheid, dat het gemerkte kind nu aan juffrouw Heavysides, en het ongemerkte aan mevrouw Smallchild werd gegeven. — De uitslag daarvan toonde, dat, bij de duisternis der hutten, het eene kind even welkom was als het andere, en dat de stem der natuur, zooals mijnheer Jolly had voorspeld, zich incompetent verklaarde om in die moeilijke zaak uitspraak te doen.

„Zoolang de nacht duurt, kapitein Gillops, kunnen wij ons zeer wel redden,” zeide de dokter, nadat hij den onvoldoenden uitslag van mijnheer Purling's raad had medegedeeld. Maar als het ochtend wordt en het daglicht het onderscheid tusschen de twee kinderen verraadt, moeten wij besloten hebben wat te doen. Als de twee kraamvrouwen beneden het minste vermoeden krijgen, hoe het geval werkelijk staat, kan de schok harer zenuwen bij die ontdekking vreeselijke gevolgen hebben. Men moet het bedrog in het belang van beider eigen welzijn volhouden, totdat zij hersteld en weer op de been zijn. Wij moeten voor elk een kind kiezen, voordat de dag aanbreekt, en dan bij die keus blijven, totdat de moeders weder op zijn. De vraag is, wie de verantwoordelijkheid op zich neemt. Ik ben voor geen kleinigheid

vervaard — maar ik beken gulweg, dáár ben ik bang voor.”

„Ik bemoei mij met de zaak niet, op grond dat ik daaraan volslagen vreemd ben,” zeide mijnheer Sims.

„En ik wil er mij om precies dezelfde reden ook niet mee bemoeien,” zeide mijnheer Purling, waardoor hij, voor de eerste maal op de geheele reis, overeenstemde met een voorstel van zijn natuurlijken vijand.

„Wacht een minuutje, heeren,” zeide kapitein Gillops. „Ik ben, geloof ik, met die moeilijke zaak op de hoogte. Wij moeten haar aan de vaders blootleggen, en hen de verantwoordelijkheid op zich laten nemen.”

„Ik geloof, dat zij die niet op zich zullen nemen,” merkte mijnheer Sims aan.

„En ik geloof, dat zij dat wel zullen,” beweerde mijnheer Purling, volgens oude gewoonte.

„Als zij 't niet doen,” zeide de kapitein met vastheid, „ik ben gezaghebber op het schip — en zoo waar als mijn naam Thomas Gillops is, zal ik de verantwoordelijkheid op mij nemen!”

Die moedige verklaring maakte voor het oogenblik een einde aan alle moeilijkheden; nu werd er raad belegd om de verder te nemen maatregelen te bepalen. Men besloot lijdelijk te blijven tot den volgende morgen om de laatste geringe kans te baat te nemen, of eenige uren slaap misschien juffrouw Drabble's verbijsterd geheugen zouden herstellen. De kinderen zouden naar de groote kajuit worden gebracht, voordat het helder dag werd, of, met andere woorden voordat mevrouw Smallchild of juffrouw Heavysides het kind konden herkennen, dat voor ditmaal den nacht bij haar had doorgebracht. De dokter en de kapitein zouden door mijnheer Purling en mijnheer Sims en den eersten stuurman in de hoedanigheid van getuigen worden bijgestaan; en de samengestelde vergadering zou, uithoofde van het dringende der zaak, bijeenkomen ten zes uur des morgens precies.

Ten zes uur dus, bij mooi weer en een nog steeds gunstigen wind, begon zij hare werkzaamheden. Voor de laatste maal nam dokter Jolly, bijgestaan door den kapitein, in het bijzijn der getuigen, juffrouw Drabble in het verhoor. Niet het minste was uit de ongelukkige hofmeesteres te halen. De dokter verklaarde hare verbijstering chronisch, en de kapitein en de getuigen vereenigden zich met algemeene stemmen met die verklaring.

De maatregel, dien men vervolgens nam, was de openbaring van den waren staat van zaken aan de vaders. Mijnheer Smallchild was toevallig aan het storten zijner belasting van dien morgen; en de eerste verstaanbare woorden, waarmede hij op de mededeeling antwoordde, waren: „Geboterde beschuit met ansjovis.” Verder aanhouden bracht niets anders teweeg dan

een ongelukkig verzoek, „hem over boord te smijten, met de twee kinderen er bij.” Hierop nam men de proef van ernstige vertoogen, met geen beter gevolg. „Schik het zooals gij goedvindt,” zeide mijnheer Smallchild flauw. — „Laat gij het dus aan mij over, mijnheer, als gezaghebber van het schip?” vroeg kapitein Gillops. — Geen antwoord. „Knik met uw hoofd, mijnheer, als gij niet kunt spreken.” — Mijnheer Smallchild boog zijn hoofd in zijn kussen — en sliep in. „Is dit als eene toestemming te beschouwen, dat ik zal handelen?” vroeg de kapitein aan de getuigen. En de getuigen antwoordden beslissend: „Ja.”

Dezelfde ceremonie werd met Simon Heavysides in acht genomen, die antwoordde, zooals een zoo schrander man betaamde, met zijn eigen voorstel om de moeilijkheid op te lossen.

„Kapitein Gillops en mijnheeren,” zeide de timmerman, met vloeiende, maar melancholische welbespraaktheid, „ik wensch, dat mijnheer Smallchild's belang in deze zaak het eerst in aanmerking kome. Ik ben gaarne bereid om van mijn kind, welk het ook zij, afstand te doen; en ik stel met alle respect voor, dat mijnheer Smallchild de beide kinderen zal nemen, om zodoende zeker te zijn, dat hij werkelijk zijn eigen kind in bezit heeft.”

Het eenig onmiddellijke bezwaar tegen dat vernuftig voorstel werd door den dokter opgeworpen, die Simon spotachtig vroeg, wat hij dacht dat juffrouw Heavysides zou zeggen? De timmerman bekende, dat hij aan die zwagheid niet had gedacht, en dat het maar al te waarschijnlijk was, dat juffrouw Heavysides een onoverkomelijke hinderpaal op den weg der in overweging gebrachte schikking zou stellen. De getuigen waren ook van deze meening, en dus werd Heavysides' voorstel afgestemd en hij zelf weggezonden, nadat Simon eerst dankbaar zijne bereidwilligheid had betuigd om de zaak aan den kapitein over te laten.

„Zeër wel, mijnheeren,” zeide kapitein Gillops. „Als gezaghebber aan boord, ben ik, na de vaders, de eerste ten opzichte der verantwoordelijkheid. Ik heb die moeilijke zaak aan alle zijden gezien, en ben gereed om daarin te beslissen. De stem der natuur, die gij hebt voorgesteld, mijnheer Purling, is bevonden van geen dienst te zijn. Omstaan, zooals gij voorstelt, mijnheer Sims, komt niet geheel overeen met onze begrippen van hetgeen in zulk eene ernstige zaak betaamt. Neen, mijnheer! Ik heb mijn eigen plan gevormd; en hiervan zal ik nu de proef nemen. Volg mij naar beneden, mijnheeren, naar de provisiekamer van onzen hofmeester.”

De getuigen zagen elkander met de hoogste verbazing aan — en volgden.

„Saunders,” zeide de kapitein, den hofmeester aansprekende, „breng uwe schalen.

Deze schalen waren van de gewone soort van keukenschalen, met een blikken bak aan de eene zijde, om de te wegen goederen op te leggen, en eene stevige ijzeren plaat voor het gewicht aan de andere. Saunders legde de schalen op de kleine nette tafel van de provisiekamer, die in balans aan het dek hing, om het breken van aardewerk ten gevolge van het schommelen van het schip te verhoeden.

„Leg een schoonen stofdoek in den bak,” zeide de kapitein. „Dokter,” voer hij, toen dat was geschied, voort, „sluit de deuren der hutten, opdat de kraamvrouwen niets hooren, en wees zoo goed de beide kinderen hier te brengen.

„Och, mijnheer!” riep juffrouw Drabble, die, met de nieuwsgierigheid van een beangstigd geweten, door eene reet der deur had gekeken. „Och, doe de arme, kleine schaapjes geen kwaad! Als iemand er voor moet boeten, laat mij het dan zijn!”

„Hou je mond, als je blijft, juffrouw,” zeide de kapitein, „en bewaar het geheim van het-geen hier voorvalt, als gij wensch in uwe betrekking te blijven. Als de dames naar hare kinderen vragen, zeg dan, dat zij ze binnen tien minuten zullen hebben.”

De dokter kwam terug en zette de balie-mand-wieg op het dek der provisiekamer. Kapitein Gillops zette oogenblikkelijk zijn bril op en beschouwde van nabij de twee onbewuste, onschuldige kindertjes, die aan zijne voeten lagen.

„Het eene zes, het andere een half dozijn,” zeide de kapitein. „Ik zie er geen onderscheid in. Wacht even, toch! Ja, ik zie het. Het eene is kaal. Wij zullen daarmede beginnen. Dokter, rol dat kale kind uit zijne kleeren en leg het op de schaal.”

Het kale kind protesteerde in zijne eigen taal, maar tevergeefs. Binnen tien minuten lag het plat op zijn rug in den blikken bak, met den schoonen stofdoek onder hem, opdat het de kou niet zou gevoelen.

„Weeg het precies, Saunders,” hervatte de kapitein. „Weeg het, desnoods, tot op een achtste ons. Mijnheeren, geeft nauwkeurig acht op dit werk; het is van groot belang.”

Terwijl de hofmeester woog en de getuigen toezagen, vroeg kapitein Gillops zijn eersten stuurman om het logboek van het schip, benevens pen en inkt.

„Hoeveel, Saunders?” vroeg de kapitein, terwijl hij het boek op sloeg.

„Zeven pond, een en een vierde ons,” antwoordde de hofmeester.

„Goed, mijnheeren?” vroeg de kapitein.

„Precies,” zeiden de getuigen.

„Kale kind — onderscheiden als nummer een — wegende zeven pond — een ons — en een kwart (avoir du pois),” zeide de kapi-

tein terwijl hij den post in het logboek schreef. „Goed zoo. — Nu zullen wij het kale kind weer in de mand leggen, dokter, en het harige nemen.”

Het harige kind protesteerde insgelijks in zijne eigen taal, en insgelijks tevergeefs.

„Hoeveel, Saunders?” vroeg de kapitein.

„Zes pond, veertien en drie vierde ons,” was het antwoord.

„Goed, mijnheeren?” vroeg de kapitein.

„Precies,” antwoordden de getuigen.

„Harige kind — onderscheiden als nummer twee — wegende zes pond, veertien ons — en drie kwart — (avoir du pois),” zeide en schreef de kapitein.

„Zeer verplicht, mijnheer Jolly — zoo is 't goed. Als nu de beide kinderen weder in de mand liggen, zeg dan aan juffrouw Drabble, dat geen van beiden er uit genomen moet worden vóór nadere orders; en wees zoo goed bij mij en deze heeren op het dek te komen. Als er soms discussie tusschen ons mocht ontstaan, loopen wij geen gevaar om in de hutten te worden gehoord.”

Met deze woorden ging kapitein Gillops hen vooruit naar het dek, en de eerste stuurman volgde met het logboek, pen en inkt.

„Nu, mijnheeren,” begon de kapitein, toen de dokter zich bij hem had gevoegd, „zal mijn eerste stuurman de werkzaamheden aanvangen met het voorlezen uit het logboek van het proces-verbaal, dat ik zelf daarvan van het begin tot het einde heb opgemaakt. Als gij alles evenzoo overeenkomstig de waarheid bevindt als de aantekening van het gewicht der kinderen, zal ik u verzoeken, het op staanden voet in uwe qualiteit van getuigen te teekenen.”

De eerste stuurman las het proces-verbaal en de getuigen teekenden het, als volmaakt overeenkomstig de waarheid. Hierop schraapte kapitein Gillops zijne keel en sprak zijn gespannen gehoor met deze woorden aan:

„Gij zult het allen met mij eens zijn, mijne heeren! dat recht recht is, en soort bij soort behoort. Mijn schip van vijfhonderd tonnen last is met naar evenredigheid zwaar rondhout opgetuigd. Voorondersteld, het was een schoener van honderd vijftig, dan zou geen landrot zelfs het in zijn hoofd krijgen, er zulke masten in te zetten. Voorondersteld aan den anderen kant, dat het een Oostindievaarder was van duizend, dan zouden zulke masten, zulke degelijke stukken rondhout als het zijn, voor een vaartuig van die grootte immers niet passen? Zeker niet; schoenerstuig voor een schoener, brikstuig voor een brik, in gepaste en fraaie evenredigheid. Ik ga in deze moeilijke quaestie van dat beginsel uit, en mijne uitspraak is: Geeft het zwaarste van de twee kinderen aan de zwaarste van de twee vrouwen; het lichtste

valt dan, als een ding dat vanzelf spreekt, der andere vrouw ten deel. Binnen eene week, als dat weer aanhoudt, liggen wij, als 't God blijft, in de haven; en als er eene betere manier is om uit deze moeilijke zaak te komen, dan de mijne, dan mogen de dominé's en de advocaten die vinden — tot hun dienst."

Met deze woorden besloot de kapitein zijne redevoering, en de raadsvergadering keurde onverwijld het haar gedane voorstel goed, met de eenstemmigheid van menschen, die daartegen niets wisten over te stellen. Vervolgens had mijnheer Jolly, als de eenige autoriteit die kon geraadpleegd worden, de vraag te beslissen wie zwaarder was, mevrouw Smallchild of juffrouw Heavysides, en hij besliste die, zonder aarzelen, ten gunste van des timmermans vrouw, als onbetwistbaar de zwaarste, op grond dat zij de langste en dikste der twee vrouwen was. Hierop werd het kale kind, onderscheiden als nommer een, naar juffrouw Heavysides' hut gebracht, en het harige kind, onderscheiden als nommer twee, aan mevrouw Smallchild toegewezen. De stem der natuur bracht tegen het beginsel van des kapiteins toewijzing in het een noch het andere geval het minste bezwaar in. Vóór zevenen kwam dokter Jolly berichten, dat de moeders en de zonen, zoo aan bakkoord- als aan stuurboordzijde, zoo gelukkig en vergenoegd waren als vier menschen aan boord slechts konden verlangen te zijn, en de kapitein sloot dus de vergadering met deze woorden tot afscheid:

"Wij zullen nu de lijzeilen bijzetten, mijne heeren, en maken dat wij zoo spoedig mogelijk in de haven komen. Het ontbijt, Saunders, over een half uur, en goed. Ik twijfel, of die arme juffrouw Drabble den uitslag der historie reeds heeft vernomen. Wij moeten allen ons best doen, mijnheeren, om er haar door te helpen. Overigens is, voor zoover het ons aangaat, dat karweitje afgeloopen, en moeten de dominé's en de advocaten aan wal het verder uitmaken."

Maar de dominé's en de advocaten deden er niets aan, om de eenvoudige reden, dat er niets aan te doen was. Binnen tien dagen liep het schip binnen, en werd het voorgevallene aan de moeders medegedeeld. Elke moeder vergoodde, na eene kennismaking van tien dagen, het kindje, dat zij had, en beiden bevonden zich in hetzelfde geval als juffrouw Drabble, van niet te weten „van wie ze waren." Men nam alle mogelijke proeven. Eerst met den dokter, die slechts herhaalde wat hij tot den kapitein had gezegd. Ten tweede die der persoonlijke gelijkenis, die mislukte uit hoofde van het lichte haar, de blauwe oogen en de kromme neuzen der beide vaders, en het lichte haar, de blauwe oogjes en de niet noemenswaardige neusjes der beide kinderen. De derde proef, met

juffrouw Drabble genomen, liep uit op driftige woorden aan de eene zijde en stroomen tranen aan de andere. Ten vierde, de proef van wettige beslissing, die bleef steken ten gevolge van het gebrek aan alle gegevens, volgens welke de wet uitspraak had kunnen doen. De vijfde en laatste proef, een beroep op de vaders, viel in 't water, omdat de vaders niets van de onderhavige zaak wisten. De barbaarsche proef van den kapitein, die van het gewicht, bleef dus de beslissende, en dientengevolge ben ik hier, een man uit de lagere volksklasse, met geen stui-ver in den zak.

Ja, ik was het kale kind bij die merkwaardige gebeurtenis. Mijn te groot gewicht bepaalde mijn levenslot. De vaders en moeders aan beide zijden behielden het, volgens het beginsel van den kapitein, hun toegewezen kind, omdat zij niet wisten wat met mogelijkheid anders te doen. Mijnheer Smallchild, die, als hij niet zeeziek was, wakker genoeg was, maakte fortuin. Simon Heavysides bleef zijn gezin vermeerderen en stierf in het armhuis. Oordeel zelf, zooals mijnheer Jolly zou zeggen, hoe de twee jongens, tegelijk op zee geboren, later gevaren zijn. Ik, het kale kind, heb in de laatste jaren niets van het harige kind vernomen. Hij is misschien klein, zooals mijnheer Smallchild, maar ik weet toevallig, dat hij van gezicht sterk op den overleden Heavysides gelijkt. Ik mag groot zijn, zooals de timmerman, maar ik heb niettemin de Smallchildsche oogen, hun haar en voorkomen. Maak er van wat gij kunt! Vindt gij misschien, dat het op hetzelfde neerkomt? Smallchild junior loopt het mee in de wereld, omdat hij zes pond, veertien en drie kwart ons woog. Heavysides junior loopt het tegen in de wereld, omdat hij zeven pond, een en een kwart ons woog. Zoo is er een eind aan de historie; hoe dan ook, en als de uitwendige schors van mijnheer den kluizenaar zulks gedooft, laat hem dan blozen over zijne klachten, welke die ook zijn. En wat mijnheer den reiziger aangaat, als hij soms wat los kleingeld bij zich heeft, ben ik niet te grootsch om het aan te nemen — en hiermede, heeren, laat ik u de zaak onder elkaar uitmaken.

V.

DE PORTEFEUILLE.

Er waren, niet alleen toen de laatste spreker was heengegaan, maar ook op verschillende tijden van den dag, een aantal personen het hek binnengekomen, waaruit, niettegenstaande al het vernuft van mijnheer den reiziger, niets was te halen, dan wat hun beroep was, als zij dat hadden, van waar zij kwamen, en waar zij

heengingen. Doch daar zij, die niets hadden te vertellen, ook klaarblijkelijk niets ter verdediging van mijnheer Mopes den kluizenaar wisten bij te brengen, was mijnheer de reiziger bijna evenzeer met hen voldaan als met de anderen. Sommigen van die talrijke bezoekers kwamen met opzet, door nieuwsgierigheid aange trokken; sommigen bij toeval, daar zij eens inliepen, om te zien wat dat voor eene vervallen plaats was; velen waren er reeds dikwijls geweest om den sterken drank en de halvestuiverstukken. Die vaste klanten waren allen landloopers van beroep, „en maken, zooals ik u gezegd heb,” merkte de reiziger, telkens als zij weg waren, doodkoel aan, „een deel uit van het publiek schandaal.”

Als er iemand toevallig of opzettelijk kwam, voor wien de figuur in zijne deken nieuw was, nam hij uit eigen beweging den post van uitlegger van het kijkspel op zich, waarbij hij van den kluizenaar sprak als „onze vriend hier,” en, om zijne eigen onpartijdigheid ongekreukt te bewaren, elken bezoeker, zonder verdere opheldering, verzocht, zoo goed te willen zijn, onzen vriend hier een weinig ondervinding uit de levende en werkzame wereld mede te deelen. Het was in antwoord op dat verzoek, dat een door de zon gebruind heer van middelbaren leeftijd, met schoone schitterende oogen, en eene opmerkelijke uitdrukking van vastberadenheid en zelfbeheersching op het gelaat, die, naar hij zeide, uit de rechtsplaats van het district eens was overgekomen, om dien man in roet en sintels te zien, dus sprak:

De kantoortijd was voorbij, en wij namen allen onze strochoeden van den kapstok, de boeken werden toegeslagen, de papieren weggeborgen, de lessenaars gesloten, het werk van den dag was ten einde, toen de grijze kassier stil naast mij kwam staan. „Mijnheer Walford, zoudt gij een oogenblik willen blijven? Wilt gij eens hier komen? De firma wenscht u te spreken.”

Die goede oude Job Wiginton noemde altijd zijne patroons gezamenlijk „de firma.” Zij waren heilige wezens in zijn oog, Spalding en Hausermann; hij had hen het vierde eener eeuw met verbeeldige trouw en eerbied gediend. Job Wiginton was evenals ik, zoowel als de oudste deelgenoot van het voornaam Engelsch handelshuis, Engelschman van geboorte en opvoeding. Hij had te Philadelphia twintig jaren lang de boeken van Spalding en Hausermann gehouden, en was hem willig naar Californië gevolgd, toen zij, vijf jaren geleden, besloten, zich te San Francisco te vestigen. De jongere bedienden, meerendeels Franschen of Amerikanen, waren nog al gene gen om met den eenvoudigen, eerlijken ouden kassier den gek te steken; maar hij en ik wa-

ren, gedurende de vier jaren, die ik aan het kantoor was, zeer goede vrienden geweest, en koesterde altijd hoogachtig voor de degelijke hoedanigheden van den ouden man. Nu evenwel, om eene reden, die ik aanstonds zal mededeelen, stond ik tamelijk verbluft over de boodschap, die mijnheer Wiginton mij om zijne gewone formeele manier had gebracht.

„De firma wenscht mij te spreken?” stamelde ik, terwijl eene verraderlijke kleur mij naar het gezicht vloog. De oude Job knikte toestemmend, kuchte, en veegde zorgvuldig zijn gouden bril af. In weerwil van mijne eigen verlegenheid had ik opgemerkt, dat de kassier zelf ontsteld en zenuwachtig was; zijne stem was schor, zijne hand beefde toen hij zijn beslagen bril afveegde, en er was eene ongewone vochtigheid in zijne groote blauwe oogen. Terwijl ik Job naar het binnenvertrek, waar de kooplieden gedurende de kantooruren gewoonlijk zaten, volgde, overlegde ik bij mij zelve, wat die zoo geheel onverwachte uitnodiging kon beteekenen. Ik was vroeger op een voet van groote en hartelijke vertrouwelijkheid met mijne patroons geweest, maar gedurende de drie laatste maanden was mijn omgang, vooral met den oudsten deelgenoot, geheel tot de zaken en hare droge routine beperkt. Niet dat ik iets had bedreven, waardoor ik het goed gevoelen der firma had verbeurd. Mijne patroons stelden nog hetzelfde vertrouwen in mij, toonden nog dezelfde achting voor mij als te voren, maar met vriendschap, met hartelijkheid ten minste, was het uit. De gedeeltelijke vervreemding was begonnen op den dag, toen ik, met Emma Spalding, glimlachend onder tranen en bloesjes, aan mijne zijde, het had gewaagd den rijken koopman te bekennen, dat ik zijne dochter liefhad, en dat mijne liefde werd beantwoord. 't Is eene oude, overoude geschiedenis. Wij waren twee jonge menschen van dezelfde geboorte en geloofsbelijdenis, in smaak en opvoeding aan elkander gelijk, en in andere opzichten, gegoedheid uitgezonderd, niet kwalijk voor elkander passend, en wij waren bij elkander gebracht aan een vreemd strand, onder vreemden. Men had ons gemeenzaam met elkander laten omgaan, poëzie lezen, duetten zingen en zoo voort; want Emma bezat geen moeder om te waken tegen de nabijheid van arme minnaars, en mijnheer Spalding was een trotsch man, niet onderhevig aan wantrouwen. Zoo zweefden wij, zooals millioenen paren vóór ons hebben gedaan en nog zullen doen, langs het rozenpad voort, dat van vriendschap tot liefde leidt. Van één ding ben ik zeker, het was niet mijn patroons geld, of de gedachte van hetgeen Emma waarschijnlijk had te wachten van haar vader — die slechts twee kinderen, een zoon en eene dochter had, om de opgezamelde schatten van een leven, aan eerlijke

werkzaamheid gewijd, te verdeelen — dat mij aantrok. Maar de tijd kwam, waarop zoete woorden en liefdevolle blikken voor eene ronde bekentenis mijner liefde plaats maakten. Ik stortte, zonder mij vooraf te hebben bedacht, mijn hart voor Emma uit; en, eenmaal over

was klaar. Ik moest hem de waarheid zeggen, wat het mij ook moest kosten.

Ik deed het. Die verklaring werd door eene geringe onvoorziene omstandigheid bespoedigd, evenals met mijne ontboezeming voor Emma het geval was geweest, maar ik was ten minste

»IK ZAG NOG BENS OM EN WENKTE HAAR EEN VAARWEL, TOEN ZIJ VOOR HET RAAM VERSCHEEN, TERWIJL IK OP HAAR GELAAT ANGST EN HOOP WAARNAM. —" (Blz. 212).

den Rubicon, kwamen andere gedachten, die te voren niet in mij waren opgekomen, spottend tegen mij opdagen. Wat zou mijnheer Spalding van mij denken? Kon hij meer dan één oordeel vellen over den armen bediende, die niets bezat dan zijn erbarmelijk spaarpenninkje, en zich had onderstaan het hart van zijn meesters dochter te verstrikken? Wat mij te doen stond

openhartig in mijne bekentenis. Om mijnheer Spalding recht te doen, hij wees mijn aanzoek van de hand met zooveel zachtheid en beleefdheid, als iets zoo wreeds slechts geschieden kan. Maar het sneed mij door het hart, en ik verliet hem, diep, diep ongelukkig, en vele dagen lang dacht ik er ernstig over, mij aan ieders oog te onttrekken, een eenzaam levend

mensch te worden en een somber in mij zelve gekeerd leven te leiden. Dieper in mij scholen echter betere gedachten, en waarschuwen mij tegen de volslagen onwaarde van een doelloos leven en de diepe verachtelijkheid eener ziel, die daartoe kon afdalen. En zoo gebeurde het, dat ik ophield het huis van mijn patroon als vriend te bezoeken, en toch in zijn dienst bleef.

Was het kleingeestig, dat ik zoo bleef? Ik durf op dit kiesche punt niet beslissen, maar ik weet, dat het een sterke prikkel voor mij was, eene zedelijke overwinning op mij zelve te behalen, en eene verlichting van de smart mijne dierbaarste hoop verijdeld te zien, dezelfde lucht als Emma Spalding in te ademen, een enkelen blik op haar lief, ernstiger geworden gelaat te werpen, al ware het slechts op weg naar de kerk, ofschoon wij in drie lange maanden geen woord wisselden.

Ik was dus niet weinig verwonderd, toen Job Wiginton mij in de tegenwoordigheid der „firma” riep. Mijn hart klopte snel, toen de oude kassier de kruk der deur omdraaide. Wat kon mijnheer Spalding mij te zeggen hebben? Ik had de belofte, die hij mij had afgedwongen, gehouden; ik had mij gewacht voor alles wat naar indringen geleek, voor alle geheime briefwisseling. Hij kon mij immers niet doen roepen, alleen om mij te zeggen, dat een afgewezen minnaar zelfs als bediende niet verkieslijk was, en dat alle betrekking tusschen ons moest ophouden? In de grootste der twee aangrenzende kamers, eene kamer, naar den Spaanschen smaak met geperst en verguld leder behangen, en zwaarmoedig gemeubileerd met donker mahoniehout van Honduras, vond ik de firma. Mijnheer Spalding, een lang mager man, met een grijs hoofd, stapte in hevige ontroering de kamer op en neder. Mijnheer Hausermann, een Duitscher, zooals zijn naam aanduidt, zat voor eene met papieren overdekte tafel, met eene uitdrukking van hopelooze verlegenheid in zijn dik gezicht, terwijl hij nu en dan, als uitdrukkingen van verwondering, diepe keelgeluiden slaakte. De kassier kwam met mij binnen en sloot de deur.

„Ach, mein Himmel!” mompelde de jongste deelgenoot, een stevig, welgedaan man, maar een weinig waterig van temperament, zedelijk en lichamelijk, vergeleken met den krachtvollen chef van het huis. „Ach! het ware beter dat wij niet geporen waren, dan dat wij leefden om dat te beleben!”

Job Wiginton antwoordde met een zucht van oprechte deelneming. Ik begreep schielijk, dat er iets verkeerd was geloopt, en zag even schielijk, dat dit geheimzinnig iets geen rechtstreeksche betrekking had op mijne roekelooze verovering van Emma's hart. Doch wat was het? Er is een afgrijselijk spook, dat altijd de verbeelding van

de meer verstandelijk ontwikkelde ondergeschikten bij een handelshuis ontwaart — bankroet. Maar het huis was altijd zoo voorzichtig geweest, ging zoo bedaard en bedachtzaam zijn weg langs het veilige ouderwetsche spoor, dat de firma's, die er dagelijks als paddestoelen nevens opschoten en weder verdwenen, er wel eens den spot mee dreven. Doch ik had weinig tijd om te denken, want mijnheer Spalding bleef eensklaps staan, trad regelrecht op mij toe en vatte mij bij beide handen. „George Walford,” zeide de oude koopman, met meer aandoening in zijne stem en zijn gelaat dan hij ooit te voren had verraden, — „ik ben in den laatsten tijd niet vriendelijk jegens u geweest. Gij waart mij een goed vriend, voordat — voordat...” en nu werd hij een weinig rood en bleef steken.

Ik zag naar mijnheer Hausermann; maar hij zat daar zoo dik en zoo hulpeloos in zijn armstoel woorden in zijne moedertaal te mompelen, dat ik wel begreep van die zijde geen opheldering te zullen bekomen. Ik zeide dus tot mijnheer Spalding, op een zoo vasten toon als ik kon: dat ik hoopte, dat onze wederkeerige achtting onzen gemeenzamen omgang had overleefd, en dat ik nog evenzeer de getrouwe vriend was van hem en de zijnen, en mij zou verheugen, daarvan bewijs te kunnen geven.

„Dat dacht ik wel — dat dacht ik wel,” zeide de koopman, met een voor een oogeblik vergenoegd gezicht; „gij zijt een brave jongen, en daarom kom ik tot u in mijn bitteren nood. Zoo hard en streng als gij mij onlangs moet hebben gevonden, toen — dat doet er niet toe!”

„Ik heb het 't eerst gezegd,” riep mijnheer Hausermann. „Laat Shjors Walford roepen,” zeide ik. „Die hat ein gants goede kopf, een gants brafe jongen.”

Het vierde eener eeuw omgang met Anglo-Saksers had mijnheer Hausermann geen Engelsch in al zijne zuiverheid kunnen leeren. Werkelijk had hij zijn leven buiten de kantooruren geheel onder Teutonen als hij zelf doorgebracht, die over geheel Amerika zijn verspreid, en met wie hij Deutsche conversatie, Rijnwijn en de zwarte koffie van zijn vaderland kon genieten. Ik zou nooit aan het einde van dit onderhoud komen, als ik dat woordelijk wilde wedergeven en al de afgebroken zinnen en het doelloos gebabbel van den jongen deelgenoot en de aanmerkingen van Job Wiginton vermelden. De vertrouwde kassier nam deel aan het ongeluk zijns meesters, zooals een trouwe hond zou gedaan hebben, en met nagenoeg evenveel kans als deze, om een uitvoerbaar redmiddel aan de hand te doen. Mijnheer Wiginton was alle vertrouwen waardig; hij was zoo dicht als een verzegelde enveloppe, en zoo eerlijk als de dag, maar hij was niets meer dan eene machine om sommen

op te trekken, rekening-couranten uit te schrijven en geldkisten te sluiten. Mijnheer Hausermann was niet veel knapper dan de kassier; hij was een bewonderenswaardig rekenaar, kon eene fout van een halven penning ontdekken in eene som die over een biljoen liep, en zijn schrift was prachtig. Maar met al die vaardigheid, was hij zijne tegenwoordige plaats in den handelstand niet verschuldigd aan zijne bekwaamheden, maar aan de thalers die hij had geërfd, en het talent en de schranderheid van zijn deelgenoot. Het was van het hoofd der firma zelf, dat ik het volgende verhaal vernam: Mijnheer Spalding had, zooals ik heb gezegd, slechts twee kinderen, Emma en haar broeder Adolphus; zijne vrouw was op de reis van Philadelphia gestorven, en al zijne liefde vestigde zich op zijn zoon en dochter. Ongelukkig ging het met Adolphus niet goed; hij was woest en losbandig, en verkwistte het ruime hem toegekende inkomen met Jockey's en spelers. Mijnheer Spalding, overigens in alles nauwgezet, was wat al te slap en toegeeflijk in alles wat zijn zoon betrof. Het jonge mensch had een zeer goed voorkomen en innemende manieren; hij was de lieveling zijner overledene moeder geweest, en de vader was om harentwil uiterst geduldig en rekkelijk omtrent hem. De knaap verviel van kwaad tot erger, geraakte dieper in schuld en onder slecht gezelschap, kwam zelden thuis, en benadeelde ernstig zijne gezondheid door zijne gedurige uitpattingen. Dit alles wist ik, want Adolphus was, nominaal ten minste, bediende op het kantoor, ofschoon hij daar bijna nooit op zijne tabouret zat. Maar wat ik niet wist, was, dat Adolphus, in zijne begeerte om een aantal zoogenaamde schulden van eer af te doen, zich had laten verlokken om zijn vader te bestelen. Hij had de handteekeningen van Spalding en Hausermann nagemaakt op een wissel van dertig duizend dollars, betaalbaar op zicht, en luidende door de kooplieden op hun bankier in New-York getrokken te zijn. Meer dan dit, hij had uit zijn vaders lessenaar eene juchtlederen portefeuille genomen, die wissels en geldwaardige papieren tot een zeer hoog bedrag bevatte, en deze in handen gegeven van denzelfden lagen handlanger, die op zich had genomen den wissel aan het kantoor te New-York te ontvangen.

„De schurk is er reeds mede Noordwaarts op. Hij is verleden dinsdag met de mail over Panama vertrokken,” zeide mijnheer Spalding. „Gij kent den man durf ik zeggen, want hij was zeer berucht in de stad — Joram Heckler!”

„Dr. Joram Heckler!” riep ik uit, terwijl ik mij het donkere, geestige gezicht van den bedoelden persoon voor den geest bracht, een beleefd, welgemanierd jongmensch, mederedacteur van een te San Francisco verschijnend nieuwsblad.

„Ja, doctor of kolonel Heckler,” hernam mijnheer Spalding met een bitteren glimlach, „want het schijnt, dat hij op zijne terugreis naar het Noorden een militairen titel heeft aangenomen. Hij bezat grooten invloed op mijn zoon; hij verleidde hem tot den vervloekten diefstal, en ik twijfel niet of hij is voornemens zich zelven den geheelen buit toe te eigenen.”

Ik vroeg nu mijnheer Spalding, zoo kiesch ik kon, hoe hij van het gebeurde was onderricht geworden.

Het bleek, dat Adolphus, wiens zwak gestel, door zijn sterk leven uitgeput, kwalijk de hevige gemoedsbeweging bij een zoo misdadig bedrijf had kunnen weerstaan, terstond na het vertrek van zijn medeplichtige door eene koorts was overvallen.

„De ongelukkige knaap ligt boven te bed, dobberend tusschen leven en dood,” zeide de vader met haperende stem, „en in zijn ijlen heeft hij zijne schuld verraden. Zijne zuster, die als een engel bij zijn bed waakt, was ontzet door zijne bewusteloze zelfbeschuldiging. Zij riep mij, en met eigen ooren hoorde ik den zoon, op wien ik zoo trotsch was — de lieveling van mijn hart — verhalen, hoe hij mij bedrogen en beroofd had.”

De oude koopman waggelde naar een stoel, en ik zag de tranen tusschen de vingers droppelen, waarmede hij de ontroering op zijn gerimpeld gelaat zocht te verbergen.

Eenigen tijd daarna werd hij bedaarder. Toen stelde hij mij zijn plan voor, waarin de gewone vastberadenheid en kracht van zijn karakter doorblonk. Voor alle dingen moest de eer zijner firma worden gered. De waarde van het geld, dat op het spel stond, hoewel eene groote som, was eene beuzeling, vergeleken bij de schande, het verlies van vertrouwen, de vlek op den naam van Spalding. Ja, tot elken prijs moest het schandelijk bedrijf van den jonkman in duisternis worden gehuld. De wissel moest niet worden aangeboden, de papieren moesten niet verhandeld worden. Maar hoe den verleider te beletten, zich van de voordeelen van den kwalijk verworven buit meester te maken? Hij was reeds op weg — hij spoedde zich naar New-York met de snelste gelegenheid over Panama; binnen weinige weken zou hij daar zijn. Hem te achterhalen scheen onmogelijk. Vertoeven tot het vertrek der volgende mail zou noodlottig zijn. Ik dacht aan de Pony Express (hitten-snelpost), de snelle overlandmail, waardoor wij Californiërs de spoedigste gemeenschap kunnen hebben met de beschaafde wereld, en stelde dat hulpmiddel voor.

Mijnheer Spalding schudde het hoofd. „Nee, dat zou niet baten; ik zou, wel is waar, een brief kunnen schrijven, om de betaling van den wissel te verhoeden. Ik zou misschien Heckler kunnen doen vatten bij zijne aankomst te

New-York, maar daarvan zou een onderzoek het gevolg zijn, daaruit zouden twijfel, vermoeden voortspruiten, en het gansche zwarte bedrijf zou eene plaats in de nieuwsbladen vinden, voordat eene week voorbij was. Neen, ik heb slechts ééne hoop, ééne kans, ik moet een vertrouwd persoon — zelf ben ik te oud om te gaan — naar New-York zenden, een vertrouwd persoon, die daarheen vliegt langs den gevaarlijken weg over het rotsgebergte; hij moet daar vóór Heckler aankomen, en door geweld of list hem de papieren ontnemen. George Walford, gij zijt de man, dien ik gekozen heb."

"Ik, mijnheer?"

"Ik was verstomd. Voor mijne verbeelding rees, als een panorama, de lange weg, toen eerst onlangs geopend, die het onmetelijk vasteland van de eene zee tot de andere doorsneed, een weg, wemelend van gevaren. Alles wat ik had gehoord of gelezen van het reizen door de prairiën, van honger, brand, van aanvallen van wilde dieren en van nog meedoo-genloozere menschelijke vijanden, kwam op eenmaal in mijn geheugen op. Ik dacht aan den onmetelijken afstand, aan de bijna reusachtige inspanning en vermoeienis, aan den ijsmuur, waarmede het rotsgebergte den weg versperde, als om den voortgang van den vermetelen mensch te stuiten; en hoewel ik niet flauwhartiger was dan anderen, durf ik zeggen, dat mijn gezicht ontstelt en tegenzin uitdrukte. Ik ben inderdaad zeker, dat dit het geval was, want mijnheer Hausermann zuchtte, en riep: „Donner! was noe begonnen?"

"Walford," zeide mijnheer Spalding, „ik wil niet tegen u huichelen. Ik verg van u, u met zekerheid bloot te stellen aan zeer groote vermoeienissen, ontberingen en gevaren. Ik verg zelfs van u, uw leven te wagen om de eer der firma en van mijn huis te redden. Ik doe zulk een eisch niet, zonder eene daaraan geëvenredigde belooning er tegenover te stellen. — Neen, laat mij uitspreken! Ik bied u geen geld aan voor uw dienst. Kom na gelukkig volbrachte taak terug, en gij zult deelgenoot in de firma Spalding en Hausermann worden, en als gij en Emma nog gezind zijt als voor drie maanden..."

"Ik beefde van blijdschap, toen ik mijn patroon in de rede viel. „Ik ga, mijnheer, met vreugde, en volgaarne."

"Dat is een koerasjeuze jongen. Ja, ik woest het woor!" riep de Duitscher; en de kassier wreef verheugd in de handen.

"Wanneer zijt gij gereed om te vertrekken?" vroeg Spalding.

"Terstond, binnen een half uur als gij wilt."

"Over een uur is vroeg genoeg," zeide mijnheer Spalding, met een glimlach om zijn ijver. „Bodesson zal tegen dien tijd aan de deur zijn

met zijn rijtuig en zijne beste paarden. Gij moet zooveel gij kunt uwe krachten sparen voor de prairiën. Gij hebt een revolver, dat weet ik. Maak het noodige voor de reis in een klein bestek gereed. Gij zult overvloed van geld hebben, besteed het onbekrompen, kwistig, en spaar paardevleesch evenmin als goud onderweg. Ik zou mijn halve vermogen geven om u schielijk op de straten van New-York te kunnen verplaatsen. Gij zijt gevolmachtigd gezant, George, en verder moet uw eigen verstand en moed er u doorhelpen. Ga u nu voor de reis gereedmaken."

"Ik draalde.

"Hebt gij nog iets te zeggen?" vroeg de koopman welwillend.

"Als ik een oogenblik — slechts een oogenblik Miss Spalding mocht spreken?"

"Zij is bij het bed van haar broeder," antwoordde de oude man haastig. „Maar ja, gij hebt gelijk. Gij zult haar spreken."

Het was alsof één stap mij naar het huis, waar ik inwoonde, verplaatste. Ik besteedde tien minuten aan het schikken van mijn goed, — en wonderbaar is het, hoeveel iemand onder den invloed eener sterke opgewondenheid binnen tien minuten kan samenvatten en afdoen, — laadde mijn revolver, pakte eenige weinige behoeftigheden in een klein valies, en liep als een windhond weer terug. Mijnheer Spalding gaf mij vollediger instructiën, en overhandigde mij een zwaren zak goud- en zilvergeld, benevens een pak banknoten. Ik moest de banknoten bewaren totdat ik de beschaafde wereld bereikte; in de woestijn was goud- en zilver het eenige middel om den dienst der half getemde wilde zwervelingen van het Westen te kopen. Mijnheer Spalding sprak nog, toen Bodesson, een der voornaamste huurkoetsiers van San Francisco, met een paar forsche Spaansche paarden voor de deur kwam. Toen ging de koopman naar boven en kwam met zijne dochter terug. De lieve Emma! zij was bleek, magerder dan vroeger, maar hare oogen waren helder en liefdevol als voorheen, en hare woorden, vol hoop en standvastigheid, schonken mij nieuwen moed tot het besluit om te slagen of te sterven. Ons afscheid was zeer kort. Eenige gefluisterde woorden — eene vluchtige hernieuwing der oude geloften; — een oogenblik drukte ik haar in mijne armen, kuste hare wang, en het volgende was ik verdwenen. Ik zat naast Bodesson, de zweep klapte, de schuimende paarden vlogen over de straat, ik zag nog eens om en wenkte haar een vaarwel, toen zij voor het raam verscheen, terwijl ik op haar gelaat angst en hoop waarnam, — wij sloegen den hoek om, en stoven den weg op.

Bodesson werd wel betaald en gaf zijne vurige paarden hun werk. De reis, over menige mijl gronds, scheen vroolijk en onder goede

voorteekenen te beginnen. Mijn hart was vol hoop. De lustige Fransche Creool aan mijne zijde was een vroolijk reisgezel; hij zong Canadache liedjes, floot, zette zijne paarden aan, en praatte onophoudelijk.

„Monsieur gaat naar de prairies! Ah, très bien! De prairies zijn zeer interessant, zeer veel. Maar monsieur moet voorzichtig zijn, als hij daar is; monsieur moet blijven onder de protection van de dragons, of anders zullen les sauvages, die wilde Indianen, monsieur's haar meenemen — zooals u zegt scalpeeren.”

Zoo sloeg de Franschman door. Hij meende, dat ik voor zaken naar Salt-Lake-City ging, en twijfelde geen oogenblik, of ik zou de reis met eene karavaan doen, onder geleide van de dragonders der Vereenigde Staten. Wat zou hij hebben gezegd, als hij had geweten, dat ik dat land van gevaar en honger alleen zou doorrennen?

Mijne reis tot aan de oostelijke grens van Californië was niet merkwaardig genoeg, om haar in bijzonderheden te vermelden. Daar ik geld in overvloed kon uitgeven, legde ik bijna den geheelen weg per as af, nu eens met ruwer, dan eens met beter voertuig, en gelukte het mij over erbarmelijke wegen met tamelijke snelheid voort te komen. Ik sliep in de rijtuigen gedurende de uren dat het donker was, afgebroken, naarmate het hotsen en rammelen het gedoogde. Soms kon zelfs geen prijs mijne Mexikaansche of Amerikaansche voorlieden bewegen, des nachts de gevaren van een steenachtigen weg te trotseeren, en dan ververschte ik mijne krachten door een gerusteren slaap, maar was altijd gereed om met het hanengekraai weer op weg te gaan. Ik wist zeer wel wat mij te wachten stond, en dat al de vermoeyenissen, die ik had uitgestaan, daarbij slechts kinderspel waren. Ik was vroeger in de prairiën geweest, ten minste in die, welke ten oosten van het Rotsgebergte liggen. Mijnheer Spalding wist, dat ik een goed ruiter was, geoeffend in het gebruik van vuurwapenen, en van een sterk gestel. Dit zijn geen gewone eigenschappen van een kantoorbediende, maar ik was niet voor kantoorbediende in de wieg gelegd. Mijn vader was voor rijk gehouden, tot dat ik bij zijn dood in bekrompen omstandigheden achterbleef, om zoo goed ik kon tegen de armoede te kampen; ik had te Oxford jachtpaarden gehouden, en was een hartstochtelijk liefhebber van veldvermaken geweest. Ik was aan fiskeche lichaamssoefening gewoon gebleven, en zou nu de voordeelen genieten van geoeffende spieren en eene krachtige gezondheid. Ik had mij zelven niet ontveinsd, dat ik mij aan eene onderneming vol gevaren had gewaagd. Ik kon in de woestijn, waar de beenderen van menig landverhuizer bleekten, van honger bezwijken. Ik kon ellendig omkomen door een

van die branden, die als vlamvende slangen kronkelen door dien onmetelijken oceaen van gras. En als mijn scalp niet werd zwart ge-rookt in de hut van een Indiaan, kon koorts of vermoeyenis een einde maken, tegelijk aan mijne hoop en mijn leven. Of wel ik kon New-York bereiken, maar te laat. Het was gal in alsem voor mij, te denken, dat Joram Heckler naar het Noorden spoedde, met al de snelheid van een snelvarend stoomschip. Die gedachte alleen deed mij opspringen en stampvoeten op den bodem der ruwe postkar, alsof die beweging mijn voortgang kon bespoedigen. Hoe bad ik, dat tegenwind de vaart der pakketboot op hare reis van Aspinwall naar Empire City mocht vertragen.

Ik bereikte Carson City aan den zoom der woestijn, en hier hield ik eene korte rust, om mij voor te bereiden voor de aanstaande inspanning. Ik wist zeer goed, dat het gevaarlijkst en bezwaarlijkst gedeelte van den weg tusschen Californië en de Mormonen-kolonie was gelegen. Eenmaal voorbij het Utah-territoire, mocht ik hopen de pijlen en tomahawks der Indianen ontkomen te zijn. Ik vond Carson opgevuld met terugkeerende emigranten, gouddelvers, die met hun buidel naar de Atlantische staten terugkeerden, bekeerlingen der Mormonen, en handelaren, die hunne wagens op Californische markten hadden leeg verkocht. Die goede lieden wachtten allen op de geregelde escorte der dragonders onder wier bescherming zij zouden reizen. Het was onmogelijk voor mij, zoo langzaam mijn weg te vervolgen, en ik kocht dus een zak vol in de zon gedroogd rundvleesch, een anderen met geroost koren, eenige dekens en dergelijke voorwerpen, benevens een sterk paard, fraai opgetuigd en gezadeld op de Spaansche manier. Ik kocht dit laatste van een Amerikaanschen paardenkooper, wiens lachspieren geweldig werden geprikkeld door het denkbeeld, dat ik alleen mijn weg door de prairiën wilde vinden. „Ik wil gaarne gelooven dat gij courage hebt, dat is zeker, mijnheer,” zeide hij, die is goed, daar twijfel ik niet aan; maar ik vind, gij mocht nog wel eens een paar nachtes op dat idee slapen. Die Indiaansche haarsnijders zullen met uwe pruik wegloopen, zoo zeker als spek van varkens komt. Wilt gij mij niet gelooven? Kom dan mee, en vraag een ander mans gevoelen!” — En hij trok mij naar eene soort van herberg, waarvan de toegang verstopt was door eene schaar van mannen en vrouwen, Fransen, Duitschers, Spanjaarden, Yankees en Mulatten, die allen opeengedrongen rondom een zwartharig, tenger, jong kerel, in een net half-militair kostuum, hetwelk men, ware het niet om zijn rood wollen hemd en Amerikaansche sombrero geweest, voor dat van een politiebeambte zou hebben aangezien. Die man had fijne, beweeglijke gelaatstrekken, en

was door gedurig zwerven door weer en wind tot weinig meer dan been en pees ingekrompen. Hij droeg laarzen met sporen en klapte met zijne zweep, onder zijn vroolijk gesnap met de omstanders, die om zijne kwinkslagen lachten, op eene manier, die toonde, dat hij een lieveling van het volk was. Hij was, bleek mij, een der vast aangestelde postrijders van de „Pony Express,” en stond op het punt van met de brievenmail te vertrekken, zoodra de koerier van San Francisco daarmede zou zijn aangekomen.

„Ja, kolonel, ja, meisjes,” hoorde ik hem zeggen, „het spijt mij ronduit, dat ik weg moet, maar dienst is dienst — is 't niet? Als de Indianen mij niet beetkrijgen. . . .”

„U beetkrijgen, Sem? Ja, eene civetkat beetkrijgen als zij slaapt!” riep een van des postrijders bewonderende vrienden.

„Wel!” zeide Sem, op een zedigen toon, maar met een overmoedige tintelen van zijn rusteloos oog, „dat ongedierte heeft het een paar malen beproefd, maar Sem Grindrod was een wat te harde noot om te kraken, merkten zij. Als eenknaap van echt Kentuckisch ras is, is het niet zoo gemakkelijk aan zijne haren te komen, als . . . Uw dienaar, vreemdeling!”

Want zijn oog was op mij gevallen.

„Sem!” riep de paardenkooper, „hier is een heer, die geheel alleen de prairiën zou willen oversteken, te paard op Broadway's manier. Wat zegt gij daarvan?”

Er was een algemeen gelach. Sem nam met spotachtigen eerbied zijn hoed af.

„Whaoep!” riep hij, „als dat geen courage-stuk is voor een laag-ooster-d a n d y. Gij zult slangen zien, mijnheer, denk ik. Er is geen logies voor heeren en dames, en het kon wel gebeuren, dat uw paard werd gestolen, of door de wolven opgekloven, en gij zult verdwalen, en omkomen, uit gebrek aan een goed maal, als gij geen Indianen ontmoet; en als dat het geval is, o Josaphat!”

Velen zouden zich hierover hebben kwaad gemaakt, maar ik kende het Amerikaansch karakter te wel om er mij over te ergeren. Sem hield mij blijkbaar voor een verwaten stadsman, die roekeloos in den muil van den leeuw wilde springen, en ontmoedigde die vermetelheid uit goedhartigheid. Met eenige moeite trok ik hem ter zijde en begon een afzonderlijk gesprek met hem. Ik zeide hem, dat ik naar de oostelijke staten moest, en dat mijne zaken hoogst dringend waren, maar dat ik, als hij mij kon helpen, hem zeer ruim voor de mij betoonde hulp zou betalen. Want ik had het onbekookt denkbeeld opgevat, dat, als ik mij het voorrecht van het gebruik der reservepaarden, die op de stations langs de postroute ten dienste der brievenpostrijders worden gehouden, kon verschaffen, ik het leelijkste gedeelte van de reis

zeer snel zou kunnen afleggen. Sem, hoewel niet uit onwilligheid, sloeg mijne hoop hierop geheel den bodem in. Zulk eene vergunning zou „geheel tegen het reglement” zijn. De geëmployeerden der express-compagnie zouden „dat niet durven doen.” Er was niet aan te denken. Ik moest op de karavaan wachten.

Ik wachtte niet op de karavaan, maar vertrok dienzelfden dag. Het volk zond mij een half spottend hoera na, toen ik de onregelmatige straat van Carson afreed, maar ik zag den Yankeeschen paardenkooper het hoofd schudden en zijn mond rimpelen, alsof hij het beschouwde als weinig beter dan een zelfmoord.

Het gras onder mijne voeten te laten groeien kwam niet te pas; ik zette dus mijn paard in een fikschen gang. Ik reed een van die forsche paarden, die in Kentucky of Tennessee worden gefokt, en die aan de westelijke grens der prairiën een hoogen prijs opbrengen. Met klaarlichten dag den weg te vinden was gemakkelijk. Er was een breed spoor gemaakt door het heen en weder trekken van talloze wagens en lastdieren. Ik was van een kompas voorzien, doch had het werkelijk niet noodig. Ik liet op dien dag reeds menige lange mijl gronds achter mij. Hier en daar tusschen de vertakte kleine stroomen, die den Carson voeden, kwam ik aan hoeven, waar ik gemakkelijk haver voor mijn paard en voedsel voor mij zelven bewam. Ik had twee besluiten genomen, vooreerst om mijn voorraad van gedroogd vleesch zooveel mogelijk te sparen; ten andere om alle gastvrije uitnoodigingen om whisky te drinken van de hand te wijzen, daar ik mij overtuigd hield, dat men alleen water drinkende zulk eene zware taak als mij te wachten stond kon volbrengen. Ik zette, met korte tusschenpoozen van rust, den geheelen dag de reis voort, en volgde het spoor, zoolang ik het maanlicht tot mijn dienst had, waarbij ik mijn vermoeid paard aanzette zoover zijne kracht reikte. Toen, in de duisternis, steeg ik af, nam zadel en hoofdstel af, deed het den halster aan, en legde het zoo vast, dat het over eene groote ruimte kon grazen. Toen legde ik mij, in mijne dekens gerold, te slapen, met het zadel tot hoofdkussen en mijne wapens naast mij.

Ik ontwaakte met schrik in den stikdonkeren nacht, en kon mij niet wel herinneren waar ik was.

Mijn paard was onrustig, en zijn schichtig rukken en springen had mij gestoord. Ik hoorde een geritsel in het lange gras, een krabben en zacht loopen door het struikgewas en een klaaglijk geluid, als van hongerige honden, die om eten janken. Honden? Er waren hier geen honden. Wolven! En mijn paard, waarvan de veiligheid van mijn leven kon afhangen, beefde

en baadde in zweet. Ik had geen vuur ontstoken, uit vrees dat het licht de eene of andere bende omzwervende wilden zou aantrekken, en nu verzamelden zich de coyotés als vliegen om den honig. Voor mij zelve vreesde ik niet; de Amerikaansche wolf is een geheel ander dier dan het „grauwe beest” der Duitsche wouden of Pyreneeische sneeuwvelden. Maar mijn arm paard was in groot gevaar, en zijne vrees verergerde gevaarlijk de vermoënis van zijn langen en snellen rit. Ik stond op en begon naar sprokkelhout te grabbelen. Gelukkig was ik nog in eene welbewaterde streek, waar overvloed van kreupelhout en struiken wies, en waar de reusachtige katoenhoutboomen kunne statige stammen langs de bronnen der beken verheffen. Weldra kwam ik aan een kreupelbosch, en ik sneed met mijn sterk mes zoovele takken af als ik in beide armen kon dragen. Hiermede keerde ik terug en ruimde over eene kleine oppervlakte het gras weg, dat lang genoeg was om, indien het vuur vatte, gevaarlijk te worden. Nu nam ik mijne blikken lucifersdoo's, maakte licht, en stak een vuur aan, hoewel dit niet gemakkelijk ging, want de zware dauw hing in groote glinsterende kralen aan gras en struik, en het vochtige hout wierp menige wolk van donkeren, scherp rook uit, voordat de somber smeulende kolen, zooals noodig was, wilden opvlammen. Al dien tijd moest ik nu en dan een schreeuw geven, en met een blikken beker tegen den loop van mijn revolver slaan, om de wolven bevreest te maken, en was het noodig mijn arm paard door toespreken en streelen gerust te stellen, want het rukte met zooveel geweld aan zijn touw, dat het ieder oogenblik dreigde het aan stukken te trekken. Eindelijk sloeg, tot mijne groote vreugde, de vlam vroolijk op en verlichtte met heldere stralen eene kleine plek der prairiën, en in de schaduw, aan den uitersten rand van den verlichten kring, zag ik de wegsliuipende coyotés, de kleinste en vreesachtigste, maar ook slimste soort van wolven in Amerika, rondwaren. Spoedig wierp ik een brandend hout onder den troep, en zij verdwenen in de duisternis, maar nog een half uur lang kon ik hun verdrietig janken hooren, flauwer en flauwer naardat de afstand grooter werd. Mijn paard werd na het verdwijnen der wolven rustiger, en een uur later waagde ik het weder in mijne dekens te kruipen en rust te zoeken, nadat ik een nieuwen hoop hakhout op het vuur had gelegd, dat nu gestadig brandde. Niet lang daarna maakte een gevoel van doordringende koude mij langzamerhand wakker. Het vuur was flauw, de kolen glommen nog slechts droevig rood en begonnen zwart te worden. De lucht boven mij was dof, daar het talloos heir van sterren dien eigenaardigen bleeken en ziekelijken glans hadden, die het naderen van den dag verkondigt. Het was bit-

ter koud. Er was een ruischend geluid in de lucht, en het gras der prairie werd in wilde verwarring ginds en herwaarts geslingerd; er woei een sterke wind en wel uit het noorden. Het was de eerste vlaag van den noordenwind, die zich elk jaar inzet bij het einde van het ongezond seizoen in het Zuiden. Hij heeft eene doordringende en verstijvende uitwerking, daar hij van de ijsvelden der poolzee over hetrotsgebergte komt, maar ik verwelkomde hem met blijdschap, want ik bedacht, dat hij de mailstoomboot, die de wateren van de golf van Mexico kliefde, met Joram Heckler en zijn buit aan boord, vlak tegen was. Ik kon hem nog voor zijn!

Maar de wind nam in kracht toe, het woei een orkaan, en ik beefde ondanks mijn warme poncho en dekens. Mijn paard was gaan liggen en beefde van koude. Ik was verplicht, het een mijner dekens af te staan. Het was een Staten-paard, sneller, maar niet zoo gehard en voor het reizen door de prairiën geschikt als de mustangs der vlakten. De wind verminderde niet toen de zon, rood en dreigend, opkwam, en eene nieuwe reden van ongerustheid begon mij te kwellen. Ik had van reizigers gehoord, die dagen lang door het weder in de prairiën werden opgehouden, ten gevolge der woede van den onweerstaanbaren wind. En voor mij was de tijd zoo kostbaar! Mijn hart werd beklemd terwijl de koude uren van den vroegen morgen verliepen, en bijna wanhoopde ik aan mijn welslagen. Ik was verkleumd en stijf, de dauw was tot ijskristallen gestold door de plotselinge koude, en elke wiegelende grashalm was nu als met diamanten bezet en schitterde en flikkerde in de schuins vallende zonnestralen. Ten negen ure begon de wind te bedaren; hij nam zeer gelijkmatig af, en ten halftien meende ik den tocht te kunnen hervatten. Mijn ontbijt was alles behalve weelderig: een mondvol vleesch en gerooste maïs, die ik door de keel bracht onder het zadelen van mijn paard en het oprollen mijner dekens. Toen trok ik de ijzeren pen, waaraan de halster was vastgemaakt, uit den grond, wond den halster op, hing dien op de manier van den lasso aan den zadel, en steeg op. Ik was minder onhandig in het dagelijksch bedrijf van het prairieleven, dan men zou gedacht hebben. Jaren geleden, voordat ik bij Spalding en Hausermann in dienst trad, had ik eenige weken in eene grensvesting als gast der officieren van een regiment jagers der Vereenigde Staten doorgebracht. Ik had mijne gastheeren op menige jachtpartij en kleinen veldtocht tegen vijandige Indianen vergezeld, en daarbij mij vermaakt met mijn paard vast te zetten, bivouakvuren aan te maken, enz., weinig gedachte hebbende dat mijn geheele levensgeluk eenmaal van mijne erva-

renheid in zulk bedrijf zou afhangen. Toen de zon hooger aan den lichtblauwen hemel steeg, nam de natuur een vroolijker gelaat aan. De ijskegels en de rijp smolten, de lucht werd niet meer dan frisch en aangenaam opwekkend, nu de scherpe koude voorbij was. Voorwaarts ging het, langs het duidelijk zichtbare spoor der wagentreinen op en neder over de zacht golvende vlakke der prairie. Ik merkte met eenigen angst, dat mijn paard niet meer het vurige dier was, dat den vorigen dag zoo vroolijk Carson met mij had verlaten. In het eerst beantwoordde het wel is waar mijne stem en het aandrukken mijner knieën, door zich moedig in draf te zetten; maar na eene korte poos begon het te verflauwen, zwaar op de steng te hangen, en moest dikwijls de sporen gevoelen. Het was duidelijk merkbaar, dat ik den vorigen dag te veel van zijne krachten had gevegd. Het draafde sjokkend met mij voort, en die loome gang zeide mij genoeg. Wat stond mij te doen? Ik had overvloed van geld, maar geld is geen talisman in de wildernis. Er bevond zich geen hoeve tusschen de plaats, waar ik mij bevond, en het groote Zoutmeer. Mijne eenige kans om een versch paard te bekomen, was als ik iemand ontmoette, die mij er een wilde verkoopen, en dit was verre van zeker. Ik was in alles behalve aangename overdenkingen verdiept, toen ik achter mij flauw den hoefslag van een galopperend paard hoorde. Snel keerde ik het hoofd om, en zag een gelaarsd en gespoord ruiter vroolijk over de golven der prairie stuiven; zijn sluitende rok, half open, liet een rood hemd zien, en zijn Mexikaansche sombrero was met een verlept gouden koord vastgebonden. Hij had een revolver-karabijn aan zijn zadel en naast hem aan een schouderriem hing zijne lederen brievenmaal. Het was mijne oude kennis van gisteren, Sem Grindrod.

„Goëmorgen, vreemdeling!” riep hij mij vroolijk toe. „Ik heb u niet afgeschrikt, zie ik, door mijne waarschuwing tegen de Indianen. ’t Was zoo waar als de bijbel, evenwel. Buiten gekampeerd, denk ik? Uw paard is er niet door opgefrisch, mijnheer. Gij hebt hem een goed eindje laten draven, dat hebt ge.”

Wij reden eenigen tijd naast elkander. Mijn arm paard werd door het gezelschap van een makker aangemoedigd om zijn best te doen, en wij kwamen te zamen voort, mijn paard in draf, Sem’s mustang in galop, want Spaansch-Amerikaansche paarden weten slechts van één gang, zoodra zij tot iets meer dan stap worden aangezet. Sem was veel vriendelijker en beleefder in zijne manieren, dan gisteren. Hij zeide mij ronduit, dat hij respect had voor iemand, die getoond had een man te zijn; maar wat hij erger haatte dan een koperkopslang, was een Broadwaysche dandy, die zich het air

gaf van een avonturier. Mijne rijkunst had Sem’s achting gewonnen, en hij stelde hartelijk belang in mij, toen hij zag, dat ik het ernstig voornemen had om, in weerwil van alle gevaren, de woestijn over te steken.

„Uw paard is wat goeds, mijnheer,” zeide hij, „maar ik vrees, dat hij spoedig voor een poosje op zal zijn. Luister nu eens naar mij. Het best, dat gij kunt doen, is bij de eerste gelegenheid, die gij vindt, een mustang te koopen. Er zullen wel jagers zijn, die naar het zuiden trekken, en misschien willen die wel handel drijven. Als gij voorgoed in de vlakten komt, moet gij u trouw aan het spoor houden, en als dat door brand onherkenbaar is geworden, neemt gij uw kompas en richt u noord ten oosten. Houd dat pistool van u gereed, en als gij Indianen ontmoet, blijf koel. Verspil nooit een schot. Elk zoo’n rond stukje lood is een leven waard in de prairiën. Goedendag, ik wensch u fortuin.”

Sem wendde zijn paard naar een van de express-stations, een klein eenzaam blokhuis, van eene palissade omgeven, waar eenige zijner makers in garnizoen lagen en versche paarden in reserve werden gehouden. Verlangend zag ik naar het blokhuis met zijne welbezette kraal, en wendde toen mijn vermoeid paard, om mijne trage reis te vervolgen. Ik wist, dat ik vroeg in den namiddag aan een tweede dergelijk station zou komen, en was voornemens daar versching en huisdak te vragen, ingeval mijn paard geheel afgereden zou zijn. Voordat ik eene mijl verder was, zag ik mijn vriend Sem, op een versch paard, over de vlakke vliegen. Hij wuifde met de hand en gaf een kreet tot teeken van herkenning, en ik zag hem jaloersch na, toen hij als een pijl tegen de hoogte opvlood en in de verte verdween. Bij geluk ontmoette ik bijna tegelijkertijd een gezelschap blanken, de eerste reizigers, die ik zag. Het bleken drie jagers te zijn, die uit Oregon terugkwamen, met eene goede vracht pelterijen op twee muilezels geladen. Zij waren allen op welbereden Indiaansche pony’s, en een hunner leidde bovendien aan een halster een stevigen, flinken mustang, wiens helder oog en wijde neusgaten wel pasten bij zijne gespierde beenen. Ik maakte met den jager koop en stond mijn rijdier, van minder kracht doch meer waarde, voor den half wilden mustang af, terwijl de jagers nog vier gouden adelaars ontvingen. Het was eene schikking tot beider tevredenheid, en toen de lange Kentuckiër mij het zadel hielp overleggen, en het gevlekte paard, dat mijn eigendom was geworden, het hoofdstel aandoen, zag ik zelfvoldoening in zijn blink tintelen.

„Een woord van raad, kolonel,” zeide de jager, toen ik hem het goud in de harde bruine hand legde, „houd de oogen goed open, als

gij verder gaat, en laat die verwenschte roodhuiden u niet besluipen. Er zijn teekenen van Indianen hier in den omtrek. Ik heb den indruk van een mokassin gezien, daar ginds bij de bron, en als de Indianen zich daar vertoonen, hebben zij niet veel goeds in den zin, mijnheer. Pas op, Utahs zijn niet te vertrouwen, Shoshonies nog minder, en de Rapschoes, de hemel helpe u, als zij u alleen vinden, kolonel! Er zijn Indianen op de been. Ik ruik hen."

"Ik wilde, dat gij een goed jachtgeweer over uw schouder hadt, mijnheer," zeide een ander, terwijl ik opsteeg; revolvers zijn heel handig gereedschap, maar op niets hebben die Indianen het minder begrepen dan op een goed stuk pijprijzer van vijf voet, dat verzekeer ik u."

Ik nam afscheid van die goede kerels, die mij hartelijk eene veilige reis wenschten, hoewel zij heimelijk niet geloofden, dat een groenling zijne pruik en zijn goed behouden over de woestijn zou kunnen brengen. De mustang was frisch, en kwam vooruit in dien onvermoeden, hoewel niet zeer snellen galop, dien dit taale soort van paarden zulk een aanmerkelijken tijd kunnen volhouden. Wij vorderden heerlijk, de grond werd droger, het gras korter, en de modderige diepten en trage beken werden zeldzamer. Ik had geen avontuur, dan dat mijn mustang met den voet in een vooruitspringenden loop geraakte, toen wij langs een dorp van prairiehonden (een soort van marmotten) reden, doch wij kwamen er zonder letsel af, en gelukkig had ik den teugel in de hand gehouden, anders zou ik mijn paard zijn kwijt geweest. Eens meende ik iets aan den gezichteinder te zien, doch of het buffels, Indianen of wilde paarden waren, kon ik niet uitmaken. Na verscheidene mijlen te hebben afgelegd, kwam ik aan eene plaats, waar het spoor plotseling afdaalde in eene lage uitgestrektheid gronds, uit alluviale aarde bestaande, doorsneden van een stroom van eenige beteekenis, en overschaduwde door een zoom van hooge katoenhoutboomen. Ik bemerkte er het spoor der hoeven van een paard, dat kort te voren daar moest zijn voorbijgekomen, want het gekneusde gras had zich nog slechts gedeeltelijk weder opgericht. „Paf, pang," klonk het scherp losbranden van vuurwapenen uit het kreupelhout omlaag, en met die slagen vermengde zich het afgrijpselijke krijgsgeschreeuw der wilden. Ik greep mijn pistool, stoof het kreupelhout in, en zag den armen Sem Grindrod bloedend in den zadel waggelen, bestookt door eene bende van zes of zeven Indianen, te paard gezeten in hun afschuwelijke krijgskostuum. Sem was van drie pijlen doorboord, en flauw door bloedverlies; maar hij hield moedig stand tegenover de Indianen, en een hunner lag aan zijne voeten met den dood te worstelen. Mijne komst veranderde de kans van den strijd; twee schoten met mijn revolver, waar-

van het tweede een gespierd barbaar, met gele oker besmeerd, die met opgeheven tomahawk op Sem aankwam, in het gras deed bijten, waren genoeg om hen den moed te doen verliezen. Waarschijnlijk hielden zij mij voor den voorpost van een gezelschap blanken. In allen gevalle, zij namen in vollen ren de vlucht over de vlakke.

Ik kwam juist bijtijds om Sem's val te breken, toen hij uit den zadel stortte en met eene flauwe stem zeide: „Dankje mijnheer. Gij hebt ten minste mijn scalp gered; het was even te laat om..." Hij zweeg en lag flauw in mijne armen.

Er hing eene metalen flesch met whisky aan den zadeldknop van den postrijder naast zijne deken en ransel; ik schroefde schielijk de stop af, en het gelukte mij den gewonde eenige druppels in den mond te brengen. Toen scheurde ik mijn halsdoek aan reepen, en met deze en mijn zakdoek verbond ik de wonden, die Sem had bekomen, na tevergeefs beproefd te hebben de met weerhaken gepunte pijlen er uit te trekken. Twee dier kwetsuren waren slechts vleeschwonden, meer pijnlijk dan gevaarlijk, doch de derde was van ernstiger aard. De pijl was in Sem's zijde gedrongen, doch de bloeduitstorting was gering, vergeleken bij het stroomen der andere wonden. Binnen een paar minuten kwam Sem zooveel bij, dat hij de oogen opsloeg. Ik werd geroerd door de dankbaarheid die uit zijne oogen sprak. Waarschijnlijk had de arme knaap gedurende zijn zwerfend leven slechts een karig deel van liefdeblijken genoten.

„Lijdt gij veel pijn aan die wonden?" vroeg ik. „Neem nog eenige druppels whisky; zij zal u opwekken, en als ik u maar eerst tot aan het blokhuys kan helpen..."

„Dat zal wel niet noodig zijn, vreemdeling, maar niettemin ben ik u dankbaar," antwoordde de postrijder, na eene kleine hoeveelheid van den drank te hebben genomen. „Eindelijk hebben zij mij mijne portie gegeven. Een knaap, die grensgevechten heeft bijgewoond sedert hij pas met één oog langs een geweer kon kijken, heeft geen dokter noodig, om het hem te zeggen als hij genoeg heeft, waarlijk niet."

Ik kon voor mij zelven niet ontveinzen, dat Sem gelijk had. Zijn gelaat toonde eene akeelige verandering; het was aschgrauw, scherp en ingevallen, terwijl zijne lippen trokken, en zijne oogen dien eigenaardigen glans, die rusteloos, verlangende uitdrukking kregen, die men alleen opmerkt bij hen, over wier hoofd de dood zweeft. Maar ik poogde den armen kerel op te beuren, slaagde er in het bloed te stelpen, dat uit zijn door twee met ijzer gespitste rieten doorboorden arm vloeide, en bad hem hoop en moed te behouden.

„t Is niet de moeite waard, er woorden aan

te verspillen, mijnheer," stamelde Sem. „Ik wist terstond wat ik te wachten had, zoodra ik het koude, krimpemde wee gevoelde, dat op de eerste pijn van dien verwenschten pijn in mijne ribben volgde. Ik bloed dood, inwendig, dat is het, en al de chirurgijns in de Staten, ja zelfs de knapste beenzetter van de prairiën, zouden mij niet kunnen helpen. Maar gij hebt gemaakt, dat die honden mijne pruik niet kregen, mijnheer. Zij waren belust op dit lange haar, dat was het, om hun verdoemd dorp mee rond te dansen, die Shoshonies. Wel weerga! wat zullen die wijven hen uitlachen en bespotten, als zij met leegge handen thuis komen, en nog twee der hunnen hebben achtergelaten!" En Sem, met den dood op zijn gelaat en in zijn hart, lachte werkelijk. Hij moest pijnlijk naar adem hijgen, voordat hij weder kon spreken. „Vreemdeling, 't is een slechte wind, die voor niemand gunstig is. Luister naar mij. Wat ik u voor geld noch goede woorden kon geven, kunt gij nu bekomen. Ga door naar het station, neem de brievenmaal daar mede, en vertel hun wat er is gebeurd. Zij zullen spoedig genoeg op de been zijn, daar sta ik voor in, en zij zullen mij onder de aarde stoppen, voordat de wolven mijne beenderen afkluiven. En een ander postrijder moet met de maal op weg gaan. Zeg hun, dat het mijn laatste wensch was, dat zij u aan elk station een versch paard geven, en u met den postrijder laten meerijden. De compagnie zal zich over die schending van het reglement niet boos maken, in aanmerking genomen, dat gij de maal hebt gered, laat staan nog mijn scalp, en...."

Hier kon hij niet meer. Ik was diep ontroerd door die belangelooze zorg van den armen stervende; dien ongeleerden, half wilden grensbewoner, die nog kon denken aan het bespoedigen mijner reis, terwijl zijn laatste ademtocht op zijne bleeke lippen zweefde. Ik gaf hem een derde teugje whisky, en bad hem mij te kennen te geven of ik eene laatste begeerte aan een verwijderd vriend of bloedverwant kon overbrengen.

„Er is een meisje, dat te H a m p t o n - T o w n woont," zeide Sem, bijna fluisterend; „zij is de dochter van een handelaar, die in muilezels doet. O, 't is jammer, dat de trouwdag is uitgesteld, omdat de compagnie wel vrouwen, maar geen meisjes pensioen geeft, en Ruth's vader is ongelukkig geweest in zijne zaken, en zij zou blij zijn geweest met eenige dollars in 't jaar, arm kind."

Ik vroeg den naam van zijn meisje, want ik twijfelde niet, zooals ik hem verzekerde, of het huis Spalding en Hausermann zou zich haar om zijnentwil aantrekken, als ik door den dienst, dien ik Sem had bewezen, werd in staat gesteld om mijne zending tot een, anders onbereikbaar, gelukkig einde te brengen.

„Ruth Moss," zeide Sem, uiterst zwak, „dat is haar naam en voornaam. Zij is eene brave meid; mooi en braaf is die Ruth, en slechts eene te teere bloem voor zulk een ruw frontierman als ik; zij gaat geregeld ter kerk en schrijft als een gedrukt boek."

Hierop verzocht hij mij, Ruth een linten strik te zenden, dien hij of van haar ontvangen, of slechts als eene verliefde aardigheid geroofd had, dat weet ik niet; in allen gevalle, ik vond dien zorgvuldig in hertsleer gevouwen in de borst van zijn rok, maar ach, met eene diep roode bloedvlek op de hemelsblauwe zijde. De pijl was bijna door het eenvoudig minnepand gedrongen. Sem verzocht mij verder, als ik bij het Round-Pond-station kwam, tusschen fort Bridge en Red Creek, zijn ouden vader Amos Grindrod te melden, dat hij, Sem, was gestorven als een man.

„De oude man zal kapot zijn, vrees ik," mompelde Sem, wiens oogen dof begonnen te worden, „maar toch blij, dat ik mijn scalp heb behouden. Zeg hem, dat er een eind aan mij gemaakt is door eene bende van den Dollen Buffel, den Shoshonie. 't Was de Dolle Buffel zelf, die mij dien pijl door 't lijf zond, juist toen ik hem zijn bekomst wilde geven met mijn karabijn. De schelm! menig beker drinken heb ik hem gegeven, als hij handel kwam drijven in het fort. Maar er was een wrok tusschen hem en mij, en hij zette mij dien betaald; echter, laat hem oppassen niet binnen schot te komen van ouden Amos Grindrod's jachtroer."

Sem was zeer begeerig te weten, of de Indiaan, dien ik getroffen had, geheel dood was, en welk teeken er op zijn half naakt lichaam was geschilderd. Zijn eigen gebroken oog kon het niet onderkennen, maar toen ik hem de strepen gele oker, met wit doorkruist, beschreef, zeide hij, het moest de kleine Uil, een van des Dollen Buffels beste krijgslieden zijn. De andere Indiaan was lichter van lichaamsbouw en met vermiljoen en zwart beklad. Beiden waren dood.

Sem vroeg mij half beschroomd, of ik zoo goed wilde zijn, een „stukje uit de Schrift op te zeggen." Hij was geen druk kerkganger geweest, maar Ruth „had godsdienst" en zijne moeder was ook eene „Christenvrouw" geweest, zooals hij zich, zonderling genoeg, uitdrukte. Ik knielde naast hem en ondersteunde zijn hoofd, terwijl ik de woorden van een kort, eenvoudig gebed, zooals men de onschuldige lippen van kinderen leert lispelen, overluid uitsprak, en een paar malen hoorde ik de schorre stem van den stervende de woorden nazeggen. Maar eene sterke rilling liep over geheel zijn lichaam, en voordat het gebed ten einde was, was de arme Sem Grindrod een lijk.

Een uur later reed ik, op mijn eigen paard

gezeten, met dat van Sem aan den teugel naar het station.

„Holla! Sta stil, sta stil, of ik knip je, zoo waar als ik Bradshaw heet!” riep eene onzachte stem door een schietgat van het eenzame blokhuis. En ik zag den langen doffen loop van een frontiergeweer op mij gericht. Ik hield natuurlijk stil.

„Dat is een van onze paarden,” riep eene tweede stem, „de vent heeft het gestolen, denk ik. Wat is hij?”

„Goed vriend!” riep ik, „een reiziger uit Californië. Laat mij binnen, dan zal ik u alles vertellen.”

Het garnizoen hield kort, maar met levensdigheid raad. Een van hen betuigde zijn geloof aan de waarheid mijner opgaaf; een ander gaf een duidelijken wenk, dat ik kon blijken een „renegaat” of „blank Indiaan” te zijn, die slechts de deur hunner kleine sterkte wilde openen voor zijne woeste bondgenooten, welke ergens in de nabijheid in hinderlaag lagen. Maar de meerderheid beslist in Amerika, en gelukkig voor mij, stemde de meerderheid voor mijne toelating. Luid was de verwondering en oprecht de droefheid, waarmede het kleine garnizoen het bericht van den moord van hun kameraad vernam. Drie hunner namen de ruwe gereedschappen op, die zij bezaten, sloegen hunne geweren over den schouder, en maakten zich gereed om het spoor terug te volgen, tot aan de plaats waar hun ongelukkige makker lag, en waar zijn lijk haastig onder de aarde zou worden gebracht, zooals op de grenzen de gewoonte is. Een ander haastte zich met al het instinct der discipline, om een paard te zadelen, ten einde de brievenmaal, die de arme Sem slechts met het leven had afgestaan, verder te brengen. Deze postrijder was het hevigst van allen door de treurige tijding aangedaan. Hij zou liever een dergenen zijn geweest, die zijn ouden metgezel onder de zoden der prairiën zouden verbergen, doch dat mocht niet. Het was „zijne beurt,” zeide hij eenvoudig, terwijl de tranen in zijne stoutmoedige oogen stonden. Ik waagde het nu, tamelijk beschroomd en bedremmeld, het verzoek voor te dragen om het gebruik van versche paarden voor het overige gedeelte der postroute, waarbij ik zoo zedig mogelijk melding maakte van het behoud der maal door mijne tusschenkomst. De menschen zagen elkander verlegen aan, terwijl zij mij opnamen en mijn verzoek overwogen. Een hunner, die, welke mij voor een blank renegaat in dienst der Indianen had gehouden, wierp een doorringenden blik op mij, en zeide grof:

„Hoe weten wij, dat hij ons geen leugens vertelt? Hij kan Sem wel hebben vermoord alleen om een versch paard te krijgen, en...”

„Wilt gij den mond houden!” donderde, met de diepste verontwaardiging, de postrijder,

die de maal zou overnemen. „Gij moest u schamen over uwe tong, Jethro Summers. Hier is een heer, en wat meer is een eerlijke knaap, die aan Sem's zijde heeft gevochten, en zijn scalp van de Shoshonies heeft gered, en ons de maal heeft gebracht, en dien beleedigt gij met uwe onbeschofte taal. Zie! zijn paard is versch, en hij heeft dat van Sem meegebracht; en gij zoudt willen zeggen, dat hij een blank christenmensch zou vermoorden om een wisselpaard. Het is gloeiende schande, Jethro Summers!”

„Dat is het, dat is het!” riepen de twee anderen. „Hebt gij ooit een verwenscht renegaat iemand in 't gezicht zien kijken, flink en eerlijk, zooals de kolonel doet? Hij is een brave knaap, die mijnheer, en als hij een vriend noodig heeft, om hem door eene vechtpartij heen te helpen, zijn wij tot zijn dienst, zoo waar als visch zwemt.”

Het drietal schudde mij met warmte de hand. En nu, terwijl het ijzer heet was, was het tijd van smeden. Ik drong daarom met kracht bij hen aan, dat zij mij van paarden zouden voorzien, met de verzekering, dat al mijne uitzichten en al mijn geluk, en ook dat van anderen, van mijn spoed afhingen. Zij luisterden met belangstelling; maar toen ik besloot met de woorden: „Sem Grindrod verlangde het; „hij heette mij, stervend, het u te vragen,” was het spel gewonnen. Het kwalijk gezinde lid van het kleine gemeenebest bromde wel is waar iets van „in de luren leggen, strijd tegen het reglement, slimme Yankees en ontslag.” Maar de lange postrijder maakte er een einde aan, door met een vloek te verzekeren, dat „als de compagnie verkoos op dit punt dwars te zijn, na den dienst dien de vreemdeling haar had bewezen, de compagnie een laaghartige schobbejak was, en hij, voor zich, haar bedankte in dienst te blijven.”

„Houd u goed, mijnheer. Gij zult een paard hebben, maar er is reeds tijd verloren, en wij zullen spoorlags moeten rijden. Kom mee en kies er een uit de kraal. Er is een gespikkelde mustang, op wien uw zadel zal passen alsof 't zijn vel was. De ruïn zou het beste zijn, maar zijn rug is gedrukt. Laat Jonas u wat vleesch en beschuit geven, wij zullen niet vele hotels aandoen, dat is zeker. Laad dien revolver, ik zie dat er twee kogels uit zijn. Wilt gij een hoorn whisky — oude Monongahela? Niet! Maak voort met het zadelen, gij Jeth — in een geval als dit moet men elkander behulpzaam zijn. Zachtkens, mijnheer, met het hoofdstel — de mustang wil wel eens bijten — zoo! Voor uw paard zullen wij zorgen; gij zult hem even rond en glad vinden, als gij dezen weg weer terugkomt. Goedendag, jongens!”

Hiermede was de ongeduldige postrijder met zijne toebereidselen gereed, sprong in den zadel,

sloeg zijn revolver over den schouder, en ging met woedende snelheid op weg. Ik volgde zoo snel ik kon, en riep den achterblijvenden een vaarwel toe, terwijl dezen op het punt stonden om op weg te gaan naar de plaats, waar het lijk van den armen Sem lag naast die zijner koperkleurige vijanden.

De gespikkelde mustang was vet en lui, in vergelijking van den vluggen Isabellekleurigen hit, waarop mijn gids was gezeten. Ik deed al mijn best om Demus Blake, wiens naam waarschijnlijk Aristodemus, maar voor dagelijksch gebruik dus ingekort was, bij te houden. Wij hadden een geweldigen gang.

„Zet het beest wat aan, kolonel!” riep de postrijder. Wees niet zuinig op uw spoorrijzer, want die spikkel luiert altijd als hij kan. Pas op dien zachten grond, daar bij dat dikke mos! Jerum! daar zou uw paard tot aan den buik ingaan, en gij zoudt er blijven zitten als eene civetkat in een boom! Vooruit, mijnheer! Zet hem over die beekjes met de zweep; zoo'n prairiepaard springt niet zooals die beesten uit de Vereenigde Staten.”

Het trof mij, dat Demus Blake zoo opgewonden schreeuwde en er op los sloeg, om geen andere reden, dan zijne eigene zenuwen te bedaren en de zorg te verdriven. Ik werd in dit vermoeden bevestigd, toen, nadat wij zes of zeven mijlen, met onze met schuim bespatte paarden, in vollen ren hadden afgelegd, de postrijder zijn paard inhield en in een korten galop zette.

„Ziezoo, mijnheer,” zeide hij. „Nu zullen wij het wat bedaarder aanleggen. Het is mij nu wat ruimer onder de linkerribben. Om u de waarheid te zeggen, kolonel, zoo weinig als gij dat op 't gezicht zoudt denken van menschen zooals wij, ik was op het punt om van mij zelven een groot kind te maken, dat was ik. Sem, die arme jongen! Ik kende hem, mijnheer, bijzonder goed, en bijzonder lang. Wij speelden samen, toen wij zoo hoog waren als een laadstok, in het dorp Perquottie bij Utica in oud Kentucky. En toen oude Amos en mijn vader Jonathan Blake plan maakten om naar het Westen te verhuizen, kozen zij beiden dezelfde streek. Treurige tijding voor den armen Amos, een grijzen, ouden knaap, maar nog vrij stevig. Hij is te Brown-Hole — neen, te Round-Pond — en handelt in pelterijen. Ik zou het hem niet gaarne moeten vertellen.”

De postrijder zweeg hierna een geruimen tijd stil. Ik bracht hem eerst weder aan het spreken door eene welverdiende hulde aan Sem's moed. Ik vond hem, zeide ik, tegenover zeven Indianen, als een in de engte gejaagd hert. Het oog van den frontierman glinsterde fier.

„Een moedige jongen, mijnheer. Ik was met hem in het eerste gevecht, namelijk Sem's eerste, want ik ben twee jaren ouder. Het was niet

in deze streek. Zuidwaarts van Fremont's Pass was het, en bloedige Blanckfoot-Indianen waren de vijanden, drie tegen een, maar zij hadden geene vuurwapenen. 't Was geen kinderspel, dien dag, mijnheer!” De borst van den achterboschman zwol, zijne neusgaten sperden zich en zijne lippen klemden zich samen, toen hij zich dien strijd uit het lang verleden te binnen bracht.

Hij was veel sterker gebouwd dan Sem, minder levendig en opgeruimd, maar niet zonder eene zekere mate van ruwe, practische poëzie in zijn karakter. Hij kende Sem's verloofde, een zeer aardig meisje, wat stil van aard, zachtzinnig en godsdienstig. „Niet gewoon hier op de grenzen, waar zelfs de meisjes anders iets van de wilde katten in zich hebben, maar misschien viel dat in Sem's smaak.”

Van de smart, die de oude Amos Grindrod, een jager, eenmaal om zijne dapperheid en bekwaamheid, zoowel op de jacht als in het gevecht, beroemd, te wachten stond, sprak Blake met diep gevoel en overtuiging.

„'t Zal de dagen van den ouden man verkorten, mijnheer, maar het is gelukkig dat de oude vrouw het niet beleeft; zij had Sem zoo lief, dat zij, als zijn vinger pijn deed, zoo rusteloos was als eene beroofde hen. Eene goede oude ziel was zij, die juffrouw Grindrod; zij paste mijne oude moeder op, toen zij de koorts kreeg in dat moorddadig moeras.”

De eerlijke Demus bezat te veel aangeboren hoffelijkheid, om naar het oogmerk mijner ongewone reis te vragen. In dat opzicht, evenals in sommige anderen, overtoef zijn tact en beleefdheid die van menig beschaafd burger met blinkende laarzen en een satijnen vest. Maar hij gaf mij eenigen welkomen raad.

„Neem het bedaard op,” zeide hij, „en verhit u niet, kolonel. Gij hebt meer kleur op uwe wangen, dan noodig is, en toen ik u de hand schudde, was die zoo heet als een stuk herten-vleesch, dat voor het vuur gebraden wordt. Ik weet niet of gij geen gelijk hebt met geen whisky te drinken, ofschoon het voedsel en verkwikking is voor menschen zooals ik. Maar een fiksche tik van de koorts zou u bij het been vastbinden, vreemdeling; daarom wees niet al te driftig, en slaap zooveel gij kunt. Wat de Indianen betreft, die zullen niet licht twee blanken lastig vallen, als er niets te halen is dan twee paarden, zooals zij met een worp van den lasso kunnen bekomen. Met de land-verhuizerstreinen is het iets anders, want de roode duivels ruiken buit in de wagens, en alleen de dragonders houden hen op een afstand. Het was wrok, die den Dollen Buffel Sem Grindrod deed aanvallen. Sem gaf hem eens een pak van teer en kalkoenveen, op zekeren avond te Bridger's-Fort, toen de Indianen zoo dronken was van whisky, die de een

of andere schurk hem had verkocht, dat hij als een zwijn op den grond lag. Zij vergeven nooit, die Indianen. Shoshonies kennen geen deernis, vergeleken met de wilden ten oosten van het Rotsgebergte. Wees verdacht op vooruitliggende wachten, mijnheer, als gij in bergstreken komt. Crows zullen paard en kleedren nemen; Blackfoots maken altijd jacht op haar!"

Ik gaf acht op den welgemeenden raad van mijn gids, en poogde mij op reis zoo koelbloedig te houden als mogelijk was. Ik nam alle gelegenheden tot rust waar, al was het slechts voor weinige minuten, terwijl de dampende zadels op de ruggen van versche paarden werden gelegd. En het is verwonderlijk welk eene verkwikking zulk een kort slaapje dikwijls voor mij was. Meer dan eens zeide mijn reisgezel tot mij: „Kolonel, gij zijt op 't punt van in slaap te vallen; doe de oogen toe en geef mij uwe teugels. Ik zal beide paarden rijden, en gij zult zoo licht niet uit de wieg rollen, waarin gij rijdt.” En werkelijk was het diepe Mexikaansche zaal, dat ik gelukkig bij het begin van den tocht had gekocht, door zijn hoogen knop en rug bewonderenswaardig geschikt voor een slaperig ruiter.

Wonderbaar was het, hoe de slaap mij soms betooverde; mijn hoofd knikte als dat van een porseleinen mandarijn; mijne oogleden vielen toe alsof zij met lood waren bezwaard, en eenige minuten daarna werd ik eensklaps helder wakker, als mijn mustang op den ongelijken grond struikelde. Eens — dit was terwijl Demus Blake nog bij mij was — genoot ik eene lange en heerlijke rust, niet afgebroken door rukken of stooten; en toen ik ontwaakte, een geheel nieuw mensch en verkwikt in zulk eene mate, dat ik er mij nog over verwonder, merkte ik, dat ik werd ondersteund door den sterken arm van mijn geduldigen geleider, die mijlen ver naast mij had gegaloppeerd, met de teugels van beide paarden in de vrije hand. „Ik dacht het zou u opfrissen, kolonel!” zeide de brave kerel.

Niet al mijne mentors op dien geestenrit door het prairieland waren zoo goedgehartig als Blake of zoo vroolijk als Sem. Maar de postrijders bleken in de hoofdzaak allen goede kerels te zijn, en ik kan gerust zeggen, dat ik slechts twee of drie norsche of onvriendelijke menschen vond onder allen, die de garnizoenen der blokhuizen uitmaakten, terwijl het mijn geluk was, bij geen enkele gelegenheid door een van dezen te worden begeleid. In de prairiën, zooals in de wereld in 't algemeen, vond ik goedgehartigheid en welwillendheid regel, ongevoeligheid en kwaadwilligheid uitzondering, ofschoon ik verplicht ben te zeggen, dat de kwalijk gezinde individuen tweemaal zooveel leven en beweging maakten als hunne meer liefderijke metgezellen. Het begin was moeielijk geweest,

maar bij elk station bekwam ik mijn versch paard zonder veel oponthoud of onderhandeling. Het „privilegie van postbeambte” werd mij toegekend, en ik was altijd een welkome gast aan de tafel van elk klein garnizoen. Over 't algemeen vond ik de menschen in hunne zonderlinge afzondering welgemoed. Zij werden ruim betaald en niet kwalijk gevoed, en zij hadden het uitzicht op pensioen ingeval zij door een bijlhouw of boogschot der Indianen werden verminkt. In de wildernis gestationeerd, met het uitzicht van weldra omgeven te zijn van diepe sneeuwlagen, over wier bevroren oppervlakte de wolven zouden huilen en aan hunne deur komen krabbelen, waren zij onversaagd en opgeruimd. De gewone onderwerpen hunner gesprekken waren de wilde avonturen, die het dagelijksch leven uitmaken aan de grenzen der christelijke wereld, de listen en wreedheden der Indianen, de panthers, de beren, de herten en de buffels. Verscheidene hunner hadden met de beschildeerde volksstammen in de woestijn geleefd, en spraken verschillende Indiaansche dialecten zoo vlug als hunne moedertaal. Ik vond in die geharde menschen vriendelijke gastheeren; zij spraken zacht om mij niet te storen, als ik mij op een hoop huiden of dekens nederlegde om te slapen, terwijl de gids de paarden zadelde; en zij hielden spoedig op, met mijn schijnbaar grillig afwijzen van whisky den gek te steken. „Mogelijk heeft de kolonel wel gelijk!” (Kolonel is in het Westen een beleefdheidstitel) zeiden zij soms met plompe beleefdheid. Eenmaal vond ik de bewoners van een station, op een moerassigen grond gebouwd, geheel hulpeloos aan de koorts liggende. De koortsen waren wel afgenomen, toen de gezonde noordenwind zich had ingesteld, maar de arme sukkels waren krom van pijn en doodzwak, en slechts een hunner kon zoo ver kruipen, dat hij eten kon gereedmaken en het vuur aanhouden. Het was waarlijk wel noodig, mijn oog te vestigen op de belooning van mijn welslagen, op het doel dat in de verte voor mij blonk, want het was geen lichte taak, die ik had ondernomen. De gedachte aan Emma schonk mij kracht, en ik gevoelde die hardnekkige beslotenheid van een Engelschman, om voort te kampen, te winnen, liever te breken dan te buigen. Maar de vermoenissen dier reis gingen alles, wat ik mij had voorgesteld, te boven. Dag en nacht, onder eene brandende zon, en door vorst en snijvende noordenwinden, joegen wij voort, doorwaadden stroomen, baggerden door moerassen, strompelden door de loopgraven der prairiehonden, of renden over grenzenloze grasmatten. Ik leerde ze bijna haten, die breede terrassen met gras bewassen, die onmetelijke uitgestrektheden van donkergroene oppervlakte, slechts begrensd door een blauwen horizon, die zachte golvingen van den grond, zacht

genoeg voor het gebruik van rijtuigen. Voortging het, totdat het lange gras met bloemen en wilde struiken vlaskatoen plaats maakte voor een korten, harder gewas, het echte buffelgras, dat de bisons zoeken, tot het water schaarsch werd, en de salieplant de bloeiende heesters van het Westen verving, en bronnen brak werden, en nu en dan de hoeven onzer paarden kraakten over eene strook van witten, onvruchtbaren grond, met zoutkristallen bestrooid, die in de zon schitterden. Wij zagen weinig van de Indianen, en nog minder van wild. Het laatste, deelden mijne gidsen mij mede, was hoofdzakelijk door het gedurig heen en weder trekken der landverhuizers verdreven; wat de Indianen betreft, soms zagen wij de gepluimde hoofden, de spitse lansen en fladderende mantels van een troep hunner ruiters tegen de roode avondlucht afsteken; doch zij deden ons geen overlast aan, en de postrijders zeiden, dat het Utahs waren op den uitkijk naar buffeldriften, die uit het zuiden terugkwamen. Van de vermoeienis van dien eindeloozen rit, mijne pijnlijke gewrichten, mijne verstijfde pezen, en de kramp die mijne altijd ingespannen spieren folterde, kan ik geen juist denkbeeld geven. Nog minder kan ik een begrip geven van de uitwerking der gedurige inspanning mijner zintuigen en geestvermogens, waardoor mijne hersenen even vermoeid werden als mijn lichaam.

Ik zal nooit den avond vergeten van mijne aankomst te Salt Lake City, de hoofdstad van het Utah-territoire en het nieuw Jeruzalem der Mormonen. De gidsen hadden mij geleerd die stad der woestijn te beschouwen als een keerpunt van de reis, waarna ik minder in gevaar van de Indianen zou zijn en een betrekkelijk korte rit mij in meer beschaafde gewesten zou brengen. Maar tot mijne verwondering vond ik de bezetting van het station Salt Lake City even eenzaam, en wantrouwiger en zwaarmoediger, dan die der verafgelegene posten in de prairiën. Zij waren heidenen te midden eener dweepzieke bevolking, geheel beheerscht door de hierarchie van dien zonderlingen godsdienst, die haar standaard in de wetteloze vrije woestijnen van het Westen had opgestoken. Het duurde niet lang of ik vernam de oorzaak hunner donkere blikken en neerslachtige stemmen.

„Waar is Josh Hudson?” vroeg de postrijder, met wien ik was aangekomen, nadat de eerste groeten waren gewisseld.

„Wie weet dat?” antwoordde de aangesprokene. „Ik niet. Seth zegt, dat hij naar de stad is gegaan, terwijl ik in de kraal bij de paarden was. Als dat zoo is, is alles wat ik kan zeggen, dat hij niet is teruggekomen.”

„Wanneer was dat, Seth?” vroeg de nieuw aangekomen postrijder.

„Twee dagen geleden,” antwoordde Seth, terwijl hij een half geledigden kardoes tabak met zijn scherp lang jachtmes uitschrapte, „even voor zonsondergang.”

„Gedeserteerd is hij niet; Josh had te veel eer in 't lijf om zoo'n streek te begaan,” zeide de postrijder vol vertrouwen.

„Gedeserteerd! Zeker niet. Maar dat zullen wij toch in het rapport moeten zetten, of ten minste vermist,” zeide Seth.

De postrijder zag Seth aan en trok zijn voorvinger langzaam dwars over de keel, met een vragenden blik. Seth knikte.

„Minst gezegd best gezegd,” zeide Seth, twijfelachtig naar mij ziende.

„De kolonel is vertrouwd. Gij kunt in zijn bijzijn spreken alsof wij alleen waren!” zeide de postrijder, die met mij gekomen was. „Meent gij, dat die bloeddorstige Mormonen...?”

„Stil, Jem! In Gods naam! Gij zult maken dat ons allen de keel wordt afgesneden,” zeide de oudste, hevig ontsteld opspringende; „er kan een van die beesten binnen gehoor zijn;” hij zag uit het venster en opende de deur, om zich te overtuigen, dat zij niet werden beluisterd.

„Ik dacht er niet aan,” verontschuldigde zich Jem; „maar wat is er met Josh Hudson?”

„Ik vrees,” antwoordde Seth, bijna fluisterend, „dat hij voorgoed weg is. Josh was ongerust over zijne zuster, Nell Hudson, die verleden winter ergens in Illinois onder de Mormonen was geraakt, en werd weggetroond, en hier in den omtrek moet zijn.”

„Ach ja,” zeide de luisterende, „dat heb ik gehoord.”

„Ik houd het daarvoor,” vervolgde Seth, „dat Josh hier op het station kwam, met het oogmerk het meisje hier op te zoeken, en haar thuis bij de oude lui en tot de Kerk, waarin zij was grootgebracht, terug te brengen. Dat dulden de Mormonen niet.”

„Ach!” zeide mijn gids Jem nogmaals.

„Kortom, dus denken Seth en ik,” zeide de oudste der groep, „dat Josh eenmaal te veel op verkenning is uitgegaan, en Shampips heeft ontmoet.”

„Shampips,” zeide ik, „wat is dat?”

De man zag mij nieuwsgierig aan. „Hebt gij nooit van Shampipsbroeders gehoord, mijnheer? Niet? zooveel te beter voor u. Misschien hebt gij wel van Dannieten hooren spreken?”

„Ik had werkelijk, los en duister, van die geestelijke politie der Mormonen gehoord, die woeste zeloten, die hun profeet blindelings gehoorzamen.

„Gij hebt dus reden te vreezen, dat uw makker...”

„Onder de brakke modder van een dier zoute poelen hier in de nabijheid ligt,” viel de man mij in de reden, „en niet alleen ook. Er is meer dan een vermist, die nooit tot de posten terugkeerde of in Californië aankwam. En daar zullen zij liggen, denk ik, tot den oordeelsdag, als het groote Zoutmeer zijne dooden zal opgeven, zooals de aarde en hare wateren.”

Ik vroeg of men zich niet tot de ouderlingen der Mormonen zelven kon wenden.

„t Zou niet baten, kolonel. Voorondersteld ik ga morgen naar Brigham's eigen huis, of naar Kimball's, of een ander van hunne groote mannen — ouderlingen, of engelen, of hooge priesters, of hoe zij heeten — en vraag naar Josh Hudson. Brigham is heel zoetsappig in zijn spreken. „Ik vrees dat de man gedeserteerd is; wat is er ook anders van een blinden heiden te wachten?” en dat verslag geeft hij er den volgende sabbat van bij zijne preek. Misschien geeft hij mij een glas wijn of vruchtennat, en misschien bekomt mij dat niet goed, en sterf ik. Gij moogt mij verwonderd aanzien, maar is de staten-thesaurier niet op die manier gestorven, na bij engel Badger aan huis verschijnen te hebben gebruikt? — Een mooie engel, die Badger! Misschien ook drink ik niet onder het dak van een Mormoon, maar ik ga laat naar huis, en verdool of krijg een ander ongeluk. — Zoo gewis als de dood, mijnheer, niet langer dan verleden week, toen ik voorbij Big Lake kwam, zag het gezicht eener doode vrouw, geheel wit en stil, uit den zouten poel naar mij op.”

Tot hiertoe had de oude man gesproken, doch nu sprong Seth, die groote ongerustheid had getoond, met een vloek op, en opende behoedzaam de deur. Niemand luisterde.

„Laat mij u eens zeggen,” zeide Seth, „wij moesten dat gesprek staken, totdat wij buiten het territorium zijn. Zij hooren scherp, die Mormonen; God zegen u, ik geloof dat zij geheel oor zijn. En als zij de lucht krijgen van wat wij spreken, zou de kolonel nooit New-York zien en ik nooit te Montgomery thuis komen. De Indiaan Walker en die pesten van Uthas hebben den slag gekregen van meest diegenen te tomahawken, die de Mormonen in den weg zijn. En mogelijk komen wij andere Indianen tegen, in dekens en met roode verf op hunne gezichten, evenals wezenlijke Utahs, met duchtig scherpe messen in hunne gordels.”

„Seth heeft gelijk,” zeide mijn vorige geleider, „wij behoeven geen van hen in 't hoofd te brengen, zich ten onzen behoefte als Indianen te beschilderen, zooals engel Brown en de jonge Harris en de Dannieten deden, toen Martha Styles en Rachel Willis naar Illinois wilden terugkeeren. Dus, kolonel, ga gij een

dutje doen, en Seth, gij behoeft u niet te haasten met opzadelen — wij hebben schrikkelijk hard gereden.”

Het was mij niet onaangenaam, dat het morgenlicht, na een snellen galop bij maneschijn, mij in de nabijheid der grenzen van het territorium der Mormonen bescheen. Het overige der reis werd door geene avonturen gekenmerkt. Het leverde vermoedenissen en ontberingen op, maar geene groote gevaren. Wij legden een weg af, waarop, akelig wit, de gebleekte beenderen van een aantal paarden en muilezels lagen, en waarlangs menige lage, met gras overdekte heuvel de laatste rustplaats aanwees van een landverhuizer, zijne vrouw of zijn kind, die nooit het Beloofde Land der Hoop bereikten.

Maar de levensmiddelen waren nu overvloediger en het water regelmatig en gemakkelijker te bekomen, dan toen de verdreven Mormonen hun beruchten tocht door de woestijnen deden en den onbetreden weg met graven afbakenden. Wij ontkwamen ternauwernood het gevaar van bij den laatsten pas door het Rotsgebergte in de sneeuw te smoren, doch dit was de laatste schijn van gevaar.

Voor dien tijd had ik den droevigen plicht vervuld, den ouden Amos Grindrod, dien ik aan het Round-Pond-station vond, den dood van zijn zoon te melden, en aan zijne zorg het eindje bebloed lint, dat aan het meisje van den armen Sem moest worden teruggeven, toe te vertrouwen. De oude man poogde de tijding met de onverschilligheid dier Indianen, waarmee hij een zoo groot deel van zijn leven had doorgebracht aan te hooren, en gaf zijne blijdschap te kennen, dat Sem „als een echt Kentucky man met courage gestorven was, en ik intijds was gekomen om zijn scalp te redden.” Maar binnen weinige minuten werd de natuur te sterk. Het bruine gelaat van den grijsaard trok en werkte; er kwamen tranen uit zijne oude oogen, terwijl hij snikte: „Sem, lieve jongen! Mijn Sem! het was mijn tijd van sterven! niet de zijne!”

Eindelijk was de afmattende rit voorbij; wij waren voorbij de verst verwijderde hoeven, door sterke palissaden verdedigd; vervolgens lagen de hoeven dichter bij elkander en scheen men geene palissaden meer noodig te achten, en ten laatste kwamen de daken van een gehucht, beleefdheidshalve stad genoemd, in 't gezicht. Verheugd steeg ik af; verheugd schudde ik de harde hand van den laatsten postrijder der Express-Compagnie! Terwijl ik den eerlijken kerel liet staan turen op de cabalistische teekenen van eene banknoot van tien dollars, die ik hem had gegeven, huurde ik een lichtgebouwen wagen met twee paarden en vertrok terstond verder. De wagen bracht mij verder tot ik dien door eene sjees kon doen vervangen. De sjees deed mij denzelfden goeden dienst,

totdat ik het stoompaard hoorde brieschen, en mijn kaartje voor den spoortrein nam. Hoe heerlijk, hoe lekker, hoe weelderig was die manier van reizen, na zulk hard werk in den zadel! Wegen met boomstammen bestraat schenen effen; Amerikaansche spoortreinen volstrekt niet aan hotsen en schokken onderhevig. De glijdende beweging was een genot, en ik vergoedde mijn verlies aan tijd, door zóó te slapen, dat meer dan één medereiziger, nieuwsgierig om te weten wie en wat ik was, en welke zaken ik had, er zijn geduld bij verloor.

Ik had reeds naar New-York getelegrpheerd, kortaf:

„Is de Californische mail over Panama aangekomen?”

Nog korter was het antwoord:

„Neen.”

Tot dusverre was alles goed. Het doel van mijn zwoegen was nog niet verijdeld. Ik kon hopen vóór dokter of kolonel Joram Heckler te New-York te zijn. De overwinning, wel is waar, was nog niet behaald. De kostbare papieren waren nog in des schurks handen. Maar hij zou mijne tegenwoordigheid te New-York niet vermoeden, en elke openlijke daad van mijne zijde zou de kracht der verrassing hebben. Ik was te zeer uitgeput om mij aan het weven van uit lucht gesponnen plannen te zetten om den intrigant te vangen. Ik zou al mijne vermogens behoeven als de oorlog werkelijk begon, en moest nu slapen. En slapen deed ik, langs mijlen en nogmaals mijlen van den ijzeren spoorweg, hardnekkig mijne rust houdend en zoo lijdelijk mogelijk.

„Massa, uitkomen! Hier New-York, hier!”

Iemand schudde mij aan den arm, en een ander hield eene lantaren voor mijn gezicht. Een zwarte en een blanke, de conducteur en een negersjouwer.

„Ik moet naar het Metropolitan-Hotel. Ik wensch een rijtuig. Geen bagage. Is de Californische mail aan?”

„Ja,” zeide een courantenman, met een pak nieuwsbladen onder den arm. „Ik heb al het nieuws hier. Herald, Tribune, Times. Welke wilt gij?”

Ik kocht een der bladen, en zag de lijst van aangekomenen na, via Panama. Zooveel stofgoud, zooveel staafgoud, vermaard Europeesch reiziger, postmeester-generaal, Signora Cantalini, Kolonel Tom, Heckler, enz. De voerman der vigilante was, zooals gewoonlijk, een Ier, en gelukkig geen nieuw aangekomene. Hij bracht mij terstond — op dat late uur waren alle andere magazijnen en winkels gesloten — naar de bazar van een joodsch handelaar in gemaakte kleederen, die niet ongenegen was een cent te verdienen, ook op een ongelegen tijd. Ik kocht een nieuw pak, linnengoed, een valies enz., en schoor mijn ruigen baard af met scheermessen

van den jood, voor des joods spiegel. Mijn voerman bracht een net gekleed heer, zonder iets bijzonders in zijn voorkomen, naar het Metropolitan-Hotel, in plaats van den ruigen Californiër in zijn wollen hemd, die hem had aangenomen.

Voordat ik eene kamer nam, verzocht ik eerst beleefd den boekhouder, mij de lijst der gasten te laten inzien. Ik verwachtte mijn broeder uit Albany, zeide ik. Ik droeg wel zorg niet van Heckler of Californië te spreken, en de boekhouder vermoedde niet, dat ik mijne reis op een meer verwijderd punt dan Philadelphia of Baltimore was begonnen. Ja — Heckler's naam stond op de lijst.

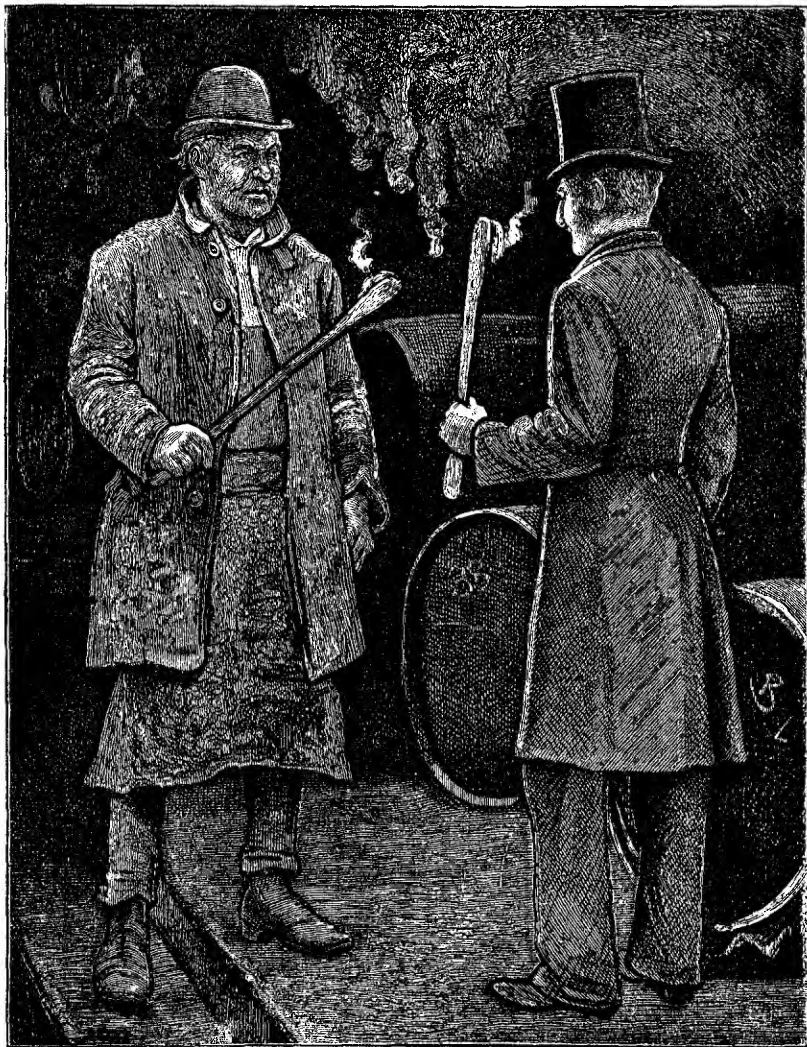
Ik had gegist, dat hij in het Metropolitan-Hotel zijn intrek zou nemen, omdat ik het hem eens in een gezelschap had hooren prijzen. Ik slenterde bij het buffet en aan den voet der trappen rond, totdat ik toevallig te weten kwam, dat hij naar bed was. Toen ging ik naar mijne kamer om over het plan mijner operatiën te denken. Op mijne vliegende reis had het mij toegeschenen, dat als ik slechts tijdig aankwam, alle moeielijkheden zouden overwonnen zijn, maar nu, wat stond mij nu te doen? De slag moest nog geleverd worden. Wat moest ik doen? Den volgende morgen zou Heckler ongetwijfeld naar de bank gaan, om den valschen wissel te presenteren, zoo niet om de overige wissels te doen disconteer. Dit moest ik hem beletten. Maar hoe? Moest ik tot de politie gaan, en met hare dienaars terugkeeren? Neen, daaraan was niet te denken! Schandaal, publiciteit moesten daarvan het gevolg zijn; ja, Heckler kon in de oogen der wet een eerlijk man, en ik een valsch beschuldiger schijnen. Ik dacht er vervolgens aan hem stoutweg onder de oogen te treden, en hem, desnoods met het pistool voor het hoofd, te dwingen het eigendom der firma terug te geven. Doch dit was te Don-Quichotachtig om in een hotel van den eersten rang te New-York te worden ondernomen. Ik was ten einde raad.

Hemel! welk een brandlucht en hoe verstikend en zwaar is de lucht! Rook! Het huis staat in brand. Ik sprong op en schoot schiedlijk mijne kleederen aan. „'t Is een slechte wind, die voor niemand gunstig is.” Ik dacht aan Joram Heckler, en rukte aan mijn schel om het volk in huis te wekken.

„Brand! brand!” Die vreeselijke kreet trof het oor der slapers als de bazuin van den jongsten dag. Donkere wolken rook goldfen langs de gangen, hier en daar verlicht door smalle lintjes van vlammen, die de wanden en vloeren lekten als tongen van vurige slangen. Men hoorde hulpkreten; deuren werden opengeworpen; mannen, vrouwen en kinderen

ijlden, half gekleed, gillend naar buiten. Overal panische schrik en wilde verwarring. Het vuur won veld, de rook werd verblindend dik, allen vluchtten — allen, behalve ik. Ik zocht op den tast bedaard den weg naar Joram Heckler's kamer. Ik wist het nummer en waar het te vinden. Ik wist, dat ik mijn leven

slechts aan zijn gevaar denkend. Had hij de papieren bij zich? Ik dacht van neen! Ik hoopte van neen! Dat was zijne kamer dan, waarvan de deur aanstond en die vol rook was. Niet alleen rook, ik zag eene dunne roode tong van vuur langs den vloer kruipen, langs het beschot. Ik vloog binnen. De rook stak mij in

»WE HEBBEN HIER MACHTIG VEEL VAN DAT GOED IN ONZE KELDERS, DUNKT MIJ?» (Blz. 251).

waagde, maar de prijs was wat ik waagde waardig. Ik werd bijna verstikt, terwijl ik voortging, mij langs de muren houdend, in het dikst van den rook. Iemand, half gekleed, gevleugeld door den angst, kwam met uitgestrekte armen aanrennen en liep mij bijna omver. Hij stiet een woesten vloek uit. De gloedscheen op zijn gelaat — het was Joram Heckler.

Hij herkende mij niet, maar ijde voort,

de oogen en ik hijgde naar adem, maar rook noch vuur konden mij nu terugdrijven. Heckler's kleederen en zijne necessaire lagen nog waar hij ze gelegd had; de laatste was open, — geene papieren! Zijn valies, insgelijks open, — geene papieren! Ik sloeg mij wanhopig voor het voorhoofd. Hij had ze dan bij zich! Ik waagde mijn leven omniet! Emma was voor mij verloren. De rook verstikte mij; de

ondraaglijk heete brand had het ledikant bereikt; behangsel en hemel stonden als eene groote vuurkolom in lichtelaaie vlam. Kleine vuurtongen lekten bijna mijne voeten; ik moest vluchten, wilde ik niet omkomen. Buiten hoorde ik het gedruisch der brandspuiten, het rumoer van het volk, het stroomen van het water, bij de ontzaglijke inspanningen om den brand te blusschen.

Ik wilde mij waggelend omkeeren, toen ik onder de peluw van het bed eene juichtlederen portefeuille zag uitsteken. De schelm had die in zijn blinden schrik vergeten. Stukken van het vlamrende gordijn vielen op mijne handen; zij werden duchtig gebrand, maar ik maakte mij meester van den kostbaren prijs. Ik sloeg de portefeuille open. Ja, de wissel, al de papieren waren er! Ik stak haar in mijn borstzak, verliet de kamer, en vond, met het vuur kampend, mijn weg over de gang. De eene stroom water op den anderen hadden de vlammen voor een gedeelte bedwongen; de blusschers begonnen de overwinning te behalen. Half vermoord, gezengd, zwartgeblakerd, maar met een fier kloppend hart, baande ik mij een weg, de verhitte, door helpenden en in den weg loopenden bijna verstopte trap af, kwam in de open lucht en viel in flauwte.

Ik heb weinig meer te vertellen. Ik ben deelgenoot der firma; Emma is mijne vrouw; haar broeder herstelde van zijne ziekte en is nu in een ander land een ander mensch. Het huis Spalding, Hausermann en Comp. — die Comp. ben ik — heeft aan het arme meisje, dat de bruid van Sem Grindrod zou zijn geworden, een jaargeld toegekend. Van Heckler werd niets meer vernomen.

VI.

MISS KIMMEENS.

De dag liep ten einde, toen het hek nog eenmaal werd geopend, en met het schitterend gouden licht der dalende zon, dat naar binnen stroomde en zelfs de tralies van het hok van het roetzwarte dier vergulde, kwam een kind binnen, een meisje met heerlijke, glanzige lokken; zij had een eenvoudige strochoedje op en een huissleutel in de hand, en huppelde naar mijnheer den reiziger, alsof zij blij was hem te vinden, en gezind een kinderlijk vertrouwen in hem te stellen, toen zij de gedaante achter de tralies bemerkte, en verschrikt terugdeinsde.

„Wees niet bevreesd, kindlief!” zeide de reiziger, terwijl hij haar bij de hand nam.

„O, maar ik vind het leelijk!” zeide het kind, nog steeds terugtrekkend; „’t is akelig.”

„Nu, ik vind het ook niet mooi,” zeide de reiziger.

„Wie heeft dat daarin gezet?” vroeg het meisje. „Bijt het?”

„Neen, het blaft maar. Maar kunt gij niet van u zelve verkrijgen er naar te zien, mijn kind?” Want zij hield hare handjes voor de oogen.

„O, neen, neen, neen!” hernam het kind. „Ik kan er niet naar zien!”

De reiziger wendde zijn hoofd naar zijn vriend daar, alsof hij hem vroeg, hoe hem dat effect van zijn voorkomen beviel, en bracht toen het kind buiten het nog openstaande hek, en bleef omtrent een half uur in het zachte zonnelicht naast haar staan praten. Eindelijk kwam hij terug; hij sprak haar, terwijl zij zich met beide handen aan zijn arm klemde, moed in; hij legde beschermend zijne hand op haar hoofdje en streek hare fraaie lokken glad en richtte toen aldus het woord tot zijn vriend achter de tralies:

Miss Pupford's inrichting voor zes jonge vrouwen van teederen leeftijd is eene zeer beknopte inrichting, een opvoedingsgesticht in miniatuur, heel en al een opvoedingsgesticht in zakformaat. Miss Pupford en Miss Pupford's secondante, met het Parijsche accent, Miss Pupford's keukenmeid, en Miss Pupford's werkmeyd, maken te zamen uit, wat Miss Pupford den paedagogischen en economischen staf van hare lilliputsche kostschool noemt.

Miss Pupford is eene der beminnelijkste harer sekse; daaruit volgt natuurlijk, dat zij een goed en zacht humeur heeft, en gaarne zou toonen dat zij verstand bezit, als zij dat overeenkomstig achtte met hare plichten jegens ouders. Doch daar zij meent, dat dit niet in hare condities is begrepen, stelt Miss Pupford die zoo ver mogelijk op den achtergrond en uit haar oog — dat — God zegene haar! — niet zeer ver behoeft te zijn.

Miss Pupford's secondante met het Parijsche accent mag men als in zekere mate geïnspireerd beschouwen, want zij heeft nooit een Parijzenaar gesproken, en is nooit buiten Engeland geweest — behalve eens, met een pleziervaartuigje, de Lively, in de vreemde wateren, die met het hooggetij zich twee mijlen voorbij Margate uitstreken. Zelfs onder deze geographisch gunstige omstandigheden ter verkrijging der kennis van de Fransche taal in hare hoogste delicatessie en zuiverheid, genoot Miss Pupford's secondante niet al de voordeelen der gelegenheid; want het pleziervaartuig, de Lively, deed zoo zeer zijn best om zich zijn naam waardig te maken, dat zij onderin kwam te leggen in het pekelnat, alsof zij voor de consumptie der koninklijke marine moest worden ingezouten, en tegelijkertijd onderhevig was aan gemoeds-

onrust, zwaar lichamelijk lijden en klaarblijkelijke verstandsverbijstering.

Wanneer Miss Pupford en hare secondante het eerst tot elkander werden gebracht, is voor menschen, en ook voor hare kostleerlingen, verborgen. Maar het is lang geleden. De meening zou zich bij de kostleerlingen hebben gevestigd, dat die twee eenmaal te zamen hadden schoolgegaan, ware het niet bezwaarlijk en al te stout zich te verbeelden, dat Miss Pupford ooit zou hebben bestaan zonder polsmoffes, zonder toer, zonder stukjes goud tusschen hare voorste tanden, zonder kleine bepoeierde plekjes op haar net en klein gezichtje en neusje. Inderdaad, zoo dikwijls Miss Pupford een klein lesje geeft over de mythologie der blinde heidenen — waarbij altijd Cupido zorgvuldig wordt geignoreerd — en verhaalt hoe Minerva geheel gekleed en gewapend uit de hersenen van Jupiter te voorschijn kwam, vooronderstelt men half, dat zij daarmee wil zeggen: „Zoo verscheen ik op de wereld, volmaakt bekend met Pinnock, Mangnall, de tafel van vermenigvuldiging en de aardglobe.”

Hoe dat ook zij, Miss Pupford en Miss Pupford's secondante zijn oude, zeer oude vriendinnen. En de leerlingen gelooven, dat zij zelfs, als de leerlingen naar bed zijn, in haar rustig huiskamertje, elkander bij hare doopnamen noemen. Want eens op een voormiddag bij gelegenheid van eene donderbui, toen Miss Pupford zonder voorafgaande waarschuwing flauw viel, vloog Miss Pupford's secondante, die men haar anders nooit dan als Miss Pupford hoorde aanspreken, naar haar toe, en riep: „Mijne lieve Euphemia!” En Euphemia is Miss Pupford's doopnaam op den teekenlap (met uitgetornd jaartal), die in de leerzaal hangt, waarop de twee pauwenveeren, doodelijk verschrikt door eene spreuk in het Hoogduitsch, die haar naschommelt uit een hutje op een heuveltje, zich wegspoeden om hunne gezichten te verbergen achter twee boonenstaken, die uit twee bloempotten komen groeien.

Er is ook een stil idee onder de jonge juffrouwen, dat Miss Pupford eenmaal heeft bemind, en dat dat beminde voorwerp nog op dezen aardbol omwandelt; alsook dat het een persoon van publieke vermaardheid is, iemand van verbazend gewicht; alsook dat Miss Pupford's secondante er alles van weet, want soms, als Miss Pupford des namiddags door haar gouden lorgnet de courant heeft gelezen (het is noodzakelijk die terstond te lezen, aangezien de courantenjongen haar, met onbeleefde nauwgezetheid, over een uur weer komt halen), is zij wel eens erg ontroerd geworden, en heeft zij tot hare secondante gezegd: „G.!” Dan is Miss Pupford's secondante naar Miss Pupford gegaan, en Miss Pupford heeft met haar lorgnet naar G. in de courant gewezen, en dan heeft Miss Pupford's secondante gelezen

wat er van G. in stond, en hare deelneming betoond. Zoozeer was op zekeren tijd de publieke geest der kostleerlingen ten opzichte van het onderwerp G. geprikkeld, dat eenmaal, onder omstandigheden, welke dien stouten aanslag begunstigten, eene onversaagde jonge juffrouw zich werkelijk van de courant meester maakte, en die geheel doorzag, om G., dien Miss Pupford daarin tien minuten te voren had gevonden, te ontdekken. Doch er was geen G. te herkennen, behalve een schrikkelijk misdadiger, die in een toestand van verhardheid was ter dood gebracht, en het was niet te veronderstellen, dat Miss Pupford dien ooit zou hebben bemind. Bovendien kon hij niet op den duur worden opgehangen en kwam hij toch telkens eene maand later weer springlevend in de courant.

De publieke opinie der kostschool in 't algemeen is geneigd G. te houden voor een zeker kort, dik oud heertje, met kleine verlakte laarsjes, die tot aan zijne knieën komen, wien eene scherp opmerkende jonge juffrouw, Miss Linx, toen zij eens voor de vacantie met Miss Pupford naar de Tunbridge-bronnen was geweest, bij hare terugkomst, heimelijk en in vertrouwen mededeelde op de promenade naar Miss Pupford te hebben zien komen toedribbelen, en hem te hebben betrapt op het drukken van Miss Pupford's hand, en hem de woorden te hebben hooren uitspreken: „Wreede Euphemia, altijd de uwe!” — of zoo iets. Miss Linx waagde de gissing, dat hij misschien het Lagerhuis of de Financiële Tijding of de Hof-tijding of de Bewegingen in Hoogere Kringen, of een ander journaal was, wat alsdan zou verklaren hoe hij zelf zoo dikwijls in de courant stond. Maar ongelukkig bracht de publieke opinie daartegen in, dat geene dezer bekende autoriteiten met mogelijkheid met eene G. worden gespeld.

Er zijn andere gelegenheden, waarop de publieke geest nauwkeurig let, en die deze volkomen begrijpt, waarbij Miss Pupford hare secondante met geheimzinnigheid te kennen geeft, dat er iets belangwekkends in het ochtendblad staat. Die gelegenheden zijn als Miss Pupford eene voormalige leerling in de kolom der geboorten en huwelijken vindt. Als dit het geval is, ziet men zonder uitzondering altijd tranen in de zachte, kleine oogen van Miss Pupford; en de publieke geest der kostleerlingen, bevroedend, hoewel dit door Miss Pupford nooit met woorden wordt uitgedrukt, dat zich een van haar geslacht heeft onderscheiden, wordt daardoor verheven en gevoelt zich insgelijks tot iets groots bestemd.

Miss Pupford's secondante met het Parijsche accent heeft een weinig meer gebeente dan Miss Pupford, maar is in denzelfden netten, kleinen vorm gegoten, en door de langdurige beschou-

wing, bewondering en navolging van Miss Pupford, haar gelijk geworden. Daar zij zoo innig aan Miss Pupford is gehecht en een aardig talent van potloodteekenen bezit, heeft zij eens haar portret gemaakt, dat zoo oogenblikkelijk door de jongejuifrouwen werd herkend en toegejuicht, dat het voor den prijs van vijf schellingen op steen werd geteekend. Gewis op den zachtsten en melkachtigsten steen, die ooit is uitgegraven, werd deze gelijkenis van Miss Pupford overgebracht! De omtrek van haar zacht, klein neusje is zoo onzeker, dat zij, die niet met kunstwerk van dien aard bekend zijn, volstrekt niet kunnen begrijpen waar het gebleven is, en met zekere ongerustheid aan hun eigen neus voelen. Daar Miss Pupford ineene neerslachtige stemming aan een open venster wordt voorgesteld, peinzende over eene kom met goudvisschen, houden de jongejuifrouwen het daarvoor, dat de kom een geschenk is van G. en dat Miss Pupford is afgebeeld zooals zij hem bij eene of andere merkwaardige gelegenheid wachtte, toen hij niet op zijn tijd kwam.

De nadering der laatste zomervacantie had iets bijzonder belangwekkends voor den publieken geest der kostleerlingen, daar men wist dat Miss Pupford was uitgenoodigd om op den tweeden dag dier vacantie bij de huwelijksinzegening eener vroegere leerling tegenwoordig te zijn. Dewijl het onmogelijk was dit geheim te houden — zoo groot waren de voorbereidselen voor het toilet, — had Miss Pupford het openlijk aangekondigd. Maar zij achtte zich aan de ouders verschuldigd die aankondiging te doen met een air van zachte droefgeestigheid, alsof een huwelijk — zooals, wel is waar, bij uitzondering het geval is — eigenlijk eene ramp was. Met een air van zachtmoedige onderwerping en medelijden dus ging Miss Pupford met hare voorbereidselen voort; en intusschen ging geen der leerlingen de trap op of de trap af, zonder even door de deur van Miss Pupford's slaapkamer te kijken — als Miss Pupford er niet was — en een of ander verbazend bericht omtrent haar hoed mede te brengen.

Toen de groote voorbereidselen waren voltooid den dag vóór de vacantie, werd een eenstemmig verzoek van den publieken geest der kostschool, uitgebracht door Miss Pupford's secondante, tot Miss Pupford gericht, dat zij zich in al haar luister zou vertoonen. Miss Pupford stemde toe, en bood een aanminnelijk schouwspel aan. En hoewel de oudste leerling nauwelijks dertien jaren was, geen van de zes of zij waren binnen de twee minuten op de hoogte van het fatsoen, de snede, de kleur, den prijs en de qualiteit van elk stuk, dat Miss Pupford aanhad.

Met die heerlijke inleiding begon de vacantie-tijd. Vijf van de zes kostleerlingen kusten kleine Kitty Kimmeens twintigmaal (totaal honderdmaal), want zij was zeer geliefd, en gingen naar huis. Miss Kitty Kimmeens bleef over, want

hare familie en vrienden waren ver weg — in Indië. Miss Kitty Kimmeens is een kind, gewoon om zich zelve te redden en zeer verstandig; maar ook een aanvallig kind, en recht liefhebbend.

Zoo kwam de groote trouwdag, en Miss Pupford, volmaakt zoo gejaagd en van haar stuk als ooit eene bruid zelve kon zijn (G. dacht Miss Kitty Kimmeens), vertrok, prachtig om aan te zien, in het rijtuig, dat voor haar werd gezonden. Maar niet alleen Miss Pupford ging heen; ook Miss Pupford's secondante vertrok tegelijk met haar, om een plichtmatig bezoek aan een ouden oom te brengen — hoewel die eerwaardige heer toch niet kon wezen op de galerij der kerk, waarin de trouw zou plaats hebben, dacht Miss Kitty Kimmeens, en toch had Miss Pupford's secondante zich laten verluiden, dat zij daarheen ging. Waar de keukenmeid heenging, bleek niet, maar zij gaf in 't algemeen aan Miggs Kimmeens te kennen, dat zij, zeer tegen haar wil, ter bedevaart moest, om een vromen liefdedienst te bewijzen, die een nieuw keellint aan haar besten hoed en nieuwe zolen aan hare schoenen noodzakelijk maakte.

„Zoo ziet gij,” zeide de werkmeid, toen zij allen weg waren, „dat er niemand meer in huis is dan gij en ik, Miss Kimmeens.”

„Niemand anders,” zeide Miss Kimmeens, terwijl zij treurig hare krullen schudde. „Niemand!”

„En gij zoudt niet gaarne willen, dat uwe Bella ook uitging; zoudt gij wel, Miss Kimmeens?” zeide de werkmeid. (Bella heette zij.)

„Ne-een,” antwoordde kleine Miss Kimmeens.

„Uwe arme Bella moet wel bij u blijven, of zij gaarne wil of niet, niet waar, Miss Kimmeens?”

„Wilt gij niet gaarne?” vroeg Kitty.

„Wel, gij zijt zulk een lief kind, Miss, dat het niet lief van uwe Bella zou zijn, als zij er tegen had. Maar mijn zwager is onverwachts zoo erg geworden, met de ochtendpost. En uwe arme Bella houdt zooveel van hem, laat staan van hare liefste zuster, Miss Kimmeens.”

„Is hij zoo erg?” vroeg kleine Kitty.

„Uwe arme Bella is er erg ongerust over, Miss Kimmeens,” antwoordde de werkmeid, met haar voorschoot voor de oogen. „Het zat van binnen, wel is waar, maar het zou hooger kunnen komen, en de dokter zeide, als 't hooger kwam, was 't mis.” Hier werd de werkmeid zoo bedroefd, dat Kitty haar den eenigen troost toediende, dien zij wist te geven — een kus.

„Als het niet was, dat de keukenmeid er zoo'n spijt van zou hebben gehad, lieve Miss Kimmeens,” zeide de werkmeid, „zou uwe Bella hebben gevraagd, of zij bij u mocht blijven. Want de keukenmeid is veel liever om bij u te zijn, Miss Kimmeens, veel liever dan uwe arme Bella.”

„Maar gij zijt heel plezierig, Bella.”

„Uwe Bella zou het gaarne willen zijn, Miss Kimmeens,” hernam de werkmeid, „maar zij weet heel goed, dat zij het vandaag niet zal kunnen.”

In die moedelooze overtuiging slaakte de werkmeid een diepen zucht, schudde het hoofd en liet het op zijde hangen.

„Als het op de een of andere manier billijk was geweest, te maken dat de keukenmeid moest thuis blijven,” vervolgde zij nadenkend en afgetrokken, „had ik dat licht kunnen doen. Ik had dan naar mijn zwager kunnen gaan, en het grootste deel van den dag daar kunnen blijven, en terug zijn voordat de dames van avond thuis kwamen, en geen van beiden hadden zij het ooit behoeven te weten. Niet dat Miss Pupford er tegen zou gehad hebben, maar het zou haar zoo hebben aangedaan, want zij heeft zoo'n gevoelig hart. Maar het is zooals 't is; uwe arme Bella, Miss Kimmeens,” voer zij voort, haar verdriet onderdrukkend, „moet bij u blijven, en gij zijt eene allerliefste lieveling, al moet zij dat.”

„Bella,” zeide kleine Kitty, na een kort stilzwijgen.

„Noem mij uwe arme Bella, uwe Bella-lief,” verzocht haar de werkmeid.

„Mijne Bella, dan.”

„God zegenuw lief hartje!” zeide de werkmeid. „Als gij mij durft alleen laten, durf ik wel alleen blijven. Ik ben niet bang alleen in huis. En gij hoeft niet ongerust te zijn; ik zal goed oppassen dat ik geene ongelukken krijg.”

„Ongelukken krijgen, allerliefst kind!” riep de werkmeid in verrukking; „wel, uwe Bella kan ik overal vertrouwen; gij zijt zoo wijs, zoo bij de hand. Het oudste hoofd hier in huis, zeggen ik en de keukenmeid zoo dikwijls, behalve haar blinkend blond haar, is Miss Kimmeens. Maar nu, ik wil u niet alleen laten, want gij zoudt denken, dat uwe Bella niet van u hield.”

„Maar als gij mijne Bella zijt, moet gij gaan,” hernam het kind.

„Moet ik?” zeide de werkmeid, met groote levendigheid opspringende. „Wat moet, dat moet, Miss Kimmeens. En dan moet uwe arme Bella ook, al wil zij liever niet. Maar of zij gaat of blijft, Miss Kimmeens, uwe arme Bella houdt veel van u.”

Miss Kimmeens' arme Bella moest zeker gaan en niet blijven, want binnen vijf minuten ging zij — zooveel beter gestemd, dat zij vol hoop op de beterschap van haar zwager was — de deur uit, in een kostuum, dat opzettelijk voor eene feestelijke gelegenheid scheen vervaardigd te zijn. Zoo veranderen de dingen in deze voorbijgaande wereld, en zoo kortzichtig zijn wij arme stervelingen.

Toen de huisdeur met een slag en een dreun toesloeg, was het voor Miss Kimmeens alsof 't eene bijzonder zware huisdeur was, die

haar van de wereld afsloot in eene woestijn van een huis. Maar daar Miss Kimmeens, zooals ik te voren zeide, zich zelve wist te helpen, en verstandig was, begon zij voor zich zelve plan te maken hoe den langen zomerdag door te brengen.

Eerst dacht zij, zij zou het geheele huis doorgaan, om geheel zeker te zijn, dat er niemand met eene wijde jas aan en een voorsnijmes daaronder, onder een der ledikanten of in een der kasten verstoken was. Niet dat zij ooit geplaagd was geweest door de gedachte aan een man met eene wijde jas aan en een voorsnijmes gewapend, maar die gedachte scheen ontstaan te zijn door den slag en den dreun van de groote voordeur, die door het eenzame huis had weergalmd. Kleine Miss Kimmeens keek dus onder de vijf ledige ledikanten der vijf vertrokken leerlingen en onder haar eigen ledikant, vervolgens onder dat van Miss Pupford en onder dat van Miss Pupford's secondante. En toen zij dat had gedaan en bezig was de ronde van de kasten te doen, kwam het onaangenaam denkbeeld in haar jeugdig hoofd, hoe ijselijk het zou zijn, als zij iemand vond met een mombakkes voor, net als Guy Fawkes, die recht overeind ergens in een hoek stond en zich hield alsof hij niet leefde! Daar evenwel Miss Kimmeens hare inspectie volbracht zonder zulk eene onrustbarende ontdekking te hebben gedaan, zette zij zich op hare eigenaardige manier aan haar borduurwerkje en begon er dapper op los te prikken.

De stilte overal om haar heen werd spoedig zeer onaangenaam, en dat te meer, door de zonderlinge tegenstrijdigheid, dat er, hoe stiller het was, des te meer geruchten waren. Het gerucht harer eigen naald en draad bij het borduren was oneindig luider in hare ooren, dan het borduren van al de zes jonge vrouwen, en Miss Pupford, en Miss Pupford's secondante, als zij met haar allen op een namiddag om 't hardst borduurden. En dan gedroeg zich de klok in de leerzaal zoo raar als zij zich nooit had gedragen; zij werd op de een of andere manier mank, zoo 't scheen, en bleef toch zoo hard loopen en zoo luid tikken als zij kon; het gevolg hiervan was, dat zij in de grootste verwarring geraakte met hare minuten, die door elkander smeed, en niet geregeld vooruitkwam. Hierover maakte de trap zich misschien ongerust, maar dat zij hoe 't wil, deze begon op eene allervreemdste manier te kraken, en toen begonnen ook de meubelen te kraken, en hierop Miss Kimmeens, die deze geheimzinnige houding van alles om haar heen niet beviel, bij haar borduurwerk te zingen. Maar het was hare eigen stem niet die zij hoorde; 't was iemand anders, die deed alsof zij Kitty was en schrikkelijk zeurig, zonder animo zong; daar dit dus geen goed deed, hield zij maar op.

Intusschen werd het borduurwerk zoo brod-

delig, dat Miss Kitty Kimmeens haar werk netjes opvouwde, het in haar doosje legde en het opgaf. Toen nam zij de proef van lezen. Maar neen; het boek, dat zoo prettig was als er iemand bij was van wie zij hield, op wie haar oog viel als zij het van het blad opsloeg, was nu even zeurig als haar eigen gezang. Het boek ging weer naar zijne plank, zooals het borduurwerk naar zijn doosje, en daar ik iets moet doen," dacht het kind, „zal ik mijne kamer gaan opruimen."

Zij deelde hare kamer met haar liefste vriendinnetje onder de vijf andere leerlingen, en waarom zou zij dan nu eene verborgen vrees voor het ledikant der kleine vriendin gevoelen? En toch was het zoo. Er was iets zoo geheimzinnigs aan die onschuldige witte gordijnen; zij had zelfs een duister gevoel dat onder het laken het lijk van een meisje lag. De groote behoefte aan menschelijk gezelschap, de groote behoefte aan een menschelijk gelaat, openbaarde zich nu in de gemakkelijkheid, waarmede de meubelen een wonderlijke gelijkenis van iets mensche lijks aannamen. Een stoel in een hoek was vreeselijk uit zijn humeur en keek dreigend zuur; eene nijdige latafel tusschen de vensters liet de tanden zien. Het hielp niet, of zij, om niet naar die monsters te zien, in den spiegel keek, want het beeld in den spiegel zeide: „Hoe? Zijt gij dat? Hier alleen in huis? Wat zet gij groote oogen!" En de achtergrond was een groot, dof ledig.

Zoo sleepte zich de dag voort, en Kitty zeer langzaam bij de haren met zich, totdat het etens-tijd werd. Er stond een goede voorraad in de keukenkast, maar met het verdwijnen der vijf leerlingen, en Miss Pupford, en Miss Pupford's secondante, en de keukenmeid en de werkmeid, was ook de ware geur en smaak van alles vervlogen. Wat zeide het of zij het tafellaken recht op de tafel legde voor ééne kleine gast, die sedert van morgen gedurig kleiner en kleiner was geworden, terwijl het ledige huis gedurig grooter en grooter werd? Het tafelgebed zelfs kwam verkeerd uit, want wie waren de wij, die „ontvingen en dankbaar waren?" Miss Kimmeens was dus niet dankbaar, en betrapte zich zelve er op, dat zij zeer slordig dineerde — het eten opslobberde, eenigszins op de wijze der lagere dieren, om niet in 't bijzonder de varkens te noemen.

Maar dat was geenszins de ergste verandering, die bij het van nature liefhebbend en vroolijk kind plaats greep, terwijl de eenzame dag verliep. Zij begon te kniezen en ergdenkend te worden. Zij ontdekte eene menigte grieven en verongelijkingen. Al de menschen die zij kende werden door hare eenzame gedachten bevuult en misvormd, en werden slecht.

Het was goed en wel, dat papa, een weduwnaar in Indië, haar naar huis had gezonden om hare opvoeding te ontvangen, en jaarlijks eene goede ronde som voor haar aan Miss Pup-

ford betaalde, en allerliefste brieven schreef aan zijne kleine lieveling, maar wat gaf hij er om of zij alleen aan zich zelve werd overgelaten, terwijl hij, zooals hij ongetwijfeld deed, van den ochtend tot den avond plezier had in gezelschap? Misschien had hij haar eigenlijk hierheen gezonden om van haar af te zijn. Het had er veel van — dat is, het had er vandaag veel van, want te voren had zij nooit zoo iets gedacht.

En die voormalige leerling, die trouwde, — welk eene onverdraaglijke inbeelding en zelf-zuchtigheid van die voormalige leerling, te gaan trouwen! Zij was zeer ijdel en hield veel van vertooning maken; maar het was hoogst waarschijnlijk, dat zij niet mooi was; en zelfs al was zij mooi — iets dat Miss Kimmeens nu stellig ontkende — wat behoefde zij te trouwen? En zelfs al had zij nu recht om te trouwen, wat behoefde zij Miss Pupford daarbij te vragen? En Miss Pupford, zij was te oud om naar eene bruidspartij te gaan. Dat behoorde zij te weten. Zij deed beter met op hare zaken te passen. Zij dacht, dat zij netjes was van morgen, maar zij was volstrekt niet netjes. Zij was een naar oud wijf. En G. was een nare oude vent. Miss Pupford's secondante was ook een naar oud wijf. Zij waren eigenlijk allemaal nare oude wijven.

En nog meer, het bleek nu duidelijk afgesproken werk te zijn. Zij hadden tot elkaar gezegd: „Wat beteekent Kitty? Gij gaat uit, en ik ga uit, en Kitty mag op zich zelve passen. Wie geeft iets om h a a r?" Zeker, zij hadden gelijk met dat te vragen; want w i e gaf iets om haar, een arm verlaten kind, waartegen zij allen samenspannen? Niemand! niemand! Hier begon Kitty te snikken.

Op alle andere tijden was zij het troetelkind van het geheele huis en had zij hare vijf makker-tjes wederkeerig lief, met de teederste, oprechtste liefde van een kind, maar nu namen hare vijf makker-tjes de leelijkste kleuren aan en verschenen voor de eerste maal in eene sombere wolk. Daar waren zij vandaag elk bij de hunnen thuis; er werd veel werk van haar gemaakt, zij gingen uit, werden verwend en onplezierig gemaakt, en gaven niets om haar! Het was juist zulk een eigenlievende streek voor haar, als zij terugkwamen, onder het voorwendsel van vertrouwen en vriendschap, haar in alle bijzonderheden te vertellen waar zij waren geweest, wat zij hadden gedaan en gezien, en hoe dikwijls zij hadden gezegd: „O! als wij onze lieve, kleine Kitty slechts bij ons hadden!" Bij haar waarlijk! Ja wel! Als zij na de vacantie terugkwamen, waren zij gewoon door Kitty te worden verwelkomd, en dan te zeggen, dat weer bij Kitty te komen, was alsof zij een ander thuis vonden. Heel goed, waarom gingen zij dan heen? Als zij dat meenden, waarom gingen zij dan heen? Laat haar daarop antwoorden. Maar zij meenden het niet, en konden daarop niet

antwoorden, en zij zeiden de waarheid niet, en wie de waarheid niet zeiden, waren hate-lijk. Als zij nu weder terugkwamen, zou zij haar anders ontvangen; zij zou ze schuwen en ontwijken.

En terwijl zij daar geheel alleen zat, en be-dacht hoe kwalijk zij werd behandeld, en hoe-veel beter zij was dan anderen, die niet al-leen waren, zat men op de bruidspartij aan tafel, daar was geen twijfel aan, met zoo'n malleen grooten bruidskoek, en die gekke oran-jebloesems, en die nuffige bruid, en dien af-schuwelijken bruidegom, en die hartelooze bruids-meisjes, en die stijve Miss Pupford! Zij dach-ten, dat zij pret hadden; maar dat zouden zij wel eens ondervinden. Binnen weinige jaren wa-ren zij allen dood, al hadden zij nu nog zoo-veel pret. Het was een gemoedelijke troost dat te weten.

Zulk een troost, dat Miss Kitty Kimmeens eensklaps van den stoel sprong, waarop zij in een hoek had zitten peinzen, en uitriep: „O, die nij-dige denkbeelden zijn niet van mij! O, dat ondeu-gend schepsel ben ik niet! Laat iemand mij helpen! Ik verdwaal, alleen, ik zwak kind. Help mij toch wie kan!”

„Miss Kimmeens gaf zich niet voor filosoof uit, mijnheer,” zeide de reiziger, terwijl hij haar voor het getraliede venster plaatste en haar glanzig haar gladstreek, „maar ik meen, dat eene tinctuur van filosofie in hare woorden schuilt en in de handeling, die daaruit onmid-dellijk voortvloeide. Die handeling was, hare onna-tuurlijke eenzaamheid te verlaten, en uit te zien naar eene gezonde, wederkerige sympathie. Hare schreden richten zich toevallig naar dit hek, als om haar hier tot een sprekend te-genbeeld te stellen van u. Het kind vluchtte naar buiten. Als gij wijs genoeg zijt om van een kind te leeren (maar dat betwijfel ik, want dit vereischt meer wijsheid dan iemand in dien toestand schijnt te bezitten), kunt gij niet beter doen, dan het kind navolgen, en ook naar buiten vluchten, uit uw verontzadelijkend kot.”

VII.

DE KETELLAPPER.

De zon ging onder, de kluizenaar was reeds een half uur geleden op zijn bed van sin-tels gaan liggen, met zijne deken om 't lijf ge-stoken en zijn rug naar het venster, en gaf niet de minste acht op de tot hem gerichte vermaning.

Alles wat gedurende de laatste twee uren was gesproken, was geweest met accompagnement van een klinkend getik door den ketellapper, ge-speeld op den pot of ketel van een of andere

vrouw uit het dorp, waaraan hij met ijver werkte. Het aanhouden van deze muziek scheen den reiziger in de gedachten te brengen, dat hij nog wel een paar woorden met den ketellapper kon wisselen. Hij ging dus, met Miss Kimmeens, met wie hij nu op den vriendelijksten voet was, aan de hand, het hek uit, naar de plaats waar de ketellapper op een met gras be-groeid heuveltje, aan de overzijde van den weg, met zijn zak met gereedschap open voor zich en zijn smokend vuurtje naast zich, zat te werken.

„Ik ben blij, dat ik u aan het werk zie,” zeide de reiziger.

„Ik ben blij, dat ik werk heb,” antwoordde de ketellapper, opziende, na de laatste hand aan zijn karweitje te hebben gelegd. „Maar waarom zijt gij blij?”

„Ik dacht, dat gij een luie kerel waart, toen ik u van morgen zag.”

„Ik was maar landerig,” zeide de ketel-lapper.

„Meent gij om het mooie weer?”

„Om het mooie weer?” bouwde de ketel-lapper hem na, en zag hem met groote oogen aan.

„Gij zeidet, dat gij niet om het weer gaaft, en ik dacht...”

„Ha! ha! Hoe zouden menschen als ik om het weer geven! Wij moeten het nemen zooals het is, en er ons zoo goed onder houden als wij kunnen. Er is iets goeds in alle weer. Als het vandaag niet gunstig is voor mijn werk, is 't goed voor een ander mans werk, en morgen wordt 't dan weer mijne beurt. Alle menschen moeten leven.”

„Kom, geef mij de hand,” zeide de reiziger.

„Pas op, mijnheer,” waarschuwde de ketel-lapper, terwijl hij met verwondering zijne hand omhoog stak, „het zwart geeft af.”

„Dat doet me plezier,” zeide de reiziger, „ik heb uren lang ander zwart gezien, dat niets afgeeft.”

„Gij spreekt van Mopes?”

„Ja.”

„Welnu,” zeide de ketellapper, en blies het stof van zijn afgemaakt werk, „is dat niet ge-noeg om een varken misselijk te maken, als het beest verstand genoeg had om het te be-grijpen?”

„Als het daartoe verstand genoeg had,” her-nam de ander glimlachend, „zou het waarschijn-lijk geen varken zijn.”

„Daar slaat gij den spijker op den kop,” ant-woordde de ketellapper. „Wat is er dus voor Mo-pes te zeggen?”

„Waarlijk, zeer weinig.”

„Waarlijk niemendal, meent gij, mijnheer,” zeide de ketellapper, terwijl hij zijn gereedschap wegstak.

„Zoo is ook mijne meening, ik beken het gul. Ik maak er uit op, dat hij de oorzaak uwer landerigheid was.”

„Wel, weet je, mijnheer,” zeide de ketellapper, terwijl hij opstond en zijn gezicht met de punt van zijn zwart schootsvel duchtig afpoetste. „Ik laat u oordeelen! Ik vraag u! Van nacht kreeg ik een karweitje, dat noodzakelijk 's nachts moest gedaan worden, en ik werkte den ganschen nacht door. Nu, daar steekt niets in. Maar van morgen kom ik hier den weg langs, en zoek naar een zonnig, zacht plekje om te slapen, en zie hier die verwoesting en dat verval. Ik heb zelf ook geleefd onder verwoesting en verval; ik ken menig medemenschen, die moet leven onder verwoesting en verval, zijn gansche leven lang; en ik ga hier zitten en gevoel er medelijden mee, en laat mijne oogen rondgaan. Toen komt die vent met zijn langen stijl, waarvan ik sprak, uit het hek en spint uit als een zijworm over dien ezel (als mijn ezel thuis het niet kwalijk neemt,) die dat alles heeft gedaan — en met eigen vrije keus! En hij zegt mij, als je blijft, dat hij ook verkiest half naakt in vuile lompen te loopen, en zoodoende, voor de klucht, eene makerade te vertoonen van het wezenlijke harde lot van duizenden bij duizenden! Wel, toen zeide ik dat het eene onverdraaglijke en onzinnige ongerijmdheid is, en kreeg het land. Ik schaamde mij, en kreeg het land!”

„Gij moest hem eens gaan zien,” zeide de reiziger, terwijl hij den ketellapper op den schouder klopte.

„Ik niet, mijnheer!” antwoordde deze. „Ik wil hem niet het plezier doen van naar hem te komen zien.”

„Maar hij slaapt.”

„Weet gij zeker dat hij slaapt?” vroeg de ketellapper, ongeloovig, terwijl hij zijn zak over den schouder legde.

„Zeker.”

„Dan zal ik een kwart minuut naar hem gaan zien,” zeide de ketellapper, „omdat gij het zoo gaarne wilt; maar geen oogenblik langer.”

Zij staken alle drie weder den weg over, en door het getraliede venster, bij den stervenden gloed der ondergaande zon, die nu door het hek viel, dat het kind openhield, was hij vrij duidelijk te zien, zooals hij op zijn bed lag.

„Ziet gij hem?” vroeg de reiziger.

„Ja,” antwoordde de ketellapper, „en hij is erger dan ik dacht.”

De reiziger fluisterde hem met weinige woorden in, wat hij sedert dien morgen had gedaan, en vroeg hem wat hij daarvan dacht.

„Ik denk,” was 't antwoord van den ketellapper, terwijl hij zich van het venster afkeerde, „dat gij een dag aan hem verspild hebt.”

„Ik geloof het ook,” hernam de reiziger, „hoewel niet verspild voor mij zelven. Gaat gij soms toevallig den weg naar de Klok en Klepel op?”

„Dat is juist mijn weg, mijnheer,” zeide de ketellapper.

„Blijf dan van avond bij mij eten, en daar ik van deze jongeuffrouw verneem, dat zij drie kwart mijl denzelfden weg op moet, zullen wij haar in 't voorbijgaan thuis brengen, en den tijd hebben om haar aan het tuinhek gezelschap te houden, totdat hare Bella komt.”

Zoo stapten dan de reiziger, het kind en de ketellapper zeer vriendschappelijk en gezellig, in de geurige avondlucht, te zamen den weg op, en de moraal, waarmede de ketellapper van het onderwerp afstapte, was, dat het in zijn vak best was het metaal, dat nutteloos verteerde, omdat het niet werd gebruikt, maar te laten verteren. Hoeveel goed metaal verteerde er niet van al te ruw en al te veel gebruik?

GEEN UITWEG.

[1867.]

I.

DE OUVERTURE.

Dag, maand en jaar: dertien November, achtienhonderd vijf en dertig. De groote klok van de St.-Pauluskerk wijst op tien, in den avond. Al de kleinere kerkklokken van Londen zetten hare kelen uit. Sommige beginnen al voorbarig te slaan eer de zware tonen der groote

cathedraal zich nog doen hooren; andere komen traag drie, vier of zes slagen achteraan; alle zijn ze nochtans genoegzaam gelijk om een nagalm in de lucht achter te laten, alsof de gevlugelde vader, die zijne kinderen verslindt, in vliegende vaart zijne reusachtige sikkel over de stad had gezwaaid.

Wat is dat voor klok, die lager hangt dan al de andere en dichter bij het oor, en die zoo traag achter aankomt dat zij alleen slaat in de

trilling van het wegstervende geluid? Het is de klok van het Gesticht voor Vondelingen. Er was een tijd dat de Vondelingen zonder vragen in eene wieg aan de poort ontvangen werden. Thans wordt er onderzoek gedaan en worden zij als eene gunst aangenomen van de moeders die voortaan afstand doen van alle kennis van hun lot en voor altoos hare rechten op hen laten varen.

Het is volle maan en de avond is schoon; slechts enkele dunne wolkjes zweven er door het luchtruim. De dag is ver van schoon geweest; want de modder, die nog verdikt werd door de druppels van een zwaren mist, ligt zwart op de straten. Wel mag het schoeisel der gesluisde dame, die bij de poort van het Gesticht voor Vondelingen rusteloos op en neder loopt, van dichte zolen voorzien zijn!

Zij loopt heen en weer, vermijdt de standplaats der huurkoetsen in de nabijheid en blijft dikwijls staan in de schaduw van den westkant van den grooten vierhoekigen muur, met haar aangezicht naar de poort. Evenals zij, boven zich, de zuivere door de maan beschenen lucht, en onder hare voeten het slijk der straten ziet, zoo ziet het oog harer verbeelding misschien twee tegenstrijdige gezichten in haar eigen verleden! Evenals hare voetstappen, die zich telkens en telkens knuisen, een labyrint vormen in het slijk, zoo is ook misschien haar levensweg een ingewikkeld en wanhopig wernet geworden.

De poort van het Gesticht voor Vondelingen gaat open en eene jonge vrouw komt er uit. De dame treedt op zijde, let nauwkeurig op, ziet dat de poort zacht van binnen gesloten wordt en volgt de jonge vrouw.

Reeds hebben zij twee of drie straten doorgelopen eer zij, het voorwerp harer aandacht op den voet volgende, hare hand uitstrekt en haar aanraakt. De jonge vrouw blijft staan, ziet om en schrikt.

„Gisterenavond hebt gij mij ook aangestooten, en toen ik omkeek, wildet gij niet spreken. Waarom volgt gij mij als een zwijgend spook?”

„Ik wilde wel spreken,” antwoordde de dame met zachte stem, „maar toen ik het beproefde, kon ik niets uitbrengen.”

„Wat verlangt gij van mij? Ik heb u toch nooit benadeeld?”

„Nooit.”

„Ken ik u?”

„Neen.”

„Wat wilt ge dan van mij?”

„Hier zijn twee guinjes in dit papier. Neem die kleinigheid aan en ik zal het u zeggen.” Over het gelaat der jonge vrouw, dat eerlijk en zacht is, verspreidt zich een blos terwijl zij antwoordt: „Er is geen mensch of geen kind in het gansche groote gesticht waartoe ik behoor, die geen goed woord overheeft voor Saartje. Ik ben Saartje. Zouden de menschen zoo goed

over mij denken als ik mij liet omkoopen?”

„Ik wilde u niet omkoopen; ik wilde u enkel eenigszins beloonen, al was het niet veel.”

Saartje drukt vast, doch niet onvriendelijk, de hand, die haar de gift aanbiedt, dicht en stoot haar terug: „Gij vergist u zeer, mevrouw, als gij denkt dat ik iets voor geld zou doen, wat ik niet voor niets zou willen, als ik kon. Wat verlangt gij van mij?”

„Gij zijt een van de pleegzusters of kindermisjes van het gesticht; ik heb er u van avond en gisterenavond zien uitkomen.”

„Ja, dat ben ik; ik ben Saartje.”

„Gij hebt iets aangenaams en geduldigs in uw gezicht, waardoor, dunkt mij, zeer jonge kinderen tot u moeten aangetrokken worden.”

„Ze houden veel van mij; God zegen de lieve schepseltjes.”

De dame slaat haar sluier op en laat een aangezicht zien dat niet veel ouder is dan dat der pleegzuster. Een beschaafder en schranderder gelaat is het, doch het heeft iets wilds en afgetobs door kommer.

„Ik ben de ongelukkige moeder van een kind dat onlangs onder uwe zorg is gekomen. Ik heb een verzoek aan u.”

Als door instinct gedreven om het vertrouwen, dat den sluier had doen opslaan, te eerbiedigen, slaat Saartje — die in alles wat zij doet vaardig en eenvoudig is — dien weder neer en begint te schreien.

Gij wilt naar mijne bede luisteren?” vraagt de dame dringend. „Gij zult niet doof zijn voor den angstkreet van zulk eene rampzalige smeekeeling als ik ben?”

„Och, Heer, Heer, Heer!” roept Saartje. „Wat zal ik zeggen, wat kan ik zeggen! Praat niet van bidden. Bidden moet men tot den Goeden Vader van ons allen, en niet tot kindermisjes en zoo. En bovendien, ik blijf nog maar een half jaar in mijne betrekking, totdat er een ander meisje voor opgeleid kan zijn; ik ga trouwen. Ik zou gisterenavond en van avond niet uitgegaan zijn, als mijn Richard (dat is de jonkman met wien ik trouwen ga) niet ziek lag; ik help zijne moeder en zijne zuster om hem op te passen. Doe toch zoo niet. Doe toch zoo niet!”

„Och goede Saartje, lieve Saartje,” kermt de dame en trekt haar smeekend bij haar kleed. „Gij zijt vol hoop en ik ben wanhopig; voor u staat een eerlijke levensweg open, die voor mij voor altijd en eeuwig gesloten blijft; gij kunt er naar verlangen dat gij eene achtingswaardige vrouw wordt en eene trotsche moeder; gij zijt eene vrouw die liefheeft en ook gij moet eenmaal sterven; daarom hoor om Gods wil naar mijn wanhopig verzoek!”

„Lieve, lieve, lieve ziel,” roept Saartje, terwijl zij al hare radeloosheid als in dat laatste „lieve” vereenigt, „wat zal ik beginnen? En zie eens hoe gij mijne eigene woorden tegen mij gebruikt! Ik

zeg u dat ik ga trouwen, om u duidelijker aan het verstand te brengen dat ik het Gesticht uitga, en dat ik u daarom niet zou kunnen helpen al wilde ik. Arm ding, en gij maakt dat ik mij zelve bijna hardvochtig vind omdat ik trouwen ga en u niet help. Is dat wel goed van u, armschepsel?"

"Saartje! hoor mij aan. Ik vroeg u niet om hulp in de toekomst; mijn smeeken ziet op het verleden. Gij kunt het in twee woorden zeggen."

"Och, het wordt hoe langer zoo erger!" roept Saartje, "als ik begrijp wat gij met die twee woorden bedoelt."

"Gij begrijpt het, ja. Welke namen heeft mijn arm kindje gekregen? Dat is alles wat ik vraag. Ik heb over de gebruiken in het gesticht gelezen. Hij is in de kapel gedoopt en onder een of anderen naam in het doopboek opgeschreven. Hij is verleden maandag in het gesticht opgenomen. Hoe hebben zij hem genoemd?"

Bij die hartstochtelijke bede zou de dame op hare knieën gevallen zijn, in de modder van de straat waarin zij afgedwaald zijn -- eene ledige straat, die geen uitweg heeft en op de tuinen van het gesticht stuit -- indien Saartje haar niet had tegengehouden.

"Niet doen! Niet doen! Gij geeft mij een gevoel alsof ik mij voor zoo bijzonder goed uitgaaf. Laat mij nog eens in uw lief gezicht zien. Leg uwe handen in de mijne, en belooft gij mij nu dat gij mij niets meer zult vragen dan die twee woorden?"

"Nooit! Nooit!"

"Zult gij er nooit misbruik van maken als ik ze noem?"

"Nooit! Nooit!"

"Walter Wilding."

De dame legt haar gelaat op de borst van het meisje, houdt haar innig in beide armen omvat, lispelt een zegenwensch met de woorden: "Kus hem voor mij," en is verdwenen.

* *

De dag en de maand van het jaar: de eerste zondag in October, achttienhonderd zeven en veertig. Op de groote klok van de St. Pauluskerk te Londen half twee in den namiddag. De klok van het Gesticht voor Vondelingen is gelijk met die der cathedraal. De godsdienstoefening in de kapel is afgeloopen en de vondelingen zitten aan tafel.

Er zijn, als naar gewoonte, veel toeschouwers bij dien maaltijd. Er zijn twee of drie regenten; geheele families uit de kerk; kleinere groepjes van beiderlei kunne, en enkele afgezonderde toekijkers, van verschillenden rang. De heldere herfstzon schijnt verkwikkend in de zalen, en de in stevige vensterramen gevatte ruiten waardoor zij naar binnen dringt en de beschoten wanden waarop zij valt, gelijken op die welke men op de schilderijen van Hogarth ziet. De

eetzaal voor de meisjes (tevens die van jonge kinderen) is het voornaamste aantrekkingspunt. Nette dienstmeisjes bewegen zich stil om de ordelijke en stille tafels; de toeschouwers loopen of staan, naar verkiezing; fluisterend uitgesproken opmerkingen over dit of dat gezichtje, nummer zoo- of zooveel van het raam, zijn geen zeldzaamheid; veel van de gezichtjes hebben iets dat de aandacht trekt. Sommige toeschouwers van het groote publiek komen er dikwijls. Zij maken gewoonlijk een praatje met de kinderen op deze of gene bepaalde plaats aan tafel, en blijven daar staan om even tot de kinderen voorover te buigen terwijl zij hun toespreken. Wij willen geen afbreuk doen aan hun vriendelijk hart, door de opmerking, dat het meestal bij die kinderen plaats heeft, die in het algemeen eene aantrekkingskracht hebben. De eentonigheid der lange ruime zalen en van de dubbele rij gezichtjes wordt eenigszins veraangenaamd door die afwisseling, al is zij nog zoo gering.

Eene gesluierde dame, die zonder gezelschap is, beweegt zich onder de andere toeschouwers. Het schijnt dat de nieuwsgierigheid of de gelegenheid haar nog nooit hierheen heeft gevoerd. Zij schijnt eenigszins ontroerd door hetgeen zij ziet, en zij loopt met aarzelanden tred en onrustige bewegingen om de tafels heen. Eindelijk komt zij aan de eetzaal voor de jongens. Die wordt zóóveel minder bezocht dan die voor de meisjes, dat er niemand in was, toen zij er in keek.

Doch juist bij dien ingang stond eene bejaarde vrouw, eene opzichteres of kindermoeder. Tot deze richtte de dame de natuurlijke vragen: "Hoeveel jongens zijn er? Op welken leeftijd verlaten zij gewoonlijk het gesticht? Openbaren zij wel eens lust om op zee te gaan?" De toon wordt al zachter en zachter, totdat de dame eindelijk vraagt: "Wie van hen is Walter Wilding?"

De vrouw schudt haar hoofd. — Tegen de regels.

"Weet gij wie van hen Walter Wilding is?"

De vrouw gevoelt dat de dame haar zoo scherp onderzoekend aankijkt, dat zij hare eigene oogen neerslaat, uit vrees, dat zij ze onwillekeurig naar de richting wenden zal, die het verraden mocht.

"Ja wel, ik weet wie Walter Wilding is; maar het is verboden de namen van de kinderen bij de menschen te noemen."

"Maar gij kunt hem mij wijzen zonder iets te zeggen."

De hand der dame zoekt bedaard de hand der vrouw. Een oogenblik zwijgens.

"Ik zal om de tafels heen loopen," sprak nu de kindermoeder, schijnbaar zonder het woord tot haar te richten. "Volg mij met uwe oogen. De jongen, bij wien ik blijf staan en dien ik aanspreek, is het niet. Maar de jongen

dien ik aanraak, is Walter Wilding. Zeg nu niets meer en ga wat verder op."

De dame geeft snel aan den wenk gehoor, gaat de zaal dieper in en kijkt rond. Na verloop van eenige oogenblikken begint de vrouw statig en officieel de buitenste rij tafels om te loopen, beginnende aan hare linkerhand. Zij gaat de geheele rij langs, keert om en gaat langs de binnenrij weder terug. Zij kijkt als terloops en onwillekeurig naar de richting waar de dame staat, blijft staan, buigt voorover en zegt iets. De knaap, dien zij aanspreekt, richt zijn hoofd op en antwoordt. Goedhartig en luchtig legt zij, al luisterende naar hetgeen hij zegt, hare hand op den schouder van den knaap die aan zijne rechterzijde zit. Opdat het gebaar wel opgemerkt worde, houdt zij hare hand op den schouder terwijl zij weder spreekt, en klopt er een paar malen op eer zij heengaet. Zij zet haar gang langs de tafels voort, zonder iemand anders aan te raken, en gaat de zaal uit door eene deur aan het andere eind der zaal.

Het eten is afgeloopen en nu loopt de dame insgelijks de rij tafels langs, aan hare linkerhand beginnende, de geheele zaal door, keert insgelijks om en komt langs de binnenzijde terug. Inmiddels zijn er, gelukkig voor haar, meer menschen binnengekomen en staan hier en daar in de zaal verspreid. Zij slaat haar sluier op, en stilstaande bij den knaap dien de vrouw heeft aangeraakt, vraagt zij hoe oud hij is. "Ik ben twaalf, mevrouw," antwoordde hij, en kijkt haar met zijn heldere oogen aan.

"Zijt ge wel en tevreden hier?"

"Ja mevrouw."

"Moogt ge dit lekkers van mij hebben?"

"Als gij het mij geeft, ja mevrouw."

Terwijl de dame diep vooroverbuigt om het hem te geven, raakte zij de wang van den knaap met haar voorhoofd en hare haren aan. Daarop slaat zij haar sluier weder neer en zet haar weg voort, zonder om te zien.

EERSTE BEDRIJF.

HET GORDIJN GAAT OP.

Op een pleintje in de City te L o n d e n, dat geen uitweg bood voor rijtuigen en voetgangers; een pleintje waarin eene steile glibberige en bochtige zijstraat doorliep, die de T o w e r s t r a a t met den Middlesexoever van de Teems verbindt, was het kantoor van Wilding en Compagnie, handelaars in wijnen. Waarschijnlijk schimpenderwijs, wegens den lastigen weg, droeg de straat, op het punt waar men naar den rivierkant kon inslaan (als men lust had om zich bloot te stellen aan den stank), den naam van Nekbreektrap. Het pleintje zelf was in

den ouden tijd reeds Kreupelhoek gedoopt geworden.

Reeds jaren voor het jaar achttienhonderd een en zestig was de steiger bij de Nekbreektrap in onbruik geraakt met het veer waar men zich voorheen liet overzetten. De glibberige kleine steiger was door een langzaam proces van zelfmoord in de rivier gezonken en twee of drie stompjes van palen en een verroeste ijzeren ring waren alles wat er van de voormalige glorie van de Nekbreektrap was overgebleven. Nu en dan kwam er nog eene enkele schuit met steenkolen aan den voormaligen steiger en dan kwamen er lossers als uit de modder opdagen, brachten de lading hier of daar in de buurt, gingen weer weg en verdwenen. Doch het grootste vertier van de Nekbreektrap ontstond uit de verzending van kruiken en flesschen, ledig of vol, van en naar de kelders van Wilding en Compagnie, handelaars in wijnen. Zelfs die verzendingen kwamen slechts zelden voor, en drie vierden van de keeren dat het hoog water was, kwam de vuile, gemeene, modderige rivier eenzaam tegen den verroesten ring sijpelen en likken, alsof zij van den Doge en de Adriatische zee had gehoord en met den grooten instandhouder van hare vuilheid, den Hoogedelachtbaren Lord Mayor, wilde trouwen.

Ongeveer tweehonderd vijftig ellen rechtsop, aan de rechterhand wanneer men van de lager liggende Nekbreektrap kwam, lag de bovengemelde Kreupelhoek. Er stond eene pomp in dien Kreupelhoek en er stond een boom in den Kreupelhoek. De geheele Kreupelhoek behoorde aan Wilding en Compagnie, handelaars in wijnen. Hunne kelders lagen er onder en hun huis verhief er zich boven. Het was een aanzienlijk huis geweest in de dagen toen er nog kooplieden in de City woonden, en het had een deftige luifel, zonder zichtbaren steun, boven de stoep, als het klankbord boven een ouden kathedraal. Er waren ook een aantal lange smalle vensters, die zoodanig in den ernstigen gevel van gebakken steen waren aangebracht, alsof het te doen geweest ware om het symmetrisch leelijk te maken. Ook was er een torentje op het dak met een klokje er in.

"Als een man van vijf en twintig jaar zijn hoed kan opzetten en zeggen dat die hoed den eigenaar dekt van dit huis en de zaak, die in dit huis gedreven wordt, vind ik, mijnheer Bintrey, dat hij, zonder zich te willen verheffen, alle reden heeft om dankbaar te zijn. Ik weet niet hoe gij er over denkt; maar zoo denk ik er over."

Zoo sprak Walter Wilding tot zijn notaris, in zijn eigen kantoor. Hij nam zijn hoed van den kapstok om de daad bij het woord te voegen en hing hem weer op nadat hij dat gedaan had, om de zedigheid niet te overdrijven.

De heer Walter Wilding was iemand met een

onschuldig, openhartig, zonderling gelaat, met eene in het oog loopende roode en witte tint, en eene te zwaarlijvige gestalte voor zulk een jongmenschen; hij had er eene kloeke lengte bij. Hij had krullend bruin haar en innemende, helderblauwe oogen. Hij was een zeer spraakzaam man: een man, wiens woordenrijkheid een onbedwingbare stroom van tevredenheid en dankbaarheid was. De heer Bintrey daarentegen was een voorzichtig man, met schitterende kralen van oogen in een groot overhangend kaal hoofd en die inwendig doch innig plezier had in die comische openheid van taal en hand en hart.

„Ja,” antwoordde de heer Bintrey. „Ja. Ha, ha!”

Er stonden eene karaf, twee wijnglazen en een bordje met biscuits op den lessenaar.

„Smaakt u die portwijn, van vijf en veertig jaar oud?” vroeg de heer Wilding.

„Of hij smaakt!” herhaalde de heer Bintrey. „Dat geloof ik, meneer!”

„Hij is uit den besten hoek van onzen besten vijf-en-veertiger, hernam de heer Wilding.

Hij lachte nog eens terwijl hij zijn glas omhoog hield en den wijn bekeek, om het allerkluchtigste denkbeeld van zulken wijn te schenken.

„En nu hebben wij alles in orde, geloof ik, mijnheer Bintrey,” hernam Walter Wilding, met een kinderlijk genot in het spreken over zaken.

„Alles in orde,” herhaalde Bintrey.

„Een compagnon...”

„Een compagnon,” herhaalde Bintrey.

„De advertentie voor eene huishoudster geplaatst.”

„De advertentie voor eene huishoudster geplaatst,” herhaalde Bintrey; à propos: in persoon te Kreupelhoek, Groot Towerstraat, tussehen tien en twaalf, morgen.”

„Al de zaken van mijne lieve moeder vereffend...”

„Vereffend,” herhaalde Bintrey.

„En al de rekeningen betaald.”

„En al de rekeningen betaald,” herhaalde Bintrey, met een lach, waarschijnlijk wegens de zonderlinge omstandigheid, dat alles zonder eene enkele aanmerking was voldaan.

„Het spreken over mijne lieve moeder,” ging de heer Wilding voort, met de oogen vol tranen, welke hij terstond met zijn zakdoek afveegde, „maakt mij nog altijd tot een kind. Gij weet hoe ik haar heb liefgehad; zij (haar notaris) weet hoe zij mij bemind heeft. Wij hebben elkaar de innigste moeder- en kinderliefde toegedragen, en wij hebben nooit een oogenblik van verdeeldheid of ongenoegen gekend, van den tijd af dat zij mij tot zich genomen heeft. Dertien jaren in het geheel. Dertien jaren onder mijn moeders dak, mijnheer Bintrey, en acht daarvan haar erkende zoon! Gij kent de geschiedenis beter dan ieder ander, mijnheer!” De heer Wilding

snikte en droogde zijne oogen, zonder dat hij moeite deed om zijne tranen te verbergen, terwijl hij sprak.

De heer Bintrey savoureeerde zijn comischen port en zeide, nadat hij eene teug door zijn mond had laten rollen: „Ik ken de geschiedenis.”

„Mijne lieve moeder is schandelijk bedrogen geworden en heeft bitter geleden, mijnheer Bintrey,” ging de wijnkooper voort. „Doch daarvan heeft zij nooit een woord gerept. God alleen weet door wien en onder welke omstandigheden zij bedrogen werd. Mijne moeder heeft haar verrader nooit verraden.”

„Zij had zich dit eenmaal voorgenomen,” antwoordde de heer Bintrey en liet den wijn nog eens tegen zijn verhemelte gaan, „en zij kon zwijgen.” Hier voegde een spotachtig flikkeren van zijne oogen er duidelijk bij: „Een duivelsche boel beter dan zij ooit zult kunnen.”

„Eert uw vader en uw moeder,” ging de heer Wilding voort, snikkende, onder het aanhalen van de tien geboden, „opdat uwe dagen verlengd worden in het land dat de Heer uw God u geeft.” Toen ik in het gesticht was, mijnheer Bintrey, begreep ik volstrekt niet hoe ik het ooit doen kon, en vreesde dat mijne dagen kort zouden zijn in het land. Maar later heb ik mijne moeder hoog en innig leeren eeren. En zoo eer ik hare nagedachtenis. Zeven gelukkige jaren, mijnheer Bintrey,” ging de heer Wilding voort, nog altijd onder dat kinderlijk snikken en hetzelfde tranenstorten, dat hij zich niet schaamde, „heeft mijne moeder mij als leerling geplaatst bij mijne voorgangers in deze zaak: Pebbleson en Neef. Hare liefderijke zorg deed mij als leerling aannemen in de wijnkoopers-vereeniging en maakte mij later lid dier vereeniging en... en alles wat de beste moeder voor haar kind verlangen kon. Toen ik meerderjarig werd, liet zij haar aandeel in deze zaak op mij overschrijven; later kocht zij er Pebbleson en Neef uit en liet Wilding en Cie. in plaats van die firma op den gevel schilderen; zij liet mij alles na wat zij bezat, behalve den ring dien zij draagt. En nu is zij dood,” riep hij, met eene nieuwe uitstorting van liefderijk gevoel. „Het is nog niet veel meer dan een half jaar geleden sedert zij in den Hoek kwam en met hare eigen oogen op de deurpost las: Wilding en Cie., Handelaars in wijnen. En nu is zij dood!”

„Het is jammer. Maar het is het gewone lot van ons stervelingen, mijnheer Wilding,” antwoordde de heer Bintrey. „Vroeger of later moeten wij allen heengaan.” En hij liet, met een genotrijken zucht, zijn vijf en veertig jaar ouden port den weg van al het verderfelijke gaan.

„En nu, mijnheer Bintrey,” ging de heer Wilding voort, terwijl hij zijn zakdoek in zijn zak stak en zijne wimpers met zijne vingers gladstreek, „nu ik mijne lieve moeder (tot wie mijn

hart op eene geheimzinnige wijze door de natuur werd aangetrokken toen ik aan ons zondagsmaal in het gesticht zat en zij mij voor het eerst, als eene vreemde dame, aansprak niet meer kan eeren en liefhebben, kan ik althans toonen dat ik er mij niet voor schaam dat ik een vondeling geweest ben, en dat ik, die nooit een eigen vader gekend heb, een vader wil zijn voor al mijne onderhoorigen. Daarom," ging Wilding voort, zich opwindende in zijn woordenvloed, „daarom heb ik eene door en door goede huishoudster noodig, die het bestuur kan op zich nemen van dit huis van Wilding en Cie., handelaars in wijnen, Kreupelhoek; zoodat ik er eenigermate de oude betrekking tusschen patroons en onderhoorigen in herstellen kan! Zoodat ik wonen kan op de plaats waar mijn geld verdiend wordt! Zoodat ik dagelijks aan het hoofd van eene tafel kan zitten, waaraan de menschen, die ik in mijn dienst heb, gezamenlijk eten, en zoodat wij allen van dezelfde gebraden en gekookte spijzen kunnen eten en hetzelfde bier kunnen drinken! Zoodat al mijne onderhoorigen met mij onder hetzelfde dak kunnen slapen. Zoodat wij allen te zamen . . . pardon, mijnheer Bintrey, maar daar komt dat oude suizen in mijn hoofd weer terug; zoudt gij zoo goed willen zijn mij naar de pomp te brengen?"

Verontrust over het hooge rozerood van zijn cliënt, bracht de heer Bintrey hem, zonder een oogenblik te verzuimen, naar het pleintje. Dat ging trouwens gemakkelijk, want het kantoor, waarin zij te zamen hadden gepraat, kwam er op uit, aan den eenen kant van het huis. Daar gekomen, ging de notaris dapper aan het pompen, gehoorzaam aan den wenk van zijn cliënt, en deze waschte zich gelaat en hoofd met beide handen en nam eene flinke teug. Na die middelen te hebben aangewend, zeide hij dat hij veel beter was.

„Gij moet u zoo niet door uwe goede voornemens laten opwinden," vermaande Bintrey, toen zij naar het kantoor terugkeerden, waar de heer Wilding zich afdroogde aan een handdoek die achter de deur hing.

„Neen, neen. Dat zal ik niet meer doen," antwoordde hij, achter den handdoek uitkijkende. „Ik zal het niet meer doen. Ik ben toch niet in de war geweest, wel?"

„Volstrekt niet. Gij spreekt zeer duidelijk."

„Waar ben ik gebleven, mijnheer Bintrey?"

„Gij zijt gebleven bij . . . maar ik zou mij nu niet opwinden, als ik u was, door er nu terstond weer over te beginnen."

„Ik zal er op passen. Waar begon het suizen in mijn hoofd, mijnheer Bintrey?"

„Bij gebraden en gekookte spijzen en bier," antwoordde de notaris, „bij het slapen onder één dak en allen te zamen."

„O ja! En allen te zamen suizingen in het hoofd..."

„Weet gij wel dat ik mij niet zoo door mijne goede voornemens zou laten opwinden, als ik u was," vermaande de notaris nogmaals, bezorgd. „Zullen wij de pomp nog eens te baat nemen?"

„Niet noodig, niet noodig. Het is alweer over, mijnheer Bintrey. En allen te zamen één gezin uitmaken! Ziet ge, mijnheer Bintrey, ik ben in mijne kindsheid niet aan dat soort van individueel leven gewoon geweest, dat de meeste menschen, min of meer, in hunne kinderjaren geleid hebben. Na dien tijd ben ik geheel opgegaan in mijne lieve moeder. Nu ik haar verloren heb, gevoel ik zelf dat ik meer geschikt ben om deel van een lichaam uit te maken dan geheel op mij zelven te staan. Met mijne onderhoorigen samen te wonen en goed voor hen te zorgen en hen aan mij te hechten, heeft iets aangenaams en iets patriarchaals voor mij. Ik weet niet hoe gij er over denkt, mijnheer Bintrey, maar zoo denk ik er over."

„Ik heb geen belang bij de zaak, maar gij wel," antwoordde de heer Bintrey. „Het doet er dus weinig toe hoe ik er over denk."

„Ik vind het nuttig, heerlijk, gelukkig!"

„Waarachtig," vermaande de notaris weder; „ik zou mij niet opw..."

„Dat zal ik ook niet doen. — Dan hebben wij Händel."

„Dan hebben we Wien?" vroeg Bintrey.

„Händel, Mozart, Haydn, Kent, Purcell, doctor Arne, Greene, Mendelssohn. Ik ken al die koorgezangen van buiten. Zij zijn in de collectie in de kapel van het Gesticht. Waarom zouden wij ze niet samen kunnen leeren?"

„Wie zouden samen leeren?" vroeg de notaris, eenigszins kortaf.

„Patroon en onderhoorigen."

„O, ja wel! ja wel!" hernam Bintrey veel zachter; hij scheen half verwacht te hebben dat het antwoord geweest zou zijn: Notaris en cliënt. „Dat is iets anders."

„Volstrekt niets anders, mijnheer Bintrey! Precies hetzelfde. Een deel van ons onderling verbond. Wij zullen een koor vormen in een of ander kerkje hier bij den Hoek, en als we's zondags samen met lust gezongen hebben, zullen wij naar huis gaan en samen met smaak gaan eten. Wat mij nu na aan het hart ligt, is de zorg onmiddellijk dat stelsel in werking te brengen, zoodat mijn nieuwe compagnon het gevestigd vindt, als hij in de zaak komt."

„Veel geluk er mee!" riep Bintrey, opstaande. „Ik wensch u allen mogelijken voorspoed! Moet Jozef Ladle ook deel nemen in Händel, Mozart, Haydn, Kent, Purcell, doctor Arne, Greene en Mendelssohn?"

„Dat hoop ik."

„Ik wensch er hun allen geluk mee," antwoordde Bintrey, hartelijk „Goedendag, mijnheer."

Zij gaven elkander de hand en scheidden.

Daarop kwam (na eerst met de knokkels getikt te hebben), door eene communicatie-deur tusschen het kantoor van den heer Wilding en dat waarin zijne klerken zaten, de eerste pakhuisknecht van Wilding en Cie, handelaars in wijnen, en de eerste pakhuisknecht van Pebbleson en Neef, de Jozef Ladle binnen, over wien de heeren een oogenblik te voren gesproken hadden. Hij was een zwaar man, langzaam in zijne bewegingen, vande slepersoort in de menschelijke architectuur, gekleed in een rimpelig pak en schootsvel, naar het scheen eene compositie van matwerk en rhinocerossenvel.

„Van dat eten en wonen onder hetzelfde dak gesproken, jongeheer Wilding,” begon hij.

„Nu, Jozef?”

„Voor mij zelf gesproken, jongeheer Wilding, — ik heb nooit voor een ander gesproken en dat doe ik nog niet — ik vraag geen voedsel en ook nog geen dak. Maar als gij mij eten en dak wilt geven, dan zeg ik, gij kunt mij krijgen. Ik kan zoo goed eten als een ander. Het kan mij weinig schelen waar ik eet, en dat nog zoo veel niet als hoeveel ik eet. Zullen ze allen hier in huis wonen, jongeheer Wilding? De twee andere pakhuishazen, de drie sjouwers, de beide leerlingen en de andere knechts?”

„Ja, ik hoop dat wij allen te zamen één gezin zullen uitmaken, Jozef.”

„Ik hoop dat zij dat doen zullen,” antwoordde Jozef.

„Zij? Zeg liever wij, Jozef.”

Jozef Ladle schudde zijn hoofd. „Verwacht van mij niet dat ik er „wij” van maken zal, jongeheer Wilding, niet op mijne jaren en onder omstandigheden die mijn karakter gevormd hebben. Als Pebbleson en Neef tegen mij zeiden: „Zet toch wat vroolijker gezicht, Jozef,” heb ik hun menigmaal geantwoord: „Heeren, dat is goed en wel voor u, die gewoon geweest zijt wijn in uwe lichamen op te nemen door het gezellige kanaal van uwe kelen; gij kunt vroolijke gezichten zetten; maar,” zeide ik, „ik ben gewoon geweest mijn wijn door de poriën van mijne huid, naar binnen te krijgen, en als hij langs dien weg inkomt, heeft hij eene andere uitwerking. Dan werkt hij neerdrukkend. Het is een groot onderscheid, heeren,” zeide ik tegen Pebbleson en Neef, „of men zijn glas vult in eene eetzaal met een hiep hoera en een jolig: „Daar ga je,” dan of men zich zelf door de poriën met wijn vult in een lagen donkeren kelder, in een duffe atmosfeer. Er is een groot onderscheid tusschen wijn die borrelt en wijn die als damp naar binnen gaat,” zeide ik tegen Pebbleson en Neef. En dat is het. Ik heb mijn leven in pakhuizen gesleten en heb de zaken behartigd. En wat is er het gevolg van? Ik ben zoo dof als er één leeft, gij zult niet licht een doffer mensch vinden dan ik ben; evenmin mijne weerga in melancholie. De menschen hebben

mooi zingen: „Vul dan de glazen, Iedere dropel, Die er in tintelt, Jaagt van uw voorhoofd Een rimpel van zorg.” Och, ja wel, het zal wel zoo wezen. Maar laat ze eens onder den grond door hunne poriën den wijn inkrijgen als ze er geen trek in hebben!”

„Het spijt mij dat ik dat hoor, Jozef. Ik had gehoopt dat gij bij de zangklasse in huis zoudt komen.”

„Ik, meneer? Neen, neen, jongeheer Wilding, gij zult Jozef Ladle niet zien wroeten in de muziek. Eene eetmachine, mijnheer, dat is wat ik zijn zal, als ik niet in de kelders ben, maar die is tot uw dienst, als gij zoo iemand in uw huis begeert.”

„Dat doe ik, Jozef.”

„Dan is het afgepraat, meneer. Het woord van den patroon is mijne wet. En denkt gij jongenheer George Vendale als compagnon in de oude zaak te nemen?”

„Ja Jozef.”

„Dat is alweer eene verandering, niet waar? Maar verander den naam van de firma niet weer. Doe het niet, jongeheer Wilding. Het was al ongelukkig genoeg dat gij er u zelf en Cie. van gemaakt hebt. Het was veel beter dat het Pebbleson en Neef gebleven was, die hebben altijd geluk gehad. Men moet nooit den naam van eene firma veranderen als het er goed mee gaat, meneer.”

„Ik ben in alle geval niet van plan den naam van het huis weer te veranderen, Jozef.”

„Dat doet mij plezier, goedendag, jongeheer Wilding. — Maar gij hadt vrij wat beter gedaan,” mompelde Jozef Ladle, onverstaanbaar, terwijl hij de deur sloot en zijn hoofd schudde, „met den naam te laten zooals hij was. Gij hadt veel liever het geluk van eene firma moeten naloopen dan er een schotje voor te steken.”

DE HUISHOUDSTER TREEDT OP.

Den volgenden morgen zat de wijnkooper in zijne eetkamer, om de sollicitanten te ontvangen, die naar den vacanten post in zijn huis kwamen dingen. Het was een ouderwetsch, met eikenhout beschoten vertrek; de paneelen waren met in hout gesneden bloemfestoenen versierd; op den eikenhouten vloer lag een versleten smirnaasch tapijt en er stonden donkere mahoniehouten meubelen, die allen dienst gedaan en geblonken hadden onder de firma Pebbleson en Neef. De groote buffetkast had bij menig officieel diner gediend, dat door Pebbleson en Neef aan hunne klanten gegeven werd, bij wijze van schelvisch om kabeljauw te vangen, en de schrandere driekantige bordenwarmer, die zoo groot was dat hij juist de geheele breedte van den haard besloeg, hield de wacht boven een

carcophagvormig keldertje, dat indertijd menig dozijn flesschen geborgen had. Doch het blozende mannetje met zijn staartpruijkje, wiens portret boven het buffet hing (en waaraan men zag dat het bepaald Pebbleson en bepaald niet Neef moest voorstellen), was naar eene andere sarcophaag verhuisd, en de bordenwarmer was even koud geworden als hij zelf. Zoo ook schenen de goud- en zwarte griffioenen, die de candelabres ondersteunde met zwarte balletjes in hunne monden en bevestigd aan vergulde kettinkjes, op hun oudendag allen lust tot balspelen verloren te hebben, en treurig hunne ketenen te laten zien, met de zendelingachtige vraag of zij nu nog geene emancipatie verdiend hadden, en of zij dan geene griffioenen en broeders waren!

Die zomermorgen was zulk een Columbus van een morgen, dat hij KREUPELHOEK ontdekte. Het licht en de warmte drongen door de open ramen en verhelderden het portret eener dame, dat boven den schoorsteenmantel hing, het eenige andere sieraad aan de wanden.

„Mijne moeder op vijf en twintig,” dacht Wilding, terwijl zijne oogen vol verrukking het licht op het gelaat van het portret volgden, „hang ik hier, zoodat ieder, die hier komt, mijne moeder in hare jeugd en hare schoonheid kan bewonderen. Mijne moeder op haar vijftigste hang ik in mijne kamer, voor mij alleen, als eene heilige gedachtenis. — O, zijt gij daar, Jarvis?”

Die laatste woorden golden een klerk, die aan de deur getikt had en nu zijn hoofd naar binnen stak.

„Ja, mijnheer. Ik wilde u maar waarschuwen dat het over tien is en er verscheiden juffrouwen in het kantoor zijn.”

„Lieve Hemel!” riep de wijnkooper, wiens rood nog rooder en wiens wit nog witter werd dan gewoonlijk. „Zijn er zooveel? Verscheidene zegt ge! Dan moest ik maar beginnen eer er nog meer komen. Ik zal ze een voor een ontvangen, Jarvis, te beginnen met die het eerst gekomen is.”

Hij zette zich schielijk in een grooten stoel voor de tafel neder, achter een grooten inktkoker, nadat hij eerst nog een stoel aan de overzijde der tafel gezet had, vlak tegenover de plaats waar hij zelf zat; zoo begon de heer Wilding zenuwachtig aan de taak die voor hem lag.

Hij had de spitsroede door te loopen, welke men bij zulke gelegenheden meer doorloopt. Er waren de gewone soort van onaangename juffrouwen en de gewone soort van al te lieve juffrouwen. Er waren weduwen die hem, als boekaniërs, kwamen overweldigen; zij knepen paraplu's onder hare armen alsof h ij de paraplu was en alsof zij hem al beethadden. Er waren hoogmoedige jonge dames, die beter dagen ge-

kend hadden en voorzien waren van geestelijke getuigschriften van hare rechtzinnigheid, alsof hij Petrus met de Sleutels ware. Er waren mooie jonge dames, die kwamen om met hem te kunnen trouwen. Er kwamen huishoudsters van professie, die, als gepensioneerde officieren, hem de geheele huiselijke exercitie lieten doorloopen in plaats van zich zelve te ondervragen. Er waren kwijnende, sukkelende dames, voor wie salaris minder vereischte was dan al de geriefelijkheden van een gasthuis. Er waren gevoelige dames, die in tranen uitbarstten zoodra zij aangesproken werden en die met glazen koud water weder bijgebracht moesten worden. Dan kwamen er twee tegelijk; de ééne zeer geschikt en de andere uiterst ongeschikt, van wie de geschikte alle vragen hoogst voldoende beantwoordde, totdat het eindelijk bleek dat zij eigenlijk niet voor zich solliciteerde, maar slechts de vriendin was van de ongeschikte, die er met een gloeiend gezicht, stom, en naar het scheen beleedigd, bij stond.

Eindelijk, toen de moed den goedhartigen, eenvoudigen wijnkooper begon te ontzinken, kwam er eene sollicitant binnen, die ten eenenmale van al de andere verschilde. Eene vrouw van misschien vijftig jaar, doch die er jonger uitzag; met een gelaat waarop kalme opgeruimheid te lezen stond en manieren die eene groote gelijkmatigheid van humeur beloofden. Er was niets in hare kleeding dat men veranderd zou gewenscht hebben. Niets in hare stille bedaalde manieren dat tegenstond. Niets kon beter in harmonie geweest zijn met beiden, dan hare stem, toen zij op de vraag: „Welken naam mag ik het genoegen hebben op te schrijven?” antwoordde: „Ik heet Sara Goudstroo. Mijn man is al jaren dood en ik heb geen kinderen.”

Geen van de anderen had zoo goed de weinige vragen beantwoord welke de wijnkooper op die eerste liet volgen. De stem klonk den heer Wilding zoo aangenaam in de ooren, terwijl hij zijne aantekeningen maakte, dat hij het opzettelijk langzaam deed. Toen hij weder opkeek, had juffrouw Goudstroo natuurlijk hare oogen door het vertrek laten dwalen, en wendde ze nu weder van den schoorsteen af, naar hem. Men zag aan hare oogen dat zij gereed was om zich zonder aarzeling te laten ondervragen en oprecht te antwoorden.

„Mag ik u nog eenige vragen doen?” vroeg de bescheiden wijnkooper.

„Zeker, mijnheer. Daarvoor ben ik gekomen.” „Hebt gij al meer den post van huishoudster waargenomen?”

„Eens. Ik ben twaalf jaar huishoudster geweest bij eene weduwe, van den tijd af toen ik mijn man verloren heb. Zij was sukkelend en nu is zij gestorven; daarom ben ik in den rouw.”

„Zij heeft u ongetwijfeld de beste getuigschriften achtergelaten?” vroeg de heer Wilding.

„Ik hoop dat ik zeggen mag de beste. Ik heb, om moeite en tijd te sparen, den naam en het adres van hare executeuren opgeschreven en bij mij gestoken.” En zij legde een kaartje op de tafel.

„Gij herinnert mij zonderling aan manieren en een toon van spreken die ik vroeger gekend moet hebben, juffrouw Goudstroom. Niet aan iemand in het bijzonder; dat weet ik zeker, dunkt mij; ik kan mij niet te binnen brengen wat het eigenlijk is waaraan gij mij doet denken; het is iets dat over al uwe manieren ligt: ik kan er gerust bijvoegen iets aangenaams.”

Zij glimlachte toen zij antwoordde: „Dat doet mij in alle geval genoeg, mijnheer.”

„Ja,” hernam de wijnkooper, peinzend die laatste woorden herhalende, terwijl hij zijne toekomstige huishoudster aankeek; „iets vriendelijks en aangenaams. Meer kan ik mij niet te binnen brengen. Het gebeugen heeft somtijds veel van een half vergeten droom. Ik weet niet hoe gij daarover denkt; maar zóó komt het mij voor.”

Waarschijnlijk dacht juffrouw Goudstroom er eveneens over; zij stemde althans bedoord toe. Daarop stelde de heer Wilding haar voor dat hij zich onmiddellijk in betrekking zou stellen tot de heeren wier naam op het kaartje stond; eene procureursfirma in Doctor's Commons. Juffrouw Goudstroom nam dankbaar het voorstel aan. Wyl Doctor's Commons niet veraf lag, opperde de heer Wilding de mogelijkheid, dat juffrouw Goudstroom, laat zien, over drie uren eens zou terugkomen. Juffrouw Goudstroom werd (op hare eigene, zeer billijke voorwaarden) tot huishoudster aangenomen, om den volgenden dag te komen en haar post in Kreupelhoek te komen aanvaarden.

DE HUISHOUDSTER SPREEKT.

Den volgenden dag kwam juffrouw Goudstroom de huishouding op zich nemen.

Nadat de nieuwe huishoudster hare kamer in orde gebracht had, zonder de dienstboden lastig te vallen of tijd te verbeuzelen, kwam zij bij haar nieuwen meester om hare instructies te vragen. De wijnkooper ontving juffrouw Goudstroom in de eetkamer, waar hij haar den vorigen dag ontvangen had, en nadat de voorafgaande beleefdheden van weerszijden gewisseld waren; namen beiden plaats om over de belangen des huizes te praten.

„En het eten, mijnheer?” vroeg juffrouw Goudstroom. „Heb ik voor weinig of voor veel personen te zorgen?”

„Als ik een zeker ouderwetsch plan kan uitvoeren, dat ik bedacht heb, zult gij er voor veel te zorgen hebben. Ik heb niemand in de wereld, juffrouw, en ik hoop met al mijne onderhoorigen te leven alsof zij leden van mijne familie waren. Tot zoolang hebt gij alleen voor mij te zorgen en voor den nieuwen compagnon, dien ik ieder oogenblik wacht. Over de gewoonten van mijn compagnon kan ik niet oordeelen. Maar mij zelve kan ik beschrijven als iemand die zeer geregeld leeft; ik heb een regelmatigen eetlust, zoodat gij altijd vooraf weten kunt hoeveel gij voor mij noodig hebt.”

„En het ontbijt, mijnheer?” vroeg juffrouw Goudstroom; „is er ook iets bijzonders...” Zij aarzelde en liet haar volzin onvoltooid. Zij wendde langzaam hare oogen van den heer Wilding af en keek naar den schoorsteen. Ware zij eene minder uitmuntende, minder ervaren huishoudster geweest, dan zou de heer Wilding zich hebben kunnen voorbeelden, dat hare aandacht reeds begon af te dwalen bij het begin van hun onderhoud.

„Ik ontbijt om acht uur,” hernam hij. „Het is een van mijne deugden, dat gebraden spek mij nooit tegenstaat, en een van mijn ondeugden is, dat ik altijd de verschheid van eieren wantrouw.”

Juffrouw Goudstroom keek hem aan; hare aandacht was nog altoos eenigszins verdeeld tusschen hem en den schoorsteen. „Ik ontbijt met thee,” ging de heer Wilding voort, „en ik ben misschien wat te precies op den tijd dien zij gezet mag zijn eer ik er van drink. Als mijne thee te lang trekt...”

Nu bleef hij op zijne beurt steken zonder den volzin te voltooien. Ware hij niet met zulk eene allerbelangrijkste quaestie vervuld geweest als zijn ontbijt, dan zou juffrouw Goudstroom zich hebben kunnen verwonderen, omdat zijne aandacht reeds afdwaalde bij het begin van hun onderhoud.

„Als uwe thee te lang trekt, mijnheer?” herhaalde de huishoudster op beleefden toon den afgebroken draad van haar heer weer opvallende.

„Als mijne thee te lang trekt,” herhaalde de heer Wilding werktuiglijk, terwijl zijn geest al verder en verder afdwaalde van zijn ontbijt en hij zijne oogen hoe langer zoo onderzoekender op zijne huishoudster richtte... „Als mijne thee... Heer, Heer, juffrouw Goudstroom, wat is het toch voor wijze en toon van spreken waaraan gij mij doet denken. Het valt mij vandaag nog sterker op dan toen ik u gisteren zag. Wat kan het toch zijn?”

„Ja, wat kan het zijn?” herhaalde juffrouw Goudstroom.

Zij dacht blijkbaar aan iets anders terwijl zij die woorden uitsprak. De wijnkooper, die haar nog altijd onderzoekend aankeek, merkte op dat hare oogen weder naar den schoorsteen dwaalden.

Zij waren op het portret zijner moeder gericht, dat daar hing, en zij keek er naar met dat onmerkbare fronsen der wenkbrauwen, dat soms door eene bijna onwillekeurige inspanning van het geheugen te voorschijn geroepen wordt. De heer Wilding zeide :

„Mijne moeder, toen zij vijf en twintig jaar oud was.”

Juffrouw Goudstroom dankte hem met eene hoofdbeweging, dat hij zich de moeite gaf haar uit te leggen wie dat portret voorstelde, en zeide met verhelderd voorhoofd dat het eene zeer mooie vrouw was.

De heer Wilding verviel daarop weder in zijne peinzende houding en deed nogmaals moeite om de verloren herinnering terug te krijgen, die zoo onafscheidelijk en toch zoo onverklaarbaar met de stem en de manieren zijner huishoudster samenhang.

„Neem mij niet kwalijk dat ik u iets vraag dat niets met mij of mijn ontbijt te maken heeft,” zeide hij. „Mag ik u vragen of gij ooit eene andere betrekking dan die van huishoudster hebt bekleed?”

„O ja, mijnheer. Mijne eerste betrekking was die van kindermisje in het Gesticht voor Vondelingen.”

„Wel, dan is het dat!” riep de wijnkooper, zijn stoel achteruitschuivende. „Waarachtig, uwe manier van doen doet mij weer denken aan de hare!”

Juffrouw Goudstroom keek hem verbaasd aan, kreeg eene kleur, bedwong zich, sloeg hare oogen op den grond en bleef onbeweeglijk en zwijgend zitten.

„Wat scheelt u?” vroeg de heer Wilding.

„Begrijp ik u wel, dat gij in het Gesticht voor Vondelingen geweest zijt, mijnheer?”

„Zeker. Ik schaam mij volstrekt niet daarvoor uit te komen.”

„Onder den naam dien gij nu draagt?”

„Onder den naam van Walter Wilding.”

„En die dame...” Juffrouw Goudstroom bleef eensklaps steken en keek naar het portret, met een blik die onmiskenbaar onrust verried.

„Gij bedoelt mijne moeder,” viel de heer Wilding haar in de rede.

„Uwe... moeder,” herhaalde de huishoudster, een weinig gedwongen; „heeft zij u dus uit het Gesticht genomen? Op welken leeftijd, mijnheer?”

„Toen ik tusschen de elf en twaalf jaren oud was. Het is een romantisch avontuur, juffrouw Goudstroom.”

Daarop vertelde hij hoe de dame hem aangesproken had, terwijl hij op dien zondag met de andere jongens in het Gesticht aan tafel zat, en alles wat daarop gevolgd was, op de hem eigen onschuldige openhartige wijs.

„Mijne arme moeder had mij niet kunnen ontdekken,” voegde hij er bij, „als zij niet een van de kindermoeders tegengekomen was die mede-

lijden met haar kreeg. Die kindermoeder was zoo goed den jongen, die Walter Wilding heette, aan te raken, onder het rondgaan langs de tafels; zoo leerde mijne moeder mij weder kennen nadat zij mij als zuigeling aan de poort van het Gesticht afgegeven had.”

Bij die woorden liet juffrouw Goudstroom hare hand, die op de tafel lag, wanhopig in haar schoot vallen. Zij zat haar nieuwen heer aan te staren met een gelaat, dat doodsbleek geworden was, en met oogen die eene onuitsprekelijke droefheid uitdrukten.

„Wat beteekent dat?” vroeg de wijnkooper. „Stil!” riep hij. „Is er nog iets in het verleden dat ik met u moet verbinden?” Ik herinner mij dat mijne moeder mij nog van iemand anders verteld heeft uit het Gesticht, 66k iemand aan wie zij dank schuldig was. Toen zij mij pas, als zuigeling, aan het Gesticht had gebracht, heeft een van de kindermisjes haar den naam verteld dien haar kind gekregen had. Waart gij dat kindermisje?”

„God vergeve het mij, mijnheer; ja, dat was ik.”

„God vergeve u?”

„Wij moesten nu liever (als ik zoo vrij mag zijn het te zeggen) over mijne werkzaamheden hier in huis spreken,” antwoordde juffrouw Goudstroom. „Gij ontbijt om acht uur. Gebruikt gij ook iets om twaalf uur, of eet gij vroeg?”

De buitengewone roodheid, welke de heer Bintrey op het gelaat van zijn cliënt had opgemerkt, vertoonde zich opnieuw. De heer Wilding bracht zijne hand aan zijn hoofd en werd eene oogenblikkelijke verwarring in dat kwartier meester, eer hij weder sprak.

„Juffrouw Goudstroom,” zeide hij toen, „gij verbergt iets voor mij!”

De huishoudster hield hardnekkig aan: „Zeg mij, als 't u blijft, of gij om twaalf uur iets tusschen beiden gebruikt, dan of gij vroeg eet, mijnheer.”

„Ik weet niet of ik om twaalf uur eet of drink. Ik kan niet over huishoudelijke zaken spreken, juffrouw, eer ik weet waarom gij berouw hebt over eene goedheid aan mijne moeder bewezen, waarover zij, tot aan haar dood, met dankbaarheid gesproken heeft. Gij bewijst mij geen dienst met te zwijgen. Gij maakt mij zenuwachtig, gij maakt mij ongerust, gij maakt dat ik suizingen krijg in mijn hoofd.”

Hij bracht nogmaals zijne hand aan zijn hoofd en het rozerood op zijn gelaat werd een paar tinten donkerder.

„Het is hard, mijnheer, dat ik, zoodra ik bij u in dienst kom, iets zeggen moet dat gij mij misschien kwalijk zult nemen. Ik bid u, denk er aan, wat ook de gevolgen van mijne woorden zijn mogen, dat ik alleen gesproken heb omdat gij er op hebt aangedrongen en omdat ik zie dat mijn zwijgen u verontrust. Toen ik de arme dame, wier portret gij daar hebt, den naam ver-

telde dien haar kind bij den doop in het Gesticht ontvangen had, deed ik iets wat tegen mijn plicht streed, en er zijn, vrees ik, treurige gevolgen uit ontstaan. Ik zal u de waarheid vertellen zoo duidelijk als ik kan. Eenige maanden na den tijd toen ik die dame met den naam van haar kindje bekend had gemaakt, kwam er eene andere dame aan ons gesticht buiten; zij was eene buitenlandsche en wilde een van onze kinderen tot zich nemen. Zij bracht de noodige volmacht mede, en na eene menigte kinderen gadeslagen te hebben, zonder dat zij eene keus scheen te kunnen doen, kreeg zij eensklaps zin in een jongetje, dat onder mijne zorg geplaatst was. — Doe, bid ik u, uw best om kalm te zijn, mijnheer! Het zou nergens toe dienen er nog langer om heen te praten. Het kind, dat de vreemde dame medenam, was het kind van de dame wier portret daar hangt!”

De heer Wilding sprong op. „Onmogelijk!” riep hij hevig uit. „Wat praat gij! Welke ongerijmde historie wilt gij mij wijsmaken? Dat is het portret, heb ik u dat niet al gezegd? Het portret van mijne moeder!”

„Toen de ongelukkige dame u in later jaren uit het gesticht nam,” ging juffrouw Goudstroo voort, „was zij, evenals gij, mijnheer, het slachtoffer van eene vreeselijke vergissing.”

Hij viel op zijn stoel neder. „De kamer draait met mij rond,” zeide hij. „Mijn hoofd! mijn hoofd!” De huishoudster stond ontsteld op en opende een van de ramen. Eer zij bij de deur kon komen om hulp te roepen, had een vloed van tranen de spanning verlicht, die een oogenblik zijn leven scheen te bedreigen. Hij wenkte juffrouw Goudstroo, met smeekend gebaar, hem niet te verlaten. Zij wachtte tot dat zenuwachtige snikken bedaard was. Toen hij kalmer geworden was, richtte hij zijn hoofd op en keek haar aan met de toornige, onredelijke achterdocht van een zwakke.

„Eene vergissing?” zeide hij, die laatste woorden op woesten toon herhalende. „Hoe weet gij dat gij zelve u niet vergist?”

„Er is volstrekt geen hoop dat ik mij vergist kan hebben, mijnheer. Ik zal u zeggen waarom niet, als gij beter in staat zijt naar mij te luisteren.”

„Nu! Nu!”

De toon, waarop hij dat uitriep, waarschuwde juffrouw Goudstroo dat het een wreede dienst zou zijn hem een oogenblik de ijdele hoop te laten behouden dat zij zich kon vergist hebben. Zij had slechts nog weinig woorden te zeggen, en besloot het onmiddellijk te doen.

„Ik heb u verteld,” ging zij voort, „dat het kind van de dame wier portret daar hangt, in zijn eerste jaar door eene vreemde tot kind werd aangenomen. Ik ben zoo zeker van wat ik u mededeel, als ik hier tegenover u zit, en geheel tegen mijn wil, genoodzaakt ben u te bedroeven; ga

nu, bid ik u, drie maanden met mij vooruit.

Ik was toen tijdelijk in het Gesticht voor Vondelingen in Londen, en op het punt om eenige kinderen naar ons gesticht, buiten, te vervoeren. Er moest dien dag een kind gedoopt worden, een jongen die dienzelfden dag gekomen was. Gewoonlijk werd de een of andere naam uit het adresboek gekozen. Bij die gelegenheid evenwel keek een van de regenten van het gesticht toevallig het doopregister na. Daar zag hij dat de naam van het kindje, dat door de vreemde dame meegenomen was („Walter Wilding”), was uitgeschrapt, natuurlijk omdat het kind voorgoed aan onze zorg onttrokken was geworden. „Hier is een naam open,” zeide hij. „Geef hem aan den nieuwen vondeling die vandaag gebracht is.” De naam werd gegeven en het kind werd gedoopt; dat kind waart gij, mijnheer.”

Het hoofd van den wijnkooper viel op zijne borst. „Dat kind was ik?” zeide hij bij zich zelve met eene wanhopige poging om dat denkbeeld vast te houden. „Dat kind was ik!”

„Niet zeer lang nadat gij in het gesticht gekomen waart, mijnheer,” ging de huishoudster voort, „verliet ik mijne betrekking daar, om te trouwen. Als gij dat wilt bedenken, en er u bij kunt bepalen, zult gij zien hoe de vergissing mogelijk was. Er gingen van elf tot twaalf jaren voorbij eer de dame, die gij voor uwe moeder gehouden hebt, weder in het gesticht voor Vondelingen kwam om haar zoon op te zoeken en hem naar haar eigen huis over te brengen. De dame wist enkel dat haar kind Walter Wilding gedoopt was geworden. De kindermoeder die medelijden met haar had, kon haar slechts den eenigen Walter Wilding aanwijzen die in het gesticht bekend was. Ik, die de noodige ophelderingen had kunnen geven, was ver verwijderd van het gesticht en alles wat er toe behoorde. Door niets, inderdaad niets, is die vergissing te voorkomen geweest. Ik heb medelijden met u, mijnheer; waarlijk! Gij moet denken — en met reden — dat ik hier ter kwade ure gekomen ben (hoewel onschuldig, dat is zeker) om naar de betrekking van huishoudster te dingen. Ik heb zelve een gevoel alsof ik er schuld aan heb; ik verwijt mij dat ik mij beter had moeten beheerschen. Ware ik maar in een staat geweest om voor u te verbergen wat dat portret en wat uwe eigene woorden bij mij deden opkomen, dan hadt gij nooit behoeven te weten wat gij nu weet.”

De heer Wilding keek eensklaps op. De onkreukbare eerlijkheid van den man kwam in protest tegen die laatste woorden zijner huishoudster. Zijn geest scheen, voor het oogenblik, krachtiger te worden, onder den schok die hem getroffen had.

„Bedoelt gij dat gij de waarheid voor mij hadt willen verbergen als gij gekund hadt?” riep hij uit.

„Ik hoop dat ik altijd de waarheid gezegd zou hebben, als men mij naar de waarheid gevraagd had, mijnheer,” antwoordde de huishoudster. „En ik weet dat het beter voor mij is dat ik niet onder zulk een geheim gebukt ga. Maar is het daarom beter voor u? Waartoe kan het u dienen?”

„Dienen? Goede God! Als uw verhaal waar is...”

„Zou ik het u verteld hebben, in mijne positie hier, mijnheer, als het niet waar was?”

„Vergeef mij,” antwoordde de wijnkooper. „Gij moet mij mijne woorden niet te nauw toerekenen. Ik kan mij met die vreeselijke ontdekking nog niet vereenzelvigen. Wij hebben elkander zoo innig liefgehad, ik had zulk een gelukkig gevoel dat ik haar zoon was. Zij is in mijn armen gestorven, juffrouw; zij heeft mij gezegend op haar sterfbed zooals alleen eene moeder mij gezegend kon hebben. En dat ik nu, na al die jaren, hooren moet dat zij mijne moeder niet was! Och Heer, och Heer! Ik weet zelf niet wat ik zeg!” riep hij uit, terwijl de poging tot zelfbedwang, waarmede hij een oogenblik gesproken had, met eene laatste flikkering wegstierf. „Ik wilde niet over die vreeselijke smart spreken; het was iet anders dat ik wilde zeggen. O, ja. Gij hebt mij daar even verbaasd; gij hebt mij gegriefd. Gij spreekt alsof gij dat geheim voor mij hadt willen verbergen als gij er toe in staat waart geweest. Spreek er niet weer zoo over. Het zou eene misdaad geweest zijn, als gij het verborgen hadt. Ik weet dat gij het goed meent. Ik wil u niet bedroeven; gij zijt eene goedhartige vrouw. Maar gij bedenkt niet in welke positie ik nu verkeer. Zij heeft mij alles nagelaten wat ik bezit, in de vaste overtuiging dat ik haar zoon was. Ik ben haar zoon niet. Ik heb onschuldig de plaats ingenomen en de erfenis aanvaard van een ander. Die andere moet gevonden worden! Wie weet of hij in dit oogenblik geen gebrek lijdt, of hij wel een stuk brood heeft om te eten. Hij moet gevonden worden! Mijne eenige hoop dat ik den slag zal kunnen dragen die mij getroffen heeft, is dat ik iets zal kunnen doen dat zij goedgekeurd zou hebben. Gij moet er meer van weten, juffrouw, dan gij mij nog verteld hebt. Wie was de vreemde dame die het kind tot het hare aangenomen heeft? Gij moet den naam van die dame gehoord hebben?”

„Dien heb ik niet gehoord, mijnheer. Ik heb haar later nooit weer gezien, noch ooit iets van haar gehoord.”

„Heeft zij niets gezegd toen zij het kind medenam? Zoek in uw geheugen. Zij moet iets gezegd hebben.”

„Ik herinner mij slechts ééne bijzonderheid. Het was bitter ongunstig weer, dat jaar, en veel van onze kinderen leden er onder. Toen zij het kind medenam, zeide zij lachend tegen mij:

„Wees maar niet bang voor zijne gezondheid. Hij zal in een beter klimaat opgevoed worden dan dit is; ik ga met hem naar Zwitserland.”

„Naar Zwitserland? Naar welk gedeelte van Zwitserland?”

„Dat heeft zij niet gezegd, mijnheer.”

„Niets dan dat flauwe spoor!” hernam de heer Wilding. „En het is een vierde van eene eeuw geleden sedert het kind meegenomen werd! Wat zal ik beginnen!”

„Ik hoop dat gij mij mijne vrijpostigheid niet kwalijk zult nemen, mijnheer,” hernam de huishoudster; „maar waarom zoudt gij het u zoo sterk aantrekken, dat gij niet weet hoe gij handelen zult? Hij kan lang dood zijn; wij weten er niets van. En als hij nog in leven is, kan hij bezwaarlijk gebrek lijden. De dame, die hem als kind heeft aangenomen, was eene fatsoenlijke, bemiddelde vrouw, dat was duidelijk te zien. Zij moet het Bestuur van het Gesticht bezeezen hebben dat zij goed voor het kind zou zorgen, anders zou zij het niet gekregen hebben. Als ik in uwe plaats was, mijnheer — neem mij niet kwalijk dat ik dat zeg — zou ik mij troosten met de gedachte dat ik de arme dame, wier portret gij daar hebt hangen, als mijne moeder had liefgehad en dat zij mij waarlijk liefgehad had als haar eigen kind. Alles wat zij u gegeven heeft, gaf zij u uit liefde. Die liefde was onveranderlijk zoolang zij leefde en die zal niet veranderen zoolang gij leeft; daarvan ben ik overtuigd. Hoe kunt gij beter recht hebben om te behouden wat gij hebt, mijnheer?”

De onverzettelijke eerlijkheid van den heer Wilding zag onmiddellijk het gebrekkige van de redeneering zijner huishoudster in.

„Gij begrijpt mij niet,” zeide hij. „Het is juist omdat ik haar liefheb, dat ik het mijn plicht, mijn heiligen plicht acht, haar zoon recht te doen. Als hij nog in leven is, moet ik hem vinden; om zijnentwil, zoowel als om mij zelf. Ik zal bezwijken onder die vreeselijke beproeving, als ik niet, met allen ijver, onmiddellijk doe, wat mijn geweten mij zegt dat er behoort gedaan te worden. Ik moet mijn notaris spreken; ik moet mijn notaris aan het werk stellen, eer ik van nacht ga slapen.” Hij ging naar een spreekbuis in den hoek van het vertrek en riep er door naar het kantoor beneden. „Laat mij een oogenblik alleen, juffrouw,” hernam hij; „ik zal over een uur of wat bedaarder zijn, en beter in staat om met u te spreken. Wij zullen het best samen vinden; ik hoop dat wij het best samen zullen vinden, ondanks alles wat er gebeurd is. Het is uwe schuld niet; ik weet dat gij het niet helpen kunt. Kom! Kom! geef mij eene hand; en... en doe uw best hier in huis... ik kan er nu niet over spreken.”

De deur ging open toen de huishoudster er voor stond en de heer Jarvis verscheen.

„Laat er iemand naar den heer Bintrey gaan,” beval de wijnkooper. „Zeg dan dat ik hem onmiddellijk spreken moet.”

Onwillekeurig vertraagde de klerk de uitvoering van het bevel, door aan te kondigen: „De heer Vendale,” met welke woorden hij den nieuwen compagnon van de firma Wilding en Cie. binnenleide.

„Wees zoo goed mij een oogenblik te verontschuldigen George Vendale,” zeide Wilding. „Ik heb nog iets aan Jarvis te zeggen. — Zend onmiddellijk iemand naar den heer Bintrey,” herhaalde hij, „onmiddellijk.”

De heer Jarvis legde een brief op de tafel eer hij heenging.

„Dit is van onze correspondenten in Neuchâtel, geloof ik, mijnheer. Er staat een Zwitserssch postmerk op den brief.”

NIEUWE PERSONAGES OP HET TOONEEL.

De woorden „Zwitserssch postmerk,” die zoo aanstonds op het spreken over Zwitserland volgden, brachten de gemoedsaandoening van den heer Wilding tot zulk eene hoogte, dat zijn nieuwe compagnon zich niet wel kon houden alsof hij het niet zag.

„Wat is er gebeurd, Wilding?” vroeg hij haastig en kort, naar een zichtbare oorzaak van dien gemoedstoestand zoekende.

„Mijn goede George Vendale,” antwoordde de wijnkooper, hem de hand reikende, met een sprekend gebaar, meer alsof hij zijne hulp inriep tot het overkomen van een hinderpaal, dan om hem te groeten of welkom te heeten; „mijn goede George Vendale, er is zooveel gebeurd dat ik nooit meer mij zelf zal zijn. Het is onmogelijk dat ik ooit weer mij zelf zal zijn. Het is onmogelijk dat ik ooit weer mij zelf worden kan. Want — om kort te gaan... ik ben mij zelf niet.”

De nieuwe compagnon, een mooie jongen met bruine wangen, van den leeftijd van Wilding, met levendige schrandere oogen en voortvarende manieren, antwoordde, met natuurlijke verbazing: „U zelf niet?”

„Niet, die ik meende dat ik was,” antwoordde Wilding.

„Wie dacht gij dan dat gij waart en die ge niet zijt?” was het antwoord, dat zoo openhartig en vroolijk klonk, dat de toon het vertrouwen zou opgewekt hebben zelfs van een minder openhartig man dan de heer Wilding was. „Dat mag ik immers vragen zonder onbescheiden te wezen, nu wij compagnons zijn?”

„Daar hebben we 't weer!” riep Wilding en viel tegen den rug van zijn stoel aan, met een wanhopigen blik op den ander. „Compagnons! Ik had geen recht om in de zaak te komen. Zij

was niet voor mij bestemd. Mijne moeder had haar niet voor mij bestemd. Ik bedoel zijne moeder, had haar voor hem bestemd... als ik iets bedoel... of als ik iemand ben.”

„Kom, kom,” zeide de compagnon na een oogenblik van stilte en pakte hem aan met dat kalme zelfvertrouwen, dat eene sterke natuur bezielt, wanneer het eene zwakke gaarne helpen wil. „Wat er ook gebeurd is, er is niets misdaan door uwe schuld, dat weet ik zeker. Ik heb geen drie jaar onder het oude régime met u hier in het kantoor gezeten, om nu aan u te twijfelen, Wilding. Wij zijn nog even jong van hart als wij toen waren. Laat mij de compagnieschap beginnen met een nuttig compagnon te zijn en terecht te brengen wat er verkeerd gedaan is. Heeft die brief er iets mee te maken.” „O!” riep Wilding, met zijne hand op zijn voorhoofd. „Daar hebben we 't alweer! O, mijn hoofd! Ik was die toevalligheid weer vergeten. Het Zwitsersche postmerk.”

„Nu zie ik dat de brief nog niet open is; die kan dus niet veel met de zaak te maken hebben,” zeide Vendale, met troostende bedaardheid. Is hij voor u of voor ons?”

„Voor ons,” antwoordde Wilding.

„Zal ik hem dan maar openmaken en voorlezen? Dan is dat afgedaan.”

„Als 't u belieft. Als 't u belieft.”

„De brief is maar van onze champagnemakende vrienden, van dat huis te Neuchâtel:

„Waarde heer. Wij hebben den uwen van den 28sten der vorige maand ontvangen, inhoudende dat gij den heer Vendale als compagnon in de zaak hebt genomen, waarmede wij u gelukwensen. Vergun ons van deze gelegenheid gebruik te maken om dringend bij u aan te bevelen den heer Jules Obenreizer — onmogelijk!”

Wilding keek snel en vreesachtig op en riep: „Hé!”

„Onmogelijk uit te spreken,” hernam zijn compagnon luchtig — „Obenreizer. De heer Jules Obenreizer. Soho square London (Noordzijde), die van nu af als onze vertrouwde agent geaccrediteerd is en die reeds de eer gehad heeft in zijn geboorteland Zwitserland met den heer Vendale kennis te maken.” — Wel wel! Waar had ik mijne gedachten? Nu weet ik het zeer goed; hij was toen met zijn nichtje op reis.”

„Met zijn —?” vroeg Wilding. Vendale had het woord zoo opgeslikt dat Wilding het niet had kunnen verstaan.

„Met zijn nichtje op reis was, — Obenreizer's nichtje,” zeide Vendale eenigszins overbodig ophelderend. „Obenreizer's nichtje. — Ik heb hen op reis ontmoet, een dag of wat met hen gereisd, hen toen twee jaren uit het oog verloren, eindelijk weer ontmoet op mijn voorlaatste toertje door Zwitserland en hen

sedert dien tijd niet weer gezien. — Obenreizer! Obenreizer met zijn nichtje. Wel, wel! Nu de naam is toch uit te spreken, als men er wat aan gewend is. — „De heer Obenreizer geniet ons onbepaald vertrouwen en wij twijfelen niet of gij zult zijne verdiensten leeren waardeeren!” De brief is behoorlijk met den naam van de firma onderteekend. „Depresnier en Cie.!” — Nu, goed. Ik zal dien Obenreizer wel eens gaan opzoeken, en hem op den weg helpen. Dan is het Zwitsersche postmerk ook uit den weg geholpen. Vertel mij nu, mijn beste Wilding, wat ik voor „uit den weg kan ruimen? Als het mogelijk is, doe ik het!”

Meer dan bereid, en dankbaar dat er iemand was die zich zijner aantrok, drukte de goede winkooper de hand van zijn compagnon, en zijn verhaal beginnende met de pathetische verklaring dat hij een bedrieger was, vertelde hij alles.

„En daarom liet gij den heer Bintrey roepen, toen ik binnenkwam?” vroeg zijn compagnon na eenige nadenken.

„Ja.”

„Hij is een man van ondervinding en heeft een helder hoofd; ik verlang zeer zijne opinie over de zaak te hooren. Het is misschien vermetel en gewaagd van mij dat ik mijne opinie zeg eer wij de zijne gehoord hebben, maar ik kan nooit zwijgen hoe ik over eene zaak denk. Ronduit gezegd dus, ik zie de zaak niet in zooals gij haar inziet. Ik zie uw toestand niet in zooals gij het doet. En dat gij een bedrieger zoudt zijn, mijn lieve Wilding, dat is de grootste ongerijmdheid die ge zeggen kunt; niemand kan een bedrieger zijn, die niet medeplichtig is aan het plegen van het een of ander bedrog. Bedenk zelf eens of hetgeen gij ontvangen hebt van de dame die u voor haar zoon hield en die u, door haar eigen gedrag, in het denkbeeld gebracht heeft dat zij uwe moeder was, niet het gevolg is geweest van de persoonlijke betrekking waarin gij tot elkander gestaan hebt. Gij zijt hoe langer zoo meer van haar gaan houden; zij heeft zich hoe langer zoo sterker aan u gehecht. Mijns inziens heeft zij aan u persoonlijk dien rijkdom nagelaten; gij hebt ze van haar, haar persoonlijk, aangenomen.”

Zij verkeerde in de meening dat ik natuurlijke rechten op haar had,” wierp Wilding hem hoofdschuddend tegen, „en die had ik niet.”

„Dat moet ik toestemmen,” antwoordde Vendale; „dat is waar. Maar als zij die ontdekking, welke gij nu gedaan hebt, een half jaar voor haar dood had gemaakt, denkt gij dan dat het de jaren zou uitgewischt hebben die gij samen geleefd hebt en de liefde die gij voor elkander hebt opgevat, hoe meer gij elkander leerdet kennen?”

„Wat ik daarvan denk,” antwoordde Wilding eenvoudig, doch zich moedig aan het feit houdende zooals het daar lag, kan evenmin de waarheid veranderen als het den hemel kan doen invallen. De waarheid is, dat ik in het bezit ben van iets dat voor een ander was bestemd.”

„Hij kan lang dood zijn,” zeide Vendale.

„Hij kan in leven zijn,” antwoordde Wilding.

„En als hij in leven is, heb ik hem dan niet onschuldig, — ik stem u toe, onschuldig — genoeg beroofd? Heb ik hem niet beroofd van al den gelukkigen tijd dien ik in zijne plaats genoten heb? Heb ik hem niet beroofd van de onuitsprekelijke verrukking die mijne ziel vervulde toen die lieve vrouw,” en hij strekte zijne hand uit naar het portret, „mij vertelde dat zij mijne moeder was? Heb ik hem niet beroofd van al de zorg, welke zij zoo mild aan mij besteed heeft? Heb ik hem niet zelfs beroofd van al de kinderlijke liefde en toewijding welke ik er trotsch op was haar te bewijzen? Daarom vraag ik mij zelve en vraag ik u, George Vendale, waar is hij? Wat is er van hem geworden?”

„Wie zal het zeggen!”

„Ik moet trachten te ontdekken wie het zeggen kan. Ik moet een onderzoek instellen. Ik mag het onderzoeken nooit moede worden. Ik zal leven van de opbrengst van mijn aandeel in de zaak — zijn aandeel moet ik eigenlijk zeggen, — en wat ik meer heb, zal ik voor hem bewaren. Als ik hem vind, zal ik misschien iets van zijne edelmoedigheid aannemen; maar ik zal hem alles afstaan; dat zal ik; ik zweer het zoo waar als ik haar liefgehad heb en hooggeacht,” zeide Wilding, eerbiedig eene kushand toewerpande aan het portret, waarna hij zijne hand voor de oogen hield. „Zoo waar als ik haar heb liefgehad en hooggeacht en eene wereld van redenen heb om haar dankbaar te zijn!” En hij gaf ongestoord aan zijne aandoeningen lucht.

Zijn compagnon rees op van den stoel, waarop hij zich nedergezet had, ging naast hem staan en legde hem zacht eene hand op den schouder. „Walter, ik heb lang geweten dat gij een rechtschapen mensch zijt, met een zuiver geweten en een edel hart. Het is een groot geluk voor mij, dat ik het voorrecht heb mijne reis door het leven te doen naast zulk een eerlijk, achtingswaardig man. Ik ben er dankbaar voor. Gebruik mij als uwe rechterhand en vertrouw op mij, in leven en in dood. Denk niet slecht van mij omdat ik u betuig dat mijn gevoel over de zaak op het oogenblik een verward, gij zult het misschien noemen onverstandig, gevoel is. Ik heb veel meer medelijden met u en met die dame omdat gij niet in de betrekking tot elkander stondt die gij dacht, dan ik heb met dien onbekenden man (als hij ooit man geworden is), omdat ten gevolge van eene vergissing zijne plaats door een ander werd ingenomen. Gij hebt

wel gedaan met den heer Bintrey te laten roepen. Wat ik denk, dat gedeeltelijk zijn raad zal zijn, is geheel de mijne. Doe geen enkelen stap met overhaasting in deze ernstige zaak. Wij moeten met de grootste zorgvuldigheid het geheim bewaren; want als wij het lichtzinnig wereldkundig maakten, zouden wij er allerlei valsche aanspraken en een legio bedriegers door uitlokken, en aanleiding geven tot een stroom van valsche eeden en knoeierijen. Alles wat ik u nu te zeggen heb, Walter, bestaat in de herinnering dat gij mij een deel in de zaak verkocht hebt, om u veel werk te besparen dat uwe gezondheid tegenwoordig niet toelaat, en dat ik dat deel opzettelijk gekocht heb om werk te krijgen; ik denk het dus te doen."

Met die woorden en tot afscheid nog een greep in den schouder van zijn compagnon, die meer nadruk bijzette aan hetgeen hij zeide dan een stroom van woorden had kunnen doen, ging George Vendale eerst naar het kantoor en een oogenblik daarna naar het adres van den heer Jules Obenreizer.

Toen hij op het *Sohoplein* kwam en zijne schreden naar den noordkant richtte, overtoog een donkerder blos zijn door de zon verbruind gelaat; een blos dien Wilding, indien hij een beter opmerker, of minder met zijn eigen verdriet vervuld geweest ware, zeker zou opgemerkt hebben, toen zijn compagnon, zekere passage voorlas uit den brief van hun Zwitserschen correspondent; eene passage welke hij minder duidelijk had voorgelezen dan den overigen inhoud van den brief.

Er bestaat sedert lang eene zonderlinge kolonie van bergbewoners in dat kleine vlakke district van Londen, het *Sohoplein*. Zwitsersche horlogemakers, Zwitsersche invoerders van Zwitsersche speeldoozen en Zwitsersche snuisterijen van allerlei aard, hebben zich daar vereenigd. Zwitsersche muzikmeesters, teekenmeesters, taalmeesters; Zwitsersche kunst-industriëlen; Zwitsersche koeriers en andere Zwitsersche bedienden, wier chronische toestand is zonder betrekking te zijn; nijvere Zwitsersche waschvrouwen en stijfsters; geheimzinnig levende Zwitsers van beide seksen; Zwitsers met een goeden naam en Zwitsers met een slechten naam; Zwitsers welke men onvoorwaardelijk vertrouwen kan en Zwitsers die men volstrekt niet vertrouwen kan, al die diverse Zwitsersche artikelen worden naar één middelpunt, op het district *Soho* heengetrokken. Armoedige Zwitsersche restauraties, koffiehuisen, logementen; Zwitsersche spijzen en Zwitsersche dranken, Zwitsersche godsdienstoefeningen op de Zondagen en Zwitsersche scholen op de werkdagen, alles wordt daar gevonden. Zelfs de in Engeland thuis behorende kroegen drijven een soort van gebroken Engelschen handel; zetten voor hunne

vensters het menu van Zwitsersche spijzen en dranken en geven bijna elken nacht in hunne gelagkamers gelegenheid tot verliefde of vijandige stoeipartijen.

Toen de nieuwe compagnon van de firma Wilding en Cie. belde aan de deur die den naam „Obenreizer" op een koperen plaatje droeg — de binnendeur van een kolossaal huis, welks benedenverdieping gewijd was aan den verkoop van Zwitsersche klokken — was hij aanstonds in eene Zwitsersche huishouding verplaatst. Eene witte porseleinen kachel, voor den winter, stond onder den schoorsteen van het vertrek waarin men hem liet; de plankenvloer bestond uit een net patroon door verscheidene gewone houtsoorten gevormd; die naaktheid van den vloer, die van veel schrob-bens getuigde, viel onmiddellijk in het oog, en het bebloemde karpetje bij de canapé en de met fluweel bekleede schoorsteenmantel met zijne enorme pendule en vazen met kunstbloemen, waren er even sterk mede in strijd alsof een Parijzenaar ter wille van het effect eene melkerij voor huiselijk gebruik in zijne kamer had gezet.

Nagebootst water droop van een molenrad onder de pendule. Vendale had er nog geen minuut voor staan kijken, toen Obenreizer ongemerkt vlak naast hem gekomen was en hem deed schrikken door in goed Engelsch, hoewel hij de woorden een weinig inslikte, te zeggen: „Hoe vaart gij? Zoo in uw schik!"

„O, neem mij niet kwalijk. Ik hoorde u niet aankomen."

„Volstrekt niet! Neem plaats, als 't u blijft."

De heer Obenreizer liet nu de beide armen van zijn gast los, welke hij bij de ellebogen had aangepakt, bij wijze van omhelzing, ging insgelijks zitten en zeide met een glimlach, „Altijd wel geweest? Doet me plezier," terwijl hij nog eens de ellebogen drukte.

„Ik weet niet," begon Vendale, nadat de wederzijdsche groeten gewisseld waren, „of gij in uw huis te *Neuchâtel* van mij gehoord hebt?"

„O, ja!"

„In verband met Wilding en Cie."

„Zeker, zeker!"

„Is het niet zonderling dat ik hier in Londen bij u kom, als lid van de firma Wilding en Cie., om u een bezoek te brengen?"

„Volstrekt niet! Wat heb ik altijd gezegd toen wij op de bergen waren? Wij noemen ze grootsch; maar de wereld is zoo klein. Zoo klein is de wereld, dat men elkander niet ontlopen kan. Er zijn zoo weinig menschen op de wereld, dat zij elkander telkens en telkens weer tegen het lijf loopen. Zoo klein is de wereld, dat men zich van geen mensch kan ontslaan. Niet," en hij raakte weder de ellebogen

aan, met een beminnelijk glimlachje, „dat iemand wenschen zou zich van u te ontslaan.”

„Dat hoop ik althans niet monsieur Obenreizer.”

„Och noem mij niet monsieur Obenreizer, hier in Engeland. Ik wou dat ik een Engelschman was! Maar ik ben nu eenmaal geboren. En gij? Gij, die van zulk eene aanzienlijke familie afstamt, verwaardigt u handel te drijven? Maar wacht. Handel in wijnen — is dit wel handel in Engeland, is het niet liever een geleerd vak? Of behoort het niet tot de beoefening der schoone kunsten?”

„Mijnheer Obenreizer,” antwoordde Vendale eenigszins verlegen, „ik was maar een onverstandige jongen, pas meerderjarig, toen ik voor het eerst het genoeg had u op reis te ontmoeten en toen gij en ik en mademoiselle uw nichtje... Die welvarende is?”

„Die welvarende is, dank u.”

„Eenige kleine gevaren op de ijsbergen met elkander deelden. Als ik mij toen, met de ijdelheid van een knaap, op mijne familie verheven heb, wil ik hopen dat ik het alleen deed om mij bij u te introduceeren. Het was laf van mij en zeer ongepast, maar gij kent misschien het spreekwoord: Men leeft om te leeren.”

„Gij maakt het veel erger dan het geweest is,” antwoordde de Zwitser. „En wat duivel, gij waart toch van goede familie.”

De lach van George Vendale verried eenige ergernis toen hij antwoordde: „Ik ben sterk aan mijne ouders gehecht geweest, en toen wij voor het eerst met elkander reisden, mijnheer Obenreizer, verkeerde ik nog in de eerste opgewondenheid over hetgeen zij mij nagelaten hadden. Ik hoop dus, dat dit meer jeugdige openhartigheid dan zelfverheffing is geweest.”

„Niets dan openhartigheid! volstrekt geen zelfverheffing!” riep Obenreizer. „Gij bezwaart u zelve te zeer, geloof mij! Gij legt u eene belasting op alsof gij uw gouvernement waart dat u belasting oplegde! Bovendien ben ik er zelf over begonnen. Ik herinner mij nog dat ik dien avond in de boot op het meer, toe wij daar dreven tusschen de in het water weerskaatsende bergen en dalen, rotsen en pijnwouden, die tot de eerste herinneringen van mijne kindsheid behoorden, een tafereel schetste van mijne verwaarloosde jeugd. Van onze armoedige hut bij den waterval, dien mijne moeder aan de reizigers liet zien; van den koestel waarin ik sliep met de koe; van mijn half idioten broeder, die altijd op den drempel zat of den bergpas op en af hinkte om te bedelen; van mijne halfzuster, die altijd zat te spinnen, met haar ontzaglijk groot kropgezwel, op een grooten steen; van mij zelve als een hongerig, naakt wezen van twee of drie jaren, toen zij mannen en vrouwen waren met harde handen om mij e slaan, mij, het eenige kind uit mijn vaders

tweede huwelijk — als het al een huwelijk was. Wat was toen natuurlijker dan dat gij uwe herinneringen met de mijne vergeleekt, en dat gij zeidet: „Wij zijn nagenoeg even oud; in dienzelfden tijd zat ik op mijn moeders schoot in mijn vaders koets en rolde door de rijke Engelsche straten, door niets dan weelde omringd, terwijl alle onooglijke armoede ver van mij geweerd werd. Dat zijn mijne eerste herinneringen in tegenstelling met de uwe!”

De heer Obenreizer was een donker jong-mensch, door wiens bruine huid nooit een rooden gloed scheen. Als er een blos op eene andere wang gekomen zou zijn, kwam er een bijna onmerkbaar tikken in de zijne, alsof de machine, om het vurig bloed naar boven te krijgen, er was, doch de machinerie was uitgedroogd. Hij was farsch gebouwd, had eene goed geëvenredigde gestalte en fraaie gelaats-trekken. Velen zouden opgemerkt hebben dat eene kleine verandering in zijn gelaat hen meer op hun gemak met hem zou gebracht hebben, zonder zich rekenschap te kunnen geven waarin die verandering moest bestaan. Waren zijne lippen veel dikker en zijn nek veel dunner geweest, misschien zouden zij gevonden hebben wat zij zochten.

De grootste Obenreizer eigendommelijkheid was echter, dat er somtijds een soort van vlies voor zijne oogen kwam, blijkbaar door zijn eigen wil, en dit niet slechts alle uitdrukking uit die verklikkertjes, maar zelfs van zijn geheele gelaat deed verdwijnen, behalve die van opmerkzaamheid. Daaruit volgt nog niet dat hij die opmerkzaamheid altijd gaf aan degenen met wie hij sprak, noch zelfs aan de hem omringende voorwerpen en geluiden. Het was veeleer eene veelomvattende aandacht voor alles wat er omging in zijn eigen binnenste, en alles wat hij wist, of meende te weten, dat er omging in het hart van anderen.

Op die hoogte van het gesprek werd het vlies voor de oogen van Obenreizer merkbaar. „Ik behoef u nauwelijks te zeggen dat het doel van mijn tegenwoordig bezoek geen ander is dan u van de vriendschappelijke gezindheid van Wilding en Cie. te verzekeren, van het vertrouwen dat wij in u stellen en ons verlangen om u van dienst te zijn. „Wij hopen u eerst-daags bij ons aan huis te ontvangen. Alles is nog niet geheel geregeld bij ons; want mijn compagnon, de heer Wilding, is bezig met het huishoudelijk departement onzer inrichting te reorganiseeren. De heer Wilding is u onbekend, niet waar?”

De heer Obenreizer kende den heer Wilding niet.

„Gij moet spoedig kennis met elkander maken. Het zal hem aangenaam zijn u te leeren kennen en gij zult insgelijks met genoeg kennis met hem maken. Gij woont nog niet lang in

Londen waarschijnlijk, mijnheer Obenreizer?"

"Ik ben eerst onlangs agent van de firma te Neuchâtel geworden."

"Is mademoiselle uw nichtje nog ongehuwd?"

"Nog ongehuwd."

George Vendale keek om zich heen, alsof hij naar een teeken van leven van haar zocht.

"Is zij met u in Londen gekomen?"

"Zij is nog in Londen."

"Waar en wanneer mag ik de eer hebben de kennismaking met haar te hernieuwen?"

De heer Obenreizer liet het vlies verdwijnen, raakte nog eens de ellebogen van zijn gast aan, en zeide luchtig: „Kom maar mee, naar boven."

Eenigszins verward door den onverwachten spoed waarmede de ontmoeting, welke hij had uitgelokt, zou plaats hebben, volgde George Vendale zijn gastheer naar boven. In een vertrek boven dat, hetwelk hij zoo even verlaten had, — insgelijks een Zwitsers vertrek, — zat eene jonge dame bij een van de drie vensters voor een borduurraam te werken; eene oudere dame zat met haar gelaat vlak bij eene dergelijke witte kachel als er beneden stond (hoewel het zomer was, en de kachel niet brandde), en was bezig handschoenen schoon te maken. Die jonge dame bezat eene buitengewoon groote hoeveelheid fraai blond haar, dat zeer smaakvol hing om een eenigszins ronder blaak voorhoofd dan de conventioneel Engelsche type; haar gelaat was dus een weinigje ronder dan de Engelsche en hare gestalte een weinigje voller dan die van de Engelsche meisjes, op negentienjarigen leeftijd pleegt te zijn. Er was eene merkwaardige vrijmoedigheid en bevalligheid in hare kalme houding; de wonderbare reinheid en frisheid van kleur op hare met kuiltjes versierde wangen en in de heldere grijze oogen, schenen doortrokken van zuivere berglucht. Hoewel zij in het algemeen volgens de Engelsche mode gekleed was, kwam Zwitserland toch even gluren uit het fantastische keursje dat zij droeg, uit de zonderlinge roode kousen met klinken en uit de schoentjes met zilveren gespen. De andere dame, die met hare voeten, wijd van elkander, op den laagsten koperen rand van de kachel zat, en een schootvol handschoenen vasthield, terwijl zij er een, dien zij aan hare linkerhand had getrokken, schoonmaakte, was eene echte Zwitsersche persoonlijkheid van een anderen aard; alles was Zwitsersch, van de breedte van haar kussenachtigen rug en de dikte harer respectabele beenen (als beenen respectabel kunnen zijn), tot het zwart fluweelen lintje, dat zij stijf om haar hals hard gebonden, ter onderdrukking van eene opkomende neiging tot kropgezwel; of hooger nog, tot hare groote koperkleurige gouden oorringen; of nog hooger, tot haar hoofddekse van over ijzerdraad gespannen zwarte tulle.

"Nicht Margarethe," zeide Obenreizer tot de jonge dame, „herinnert gij u dezen heer nog?"

"Ik geloof," antwoordde zij, verwonderd en een weinig verlegen opstaande, „dat het de heer Vendale is."

"Dat geloof ik ook," zeide Obenreizer droog. — „Permitteer mij, mijnheer Vendale. Madame Dor."

De oudere dame bij de kachel, met den handschoen aan hare opgeheven linkerhand, die in dien toestand aan een uithangbord deed denken, stond half op, keek half over haar breedten schouder om, viel plomp weder op haar stoel en wreef voort.

"Madame Dor is zoo goed mij vrij van vlek en smet te houden," zeide Obenreizer glimlachend. „Madame Dor komt mijn zwak te gemoet om altijd netjes te zijn en wijdt haar tijd aan het wegnemen van al mijne vlekken en smetten."

Op dat oogenblik ontdekte madame Dor, met den uitgestreken handschoen in de hoogte en hare oogen nauwkeurig op de handpalm gericht, eene hardnekkig vuile plek in den heer Obenreizer, en begon hem hard te wrijven. George Vendale nam plaats bij het borduurraam (nadat hij eerst het fraaie rechterhandje gevat had dat hij door zijne komst in het werk had gestuit) en keek naar het gouden kruisje dat onder het keurslijffe wegdook, met iets als de verrukte vroomheid van een pelgrim die eindelijk het voorwerp van zijne aanbidding gevonden heeft. Obenreizer stond in het midden van het vertrek, met zijne duimen in zijne vestzakjes, en werd vliesachtig.

"Hij zeide daar beneden dat de wereld zoo klein is, dat de menschen elkander niet ontvluchten kunnen, juffrouw Obenreizer," begon Vendale. „Ik heb de wereld intusschen veel te groot gevonden, sedert ik u heb ontmoet."

"Hebt gij dan zulk eene verre reis gemaakt?" vroeg zij.

"Niet zoo ver, want ik ben eenvoudig ieder jaar eens naar Zwitserland gegaan; maar ik kon wel eens gewenscht hebben — en ik heb inderdaad gewenscht — dat die kleine wereld niet zooveel gelegenheden aanbood om elkander voor langen tijd te ontvluchten als zij doet. Ware zij kleiner geweest, dan zou ik mijne reisgenooten spoediger gevonden hebben, weet gij?"

De mooie Margarethe bloosde en keek zeer vluchtig naar den kant waar madame Dor zat.

"Gij hebt ons eindelijk toch gevonden, mijn heer Vendale. Maar misschien verliest gij ons nog wel eens weder."

"Dat hoop ik niet. Het zonderlinge toeval, dat mij in staat gesteld heeft u te vinden, geeft mij hoop dat ik u niet weer uit het oog zal verliezen."

"En waarin bestaat dat toeval, als ik het vragen mag?" Een klein Fransch tintje in de woorden

en den toon van die vraag maakte haar bepaald onweerstaanbaar, dacht George Vendale, toen hij weder dien vluchtigen blik naar madame Dor opmerkte. Er scheen eene waarschuwing in te liggen, hoe pijlsnel hij ook voorbijging; hij verloor dus van dat oogenblik af de tegenwoordigheid van madame Dor niet uit het oog.

„Dat toeval is, dat ik compagnon geworden ben in een handelshuis in Londen; een huis waaraan de heer Obenreizer juist vandaag ten sterkste wordt aanbevolen; en dat wel door een huis in Zwitserland waarmede wij (zooals blijkt) beiden in handelsbetrekking staan. Heeft hij u dat niet verteld?”

„Ach!” viel Obenreizer, hier vliezenloos, in. „Nee. Ik had het nog niet aan nicht Margarethe verteld. De wereld is zoo klein en zoo eentonig dat men wel eene verrassing hebben mag in zulk een kleinen rosmolen. — Ja wel, nicht Margarethe, het is zooals hij zegt. Hij, iemand van zulk eene voorname familie, en die zoo aanzienlijk is opgebracht, verwaardigt zich tot handeldrijven! Tot handeldrijven! Evenals wij arme boeren, die uit de modder zijn opgekomen!”

Er kwam een wolk over haar fraai voorhoofd en zij sloeg de oogen neder.

„Maar het is gelukkig voor den handel!” ging de heer Obenreizer opgewonden voort. „Het adelt den handel! Het is het ongeluk van den handel, het is het gemeene van den handel, dat zelfs het gemeenste volk — wij arme boeren, bij voorbeeld — er in kunnen komen en er door kunnen opklimmen. Ziet gij, mijn waarde heer Vendale!” Zoo ging hij met krachtige stem voort. „De vader van nicht Margarethe, mijn oudste stiefbroeder, die meer dan tweemaal zoo oud zou zijn als gij of ik, als hij nog leefde, is zonder schoenen aan de voeten, bijna zonder lompen aan het lijf, dien ellendigen bergpas ontloopen; hij heeft gezworven en gezworven; heeft met de ezels en de honden gegeten, in een logement in het groote dal, ver van hier; is daar staljongen geworden, is er stalknecht geworden, is er kellerier geworden, is er kok geworden — is er kastelein geworden. Toen hij kastelein werd, nam hij mij tot zich (kon hij zijn idioot van een bedelaarsbroer nemen, of dat spinnende gedrocht van een zuster?) en plaatste mij als leerling bij den beroemden horlogemaker, zijn buurman en vriend. Zijne vrouw stierf, bij de geboorte van nicht Margarethe. En wat was zijn wensch, wat waren zijne woorden tegen mij, toen hij zelf stierf en zij nog niet ten volle volwassen was? — „Al wat ik nalaat, is voor Margarethe, behalve zoo veel 's jaars voor u. Gij zijt nog jong, maar ik benoem u tot haar voogd; want gij zijt uit den laagsten, armsten boerenstand gesproten, evenals ik, en evenals hare moeder; wij zijn allen verworpelingen van boeren geweest, dat zult gij niet vergeten.” — Hetzelfde is evengoed het geval met de meeste van mijn landgenooten, die nu

handel drijven hier in deze wijk van S o h o. Zij zijn allen boeren geweest, arme, tobbende Zwitsersche boeren. Hoe goed en hoe groot is dus de handel,” — hier verviel hij van den warmen, opgewonden, in den schertsenden, juichenden toon en raakten nog eens de ellebogen des jongen wijnkoopers aan, bij wijze van omhelzing — „dat hij door zulke heeren vereerd wordt!”

„Dat ben ik niet met u eens,” zeide Margarethe, met gloeiende wangen, en een bijna tartenden blik van hun gast afwendende. „Ik vind dat de handel evengoed vereerd wordt door ons, boeren.”

„Foei, foei, nicht Margarethe, gij spreekt in het fiere Engeland,” berispte Obenreizer.

„Ik spreek in fieren ernst,” antwoordde zij, bedaard haar werk weder opvallende; „ik ben geen Engelsche, maar eene Zwitsersche boeren-dochter.”

Er lag in haar toon een bepaalde wil om een einde aan dat gesprek te maken, waartegen Vendale zich niet kon verzetten. Hij vergenoegde zich met ernstig te zeggen: „Ik ben het volkomen met u eens, juffrouw Obenreizer; en dat heb ik al eens gezegd in dit huis, zooals de heer Obenreizer getuigen kan.” Hetgeen die heer nochtans niet deed.

Vendale nu had een scherp blik, en toen hij madame Dor van tijd tot tijd goed had gadegeslagen, merkte hij iets op in hare breede gestalte, van achteren gezien. Zij speelde namelijk uitmuntend pantomime met dat handschoenen schoonmaken. Zij had het zeer zacht gedaan terwijl hij met Margarethe sprak, of soms ook geheel opgehouden, alsof zij luisterde. Toen Obenreizer's boerenspeech ten einde liep, wreef zij er krachtig op los bij wijze van applaus. Eens of twee keeren, toen zij den handschoen (dien zij altijd voor zich hield, een weinig boven haar gelaat) in de lucht omkeerde, of als zij dezen vinger neerliet, of dien opstak, verbeeldde hij zich zelfs dat er eene telegrafische gemeenschap met Obenreizer in die gebaren was; deze stond althans nooit met zijn rug naar haar toegekeerd, hoewel hij geen acht op haar scheen te slaan.

Vendale merkte insgelijks op dat, toen Margarethe tweemaal een einde had gemaakt aan een gesprek over eene zaak waarin hij verkeerd werd voorgesteld, eer verontwaardiging tegen haar voogd in hare houding lag, hoewel zij die verontwaardiging bedwong, alsof zij tegen hem uitgebarsten zou zijn, indien zij niet door vrees teruggehouden ware. Ook merkte Vendale op, — hoewel dat van weinig belang was, — dat Obenreizer geen enkelen keer zoo dicht bij haar kwam als hij zelf bij haar had plaats genomen, alsof er zekere grenzen tusschen hen bepaald waren. Evenmin had hij haar nog aangesproken zonder altijd deftig „nicht” voor haar naam te zeggen, hoewel dat altijd met een bijna onmerk-baren trek van spotternij vergezeld ging. Nu

kwam het voor het eerst bij Vendale op, dat iets zonderlings in den man, waaraan hij tot nog toe geen naam had kunnen geven, bestond in eene zeer fijne spotternij welke men niet kon ontleden en waarop men evenmin vat kon krijgen. Vendale hield zich overtuigd dat Margarethe in zeker opzicht beperkt werd in haar vrijen wil; hoewel zij zich tegen die twee samen staande hield door de kracht van haar karakter, dat echter niet sterk genoeg scheen te zijn om zich te bevrijden. Die overtuiging maakte hem niet minder geneigd om haar lief te hebben dan hij altijd geweest was. In één woord, hij was smoorlijk verliefd en hij nam zich vast voor de gelegenheid, die hem eindelijk werd aangeboden, niet te laten verloren gaan.

Voor het oogenblik sprak hij enkel over het genoegen dat Wilding en Cie. weldra hoopten te hebben van juffrouw Obenreizer te verzoeken, hun huis met hare tegenwoordigheid te vereeren; — een zonderling oud huis, zeide hij, en eene heeren-huishouding — en rekte zijn bezoek niet langer dan tot de gewone lengte van een eerste beleefdheids-bezoek. Toen hij, vergezeld van zijn gastheer, beneden kwam, zag hij dat het kantoor van Obenreizer aan het einde van de gang was; hij zag er verscheidene armoedige menschen rondsletteren in buitenlandsche dracht, en die door den heer Obenreizer, met een paar woorden in patois, op zijde werden geschoven, toen hij zich een doortocht wilde banen.

„Landslui van mij,” zeide hij ophelderend, toen hij Vendale uitliet. „Arme landgenooten. Dankbaar en trouw als honden! Goedendag! Tot weerziens.... Zeer in mijn schik!”

Met nog twee stootjes aan de ellebogen werd Vendale op straat gezet.

De lieve Margarethe aan haar borduurraam en de breede rug van Madame Dor aan hare telegraaf zweefden voor hem uit, terwijl hij naar Kreupelhoek terugkeerde. Toen hij daar aankwam, was Wilding met Bintrey in het kantoor. Wijn de kelderdeuren toevallig openstonden, stak Vendale eene kaars in een gespleten stok en daalde naar de kelders af. De bevallige Margarethe zweefde trouw voor hem uit, doch de breede rug van madame Dor bleef aan den ingang achter.

De keldergewelven waren zeer ruim en zeer oud. Er was eene steenen groeve daar beneden geweest, toen het verleden nog geen verleden was; sommigen zeiden dat het een gedeelte van eene eetzaal in een klooster was geweest, anderen van eene kapel, weder anderen van een heidenschen tempel. Het was nu alles een. Wie wilde, mocht in zijne verbeelding maken wat hij verkoos van een verbrokkelden pilaar en een gebroken boog. De oude tijd had er van gemaakt wat hij wilde en was volkomen onverschillig voor de tegenspraak die hij mocht uitlokken.

De bedompte mufte lucht en het donderachtige gerommel in de straten boven hem lieten zich, als zijnde buiten de gewone routine van het dagelijksch leven, vrij wel vereenigen met het tafereel van de lieve Margarethe, die haar recht verdedigde tegen die twee. Zoo ging Vendale voort, totdat hij, bij het omslaan van een hoek in de gewelven, een dergelijk licht ontdekte als dat hetwelk hij zelf in de hand had.

„O, zijt gij daar, Jozef?”

„Moest ik het niet liever omkeeren en zeggen: „O, zijt gij daar, jongeheer George? Want ik heb mijn werk. Maar gij niet.”

„Grom toch niet, Jozef.”

„Och, ik grom niet,” antwoordde de pakhuisbaas. „Als er iets gromt, is het dat, wat ik door mijne poriën heb ingekregen; ik doe het zelf niet. Pas maar op dat er niet zoo iets in u begint te grommen, jongeheer George. Als gij hier lang genoeg blijft om de dampen vrij spel te geven, gaan zij aan den gang.”

Zijn werk bestond op dat oogenblik in het steken van zijn hoofd in de vaten, in het meten en het maken van berekeningen, in het opschrijven van die berekeningen in een zakboekje van rhinocerossenvel, — als 't ware een deel van hem zelf.

„Zij zullen beginnen,” hernam hij, en legde den houten duimstok, waarmede hij gemeten had, dwars over twee vaten neer, terwijl hij zijne laatste berekening opschreef; daarop streek hij zijn rug recht en zeide: „Vertrouw ze maar! En zoo zijt gij voorgoed in de zaken gekomen, jongeheer George?”

„Ja, voorgoed. Ik hoop dat gij er niets tegen hept, Jozef?”

„God zegen u, neen zeker niet! Maar die dampen hebben er tegen; ze vinden dat gij te jong zijt. Gij zijt beiden te jong.”

„Die hinderpaal wordt alle dagen beter te overkomen, Jozef.”

„Ja, ja, jongeheer George; maar ik kom alle dagen een beetje beter over den hinderpaal dat ik te oud ben; ik zal dus niet in staat zijn veel vooruitgang van u te zien.”

Dat antwoord scheen Jozef Ladle zoo te kitelen, dat hij een schorren lach liet hooren, en nog eens onder dien lach herhaalde: „vooruitgang van u.”

„Maar wat niet om te lachen is, jongeheer George, is dat jongeheer Wilding het geluk heeft verjaagd. Let op mijne woorden. Hij heeft het geluk verjaagd en hij zal het merken. Ik ben hier niet voor niets al mijn leven geweest! Ik weet, uit wat ik hier in de diepte opmerk, wanneer het gaat regenen en wanneer het gaat ophouden; wanneer het gaat waaien en wanneer het weer stil gaat worden. Ik weet evengoed, aan wat ik hier in de laagte opmerk, wanneer het geluk verandert.”

„Staat dat ontuig op het verwulf met uw

voorzeggenden geest in verband?" vroeg Vendale, zijn licht bij de akelige flarden donkere zwam houdende, die zeer onaangenaam en stuitend voor het oog van de zoldering afhingen. "We hebben hier machtig veel van dat goed in onze kelders, dunkt mij?"

"Dat hebben we, jongheer George," antwoordde Jozef Ladle, zich een paar schreden verwijderende. "En als gij een raad van mij wilt aannemen, laat het dan zitten."

Vendale nam den maatstok, die op de beide vaten lag, stiet er walgend mee aan de trage zwam, en vroeg: "Zoo? Waarom?"

"Wel, niet zoozeer omdat het uit de wijnvaten komt, en gij er uit kunt opmaken wat een pakhuisknecht al zoo naar binnen krijgt als hij er iederen dag van zijn leven tusschen loopt; ook niet omdat het op eene bepaalde hoogte van zijn groei enkel ongedierte wordt, en gij dat op uw lijf zult halen," antwoordde Jozef, zich steeds verwijderende, "als om eene andere reden, jongheer George."

"Om welke andere reden dan?"

"(Ik zou er afblijven, als ik u was, meneer.) Ik zal het u zeggen als gij daar vandaan komt. Vooreerst, kijk eens naar de kleur van dat goed, jongheer George."

"Dat doe ik."

"Dat 's gedaan dan, meneer. Kom er nu vandaan."

Hij ging met zijn licht weg en Vendale volgde met het zijne. Toen Vendale met zijne kaars bij hem was, en zij samen terugkeerden, vroeg Vendale hem, terwijl zij door de gewelven voortliepen: "Nu, Jozef! Wat zou die kleur?"

"Heeft ze niet veel van geronnen bloed, jongheer George?"

"Dat kan wel zijn."

"Het heeft er meer dan genoeg van, zou ik denken," mompelde Jozef Ladle, en schudde plechtig zijn hoofd.

"Nu, al lijkt het daarop? Laat het er nu eens precies op lijken; wat dan nog?"

"Jongheer George, ze zeggen..."

"Wie?"

"Hoe weet ik wie?" antwoordde de pakhuishaas, blijkbaar diep geërgerd door die onredelijke vraag. "Wie! Wel, die alles zeggen, bedoel ik. Hoe weet ik wie het zijn, als gij het zelf niet weet?"

"Dat is waar. Ga voort."

"Ze zeggen dat iemand, die toevallig een stukje van dat donkere goed op zijne borst krijgt, stellig en zeker vermoord zal worden."

Toen Vendale lachend bleef staan om den pakhuishaas in de oogen te zien, welke de man op zijne kaars had gericht, terwijl hij droomerig die woorden uitbracht, voelde hij eensklaps dat hij door eene zware hand op de borst geslagen werd. Toen hij oogenblikkelijk de beweging der hand volgde, die hem geslagen had

— de hand van zijn metgezel — zag hij, dat zij een web of klont van zijne borst had geslagen van de zwam, die op dat oogenblik langzaam nederviel.

Een oogenblik lang keek hij den pakhuishaas even ontsteld aan als deze hem. Doch onmiddellijk daarna kwamen zij in het daglicht, aan den voet van de keldertrap, en, eer hij vroolijk er op sprong, blies hij zijne kaars en het bijgeloof in één adem uit.

WILDING AF.

In den morgen van den volgenden dag ging Wilding alleen uit, na de boodschap aan zijn klerk achtergelaten te hebben: Als de heer Vendale naar mij vraagt, of de heer Bintrey komt, zeg hun dan dat ik naar het Gesticht voor Vondelingen ben gegaan." Ondanks alles wat zijn compagnon hem gezegd had; alles wat zijn notaris, die de zaak op dezelfde wijze inzag, mocht aanvoeren, was hij onwrikbaar bij zijn besluit gebleven. Den verloren man te vinden, wiens plaats hij wederrechtelijk had ingenomen, was nu het hoofddoel zijns levens geworden, en de eerste stap, dien hij ten dien einde te nemen had, was klaarblijkelijk het vragen van inlichtingen aan het Gesticht voor Vondelingen. Wilding ging derhalve naar het Gesticht.

Het eens zoo gemeenzame uiterlijk van het gebouw was voor hem veranderd, evenals zijn oog op het portret boven den schoorsteenmantel veranderd was. Zijne eenmaal dierbare betrekking op de plaats, die zijne kindsheid had beschermd, was voor altijd afgestorven. Een zonderlinge weerzin greep hem aan, toen hij aan de poort zijn verlangen te kennen gaf. Zijn hart klopte pijnlijk toen hij alleen in de spreekkamer zat, terwijl de thesaurier van het Gesticht geroepen werd om hem te woord te staan. Toen het onderhoud begon, kon hij slechts door eene moeitevolle inspanning in zooverre zijne kalmte herwinnen, dat hij duidelijk kon uitleggen waarom hij gekomen was.

De thesaurier luisterde met een gelaat dat al de vereischte aandacht beloofde, en niets meer.

"Wij moeten voorzichtig zijn," zeide hij, toen de beurt van spreken aan hem gekomen was, "met het beantwoorden van de vragen van vreemden."

"Gij kunt mij bezwaarlijk als een vreemde beschouwen," antwoordde Wilding eenvoudig. "Ik ben zelf in vroeger tijd een van uwe arme verlatene kinderen geweest."

De thesaurier antwoordde beleefd dat die omstandigheid hem bijzonder belang deed stellen in den heer Wilding; hij bleef niettemin bepaald vragen naar de reden die den heer Wilding

tot zijn onderzoek bewoog; waarop deze hem zonder omwegen zijne beweegreden vertelde, zonder iets te verbergen.

De thesaurier stond op en ging den heer Wilding voor naar het vertrek waarin de registers van het Gesticht bewaard werden. „Al de inlichtingen, welke onze boeken u geven kunnen, zijn gaarne tot uw dienst,” zeide hij. „Na zulk een lang tijdverloop vrees ik, dat het de eenige inlichting is, welke wij in staat zijn u te verschaffen.

De boeken werden geraadpleegd en weldra werd de volgende aantekening gevonden :

Den 3den Maart 1836. Aangenomen en medegevoerd uit het Gesticht voor Vondelingen een mannelijk kind, genaamd Walter Wilding. Naam en woonplaats der persone, die het kind heeft aangenomen : Mevrouw de weduwe Jeane Anna Miller van Limetree-Huize te Groombridge-Wells. Inlichtingen omtrent gezegde weduwe ingewonnen bij den WelEerwaarden heer John Harker van Groombridge-Wells, en de heeren Gilles, Jeremias en Gilles, bankiers in de Lombardstraat.

„Is dat alles?” vroeg de wijnkooper. „Hebt gij later nooit iets van mevrouw Miller gehoord?”

„Niets; anders moest er melding van gemaakt zijn in dit boek.”

„Mag ik afschrijven wat ik er van opgeteekend vind?”

„Zekerlijk! — Gij zijt wat zenuwachtig. Laat mij het voor u doen.”

„Er blijft mij niets over, vrees ik,” zeide Wilding, treurig naar het afschrift ziende, „dan onderzoek te doen in de woonplaats zelve van mevrouw Miller, en te zien of hare inlichtingen mij van dienst kunnen zijn.”

„Dat is het eenige wat u voor het oogenblik overschiet,” antwoordde de thesaurier. „Ik zou u gaarne meer en beter van dienst geweest zijn dan ik bij machte ben.”

Met die afscheidswaarden tot troost, zette Wilding zijn onderzoekstocht voort, dien hij aan de poort van het Gesticht voor Vondelingen begonnen was. Het eerste doel van zijn onderzoek was nu blijkbaar het bankierskantoor in de Lombardstraat. Twee van de leden der firma waren niet voor iedereen te spreken, toen hij naar hen vroeg. De derde liet eenvoudig, na eene reeks van onvermijdelijke bezwaren, het boek inzien dat de voorletter M droeg. Daarin werd eene verrekening gevonden met mevrouw de weduwe Miller, van Groombridge-Wells. Er waren twee dikke strepen, met verbleekten inkt doorgehaald, en onder aan de bladzijde stond, de noot: „Rekening vereffend, 30 September, 1837.”

Zoo had hij de eerste pleisterplaats zijner reis bereikt en hij vond er „Geen Uitweg!” Nadat Wilding een briefje naar Kreupelhoek gezonden had, om zijn compagnon te berichten

dat zijne afwezigheid misschien eenige uren verlengd zou worden, nam hij plaats op den spoor-trein en begaf zich naar de tweede pleisterplaats zijner reis: het huis van mevrouw de weduwe Miller, te Groombridge-Wells.

Moeders en kinderen reisden er met hem; moeders en kinderen ontmoetten elkander aan het station; moeders en kinderen trof hij aan in de winkels welke hij intrad om naar Limetree-Huize te vragen. Overal zag hij de naaste en dierbaarste van alle menschenlijke betrekkingen, in het gelukkigste daglicht. Overal werd hij herinnerd aan den gelukkigen droom waaruit hij zoo wreed was wakker geschud; aan de verloren nagedachtenis, die voor hem verdwenen was als een beeld in een spiegel.

Nergens, waar hij ook vroeg, wist men hem inlichtingen te geven aangaande Limetree-Huize. Eindelijk kwam hij voorbij een verhuurkantoor; hij ging er moedeloos in en deed voor het laatst zijne vraag. De makelaar wees, dwars over de straat, naar een somber gebouw, met veel vensters, dat op eene fabriek geleek, doch een hotel was.

„Daar stond Limetree-Huize, tien jaren geleden, mijnheer,” antwoordde de man.

De tweede pleisterplaats was dan bereikt, en weder „Geen Uitweg!”

Er bleef hem evenwel nog ééne kans over. De predikant Harker, op wien mevrouw Miller zich beroepen had, was misschien nog te vinden. Wjl er reeds weder andere personen in het kantoor kwamen, die de aandacht des makelaars tot zich riepen, liep Wilding de straat langs, ging een boekwinkel in en vroeg of men hem het tegenwoordige adres van den predikant Harker zou kunnen opgeven.

De boekverkooper keek ongeveinsd geërgerd en verbaasd en gaf geen antwoord.

Wilding herhaalde zijne vraag.

Daarop nam de boekverkooper een net boek-deeltje, in somber grijs gebonden, van de toonbank en reikte het, bij den titel opengeslagen, zijn ondervrager toe. Wilding las:

„Martelaarschap van den WelEerwaarden heer John Harker, in Nieuw-Zeeland. Verhaald door een voormalig lid zijner kudde.”

Wilding legde het boekje op de toonbank neder. „Neem mij niet kwalijk,” zeide hij, misschien een weinig over zijn eigen martelaarschap nadenkende, terwijl hij sprak. De zwijgende boekverkooper beantwoordde de verontschuldiging met eene buiging. Wilding ging heen.

Derde en laatste pleisterplaats, en „Geen Uitweg” voor de derde en laatste maal!”

Nu viel er niets meer te doen; er bleef hem volstrekt geene andere keus over dan, overal te leurgesteld, naar Londen terug te keeren. Nu en dan keek de wijnkooper, op zijne terugreis, het afschrift in, dat de thesaurier in het Gesticht voor hem uit het Register genomen had. Onder

de vele vormen, welke de wanhoop kan aannemen, is er één, misschien de deerniswaardigste van alle — die welke zich in het kleed der Hoop vermomt. Wilding trok eensklaps zijne hand terug, toen hij op het punt was het nuttelooze strookje papier uit het portier te werpen. „Misschien dient het nog ergens toe,” dacht hij. „Ik zal het niet wegwerpen zoolang ik leef. Als ik sterf, zullen mijne executeuren het verzegeld vinden bij mijn testament.”

Het denkbeeld van een testament gaf eene nieuwe richting aan den gedachtenloop des wijnkoopers en leidde hem van het onderwerp af dat hem zoo uitsluitend had beziggehouden. Hij moest onmiddellijk zijn testament maken.

De toepassing van de woorden: „Geen Uitweg,” op zijn geval, was eigenlijk afkomstig van den heer Bintrey. Gedurende hun eerste langdurig onderhoud na de ontdekking had dat schrandere personage wel honderd keeren herhaald: „Geen Uitweg, meneer; Geen Uitweg. Mijne overtuiging is dat er geen weg bestaat om er nu nog uit te komen, en mijn raad is: blijf rustig zitten waar gij zijt.”

In den loop van het langdurige consult was er eene flesch van den vijf-en-veertigjarigen port voor den dag gekomen om de wettelijke keel van den heer Bintrey vochtig te houden; doch hoe duidelijker de heer Bintrey de zaak inzag, door den wijn, hoe nadrukkelijker hij betuigde dat hij geen Uitweg zag in de zaak, en dat herhaalde, telkens wanneer hij zijn glas ledig op de tafel zette: „Geen uitweg, mijnheer Wilding; laat de zaak rusten en wees dankbaar.”

Zeker is het, dat het verlangen des eerlijken wijnkoopers om zijn testament te maken, zijn grond had in zijne groote nauwgezetheid van geweten; hoewel het mogelijk is (en zeer bestaanbaar met zijne nauwgezetheid) dat hij onwilkeurig een gevoel van verademing kreeg, bij het vooruitzicht van zijne eigene moeielijkheden na te laten aan de twee mannen die na hem kwamen. Wat daarvan zij, hij volgde zijn nieuwen gedachtenloop met allen mogelijken ijver en verloor geen oogenblik tijd, eer hij George Vendale en den heer Bintrey verzocht had in Kreupelhoek bij hem te komen en zijn laatsten wil te hooren.

„Nu wij hier met ons drieën achter gesloten deuren bijeen zijn,” begon de heer Bintrey, bij die gelegenheid het woord richtende tot den nieuwen compagnon, „wilde ik aanmerken, eer onze vriend (en mijn cliënt) ons met zijne verdere plannen bekend maakt, dat ik geheel heb ingestemd met wat ik als uw raad van hem vernomen heb, en dat de raad van ieder verstandig mensch zou zijn, mijnheer Vendale. Ik heb hem namelijk gezegd, dat hij nauwkeurig het geheim moet bewaren. Ik heb met juffrouw Goudstroom, in zijn bijzijn en in zijne afwezigheid beide, gesproken, en indien er iemand te vertrouwen is (en ik noem dat een groot INDIEN), geloof ik

dat wij haar vertrouwen kunnen. Ik heb aan onzen vriend (en mijn cliënt) voorgehouden, dat het beginnen van onderzoekingen in het wild niet alleen zou zijn den Duivel los te laten, in de gedaante van alle bedriegers in het land, maar ook de zaak zelve zou benadeelen. En ziet gij, mijnheer Vendale, onze vriend (en mijn cliënt) wil de zaak niet benadeelen, maar integendeel, haar bewaren voor een man, dien hij (ik zeg volstrekt niet ik) als den rechtmatigen eigenaar beschouwt, indien ooit die eigenaar gevonden mocht worden. Ik zou mij zeer vergissen als die ooit voor den dag kwam; doch dat doet niets ter zake. De heer Wilding en ik zijn het hierin eens, dat de zaak niet benadeeld mag worden. Nu heb ik in zoover aan het verlangen van den Wilding gehoor gegeven, dat wij van tijd tot tijd, geregeld, advertenties zullen plaatsen in de dagbladen, waarbij ieder, die eenige inlichting kan geven betreffende dat uit het Gesticht voor Vondelingen aangenomen kind, met omzichtigheid wordt uitgenoodigd, aan mijn kantoor te komen; ik heb den heer Wilding plechtig mijn woord gegeven dat zulk eene advertentie geregeld in de dagbladen zal verschijnen. Ik heb van onzen vriend (en mijn cliënt) vernomen, dat wij heden hier bij elkander zijn om zijn laatsten wil te hooren, niet om hem raad te geven. Ik ben bereid zijn instructies te hooren en zijn wil te eerbiedigen; doch gij zult zoo goed zijn op te merken, dat daarin geene goedkeuring, van het een noch van het ander, ligt opgesloten, in mijne hoedanigheid als man van de wet.”

Zoo sprak de heer Bintrey, en hetgeen hij zeide, was meest aan het adres van Walter Wilding, hoewel hij eigenlijk tot Vendale sprak. En toch vond hij, ondanks zijne belangstelling in zijn cliënt, diens Don Quixotisch gedrag zoo grappig, dat hij hem van tijd tot tijd met lachende oogen aankeek, als eene hoogst comische curiositeit.

„Niets kan duidelijker zijn,” merkte Wilding aan. „Ik mocht lijden dat mijn hoofd even helder was als het uwe, mijnheer Bintrey.”

„Als gij dat suizen er in voelt opkomen,” waarschuwde de notaris, met een ongerusten blik, „stel het dan uit. — Ik bedoel onze bijeenkomst.”

„In het geheel niet, dank u,” zeide Wilding. „Wat wilde ik ook weer zeggen?”

„Maak u niet zenuwachtig, mijnheer,” vermaande de notaris nog dringender.

„Neen, dat doe ik niet,” antwoordde de wijnkooper. „Mijnheer Bintrey en George Vendale, gevoelt gij eenige aarzeling, of hebt gij er tegen, de gezamenlijke executeuren te worden van mijn laatsten wil, of kunt gij er aanstonds in bewilligen?”

„Ik ben bereid,” antwoordde George Vendale terstond.

„Ik insgelijks,” antwoordde de heer Bintrey, minder ijverig.

„Ik dank u beiden. Mijnheer Bintrey, de bepalingen van mijn laatsten wil en testament zijn kort en eenvoudig. Gij zult misschien nu wel de goedheid willen hebben die op te schrijven. Ik laat alles wat ik bezit, onvoorwaardelijk en zonder eenige uitzondering, na aan u beiden, gezamenlijke executeuren van mijn laatsten wil, om alles aan den waren Walter Wilding uit te keeren als hij binnen twee jaren na mijn dood gevonden en geïdentificeerd wordt. Wordt hij niet gevonden, dan draag ik u op alles als gift of legaat aan het Gesticht voor Vondelingen uit te keeren.”

„Is dat alles wat gij te bepalen hebt, mijnheer Wilding?” vroeg Bintrey, na een diepe stilte, waaronder zij elkander geen van drieën hadden aangekeken.

„Alles.”

„En gij zijt vast besloten u aan dat testament te houden, mijnheer Wilding?”

„Onvoorwaardelijk, bepaald, voorgoed.”

„Dan blijft mij niets anders over,” zeide de notaris, even de schouders ophalende, „dan er den technischen, wettelijken vorm aan te geven en het dan te onderteekenen. Maar is daarbij zooveel haast? Is die zaak zoo dringend? Gij gaat toch nog niet sterven, mijnheer.”

„Mijnheer Bintrey,” antwoordde Wilding ernstig, „wanneer ik sterven zal, is iemand anders bekend dan u of mij. Ik zou gaarne gerust zijn omtrent die zaak; wees dus zoo goed.”

„Dan zijn wij weer notaris en cliënt,” antwoordde de heer Bintrey, die zich bijna een oogenblik door zijn gevoel had laten medeslepen. „Als het u vandaag over acht dagen schikt, u en den heer Vendale, zal ik u noteeren voor dien dag, aan mijn kantoor.”

De afspraak werd gemaakt en ter behoortijker tijd nagekomen. Het testament werd geteekend, verzegeld, voorgelezen, alles in tegenwoordigheid van getuigen, en werd door den heer Bintrey in bezit genomen, om onder de documenten zijner cliënten geplaatst te worden, in een van de ijzeren laden, met de respectieve namen der eigenaars van buiten gemerkt, in ijzeren vakken, in zijn kantoor, alsof dat heiligdom der wet een familiekluis van cliënten in het klein ware.

Met meer lust dan hij in den laatsten tijd voor de uitvoering van zijne vroegere plannen had aan den dag gelegd, begon Wilding nu zijne patriarchale huishouding te regelen, waarin hij niet slechts door juffrouw Goudstroo, maar ook door Vendale trouw geholpen werd, die misschien zoodra mogelijk een diner aan de Obenreizers doenlijk wilde maken. Toen de geheele inrichting in orde was bevonden, werden de Obenreizers, voogd en pupil, ten eten gevraagd; madame Dor werd in de uitnoodiging

begrepen. Was Vendale te voren al tot over de ooren verliefd geweest — en daaromtrent bestond niet de minste twijfel — dat diner maakte hem nog tienduizendmaal verliefder dan te voren. En toch, al had hij er zijn leven voor willen geven, hij kon geen woordje met de lieve Margarethe afzonderlijk spreken. Zoodra zulk een gezegend oogenblik gekomen scheen te zijn, stond Obenreizer, in vliesachtigen toestand, vlak naast Vendale, of zag hij den breedden rug van madame Dor voor zijn neus. De stomme matrone liet zich, naar het scheen, nooit van voren zien, van hare komst af tot aan haar vertrek toe, behalve den tijd toen zij aan tafel zat. Zoodra zij uit de eetzaal — waar zij hartelijk deelgenomen had aan het maal — in het salon terugkwam, keerde zij haar aangezicht weder tegen den muur.

Maar toch mocht Vendale gedurende vier of vijf verrukkelijke, hoewel somtijds diep ergerlijke, uren Margarethe zien, Margarethe hooren, Margarethe een enkelen keer aanraken. Toen zij de ronde in de oude kelders deden, leidde Vendale haar bij de hand; toen zij 's avonds in het verlichte salon zong, hield Vendale, die bij haar stond, hare handschoenen vast, welke zij had uitgedaan, en zou ze gaarne voor al den vijf en veertig jaar ouden port vervuild hebben, al ware die vijf en veertigmaal vijf en veertig jaren oud geweest en de prijs netto vijf en veertigmaal vijf en veertig pond per dozijn flesschen. En nadat zij vertrokken was en Kreupelhoek onder een grooten domper lag, kwelde hij zich nog met de vraag:

Zou zij weten dat hij haar beminde? Zou zij weten dat hij haar aanbad? Zou zij vermoeden dat zij hem, hart en ziel, gewonnen had? En kon het haar schelen? En zoo voorts, de geheele toonladder op en neer, onder de lijn en boven de lijn. Och, och! arm onrustig menschenhart! En menschen, die duizenden van jaren reeds tot mummies zijn verdroogd, hebben evenzoo gedaan en toch allen het geheim gevonden om rustig te worden na dien!

„Wat dunkt u van dien heer Obenreizer, George?” vroeg Wilding hem den volgende dag. „Hoe gij over juffrouw Obenreizer denkt, zal ik u niet vragen.”

„Ik weet het niet,” antwoordde Vendale; „ik heb nooit geweten wat ik van hem denken moest.”

„Hij is een knap en schrander mensch,” hernam Wilding.

„Knap is hij, zeker.”

„En een goed musicus.” (Hij had den vorigen avond zeer goed gezongen en zeer goed gespeeld.)

„Ontegenzegglijk een goed musicus.”

„En hij praat goed.”

„Ja,” antwoordde George Vendale herkauwende: „hij praat goed. Weet gij wat, Wilding?”

het valt mij nu op, nu ik over hem nadenk, dat hij niet goed zwijgt!"

"Hoe bedoelt gij dat? Hij is toch geen lastige prater."

"Neen, dat bedoel ik er niet mede. Maar als hij zwijgt, kan ik niet laten hem, min of meer, en misschien zeer ten onrechte, te wantrouwen. Neem bij voorbeeld, onverschillig wien, iemand dien gij kent en van wien ge houdt."

"Dat 's gauw gedaan, mijne goede kerel," zeide Wilding; "ik neem u."

"Dat heb ik niet bedoeld of voorzien," antwoordde Vendale lachend. "Maar goed, neem hij dan maar. Denk een oogenblik na. Is uwe goedkeurende bekendheid met mijn belangwekkend gezicht hoofdzakelijk gegrond (hoe afwisselend de momentane uitdrukkingen ook zijn mogen) op mijn gezicht als ik zwijg?"

"Ik geloof het wel."

"Ik geloof het ook. Zie nu eens, als Obenreizer spreekt — met andere woorden, als hij kan uitkomen, doet hij zich vrij goed voor; maar als hij niet in de gelegenheid is uit te komen, doet hij zich slecht voor. Daarom zeg ik dat hij niet goed zwijgt. En als ik nu een vlug overzicht houd van gezichten die ik ken en niet vertrouw, kom ik tot de conclusie, nu ik er goed over nadenk, dat die geen van allen goed zwijgen."

Die verhandeling over gelaatkunde was iets nieuws voor Wilding; hij kon er slechts langzaam inkomen, totdat hij zich afvroeg of juffrouw Goudstroo goed zweeg, en zich herinnerde dat haar gelaat, als het in rust was, bepaald vertrouwen uitlokte, was hij zoo blijde als men gewoonlijk is, wanneer men gelooven mag hetgeen men gaarne gelooven wil.

Wijl zijne opgeruimdheid en zijne gezondheid slechts zeer langzaam terugkwamen, herinnerde zijn compagnon hem, als een middel om hem op te beuren, en misschien ook met het oog op de Obenreizers, aan zijne muzikale plannen in verband met zijn gezin; aan zijn voornemen om eene zangklasse in zijn huis te vormen en een koor in de naburige kerk. De klasse werd weldra georganiseerd, en wijl twee of drie van de onderhoorigen reeds eenige muzikale kennis bezaten, en redelijk wel zongen, volgde het koor spoedig daarna insgelijks. Het laatste werd geleid, en hoofdzakelijk onderwezen ook, door Wilding zelve, die de hoop koesterde zijne onderhoorigen tot zoovele vondelingen te bekeeren, ten opzichte van hun talent in het koraalgezing.

Wijl de Obenreizers goede musici waren, bestond er allicht eene aanleiding om hen uit te noodigen die muzikale vereenigingen bij te wonen. Toen voogd en pupil toestemmend antwoordden, of liever de voogd toestemmend antwoordde voor de pupil, had dat natuurlijk ten gevolge, dat het leven van Vendale een en

al slavernij werd en verrukking. Wat in de dompige Christoffelkerk, op zondag, wanneer de veelgeliefde broeders er vereenigd waren, vijf en twintig sterk, was het dan niet hare stem die als een licht in de donkerste hoeken schoot en muren en pilaren trillen deed alsof zij stukjes waren van zijn hart! Terwijl zelfs madame Dor, in een hoek van de hooge bank gezeten, en alles en iedereen den rug toekeurend, niet kon nalaten in een bepaald oogenblik van den dienst haar godsdienstplicht waar te nemen, evenals die man wien door zijn dokter werd aanbevolen zich eens in de maand dronken te drinken, en die zich alle dagen bedronk, om dien eenen keer niet over te slaan.

Maar zelfs die hemelsche zondagen werden nog overtroffen door de woensdagconcerten die voor het patriarchale gezin werden ingevoerd. Bij die concerten zat Margaretha voor de piano en zong voor hen, in hare moedertaal, liederen uit haar eigen land; liederen waarin zij Vendale van de toppen der bergen toeriep: "Verhef u boven het lage vlakke land; kom en zonder u af van de menigte: volg mij, terwijl ik al hooger en hooger stijg en wegsmelt in het azuren verschiep; verhef u tot mijn hoogsten top en bemin mij hier!" Dan zag hij in het fraaie keursje, de kousen met klinken en de schoentjes met zilveren gespen, zoowel als in het breede voorhoofd en de heldere oogen, den sprong van de gems, totdat het lied uit was.

Zelfs op Vendale oefenden hare liederen geen sterker tooverkracht uit dan op Jozef Ladle, op zijne wijs. Hij bleef volstandig weigeren de muziek te bederven door er deel aan te nemen en legde de grootste minachting voor gamma's en andere beginselen van muziek aan den dag — waardoor trouwens zelden eenvoudige toehoorders verrukt worden. Jozef vond de geheele liefhebberij in het eerst niets dan malligheid, en de koristen levenmakers als Turken. Maar toen hij op zekeren dag eene zuivere harmonie in een beurtzang bespeurde, gaf hij zijne twee pakhuisknechten eene flauwe hoop dat er metertijd nog wel iets van terecht zou komen. Een koraalgezing van Händel gaf aanleiding tot nog grootere aanmoediging van hem; hoewel hij opmerkte dat die groote musicus veel in duffe wijnkelders moest verkeerd hebben daar in dat vreemde land, omdat hij zoo dikwijls hetzelfde herhaalde; wat hij, men mocht er van zeggen wat men wilde, vast en zeker voor een bewijs hield dat men er te veel van binnengekregen had. Bij eene derde gelegenheid geraakte hij, door het openbare optreden van den heer Jarvis met eene fluit en een ander met eene viool, en het spelen van eene duo door die twee, zoodanig in verbazing, dat hij, geheel uit eigen beweging zich liet opwinden tot de woorden: "Bis, bis!" welke woorden hij herhaalde malen uitsprak alsof hij op familiaren toon eene

dame terugriep, die zich op het orkest had onderscheiden. Doch dat was de laatste erkenning van de verdiensten zijner mede onderhoorigen; want wjl die duo gespeeld was geworden op het eerste woensdagsconcert, en onmiddellijk gevolgd werd door de stem van Margaretbe Obenreizer, zat hij met wjd open mond, als in een staat van verrukking, totdat zij uitgezongen had; toen stond hij plechtig op; maakte eer hij begon te spreken eene hoofdbuiging, die het geheele gezelschap gold, den heer Wilding daaronder begrepen, en zeide de verplichtende woorden: „Nu we dat gehoord hebben, kunt gij allen gerust naar bed gaan!” En na dien tijd had hij nooit een ander woord van lof meer over voor de leden van het huisgezin.

Zoo begon er eene bijzondere bekendschap tusschen Margaretbe Obenreizer en Jozef Ladle. Zij lachte zoo hartelijk om zijn compliment, en was er toch zoo verlegen mede, dat Jozef, na afloop van het concert, den moed had haar te zeggen, dat hij hoopte dat hij niet zoo dof was in zijn hoofd, dat hij er te vrijpostig door geweest was! Zij gaf hem een vriendelijk antwoord, en Jozef maakte eene diepe hoofdbuiging tot dank.

„Gij zult het geluk wel weer doen omslaan, juffrouw,” zeide Jozef, nog eens buigende. „Zoo moeten ze zijn, om het geluk in de zaak weerom te halen.”

„Ik? Kan ik het geluk weeromhalen?” antwoordde zij, in haar aardig Engelsch, met lieve verwondering. „Ik vrees dat ik u niet begrijp. Ik ben zoo dom.”

„De jonheer Wilding heeft het geluk verjaagd, juffrouw, eer hij er jongenheer George bij haalde,” hernam hij vertrouwelijk, hoewel voor haar niet veel duidelijker. „Dat zeg ik, en zij zullen het zien. Och Heer! kom maar nu en dan eens hier zingen, juffrouw, dan moet het geluk terugkomen, of het wil of niet.”

Met die woorden en eene reeks van hoofdbuigingen ging Jozef heen. Doch wjl Jozef nu een bevoorrecht persoon geworden was en zelfs eene onwillekeurige verovering iets aangenaams is voor jeugd en schoonheid, keek Margaretbe den volgenden keer vroolijk naar hem uit.

„Waar is mijn Jozef?” vroeg zij aan Vendale.

En zoo werd Jozef gehaald; zij gaf hem de hand, en dat bleef eene vaste gewoonte als zij kwam.

Nog eene andere gewoonte ontstond op deze wijs. Jozef was eenigszins hardhoorig. Hij zelf zeide dat het van de „dampen” kwam, en dat was misschien zoo; doch wat ook de oorzaak der uitwerking zijn mocht, de uitwerking was er. Bij die eerste gelegenheid had men hem langs den muur zien sluipen, met zijne linkerhand aan zijn linkeroor, totdat hij op een stoel geschoven was, vlak bij de zangeres, welke

plaats en houding hij gehandhaafd had totdat hij zijne vrienden het bovengemelde compliment had toegevoegd. Den volgenden Woensdag merkten zijne kameraads op dat Jozef, als eemachine, in de war was, en er werd gefluisterd dat het toe te schrijven was aan zijne hooggespannen verwachting van het gezang van juffrouw Obenreizer en zijne vrees van geen plaats te zullen krijgen, waar hij iedere noot en iedere lettergreep kon verstaan. Toen dat gefluister den heer Wilding ter oore kwam, riep deze, met zijne gewone goedhartigheid, Jozef naar voren, toen Margaretbe begon te zingen. Zoo werd het eene gewoonte dat Margaretbe des avonds, wanneer zij hare handen over de toetsen liet gaan eer zij begon te zingen, altijd aan Vendale vroeg: „Och, waar is mijn Jozef Ladle?” en dat Vendale hem altijd voor het front bracht en hem daar zijne plaats deed houden. Dat zijn gelaat dan, als aller oogen op hem gericht waren, de uiterste minachting te kennen gaf voor de muziek zijner kameraden, en niets dan vertrouwen in die van Margaretbe, wie hij bleef aanstaren, niet ongelijk aan een tammen rhinoceros op zijne achterpooten, behoorde bij de nieuwe gewoonte. Insgelijks dat hij, wanneer hij na den zang in een staat van hooge verrukking verkeerde en de een of andere stoute gast hem uit den achtergrond toeriep: „Hoe vind ge het, Jozef?” de spotternij betaalde met het antwoord: „Nu moogt gij allen gerust naar bed gaan!” Ook dat maakte deel uit van de nieuwe gewoonte.

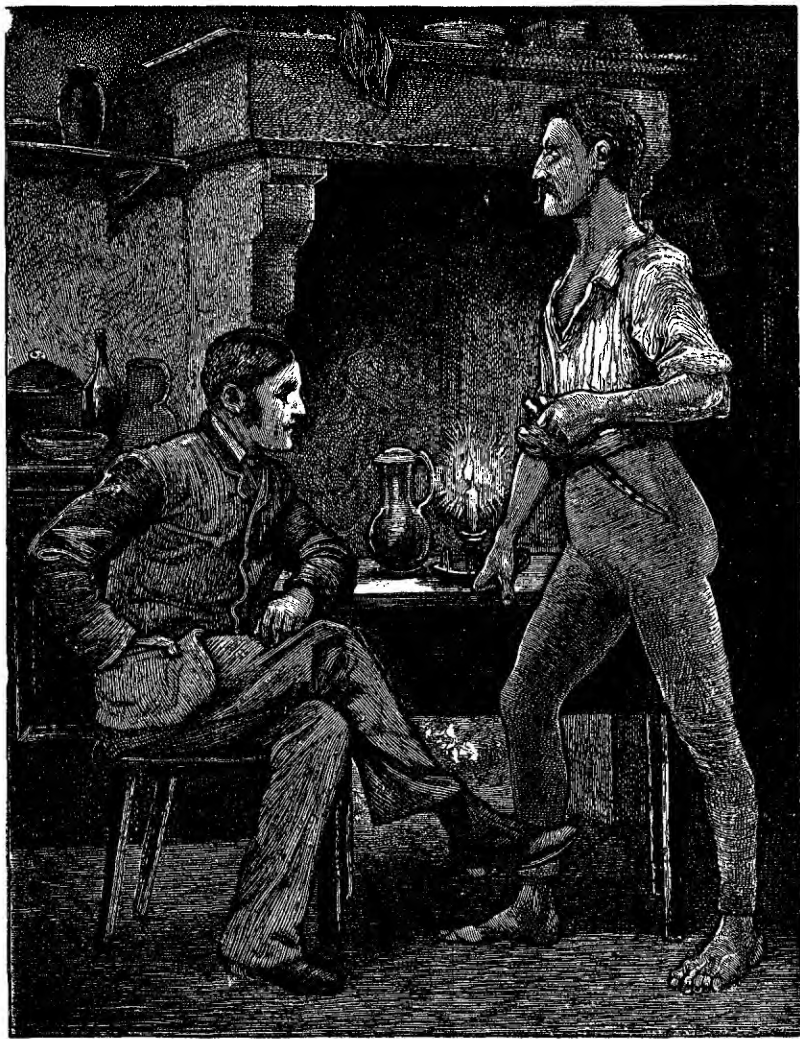
Doch de eenvoudige vermaken en grapjes van Kreupelhoek waren niet tot een lang leven bestemd. Zij werden al aanstonds ondermijnd door eene zeer ernstige zaak, welke ieder lid van het patriarchale gezin kende, doch waarvan niemand, als bij stilzwijgende overeenkomst, ooit sprak. De gezondheidstoestand van den heer Wilding was slecht.

Misschien zou hij den schok, die aan zijne ééne groote gehechtheid in zijn leven was toegebracht, te boven gekomen zijn, of het denkbeeld hebben leeren verdragen dat hij in het genot was van een anders goed; doch die twee ongelukken vereenigd waren hem te zwaar. Hij werd diep zwaarmoedig, als iemand die door een tweelingspook wordt vervolgd. Die onafscheidelijke spoken zaten met hem aan tafel, aten van zijn bord, dronken uit zijn beker en stonden des nachts voor zijne sponde. Wanneer hij zich de liefde zijner gewaande moeder herinnerde, had hij een gevoel alsof hij gestolen had. Wanneer hij weder een weinig opleefde door de hoogachting en de liefde zijner onderhoorigen, had hij een gevoel alsof hij zelfs oneerlijk handelde met hen gelukkig te maken; want dat moest de plicht en het genoegen van dien anderen zijn geweest.

Langzamerhand begon zijn lichaam gebukt te gaan onder dat tobben van zijn geest; zijn

tred verloor de oude veerkracht, hij hief zijne oogen zelden meer van den grond. Hij wist dat hij geen schuld had aan de betreurenswaardige vergissing die er had plaats gegrepen; maar hij wist ook dat hij die niet herstellen kon; want dagen en weken gingen er voorbij, en niemand

volgenden dag. Op een anderen keer overviel het hem terwijl hij de maat sloeg bij hun gezang, en het kwam weer terug toen hij en zijn compagnon een halven avond later in den maneschijn wandelden op het plein. Toen vroeg hij aan Vendale (altijd geheel liefde, ijver en hulpvaar-

»ALS ER MET EEN DIEF GEVOCHTEN HAD MOETEN WORDEN, ZOALS IN MIJN DROOM, ZIET GE DAT IK ER VOOR UITGERUST WAS,» HERNAM OBNREIZER.

»EN GEWAPEND OOK,» ZEIDE VENDALE, MET EEN BLIK OP ZIJN GORDEL. (Blz. 275).

kwam zijn naam en zijne bezittingen opeischen. Nu begon hem ook een nevelachtig bewustzijn te bekruipen van de herhaalde verwarring in zijn hoofd. Het gebeurde wel eens dat hij geheele uren, somtijds een dag en een nacht achtereen, bewusteloos was. Eens verloor hij dat bewustzijn toen hij aan het hoofd zijner tafel zat en bleef in dien toestand tot het aanbreken van den

digheid voor hem) wat er gebeurd was? „Gij zijt ongesteld geworden,» antwoordde Vendale. Hij keek naar de aangezichten zijner onderhoorigen om eene nadere opheldering. Doch zij maakten er zich af met de woorden: „Wij zijn blij dat gij beter zijt, mijnheer. Wij hopen dat gij u nu wel gevoelt?» waarin in het geheel geene opheldering lag.

Eindelijk, toen de compagnieschap nog slechts vijf maanden oud was, werd Walter Wilding bedlegerig en zijne huishoudster werd zijne verpleegster.

„Nu ik hier zoo lig, mag ik u wel Saartje noemen, niet waar, juffrouw Goudstroo?” vroeg de arme wijnkooper.”

„Die naam klinkt mij gemeenzamer dan de andere, mijnheer, ik hoor hem veel liever.”

„Dat is goed, Saartje. Heb ik geen toevallen gehad in den laatsten tijd, Saartje? Als het zoo is, zeg het mij dan gerust.”

„Het is wel een enkelen keer gebeurd, mijnheer.”

„O, dan begrijp ik alles!” antwoordde hij bedaard. „De heer Obenreizer zegt dat de wereld zoo klein is, Saartje, en dat het niet vreemd is, dat de menschen elkander zoo dikwijls weder ontmoeten, op verschillende plaatsen en op verschillende tijden. En het is toch ook zonderling, niet waar, dat ik, om het zoo uit te drukken, weer in het Gesticht kom, om te sterven.”

Hij reikte haar de hand en zij nam die zacht in de hare.

„Gij zult nog niet sterven, mijnheer Wilding.”

„Dat zegt de heer Bintrey ook; maar ik geloof dat hij het mis heeft. Dat oude gevoel, dat ik als kind placht te hebben, komt weer in mij terug; dat oude suisende en onrustige gevoel eer ik in slaap val.”

Na een oogenblik zwijgens zeide hij: „Een nachtzoen, als 't u blijft.” Hij was blijkbaar in zijne verbeelding in de slaapzaal van het gesticht.

En Saartje boog zich neder over den vaderen moederloozen man, zooals zij zich over die andere vader- en moederlooze kinderen had nedergebogen; zij drukte hare lippen op zijn voorhoofd, en lispelde:

„Goedennacht!”

„Goedennacht!” antwoordde hij, op denzelfden toon.

Een oogenblik later sloeg hij de oogen weder op, in zijn eigen karakter, en zeide: „Verleg mij niet, Saartje, om wat ik u nu zeggen wil; ik lig gemakkelijk. Ik geloof dat mijn tijd gekomen is. Ik weet niet hoe gij er over denkt, Saartje, maar...”

Een oogenblik lang werd hij weder bewusteloos, daarna ontwaakte hij weder tot volle bewustheid en voltooide den afgebroken volzin.

„.... Ik weet niet hoe gij er over denkt, maar zoo komt het mij voor.”

Toen hij alzoo, bij volle bewustzijn, zijne geliefkoosde spreekwijs had uitgebracht, kwam zijn tijd en hij stierf.

T W E E D E B E D R I J F.

VENDALE NEEMT ZIJNE KANS WAAR.

De zomer en de herfst waren voorbijgegaan. Kerstmis en nieuwjaar waren ophanden.

Als executeuren, die hun plicht jegens den doode met nauwgezetheid wilden betrachten, hielden Vendale en Bintrey meer dan ééne beraadslaging over de wijze waarop zij den laatsten wil van Wilding zouden nakomen. De notaris had van het eerste oogenblik af gezegd dat er onmogelijk een maatregel genomen kon worden die ook maar den geringsten goeden uitslag beloofde. Het eenige onderzoek, dat kans op licht in de zaak had aangeboden, waardoor de verloren man te vinden zou zijn, was door Wilding zelf bewerkstelligd geworden; een onderzoek waaruit gebleken was dat tijd en dood het ontdekken van den waren Walter Wilding onmogelijk hadden gemaakt. Om den wettigen eigenaar der nalatenschap in de dagbladen te kunnen oproepen, zou men in bijzonderheden moeten treden, waardoor alle mogelijke bedriegers zich, als zijnde de ware Walter Wilding, zouden komen aanmelden. „Als wij ooit ééne kans zien om het spoor van den verloren man te vinden, zullen wij de gelegenheid aangrijpen. Als wij die niet zien, laat ons dan weder bij elkander komen om over de zaak te raadplegen, op den eersten verjaardag van Wilding's dood.” Dat was de raad van den heer Bintrey geweest. En Vendale, hoewel niets liever wenshende dan den wil zijns gestorven vriends te volbrengen, stemde er in toe de zaak voor het oogenblik te laten rusten.

Toen Vendale zich van hetgeen hem in het verleden belang had ingeboezemd, wendde naar het voorwerp zijner belangstelling in de toekomst, vond hij in die toekomst evenveel onzekers als in het verleden. Er waren maanden en maanden voorbijgegaan sedert zijn eerste bezoek aan het Schopplein, en sedert al dien tijd was de eenige taal, waarin hij aan Margaretha gezegd had dat hij haar beminde, de taal der oogen geweest, nu en dan, bij voorkomende gelegenheden, door de taal der hand geholpen.

Wat was de hinderpaal op zijn weg? — Het was de eenige onbeweeglijke hinderpaal die hem van het begin af in den weg had gestaan. Hoe gunstig de gelegenheid ook oogenschijnlijk meermalen geweest was, had de poging van Vendale om Margarethe afzonderlijk te spreken altijd en onveranderlijk denzelfden uitslag gehad. Onder de toevalligste omstandigheden, op de onschuldigste wijze van de wereld, had Obenreizer hem altijd in den weg gestaan.

Met de laatste dagen van het oude jaar kwam er eene onverwachte kans om een avond

met Margarethe door te brengen, welke kans Vendale besloot aanstonds waar te nemen om haar afzonderlijk te spreken. Hij werd in een hartelijk briefje van Obenreizer uitgenoodigd, op nieuwjaarsdag familiaar bij hem aan het Sohoplein te komen eten. „Wij zullen maar met ons vieren zijn,” stond er in het briefje. „Wij zullen met ons tweeën zijn, eer de avond om is,” dacht Vendale vast besloten.

De nieuwjaarsdag is voor de Engelschen een dag waarop zij diners geven en uit dineeren gaan, zonder meer. Voor sommige andere volken is het een dag van geschenken geven en geschenken ontvangen. Soms gelukt het eene buitenlandsche gewoonte in een land inheemsch te doen worden. De eenige zwartigheid bestond slechts voor hem in de keus van wat hij Margarethe geven zou. De fierheid der boerendochter, overdreven gevoelig voor het onderscheid tusschen zijne maatschappelijke positie en de hare en altijd tot zelfverdediging gereed, zou heimelijk tegen hem opstaan indien hij haar een rijk geschenk kocht. Eene gave, die zelfs de arme zou kunnen bekostigen, was de eenige die, hoopte hij, om den wil van den gever, misschien den weg zou vinden naar haar hart. Moedig weerstand biedende aan de verzoeking, ging Vendale alle mogelijke juweelen en edelgesteenten voorbij, en kocht eene broche van Genueesch zilverdraad, het eenvoudigste sieraad dat de winkel des juweliers aanbood.

Hij liet zijn geschenk in Margarethe's hand glijden toen zij hem die aanbood om hem op den nieuwjaarsdag welkom te heeten.

„Het is vandaag uw eerste nieuwjaarsdag in Engeland,” zeide hij. „Mag ik u helpen om het tot een nieuwjaarsdag in uw vaderland te maken?”

Zij bedankte hem, een weinig gedwongen, terwijl zij naar het juweliersdoosje keek, onzeker wat het bevatten zou. Toen zij het doosje opendeed en zij het eenvoudige nieuwjaarsgeschenk zag dat Vendale haar aanbood, doorgrondde zij zijne beweegreden. Zij keek hem aan met verhelderd gelaat en oogen, waarin hij duidelijk las: „Gij hebt mij genoeg gegeven en gestreeld.” Nooit was zij zoo lief geweest in de oogen van Vendale als in dat oogenblik. Haar wintertoilet, bestaande in een rok van donkere zijde, met een lijtte van zwart fluweel, dat tot aan de keel was dichtgeknoopt en haar hals in een cirkeltje van zwanendons omsloot, verhoogde, door de kracht van het contrast, het schitterende blond harer lokken en harer gelaatskleur. Eerst toen zij zich half van hem afwendde naar den spiegel, de broche, die ze droeg, afdeed, en er het nieuwjaarsgeschenk van Vendale voor in de plaats stelde, kon Vendale zijne aandacht genoegzaam van haar afrekken om hem te doen ontdekken dat er nog meer menschen tegenwoordig waren.

Hij bemerkte nu dat Obenreizer zich liefderijk van zijne ellebogen had meester gemaakt. Hij hoorde nu dat Obenreizer hem dankte voor zijne oplettendheid jegens Margarethe, met een bijna onmerkbaar zweempje van spotternij in zijn toon. Hij zag nu voor het eerst dat er nog een gast was, één slechts, behalve hij zelf, dien Obenreizer hem voorstelde als zijn landgenoot en vriend. Het gelaat van dien vriend was vlekkerig en het gelaat van dien vriend was vet. Zijn leeftijd scheen, naar gissing den herfst van het menschelijk leven bereikt te hebben. In den loop van den avond ontwikkelde hij twee buitengewone hoedanigheden. De eene was de hoedanigheid van te kunnen zwijgen en de andere was de hoedanigheid van flesschen te kunnen ledigen.

Madame Dor was niet tegenwoordig. Ook was er geene plaats voor haar bestemd toen zij aan tafel gingen. Obenreizer zeide tot opheldering dat „de goede Dor zich aan hare gewoonte hield van midden op den dag te eten. Zij zou zich later in den avond zelve wel komen verontschuldigen.” Vendale dacht bij zich zelve van de goede Dor ook misschien bij deze gelegenheid hare huiselijke bezigheid van het schoonmaken van Obenreizer's handschoenen had afgewisseld met het bereiden van Obenreizer's diner. Zooveel was zeker althans, de gerechten, die op tafel kwamen, stonden, wat de bereiding betreft, hoog boven de elementaire kookkunst in Engeland. De spijzen waren niet overdadig vele, doch volmaakt goed. Wat den wijn betreft, de oogen van den stommen vriend rolden er met plechtige opgetogenheid overheen. Nu en dan zeide hij: „Heerlijk!” als er eene volle flesch binnenkwam; en ook een enkele keer: „O!” als er eene ledige flesch verdween; daarmede hield hij zijne taak om het gezellig verkeer te veraangename voor afgedaan.

Stilte is soms besmettelijk. Beiden gedrukt onder hunne eigene zorgen, schenen Vendale en Margarethe den invloed van den stommen vriend te gevoelen. De geheele verantwoordelijkheid voor het gaande houden van het discours scheen op Obenreizer te rusten en hij hield haar manmoedig op. Hij stortte zijn hart uit als een liberale Zwitser en zong den lof van Engeland. Telkens wanneer andere onderwerpen uitgeput raakten, keerde hij tot die onuitputtelijke bron terug en liet den stroom overvloediger vloeien dan ooit. Obenreizer zou er een arm, een oog of een been voor overhebben, om een geboren Engelschman te zijn. Buiten Engeland bestond nergens zulk een gelukkig familieleven, nergens zulk een gezellige huiselijke haard, nergens zulke schoone vrouwen. Zijne lieve nicht Margarethe zou het hem niet euvel duiden, als hij hare bekoorlijkheden verklaarde met de theorie, dat er in

een of anderen vroeger tijd Engelsch bloed met dat hunner onaanzienlijke onbekende voorouders vermengd moest geweest zijn. Zie dat Engelsche volk! Dat kloeke, zindelijke, forsche en solide volk! Zie hunne steden! Welk een pracht in hunne openbare gebouwen! Welk eene bewonderenswaardige orde en zindelijkheid in de straten! Bewonder hunne wetten, die de eeuwige beginselen der rechtvaardigheid wisten te vereenigen met dat eeuwige beginsel van geld en die, beide te zamen, toepasten op alle overtredingen; van de aanranding van iemands eer af, tot de aanranding van iemands neus! — Gij hebt mijne dochter onteerd: zoo of zooveel geld! Gij hebt mij een slag in mijn gezicht gegeven: zoo of zooveel geld! Waar zou de stoffelijke voorspoed van zulk een land ophouden? Obenreizer wierp een blik in de verre toekomst, maar zag er geen einde aan. Obenreizer's verrukking smeekte om vergunning, zich en de Engelsche zeden in een toast te verheerlijken. Daarmede is ons eenvoudig diner afgeloopen; ons eenvoudig dessert staat op tafel en de bewonderaar van Engeland houdt, overeenkomstig het nationale gebruik, een speech! Een toast aan uwe krijtbergen van Albion, mijnheer Vendale! Aan uwe nationale deugden, verrukkelijk klimaat en uwe bekoorlijke vrouwen! Aan uwe huiselijke haarden, aan uw familieleven, aan uw Habeas Corpus en aan al uwe andere instellingen! In één woord: aan Engeland! Hip, hip, hip! Hoera!

De stem van Obenreizer had nauwelijks den laatsten toon van dat Engelsche hoera uitgebracht; de stomme vriend had nauwelijks den laatsten druppel uit zijn glas gedronken, toen de feestelijkheid gestoord werd door een bescheiden tikje op de deur. Er kwam eene dienstmaagd binnen en trad naar haar heer, met een briefje in de hand. Obenreizer deed het met fronsend voorhoofd open en, na het met eene uitdrukking van ongeveinsde ergernis gelezen te hebben, reikte hij het over aan zijn landgenoot en vriend. Vendale sloeg met een verruimd hart die verschijnselen gade. Had hij een bondgenoot gevonden in dat ergerlijke stukje papier? Was de kans, waarnaar hij zoo lang had uitgekeken, eindelijk gekomen?

„Ik vrees dat er niets aan te doen is,” zeide Obenreizer, tot zijn landgenoot. „Ik vrees dat wij zullen moeten gaan.”

De stomme vriend gaf hem het briefje terug, haalde de schouders op en schonk zich nog een laatste glas wijn in. Zijne vette vingers bleven weemoedig en liefderijk om den hals van de flesch dralen en gaven hem tot afscheid een hartelijk drukje. Zijne bolle oogen keken schemerachtig, als door een nevel, naar Vendale en Margarethe. Hij spande zijn spraakvermogen in en bracht een geheel volzin tegelijk uit. „Mij dunkt,” zeide hij, „dat ik nog

wel een glas wijn had willen hebben.” Hier geraakte hij buiten adem door de inspanning en liep bijgend naar de deur.

Obenreizer wendde zich met het voorkomen van het diepste leedwezen tot Vendale.

„Het ergert mij zoo; ik ben er zoo mee verlegen, het spijt mij zoo” ... begon hij; „er is een ongeluk gebeurd met een van mijne landgenooten. Hij is geheel aan zich zelve overgelaten, hij kent uwe taal niet; mijn goede vriend en ik kunnen niet anders dan hem gaan helpen. Wat kan ik zeggen om mij te verontschuldigen? Hoe kan ik u mijn leedwezen beschrijven dat ik mij op die wijs van de eer van uw gezelschap moet berooven?”

Hij zweeg, blijkbaar in de verwachting dat Vendale zijn hoed zou nemen en heengaan. Deze zag echter eindelijk de gelegenheid aankomen, en besloot dus volstrekt niet te gaan. Hij wist Obenreizer behendig met zijne eigene wapens te treffen.

„Och, laat het u zoo erg niet hinderen,” zeide hij, „ik zal hier met het grootste genoegen wachten totdat gij terugkomt.”

Een donkere blos vloog over Margarethe's gelaat en zij ging naar het borduurraam in den hoek bij het raam. Het vlies vertoonde zich in Obenreizer's oogen en de glimlach kwam iets of wat zuur om Obenreizer's mond. Als hij aan Vendale zeide dat hij niet dacht vooreerst terug te zullen komen, liep hij gevaar iemand te zullen beleedigen, wiens goede dunk van het grootste belang voor hem was in zijn handel. Hij hield zich zoo goed mogelijk onder zijne nederlaag en zeide dat het voorstel van Vendale hem zeer veel eer en genoegen deed. „Zoo zonder complimenten, zoo vriendschappelijk, zoo Engelsch!” Hij liep druk heen en weer, schijnbaar iets zoekende dat hij noodig had, verdween voor een oogenblik door de communicatiedeur in de aangrenzende kamer, kwam met een hoed en eene jas terug, betuigde dat hij zoo spoedig mogelijk zou terugkomen, omhelsde de ellebogen van Vendale en verdween met zijn stommen vriend van het tooneel.

Vendale wendde zich naar den hoek bij het venster waar Margarethe zich aan haar werk had begeven. En zie, daar zat, alsof zij uit de lucht was komen vallen, of uit den grond was opgekomen, in de oude houding, met haar gezicht naar de kachel, een hinderpaal dien Vendale niet voorzien had, in den persoon van madame Dor! Zij stond half op, keek even over haar breeden schouder naar Vendale om en plofte weer neder. Was zij aan het werk? Ja. Maakte zij handschoenen schoon, zooals dien vorigen keer? Neen; zij stopte kousen voor Obenreizer.

Dat was nu een wanhopig geval. Er kwamen twee ernstige denkbeelden in Vendale op. Zou het mogelijk zijn madame Dor in de kachel te

stoppen? — Neen; zij kon er niet in; de kachel was te klein. Zou het mogelijk zijn madame Dor te behandelen, niet als een levend wezen, maar als een meubelstuk? Kon hij zijn geest dwingen de eerbiedwaardige matrone bijv. als eene latafel te beschouwen, waarop toevallig eene zwarte tullen muts was blijven liggen? Ja, daartoe liet zijn geest zich dwingen. Met eene geringe inspanning bracht Vendale zijn geest zoo ver. Toen hij in de ouderwetsche vensterbank ging zitten, vlak bij Margarethe en haar borduurraam, kwam er eene kleine beweging in de latafel, doch er kwam geen woord uit. Men moet bedenken dat een stevig meubel zich niet gemakkelijk in beweging laat brengen en het voordeel heeft, dat het geen gevaar loopt om te vallen.

Buitengewoon stil en buitengewoon gedwongen, de levendige kleur langzamerhand van hare wangen verliezende, met een koortsachtigen ijver in de vingers, boog de lieve Margarethe over haar werk en borduurde alsof haar leven er van afhing. Vendale was bijna even zenuwachtig als zij en gevoelde al het gewicht van haar zacht naar de bekentenis te leiden, die hem op het hart lag, en nog meer naar de nog zoeter bekentenis van hare lippen, welke hij smachtte te hooren. De liefde eener vrouw wordt nooit stormenderhand veroverd; zij geeft zich ongemerkt over aan een stelsel van langzaam naderen. Zij waagt zich langs een omweg en luistert naar eene zachte stem. Vendale bracht haar geheugen terug naar hun samenzijn in het verleden, toen zij te zamen in Zwitserland reisden; zij riepen de oude indrukken weer in het leven, de bijzonderheden uit dien gelukkigen tijd weder in hun geheugen terug. Langzamerhand verdween de gedwongenheid van Margarethe. Zij glimlachte, begon belangstelling te toonen, keek Vendale aan, liet hare naald rusten of maakte valsche steken in haar werk. Hunne stemmen werden al zachter en zachter, hunne hoofden bogen zich onder het praten al dichter en dichter naar elkander heen. En madame Dor? Madame Dor gedroeg zich als een engel. Zij keek geen enkelen keer om; zij sprak geen woord; zij stopte voort aan Obenreizer's kousen. Als zij iedere kous, welke zij onderhanden nam, stevig over haar linkerarm trok en dien arm nu en dan omhoog hief, om het licht op haar werk te doen vallen, waren er oogenblikken, kiesche, onbeschrijflijke oogenblikken, waarin madame Dor het onderste boven scheen te zitten en naar een van hare eigene respectabele beenen in de lucht scheen te kijken. Naarmate de tijd verliep, ging dat opsteken van den arm telkens met langer tusschenpoozen. Nu en dan knikkebolde de zwarte tullen muts, viel voorover, en herstelde zich weer. Een stapeltje kousen gleed zachtjes van den schoot van madame Dor en

bleef onopgemerkt op den grond liggen. Een groot kluwen wol volgde de kousen en rolde traag over den grond. De zwarte tullen muts knikte, viel voorover, herstelde zich weder, knikte nog eens, viel nog eens voorover en herstelde zich niet meer. Een gemengd geluid, deels als dat van het spinnen van een grooten kater, deels als het schaven over zacht hout, verhief zich boven de fluisterende stemmen der verliefden en gonsde in geregelde tusschenpoozen door het vertrek. De Natuur en madame Dor hadden samengespannen om de belangen van Vendale te bevorderen. De beste der vrouwen sliep.

Margarethe stond op om een einde te maken aan — laat ons het niet noemen, het snorken, laat ons zeggen, de hoorbare rust van madame Dor. Doch Vendale legde zijne hand op haar arm en drukte haar zacht terug.

„Stoor haar niet,” fluisterde hij. „Ik heb al lang naar eene gelegenheid gezocht om u een geheim te vertellen. Laat mij dat nu doen.”

Margarethe ging weder zitten. Zij wilde hare naald weder opvatten. Het was te vergeefs; hare oogen weigerden haar den dienst, hare handen insgelijks; zij kon niets vinden.

„Wij hebben over den gelukkigen tijd gepraat, toen wij elkaar voor het eerst hadden ontmoet en samen reisden. Ik moet u eene bekentenis doen. Ik heb iets verborgen. Toen wij over mijne eerste reis in Zwitserland spraken, heb ik u verteld van de indrukken die ik mede naar Engeland terug nam — maar ik heb er u één verzwegen. Kunt gij raden welke?”

Zij hield hare oogen strak op haar borduurwerk gericht en haar gelaat eenigszins van hem afgewend. Er begonnen teekenen van ontroering te verschijnen achter haar net fluweelen lijfje, in de streken der broche. Zij antwoordde niet. Vendale drong zonder genade nader bij haar om een antwoord aan.

„Kunt ge raden welke de eenige Zwitsersche indruk is, dien ik u niet verteld heb?”

Haar gelaat keerde tot hem terug en er beefde een flauw glimlachje om haar mond.

„Een indruk van de bergen, misschien?” vroeg zij schalks.

„Neen; een veel dierbaarder indruk.”

„Van de meren?”

„Neen. De meren zijn mij niet telkens en telkens dierbaarder geworden in de herinnering. De meren hebben niets te maken met mijn tegenwoordig geluk of met mijne hoop in de toekomst. Margarethe, alles wat het leven waarde voor mij geeft, hangt voor mij van één woord van uwe lippen af. Margarethe, ik heb u lief!”

Zij liet haar hoofdje hangen toen hij hare hand greep. Hij trok haar naar zich toe en keek haar aan. De tranen sprongen uit hare ternedergeslagen oogen en rolde langzaam langs hare wangen.

„O, mijnheer Vendale,” antwoordde zij, „het zou liever van u geweest zijn als gij uw geheim bewaard hadt. Hebt gij den afstand tusschen ons vergeten? Er kan nooit, nooit iets van komen!”

„Er kan maar één afstand tusschen ons zijn, Margarethe; een afstand dien gij zelve maakt. Mijne liefste, mijne lieveling; er bestaat geen hooger rang in goedheid, geen hooger rang in schoonheid dan de uwe! Kom! fluistert het ééne woordje dat mij zegt dat gij mijne vrouw wilt worden.”

Zij zuchtte bitter. „Denk aan uwe familie,” lispelde zij, „en denk aan de mijne!”

Vendale trok haar nog dichter tot zich.

„Als gij dien hinderpaal blijftaanvoeren,” zeide hij, „kan ik er maar ééne reden voor vinden; dan moet ik denken dat ik u beleedigd heb.”

Zij schrikte en keek op. „O neen!” riep zij onschuldig uit. Zoodra die woorden haar ontsnapt waren, zag zij welke verklaring Vendale er aan kon geven. Hare bekentenis was haar, haars ondanks, ontsnapt. Een liefelijke blootvertoog haar gelaat. Zij deed een oogenblik moeite om zich aan de omhelzing van den geliefde te onttrekken. Hij keek haar smeekend aan. Zij wilde spreken. De woorden smoorden op hare lippen in den kus dien Vendale er op drukte. „Laat mij los, mijnheer Vendale,” bad zij flauw.

„Noem mij George.”

Zij legde haar hoofd op zijne borst. Zij keerde eindelijk haar geheele hart naar hem toe. „George,” fluisterde zij.

„Zeg dat gij mij liefhebt!”

Zij sloeg zacht hare armen om zijn hals. Zij bracht beschroomd haar mond aan zijne wang en lispelde de heerlijke woorden: „Ik heb u lief!”

In het oogenblik van stilte, dat nu volgde, drong het geluid van het openen en sluiten van de voordeur duidelijk, in de stilte van den winteravond, tot hen door.

Margarethe vloog op.

„Laat mij gaan!” zeide zij. „Hij is thuis gekomen!”

Zij liep haastig de kamer uit en stiet madame Dor in het voorbijgaan aan den schouder. Madame Dor werd luid snorkend wakker, keek eerst naar den eenen kant om, daarna naar den anderen kant, tuurde toen in haar schoot, en ontdekte noch kousen, noch wol, noch stopnaald. In hetzelfde oogenblik werden er voetstappen op de trap hoorbaar. „Mon Dieu!” zeide madame Dor, hevig bevende, tot de kachel. Vendale raapte de kousen en het kluwen op en wierp ze allen, over haar schouder heen, op haar breeden schoot.

De deur ging open en Obenreizer trad binnen. Zijn eerste blik door het vertrek zeide hem dat Margarethe afwezig was.

„Hoe!” riep hij, „is mijn nichtje weggegaan! Is mijn nichtje niet gebleven om u in mijne

afwezigheid gezelschap te houden? Dat is onvergeeflijk. Ik zal haar aanstonds terughalen.”

Vendale hield hem tegen.

„Ik verzoek u vriendelijk juffrouw Obenreizer niet te storen,” zeide hij. „Gij zijt, zie ik, zonder uw vriend teruggekomen?”

„Mijn vriend blijft daar om onzen beproefden landgenoot te troosten. Het was een hartverscheurend tooneel, mijnheer Vendale. De huisgoden naar den lommerd en het gezin smeltende in tranen. Wij omhelsden elkander allen zonder te spreken. Mijn bewonderenswaardige vriend alleen behield zijne bedaardheid. Hij liet oogenblikkelijk eene flesch wijn halen.”

„Mag ik u even afzonderlijk spreken, mijnheer Obenreizer?”

„Wel zeker.” Hij wendde zich naar madame Dor en zeide: „Mijn goed schepsel, gij zinkt in elkaar uit behoefte aan rust. Mijnheer Vendale zal het niet kwalijk nemen als gij heengaat.”

Madame Dor stond op en aanvaardde in schuine richting hare reis van de kachel naar bed. Zij liet eene kous vallen; Vendale raapte die voor haar op en deed de deur voor haar open. Zij deed een stap en liet weer drie kousen vallen; toen Vendale weder bukte, om ze nog eens op te rapen, kwam Obenreizer met een stroom van verontschuldiging en een waarschuwend blik op madame Dor tusschenbeide.

Madame Dor toonde dat zij dien blik begreep, door den geheelen hoop kousen tegelijk op den grond te laten vallen en toen met een panischen schrik van het tooneel des onheils te schuifelen. Obenreizer nam woedend den geheelen hoop in één greep met beide handen op. „Daar!” riep hij, haar zijne groote handvol met een zwaai achternazendende. „Mon Dieu!” zeide madame Dor en verdween, door een regen van kousen achtervolgd, uit het vertrek.

„Wat moet gij wel denken, mijnheer Vendale,” begon Obenreizer, nadat hij de deur had dichtgetrokken, „van zulk een ellendig huiselijk tooneel. Ik schaam er mij over. Wij zetten het nieuwe jaar al heel slecht in; alles is verkeerd gegaan van avond. Eilieve, neem plaats, en zeg mij, wat mag ik u presentereen? Zullen wij nog eens hulde doen aan een van uwe Engelsche instellingen? Ik maak er mijne studie van te zijn wat gij „fideel” noemt. Ik stem voor een glas grog.”

Vendale bedankte voor den grog, met den noodigen eerbied voor die fideele instelling nochtans.

„Ik wilde u spreken over eene zaak die van het hoogste belang voor mij is,” zeide hij. „Gij moet van het begin af opgemerkt hebben, mijnheer Obenreizer, dat ik meer dan gewone hulde deed aan de eigenschappen van uw lief nichtje?”

„Gij zijt wel goed; ik dank u, uit naam van mijn nichtje.”

„Gij hebt misschien opgemerkt dat mijne be-

wondering voor uw nichtje tot een teederder en dieper gevoel is overgegaan. . ."

"Zullen wij het vriendschap noemen, mijnheer Vendale?"

"Noem het veeleer liefde, dan zullen wij dichter bij de waarheid zijn."

Obenreizer sprong van zijn stoel op. Het flauwe, bijna onmerkbaar tikken, dat somtijds in plaats van verandering van kleur op zijne wangen kwam, vertoonde zich nu eensklaps.

"Gij zijt de voogd van juffrouw Obenreizer," ging Vendale voort. "Ik bid u om de grootste gunst die gij mij bewijzen kunt, ik bid u haar mij tot vrouw te geven."

Obenreizer zonk op zijn stoel neder.

"Mijnheer Vendale," zeide hij, "gij doet mij versteend staan."

"Ik zal wachten, totdat gij u hersteld hebt," antwoordde Vendale.

"Een enkel woord éér ik mij herstel: "Gij hebt er niet met mijn nichtje over gesproken?"

"Ik heb mijn geheele hart voor uw nichtje uitgestort en ik heb reden om te hopen. . ."

"Hoe!" viel Obenreizer hem in de rede. "Gij hebt uw aanzoek bij mijn nichtje gedaan zonder op mijne toestemming te wachten?" Hij sloeg met zijne vuist op de tafel en verloor voor het eerst, zoolang Vendale hem gekend had, zijne zelfbeheersching in diens tegenwoordigheid. "Meneer!" riep hij verontwaardigd, "wat is dat voor gedrag? Kunt gij dat verdedigen als een man van eer, tegenover een man van eer?"

"Ik kan het slechts verdedigen als een van onze Engelsche instellingen. Ik kan u niet met een eerlijk hart zeggen dat ik berouw heb over hetgeen ik heb gedaan. Alles wat ik u verzekeren kan, is dat ik niet de bedoeling gehad heb u te krenken. Mag ik u, na die verzekering, vragen wat gij tegen mijn aanzoek hebt?"

"Ik heb er ontzaglijk veel tegen," antwoordde Obenreizer, "omdat mijn nichtje en gij te veel in stand verschilt. Mijn nichtje is de dochter van een armen boer en gij zijt de zoon van een aanzienlijk man. — Gij bewijst ons eene eer," voegde hij er bij en liet langzamerhand zijn toon weder tot zijn gewonen graad van beleefdheid dalen, die onze grootste erkentelijkheid verdient en waarvoor wij de grootste erkentelijkheid gevoelen. Doch het verschil is te in het oog loopend; de opoffering is te groot. Gij Engelschen zijt een trotsch volk, mijnheer Vendale. Ik heb genoeg van dit land gezien om te weten dat een huwelijk als dat, waarnaar gij nu verlangt, schandaal zou verwekken. Niemand zou de hand reiken aan uw boerinnetje; uwe beste vrienden zouden u verlaten."

"Een oogenblik," zeide Vendale, hem op zijne beurt in de rede vallende. "Ik mag, zonder mij aan verwaandheid schuldig te maken, beweren dat ik mijne landgenooten in het algemeen, en mijne vrienden in het bijzonder, beter ken dan

gij. In de schatting van iedereen, wiens oordeel eenige waarde voor mij heeft, zou mijne vrouw zelve eene voldoende rechtvaardiging voor mijn huwelijk zijn. Als ik niet zeker was, let wel op, zeker, zeg ik, dat ik haar eene positie kan aanbieden welke zij kan aanvaarden zonder zich aan een zweem van vernedering bloot te stellen, zou ik haar nooit (al had het mij nog zooveel moeten kosten) gevraagd hebben mijne vrouw te worden. Hebt gij nog andere hinderpalen in het midden te brengen? Hebt ge iets tegen mij persoonlijk?"

Obenreizer strekte met beleefd protest zijne beide handen uit. "Tegen u persoonlijk!" riep hij uit; "mijn waarde heer, die vraag reeds doet mij pijn!"

"Wij zijn beiden mannen van zaken, ging Vendale voort, "en gij zult natuurlijk verwachten dat ik u de zekerheid geef dat ik de middelen bezit om eene vrouw te onderhouden. Ik kan mijn financieelen toestand in twee woorden blootleggen. Ik heb van mijne ouders eene som van twintig duizend pond geërfd. Over de eene helft van die som heb ik geen vrije beschikking; als ik sterf en eene weduwe nalaat, vervalt die aan haar. Als ik sterf en kinderen nalaat, wordt dat geld onder hen verdeeld, zoodra zij meerderjarig zijn. Over de andere helft van mijn fortuin heb ik vrije beschikking, en die heb ik in mijne zaak gestoken. Ik zie kans om mijne zaak merkelyk uit te breiden. Zooals ze nu staat, kan ik niet zeggen dat mijn kapitaal mij meer dan twaalfhonderd pond 's jaars opbrengt. Voeg daarbij de renten van de andere helft van mijn erfdeel, dan is het totale bedrag nu reeds een jaarlijksch inkomen van vijftienhonderd pond. Ik heb alle vooruitzichten dat het spoedig meer zal zijn. — Hebt gij nu, om financieele reden, iets tegen mijn aanzoek?"

Obenreizer was nu tot achter zijne laatste verschansing verdreven en liep de kamer op en neder. Hij wist voor het oogenblik niet wat hij doen of zeggen zou.

"Eer ik die laatste vraag beantwoord," zeide hij, na een oogenblik met zich zelve beraadslaagd te hebben, "moet ik een oogenblik op mijn nichtje Margarethe zelve terugkomen. Gij zeidet zoo even iets waaruit ik moet afleiden, dat zij het gevoel beantwoordt, 't welk gij haar toedraagt?"

"Ik heb het onuitsprekelijke geluk van te weten dat zij mij liefheeft," antwoordde Vendale.

Obenreizer bleef een oogenblik zwijgend staan, met het vlies voor zijne oogen en terwijl het bijna onmerkbaar tikken in zijne wang weder zichtbaar werd.

"Als gij mij eenige minuten zoudt willen verontschuldigen," zeide hij deftig beleefd, "zou ik gaarne gelegenheid hebben een oogenblik met mijn nichtje te spreken." Met die woorden boog hij en verliet het vertrek.

Toen Vendale alleen bleef, begon hij (als een natuurlijk gevolg van het gesprek) onwillekeurig na te denken over de redenen welke Obenreizer voor zijn tegenstand hebben kon. Eerst had hij onophoudelijk hinderpalen in den weg geworpen als hij zijn hof aan Margarethe had willen maken, en nu bracht hij allerlei hinderpalen bij tegen zijn huwelijk met haar, een huwelijk waarvan hij zelf, ondanks al zijne eenvoudigheid, de goede zijde voor Margarethe inzag. Oppervlakkig beschouwd dus was het gedrag van Obenreizer onbegrijpelijk. Wat zat er achter?

Toen Vendale onder de oppervlakte naar het antwoord op die vraag zocht, en zich herinnerde dat Obenreizer nog slechts een man van zijn eigen leeftijd was; ook dat Margarethe, strikt genomen, slechts eene halve nicht van hem was, vroeg hij zich, met de altijd gereede jaloezie eens minnaars, of hij ook misschien een medeminnaar te vreezen, zoowel als de gunst van een voogd te winnen had. De gedachte kwam slechts even in het voorbijgaan bij hem op. Margarethe's kus, welken hij nog op zijne wang voelde, herinnerde hem zacht dat zelfs de jaloezie van één oogenblik verraad was jegens h a a r.

Bij nadere overweging kwam het Vendale het waarschijnlijkst voor, dat Obenreizer nog eene andere persoonlijke reden voor zijn gedrag kon hebben. De vervaligheid en de schoonheid van Margarethe waren kostbare schatten in de kleine huishouding. Zij leenden er eene bijzondere aantrekkelijkheid aan en een bijzonder aanzien. Zij wapenden Obenreizer met een zekeren invloed als r e s e r v e, waarop hij altijd rekenen kon om zijn huis gezocht te maken en welke hij altijd min of meer tot bevordering van zijne bijzondere belangen kon doen dienen. Was hij de man om afstand te doen van voordeelen als die daarin gelegen konden zijn, zonder dat hij volkomen schadeloosstelling had voor het verlies? Eene vermaagschapping met Vendale door dat huwelijk had ongetwijfeld groote voordeelen voor hem. Doch er waren honderden mannen in L o n d e n met veel grooter macht en veel grooter invloed dan Vendale bezat. Was het mogelijk dat de eierzucht van dien man naar hooger streefde dan de schoonste vooruitzichten, die hem nu werden aangeboden, door het voorgestelde huwelijk met zijn nichtje? Terwijl die vraag bij Vendale oprees, kwam de man zelf weder binnen — om haar te beantwoorden of niet te beantwoorden, al naar het vallen zou.

Er was eene in het oog loopende verandering in de houding van Obenreizer gekomen, toen hij zijne plaats weder innam. Hij scheen minder zeker van zich zelven te zijn, en zijn mond verried de teekenen eener nog niet overwonnen drift. Had hij iets gezegd, in betrekking tot zich zelven of tot Vendale, dat Margarethe in opstand had gebracht en waardoor hij, voor het eerst, den onafhankelijken, vasten wil van zijn nichtje

had leeren kennen? Het was mogelijk, en mogelijk vergiste Vendale zich. Zooveel was zeker. Obenreizer zag er uit als iemand die eene nederlaag geleden heeft.

„Ik heb met mijn nichtje gesproken,” begon hij; „en ik heb bemerkt dat zelfs uw invloed op haar, haar niet geheel blind maakte voor de redenen die er tegen een huwelijk tusschen u beiden in te brengen zijn.”

„Mag ik vragen of dat de eenige uitslag is van uw onderhoud met juffrouw Obenreizer?” antwoordde Vendale.

Een oogenblik flikkerden de oogen van Obenreizer, door het vlies heen.

„Gij hebt de overwinning op mij behaald,” antwoordde hij op een toon van sarcastische onderworpenheid. „Nu gij op die bekentenis aandringt, doe ik haar met die woorden. Mijn nichtje en ik plachten slechts één wil te hebben, mijnheer Vendale. Gij zijt tusschen ons gekomen en nu is uw wil de hare geworden. In mijn land weten wij wanneer wij verslagen worden, en wij onderwerpen ons zoo goed mogelijk. Dat doe ik nu ook, op zekere voorwaarden. Laat ons op uwe financiële omstandigheden terugkomen. Ik heb eene tegenwerping tegen uw aanzoek, mijn waarde heer; eene vermetele tegenwerping van een man in mijne positie tot een man in de uwe.”

„En waarin bestaat die?”

„Gij hebt mij vereerd met uw aanzoek om de hand van mijn nichtje. Voor het oogenblik moet ik u (met mijn besten dank en de meeste hoogachting) daarvoor bedanken.”

„Waarom?”

„Omdat gij niet rijk genoeg zijt.”

Die tegenwerping verbaasde Vendale, zooals de spreker verwacht had. Hij stond een oogenblik verstomd.

„Uw inkomen is vijftienhonderd pond 's jaars,” ging Obenreizer voort. „In mijn ellendig landje zou ik voor uw inkomen op de knieën vallen en zeggen: Welk een vorstelijk fortuin! In het rijke E n g e l a n d blijf ik stil zitten en zeg: Eene bescheidene onafhankelijkheid, meer niets. Genoeg misschien voor eene vrouw uit uw eigen stand, die geene maatschappelijke vooroordeelen te overwinnen heeft. Niet meer dan half genoeg voor eene vrouw, die eene vreemde van lage geboorte is en die al uwe maatschappelijke vooroordeelen tegen zich heeft. Als mijn nichtje met u trouwt, mijnheer, zal zij van het begin af moeite hebben, hare positie te handhaven. Ja, ja; zoo ziet gij de zaak niet in, maar het blijft toch niettemin mijn e onveranderlijke zienswijze. Om den wil van mijn nichtje moet ik vergen, dat dat moeilijke begin haar zoo gemakkelijk mogelijk gemaakt worde. Het is niet meer dan billijk, dat haar zooveel materiele hulp ten dienste sta, als er te krijgen is. Zeg zelf, mijnheer Vendale, kan uwe vrouw van

vijftienhonderd pond 's jaars een huis hebben op een aanzienlijken stand, een lakei om de deur open te doen, een knecht om haar aan tafel te bedienen en koets en paarden tot hare beschikking? Ik zie het antwoord op uw gezicht — uw gezicht zegt: Neen. Heel goed dan. Zeg mij nu nog iets, dan heb ik uitgepraat. Laat ons uwe welopgevoede, begaafde en beminnelijke Engelsche dames in het algemeen nemen; is het dan een feit of is het geen feit, dat eene dame, die een huis bewoont op een aanzienlijken stand, een lakei heeft om de deur open te doen, een knecht om haar aan tafel te bedienen en koets en paarden ter harer beschikking, eene dame is die in de vrouwelijke schatting veel voorheeft? Ja? Of neen?”

„Kom ter zake,” zeide Vendale. „Gij beschouwt mijn aanzoek als eene z a a k. Wat zijn uwe voorwaarden?”

„De minste voorwaarden, mijn waarde heer, waarop gij eene vrouw kunt onderhouden, die de vier bovengenoemde sporten op de ladder vooruit is: Verdubbel uw inkomen, het strengste overleg kan het in Engeland met niet minder doen. Gij zeidet daar even dat gij uwe zaken merklijk denkt uit te breiden. Aan het werk dan en — vermeerder uw inkomen! Ik ben een goede drommel, geloof mij. Zoodra gij mij de deugdelijke bewijzen geeft, dat uw inkomen drie duizend pond 's jaars bedraagt, moogt gij mij om de hand van mijn nichtje vragen, en gij zult haar hebben.”

„Mag ik vragen of gij juffrouw Obenreizer met dat besluit hebt bekend gemaakt?”

„Zeker. Zij heeft nog een klein zieltje hoogachting en genegenheid voor mij overgehouden, mijnheer Vendale, die gij niet hebt; zij onderwerpt zich aan mijne voorwaarden. Met andere woorden, zij wil zich laten leiden door de zorg van haar voogd voor haar welzijn en door zijne meerdere kennis van de wereld.” Met die woorden ging Obenreizer achterover in zijn stoel leunen, in het vaste vertrouwen op zijne macht en in het volle bezit van zijn uitmuntend humeur.

Een hartelijk bepleiten van zijne belangen scheen, in den toestand waarin Vendale zich nu geplaatst zag, (voor het tegenwoordige althans) ten eenenmale vruchteloos. Hij was geheel uit het veld geslagen. Hetzij de bedenkingen van Obenreizer wezenlijk de vrucht waren van zijne zienswijze in de zaak, dan of hij eenvoudig het huwelijk verschoof in de hoop het later geheel te kunnen verhinderen; in beide gevallen was de tegenstand van Vendale evenzeer nutteloos. Er bleef hem niets over dan zich te onderwerpen en de voorwaarden zoo gunstig voor zich te maken als hij kon.

„Ik protesteer tegen de voorwaarden, welke gij mij oplegt, begon hij.

„Natuurlijk,” antwoordde Obenreizer, „ik ge-

loof dat ik in uwe plaats evengoed protesteerden zou.”

„Als ik uwe voorwaarden aanneem, onder protest, moet ik daarbij van mijne zijde twee bepalingen maken. In de eerste plaats zal ik verlangen uw nichtje te zien.”

Aha! mijn nichtje te zien? En haar overhalen tot evenveel haast om te trouwen als gij zelf hebt? Als ik nu eens zeide: Neen! zoudt gij haar misschien zonder mijne vergunning trachten te zien?”

„Zeer zeker!”

„Hoe verrukkelijk oprecht! Hoe goddelijk Engelsch! Gij zult haar zien, mijnheer Vendale, op bepaalde dagen, die wij samen zullen afspreken. — Wat meer?”

„Uwe aanmerking op mijn inkomen heeft mij zeer onverwacht getroffen,” ging Vendale voort. „Ik verlang zekerheid dat dergelijke verrassingen zich niet zullen herhalen. Uwe tegenwoordige zienswijze omtrent mijne bevoegdheid om te trouwen, is dat ik een inkomen hebben moet van drie duizend pond 's jaars. Kan ik er zeker van zijn dat gij in het vervolg, als uw ontvinding van het Engelsch leven grooter wordt, niet hooger worden zult in uwe eischen?”

„Ronduit gesproken,” antwoordde Obenreizer, „gij vertrouwt mij niet.”

„Denkt gij mij op mijn woord te gelooven als ik u de verzekering breng dat ik mijn inkomen verdubbeld heb?” vroeg Vendale. „Als mijn geheugen mij niet bedriegt, hebt gij, eenige minuten geleden, van duidelijke bewijzen gesproken.”

„Goed gespeeld, mijnheer Vendale! Gij vereenigt Fransche vlugheid met Engelsche soliditeit. Ik bied u mijn oprecht compliment aan. Evenzoo mijne voorwaarden zwart op wit.”

Hij stond op, zette zich voor een lessenaar aan een tafeltje tegen den muur, schreef eenige regelen en bood ze Vendale met eene diepe buiging aan. De verbintenis was duidelijk uitgedrukt en met nauwkeurige zorg geteekend en gedateerd.

„Zijt gij tevreden met dien waarborg?”

„Ik ben tevreden.”

„Dat doet mij genoegen. Wij hebben eene kleine schermutseling samen gehad; wij hebben beiden groote talenten ten toon gespreid. Voor het tegenwoordige zijn onze zaken afgehandeld. Ik koester er geen wrok over. Gij evenmin. Kom, mijnheer Vendale, laat ons elkaar hartelijk de hand drukken.”

Vendale gaf hem de hand, geheel verbijsterd door dat overslaan van Obenreizer van de eene luim in de andere.

„Wanneer mag ik juffrouw Obenreizer weer zien?” vroeg hij, opstaande om heen te gaan.

„Geef mij morgen de eer van een bezoek,” antwoordde Obenreizer; „dan zullen wij dat afspreken. Neem nu nog een glas grog eer gij

naar huis gaat! Niet? Wel, wel! Nu, dan zullen wij den grog bewaren totdat gij uwe drie duizend pond 's jaars hebt en op het trouwen staat. Aha! wanneer zal dat zijn?"

"Ik heb, eenige maanden geleden, eene berekening van mijne zaken gemaakt," antwoordde Vendale; "als die berekening juist is, zal ik mijn tegenwoordig inkomen verdubbeld hebben..."

"En getrouwd zijn," voegde Obenreizer er bij. "En getrouwd zijn," herhaalde Vendale, "binnen den tijd van een jaar. Goedennacht."

VENDALE ZET KWAAD BLOED.

Toen Vendale den volgenden morgen in zijn kantoor trad, hadden de zaken in Kreupelhoek een geheel nieuw voorkomen voor hem. Margarethe was er in betrokken! De geheele machinerie die door den dood van Wilding in werking gekomen was: het realiseeren van de waarde der zaak, het opmaken van de balans, het berekenen van de schuld, het inslaan van wijnen en zooveel meer, werd nu veranderd in eene machinerie die de kansen aanwees, die er vóór of tegen een spoedig huwelijk waren. Nadat Vendale de posten had onderzocht die hem door zijn boekhouder werden voorgelegd, en de op- en aftrekkingen had geboekt, zooals die hem door zijne klerken waren afgegeven, vestigde hij het eerst zijne aandacht op het bedrag van zijn voorraad en zond naar de kelders, om inlichting dienaangaande.

Zoodra de pakhuysbaas zijn hoofd in de kamer van den patroon stak, verried zijn gelaat dat er dien morgen iets zeer bijzonders moest zijn voorgevallen. Er was iets dat naar voortvarendheid zweemde in de bewegingen van Jozef Ladle! Er was iets dat werkelijk van triomf getuigde op Jozef Ladle's gelaat.

"Wat is er gebeurd?" vroeg Vendale. "Toch geen ongeluk?"

"Ik zou u gaarne één ding herinneren," antwoordde Jozef. "Jongheer Vendale, ik heb mij nooit voor een profeet uitgegeven."

"Wie zegt dat ge dat gedaan hebt?"

"Voor zoover ik van dat beroep heb hooren spreken," ging Jozef voort, "heeft een profeet nooit hoofdzakelijk onder den grond geleefd. Geen profeet heeft ooit van den morgen tot den avond, jarenlang, wijn door zijn poriën naar binnen gekregen, hij mag anders binnen gekregen hebben wat hij wil. Toen ik, betrekkelijk die naamsverandering van de firma, aan den jongenheer Wilding zeide, dat hij spoedig ondervinden zou dat hij het geluk van de firma verjaagd had, heb ik mij toen voor een profeet uitgegeven? — Neen. — Is hetgeen ik hem voorzegd heb, uitgekomen? — Ja. — In den tijd van Pebbleson en Neef is er nooit

eene vergissing voorgekomen in eene verzen- ding aan ons huis, mijnheer Vendale. Die vergissing is nu voorgekomen. Wees zoo goed te bedenken dat het gebeurd is, eer juffrouw Margarethe hier kwam. Daarom getuigt het niet tegen de waarheid van hetgeen ik gezegd heb over haar terugzingen van het geluk. „Lees dit meneer," besloot Jozef zijne aanspraak, en wees op eene bepaalde passage in de factuur, met een wijsvinger die er uitzag alsof hij nooit iets anders door de poriën binnenkreeg dan modder. „Het ligt niet in mijn aard om ongeluk te kraaien boven een huis dat ik dien, maar ik acht het mijn plicht u te verzoeken dat te lezen."

Vendale las als volgt: Nota, betreffende den Zwitserschen champagne. Er is eene vergissing ontdekt in de laatste bezending van de firma Defresnier en Cie." — Vendale las niet voort en raadpleegde een aantekeningsboek dat naast hem lag. „Dat is nog in den tijd van den heer Wilding geweest," zeide hij. „De wijnoogst was buitengewoon goed geweest, en hij heeft alles genomen. De Zwitsersche champagne is toch goed gebleken, niet waar?"

"Ik zal niet zeggen dat hij slecht is," antwoordde de pakhuysbaas. „Hij kan ziek geworden zijn in de wijnkelders van onze klanten; of hij mag gesprongen zijn in de handen van onze klanten. Maar ik zal niet zeggen dat hij slecht is uitgevallen bij ons."

Vendale ging voort met lezen. „Wij bevin- den het aantal kisten geheel in orde, in over- eenstemming met de facturen. Doch wij hebben zes daarvan, die een klein verschil in het merk hebben, opengemaakt, en bevonden dat zij rooden wijn bevatten in plaats van cham- pagne. En overeenkomst van de merken heeft, naar wij vermoeden, aanleiding gegeven tot eene vergissing in de verzending uit Neuchâ- tel. De vergissing bepaalt zich tot zes kisten."

"Is dat alles!" riep Vendale, de nota van zich af gooiende.

De oogen van Jozef Ladle volgden somber het vliegende blad papier.

"Het doet mij plezier dat gij het zoo luchtig opneemt, meneer," zeide hij. „Wat er ook ge- beure, het zal altijd een troost voor u zijn dat gij het in het eerst luchtig opgenomen hebt. Soms tijds geeft de eene vergissing aanleiding tot de andere. De een laat bij toeval eene sinaas- appelschil op den grond vallen, een ander trapt er bij toeval op en er is een baantje voor het hospitaal en iemand voor zijn leven verminkt. Ik ben blij dat gij het zoo luchtig opneemt, mijnheer. In den tijd van Pebbleson en Neef zouden wij het niet zoo luchtig opge- nomen hebben eer wij er het einde van gezien hadden. Zonder ongeluk te willen kraaien boven uw huis, jongheer Vendale, wensch ik u toch toe dat het goed mag afloopen. Neem mij niet

kwelijk, meneer," hernam de pakhuisbaas terwijl hij de deur opentrok om er uit te gaan en nog even met een onheilspellend gezicht naar binnen keek eer hij haar sloot. „Ik ben dof en melancholisch, dat stem ik u toe. Maar ik ben een oud gediende van Pebbleson en Neef en ik hoop dat gij er goed zult afkomen, met die zes kisten rooden wijn."

Toen Vendale weder alleen was, lachte hij en nam zijne pen op. „Ik zal maar een lettertje schrijven aan Defresnier en compagnie," dacht hij, „eer ik het vergeet." En hij schreef onmiddellijk in deze woorden:

„Waarde heeren. Wij zijn bezig onzen inventaris te maken en hebben bij die gelegenheid eene vergissing ontdekt in de laatste bezending champagne, door uwe firma aan de onze verzonden. Zes van de kisten bevatten, in plaats van champagne, rooden wijn, dien wij u hierbij terugzenden. Die zaak kan gemakkelijk hersteld worden; hetzij dat gij ons alsnog zes kisten van denzelfden champagne zendt — zoo die nog voorhanden is — of dat gij ons een wissel zendt voor de waarde van zes kisten in korting op uwe laatste rekening (vijfhonderd pond), door onze firma aan de uwe voldaan.

„Uwe dienstwillige dienaren,
Wilding en Cie."

Toen die brief naar de post verzonden was, dacht Vendale niet verder over de zaak na. Hij had wel aan andere en gewichtiger zaken te denken! Later op den dag bracht hij het bezoek aan Obenreizer, waaromtrent hij met dezen afspraak had gemaakt. Er werden een paar avonden in de week bepaald, welke hij in het gezelschap van Margarethe mocht doorbrengen, doch altijd in het bijzijn van een derden persoon. Dat punt had Obenreizer beleefd, doch onbepaald volgehouden. De eenige concessie, welke hij deed, was dat hij Vendale de keus overliet, wie die derde persoon zou zijn. Vertrouwende op zijne ervaring in het verleden, viel die keus zonder aarzelen op de uitmuntende vrouw die Obenreizer's kousen stopte. Toen madame Dor vernam welke verantwoordelijkheid er op haar geladen werd, kwam hare intellectueele natuur eensklaps tot eene nieuwe phase van ontwikkeling. Zij wachtte totdat Obenreizer zijn oog van haar had afgewend en keek toen Vendale aan, en gaf hem een bijna onmerkbaaren oogwenk.

De tijd verliep; de gelukkige avonden bij Margarethe kwamen engingen voorbij. Het was de tiende morgen nadat Vendale aan de Zwitsersche firma geschreven had, toen hij het antwoord met de andere brieven op zijn lessenaar zag liggen.

„Waarde heeren. Wij vragen u verschooning

voor de kleine vergissing die er heeft plaats gehad. Tevens moeten wij hier tot ons leedwezen bijvoegen, dat het bericht van onze vergissing, waarover gij ons de eer deedt te schrijven, ons tot eene zeer onverwachte ontdekking heeft geleid. Die betreft eene voor ons en voor u zeer ernstige zaak. Ziehier de bijzonderheden:

„Wij wij geen champagne van het laatste wijnjaar, waarvan wij u gezonden hadden, meer in voorraad hadden, wilden wij u een wissel zenden, ter waarde van de zes kisten wijn, zooals ons door u werd voorgesteld. Zekere vormen, welke wij steeds bij dergelijke gelegenheden in acht nemen, maakten de inzage van ons bankiersboek, zoowel als van ons grootboek noodzakelijk. De uitslag daarvan is de moreele zekerheid, dat het bedrag, waarvan gij in uw brief melding maakt, nooit tot ons is gekomen, en de letterlijke zekerheid dat de som evenmin op onzen naam bij onzen bankier is ontvangen.

„Wij behoeven u in dezen stand van zaken niet met kleinere bijzonderheden lastig te vallen. Het geld is ontwijfelbaar gestolen nadat gij het aan ons hadt afgezonden. Enkele omstandigheden welke wij opmerkten, in betrekking tot de wijze waarop het bedrog is gepleegd, leiden ons tot de gevolgtrekking, dat de dief er op gerekend kan hebben dat hij de ontvreemde som aan onzen bankier kon uitbetalen eer de onvermijdelijke ontdekking, bij het jaarlijksch opmaken onzer balans, moest plaats hebben. Dat zou, in gewone omstandigheden, nog drie maanden geduurd hebben. Zoo lang zouden wij indien wij uw brief niet hadden ontvangen, volkomen onbewust zijn gebleven van den gepleegden diefstal.

„Wij maken melding van die laatste bijzonderheid om u te toonen dat wij in dit geval te doen hebben met geen gewonen dief. Wij hebben tot nog toe niet het geringste vermoeden wie de dief zijn kan. Doch wij vertrouwen dat gij ons in de ontdekking behulpzaam zult willen zijn, door de quitantie (die valsch is, natuurlijk), en die ongetwijfeld heeten moet door ons onteekend te zijn, nauwkeurig te onderzoeken. Wees zoo goed na te zien of de quitantie geheel geschreven is, of dat het een gedrukt en genummerd stuk is, dat slechts ingevuld behoefde te worden. Wij verzekeren u dat het antwoord op die schijnbaar onbeduidende vraag van het hoogste gewicht is. Wij zien in groote spanning uw antwoord te gemoet en teekenen ons,

„Met de meeste achting,

„Uwe dienstwillige dienaren,
„Defresnier en Cie."

Vendale legde den brief op zijn lessenaar neder en bleef een oogenblik onbeweeglijk zitten om zijn geest te versterken tegen den schok die hem trof. En dat juist nu, nu het van het grootste

gewicht voor hem was de waarde zijner zaak te vermeerderen, werd hij bedreigd met een verlies van vijfhonderd pond. Hij dacht aan Margarethe terwijl hij den sleutel uit zijn zak haalde, en de ijzeren kast in den muur ontsloot, waarin de boeken en papieren der firma bewaard werden.

Hij stond nog voor die kast, zoekende naar de valsche quitantie, toen hij schrikte van eene stem die, vlak achter hem, sprak.

„Duizendmaal pardon,” zeide de stem. „Ik vrees dat ik u stoer?”

Vendale keerde zich om en stond vlak voor den voogd van Margarethe.

„Ik kom u vragen of ik u soms van dienst kan zijn,” ging Obenreizer voort. „Ik moet, om zaken, een dag of wat naar Manchester en Liverpool. Kan ik meteen iets voor u waarnemen? Ik ben geheel tot uw dienst, als handelsreiziger voor de firma Wilding en Cie.”

„Excuseer mij een oogenblik,” antwoordde Vendale; „ik kom aanstonds bij u.” Hij keerde zich weer om en bleef onder de papieren zoeken. „Ik heb van morgen eene zeer slechte tijding uit Neuchâtel ontvangen.”

„Slechte tijding!” riep Obenreizer. „Van Defresnier en Compagnie?”

„Ja. Er is geld gestolen dat ik hun toegezonden had. Ik word bedreigd met een verlies van vijfhonderd pond. — Wat is dat?”

Zich eensklaps omkeerende, keek Vendale voor den tweeden keer in de kamer en zag zijn enveloppenkistje op den grond geworpen, en Obenreizer er op de knieën bij, om den inhoud op te rapen.

„Dat is mijne onhandigheid!” zeide Obenreizer. „Ik schrikte van die vreeselijke tijding, deed een stap achteruit. . . .” Hij verdiepte zich te zeer in het verzamelen der verstrooide enveloppes om den volzin te voltooien.

„Geef u geen moeite,” zeide Vendale. „De klerk zal die dingen wel oprapen.”

„Die vreeselijke tijding!” herhaalde Obenreizer, in het oprapen van de enveloppes volhardende; „die vreeselijke tijding!”

„Als gij dien brief lezen wilt,” zeide Vendale, „zult ge zien dat ik niets overdreven heb. Daar ligt hij, open, op mijn lessenaar.”

Hij zocht weder voort en vond na verloop van een oogenblik de nagemaakte quitantie, Zij was een genummerd en gedrukt model, dat de Zwitsersche firma beschreven had. Vendale schreef het nummer en den datum op. Nadat hij de quitantie weder geborgen en de ijzeren kast weder gesloten had, had hij tijd om op Obenreizer te letten, die in het verste eind van het kantoor, in eene vensterbank, den brief zat te lezen.

„Kom bij het vuur,” zeide Vendale. „Gij ziet er uit alsof ge bevroren waart. Ik zal om steenkolen bellen.”

Obenreizer stond op en kwam langzaam

naar den lessenaar terug. „Margarethe zal niet minder bedroefd zijn dan ik ben als zij dit hoort,” zeide hij vriendelijk. „Wat denkt gij te doen?”

„Ik ben in de macht van Defresnier en Compagnie,” antwoordde Vendale. „In mijne totale onwetendheid van de omstandigheden kan ik niet anders doen dan wat zij mij aanbevelen. De quitantie, die ik daar juist gevonden heb, blijkt op hun genummerd en gedrukt model ingevuld te zijn. Zij schijnen een bijzonder gewicht aan die ontdekking te hechten. Gij hebt ondervinding opgedaan van hunne wijze van zaken doen, toen gij op hun kantoor werkzaam waart. Kunt gij vermoeden wat zij met die bijzonderheid op het oog hebben?”

„Als ik de quitantie eens zien mocht?” antwoordde Obenreizer.

„Zijt gij niet wel?” vroeg Vendale, ontsteld over de verandering op Obenreizer's gelaat, die hem nu voor het eerst trof. „Ga wat bij het vuur. Gij schijnt te rillen van de kou. Gij zult toch niet ziek worden, hoop ik?”

„Wel neen!” zeide Obenreizer. „Ik heb mischien wat kou gehad. Uw Engelsch klimaat had zulk een bewonderaar van Engelsche instellingen wel mogen sparen. — Laat mij die quitantie eens zien?”

Vendale ontsloot de ijzeren kast nog eens. Obenreizer nam een stoel en trok dien vlak voor het vuur. Hij hield zijne beide handen boven de vlam. „Laat mij de quitantie zien,” herhaalde hij haastig, toen Vendale met het papier in de hand terugkwam. Op hetzelfde oogenblik kwam er een sjuwer met een nieuwen voorraad kolen binnen. Vendale beval hem een flink vuur te maken. De man gehoorzaamde met ongelukkigen ijver. Toen hij vooruitkwam en den kolenbak opnam, raakte zijn voet verward in eene plooi van het haardkleedje en hij stortte de geheele lading kolen in den haard uit. Het gevolg daarvan was eene oogenblikkelijke versmoring der vlam en een stroom van gelen rook, zonder een zichtbaar vonkje vuur, waaruit hij ontstaan kon.

„Lomperd!” mompelde Obenreizer voor zich heen, met een blik op den man, dien de man zich nog menigen dag na dien herinnerde.

„Wilt gij in het klerkenkantoor komen?” vroeg Vendale. „Daar hebben ze eene kachel.”

„Neen; neen. Niet noodig.”

Vendale reikte hem de quitantie over. Doch de belangstelling, waarmede Obenreizer een oogenblik te voren op het zien van die quitantie had aangedrongen, scheen even plotseling en afdoende verkoeld te zijn als de haard zelf. Hij keek het papier even in en zeide: „Neen, ik begrijp het niet! Het spijt mij dat ik u niet van dienst kan zijn.”

„Ik zal met de avondpost naar Neuchâtel schrijven,” zeide Vendale, de quitantie nogmaals

wegsluitende. „Dan moet ik afwachten wat er van komt.”

„Met de avondpost,” herhaalde Obenreizer. „Laat eens zien. Gij kunt in acht of negen dagen antwoord hebben. Vóór dien tijd kan ik terug zijn. Als ik u van dienst kan zijn als reiziger, zult gij het mij in dien tijd wel laten weten. Dan zult gij mij geschreven instructies zenden? — Mijn besten dank voor uw vertrouwen. Ik zie met het grootste verlangen uw antwoord uit Neuchâtel te gemoet. Wie weet? Het is misschien toch nog eene vergissing, beste vriend. Courage, courage, courage!” Hij was binnengekomen, zonder dat er iets in zijne wijze van doen was, dat haast verried. Thans greep hij zijn hoed en nam afscheid, met de beweging van iemand die geen oogenblik te verliezen heeft.

Aan zich zelf overgelaten, liep Vendale in diepe gedachten in het kantoor op en neer.

Zijn vroegere indruk van Obenreizer was geschokt door hetgeen hij in het gesprek, dat daar even tusschen hen gevoerd was, had gehoord en gezien. Voor het eerst was hij geneigd te twijfelen, of hij in dit geval niet een weinig te haastig was geweest in zijn oordeel over een ander. De verbazing en de deelneming van Obenreizer, bij het hooren van die Jobstijdung uit Neuchâtel, droegen de duidelijkste kenmerken van eerlijk gemeend, en niet politiek voor de gelegenheid aangenomen te zijn. Met eigen moeielijkheden in het vooruitzicht, naar allen schijn lijdende aan den eersten verraderlijken aanval eener ernstige ziekte, had hij er uitgezien en gesproken als iemand die wezenlijk de ramp betreurde die zijn vriend getroffen had. Tot nog toe had Vendale tevergeefs getracht zijne eerste meening over den voogd van Margarethe, om Margarethe's wil, te wijzigen. Nu vereenigde zich alles wat er edel was in zijn karakter, om zijn ongunstig oordeel over te stooten, waarvan hij zich nooit rechtstreeks rekenschap had kunnen geven. „Wie weet?” dacht hij, „ik kan mij misschien in het gezicht van den man vergist hebben.”

De tijd kwam en ging voorbij; de gelukkige avonden met Margarethe kwamen en gingen. Het was weder de tiende morgen nadat Vendale aan de Zwitsersche firma geschreven had; en weder lag het antwoord, met de overige brieven, op den lessenaar:

„Waarde heer. Mijn oudste compagnon, de heer Defresnier, is om dringende zaken naar Milaan geroepen. In zijne afwezigheid (en met zijn volle medeweten en goedkeuring) schrijf ik u nogmaals over het vermissen van de vijf-honderd pond.

„Uwe ontdekking dat de nagemaakte kwitantie op een van onze genummerde en gedrukte modellen is ingevuld, heeft mijn compagnon en

mij met onuitsprekelijke verbazing en droefheid vervuld. In den tijd toen het door u overgemaakte geld gestolen is, bestonden er slechts drie sleutels van de brandkast waarin wij, altijd, zonder uitzondering, onze oningevulde en ongeteekende kwitanties bewaren. Mijn compagnon had den eenen sleutel; ik den anderen. De derde was in het bezit van iemand, een fatsoenlijk man, die in dien tijd een post van vertrouwen aan ons kantoor vervulde. Wij zouden bijna evengoed ons zelfden verdacht hebben als dien persoon, en toch valt nu de verdenking op hem. Ik kan er niet toe komen u mede te deelen wie die persoon is, zolang er de geringste kans bestaat dat hij onschuldig te voorschijn zal treden uit het onderzoek dat wij nu moeten instellen. Vergeef mijn stilzwijgen daaromtrent; het geschiedt met een goed doel.

„De wijze, waarop ons onderzoek moet beginnen, is vrij eenvoudig. De handteekening op uwe kwitantie moet, door bevoegde personen, over wie wij beschikken kunnen, worden vergeleken met eenige bijzondere handteekeningen welke wij in ons bezit hebben. Ik kan u die stukken niet zenden, om redenen onze zaak betreffende, welke gij volkomen zult goedkeuren wanneer gij ze verneemt. Ik moet u verzoeken mij de kwitantie naar Neuchâtel te zenden, en dat verzoek moet ik met een woord van noodzakelijke waarschuwing doen vergezeld gaan.

„Indien de persoon, op wien nu onze verdenking rust, waarlijk de persoon blijkt te zijn die zich aan den diefstal en de valsche handteekening heeft schuldig gemaakt, heb ik reden om te vreezen dat de omstandigheden hem reeds op zijne hoede doen zijn. Het eenige bewijs tegen hem is het bewijs dat gij in handen hebt, en hij zal hemel en aarde bewegen om het in handen te krijgen en te vernietigen. Ik ontraad u ten sterkste het aan de post toe te vertrouwen. Zend het mij, zonder tijdverlies, met bijzondere gelegenheid en kies iemand tot uw bode die jarenlang in uwe zaak is werkzaam geweest; iemand die Fransch verstaat en aan reizen gewoon is; een moedig eerlijk man en bovenal een man die op de reis geen vriendschap zal sluiten met onbekende reisgenooten. Vertel aan niemand — volstrekt aan niemand — den loop dien de zaak nu genomen heeft. De veilige overkomst der kwitantie kan afhangen van het letterlijk opvolgen van den raad waarmede ik dezen brief besluit.

„Ik heb er nog slechts bij te voegen dat de tijd dringt; wij missen meer dan één van onze ongeteekende en oningevulde kwitanties, en wie zal zeggen hoeveel bedrog er nog gepleegd kan worden, indien wij den dief niet in handen krijgen.

„Uw dienstvaardige dienaar,

„Rolland.”

„(firma Defresnier en Cie.)”

Wie was de verdachte man? In den toestand, waarin Vendale verkeerde, scheen die vraag nutteloos.

Wie moest met de kwitantienaar Neuchâtel gezonden worden? Aan eerlijke en moedige mannen was er in Kreupelhoek geen gebrek. Doch waar was de man die gewoon was in den vreemde te reizen; wie kon er Fransch spreken, en van wien kon Vendale vertrouwen dat hij geen vriendschap zou sluiten op den weg? Er was slechts één man die al die eigenschappen in zich vereenigde, en die man was Vendale zelf.

Het was eene opoffering zijne zaken over te laten; het was nog grooter opoffering van Margarethe te scheiden. Doch er stond eene waarde van vijfhonderd pond op het spel en de heer Rolland drong op het letterlijk opvolgen van zijn raad aan, in termen welke hij niet in den wind mocht slaan. Hoe meer Vendale er over nadacht, hoe duidelijker de noodzakelijkheid zich aan hem opdrong en zeide: „Ga!”

Terwijl hij den brief met de kwitantie achter slot bracht, dacht hij tegelijkertijd aan Obenreizer. Het gissen naar den verdachten persoon kwam hem nu mogelijk voor. Obenreizer wist het misschien.

Die gedachte was nauwelijks bij hem opgekomen, toen de deur openging en Obenreizer voor hem stond.

„Ik had op het Soho plein al gehoord dat gij terug verwacht werdt,” zeide Vendale, hem de hand reikende. „Hebt gij goede zaken gemaakt? Zijt gij beter?”

„Duizenmaal dank!” Obenreizer had uitmuntende zaken gemaakt; Obenreizer was oneindig beter. „En nu, wat voor nieuws? Een brief uit Neuchâtel?”

„Een zeer zonderlinge brief,” antwoordde Vendale. De zaak heeft een nieuwen keer genomen en de brief dringt er op aan, dat ik — zonder eene enkele uitzondering te maken — onze te nemen maatregelen geheim zal houden.”

„Zonder iemand uit te sonderen,” herhaalde Obenreizer. Toen hij die woorden zeide, liep hij weder, peinzend, naar het venster, naar het andere eind van het vertrek, keek een oogenblik naar buiten en kwam plotseling bij Vendale terug. „Ze moeten aan mij niet gedacht hebben!” hernam hij; „anders zouden zij mij hebben uitgezonderd.”

„Het is de heer Rolland die schrijft,” zeide Vendale. „En, zooals gij zegt, hij moet zeker niet aan u gedacht hebben. Dat was nog niet in mij opgekomen. Ik dacht er juist over hoe gaarne ik u om raad zou vragen toen gij binnenkwaamt. En daar ben ik nu door die plechtige waarschuwing gebonden, die natuurlijk op u niet toepasselijk kan zijn. Hoe ergerlijk!”

Obenreizer keek Vendale met zijn vliesachtige oogen oplettend aan.

„Het is misschien meer dan ergerlijk,” zeide

hij. „Ik kwam van morgen bij u, niet alleen om te vragen of gij tijding hadt, maar om mij als bode aan te bieden, als onderhandelaar, of wat ge wilt. Het treft allerzonderlingst; maar ik heb juist brieven ontvangen, die mij noodzaken onmiddellijk naar Zwitserland op reis te gaan. Boodschappen, papieren, alles zou ik voor u naar Defresnier en Rolland overgebracht hebben.”

„Gij zijt juist de man dien ik hebben moest,” antwoordde Vendale. „Ik was, nog geen vijf minuten geleden, zeer tegen mijn zin, besloten zelf naar Neuchâtel te gaan, omdat ik hier niemand vinden kon, dien ik in mijne plaats kon zenden. Laat mij den brief nog eens inzien.”

Hij deed de ijzeren kast open om den brief te halen. Obenreizer keek eerst om zich heen of zij alleen waren, volgde toen een paar schreden, wachtte en mat Vendale met de oogen. Vendale was de langste en ontegenzegglijk de sterkste van hen beiden. Obenreizer keerde dus terug en warmde zich bij den haard.

Inmiddels las Vendale de laatste paragraaf van den brief ten derden male. Daar stond de duidelijke waarschuwing; daar stond die laatste volzin, die op een letterlijk opvolgen van den raad aandrong. De hand, die Vendale in donker leidde, deed het slechts op die bepaalde voorwaarde. Er stond eene groote som op het spel; de gegrondheid eener vreeselijke verdenking moest onderzocht worden. Als hij nu op zijne eigene verantwoordelijkheid handelde, en er dan iets gebeurde dat de kans tot ontdekking bedierf, wie zou er dan de schuld van krijgen? — Als man van zaken, had Vendale slechts ééne keus. Hij sloot den brief weder weg.

„Het is allerellendigst,” zeide hij tot Obenreizer, „het is eene vergeetachtigheid van den heer Rolland, die mij in de onaangenaamste omstandigheden brengt en in eene dwaze verhouding tegenover u. Maar wat moet ik doen? Ik handel in eene hoogst ernstige zaak en ik handel in duister. Ik moet mij laten leiden, niet door den geest, maar door de letter mijner instructies. Dat begrijpt gij toch, niet waar? Gij weet hoe gaarne ik uwe diensten aangenomen zou hebben indien ik niet op die wijze gebonden was?”

„Spreek er niet meer van!” antwoordde Obenreizer. „In uwe plaats zou ik eveneens handelen. Mijn goede vriend, ik neem het u volstrekt niet kwalijk. Ik dank u voor uw compliment. Wij zullen in alle geval samen reizen,” voegde Obenreizer er bij. „Gij gaat toch, evenals ik, terstond?”

„Terstond. Ik moet eerst Margarethe nog zien, natuurlijk.”

„Zeker! Zeker! Kom van avond afscheid van haar nemen. Dan kunt gij mij meteen op uw weg naar het station opvangen. Zullen wij met den nachttrein gaan?”

„Met den nachttrein.”

Het was later dan Vendale gedacht had toen

hij voor het huis van Obenreizer stilhield. Er waren in de zaken moeielijkheden bij dozijnen opgekomen door zijn plotseling vertrek. Een groot deel van den tijd, dien hij gehoopt had aan Margarethe te kunnen wijden, was door kantoorwerk ingenomen, dat hij onmogelijk had kunnen verzuimen.

Tot zijne verbazing en verrukking was zij alleen in de kamer toen hij binnenkwam.

„Wij hebben maar een minuut of wat,” George,” zeide zij. „Maar madame Dor is lief voor mij geweest en wij mogen die weinige minuten alleen hebben.” Zij sloeg hare armen om zijn hals en fluisterde haastig: „Hebt gij iets gedaan, dat mijn oom beleedigd heeft?”

„Ik!” riep Vendale verbaasd.

„Sst!” hernam zij, „ik moet het fluisterend zeggen. Gij weet dat portretje dat ik van u heb? Van middag stond het toevallig daar voor den schoorsteen. Hij nam het op en bekeek het — en ik zag zijn gezicht in den spiegel. Ik weet dat gij hem beleedigd hebt! Hij is onbarmhartig; hij is wraakzuchtig; hij is zwijgend als het graf. Ga niet met hem mee, George; ga niet met hem mee.”

„Mijne lieveling,” antwoordde Vendale, „gij laat u door uwe verbeelding schrik aanjagen! Obenreizer en ik zijn nooit beter vrienden geweest dan op dit oogenblik.”

Eer zij er een woord konden bijvoegen, deed de plotselinge beweging van een zwaar lichaam in het aangrenzende vertrek er den vloer kraken. De schok werd gevolgd door de verschijning van madame Dor. „Obenreizer!” fluisterde de uitmuntende vrouw ontsteld, en plofte onmiddellijk neder op hare gewone plaats bij de kachel.

Obenreizer kwam binnen met eene koeriers-tasch over zijn schouder.

„Zijt gij gereed?” vroeg hij, Vendale aansprekende. „Kan ik iets voor u bergen? Gij hebt geen reiszak. Ik heb er een. Hier is het vak voor papieren; dat heb ik voor u opengelaten.”

„Dank u,” zeide Vendale. „Ik heb maar één papier van gewicht bij mij; en dat papier moet ik zelf bewaren. Hier zit het,” voegde hij er bij en klopte op den borstzak van zijne jas, „en hier moet het blijven totdat wij te Neuchâtel zijn.”

Toen hij die woorden zeide, greep Margarethe zijne hand en drukte die veelbeteekenend. Zij keek naar Obenreizer. Eer Vendale op zijne beurt kijken kon, had Obenreizer zich omgekeerd en nam afscheid van madame Dor.

„Vaarwel, lief nichtje!” zeide hij tot Margarethe. „En route, vriend, naar Neuchâtel!” En hij klopte zachtjes op den borstzak van Vendale's jas en ging hem voor naar de deur. De laatste blik van Vendale was voor Margarethe. Margarethe's laatste woorden voor hem waren: „Ga niet!”

DERDE BEDRIJF.

IN HET DAL.

Het was omstreeks de helft der maand Februari toen Vendale en Obenreizer hunne reis aanvaardden. De winter was hard en de reizigers hadden ongunstig weder. Zoo ongunstig was het, dat onze beide reizigers, bij hunne aankomst te Straatsburg, bijna al de groote logementen ledig vonden. Zelfs de weinige vreemdelingen welke zij in de stad ontmoetten, en die om zaken uit Engeland of uit Parijs naar het hart van Zwitserland op reis waren gegaan, keerden weder terug.

Verscheiden spoorwegen in Zwitserland, waarop de reizigers tegenwoordig geen zwarigheden meer ontmoeten, waren toen nog geheel, of ten naastenbij, onbruikbaar. Sommige waren nog niet begonnen, de meeste waren nog niet voltooid. Op die, welke reeds geopend waren, trof men nog groote gapingen aan, van oude wegen, waar de gemeenschap in den winter dikwijls gestremd was; op andere trof men nog zwakke punten aan, waar het nieuwe werk nog niet te vertrouwen was, hetzij bij strenge vorst of plotseling en snel invallenden dooi. Men kon in den ongunstigsten tijd van het jaar niet op die treinen rekenen; de dienst hing af van het weder, of werd gedurende de maanden, die het gevaarlijkst werden geacht geheel gestaakt.

Te Straatsburg waren er meer verhalen in omloop van de moeielijkheden van den weg naar het zuiden, dan er reizigers waren om er naar te luisteren. Vele van die verhalen waren even dol als gewoonlijk; doch aan de meer gematigde wonderbare werd eenige waarschijnlijkheid bijgezet door de omstandigheid, dat de menschen ontegenzeglijk terugkeerden. Wjl de weg tot Bazel echter open was, liet Vendale zich niet afschrikken van zijn besluit om zijne reis door te zetten. Obenreizer deed natuurlijk wat Vendale deed; want hij verkeerde in het wanhopige geval dat hij of een verloren man was, of het bewijs moest vernietigen dat Vendale bij zich droeg, al moest hij er Vendale zelf om vermoorden.

De onderlinge gezindheid van die twee reizigers was deze: Obenreizer, die in een onvermijdelijken ondergang gewikkeld werd door de kloekheid waarmede Vendale handelde, die het net ieder uur, door de geestkracht van Vendale, nauwer om zich zag toehalen, haatte zijn reisgenoot met de vijandelijkheid van een woest en listig dier. Hij had hem altijd een kwaad hart toegedragen; misschien om die oude grief: het onderscheid tusschen den fatsoenlijken man en den boer; misschien wegens het openhartige karakter van Vendale; misschien omdat Margarethe hem genegen was; misschien om al die redenen, vooral de beide laatste, te zamen. En

nu zag hij nog bovendien den jager in hem, die het op zijn leven gemunt had. Vendale van zijn kant, die altijd edelmoedig tegen zijn eerste onbestemde wantrouwen gestreden had, gevoelde zich nu meer dan ooit verplicht er tegen te strijden, met de gedachte: „Hij is de voogd van Margarethe. Wij gaan vriendschappelijk met elkander om, hij heeft mij uit eigen beweging voorgesteld met mij mede te gaan en hij kan mij niet uit eigenbelang op zulk eene onaangename reis vergezellen. Bij al die redenen, die voor Obenreizer pleitten, voegde het toeval nog eene overweging, toen zij, na eene reis die tweemaal zoo lang oponthoud had opgeleverd dan gewoonlijk, eindelijk te B a z e l aankwamen.

Zij hadden laat gegeten en bevonden zich alleen in de kamer van hun logement, aan den Rijn, die er snelstroomend en diep en gezwollen was en vreeselijk loeide. Vendale had zich op eene canapé uitgestrekt en Obenreizer liep heen en weer; nu eens stilstaande bij het venster en kijkende naar de bochtige weerkaatsingen der stadslantarens in het donkere water (en nu en dan denkende: „Kon ik er hem maar uitsmijten!”) dan weder zijn tocht door het vertrek voortzettende, met de oogen op den grond geslagen.

„Waar zal ik hem bestelen, als ik kan? Waar zal ik hem vermoorden als ik moet?” Zóó liep de stroom, terwijl Obenreizer op en neer liep.

Het refrein scheen hem eindelijk zoo duidelijk te worden, dat hij stilstond en het geraden achtte zijn reisgenoot een ander refrein aan te geven.

„De Rijn raast van avond,” zeide hij glimlachend, „evenals de oude waterval bij ons huis. De waterval dien mijne moeder aan de reizigers liet zien, zooals ik u verteld heb. Het geluid verandert met het weer, zooals het geluid van ieder vallend en stroomend water. Toen ik bij den horlogemaker in de leer was, kwam het mij somtijds in de gedachte hoe hij mij soms geheele dagen voorgezongen had: „Wie zijt gij, kleine stakkerd? Wie zijt gij, kleine stakkerd?” Ik herinnerde mij dat hij op een anderen tijd, als het geluid hol was en de storm in den Bergpas opstak, niets herhaalde dan: „Boem, boem, boem. Slaat 'em, slaat 'em, slaat 'em.” Evenals mijne woedende moeder — als zij mijne moeder was. —”

„Als zij uwe moeder was?” zeide Vendale, langzamerhand eene meer zittende houding aannemende. „Als zij uwe moeder was? Waarom twijfelt gij daaraan?”

„Wat weet ik het?” antwoordde Obenreizer losweg, terwijl hij zijne armen ophief en ze weer liet zakken. „Wat zal ik er van zeggen? Ik ben van zulk eene geringe afkomst dat ik het nooit kan onderzoeken. Ik was piepjong en al mijne broers en zusters waren volwassen en mijne

zoogenaamde ouders waren bejaarde lui. Er bestaan allerlei mogelijkheden in zulk een geval.”

„Hebt gij ooit getwijfeld?”

„Ik heb u al meer gezegd dat ik twijfel of die twee ooit samen getrouwd geweest zijn,” antwoordde hij, zijne handen nog eens opheffende, alsof hij het gesprek over iets, waaruit toch nooit iets worden kon, van zich afwierp. „Maar ik ben nu eenmaal in de wereld. Ik kom niet uit eene aanzienlijke familie. Wat doet het er toe?”

„Gij zijt althans een Zwitser,” antwoordde Vendale, die hem met de oogen volgde waar hij ging.

„Hoe weet ik dat?” antwoordde hij snel, eensklaps stilstaande om naar Vendale om te zien. „Ik kan evengoed tegen u zeggen: „Gij zijt althans een Engelschman. Maar hoe weet gij dat?”

„Door alles wat ik van mijne vroegste kindsheid af gehoord heb.”

„O ja; op die manier weet ik het ook van mij zelf.”

„En,” voegde Vendale er bij, de gedachte, welke hij niet verdrijven kon, verder uitwerkende, „door mijne vroegste herinneringen.”

„Ik ook. Op die manier weet ik ook wie ik ben, als dat voldoende is.”

„Is dat dan niet voldoende?”

„Het moet wel zijn. Er is niets zoo afdoende als „het moet,” in onze kleine wereld. Het moet. Dat zijn twee kleine woordjes, maar sterker dan de langste bewijzen of betoogen.”

„Gij en de arme Wilding waart in hetzelfde jaar geboren. Gij waart nagenoeg even oud,” ging Vendale voort, en hij keek Obenreizer na, terwijl deze opnieuw heen en weder liep.

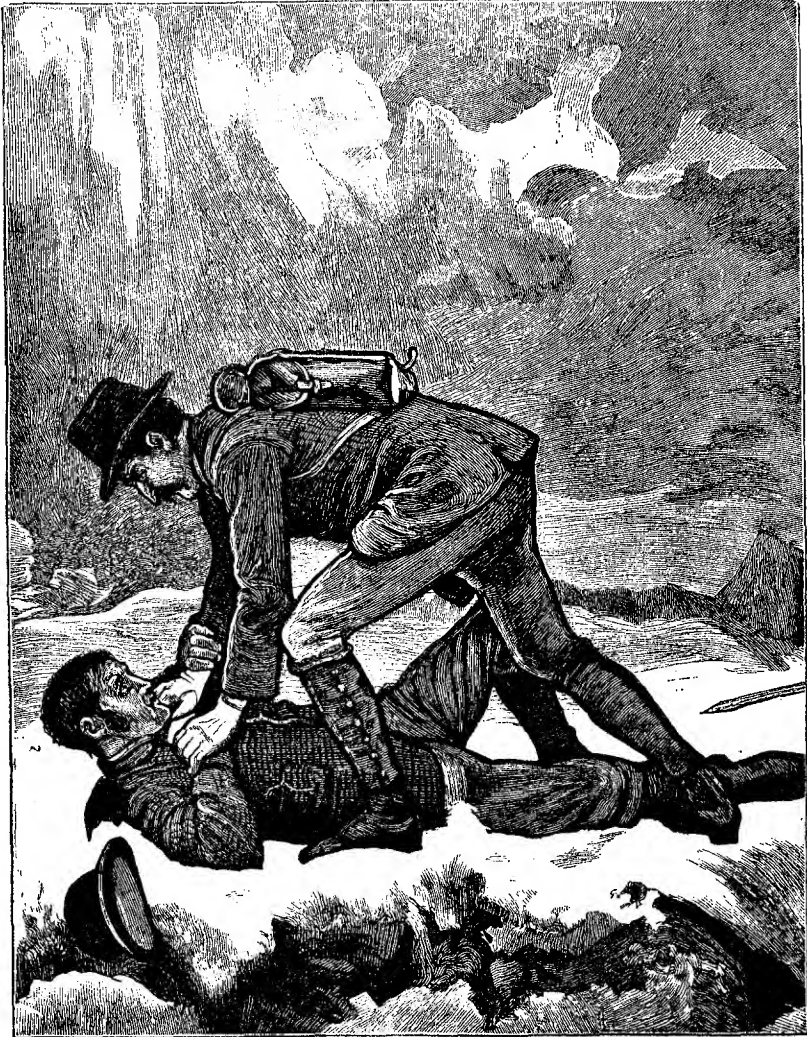
„Ja. Bijna.”

Zou Obenreizer de vermiste man kunnen zijn? Was er, bij de onbekende verhoudingen van zaken, eene dieper beteekenis dan hij zelf dacht, in die leer welke hij zoo dikwijls in den mond had, van de kleinheid der wereld. Was de Zwitsersche brief, waarin Obenreizer hun werd voorgesteld, zoo onmiddellijk gevolgd op de openbaring van juffrouw Goudstroom in betrekking tot het kind dat mede naar Z w i t s e r l a n d genomen was, omdat hij dat kind was, nu opgegroeid tot volwassen man? De mogelijkheid bestond in eene wereld, waarin zoovele diepten ongepeild blijven. Het toeval — of de beschikking; noem het zooals ge wilt — die de hernieuwing van Vendale's eigen kennismaking met Obenreizer had bewerkt, tot een vriendschappelijken omgang had doen aangroeien, en hen dezen tegenwoordigen winteravond bij elkander bracht, was niet minder zonderling; wanneer men het in zulk een licht beschouwde, zag men duidelijk dat het samenhang met het bevorderen van een doel dat nooit uit het oog werd verloren.

De opgewekte gedachten van Vendale namen eene hooge vlucht, terwijl zijne oogen zoo pijn-

zende het op- en nedergaan van Obenreizer volgden, en de rivier altijd voortstroomde op het refrein: „Waar zal ik hem bestelen als ik kan? Waar zal ik hem vermoorden als ik moet?” Het geheim van zijn gestorven vriend liep geen gevaar in den mond van Vendale; doch, zoowel als zijn vriend onder den druk van dat geheim

een plaatsvervanger niet stellen voor zijn argeloos, oprechten, kinderlijken compagnon. Hij vroeg zich schielijk af, of hij dien man gaarne rijk zou zien? Neen. Hij had nu reeds meer dan macht genoeg over Margarethe, en rijkdom zou die macht nog versterken. Zou hij gaarne hooren dat die man de voogd van Margarethe was en

HIJ WERD UIT DIEN TOESTAND OPGEWEKT DOOR DE ONTDEKKING, DAT OBERREIZER HEM AANGEVALLEN HAD EN ZIJ WANHOPIG IN DE SNEEUW VOCHTEN. (Blz. 280).

bezweken was, gevoelde ook hij, hoewel de nagelaten last hem in mindere mate drukte, niettemin al de zwaarte eener verantwoordelijkheid, die hem de verplichting oplegde ieder spoor te volgen, al was het nog zoo duister. Hij vroeg zich schielijk af, of hij gaarne zien zou dat die man de ware Wilding was? Neen. Hoe hij ook tegen zijn wantrouwen redeneerde, hij wilde zulk

daarbij volstrekt in geen graad van bloedverwantschap tot haar stond, al was het nog zoo ver? Neen. Doch die overwegingen mochten zich niet tusschen hem en zijn dooden vriend komen plaatsen. Hij moest zorgen dat zij hem voorbijgingen, zonder dat hij er op andere wijze notitie van nam, dan dat hij zich bewust was dat zij hem voorbijgegaan waren en hem hadden achter-

gelaten, bedacht op den heiligen plicht die op hem rustte. En hij deed het zóó spoedig, dat hij zijn reisgenoot volgde met oogen zonder de minste wangunst, terwijl deze het vertrek op en neder bleef loopen; dien reisgenoot, dien hij in sombere overdenkingen over zijne afkomst verdiept waande, en niet in die over den geweldigen dood van een medemenschen — en dat van welken medemenschen!

De weg van Bazel naar Neuchâtel was beter dan men hun dien had beschreven. Het laatste vriezende weder had goedgedaan. Voerlieden, met muilezels en paarden, waren des avonds in donker aangekomen en hadden gezegd dat er geene andere bezwaren te overkomen waren dan beproevingen van het geduld, van tuigen, wielen, assen en zweeptouw. Er werd weldra eene overeenkomst getroffen omtrent rijtuig en paarden, die hen den volgenden morgen verder zouden brengen en voor het aanbreken van den dag met hen de reis zouden aanvaarden.

„Sluit gij uwe kamer af als gij op reis zijt?” vroeg Obenreizer, die in de kamer van Vendale zijne handen bij het houtvuur stond te warmen, eer hij naar zijne eigene kamer ging.

„Neen. Ik slaap veel te vast.”

„Slaapt gij zoo vast?” antwoordde hij, met een blik vol bewondering. „Wat een zegen!”

„Alles behalve een zegen voor mijne huisgenooten,” antwoordde Vendale, „als zij mij 's morgens moesten wakker maken door te tikken op mijne deur.”

„Ik laat ook mijne kamer open,” zeide Obenreizer. „Maar laat mij u een raad geven, als een Zwitser die zulke dingen weet; leg, als gij in mijn land reist, uwe papieren, en uw geld natuurlijk ook, onder uw kussen. Altijd op dezelfde plaats.”

„Gij zijt niet complimenteus voor uwe landgenooten,” zeide Vendale lachend.

„Mijne landgenooten,” antwoordde Obenreizer, met die zachte aanraking van de ellebogen zijns vriends bij wijze van „goedennacht” en zegenwensch, „zijn al evenals de meeste menschen, en de meeste menschen nemen wat zij krijgen kunnen. Adieu! Morgenochtend om vier uur.”

„Adieu! Tot vier uur, morgen.”

Toen Vendale alleen was, rakelde hij de blokken hout bij elkander, veegde de witte asch, die op den haard lag, er overheen en ging weder zitten om na te denken. Doch zijne gedachten liepen nog altijd over hetzelfde onderwerp, en het stroomen van de rivier strekte meer om ze nog onrustiger te maken dan om ze tot bedaren te brengen. Terwijl hij zoo nadacht, verdween de neiging, welke hij tot slapen gevoeld had, geheel. Hij gevoelde dat hij toch niet slapen zou al ging hij te bed en bleef gekleed bij het vuur zitten. Margarethe, Wilding, Obenreizer, de zaak waarom hij op

reis was, en duizenden wenschen en vreezen die er niets mede te maken hadden, hielden zijn geest bezig. Alles scheen macht op hem te hebben, behalve de slaap. De verdwenen neiging tot slapen bleef ver weg! Zoo zat hij sedert lang in gedachten verdiept bij den haard, toen zijne kaars uitgebrand was en het licht uitging. Het was hem onverschillig; het vuur gaf licht genoeg. Hij veranderde van houding en bleef, met zijn arm over de leuning van zijn stoel, en zijne kin op de hand, zitten denken.

Doch hij zat tusschen het vuur en het ledikant in, en terwijl het vuur flikkerde, het spel van den wind boven de snel stroomende rivier, fladderde zijne vergrootte schaduw op den witten muur bij het ledikant. Zijne houding gaf haar iets treurigs, en deed haar als smeekend over het ledikant heengebogen voorkomen. Vendale merkte het op, en aanstonds kwam de onaangename gedachte bij hem op, dat de schaduw die van Wilding scheen, en niet de zijne.

Eene kleine verandering van houding zou dat beeld doen verdwijnen. Hij maakte die verandering en de verschijning zijner ontstelde verbeelding verdween. Hij zat nu in de schaduw van een kleinen hoek naast den haard en hij had de deur voor zich. Er was eene stroeve ijzeren klink op die deur. Hij zag die klink langzaam en zacht op en neder gaan. De deur ging even open en weder dicht, als door den tocht. Doch Vendale zag dat de klink opge-licht bleef.

Daar ging de deur weder zacht open, totdat ze wijd genoeg open was om er iemand door te laten. Zoo bleef zij een oogenblik, alsof zij aan den buitenkant voorzichtig opgehouden werd. Toen vertoonde zich eene mannengestalte, die de oogen naar het ledikant richtte en onbeweeglijk aan den ingang bleef staan. Onbeweeglijk: totdat de man, half fluisterend, en een stap nader tredende, zeide: „Vendale!”

„Wat nu,” antwoordde hij, van zijn stoel opspringende; „wie is daar?”

„Het was Obenreizer, en hij gaf een schreeuw van schrik, toen Vendale uit die onverwachte richting naar hem toe kwam. „Niet in bed?” zeide hij, hem bij de schouders grijpende, met eene instinctmatige neiging tot vechten. „Dan is er iets gebeurd!”

„Wat bedoelt gij?” vroeg Vendale, zich loswringende.

„Zeg mij eerst, zijt gij niet ziek?”

„Ziek? Neen.”

„Ik heb zoo angstig van u gedroomd. Hoe komt het dat gij gekleed opzit?”

„Mijn goede kerel, ik kan evengoed vragen: hoe komt het dat ik u gekleed hier zie?”

„Dat heb ik u al verteld. Ik heb een akeligen droom gehad. Ik heb mijn best gedaan om na dien tijd weer in te slapen, maar het was onmogelijk. Ik kon niet besluiten in mijne

kamer te blijven, zonder dat ik onderzocht had of gij wel waart; en toch kon ik niet besluiten hier te komen. Ik heb minuten lang aan de deur geaarzeld. Gij hebt goed lachen, gij die niet gedroomd hebt. Waar is uwe kaars?"

"Uitgebrand."

"Ik heb eene heele kaars in mijne kamer; wil ik die halen?"

"Ja; doe dat."

Zijne kamer was vlak bij die van Vendale en hij bleef slechts eenige seconden weg. Toen hij met de kaars teruggekomen was, knielde hij voor den haard neder en stak haar aan. Terwijl hij ten dien einde een fidibus met zijn adem aanblies, sloeg Vendale hem gade, zag dat zijne lippen wit waren en dat hij een zenuwachtig trillen daarvan niet bedwingen kon.

"Ja!" zeide Obenreizer, terwijl hij de kaars op de tafel zette; "het was een akelige droom. Zie maar eens hoe ik er uitzie!"

Hij was blootvoets; hij had zijn rood flanelen hemd aan de keel losgemaakt en de mouwen tot boven de ellebogen opgestroopt; al zijne andere kleding bestond in eene onderbroek, die hem tot aan de enkels kwam en hem nauw om de leden sloot. Er was iets woests en buigzaam in zijne gestalte en zijne oogen schitterden.

"Als er met een dief gevochten had moeten worden, zooals in mijn droom, ziet ge dat ik er voor uitgerust was," hernam Obenreizer.

"En gewapend ook," zeide Vendale, met een blik op zijn gordel.

"Een reizigersdolk, dien ik altijd op reis bij mij draag," antwoordde hij onverschillig, en trok het wapen met zijne linkerhand half uit de scheede en stak het er weer in. "Draagt gij zulk een ding niet bij u?"

"Wel neen."

"Geen pistolen ook?" zeide Obenreizer, een blik op de tafel werpende en van daar op het ongebruikte kussen.

"Wel neen."

"Gij Engelschen zijt zoo goed van vertrouwen! Wilt ge slapen?"

"Dat heb ik al lang gewild; maar ik kan niet."

"Ik ook niet, na dien akeligen droom. Mijn vuur is den weg van uwe kaars gegaan. Mag ik bij het uwe zitten? Twee uur! Het zal zoo gauw vier zijn, dat het niet de moeite waard is weer naar bed te gaan."

"Ik zal nu de moeite niet meer nemen om naar bed te gaan," hernam Vendale; "kom gerust hier, om mij gezelschap te houden."

Obenreizer ging naar zijne kamer om zich te kleeden en kwam weldra terug met pantoffels aan de voeten, en eene losse jas om de leden; zoo gingen zij ieder aan een kant van het vuur zitten. Vendale had inmiddels het vuur weder aangevuld uit de houtmand in zijne kamer en

Obenreizer had eene flesch en een beker op tafel gezet.

"Gemeene kroeg-brandewijn, vrees ik," zeide hij, inschenkende; "ik heb hem onderweg gekocht, hij heeft niet veel van uw brandewijn in Kreupelhoek. Maar de uwe is op. Dat is jammer, in een kouden nacht, een kouden tijd van den nacht, eene koude streek, en een koud huis. Dit is allicht beter dan niets; proef eens."

Vendale nam den beker en proefde.

"Hoe vindt gij hem?"

"Hij heeft een gemeenen nasmaak," zeide Vendale, den beker met eene lichte huivering teruggevende; "ik vind hem niet lekker."

"Gij hebt gelijk," zeide Obenreizer, proevende en met de lippen smakkende; "hij heeft een gemeenen nasmaak; ik vind hem óók niet lekker. Boe! Hij brandt toch!" Hij had namelijk den inhoud van den beker op het vuur geworpen.

Zij leunden beiden met een elleboog op de tafel met het hoofd op de hand en keken naar de gloeiende houtblokken. Obenreizer bleef zwijgend en opletend zitten, doch Vendale verviel, nadat hij reeds eenige keeren zenuwachtig heen en weer gedraaid had en opgeschrikt was, en eens zelfs verschrikt was opgevlogen en woest om zich heen had gezien, in de verwardste droomen. Hij droeg zijne papieren in eene lederen zakportefeuille in den binnenborstzak van zijne hoog dichtgeknoopte winterjas, en waarover hij ook droomde in den slaap die zich van hem had meester gemaakt, altijd werd hij door een ongeluk dat er met die papieren gebeurde, uit dien droom geroepen, hoewel hij er niet door wakker werd. Nu eens werd hij in de Russische steppen (het een of ander schimachtig personage noemde die namen,) met Margarethe, door den nacht overvallen; en toch had hij eenig bewustzijn van eene hand die zacht naar zijne portefeuille op zijne borst tastte, terwijl hij daar bij het vuur lag te slapen. Dan weder had hij schipbreuk geleden en was hij in een bootje in zee, en had al zijne kleeren verloren en geene andere bedekking dan een oud zeil; en toch werd hij gewaarschuwd om te ontwaken, door een sluipende hand, die al de andere zakken van de jas, die hij toch aanhad, bevoelde, zonder iets te vinden. Dan was hij weer in een oud gewelf te Kreupelhoek, waar het ledikant van dezelfde kamer, waarin hij nu te Bazel sliep, was overgebracht; en Wilding (die niet dood was, zooals hij gedacht had, hoewel hem dat niet zeer verwonderde) schudde hem en fluisterde: "Zie dien man eens! Ziet gij niet dat hij opgestaan is en het kussen omkeert? Waarom zou hij het kussen omkeeren, als het niet was om naar de papieren te zoeken die gij op uwe borst draagt? Word dan wakker?" En toch sliep hij voort en verdwaalde weer in andere droomen.

Waakzaam en stil, met zijn elleboog op de tafel en zijn hoofd op de hand, zeide zijn reisgezel eindelijk: „Vendale! Wij worden geroepen. Het is over vieren.”

Toen werd Vendale wakker, en toen hij zijne oogen opsloeg, zag hij de vliesachtige oogen van Obenreizer zijdelings op zich gericht.

„Gij hebt zwaar, zwaar geslapen,” zeide Obenreizer; „dat komt zeker door het aanhoudende reizen en door de koude.”

„Ik ben nu klaar wakker,” antwoordde Vendale opspringende, doch nog niet vast op de beenen. „Hebt gij in het geheel niet geslapen?”

„Ik heb misschien even gedommeld; maar ik schijn geduldig in het vuur te hebben blijven staren. Maar in alle geval moeten wij ons nu wat verfrisschen en ontbijten en maken dat wij weg komen. Het is over vieren, Vendale, over vieren!”

Met die woorden wekte hij Vendale opnieuw; want deze was reeds weder half in slaap. Onder zijn voorbereidselen tot den tocht en onder zijn ontbijt, sliep hij dikwijls in, terwijl hij werktuiglijk deed wat hij te doen had. Eerst toen de koude donkere dag weder om was, kreeg hij iets duidelijker indrukken van zijne reis dan rinkelende, bellende, snijdende koude, glijdende paarden, dreigende berghellingen, eenzame bosschen en het pleisteren aan eene uitspanning langs den weg, waar zij een koestel doorgegaan waren om naar de bovenkamer te komen die voor reizigers was ingericht. Veel meer had hij niet opgemerkt, behalve dat Obenreizer den geheelen dag diep in gedachten naast hem had gezeten en hem veel had aangekeken.

Toen hij zijne verdooving van zich afschudde, was Obenreizer niet naast hem. Het rijtuig hield weder voor eene andere pleisterplaats aan den weg stil, en er kwam eene rij smalle, lange karren, met wijnkisten beladen, en getrokken door paarden, met ontzaglijke hamen en hoofdstellen vol kwasten en bellen, die er insgelijks gevoerd werden. Deze kwamen uit de richting waar de reizigers heen moesten, en Obenreizer praatte (niet peinzende nu, maar vroolijk en vlug) met den voorsten voerman. Toen Vendale zijne leden uitrekte en den droesem zijner slaapziekte van zich afschudde door eens ferm in de koude lucht te loopen, gingen de karren juist weder verder en al de voerlieden namen hunne mutsen voor Obenreizer af.

„Wie zijn dat?” vroeg Vendale.

„Dat zijn onze voerlui; van Defresnier en Cie,” antwoordde Obenreizer. „Dat is wijn van ons.” En hij neuriede en stak eene sigaar aan.

„Ik ben vervelend geweest vandaag,” zeide Vendale. „Ik begrijp niet wat mij gescheeld heeft.”

„Gij hadt van nacht niet geslapen en zulk eene kou heeft, als men er niet aan gewend is, dikwijls eene congestie naar de hersenen ten gevolge,” zeide Obenreizer. „Ik heb het meermalen gezien.

Nu zullen wij toch voor niets gereisd hebben, naar het schijnt.”

„Hoe voor niets?”

„De firma is te Milaan. Gij weet immers dat wij een wijnhandel hebben in Neuchâtel en een zijdehandel in Milaan? Nu, er was voor het oogenblik meer te doen met den zijdehandel dan met den wijn, en Defresnier is naar Milaan ontboden. Rolland, de andere compagnon, is ziek geworden na het vertrek van Defresnier en de dokters laten niemand bij hem toe. Er ligt een brief te Neuchâtel voor u gereed om u dat te zeggen. Dat heb ik van den eersten voerman, met wien gij mij hebt zien praten. Hij was verwonderd dat hij mij zag en zeide dat hij u die boodschap doen moest als hij u misschien op weg ontmoette. Wat denkt gij nu te doen? Terug te gaan?”

„Verder te gaan,” zeide Vendale.

„Verder?”

„Verder? — Ja. De Alpen over naar Milaan.

Obenreizer hield op met rooken om Vendale aan te zien, begon toen hevig te dampen; hij keek den weg op voor zich en den weg op achter zich en naar de straatsteenen aan zijne voeten.

„Ik heb eene gewichtige zending,” zeide Vendale; „er worden nog meer van die quitanties gemist, en dat kan even nadeelige, of nog erger gevolgen hebben. Defresnier en Cie hebben er bij mij op aangedrongen dat ik geen tijd moest laten verloren gaan, eer ik hun den dief hielp opsporen; ik zal mij door niets in mijne reis laten stuiten.”

„Niet?” riep Obenreizer, zijne sigaar uit zijn mond nemende om te glimlachen, terwijl hij zijn reisgenoot de hand gaf. „Dan zal ik mij ook door niets laten terughouden. Hola! Koetsier! Haast u wat. Vlug daar! Wij moeten maken dat wij weggkomen.”

Zij reisden den nacht door. Er was sneeuw gevallen, die half weggedood was; zij reden meestal stapvoets en hielden dikwijls halt om de druipnatte en hijgende paarden eenige rust te gunnen. Een uur nadat het helder dag was geworden trokken zij de teugels in bij de deur van een logement te Neuchâtel, nadat zij acht en twintig uren gereden hadden, om een afstand van ongeveer zes en twintig uren gaans af te leggen.

Toen zij zich inderhaast eenigszins verfrist, en ontbeten hadden, gingen zij te zamen naar het huis van Defresnier en Cie. Daar vonden zij den brief waarvan de voerman gesproken had, met de proeven en vergelijkingen van handschriften die onmisbaar waren voor het ontdekken van den valschen handteekenaar. Wijl Vendale reeds besloten had onverwijld verder te gaan, was de eenige vraag, die hen nog ophield, langs welken bergpas zij de Alpen zouden overtrekken. De voerlieden en de gidsen waren het onderling zeer oneens omtrent den staat der twee

bergpassen, van den St. Gothard en den Simplon, en beide bergpassen waren nog te ver verwijderd dan dat de reizigers eenigszins hun voordeel hadden kunnen doen met de ervaring van anderen, die er kort te voren overgetrokken waren. Bovendien wisten zij zeer goed dat een sneeuwval dien toestand van den weg, al had men hun dien naar waarheid beschreven, in één enkel uur geheel kan veranderen. Over het geheel kwam de weg over den Simplon Vendale het minst gevaarlijk voor, en hij besloot dien te kiezen. Obenreizer nam weinig of geen deel aan de beraadslaging en sprak bijna geen woord.

Zij trokken naar Genève, naar Lausanne, langs den vlakken oever van het meer naar Vevay en kwamen zoo in het kronkelende dal, tusschen de voeten der bergen en in het Rhônedal. Het geluid van de wielen werd hun, al voortratelende, nacht en dag, als het raderwerk eener groote klok, die de uren aanwees. Er kwam geene afwisseling op de reis door eenige verandering van weder, nadat het bij eene betrokken lucht hard was begonnen te vriezen. Zij zagen de berggripen der Alpen afsteken tegen eene sombere gele lucht, en zij zagen sneeuw genoeg op naburige en veel lager heuveltoppen en berghellingen, om, door het contrast, de zuiverheid van het meer, den stroom en den waterval te bederven en de dorpen een vaal en morsig aanzien te geven. Doch er viel geen sneeuw en er was volstrekt geen sneeuwval op den weg. Het oprijzen langs het dal van min of meer witten mist, die op hun haar en op hunne kleederen in ijskegels veranderde, was het eenige waarin verandering kwam, tusschen hen en de donkere lucht. En altijd, dag en nacht, die wielen. En altijd rolden zij voort, en een van hen hoorde altijd weder het refrein, anders nu dan het refrein van den Rijn: „De tijd om hem levend te bestelen is voorbij; ik moet hem vermoorden.”

Eindelijk kwamen zij aan het armoedige stadje Brieg, aan den voet van den Simplon. Zij kwamen er aan na het vallen van den avond, doch konden nog zien hoe dwergachtig alle menschelijk werk en de mensch zelf wordt, in de nabijheid van die reusachtige bergen. Hier moesten zij den nacht doorbrengen; en hier vonden zij warmte van vuur en licht en spijs en wijn en den nagalm van een dispuut met gidsen en voerlieden. Geen menschelijk wezen was in de laatste vier dagen den bergpas overgekomen. De sneeuw boven de sneeuwlinie was te zacht voor rijtuigwielen en niet hard genoeg voor sleden. Er was sneeuw in de lucht. Er was reeds dagen lang sneeuw in de lucht geweest en het was wonder dat zij nog niet gevallen was; maar zeker was het dat zij vallen zou. Er kon geen rijtuig over. De reis kon met muil dieren beproefd worden of te voet; doch in ieder geval moesten de beste gidsen volgens

tijd van gevaar betaald worden, in ieder geval, hetzij zij de reizigers veilig overbrachten, hetzij zij hen, veiligheidshalve, weder terug moesten brengen.

Obenreizer nam volstrekt geen deel aan het gesprek. Hij bleef zwijgend rooken bij het vuur totdat zij met hun beiden alleen waren en Vendale hem om raad vroeg.

„Bah! Ik walg van die arme duivels en hun beroep,” antwoordde hij. „Het is altijd hetzelfde liedje. Het is het liedje van hun beroep, zooals het al was toen ik nog een kind was, met lopen aan het lijf. Wat hebben wij beiden nodig? Ieder een knapzak en een alpenstok. Wij hebben geen gids nodig; wij zouden hem den weg wijzen in plaats van hij ons. Wij laten onze valiezen hier en wij gaan met ons beiden verder. Wij zijn wel meer met ons beiden op de bergen geweest en ik ben op de bergen geboren en ken den bergpas — bergpas! het is niets meer dan een gewone weg — van het begin tot het einde. Wij zullen die arme duivels uit medelijden thuis laten, dan kunnen zij met andere reizigers handel drijven; maar zij moeten ons niet ophouden om geld aan ons te verdienen, en dat is alles wat zij van ons verlangen.”

Vendale, die niets liever wenschte dan van het dispuut af te zijn en den knoop door te hakken; die voortvarend, avontuurlijk, begeerig was om verder te komen, en daardoor een open oor leende aan den geringsten wenk, stemde gretig toe. Binnen de twee uren hadden zij gekocht wat zij nodig hadden voor den tocht; hadden hunne knapzakken ingepakt en legden zij zich ter ruste.

Bij het aanbreken van den dag vonden zij het halve stadje in de nauwe straat verzameld om hen te zien vertrekken. De menschen stonden in groepjes met elkander te praten, de gidsen en voerlieden fluisterden onder elkaar en keken naar de lucht; niemand wenschte hun goede reis.

Toen zij begonnen te klimmen, schoot er een zonnestraal door de anders eentonig betrokken lucht en veranderde voor één oogenblik de tinnen torenspitsen in zilver.

„Een goed voortteeken!” zeide Vendale, doch de zon verdween reeds terwijl hij nog sprak. „Misschien zal ons voorbeeld den weg aan dezen kant weer openen.”

„Neen; wij zullen niet gevolgd worden,” antwoordde Obenreizer, naar de lucht omhoog en naar het dal omziende. „Wij zullen alleen zijn daar boven.”

OP DEN BERG.

De weg was niet slecht voor een goed voetganger en de lucht werd dunner en gemakkelijker in te ademen, naarmate de beide reizigers

hooger kwamen. De hemel bleef echter even somber als hij reeds dagen lang geweest was. De natuur scheen stil te staan. Het gehoorzoowel als het gezicht werd beneveld door dat lange wachten op de dreigende verandering, waarin die dan ook bestaan mocht. De stilte was even drukkend en zwaar als de laag hangende wolken, of liever wolk, want er scheen er slechts één te zijn over het geheele uitspannel.

Hoewel de lucht dus somber bewolkt was, was het niet nevelachtig om hen heen. Zij konden, beneden in het Rhônedal, den stroom in al zijne kronkelingen volgen, drukkend, somber en plechtig, door de eentonige loodkleur; het scheen eene kleurlooze woestenij. Ver en hoog boven hen hingen de ijsbergen en de nog vastzittende sneeuwmassa's over den weg heen dien zij langs moeten; onder hen, aan hunne rechterhand, gaapten, diep en donker, een vreeselijke afgrond en een loeiende stroom; vreeselijke bergen verhieven zich overal om hen heen. Het reuzenlandschap, hoewel niet vervroolijkt door de geringste nuanceering van licht, of door een enkelen zonnestraal, was niettemin vreeselijk duidelijk in zijne woestheid. Het hart van twee eenzame menschen zou reeds eenigszins angstig kloppen, indien zij uren lang tusschen een legioen van zwijgende en onbeweeglijke menschen liepen — hunne natuurgenooten toch slechts — die hen allen strak en met gefronste voorhoofden aanstaarden. Doch hoeveel te meer wanneer dat legioen bestaat in de machtigste werken der natuur en dat fronsen ieder oogenblik in woeden kan verkeeren.

Naarmate zij hooger kwamen, werd de weg ongelijker en moeilijker. Doch Vendale werd opgeruimder hoe hooger hij kwam, door de gedachte aan het eind dat zij reeds overwonnen hadden. Obenreizer sprak weinig en bleef gestadig voortloopen, zonder zijn doel uit het oog te verliezen. Zij waren beiden door vlugheid en kracht voor zulk een tocht berekend. Wat de geboren bergbewoner in de voortteekens van het weder las, die voor zijn metgezel onleesbaar waren, hield hij voor zich.

„Zouden wij er vandaag nog over komen?” vroeg Vendale.

„Neen,” antwoordde Obenreizer. „Gij ziet hoeveel hooger de sneeuw hier ligt, dan een half uur lager. Hoe hooger wij komen, hoe dieper de sneeuw ligt. Het loopen wordt nu al half waden. En de dagen zijn zoo kort! Als wij het tot de vijfde Refuge brengen en den nacht in het hospice blijven, maken wij het al wel.”

„Is er geen gevaar dat er van nacht ruw weer komt,” vroeg Vendale, „en dat wij in de sneeuw vastraken?”

„Er is gevaar genoeg om ons heen,” antwoordde Obenreizer, met een voorzichtigen blik vooruit en naar boven, „om zwijgen raadzaam

te maken. Gij hebt wel eens van de brug over de Ganther gehoord?”

„Ik ben er eens over gekomen.”

„In den zomer?”

„Ja; in het reis-seizoen.”

„Jawel; maar het is in dit jaargetij geheel iets anders,” hernam Obenreizer schamper, alsof hij uit zijn humeur was. „Gij plezierreizigers hebt niet veel begrip van een tocht over de Alpen in dezen tijd van het jaar, in zulk weder.”

„Gij zijt mijn gids,” zeide Vendale opgeruimd. „Ik vertrouw op u.”

„Ik ben uw gids,” antwoordde Obenreizer, „en ik zal u aan het einde van uwe reis brengen. Daar ligt de brug, voor ons.”

Zij hadden een hoek omgeslagen en waren nu in een akeligen en woesten hollen weg, waar de sneeuw diep onder hen, diep boven hen en diep om hen heen lag. Terwijl Obenreizer sprak, wees hij naar de brug en keek hij Vendale aan, met eene zeer zonderlinge uitdrukking op zijn gelaat.

„Als ik u als uw gids, daar, vooruit, overgezonden had, en u had aangemoedigd om een paar malen te schreeuwen, zoudt gij tonnen en tonnen en tonnen sneeuw over u heen gekregen hebben, die u niet alleen doodgeslagen, maar u, in één slag diep bedolven zouden hebben.”

„Dat zal wel zoo zijn,” antwoordde Vendale.

„Ongetwijfeld. Maar dat is mijne zaak niet, als uw gids. Ga er dus zwijgend over. Of, als wij zóó loopen, zou onze onvoorzichtigheid mij kunnen verpletteren en begraven. Laat ons voortgaan!”

Er lag eene groote opeenhooping van sneeuw op de brug, en er hingen zulke ontzettende massa's sneeuw aan de vooruitstekende rotsen, dat zij als het ware onder een stormachtigen hemel van witte wolken doorgingen. Met beleid gebruik makende van zijn alpenstok, peilende onder het gaan, voor zich uitziende met gebogen schouders, alsof hij daardoor reeds het denkbeeld van een sneeuwval kon afweren, ging Obenreizer zacht vooruit. Vendale volgde hem op den voet. Zij waren nog midden op hun gevaarlijken weg, toen er eene vreeselijke beweging ontstond, gevolgd door een geluid als van donder. Obenreizer sloeg zijne hand voor Vendale's mond en wees naar den weg dien zij afgekomen waren. Alles was in één oogwenk veranderd. Er was een sneeuwval overheen gegaan, die in den stroom gevallen was, op den bodem van den afgrond aan hunne voeten.

Hunne komst in de eenzame herberg, niet ver van die vreeselijke brug ontlokte menigen kreet van verbazing aan de bewoners, die in hun huis opgesloten waren. „Wij komen maar om te rusten,” zeide Obenreizer, terwijl hij bij het vuur de sneeuw van zijne kleederen schudde. „Deze heer heeft haast om verder te komen; — zeg het hun, Vendale.”

„Zeker, ik heb haast om verder te komen. Ik moet verder.”

„Gij hoort het, allen, niet waar? Mijn vriend heeft haast en wij verlangen geen raad en geen hulp. Ik ben een evengoede gids, landslui, als een van u zijn kan. Geeft ons nu eten en drinken.”

Toen het donker begon te worden en zij de toenemende moeielijkheden van den weg hadden doorgeworsteld en eindelijk aan hunne bestemming voor dien nacht aangekomen waren, zeide Obenreizer op volmaakt denzelfden toon en nagenoeg in dezelfde woorden tot de verbaasde bewoners van het hospice, die zich bij den haard om hen verzamelden, terwijl zij hunne natte laarzen uittrokken en de sneeuw van hunne kleeden schudden:

„Wij moeten elkander goed begrijpen, vrienden. Deze heer...”

„Heeft haast om verder te komen,” voltooide Vendale, glimlachend. „Moet verder.”

„Gij hoort het? Hij heeft haast om verder te komen, moet verder. Wij verlangen geen raad, geen hulp. Ik ben in het gebergte geboren en ben zijn gids. Verveelt ons dus niet met tegenwerpingen; maar geeft ons eten en wijn en een bed.”

Dezelfde ontzaglijke stilte diengheheelen kouden nacht. Weder bij het opgaan der zon geen enkel zonnig tintje om de sneeuw te vergulden of een rooden gloed te geven. Dezelfde onafzienbare woestenij van doodsch wit; dezelfde onbeweeglijke lucht; dezelfde eentonige wolk aan den hemel.

„Reizigers,” riep eene vriendelijke stem hen aan de deur na, toen zij met den knapzak op den rug en den alpenstok in de hand, evenals den vorigen dag, hunne reis aanvaardden: Denkt er aan! Er zijn vijf plaatsen waar gij veilig kunt zijn, dicht bij elkander, op den gevaarlijken weg dien gij gaat; dan komt gij aan het houten kruis en dan aan het volgende hospice. Verliest het spoor niet. Als de Tourmente komt, moet gij onmiddellijk gaan schuilen!”

„Het beroep van die arme duivel!” zeide Obenreizer tot zijn vriend, terwijl hij met een achterwaarts wuiven van de hand de stem beantwoordde. „Wat denken zij altijd aan hun beroep! Gij Engelschen zegt, dat wij Zwitsers geldzuchtig zijn. Waarlijk, het heeft er allen schijn van.”

Zij hadden leeftocht, dien zij mede hadden kunnen krijgen en durfden dragen, tusschen hunne beide knapzakken verdeeld. Obenreizer droeg den wijn, als zijn deel van de vracht; Vendale brood, vleesch en kaas en eene flesch brandewijn.

Zij hadden eenigen tijd vooruitgeworsteld door de sneeuw, die nu op hun weg tot boven hunne knieën lag — en wie wist hoeveel dieper elders — en zij worstelden nog altijd verder en hooger, door het vreeselijkste gedeelte dier ontzettende woestenij, toen het begon te sneeuwen. In het eerst vielen er slechts langzaam en gestadig

eenige vlokken. Na verloop van eenigen tijd viel de sneeuw veel dichter en begon eensklaps, zonder zichtbare oorzaak, spiraalvormig om hen heen te dwarrelen. Onmiddellijk na die laatste verandering woei hun een hevige ijskoude wind in het gezicht en ieder geluid en alle kracht, die tot nog toe gekluisterd geweest schenen te zijn, werden nu losgelaten.

Zij waren nu dicht bij een van die zuilengangen, door welke de weg op dat gevaarlijke punt heenloopt, eene grot, door sterke bogen verlengd. Zij kwamen er met moeite in, onder het woeden van den storm. Het bulderen van den wind, het razen van het water, het donderend nedervallen van losgeraakte sneeuw en rotsblokken, de vreeselijke stemmen waarmede niet slechts die keel, doch iedere keel in de geheele monsterachtige rij scheen begiftigd te worden; eene donkerheid als van den nacht, het geweldige dwarrelen van de sneeuw, waardoor zij werd voortgezweept en dat hen verblindde; de dolle woede van alles om hen heen, die niet genoeg scheen te kunnen vernielen; dat snelle vervangen van die onnatuurlijke kalmte door zulk een woedend geweld, — het waren dingen, aan den rand van een afgrond, die het bloed zouden doen verstijven, al ware de felle wind, die tastbaar werd door ijs en sneeuw, daartoe nog niet voldoende geweest.

Obenreizer, die onophoudelijk in den zuilengang op en neder liep, wenkte Vendale om hem te helpen den knapzak open te maken. Zij konden elkander zien, doch zouden elkaar niet hebben kunnen hooren. Nadat Vendale aan zijn verzoek voldaan had, haalde Obenreizer zijne flesch wijn voor den dag, schonk er uit in den beker en beduidde aan Vendale dat hij dien moest leeg drinken voor de warmte, liever dan brandewijn. Nadat Vendale nog eens gehoorzaamd had, deed Obenreizer alsof hij op zijne beurt dronk en zij liepen naast elkander heen en weder; beiden wel wetende dat stilstaan of slapen gelijk zou staan met sterven.

De sneeuw drong met kracht in de galerij, van den kant waar zij er weder uit moesten komen, als zij er ooit weder uitkwamen; het gevaar, dat zij achter den rug hadden, was grooter dan hetwelk vóór hen lag. De sneeuw begon weldra den boog te bedelven. Nog een uur en zij zou zoo hoog liggen dat zij het terugkeerende daglicht zou uitsluiten. Doch zij werd hard onder het vallen en zij konden er doorheen of over klauteren. De hevige storm maakte langzamerhand plaats voor gestadig sneeuwen. Wel loeide de wind nog bij vlagen, doch niet meer onophoudelijk, en wanneer hij bedaarde, viel de sneeuw in groote vlokken neder.

Zij waren ongeveer twee uren in hunne vreeselijke gevangenis geweest, toen Obenreizer er uit zocht te komen door beurtelings door den dam heen te krabbelen of met gebogen hoofd er overheen te kruipen, terwijl zijn rug

de ronding van den boog raakte. Vendale volgde hem op den voet, doch deed het zonder berekening of helder bewustzijn. De slaapziekte van B a z e l bekreep hem opnieuw en maakte zich van al zijne zinnen meester.

Hij wist zelf niet hoever hij Obenreizer uit den zuilengang gevolgd was, of met welke hinderpalen hij na dien tijd geworsteld had. Hij werd uit dien toestand opgewekt door de ontdekking, dat Obenreizer hem aangevallen had en dat zij wanhopig in de sneeuw vochten. Hij werd er uit opgewekt door de herinnering van hetgeen Obenreizer in zijn gordel droeg. Hij tastte er naar, trok het uit, trof er hem mede, worstelde weer, trof hem nog eens, stiet hem van zich af en stond tegen hem over.

„Ik heb u beloofd dat ik u aan het einde van uwe reis zou brengen,” zeide Obenreizer, „en ik heb mijn woord gehouden. Uwe levensreis is hier ten einde. Niets kan haar verlengen. Gij slaapt terwijl zij daar staat.”

„Gij zijt een schurk. Wat hebt gij mij gedaan?”

„Gij zijt een gek. Ik heb u een slaapdrank ingegeven. Gij zijt een dubbele gek, want ik heb het al eens op de reis gedaan, om er de uitwerking van te zien. Gij zijt een driedubbele gek, want ik ben de dief en de valsche handteekenaar, en over eenige oogenblikken zal ik de bewijzen tegen dien dief en dien valschen handteekenaar van uw bewusteloos lichaam halen.

De in de val gelokte man trachtte de slaapziekte van zich af te schudden, doch hare noodlottige macht over hem was zóó zeker, dat hij zelfs onder het hooren van die woorden niet wist wie van hen beiden gewond was en van wien het bloed was dat er op de sneeuw droop.

„Wat heb ik u gedaan,” vroeg hij slaperig, met dikke tong, „dat gij mij zoo verraderlijk vermoordt?”

„Gedaan? Gij zoudt mij ten gronde gericht hebben als gij hier niet aan het einde van uwe reis waart. Uwe vervloekte activiteit heeft zich gesteld tusschen mij en den tijd waarop ik het geld had willen teruggeven. Gedaan? Gij zijt mij in den weg getreden, niet eens, niet tweemaal, maar telkens, telkens en telkens weer. Heb ik in het begin mijn best gedaan om van u af te komen of niet? Gij waart niet af te schudden. Daarom sterft gij hier.”

Vendale trachtte geregeld te denken, trachtte den alpenstok op te rapen dien hij had laten vallen, en toen hij hem niet vatten kon, zonder behulp daarvan voort te gaan. Alles tevergeefs, alles tevergeefs! Hij strompelde en viel voorover op den rand eener diepe kloof.

Bedwelmd, slapende, buiten staat om op zijne beenen te staan, met een nevel voor de oogen en verdoofd gehoor, deed hij nog zulk eene krachtige poging om zijn bewustzijn te herwinnen, dat hij, zich met de handen steunende,

zijn vijand nog kalm over hem heen zag staan en hem hoorde spreken.

„Gij noemt mij moordenaar,” zeide Obenreizer, met een grimmigen lach. „De naam doet er weinig toe. Ik heb althans mijn leven tegen het uwe in de waagschaal gesteld, want ik ben door gevaren omringd en kom hier misschien nooit vandaan. De T o u r m e n t e komt weer op. De sneeuw dwarrelt weer rond. Ik moet nu de papieren hebben. Ieder oogenblik heeft mijn leven in zijne macht.”

„Laat af!” riep Vendale, met vreeselijke stem, zich overeind worstelende met eene laatste flikkering van inwendig vuur, terwijl hij de diefachtige handen op zijne borst in de zijne klemde. „Laat af! Laat mij los! God zegen mijne Margarethe. Gelukkig zal zij nooit weten hoe ik omgekomen ben. Laat mij los en laat mij in uw moordenaarsgezicht zien. Laat mij nog eens tijd om te bedenken . . . dat ik . . . nog iets te zeggen heb.”

De aanblik van dat vreeselijke strijden om zijn bewustzijn te heroveren en de twijfel of zijn slachtoffer niet voor het oogenblik met de kracht van een dozijn menschen bezielde was, deed Obenreizer stilstaan. Vendale keek hem woest aan en stotterde:

„Het vertrouwen . . . van den doode . . . zal niet . . . door mij geschonden . . . gewaande ouders . . . onrechtmatig verkregen erfenis. Weet wel . . . !”

Toen zijn hoofd op zijne borst zonk en hij, evenals te voren, op den rand der kloof viel, woelden de diefachtige handen nog eens snel en druk op zijne borst. Hij deed eene stuipachtige poging om te schreeuwen: „Neen!” rolde zich om, in den afgrond, en ontviel aan de macht zijns vijands als eene schim in een vreeselijken droom.

Weder woedde de storm en weder ging hij voorbij. De vreeselijke bergstemmen waren weggestorven. De maan ging op en de zachte stille sneeuw viel neder.

Twee mannen en twee groote honden kwamen uit de deur van het hospice. De mannen keken bedachtzaam om zich heen en naar boven. De honden rolden in de sneeuw, namen ze in den bek en wierpen ze met hunne pooten omhoog.

„Wij kunnen het nu wagen,” zeide een van de mannen tot den ander. „Wij vinden hem misschien in een van de vijf R e f u g e s.” Zij namen beiden een korfje op den rug en een stevigen langen stok met ijzeren punt in de hand; beiden gordden zich de lus van een lang touw onder de armen, zoodat zij aan elkander gebonden waren.

Eensklaps staakten de honden hunne sprongen in de sneeuw, keken de helling af, staken de neuzen op, snuffelden met de neuzen op

den grond, werden zenuwachtig en hieven tegelijk een luid geblaf aan.

De beide mannen keken de honden aan. De honden beantwoordden even schranders den blik.

„A u secours, dan! Te hulp! te hulp!” riepen de mannen. En weg sprongen de twee honden, onder een vroolijk, luid, edelmoedig geblaf.

„Alweder twee dwazen!” zeiden de mannen, onbeweeglijk van schrik in het maanlicht turende.

„Is het mogelijk in zulk een weder! En een van hem is eene vrouw!”

Iedere hond had eene slip van het kleed eener vrouw in den bek en zoo sleepten zij haar voort. Zij streelden haar met de koppen onder het loopen en zij liep door de sneeuw met den tred van iemand die er aan gewoon is. Niet zoo de lange man dien zij bij zich had, en die haar, uitgeput, buiten adem volgde.

„Lieve gidsen, lieve vrienden van reizigers! Ik ben uwe landgenoot. Wij zoeken twee heeren die den bergpas overgaan en die van avond hier hadden moeten zijn!”

Zij zijn hier aangekomen, m'a'mselle.”

„Goddank! Goddank!”

„Maar ongelukkig zijn zij weer verder gegaan. Wij gingen juist uit om hen te zoeken. Wij moesten wachten totdat de Tourmente voorbij was. Het is hier vreeselijk geweest.”

„Lieve gidsen, lieve vrienden van reizigers! Laat mij met u gaan. Laat mij om Gods wil met u gaan! Een van die heeren is mijn verloofde. Ik heb hem zoo lief, och, zoo innig lief. Gij ziet dat ik niet zwak ben; gij ziet dat ik niet vermoeid ben! Ik ben een boerenkind. Ik zal u laten zien dat ik zeer goed weet hoe ik mij aan uwe touwen moet vastmaken. Ik zal het zelf doen. Ik zweer u dat ik moedig en braaf zal zijn. Maar laat mij medegaan; laat mij medegaan! Als hem een ongeluk overkomen is, zal mijne liefde hem vinden, als niets anders hem vinden kan. Ik smeeke het u op mijne knieën, lieve vrienden van reizigers! Bij de liefde van uwe vaders voor uwe moeders!”

De goede ruwe kerels waren bewogen. „Wat zij zegt, is waar,” fluisterden zij elkander toe. „Zij kent onze bergen. Zie, hoe wonderbaar zij hier gekomen is! Maar monsieur dan, m'a'mselle?”

„Lieve Jozef,” zeide Margarethe, in zijne taal, „gij wilt hier blijven, niet waar, en mij hier wachten?”

„Als ik wist,” gromde Jozef Ladle, „wie van u beiden dien raad gegeven heeft,” de beide mannen verontwaardigd aankijkende, „zou ik met hem vechten en nog geld toegeven voor zijne onkosten. -- Neen, juffrouw. Ik blijf bij u zoolang ik er nog ben, en ik wil voor u sterven als ik niets beters meer doen kan.

Daar de stand der maan het onraadzaam maakte nog een enkel oogenblik te verliezen, en de honden groote teekenen van onrust gaven, namen de mannen een snel besluit. Het touw,

dat zij om hun middel hadden, werd met een langer verwisseld; zij zaten allen aan elkander vast. Margarethe de tweede en de pakhuisbaas achteraan; zoo gingen zij op weg naar de Refuges. De eigenlijke afstand van die plaatsen beteekende niets; alle vijf lagen binnen de drie kwartier gaans van elkander; doch de akelige weg vertoonde niets dan een wit laken.

Zij kwamen zonder beletsel aan den zuilengang waar Obenreizer en Vendale eene schuilplaats hadden gezocht. De tweede sneeuwstorm had er na dien tijd zoo hevig overgewoed, dat hun spoor geheel verdwenen was. Doch de honden liepen heen en weer met de neuzen tegen den grond, en schenen zeker van hunne zaak te zijn. Toen de gidsen echter bij den volgenden boog, waar de storm buitengewoon gewoed had en de sneeuwjacht vreeselijk was geweest, bleven staan, raakten de honden in de war en liepen snuffelend heen en weder, als om het verloren spoor te zoeken.

Wijl zij wisten dat de groote afgrond aan den rechterkant lag, waren zij te veel links afgedwaald en hadden de grootste moeite om weder, door eene diepe laag sneeuw, op den rechten weg te komen. De aanvoerder van den tocht bleef staan en keek naar de merkpalen, toen een van de honden een weinig voor hen uit de sneeuw begon op te krabbelen. Toen zij naderbij kwamen om er naar te kijken, denkende dat daar iemand door de koude overweldigd lag, zagen zij dat de sneeuw bevekt was, en dat die vlekken rood waren.

Nu zagen zij dat de andere hond over den rand van de diepte keek, met uitgerekte voorpooten, uit vrees dat hij er in zou vallen, en bevende over al zijne leden. Daarna kwam de hond, die het bloed ontdekt had, bij hem staan en zij liepen treurig huilende heen en weder. Eindelijk bleven zij beiden aan den rand van den afgrond staan, hieven de koppen op en begonnen vreeselijk te huilen.

„Er ligt iemand in de diepte,” zeide Margarethe.

„Dat geloof ik ook,” antwoordde de voorste; „houdt stevig vast, gij twee achtersten, laat ons er overheen kijken.” De achterste man stak zijne toorts aan en reikte die over; Margarethe kreeg de andere en zoo keken zij naar beneden. Nu eens namen zij het licht weg, dan hielden zij het links, of rechts, nu richtten zij het omhoog en dan weer omlaag, zoodat het als een maanlicht daar ver beneden tegen de donkere schaduwen worstelde. Een doordringende gil van Margarethe verbrak eensklaps de stilte.

„Mijn God! Daar zie ik eene menschen gedaante op eene vooruitstekende punt, waar een muur van ijs over den stroom heen hangt!”

„Waar, m'a'mselle, waar?”

„Zie, daar! Op die ijsschol, vlak onder de honden!”

De voorste gids week, met een verbleekt ge-laat, van den afgrond terug en allen zwegen. Doch allen bleven niet werkeloos staan, want in weinige seconden had Margarethe met vlugge, bedreven vingers zich en hem van de lijn los-gemaakt.

„Laat mij de manden zien. Zijn dat de eenige twee touwen?”

De eenige die wij hier hebben, m a m's elle, maar in het hospice...”

„Als hij nog leeft — ik weet zeker dat het mijn verloofde is — zou hij dood zijn eer gij terug kunt wezen. Lieve gidsen! Gezegende vrienden van reizigers! Ziet naar mij. Let op mijne handen. Als zij beven, of iets verkeerd doen, moogt gij mij met geweld vasthouden. Maar helpt mij hem redden, als zij ferm zijn en niet verkeerd te werk gaan!”

Zij bond zich een touw onder de armen en onder de borst en vormde het tot een soort van helpzeel; zij knoopte het vast, bracht het eind er van aan het eind van het andere touw, draaide ze in elkander en knoopte ze vast, zette haar voet op den knoop, trok er aan en reikte ze aan de twee mannen over om er ins-gelijks aan te trekken.

„Zij heeft bovennatuurlijke kracht,” zeide de een tot den ander.

Door de genade van den Almachtige!” riep zij uit. „Gij weet beiden dat ik verreweg de lichtste ben van ons drieën. Geeft mij den brandewijn en den wijn en laat mij neder. Gaat dan hulp en een sterker touw halen. Gij ziet dat ik het stevig om zijn lichaam kan slaan als gij het mij naar beneden zendt; ziet maar hoe ik er mij zelve aan vastgebonden heb. Of hij levend is of dood, ik wil hem boven brengen of met hem sterven; zoo vurig heb ik hem lief! Kan ik meer zeggen?”

Zij wendden zich tot haar metgezel; doch deze lag bewusteloos in de sneeuw.

„Laat mij neder,” zeide zij, nam de beide tonnetjes, welke zij medegebracht hadden, en hing ze om, „of ik gooi mij naar beneden te pletter! Ik ben eene boerendochter en ik ken geen duizeligheid of vrees; het is niets voor mij en ik heb hem hartstochtelijk lief; laat mij neder!”

„Ma'm's elle, m a'm's elle, hij moet dood zijn of op sterven liggen.”

„Dood of op sterven, het hoofd van mijn verloofde zal op mijne borst liggen, of ik werp mij te pletter.”

Zij gaven toe; zij hadden geen andere keus. Met al de voorzorgen, die hunne bedrevenheid en de omstandigheden vergunden, lieten zij haar neder en zij stuurde zich met de hand langs den ijsrand van den berg; zij vierden en vierden het touw, totdat zij hun toeriep: „Genoeg!”

„Is hij het en is hij dood?” riepen zij, over den afgrond heengebogen.

„Hij is bewusteloos; maar zijn hart klopt nog; het klopt tegen het mijne!” riep zij naar boven.

„Hoe ligt hij?”

„Op eene laag ijs. Het is onder hem gedood en het zal onder mij dooien. „Haast u!” riep zij hun toe. „Als ik sterf, ben ik getroost.”

Daarop ging een van de beide mannen, zoo snel als hij loopen kon, met de honden heen; de ander stak de brandende fakkels in de sneeuw en begon den Engelschman in het leven terug te roepen. Veel wrijvens met sneeuw en een weinig brandewijn brachten hem weder op de been, doch ijhoofdfig en volstrekt niet wetende waar hij was.

De gids bleef aan den rand van den afgrond liggen en riep onophoudelijk naar beneden:

„Houd moed! Ze zullen spoedig hier zijn. Hoe gaat het?”

En het antwoord kwam: „Zijn hart klopt nog tegen het mijne. Ik verwarm hem in mijne armen. Ik heb het touw afgedaan; want het ijs smelt onder ons en dan zou het touw mij van hem scheiden, maar ik vrees niet!”

De maan ging achter den bergtop onder en de geheele afgrond lag in donker. Weder riep de stem: „Hoe gaat het?” En het antwoord kwam: „Wij zinken dieper; maar zijn hart klopt nog tegen het mijne.”

Eindelijk verkondigde het ijverig blaffen der honden en een gloed van licht op de sneeuw dat de hulp naderde. Twintig of dertig mannen, lantarens, fakkels, draagbaren, touwen, dekens, hout om een groot vuur te kunnen aanmaken, middelen om den levensgeest weder op te wekken en te prikkelen, dat alles naderde in groote haast. De honden liepen van den eenen man naar den ander; en van dezen weder naar dien; en dan weder naar den rand van den afgrond, als met de stomme bede: „Spoed, spoed, spoed!”

Daar klonk de stem naar beneden: „Goddank, alles is gereed. Hoe gaat het?”

„Wij zijn vreeselijk koud en zinken nog dieper. Zijn hart klopt niet meer tegen het mijne. Laat er niemand beneden komen; want dat zou de zwaarte maar vermeederen. Laat alleen het touw neder.”

Het vuur brandde helder; de heldere gloed der fakkels verlichte den rand van den afgrond; er werden lantarens neder gelaten en een sterk touw. Zij zagen hoe zij het om hem heen sloeg en veilig en stevig vastmaakte.

Daarop volgde, onder eene doodelijke stilte, de roepstem: „Hij schijnt op! Zachtjes! Zij zagen hare verkleinde gestalte rillen, toen hij tusschen hemel en aarde zweefde.

Zij hieven geen juichtoon aan, toen eenigen van hen hem op eene draagbaar legden en anderen nogmaals een sterk touw nederlieten. Toen klonk weder die stem, te midden eener doodelijke stilte: „Hij schijnt op! Zachtjes!” Doch toen zij haar aan den rand van den afgrond,

aangevat hadden, toen juichten zij, toen schreiden zij, toen dankten zij den Hemel, toen kusten zij hare voeten, toen kusten zij hare kleederen, toen liefkoosden haar de honden, lekten haar de ijsskoude handen en warmden hare bevroren borst tegen hunne trouwe kop!

Zij ontrukten zich aan allen en zonk op hem neder op zijne draagbaar, met beide hare liefderijke handen op het hart dat niet meer klopte.

DERDE BEDRIJF.

HET UURWERKSLLOT.

Het aangename tooneel was Neuchâtel; de aangename maand was April; de aangename plaats was een notaris-kantoor; de aangename persoon aldaar was de notaris zelf; een kloek en oud man, met nog blozend gelaat; de voornaamste notaris van Neuchâtel, in het kanton overal bekend onder den naam van Maître Voigt. In zijne qualiteit en om zijne persoonlijkheid, was de notaris een populair burger. Zijne tallooze dienstbewijzen en zonderlingheden hadden hem sedert jaren tot een van de algemeen bekende openbare personen der aangename Zwitsersche stad gemaakt. Zijne lange bruine kamerjapon en zijn zwart kalotje behoorden tot curiositeiten der stad en hij had een snuifdoos die, volgens zijne stadgenooten, in grootte hare weerga in Europa niet had.

Er was nog iemand anders in het kantoor van den notaris, niet zulk een aangenaam mensch als deze. Het was Obenreizer.

Het was een eenvoudig landelijk kantoor, zooals men nooit in Engeland zou kunnen hebben. Het lag op een net grasveld, dat door eene heg van een bloementuin gescheiden was. Er graasden geiten op het pad dat men langs moest om er in te komen, en op een half dozijn voeten afstands van den klerk, ook eene koe. De kamer van Maître Voigt was vroolijk en helder gevernist, met beschoten wanden; precies een kamertje uit eene speelgoeddoos. Naar gelang van het jaargetijde gluurden er rozen, zonnebloemen of stokrozen door de vensters. De bijen van Maître Voigt gonsden den geheelen zomer door het kantoor, het eene venster in en het andere uit; zij schenen het mede als het veld van haar arbeid te beschouwen, alsof zij honig konden maken uit het zoetelijke karakter van Maître Voigt. Eene speeldoos op den schoorsteenmantel speelde dikwijls de ouverture van Fra Diavolo, of eene potpourri uit Guillaume Tell, met eene pieperige levendigheid, die met geweld gestuit moest worden zoodra er een cliënt binnenkwam, en onmiddellijk weder voortging, zoodra deze zijn rug had gekeerd."

"Courage, courage, goede jongen!" zeide

Maître Voigt, en klopte Obenreizer vaderlijk en troostend op de knie. "Gij zult morgen in mijn kantoor een nieuw leven beginnen."

Obenreizer — in den rouw en met een treurig voorkomen — bracht zijne hand, met eene witten zakdoek er in, naar de plaats waar zijn hart zat. "Mijne dankbaarheid is hier," zeide hij. "Maar de woorden om haar uit te drukken, vind ik niet."

"Ta-ta-ta! Praat mij niet van dankbaarheid!" hernam Maître Voigt. "Ik zie niet gaarne een man verdrukt. Ik zie u verdrukt, en instinctmatig reik ik u de hand. Bovendien ben ik nog niet te oud om mij mijne jonge dagen te herinneren. Uw vader heeft mij mijn eersten cliënt gezonden. Het betrof eene quaaestie over een wijngaard van eene halve roede, en die nooit vruchten droeg. Ben ik nu iets schuldig aan uw vaders zoon? Ik ben hem een vriendschapsdienst schuldig en dien betaal ik u. Dat is vrij netjes uitgedrukt, dunkt mij," voegde Maître Voigt er bij, ten hoogste met zich zelve ingenomen. "Vergun mij mijne deugd met een snuifje te beloonen!"

Obenreizer sloeg zijne oogen neder, alsof hij zich niet waardig achtte den notaris te zien snuiven.

"Bewijs mij nog ééne laatste gunst, mijnheer," zeide hij, toen hij zijne oogen weer opsloeg.

"Handel niet naar de eerste ingeving van uw hart. Gij zijt nog slechts zeer oppervlakkig met mijne positie bekend. Hoor eerst wat er voor en tegen mij te zeggen is, eer gij mij op uw kantoor neemt. Laat mijne aanspraak op uwe welwillendheid evenzeer gegrond mogen zijn op uw gezond verstand als op uw uitmuntend hart. In dat geval kan ik mijn hoofd opheffen, ten spijt van mijne bitterste vijanden, en mij een nieuwen naam bouwen op de ruïnen van den goeden naam dien ik verloren heb."

"Zooals ge wilt," antwoordde Maître Voigt. "Gij praat goed, mijn zoon. Gij zult een goed advocaat worden."

"De bijzonderheden zijn niet vele," ging Obenreizer voort. "Mijne ongelukken beginnen met den ongelukkigen dood van mijn armen reisgenoot, mijn verongelukten vriend, den heer Vendale."

"Den heer Vendale," herhaalde de notaris. "Juist. Ik heb in den laatsten tijd meermalen dien naam gehoord of gelezen. Het is de naam van den ongelukkigen Engelschen heer, die op den Simplon is omgekomen. Toen gij die snee op uwe wang en in uw hals gekregen hebt."

"Met mijn eigen mes," vulde Obenreizer aan, terwijl hij het litteken aanraakte van wat eene leelijke wond moest geweest zijn toen hij haar ontving.

"Met uw eigen mes," bevestigde de notaris, "en terwijl gij moeite deedt om hem te redden. Goed, goed, goed. Dat was zeer goed. Vendale."

Ja. Ik heb het in den laatsten tijd zonderling gevonden dat ik eens een cliënt van dien naam gehad heb."

"Och, de wereld is zoo klein, mijnheer!" antwoordde Obenreizer. Hij knoopte middelerwijl het feit in zijn geheugen, dat de notaris ooit een cliënt van dien naam had gehad.

"Zooals ik zeide, mijnheer, de dood van dien waarden vriend was het begin van mijne ongelukken. Wat volgt er op? Ik red mij zelf uit de sneeuw. Ik ga naar Milaan. Ik word door Defresnier en Compagnie koel ontvangen. Kort daarna word ik door Defresnier uit mijne betrekking ontslagen. Waarom? Zij geven geen reden waarom. Ik vraag hun of zij mijne eer aanranden? Geen antwoord. Ik vraag: waarvan word ik beschuldigd? Geen antwoord. Ik vraag: waar zijn de bewijzen tegen mij? Geen antwoord. Ik vraag wat ik er van denken moet. Het antwoord is: De heer Obenreizer mag er van denken wat hij wil. Het is Defresnier en Compagnie volkomen onverschillig wat de heer Obenreizer denkt. Dat is alles."

"Juist, juist. Dat is alles," bevestigde de notaris, en nam weder een flink snuifje.

"Maar is dat genoeg, mijnheer?"

"Dat is niet genoeg," antwoordde Maître Voigt. "Defresnier en Compagnie zijn mijne stadgenooten, eene zeer geachte, zeer geëerbiedigde firma; maar Defresnier en Compagnie mogen niet stilzwijgend den goeden naam van een ander bederven. Tegen eene beschuldiging kan men zich verdedigen; maar hoe zal men zich verdedigen tegen zulk zwijgen?"

"Uw gevoel van rechtvaardigheid, mijn waarde beschermmer, doet met één woord de hardheid van de zaak uitkomen," hernam Obenreizer. "Blijft het daarbij? Neen. Want, wat volgt er op?"

"Dat is waar, arme jongen," zeide de notaris, met een paar vertroostende knikjes; "daarop wordt uwe pupil ongehoorzaam."

"Ongehoorzaam is een veel te zacht woord," hernam Obenreizer. "Mijne pupil onttrekt zich aan mijn gezag en neemt (met madame Dor) haar intrek in het huis van een Engelschen notaris, den heer Bintrey, die, op uwe opeisching om zich aan mijn gezag te onderwerpen, antwoord, dat zij niet wil."

"En die mij later geschreven heeft," vulde de notaris aan, zijne groote snuifdoof op zijde schuivende om onder de papieren, die er onder lagen, naar den brief te zoeken, "dat hij hier bij mij denkt te komen om met mij te onderhandelen."

"Zoo?" hernam Obenreizer, eenigszins uit het veld geslagen. "Welnu, mijnheer. Heb ik geen recht op mijne pupil?"

"Zeer zeker, mijn arme jongen," antwoordde de notaris. "Ieder die geen dief of moordenaar is heeft zijne rechten."

"En wie noemt mij een dief en een moordenaar?" riep Obenreizer woedend.

"Niemand. Wees bedaard onder uwe verongelijkingen. Als Defresnier en Compagnie u een dief en moordenaar noemden, zouden wij weten wat ons te doen stond."

Terwijl hij die woorden zeide, reikte hij Obenreizer den zeer korten brief toe; Obenreizer las hem en gaf hem terug.

"Met te zeggen, dat hij met u zal komen onderhandelen, bedoelt die Engelsche notaris, dat hij denkt te komen om mijn gezag over mijne pupil te bestrijden," hernam Obenreizer, die zijne bedaardheid weder herwonnen had.

"Denkt gij?"

"Ik weet het zeker. Ik ken hem. Hij is koppig en twistziek. Zeg mij, mijn waarde heer, of mijn gezag over mijn nichtje mij ontnomen kan worden, zoolang zij niet meerderjarig is?"

"Het kan u niet ontnomen worden."

"Dan zal ik haar dwingen. Ik zal haar onderwerping leeren. Want," ging Obenreizer voort, zijn driftigen toon met dien van dankbare onderwerping verwisselende, "dat ben ik aan u verplicht, mijnheer, aan u, die zoo vol vertrouwen den beleedigden man onder uwe bescherming en op uw kantoor hebt genomen."

"Wees gerust," zeide Maître Voigt. "Nu niets meer daarvan; geen dank! Maak dat gij morgenochtend hier zijt, eer de andere klerk komt, tusschen zeven en acht uur. Gij zult mij hier in deze kamer vinden, dan zal ik u uw werk aanwijzen. Ga nu heen; ga nu heen! Ik heb brieven te schrijven. Ik wil geen woord meer hooren."

Zoo edelmoedig weggezonden, en voldaan over den gunstigen indruk dien hij op den ouden man had achtergelaten, kon Obenreizer op zijn gemak nadenken over het feit, dat Maître Voigt eens een cliënt met den naam van Vendale had gehad.

"Ik moet Engeland nu al vrij wel kennen," bedacht hij, terwijl hij op eene bank op het grasveld ging zitten, "en ik heb er den naam nooit meer gehoord, behalve" (hij keek onwillekeurig om) "als zijn naam. Is de wereld zoo klein dat ik niet van hem af kan komen, zelfs nu hij dood is? Hij bekende in zijn laatste oogenblik, dat hij aan het vertrouwen van een doode niet had beantwoord en een fortuin niet aan den rechtmatigen erfgenaam had bezorgd; daarom moest ik weten wat ik deed. En ik moest zóó gaan staan, dat mijn gezicht er hem aan kon doen denken. Waarom juist mijn gezicht, als het niet mij betrof? Ik weet zeker dat hij die woorden gezegd heeft, want zij klinken mij nog in de ooren. Kan die oude idioot misschien stukken onder zijne bewaring hebben die er mee in verband staan? Iets waardoor ik mijn fortuin verbeteren en zijne nagedachtenis bevelen kan? Dien nacht te Bazel bleef hij

doorpraten over mijne eerste herinneringen; waarom, als hij er geen doel mee had?"

De twee grootste bokken van Maître Voigt begonnen hem te stooten om hem van het grasveld te verjagen, als uit wraak omdat hij met minachting over hun baas gesproken had. Hij stond dus op en ging heen. Hij bleef langen tijd alleen langs den oever van het meer wandelen, in diepe gedachten verzonken.

Den volgende morgen tusschen zeven en acht uur meldde hij zich weder in het kantoor aan. Hij vond den notaris gereed om hem te ontvangen en werkende aan eenige papieren welke hij den vorigen avond ontvangen had. In korte enduidelijke woorden legde Maître Voigt hem de routine van het kantoor uit, benevens het werk dat aan hem opgedragen werd. Het was nog vijf minuten voor achten toen al de voorloopige instructies gegeven waren.

"Nu zal ik u het huis en de kantoren laten zien," zeide Maître Voigt, "maar ik moet even deze papieren wegbergen. Zij komen van het gemeentebestuur en ik moet er bijzondere zorg voor dragen.

Obenreizer zag nu de kans schoon om te ontdekken waar zijn patroon zijne geheime papieren bewaarde.

"Kan ik u geen moeite besparen, mijnheer?" vroeg hij. "Kan ik die papieren niet onder uwe directie wegbergen?"

Maître Voigt lachte zachtjes bij zich zelven, sloot de portefeuille waarin de papieren hem gezonden waren, en gaf haar Obenreizer in de hand.

"Beproef maar eens," zeide hij. "Daar ginds liggen al mijne papieren van gewicht.

Hij wees naar eene zware eikenhouten, met spijkers beslagen deur aan het verste einde van het vertrek. Toen Obenreizer bij die deur kwam, ontdekte hij tot zijne verbazing, dat hij haar volstrekt niet kon openen. Er was geen kruk aan, geen sleutel op en (o toppunt van lijdelijke verandering!) geen sleutel in.

"Er bestaat dus nog eene deur naar die kamer?" vroeg Obenreizer.

"Neen," antwoordde Maître Voigt. "Raad nog eens."

"Is er een raam dat er op uitkomt?"

"Niets er van. Het raam is dichtgemetseld. De eenige wijs om er in te komen, is door die deur. Geeft gij het op?" riep Maître Voigt triomfantelijk uit. "Luister dan, mijn jongen, en zegt mij, hoort gij niets daar binnen?"

Obenreizer luisterde een oogenblik en deed een sprong achteruit.

"Nu weet ik het!" riep hij uit. "Ik heb er van gehoord toen ik hier bij een horlogemaker in de leer was. Hebben Gebroeders Perrin dus eindelijk hun beroemd uurwerkslot afgekregen en hebt gij het gekocht?"

"Bravo!" zeide Maître Voigt. "Het is het

uurwerkslot. Daar hebt ge nog één van de dwaasheden van vader Voigt, zooals mijne goede stadgenooten het noemen, mijn zoon. Ik laat ze maar praten. Die het laatst licht, licht het best. Mijne sleutels zullen door geen dief gestolen worden. Geen macht op aarde, of het moest een stormram of een vat buskruit zijn, kan beweging brengen in mijne deur, voordat mijn beste vriend daar binnen die maar: Tikt, tikt, zooals ik hem beveel, zegt: „Open!" De zware deur gehoorzaamt den kleinen „Tik tik" en de kleine „Tik tik" gehoorzaamt mij. — Zie, zóóveel geef ik om alle dieven van de wereld!" riep Maître Voigt, met duim en vinger knippende.

"Mag ik het slot eens zien werken?" vroeg Obenreizer. "Vergeef mijne nieuwsgierigheid, mijnheer! Gij weet dat ik vrij ver in het uurwerkmaken geweest ben.

"Zeker zult gij het zien werken," zeide Maître Voigt. "Hoe laat is het nu? Nog ééne minuut vóór achten. Let maar op; over eene minuut zult gij de deur vanzelf zien opengaan."

Over ééne minuut ging de zware deur, zacht en langzaam en stil, als door onzichtbare handen losgelaten, van binnen open en gaf den toegang tot een donker vertrek. Aan drie zijden waren de muren van den grond tot aan den zolder met planken betimmerd; op die planken lagen rijen bij rijen van doozen, van fraai ingelegd Zwitsersch houtwerk gemaakt, en op welker voorzijde, meestal in gekleurde en sierlijke letters, de namen der cliënten van den notaris te lezen stonden.

Maître Voigt stak eene kaars aan en ging Obenreizer voor in het vertrek.

"Gij zult de klok zien," zeide hij trotsch. "Ik heb de grootste curiositeit van Europa in mijn bezit. Er zijn maar weinig bevoorrechten wier oogen het mogen aanschouwen. Ik gun dat voorrecht aan den zoon van uw goeden vader; gij zult een van de weinige begunstigden zijn die deze kamer met mij mogen ingaan. Zie! hier hangt ze; aan den rechtermuur naast de deur."

"Eene gewone klok!" riep Obenreizer. "Neen; toch geen gewone klok; zij heeft maar één wijzer."

"Aha!" zeide Maître Voigt. "Geen gewone klok, vriend; neen, neen. De eene wijzer gaat om de plaat heen. Zooals ik die zet, zoo regelt die het uur waarop de deur moet opengaan. Zie! De wijzer wijst op acht, en om acht uur ging de deur vanzelf open, zooals gij gezien hebt."

"Gaat ze meer dan eens open in de vier en twintig uur, mijnheer?" vroeg Obenreizer.

"Meer dan eens!" herhaalde de notaris met de diepste minachting. "Gij kent mijn vriend Tik tik nog niet! Hij doet de deur open zoo dikwijls als ik het hem verzoek. Alles wat hij noodig

heeft, is het bevel er toe, en dat haalt hij hier. Zie eens onder de wijzerplaat. Daar is een stalen half-cirkel in den muur, en hier is een wijzer (de regulator) die er omheen reist, zooals mijn hand dat verkiest. Merk wel op, als 't u blieft, dat er cijfers op dien half-cirkel staan, om te recht te wijzen. Het cijfer I beteekent: Open ééns in de vier en twintig uur. Het cijfer II beteekent: Open tweemaal; en zoo voorts. Iederen morgen nadat ik mijne brieven gelezen heb en weet wat ik dien dag te doen heb, regel ik den regulator. Wilt gij nu eens zien hoe ik er mee te werk ga? Woensdag. Goed. Het is vandaag de dag van onze scherpschuttersvereeniging; er is weinig te doen; ik geef een halven vrijen dag. Na drieën wordt er hier niet gewerkt. Laat ons eerst die portefeuille wegbergen. Ziedaar! Nu behoef ik Tik tik de moeite niet te vergen de deur open te doen, voor morgen acht uur. Goed! Nu laat ik den wijzer op acht, en zet den regulator op I; dan sluit ik de deur en zij blijft onherroepelijk gesloten tot morgenochtend acht uur."

Obenreizer had met zijne gewone vlugheid reeds gezien hoe hij het uurwerk het vertrouwen zijns patroons kon doen verraden en hoe hij de papieren zijns patroons tot zijne beschikking had. „Stil eens, mijnheer!" riep hij, op het oogenblik toen de notaris de deur wilde dichtdrukken. „Zie ik daar niet iets tusschen de doozen bewegen; daar, op den grond?"

Maître Voigt keerde zich een oogenblik om. In dat oogenblik bracht de vluggehand van Obenreizer den regulator van het cijfer I op het cijfer II. Als de notaris nu niet meer naar den stalen half-cirkel keek, zou de deur dien avond om acht uur opengaan, zoowel als den volgenden ochtend op hetzelfde uur, en niemand dan Obenreizer zou het weten.

„Er is niets te zien!" zeide Maître Voigt. „Uw verdriet heeft uwe zenuwen in de war gebracht, mijn zoon. Het was zeker eene schaduw, door mijne kaars teweeggebracht; of eene arme mot, die tusschen de geheimen van den ouden notaris leeft en het daglicht schuwt. Hoor! Daar hoor ik uw medeklerk in het kantoor. Aan het werk, aan het werk! Doe vandaag den eersten stap die naar een nieuw fortuin leidt!"

Hij duwde Obenreizer goedgehartig voor zich uit, blies de kaars uit, met een laatsten liefdevollen blik, die argeloos langs den regulator er onder heen ging, op zijn uurwerk; daarna sloot hij de eikenhouten deur.

Om drie uur werd het kantoor gesloten. De notaris, en ieder die bij den notaris in dienst was, ging, met uitzondering van één enkelen, naar het schuttersfeest. Obenreizer had gezegd, dat hij niet gestemd was voor het bijwonen van feesten. Niemand wist waar hij gebleven was. Allen dachten dat hij in zijne eenzaamheid uit wandelen was gegaan.

Het huis en de kantoren waren nog slechts eenige minuten gesloten geweest, toen de deur eener blinkende kast in de blinkende kamer van den notaris openging en Obenreizer er uit stapte. Hij liep naar een raam, deed de blinden open, overtuigde zich dat hij, zonder gezien te worden, langs den tuinkant kon ontsnappen, keerde in de kamer terug en zette zich in den gemakkelijken stoel van den notaris neder. Hij was in het huis opgesloten en hij moest nog vijf uren wachten eer het acht uur zou slaan.

De vijf uren bracht hij door, beurtelings met het lezen van boeken en nieuwsbladen die op de tafel lagen, beurtelings met nadenken, of ook met het vertrek op en neder te loopen. De zon ging onder. Hij deed de blinden voor het venster, eer hij licht aanstak. Toen het licht brandde en de tijd meer en meer naderde, zat hij, met zijn horloge in de hand en de oogen onafgewend op de eikenhouten deur.

Om acht uur ging de deur open, zacht en stil.

Een voor een las hij de namen op de buitenste rij der doozen. Er was geen Vendale bij! Hij nam de buitenste rij weg en onderzocht de rij die er achter was. Dat waren ouder en onaanzienlijker doozen. Op de eerste vier welke hij onderzocht, stonden Fransche en Duitsche namen. Op de vijfde stond een naam die bijna onleesbaar was. Hij haalde die doos er uit, nam ze in de kamer en bekeek den naam van naderbij. Daar stond, dik met vlekken en stof bedekt, de naam: „Vendale."

De sleutel hing met een koordje aan de doos. Hij deed haar open, nam er vier papieren uit, spreidde ze uit op de tafel en begon te lezen. Hij was nog geen minuut op die wijze bezig geweest, toen zijn gelaat de uitdrukking van gretige nieuwsgierigheid verloor, voor die van verbazing en teleurstelling. Doch, na een oogenblik nadenkens, schreef hij de papieren af. Daarna deed hij ze weder in de doos, zette die op hare plaats, sloot de deur en sloop het huis uit.

Toen zijn moordenaars- en dievenstap uit den tuin verdween, stonden de notaris en iemand die hem vergezelde aan de voordeur van het huis. De lantarens brandden in de stille straat en de notaris had zijn huissleutel in de hand.

„Eilieve, ga mijn huis niet voorbij, mijnheer Bintrey," zeide hij. „Doe mij de eer van binnen te komen. Wij hebben een feestdag hier in de stad; ons schuttersfeest; maar mijne dienstboden zullen zoo aanstonds thuis zijn. Hoe zonderling dat gij juist aan mij den weg naar uw logement moest vragen. Laat ons iets bij mij gebruiken eer gij er heen gaat."

„Dank u, van avond niet," antwoordde de heer Bintrey. „Zal ik morgenochtend om tien uur bij u komen?"

„Het zal mij genoegen doen, zoodra mogelijk in de gelegenheid te zijn om het ongelijk te herstellen dat mijn beleedigden cliënt is

aangedaan," antwoordde de goede notaris. „Ja wel," antwoordde Bintrey; „uw beleedigen cliënt; dat is alles goed en wel; maar, een woordje aan uw oor."

Hij fluisterde den notaris iets in het oor en liep heen. Toen de huishoudster van den notaris thuis kwam, vond zij hem onbeweeglijk, met den sleutel nog in de hand, voor de nog ongeopende deur staan.

OBNREIZER TRIOMFEERT.

Weder een ander tooneel; wij zijn aan den voet van den Simplon, aan de Zwitsersche zijde.

In een van de sombere vertrekken van het sombere logementje van B r i e g zaten de heeren Bintrey en Maître Voigt, en hadden er eene conferentie met hun beiden. De heer Bintrey zocht in zijne documenten-doo's. De heer Voigt keek naar eene gesloten deur, die bruin geverfd was om mahoniehout voor te stellen en gemeenschap gaf met het aangrenzende vertrek.

„Is het nog geen tijd dat hij hier moest zijn?" vroeg de notaris, eene andere houding aannemende, om naar eene tweede deur te kijken, aan het andere eind van het vertrek, geel geverfd, om gewoon hout voor te stellen.

„Daar is hij," antwoordde Bintrey, na een oogenblik geluisterd te hebben.

De gele deur werd door een bediende geopend en Obenreizer trad binnen.

Nadat hij Maître Voigt gegroet had, met eene hartelijkheid die den goeden man niet weinig in verlegenheid scheen te brengen, boog hij stijf, doch beleefd, voor den heer Bintrey. „Waarom ben ik uit N e u c h â t e l aan den voet van den berg moeten komen?" vroeg hij, plaats nemende op den stoel die de Engelsche notaris hem aanwees.

„Gij zult dienaangaande volkomen opheldering hebben, eer onze bijeenkomst zal zijn afgelopen," antwoordde Bintrey. „Vergun mij nu aanstonds tot de zaak in kwestie over te gaan. Er heeft eene briefwisseling plaats gehad, mijnheer Obenreizer, tusschen uw nichtje en u. Ik ben hier om uw nichtje te vertegenwoordigen."

„Met andere woorden, gij, een man van de wet, zijt hier gekomen om inbreuk op de wet te maken."

„Bewonderenswaardig gevat!" antwoordde Bintrey. „Als al de menschen, met wie ik te doen heb, waren als gij, zou mijn beroep vrij wat gemakkelijker worden! Ik ben dus hier om eene inbreuk te vertegenwoordigen op de wet, volgens uwe wijze van zien. Ik ben hier om eene overeenkomst te sluiten tusschen u en uwe nicht; dat is mijne wijze van zien."

„Er moeten twee partijen zijn voor eene over-

eenkomst," antwoordde Obenreizer. „Ik weiger in dit geval een van de twee partijen uit te maken. De wet geeft mij gezag over het doen en laten van mijne nicht, totdat zij meerderjarig wordt. Zij is nog niet meerderjarig en ik verkies mijn gezag te handhaven."

Nu wilde Maître Voigt tusschenbeiden komen. Bintrey bracht hem tot zwijgen, op een sussenden, toegevenden toon, alsof hij een geliefd kind tevreden stelde.

„Neen, mijn waarde vriend; geen woord. Maak u niet noodeloos zenuwachtig; laat het aan mij over." Toen keerde hij zich om en sprak Obenreizer weder aan. „Ik kan niets vinden waarmede ik u zou kunnen vergelijken, mijnheer Obenreizer, dan graniet; en dat slijt zelfs in den loop der tijden. In het belang van vrede en rust — uit achtting voor u zelven — wees toch toegevender. Als gij uw gezag aan een ander wilt overdragen, aan iemand dien ik ken, kunt gij gerust zijn, dat hij uwe nicht altijd in het oog zal houden, nacht en dag."

„Gij verspilt uw tijd en den mijnen," antwoordde Obenreizer. „Als mijn nicht niet binnen den tijd van eene week zich aan mijn gezag onderwerpt, roep ik de hulp van de wet in. Als gij de wet trotseert, haal ik haar met geweld."

Met die woorden rees hij op. Maître Voigt keek naar de bruine deur, die hen van het aangrenzende vertrek scheidde.

„Heb toch medelijden met het arme meisje," pleitte Bintrey. „Bedenk hoe zij nog onlangs haar verloofde door een vreeselijken dood verloren heeft! Zijt gij dan niet te vermurwen?"

„Neen."

Toen stond Bintrey insgelijks op en keek naar Maître Voigt. De hand van Maître Voigt, die op de tafel rustte, begon te beven; de oogen van Maître Voigt bleven, als door eene onwederstaanbare aantrekkingskracht, op de bruine deur gevestigd. Obenreizer, die hem met argwanende oogen gadesloeg, keek insgelijks naar die deur.

„Er staat daar binnen iemand te luisteren," riep hij, zich scherp naar Bintrey wendende.

„Er staan er twee te luisteren," antwoordde Bintrey.

„Wie zijn het?"

„Dat zult gij zien."

Met dat antwoord verhief hij zijne stem en sprak het woord, dat wij allen op ieder uur van den dag in den mond kunnen hebben:

„Binnen!"

De bruine deur ging open. Leunende op den arm van Margarethe, de bruine kleur van zijne wangen verbleekt, zijn rechterarm in een draagband over zijne borst, stond Vendale daar voor zijn moordenaar, als iemand die uit den dood herrezen is.

In het oogenblik van stilte, dat nu volgde, was het gezang van een vogel, die buiten in eene kooi hing, het eenige geluid dat in het vertrek gehoord werd. Maître Voigt stiet Bintrey aan, wees naar Obenreizer en fluisterde: „Zie eens!”

De schok had het geheele lichaam van den schurk verlamd, behalve zijn bloed. Zijn gelaat werd wit als dat van een lijk. De eenige zweem van kleur welke hij nog behouden had, was eene blauwe streep, die den loop van de snede aanwees, waarmede zijn slachtoffer hem op de wang en in den hals had gewond. Stom, ademloos, onbeweeglijk stil, scheen het alsof, bij den aanblik van Vendale, de dood, tot welken hij Vendale veroordeeld had, hem zelf getroffen had, waar hij stond.

„Wij moeten hem een van allen aanspreken,” zeide Maître Voigt. Wil ik het doen?”

Zelfs in dat oogenblik bleef Bintrey den notaris het stilzwijgen opleggen, om zelf de leiding der zaak te houden. Hij hield Maître Voigt door een wenk terug en zond Margarethe en Vendale weg, met de woorden: „Het doel van uwe verschijning is bereikt: als gij nu heenging, kon de heer Obenreizer misschien gemakkelijker weer bijkomen.”

En hij kwam bij. Toen zij de deur uitgingen en die achter zich sloten, slaakte hij een diepen zucht van verademing. Hij keek om naar den stoel van welken hij opgerezen was en viel er op neder.

„Geef hem tijd,” bad Maître Voigt.

„Neen,” antwoordde Bintrey. „Ik weet niet welk gebruik hij er van maken zou als ik het deed.” Daarop wendde hij zich nog eens tot Obenreizer en ging voort: „Ik ben aan mij zelve verplicht — niet aan u, wees zoo goed dat wel te onderscheiden — u rekenschap te geven van mijn aandeel in het hier gebeurde, en te zeggen dat alles op mijn raad en op mijne verantwoordelijkheid is geschied. Zijt gij in staat om naar mij te luisteren?”

„Ja.”

„Breng den tijd in uw geheugen terug toen gij met den heer Vendale naar Zwitserland zijt gegaan,” begon Bintrey. „Gij hadt Engeland nog geen eene en twintig uren verlaten toen uw nichtje eene onvoorzichtigheid beging, welke zelfs uw doorzicht niet had kunnen voorzien. Zij volgde haar aantstaanden echtgenoot op zijne reis, zonder iemands raad of toestemming te vragen, en zonder iemand om haar te beschermen, dan den pakhuisbaas, die bij den heer Vendale in dienst was.”

„Waarom reisde zij mij achterna? En waarom ging juist die pakhuisbaas met haar mede?”

„Zij reisde u na,” antwoordde Bintrey, „omdat zij vermoedde dat er een ernstige twist tusschen u en den heer Vendale gerezen was, dien gij voor haar geheim hieldt; omdat zij u, terecht,

in staat achtte, uwe belangen te bevorderen, of uwe vijandelijkheid bot te vieren, door eene misdaad. De pakhuisbaas was degene tot wien zij zich, onder meer onderhoorigen van den heer Vendale, gewend had (zoodra gij vertrokken waart), om te weten of er iets tusschen hun patroon en u was voorgevallen. De pakhuisbaas alleen had haar iets te vertellen. Door een onzinnig bijgeloof, en een gewoon toeval dat er met zijn patroon in diens wijnkelder gebeurd was, had die man zich in het hoofd gesteld dat de heer Vendale gevaar liep vermoord te worden. Uw nichtje wist hem tot die bekentenis te brengen, waardoor haar angst nog tiendubbel vermeerde. Beseffende welk een onheil hij gesticht had, deed de man alles wat hij kon om het te herstellen en zeide: „Als mijn patroon in gevaar is, juffrouw, is het mijn plicht met u, mede te gaan.” Zoo gingen die twee op reis, en ditmaal althans heeft het bijgeloof iets goeds bewerkt. Het deed uw nichtje besluiten u na te reizen, en het gaf aanleiding tot de redding van een menschenleven. Hebt gij mij tot dusver verstaan?”

„Dat heb ik.”

„De misdaad, welke gij gepleegd hebt, kwam het eerst tot mij, door een brief van uw nichtje. Alles wat gij daarvan behoeft te weten, is, dat zij het lichaam van haar verloofde ontdekte en later behulpzaam was om hem in het leven terug te roepen. Toen hij, onder hare verpleging, hulpeloos te Briege op zijn leger lag, verzocht zij mij over te komen. Eer ik van huis ging, deelde ik madame Dor mede, dat ik wist dat uw nichtje in veiligheid was en dat ik haar verblijf kende. Madame Dor berichtte mij op hare beurt, dat er een brief voor uw nichtje gekomen was op welks adres zij uwe hand herkende. Ik nam dien brief in mijn bezit, en nam maatregelen, dat al de brieven, die er nog mochten komen, mij nagezonden wierden. Toen ik te Briege aankwam, vond ik den heer Vendale buiten gevaar en ik wijdde mij aanstonds aan de taak om den dag der afrekening met u te verhaasten. Defresnier en Compagnie hebben u de deur gewezen, ten gevolge van de mededeeling welke ik hun gedaan had. Toen ik u zoo een goeden naam ontnomen had die u niet toekwam, moest ik u allereerst het gezag over uw nichtje ontnemen. Daartoe aarzelde ik volstrekt niet u in deze val te lokken; ik had er zelfs plezier in, u met uwe eigene wapenen te bevechten. Op mijn raad was de waarheid zovuldig voor u geheim gehouden. Op mijn raad werd de strik dien wij u spannen wilden (gij weet evengoed waarom als ik) hier gespannen. Er was slechts één middel om dat duivelsche zelfbedwang, dat u tot nog toe zoo gevaarlijk heeft gemaakt, te doen wankelen. Dat middel is beproefd geworden en (al kijkt gij mij nog zoo aan) is geslaagd. Er blijft ons nu nog slechts

éene taak over," besloot de heer Bintrey, terwijl hij twee beschreven bladen papier uit zijne doos met documenten haalde, „namelijk uw nichtje vrij te maken. Gij hebt moord, valsche handteekening en diefstal gepleegd. Wij hebben de bewijzen voor al die beschuldigingen in handen. Als gij als misdadiger veroordeeld wordt, weet

verbindt u nooit weer in Engeland of in Zwitserland te laten zien; dan wil ik van mijne zijde een geschrift onderteekenen dat u tegen verdere maatregelen van onze zijde waarborgt."

Obenreizer nam de pen en teekende zwijgend den afstand van zijn gezag over zijn nichtje.

BIJ DE ZIJDEUR DER KERK STAAN DEZELFDE TWEE MANNEN VAN HET HOSPICE.
(Blz. 292).

gij evenals ik, wat er van uw gezag over uw nichtje komt. Ik voor mij was voor het nemen van dien maatregel. Doch ik heb mij niet willen verzetten tegen alles wat men dienaangaande heeft aangevoerd, en ons onderhoud moet, zooals ik u reeds gezegd heb, eindigen met eene overeenkomst. Teeken deze regelen, waarbij gij afstand doet van alle gezag over uwe nicht en u

Toen hij op zijne beurt het papier van den heer Bintrey ontvangen had, stond hij op, doch maakte geene beweging om de kamer te verlaten. Hij keek Maître Voigt aan, met een zonderlingen glimlach om den mond, terwijl er een vreemd licht in zijne vliesachtige oogen schitterde.

„Waar wacht gij op?" vroeg de heer Bintrey.

Obenreizer wees naar de bruine deur. „Roep hen terug,” antwoordde hij. „Ik heb, eer ik heenga, iets in hunne tegenwoordigheid te zeggen.”

„Zeg het in mijne tegenwoordigheid,” antwoordde Bintrey. „Ik wil hen niet terugroepen.”

Obenreizer wendde zich nu tot Maître Voigt. „Herinnert gij u dat gij mij gezegd hebt dat gij in vroeger tijd een cliënt gehad hebt die Vendale heette?” vroeg hij.

„Nu,” antwoordde de notaris, „wat zou dat?”

„Maître Voigt, uw uurwerkslot is u ontrouw geweest.”

„Wat bedoelt gij?”

„Ik heb de brieven en bewijsstukken uit de doos van dien cliënt gelezen. Ik heb ze afgeschreven, ik heb die afschriften hier. Is er nu reden om hen terug te roepen of niet?”

Een oogenblik keek de notaris met wanhopige verbazing nu eens Obenreizer, dan Bintrey aan. Daarop herstelde hij zich, trok zijn ambtgenoot ter zijde en fluisterde hem haastig eenige woorden in het oor. Het gelaat van Bintrey, dat in het eerst eene trouwe weerkaatsing had gegeven van de verbazing op dat van Maître Voigt, kreeg eensklaps eene andere uitdrukking. Hij sprong met de vlugheid van een jongmensch naar de deur der binnenkamer, ging er door, bleef een oogenblik weg en kwam terug, door Margarethe en Vendale gevolgd. „Nu, mijnheer Obenreizer,” zeide Bintrey, „de laatste zet is aan u; speel.”

„Eer ik afstand doe van mijne voogdijschap over die jonge dame,” zeide Obenreizer, „heb ik een geheim te openbaren waarbij zij belang heeft. Als ik die openbaring doe, verg ik hare aandacht niet voor een verhaal dat iemand, hier tegenwoordig, op goed geloof behoeft aan te nemen. Ik heb er bewijzen voor, zwart op wit, afschriften van origineele stukken, voor welke echtheid Maître Voigt kan instaan. Bedenk dat, en vergunt mij u al aanstonds te wijzen op een lang verleden datum in de maand Februari van het jaar achttienhonderd zes en dertig.”

„Let op dien datum, mijnheer Vendale,” zeide Bintrey.

„Mijn eerste bewijs,” ging Obenreizer voort, een papier uit zijne portefeuille nemende. „Afschrift van een brief, geschreven door eene Engelsche (gehuwde) dame, aan hare zuster, eene weduwe. Ik zal den naam van de schrijfster van dien brief verzwijgen, totdat ik uitgesproken heb. De naam van de dame, aan wie de brief gericht is, wil ik gaarne noemen. Hij is gericht aan mevrouw de weduwe Jeane Anna Miller, van Groombridgewells, Engeland.

Vendale schrikte en wilde spreken. Doch Bintrey hield hem oogenblikkelijk terug, zooals hij Maître Voigt teruggehouden had. „Neen,” zeide de koppige man van de wet; „laat het aan mij over.”

Obenreizer ging voort:

„Ik behoef u met de eerste helft van den brief niet lastig te vallen; ik kan den inhoud daarvan in twee woorden zeggen. De positie van de schrijfster is deze; zij heeft langen tijd met haar echtgenoot in Zwitserland vertoefd; is genoodzaakt er te blijven voor de gezondheid van haar echtgenoot. Zij zijn op het punt van te verhuizen naar eene plaats aan het meer van Neuchâtel, en veertien dagen nadat zij daar gevestigd zijn, kunnen zij mevrouw Miller als gast in hun huis ontvangen. Nadat de schrijfster dat afgehandeld heeft, komt zij op eene belangrijke huiselijke bijzonderheid. Zij is jaren lang kinderloos geweest; zij en haar echtgenoot mogen geen hoop meer voeden ooit kinderen te krijgen; zij gevoelen zich eenzaam en verlangen naar een doel in hun leven; zij hebben besloten een kind aan te nemen. Daarmede begint het gewichtige gedeelte van den brief, en van daar af zal ik hem u woordelijk voorlezen.”

Hij vouwde de eerste bladzijde van den brief om en las:

**** „Wilt gij ons helpen, lieve zuster, om dat plan te verwezenlijken? Als Engelschen wilden wij het liefst een Engelsch kind tot ons nemen. Dat zal het best kunnen gebeuren uit het Gesticht voor Vondelingen; de zaakwaarnemers van mijn man zullen u wel zeggen hoe. Ik laat de keus aan u over, onder deze voorwaarden alleen, het kind moet nog geen jaar oud en een jongen zijn. Wilt gij mij vergeven dat ik u die moeite verg en ons aangenomen kind met uwe eigene kinderen meebrengen als gij naar Neuchâtel komt?”

„Nu moet ik nog een enkel woord schrijven over de inzichten van mijn man in deze zaak. Hij heeft besloten, het kind, dat wij als het onze aannemen, voor de toekomst alle verdriet en vernedering te besparen, die uit de ontdekking van zijne ware afkomst zouden kunnen voortspruiten. Het kind zal onzen naam dragen en opgevoed worden in het geloof dat hij wezenlijk ons kind is. De nalatenschap van hetgeen wij bezitten zal hem verzekerd worden, overeenkomstig de Engelsche wetten in zulke gevallen, en overeenkomstig de wetten van Zwitserland ook; want wij hebben hier al zoo lang gewoond, dat wij geacht kunnen worden ons domicilie hier te hebben. De eenige voorzorg, die er nog vereischt wordt, is het voorkomen van de ontdekking in het Gesticht in later jaren. Nu is onze naam zeldzaam, en als die op de registers van het Gesticht geboekt werd, als van degenen die het kind tot zich genomen hebben, zou het toch nog kunnen uitkomen. Uw naam, beste, is die van duizenden anderen ook, en als gij u in het register wildet laten opschrijven, zou er geen nood zijn

dat het ooit uitkwam. Wij gaan, op voorschrift van onzen dokter, naar een gedeelte van Zwitserland waar onze omstandigheden geheel onbekend zijn; en gij hebt, zooals gij mij schreeft, eene nieuwe kindermid genomen om met u de reis naar Zwitserland te doen. Onder die omstandigheden kan het kind doorgaan voor het mijne, dat onder de zorg van mijne zuster bij ons komt. De eenige dienstbode, welke wij naar ons nieuw verblijf medenemen, is mijne kamenier, wie ik ten volle kan vertrouwen. Wat nu die heeren notarissen betreft, zwijgen hoort bij hun beroep; in dat opzicht behoeven wij dus geen vrees te hebben. Daar hebt gij nu de geheele onschuldige conspiratie! Schrijf per omgaande terug, lieve zuster, of gij er deel aan neemt.”*****

„Kunt gij nog den naam van den schrijfter van dien brief niet zeggen?” vroeg Vendale.

„Ik bewaar den naam van de schrijfter tot het laatste,” antwoordde Obenreizer, „en ik kom met mijn tweede bewijs; niets dan een strookje papier ditmaal. Eene memorie aan den Zwitserschen notaris, die de stukken opmaakte, waarvan in den brief, dien ik daar voorgelezen heb, melding gemaakt wordt, en de volgende woorden: „Aangenomen uit het Gesticht voor Vondelingen in Londen, den 3den Maart 1836, een mannelijk kind dat, in het Gesticht, Walter Wilding heette. De dame, die op het register staat ingeschreven als die het kind tot zich genomen heeft: mevrouw de weduwe Jeane Anna Miller, uit naam van hare gehuwde zuster, in Zwitserland.” „Geduld!” hernam Obenreizer, toen Vendale, zich van Bintrey losrukkende, overeind sprong. „Ik zal den naam niet lang meer geheim houden. Nog twee strookjes papier en ik heb uitgesproken. — Derde bewijs: Certificaat van dokter Ganz, nog levende en praktizeerende in Neuchâtel, gedateerd in Juli, 1838. Genoemde dokter getuigt eerst dat hij over het kind gepraktizeerd heeft, en ten tweede, dat de heer, die het kind als het zijne had aangenomen, drie maanden vóór het afgeven van genoemd certificaat overleden is; ten derde, dat op den dag zelve van het certificaat, zijne weduwe en hare kamenier met het aangenomen kind naar Engeland terugkeerden. Nu nog ééne schakel en de keten is voltooid. Die kamenier is tot aan den dood van hare mevrouw bij deze gebleven. Zij kan een eed doen op de identiteit van het kind; van zijne vroegere kindsheid af, tot op zijn mannelijken leeftijd, dien hij nu heeft bereikt. Daar is haar adres in Engeland en daar is het vierde bewijs, mijnheer Vendale!”

„Waarom richt gij die woorden tot mij?” vroeg Vendale, toen Obenreizer het geschreven adres op de tafel legde.

Obenreizer keek hem aan, met plotselingen dollen triomf, en riep:

„Omdat gij die man zijt! Als mijn nichtje met u trouwt, trouwt zij een bastaard, door de openbare weldadigheid opgevoed. Als mijn nichtje u trouwt, trouwt zij een bedrieger, zonder naam of voorouders, vermomd in het karakter van een man van aanzienlijke geboorte.”

„Bravo!” riep Bintrey. „Bewonderenswaardig, mijnheer Obenreizer! Wij hebben er nog slechts één woordje bij te voegen: dan trouwt zij, dank zij uwe bemoeiing, met iemand die een aanzienlijk fortuin geërfd heeft, met iemand, die juist om zijne afkomst nog trotscher zal zijn op een boerenmeisje. George Vendale, laat ons elkander de hand geven als mede-executeuren-testamentairs; laat ons elkander gelukwenschen! De laatste wensch op aarde van onzen dooden vriend is vervuld geworden. Wij hebben den verloren Walter Wilding gevonden. Zooals de heer Obenreizer daar even zeide: gij zijt de man!”

Vendale hoorde er niets van. Hij had voor het oogenblik slechts bewustzijn van één gevoel; hij hoorde slechts ééne stem. Margarethe drukte zijne hand in de hare, Margarethe fluisterde hem toe: „Ik heb u nooit zoo liefgehad als nu, George!”

HET GORDIJN VALT.

Het is Mei. Het is feest in Kreupelhoek; de schoorsteenen rooken, de patriarchale eetzaal is met guirlandes behangen en juffrouw Goudstroom, de hooggeachte huishoudster, heeft het buitengewoon druk. Want op dezen vroolijken Meimorgen trouwt de jonge patroon van Kreupelhoek met zijne jonge bruid, ver van huis; namelijk in het stadje Brieg, in Zwitserland, aan den voet van den Bergpas op den Simplon, waar zij zijn leven gered heeft.

Vroolijk luiden de klokken in het stadje Brieg; vlaggen wapperen in de straten; schoten worden er gelost en de blaasinstrumenten doen zich hooren. Met wimpels versierde vaten wijn worden in vroolijke verwachting naar de herberg geroeld, en er zal gesmuld en gedanst worden. Het geheele stadje Brieg is in beweging, evenals de harten der eenvoudige bewoners, door het klokkengelui, de vlaggen, de gewoersschoten en de muziek.

Het is een stormachtige nacht geweest en de bergen zijn met sneeuw bedekt. Doch nu schijnt de zon helder, de liefelijke lucht is verkwikkend, de tinnen torenspitsen van het stadje Brieg zijn als gepolijst zilver en de Alpen gelijken op rijen ver verwijderde wolken aan eene donkerblauwe lucht.

De eenvoudige bewoners van het stadje heb-

ben een eereboog opgericht, waaronder de jonggehuwden in zegepraal zullen doorgaan, als zij uit de kerk komen. Aan dien kant prijkt de boog met het opschrift: „EERE EN LIEFDE AAN MARGARETHE VENDALE!” want de bevolking is tot geestvervoering toe trotsch op haar.

De begroeting van de bruid onder haar nieuwen naam moet eene verrassing zijn, en daarom is het zóó geschikt, dat zij, zonder te begrijpen waarom, langs bochtige achterstraten naar de kerk zal gaan. Een plan dat niet moeilijk uit te voeren is in het bochtige stadje Brieg.

Alles is gereed en daar zullen zij gaan, te voet. In het feestelijk versierde, fraaiste vertrek van het logement bevinden zich de bruid en de bruidegom, de notaris uit Neuchâtel, de notaris uit L o n d e n, madame Dor en een zekere lange, geheimzinnige Engelschman, bij de bevolking bekend als monsieur Joseph Ladelle. En zie madame Dor, bekleed met een paar vlekkelooze handschoenen van haar zelve; zij houdt geen hand in de lucht, maar beide handen om den hals der bruid, om wie te omhelzen madame Dor, consequent, haar rug aan het gezelschap heeft toegekeerd.

„Vergeef mij, mijn mooi bruidje,” smeekt madame Dor, „dat ik ooit zijne kat ben geweest!”

„Zijne kat, madame Dor?”

„Aangesteld om op mijn lief muisje te passen,” zijn de ophelderende woorden van madame Dor, welke zij snikkend en berouwvol uitbrengt.

„Wel, gij zijt onze beste vriendin geweest! George, beste, zeg het toch aan madame Dor, is zij niet onze beste vriendin geweest?”

„Zonder twijfel, lieveling. Wat zouden wij zonder haar begonnen zijn?”

„Gij zijt beiden zoo edelmoedig,” roept madame Dor, den troost aannemende, doch onmiddellijk weder eene prooi van droefheid. „Maar ik ben toch begonnen met zijne kat te zijn!”

„Ja! maar evenals de poes in het tooversprookje, waart gij eene echte vrouw, goede madame Dor,” zegt Vendale, haar een kus op de wang gevende. „En omdat gij eene echte vrouw waart, had uw hart sympathie voor ware liefde.”

„Ik wil madame Dor niet berooven van haar deel in de omhelzingen die aan de orde zijn,” bracht de heer Bintrey in het midden, met zijn horloge in de hand; „en ik wil mij niet vermeten er aanmerking op te maken, dat gij daar als de Gratiën in dien hoek bij elkander zijt gekropen. Ik zeg eenvoudig dat het tijd is om te gaan. Hoe is uwe opinie daarover, mijnheer Ladle?”

„Helder, meneer,” antwoordt Jozef, met een vriendelijken lach om zijn grooten mond. „Ik ben in het algemeen helderder, mijnheer, nu ik zoo veel weken boven den grond geleefd heb. Ik ben nooit zoo lang boven den grond geweest, en

het heeft mij goedgegaan. In Kreupelhoek ben ik er veel te diep onder. Op dien Simpele Simplom was ik er veel te hoog boven. Hier heb ik de middelmaat gevonden, meneer. En als ik hem ooit in mijn leven aan tafel inneem, denk ik het vandaag te doen, met een toast: „Lang zullen ze leven.”

„Ik ook!” antwoordde Bintrey. „En nu monsieur Voigt, laat ons met ons beiden twee mannen van M a r s e i l l e zijn, en „allons, marchons,” arm in arm!”

Zij gaan naar de deur, waar zij weder door anderen worden opgewacht, en zij gaan in alle stilte naar de kerk en het gelukkige huwelijk wordt ingezegend. Eer de plechtigheid nog geheel is afgelopen, wordt Maître Voigt naar buiten geroepen. Als het huwelijk voltrokken is, is hij teruggekeerd en staat achter Vendale, dien hij op den schouder tikt.

„Ga een oogenblik naar de zijdeur monsieur Vendale. Alleen. Laat madame aan mij over.”

Bij de zijdeur der kerk staan dezelfde twee mannen van het hospice. Zij zijn vol sneeuw en zien er dood vermoeid uit, als van een zwaren tocht. Zij wenschen hem geluk en leggen hem elk eene breede hand op de borst, en de een zegt, met zachte stem, terwijl de ander hem veelbeteekenend aanziet:

„Ze is hier, monsieur. Uwe draagbaar. Dezelfde.”

„Mijne draagbaar hier? Waarom?”

„Sst! Denk om madame. Uw reisgenoot van dien dag....”

„Nu?”

De man kijkt zijn makker aan en deze vat het woord op. Beiden houden ernstig hunne hand op de borst van Vendale.

„Hij was een dag of wat in de eerste Refuge gebleven, monsieur. Het weer was nu eens goed en dan weer slecht.”

„Ja?”

„Eergisteren kwam hij aan ons hospice, en nadat hij zich, op den grond voor het vuur, in zijn mantel gewikkeld, door den slaap had verkwikt, wilde hij volstrekt, eer het donker werd, naar het volgende hospice gaan.”

„Ja?”

„Hij ging alleen. Hij was den zuilengang door, toen een geduchte sneeuwval — evenals die, welke achter u viel, bij de brug over den Ganthier....”

„Hem doodde?”

„Wij hebben hem opgegraven, hij was gestikt en had geen lid heel aan zijn lichaam! Maar laat ons nu aan madame denken, monsieur. Wij hebben hem op de draagbaar hier gebracht om begraven te worden. Wij moeten ginds de straat langs. Madame moet er niets van zien. Het zou vreeselijk zijn als wij met die draagbaar onder dien eereboog doorgingen, eer madame er is doorgegaan. Als gij de straat

afkomt, zullen wij, die met de draagbaar komen, haar neerzetten in de tweede straat hier vandaan, aan uwe rechterhand, en wij zullen er voor gaan staan. Maar zorg dat madame haar hoofd niet keert naar die tweede straat hier vandaan. Er is geen tijd te verliezen. Madame zal zich ongerust maken over uw wegblijven. Adieu!"

Vendale keert naar zijn vrouwtje terug en trekt hare hand in zijn ongekwetsten arm. Aan de groote kerkdeur wacht hun eene aardige processie. Zij voegen er zich bij en gaan de straat af onder het luiden der klok, het knallen van schoten, het wapperen van vlaggen, het spelen van muziek, onder het gejuich en ge-

lach en de tranen van het ontroerde stadje. De hoofden worden ontbloot nu Margarethe voorbijgaat, kushanden worden haar toegeworpen, allen zegenen haar. „De Heer zegene het lieve meisje! Zie, daar gaat ze, jong en schoon, zij, die zoo edel zijn leven heeft gered!"

Bij den hoek van de tweede straat rechts spreekt Vendale zijne vrouw aan en vestigt hare aandacht op de vensters van den overkant. Nu zij de straat veilig voorbij zijn, zegt hij: „Zie niet om, lieveling, om eene reden, die ik u niet goed zeggen kan;" hij zelf kijkt om en ziet de draagbaar met de dragers onder den eereboog doorgaan, terwijl hij en zijn bruidsstoet hun weg vervolgden naar het lachende dal.

DE GEVAREN VAN SOMMIGE ENGELSCH-GEVANGENEN.

[1857.]

HOOFDSTUK I.

HET EILAND ZILVER-STAPEL.

Het was in het jaar onzes Heeren een duizend zeventien honderd vier en veertig, toen ik, Gill Davis, met uw verlof, een kruisje, in plaats van handteekening, de eer had van gewoon soldaat te zijn bij de Koninklijke Mariniers, en stond te leunen over de verschansing van de gewapende sloep Christophorus Columbus, in de Zuid Amerikaansche wateren bij de Mosquito kust.

Mijn schrijfster maakt mij de opmerking, voordat ik verder ga, dat er zulk een doopnaam als Gill niet bestaat, en dat zij voor zich meent dat de naam, die mij bij den doop gegeven werd en waardoor ik werd enz. was Gilbertus. Zij is daar zeker van, maar ik heb er nooit van gehoord. Ik was een vondeling, hier of daar opgeraapt, en ik heb altijd vernomen dat mijn doopnaam Gill was. Het is waar dat ik Gilles heette toen ik gebruikt werd te Snorridge Bottom tusschen Chatham en Murdstone om vogels te verschrikken; maar dat had niets te maken met den doop waarin ik werd, enz., en waarbij eene talloze menigte zaken in mijn naam beloofd werden door iemand, die mij naderhand aan mij zelven overliet, om elk dier beloften te vervullen, en welke persoon, ik veronderstel, de koster moet geweest zijn.

Mijn dame houdt mij weder op, zoodat ik niet verder kan gaan, door op haar oude manier te lachen en mij met haar pen toe te wuiven. Deze daad van haar zijde, herinnert

mij, terwijl ik naar haar met ringen voorziene hand zie — Wel! Ik doe het niet! Het moet er toch in, op zijn eigen plaats. Maar het is mij altijd vreemd, die rustige hand te zien, ze op te merken (zooals ik, weet ge, zoo vaak gedaan heb) terwijl zij kinderen en kleinkinderen in slaap suste, en te denken dat wanneer bloed en eer — daar! Ik doe het niet! thans niet! — Schrap het uit.

Zij wil het niet uitschrijven, en daar heeft zij gelijk aan; omdat wij overeengekomen zijn dat alles zou worden opgeschreven, en dat niets hetwelk eenmaal opgeschreven is uitgekrabd zal worden. Ik ben zoo ongelukkig, niet in staat te zijn te lezen of te schrijven, en ik doe een waar en getrouw verslag van deze gebeurtenissen, en mijn dame schrijft het woord voor woord op.

Zooals ik zei, stond ik te leunen over de verschansing der sloep Christophorus Columbus in de Zuid Amerikaansche wateren aan de Mosquito-kust: onderdaan van zijn Majesteit Koning George van Engeland, en een gemeen soldaat bij de Koninklijke Mariniers.

In deze luchtstreken behoeft men niet veel te doen. Ik deed niets. Ik dacht aan den schaapherder (mijn vader, als ik wel heb) op de heuvelen van den heuvel bij Snorridge Bottom, met een langen staf, en een ruw wit kleed aan, het gansche jaar door welk weer het ook was, die mij gewoonlijk 's nachts in een hoek van zijn hut liet liggen, en die gewoon was mij over dag, wanneer ik niets anders te doen had, met zich en zijn schapen te laten meeloopen, en die mij zoo weinig van zijn levensmiddelen,

maar zooveel te meer van zijn staf placht te geven, dat ik van hem wegliep — hetgeen hij al door wenschte, vermoed ik — om in de wereld rond te kijken of er iets beters was dan Snorridge Bottom. Reeds negen en twintig jaar had ik over de wereld rondgezworven, toen ik mijn blik liet gaan over deze schitterend blauwe Zuid Amerikaansche wateren. Uitzienende naar den schaapherder, mag ik wel zeggen. Hem nastarende in een halfwakenden half droomenden toestand, met mijn oogen half gesloten, terwijl hij, met zijn kudde schapen, en zijn twee honden, zich van het schip af voortbewoog, ver weg over de blauwe wateren, en zich rechtstreeks in de wolken scheen te verliezen.

„Het stijgt bestendig uit het water op,” zeide een stem dicht bij mij. Ik was zoo in gedachten verzonken geweest, dat het mij als met schrik deed ontwaken, ofschoon het geen andere stem was dan die van Harry Charker, mijn eenigen kameraad.

„Wat rijst bestendig uit het water op?” vroeg ik mijn kameraad.

„Wat?” zei hij: „Het eiland.”

„O! Het eiland!” zei ik, mijn oogen daarheen wendende. „Het is waar ook. Ik vergat het eiland.”

„Vergat gij de haven waar gij naar toe gaat? Dat is zonderling, niet waar?”

„Het is vreemd,” zei ik.

„En vreemd,” zei hij, langzaam bij zich zelve overwegende, „is niet alledaagsch. Is het wel. Gilles?”

Hij had altijd een dergelijke opmerking te maken, en zelden een andere. Zoodra hij uitgemaakt had wat iets niet was, dan was hij voldaan. Hij behoorde tot een der beste menschen, en in zeker opzicht, tot die welke altijd het minst van zich zelve spreken. Ik vermeld het, omdat, behalve dat hij lezen en schrijven kon als een kwartiermeester, hij altijd een uitstekend denkbeeld in zijn geest had. Dit was, plicht. Op mijn woord, ik geloof niet, hoewel ik grooten eerbied voor geleerdheid heb, dat hij een beter denkbeeld kon gehaald hebben uit al de boeken ter wereld, al had hij ze ook van woord tot woord bestudeerd, en al was hij de grootste geleerde geweest.

Mijn kameraad en ik waren in Jamaica in garnizoen geweest, en van daar waren wij overgeplaatst naar de Britsche kolonie Belize, die ten Westen en Noorden van de Mosquito kust ligt. Te Belize was groote onrust verspreid vanwege een ruwe rooverbende (er waren altijd meer dan genoeg roovers in die Caraïbische zeeën), en aangezien zij altijd aan onze Engelsche kruisers wisten te ontkomen, door de wijk te nemen naar afgelegene kreken en ondiepten, en aan land te gaan wanneer zij te zeer in het nauw gebracht werden, zoo had de gouverneur van Belize last ontvangen uit

het moederland om langs de kust een scherp toezicht op hen te houden. Nu kwam er eenmaal 's jaars een gewapende sloep van Port Royal, Jamaica, naar het eiland, beladen met allerlei benodigdheden, eet- en drinkwaren, kleederen en zoo al meer; en het was aan boord van die sloep, welke Belize aangedaan had, dat ik mij bevond en over de verschan-sing leunde.

Het Eiland was bezet door een zeer kleine Engelsche kolonie. Het had den naam ontvangen van Zilver-Stapel. De reden dat het zoo genoemd werd, was, dat de Engelsche kolonie op het vasteland in Honduras een zilvermijn bezat en exploiteerde, en dit Eiland gebruikte als een veilige en geschikte plaats om hun zilver te bewaren, totdat het jaarlijks door de sloep werd weggehaald. Het werd op muilezels van de mijn naar de kust gebracht, vergezeld door welwillende Indianen en bewaakt door blanke mannen; daar vandaan werd het naar Zilver-Stapel, overgebracht, wanneer het weder gunstig was, in de kano's van dat land; van Zilver-Stapel werd het eenmaal 's jaars naar Jamaica gebracht door de gewapende sloep, zooals ik reeds vermeld heb; van Jamaica ging het, natuurlijk over de geheele wereld.

Hoe ik aan boord kwam van de gewapende sloep, is gemakkelijk te zeggen. Vier en twintig mariniers onder bevel van een luitenant — de naam van dien officier was Linderwood — hadden te Belize bevel gekregen, om naar Zilver-Stapel te vertrekken, ten einde de daar gevestigde booten en zeelieden behulpzaam te zijn in hun jacht op de zeeroovers. Het Eiland werd beschouwd als eene goede observatie-plaats tegen roovers zoowel te land als ter zee; nog het rooverschip nog zelfs zijn booten waren door iemand onzer gezien, maar men had er zooveel van gehoord dat de versterking gezonden werd. Daaronder behoorde ook ik. Er was ook een korporaal en een sergeant bij. Charker was korporaal en de naam van den sergeant was Drooce. Hij was de meest tirannieke en eigenmachtigste officier in dienst van Zijn Majesteit.

De nacht viel spoedig nadat ik bovengemelde woorden met Charker gesproken had. Alle wonderlijk schitterende kleuren op zee en in de lucht waren binnen weinige minuten verdwenen, en alle sterren aan den hemel schenen gezamenlijk op te komen, en zich beneden in de zee te spiegelen, over elkanders schouders, millioenen diep. Den volgenden morgen wierpen wij het anker bij het Eiland. Er was een goede haven binnen een klein rif; er was een zandig strand; er waren kokosboomen met hooge rechtopgaande stammen, geheel kaal, en aan den top met gebladerte voorzien, dat als een groene vederbos prijkte; er waren allerlei voorwerpen welke men doorgaans in deze streken ziet, en ik zal ze dus

maar niet beschrijven, daar ik over iets anders te vertellen heb.

Er was werkelijk groote vreugde bij onze aankomst, al de vlaggen der plaats waren geheeschen, al de kanonnen der plaats werden afgevuurd, en al het volk der plaats liep uit om ons te zien. Een dezer Sambo's — zij noemen de inboorlingen Sambo's, wanneer zij half neger en half Indiaan zijn — was buiten het rif gekomen om ons naar binnen te loodsen, en bleef aan boord nadat wij het anker hadden laten vallen. Hij werd genaamd Christiaan George King en hield meer van de matrozen dan iemand anders. Nu, ik moet voor mij zelven bekenne, dat op dien eersten dag, zoo ik kapitein geweest was van de Christophorus Columbus in plaats van gemeen soldaat bij de Koninklijke Mariniers, ik Christiaan George King — die evenmin een Christen was als een King (koning) of een George — over de verschansing zou hebben geworpen, zonder dat ik precies kon zeggen waarom, alleen geloof ik maar dat dit het best was, dat men had kunnen doen.

Maar ik moet insgelijks bekenne, dat ik niet bijzonder goed geluimd was, toen ik dien morgen onder de wapenen stond, aan boord van den Christophorus Columbus, in de haven van het Eiland Zilver-Stapel. Ik had een moeilik leven gehad, en het leven der Engelschen op het Eiland kwam mij zoo gemakkelijk en vroolijk voor, dat ik er alles behalve plezierig over gestemd was. „Hier,” dacht ik zoo bij mij zelven, „kunt gijlieden u bekamen en er goed van leven; gij kunt lezen wat gij wilt, schrijven wat gij wilt, eten en drinken wat gij wilt, verteren wat gij wilt; en doen wat gij wilt; terwijl gij u niet veel bekommert over een armen, onwetenden soldaat bij de Koninklijke Mariniers! Evenwel, geloof ik, dat het hard is, dat al de stuivers bij u, en al de slagen bij mij vallen; dat het zachte uw deel, en het ruwe mijn deel is; dat gij het zoete en ik het zure ontvang.” Het was wel iets dat afgunst wekken moest, om niet te spreken over het onverstandige dat daarin gelegen was; maar ik dacht nu eenmaal zoo. Ik nam het zoo euvel op, dat, toen eene schoone jonge Engelsche dame aan boord kwam, ik bij mij zelven knorde. „Ah! gij hebt een minnaar, daar sta ik voor in!” Alsofer voor mij iets aanstootelijks in gelegen was, zoo zij er een had!

Zij was de zuster van den Kapitein onzer sloep, die er gedurende eenigen tijd slecht aan toe was geweest, en die toen nog zoo ziek was dat hij aan land gedragen moest worden. Zij was het kind van een militair beambte, en was daar gekomen met haar zuster, die gehuwd was met een der eigenaars van de zilvermijn, en drie kinderen bij zich had. Het was voor iedereen duidelijk dat zij de ziel en het leven van het Eiland was. Nadat ik haar eens gezien had, bromde ik bij mij zelven, in nog ergerlijker zielstoestand

dan te voren: „Ik mag verdoemd zijn, zoo ik hem niet haat, wie hij ook moge zijn!”

Mijn officier, de Luitenant Linderwood, was even ziek als de Kapitein der sloep, en werd ook aan land gebracht. Zij waren beide jongelieden van omstreeks mijn leeftijd, die zwak geworden waren in het West-Indisch klimaat. Ik nam dat ook al kwalijk. Ik dacht dat ik beter dan zij voor het werk geschikt was, en dat zoo ieder kreeg wat hij verdiende, ik beiden kon vervangen. (Men kan zich voorstellen wat soort van officier der Mariniers ik zou geweest zijn, daar ik niet eens in staat was een geschreven order te lezen. En wat betreft de kennis om een sloep te besturen — Goede Hemel! ik zou ze binnen een kwartier naar den grond gestuurd hebben!)

Intusschen, mijn overdenkingen waren nu eenmaal van dezen aard; en wanneer wij, manschappen, aan land en buiten dienst waren, slenterde ik de plaats rond met Charker, terwijl ik mijn opmerkingen maakte in denzelfden geest.

Het was een aardige plaats in haar geheele inrichting half Zuid Amerikaansch en half Engelsch, in dat opzicht kon men er met genoeg naar zien, daar het als het ware een spaander was van huis, die hier naar toe was gedreven, en zich gaandeweg naar de omstandigheden geschikt had. De hutten der Sambo's, ten getale van ongeveer een vijf en twintig, lagen aan het strand links van de ankerplaats. Rechts was een soort barrak, met een Zuid Amerikaansche Vlag en de nationale Engelsche Vlag, die van dezelfde stok wapperden, waar de gansche kleine Engelsche kolonie bijeen kon komen wanneer zich daartoe de gelegenheid aanbood. Het was een vierkant gebouw, ommuurd, met een soort van lusthof er in en daarbinnen, weder een afgesloten ruimte als een kruitmagazijn, met een kleine vierkante gracht daar om heen, en trappen die nederwaarts gingen naar de deur. Charker en ik keken naar binnen door de deur die niet bewaakt werd; en ik had aan Charker gezegd, ten aanzien der plek die zoozeer op een kruitmagazijn leek, „hier bewaren zij het zilver ziet ge;” en Charker, na er eens over gedacht te hebben, had tot mij gezegd: „En zilver is geen goud. Is het wel, Gilles?” toen de schoone jonge Engelsche dame, op wie ik zoo vergramd was geweest, door een deur of venster keek — in elk geval wierp zij een blik van onder een schitterend zonnescherm. Nauwelijks zag zij ons beiden in uniform, of zij kwam zoo haastig naar buiten, dat zij nog bezig was haar breeden Amerikaanschen hoed van gevlochten stroo op te zetten toen wij haar groetten.

„Zoudt gij wenschen binnen te komen,” zeide zij, „en de plaats eens te zien? Het is een vrij merkwaardige plaats.”

Wij waren de jonge dame zeer verplicht voor haar beleefdheid, en zeiden dat wij vreesden

haar lastig te vallen; maar zij antwoordde dat het voor de dochter van een Engelsch soldaat nooit lastig kon zijn, om aan andere Engelsche soldaten te toonen hoe de mannen en vrouwen van hun land leefden, zoo ver van Engeland verwijderd; derhalve groetten wij opnieuw, en traden binnen. Toen wij daar in de schaduw stonden, toonde zij ons (daar zij even vriendelijk als schoon was,) hoe de verschillende families in hun afzonderlijke huizen woonden, en dat er een magazijn was om voorraad te bewaren, en een algemeene leeskamer, en een algemeene muziek- en danszaal, en een kamer waar kerk werd gehouden; en hoe er andere huizen waren op hooger gelegen terrein genaamd Signal Hill, (Sein Heuvel) waar zij gedurende de groote hitte woonden.

„Uw officier is daarheen vervoerd,” zeide zij, „en mijn broeder ook, omdat de lucht daar beter is. Thans zijn onze weinige bewoners over de beide plekken verspreid; natuurlijk, moet men daarvan aftrekken, het getal dergenen die altoos op weg zijn van of naar de mijn alsmede die welke aan de mijn zelf hun werkzaamheden hebben.”

„(Hij behoort onder een dezer,” dacht ik, „en ik wenschte dat iemand hem het hoofd afsloeg.)”

„Sommige onzer gehuwde dames wonen hier,” zeide zij, „gedurende minstens de helft van het jaar, met hun kinderen, even eenzaam als weduwen.”

„Zijn er hier veel kinderen, mevrouw?”

„Zeventien. Er zijn dertien getrouwde dames, en er zijn er acht zooals ik.”

Er waren er geen acht zooals zij — er was er geen één zooals zij — in de wereld. Zij meende ongetrouwd.

„Welke, met ongeveer dertig Engelschen van verschillende standen,” zei de jonge dame, „de kleine kolonie vormen, die thans op het Eiland is. Ik reken de zeelieden niet mee, want zij behooren niet tot ons. Noch de soldaten,” zij glimlachte op bevallige wijze tegen ons toen zij van de soldaten sprak, „om dezelfde reden.”

„Noch de Sambo's mevrouw,” zei ik.

„Neen.”

„Met uw verlof, mevrouw,” zei ik, „zijn zij te vertrouwen?”

„Volkomen! Wij zijn allen zeer vriendelijk jegens hen, en zij zijn zeer dankbaar jegens ons.”

„Inderdaad, mevrouw? Nu — Christiaan George King?”

„O, die is zeer aan ons gehecht. Hij zou voor ons door een vuur loopen.”

Zij was, zooals ik op mijn manier opgemerkt heb dat buitengewoon schoone vrouwen bijna altijd zijn, zoo bedaard, dat haar kalmte aan haar woorden groot gewicht gaf, en ik hechtte er geloof aan.

Toen wees zij ons het gebouw dat zooveel had van een kruitmagazijn, en verklaarde ons hoe

het zilver uit de mijn gehaald, en van het vasteland hierheen gebracht en opgestapeld werd. „De Christophorus Columbus zou een rijke lading innemen,” zeide zij, „want de opbrengst was dit jaar groot geweest, een veel rijkere opbrengst dan gewoonlijk, en er was behalve het zilver ook nog een kist met juweelen.”

Toen wij rondgekeken hadden, en wat onbeholpen werden, uit vrees dat wij het haar lastig maakten, gaf zij ons over aan de zorg van een jonge vrouw, een Engelsche van geboorte, maar in West-Indië opgevoed, die haar dienstmaagd was. Deze jonge vrouw was de weduwe van een onderofficier bij een linie-regiment. Zij was getrouwd te St. Vincent, en een paar maanden daarna reeds weduwe geworden. Zij was een kleine onbescheidene vrouw, met een paar heldere oogen, een vrij kleinen voet en dito gestalte en een aardigen wipneus. Het kwam mij voor dat zij tot dat soort van vrouwen behoorde, die u scheen uit te noodigen haar te kussen, en u een oorveeg te geven zoo ge aan de uitnoodiging gevolg gaaf.

In het eerst kon ik uit haar naam niet goed wijs worden, want, toen zij dien op mijn vraag noemde klonk het als Belltott, maar dit kon toch de juiste naam niet zijn. Echter, toen wij nader kennis maakten — dit gebeurde terwijl Charker en ik rumgrog dronken, dien zij uitstekend wist te bereiden — bevond ik dat haar doopnaam Isabella was, dien men verkort had in Bell, en dat de naam van den overleden onderofficier Tott was. Daar zij nu een zoo aardig vrouwtje was, dat men haar natuurlijk als een speelpop kon beschouwen — ik zag in mijn leven geen vrouw die zoozeer op dit speeltuig leek — zoo had zij den poppenaam van Belltott gekregen. Kortom zij was in het eiland onder geen anderen naam bekend. Zelfs Mijnheer de Commissaris Pordage (en hij was een ernstig man) noemde haar nooit anders dan mej. Belltott. Maar, straks zal ik op mijnheer den Commissaris Pordage terugkomen.

De naam van den kapitein der sloep was kapitein Maryon, en daarom was het niets bijzonders van mej. Belltott te hooren, dat zijn zuster, de schoone, ongehuwde, jonge Engelsche dame, juffrouw Maryon was. Het eigenaardige bestond daarin, dat haar doopnaam ook Marion was. Marion Maryon. Menigmaal heb ik deze namen in mijn gedachten uitgesproken, als een soort vers. O, menigmaal is mij dat gebeurd.

Wij deden alle eer aan den drank, als welgeaarde mannen, totdat alles, wat zij voorgezet had, uitgedronken was, waarna wij afscheid namen en naar het strand terug keerden. Het weder was schoon; de wind bestendig, zacht, en liefelijk; het eiland, de zee en de hemel het was alles een schilderij. In die landstreek zijn er twee regen-seizoenen 's jaars. Het eene begint omstreks het midden van onzen Engelschen zomer;

het andere zoo wat veertien dagen na St. Michiel (20 September.) Wij waren op dien tijd in het begin van Augustus; het eerste der regen-seizoenen was geheel voorbij; en alles was in vollen bloei, en zag er overheerlijk uit.

„Zij hebben hier plezier in hun leven,” zei ik tot Charker, terwijl ik gemelijk terugkeerde. „Dit is hier beter dan het leven van gemeen soldaat.”

Wij waren naar het strand gekomen, voornemens zoo vriendelijk mogelijk te zijn jegens het scheepsvolk dat daar in hutten gekampeerd was; en wij naderden hun kwartieren over het zand, toen Christiaan George King van de landingsplaats op een draf naar ons toe komt loopen, uitroepende, „Yup. So—Jeer!” hetwelk de ruwe manier van dien Sambo was om te zeggen, Holah, Soldaat! Ik heb reeds gezegd dat ik geen geleerd man ben, en zoo ik met vooroordeelen behelpt ben, dan hoop ik dat men dit door de vingers zal zien. Ik wil wel bekennen, het moge dan goed of kwaad zijn, maar ik heb nooit veel van Inboorlingen gehouden.

Toen nu Christiaan George King, die mij buitendien bijzonder onaangenaam was, over het zand komt aandraven, klokkende, „Yup! So—Jeer!” had ik zeer veel lust mijn rechterhand op hem te gebruiken. Ik zou het ook zeker gedaan hebben, maar dat zou mij een berisping hebben op den hals gehaald.

„Yup! So—Jeer!” zei hij, „Ziet erg leelijk uit.”

„Wat meent ge?” zei ik.

„Yup! So—Jeer!” zei hij, „Schip lek.”

„Schip lek?” zei ik.

„Ja—a,” zei hij, knikkebollende alsof het hem uitgeperst werd in een hevigen aanval van den hik — dit is zoo de manier van die wilden.

Ik keek Charker eens aan, en wij beiden hoorden de pompen werken aan boord der sloep, en zagen het signaal geheschen, „Kom aanboord; hulp noodig van land.” In een ommezien liepen reeds eenige vrije mannen der sloep naar den waterkant, en de zeelieden die tegen de zeeroovers waren uitgezonden, staken in twee booten af naar de Columbus.

„O Christiaan George King, heer, zeer spijt hebben!” zei die Sambo landlooper, toen. „Christiaan George King schreien, Engelsche manier!” Zijn Engelsche manier van schreien, was zijn zwarte knokkels in zijn oogen te draaien, als een hond te huilen, en op zijn rug in het zand te rollen. Ik kwam in groote verzoeking hem een paar schoppen te geven, maar ik zei tot Charker, „Spoedig, Harry!” en wij snelden naar den waterkant, en kwamen aan boord der sloep.

Zij had op de eene of andere wijze, zulk een lek gekregen, dat geen pompen haar van het water bevrijden kon; er heerschte groote verwarring zoowel door de vrees dat de sloep in de haven zinken zou, en dat, zelfs indien men haar boven water kon houden, de gansche voor-

raad, die zij voor de kleine kolonie had meegebracht, door het instroomende zeewater zou worden bedorven. Te midden dezer ontsteltenis werd de stem van Kapitein Maryon van het strand vernomen. Hij was in zijn hangmat daarheen gebracht, en zag er zeer slecht uit; maar hij wilde opstaan; en ik zelf zag hem in de boot afsteken, recht op zittende in de kajuit, alsof hij niets mankeerde.

Er werd zeer snel beraadslaagd, en Kapitein Maryon besloot terstond dat wij allen aan het werk moesten om de lading er uit te halen, en wanneer dat gedaan was, moesten de kanonnen en de zware voorwerpen worden gelost, daarna de sloep aan land gesleept, gekalvaat en het lek gestopt worden. Wij werden allen aangemonsterd (de Roover-jagers als vrijwilligers,) in gelijke deelen verdeeld, met zooveel uren arbeids en zooveel uren rust, en wij gingen met goeden wil aan den gang. Christiaan George King kwam bij de ploeg waarin ik werkte, op zijn eigen verzoek, en hij werkte even gewillig mede als de overigen. Om de waarheid te zeggen weerde hij zich met zooveel ijver, dat hij in mijn schatting bijna even sterk rees als het water in het schip. Hetwelk sterk genoeg was, en nog sterker.

Mijnheer de Commissaris Pordage bewaarde in een rood en zwart-kleurig verlakte bus, die veel had van een suikerpot, een zeker document, waarop het een of ander dronken Sambo-opperhoofd wat inkt gemorst had (zooveel ik althans van de zaak begreep,) en door dit middel het wettig bezit van het eiland had afgestaan. Door deze bus verkreeg mijnheer Pordage zijn titel van Commissaris. Hij werd ook Consul genoemd, en sprak van zich zelven als „Het Gouvernement.”

Hij was een stijve oude heer, met grooten neus, zonder een ons vet aan zijn lichaam, van zeer barschen aard en zeer gelen tint. Mevrouw Commissaris Pordage, behoudens het verschil van sexe, was juist zijn evenbeeld. Mijnheer Kitten, een klein, jong, kaalhoofdige heer met botanische en mineralogische kennis, was ook aan de mijn verbonden — trouwens iedereen was dat, in meerdere of mindere mate — hij werd somtijds door mijnheer Pordage genoemd, zijn Onder-Commissaris, en somtijds zijn Gevolmachtigd Consul. Ook sprak hij soms van mijnheer Kitten, eenvoudig als het „Onder-Gouvernement.”

Het strand begon een levendig tooneel te worden met de voorbereidselen tot het kalfaten der sloep, en met lading, sparren, touwwerk, en watervaten die overal omheen lagen, alsmede tijdelijke woningen voor de manschappen, die hier en daar waren opgeslagen uit zeilen en houtwerk en al wat men maar vinden kon, toen mijnheer de Commissaris Pordage in groote ontsteltenis kwam aanloopen, en naar Kapitein Maryon vroeg. De Kapitein, zoo ziek als hij was, lag in zijn hangmat tusschen twee boomen, van

waar hij het werk bestuurde; hij hief het hoofd op, en antwoordde zelf.

„Kapitein Maryon,” riep mijnheer de Commissaris Pordage uit, „dit is niet officieel. Dit is geen wettelijke handeling.”

„Mijnheer,” zei de Kapitein, „het is overeengekomen met den secretaris en den supercargo, dat men u hiervan in kennis zou stellen, tevens met verzoek, om elke kleine hulp, die in uw macht was, te verleenen. Ik ben zeker dat dit behoorlijk geschied is.”

„Kapitein Maryon,” hernam mijnheer de Commissaris Pordage, „er is geen schriftelijke correspondentie gevoerd. Geen documenten zijn gepasseerd, geen memoranda, noch minuten opgemaakt, geen aangiften, noch tegen-aangiften zijn in de officieele oorkonden verschenen. Dit is ongepast. Ik beroep mij op u, mijnheer, om op te houden, totdat alles geregeld is, of het Gouvernement zal die zaak ernstig opnemen.”

„Mijnheer,” zei Kapitein Maryon, die zich een weinig boos maakte, terwijl hij uit zijn hangmat keek; „wanneer ik te kiezen heb tusschen de kansen dat het Gouvernement dit ernstig opneemt, en mijn schip dat neerzinkt, dan geef ik de voorkeur mij aan eerstgenoemde toe te vertrouwen.”

„Meent gij dat, mijnheer?” riep mijnheer de Commissaris Pordage uit.

„Ja, dat meen ik, mijnheer,” zei Kapitein Maryon, terwijl hij weder ging liggen.

„In dit geval, mijnheer Kitten,” zei de Commissaris, „zend terstond om mijn Statierok.”

Hij was op dat oogenblik in een linnen pak gekleed; doch, mijnheer Kitten spoedde zich zelf heen en kwam spoedig met den Statierok terug, het was er een van blauw laken, met goud gegalonneerd, en met een kroon op de knopen.

„Nu, mijnheer Kitten,” zei Pordage, „ik belast u, als Onder-Commissaris, en Plaatsvervangend-Consul van deze plaats, om te vragen aan Kapitein Maryon, van de sloep Christophorus Columbus, of hij mij noodzaken wil tot het feit van dien rok aan te trekken?”

„Mijnheer Pordage,” zei Kapitein Maryon, weder uit zijn hangmat kijkende, „daar ik zeer goed hooren kan wat gij zegt, zoo kan ik het beantwoorden zonder dezen heer lastig te vallen.

„Het zou mij spijten zoo gij u de moeite gaaft om mijne wil een te warmen rok aan te trekken; maar anders, kunt gij hem aandoen met den binnenkant naar buiten, of met uw beenen door de mouwen, of uw hoofd in de panden, zonder dat ik er iets tegen in te brengen heb, als het u maar plezier doet.”

„Zeer goed, Kapitein Maryon,” zei Pordage, in hevigen toorn. „Zeer goed, mijnheer. De gevolgen mogen op uw eigen hoofd neerkomen! Mijnheer Kitten, daar de zaken zoo staan, help mij nu verder.”

Toen hij dit bevel gegeven had, ging hij heen

in zijn rok, en al onze namen werden opgeschreven, en naderhand vernam ik dat mijnheer Kitten, op zijn bevel geheele pakken papier over de zaak beschreven had, hetwelk onberekenbaar veel had gekost, en ten slotte ging toch alles verloren.

Intusschen vorderde ons werk zeer goed, de Christophorus Columbus werd aan wal gesleept, en lag hulpeloos op zij, als een groote visch op strand. Terwijl de sloep in dien toestand was, werd er een feest, of een bal, of een gastmaal, of eigenlijk gezegd alle drie tegelijk, gegeven ter eere van het schip, het scheepsvolk en de andere bezoekers. Op die samenkomst, geloof ik, dat ik alle bewoners zonder uitzondering zag die toen op het eiland waren. Op eenige weinigen slechts sloeg ik bijzonder acht, maar ik vond het zeer aangenaam in dat hoekje der wereld kinderen te zien, er waren er van elken leeftijd, en de meesten waren zeer lief — zooals zij gewoonlijk zijn. Er was een schoone bejaarde dame, met zeer donkere oogen en grijs haar, naar wie ik onderzoek deed. Men zeide mij dat haar naam was mevrouw Venning; en haar gehuwde dochter, een bevallig klein vrouwtje, werd mij aangeduid onder den naam van Fanny Fisher. Zij leek nog volkomen een kind, met een klein evenbeeld van haar zelve, dat zich aan haar kleederen vastklemde; haar echtgenoot kwam juist van de mijn, en was bijzonder trotsch op haar. Het was een goed soort menschen over het geheel, maar ik hield niet van hen. Ik behoorde niet tot hun soort; in mijn gesprekken met Charker, had ik op hen allen wat aan te merken. Van mevr. Venning zei ik dat zij trotsch, van mevr. Fisher dat zij zwak, klein en gek op kleine kinderen was. Wat dacht ik van dezen? Wel, hij was een fatsoenlijk man. Hoe vond ik die dame? Wel zij was een schoone vrouw. Hoe konden zij ook anders zijn, (vroeg ik Charker,) in dat klimaat opgevoed, met tropische nachten die voor hen schitteren, muziek-instrumenten die voor hen bespeeld worden, groote boomen die over hen heenbuigen, zachte lampen die hen verlichten, glimwormen die om hen heen flikkeren, schitterende bloemen en vogels geschapen om hun oogen te streelen, smakelijke dranken die men maar voor het inschenken had, heerlijke vruchten die men maar behoefde te plukken, terwijl alles danste en gonsde van geluk in de welriekende lucht, en de zee die bruisend beneden tegen het rif brak en het koor voltooide.

„Schoone heeren en dames, Harry?” zei ik tot Charker. „Ja, dat geloof ik! Poppen! Poppen! Niet van die duurzame stof, welke gevormd wordt in den dienst van gemeen soldaat bij de Koninklijke Mariniers!”

Intusschen kon ik niet ontkennen dat zij zeer gastvrije menschen waren, en ons buitengewoon goed behandelden. Wij waren allen bij het feest,

en ofschoon mej. Belltott den ganschen nacht door danste, kon zij toch niet alle aanzoecken bevredigen. Wat Janmaat betreft (zoowel van de Christophorus Columbus, als van de bemanning die ter rooverjacht was gekomen,) hij danste met een anderen matroos, met de maan, de sterren, de boomen, met alles. Ik had het niet zeer begrepen op den hoofdofficier van die manschappen, met zijn heldere oogen, bruin gelaat, en ongedwongen houding. Ik was niet zeer ingenomen met zijn manieren, toen hij toevallig voor het eerst kwam waar wij waren, met mej. Maryon aan den arm. „O, Kapitein Carton,” zeide zij, „hier zijn twee vrienden van mij!” „Werkelijk?” antwoordde hij. „Deze twee Mariniers?” — hij meende Charker en mij. „Ja,” zei zij. „Ik toonde dezen mijn twee vrienden, toen zij voor het eerst kwamen, al de wonderen van Zilver-Stapel.” Hij keek ons lachende aan, en zei toen: „Gij zijt wel gelukkig, mannen. Ik zou morgen gedegradeerd en in het voorschip geplaatst willen worden, om door zulk een gids te worden geleid. Gij zijt wel gelukkig, mannen.” Toen wij gesalueerd hadden, en hij met zijn dame voortgewalst was, zei ik: „Gij zijt ook een mooie, van geluk te spreken. Gij kunt naar den Duivel loopen!”

Mijnheer de Commissaris Pordage en mevrouw de Commissaris, maakten bij die gelegenheid in het gezelschap een vertoon als de Koning en de Koningin van een veel Grooter Brittanje dan Groot Brittanje. Slechts twee andere omstandigheden in dien vroolijken nacht maakten een zeer verschillenden indruk op mij. De eene was dit. Een man der mariniers van onzelycht, Tom Packer genaamd, een woeite, wispelturige jonge kerel, maar de zoon van een achtingswaardig scheepstimmerman in Portsmouth Yard, en een geleerde, die een goede opvoeding had gehad komt naar mij toe, na een dansbeurt, neemt mij ter zijde, en zegt, toornig vloekende:

„Gill Davis, ik hoop dat ik niet eerstdaags de oorzaak moge zijn van den dood van Sergeant Drooce!”

Nu wist ik dat Drooce altijd bijzonder hard tegen dien man geweest was, wijders wist ik ook dat deze man van een opvliedenden aard was: derhalve, zei ik:

„Ta, Ta, onzin! spreek zoo niet tot mij! zoo er bij het korps een man is, die den naam van moordenaar verfoeit, dan is die man en Tom Packer dezelfde persoon.”

Tom wischte zich het zweet van het aangezicht, en zegt:

„Ik hoop het, maar ik kan voor mij zelven niet instaan wanneer hij over mij willekeurig heerscht, zooals hij daareven gedaan heeft, en nog wel in het bijzijn eener vrouw. Ik wil u wat zeggen, Gill! Merk mijn woorden op! Het zal slecht met Sergeant Drooce afloopen, zoo wij ooit samen in een gevecht zijn, en hij op mij rekent om hem te redden. Laat hem dan een

gebed opzeggen, zoo hij er een kent, want het is met hem afgeloopen, en hij ligt op zijn doodbed. Let op mijn woorden!”

Ik lette op zijn woorden, en spoedig daarna insgelijks, zooals weldra zal worden vermeld.

De andere omstandigheid die ik bij gelegenheid van dat bal opmerkte, was de vroolijkheid en verknochtheid van Christiaan George King. De onschuldige gemoedsstemming waarin die Sambo Loods zich bevond, en de onmogelijkheid waarin hij verkeerde, om aan de kleine kolonie, maar voornamelijk aan de vrouwen en kinderen te toonen hoeveel hij van hen hield, hoe verknocht hij aan hen was, en hoe getrouw hij hen zou zijn in leven en dood, voor het tegenwoordige, het toekomstige en de eeuwigheid, maakte een diepen indruk op mij. Zoo ooit een man, Sambo of geen Sambo, betrouwbaar en vertrouwd was, in een mate die men kinderlijk vrouwen zou mogen noemen, dan voorzeker, dacht ik dien morgen, toen ik mij ten laatste te rust begaf, dat het die Sambo Loods, Christiaan George King was.

Dit is misschien de reden dat ik van hem droomde. In mijn slaap, zag ik hem in alle hoeken en kon er hem niet uitkrijgen. Hij fladderde altijd om mij heen, danste om mij rond, en keek over mijn hangmat, ofschoon ik wel vijftigmaal ontwaakte en weer indommelde. Toen ik ten laatste mijn oogen opende, was hij daar werkelijk, en stond naar binnen te kijken; aan de opening der kleine hut die van bladeren gemaakt was, en waarin Charker's hangmat zoowel als de mijne heen en weer slingerde.

„So—Jeer!” zei hij, in een soort van zacht gebrom.

„Yup!”

„Hola!” riep ik, opspringende. „Wat? Gij zijt daar, werkelijk?”

„Ja—a,” zei hij. „Christiaan George King heeft wat nieuws.”

„Welk nieuws heeft hij dan?”

„Roovers daarbuiten!”

In een seconde stond ik op mijn beenen. Charker insgelijks. Wij wisten beiden dat Kapitein Carton, die bevel voerde over de booten bestendig het oog gevestigd hield op het vasteland omdat hij een geheim signaal verwachtte, ofschoon, zulke lieden als wij, natuurlijk niet wisten wat het signaal was.

Christiaan George King was verdwenen voordat wij op waren. Maar er was reeds van hut tot hut bevel gegeven dat wij rustig en stil naar buiten moesten komen, en wij wisten dat de vlugge barbaar reeds geheel, of gedeeltelijk achter de waarheid was.

Op een boomrijke ruimte achter de legerplaats van ons bezoekers, zoowel zeelieden als militairen, was een aardig beschut plekje, waar wij den voorraad, die in gebruik was, bewaarden, en waar wij ook kookten. Er was bevel gegeven daar

bijeen te komen. Het was zeer snel gegeven, en (voor zoover wij daarin betrokken waren) door Sergeant Drooce, die een even goed militair, als groot tiran was. Wij ontvingen bevel om zacht naar deze ruimte te sluipen, achter de boomen; een voor een. Terwijl wij daar bijeenkwamen, verschenen ook de zeelieden. Binnen tien minuten, naar mijn gissing, waren wij allen hier, behalve de gewone wacht aan het strand. Het strand (wij konden het door het geboomte heen zien) zag er uit als altijd op het heetste gedeelte van den dag. De wacht was in de schaduw van den romp der sloep, en niets bewoog zich dan de zee, en die bewoog zich haast niet. Het werk werd altijd op dat uur gestaakt, totdat de zon minder brandde, en de zeewind opstak; zoodat ofschoon het voor ons rusttijd was, dit thans geen verschil opleverde, met het oog op de plaats. Toch kan ik melden dat het een rustdag was, en de eerste dien wij gehad hadden, sedert onze harde arbeid begon. Het bal van den vorigen avond was gegeven, omdat het lek hersteld, en het kalfaten afgeloopen was. De moeilijkste arbeid was voorbij, en morgen zouden wij beginnen met de sloep weer vlot te maken.

Wij mariniers waren hier niet onder de wapenen. Zij die voor de rooverjacht bestemd waren stonden afzonderlijk. De manschappen van de Columbus stonden ook afgezonderd. De officieren stapten uit te midden der drie afdeelingen, en spraken zoo dat allen hen konden hooren. Kapitein Carton was de bevelvoerende officier, en hij had een verrekijker in de hand. Zijn bootsman stond naast hem, ook met een verrekijker gewapend, en met een lei waarop hij signalen scheen opgeteekend te hebben.

„Nu, mannen!” zei Kapitein Carton; „ik moet u mededeelen, tot uw voldoening: Ten eerste, dat er tien roover-booten zijn, sterk bemand en gewapend, die in een kreek ginder aan de kust verborgen liggen, onder de overhangende takken van het dichte geboomte. Ten tweede, dat zij dezen nacht wanneer de maan opkomt, zich zeker zullen vertoonen om een plunder- en moordtocht te houden, waarvan eenig deel van het vaste land het voorwerp zal zijn. Ten derde — juich niet, mannen! — dat wij jacht op hen zullen maken, en, zoo wij hen kunnen bereiken, de wereld van hen verlossen, indien het God behaagt!”

Niemand sprak, voor zoover ik hooren kon, en niemand bewoog zich, voor zoover ik kon zien. Toch was er een soort van geluid, alsof iedereen antwoordde en van ganscher harte instemde.

„Mijnheer,” zei Kapitein Maryon, „ik verzoek vrijwillig dienst te doen bij die onderneming, met mijn booten. Mijn volk zal vrijwillig met de schepelingen meedoen.”

„In naam en dienst van Zijn Majesteit,” antwoordde de andere, terwijl hij zijn hoed aanraakte „ik neem uw hulp met genoegen aan. Luitenant

Linderwood, hoe zult gij uw manschappen verdeelen?”

Ik schaamde mij — daarvoor kom ik rondweg uit — ik schaamde mij innig over mijn gedachten van deze twee zieke officieren. Kapitein Maryon en Luitenant Linderwood, toen ik ze daar zag en op dien tijd. De geest dezer heeren onderdrukte en overwon hun ziekte (en ik wist dat zij zeer ziek waren) evenals St. George den Draak overwon. Smart en zwakheid, behoefte aan gemak en rust, hadden evenmin plaats in hun geest als vrees. Daar ik nu voornemens ben aan mijn schrijfster te verklaren, wat zij opschrijven moet, namelijk wat ik toen en daár gevoelde, ik gevoelde dit: „Gij beiden dappere mannen op wie ik zoo wangunstig ben geweest, ik weet dat indien gij sterven moest, gij toch uw best zoudt doen, zonder hoop op bevordering, en dat uw nederigheid, wanneer gij stervende waart, u nauwelijks zou doen zeggen, „dit heb ik gedaan!”

Dit deed mij goed. Het deed mij werkelijk goed.

Maar om tot mijn verhaal terug te keeren. Kapitein Carton zei dan tot Luitenant Linderwood: „Mijnheer, hoe zult gij uw manschappen verdeelen? Er is geen plaats voor allen; en, in elk geval, moeten er eenige mannen hier blijven.”

Er werd kort over beraadslaagd. Ten slotte werd besloten dat acht Mariniers en vier zeelieden op het Eiland zouden blijven, behalve de twee jongens der sloep. En aangezien het uitgemakt was dat de vriendelijke Sambo's slechts aangevoerd behoefden te worden ingeval van gevaar (hoewel dit daar volstrekt niet te vreezen was,) werd den officieren vergund de twee onderofficiers Drooce en Charker achter te laten. Het was een groote teleurstelling voor hen, zoowel als voor mij om onder de achterblijvenden te behooren — destijds, maar spoedig daarna niet. Wij manschappen moesten er om loten, en ik trok „Eiland” Evenzoo Tom Packer. En natuurlijk, nog vier van onzen rang en linie.

Toen dit alles geregeld was, werd er mondelinge instructie gegeven aan allen dat de voorgenomen tocht zou worden geheim gehouden, ten einde de vrouwen en kinderen niet te verontrusten, of de moeilijkheid te vermijden dat er zich meer vrijwilligers mochten aanbieden. Tegen zonsondergang moesten allen op dezelfde plek aanwezig zijn. Elk der manschappen moest zich middelerwijl op zijn gewone wijze bezighouden en den schijn aannemen alsof er niets bijzonders op til was. Elk der manschappen, dat is te zeggen, uitgenomen vier oude beproefde zeelieden, die aangewezen werden, met een officier, om de wapenen en de ammunisie na te zien, de roeidollen der booten te omwinden, en alles zoo netjes, gezwind en stil mogelijk in orde te brengen.

De Sambo Loods was aldoor tegenwoordig geweest, voor het geval dat men hem noodig mocht hebben, en had wel vijfthonderd maal tot den

bevelvoerenden officier gezegd, dat Christiaan George King bij de So—Jeers, (soldaten) zou blijven, en zorg dragen voor de mooie dames en de mooie kinderen. Men deed hem thans een paar vragen betreffende het afzetten der booten, en vooral of er een middel was om achter op het eiland in te schepen, hetwelk Kapitein Carton wel half en half geneigd was te doen, om dan in de schaduw van het Eiland om te varen, en vervolgens dwars over te steken naar zee. Maar, „Neen,” zei Christiaan George King, „Neen, neen, neen! U reeds gezegd hebben, tienmaal. Neen, neen, neen! Alles rif, alles rots, alles zwem alles verdrink!” Terwijl hij dit zeide, sloeg hij als een waanzinnige zwemmer om zich heen, en wierp zich op het droge op zijn rug, raasde en tierde zich doodaf, en maakte een allervreemdste vertooning.

De zon neigde nu ten ondergang, de tijd had iedereen zeer lang geschenen, er werd appél gehouden. Ieder man antwoordde op zijn naam, natuurlijk, en was op zijn post. Het was nog niet volkomen donker, en de naamlijst was juist afgelezen, toen mijnheer de Commissaris Pordage met zijn Statierok kwam aanstappen.

„Kapitein Carton,” zei hij, „mijnheer, wat beteekent dit?”

„Dit, mijnheer de Commissaris” (hij was zeer kort met hem,) „beteekent een tocht tegen de Zeeroovers. Het is een geheime onderneming, wees dus zoo goed er niet over te spreken.”

„Mijnheer,” zei de Commissaris Pordage, „ik hoop dat er geen onnoodige wreedheden zullen worden begaan?”

„Mijnheer,” antwoordde de officier, „ik hoop het ook.”

„Dat is niet genoeg, mijnheer,” riep de Commissaris Pordage woedend uit. „Kapitein Carton, ik geef u kennis, dat het Gouvernement van u eischt den vijand te behandelen met groote kieschheid, achting, barmhartigheid en inschikkelijkheid.”

„Mijnheer,” zei Kapitein Carton, „ik ben een Engelsch officier, die bevel voert over Engelsche manschappen, en ik hoop niet van zins te zijn de billijke verwachtingen van het Gouvernement teleur te stellen. Maar, ik vermoed dat u bekend is wat deze schurken onder hun zwarte vlag hebben gedaan? zij hebben onze landslieden van hun eigendom beroofd, hun huizen verbrand, hen en hun kleine kinderen vermoord, en hun vrouwen en dochters nog erger dan vermoord?”

„Misschien is mij dat bekend, Kapitein Carton,” antwoordde Pordage, terwijl hij zijn hand met waardigheid ophief; misschien ook niet. Het Gouvernement, mijnheer, is niet gewoon zich verantwoordelijk te stellen, noch zich in zaken te mengen.”

„Het is tamelijk onverschillig, mijnheer Pordage, of het Gouvernement dit doet of niet doet. Daar ik geloof dat ik mijn opdracht door Gods

beschikking ontvangen heb, en niet rechtstreeks van den Duivel, zoo zal ik daarvan voorzeker gebruik maken, met vermijding van alle onnoodige kwelling en met alle barmhartige snelheid van uitvoering, ten einde dat volk van de oppervlakte der aarde te verdelgen. Mag ik u nu aanraden naar huis te gaan, mijnheer, en u buiten de avondlucht te houden.”

Verder sprak die officier geen woord meer tot den Commissaris, maar keerde naar zijn manschappen terug. De Commissaris knoopte zijn Statierok tot aan de kin dicht, zeide, „mijnheer Kitten, vergezel mij!” hijgde, stikte half, en ging heen.

Het werd nu zeer donker. Ik heb het zelden of ooit donkerder, of zelfs zoo donker gezien. De maan kwam eerst tegen één uur in den morgen op, en het was slechts even na negen uur toen onze mannen ter plaatse waren om aangeemonsterd te worden. Men had gezegd dat zij nog even konden slapen, maar iedereen wist dat onder zulke omstandigheden aan geen slapen te denken viel. Hoewel allen zeer kalm waren, was het volk toch eenigszins onrustig; het had veel van wat ik wel onder het volk bij gelegenheid eener harddraverij heb waargenomen, wanneer de klok geluid wordt om op te zadelen voor den grooten rit, en belangrijke inzetten daarop zijn gedaan.

Tegen tien uur staken zij van wal; telkens slechts één boot tegelijk; de andere volgde binnen vijf minuten; beide lagen dan op hun riemen totdat er weer een andere volgde. Voor alle uit, zijn eigene kleine uitheemsche kano zonder eenig geluid voortroeiende, ging de Sambo loods, ten einde hen veilig buiten het rif te brengen. Geen licht werd vertoond dan eens, en dat was in handen van den bevelvoerenden officier. Ik stak de dievenlantaarn voor hem aan, en hij nam ze van mij toen hij scheep ging. Zij hadden blauwe lichten en dergelijken bij zich, maar hielden zich in diepe duisternis gehuld.

De expeditie vertrok met wonderbare kalmte, en Christiaan George King kwam spoedig terug dansende van vreugde.

„Yup! So—Jeer,” zei hij tot mij met een vertoon van vreugde die mij verdacht voorkwam, Christiaan George King heer, zeer blij. Zeeroovers allen aan stukken geschoten. Yup! Yup!”

Mijn antwoord aan dien kannibaal was: „Hoe blij gij ook zijt, houd op met dat misbaar, en staak uw dwaas gedans, want ik kan het niet uitstaan u dit te zien doen.”

Ik was toen op post; de twaalf overgeblevenen waren in vier wachten verdeeld van drie ieder, en drie uren vrij. Ik werd om twaalf uur afgelost. Kort te voren had ik aangeroepen, en de juffrouwen Maryon en Belltott waren binnengekomen.

„Goede Davis,” zei juffrouw Maryon, „wat is er aan de hand? Waar is mijn broeder?”

Ik zeide haar wat er aan de hand was, en waar zich haar broeder bevond.

„O, de Hemel bescherm hem!” zeide zij, haar handen vouwende en opwaarts blikkende — zij stond vlak tegenover mij, en zij zag er allerbekeerklijkst uit; „hij is niet genoeg gedekt, niet sterk genoeg voor zulk een tocht!”

„Zoo gij hem gezien hadt, juffrouw,” zei ik tot haar, „zooals ik hem heb gezien, toen hij zich vrijwillig aanbood, dan zoudt gij weten dat zijn geest krachtig genoeg is voor elken strijd. Die zal zijn lichaam sterken, mejuffrouw, overal waar de plicht hem roept. Die zal hem altijd voeren naar een eervol leven, of een roemrijken dood.”

„God zegene u!” zeide zij, mijn arm aanrakende, „ik weet het. God zegene u!”

Mejuffrouw Belltott verwonderde mij omdat zij beefde en geen woord sprak. Zij bleven naar de zee staan kijken en luisteren nadat ik afgelost was. Daar het steeds zeer donker bleef, vroeg ik of ik zoo vrij mocht zijn haar terug te geleiden. Mejuffrouw Maryon nam het aan, zij stak haar arm in den mijne, en ik bracht ze naar huis. Ik heb nu een belijdenis te doen die vreemd mag schijnen. Nadat ik haar verlaten had, legde ik mij neder op het strand met mijn gelaat ter aarde gekeerd, en sedert den tijd dat ik als jongen te Snorridge Bottom de vogels had verschrikt, schreide ik voor het eerst, toen ik nadacht wat een arme, onwetende, laaggeplaatste soldaat ik toch was.

Het duurde maar zoowat een halve minuut. Een mensch kan niet te allen tijde heerschappij over zich zelve voeren, die gevoeligheid duurde dus maar ongeveer een halve minuut. Toen stond ik op en ging naar mijn hut, legde mij in mijn hangmat, en viel in slaap met vochtige oogleden, en een pijnlijk gevoel in het hart. Juist zooals ik dikwijls gedaan had toen ik nog een kind was, en slechter dan gewoonlijk was behandeld geworden.

Ik sliep (zooals een kind onder zulke omstandigheden slaapt) zeer gezond, — en toch vervuld met harteleed gedurende mijn slaap. Ik werd wakker door de woorden: „Hij is een onverschrokken man.”

Ik sprong op uit mijn hangmat, greep mijn geweer en stond op den vloer, terwijl ik de woorden herhaalde. „Hij is een onverschrokken man.” Maar, het merkwaardige van mijn geval was, dat het mij voorkwam alsof ik een ander die woorden nasprak, en dat ik wonderlijk ontsteld was ze te hooren.

Zoodra ik weer wat tot mij zelve gekomen was, ging ik de hut uit, naar buiten waar de schildwacht stond. Charker riep aan:

„Werda?”

„Een vriend.”

„Gilles toch niet?” zei hij, terwijl hij zijn geweer schouderde.

„Gilles,” zei ik.

„Wel, voor den drommel wat doet gij uit uw hangmat?” zei hij.

„Het is te heet om te slapen,” zei ik; „is alles in orde?”

„In orde!” zei Charker, ja, ja; alles is hier in orde; wat zou hier niet in orde zijn? Van de booten zouden wij wel wat willen weten. Er gebeurt hier niets dat een mensch gerust kan stellen omtrent de booten, behalve de hier en daar schitterende glimwormen, en het plassen van groote lichamen als zij in het water vallen.”

De maan stond boven de zee, en was naar mijn gissing een half uur geleden opgekomen. Terwijl Charker sprak, met zijn gelaat naar de zee gekeerd, keek ik landwaarts, plotseling legde ik mijn rechterhand op zijn borst, en zeide: „Verroer u niet. Keer u niet om. Verhef uw stem niet! Hebt gij hier nooit een Malteser gelaat gezien?”

„Neen. Wat bedoelt gij?” vroegde hij, mij aanstarende.

„Ook geen Engelsch gelaat, met één oog en een pleister over den neus?”

„Neen. Wat scheelt u toch? Wat bedoelt gij?”

Ik had beiden gezien, naar ons turende van achter den stam van een kokosboom, waar de maan er op viel. Ik had dien Sambo Loods gezien met een hand gesteund op den boomstam terwijl hij ze terugtrok in de schaduw. Ik had hun ontbloote hartsvangens zien flikkeren en stralen, evenals gedeelten van het maanlicht dat teruggekaatst wordt in het water, wanneer dit door een zachten wind bewogen langzaam golvend tusschen het geboomte door naar den oever vloeit. Ik had dat alles in een oogenblik gezien. En ik zag in een oogenblik (zooals iedereen zou gedaan hebben,) dat de aangekondigde beweging der zee-roovers naar het vasteland een komplot en een voorwendsel was; dat het lek in de sloep gemaakt was om haar buiten staat te stellen dienst te doen; dat de booten weggelokt waren, ten einde het Eiland onbeschermd te laten; dat de roovers op geheime wijze aan de andere zijde geland waren; en dat Christiaan George King een dubbelhartige verrader en een helsche schurk was.

Ik overwoog echter in hetzelfde oogenblik, dat Charker een dapper man was, echter niet vlug van geest: en dat Sergeant Drooce, met een veel helderder hoofd, dicht bij was. Het eenige wat ik tot Charker zeide, was, „ik geloof dat wij verraden zijn. Keer uw rug vlak naar het maanlicht op zee, en leg aan op den stam van den kokosboom die dan recht voor u staat, ter hoogte van het hart van een mensch. Zijt gij gereed?”

„Ik ben gereed, en heb den boom recht voor mij,” zei Charker, terwijl hij zich oogenblikkelijk omkeerde en in positie stelde met stalen zenuwen; „en rechts is niet links. Is het wel, Gilles?”

Een paar seconden later was ik aan de hut van Sergeant Drooce. Hij lag in diepe rust, en

daar hij een vaste slaper was, moest ik hem wakker schudden. Op het oogenblik dat ik hem aanraakte, sprong hij uit zijn hangmat op mij toe als een tijger. En een tijger was hij, behalve dat hij in zijn uiterste woede, zoo goed wist wat hij deed, als iemand anders.

Ik moest hevig met hem worstelen, alvorens hem tot zijn verstand te brengen, terwijl ik al door hijgde (want hij had mij een stoot op de borst gegeven,) „Sergeant, ik ben Gill Davis! Verraad! Roovers op het Eiland!”

De laatste woorden brachten hem tot zijn zinnen, en hij hield zijn handen voor zich. „Ik heb er zoo even twee gezien,” zei ik. En zoo vertelde ik hem wat ik reeds aan Harrij Charker had gezegd.

Zijn krijgsmanshoofd, ofschoon tiranniek, was in een oogenblik helder. Hij verspilde geen enkel woord van verrassing. „Geef de wacht bevel,” zei hij, om stil binnen het Fort terug te trekken.” (zij noemden de omheining die ik hierboven vermeld heb, het Fort, ofschoon zij er niet veel van had.) „Maak gij u dan zoo snel gij kunt naar het Fort, wek daar elke levende ziel, en sluit de poort stevig. Ik zal er allen inbrengen die te Signal Hill zich bevinden. Zoo wij mochten omsingeld worden voor wij u kunnen bereiken, dan moet gij een uitval doen en ons ontzetten zoo gij kunt. Het wachtwoord onder onze manschappen zal zijn, „Vrouwen en kinderen!”

Hij jilde weg, als een loopend vuur over droog gras. Hij wekte de zeven man die buiten dienst waren en liet hen met zich meesnellen, voor zij wisten dat zij wakker waren. Ik bracht de orders over aan Charker, en liep naar het Fort, zooals ik nooit in mijn leven meer geloopt heb: neen zelfs niet in den droom.

De poort was niet stevig, en had geen goede sluiting: slechts een dubbelen houten boom, een armzalige ketting, en een slecht slot. Dit alles maakte ik zoo stevig, als het in eenige seconden met één paar handen kon gedaan worden, en liep toen naar dat gedeelte van het gebouw waar mejuffrouw Maryon woonde. Ik riep haar luide bij haar naam totdat zij antwoord gaf. Ik riep toen zoo hard ik kon alle namen die ik kende—mevr. Macey (mej. Maryon's zuster.) mijnh. Macey, mevr. Venning, mijnh. en mevr. Fisher, zelfs mijnh. en mevr. Pordage. Daarna riep ik uit: „Alle heeren hier, sta op en verdedig de plaats! Wij zijn in een val geraakt. Zee-roovers zijn geland. Wij worden aangevallen!”

Bij dat vreesselijk woord „Zeeroovers!” — want, die schurken hadden in deze zeeën onbeschrijfelijke daden gepleegd, die men zich nauwelijks voorstellen kan — ontstond ereengeschreeuw en gegil op alle hoeken der plaats. Lichten bewogen zich snel van het eene venster naar het andere, vergezeld van noodkreten; mannen, vrouwen en kinderen vluchtten naar bene-

den op het binnenplein. Ik maakte, zelfs toen, bij mij zelve de opmerking, wat een aantal zaken ik tegelijk overzag. Ik zag mevr. Macey naar mij toekomen, haar drie kinderen dragende. Ik zag mijnheer Pordage in den grootsten angst vergeefsche pogingen doende om zijn Statierok aan te trekken; en mijnh. Kitten die met den meesten eerbied zijn zakdoek om de nachtmuts van mijnh. Pordage bond. Ik zag juffrouw Bell-tott gillende naar buiten komen, en op den grond bij mij ineenkrimpen, haar gelaat in haar handen verbergen, en daar als een klomp, sidderende neervallen. Wat ik echter met het grootste genoegen zag, waren de onverschrokken blikken waarmede deze mannen van de Mijn, die ik mij als groote heeren had voorgesteld, met de wapenen die zij hadden, zich rondom mij schaarden: over het geheel even koelbloedig en vastberaden als ik het maar zijn kon, voor mijn leven — ja, zelfs voor mijn ziel op den koop toe!

Daar mijnh. Macey de hoofdpersoon was, zeide ik hem dat de drie mannen van de wacht terstond aan de poort zouden zijn, zoo zij er al niet waren, en dat Sergeant Drooce en de andere zeven heengegaan waren om al het volk dat in Zilver-stapel verspreid was binnen te brengen. Vervolgens drukte ik hem op het hart, in naam van allen die hem dierbaar waren, geen enkelen Sambo te vertrouwen, en bovenal, mocht hij een goede kans vinden om Christiaan George King uit de wereld te helpen, die kans dan niet te laten voorbijgaan.

„Ik zal uw raad letterlijk opvolgen, Davis,” zei hij; „wat verder?”

Mijn antwoord was, „ik geloof, mijnheer, dat het wel goed zou zijn, om al het zware huisraad en den ouden rommel die vervoerbaar is, naar beneden te laten brengen, en er de poort mede te barricadeeren.”

„Dat is uitstekend,” zei hij: „wilt gij meehelpen?”

„Ik zal gaarne een handje helpen,” zei ik, tenzij of totdat mijn superieur, Sergeant Drooce mij tegenbevel geeft.”

Hij schudde mij de hand, en eenige zijner metgezellen opgeroepen hebbende om mij te helpen bejverde hij zich naar de wapenen en krijgsvoorraad om te zien. Hij was een zeer geschikt, vlug, dapper en flink heer!

Een hunner drie kinderen was doofstom. Mejuffrouw Maryon had zich van den beginne af met al de kinderen belast, suste hen, en kleeedde hen (de arme kleinen, zij waren zoo maar uit hun bedden genomen,) en maakte hun wijs dat het een spelletje was, zoodat sommige hunner thans zelfs lachten. Ik had met de anderen hard gewerkt aan de barricade, en had een vrij goede borstwering binnen de poort aangelegd. Drooce met de zeven manschappen was teruggekomen, hij had het volk van Signal Hill meegebracht, en had met ons gewerkt: maar, ik had geen

woord tot Drooce gesproken, noch Drooce tot mij, wij hadden het beiden te druk. De borstwering was nu voltooid, en ik vond juffrouw Maryon naast mij, met een kind in haar arm. Haar donker haar was met een band om haar hoofd gebonden. Zij bezat een grooten overvloed van haar, en het zag er zelfs rijker en weelderiger uit zoo maar los opgebonden, dan ik het gezien had toen het zorgvuldig was opgemaakt. Zij was zeer bleek, maar buitengewoon rustig en kalm.

„Mijn waarde, goede Davis,” zeide zij, „ik heb hier gewacht om een enkel woord met u te spreken.”

Ik wendde mij oogenblikkelijk tot haar. Zoo mij een musketkogel in het hart had getroffen en zij daar gestaan had, dan geloof ik dat ik mij naar haar gekeerd zou hebben alvorens te vallen.

„Dit lieve schepseltje,” zeide zij, en kuste het kind dat zij in de armen droeg hetwelk met haar haarlokken speelde en poogde, die neer te trekken, „kan niet hooren wat wij zeggen — kan niets hooren. Ik heb zulk een onbepaald vertrouwen in u, dat ik wensch dat gij mij iets beloven zult.”

„Wat is het, juffrouw, spreek?”

„Zoo wij mochten overwonnen worden, en gij volkomen zeker zijt dat ik gevangengenomen wordt, dat ge mij dan zult dooden.”

„Ik zal niet meer in leven zijn om dit te doen, juffrouw. Vóór dat het zoo ver komt, zal ik bij uw verdediging omgekomen zijn. Zij moeten over mijn lijk heen alvorens de hand aan u te slaan.”

„Doch, zoo gij leeft, gij dappere soldaat.” Hoe keek zij mij aan! „En zoo ge mij niet levend, uit de handen der Zeeroovers kunt redden, dan zult ge mij toch door den dood redden. Beloof mij dat.”

Nu! ik zei haar dat ik dat dan ten laatste doen zou, indien al het overige mislukken mocht. Zij nam mijn hand — mijn ruwe, harde hand — en bracht die aan haar lippen. Zij bracht ze aan de lippen van het kind, en het kind kuste ze. Ik geloofde dat de krachten van een half dozijn mannen in mij vereenigd waren, van dat oogenblik af, totdat het gevecht geëindigd was.

Gedurende al dien tijd, was mijnh. Pordage bezig geweest een Proclamatie op te stellen voor de Zeeroovers, om hun de wapenen te doen neerleggen en heen te gaan; en iedereen had tegen hem aangehotst en was over hem gevallen, terwijl hij riep om pen en inkt ten einde zijn toespraak op te schrijven. Ook mevr. Pordage, had eenige merkwaardige denkbeelden omtrent de Britsche achtingswaardigheid van haar nachtmuts (die zulk een menigte plooisels had, welke alle laagsgewijze op elkander volgden, dat het deed denken aan een zekere groente tot de soort der artisjokken behorende,) en zij

wilde de nachtmuts niet afzetten, en was nog wel boos wanneer ze gekreukt werd door de andere dames die elkander allerlei dingen aanreikten, kortom, zij veroorzaakte evenveel last als haar echtgenoot. Daar wij echter alles voor de verdediging der plaats moesten aanwenden, werden zij beiden zonder plichtplegingen uit den weg geschoven. De kinderen en vrouwen werden in de kleine schans gebracht die het Zilver-huis omgaf (wij durfden hen niet in een der lichte gebouwen achterlaten, uit vrees dat die in brand gestoken zouden worden,) en wij maakten alle schikkingen zoo goed wij konden. Er was ten aanzien van het getal een vrij goede voorraad, tamelijke sabels en hartsvangers. Deze werden te voorschijn gehaald. Er waren ook ongeveer een twintig gebrekkige musketten. Die werden ook gebracht. Tot mijn verbazing was de kleine mevr. Fisher, die ik voor een speelpop en een kind had aangezien, niet alleen zeer bedrijvig in die bezigheid, maar bood vrijwilligen dienst aan om de wapenen te laden.

„Want, ik versta die kunst goed,” zei zij, vroolijk, zonder eenige beving in haar stem.

„Ik ben de dochter van een krijgsman, en de zuster van een zeeman, en ik versta de kunst ook,” zei mej. Maryon, op dezelfde wijze.

IJverig en voortvarend stonden zij achter mij, die twee schoone, en tengere jonge vrouwen bezig met het behandelen der geweren, het hameren der vuursteen, der nazien der sloten, terwijl zij kalm en rustig anderen aanwezen om haar kruut en kogels van hand tot hand aan te reiken, even onwrikbaar als de beste en meest beproefde soldaten.

Sergeant Drooce had het bericht meegebracht dat de zeeroovers zeer sterk in getal waren — over de honderd naar zijn schatting — en dat zij toen nog niet eens allen geland waren; want hij had ze gezien in eene goede positie iets verder van den Signal Hill, klaarblijkelijk in afwachting van de rest hunner mannen die nog moesten aankomen. In de tegenwoordige pauze, de eerste die wij sedert het alarm hadden, deelde hij dit bericht nogmaals mede aan mijnh. Macey toen deze plotseling uitriep: „Het signaal! Niemand heeft aan het signaal gedacht!”

Wij wisten niets van een signaal, derhalve konden wij er ook niet aan gedacht hebben.

„Welk signaal meent gij, mijnheer?” zei Sergeant Drooce, hem scherp aanziende.

„Er is een stapel hout op den Signal Hill (Signaal Heuvel.) Zoo hij kon worden aangestoken — hoewel het tot dusver nooit gebeurd is — zou dit een teken van nood zijn voor het vasteland.”

Terstond daarop riep Charker: „Sergeant Drooce, zend mij uit voor die taak. Geef mij de twee mannen mede die van nacht met mij op wacht waren, en als het nog mogelijk is, zal ik het vuur aansteken.”

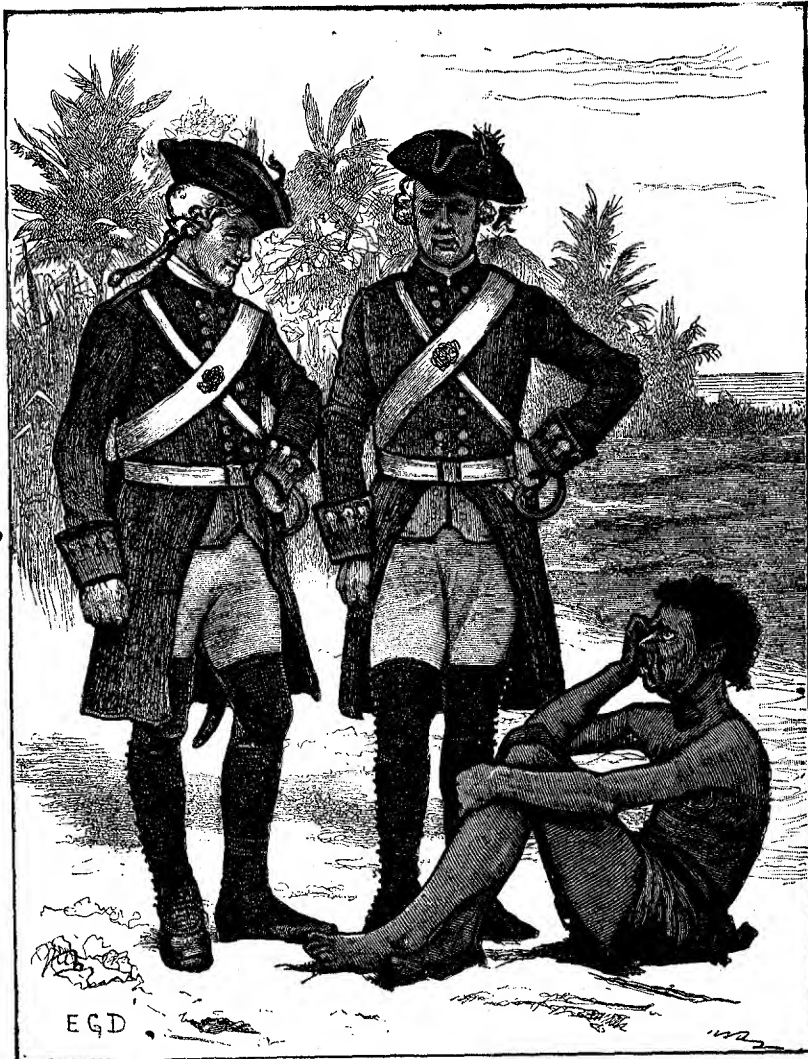
„En zoo het niet kan gedaan worden, Korporaal —” viel mijnh. Macey in.

„Aanschouw deze vrouwen en kinderen, mijnheer!” zei Charker. „Ik zou liever mij zelve in brand steken, dan dat ik niet elke kans zou beproeven om hen te redden.”

Een luid Hoerah! volgde op deze woorden

King, en al weder verraad! Er was zeewater in het magazijn gebracht, en elke korrel kruit was bedorven!

„Wacht een oogenblik,” zei Sergeant Drooce, toen ik het hem verteld had, zonder dat een enkele spier in zijn gelaat vertrok: „zie eens naar uw weitasch, mijn jongen. Gij Tom Packer,

»O CHRISTIAAN GEORGE KING, HEER, ZEER SPIJT HEBBEN!» ZEI DIE SAMBO LANDLOOPER TOEN. (Blz. 297).

— het ontsnapte ons, er mocht dan van komen wat wilde — hij kreeg zijn twee mannen, werd door de poort uitgelaten, en sloop heen. Ik was nauwelijks op mijn post teruggekomen, omdat ik een dergenen was die aan de poort stonden, of juffrouw Maryon zei met zachte stem achter mij:

„Davis zie eens dit kruit? Dit is niet in orde.” Ik wendde mij om. Al weder Christiaan George

zie voor den Duivel naar je weitasch! Ziet gijlieden Mariniers allen naar uw weitassen.”

Dezelfde listige wilde had er op een of andere wijze weten bij te komen, en de patronen waren alle onbruikbaar gemaakt. „Hum!” zei de Sergeant. „Ziet naar uw lading, mannen. Tot zoo ver is alles in orde.”

Ja; tot zoo ver was alles in orde.

„Nu, jongens, en heeren en gij allen,” zei de Sergeant, „dit zal een zaak zijn van man tegen man, en dat is zooveel te beter.”

Hij nam een snuifje en stond op, vierkant geschouderd en breed van borst, het maanlicht — dat thans zeer helder was — scheen rustig even alsof er het een of ander spel ophanden was. Hij bleef kalm staan, en dit deden wij ook, gedurende omstreeks een half uur. Ik merkte intusschen uit eenige fluisterende gesprekken op, hoe weinig wij dachten aan het zilver, dat ons niet behoorde, en hoezeer de lieden aan wie het behoorde, om ons dachten. Na verloop van een half uur, kwam er bericht van de poort dat Charker en de twee mannen op ons terugtrokken, door omstreeks een dozijn vijanden vervolgd.

„Een uitval! De afdeeling aan de poort, onder Gilles Davis,” zei de Sergeant, „en breng ze binnen! Als mannen, voorwaarts!”

Wij waren er niet lang mede bezig, en wij brachten ze binnen. „Neem mij niet mede,” zei Charker, terwijl hij mij om den hals vasthield, en aan mijn voeten neerviel toen de poort gesloten was, „neem mij niet mede naar de vrouwen of de kinderen, Gilles. Het is beter dat zij den dood niet zien, totdat er niets meer aan te doen is. Zij zullen hem toch spoedig genoeg zien.”

„Harry!” antwoordde ik, zijn hoofd ondersteunende. „Kameraad!”

Hij was vreeselijk gekorven. Het Signaal was genomen door de eerste rooverbende die landde; zijn haar was verzengd, en zijn gelaat zwart geblakerd door het afvloeiende pek van een toorts.

Hij klaagde niet over pijn, of over iets anders. „Goeden avond, oude Jongen,” was al wat hij zeide, met een glimlach. „Ik heb mijn dood gevonden. En Dood is geen Leven. Is het wel, Gilles?”

Na hulp te hebben verleend om zijn arm lichaam ter zijde te leggen, keerde ik naar mijn post terug. Sergeant Drooce keek mij met eenigszins opgetrokken wenkbrauwen aan. Ik knikte. „Aaneengesloten hier mannen, en gij allen heeren!” zei de Sergeant. „Een plaats te veel in het gelid.”

De zeeroovers waren ons toen zoo dicht op de hielen, dat de eersten onder hen reeds voor de poort stonden. Er kwamen er steeds meer met groot geraas, en luid gejuich. Toen wij naar het geluid oordeelden, dat zij er allen waren, hieven wij driemaal een Engelsch Hoerah aan. De arme kleine kinderen juichten mede, en zij waren zoozeer overtuigd dat het slechts spel was, dat zij plezier hadden in het geraas, en hartelijk in hun handen klapten gedurende de stilte die volgde.

Onze schikking was deze, te beginnen met de achterhoede. Mevr. Venning met haar dochters kind in den arm, zat op de trappen van de

schans die het zilver-huis omgaf, zij bezielde en bestuurdde die vrouwen en kinderen zooals zij zou gedaan hebben in de gelukkigste en gemakkelijkste tijden van haar leven. Verder was er een gewapende afdeeling, onder mijnh. Macey dwars over de breedte der omheining, met het front daarheen en den rug naar de poort, ten einde de muren te bewaken en te verhouden dat wij overvallen werden. Vervolgens was er een ruimte van acht of tien voet diep, waarin zich de gebrekkige wapenen bevonden, en binnen welke mej. Maryon en mevr. Fisher zich bevonden, met zwarte handen en kleederen door het bedorven buskruit, zij werkten op haar knieën gelegen, om messen, oude bajonetten en zulke soort dingen vast te hechten aan den loop der onbruikbaar gewordene geweren. Wijders, was er een tweede gewapend gelid, onder Sergeant Drooce, eveneens over de breedte der omheinde plaats opgesteld, maar front makende naar de poort. Daarna kwam de borstwering die wij gemaakt hadden, met een zigzag-vormig pad er door voor mij en mijn kleine afdeeling, om den aftocht te dekken, zolang wij konden wanneer wij van de poort verdreven werden. Wij wisten allen dat het onmogelijk was de plaats lang te behouden, en onze eenige hoop was, dat de booten nog bijtijds het komplot mochten ontdekken en terugkomen.

Ik en mijn manschappen trokken toen voorwaarts naar de poort. Door een spleet glurende kon ik de gansche massa Zeeroovers overzien. Er waren onder hen Maleiers, Hollanders, Maltesers, Grieken, Sambo's, Negers en Engelsche misdadigers van de West Indische eilanden; onder deze laatsten bevond zich de man met het ééne oog en een pleister over den neus. Er waren ook eenige Portugeezen, en een paar Spanjaarden. De Kapitein was een Portugees; een kleine man met zeer groote oorringen, onder een breeden hoed, en een groote sjaal om zijn schouders gewikkeld. Zij waren allen sterk gewapend, maar meer wapenen om te enteren, zooals pieken, zwaarden, hartsvangers en bijlen. Ik merkte veel pistolen op, maar geen hunner had een geweer of iets van dien aard. Dit deed mij denken dat zij overwogen hadden dat een goed onderhouden musketvuur wellicht van het vasteland kon gehoord worden; tevens, dat, daar het vuur van het vasteland kon worden gezien, zij het Fort niet zouden in brand steken en ons levend roosteren; hetwelk anders hun geliefkoosde wijze van handelen was. Ik zag om naar Christiaan George King, en zoo ik hem gezien had dan geloof ik zeker dat hij den kogel van mijn eenige patroon in zijn hoofd had gekregen. Maar, er was geen Christiaan George King te zien.

Een soort van Portugeesche demon, die òf waanzinnig òf stom dronken scheen — doch, allen bleken aan een dezer eigenschappen te

laboreeren — kwam voorwaarts met de zwarte vlag, en wuifde er een paar maal mede. Daarna riep de Portugeesche Kapitein in schel krassend Engelsch, „ik zeg u! Gij Engelsche dwazen! Opent de poort! Geeft u over!”

Daar wij ons aaneengesloten en stilhielden, zeide hij iets tot zijn mannen dat ik niet verstond, en toen hij het gezegd had, kwam de éénoogige schurk met de pleister (die naar voren gestapt was toen hij begon,) en zei het nog eens in het Engelsch. Het was alleen dit. „Jongens van de zwarte vlag, dit moet spoedig gedaan worden. Neemt al de gevangenen die gij krijgen kunt. Zoo zij zich niet overgeven, doodt dan de kinderen om hen daartoetenoodzaken. Voorwaarts!” Toen kwamen zij allen op de poort af, en, een halve minuut daarna waren zij bezig die aan stukken te slaan en te verbrijzelen.

Wij hieuwen naar hen door de openingen en scheuren, en wij velden er ook verscheidenen; maar, al waren zij ongewapend geweest, hun gewicht alleen zou zulk een poort hebben doen bezwijken. Ik vond spoedig Sergeant Drooce aan mijn zijde bezig, ons met zes overblijvende Mariniers, in linie te stellen — Tom Packer naast mij — hij beval ons drie schreden achterwaarts te trekken, en, wanneer zij naar binnen stormden, hen onze eenige kleine laag op korten afstand te geven. „Dan,” zei hij, „moet gij ze achter uw bostwering ontvangen met de bajonet, en laat ten minste ieder uwer één van die vervloekte kevers aanrijken.”

Wij brachten hen door ons vuur, hoe gering dit ook was, tot staan, en wij hielden hen ook tegen aan de borstwering. Evenwel zij stormden er overheen als zwermen van duivels — zij waren inderdaad, meer duivels dan menschen — en toen ging het werkelijk man tegen man.

Wij gebruikten onze geweren als knodsen en sloegen er duchtig mede om ons heen; zelfs toen, waren die twee dames — altijd achter ons — bestendig gereed met de wapenen. Een gansche drom Maltesers en Maleiers kwam mij te lijf, en, zonder een breed slagzwaard dat mej. Maryon mij eigenhandig aanreikte, zouden zij mij hebben afgemaakt. Maar, was dat alles? Neen. Ik zag een opgebonden zwarten haardos en een wit kleed driemaal tusschen mij en hen inkomen, onder mijn eigen opgeheven rechterarm, die telkens de draagster van dat witte kleed had kunnen neervellen; maar telkens viel een van den drom doodelijk getroffen ter aarde.

Drooce was insgelijks met een breed slagzwaard gewapend, en ging er zoo mede te keer dat er slechts één kreet was in een half dozijn talen, van „Doodt dien Sergeant!” zooals ik hoorde, door het geroep in het Engelsch, en kon opmaken uit andere talen. Ik had eenige oogenblikken te voren een ernstige snede over den linkerarm bekomen, en zou er niets van gemerkt hebben, alleen veronderstellende dat iemand mij

een hevigen slag had toegebracht, zoo ik mij niet zwak had beginnen te gevoelen, en bespeurde dat ik met het uitstroomende bloed bedekt was, terwijl ik op hetzelfde oogenblik zag, dat mej. Maryon een stuk van haar kleed scheurde en met behulp van mevr. Fisher daarmede mijn gewonden arm verbond. Zij riepen Tom Packer, die rakelings voorbijging, even te wachten en mij een enkele minuut te bewaken, terwijl ik verbonden werd, want dat ik anders, in mijn poging tot zelfverdediging, zou doodbloeden. Tom bleef terstond staan met een goede sabel in de hand.

In datzelfde oogenblik — alles scheen in dat oogenblik tegelijk te komen, en dan op zulk een tijd — snelde een half dozijn roovers brullende op Sergeant Drooce toe. De Sergeant deed een schrede terug en stelde zich tegen den muur, bracht met een vreeselijken houw een derschreeuw voor goed tot zwijgen, en wachtte de overigen af, met zulk een zeldzaam onverschrokken en onbeweeglijk gelaat, dat zij plotseling bleven staan en hem aanstaarden.

„Daar staat hij nu!” riep Tom Packer. „Nu, zou ik hem kunnen bevrijden! Gilles! Heb ik u niet gezegd mijn woorden op te merken?”

Ik smeekte Tom Packer in Gods naam, zoo goed ik dat in mijn zwakheid doen kon, den Sergeant te hulp te snellen.

„Ik haat en verfoei hem,” zei Tom Packer, gemelijk weifelend. „Toch, is hij een dapper man.” Daarop riep hij uit „Sergeant Drooce, Sergeant Drooce! beken dat ge mij te hard hebt behandeld, en er spijt van hebt.”

De Sergeant, zonder zijn oogen van zijn aanvallers af te wenden, hetwelk zijn onmiddellijke dood zou geweest zijn, antwoordde:

„Neen, dat doe ik niet.”

„Sergeant Drooce!” riep Tom in een soort van doodsangst. „Ik heb mijn woord verpand dat ik u nooit van den Dood zou redden, al kon ik dit ook, maar u zou laten sterven. Beken dat ge mij te hard behandeld hebt, en ik zal dat alles als niet gebeurd beschouwen.”

Een van den troep deed een houw naar het ongedekte kale hoofd van den Sergeant. De Sergeant velde hem dood neder.

„Ik zeg u,” zei de Sergeant, met eenigszins korte ademhaling, en terwijl hij een anderen aanval afwachtte, „Neen, dat doe ik niet. Zoo gij de man niet zijt om een kameraad bij te springen enkel en alleen omdat hij hulp noodig heeft, dan zal ik in de andere wereld naar een beteren man gaan uitzien.”

Tom vloog naar hen toe, en bevrijdde hem. Tom en hij baanden zich toen al vechtende een weg door een anderen troep vijanden, joegen ze op de vlucht, en kwamen terug ter plaatse waar ik met onuitsprekelijke vreugde begon te gevoelen, dat ik een zwaard in mijn hand had gekregen.

Zij waren nauwelijks tot ons gekomen, toen ik, boven al het getier uit, een vreeslijken kreet hoorde, door vrouwenstemmen geslaakt. Ik zag ook juffrouw Maryon, met een geheel veranderd gelaat, plotseling haar beide handen voor de oogen houden van mevr. Fisher. Ik keek naar het zilver-huis, en zag mevr. Venning—staande op de bovenste trap van de schans, met haar grijs haar en donkere oogen — het kind van haar dochter achter zich verbergen onder de plooiën van haar kleed, terwijl zij met de andere hand een slag deed naar een zeeroover, waarop zij viel, door zijn pistoolschot getroffen.

De kreet verhief zich opnieuw, gevolgd door een onstuimigen en verwarden loop der vrouwen naar het middelpunt der worsteling. Het oogenblik daarop, kwam er iets in tuimelende vaart naar mij toe rollen, ik dacht dat het de muur was. Het was een hoop Sambo's die over den muur waren geklauterd; en van de vier mannen die zich aan mijn beenen vastklemden als slangen, kende ik er een, die zich aan mijn rechterbeen had vastgehecht, het was Christiaan George King.

„Yup, So—Jeer,” zei hij, „Christiaan George King heer, zeer blij zijn So—Jeer een gevangene is. Christiaan George King zo lang gewacht hebben op So—jeer. Yup, yup!”

Wat kon ik doen, met vijf en twintig die zich aan mij hadden vastgeklemd, en mij handen en voeten bonden? Dit was dan ook spoedig geschied. Het was nu alles afgeloopen — de booten waren niet teruggekomen — alles was verloren! Toen ik gebonden was en tegen den muur gesteld, kwam de éénoogige Engelsche misdadiger met den Portugeeschen Kapitein naar mij toe om mij te zien.

„Zie!” zei hij. „Hier is de onverschrokken man! Zoo gij wat geruster geslapen hadt, den vorigen avond, dan zoudt ge uw gezondsten slaap den laatsten nacht geslapen hebben, mijn onverschrokken man.”

De Portugeesche Kapitein lachte koeltjes, en sloeg mij met zijn hartsvanger kruiswijze, als ware ik de tak van een boom geweest waarmede hij speelde: eerst over het gelaat, en toen over de borst en den gewonden arm. Ik keek hem strak in het gelaat zonder te vallen terwijl hij mij aanzag, dit deed mij plezier; maar toen zij heengingen, viel ik, en bleef daar liggen.

De zon was opgegaan, toen ik gewekt werd en bevel ontving naar het strand te komen en ingescheept te worden. Ik had overal pijn, en kon mij in het eerst niet bezinnen; doch, spoedig genoeg herinnerde ik mij alles. De gedooden lagen overal op de plaats verspreid, en de zeeroovers waren bezig hun dooden te begraven, en hun gewonden weg te voeren naar het benedengedeelte van het Eiland, op inderhaast gemaakte draagbaren. Wat ons gevangenen betreft, er waren eenige hunner booten naar de

gewone haven gekomen, om ons weg te voeren. Wij vormden een ellendig troepje, dacht ik, toen ik daar aankwam; toch, hadden wij de voldoening goed gevochten te hebben, want de vijand had veel geleden.

De Portugeesche Kapitein had alle vrouwen reeds ingescheept in de boot waarover hij zelf bevel voerde, en die juist van wal stak toen ik aankwam. Mejuffrouw Maryon zat aan de eene zijde naast hem, en wierp voor een oogenblik een enkelen blik op mij, waaruit zooveel kalme moed, medelijden en vertrouwen sprak, alsof het wel een uur lang duurde. Aan zijn andere zijde zat de arme kleine mevr. Fisher, schreiende om haar kind en haar moeder. Ik werd voortgeduwd in dezelfde boot met Droece en Packer, en het overblijfsel van onze afdeeling mariniers: van welke wij twee gemeene soldaten verloren hadden, behalve Charker, mijn armen dapperen kameraad. Wij allen maakten een treurigen overtocht naar het vasteland, onder de brandende zon. Daar landden wij op een eenzame plaats, en werden op het zand der zee gemonsterd. Onder ons bevonden zich mijnh. en mevr. Macey met hun kinderen, alsmede mijnh. en mevr. Pordage, mijnh. Kitten, mijnh. Fisher, en juffrouw Belltott. Er werden slechts veertien mannen, vijftien vrouwen, en zeven kinderen verzameld. Dat was alles wat er overbleef van de Engelschen, die zich den vorigen avond zonder argwaan en gelukkig op het Eiland Zilver-Stapel te rust begeven hadden.

HOOFDSTUK II.

DE GEVANGENIS IN HET WOUD.

Daar stonden wij allen, opeengedrongen op het strand in de brandende zon, van alle zijden door de zeeroovers ingesloten, zoo verloren als er maar een gezelschap van hulpelooze mannen, vrouwen en kinderen van eenig volk ter wereld ooit bijeenverzameld kon zijn. Ik hield mijne gedachten voor mij, maar inwendig geloofde ik niet dat een van onze levens de moeite waard werd geacht om er vijf minuten over te onderhandelen.

De man van wiens wil onze veiligheid of ondergang afhing was de Rooverkapitein. Al onze blikken waren instinctmatig op hem gevestigd, met uitzondering van die der arme kinderen die te verschrikt om te schreien, hunne gezichtjes achter de kleederen hunner moeders verborgen. De bevelhebber die al de schurken rondom ons in bedwang hield, was naar den schijn te oordeelen, de allerlaatste man die ik uitgekozen zou hebben als geschikt om gezag uit te oefenen over welke verzameling van men-

schen ook ter wereld, goede of slechte. Naar landaard was hij een Portugees en als zijn volk van hem sprak noemde het hem in het algemeen de „Don”. Hij was een klein, bedrijvig, scherp geteekend man met een apengezicht, gekleed met de schitterendste kleuren en de fraaiste kleederen die ik ooit zag: zijn driekantige steek stond bevallig op een oor. Zijn jaspanden waren gesteven en staken uit als de panden van de Dandies in de Maliebaan te Londen. Als er op het eiland een bal was zag ik op het kleed van geen der dames zulke kanten als ik aan zijn das en manchetten zag. Rond zijn hals droeg hij een zwaren gouden ketting waaraan een diamanten kruis hing. Zijne magere gespierde bruine vingers waren met ringen bedekt. Over zijne schouders, droeg hij een soort van sjerp van scharlaken, laken met kralen en kleine vederen geborduurd, die aan de voorzijde tot over zijn middel reikte en waarin aan de onderzijde vier pistolen zaten, aan elke zijde twee voor de hand liggende.

Zijn gelaat was enkel vel en been en een zijner verkurkte kaken droeg een blauw litteken dat er dwars overheen liep en zijn gelaat zoodanig optrok, dat aan die zijde zijne schitterende witte tanden zichtbaar werden. Ik zag nooit een leelijker, gemeener, zwakker menschaap en toch was er niemand van de geheele equipage van af de stuurman tot de kajuitsjongen die hem niet gehoorzaamde alsof hij de machtigste monarch van de wereld geweest ware. Wat de Sambo's aangaat, bijzonder die kwalijk gezinde schurk Christiaan George King er onder begrepen, zij kwamen nooit in zijne nabijheid, zonder dat zij er behoefte aan schenen te gevoelen om voor hem op den grond te rollen, ten einde zich de eer waardig te maken dat hij een van zijne dansmeesters voetjes op hunne zwarte stierenlichamen zette.

Daar stond die kerel, terwijl wij naar hem keken met zijn handen in zijn zak een sigaar te rooken. Zijn stuurman (de eenoogige Engelschman) stond naast hem. Een groote onbehouwen kerel, die den Kapitein wel met pistolen en al had kunnen opeten en dan nog naar meer vragen. De Don zelf scheen niet, hoewel ik maar een onwetend man ben, toe iemand te zijn die in elke taal naar welgevallen kon spreken. Ik verklaar dat het Engelsch hem van de lippen rolde alsof hij geboren Engelschman ware, terwijl hij natuurlijk de vrijheid nam om de woorden op eene vreemde manier maar half uit te spreken.

„Nu kapitein,” zeide de groote stuurman, terwijl hij zijne oogen over ons liet weiden als waren wij een kudde rundvee, „daar zijn ze allemaal. Wat moeten wij met hen doen?”

„Zijn zij allen van het eiland?” zeide de Rooverkapitein.

„Allen die in leven zijn,” zeide de stuurman.

„Goed, zeer goed,” zegt de Kapitein.

„Nu, reus Goliath, wat papier, een pen en den inktkoker.”

Die zaken werden onmiddellijk gebracht.

„Iets om op te schrijven,” beval de Rooverkapitein. „Wablief. Hé? Waarom niet een breede negerrug?” Hij wees met de punt van zijn sigaar naar een van de Sambo's, de man werd voortgestooten en op zijn knieën geworpen met een gebogen rug. De Rooverkapitein legde het papier op 's mans rug, doopte zijn pen in den inkt — doch plotseling wendde hij zijn stompneus met een blik van afkeer om, nam het papier weer weg, kreeg uit zijn zak een fijne kamerijksche zakdoek met kant omzoomd, rook aan het reukwater dat er op was, en legde den zakdoek voorzichtig op den rug van den Sambo.

„Een tafel van een negerrug als de zon er op schijnt zoo dicht onder den neus, bah — Reus Goliath, bah, bah,” zeide de Rooverkapitein, terwijl hij het papier op den zakdoek legde met een gebaar van grooten afkeer.

Hij begon dadelijk te schrijven, dit van tijd tot tijd stakende om met zich zelve te overwegen, en eens hield hij op, waarschijnlijk om ons te tellen zooals wij daar voor hem stonden, aan den schurk te denken en te weten dat hij kon schrijven en ik nog niet eens een vleeschhaakje kon teekenen al had ik er mijn leven door kunnen redden! Toen hij gedaan had gaf hij aan een van zijne manschappen een teeken om den welriekenden zakdoek van den rug der Sambo weg te nemen en gaf dien verlof om die voor zijn moeite te houden. Toen kwam hij, het beschreven papier in zijn hand houdende, een paar stappen nader bij ons en zeide met een grijns en eene spotachtige buiging, die mijne vingers deed jeuken uit behoefte om kennis met hem te maken:

„Ik heb de eer mij tot de dames te richten. Volgens mijne rekening zijn er in 't geheel vijftien dames. Behoort een uwer aan den hoofd-officier van de sloep?”

Er was eene tijdelijke stilte.

„Gij antwoordt mij niet,” zeide de Rooverkapitein, „en ik sta er op antwoord te ontvangen. Zie eens hier, vrouwlui.” Hij trok een zijner vier pistolen uit zijn vroolijk gekleurde sjerp, en liep op Tom Packer toe, die toevallig van al de gevangen mannen het naast bij hem stond. „Dat is een pistool en het is geladen. Ik plaats met mijn rechterhand den loop van het pistool op het hoofd van dien man en met mijn linkerhand trek ik mijn horloge uit. Ik wacht vijf minuten op antwoord en als ik dat binnen vijf minuten niet heb, jaag ik hem een kogel door zijn hersens. Ik wacht nogmaals vijf minuten en heb ik dan nog geen antwoord, dan gaan zijn buurmans hersens denzelfden weg op en zoo vervolgens, als gij koppig blijft en onze zenuwen sterk zijn tot er geen enkele

van uwe soldaten of zeelieden overblijft. Ik beloof u dat op mijn woord van eer als fatsoenlijk Boekanier. Vraagt aan mijne lieden of ik ooit mijn woord brak."

Hij drukte de pistoolloop tegen het hoofd van Tom Packer en keek op zijn horloge, zoo volkomen bedaard in zijne katachtige wreedheid alsof het het koken van een ei gold.

"Als gij denkt dat het beter is niet te antwoorden dames," zeide Tom, "moet gij voor mij niet toegeven."

"t Is mijn beroep mijn leven te wagen, en ik zal het in eene goede zaak verliezen."

"Een dapper man," zeide de Rooverkapitein zachtjes.

"Wel dames zult gij den dapperen man op-offeren?"

"Wij zullen hem redden," zeide mejuffrouw Maryon, "zooals hij er naar streefde ons te redden. Ik behoor den Kapitein van de sloep. Ik ben zijne zuster." Zij hield op en fluisterde angstig mevrouw Macey in, "maak u toch niet bekend zooals ik gedaan heb, gij hebt kinderen."

"Goed," zeide de Rooverkapitein, "het antwoord is gegeven en de dappere man mag zijne hersens in zijn hoofd houden." Hij stak zijn horloge en de pistool weer in hunne plaatsen, en deed twee of drie trekken aan zijn sigaar om die aan te houden, toen overhandigde hij het papier waarop hij geschreven had en een pen met inkt aan mejuffrouw Maryon.

"Lees dat na," zeide hij, "en onderteeken het voor u en de vrouwen en kinderen die met u zijn."

Toen hij deze woorden zeide draaide hij vlug op zijn hielen om en begon hij fluisterend met reus Goliath, den grooten Engelschen stuurman, te spreken, waarover hij sprak kon ik natuurlijk niet hooren; maar ik merkte op dat hij herhaaldelijk rechtuit op het binnenland wees.

"Davis," zeide mejuffrouw Maryon, "zie dat eens."

Zij ging haar zuster voorbij terwijl zij sprak en hield mij het papier dat de Rooverkapitein haar gegeven had onder de oogen, dewijl mijn gebode armen mij niet veroorloofden het zelf aan te nemen. Nooit zal ik tot in mijn stervensuur de schaamte vergeten, die ik gevoelde, toen ik genoodzaakt was mejuffrouw Maryon mede te deelen dat ik er geen woord van lezen kon.

"Er zijn betere mannen dan ik, mejuffrouw," zeide ik met een gebroken hart, "die het kunnen lezen en aanraden wat het beste is."

"Niemand beter," antwoordde zij bedaard. "Niemand wiens raad ik gewilliger gehoor zou verleenen. Ik heb genoeg gezien om mij daar zeker van te gevoelen. Luister Davis, terwijl ik het voorlees." Haar bleek gelaat werd

nog bleeker toen zij hare oogen op het papier richtte. Haar stem tot eene fluistering temperende, zoodat de vrouwen en kinderen in onze nabijheid haar niet konden hooren, las zij mij de volgende regels voor.

"Aan de Kapiteins van Engelsche oorlogsschepen en aan de bevelhebbers op vaartuigen van andere natiën, die in de Karaibische zee kruisen.

"De edele metalen en juweelen die op het Engelsche eiland Zilver-Stapel geborgen waren, zijn in het bezit van de Boekaniers ter zee.

"De vrouwen en kinderen van het eiland Zilver-Stapel, ten getale van twee en twintig, zijn in het bezit van de Boekaniers te lande.

"Zij zullen verder het land ingevoerd worden, tegelijk met veertien gevangenen (wier levens wegens bijzondere redenen door de Boekaniers gespaard worden) naar eene plaats van opsluiting, die voor vreemden ongenaakbaar is.

"Zij zullen daar gehouden worden tot een bepaalden dag, door de Boekaniers ter zee en te lande onderling vooraf nader overeen te komen.

"Indien gedurende dien tijd, geene tijding van het ter zee dienende gedeelte, de Boekaniers te lande bereikt, zal het er voor gehouden worden, dat de expeditie die het zilver en de juweelen begeleidt, eene sterkere macht heeft ontmoet, in een slag gewikkeld en geslagen is geworden, dat de schat zijne tegenwoordige eigenaars is afgenomen en de Boekaniers die haar bewaakten gevangen zijn genomen; opdat met hen volgens de wet mede zou worden gehandeld.

"De afwezigheid van de verwachtte tijding op den bestemden tijd, zal op die wijze worden uitgelegd en zal door de Boekaniers te lande als de aanleidende oorzaak beschouwd worden om represailles te nemen wegens het verlies en de schade door hunne krijgsmakkers ter zee geleden. Het leven van de vrouwen en kinderen van het eiland Zilver-Stapel is geheel en beslist aan hunne genade overgeleverd en is verbeurd, indien de schat ontnomen, en aan de mannen die in het bezit er van waren eenig letsel overkomen is.

"Dat papier zal gespijkerd worden aan het deksel van de grootste kist die op het eiland gevonden is. Elk officier die de kans van den oorlog binnen den afstand brengt dat hij het lezen kan, wordt gewaarschuwd een oogenblik te verwijlen en er over na te denken alvorens zijn gedrag het doodvonnis teekent van de vrouwen en kinderen eener Engelsche Kolonie.

"Geteekend onder de „Zwarte vlag."

Pedro Mendez.

Commandant van de Boekaniers en Chef van de wacht over de Engelsche gevangenen."

„De hierboven geschreven verklaring, is voor zooverre het den toestand betreft, waarin wij nu geplaatst zijn, waar en kan men er als zoodanig op vertrouwen.

„Geteekend namens de gevangen vrouwen en kinderen van het eiland Zilver-Stapel.”

„Onder dien laatsten regel,” zeide mejuffrouw Maryon, die aanwijzende, „is eene open ruimte, waar men verwacht dat ik mijne naamteekening zal plaatsen.”

„En wel binnen vijf minuten,” voegde de Rooverkapitein er bij, die tersluiks dicht bij ons gekomen was, „of dezelfde dingen zullen gebeuren, die ik zoo straks de eer had uiteen te zetten.”

Hij trok nogmaals zijn horloge en pistool; maar nu was het mijn hoofd waartegen hij den loop drukte.

„Toen Tom Packer voor zich zelf sprak een oogenblik geleden, zeide ik wel zoo goed te zijn het te beschouwen alsof hij voor mij sprak.”

„Nog een dapper man,” zeide de Kaperkapitein met zijn apengegrijs. „Moet ik mijn pistool dezen keer afschieten of moet ik het weer wegbergen als de vorige maal.”

Mejuffrouw Maryon scheen hem niet te hooren. Hare vriendelijke oogen rustten voor een oogenblik op mijn gelaat en vervolgens opwaarts naar den schoonen Hemel boven ons blikkende, zeide zij, „of ik teeken of niet zijn wij toch in Gods hand en de toekomst die Zijne wijsheid ons beschoren heeft zal er niet te minder om komen.”

Met deze woorden legde zij het papier op mijne borst, teekende het en gaf het den Rooverkapitein terug.

„Dit is ons geheim, Davis,” fluisterde zij, „laat ons de vreeselijke wetenschap er van voor ons zelf houden zolang als wij kunnen.”

Ik heb nog eene zonderlinge belijdenis te doen. — Ik kan nauwelijks verwachten dat iemand mij gelooven zal als ik de omstandigheid vermeld — maar het is niet minder de volle waarheid — dat ik zelfs te midden van dien verschrikkelijken toestand voor eenige oogenblikken een gevoel van geluk gewaar werd, terwijl mejuffrouw Maryon het papier op mijn borst hield en hare lippen mij openbaarden dat er een geheim tusschen ons was, dat wij samen hadden te bewaren.

De Rooverkapitein bracht het papier dadelijk aan zijn stuurman.

„Ga naar het eiland terug,” zeide hij, „en spijker dat met eigen hand op het deksel van de grootste kist.”

„Er is geen reden om het inschepen van den schat te overhaasten omdat er niemand op het eiland is, die teekens kan geven om de aandacht van uit zee er op te vestigen, daar heb ik voor gezorgd en ik heb ook gezorgd voor het geval dat Engelsche of andere kruisers na-

derhand in uw vaarwater komen. Hier zijn uw orders om onder zeil te gaan,” (hij nam ze terwijl hij sprak uit zijn zak.) „Uwe aanwijzingen voor de beschikking over den schat en de vaststelling van den dag en de plaats wanneer en waar gij mij en de gevangenen kunt weer vinden. Ik heb het mijne gedaan, ga nu en doe gij het uwe.”

Toen ik de duidelijkheid hoorde waarmede hij zijne bevelen gaf en wist wat het duivelse plan was dat hij uitgevonden had om de herneming van den schat te beletten, zelfs als het onze schepen gelukte om de zeeroovers op zee te ontmoeten en gevangen te nemen en mij zijn blik en aanspraak herinnerde, toen hij mij en Tom Packer zijn pistool tegen het hoofd drukte, begon ik te begrijpen hoe het kwam, dat die kleine, zwakke, magere spin de eerste plaats had ingenomen en zich daarop gehandhaafd, onder die schurken om zich heen.

De stuurman trok af met zijne orders zeewaarts.

Voor hij daar was ontbood de Rooverkapitein een ander van de bemanning bij zich, en sprak eenige woorden in zijne eigene en eenige woorden in eene andere vreemde taal. Ik giste wat hij bedoelde toen ik dertig roovers zag afzonderen en in een kring om ons heen scharen.

De overigen trokken met den stuurman af. Op dezelfde wijze werden de Sambo's daarna verdeeld. Tien, Christiaan George King daaronder begrepen, werden bij ons achtergelaten; en de anderen werden naar de Canoes gezonden.

Toen dit gedaan was keek de Rooverkapitein op zijn horloge, wees naar eenige boomen die op een mijl afstand stonden en het land omringden dat zich van het strand af verhief en zeide tot een Amerikaan die onder de Roovers stond en de plaats van tweeden stuurman scheen te bekleeden: „Binnen twee uren” en ging toen plotseling heen met een zijner mannen achter zich naar eenige bagage die op het strand opgestapeld lag.

Wij marcheerden allen tegelijk af naar eene schaduwwijke plaats onder de boomen en het werd ons veroorloofd in de koelte te gaan zitten met onze wacht om ons heen. Mij door hetgeen ik zag en wat ik wist uit het papier dat door mejuffrouw Maryon onderteekend was overtuigd houdende, dat wij op het punt stonden een groote reis te ondernemen, beschouwde ik nauwkeurig mijne medegevangenen om na te gaan in hoeverre zij bestand waren tegen lichamelijk lijden en vermoeienis, zonder nog te spreken van geestelijk lijden daarenboven. Met allen mogelijken eerbied voor ambtelijke personen, moet ik toch verklaren dat de heer Commissaris Pordage mij trof als buiten alle vergelijking het hulpelooste individu onder ons

ongelukkig gezelschap. De vrees die hem overmeesterd, het gevaar dat hij ondergaan had, de verwarring van zich zoo plotseling ontruikt te zien uit zijne veilige Gouvernementskring, hadden zijn ongelukkig brein evenveel in de war gebracht als zijn diplomatische rok.

Hij was volkomen schadeloos en rustig; maar zoo volkomen ijl in het hoofd dat elkeen dat kon opmerken die zijn verbijsterde oogen zag of zijn verwarde taal aanhoorde. Ik stelde hem met een paar woorden over onzen ellendigen toestand op de proef met de gedachte dat als eenig onderwerp een sprankje van verstand moest opwekken het dit moest zijn.

„Gij moet in aanmerking nemen,” zeide mijnheer Pordage terwijl hij naar de verscheurde flarden van zijn diplomatischen rok in plaats van naar mij keek, „dat ik van onzen toestand geen kennis kan nemen. Geen Memorandum is opgemaakt, geen rapport in verband daarmede is mij aangeboden. Ik kan die met geene mogelijkheid erkennen voor de noodige minuten, memorandums en rapporten mij langs den gewonen ambtelijken weg zijn aangeboden. Als onze ongelukkige toestand zich op het papier aan mij voorstelt zal ik dien onder de aandacht van de Regeering brengen en de Regeering zal die ter zijner tijd weder onder mijne aandacht brengen en dan zal ik er iets over te zeggen weten, maar geen minuut vroeger — beste vriend — geen minuut vroeger.”

Terwijl ik spreek van de verstrooidheid van gedachten van mijnheer Pordage schiet het mij te binnen dat ik nog een paar woorden moet zeggen over het veel ernstiger geval van Sergeant Drooce. De sabelhouw over zijn hoofd gevoegd bij de hitte van het klimaat had hem naar alle waarschijnlijkheid razend dol gemaakt. Behalve het gevaar dat hem van de zijde der zeeroovers dreigde als hij uitbrak, bestond er nog gevaar voor de vrouwen en kinderen door hem onder hen te vertrouwen. Een ongeluk dat in onze gevangenschap onmogelijk te vermijden was. Door eene wijze beschikking evenwel zooals mij bij onderzoek bleek, had Tom Packer, die zijn leven gered had, eene macht over hem die geen onzer bezat. Een flauwe herinnering van de wijze waarop hij hem voor den dood bewaard had, scheen nog in een hoekje van zijn geheugen te zijn overgebleven.

Als hij ooit maar even deed blijken dat hij van plan was uit te breken, dan keek Tom hem aan en maakte met zijn hand en arm de beweging of hij links en rechts hoven uitdeelde op welke wijze hij de Sergeant gered had. Als Drooce dat zag drong hij zich sterk tegen Tom aan en werd hij stil. Wij (namelijk Packer en ik) legden het te zamen zoo aan, dat wat er ook gebeurde hij altijd in de buurt van Drooce bleef, hoe ver wij ook moesten gaan alvorens

wij de plaats onzer gevangenis bereikten. De overige onzer manschappen namelijk mijnheer Macey, mijnheer Fischer, twee van mijn makkers van de mariniers en vijf van het scheepsvolk van de sloep, bevonden zich, als om balsem in onze bijtende wonden te druipen, in behoorlijke gezondheid en niet half zoo terneergeslagen door het verleden en tegenwoordige en toekomstige onrust als men zich maar kan voorstellen. — Wat in het bijzonder de zeelui aangaat, zou niemand die hunne vroolijke bruine gezichten aanzag, zich verbeeld hebben dat zij gevangenen waren en dat hun leven in gevaar verkeerde. Zij zaten te zamen hun pruimpje te kauwen en keken welgemoed naar de zee als een troep lieden die met verlof waren en op het strand uitrustten. „Neem het licht op soldaat,” zei een van de zes die zag dat ik naar hem keek, „en als dat niet lukt neem het dan zoo licht op als ge kunt.” Ik dacht op dat oogenblik dat menig geleerde man mij een minder verstandigen raad kon hebben gegeven al werd die mij maar door een bootsmansmaat aangeboden. Eene beweging onder de zeeroovers trok mijn aandacht naar het strand beneden ons en ik zag hun kapitein onze rustplaats naderen terwijl hij zijne fraaie kleederen met reiskleederen verwisseld had.

Zijn terugkomst was voor ons een onmisbaar teeken van voorbereiding tot een langdurige reis. Kort na zijn komst kwamen drie Indianen die drie geladen muilezels begeleidden, op hen volgden na eenige minuten twee der Sambo's, die tusschen beiden een koperen ketel met vleesch en soep droegen. Nadat de zeeroovers hun aandeel gekregen hadden, werd die ketel voor ons nedergezet met eenige houten nappen die er op dreeven om er het voedsel uit te schepjen. Toen de Kapitein zag dat wij aarzelden om het aan te raken beval hij ons aan niet zoo kieskeurig te zijn want dat het vleesch was uit onzen eigen voorraad van het eiland en het laatste dat wij in langen tijd zouden nuttigen. De matrozen bewezen zonder er veel woorden den hals over te breken hun bereidwilligheid om dien raad te volgen in zich zelven mompelende dat goed vleesch een goed ding was al had de duivel het ook gekookt. Toen de Kapitein zag dat wij allen bereid waren het voedsel te nemen, gaf hij bevel dat de koorden, waarmede de handen der mannen gebonden waren, los te maken, opdat zij zich zelven konden bedienen. Nadat wij de vrouwen en kinderen geholpen hadden, deden wij den aanval. Het was een goed maal, hoewel ik moet bekennen dat ik niet veel eetlust had. Jack, om zijn eigen woorden te gebruiken; nam eene dubbele portie. De vroolijke gezichten van de zeelui werden een heel eind langer toen zij het in de gaten kregen, dat er voor drinken na den maaltijd

niets dan eenvoudig water te bekomen was. Een van hen, een dikke vent, Short genaamd, ging zoo ver van te zeggen dat bij de wending die de zaken schenen genomen te hebben hij zijn testament zou willen maken vóór wij afreidsen; want het einde van zijn grog en het einde van zijn leven waren twee gebeurtenissen die ontegenzeggelijk elkander spoedig moesten opvolgen.

Toen wij klaar waren, werd ons bevolen op te staan. De zeeroovers naderden mij en de andere manschappen om onze armen weder te binden; maar de Kapitein hield ze tegen. „Neen,” zeide hij, „wij moeten vlug voorwaarts gaan en zij zullen dat beter doen als hunne armen vrij zijn. Nu, gevangenen,” zeide hij zich tot ons richtende, „ik wil geene vertraging op weg hebben. Ik heb u goed voedsel gegeven en ge hebt geene verontschuldiging om niet vlug aan te stappen jullie allemaal, vrouwen en kinderen niet uitgezonderd. Gij mannen zijt zonder wapens en zonder mondvoorraad en gij kent niets van het land waardoor gij reizen zult. Als gij dol genoeg zijt om dien hulpeloozen toestand om op marsch eene poging tot ontsnapping te beproeven, wordt gij neergeschoten zoo zeker als ik hier sta en als de kogel mist sterft gij in de ongebaande eindeloze bosschen van den honger.”

Nadat hij ons met deze woorden had toegesproken, wendde hij zich weder tot zijne manschappen. Ik vroeg mij zelve af, zooals ik dit reeds tweemaal gedaan had, wat die bijzondere redenen mochten zijn, zooals hij in het geschreven papier vermeld had, die de Kapitein er toe bewogen het leven van de mannelijke gevangenen te sparen. Ik hoopte er nu achter te zullen komen — maar werd teleurgesteld.

„Terwijl het landschap het ons veroorloofd,” ging hij voort zich tot zijn scheepsvolk wendende, „zullen wij in een carré marcheeren en de gevangenen in ons midden nemen. Of het man, vrouw of kind is, schiet elk een neer die poogt te ontsnappen op straffe van zelf doodgeschoten te worden als de kogel mist.”

„Plaatst de Indianen en de muilezels in het front en daarachter de Sambo's, Stel de gevangenen bij elkander op. Tel zeven mannen af om voor hen te loopen en zeven voor elke zijde. De overige negen zijn voor de achterhoede. Een vierde muilezel is voor mij als ik vermoeid wordt en dan nog een Indiaan om mijn gitaar te dragen.”

Zijn gitaar. Er aan te denken dat die moorddadige dief liefde zou koesteren voor welluidende tonen en er behoefte aan zou gevoelen om die op een tocht als de onze aan te kweken. Ik kon mijne oogen nauwelijks gelooven, toen ik de gitaar te voorschijn zag komen in een nette groene kast met het zinnebeeld van de zeeroovers er op, een schedel

waaronder de gekruiste dijbeenderen, en de Voorletters van den Zeerooverkapitein in witte verf.

„Ik kan veel verdragen,” fluisterde Tom Packer mij toe boosachtig naar de gitaar kijkende, „maar de duivel hale mij als het geen streek te meer is om gevangengenomen te worden door een kerel als deze.”

De Rooverkapitein steekt een andere sigaar op. „Marsch,” zegt hij met een schreeuw als een kat en een zwaai met zijn degen op de wijze zooals een tooneelspeler dat doet aan het hoofd van een nagebootst leger.

Wij trokken allen af, de groep boomen aan de rechter hand latende, onbekend waarheen, een onbekend lijden, een onbekend lot te gemoet. Het land dat voor ons lag was woest en open zonder beschutting of woningen. Hier en daar dwaalde er eenig vee en een paar verspreide Indianen doorheen. Ginds in de verte, zoo ver als wij zien konden, teekenden zich bergen en bosschen af. Boven ons was de onmeedoogende zon in een hemel te helder blauw om er in te zien. Achter ons de kalme bruisende oceaan met het dierbare eiland, het huis dat de vrouwen en kinderen verloren hadden en dat op een afstand als een kleine groene tuin uit de zee opdoemde.

Na een half uur gaans begonnen wij in de vlakte af te dalen en de laatste weerschijs van het eiland Zilver-Stapel verdween uit onze oogen.

De regel op marsch, zooals wij gevangenen die onder ons handhaafden, en die met eenige noodige afwisseling gedurende de volgende drie dagen werd in acht genomen is wel waard om er eenige beschrijving van te geven alvorens ik mij met andere zaken bezighoud en het vergeet.

Ik zelf en de matroos die ik onder den naam van Short vermeld heb, leidde de marsch, na ons kwamen mejuffrouw Maryon en mijnheer en mevrouw Macey. Zij werden gevolgd door twee van mijn makkers van de Mariniers met mevrouw Pordage, Belltott en twee van de sterkste dames om een oogje op hen te houden. Mijnheer Fisher, de scheepsjongen en de drie overige mannen van de equipage van de sloep met de rest van de vrouwen en kinderen kwamen daarna; Tom Packer, die zorg droeg voor Sergeant Drooce, voerde de achterhoede aan. Zoo lang wij vlug genoeg vooruitkwamen legden de zeeroovers geen neiging aan den dag om in die regeling tusschenbeide te komen. Maar zoodra vertoonden zich geene teekenen van vertraging en God weet dat het een zeer zwaar werk was voor een mensch om in de brandende zon te loopen — of de schurken dreigden de zwaksten van ons gezelschap met hunne degenspietsen. De jongste der kinderen gaven het zooals verwacht kon worden, reeds zeer spoedig op, de arme dingen. Short en ik

gaven het voorbeeld door twee hunner op den rug te nemen, hetwelk dadelijk door de overige mannen gevolgd werd. Twee der drie kinderen van mevrouw Macey vielen ons ten deel, terwijl de oudste achter ons reisde op zijn vaders rug. Short hijscht het daaropvolgende in jaren, een meisje, op zijn breede schouders.

Ik zie hem nog alsof het gisteren was met het zweet van zijn dik gezicht afdruipeende en zijn ruwe bakkebaarden, voortwaggelen alsof hij op het dek van een schip was terwijl hij met zijn behendige matrozenvingers van zijn halsdoek een slinger maakte om het kind op zijn rug te steunen. Ik verwacht dat gij met mij trouwen zult mijn lieveling als gij groot wordt, zeide hij op zalvenden schertsenden toon en het arme kind leidde in hare onschuld haar vermoeid hoofd op zijn schouders en beloofde ernstig en trouwhartig dat zij het doen zou. Mij viel een minderen last ten deel. Ik had de jongste van de kinderen, de aardige kleine jongen, reeds vermeld, die sedert zijne geboorte doofstom was. Zijn moeders stem trilde droevig toen zij mij bedankte omdat ik hem opnam en bracht teederlijk zijn kieltje terecht terwijl zij achter mij liep. „Hij is zeer klein en licht voor zijn jaren,” zeide de arme dame tevergeefs beproevende aan haar stem meerdere vastheid te geven. „Hij zal u niet veel moeite veroorzaken, Davis, hij is altijd een zeer geduldig kind geweest van zijn vroegste jeugd af.”

De kleine teedere armpjes van den jongen strengelden zich om mijn hals terwijl zij sprak, en het een of ander scheen het antwoord, dat ik behoefte gevoelde te moeten geven, in mijn keel tegen te houden. Ik ging voort met wat ik vreesde dat den schijn had van een lomp stilzwijgen. Het arme kind dat op mijn rug op zijn eentonige sprakeloze wijze neuriede, neuriede zich ten slotte in slaap. Vaak voelde ik sinds dien tijd in mijne droomen die tengere armpjes weder rond mijn hals, en hoorde ik dien sprakeloozen neuriedenden zang in mijne ooren, al flauwer en flauwer wordende, tot er niets meer van merkbaar was, dan de op- en nedergaande borst, die mij vertelde dat mijn medegevangene zijn leed in den slaap vergeten had.

Wij marcheerden voor zooveel ik gissen kon dien dag ongeveer zeven mijlen, een geringe moeite wat den afstand betreft, maar vreeselijk groot als men de hitte in aanmerking neemt. Onze rustplaats was aan de oevers van een stroom waarover op een kleinen afstand eenige wilde varkens zwommen toen wij aankwamen. Hooger op was hetzelfde uitzicht op bosschen en bergen dat ik reeds beschreven heb, en alles rondom ons heen een volkomen wildernis van bloemen. De struiken, het kreupelhout, de bodem, alles schitterde met heerlijke kleuren in de avondzon. Toen ons halt gecommandeerd werd, hadden de kinderen overal

waar wij ze neerzetten schooten vol bloemen geplukt binnen het bereik hunner handjes. Wij zaten op bloemen, aten op bloemen, sliepen 's nachts op bloemen waarvan een handvol wellicht in de groote wereld te Londen goud waard zou geweest zijn. Het was een moeielijk te beschrijven schouwspel om negers, wilde zeeroovers, afschuwelijk, smerig en woest in den uitersten graad, grimmig neergehurkt te zien op een natuurlijk tapijt van schoonheid zooals men die op schilderijen afgebeeld ziet met aanvallige engeltjes er in dansende.

De muilezels werden afgeladen en aan hun zelve overgelaten om zich naar hartelust in de bloemen te wentelen. Een sierlijke tent werd voor den Kaperkapitein opgeslagen. Voor de deur daarvan vleide hij zich na een goed maal gedaan te hebben in een kwijnende houding neder, met een bloemruiker op de borst en zijn gitaar op de knieën en tokkelde hij de snaren, vreemde liederen zingende met een schelle stem terwijl hij zijn neus verwaand in de lucht stak. Ik was genoodzaakt Short en de matrozen te waarschuwen, of zij zouden ons aller leven in gevaar gebracht hebben door hem openlijk uit te lachen. Wij hadden dezen avond maar een armzalig avondmaal. De zeeroovers hielden den voorraad dien zij van het eiland hadden medegebracht voor hun eigen gebruik, en wij moesten in den ellendigen hongerlijders leefregel van het land met de Indianen en Sambo's deelen. Dit voedsel bestond uit gebraden bruine boonen, en uit dingen die zij Tortillas noemen, daarmede in een eenvoudig Engelsch platte koeken van gemalen maïs aanduidende, die in aarden koekepannen gebakken zijn. Niet alleen dat dit voedsel smakeloos was, maar de morsige manier waarop de Indianen het toebereidden was bepaald walgelijk. Klagen was evenwel nutteloos, want wij konden zelf zien dat er geen ander voedsel voor de gevangenen was medegenomen. Ik hoorde eenig gemor bij de mannen en gemelijkheid bij de kinderen die evenwel spoedig door de moeders werd tot bedaren gebracht. Ik zelf was onverschillig genoeg voor de hoedanigheid van het voedsel, want juist voordat het ons werd gebracht, had ik eene omstandigheid opgemerkt die mijne gedachten meer ernstig bezighield. Een der muilezels was in onze nabijheid afgeladen en ik werd onder de bagage een grooten bundel met bijlen gewaar, ongetwijfeld van het een of andere schip afkomstig. Nadat ik mijn hersens eenigen tijd geplaagd had met het nadenken over het doel waarvoor zij noodig konden zijn, kwam ik tot het besluit dat men ze zou gebruiken om onzen weg door de bosschen te banen, die wij zouden doortrekken; 't was genoeg om iemand onaangenaam te stemmen als men aan de wijze van reizen dacht die de toebereidselen beloofde — als de gevolgtrekking die ik er uit

maakte de juiste was — met het oog op de vrouwen en kinderen reeds afgemat door de eerste dagreis. Het drukte mij zwaar genoeg op het hart, als ik dien nacht te midden der bloemen van tijd tot tijd ontwaakte.

De toebereidselen tot het slapen waren, hoewel wij geen enkel hulpmiddel der beschaving hadden, dank zij de bloemen, eenvoudig en gemakkelijk genoeg. Voor de eerste maal van hun leven lagen vrouwen en kinderen te samen met den hemel tot hun dak en de vriendelijke aarde tot bed. Wij mannen wierpen ons zoo goed en kwaad als het ging rondom hen neder en de zeeroovers die elkander op de wacht aflosten, schaarden zich aan de uiterste buitenzijden. In dat tropisch klimaat en gedurende het heete seizoen was de nacht slechts aangenaam koel. Het murmelen van den stroom en nu en dan een lichte suizing van den wind door de bloemen was het eenige wat wij hoorden. — Gedurende de duisternis, viel het mij in — en ik twijfel er niet aan of dezelfde gedachte hield mijne makkers bezig — dat een aantal vastberaden mannen, die er eene poging toe in het werk stelden nu een schoone kans hadden om te ontsnappen. Wij waren nog genoeg nabij het strand om er zeker van te zijn dat wij niet verdwalen zouden, en de vlakte was bijna zoo effen voor een langen loop als een natuurlijke renbaan. Bij zulke invallen stil te staan was louter tijdverlies en vermoeien van de gedachten, in den toestand waarin wij verkeerden met betrekking tot de vrouwen en kinderen. Zij waren om zoo te zeggen de gijzelaars, die onze onderwerping aan gevangenschap en alle andere harde behandeling die ons mocht worden aangedaan, waarborgde; een uitkomst, die de Zeerooverkapitein ongetwijfeld voorzien had toen hij ons bij de verovering van het eiland allen gevangen nam.

Wij werden om vier uur 's morgens gewekt om de reis voort te zetten voor de hitte haar toppunt bereikte, onze marsch op gisteren in de gloeiende zon werd alleen ondernomen met de bedoeling om ons zoo spoedig mogelijk van het strand te verwijderen en ons zonder eenig verwijl aan alle mogelijke hulp in dat kwartier te onttrekken. Wij trokken den stroom wadende door, die tot ons middel reikte, met uitzondering der kinderen die op onze schouders zaten. Even voor den middag hielden wij halt onder twee ontzaglijk groote wilde katoenboomen omstreeks een halve mijl van een beekje verwijderd, dat waarschijnlijk in de dezen morgen door ons doorwaden stroom uitliep. Laat in den namiddag waren wij weder op de been, en kampeerden wij gedurende den nacht in drie verlaten hutten van klei en palen gebouwd. Daar waren ook de overblijfsels van eene omheining, oorspronkelijk voor vee bestemd en ook een oude welput, waaruit wij onzen voorraad water haalden.

Het grootste gedeelte der vrouwen was dezen nacht zeer vermoeid en droefgeestig; maar mejuffrouw Maryon deed wonderen om hen op te vroolijken. Op den derden morgen bereikten wij den rand van een berg, onzen watervoorraad uit den welput medevoerende. Wij mannelijke gevangenen hadden ons volle aandeel in den last. Die dagmarsch was de zwaarste die ik mij herinner ooit gemaakt te hebben zoo wat onzen eigen last betrof als wat de tocht bergwaarts en de noodzakelijkheid aanging om de zwakkere leden van ons gezelschap te helpen. Tegen den avond hielden wij aan den rand van een bosch stil nadat wij op het midden van den dag weer gerust hadden. Het was een droevig, neerdrukkend, pijnlijk gezicht als men het oog sloeg op dien machtigen muur van boomen die zich voor ons en aan beide zijden eindeloos onafgebroken uitstrekten. Gedurende den nacht hoorden wij, hoewel er geen wind was, diepe, klagende zuisende geluiden, die zich bij tusschenpoozen in de groote diepte der wildernis van bladeren deden hooren en nu en dan werden de slapers opgeschrikt door verwijderd gekraak in de diepte der bosschen, de dootsklok van vallende boomen.

Wij hielden vuren aan om de wilde dieren, die in de duisternis rondom ons dwaalden, op een afstand te houden, en het schitterende roode licht, en de dikke dwarrelende rook, vertoonden en verborg beurtelings op eene vreemde, verraderlijke en spookachtige wijze het gezicht op het bosch. De kinderen sidderden van vrees, zelfs de Kaperkapitein vergat voor het eerst zijn eeuwige gitaar te tokkelen.

Toen wij 's morgens vóór den marsch appél hielden, verwachtte ik de bijlen uitgepakt te zien. Tot mijne verwondering werden zij niet aangeroerd. De Indianen trokken hunne lange kapmessen (in de landtaal machetes genoemd) begaven zich naar eene plaats tusschen de boomen waar ik geen teeken van een pad kon zien en begonnen te hakken in de kreupelbosschen en struiken, wilde wijnranken en slingerplanten, die in fantastische vormen van de hooge takken dooreengestrengeld afhingen. Nadat zij een paar dozijn meters aldus gebaand hadden, kwamen zij weder naar ons terug met een groot geschreeuw en hunne ondeugende wittetanden toonende, waarna zij de mullezens de halsters en verder tuig weder aandeden. De Kaperkapitein nam, voor wij ons in beweging stelden, een zakkompas uit zijn zak, keek er eenigen tijd nauwkeurig op, haalde zijn schouders op en schreeuwde op zijn gewone manier: „Marsch.” Wij traden het bosch in, elke kans op ontsnapping en de laatste hoop om ooit weer in de verblijven der menschheid en beschaving terug te keeren, achterlatende.

Op dat tijdstip waren wij voor zoover we dat schatten, nagenoeg dertig mijlen in het bin-

nenland gedrongen. Onze marschorde was nu noodzakelijk eenigszins gewijzigd. Wij volgden elkander op ééne lange rij evenwel als te voren in de voor en achterhoede door de Indianen, de Sambo's en de zeeroovers ingesloten. Hoewel niemand onzer een flauw spoor van eenig pad kon zien, was het duidelijk dat onze gidsen wisten waar zij gingen, want uitgezonderd door de struiken en wilde wijnranken werden wij door geen hinderpaal ooit opgehouden en die kapten zij nog met hunne kapmessen weg. Nu marcheerden wij onder groote takken door die elkander als een gewelf hoog boven onze hoofden ontmoetten, dan waren de bogen zoo laag dat wij moesten bukken om er onder door te gaan, dan weder slingerden wij ons langs tusschen machtige boomstammen door wier knoestige wortels zich ver boven den grond ineensstrengelden terwijl klimplanten in vollen bloei bij honderden van hunne hoge takken neerhingen. De grootte der bladeren en de tallooze menigte van boomen beletten het zonlicht door te dringen en veroorzaakten eene plechtige duisternis waarin het pijnlijk en hopeloos was zich te bewegen. Uren gingen er voorbij zonder dat wij een ander geluid hoorden dan het ake-
lig geritsel van onze voeten op den met bladeren bedekten grond.

Op andere oogenblikken weder kakelden en schreeuwden geheele troepen van papegaaien, gevederd met alle kleuren van den regenboog, ons tegen, en optochten van apen, vijftig of zestig tegelijk, volgden onzen voortgang in de bogen boven ons hoofd, terwijl zij door het dicht gebladert gingen met het geluid gelijk aan het ruischen van een aanhoudenden wind. Nu en dan werden de kinderen opgeschrikt door drie voet lange dieren, die op hagedissen geleken, de boomstammen opkruipende als wij hen voorbijgingen. Meer dan eens werden wij door zwermen sprinkhanen gekweld, die door de apen boven in de boomen uit hunne hollen waren opgeschrikt. Vijf dagen lang marcheerden wij onafgebroken door dit droevig bosch revier, terwijl wij slechts bij drie gelegenheden gedurende al dien tijd een enkel schijntje van den hemel boven ons konden waarnemen. De afstand dien wij dagelijks aflegden scheen geregeld te worden naar de ligging van de bronnen en stroomen in het woud, die bij de Indianen bekend was. Soms lagen de bronnen en stroomen dicht bij elkander, en dan was ons dagwerk kort, soms waren zij ver van elkander verwijderd en dan waren onze marschen lang en vermoeiend. Zoo vaak wij voor den nacht kampeerden verdwenen twee Indianen door twee Sambo's gevolgd, en kwamen zij na korter of langer tijd terug met door hen gehaald water. Tegen het einde van de reis had afgematheid het zwakste gedeelte van ons gezelschap zoodanig overweldigd, dat niets meer indruk op

hen maakte, zij gingen zonder rechts of links te kijken, zij aten hun armzalig maal en legden zich te slapen met een stille wanhoop die aandoenlijk was. De heer Pordage bromde nu niet meer, Sergeant Drooce was zoo rustig en gezeggelijk dat Tom Packer het nu ten slotte zeer gemakkelijk met hem had. Degene onder ons die nog praatten hadden de gewoonte aangenomen om hun stem tot een fluistering te verzachten. De scherts van Short kwijnde en bleef ten slotte geheel achterwege; de stem van mejuffrouw Maryon, vriendelijk en teeder als altijd, begon hare helderheid te verliezen en als de arme kinderen vermoeid waren en schreiden stortten zij in stilte tranen als oude menschen. Het scheen alsof de duisternis en de stilte dier eindelooze wouden hun schaduw over onzen geest geworpen had en droefheid in onze harten ingeslopen was.

Op den zesden dag zagen wij het gezegende zonlicht voor ons op den grond schijnen. Hoewel gevangenen rees er een gevoel van vrijheid in ons op, toen wij weder in het licht voortliepen en weder zonder eenige stoornis in de heldere blauwe hemel boven ons konden zien, waarvan geen schepsel een ander den toegang kan weren als de tijd om derwaarts op te stijgen gekomen is. Een wending in het pad bracht ons plotseling voor een Indiaansch dorp. Eene ellendige plaats uit eene rij hutten bestaande, die van palen gebouwd waren en waartusschen de openingen met klei waren dichtgestopt terwijl de daken op eene ruwe wijze met palmbladeren gedekt waren. De Wilden die in de rondte neergehurkt zaten sprongen van schrik op toen zij ons zagen aankomen. Maar toen zij de Indianen aan ons hoofd zagen vatten zij weder moed en begonnen zij te kakelen en te schreeuwen evenals de papegaaien die wij in het bosch hadden achtergelaten, onze gidsen antwoordden in hun brabbeltaal; eenige magere half wilde honden blaften en huilden onophoudelijk. De zeeroovers losten hunne geweren en laadden ze opnieuw om zeker te zijn dat hun kruis gedurende den tocht door het woud niet vochtig was geworden. Zij hadden nu geene geweren noodig. Het leven en het licht en de verwarring na de stille duisternis en de discipline waaraan wij gedurende vijf dagen waren onderworpen geweest, verbijsterden ons allen zóó, dat het voor ons eene verademing was op den grond neder te zitten en de wacht het uitzicht rondom ons te doen afsluiten.

„Davis! zijn wij aan het einde van onze marsch?” zeide mejuffrouw Maryon mijn arm aanrakende.

De andere vrouwen keken mij bezorgd aan toen zij mij de vraag deed. Ik ging opstaan en zag dat de Zeerooverkapitein zich met de Indianen van het dorp onderhield. Terwijl hij sprak maakte hij met zijne hand op zijne ge-

wone vreemdsoortige manier heftige gebaren. Nu eens wees hij in de richting waar het bosch aan de overzijde weder begon, dan weder bracht hij beide handen aan zijn mond alsof hij versche voorraad van levensmiddelen verlangde. Mijne oogen richtten zich daarna op de muilezels en ik zag dat niemand aanstalten maakte om de bagage af te laden. Niemand wendde zich tot den bundel bijlen die reeds zoo lang en zoo zwaar op mijn gemoed drukte en waarvan het geheim mij inwendig kwelde. Ik maakte de gevolgtrekking dat wij nog niet aan het einde van onze reis waren. Ik deelde mijne meening aan mejuffrouw Maryon mede.

Met mijne hulp stond zij op, zag om zich heen en maakte de zeer juiste opmerking, dat al de hutten te zamen niet voldoende waren om ons te bevatten. Tevens toonde ik haar aan dat de muilezel waarop de Zeerooverkapitein gereden had van zijn zadel verlost was, en juist naar een grasperk geleid werd, dat achter een der hutten gelegen was.

„Dat heeft den schijn alsof wij niet veel verder zullen gaan,” zeide ik.

„Goddank als het zoo is ter wille der arme kinderen,” zeide mejuffrouw Maryon. „Davis verbeeld u dat er iets gebeurde dat ons kans op ontsnapping gaf? Denkt gij dat wij ooit den weg naar zee zouden kunnen terugvinden?”

„Geen ziertje hoop om terug te kunnen keeren. Mejuffrouw als de zeeroovers ons op dit oogenblik de vrijheid gaven om te gaan, zouden die ongebaande bosschen ons voor altijd gevangen houden.”

„’t Is maar al te waar, ’t is maar al te waar,” zeide zij en zweeg toen.

Een half uur later moesten wij ons weder in beweging stellen en gingen wij van het dorp weg, (zooals ik verondersteld had dat gebeuren zou) en weer het bosch in. Hoewel er nu op verre na niet zooveel kreupelhout weg te hakken viel als bij de overige gelegenheden, werden wij toch door minstens een dozijn Indianen vergezeld, die ons volgens mijne beschouwing alleen volgden omdat zij niets anders te doen hadden en uit nieuwsgierigheid. Wij hadden volgens mijne berekening omstreeks een uur afgelegd en ik sleepte mij voort met het doofstomme jongetje op mijn rug, zooals gewoonlijk op een niet zeer bemoedigende wijze over onze toekomst peinzende, toen ik opgeschrikt werd door het gekreun van het doofstomme kind. Zijn eene arm beefde rond mijn hals en met de andere wees hij naar de zijde van mijn rechterhand. Ik keek in die richting en zag daar, alsof het uit den grond was opgerezen om ons den doortocht door het bosch te betwisten, een in afschuwelijk uit steen gehouwen monster, minstens tweemaal zoo groot als ik. Het monster stak spookachtig wit af

tegen het donkere gordijn der boomen rondom ons. Plekken van mosranken kleefden over starrend aangezicht van steen, zijn stomphanden waren over zijn borst samengevouwen, zijn beenen en voeten hadden viermaal de grootte van de menschelijke ledematen. Zijn lichaam en de vlakke ruimte van uitgespaarde steen boven zijn hoofd waren geheel met geheimzinnige teekens bedekt, kleine grijnzende menschengezichten, koppen van krokodillen en apen, draaiende knopen en wentelende knobbels, vreemd gevormde bladeren, kronkelend traliwerk, beenen, armen, vingers, teenen, beenderen en dergelijken. Het monster helde over eene zijde en werd alleen staande gehouden door de wortels van een grooten boom die zich om het benedengedeelte gestrengeld hadden.

Over het geheel was het een zoo verschrikkelijk en afgrijselijk voorwerp dat zoo plotseling de onbekende diepten van een groot bosch opkomt, als het verstand (in elk geval mijn verstand) zich maar kan voorstellen, als ik zeg dat de eerste ontmoeting met het standbeeld mij sprakeloos maakte, zal het niemand verwonderen dat het kind van schrik op het gezicht er van toen schreeuwde.”

„’t Is slechts een groote pop, liefje,” zeide Short, wiens verstand te kort schoot om het meisje, dat hij op zijne rug droeg tot bedaren te brengen. „Wij zullen een mooi zacht stukje hout zien te krijgen en die vuile wilden eens wijzen hoe zij een betere pop moeten maken.”

Terwijl hij zoo sprak was mejuffrouw Maryon dicht achter mij, terwijl zij den doofstommen jongen door teekens die ik niet verstond tot bedaren bracht.

„Ik heb vroeger al eens van die beelden gehoord, Davis,” zeide zij. „Het zijn afgoden gemaakt door lang verdwenen volkstammen niemand weet hoeveel honderd of duizend jaar geleden. Dat afschuwelijke beeld werd gebeeldhouwd en aangeboden terwijl de groote boom die het nu ondersteund nog een zaadje in den grond was. Wij moeten de kinderen aan die steenen monsters gewoon trachten te maken. Ik geloof dat wij er veel meer zullen ontmoeten. Ik vermeen dat wij zeer nabij de overblijfsels van die geheimzinnige verwoeste steden zijn, waarvan men het bestaan in dit werelddeel lang verondersteld heeft.”

Voor ik kon antwoorden werden wij door het commando uit de achterhoede weder voorwaarts gedreven. Terwijl de Zeeroovers de afgoden voorbijgingen schoten zij hunne geweren af. De echo's wierpen het geluid tot ons terug met een scherp ratelend geknetter. Wij gingen nog eenige schreden voorwaarts, toen de Indianen aan het hoofd plotseling stilstonden, hun kapmessen zwaaiden en allen tegelijk schreeuwden: „El Palacio!”

De Engelschman die onder de zeeroovers was, hief insgelijks dien kreet aan en voorwaarts loopende door de boomen die zich aan weerszijden van ons bevonden, gilte hij nogmaals uit „the Palace”, andere stemmen in andere talen voegden hunne kreten daarbij; en gedurende een paar minuten was er eene algemeene verwarring, de eerste die plaats gehad had sedert wij als gevangenen van het zeestrand waren weggegaan. Ik hield het kind op mijn rug wat steviger vast.

Ik nam mejuffrouw Maryon dichter bij mij om haar te behoeden voor ruwe behandeling van de mannen die rondom ons waren; en ging vooruit zoo nabij het front als het gedrang en de boomen mij veroorloofden. Over de hoofden der Indianen en tusschen de boomstammen ziende, aanschouwde ik een tafereel dat ik tot op mijn sterfbed niet zal vergeten.

Een wildernis van bouwvallen lag voor mij uitgespreid, begroeid met een woud van boomen. Waarheen ik in elke richting mijne blikken ook wendde zag ik een verschrikkelijke verwarring van afgoden, pilaren, steenblokken, zware muren en treden van trappen; eenige geheel en overeindstaande, andere gebroken en over den grond verspreid, en alles in welken toestand het ook verkeerde, begroeid en omklemd door wortels, takken en slingerende wijnranken die er om heen wrongen als zoovele groote slangen. Hier en daar stonden zelfs nog vreemdsoortige gebouwen overeind, met muren waarop drie man bovenop naast elkander hadden kunnen loopen, gebouwen met gebarsten of ingevallen daken, terwijl boomen van uit het binnenste omhoog wiesen en hunne rustelooze schaduwen treurig over de puinhoopen wierpen.

Hoog boven deze verwoesting was een breed platform opgetorend van rotsachtige aarde, aan drie zijden steil aflopend als om het alleen met ladders toegankelijk te maken, aan de vierde zijde was het vlak van het platform bereikbaar door de treden van een steenen trap van zulke groote afmetingen en sterkte alsof zij voor het gebruik van een reuzengeslacht gemaakt waren. Zij leidden naar een zeer groot gebouw rondom omringd door een rij dikke zuilen, lang genoeg en breed genoeg om de geheele vlakke ruimte gronds te bedekken, hecht genoeg wat de muren betreft om de eeuwen te trotseeren, maar wat het dak aangaat, dat was op de meeste plaatsen ingevallen; en overschaduwd door de boomen, die van uit het inwendige opgroeiden, evenals bij de reeds gemelde kleinere huizen, lager gelegen, het geval was. Die treurige puinhoop werd het paleis genoemd, en dit was de gevangenis in het woud die voor het oord van onze gevangenschap bestemd was.

De snerpemde stem van den Zeerooverkapitein

herstelde de orde in onze gelederen en zond de Indianen vooruit met hunne kapmessen naar de trappen van het paleis. Ons werd bevolen hen dwars over de puinhoopen en door de boomen te volgen. Uit elke leelijke scheur en barst van de trappen ontsproten lang gras, bloemen en breed gebladerde planten en struiken. Toen wij ons tot boven aan de trap geworsteld hadden konden wij van de hoogte, konden wij over den top van het golvende bosch achter ons zien. Meer dan een enkele blik over dat prachtige gezicht werd ons evenwel niet veroorloofd, er werd ons wederom bevolen de Indianen te volgen. Zij waren reeds in het binnenste van het paleis verdwenen en wij gingen er na hen in.

Wij bevonden ons eerst onder een vierkant poortje, ondersteund door platte steenen die over de geheele oppervlakte met gebeeldhouwde schedels omringd door gebeeldhouwde bloemen bedekt waren. Ik schatte de lengte van het poortje op het minst op driehonderd voet. In den binnenmuur er van vertoonden zich vier hooge gapende doorgangen, drie er van waren geheel versperd door gevallen steenen, zoo samengepakt en zoo door wortels en klimplanten omslingerd, dat geen kracht behalve die van een ontlading van buskruit, die mogelijkerwijze zou hebben kunnen opruimen.

De vierde ingang was, in vroegere tijden juist vrij genoeg gehouden om aan een man tegelijk te veroorloven door de opening te gaan die in den gevallen steen gemaakt was. Daardoor, de eenige uit- en ingang van het paleis, volgden wij de Indianen naar een groote zaal, waarvan bijna de helft nog door het overblijfsel van een dak gedekt was. In de ongedekte helft, omringd door gebroken steenen waartegen een gebeeldhouwd menschenhoofd leunde dat vijfmaal de natuurlijke grootte had, rees de rechte, gladde stam van een schoonen boom op, die hoog boven de puinhoopen uitstak en zijn wijd uitgestrekte takken van den top der puinhoopen liet afhangen, terwijl zij zich over ons heenbogen in kronkelingen als de pluimen van onmetelijk groote vederen. In die zaal die groot genoeg was om ons dubbel aantal te bevatten, werd ons bevolen halt te houden, terwijl de Zeerooverkapitein vergezeld van vier zijner manschappen de Indianen door een doorgang volgden, die naar de linkerzijde leidde, als wij met de ruggen naar het poortje stonden. Vóór ons aan de rechterzijde was een andere doorgang, waardoor wij de Indianen konden zien die met hunne messen rechts en links het onderste hout wegkapten. Zelfs het gedruisch van het hakken en het gegons en geruisch der menschen buiten, die bezig waren de muilezels af te laden, schenen geluiden te zijn te zwak en te beuzelachtig om de pijnlijke stilte der puinhoopen te verbreken, voor mijne ooren althans, werd de onnatuur-

lijke stilte eerder vermeerderd dan verbroken door de weinig zwakke geluiden die haar trachten te verstoren.

Het klagen der arme kinderen werd er in gesmoord, het fluisteren der vrouwen en de zware ademhaling der overwerkte mannen werden gaandeweg zwakker tot men die niet meer hoorde. Op den geheelen loop van onze kwellingen terugziende, geloof ik veilig te kunnen zeggen, dat niets, zelfs met de eerste ontdekking van het verraad op het eiland, onzen moed en onze volharding zoo op de proef stelde, als dat oogenblik van sprakeloos wachten in het paleis met de stilte van een verwoeste stad, en de eentonigheid van de eindeloze bosschen rondom ons heen.

Toen wij den Zeerooverkapitein voor het eerst weder zagen, verscheen hij in den doorgang aan de rechterzijde, juist toen de zeeroovers aan de zijde van het poortje binnenkwamen, met de bagage die zij van de muilezels hadden afgenomen.

„Daar is de ingang voor de Boekaniërs,” gilde de Zeerooverskapitein terwijl hij zich tot den Amerikaanschen stuurman wendde en den linker doorgang aanwees, „drie groote kamers zullen u wel kunnen bevatten en daar is meer van het dak overgebleven dan boven eenige der anderen, de gevangenen,” vervolgde hij, zich tot ons wendende en den doorgang achter zich aanwijzende, „zullen door dien doorgang aftrekken, zij zullen daar twee kamers vinden met de zoldering op den vloer en boomen daarvoor in de plaats. Ik zelf zal omdat mijn ziel groot is alleen in die groote zaal wonen. Mijn bed zal daar in dien beschutten hoek zijn en ik zal eten, drinken, rooken, zingen en mij vrolijk maken met het eene oog altijd op mijn gevangenen en het andere altijd op de schildwacht buiten gericht.”

Toen hij dat staaltje van welsprekendheid gelucht had wees hij met zijn degen naar den doorgang voor de gevangenen. Wij gingen er allen snel door, ten zeerste verblijd om uit zijn gezicht en uit zijn gehoor te komen.

De beide kamers die afzonderlijk voor ons bestemd waren, hadden met elkander gemeenschap. De binnenste van de twee had een tweede doorgang, die, zooals ik veronderstelde, verder het gebouw invoerde, maar was zoo met puin verstopt, dat hij onbegaanbaar was anders dan door overklimming en dat moest nog zeer behendig geschieden. Ziende dat dit toeval alle wegen om de kamer van de zijde der zeeroovers te naderen afsneed, besloten wij om als niemand zich met ons bemoeide de vrouwen en kinderen daar te vestigen, en de kamer die het dichtst bij de Zeerooverkapitein en zijn wacht was voor ons zelve te houden. Het eerste dat gedaan moest worden was het puin in de kamer der vrouwen op te ruimen. De zoldering

lag inderdaad zooals de Zeerooverkapitein ons gezegd had, geheel op den vloer en de wasdom van boomen, struiken, planten en bloemen die overal tusschen de steenfragmenten opgroeiden, was zoo weelderig dat, zonder de muren met hun barbaarsch beeldhouwwerk, wij ons zeker in het bosch gekampeerd zouden gewaand hebben, zonder een gebouw in onze nabijheid. Wij beschikten behendig over al het lichtere puin in de kamer van de vrouwen, door het in den doorgang aan de zijde van de zeeroovers opeen te stapelen, om nadering van die zijde zelfs door inklimming onmogelijk te maken. De zware steenblokken — er waren twee man noodig om de minst zware op te lichten — stapelden wij in het midden van den vloer opeen. Nadat wij op deze wijze eene geheele ruimte langs de muren opgeruimd hadden, verzamelden wij een geheel hoop jonge takken, struiken en bladeren die de Indianen afgehakt hadden en voegden die zooveel als noodig was bij het nog overeindstaande kreupelhout; en legden dat alles zacht en effen neder om er bedden van te maken. Ik merkte op dat, terwijl wij aan het werk waren, de scheepsjongen, Robert genaamd, bijzonder behulpzaam en oplettend was voor de kinderen als zij tot bedaren gebracht en ter ruste gelegd moesten worden. Hij was als men hem zoo zag een ruwe jongen en niet zeer scherpzinnig, maar hij ging handiger en teederder met de kinderen om als een onzer. Dit mag minder vermeldingswaard schijnen, maar de oplettende wijze waarop Robert met de kinderen omging hechtte die aan hem en die gehechtheid werd zooals later zal blijken een groot voordeel voor ons op een zeer gevaarlijk en zeer belangrijk tijdstip. Het werk dat het eerst aan de beurt lag was onze eigen kamer op te ruimen. Het lag juist aan de zijde van het paleis; en een scheur in den buitenmuur gaf uitzicht op den steilen afgrond waar naast het gebouw stond. Wij vulden die scheur tot op de hoogte van onze borst met puin dat op den vloer lag voor 't geval van ongelukken, en maakten daarna onze bedden op, zooals wij die der vrouwen hadden gereedgemaakt. Een weinig later hoorden wij dat de Zeerooverkapitein in de zaal die hij voor zich zelve, zijn groote ziel en zijn klein lichaam bestemd had, aan den Amerikaanschen stuurman bevelen gaf omtrent de wacht. Bij het monsteren van de zeeroovers bleek het, dat twee van hen die in het gevecht op het eiland gewond waren, ongeschikt voor den dienst waren. Er bleven dus achtentwintig over. De Zeerooverkapitein verdeelden die in vier groepen van zeven om op hun beurt de wacht te betrekken, elke groep gedurende een tijd van zes uren, de aflossing kwam dus, zooals vanzelve spreekt, viermaal in de vierentwintig uur voor. Van die zeven werden er twee onder het poortje

geplaatst, een diende voor uitkijk op de bovenste groote trap, en aan twee werd opgedragen om beneden voor het paleis te patrouilleeren. Aldus bleven er slechts twee man over om de drie overige zijden van het gebouw te bewaken. Voor zoover het gevaar voor aanvallen betrof waren de afgronden aan de achterzijden en de beide zijkanten van het gebouw eene voldoende verdediging, als aan de zwakke zijde goed wacht werd gehouden. Maar de Kapitein vreesde het gevaar voor onze ontsnapping en hij kon de afgronden onze bewaking niet toevertrouwen, hij wist dat er zeelieden in ons gezelschap waren en dat die licht op een plaatsvervanger voor touw zouden zinnen, om hun en hunne medegevangenen aan de achterzijden of de zijkanten van het Paleis in de duisternis neder te laten. Dientengevolge stelde de Zeerooverkapitein vast dat twee man van elke groep bij het invallen van den nacht dubbelen dienst zouden doen, de keus door het lot te bepalen. Aldus waren er vier mannen om langs de zijden en den achterkant van het gebouw te patrouilleeren, een voldoende aantal om goed uit te kijken. De zeeroovers morden een weinig tegen het vooruitzicht van dubbelen dienst; maar daar was niets tegen te doen. De Indianen, die een bijgeloovige vrees koesterden, tegen het verblijf in de verwoeste stad gedurende de duisternis, waren overeengekomen dat het hun vergund zou zijn om in den namiddag naar hun dorp terug te keeren. En wat de Sambo's aangaat, de Zeerooverkapitein kende hen beter dan de Engelschen op het eiland hen gekend hadden en wilde in geen zaak van aanbelang iets met hen te doen hebben.

Het uitzetten der wachten werd zonder eenig uitstel uitgevoerd. Als iemand onzer op dat oogenblik slechts de geringste hoop op ontsnapping gevoed had, zou de aard onzer gevangenis en het aantal schildwachten om ons te bewaken meer dan genoeg geweest zijn om die hoop voor altijd uit te blusschen. Een uur voor zons-
 ondergang maakten de Indianen — wier eenige bezigheid daarin bestond, dat zij ons van levensmiddelen uit het dorp voorzagen en het voedsel toebereidde — hun laatste baksel Tortilla's en verlieten dan allen tegelijk de bouwvallen op den gewonen draf der wilden als zij in haast reizen. Als de zon ondergegaan was kwam de duisternis ons als 't ware plotseling overvallen. Vleermuizen fladderden rond en het zacht waarschuwend gegons der muskieten liet zich dicht bij ons hooren. Vliegende torren met licht in hunne koppen zoo helder als dat van een dozijn glimwormpjes, glinsterden in de duisternis den geheelen nacht door op eene verbazende wijze. Als een er van op de muren ging zitten verlichtte hij de afschuwelijke afbeeldingen minstens een meter in den omtrek. Daarbuiten in het bosch scheen de doodelijke stilte van tijd

tot tijd adem te halen als de nachtwind door de millioenen en millioenen bladeren suisde. Soms ontstond een schrik onder de apen die door de boschgewelven reisden en barstte uit met geluid als van golven die op het strand braken. Soms weergalmde het geluid van vallende takken en stammen met een gekraak als of de groote bouwvallen rondom ons in splinters vielen, soms als de stilte het diepst was, als zelfs de stap van den schildwacht daarbuiten had opgehouden, klonk het schuifelen van een hagedis of een slang verraderlijk dicht langs onze ooren. Het duurde lang eer de kinderen in de kamer der vrouwen tot bedaren gebracht en in slaap gesust waren en nog langer voor wij anderen onze gedachten voor den nacht konden tot rust brengen. Nadat alle geluiden onder ons waren tot rust gekomen en meende dat ik de eenige was die nog waakte, hoorde ik de stem van mejuffrouw Maryon, die zeide: „God helpe en bevrijde ons” en de scheepsjongen, Robert, fluisterde half slapend half wakend in zich zelve slaperig „amen” Daarna keerde de rust onder ons terug en werd niet meer verbroken. Zoo vlood de nacht heen. De eerste nacht in onze gevangenis in de bosschen.

Toen de morgen aanbrak, ontdekten wij een nieuw voornemen van den Zeerooverkapitein, waarvoor niemand onzer zich voorbereid had. Spoedig na zonsopgang keek de Zeerooverkapitein in onze kamer en beval allen die er in waren in de groote zaal te komen waar hij woonde met zijn groote ziel en klein lichaam. Na ons nauwkeurig bekeken te hebben gaf hij drie der matrozen, mij en twee mijner makkers, last, afzonderlijk te gaan staan. Toen wij gehoorzaamd hadden werden de bundels bijlen, die mij zooveel onrust geboord hadden, in de zaal gebracht en vier mannen van de wacht, die toen dienst hadden, kwamen gewapend met musketten en pistolen daarna de zaal binnen. Zes bijlen werden uitgezocht en ons ter hand gesteld. De Kaperkapitein wees ons, toen wij die aannamen, waarschuwend op de met vuurwapenen voorziene mannen vóór ons. Hij en zijn stuurman beiden tot aan de tanden gewapend geleidden ons naar de trappen, wij volgden en vier andere zeeroovers kwamen achteraan. Beneden aan de trappen werden wij in een enkel gelid geplaatst. Eerst de Rooverkapitein, toen ik, toen weer een zeeroover en zoo vervolgens, zoodat er telkens een man met een geladen geweer tusschen een paar gevangenen geplaatst was. Toen wij afgetrokken zag ik achter mij twee van de Sambo's, een van hen was Christiaan George King, die ons volgden. Wij gingen achter het paleis om en over de bouwvallen daarbuiten totdat wij aan een spoor door het bosch kwamen, het eerste dat ik zag. Na een kwartuur gaans, zag ik het zonlicht helder door de boomen

vóór ons schijnen. Nog eenige minuten en wij stonden onder den helderen hemel en zagen een breede rivier aan onze voeten, die met snellen stroom voortging en overschaduwd werd door een zwaar bosch, dat aan den tegenovergestelden oever opdoemde.

Aan den oever, waar wij stonden waren de boomen jong; een hevige storm had in vroegere jaren eene groote verwoesting in dat gedeelte van het woud aangericht en de oudere boomen weggerukt om voor de jongere plaats

dan om? omdat ik uwe armen noodig heb om voor mij te werken. Zie die boomen aan." Hij zwaaide met zijne armen naar alle zijden. „Hak ze allen om, kap de takken af, maak er palen van — vorm er balken van — hak ze tot planken, Camarado!" Hij ging weg en wendde zich tot den stuurman. „Ik ben van plan het paleis weer van een dak te voorzien en een nieuwen vloer over het steenpuin te leggen. Ik zal het groote huis goed en droog maken om er in te wonen gedurende het re-

ZOO ZAT ZIJ DAAR, GEHULD IN HAAR EIGEN RANG EN AANZIEN, TERWIJL HAAR ECHTGENOOT OP HETZELFDE BLOK HOUT ZAT. (Blz. 329).

te maken. De jonge boomen groeiden meestal recht en slank op — namelijk slank voor Zuid-Amerika, want de lichtste er van was zeker zoo dik als mijn been. Na met een blik als van iemand, die van alles eigenaar was naar het timmerhout gekeken en gegluurd te hebben, zette de Kapitein zich met gekruiste beenen op den grond en deed ons de eer aan het woord tot ons te richten.

„Aha! Gij Engelschen, waarom denkt gij wel dat ik u het leven gelaten heb?" zeide hij. „Omdat ik zooveel van u houd? Bah, omdat ik er niet van houd u te dooden? Bah, waar

genseizoen. Ik zal de trappen er van versperren als verdediging tegen een leger. Ik zal er mijn sterk kasteel en een schuilplaats van maken voor mij en mijne manschappen, voor onzen schat en onze gevangenen en alles wat wij bezitten, als die Engelsche Kruizers van den Duivel ons te talrijk langs de kust worden. Aan het werk jullie met je zessen, kijkt naar die vier mannen van mij, hunne geweren zijn geladen. Kijkt naar die twee Sambo's, die hier zullen blijven om hulp te halen als zij die noodig hebben. Denkt aan de vrouwen en kinderen, die gij in het paleis hebt achtergelaten en aan

uw gevaar en het hunne. Gebruikt die bijlen in uwe handen voor het doel, waartoe ze u gegeven zijn. Verstaat ge, Engelsche gekken?" Met die woorden sprong hij overeind en gaf den negers bevel om te blijven en zich onder de orders van onze wacht te stellen. Nadat hij die laatste bevelen gegeven en zijns stuurmans meening gehoord had over de vraag of drie Boekaniers niet genoeg zouden zijn om het paleis des daags te bewaken, nu zes van de sterkste mannelijke gevangenen er niet in waren, bood de Zeerooverkapitein den Amerikaan zijn kleinen mageren arm aan en ging hij met een pralenden stap naar zijn kasteel terug, terwijl hij op nog beteren voet met hem stond dan ooit te voren.

Zoodra hij en de stuurman heengegaan waren, wentelde Christiaan George King zich in het gras en schopte hij zijn leelijke hielen in de hoogte bijna stuiptrekkende van genot.

"O Gorri, Gorri, Gorri!" zeide hij. "Jullie verdoemde Engelschen moeten werken en Christiaan George King mag er naar staan kijken. Yup So—jeer (kom soldaat) werk aan den boom."

Ik lette niet op dat beest, daar ik mijn aandacht beter kon wijden aan mijn naasten makker Short. Ik had opgemerkt, dat hij, gedurende al den tijd dat de Zeerooverkapitein sprak, aanhoudend naar de rivier keek, alsof het gezicht van een grooten waterplas zijn zeemans-oog aangenaam aandeed.

Toen wij onze bijlen begonnen te gebruiken legde hij zich tot mijne verwondering met zooveel ijver op zijn werk toe als iemand, die zijn geheele hart er op gezet heeft. Bij elken bijslag in zich zelven lachende en zijn hoofd schuddende alsof hij op den voorplecht bezig was zijn aardigste ui te tappen.

"Gij schijnt in goeden luim te zijn Short?" zeide ik aan een boom beginnende, die dicht bij hem stond.

"De rivier heeft mij op eene gedachte gebracht," zeide hij. "Hak er op los, Gilles, zoo hard als gij kunt anders hooren zij ons."

"Op welke gedachten bracht u de rivier?" vroeg ik hem terwijl ik deed wat hij mij verzocht had.

"Gij weet niet waar die rivier heen stroomt veronderstel ik?" zeide Short. "Ik ook niet. Maar zeide zij niets bijzonders tegen u toen gij haar voor het eerst zaagt? Zij sprak tot mij zoo duidelijk alsof het in woorden geschiedde. 'Ik ben de weg uit het bosch, kom en maak er gebruik van!' — Aan 't werk! Houd niet op om naar het water te kijken, kap voort, man, kap voort."

"De weg uit het bosch?" zeide ik. "Een weg zonder koetsen, Short. Ik zie zelfs nergens zooveel als de afbraak van een oude kano."

Short schud nogmaals van het lachen en hakt met zijn bijl diep in een boom.

"Waarom hakken wij deze boomen om?" zeide hij.

"Daken en vloeren voor het kasteel van den Zeerooverkapitein," zeide ik.

"Vlotten voor ons zelven!" zeide hij met een geduchten houw in den boom, die hem ter aarde deed storten, de eerste die gevallen was. Zijne woorden troffen mij alsof ik door een gewerschot geraakt was. Voor het eerst sedert onze gevangenneming zag ik nu, zoo klaar als de dag, een kans op ontsnapping, opdoemen. Wel is waar slechts een kans, maar toch een kans.

Hoewel de wacht verscheiden passen van ons afstond en met geen mogelijkheid een woord hooren kon van wat wij zeiden, door het geweld, dat wij met onze bijlen maakten, was Short te voorzichtig om meer te praten. Wacht tot het nacht is, zeide hij, terwijl hij de takken van een boom afsnoeide. Geef het woord fluisterend aan den naast bijstaanden man over om met vasten wil te werken, en zeg met den blik uwer oogen, dat er een deugdelijke reden voor is. Nadat ons veroorloofd werd om voor dien dag het werk te staken, bleek het, dat de zeeroovers geen reden hadden om zich over het werk, dat wij afgedaan hadden, te beklagen en rapporteerden zij aan den Rooverkapitein, dat wij tot dusver gehoorzaam en vlijtig waren geweest. Toen wij ons 's nachts ter ruste nederlegden, koos ik de plaats op de bladeren, die het meest nabij Short was. Wij wachtten tot al de overigen in slaap waren en wij het snorken van den Zeerooverkapitein in de groote zaal hoorden, alvorens wij over de rivier en de vlotten begonnen te spreken. Het volgende is de slotsom van alles wat Short mij bij die gelegenheid in het oor fluisterde: Hij vertelde mij, dat hij gerekend had, dat wij twee groote vlotten noodig zouden hebben om ons geheel gezelschap te dragen en dat er hont genoeg gehakt kon worden om twee zulke vlotten te maken als zes mannen zich daarmede tien of veertien dagen bezighielden. Wat de middelen aanging om de vlotten aaneen te hechten — sjourings noemde hij ze — daar konden de sterke wijnranken en klimplanten overvloedig in voorzien; en het hout van beide vlotten kon op die wijze, vast genoeg voor de riviervaart in bijna vijf uur samengebonden worden. Dit was de kortste tijd, waarin die karrewei gedaan kon worden door de gewillige handen van menschen, die voor hun leven werkten, zei Short.

Dit waren de middelen tot ontsnapping; hoe ze tot ons voordeel aan te wenden, was een andere vraag, die Short niet beantwoorden kon, en hoewel ik er den geheelen nacht over peinsde, kon ik het evenmin. De moeielijkheid was van dien aard, dat die menig verstandiger hoofd dan het onze zou hebben doen duizelen. Hoe konden

zes en dertig levende wezens, dat was het aantal der gevangenen, de kinderen medegerekend, veilig uit het paleis gevoerd worden, in het gezicht der wacht, die ons bewaakte, en als dat al uitgevoerd was, wanneer konden wij er op rekenen vijf uur te winnen, die wij noodig hadden om de vlotten te maken.

De volvoering van elk dier twee plannen, zoo bepaald noodig als zij beiden voor onze ontsnapping waren, scheen niets meer of minder dan eene bepaalde onmogelijkheid. Tegen den morgen rees er een wanhopig plan in mijn brein op, dat niet minder beoogde dan ons aan de achterzijde van het paleis in de duisternis neer te laten, en onze kans waar te nemen als er gelegenheid was om de schildwachten aan die zijde van het gebouw aan te grijpen en hun den prop in den mond te stoppen voor zij de roovers aan de voorzijde van het gebouw alarmeerden. Maar toen ik Short mijn plan mededeelde wilde hij er in het geheel niets van hooren. Hij zeide dat de mannen zelf — ten minste als zij geen krankzinnige zooals Drooce en geen morrend heer als Pordage bij zich hadden — misschien zulk een wanhopende kans als ik voorstelde zouden wagen; maar vrouwen en kinderen, om van Drooce en Pordage niet te spreken, met voor behulp gemaakte touwen, die in een oogenblik konden bezwijken, af te laten, daar kon in 't geheel geen sprake van zijn. Bij nadere overweging, was het onmogelijk niet in te zien dat Short de zaak van den rechten kant bekeek. Ik moest dat bekennen en stelde Short de vraag voor of het niet het verstandigste zou zijn twee van de scherpzinnigste onzer medegevangenen mede in het geheim te nemen en te hooren wat zij zeiden. Short vroeg mij, wie ik in mijne gedachten had, toen ik het voorstel deed.

„Mijnheer Macey?” zeide ik, „omdat hij van nature vlug is en omdat hij zijne begaafdheid door studie uitgebreid heeft en mejuffrouw Maryon. —”

„Hoe kan een vrouw ons helpen?” zeide Short, terwijl hij mij in de rede viel.

„Een vrouw met een helder hoofd en grooten moed en kalm besluit — welke eigenschappen mejuffrouw Maryon meer dan iemand anders bezat — kan in onzen tegenwoordigen toestand meer doen om ons te helpen dan eenig man van ons gezelschap,” zeide ik.

„Komaan,” zeide Short, „ik moet zeggen dat gij gelijk hebt. Spreek er over met wien gij wilt, Gil; maar wat gij ook doet, kerel, laat ons bij onze boomen blijven en er zooveel mogelijk van vellen, dat is 't eerste wat ons in elk geval te doen staat.”

Voor wij op het appèl kwamen voor het werk, nam ik eene gelegenheid waar om mejuffrouw Maryon en den heer Macey afzonderlijk mede te deelen wat er tusschen Short en

mij was voorgevallen. Beiden waren uiterst verbaasd toen ik van de vlotten repte. Mejuffrouw Maryon nam, zooals ik verwachtte, de verschrikkelijke moeilijkheden, die zich bij de uitvoering van ons plan zouden voordoen, lichter op dan de heer Macey.

„Wij worden hier achtergelaten om te waken en dagelijks na te denken,” fluisterde zij — en ik kon het snelle kloppen van haar hart bijna hooren. — „Terwijl gij uw tijd het beste onder de boomen besteedt, zullen wij met onzen tijd in het paleis woekeren.

„Nu kan ik niets meer zeggen. — Ik kan nauwelijks spreken door de gedachte aan wat gij mij gezegd hebt. Gezegend zijt gij, die mij weder hoop doet koesteren! Ga nu heen, wij moeten geen gevaar loopen voor de gevolgen als men ons samen ziet spreken, als gij van nacht terug komt zie dan naar mij, als ik mijne oogen dicht doe is het een teeken dat wij nog niets bedacht hebben. Als ik ze open houd, neem dan de eerste veilige gelegenheid te baat om mij of den heer Macey in het geheim te spreken.”

Zij ging heen en ik keerde naar mijne makers terug. Een half uur later trokken wij af om ons tweede dagwerk in het bosch aan te vangen.

Toen wij terugkwamen keek ik naar mejuffrouw Maryon. Zij sloot haar oogen, aldus had zij nog niets bedacht.

Wij werkten nog zes dagen als houthakkers terwijl onze wacht van zeeroovers steeds blijken van tevredenheid gaf wegens onze vlucht. Nog zes avonden keek ik naar mejuffrouw Maryon en zes keer gaven haar gesloten oogen mij een ontmoedigend antwoord. Op den negenden dag van ons werk fluisterde Short mij toe dat hij, als wij onze bijlen nog drie dagen zoo gebruikten, rekende, wij hout genoeg geveld zouden hebben om de vlotten te maken. Hij had nog niets bedacht, ik had niets bedacht. Mejuffrouw Maryon en de heer Macey hadden niets bedacht. Ik begon neerslachtig te worden. Short was even koel en op zijn gemak als altijd. „Kap voort, Davis,” was alles wat hij zeide. „De rivier zal nog niet droog loopen. Kap voort.”

Wij staakten dien dag het werk vroeger dan gewoonlijk, daar de zeeroovers een feest hadden bij gelegenheid van het dooden van een wild zwijn. Buiten het bosch was het nog helder dag toen wij terugkwamen en toen ik mejuffrouw Maryon in het aangezicht keek. Ik zag een bos op haar kaken en hare oogen ontmoetten de mijne met vroolijken glans. Mijn hart klopte sneller bij het zien van dien helderen blik, want ik zag, dat de tijd gekomen en de moeilijkheid overwonnen was.

Wij wachtten tot het daglicht begon te verflauwen en de zeeroovers te midden van hun

feest waren. Toen noodigde zij mij uit in de achterkamer te komen en ik zat naast haar in den donkersten hoek er van.

„Gij hebt ten slotte iets bedacht mejuffrouw?”

„Dat heb ik, maar de verdienste er van komt mij niet toe. Toeval. — Neen! de Voorzienigheid gaf een plan in, en het werktuig, waarvan hare wijsheid zich bediende, was een kind.”

Zij zweeg, en keek bezorgd rondom zich, voor zij verder ging.

„Deze namiddag,” zeide zij, „zat ik tegen den boomstam geleund, nadenkende over hetgeen het onderwerp mijner gedachten is geweest sedert gij tot mij spraakt. Het kleinste dochttertje verdreef zich den vervelenden tijd door aan den heer Kitten te verzoeken haar de namen te zeggen der planten die nog overal in de kamer groeien. Gij weet hij is in die zaken zeer bedreven. Ik wist dat en heb het vroeger al eens aan mijn mevrouw medegedeeld om het te doen opschrijven.

„Ik was te zeer met mij zelf bezig,” ging zij voort, „om veel aandacht aan hen te schenken, tot zij dicht bij den boom kwamen, waartegen ik geleund zat. Daaronder en in den omtrek er van, groeide een plant met zeer sierlijk gevormde bladeren en met een soort bessen er aan. Het kind toonde die den heer Kitten en zeide, „die bessen zien er goed uit om te eten,” en strekte de hand er naar uit. De heer Kitten hield haar tegen en zeide, „gij moet die nooit aanraken.” „Waarom niet?” vroeg het kind, „omdat gij u zoudt vergiftigen als ge er veel van at.” „En als ik er weinig van at?” zeide het kind lachend.

„Als gij er slechts een weinig van at,” zeide de heer Kitten, „zoude het u in een diepen slaap dompelen, een slaap zoo diep, dat niemand u zou kunnen wekken als het tijd was om te ontbijten — zoo diep dat uw Mama u dood zou wanen. Die woorden waren nauwelijks gesproken of de gedachten, die ik u nu ga openbaren schoten voor mijn geest. Maar voor ik iets meer zeg moet gij mij eerst op een vraag antwoorden. Heb ik recht door te veronderstellen, dat onze poging om te ontsnappen des nachts moet plaats hebben?”

„Wel zeker des nachts,” zeide ik, „omdat wij dan het zekerst zijn, dat al de zeeroovers in het gebouw zijn en geen plan hebben het te verlaten.”

„Ik begrijp u. Hoor nu Davis wat ik opgemerkt heb omtrent de gewoonte der mannen, die ons in deze plaats gevangen houden. De eerste aflossing van de wacht is 's nachts om negen uur. Dan komen er zeven man van de wacht terug en negen man (de extra nachtwacht) komen hen vervangen; elke afdeeling heeft, zooals gij weet, zes uren dienst. Ik heb ook opgemerkt, dat bij de aflossing van de wacht de zeven man, die afgelost zijn en de negen man, die op wacht

trekken een voorraad gebakken koeken van Turksche tarwe bij zich hebben die opzettelijk voor hun gebruik bestemd is. Zij verdeelen dat voedsel onderling. De Zeerooverkapitein (die altijd bij de aflossing van de wacht tegenwoordig is) neemt gewoonlijk een koek voor zich zelf als de overige manschappen de hunne hebben. Dat zijn dus te zamen zeventien mannen, die om negen uur het voedsel nemen uitsluitend voor hen bestemd. Verstaat gij mij?”

„Heel goed mejuffrouw.”

„Wat ik nog verder opgemerkt heb, is de wijze waarop het voedsel wordt toe bereid, ongeveer twee uur voor zonsopgang gaat de Zeerooverkapitein naar buiten om wat te rooken nadat hij zijn middagmaal gebruikt heeft. In zijne afwezigheid komen de Indianen in de zaal en maken een vuur in het ongedekte gedeelte daarvan aan, en bereiden het laatste baksel koeken alvorens zij ons gedurende den nacht verlaten. Zij kneden twee afzonderlijke stukken deeg. Het grootste wordt het eerst in koeken afgedeeld en gebakken. Dat is bestemd voor de mannen, die den geheelen nacht vrij van dienst zijn en voor ons gevangenen. Het tweede en kleinere stuk deeg wordt bereid voor de mannen, die om negen uur op wacht trekken, op dat voedsel — kom nader bij Davis, ik moet het fluisterend zeggen — op dat voedsel is onze geheele kans tot ontsnapping gebouwd. Als wij het ongemerkt kunnen vermengen zullen de roovers, die van de wacht afkomen en die op wacht moeten en de Kapitein, die meer te vreezen is, dan al de overigen, bepaald ongevoelig zijn voor ons verlaten van het paleis alsof zij dooden waren.”

Ik was niet in staat om te spreken. — Ik was op die woorden zelfs niet in staat om adem te halen.

„Ik heb den heer Kitten, omdat ik dit noodzakelijk achtte in ons vertrouwen genomen,” zeide zij. „Ik heb van hem geleerd om op eene eenvoudige manier een aftreksel te maken van de plant, die hij het kind verbood te eten. Ik heb mij zelf op de hoogte gesteld van de hoeveelheid, die voor ons doel noodig is, en ik heb besloten dat geen andere handen dan de mijne met het werk belast zullen worden om het in het deeg te mengen.”

„Neen gij niet, mejuffrouw Maryon. Gij niet. Laat een van ons, laat mij dat gevaar loopen.”

„Gij hebt reeds werk en gevaar genoeg,” zeide mejuffrouw Maryon. „Het is tijd, dat de vrouwen voor wie gij zooveel geleden en gewaagd hebt, hun aandeel in die taak moeten nemen. Bovendien is het gevaar niet groot voor zoover de Indianen er alleen in betrokken zijn. Zij zijn lui en nieuwsgierig. Ik heb het met mijn eigen oogen gezien, dat zij zoo gemakkelijk als kinderen van hunne bezigheid te lokken zijn

door een vreemd schouwspel of vreemd geluid, en ik ben reeds met den heer Macey overeengekomen, dat hij hunne nieuwsgierigheid moet opwekken door plotseling een der losse steenen in den doorgang naar beneden te werpen als het juiste oogenblik gekomen is. De Indianen zullen zeker hier binnen loopen om te zien wat er aan de hand is. De heer Macey zal hun wijs maken, dat hij een slang gezien heeft. — Zij zullen het dier najagen (zooals ik hen dat zoo vaak in deze bouwvallen heb zien doen) en terwijl zij op die wijze beziggehouden worden, zal ik de gelegenheid hebben, die ik behoef, zullen de twee minuten die ik voor mij zelve eisch de mijne zijn. Vrees den Zeerooverkapitein, Davis, want zijn geringste gril kan onze geheele hoop verijdelen — maar vrees nooit de Indianen en twijfel nooit aan mij.

„Nu heb ik nog iets te vragen,” ging zij voort. „Wanneer moet de poging plaats hebben?”

„Binnen drie dagen,” antwoordde ik, „zal er hout genoeg geveld zijn om de vloten te maken.”

„Binnen drie dagen dus zullen wij het pleit van onze vrijheid of den dood beslist zien.” Zij sprak die woorden met eene vastheid, die mij verbaasde. „Rust nu,” zeide zij. „Rust en hoop.”

De derde dag was de heetste, dien wij gehad hadden; wij werden langer dan gewoonlijk aan het werk gehouden; en toen wij gedaan hadden lag er aan den oever genoeg en meer dan genoeg hout en palen om de beide vloten te maken.

De Indianen waren heengegaan toen wij in het paleis terugkwamen en de Zeerooverkapitein zat nog op de trap te rooken:

Toen wij de zaal door kwamen, zag ik naar den eenen kant en aanschouwde de opeengestapelde Tortilla's voor de mannen, die om negen uur binnenkwamen en voor hen die op wacht moesten.

Mejuffrouw Maryon wachtte mij op bij de deur, die onze kamer met die der vrouwen in gemeenschap stelde.

„Is het geschied!” vroeg ik fluisterend.

„Ja,” antwoordde zij.

Het was toen op het horloge van den heer Macey (dat hij gedurende onze geheele gevangenschap verborgen had gehouden) zeven uur.

Wij moesten nog twee uur wachten.

Uren van spanning maar uren van rust voor de overwerkte mannen, die hout gehakt hadden. Voor ik ging liggen, keek ik in de binnenkamer. De vrouwen zaten bij elkander, en ik zag aan de blikken, die zij op mij wierpen, dat mejuffrouw Maryon hen verteld had wat den aanstaanden nacht zou gebeuren.

De kinderen waren als gewoonlijk onderling bezig hunne spelletjes te spelen. In de kamer der mannen zag ik de heeren Macey en Tom

Packer dicht bij Sergeant Drooce op post staan en de heer Fisher deed veel moeite om zich bij den heer Pordage aangenaam te maken. Het deed mij genoegen te zien dat de twee heeren van het gezelschap, die snel van bevassing en in vele zaken nogal ondervinding hadden, de twee onhandelbare mannen al in hunne macht hadden.

De avond bracht geen koelte aan. De hitte was zoo drukkend, dat wij er benauwd door werden. De stilte in het woud was pijnlijk. Wij konden het vallen der bladeren bijna hooren.

Halfacht, acht, halfnegen, kwart voor negen. Negen uur. Aan de eene zijde hoorden wij voetstappen op de trappen, en wij hoorden voetstappen in de zaal aan den anderen kant. Eerst vernamen wij een verward geluid van stemmen, toen de stem van den Zeerooverkapitein, die in zijn eigen taal sprak, vervolgens de stem van den Amerikaanschen stuurman, die de wacht last gaf op te trekken, en ten slotte stilte.

Ik kroop op handen en voeten naar de deur van onze kamer en legde mij daarachter neder, waar ik een klein deel van de zaal kon zien waardoor onze weg naar buiten leidde. Hier was ook twaalf of veertien voet van de deur af de tent van den Kapitein opgeslagen.

De toortsen brandden er voor. Bij het licht daarvan zag ik de dienstdoende wacht optrekkende, elken man zijne Tortilla opetende en elken man er over morrende. Op hetzelfde oogenblik hoorde ik in het gedeelte van de zaal, dat ik niet zien kon, de mannen die geen dienst hadden eveneens morren. De Zeerooverkapitein, die eenige oogenblikken te voren zijn tent was binnengetreken, kwam er uit en riep den Amerikaanschen stuurman, die in een afgelegen hoek van de zaal zat en vroeg hem scherp in het Engelsch wat dat gemor beteekende.

„De manschappen beklagen zich over de Tortilla's,” zeide de stuurman. „Zij zeggen dat ze van avond nog leelijker smaken dan anders.”

„Breng mij er een en laat mij die proeven,” zeide de Kapitein. Ik heb dikwijls hooren spreken van menschen, die hun hart op de tong hadden, maar dat heb ik nooit recht begrepen voor ik dat bevel hoorde geven.

Een Tortilla werd hem gebracht. Hij knabbelde er een stuk af, spuwde de beet met afschuw weer uit en gooidde de rest van de koek weg.

„Die Indiaansche beesten hebben de Tortilla's verbrand en hunne smerige huiden zullen er morgenochtend voor boeten.” Met die woorden draaide hij op zijn hielen rond en keerde hij naar zijn tent terug. Eenige der mannen waren achter mij gekropen en hadden over mijn hoofd heen gezien wat ik ook had waargenomen. Zij deelden dat fluisterend mede aan degenen, die het niet gezien hadden en die meldten het op hun beurt aan de vrouwen. Binnen vijf minuten wist elk in de beide kamers, dat het plan juist

had schipbreuk geleden op den man, bij wiens slaap wij het meeste belang hadden. Ik hoorde geen gesmoorde klacht bij de vrouwen, noch een gesmoorden vloek bij de mannen. De wanhoop was op dat oogenblik te diep voor tranen en te diep voor woorden. Ik zelf kon mijne oogen niet van de tent afhouden.

Een oogenblik later kwam de Kapitein uit zijn tent blazende en hijgende van de hitte. Hij stak een sigaar op aan een van de fakkels. Hij ging op zijn mantel zitten juist aan de binnenzijde van de deur, die naar het poortje leidde, zoodat de wind, die van buiten kwam over hem heenstreek. Hoe klein hij ook was, was hij toch groot genoeg om den engen weg te versperren die naar buiten voerde.

Hij rookte en rookte al langzamer en langzamer, want wat mij uren toeschenen waren voor de wacht weinig meer dan tien minuten. Toen viel de sigaar uit zijn mond, zijn hand zocht er naar en viel toen slap langs zijn zijde. Zijn hoofd wendde zich een weinig naar de deur en zonk toen neder. Hij was niet in dien diepen bedwelmenden slaap gezonken, waarin veiligheid schuilt, maar in zijn lichte gewone slaap, die door een enkele aanraking van zijn lichaam verstoord werd.

„Nu is het tijd om hem den mond te stoppen,” zeide Short, die dicht bij mij kroop en zijn buis en schoenen uitdeed.

„Bedaar,” zeide ik, „laat ons dat niet beproeven voor er niets anders overschiet. Hier zijn mannen in slaap, die niet van de vergiftigde koek gegeten hebben. De Zeeroover is licht en vlug, als de prop uit zijn mond valt is het met ons allen gedaan. Ik zal naar zijn hoofd gaan, Short, met mijn buis gereed in mijne handen. Als ik daar ben wijst gij uwe makkers den weg en stapt vlug over zijn lichaam het poortje in. Als men aan het maken der vlotten denkt, is elke minuut van uw tijd kostbaar. Laat het overbrengen van de vrouwen en kinderen aan de andere manschappen over en laat mij hem een prop in den mond steken als hij zich beweegt terwijl wij uittrekken.”

„Geef mij er de hand op, Davis,” zeide Short, „een span paarden zou er mij niet het eerst uitgesleept hebben, als gij mij niet over de vlotten gesproken had.”

„Wacht een weinig,” zeide ik, „totdat ik den heer Kitten gesproken heb.”

Ik kroop naar de kamer terug, zorg dragende de steenen niet aan te raken die in het midden er van lagen en vroeg den heer Kitten hoelang het duren zou alvorens de vergiftigde koeken werking uitoefenden op de mannen die buiten waren en die er van gegeten hadden? Hij zeide, wij moeten nog een kwartier wachten om zeker van de zaak te zijn. Tegelijkertijd fluisterde de heer Macey mij in, dat wij hem alleen met den gevaarlijksten man van

ons gezelschap — Sergeant Drooce — over den Kapitein moesten laten heenstappen. Ik weet hoe ik met gekke menschen moet omgaan, zeide hij. Ik heb den Sergeant bekend gemaakt, dat als hij rustig is en voorzichtig stapt, hij er in slagen zal om Tom Packer, dien hij voor zijn bewaker aanziet te ontsnappen. Sedert dien tijd is hij zoo rustig en voorzichtig als een kat en ik sta voor hem in tot wij aan den oever zijn.

Het was een geheele geruststelling voor mij dat te hooren en ik stond juist op het punt naar Short terug te keeren toen een hand mij lichtelijk aanraakte.

„Ik heb u hooren praten,” fluisterde mejufvrouw Maryon, „en ik zal allen in mijne kamer voorbereiden op het gevaar, dat wij nu zullen loopen.”

Robert, de scheepsjongen, van wien de kinderen zooveel houden, zal ons helpen om hen wijs te maken, dat wij weer een spelletje gaan spelen. Als gij een toorts van de tent kunt bekomen geef mij die dan, dat zal voorkomen dat een onzer struikelt. Wees niet bevreesd voor de vrouwen en kinderen, Davis, zij zullen den dapperen mannen, die hen gaan redden niet in gevaar brengen.

Ik verliet haar om een toorts te halen. De Zeerooverkapitein was nog vast in slaap toen ik op mijn teenen heensloep en die van de tent wegnam. Toen ik terugkwam en hem mejufvrouw Maryon overreikte, zag mij haar zusters doofstom jongentje, sloop tusschen ons en maakte zich van een mijner handen meester. Daar hij gewoon was geweest verscheidene dagen op mijn rug te zitten, had hij zich aan mij gehecht en toen ik poogde van hem af te komen, klemde hij zich te vaster aan mij en begon hij op zijne gewone doofstomme manier te morren. Hoewel het geluid dat het arme kleine kereltje maakte zeer licht was, vreesden wij er toch voor. Zijn moeder wrong wanhopend haar handen toen zij hem hoorde en de heer Fisher fluisterde mij toe, dat ik in 's Hemels naam tot elken prijs het kind tot bedaren en in een goede luim moest trachten te brengen. Ik nam hem onmiddellijk in mijne armen en ging met hem naar Short terug.

„Maak hem op mijn rug vast,” zeide ik, „zooals gij den eersten dag van onzen marsch het kleine meisje op uw rug vastmaaktet. Ik heb mijn beide handen noodig en het kind zal niet rustig zijn als het niet bij mij is.”

Short deed wat ik vroeg in twee minuten.

Zoodra dat gedaan was deelde de heer Macey mij mede, dat het kwartier om was en dat het nu tijd was om de proef met Drooce te nemen, terwijl het noodig was ons slapende te houden ten einde hem in goeden luim te brengen. Dicht tegen den heer Macey aangedrongen stapte Drooce zoo licht als een vrouw met zulk een helderen en ondeugenden blik van geslepen-

heid als ik ooit bij iemand gezien heb. Zij stapten de zaal door — de Heer Macey wees naar den Kapitein en fluisterde „St.” De Sergeant maakte hetzelfde gebaar, en herhaalde „St.” Toen stapten beiden over het lichaam van den Kapitein heen (Drooce lichtte zijne beenen met de meeste voorzorg het hoogst op) en beiden verdwenen door het poortje. Wij wachtten om te hooren of er ook leven gemaakt werd of verwarring ontstond, maar hoorden niets. Ik kwam overeind en Short reikte mij zijn buis over om er een prop van te maken. Het kind dat door het fakkellicht wakker geschrikt was toen ik het binnenbracht was reeds weder op mijn rug in slaap gevallen. „Nu er op los,” zeide ik en sloop de zaal in. Ik hield bij de tent stil, ging er in en nam het eerste het beste mes dat ik daar vinden kon, met het wapen tusschen de tanden, den kleinen schuldellozen knaap op mijn rug slapend, met het buis in beide handen gereedgehouden, knielde ik op een knie voor het hoofd van den Zeerooverkapitein en had mijn oog bestendig op zijn leelijk slapend gezicht gevestigd. De matrozen kwamen het eerst naar buiten met hun schoenen in de hand. Geen geluid van voetstappen werd van hen gehoord. Geen enkele beweging in het leelijke gelaat van den Kapitein toen zij voorbijgingen.

De vrouwen en kinderen waren toen aan de beurt. Robert de scheepsjongen gaf de kinderen over, de meeste hunner hielden de hand voor den mond om het lachen tegen te gaan, zoo goed had Robert hen in den waan gebracht dat wij slechts een spelletje speelden. Toen gingen de vrouwen naar buiten met onhoorbaar lichten tred, daarna gehoorzaam op een teeken van mij, mijne makkers de Mariniers evenals de matrozen te voren met de schoenen in de hand. Tot dusver was er geen woord gesproken, had er geen enkele misgreep plaats gehad, tot nu toe had geen enkele trek van welken aard ook het gelaat van den Kapitein veranderd.

In de zaal waren er nu, behalve ik en het kind op mijn rug, alleen de heeren Fisher en Pordage achtergebleven. De heer Pordage! Op dat oogenblik van gevaar en opwinding had ik in het geheel niet meer aan hem gedacht. Nu was ik genoodzaakt aan hem te denken maar op eene alles behalve vriendelijke manier.

Op het gezicht van den Zeerooverkapitein slapend dwars in onzen weg, schudde de ongelukkige, heillooze oude dwaas het hoofd, kruisde zijn armen en stond hij op het punt van in een gesproken document of zoo iets van dien aard uit te barsten, toen de heer Fisher hem verstandig en vlug zijn hand op den mond hield.

„Buiten zijn boodschappen van de Regeering,” fluisterde de heer Fisher in doodsangst. „Geheime dienst. Negen en veertig rapporten uit het Hoofdkwartier, die u allen op een mijl afstand van hier wachten. Ik zal u den weg wij-

zen. Maak dien man niet wakker, die daar ligt te slapen, hij stelt het Publiek voor.”

De heer Pordage zag er toen plotseling zeer wezenlijk en bijster voldaan met zich zelf uit. Hij volgde den heer Fisher tot binnen een voet van den Kapitein en hield toen plotseling stil.

„Hoeveel rapporten?” vroeg hij zeer bezorgd.

„Negen en veertig!” zeide de heer Fisher; „kom mede mijnheer — en stap eenvoudig over het Publiek, wat gij overigens ook doen moogt.

De heer Pordage stapte toen dadelijk over, zoo bevallig alsof hij ging dansen. Op het oogenblik dat hij overstak, raakte een afhangelende lor van zijn vervloekten, nutteloozen ongelukkigen diplomatischen rok met één pand het voorhoofd van den Zeerooverkapitein en wekte hem. Ik trok mij stilletjes terug in de zwarte schaduw achter mij met het slapende kind op mijn rug. Op het oogenblik, dat de Kapitein ontwaakte had ik naar den heer Pordage gekeken en bijgevolg de kans verloren om den Kapitein op het juiste oogenblik de prop in den mond te stoppen.

Aldus wakker gemaakt draaide de Kapitein zijn gelaat naar binnen naar de kamer der gevangenen. Als hij zijn blik naar buiten gewend had, zou hij zoo zeker als de dood een pand van den rok des heeren Pordage gezien hebben, die juist in het poortje verdween.

Hoewel wakker genoeg om zich te bewegen was hij niet wakker genoeg en in het volle bezit van zijne scherpe zintuigen. De droome-
righeid van zijn slaap bedwelmd hem nog. Hij geeuwde, rekte zich uit, spuwde, ging overeind zitten, en stond op geen drie voet van de plaats af waar ik mij in de schaduw verborgen had.

Ik vergat het mes, dat ik tusschen de tanden klemde. — Ik verklaar plechtig, dat ik het vergat in de vreeselijke spanning van dat oogenblik — en balde mijn vuist, alsof ik een ongewapend man was, met het doel om hem met een vuistslag op het hoofd neer te slaan als hij mij te nabij kwam. Ik gis, dat ik nagenoeg een minuut met mijn gebalden vuist wachtte, terwijl hij gapende en spuwende wachtte. Ten slotte, ging hij naar zijn tent en ik hoorde hem (met eene dankbaarheid die ik niet in woorden kan uitdrukken) met nog een geeuw op zijn bed daarbinnen neervallen.

Ik wachtte — in ons aller belang — totdat ik voor mijn vertrek volkomen zeker was, dat hij weer ingeslapen was.

Binnen vijf minuten volgens mijne gissing hoorde ik hem weer snorken en gevoelde ik mij vrij om met mijn kleinen slapenden kameraad uit de gevangenis te ontsnappen.

De bedwelmden wachten in het poortje zaten bij elkander met de ruggen tegen den muur als in een doodslaap.

De derde man lag plat op het portaal van

de trap. Hunne wapens en ammunitie waren weg: wijselijk door onze mannen medegenomen om ons te verdedigen, als wij vóór onze ontsnapping lastig gevallen mochten worden en om wild voor ons te dooden als wij ons aan de rivier toevertrouwden. Aan den voet van de trap werd ik verrast door het gezicht van twee vrouwen, die daar te zamen stonden, het waren mevrouw Macey en mejuffrouw Maryon. De eerste wachtte om haar kind veilig te zien. De tweede (God zegene haar daarvoor) wachtte om mij gered te zien.

In een kwartier waren wij aan den rivierkant en zag ik, dat men het werk flink ter hand had genomen, de matrozen en de mariniers onder hunne bevelen, werkten aan de vlotten in het ondiep water bij den oever. De heeren Macey en Fisher voerden naar behoefte hout aan; de vrouwen sneden wijnranken, klimplanten en teenen voor de sjorring. Wij brachten met ons drieën nog eenige behulpzame handen aan en wij werkten met zulk een wilskracht, dat in vier uur twintig minuten volgens het horloge van den heer Macey de vlotten in zooverre gereed waren dat wij er ons op aan het water konden toevertrouwen; hoewel nog niet zoo gereed als zij behoorden te zijn.

Short, een andere matroos en de scheepsjongen scheepten zich op het eerste vlot in, palen en hout met zich voerende, mejuffrouw Maryon, mevrouw Fisher en haar man, mevrouw Macey, haar man en drie kinderen, de heer en mevrouw Pordage, de heer Kitten, ik en vrouwen en kinderen daarenboven, in het geheel achttien, maakten de passagiers uit van het hoofdvlot. Het tweede vlot onder leiding van de twee andere matrozen, bevatte Sergeant Drooce (die men een prop in den mond had gestopt omdat hij nu weer dreigde leven te maken) Tom Packer, de twee mariniers, mejuffrouw Belltott, en de overige vrouwen en kinderen.

Wij gingen allen stilzwijgend en vlug aan boord, met een prachtig maanlicht boven onze hoofden en zonder eenige ongelukken of vertragingen van welken aard ook.

Het was een goed half uur voor het tijdstip dat de wacht aan de gevangenis zou worden afgelost, toen wij de sjorings loswierpen die ons met den oever verbonden, en wij dreven weg als een gezelschap van vrije menschen op den stroom van een onbekende rivier.

HOOFDSTUK III.

DE HOUTVLOTTEN OP DE RIVIER.

Wij beproefden dien ganschen nacht vlot te blijven, en, daar de stroom sterk en ons gun-

stig was, een eindweegs de rivier af te drijven. Wij bevonden echter, dat de nacht voor zulk een vaart, een gevaarlijke tijd was, wegens de draaikolken en den snellen stroom, en daarom werd er den volgenden dag besloten, dat wij tegen zonsondergang zouden bijdraaien, en op den oever kampeeren. Daar wij niet beter wisten of de Zeeroovers bezaten geen booten, verder opwaarts de Gevangenplaats, in de Wouden, besloten wij tevens om altijd aan de tegenovergestelde zijde van den stroom te kampeeren, zoodat wij de breedte der rivier steeds tusschen onze legerplaats en hen hadden. Wij oordeelden dat zoo zij eenigen korteren weg kenden over land naar de monding der rivier zij dien zouden inslaan, en ons weder gevangennemen of dooden, zooals zij dit het best konden, maar zoo dit niet het geval mocht zijn, en de rivier niet langs een hunner geheime pleisterplaatsen liep, dan zouden wij kans hebben te ontkomen.

Wanneer ik zeg, dat wij dit of dat besloten, dan meen ik niet dat wij enig plan beraamden in het vooruitzicht van wat er over een uur gebeuren kon. Er was in één nacht zooveel gebeurd, en zulke groote veranderingen hadden plotseling in het lot van velen onzer plaats gegrepen, dat wij in een kort tijdsbestek meer ondervinding hadden opgedaan ten aanzien van wisselvalligheden, dan ik geloof dat de meeste menschen in den loop van hun geheele leven opdoen.

De moeilijkheid waarin wij spoedig geraakten door het verlopen en draaien van den stroom, maakte op zich zelf voor ons allen de waarschijnlijkheid om te verdrinken, — om niet te spreken van weder gevangen te worden — even groot en duidelijk als de zon op vollen middag. Doch, wij werkten allen ijverig aan het besturen der houtvlotten, onder de aanwijzing der zeelieden (zoo het van onze eigene bekwaamheid had afgehangen, geloof ik dat wij ze niet hadden kunnen beletten om te slaan) en wij waren ook ijverig bezig om de gebreken in orde te brengen die door de eerste en haastige samenstelling ontstaan waren, en die het water spoelig aan den dag bracht. Ofschoon wij ons gelaten onderwierpen om te verzinken, zoo zulks de wil was van Onzen Vader die in den Hemel is, zoo besloten wij toch in allen ootmoed, zooveel mogelijk ons best te doen om dit te verhinderen.

En zoo bleven wij afdrijven met den stroom. Hij dreef ons dan naar dezen, dan naar genen oever, draaide en slingerde ons rond; maar voerde ons toch verder mede. Dan eens veel te langzaam; dan weder veel te snel, maar inmiddels dreven wij verder.

De kleine doofstomme jongen sluimerde thans al door, en dit was het geval met al de kinderen. Zij veroorzaakten niemand eenigen last. Zij kwamen mij voor, steeds meer op elkander te gaan lijken, niet alleen in rustigheid, maar ook

in hun gelaatstrekken. De beweging van het vlot was gewoonlijk zoo gelijkmatig, het tooneel was steeds zoo eenzelve, het geluid van het zachte geklots en gekabbel van het water was doorgaans zoo ééntonig, dat zij er even slaperig van werden, als van het bestendig spelen van een zelfde deuntje. Zelfs op de volwassen menschen, die hard werkten en door angst gekweld werden, brachten dezelfde dingen eenigermate dezelfde uitwerking teweeg. De dagen geleken zoozeer op elkander dat ik zelf spoedig vergat ze te tellen, en ik moest aan mej. Maryon bij voorbeeld, vragen, of dit de derde of de vierde dag was? Juffrouw Maryon had een zakboekje en potlood, en zij hield het logboek; dat wil zeggen, zij maakte elken avond een duidelijk klein dagboek op van den tijd, en van de afstanden die onze zeelieden meenden dat wij hadden afgelegd.

Zooals ik zeg, wij bleven vlot en dreven voort. Den ganschen dag, en elken dag, water, bosschen, en lucht; den ganschen dag door, en elken dag, bestendig acht geven op beide oevers der rivier, en ver vooruit turen bij elken plotselingen draai en kromming die zij maakte, naar eenig teeken van Zeeroovers-booten, of Zeeroovers-woningen. Zoo, als ik zeide, bleven wij vlot en dreven voort. De dagen smolten zoodanig samen, dat ik nauwelijks mijn ooren gelooven kon toen ik vroeg: „Hoeveel, nu, mejuffrouw?” en zij antwoordde „Zeven.”

De arme heer Pordage had, omstreeks dezen tijd, zijn Staatsierok in een toestand gebracht zooals nooit te voren gezien was. Gedeeltelijk door het slijk, en het water der rivier, gedeeltelijk door de zon, den dauw, de onzachte aanraking der takken, en van het kreupelhout, hing genoemde rok hem in ontkleurde flarden als een dwiel om het lijf. De zon had genoemden heer eenigszins aangedaan. Hij had een sterke neiging gekregen om steeds een bepaalden knoop te polijsten, welke nog aan de linkermouw van zijn rok was overgebleven, en om altijd te vragen naar een papierwinkel. Ik geloof dat die man wel duizendmaal in vier en twintig uren riep om pennen, inkt en papier; band en lak. Hij had zich in het hoofd gezet dat wij nooit uit deze rivier zouden geraken, tenzij door een geschreven formeel Memorandum; en hoe meer wij aan de houtvloten werkten, destemee beval hij ons, bij al wat ons dierbaar was, ze niet aan te raken, en zat hij maar al door te schreeuwen om een papierwinkel.

Mevrouw Pordage, even hardnekkig als haar echtvriend, bleef steeds haar nachtmuts dragen. Ik betwijfel of iemand, behalve wij, die de ontwikkeling van dat toilet-artikel gezien hadden, op dien tijd zou hebben kunnen zeggen waartoe het bestemd was. Het was zoo slap en haveloos geworden dat zij daardoor uit haar oogden niet zien kon. Die muts was zoo vuil

geworden, dat ik niet geloof dat iemand die ze voor het eerst zag zou hebben kunnen zeggen, of het een moerasplant was, of wel onkruid uit de rivier. Niettemin had deze ongelukkige dame een vaste meening daaromtrent, namelijk dat het niet alleen zeer voornaam stond, maar dat het tevens het best met de betamelijkheid strookte om zulk een muts te dragen. En werkelijk liet zij zich daarop niet weinig voorstaan bij de andere dames, die niet zoo gelukkig waren nachtmutsen te bezitten, en die dus genoodzaakt waren haar hoofdhaar op te binden zoo goed zij konden, en dit deden zij soms op een vrij wonderlijke manier.

Ik weet niet waar zij op leek, toen zij, met die gezegende nachtmuts getooid, daar zoo zat op een stuk hout, buiten de hut of kajuit op het vlot. Zij zou, zonder haar deftigheid, veel gehad hebben van een waarzegster, zooals ik mij die uit mijn jongensjaren herinner op de prentenboeken, die voor de winkervensters plachten te liggen. Doch, Goede Hemel, de waardigheid waarmede zij daar zat te pruilen, het hoofd gehuld in dien bundel lorren, daarmede was niets ter wereld te vergelijken! Zij sprak tot niet meer dan twee of drie dames. Sommigen harer hadden, wat zij noemde, „zich den voorrang aangematigd” boven haar — bij het in- of uitgaan, van die ellendige kleine schuilplaats! — en anderen waren niet gekomen om haar hulde te doen, of iets van dien aard. Zoo, zat zij daar, gehuld in haar eigen rang en aanzien, terwijl haar echtgenoot op hetzelfde blok hout zat, ons alleen bevelende het vlot te doen zinken, en hem schrijfgereedschap te brengen.

Gedeeltelijk door dit geraas van den kant des heeren Commissaris Pordage, en gedeeltelijk door de kreten van Sergeant Drooce aan de achterzijde van het vlot (hetwelk soms meer was dan Tom Packer in staat was te stillen), zetten wij alles behalve rustig onzen tragen weg voort de rivier af. Het was echter aan geen redelijken twijfel onderhevig dat het van het grootste belang was, dat niemand in de bosschen of op de oevers ons kon hooren. Wij werden gezocht, dat was zeker, en wij konden elk oogenblik opnieuw gevangen worden genomen. Het was een angstige, een hoogst zorgvolle tijd, dat was het werkelijk.

Den zevenden nacht van onze reis op de houtvloten, haastten wij ons, als gewoonlijk, naar den kant der rivier tegenover dien van welken wij waren afgestoken, op een der donkerste plekken die wij konden vinden. Onze kleine legerplaats was spoedig opgeslagen, ons avondeten gebruikt, en de kinderen vielen in slaap. De wacht werd uitgezet, en alles voor den nacht in orde gebracht. De sterren flikkerden helder aan den donkerblauwen hemel, en donkere plekken vertoonden zich op de

schaduwrijke plaatsen langs de oevers van den grooten stroom!

De twee dames, mejuffrouw Maryon en mevrouw Fisher waren sedert den nacht van den aanval steeds dicht in mijn nabijheid gebleven. Mijnheer Fisher, die onvermoeid was in het werk op ons vlot, had mij gezegd:

„Mijn arme kinderlooze vrouw is zoo aan u gehecht geworden, Davis, en gij zijt zulk een edel man, en daarbij zoo onverschrokken;” ons gezelschap had die laatste uitdrukking overgenomen van den éénoogigen Engelschen zeeroover, en ik herhaal slechts wat Mijnheer Fisher zeide, alleen omdat hij het zeide; „dat het een groote verlichting voor mij is wanneer ik bedenken dat gij voor haar zult zorgen.”

Ik zei tot hem: „Uw vrouw is aan veel betere zorg dan de mijne toevertrouwd, mijnheer, daar mejuffrouw Maryon over haar waakt; maar gij kunt er op rekenen, dat ik ze beiden bewaken zal—met alle trouw en oprechtheid.”

„Ik reken er ook op, Davis,” zei hij, „en ik wensch van harte dat al het zilver op ons oude Eiland in uw bezit was.”

Op dien zevenden door de sterren verlichtten nacht, zooals ik zeide, sloegen wij onze legerplaats op, gebruikten ons avondmaal, zetten onze wacht uit, en de kinderen vielen in slaap. Het was plechtig en schoon in deze woeste en eenzame streken, te zien hoe zij, elken avond voor zij zich te slapen legden, neerknielden onder den helderen hemel, en hun kleine gebeden opzegden aan den schoot der vrouwen. Op dien tijd ontblootten wij mannen allen onze hoofden, en hielden ons meest op een afstand. Wanneer de onschuldige schepseltjes oprezen, mompelden wij „Amen!” allen tegelijk. Want, ofschoon wij niet gehoord hadden wat zij zeiden, wisten wij toch dat het voor ons welzijn moest wezen.

Op dien tijd ook, zooals zeer natuurlijk was, werden er vele tranen vergoten in ons gezelschap door die arme modders, wier kinderen gedood waren. Het kwam mij voor dat het gezicht haar scheen te troosten, terwijl het tevens treurige herinneringen opwekte; maar, hoe dan ook, zij schreiden bitter. Op dien zevenden nacht, had mevrouw Fisher haar verloren lieveling weder beweend totdat zij daaronder in slaap gevallen was. Zij lag op een klein leger van bladeren en dergelyken (elken avond maakte ik zoo goed mogelijk een bed voor haar gereed), en juffrouw Maryon had haar toegedeekt, en zat bij haar, terwijl zij haar hand vasthield. De sterren blikten op haar neder. Wat mij betreft, ik bewaakte haar.

„Davis!” zei juffrouw Maryon, (ik wil niet beproeven te zeggen met welke stem zij dit zeide. Ik zou het toch niet kunnen al beproefde ik het ook.)

„Ik ben hier, mejuffrouw.”

„De rivier schijnt van avond gezwollen, naar het geluid dat zij maakt.”

„Wij gelooven allen, mejuffrouw, dat wij de zee naderen.”

„Geloof gij nu, dat wij zullen ontkomen?”

„Ik geloof het thans werkelijk, mejuffrouw.” Ik had dit altijd gezegd; maar, ik had er bij mij zelve steeds aangetwijfeld.

„Wat zult gij blijde zijn, goede Davis, Engeland weer te zien!”

Ik heb opnieuw een bekentenis te doen die vreemd zal schijnen. Toen zij deze woorden sprak kwam er iets in mijn keel op; en de sterren waarnaar ik keek, schenen in vonken uiteen te spatten die op mijn gezicht neervielen en het verbrandden.

„Engeland is voor mij niet meer dan een naam, mejuffrouw.”

„O, zulk een goed Engelschman als gij moest dat niet zeggen! — Zijt gij van avond niet wel, Davis?”

Zeer vriendelijk en met een snelle verandering.

„Zeer wel, mejuffrouw.”

„Is het wel zeker? Uw stem komt mij eenigszins veranderd voor.”

Mejuffrouw Maryon zat zoolang sprakeloos, dat ik geloofde dat zij het gesprek met mij geëindigd had. Dit was echter niet het geval; want straks zeide zij op duidelijken helderen toon:

„Neen, goede vriend; gij moet niet zeggen dat Engeland niets voor u is. Het moet voor u veel, ja — alles zijn. Gij moet den goeden naam, dien gij u hier verworven hebt naar Engeland medenemen, zoowel als de dankbaarheid, de verknochtheid en den eerbied die gij u hier hebt verzekerd; gij moet een goed Engelsch meisje gelukkig en trotsch maken door u te huwen; ik hoop haar eens te zien, en zal haar dan nog gelukkiger en trotscher maken, door haar te vertellen welke edele diensten haar echtgenoot hier in Zuid-Amerika bewezen heeft, en welk een edel vriend hij daar voor mij is geweest.”

Ofschoon zij deze vriendelijke woorden zeer opgeruimd zeide, sprak zij ze toch op medelijdende wijze uit. Ik zei niets. Het mag weder een vreemde bekentenis schijnen, dat ik op korten afstand, den ganschen nacht, heen en weer liep, als een hoogst ongelukkig man, terwijl ik mij zelve den ganschen nacht verweet: „Gij zijt zoo onwetend als iemand ter wereld; gij zijt zoo onbeduidend, en zoo arm als eenig levend wezen; gij zijt niet beter dan het slijk onder uw voeten.” Op deze wijze ging ik tegen mij zelve te keer totdat de morgen aanbrak.

Met den dag, kwam ook het dagwerk. Zonder den arbeid weet ik niet wat ik zou gedaan hebben. Op het gewone uur werden wij weder vlot, en dreven opnieuw de rivier af. Zij was breeder en meer vrij van hindernissen dan te voren

ook scheen de stroom veel sneller. Dit was een van Drooce's rustige dagen; mijnheer Pordage, behalve dat hij slecht geluimd was, had bijna zijn stem verloren; wij gingen goed vooruit en met weinig geraas.

Er was altijd voor op het vlot, een zeeman die op den uitkijk stond. Plotseling, op het heetst van den dag, terwijl de kinderen sluimerden, en de boomen zelfs en het riet schenen te sluimeren, stak deze man — hij heette Short — zijn hand op, en riep met groote behoedzaamheid: „Halt! Stemmen vooruit!”

Zoo spoedig wij konden brachten wij ons vlot tegen den stroom, en het andere vlot volgde die beweging. In het eerst konden de heeren Macey, Fisher en ik zelf niets hooren; ofschoon de beide zeelieden bij ons aan boord erkenden dat zij stemmen en roeispansen hoorden. Na een kleine pauze, echter, dachten wij ook dat wij het geluid van stemmen, en het indompelen van roeispansen konden hooren. Maar in die streken worden geluiden op zeer grooten afstand vernomen, en er was een bocht in de rivier voor ons, en niets was er te zien dan hetzelfde water en dezelfde oevers welke wij nu reeds acht dagen (en, naar ons gevoel te oordeelen, konden het er wel tachtig zijn), met angstige blikken aanschouwd hadden.

Spoedig werd er besloten een man aan wal te zetten, die door het bosch zou sluipen, om te zien wat er aan de hand was, en dan de vlotten moest waarschuwen. De vlotten zouden intusschen midden op den stroom blijven liggen. Verder werd besloten dat de man aan land zou gezet worden, en niet daarheen zou zwemmen, dat het eerste spoediger dan het tweede geschieden kon. Het vlot dat hem overbracht, moest naar het midden van den stroom terugkeeren, en zich, zoo goed als dat ging, bij het andere houden, totdat de man het seinde. In geval van gevaar, moest de man zich zelf zien te helpen totdat hij veilig weer aan boord kon worden genomen. Ik bood mij vrijwillig aan die man te zijn.

Wij wisten dat de stemmen en roeispansen langzaam tegen den stroom moesten opkomen; en onze zeelieden wisten, door den loop van den stroom, onder welken oever zij zouden komen. Ik werd derhalve aan land gezet. Het vlot stak weer af, en ik drong in het bosch door.

Het was stikkend heet, en uiterst moeilijk zich door het kreupelhout heen te werken. Zoo veel te beter voor mij, daar het mij iets verschafte om tegen te worstelen. Ik sneed de bocht der rivier af, en won daardoor een heel eind weegs, kwam weder aan den overkant, en verborg mij daar in afwachting der dingen die komen zouden. Thans kon ik het indompelen der roeispansen duidelijk hooren; de stemmen hadden opgehouden.

Het geluid naderde in de maat, en terwijl

ik daar verborgen lag, verbeelde ik mij in het geluid der riemslagen den volgenden deunt te hooren spelen, „Chris'en — George — King! Chris'en — George — King! Chris'en — George — King!” en zoo al door, altijd hetzelfde, met de rusttijden steeds op dezelfde plaatsen. Ik had tijd een besluit te nemen dat zoo dit de zeeroovers waren, ik na alarm te hebben gemaakt zou trachten naar mijn vlot te zwemmen, ondanks mijn wonden en op gevaar af van doodgeschoten te worden, om mijn ouden post bij mejuffrouw Maryon weer in te nemen.

„Chris'en — George — King! Chris'en — George — King!” het kwam nu nader, en nader.

Ik wierp een blik naar de takken om mij heen, om te zien waar een kogelregen de minste kans had mij te schaden; en ik wierp een terugblik naar het spoor dat ik gemaakt had om mijn weg hierheen te banen; en thans was ik geheel voorbereid en volkomen gereed.

„Chris'en — George — King! Chris'en — George — King!” Daar waren zij!

Wie waren het? De barbaarsche Zeeroovers, het schuim van alle natiën, aangevoerd door mannen als de afschuwelijke kleine Portugeesche aap, en de éénoogige Engelsche misdadiger met den houw over zijn gelaat, die liever zijn goddeloos hoofd had moeten afhouden? De slechtste menschen ter wereld onder de slechtste uitgekozen, ten einde de wreedste en afschuwelijkste daden te bedrijven? De huilende, moordende, dolle en dronken troep duivels, hun zwarte vlag zwaaiende en die ons door hun aantal en door verraad hadden overwonnen? Neen. Het waren Engelschen in Engelsche booten — goede blauw-jakken en rood-rokken — mariniers die ik zelf kende, en matrozen die onze zeelieden kenden! Aan het roer van de eerste boot, stond Kapitein Carton, ijverig en voortvarend. Aan het roer van de tweede boot, Kapitein Maryon, dapper en onverschrokken. Aan het roer der derde boot, een oude zeeman, op wiens waakzaam gelaat, als van een beeld voorop een schip, vastberadenheid te lezen stond. Elk der mannen van top tot teen dubbel en drievoudig gewapend. Iedereen met hart en ziel aan zijn werk. Iedereen scherp uitzienende naar eenig spoor van vriend of vijand, en brandend van verlangen om de eerste te zijn iets goeds te doen of iets kwaads te wreken. Iedereen met het gelaat in vuur toen hij mij, zijn landgenoot die gevangen was genomen, gewaar werd, en verwelkomde met een gejuich, terwijl de boot van Kapitein Carton aan wal kwam en mij aan boord nam.

Ik berichtte. „Allen ontkomen, mijnheer! Allen wel, allen veilig, allen hier!”

God zegene mij — en God zegene hen — welk een gejuich! Ik werd er door geroerd, terwijl ik van den een naar den ander tot den

voorsteven der boot ging: iedere hand klopte mij hartelijk of greep mij op de eene of andere wijze aan, op het oogenblik dat ik voorbij ging.

„Wacht eens, mijn dappere kerel,” zei Kapitein Carton, terwijl hij mij als een vriend op den schouder klopte, en mij een veldflesch toereikte. „Zet me uw lippen hier eens aan, dan zullen ze wel weer rood worden. En nu, jongens, vooruit!”

De oevers vlogen ons voorbij alsof de krachtigste stroom ons meevoerde; en zoo was het, ik bedoel den stroom van ijver en geestkracht die deze lieden bezielde. De oevers vlogen ons voorbij, en wij kwamen in het gezicht der houtvloten, de oevers vlogen ons voorbij, en wij kwamen langs de houtvloten te liggen — de oevers stonden stil; en er was een rumoer van lachen en schreien, en kussen en handdrukken, en het opnemen en dan weer neerzetten van kinderen, en een onstuimig gejoel van dankbetuiging en vreugde waarin alles en allen samensmolten en dat alle harten roerde.

Ik had in de boot van Kapitein Carton iets opgemerkt dat bijzonder merkwaardig en geheel nieuw was. Het was een soort klein priëel, van bloemen gemaakt, en het was opgericht achter den Kapitein, tusschen hem en het roer. Niet alleen was het priëel, om het maar zoo te noemen, netjes van bloemen gemaakt; maar het was op vreemdsoortige wijze versierd. Eenige mannen hadden de linten en gespen van hun hoeden genomen, en ze tusschen de bloemen opgehangen; andere hadden festoenen en wimpels gemaakt, van hun doeken, en ze daar gehangen; weer andere hadden bij de bloemen allerlei kleinigheden gevoegd als stukjes glas en blinkende stukken van kleinoodiën en tabaksdoozen, zoodat het geheel een schitterend en levendig vertoon maakte in den zonneshijn.

Maar waarom het daar juist stond, of met welk doel, dit begreep ik niet.

Toen nu de eerste verwarring voorbij was, gaf Kapitein Carton bevel te landen.

Zijn boot echter, met vier handen die daarin gebleven waren stak onmiddellijk weder af, nadat de mannen er uitgegaan waren, en bleef eenige ellen van den oever. Terwijl ze daar dreef, met de vier handen die haar zachtjes buiten den stroom hielden, trok dat aardige nette priëeltje veler oogen tot zich. Niemand echter van de bootslieden kon er iets van zeggen, dan dat het een liefhebberij van den Kapitein was.

De Kapitein — met de vrouwen en kinderen om hem heen geschaard, en de mannen van alle rangen daarbuiten omheen gegroepeerd, en allen luisterende — stond te vertellen hoe de Expeditie, door het valsche bericht bedrogen, dien ganschen noodlottigen nacht, jacht gemaakt had op de lichte Roover-booten, en den vol-

genden dag daarmede was voortgegaan, en eerst verscheidene uren te laat had vermoed, dat de groote macht der Zeeroovers; toen de jacht begon, gebruik had gemaakt van de duisternis en ijlings naar het eiland was overgestoken. Hij stond te vertellen, hoe de Expeditie, veronderstellende de gansche slagorde van gewapende booten voor zich te hebben naar ondiepten gelokt en gestrand was, echter niet zonder zich te hebben gewroken op de twee lokbooten, die beide werden ingehaald, overmand, en met alles wat er op was in den grond geboord. Hij vertelde hoe de Expeditie, vermoedende wat de wezenlijke stand der zaken was, met groote inspanning weer vlot werd, nadat zij vier of meer malen het getij had verloren, en naar het eiland terugkeerde waar zij de sloep vond geheel doorboord, terwijl de schat verdwenen was. Hij vertelde hoe mijn officier, Luitenant Linderwood, op het Eiland was achtergelaten, met een krijgsmacht zoo sterk als men die in allerijl van het vasteland kon bijeen krijgen, en hoe de drie booten die wij daar voor ons zagen, bemanden en gewapend werden en uitgegaan waren om de kust en inhammen te doorzoeken, ten einde iets van ons te weten te komen. Hij vertelde dit alles met het gelaat naar de rivier gekeerd; en terwijl hij dit alles zoo stond te vertellen, dobberde het kleine bloemenpriëel in den zonneshijn voor ons aller oogen.

Op Kapitein Carton's schouder geleund, tusschen hem en mejuffrouw Maryon, stond mevr. Fisher, haar hoofd op haar arm gebogen. Zij vroeg hem, zonder haar hoofd op te heffen, toen hij zooveel verteld had, of hij haar moeder had gevonden?

„Wees getroost!” zeide de Kapitein vriendelijk, „zij ligt onder den kokosboom aan het strand.”

„En mijn kind, Kapitein Carton, hebt gij mijn kind ook gevonden? Rust mijn lieveling bij mijn moeder?”

„Neen. Uw lief kind slaapt,” zei de Kapitein, „onder een schaduw van bloemen.”

Zijn stem beefde; maar er was iets in dat alle hoorders trof. Op dat oogenblik sprong uit het priëel in zijn boot een klein schepseltje, dat in haar handen klapte, haar armen uitstreckte, en riep, „Lieve papa! Lieve mama! Ik ben niet gedood. Ik ben gered. Ik kom om u te kussen. Breng mij naar hen toe, breng mij naar hen toe, goede, vriendelijke matrozen!”

Niemand die dit tooneel zag heeft het voorzeker ooit vergeten, of zal het ooit vergeten. Het kind had zich stil gehouden, waar haar moedige grootmama haar neergelegd had (na haar eerst toegefluisterd te hebben: „Wat mij ook moge overkomen, verroer u niet, mijn lieve!”) en was rustig blijven liggen totdat het fort verlaten was; zij was toen uit de schans

gekropen en naar het huis harer moeder ge-
gaan; en daar, alleen op het verlaten eenzame
Biland, in haar moeders kamer, en slapende
op haar moeders bed, had de Kapitein haar
gevonden. Niets kon haar overhalen van hem
te scheiden nadat hij haar in zijn armen had
opgenomen, en hij had haar met zich mede
genomen, en de manschappen hadden een
priël voor haar gemaakt. Het was een aan-
doenlijk schouwspel die mannen thans te zien.
De vreugde der vrouwen was schoon, de blijd-
schap van de vrouwen die hare eigene kinde-
ren hadden verloren, was heilig en goddelijk;
maar de verrukking van het bootsvolk van
Kapitein Carton, toen hun gunsteling weer aan
haar ouders werd teruggegeven, was bewon-
derenswaardig wegens de gevoeligheid die zij
aan den dag legden te midden der ruwheid.
Toen de Kapitein daar stond met het kind in
zijn armen, en het kind haar kleine armpjes
dan eens om zijn hals sloeg, dan weder om
dien van haar vader en moeder, dan weder om
dien van iemand die haar opnam om haar te
kussen, drukten de bootslieden elkander de
hand, wuifden met hun hoeden boven hun
hoofden, lachten, zongen, schreiden, dansten
— en dat alles zoo onder elkander, zonder
iemand te hinderen — op een wijze die men
zich niet voorstellen kan. Eindelijk zag ik den
bootsmans-maat en een anderen, twee mannen
met zeer harde gelaatstrekken, en grijze haren,
die al door de hartelijkste onder de hartelijken
geweest waren, dicht naast elkander komen,
elkanders hoofd onder den arm nemen en elk, in
de overmaat zijner vreugde, er met zijn vuist
zoo hard hij kon op toe te slaan.

Toen wij allen uitgerust waren en ons ver-
kwikt hadden — wij waren zeer blijde iets te
eten en te drinken van de opwekkende dingen
die in de booten waren mee gekomen — her-
vatten wij onze reis de rivier af: houtvloten,
booten en alles. Ik zeide bij mij zelve dat de
reis thans zeer verschilde, van wat zij vroeger
was geweest; en ik gevoelde mij op mijn plaats
en stand onder mijn krijgsmakkers.

Evenwel, toen wij halt maakten voor den
nacht, merkte ik dat mejuffrouw Maryon over
mij gesproken had met Kapitein Carton. Want,
de Kapitein kwam recht op mij toe, en zeide,
„Mijn dappere kerel, gij zijt al door mejuffrouw
Maryon's lijfwacht geweest, en gij zult het
blijven. Niemand zal u op zijde schuiven in de
onderscheiding en het genoegens deze jonge
dame te beschermen.” Ik dankte Zijn Edelein
de meest gepaste woorden, die ik kon vinden
en dien nacht werd ik weer op mijn ouden
post gesteld om de plaats waar zij sliep te be-
waken. Meermalen in den nacht, zag ik Kapi-
tein Carton naar buiten komen in de lucht, en
daar wat rondsletteren, om te zien of alles in
orde was. Ik heb nu nog deze zonderlinge be-

lijdenis te doen, dat ik hem zag met een be-
zwaard hart. Ja; ik zag hem met een bezwaard,
zeer bezwaard hart.

Gedurende den dag, had ik denzelfden post
in Kapitein Carton's boot. Ik had voor mij
een bijzondere standplaats, achter mejuffrouw
Maryon, en geen andere handen dan de hare
raakten ooit mijn wond aan. (Zij is reeds vele
jaren geleden genezen; maar, geen andere
handen dan de hare hebben er ooit aangeraakt.)
Mijnheer Pordage werd nu tamelijk rustig ge-
houden, met pen en inkt, en begon langzamer-
hand zijn zinnen weer bijeen te krijgen. In de
tweede boot gezeten, maakte hij documenten
op met mijnheer Kitten, hield zich daarmede,
den ganschen dag, vrij wel bezig, en gewoon-
lijk had hij een Protest over het een of ander
in te dienen telkens wanneer wij halt maakten.
De Kapitein, echter, sprong met deze papieren
zoo lichtzinnig om, en beschouwde ze als zoo
onbeduidend, dat onze manschappen gewoon
waren te zeggen, wanneer een hunner zijn pijp
wilde aansteken: „Zeg Jack! reik mij eens een
Protest aan.” Wat mevrouw Pordage betreft,
zij droeg steeds haar nachtmuts, en zij had
met alle dames gebroken op grond dat zij niet
het eerst en afzonderlijk bevrijd was door
Kapitein Carton, vóór iemand anders. Het einde
van mijnheer Pordage, om te besluiten met
alles wat ik van hem weet, was, dat hij te huis
zeer gecomplimenteerd werd over zijn gedrag
in deze nefelige omstandigheden, en dat hij
aan de gele koorts stierf, als Gouverneur en
K. C. B. (Knight Commander of the Bath)¹.

Sergeant Drooce had zware koorts en gehad,
die in lichtere waren overgegaan. Tom Packer
— de eenige man die den Sergeant er door
had kunnen helpen — hield het hospitaal aan
boord van het oude vlot, en juffrouw Belltott
weder even opgeruimd als ooit (echter de geest
van die kleine vrouw, wanneer hij op de proef
gesteld werd, was niet overeenkomstig den
schijn), was eerste zieken-verzorgster onder zijn
bestuur. Voor wij aan de Mosquito kust kwamen,
had een onzer mannen uit de grap gezegd,
dat wij haar in de courant zouden vermeld
zien als *vice* Belltott, veranderd in mevrouw
Parker.

Toen wij de kust bereikten kregen wij inland-
sche booten ter vervanging van de houtvloten;
en wij roeiden voort langs het land; in dat
schoone klimaat, en op dat schoone water,
waren de heerlijke dagen als een betoovering.
Ach! zij vloden heen, sneller dan eenige zee
of rivier, en er was geen tij dat ze terug bracht.
Wij naderden de kolonie waar wij de lieden
van Zilver-Stapel moesten achterlaten, en van

¹) Ridder, Commandant der Bath-orde.

waar wij Mariniers naar Belize moesten terug keeren.

Kapitein Carton had, bij zich in de boot, een fraai Spaansch geweer met langen loop, hij had eens tot mejuffrouw Maryon gezegd dat het een der beste geweren was, en zich tot mij wendende, zeide hij:

„Gill Davis, laad het eens opnieuw, en doe er een paar stukken gehakt lood op, misschien is er wel kans om te toonen hoe uitstekend dit geweer is.”

Ik had het toen over de zee afgeschoten, en het overeenkomstig zijn orders geladen, en vervolgens had het daar gelegen aan de voeten van den Kapitein en binnen zijn bereik.

De voorlaatste dag van onze reis was een buitengewoon heete dag. Wij vertrokken zeer vroeg; maar toen het later werd kwam er geen koele lucht op zee, en tegen den middag was de hitte inderdaad haast ondraaglijk, in aanmerking genomen dat er vrouwen en kinderen waren die ze moesten verduren. Nu, ontdekten wij toevallig, juist op dien tijd, een kleine kreek of baai, waar een donkere schaduw was van eenig dicht geboomte. De Kapitein gaf daarop het sein aan de andere booten hem daarheen te volgen en daar een poosje te blijven liggen.

De mannen die geen dienst hadden begaven zich aan wal, en legden zich neder, maar zij kregen bevel, voor alle veiligheid, niet uiteen te gaan, en in het gezicht te blijven. De anderen bleven bij hun riemen, en dommelden in. Zonnententen waren gemaakt van allerlei voorwerpen in alle booten, en de passagiers vonden het koeler daaronder in de schaduw te blijven, daar er plaats genoeg was, dan in de dichte bosschen te zijn. De passagiers bleven derhalve allen op het water, en de meeste sliepen. Ik hield mijn post achter mejuffrouw Maryon, zij zat ter rechterzijde van Kapitein Carton in de boot, en rechts van haar zat mevrouw Fisher. De Kapitein had het dochttertje van mevrouw Fisher op zijn knie. Hij en de twee dames spraken over de Zeeroovers, en spraken zacht; eensdeels, omdat de menschen onder zulke vadsige omstandigheden zacht spreken, en anderdeels omdat het kleine meisje in slaap gevallen was.

Ik meen dat ik reeds te voren aan mijn Schrijfster opgegeven heb te vermelden, dat Kapitein Carton fraaie heldere oogen had. Plotseling wierp hij mij van ter zijde een blik toe, als wilde hij zeggen, „Pas op, doe of gij niets merkt. — Ik zie iets!” — en gaf het kind aan haar moeder over. Zijn blik was zoo gemakkelijk te verstaan, dat ik er aan gehoorzaamde door noch ter rechter- noch ter linkerzijde te kijken, of in het geringste van houding te veranderen. De Kapitein ging voort te spreken op dezelfde zachte en ongedwongen wijze; maar begon — met zijn armen op zijn knieën

gesteund, en zijn hoofd eenigszins voorover gebogen, alsof de hitte te drukkend voor hem was — met het Spaansche geweer te spelen.

„Zij hadden hun plannen beraamd, ziet ge,” zei de Kapitein, het Spaansche geweer tusschen zijn knieën opnemende, terwijl hij onverschillig en vadzig naar het inlegsel op den greep keek, „met zeer veel slimheid; en de omgekochte of domme plaatselijke autoriteiten werden zoo gemakkelijk bedrogen;” hij gleed met zijn linkerhand langzaam over den loop, maar ik zag, met ingehouden adem, dat hij den haan van het geweer overhaalde, en die handeling met zijn rechterhand bedekte. — „Zoo gemakkelijk bedrogen, dat zij ons naar buiten riepen om in de val te geraken. Maar mijn plan voor de aanstaande onderneming —” Met bliksemsnelheid was het Spaansche geweer aan zijn helder oog, en hij vuurde.

Alles vloog op; talloze echo's herhaalden den knal van het schot; een wolk schitterend gekleurde vogels vloog met schel geschreeuw uit de bosschen; een handvol bladeren werden verspreid ter plaatse waar het schot getroffen had; een gekraak van takken werd hoorbaar; en een lenig maar zwaar schepsel sprong in de lucht, en viel voorover, met het hoofd naar beneden op den slijkerigen oever.

„Wat is er!” riep Kapitein Maryon uit zijn boot. Alles werd toen stil, en de echo's rolden langzaam weg.

„Het is een Verrader en een Spion,” zei Kapitein Carton, mij het geweer overhandigende om het opnieuw te laden. „En ik geloof dat de andere naam van het beest is Christiaan George King!”

Hij was midden in het hart getroffen. Eenige onzer lieden liepen naar de plek en trokken hem te voorschijn, water en slijk dropen hem van het gezicht, maar zijn gelaatstreken zelve bleven strak en zouden dat wel ten eeuwigden dage blijven.

„Hang hem aan gindschen boom op,” riep Kapitein Carton; terwijl zijn bootslieden uiteengingen, en hij aan wal sprong. „Maar eerst in dit bosch, ieder op zijn plaats. En de booten! Op gewerschot afstand gehouden!”

Het was een snelle verandering, goed gemeend en goed uitgevoerd, ofschoon ze uitliep op teleurstelling. Er waren geen Zeeroovers daar; niemand dan de Spion werd gevonden. Wij vermoedden dat de Zeeroovers, niet in staat ons weer in handen te krijgen, en vreezende dat onze ontkoming een grooten aanval op hen ten gevolge zou hebben, het Woud verlaten, en zich met den Schat naar hun schip hadden begeven, terwijl zij den Spion achterlieten om alle inlichtingen, die hij kon verkrijgen te verzamelen. Tegen den avond gingen wij heen, en lieten hem aan den boom hangen, geheel

alleen, terwijl de rood ondergaande zon zijn zwart gezicht bescheen.

Den volgenden dag bereikten wij de kolonie op de Mosquito kust dat de plaats onzer bestemming was. Wij bleven daar zeven dagen ten einde ons wat te herstellen, veel werd er, in vleiende bewoordingen, tot onzen lof gesproken, en nadat wij uitstekend onthaald waren, stonden wij Mariniers in marschorde bij de Stads-Poort (het had niet veel van een stad en ook niet veel van een poort) tegen vijf uur in den morgen. Mijn officier had zich wederom bij ons gevoegd. Toen wij de poort zouden uitgaan, waren alle lieden daar aanwezig; vooraan bevonden zich allen die onze medegevangenen waren geweest, en al de zeelieden.

„Davis,” zei Luitenant Linderwood. „Kom uit het gelid, mijn vriend!”

Ik trad uit de gelederen, en mejuffrouw Maryon met Kapitein Carton kwamen naar mij toe.

„Waarde Davis,” zei juffrouw Maryon, terwijl de tranen haar over de wangen rolden,” uw dankbare vrienden, die u zeer ongaarne moeten verlaten, verzoeken u, terwijl gij hun hartelijk toegenegen aandenken dat niets ooit verminderen kan, met u voert, deze beurs met goud insgelijks mede te nemen — wij allen weten dat zij u veel kostbaarder zal zijn, vanwege de innige genegenheid en erkentelijkheid waarmede zij u wordt aangeboden, dan vanwege den inhoud, ofschoon wij hopen dat die u toch ook nuttig zal zijn, in uw volgend leven.”

Tot antwoord, bracht ik uit, dat ik dankbaar de verknochtheid en genegenheid aanvaardde, maar niet het geld. Kapitein Carton zag mij opletend aan, trad eenige schreden terug, en ging toen heen. Ik maakte hem mijn compliment terwijl hij terugtrad, om hem voor zijn kiescheheid te danken.

„Neen mejuffrouw,” zei ik, „ik geloof dat mijn hart zou breken zoo ik geld aannam. Maar, indien gij u zoudt kunnen verwaardigen aan een zoo onwetend en nederig man als ik ben, eenige kleinigheid te geven die gij gedragen hebt — bij voorbeeld een stukje lint of zoo iets. —”

Zij nam een ring van haar vinger en stelde mij dien ter hand. Zij liet haar hand in de mijne, terwijl zij de volgende woorden sprak:

„De dappere heeren van vroegere tijden — maar geen hunner was moediger, of edeler van aard dan gij — namen zulke giften aan van hun dames, en alle groote daden volvoerden ze dan ter wille van de geefsters. Zoo gij de uwe wilt volbrengen om mijnentwil, dan zal ik trotsch zijn bij de gedachte, dat ik voortga eenig deel te hebben aan het leven van een dapper en edelmoedig man.”

Voor de tweede maal in mijn leven kuste zij mijne hand. Ik was zoo stoutmoedig, voor de eerste maal, de hare te kussen; ik bond

den ring op mijn borst vast, en trad terug op mijn plaats in het gelid.

Toen ging de rosbaar, met Sergeant Drooce er in, de poort uit; en een tweede rosbaar, met juffrouw Belltott er in, ging ook de poort uit; Luitenant Linderwood commandeerde toen: „Gezwinde pas marsch!” en, onder gejuich en gejubel, trokken ook wij de poort uit, en marcheerden over de effene vlakte naar de heldere blauwe lucht, als marcheerden wij rechtstreeks naar den Hemel.

Ik heb hier nog bij te voegen dat het plan der Zeeroovers geheel in duigen viel, daar het Rooverschip dat den Schat aan boord had, zoo krachtig werd aangegrepen door een van Zijner Majesteit's kruisers, langs de West-Indische Klippen, en zoo snel aan boord geklampt en veroverd, dat niemand iets van het plan vermoedde totdat drie vierden der Zeeroovers gedood waren, het andere vierde in ketenen geklonken, en de Schat heroverd was, waarna ik kom tot de laatste zonderlinge belijdenis die ik te doen heb.

Zij is deze. Ik weet zeer goed welke onmetelijke en hopelooze afstand er bestaat tusschen mij en mejuffrouw Maryon; ik weet zeer goed dat ik even ongepast gezelschap was voor haar als voor de engelen; ik wist zeer goed dat zij even ver buiten mijn bereik was, als de hemel boven mijn hoofd; en echter beminde ik haar. Wat maakte mijn nederig hart zoo onversaagd, was er vroeg of laat ooit meer zoo iets gebeurd, dat een man zoo onontwikkeld en gering als ik, zijn ongelukkige gedachten tot zulk een hoogte verhief, terwijl hij zeer goed wist hoe verwaand en onuitvoerbaar die waren, ik ben niet in staat dit te zeggen; toch, was de smart even grievend voor mij alsof ik een heer geweest was. Ik stond doodsangst uit — werkelijk doodsangst. Ik leed veel, en ik leed geruimen tijd. Ik dacht echter, aan de laatste woorden, die zij tot mij sprak, en ik beschaamde die nooit. Zonder deze voor mij zoo dierbare woorden, zou ik waarschijnlijk tot wanhoop en onverschilligheid vervallen zijn.

De ring zal men, natuurlijk, op mijn hart gebonden vinden, en zal met mij gelegd worden ter plaatse waar men mij zal nederleggen. Ik ben thans op gevorderden leeftijd, maar nog gezond en zonder de gebreken van den ouderdom. Ik werd voorgedragen tot bevordering, en alles werd gedaan wat gedaan kon worden om mij te beloonen; maar mijn volslagen gebrek aan onderricht stond mij in den weg, en ik vond mij zelve zoo totaal ongeschikt en onbeholpen, dat ik niet het minste meer kon leeren, welke moeite ik daartoe ook aanwendde. Ik was lang in dienst, en ik eerbiedigde den dienst, zooals ik daarin geëerbiedigd werd, en op dezen oogenblik nog is de dienst mij dierbaar.

Op den huidige oogenblik, terwijl ik dit aan mijn Dame ter opschrijving opgeef, is al mijn oude smart langzaam uitgewischt, en ik ben zoo gelukkig als een mensch zijn kan, op dit fraaie oude buitengoed van Admiraal Sir George Carton, Baronet. Mevrouw Carton zelve heeft mij, mijlen ver over de wijde wereld, opgespoord, en vond mij gewond in een Hospitaal, waarna zij mij hierheen deed vervoeren. Het is mevrouw Carton die mijn woorden

opschrijft. Mevrouw was de vroegere juffrouw Maryon. En thans nu ik besluit met wat ik had te vertellen, zie ik het eerwaardige grijze haar van mevrouw over haar gelaat hangen, terwijl zij zich op haar lessenaar meer voorover buigt; en ik dank haar bij mij zelve innig dat zij zoo gevoelig blijkt te zijn, voor de vroegere smart en de kwellingen van haar armen, ouden, getrouwen en nederigen soldaat.

